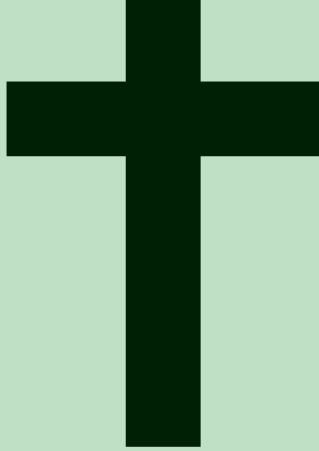

Mwan

The New Testament in the Mwan language of Côte d'Ivoire

The New Testament in the Mwan language of Côte d'Ivoire

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mwan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14 May 2025
1220066e-ed9e-5c66-9c3b-435a6575b8da

Contents

MATIE	1
MAKI	47
LUKI	76
ZAAN	125
KLEZA MU	161
ROME MU	208
KORENTI □LWA MI	229
KORENTI PLE MI	250
GALASI MU	264
EFEZI MU	272
FILIPU MU	279
KOLCSI MU	284
TESALONIKI □LWA MI	289
TESALONIKI PLE MI	294
TIMOTE □LWA MI	297
TIMOTE PLE MI	303
TITI	307
FILEMO	310
EBRE MU	312
ZAKI	328
PIERI □LWA MI	334
PIERI PLE MI	340
ZAAN □LWA MI	344
ZAAN PLE MI	349
ZAAN YAGA MI	350
ZUDI	351
-YRE ZI YELE 'SEWE	353

**MATIE -JAN 'NRALE- 'LA
YƆƆNDIA- ZESU BA ZAYI'
Matie a -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ
'ɛ ŋgblo**

-Dele -yaa Matie 'le ɛɛ? -O -yaa Matie sii 'ezin- Alife gbe Levi (Maki 2.14; Luki 5.27). -E -yaa Zesu a -klanlane vu ta ple 'ɛ do 'le. Yaa klele -li 'waati 'la ba Zesu a -klanlane mu 'ɛ do 'le, -e -yaa Rome mu a -bhleŋgbe -gbɛnɛ 'ɛ 'bhe a 'nirakun mi 'ɛ do -la -le. 'Bhe 'waati 'ɛ ba, 'ke Zuufu mi do -yaa kle Rome mu a 'nirakun mi 'le, 'bhe nɛnɛ- Zuufu mu 'ɛ 'yaa- 'bhe ye 'bhii -za 'yoo- kle mi -gbɛnɛ do. 'Mu 'yaa- 'bhe mafinyanwo, -amasroyi Rome mu 'ɛ 'yaa- -o -soonnii' mu gbilaan 'gbu -la -le. 'Duɲ-, 'yee- Matie 'yrenklaa- Zesu ma, 'bheɛ- 'bhe 'a -siila doo -e nu kle 'bhe a -klanlane mu 'ɛ do 'le.

Matie -yaa' -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- yooɲdia- Zuufu Zesu 'yi mu -la 'kaama-. Matie Mɛɛzan Zesu Kriisi kun 'bhii- Mɛɛ Daan mi -Waanbhaa' a -Jan 'ɛ 'le. 'Bheɛ- -a 'kpee ma 'ezin-, Zuufu mu 'ɛ 'yri 'yaa- -o -Bhee Mi -Kpooɔo 'la 'nule- ta, 'yee- Zesu -le 'bhe 'le. Matie Zesu Kriisi zɔn 'zi -koo' ni -yaa' -Jan 'Nrale- 'ɛ 'yi 'bhii- Izraeli mu -Bhee mi -Bhleŋgbe. Zesu 'yaa- 'ke -Bhleŋgbe Davidi 'srɛ mu 'ɛ do 'le 'bhii- -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu 'ɛ -wa -lɛɛjanwoa 'elwale -so goɲɛ- 'la gbɛɛn- bhe. 'Bhɛla- -zayile, -ya -siila -bhleŋgbe Davidi 'pegee Abraamu 'Nrane-. Zuufu mu a -Waanbhaa' -lɛɛgbilaanya 'ɛ ma, waa -yaa so 'yee -Waanbhaa' 'siile -a 'to -zeze 'gbu 'ɛ ma. 'Bhɛla- -zayile, 'ke Matie -o -we 'zi 'ke -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya 'ɛ 'le, -ya pe doo: <Laanima -Bhleŋgbeya>. -E 'bhe 'siigbeya -gloɔn 'ɛ ɲkpa -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya 'ɛ ma gaan mia do bhe vu. 'Yee- Matie a -Jan 'Nrale- 'lɛɛ- 'yi jan ŋgblo mu 'ɛ 'mu -le -gɛ:

1. 'Kee- san -a -le ɲlwa mi 'ɛ ma, 'keenu 'tenle- -a -le yizie mi 'ɛ ma, Matie -o Zesu zɔn 'zi 'bhii- Zuufu mu a -Bhleŋgbe: -ya -gboo 'pegee -a -taa mu dayre 'ɛ 'yipia- 'ke 'bhe ge 'tenle- -a yale 'ɛ ma.
2. 'Kee- san -a -le 'soo mi 'ɛ ma, 'keenu 'tenle- -a -le 'srwaple- mi 'ɛ ma, Matie -o -we 'zi 'ke -Bhleŋgbe 'ɛ -yaa' -bhleŋgbe 'yaaza- 'ɛ 'bheɛ- 'le.
3. 'Kee- san -a -le 'srwaa- mi 'ɛ ma, 'keenu 'tenle- -a -le vu ta ple mi 'ɛ ma, Matie -o -we 'zi 'ke 'seɲ -gloɔn 'la 'bhe 'yaa- Zesu 'koo 'bheɛ- 'le, 'bheɛ- Zuufu mu 'ɛ -banjoza 'ɛ -a -yi.
4. -A -le vu ta yaga mi 'ɛ 'yi, Matie -o -we 'zi 'ke -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya

'pegee 'bhe a gaanyiza mu 'ɛ 'mu -la -le.

5. 'Kee- san -a -le vu ta yizie mi 'ɛ ma, 'ke- nu 'tenle- -a -le mia do bhe yaga mi 'ɛ ma, Matie -Bhleŋgbe Zesu a yewogbeya 'ɛ 'yipia-, 'bhe 'pegee Zuufu mu 'ɛ -banjoza 'ɛ -a -yi.
6. 'Kee- san -a -le mia do bhe yizie 'ɛ ma, 'ke- nu 'tenle- -a -le mia do bhe 'soo mi 'ɛ ma, Matie -o -we 'zi 'ke -Bhleŋgbe Zesu a -Waanbhaa' -lɛlajanwole mu 'pegee a nu gbe ple mi 'ɛ 'mu -la -le.
7. 'Kee- san -a -le mia do bhe 'srwado- mi 'ɛ ma, 'ke- nu 'tenle- -a -le boolazi mi 'ɛ ma, -a -le mia do bhe 'srwaa- 'ɛ, Matie -yaa' -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'ɛ 'lewlaa- 'ke Zesu deza 'ɛ mɛɛ mu 'koo 'bhe 'le, 'bhe 'pegee -ya bweza gale ba, 'bheɛ- -a geza 'ɛ lafle' 'yi 'mu 'kpen 'yigoɔnna.

Matie a -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- 'yi, Zesu -yaa' -klanlane mu 'ɛ -daanna wlan -le 'soo -la -le:

1. Zesu -yaa' -klanlane mu 'ɛ -daanna -o 'taawo- goɲɛ- 'la gbɛɛn- -Waanbhaa' a -Bhleŋgbeya 'ɛ ba zayi'. (Matie 5-7).
2. -O -Waanbhaa' a -Bhleŋgbeya 'ɛ ma -Jan 'Nrale- 'ɛ wo goɲɛ- 'la gbɛɛn- (Matie 10.5-42).
3. Zesu laanima -Bhleŋgbeya -wa 'ɛ ba janwoa- -gɔɔn mu 'yi (Matie 13).
4. Zesu -janwoa -za 'yoo- 'pegee -za 'yoo- -sroma 'yanza- ba zayi' (Matie 18).
5. Zesu -janwoa 'drunyan 'leyanza 'pegee bhaaplen mu 'kitikanza 'ɛ ba zayi' (Matie 24-25).

**ZESU 'YAYRɛ- 'PEGEE -A
MATRUN BHILA ZI**

*Zesu -gboo mu
(Luki 3.23-38)*

- 1 Zesu Kriisi -gboo mu 'ɛ 'wole- -ge. Zesu -o 'ke Davidi 'nrane- 'le. 'Bheɛ- -e -yaa 'ke Abraamu 'tronkala 'le.
- 2 Abraamu Izaki -yaa; Izaki Zakobu -yaa; 'bheɛ- Zakobu Zuda 'pegee 'bhe nɛnɛnɛ- 'gwlaan- mu 'ɛ 'yaa-.
- 3 Zuda Faresi 'pegee Zera -yaa -a na Tamaa ta; Faresi Esron -yaa; 'bheɛ- Esron Ramu -yaa;
- 4 Aramu Aminadabu -yaa; 'bheɛ- Aminadabu Naason -yaa; Naason Salimo -yaa.
- 5 Salimo Boazi -yaa Raabu ta; Boazi Obedi -yaa Ruti ta; 'bheɛ- Obedi Izai 'yaa-;
- 6 Izai -bhleŋgbe Davidi 'yaa-; 'bheɛ- Davidi Salomo 'yaa- le 'la 'bhe -yaa 'elwale -so Uri 'na 'le 'bhe ta.
- 7 Salomo Roboamu -yaa; 'bheɛ- Roboamu Abia -yaa; Abia Azafi -yaa.
- 8 Aza Zozafati 'yaa-; 'bheɛ- Zozafati Zoramu 'yaa-; Zoramu Oziasi -yaa;

- 9 Oziasi Zoatamu -yaa; 'bhɛɛ- Zoatamu Akazi -yaa; Akazi Ezekiasi -yaa;
- 10 Ezekiasi Manase 'yaa-; 'bhɛɛ- Manase Amɔ 'yaa-; Amɔ Zoziasi -yaa;
- 11 Zoziasi Ɔkla Zekoniasi 'pegee 'bhe nɛɛnɛ- 'gwlaan- mu 'ɛ dɛ 'le; 'bhe Ɔkla -o -ja Izraeli mu 'ɛ 'le luya 'yi Babiloni 'waati 'la ba 'bhɛɛ- ba.
- 12 Izraeli mu 'ɛ dale blaɛn luya 'yi Babiloni, 'ke Zekoniasi Salatieli 'yale-; 'bhɛɛ- Salatieli Zorobabeli 'yaa-;
- 13 Zorobabeli Abiudi 'yaa-; 'bhɛɛ- Abiudi Eliakimu 'yaa-; Eliakimu Azɔɔ -yaa;
- 14 Azɔɔ Sadoki -yaa; 'bhɛɛ- Sadoki Akimu -yaa; Akimu Eliudi -yaa;
- 15 Eliudi Eleazaa 'yaa-; 'Bhɛɛ- Eleazaa Matani 'yaa-; Matani Zakobu -yaa;
- 16 Zakobu Zozefu -yaa; 'bhɛɛ- Zozefu Ɔkla 'ke Mari Ɔnɔɔ 'le. Mari Ɔkla 'ke Zesu nɛɛ 'le. 'Bhɛɛ- -o Zesu 'tokpaa- Krisi: 'Bhe 'yi -le dɔɔ -Waanbhaa' mɛɛ 'la zan makwan-.
- 17 'Kee- san *Abraamu ma, 'bhɛɛ- 'kee- nu 'tenle- Davidi ma, 'flan vu ta yizie -le -o plen-. 'Bhɛɛ- 'kee- san Davidi ma, 'kee- nu 'tenle- Izraeli mu 'ɛ gele ma luya 'yi Babiloni, 'flan vu ta yizie -le -o plen-. 'Bhɛɛ- 'kee- san 'bhe 'waati 'ɛ ma, 'kee- nu 'tenle- Zesu Krisi 'yale- ma, 'bhe Ɔkla 'ezin- 'flan vu ta yizie.

*Zesu Krisi 'yaza-
(Luki 2.1-7)*

- 18 Zesu Krisi -yaa gɔnɛ- 'lɛɛ- 'bhɛɛ- gbɛɛn-. Zozefu dɔle -yaa Zesu nɛɛ Mari zi. 'Sani- -o nu 'fɛ klɛle do 'waati 'la ba, 'ke Mari kpɛ 'sile Lii 'Wɛn 'ɛ -glooya' 'ɛ 'le.
- 19 'Bhe ya 'ɛ 'yi, -a nɔɔ Zozefu 'laa -yaa -a zi 'bhii- 'bhe 'a 'tɔsɛ- mɔkpen' 'yrɛ ma kpataakpa, -amasɔyi 'bhe 'yaa- 'ke mɛɛ wlan do 'le. 'Bhela- -yile, 'ke 'bhe 'a 'ɛdulale dɔɔ 'bhe 'bheleya gole- -a ma gaanyi'.
- 20 'Bhe 'yaa- 'bhe 'kpeɛɛdan 'zi bhla 'la ba 'bhe -za 'ɛ ma, 'bhɛɛ- 'bhe 'yaa- yi pla -yrekpaa' do, 'ke gbɛn do 'klale 'bhe 'yrɛ ba. 'Bhɛɛ- 'ke -Waanbhaa' a -mleke' do 'a 'pele 'bhe ni gbɛn' 'ɛ na dɔɔ: «Davidi 'nrane- Zozefu, 'yaa -gblaanle' Mari 'sile- ma 'e 'na 'le; -amasɔyi -a kpele -o 'ke -nɛ 'la 'le bhe, 'bhe da 'zi Lii 'Wɛn 'ɛ -glooya' 'ɛ 'bhɛɛ- ba.
- 21 -E nu -a yale 'ke -nɛ 'gwlaan- do 'le, 'bhɛɛ- 'e nu 'bhe 'tokpale Zesu, 'bhe 'yi -le dɔɔ Mɛɛ -Bhee Mi, -amasɔyi 'yele- nu -a 'si mu 'ɛ gole waa -za 'yɔɔ- mu 'ɛ 'yi.»
- 22 'Bhe -za mu 'lɛɛ- 'kpen Ɔkla, 'kooko- Mɛɛzan -jan 'la Ɔkpaa -a -lɛla' janwo mi Ezai 'lii 'elwale gban -so 'bhe 'lɛsɔ-.
- 23 'Bhe -jan 'ɛ 'bhe -le -ge: -Ka 'ka 'yrɛkpa doo! -Gblanɛ 'la 'ke yaa 'gwlaan- do, -e nu kpɛ 'sile-, 'bhɛɛ- -e nu -a yale 'ke -nɛ 'gwlaan- do 'le. -O nu 'bhe 'tokpale

Emanueli.» ('Bhe 'yi -le dɔɔ -Waanbhaa' -o -kɔɔ' ba.)

24 Zozefu bwele, Mɛɛzan a -mleke' 'ɛ 'bhe -jan 'la Ɔwoa -a ni 'kee- 'bhe 'yizaklele. 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'kee- Mari 'sile -a na 'le.

25 'Dun- Zozefu 'pegee Mari 'laa 'fɛ klɛle do 'ke 'bhe ge 'tenle- 'bhe 'nɛ 'gwlaan- 'ɛ 'yale- ma. Zozefu -nɛ 'ɛ 'tokpaa- Zesu.

2

-Zado' mu -o Zesu malɔkpa zii'

1 Zesu Ɔyaa Betelemu, Zude 'klɛɛn 'ɛ 'yi -wa 'nɛ do ta 'waati 'la ba, 'ke -bh- lengbe Erɔdi 'yaale- -o Izraeli mu 'ɛ 'wiinj-. -A yale blaɛn, 'ke -zado' mu -lɛdo' dale- -yretɛbhe -wlenyɛrɛ' Ɔnɔɔ, 'bhɛɛ- 'ke -o nule- Zeruzalemu. -O -yaa lafle' 'yi mleklenne mu 'ɛ 'taawogbeyaa 'ɛ 'bhɛɛ- daan.

2 -O bhole Zeruzalemu, 'ke -o mɛɛ mu -lɔkpaale dɔɔ: «-O -nɛ 'la 'yaa- 'bhɛɛ- 'kee- nu klɛle 'ke Zuufu mu a -bhlangbe 'le -yoo 'naa ɛɛ? 'Wa -tɔmasie mleklenne do -ya -yretɛbhe -wlenyɛrɛ' Ɔnɔɔ, 'bhela- -yile 'o Ɔnwa -a gbayɛ nɔɔ.»

3 -Bhlangbe Erɔdi 'bhe -jan 'ɛ 'male-, 'ke 'yee- 'pegee Zeruzalemu mu 'ɛ 'kpen zrubatedole.

4 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'kee- 'sraka 'lena mu -lɛɛ mu 'ɛ 'pegee 'Tonj daan mu 'ɛ 'kpen 'siile, 'bhɛɛ- 'kee- 'mu -lɔkpaale dɔɔ: «-Waanbhaa' Mɛɛ -Bhee Mi -Kposɔɔ 'la -yaa' -janwoa, -e nu yale yrɛ 'ɛ -dela nɔɔ- ɛɛ?»

5 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke -wa -lɛkunle -a ni dɔɔ: «-E nu yale Betelemu, Zude 'klɛɛn 'ɛ 'yi -wa 'nɛ do ta. -Amasɔyi -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi do -jan 'lɛɛ- yɔɔndia- -a ba zayi' 'elwale gban -so dɔɔ:

6 «*Bhi Betelemu -wa 'la -yoo Zude 'klɛɛn 'ɛ 'yi bhe! 'Yoo- 'ke Zude 'klɛɛn 'ɛ 'yi -wa mu 'ɛ 'kpen ba -wa 'fientronne 'le dɛ! -Amasɔyi 'ɛ ba mi do nu klɛle -kunlii do 'le, 'bhɛɛ- 'bhe -le nu 'an Izraeli 'si mu 'ɛ 'lɛdɔɔle zi -trele' ta 'bhii- -bhlaa gooba mi do -yaa' -bhlaa mu 'ɛ 'lɛdɔɔ- gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.*»

7 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke Erɔdi 'woo- -zado' mu 'ɛ 'siile gaanyi', 'bhɛɛ- 'ke -yoo -lɔkpaale mleklen- 'ɛ 'pwela- 'waati 'la ba 'bhe ma. 'Bhɛɛ- 'ke -o 'bhe 'waati 'ɛ 'pele' a ni.

8 'Bhe blaɛn, 'ke -ya pele- -o ni 'kaa: «-Ka ge 'yee- -nɛ 'ɛ malɔkpa kplank- plan Betelemu; 'ke 'kaa Ɔyaa, -ka nu 'ɲ 'kpeɛɛkan, 'kooko- 'mi 'gbu ge 'ezin- -a gbaɛ.»

9 -O yanle -bhlangbe Erɔdi 'wojan- 'ɛ malele, 'ke -o gele-. -O -yaa 'taa 'ɛ ta bhla 'la ba, 'ke -o -yrekpaale 'yee- mleklen- do 'kpo' 'la -wa Ɔyaa 'elwale -yretɛbhe -wlenyɛrɛ' Ɔnɔɔ 'bhe ma. 'Bhe dɔle -yaa -o trala. 'Dun-

'bhe 'bhole -ne 'yientenne 'e 'yaa- 'fe 'la □la 'bhe trala, 'ke 'bhe dulale.

¹⁰ 'Bhe klele 'te, -o -yrekpale mleklen- 'e ma 'ke -o zru 'kpaale 'egbenele.

¹¹ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke -o wlane- 'bhe 'fe 'e □la, 'bhεε- 'ke -o -ne 'yientenne 'e 'yele -a neε Mari 'koo. 'Bhe klele 'te, 'ke -woo 'kpo zenle- 'tre ma, 'bhεε- 'ke -o -ne 'yientenne 'e 'gbale-. 'Bhe blaana, 'ke -woo ta 'kwe mu 'e 'liigole, 'bhεε- 'ke -o glaan' mu 'nale- 'bhe ni: -Can 'pegee -lasikloo -gblen 'nrale- gloon ple: ansansi 'pegee miri.

¹² 'Bhe blaana, 'ke -Waanbhaa' -o 'kpeelekanle gbinj na 'kaa wa niinale -o -zanta' Erōdi ba 'ezin-. 'Bhela -zayile, -o niina- bhla 'e zi -o ba 'kleen 'e 'yi, -o zi -bhεεke' □sia.

Zozefu 'pegee -a na Mari blasaan- 'bhεε- -o -ja Ezipu 'kleen 'e 'yi

¹³ -Zado' mu 'e gele blaana, 'ke Mεεzan a -mleke' do 'pwele- Zozefu ba 'ezin- gbinj na, 'bhεε- 'ke 'bhe 'a 'pele -a ni dōo: «'E 'wlen-, -ne 'yientenne 'e 'pegee -a neε 'kun, 'bhεε- ka blasaan- 'ke 'ka ge Ezipu 'kleen 'e 'yi; bo -a □nōo ye -so 'foke 'mi 'a □pia 'e ni 'e nu yi 'la 'le, 'bhεε- 'ka nu. -Amasroyi Erōdi nu -ne 'yientenne 'e ziglinle -a de zayi.»

¹⁴ 'Bhe klele 'te, Zozefu bwele-, 'kee- -ne 'e 'pegee -a neε 'kunle, 'bhεε- 'ke -o gele- Ezipu 'kleen 'e 'yi -bi 'e zi.

¹⁵ -E □bwa Ezipu 'kleen 'e 'yi, 'ke 'bhe ge 'tenle- Erōdi gale ma. 'Bhe -za 'e Mεεzan -lela' janwo mi Oze -jan 'la □woa 'bhe 'leswa□. 'Bhe -jan 'e 'yaa- dōo: «'Mi 'η gbe 'e 'siila- 'kaa -e go Ezipu 'kleen 'e 'yi.»

-Ne -bebe deyre

¹⁶ Erōdi 'a 'yele 'bhii- -zado' mu 'e -dawli' □kpaā -a gbe ta, 'ke -ya zrupliile 'egbenele. -Ayile 'kee- mεε mu winbole 'kaa 'mu ge Betelēmu -wa 'e 'pegee 'bhe kpe ma -wa mu 'e ta, 'kooko- -ne 'gwlaan- mu 'la 'kpen lεε -o lεε do 'pegee lεε ple plen- -o 'mu 'kpen de. 'Bhe lεε -lii yeke- 'e 'yaa- -benjo' -zado' mu 'e mleklenne mu 'e □ya 'waati 'la ba 'bhe blaana lεε -lii yeke- 'e 'bhεε- 'le.

¹⁷ 'Bhe ya 'e 'yi, Erōdi kleza -yoo 'e 'bhe -Waanbhaa' -lela' janwo mi Zeremi 'wojan- 'e 'leswa□.

¹⁸ Zeremi -jan 'la □woa 'elwale gban -so 'bhe -le -ge: «'O 'trōn -o -gbekanwli mu 'pegee 'dimi ma wisiwli -gbene mu ma Rama -wa 'e ta. Raseli -le -a -ne mu 'e wisi' zii', 'bhεε- yaa -o dōle- -a -la 'ke -wa taga; -amasroyi -a -ne mu 'e -gaa.»

Zozefu 'pegee -a na -gwa Ezipu 'bhεε- -o □nwa Izraeli 'kleen 'e 'yi

¹⁹ Erōdi gale blaana, 'ke Mεεzan -Waanbhaa' a -mleke' do 'pwele Zozefu ba gbinj na Ezipu 'kleen 'e 'yi.

²⁰ -E pe Zozefu ni dōo: «'E 'wlen-, -ne 'e 'pegee -a neε 'kun, 'bhεε- 'ka niina- 'ka -zan Izraeli 'e 'kleen 'yi, -amasroyi mεε 'la zan mu -yaa -ne 'e deyre -glin 'zi, 'mu 'laa -o -li 'mu 'yre ma.»

²¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zozefu 'e 'wlenle-, 'kee- -ne 'e 'pegee -a neε 'kunle, 'bhεε- 'kee- niinale -a -zanta' Izraeli 'kleen 'e 'yi.

²² 'Duj- -o bhole Izraeli 'kleen 'e 'yi; 'bhεε- Zozefu 'a 'male- 'kaa Arikelausi -yalaa' -a de Erōdi a -bhlengbeya yaayre 'e □nōo Zude 'kleen 'e ta, 'ke -gblaana 'kale -a -yi 'bhe 'kleen 'e 'yi gele ma. 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke -Waanbhaa' 'a 'kpeelekanle gbinj na 'kaa yaa gele Zude 'kleen 'e 'yi, 'bhεε- 'dun- -e ge Galile 'kleen 'e 'yi.

²³ 'Bhela- -yile, -e -ja yaale Galile 'kleen 'yi -wa 'ne do ta: -O -yaa 'bhe -wa 'e sii Nazareti. -Ayile, -Waanbhaa' -lela' -janwo' mi 'e 'wojan- 'e 'leswa□ -gee' dōo: «'O nu a 'siile- Nazareti ml.»

-WAANBHAA' A -BHLENGBEYA 'E MA -JAN 'NRALE-

3

Mεε Wiinjfe' Mi Zaan -o -Waanbhaa' a -jan 'e 'wo zii'

(Maki 1.2-8; Luki 3.1-18; Zaan 1.19-23)

¹ Zozefu 'pegee -a na Mari, 'bhεε- 'bhe 'ne 'e, -o 'yaa- 'waati 'la ba Nazareti, 'ke Mεε Wiinjfe' Mi Zaan 'pwele -a -yi Zude 'kleen 'e 'yi -kpe 'e ta, 'bhεε- 'kee- -Waanbhaa' a -jan 'e 'wole- 'sanle 'te.

² -E -yaa pe 'zi mεε mu 'e ni dōo: «'Ka 'ploo- -za 'yoo- klele ma, 'bhεε- -ka 'ka zru 'niina- -Waanbhaa' ba, 'ke 'ka 'ka taawogbeya 'e maboo. -Amasroyi laanima -Waanbhaa' 'e -yaa' -bhlengbeya 'yaa- bhla 'e □bhwa -wa -din.»

³ -Waanbhaa' -lela' janwo mi Ezai -janwo -yee- Zaan 'la ba zayi' 'elwale gban -so dōo: «'Mεε do -le -toorodo' 'zi -kpe 'e ta 'kaa: -'Ka Mεεzan a zibhe 'e 'lemagaan, -kaa 'taawo- zibhe mu 'e 'ledoo-!»

⁴ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, Mεε Wiinjfe' Mi Zaan ta dune- 'e 'tanle- -yaa 'ke 'yoonma 'cie- 'le, 'bhεε- wi 'fle 'sentru do dōle- -yaa -a 'saanla; -e -yaa 'siesie- -gama mu 'pegee -bon 'yi -zro 'yron mu -la bhle.

⁵ 'Bhe 'yi bhe, Zeruzalemu mu oo, Zude 'kleen 'yi mu 'kpen oo, 'bhe 'pegee Zruden yue ta mu, -o 'kpen 'yaa- nu 'zi -a ba.

⁶ 'Ke -o -yaa yan -waa' -za 'yoo- mu 'e 'pelele kpataakpa mokpen' 'yre ma, 'bhεε- Zaan -yaa -o wiinjfe' Zruden yue 'e ba 'te.

⁷ 'Duj-, Zaan 'a 'yele- 'bhii- Farizi mu -bebe 'pegee Saduse mu -bebe -yaa nu 'zi 'mu wiinjfyre nōo- -a ba, 'ke -ya pele- 'mu ni dōo: «'Bhlu 'plalu mεε mu! -Dele pe 'ka

ni doo 'ka blasan- -Waanbhaa' a yran 'la -yoo zan bhe 'bhe 'lɛɛ- ɛɛ?

⁸-Kaa zron doo 'ka kleza mu 'ɛ ma 'bhii- 'ka 'ka zru -niinaa' -Waanbhaa' ba, 'bhɛɛ- 'ka 'ploola- -za 'yoo- klele ma.

⁹'Ka 'laa bole -a pele ma 'ka 'gbu 'kpee dɔɔ: <'O mɔɔ -gbɔɔ -le 'ke Abraamu 'le 'dɛ.> -Amasroyi 'mi pe 'ka ni 'ɲ 'sowɛɛ ma dɔɔ -Waanbhaa' so vle mu 'la bhe -o mabɔole, 'bhɛɛ- -yoo kle 'ke Abraamu 'kpee yi mu 'le.

¹⁰'Bhe ya 'ɛ 'yi, -Waanbhaa' a poo 'ɛ 'lekpale -o, 'bhɛɛ- -yoo zan -yri diinj mu 'ɛ takanle 'ke -ya san -o 'sɛnɛ ma. 'Ke -yri diinj 'oo -yri diinj 'la bhe 'laa 'bhe 'bhaa- 'lrele' klele, -e nu 'bhe takanle 'bhɛɛ- -e 'bhe blin 'te 'yi.

¹¹'Ka 'ka 'taawogbeya 'ɛ maniilawoa, 'bhɛla- -yile 'mi -o 'ka 'wiinjfe zii' 'ke -yi 'le. 'Dun- mɛɛ 'la 'bhe -o zan 'mi blaana, 'bhe zan 'ɛ -gloo 'yiya- 'mi ni, -a -gaale' laa -o 'mi ba 'ke 'mi 'a gaan ma -sawla mu 'ɛ go. 'Ye- nu 'ka 'wiinjfele 'ke Lii 'Wen' 'ɛ 'pegee 'te 'le.

¹²-Sien do -o -a 'kɔɔ. -E nu -mlɔ bhe mu 'pegee -mlɔ -gboo mu 'ɛ bapianle, 'bhɛɛ- -yoo go 'eke- ma. -E nu -mlɔ bhe mu 'ɛ 'klale- bɔtɔ 'yi, 'bhɛɛ- -e nu -mlɔ -gboo mu 'ɛ 'kpaciele 'te 'la 'ke -yaa -lii -titi 'bhe 'yi.»

Zesu Krisi wiinjfeyɛ -yi ba

(Maki 1.9-11; Luki 3.21-22; Zaan 1.32-34)

¹³-Yrekpaa' do, Zesu -daa Galile 'trɛ 'ɛ ta, 'bhɛɛ- -e ɲnwa Zrudɛn yue 'ɛ ta. 'Bhɛɛ- -ya mabɛɛna Zaan -din, 'kooko- 'bhe 'a 'wiinjfe -yi 'ɛ ba.

¹⁴'Bhe klele 'te, 'ke Zaan 'e -gbedole -a 'wiinjfele ma -yi 'ɛ ba, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'a 'pele -a ni dɔɔ: <'Mi -le -yaa so bi 'ke 'ɲ ge 'ɛ ba 'bhɛɛ- 'ye 'ɲ 'wiinjfe-, 'bhɛɛ- 'bhi -le zan 'ɛ 'wiinjfele 'mi ba ɛɛ?>

¹⁵'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: <'Do -a klele 'la -zon. -Amasroyi, 'o nu 'sole- -Waanbhaa' zru maza 'ɛ 'kpen 'lesole 'bhɛɛ- gbɛɛn- -gee'>. 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'ke Zaan dole- Zesu 'wiinjfele -la.

¹⁶-E yanle, 'ke Zesu 'pwele -yi 'ɛ ba. 'Bhe yɛɛ do 'kpɔ 'ɛ ɲnɔɔ bhe, 'ke lafle' liigole, 'bhɛɛ- 'ke Zesu 'yɛɛkpale -Waanbhaa' Lii 'ɛ ma; 'bhe -zinaa' 'a ta 'bhii- -bhoolado maanne- do gbɛɛn-.

¹⁷'Bhɛɛ- 'ke -weli' do dale- laanima, 'ke 'bhe 'a 'pele dɔɔ: <'ɲ gbe 'la -za so 'ɲ ni 'egbenele 'yele- -ge, 'yele- 'ɲ zrukpalaa 'egbenele.>

4

Zesu 'yidanyɛ -Setran' 'kɔɔ

(Maki 1.12-13; Luki 4.1-13)

¹'Bhe blaana, 'ke Lii 'Wen' 'ɛ gele- 'ke Zesu 'le -kpe 'ɛ ta, 'kooko- -Setran' 'a 'yidan-, 'bhɛɛ- -ya balaa' -za 'yoo- 'yi.

²Zesu -yrekpaa' mia ple 'pegee -bi mia ple ɲkla 'ke yaa pe 'kedo- 'kpɔ bhle. 'Bhɛɛ- gbɔn 'a ɲdia.

³'Bhe 'yi, 'ke -Setran' 'ɛ 'mabɛɛnle Zesu -din, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -a ni dɔɔ: <'Ke 'yoo- 'ke -Waanbhaa' Gbe 'ɛ 'le, -a pe kpoti mu 'la bhe -o ni dɔɔ -woo mabɔɔ 'bhɛɛ- -o kle 'ke pele mu 'le>

⁴'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni dɔɔ:

<'A yɔɔnde le -o -Waanbhaa' 'a 'Sewɛ 'ɛ 'yi dɔɔ: <'Bhaapleɲ -si 'ɛ -dan' 'laa -o 'ke pele do -kplɛnnɛ' 'le; 'dun- -jan mu 'la 'kpen da -Waanbhaa' -lii 'mu -le -si na bhaapleɲ ni 'ezin-.>>

⁵'Bhe blaana, 'ke -Setran' Zesu 'sile, 'kee- gele- 'kele- Zeruzalemu -Waanbhaa' 'a -wa 'wen' 'ɛ ta; 'bhɛɛ- 'ke -ya 'kpale -Waanbhaa' *Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ 'wiinj-.

⁶'Bhɛɛ- 'ke -ya pele- -a ni dɔɔ: <'Kee- 'yoo- 'ke -Waanbhaa' Gbe 'ɛ -le, 'ploo 'ɛ 'gbu ma 'bhɛɛ- 'ɛ balaa' 'trɛ ma. -Amasroyi -a yɔɔnde le -o Waanbhaa' 'a 'Sewɛ 'yi dɔɔ: <-Waanbhaa' nu -yaa' -mleke' mu 'ɛ winbole 'e -zayi'.

'Bhɛɛ- -o nu 'ɛ binale -o gbɛ -yi, 'kooko- 'ɛ gaan madiɲ 'laa wo vle ma.>>

⁷Zesu 'a zikpaa- -a ni dɔɔ:

<'A yɔɔnde le -o -Waanbhaa' 'a 'Sewɛ 'ɛ 'yi 'ezin- dɔɔ: <'Yaa Mɛɛzan -Waanbhaa' -yidanle.>>

⁸'Bhe blaana, 'ke -Setran' gele- 'kele- 'ezin- vle goɔn 'trole- do 'wiinj-, 'bhɛɛ- 'kee- 'drunyan ta -bhleɲgbɛ 'kleɛn mu 'ɛ 'kpen 'pegee 'mu 'lreleya mu 'ɛ 'kpen zronle- -a ni.

⁹'Bhɛɛ- -e pe Zesu ni 'te dɔɔ: <'ɲ nu 'bhe -bhleɲgbɛ 'kleɛn mu 'ɛ 'kpen 'nale- 'ɛ ni, 'kooko- 'ɛ yalaa' -o wiinj, 'ke 'yee 'kpɔ ɲzian 'ɲ 'lɛɛ, 'bhɛɛ- 'ke 'ye 'ɲ -gbaa 'bhii- 'yaa- -waanbhaa'>.

¹⁰'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: <'E 'plɛngo- 'ɲ ma -Setran! -Amasroyi, -a yɔɔnde le -o -Waanbhaa' 'a 'Sewɛ 'yi 'kaa: <'Bhaapleɲ Mɛɛzan do -kplɛnnɛ' -la gba, 'bhɛɛ- 'yaa -Waanbhaa' -bhɛɛke' do 'kpɔ gbale 'yee- blaana.>>

¹¹'Bhe klele 'te, 'ke -Setran' ploole Zesu ma. 'Bhɛɛ- 'ke -mleke' mu nule- 'yee- Zesu -din, 'bhɛɛ- 'ke -wa gbale- -a maza -yaa pe 'la ma 'bhe ba.

Zesu -yaa' ye 'ɛ zisaan- Galile 'trɛ ta

(Maki 1.14-15; Luki 4.14-15)

¹²Zesu 'a 'male- 'kaa -o Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan ɲkwan, 'bhɛɛ- -wa ɲbwa -kaso 'yi, 'kee- gole- 'kleɛn 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'kee- nule- Nazareti -wa 'ɛ ta Galile 'trɛ 'ɛ ta.

¹³'Dun- yaa bole Nazareti, -e -ja bole Kapɛnomu -wa 'ɛ ta. 'Bhe -wa 'ɛ 'bhe -o Galile -draa 'ɛ bhɔɲla yɛɛ 'ɛ ɲnɔɔ, Zabalɔn 'pegee Nɛfitali 'kleɛn mu 'ɛ 'yi.

¹⁴ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -Waanbhaa' -lela' janwo mi Ezai 'wojan- mu 'e 'leswa[]; 'yee- Ezai 'a []pia 'elwale -so doo:

¹⁵ «'Ka mu Zabulon 'kleen 'yi mu, 'ka mu Nefitali mu, 'ka mu -draa bhonla mu, 'bhe 'pegee 'ka mu Zruden yue ta mu, 'bhe- 'ka mu Zruden yue -zanta' mu 'e, 'bhe 'pegee 'ka mu Zuufu kle mu 'la 'ka -o Galile 'kleen gbe do 'e 'yi bhe!

¹⁶ 'Ka mu 'si mu 'la 'yaa- -gblo 'yi, 'ka nu 'tebhile -gbene do yele! Mee 'la zan mu yaale -o ga 'kleen a -gblo 'e 'yi, 'tebhile do nu -bhile -o ta!»

¹⁷ 'A 'san 'bhe 'yi 'e ma, Zesu -Waanbhaa' a -jan 'e 'wole- -saan. -E -yaa pe 'zi mee mu 'e ni doo: «-Ka 'ploo -za 'yoo- mu klele ma, 'bhe- 'ka 'ka zru niina- -Waanbhaa' ba, -amasroyi -Waanbhaa' a -bhlengbeya 'yaa- bhla 'e []bhwa 'ka -din!»

Zesu -o kaade mu yizie 'sii zii'
(Maki 1.16-20; Luki 5.1-11)

¹⁸ Zesu 'yaa- 'taawo zii' Galile -draa 'e bhonla bhla 'la ba, 'kee- Simo 'la -o -yaa 'bhe sii Pieri 'bhe 'pegee 'bhe neene- Andre 'yele. -O -yaa kaade yro bo 'zi -draa 'e ba, -amasroyi -o -yaa 'ke kaade mu 'le.

¹⁹ Zesu -o -siila doo: «-Ka nu do 'ij zi, 'bhe- 'ij nu 'ka klele mee -bebe 'kun mu 'le 'bhii- 'ka kaa -bebe mu kun gone- 'la gbeen-»

²⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke -o 'ploole blaale- waa' kaade yro mu 'e ma, 'bhe- 'ke -o gele- dole Zesu zi.

²¹ Zesu 'bhole- -a -lee sa 'egboonle, 'keeneene- ma do ple -bhake' 'yele, Zaki 'pegee 'bhe neene- Zaan; 'mu 'yaa- Zebede gbe ple -la -le. -O mee ple 'pegee -o de Zebede -yaa -waa' kaade yro mu 'e magaan 'zi -waa' -yitakon 'e 'yi.

²² Zesu -o 'siile-, 'ke -o nule- dole blaale- 'bhe zi, 'bhe- 'ke -woo de 'tole 'a noo- ye -yitakon 'e 'yi.

Zesu -o mee mu daan 'zi 'kee- gade mu bhee

(Luki 6.17-19)

²³ Zesu 'yaa- ge 'zi Galile 'tre ta yreken- []noo; -e -yaa mee mu daan 'zi -Waanbhaa' a -jan 'e 'le Zuufu mu daanf' mu 'e []la, -e -yaa -Waanbhaa' a -bhlengbeya ma -jan 'nrале- 'e 'wo zii'; 'bhe 'pegee -e -yaa gade mu 'e 'kpen -gloon 'pegee -sonzan' mu 'e 'kpen 'bhee zii'.

²⁴ -A 'tobholeya 'e 'yaa- zen 'zi Siri 'kleen 'e 'kpen 'yi. 'Bhe ya 'e 'yi, -o -yaa zan gade mu 'e 'kpen -gloon 'le -a ba, 'bhe 'pegee -yren 'e 'kpen -gloon -yaa mee 'la zan mu ta: -Kwanii' mu oo, -soonsoonde mu oo, 'bhe 'pegee -flugba mu. Zesu -o ma ga mu 'e 'kpen -gwa.

²⁵ 'Bhela- -yile, -zamaa' 'sre -bebe -yaa -a zi: Galile 'kleen 'yi mu oo, -wa vu 'klale- ke

ba mu oo, Zeruzalemu mu oo, Zude 'kleen 'yi mu oo, 'bhe 'pegee Zruden yue -zanta' mu 'kpen.

5

Zesu -o mee mu daan 'zi vle goon do wiiij-

(Maki 3.13; Luki 6.12-13; 6.20)

¹ Zesu -zamaa' 'sre 'e 'yele-, 'kee- gele- yaale vle goon do 'wiiij-. 'Bhe- -yaa' -klanlane mu 'e -woo mabeenna -a -din,

² 'bhe- -yoo daanle -saan -za -bebe mu 'lee- 'le.

-Za wlan -zeze
(Luki 6.20-26)

³ Zesu pe -o ni doo: «Mee 'la zan mu 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- waa -o 'ke -zake' 'le -Waanbhaa' -yre 'yi, -waa' pe -yinra!' -Amasroyi -waa' pe -le 'ke laanima -Waanbhaa' -bhlengbeya -wa 'e 'le.

⁴ Mee 'la zan mu -o wisi' zii', -waa' pe -yinra!' -Amasroyi -Waanbhaa' nu -o tagale.

⁵ Mee 'la zan mu -yi -o 'edoolle, -waa' pe -yinra!' -Amasroyi -Waanbhaa' nu 'tre 'e 'nale- -o ni -o 'cien 'le.

⁶ -A -lro -o mee la zan mu ma 'bhii- ledoolleya kle bhaaplen mu plen-, -waa' pe -yinra!' -Amasroyi pe 'la 'lro -o ma, -Waanbhaa' nu 'bhe 'nale- -o ni.

⁷ Mee -yrenkla' mee 'la zan mu ma, -waa' pe -yinra!' -Amasroyi -o -yren nu 'klale- -Waanbhaa' ma!

⁸ Mee 'la zan mu 'kpee 'fleele- -o, -waa' pe -yinra!' -Amasroyi -o nu -Waanbhaa' ye!

⁹ Mee 'la zan mu yilabla wla -o 'pegee -o yaayoon' mu plen-, -waa' pe -yinra!' -Amasroyi -Waanbhaa' nu -o 'siile- -a gbe mu!

¹⁰ -O -yrenkpa' zii' mee 'la zan mu ta -Waanbhaa' a -ledoolleya 'e -zayi', -waa' pe -yinra!' -Amasroyi -waa' pe -le nu klele laanima -Waanbhaa' a -bhlengbeya -wa 'e 'le!

¹¹ «'Ke mee mu 'ka -zwanwoa oo, 'ke -o -yren 'e 'kpen -gloon []kpa 'ka ta oo; 'bhe 'pegee 'ke -o bhla 'e 'kpen -gloon []kpa 'ka ma, 'mi -zayi', 'kaa- pe -yinra'!

¹² 'Ka zrukpaale kle, 'bhe- 'ka 'yilabla 'wole- kle; -amasroyi 'bhe -tron -gbene do -o 'ka 'magben- 'zi -Waanbhaa' ba laanima. -O -yrenkpa -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'la []nwa 'ka 'lee 'mu ta 'bhe- gbeen-»

We 'pegee 'tebhile a -za
(Maki 9.50; 4.21; Luki 14.34-35)

¹³ «'Ka mu -le 'drunyan 'e 'yi we 'le. 'Ke we 'e 'nranleya 'e -gwa -a -yi, 'ka so -a -nraleyа 'e dreekpale 'a ma 'nale- ee? Yaa

kle -za 'ke 'yanwope 'le -li mɛɛ ma, 'fɔke -e bo blinle -la ma 'pɛɛlii-, 'bhɛɛ- mɛɛ mu 'taawo- -a ta.

¹⁴ 'Ka mu -le 'ke 'drunyan 'e ta 'tɛbhile 'le. 'Ke -wa do dɔle- -o vlɛ goon do 'wiinj- waa so -a gaanle- mɛɛ mu ma.

¹⁵ 'Bhɛɛ- waa -lanɓha do bhi 'bhɛɛ- -wa dulaa' 'gbonɓo do -la. -O -lanɓha 'bhile- 'e duŋ laanima, 'kooko- -e bhi 'fɛ 'ɛ [ɲ]a mu 'e 'kpen ta 'wenj.

¹⁶ 'Bhe ya 'e 'yi, -ka -bhi 'bhii- 'tɛbhile gbɛɛn- mɛɛ mu -yre ma. 'Ke 'bhe [k]la, 'ke -o 'ka kleza -lrele' mu 'e [ɲ]a, -o nu 'ka De laanima -Waanbhaa' 'e 'tɔbhɔɛ.»

Mɛɛ daangbeya 'tonj 'e ba zayi'

¹⁷ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «Yaa kleɛ 'ka 'ni 'bhii- 'mi [ɲ]nwa Moizi a 'Tonj 'e 'pegee -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e -waa' mɛɛ daangbeya mu 'e 'yisiɛɛ! 'Naa 'nule- -o -yisiɛɛɛ [ɲ]ɔɔ, 'duŋ- 'ɲ [ɲ]nwa -o -lesɔyɛ -la [ɲ]ɔɔ.

¹⁸ 'Mi pe 'ka ni wlan 'ɛ ni dɔɔ 'ali- 'ke 'trɛ 'pegee lafle' [k]aan, 'kee- kpa 'yee- 'tonj 'e 'sɛwɛ 'e 'yɔɔnnɛ- 'fientronne do ta, -a do 'kpo 'laa nu goɛ -a ba, 'sani- -za mu 'e 'kpen 'lesɔle plɛŋ-.

¹⁹ 'Bhela -yile, 'ke mɛɛ 'la zan 'tonj mu 'e 'yisiɛɛ, 'ali- 'kee- [k]la -o ba 'tonj 'fientronne 'gbu 'e 'bhɛɛ- 'le; 'bhɛɛ- 'ke -ya -pia mɛɛ -bhɛɛke' mu ni 'kaa' mu 'tonj 'e 'yisiɛ- 'bhii- 'yee- 'gbu gbɛɛn-; -o nu a peɛ 'bhɛɛ- zan 'e ma mɛɛ 'fientronne laanima -Waanbhaa' -bhleŋgbeya -wa 'ɛ ta. 'Duŋ- 'ke mɛɛ 'la zan 'Tonj 'e 'kɔsɪkun, 'bhɛɛ- 'kee- mɛɛ -vin mu 'e daan 'yee- 'Tonj 'e 'le, -o nu a peɛ 'bhɛɛ- zan 'e ma mɛɛ gbɛɛn laanima -Waanbhaa' -bhleŋgbeya -wa 'ɛ ta.

²⁰ 'Bhe 'yi, 'mi pe 'ka ni dɔɔ 'ke 'kaa- -ledɔɔleya 'e 'yi laa yale 'Tonj daan mu 'pegee Farizi mu 'e -waa' pɛ -ledɔɔleya 'e ni, 'ka 'laa nu 'solɛ- gele- laanima -Waanbhaa' -bhleŋgbeya -wa 'ɛ ta.»

Mɛɛ daanle yran ba zayi'

(Maki 11.25; Luki 12.57-59)

²¹ «'Kaa [ɲ]maa dɔɔ -a peɛ -o Moizi a 'tonj mu 'e 'yi -kɔɔ' -gbɔɔ mu ni dɔɔ: «Yaa mɛɛ dɛɛ;» 'ke mɛɛ 'la zan mɛɛ [ɲ]dia, 'kiti -o 'bhe zan ma.

²² 'Mi 'duŋ- pe 'ka ni dɔɔ: 'Ke mɛɛ 'la zan 'e zrupɛliila -a nɛɛnɛ- do ma, 'bhe zan -o 'ke gepɛ 'le -klu ta. 'Ke mɛɛ 'la zan 'a nɛɛnɛ- do -zwanwoa dɔɔ: «-Zadɔkɛ,» 'bhe zan -o 'ke gepɛ 'le Zuufu mu a 'kitikan mɛɛ gbɛɛn -ledo' 'e ba. 'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan 'a [ɲ]pia 'bhe nɛɛnɛ- do ni 'ezin- dɔɔ: «-Kwanii'», 'bhe zan -o 'ke blinpe 'le -jranama 'te 'e 'yi.

²³ 'Kee [ɲ]nwa -Waanbhaa' gbale 'sraka gopɛ 'la 'le, 'bhɛɛ- 'kee dulale -o bhla 'la ba 'srakagoyɛ 'ɛ -din, 'bhɛɛ- 'kee- -dwa 'e 'kpee dɔɔ -za do -o 'bhi 'pegee 'e nɛɛnɛ- do plɛŋ-,

²⁴ 'ploo- 'yaa- 'sraka gopɛ 'ɛ ma 'srak- agoyɛ 'ɛ -din, 'bhɛɛ- ge 'e nɛɛnɛ- 'ɛ ba 'elwale 'pe, 'kooko- 'ka kpa do ma; 'bhe blaana, nu -Waanbhaa' gba 'e [ɲ]nwa -a gbale 'sraka gopɛ 'la 'le 'bhe 'le.

²⁵ «'Ke mɛɛ do a ca -o 'e ma, 'bhɛɛ- 'ke -yoo ge 'zi 'e 'le -klu ta 'bhe ma, 'bhi 'pegee 'yee- mɛɛ 'e -ka 'kpa do ma zi 'e 'lii, 'sani- 'ka 'wlale- plɛŋ- -klu 'ɛ ta. 'Ke 'yaa 'bhe kleɛ, 'kee- -ja 'e 'kpale- 'kitikan mi 'e 'kɔɔ; 'bhe nu 'e 'lenale -kasofɛ gooba mu 'e ni, 'bhɛɛ- 'mu 'e bɔ -kaso 'yi.

²⁶ 'Ke 'bhe [k]la, 'mi pe 'e ni wlan 'ɛ ni dɔɔ: 'Sani- 'e 'pwɛle- plɛŋ- 'bhe -kaso 'e 'yi; -yaa' ca 'la -yoo 'e ma 'e nu 'bhe -goli' 'e 'kpen gbawolɛ 'ke 'bhe ge 'tɛnɛ- -a -vin -goli' bhe do 'kpo 'e ma.»

-Yanbhooɔya ba jan

(Matie 18.8-9; Maki 9.43; 9.47-48)

²⁷ «'Kaa [ɲ]maa dɔɔ -a peɛ -o Moizi a 'tonj mu 'e 'yi 'kaa: «Yaa -yanbhooɔya kleɛ.»

²⁸ 'Duŋ- 'mi pe 'ka ni dɔɔ: 'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan le do -glinna, 'bhɛɛ- 'ke -a -yrebhwa 'bhe 'zi, -e -yanbhooɔya -la [k]la gban 'bhe gbɛɛn- bhe -Waanbhaa' -yre 'yi.

²⁹ 'Kee- gbɛ -yie' ta -yrebhe' -le -a wla 'zi 'e 'zi 'bhɛɛ- 'e baa- 'zi -za 'yoo- 'yi, -a -yro, 'bhɛɛ- 'ya blin 'e ma 'egbɔɔnɛ. 'Kee- -ja -Waanbhaa' ba 'e 'yrebhe- gbɛ do 'le, 'bhe mabhaabho 'ke -woo 'e 'gbutru 'e 'kpen blin -jranama 'te 'e 'yi.

³⁰ 'Kee gbɛ -yie' -le -a wla 'zi 'e 'zi 'bhɛɛ- 'e baa- 'zi -za 'yoo- 'yi, -a takan' 'bhɛɛ- 'ya blin 'e ma 'egbɔɔnɛ. 'Kee dɔpɛ do winbwa- -a -yi 'bhe mabhaabho, 'ke -woo 'e 'gbutru 'e 'kpen blin -jranama 'te 'e 'yi.»

Gwlenna yaa- 'kanza-

(Matie 19.7-9; Maki 10.11-12; Luki 16.18)

³¹ «-A peɛ -o 'ezin- 'yee- Moizi a 'tonj mu 'e 'yi dɔɔ: «'Ke mɛɛ 'la zan -o -a zi 'bhii- -e 'ploo- -a na ma, -e gwlenna yaa- 'kan 'sɛwɛɛɛ, 'bhɛɛ- -e 'bhe na -a na 'ɛ ni.»

³² 'Duŋ- mi pe 'ka ni dɔɔ: 'Ke mɛɛ 'la zan na 'laa gwɛn -glinɛ', 'bhɛɛ- 'kee- -ploola 'bhe ma, -yoo 'bhe bɔ 'zi gwɛn -glin zi -la ta bhe. 'Duŋ- 'ke -o -ploola le 'la ma, 'bhɛɛ- 'ke 'bhi 'gwɛn -la 'bhe [ɲ]sia 'e 'na 'le, 'yoo- -yanbhooɔya -la kle 'zi 'bhe gbɛɛn- bhe.»

'Sienwoza ba jan

³³ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Kaa [ɲ]maa dɔɔ -wa [ɲ]pia -kɔɔ' -gbɔɔ mu 'e ni dɔɔ: «'Ke 'yee 'sienwoa- pɛ 'la ma 'yaa 'bhe 'sienwoza 'e 'tolɛ- ye, 'duŋ- 'yee 'sienwoa- pɛ 'la ma -Waanbhaa' -yre ma, 'bhe 'lesɔ.»

³⁴ 'Duŋ- mi pe 'ka ni dɔɔ: 'Ka 'laa 'ka 'sienwole pɛ 'kɛdo- 'kpo ma: 'Ka 'laa 'ka 'sienwole lafle' ma, -amasroyi -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya yaayɛ -le 'ke lafle' 'e 'bhɛɛ- 'le;

³⁵ 'ka 'laa 'ka 'sienwole 'tre ma, -amasroyi -Waanbhaa' gaankpape -le 'ke 'tre 'e 'bhē- 'le; 'ka 'laa 'ka 'sienwole Zeruzalemu ma, -amasroyi -bhleŋgbe -gbēne 'e 'yela- a -wa -le 'kele-.

³⁶ 'Yaa 'e 'sienwole 'e ngblo 'e ma, -amasroyi 'yaa so 'e winbhe mu 'e do 'kpo klele- 'epu 'pegee 'etile.

³⁷ 'Kaa <-Aani> bo 'kaa- <-Aani> 'le, 'bhē- 'kaa- <Yooye-> bo 'kaa- <Yooye-> 'le. 'Ke 'ka pe 'la 'kpa' 'bhe -jan 'e ma, 'bhe da -Setran' -la ba.»

*-Za -zigole ba jan
(Luki 6.29-30)*

³⁸ Zesu pe -o ni 'ezin- dōo: «'Kaa 'maa dōo -wa 'pia dōo: <'Ke mēe do 'e 'yrebhe- do 'pwan, -o nu 'bhe zan 'e 'yrebhe- do 'ponle- 'ezin-; 'bhē- 'ke mēe do 'e 'sonbhe- do 'cienna-, -o nu 'bhe zan 'e 'sonbhe- do 'ciēnle- 'ezin-»

³⁹ 'Duj- 'mi pe 'ka ni dōo: 'Ka 'laa -za 'yoo- -zigole -za 'yoo- 'le 'eke- ma. 'Ke mēe do 'e 'zwan 'e gbe -yie' ta 'tron 'e ta, 'e gbe -koo ta 'tron 'e 'bhe do -a ni 'bhē- -e 'bhe zōn.

⁴⁰ 'Ke mēe do -a zi 'bhii- -e ge 'e 'le -klu ta 'e ta dune- 'e 'si zayi', -a 'to 'bhē- -e 'yaa- dune- tralape 'e 'si 'ezin-.

⁴¹ 'Ke mēe do 'a 'pia 'e ni 'kaa -e -yaa' 'kwe do 'si kpanma, 'bhē- 'e 'taawo- 'kele- 'kilo do ta, -yaa' 'kwe 'e 'si, 'bhē- 'e 'kilo pe ta 'taawo- 'kele-.

⁴² 'Ke mēe pe do -yrewoa 'e ma, 'bhe pe 'e 'na 'bhe zan 'e ni; 'bhē- 'ke mēe do -o -a zi 'bhii- -e pe do ca si 'e 'koo, 'yaa 'bhe -gbedole -a ma.»

*'E 'sōonnii mu -za 'so 'e ni
(Luki 6.27-36)*

⁴³ Zesu pe -o ni 'ezin- dōo: «'Kaa 'maa dōo -wa 'pia dōo: <'E -vindo' mi -za 'so 'e ni, 'bhē- 'e 'sōonnii 'e 'bhe vensi' 'e yin 'lii.»

⁴⁴ 'Duj- 'mi pe 'ka ni dōo: 'Ka 'sōonnii mu 'e -za 'so 'ka ni; 'bhē- -ka 'ka 'seriwo mēe 'la zan mu -yrenkpa' 'ka ta 'mu a -za ma.

⁴⁵ 'Ke 'bhe 'kla, 'ka nu klele 'ka De 'la -yoo lafle' 'yi laanima 'bhe 'ne mu 'le. -Amasroyi -e -yaa' -yrebhe 'e bhi mēe -yoo' mu 'pegee mēe wlan mu ta gōne- 'la gbēen-; -e 'la ban mēe -ledōole mu 'pegee mēe -lebiile mu ta 'bhē- gbēen- 'ezin-.

⁴⁶ 'Ke 'ka -za 'so mēe 'la zan mu ni, 'bhē- 'ke 'bhe zan mu 'te -la -za 'so 'ka mu ni. 'Ka nu -tron 'e -dela -sroowole -Waanbhaa' 'koo 'bhe ma ee? 'Ali- 'nisrakun mu 'e 'mu 'a kle 'bhē- gbēen-.

⁴⁷ 'Ke 'ka 'ka nēene- mu 'te -la 'pubo-, 'ka gole -o mēe -vin mu 'e -o ma 'nale- ee? 'Alimēe 'la zan mu laa -Waanbhaa' dō, 'mu 'a kle 'bhē- gbēen-.

⁴⁸ 'Ka 'lesole kle -za 'kpen 'yi, 'bhii- 'ka De 'la -yoo laanima 'bhe 'lesole -o gōne- 'la gbēen-»

6

Pe 'nale- 'kōoflenzan mu ni

¹ «-Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele, 'ke 'ka 'laa 'kaa- -Waanbhaa' -leēgblaanya 'e 'yi 'taawoza 'e kle bhaaplen mu -yre ta, 'kooko- mōkpen' 'yrebho 'ka zi, 'bhē- -o 'ka 'tōbho. 'Ke 'kaa 'kla 'bhe gbēen- bhe, 'ka 'laa nu 'bhe ma 'tron- -sroowole 'ka De -Waanbhaa' 'la -yoo laanima 'bhe 'koo.»

² «'Ke 'yoo- pe do 'nale- 'kōoflenzan mu ni, 'yaa wonjwonzenle 'bhii- mēe -yrekooza kle mu a kle gōne- 'la gbēen- Zuufu mu daanfe' mu 'e 'pegee 'pēlii- -gbleba mu 'e ta. -O 'bhe kle 'bhe gbēen- bhe, 'kooko- mēe mu -o 'tōbho mōkpen' 'yre ma. 'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni dōo -woo kleza mu 'e ma -tron 'sroowoa- gban.

³ 'Duj- 'bhi, 'ke 'yoo- pe do 'nale- 'kōoflenzan mu ni, 'e gbe -yie' -o -za 'la kle 'zi 'e gbe -koo' -za 'laa dōle 'bhe 'yi.

⁴ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'e pe 'la 'bhe 'naa- bhe, 'bhe tagaanle bo. 'Bhē- 'e De -Waanbhaa' 'la 'yre -o 'e -za 'la kle 'zi gaanyi' 'bhe ma, 'bhe nu 'bhe -za 'e ma -tron 'nale- 'e ni.»

*'Seriwogba -Waanbhaa' ni
(Luki 11.2-4)*

⁵ Zesu pe -o ni 'ezin- dōo: «'Ke 'ka -o 'ka 'seriwo zii', 'ka 'laa klele 'bhii- mēe -yrekooza kle mu 'e gbēen-: 'Seriwole so -o ni -o dulalele Zuufu mu daanfe' mu 'e 'la, 'bhe 'pegee -gbleba mu 'e 'lezi-, 'kooko- mōkpen' 'yrekpa- -o ma, 'bhē- -woo 'tōbho-. 'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni dōo -woo kleza mu 'e ma -tron 'sroowoa- gban.

⁶ 'Duj- 'bhi, 'ke 'yoo- 'e 'seriwole, wla 'e 'yi 'fekpee 'e 'la, 'bhē- 'fe 'e 'liitan 'e ta. 'Bhē- 'e 'seriwo 'e De -Waanbhaa' 'la -yoo gaanyi' 'bhe ni; 'bhē- 'yee- 'la 'e -za 'la kle 'zi gaanyi' 'bhe ye bhe, -e nu 'bhe ma -tron 'nale- 'e ni.»

⁷ «'Ke 'ka -o 'ka 'seriwo zii', 'ka 'laa bole -jan do 'kpo ta 'ebebele 'bhii- mēe 'la zan mu laa -Waanbhaa' dō 'mu 'a kle gōne- 'la gbēen-: -O 'kpee ma 'ke -o 'bwa -jan do ta 'ebebele, 'bhē- -Waanbhaa' nu -waa' 'seri 'e 'lekunle.

⁸ 'Ka 'laa klele 'bhii- 'woo- mu gbēen-. -Amasroyi 'ka maza -o pe 'la ma, 'ka De -Waanbhaa' 'bhe dō gban 'elwale 'sani- -a -yrewole -leē.

⁹ 'Ke 'ka -o 'ka 'seriwo zii', -kaa pe gōne- 'leē- gbēen- dōo:

<-O De -Waanbhaa' 'la -yoo laanima, bhaa mōkpen' 'e 'to 'wen' 'e 'bho.

¹⁰ Bhaa 'yaa- -bhleŋgbeya 'yaa- yi 'e 'bho;

bhaa 'tre ta mu 'e -woo 'e zru maza kle 'bhii- -wa kle gɔne- 'la gbɛen- laanima.

11 'O gba -zɔn 'o 'le pele ba.

12 'O -za 'yoo- mu 'la ɔkla, -o -sroma 'yan 'bhii- mɛɛ 'la zan mu -za 'yoo- kle 'o ni, 'o 'mu a -sroma yan gɔne- 'la gbɛen-.

13 'Yaa 'tole- 'ke -Setran' 'o 'yidan-, 'bhɛɛ- -yoo 'o bɔ -za 'yoo- 'yi.

'Dun- 'o go -Setran' 'koo.

-Amasroyi 'bhi -le a pe -le 'ke -bhleṅgbeya 'pegee -glooya', 'bhɛɛ- 'tɔbhɔleya 'le -yikpensee ta. Amiina!>

14 «Wlan 'e ni, 'ke mɛɛ -bhɛɛke' mu -za 'yoo- ɔkla 'ka ni, 'bhɛɛ- 'ke 'ka -waa' -sroma 'e -yaan, 'ka De -Waanbhaa' 'la -yoo laanima 'bhe nu 'ka mu a -sroma 'yanle- 'ezin-.

15 'Dun- 'ke 'ka 'laa mɛɛ -bhɛɛke' mu a -sroma 'yanle-, 'ka De 'la -yoo laanima 'bhe laa nu 'ka mu a pe -sroma 'e 'yanle- 'ezin-»

'Sunjwaza

16 «'Ke 'ka -o 'sunj 'yi, 'ka 'laa 'ka wleyisriwole 'bhii- mɛɛ -yrekooza kle mu 'e gbɛen-: -Woo wleyisriwo 'eyoole, 'kooko-mɔkpen' 'a 'yaango- 'bhii- -woo 'sunjwla zii'. 'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni dɔɔ -woo kleza mu 'e ma -trɔn -sroowoa gban.

17 'Bhi 'dun-, 'ke 'yoo- 'sunj 'yi, 'e 'fe 'gbu 'elrele, 'bhɛɛ- -lasiklɔɔ -gblen 'nrɔle- 'kla 'e 'gbu ta,

18 'kooko- mɛɛ mu laa nu -a 'yaangole 'bhii- 'yoo- 'sunj 'yi. 'Dun- 'e De -Waanbhaa' do -kplɛn 'la -ya ɔnɔɔ gaanyi' ye bhe, 'bhɛɛ- 'yee- De -Waanbhaa' 'la 'kee- gaanyiza ye bhe, 'yele- nu -a ma -trɔn 'nale- 'e ni.»

'Tre ta -naflo mu 'pegee lafle' 'yi -naflo mu

(Luki 12.33-34; 12.15-34; 1 Timote 6.9-10)

19 «'Ka 'laa -naflo mu zredɔle 'ka 'gbu ni 'tre ta -ge. -Amasroyi -can 'pegee -wlenne' mu sɔ -o 'siele, 'bhɛɛ- -faannii' mu sɔ nule- 'kaa' 'fe 'e 'liikon' mu 'e 'siele- 'bhɛɛ- -o 'kaa- -naflo mu 'e faan.

20 'Ka -naflo mu 'e zredɔ 'ka 'gbu ni lafle' 'yi; -wlenne' mu 'pegee -can mu laa -o 'bhe ɔnɔɔ ye bhe 'ke -o 'mu sie, 'bhɛɛ- -faannii' mu laa sɔ 'kaa- 'fe 'liikon' mu 'e 'siele, 'bhɛɛ- -o 'kaa- -naflo mu 'e faan.

21 -Amasroyi 'yaa- -naflo 'e -yoo yre 'la ɔnɔɔ, 'e zru bole -o 'bhɛɛ- yre ɔnɔɔ 'e ta.»

-Koo' 'yrebhe- mu -le -koo' 'fle 'e ta 'tebhile 'le

(Luki 11.34-36)

22 «-Koo' 'yrebhe- mu 'e -woo -koo' 'fle ta 'tebhile -la -le. 'Kee- 'yrebhe- mu 'e -woo kplankplan, 'e 'fle 'e 'kpen takanle -o 'wej,

23 'Dun- 'kee 'yrebhe- mu 'e waa -o kplankplan, 'e 'fle 'kpen -o -gblo 'yi. 'Kee 'yi 'tebhile 'e 'bhe -o 'ke -gblo 'le, 'yoo- -gblo ti -gbene -la -yi.»

-Goli' 'flen 'pegee -Waanbhaa' a -za
(Luki 16.13)

24 «Mɛɛ do laa sɔ yewole -kunlii ple ni 'eke- zi. 'Kee- 'bhe ɔkla, -a do ven nu 'sile- -a yin 'lii, 'bhɛɛ- -a -bhɛɛke' do 'e -za sɔ a ni. 'Ke -a lii biile -o -a do 'yi, -e nu -a -bhɛɛke' do 'e mavɛɛle. 'Bhe ya 'e 'yi, 'ka 'laa sɔ klele- -Waanbhaa' a lu 'le, 'bhɛɛ- 'ka kle -goli' a lu 'le 'ezin-»

'Ka 'kpale- kle -Waanbhaa' 'yi
(Luki 12.22-31)

25 «'Bhela- -zayile, 'mi pe 'ka ni dɔɔ 'ka 'laa 'ka 'si 'e yienkanle: 'kee- ɔkla 'ka 'le pele 'le oo, 'kee- -kla 'ka 'mi yi 'le oo, 'bhe 'pegee 'ka nu pe mu 'la 'klale- 'ka ta, 'ka 'laa 'mu do 'kpo -za yienkanle. 'Bhe 'yi, -koo' -si 'e 'bhe mabhaa laa bho pehle ta ɛɛ? 'Bhɛɛ- -koo' 'fle 'e mabhaa laa bho -koo' tape mu ta ɛɛ?

26 -Ka laanima maanne- mu 'e -glin doo. Waa pebhe bɔ, 'bhɛɛ- waa pe bhaa kan; 'bhe 'pegee waa pele zredɔ, 'dun- 'ka De 'la -yoo laanima 'bhe -o -lebo'. 'Ka mu mabhaa 'laa bho maanne- mu ta ɛɛ?

27 'Ka -de 'gbu -le sɔ -a -si 'e baan' sa 'klale 'a ba, -a 'kpee yienkanle 'e ma ɛɛ?»

28 «-Mela ma, 'bhɛɛ- 'ka -o dune- mu yienkan' zii' ɛɛ? -Ka 'ka 'yrekpa -bon -bi mu 'e 'pwegbeya' e ta doo: Waa sɔ yewole, 'bhɛɛ- waa sɔ dune- mu 'tanle.

29 'Bhɛɛ- 'dun-, 'mi pe 'ka ni dɔɔ: 'Ali- -bhleṅge Salomo -yaa yaa 'tɔbhɔleya 'e 'kpen 'yi, -a -baale' -lreleya laa 'kanle- 'woo- -bon -bi mu 'e -o ta.

30 -Bon mu 'la -woo -zɔn gba la, 'bhɛɛ- -o nu -o -yrole' too, 'bhɛɛ- -woo blin 'te 'yi, 'ke -Waanbhaa' -o baa 'elrele; yaa nu 'ka mu -baale' 'elrele 'ke 'bhe kan -waa' pe -baagbeya 'e ta ɛɛ? 'Kaa- 'kpaleya 'e -a -yi 'bhe -o 'fiɛntrɔnne' de!

31 'Bhe ya 'e 'yi, 'ka 'laa -za 'kedo- 'kpo yienkanle, 'bhɛɛ- 'ka 'laa 'pele- dɔɔ: <O nu -mela bhlele, 'bhɛɛ- 'o nu -mela mile ɛɛ? 'Bhe 'pegee 'o nu -me pe -la 'klale- 'o ta ɛɛ?»

32 Mɛɛ 'la zan mu laa -Waanbhaa' dɔ, 'mu -le 'woo- -za mu 'la bhe 'mu ziglin. 'Ka De 'la -yoo laanima -a 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'ka maza -o 'woo- pe mu 'e ma.

33 -Ka -Waanbhaa' a -bhleṅgbeya 'e 'pegee 'ka 'ledooleya -a -yre 'yi 'mu -la yienkan' 'elwale 'pe. 'Ke 'ka 'bhe ɔkla, 'bhɛɛ- -e nu 'ka gbale 'bhe pe mu 'e 'kpen ba.

34 'Ka 'laa too -za yienkanle -zɔn. -Amasroyi 'ka nu 'ṅgami 'bhɛɛke' sroowole too. 'Bhe 'yi, yi 'e 'kpen 'pegee 'bhe 'yi za -le.»

7

*'Eke- 'to 'yoo- 'pele- laa lele
(Luki 6.37-42)*

1 «Ka 'laa mēē -bhēeke' mu 'to 'yoo- pele, 'kooko- waa nu 'ka mu 'to 'yoo- pele 'ezin-

2 'Ka mēē -bhēeke' 'to 'yoo- pe gone- 'la gbēēn-, -o nu 'ka mu 'to 'yoo- pele 'bhēē- gbēēn-. 'Ka mēē mu kun gone- 'la gbēēn-, -o nu 'ka mu 'kunle- 'bhēē- gbēēn-.

3 -Yrikpu' 'la 'bhe -o 'e 'gbu 'yre 'e ba 'yaa 'bhe ye, 'fo -gaa 'klene 'la 'bhe -o 'e nēēne- 'e 'yre 'e ba 'e 'bhēē- ye ēē?

4 'E so a pele- 'nale- -a ma 'e nēēne- 'e ni dōo: «-A 'to 'mi 'e 'yre ba -gaa 'klene 'e go». 'Dun- 'ke -yrikpu' do -o 'bhi 'gbu 'yre 'e ba ēē?

5 Mēē -yrekoōza kle mi, 'e 'gbu 'yre ba -yrikpu' 'e go 'elwale 'pe, 'bhēē- 'kee yre ma [ya, 'e so 'e nēēne- 'e 'yre ba -gaa 'klene 'e gole- 'te.»

6 «'Ka 'laa -Waanbhaa' a pe 'weŋ mu 'e gbekpale mēē zru -yoo' mu 'koo, 'kebhlaale, -e kle 'bhii- 'ke 'ka wi -lrele' -naa -gbaan' mu ni, 'bhēē- boolazi -o yran 'ka 'gbu ma. 'Bhe 'yi, pe mu 'la 'gbu -za mu -o 'ka 'koo 'egloole 'ka 'laa 'mu blinle [swa mu ni, 'kooko- waa nu 'taawole -o ta 'tre ma.»

*Pe -yrewole -Waanbhaa' ma
(Luki 11.9-13)*

7 «-Ka pe -yrewo' -Waanbhaa' ma, 'bhēē- e nu 'bhe 'nale- 'ka ni; 'ke 'ka pe 'la ziginna -a ba, 'ka nu 'bhe 'sroowole. -Ka kokode -a ta, 'bhēē- -e nu -yaa' 'fe 'e 'liigole 'ka ni.

8 -Amasroyi 'ke mēē 'oo mēē 'la zan pe -yrewoa -a ma, 'bhe zan nu 'bhe pe 'e 'sroowole -a 'koo. 'Ke mēē 'la zan pe 'la ziginna -a ba, 'bhe zan nu 'bhe 'sroowole; 'bhēē- 'ke 'bhi 'la kokodia -yaa' 'fe 'liikonj 'e ta, -e nu 'bhe -liigole 'e ni.

9 'Ka ba mēē 'gbu 'e -de 'gbu -le so kpoti 'nale- -a 'gbu 'ne 'e ni 'ke 'bhe 'bluu 'yrewoa -a ma ēē?

10 'Bhēē- 'ezin-, -de 'gbu -le so mēē do 'kpale 'bhe 'gbu 'ne 'e 'koo 'ke 'bhe kaa do -yrewoa -a ma ēē?

11 'Ka mēē -yoo mu, 'ke 'ka mu so pe wlan mu 'nale- 'ka 'ne mu 'e ni, -mela ma 'bhēē- 'ka De 'la -yoo laanima 'bhe 'laa nu 'sole- 'ke 'ka pe -lrele' mu 'la -yrewoa -a ma 'mu 'nale- 'ka ni ēē?

12 'Kaa- zi 'bhii- mēē -bhēeke' mu -za 'oo -za 'la kle 'ka ni, 'ka mu 'ezin- -ka 'bhe 'yansi za kle -o ni. Moizi a 'toŋ mu 'e 'bhēē- jan mu 'e [woa, 'bhēē- -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e 'mu 'bhēē- do 'kpo 'e [woa 'ezin-»

*'Felii kprene- 'pegee 'felii -gbene mu a -jan
(Luki 13.24)*

13 «-Ka wla -Waanbhaa' ba wlayre kprene- 'e 'bhēē- [nōo. -Amasroyi -Jranama ['wlayre-] -lii 'e -yoo 'egbenele; 'bhēē- zibhe 'la ge -a [nōo, 'bhe -laata' -o 'egbenele. -Ayile mēē -bebe ge 'bhēē- zi 'e zi.

14 'Dun- bole -yre ma -si 'e 'bhe 'wlayre- -lii 'e -yoo kprene-, 'bhe [nōo zibhe 'e -yoo kpre; 'bhela- -yile mēē -bebe 'laa 'bhe zi 'e si.»

*Bhla ma -Waanbhaa' -lela janwo mu
(Luki 6.43-44)*

15 Zesu pe -o ni 'ezin- dōo: «-Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba bhla ma -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e -zayi! -O nu 'ka ba -o -yi -dōo 'le 'bhii- -bhlaa mu gbēēn-, 'dun- -o 'gbu 'kpee, -woo 'ke srope mu -la -le.

16 'Ka so -o dōle- -o kleza mu -la ma; 'bhii- 'ka so -yri diinj 'e dōle- -a bhaa ma gone- 'la gbēēn-. 'Ka so -lomlinj' bhaa 'kanle daanlere diinj mu 'yi ēē, taa- 'ka so 'mangloo bhaa 'kanle -zulerē diinj mu 'yi ēē?

17 -Yri diinj wlan bhaa -lrele' mu -la kle, 'bhēē- -yri diinj -yoo' bhaa -yoo' mu -la kle.

18 -Yri diinj wlan laa so bhaa -yoo' mu klele-, 'bhe klegbeya do 'e 'yi, -yri diinj 'yoo- laa so bhaa -lrele' mu klele-.

19 'Ke -yri diinj 'oo -yri diinj 'la 'bhe 'laa 'bhe bhaa -lrele' kle, -o nu 'bhe takanle, 'bhēē- -wa blin 'te 'e 'yi.

20 'Bhe 'yi, 'ka -yri diinj 'e dō -a bhaa ma gone- 'la gbēēn-, 'ka nu bhla ma -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e dōle -o kleza mu 'e ma 'bhēē- gbēēn-»

*-Waanbhaa' a -jan 'e 'yizaklele
(Luki 13.25-27)*

21 Zesu pe -o ni 'ezin- dōo: «Mēē 'la zan mu 'kpen 'mi sii 'kaa: «Mēēzan, Mēēzan», -o 'kpen 'laa nu gele laanima -bhlenjgbeya -wa 'e ta; 'ke yaa 'e go mēē 'la zan mu 'ŋ De 'la -yoo laanima 'bhe zru maza kle 'bhe zan mu do -kplen ba.

22 'Kitikan yi -gbene 'e 'le, mēē -bebe mu nu a pele 'ŋ ni dōo: «Mēēzan, Mēēzan, 'o mōo -Waanbhaa' -lela'janwoa 'e 'to 'yi, 'o 'zina mu -gbian mēē mu zi 'e 'to 'e 'yi, 'bhēē- 'o 'sole- maza -bebe [kla 'e 'to 'e 'yi.»

23 'Ke -o 'bhe [pia, 'ŋ nu a zikpale -o ni dōo: «'Naa 'ka dōle -lido'; -ka 'ka 'plenjo- 'ŋ ma 'egboonle, -za 'yoo- kle mu.»»

*Fē -gloōn ple ma -gōōn
(Luki 6.47-49)*

24 Zesu pe -o ni 'ezin- dōo: «'Bhe ya 'e 'yi, 'ke mēē 'la zan 'ŋ 'wojan- mu lēē- [maa, 'bhēē- 'ke -yoo -yizakla, 'bhe zan 'e -yoo 'bhii- mēē yikanle do 'la -yaa' 'fe 'e -dwa vle -saa -gloō do ta.

25 La -gbene do -baan, 'bhēē- to mu 'e [kaan, 'bhe 'pegee la 'yi 'e paa' 'fe 'e ma 'kee-

bæenle-; 'duŋ- 'fe 'e yaa 'klale;- -amasroyi 'fe 'e gaan bole -yaa vle -saa -gloo 'e ta.

²⁶ 'Bhe klegbeya do 'e gbæen-, 'ke mæe 'la zan 'ŋ 'wojan- mu 'la bhe -o 'ma, 'bhæe- 'ke yaa -o -yizaklele, -yoo 'bhii- -zadokle mæe 'la 'bhe 'bhe a 'fe do -dwa -yrentre' 'yi.

²⁷ La -gbene do -baan, 'bhæe- to mu 'e 'kaan, 'bhe 'pegee -ploo -gbene do -kaan, 'bhæe- la 'yi 'e 'paa 'fe 'e ma, 'kee- bæenle-, 'kee- 'klaale, 'bhæe- -e 'wia 'fenfen.»

Zesu a mæe daangbeya
(Maki 1.22; Luki 4.32)

²⁸ Zesu 'yanle- -zamaa' 'e daanlele, 'ke -o 'kpen 'liibhaale -o ma -yaa' mæe daangbeya 'e ma.

²⁹ -Amasroyi yaa mæe mu 'e daanle 'bhii- -waa' 'Tonj daan mu 'e -waa' daangbeya 'e gbæen-. -Yoo -daanna 'bhii- 'senzan-.

ZESU 'SOLE- MAZA -BEBE
□KLA

8

Zesu -kpaande' mi do -bheela
(Maki 1.40-45; Luki 5.12-16)

¹ Zesu gole vle goon 'e 'wiinj-, 'ke -zamaa' 'saa do dole- -a zi.

² -Woo -yrekpa', 'ke -kpaande' mi do 'e 'mabæenle -a -din, 'bhæe- 'ke 'bhe 'e 'kpo zenle- -a 'læe, 'bhæe- 'ke 'bhe 'a 'pele 'a ni doo: «'Ŋ Zan, 'kee- -swa 'e ni, 'e so 'ŋ 'bheele.»

³ 'Bhe 'yi 'tæ, 'ke Zesu 'e gbe 'trole -a ba -yre ta; 'bhæe- 'ke 'bhe 'e gbe 'kpale -a ma, 'bhæe- 'ke 'bhe 'a pele- -a ni doo: «'Ŋ 'yoo- -a zi 'bhii- 'e 'bhee, bhaa 'e 'fle bakan' wenj!» 'Bhe yre do 'e 'nnoo bhe, 'ke -yaa' -kpaan 'e gole- -a ma, 'bhæe- 'ke -a 'fle bakanle' wenj.

⁴ 'Bhe blaani, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni doo: «'E 'tronkpa 'elrele 'ŋ ni: 'Yaa 'e 'bheeza- 'e 'pele- mæe -bhæeke' do 'kpo ni. Ge 'sraka 'lena mi 'e ba, 'bhæe- -yee' maglin- doo, 'bhæe- Moizi 'sraka 'la goza 'pia -kpaande' mu -bheeza' 'e 'yi, 'bhe go, 'kooko- mokpen' nu 'a 'yaango- 'bhii- 'e 'bheela-.»

Zesu Romæ mu a -srwase' mu -kunlii do a yewone 'e 'bheela-

(Luki 7.1-10; Zaan 4.43-54)

⁵ Zesu 'bhole- Kapenomu, 'ke Rome mu a -srwase' mu -kunlii do 'e 'mabæenle -a -din, 'bhæe-

⁶ 'ke 'bhe 'a 'pele- -a ni doo: «'Ŋ Zan, ga -o 'an yewone 'e do ma, 'bhæe- -a yilale -o 'fe 'le ma; -a dope mu 'e 'kpen -gaa -a ma, 'bhæe- yaa so 'taawole, -ayile -yoo -yrenbhle' zii' 'ebebele.»

⁷ 'Bhe klele 'tæ, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni doo: «'Mi 'gbu nu gele -a -bheele' 'e ba -le ma.»

⁸ 'Bhe 'nnoo bhe, 'ke 'yee- -srwase' mu -kunlii 'e -ya pele- Zesu ni doo: «'Ŋ Zan, 'mi Rome mi, -a -gaale' laa -o 'ŋ ba 'kee- nu

'mi ba. 'Duŋ- jango' do 'kpo 'wo, 'bhæe- 'an yewone 'e nu -bheele'.

⁹ 'Duŋ- 'woo- -a 'nnoo bhe oo, 'mi 'gbu ta -kunlii mu -o 'ke mæe 'ke mu 'le, 'bhæe- 'ŋ 'yoo- -srwase' 'ke mu ta -kunlii 'le. 'An pe -a do ni: <Ge!> 'Bhæe- 'bhe ge; 'an pe -a -bhæeke' do ni: <Nu -ge!> 'Bhæe- 'bhe nu; 'an pe 'an yewone 'e do ni: <-Za 'læe- kle!> 'Bhæe- 'bhe 'bhe kle.»

¹⁰ Zesu 'a 'liijan- 'e 'male-, 'bhæe- 'bhe 'liibhaa- 'bhe ma, 'ke 'bhe 'a 'pele 'bhe a -klanlane mu 'e ni doo: «'Naa 'bhe mæe -glooni 'yele- -lido' 'ke 'bhe 'e kpa -Waanbhaa' 'yi 'egbenele 'bhii- mæe 'læe- gbæen-, 'ali- 'kee- kpa Izraeli 'klæen 'kpen ta.

¹¹ 'Mi pe 'ka ni 'ezin- doo: Mæe -bebe nu dale -yretæbhe -wlenyre' 'pegee -yretæbhe baayre 'nnoo, 'bhæe- -o nu gele pebhlele 'eke- zi -tabali do ta -o 'pegee Abraamu oo, Izaki oo, 'bhæe- Zakobu mu 'le laanima -bhleŋgbeya -wa 'e ta.

¹² 'Duŋ- 'yee- -bhleŋgbeya 'to 'e -yoo mæe 'la zan mu ma, -o nu 'mu blinle 'pælii- -gblo -gbene 'e 'yi. 'Bhe 'nnoo bhe, -o nu wisile, 'bhæe- -zadowæe 'e 'koo, -o nu -o gbenebhe mu 'e 'sonkpale.»

¹³ 'Bhe blaani, 'ke Zesu 'a 'pele -srwase' mu -kunlii 'e ni doo: «Ge 'e ba -le ma. 'Yee 'kpaan -Waanbhaa' 'yi gone- 'la gbæen-, -e nu 'bhæe- 'wlata- za klele 'e ni.» 'Bhe klele 'tæ, 'ke -srwase' mu -kunlii 'e -yaa' yewone 'e 'bheele 'bhe 'waati do 'kpo 'e ba.

Zesu gade mu -bebe -bheela
(Maki 1.29-34; Luki 4.38-41)

¹⁴ Zesu -ja Pieri ba -le ma, 'bhæe- -e Pieri boole yilale 'ya: 'Bhe 'fle 'yi 'yaa- -la 'zi.

¹⁵ Zesu 'e gbe yanle -a ma, 'ke -a 'fle 'yi 'la ga 'e gole-; 'ke ya -wlenle', 'bhæe- 'kee- Zesu -lewæe' kpo klele-.

¹⁶ Yromazi bhole, 'ke -o nule- 'zina mu -yaa mæe 'la zan mu zi 'mu 'le -a ni. -E 'woo- 'zina mu 'e 'gbian 'woo- mæe mu 'e zi, 'bhe 'pegee -e gade mu -vin mu 'e 'kpen 'bheela- -a -liijan' do 'kpo 'e 'le.

¹⁷ -Yaa' mæe -bheeza' 'e 'bhe -Waanbhaa' -lela' janwo mi Ezai jan 'la 'woa 'elwale gban -so 'bhe 'læswa!> 'Bhe 'a -pia doo: «-Yoo' ta -yren mu 'e 'kpen -gwa, 'bhe 'pegee -yoo ma ga mu 'e -gwa.»

-O kle Zesu Kriisi a -klanlane 'le 'nale- -a ma æe?

(Luki 9.57-62)

¹⁸ Zesu -zamaa' do yele- -a zi, 'ke -ya pele- -yaa' -klanlane mu 'e ni doo -o 'kan -draa 'yre gbe do 'e ta.

¹⁹ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke 'Tonj daan mi do 'a 'pele 'a ni doo: «'O Daan mi, 'ŋ nu gele 'e zi yrekpen- 'nnoo.»

²⁰ 'Bhe klele 'tæ, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni 'kaa: «-Gbenjbeni mu yila- -gluu mu -o,

'bhe 'pegee maanne- mu yi 'fe mu -o, 'duj-
yilayre 'pegee -yitre' yre do 'kpo 'laa -o
Bhaaplenj Gbe 'e 'koo.»

²¹ -Yaa' -klanlane mu 'e do pe -a ni doo:
«'N Zan, -a 'to 'ke 'n ge 'n de bin 'pe, 'bhe-
'n nu klele 'yaa- -klanlane mu 'e do 'le.»

²² Zesu pe -a ni doo: «'Bhi nu do 'n zi,
'bhe- mæ gbaa mu 'to 'ke -o -waa' gbaa
mu 'e bin.»

Zesu -ploo -gbene do makpala
(Maki 4.35-41; Luki 8.22-25)

²³ Zesu 'pegee -yaa' -klanlane mu 'e -o
-saan -yitakon 'e 'yi -yi 'e ba.

²⁴ -O -yaa -draa 'e takan' zii' -yitakon 'e 'yi
'waati 'la ba, -woo -yrekpa', 'ke -ploo -gbene
do 'kanle- 'sanle. 'Bhe- -yi 'poo mu 'e 'yaa-
zan 'kpale- -yitakon 'e ta. 'Duj- Zesu 'yaa-
yide 'zi 'bhe bhla 'e ba.

²⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke -yaa' -klanlane mu
'e -woo mabeenle 'a -din, 'bhe- 'ke -wa
bwele- 'kaa: «'O Zan, 'woo- zan gale, 'o go
-za 'yi!»

²⁶ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo:
«-Mele [k]la 'ka -o -gbalan 'zi ee? -Mele [k]la
'bhe- 'kaa- 'kpaleya 'e -Waanbhaa' 'yi 'bhe
'lebole -o ee?» 'Bhe 'yi, 'ke Zesu 'e 'wlenle-
'te, 'bhe- 'kee- 'peenle- -ploo 'e 'pegee -draa
'yi 'e ta. 'Bhe klele 'te, 'ke -ploo 'e makpaale,
'bhe- 'ke -yi 'e 'yre ta dole- siinj 'egbenele.

²⁷ -Ayile, -yaa' -klanlane mu 'e 'kpen
'kpeelenia -o ma, 'bhe- 'ke -wa pele- doo:
«Mæ -gloon 'e -de 'gbu -le mæ 'le- 'le ee?
'Ali- -ploo mu 'pegee -draa 'yi 'e 'mu 'a 'weli-
ma, 'bhe- 'mu 'a -liijan- 'ledo' -a ma.»

Zesu 'zina [g]bian mæ ple zi
(Maki 5.1-20; Luki 8.26-39)

²⁸ -O bhole -draa 'yre gbe do 'e ta, Gadara
mu a 'kleen 'yi, 'ke mæ ple dale- mæ bu
mu 'e ta, 'ke 'mu 'nule Zesu 'lepale. 'Zina
-yaa -o zi, -asiikoo mæ 'kedo- 'kpo 'laa -yaa
do 'kanle- -la mæ binyre 'e [n]oo 'zi 'e 'lii.

²⁹ -O 'peenle- -saan 'egloole doo:
«-Waanbhaa' Gbe, 'yoo- -mela zi 'o 'koo
ee? 'O moo ta -yrenkpa' 'waati 'e 'bhe 'laa
bhole -li, 'bhe- 'e [n]wa -yrenkpale 'o ta
ee?»

³⁰ 'Bhe 'waati do 'kpo 'e ba, [s]wa 'le
-gbene do -yaa pebhle 'zi -o ma 'egboonle
sa.

³¹ 'Bhe klele 'te, 'zina mu 'la 'yaa- 'woo-
mæ ple 'e zi, -o -sromabwa Zesu ni doo:
«'Ke 'yoo [g]bian mæ ple 'le- zi, -a 'to 'o ge
wla [s]wa 'ledo- 'la laale bhe 'mu 'yi!»

³² 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni 'kaa:
«-Ka ge 'bhe klele!» -Ayile, 'woo- 'zina mu 'e
gole 'yee- mæ ple 'e zi, 'ke -o gele- wale
'swane 'ledo- 'e 'yi. 'Bhe klele 'te, 'ke 'swane
'ledo- 'e dale- blasanlele vle goon 'e 'wiinj-,
'bhe- -o 'kpen [n]wa baale -yi 'e ba, 'bhe-
-o -gaa.

³³ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke 'woo- 'swane mu 'e
gooba mu 'e -o blasanle, 'bhe- 'ke -o gele-
blaale- -wa la. -O bhole 'bhe [n]oo bhe, 'ke
-o 'zina zan ple 'e -waa' -za 'pegee 'swane
mu 'e deza 'e 'kpen 'yigoonle -waa' -wa 'e
ta mu 'e ni.

³⁴ -Ayile, 'ke -wa 'e ta mu 'e 'kpen 'pwele,
'ke -o 'nule Zesu ba -yre ta. -O bhole -a
-din, 'ke -o -sromabole -a ni doo -e go -waa'
'kleen 'e 'yi.

9

Zesu -flugba do -bheela

(Maki 2.1-12; Luki 5.17-26)

¹ 'Bhe blaen, 'ke Zesu 'sanle -yitakon 'e
'yi, 'bhe- 'kee- niinale -a ba -wa la.

² 'Bhe klele 'te, 'ke -o nule- -flugba do 'le
-a ni yro do 'yi. Zesu 'a 'yaangole 'bhii-
gade mi 'e mado mu 'e -woo -kpa -a -yi,
'ke -ya pele- gade mi 'e ni doo: «'N 'ne, 'e
zru do 'egloole, 'n 'yaa- -za 'yoo- mu 'e 'kpen
-sroma -yaan.»

³ 'Bhe 'yi bhe 'te, 'ke 'Tonj daan mu 'e 'ke
mu 'a 'pele mu 'gbu 'kpee doo: «Mæ 'le-
-yoo -Waanbhaa' 'tosie zii!»

⁴ Zesu -o 'kpeejan- mu 'e dole 'ke -ya pele-
-o ni doo: «-Mele [k]la 'bhe- 'ka 'kpeejan-
mu 'e -woo 'eyoole ee?»

⁵ 'Woo- -za ple 'gbu 'le- -o -de 'gbu -le
'egloole ee? 'Ke 'an pe gade mi 'e ni doo:
'N 'yaa- -za 'yoo- mu 'e ma -sroma -yaan'
Taa- 'ke 'an pe -a ni doo: «'E 'wlen-, 'bhe-
'taawo ee?»

⁶ 'Duj- 'n 'yoo- -a zi 'bhii- 'kaa 'yaango-
doo 'bhe 'senj -o Bhaaplenj Gbe 'e ni 'tre ta
-ge 'kee- bhaaplenj mu a -za 'yoo- mu ma
-sroma yan.» -Ayile 'ke -ya pele- 'bhe ni
doo: «'E 'wlen-, 'e 'yila- yro 'e 'si, 'bhe- ge
'e ba -le ma!»

⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke -flugba 'e -ya -wlenle',
'bhe- 'kee- gele- -a ba -le ma.

⁸ -Zamaa' 'e 'yrekpale -flugba 'e 'bheele-
ma, 'ke -gbalan 'kdale -o -yi, 'bhela- -yile,
'ke -o -Waanbhaa' 'tobhole 'bhe 'senj -gloon
'e 'naza- 'e 'yi bhaaplenj mu ni 'bhe ma.

Zesu -o Matie 'sii zii'

(Maki 2.13-22; Luki 5.27-39)

⁹ 'Bhe blaen, Zesu 'yaa- ge 'zi bhla 'la
ba, 'ke -a -yrekpale mæ do yaale ma 'nisra
gbawo 'fe 'e [l]a: -O -yaa 'bhe sii Matie. 'Bhe
'nco- bhe, 'ke -ya pele 'bhe ni doo: «Nu do
'n zi!» Matie 'e 'wlenle- 'kee- gele- dole Zesu
zi.

¹⁰ 'Bhe blaen, Zesu 'pegee -yaa' -klanlane
mu 'e 'yaa- pebhle 'zi Matie ba 'fe 'e [l]a.
'Bhe [n]oo bhe, Zesu 'pegee 'nisrakun mu
-bebe 'pegee mæ 'joo 'yoo- -bheke' mu
-yaa pebhle 'zi 'eke- ta.

¹¹ Farizi mu 'e -o -yrekpale 'bhe ma 'te,
'ke -wa pele- Zesu a -klanlane mu 'e ni doo:
«-Mele [k]la 'bhe- 'ka daan mi 'e 'pegee

'nisrakun mu 'e, 'bhεε- mεε 'joo 'yoo- mu 'e -woo pebhle 'zi 'eke- ta εε?»

12 Zesu 'tronbole -o wojan 'e 'yi, 'ke -ya pele- doo: «Mεε 'klenyawole mu maza laa -o -laane kpa mi ma; 'ke yaa 'e go gade mu ba.

13 -Waanbhaa' -yaa' -jango' do 'kpo 'la □woa doo: «'N maza laa -o 'sraka do 'kpo ma 'ke ya 'e go mεε -yrenklale 'η ma 'bhe ba;» -ka ge 'bhe -jan 'e 'yima, 'bhεε- -kaa daan. -Amasroyi 'naa 'nule- mεε 'la zan mu 'mu 'gbu ye 'bhii- mεε -ledoolo mu 'mu 'siiyre- noo-, 'duj- 'η □nwa -za 'yoo- kle mu -la 'siile-.»

Zesu 'pegee 'sunwla
(Maki 2.18-22; Luki 5.33-39)

14 -Yre kpa' do, 'ke Mεε Wiinfe' Mi Zaan a -klanlame mu 'e 'nule Zesu ba, 'bhεε- 'ke -wa -lrokpale doo: «-Mele □kla 'o moo 'pegee Farizi mu 'e 'o 'sunwla 'ebe- bele, 'bhεε- 'yaa- pe -klanlame mu 'e waa 'sunwla- εε?»

15 'Bhεε-, Zesu 'bhe -jan 'e zikpaa- -o ni doo: «'Ka mu 'gbu 'kpee ma, le doyre noo- mu 'e -o so -o wleyisriwole 'ke le -noo 'e 'yoo -o -din 'waati 'la ba εε? 'Yooye- 'bhe 'la so klele! 'Duj- 'ke le -noo 'e -gwa -o -din bhla 'la ba, 'bhεε- -o nu 'sunwale 'te.»

16 «Waa so dune- gwe -yisrale 'ke sopee' dree 'le; 'kebhlaale, sopee' dree 'e 'wlayre- noo- 'eke- ta, -e dune- gwe 'e 'bhe so 'e glaan; 'bhεε- -e 'peede- 'egbenele 'ke 'bhe kan -a 'peedyre □lwa 'e ta.

17 'Bhεε- waa -ween dree kla wi 'fle 'floko gwe mu 'yi; 'ke 'bhe □kla wi 'fle 'floko gwe mu 'e -o 'peede-, 'bhεε- -o -yi -ween 'e klalaa', 'bhεε- -e kle 'ke 'sie pe 'le. 'Duj- -o -ween dree kla wi 'fle 'floko dree mu -la -yi, 'bhεε- waa so 'eke- 'siele.»

-Ne -gblane do bweza gale ba, 'bhe 'pegee le do -bheza'

(Maki 5.21-43; Luki 8.40-56)

18 Zesu 'yaa- 'bhe -jan mu 'e 'wo zii' -o ni bhla 'la ba, 'ke Zuufu mu 'e -waa' -kunlii do nule- Zesu ba, 'bhεε- 'ke -ya 'kpo zenle- Zesu 'lee. 'Bhεε- -e pe doo: «'N 'lu 'ne 'e □kla 'ke 'siele, 'bhe □noo 'laa -mole' -li, nu ge 'e gbekpa' -a ma, 'bhεε- -e bwe gale ba.»

19 Zesu 'e 'wlenle-, 'ke -o 'pegee -yaa' -klanlame mu 'e dole- mεε 'e zi.

20 'Duj-, le do -yaa -zamaa' 'e 'plen-, 'bhe lee vu ta ple -le yaa bhe, 'ke yaa -yito' 'e 'le 'laa kan. 'Bhe le 'e □nwa Zesu -zanta' yretete, 'ke -ya gbe yanle- 'bhe ta dune- gboon 'e ma.

21 -E -yaa pe 'zi -a 'gbu 'kpee doo: «'Ali- 'ke 'η 'yaa- so 'η gbe yanle sa -a ta dune- 'e ma, 'η 'yaa- nu -bheele'.»

22 Zesu 'e 'yrekpale -a -zanta', 'kee- 'yee- le 'e 'yele, 'bhεε- -e pe 'bhe ni doo: «'E zru do 'egloole, 'η lu! 'Yee 'kpalawoa mi 'yi bhe

'e 'bheela-.» 'Bhe yre do 'kpo 'e □noo bhe, 'ke 'yee- le 'e 'bheele.

23 Zesu 'bhole- Zuufu mu 'e -waa' -kunlii 'e ba, 'kee- bheela -gofen' 'pen mu 'pegee -zamaa' 'sre do ye le-. -O -yaa wisi' zii' 'egloole -asiikoo mεε laa -yaa so jan 'male.

24 'Bhe 'yi, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «-Ka 'pwe-, -ne -gblane 'e yaa gale, 'duj- -yoo yide 'zi.» -Ayile, 'ke mεε mu 'e -o 'sonsile Zesu ma.

25 -Zamaa' 'e 'pwele- blaen 'peelii-, 'ke Zesu 'wlale 'fe 'e □la, 'bhεε- 'kee- -ne -gblane 'e 'kunle 'bhe gbe ma, 'ke 'bhe bwele- gale ba, 'bhεε- 'ke 'bhe 'e 'wlenle.

26 'Bhe -ne -gblane 'e bweza 'e gale ba, 'bhe □zian 'yee- 'kleen 'e 'yi yrekpen- □noo.

Zesu -yre 'wi mi ple -yre 'liiploola

27 'Bhe blaen, 'ke Zesu gele- yre -bhεeke' do □noo. -E -yaa 'bhe yre 'e □noo bhe, 'ke -yre 'wile- mi ple 'taawole 'sanle -a zi, 'bhεε- 'ke 'mu 'a pe 'egloole doo: «Davidi 'nranε-, 'o 'yrenkla 'e ma!»

28 Zesu 'bhole- -a ba -le ma, 'ke 'woo- -yre 'wi mi ple -woo mabeenle 'a -din, 'bhεε- 'ke -yoo -lrokpale doo: «'Ka 'gbu 'kpee ma 'mi so 'ka 'bheele εε?» 'Bhεε- -o pe -a ni: «-Aani' 'o Zan.»

29 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'e gbe 'kpale -o -yrebhe' mu 'e ta, 'bhεε- 'ke -ya pele- -o ni doo: «Bhaa 'ka 'bhee- 'bhii- 'ka 'ka □kpa 'mi 'yi gone- 'la gbεen- bhe.»

30 'Bhεε- -o -yrebhe' mu 'e 'liiploola. -Ayile, Zesu -o -lemazwan 'egloole 'ke -ya pe -o ni doo: «'Ka 'laa 'ka 'bheza- 'e 'yipele mεε 'kedo- 'kpo ni.»

31 'Duj- -o 'pwele- blaen 'peelii-, 'ke -wa 'tobholeya 'e zenle- 'kleen 'e 'yi yrekpen- □noo.

Zesu 'bhobho do -bheela

32 -O -yaa ge 'zi 'waati 'la ba, 'ke -o nule- mεε do 'le Zesu ba. 'Bhe mεε 'e 'bhe 'laa -yaa so -wele', -amasroyi 'bhobho 'yaa- 'bhe 'le ta.

33 'Bhe yre do 'e □noo bhe, 'ke Zesu 'yee- 'bhobho lii 'e -gbinle' -a zi, 'bhεε- 'kee- -janwole 'sanle. -Ayile, -zamaa' 'e 'kpeelenia -o ma, 'bhεε- -o -yaa 'pe 'zi 'kaa: «'Waa 'bhe 'yansi -za ye le -lido' Izraeli 'kleen 'e 'yi -ge!»

34 'Duj- Farizi mu 'e 'yaa- pe 'zi doo: «-Setran' mu -kunlii 'gbu 'e 'bhe -le 'zina mu -gbin 'sen' 'na zii' -a ni!»

-Zamaa' 'e 'yrenkla- zii' Zesu ma

(Maki 6.34; Luki 10.2)

35 Zesu 'yaa- ge -wa -gbεne 'pegee -wa 'ne mu 'e 'kpen ta. -E -yaa mεε mu daan -Waanbhaa' a -jan 'e 'le Zuufu mu daanfe' mu 'e □la; 'bhεε- -e -yaa -bhlen gbeya -wa 'e ma jan -nrale' 'e 'wo zii', 'bhe 'pegee -e -yaa

gadə mu 'e 'kpen -gloon 'pegee -sonzan' mu 'e 'bhee zii'.

³⁶ Zesu -zamaa' 'e 'yele, 'ke mɛɛ mu 'e 'yrenklale -a ma, -amasroyi -o 'trebhole -yaa, 'bhe 'pegee -o -gblɔzi' gale -yaa 'bhii-bhlaa mu 'la -o gooba mi laa -o ta.

³⁷ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke -ya pele- -yaa' -klanlɛn mu 'e ni dɔɔ: «-Waanbhaa' a ye 'e -yoo 'bhii- mlo gba -gbɛnɛ do 'la 'tranle-o, 'bhɛɛ- 'duŋ- yewonɛ mu laa -o 'ebebele 'ke -wa kan, 'bhɛɛ- -wa wla zɛɛ 'yi.

³⁸ 'Bhela- -yile, -ka -sromabo gbazan 'e ni, 'kooko- -e sɔ yewonɛ -bebe 'winbɔle -mlo 'e 'kan yɛɛ ɲɔɔ, 'bhɛɛ- -wa wla zɛɛ 'yi.»

10

Zesu -klanlɛnɛ vu ta plɛ ɲkla -yaa' winbɔwo mu 'e 'le

(Maki 3.13-19; Luki 6.12-16)

¹ 'Bhe blaan, 'ke Zesu -yaa' -klanlɛnɛ vu ta plɛ 'e 'siile, 'kee- 'zina mu -gbin 'sen 'nale- -o ni, 'bhe 'pegee -e mɛɛ mu ma ga mu 'e 'kpen -gloon, 'bhɛɛ- -sonzan' mu 'e 'kpen 'bhee 'sen ɲnaa -o ni.

² -E -yaa' -klanlɛnɛ vu ta plɛ 'la ɲkla -yaa -*winbɔwo mu 'le, 'mu 'tɔ -le -ge: Simɔ 'la -o 'bhe 'tɔkpaa- Piɛri, 'bhe 'pegee 'bhe nɛɛnɛ- Andre; 'bhɛɛ- Zebede gbe plɛ 'e Zaki 'pegee 'bhe nɛɛnɛ- Zaan;

³ Filipu 'pegee Batremi; Toma 'pegee 'nisrakun mi Matie; Alife gbe Zaki 'pegee Tade;

⁴ Simɔ 'la 'yaa- 'bhe a 'klɛɛn -vavade 'ke 'bhe kan pɛ 'kpen ta, 'bhe 'pegee Zudasi Isikarioti 'la -dawli' ɲkpaa Zesu gbe ta, 'bhɛɛ- -e 'bhe ɲnaa 'bhe 'sɔɔnnii mu ni boolazi.

Zesu -o yaa -klanlɛnɛ vu ta plɛ 'e 'winbɔ- 'zi -Jan 'Nrale- 'e 'woyre- nɔɔ-

(Maki 6.7-13; Luki 9.1-6)

⁵ Zesu -yaa' -klanlɛnɛ vu ta plɛ 'e 'winbwa-, 'bhɛɛ- -yoo -liala dɔɔ: «'Ka 'laa gele Zuufu kle mu ba, 'bhɛɛ- 'ka 'laa gele Samari 'klɛɛn 'yi -wa mu 'e ta.

⁶ 'Duŋ- -ka ge Izraeli 'si mu -la ba 'elwale 'pe: 'Wole- 'bhii- -bhlaa mu 'la ɲnia 'mu 'le.

⁷ 'Ke 'ka -o ge 'zi 'kaa- 'taa 'e ta, -ka ge -a pelele mɛɛ mu 'e ni dɔɔ: «Laanima -Bhɛngbeya 'yaa- bhla 'e ɲbhwa -wa -din.»

⁸ -Ka gadɛ mu -bhee', 'bhɛɛ- -ka gbaa mu bwe gale ba; -ka -kpaande' mu ma -kpaan 'e go, 'bhɛɛ- -o 'fle mu 'e bakan 'weŋ, 'bhe 'pegee -ka 'zina -gbin mɛɛ mu zi. 'Ka pɛ 'la 'sroɔwoa- bhaama, -kaa na 'ezin- mɛɛ -bhɛɛke' mu ni bhaama.

⁹ 'Ka 'laa -goli' do 'kpɔ bɔle 'ka 'wiinj-.

¹⁰ 'Ka 'laa gben ta ge 'pepe dɔ 'kpɔ 'silɛ-, 'bhe 'pegee 'ka 'laa dunc- tabɔɔ dunc- 'silɛ-; 'bhɛɛ- 'ka 'laa -sawla' mu 'pegee 'ka 'taawo 'beni do 'kpɔ 'silɛ-. 'Duŋ- yewo mi 'e -yaa

pe pele -sroɔwo' -e yewo 'zi mɛɛ 'la zan mu ni 'mu -la 'kɔɔ.»

¹¹ «'Ke 'ka ɲbhwa -wa 'oo -wa 'la ta: 'kee- ɲkla -wa -gbɛnɛ do 'le oo, 'kee- ɲkla -wa 'nɛ do 'le oo, -ka 'ka zeti- mi kplankplan do -glin 'elwale 'pe, 'bhɛɛ- 'ke 'ka 'bhe ɲya, -ka bo -a ba 'ke 'bhe ge 'tenlɛ- 'ka gele ma.

¹² 'Ke 'ka -o 'wlale- 'fɛ do -la, -ka 'ka 'dumawo 'bhe 'fa ɲla mu 'e ni dɔɔ: «Bhaa 'ka bo 'edɔɔle.»

¹³ 'Ke 'bhe 'fɛ 'e ɲla mu 'e -dwa -a -la 'ka bo -o ba, 'kaa- yilabla 'duma 'e bo 'bhe 'fa mu 'e ta; 'duŋ- 'ke waa dɔle -a -la 'ke 'ka bo -o ba, -ka 'kaa- 'duma 'e go -o ta.

¹⁴ 'Ke 'fɛ do -la mu 'e 'pegee -wa do ta mu 'e, waa dɔle -a -la 'ke -o 'ka 'cieya- si, 'bhɛɛ- 'ke waa dɔle -a -la 'ke -woo 'tronkpa- 'ka 'wojan- mu 'e ɲla, 'ka 'pwe bhla zi 'bhe 'fɛ 'e ɲla, 'bhe 'pegee 'ka go bhla zi 'bhe -wa 'e ta, -ka 'ka gaan mazɔn 'ke 'ka 'ka gaan ma bwɛgblɛn- 'e go; 'bhe nu klele 'bhe yɛɛ 'e ɲɔɔ mu 'e -waa' -za 'yoo- 'e ma -tɔomasie 'le.

¹⁵ 'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni dɔɔ: -Waanbhaa' a 'kitikan yi -gbɛnɛ 'e 'le, 'yee- -wa 'e ta mu 'e, -o ta -yɛn 'e 'yoo- nu -yiyale Sodomu mu 'pegee Gomɔɔ mu ta -yɛn 'e ni.»

-Kɔɔ' 'lɛɛ -yɛn mu

(Maki 13.9-13; Luki 21.12-19)

¹⁶ Zesu pe 'ezin- -o ni dɔɔ: «-Ka 'ka 'tronbadoo! 'N' yoo- 'ka 'winlabɔ 'zi 'taa ta -ge bhe, 'ka nu klele 'bhii- -bhlaa mu kle srɔpɛ mu plɛŋ- gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'bhɛɛ- -gbɛɛn. 'Bhe ya 'e 'yi, -ka 'ka 'yɛkpa 'ka 'gbu ba 'elɛle' 'bhii- mɛ mu gbɛɛn-, 'bhɛɛ- 'ka 'yi kle 'edɔɔle 'bhii- -bhoolado maanne- mu gbɛɛn-.

¹⁷ -Ka 'ka 'yɛkpa 'ka 'gbu ba mɛɛ mu 'e ma, -amasroyi mɛɛ mu nu gele 'ka 'le -klu ta, 'bhɛɛ- -o nu 'ka tafale 'ke gbanjhile mu 'le -waa' daanfɛ' mu 'e ɲla.

¹⁸ -O nu gele 'ka 'le -janmatii mu 'pegee -bhɛngbe mu ba 'mi 'tɔ 'e -zayi', 'duŋ- 'ka nu klele 'ɲ 'srɛ mu 'le 'bhe -bhɛngbe mu 'e 'pegee 'drunyan 'yi mu 'e 'yɛɛ ɲla.

¹⁹ 'Ke -o -ja 'ka 'le -klu ta, 'ka nu -jan yeke- 'la 'wole-, 'bhe 'pegee 'ka nu -a wole gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'ka 'laa 'bhe do 'kpɔ yienkanle. 'Ka nu -jan mu 'la 'wole- -o -yɛɛ ma, -Waanbhaa' nu 'bhe 'kpale- 'ka 'lii 'bhe yɛɛ do 'kpɔ 'e ɲɔɔ bhe.

²⁰ 'Bhe -jan mu 'e 'mu 'laa nu dale 'ka mu 'gbu 'kpee, 'duŋ- 'ka Dɛ -Waanbhaa' Lii 'e 'bhe nu 'ka 'wojan- 'e 'kpale- 'ka 'lii.»

²¹ Nɛɛnɛ- ma do mu nu -dawli' 'kpale- 'eke- gbe ta, 'bhɛɛ- -woo 'leke- na mɛɛ mu ni 'bhɛɛ- -woo dɛ. 'Bhɛɛ- -nɛ dɛ mu nu -a klele -o 'gbu 'kpee yi mu ni 'bhɛɛ- gbɛɛn- 'ezin-. -Nɛ mu nu -wlenlɛ' -o yape mu 'e ma 'bhɛɛ- -o 'mu dɛ.

²² 'Ka ven nu 'sile- mōkpen' yin- llii 'mi 'to 'e- zayi'; 'duŋ- 'ke mēe 'la zan 'bhe- yren mu 'e 'yikwan□ 'ke 'bhe ge 'tenle- -a -leyanle ma, 'bhe zan nu gōle -za 'yi.

²³ 'Ke mēe mu -yrenkpaā 'ka ta -wa do ta, -ka blasan-, 'bhēe- -ka ge -wa 'bhēeke do ta. 'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni dōo: 'Sani 'ka nu yanle 'kaanlele Izraeli -wa mu 'e 'kpen ta, 'ke Bhaaplen' Gbe 'e □nwa gban.

²⁴ «-Laklu 'ne do gbalaan 'yi 'laa ya -a daan mi 'e ni, 'bhēe- yewone do gbalaan -yi 'laa ya -a -kunllii 'e ni.

²⁵ 'Ke -za 'la □tlan -lalkune daan mi 'e ma, 'bhēe- 'yansi za -le nu 'tenle- -lalkune 'e ma 'ezin-. 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, -za 'la □tlan 'yee- -kunllii 'e ma, 'bhēe- 'yansi za -le nu 'tenle- -yaa' yewone 'e ma 'ezin-. 'Ke -o 'fezan- 'e 'gbu 'tokpaa- dōo Bēezebuli ('bhe 'yi- -le -Setran'), waa nu 'sole- 'to 'yoo- -gloōn 'e -dela 'kpale 'fe 'e □la mu 'e ma 'ezin- ee?»

-Kōo' -gbalaan' ma mi -le -dela -le ee?
(Luki 12.2-9)

²⁶ Zesu pe -o ni 'ezin- dōo: «'Ka 'laa -gbalaanle' bhaaplen mu -lee. -Amasroyi 'ke 'bhe 'waati 'e □bhwa, pe 'oo pe 'la magaanle -o, 'bhe 'kpen ta nu 'pwēle-, 'bhēe- mōkpen' nu -zadolē gaanyiza 'tole- gaanyiza 'bhe 'yi.

²⁷ 'N' 'yoo- -jan 'la 'wo zii' 'ka ni -ge -gblo 'yi, -ka ge 'bhe 'wo -yrekpaa' kpataakpa; 'bhēe- 'n' 'yoo- swenŋwen' 'yi -jan 'la 'wo zii' 'ka 'trōn 'yi- -ge, -ka ge 'bhe -toorodō 'egloole 'pēlii- mōkpen' 'yre ma.

²⁸ Mēe 'la zan mu so mēe dele-, 'ke waa so mēe llii 'e dele-, 'ka 'laa -gbalaanle' 'mu 'lee. 'Duŋ- -Waanbhaa' 'la so mēe niigole -a -yi, 'bhēe- 'bhe 'seŋ -o -a ni 'kee- 'ka llii 'e bō -jranama 'te 'e 'yi, -ka -gbalaan' 'bhēe- 'lee-.

²⁹ Waa -o 'vone ple gōn zi -gōli' 'tanbha do ma ee? 'Duŋ- -o do 'kpo 'laa so -baale' 'trē ma, 'ke 'bhe 'laa klele 'ka De -Waanbhaa' zru maza 'le.

³⁰ 'Ali- 'ka mu, -Waanbhaa' 'ka 'winbhe- mu 'e 'kpen 'liidō-.

³¹ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ka 'laa -gbalaanle'. 'Ka mu mabhaabho 'vone 'saa mu ta.»

Zesu dōle 'pegee 'e -bangole -a -yi
(Luki 12.8-9)

³² Zesu pe -o ni 'ezin- dōo: «'Ke mēe 'la zan 'a □pia 'kaa 'bhe -o 'an pe mēe 'le mōkpen' 'yre ma kpataakpa, 'mi nu 'ezin- 'bhe zan 'e dōle 'an pe mēe 'le 'n' De 'la -yoo laanima 'bhe 'yre □la.

³³ 'Duŋ- 'ke mēe 'la zan 'e -bangwa 'mi 'yi mōkpen' 'yre ma kpataakpa, 'mi nu 'ezin- 'n' -bangole 'bhe zan 'e 'yi 'n' De 'la -yoo laanima 'bhe -yre □la.»

Zesu pe dōo mēe mu -yicienle nu klele -a 'to 'e -zayi'
(Luki 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Zesu pe -o ni 'ezin- dōo: «'Yaa klele 'ka ni 'bhii- 'n' □nwa bolelya -dōo 'nale- 'ka ni 'trē 'lee- ta -ge. 'Naa 'nule- bolelya -dōo 'nule- 'ka ni, 'duŋ- 'n' □nwa 'ka 'plen- 'sieyre- -la nōo-.

³⁵ 'N' □nwa mēe do 'pegee -a de plen- 'sieyre- -la nōo-, 'bhe 'pegee 'n' □nwa -ne -gblane do 'pegee -a nēe plen- 'siele-; 'bhēe- 'ezin- 'n' □nwa 'bhēe- 'yansi za klele le drēe do 'pegee 'bhe 'naale- plen- 'ezin-.

³⁶ Mēe do 'sōonnii mu nu klele -a 'gbu ba 'fa -la mu -la -le.»

³⁷ «'Ke mēe 'la zan de 'pegee -a nēe -za so a ni 'ke 'bhe kan 'mi ta, 'mi a pe laa 'bhe zan 'e 'le. 'Bhēe- 'ke mēe 'la zan gbe 'pegee 'bhe 'lu -za so a ni 'ke 'bhe kan 'mi ta, 'mi a pe laa 'bhe zan 'e 'le 'ezin-.

³⁸ 'Ke mēe 'la zan -o -a zi 'bhii- -e kle 'n' zi mi 'le, -ya niigo -a 'gbu 'si 'e 'yi 'elwale 'pe, 'bhēe- -e dō -yrenbhlele □la 'mi -zayi', 'ke 'bhe 'kla, 'bhēe- -e nu dōle 'mi zi 'te.

³⁹ 'Ke mēe 'la zan -o -a zi 'bhii- -ya 'gbu -si 'e go -za 'yi, -e nu bloole -a -yi; 'duŋ- 'ke mēe 'la zan 'e 'niigwa- -a 'gbu □si 'e 'yi 'mi -zayi', 'bhe zan nu 'bhe 'srōowo gbe drēewole.»

Kleza -irele' mu ma -trōn
(Maki 9.41)

⁴⁰ Zesu pe -o ni 'ezin- dōo: «'Ke mēe 'la zan 'ka □kwan 'elrele, 'bhe zan 'e, 'bhe 'mi -la □kwan 'elrele bhe; 'bhēe- 'bhe zan 'e 'bhe 'mi 'winbō mi 'e 'bhēe- □kwan 'elrele bhe 'ezin-.

⁴¹ 'Ke mēe 'la zan -Waanbhaa' -lela' janwo mi do □kwan 'elrele -yaa' -Waanbhaa' -lela' janwoleya 'e ma, -Waanbhaa' nu -trōn 'la 'nale- -a -lela' janwo mu 'e ni, -e nu 'bhēe- 'yansi -trōn 'nale- 'bhe zan 'e ni 'ezin-. 'Bhēe- 'ke mēe 'la zan mēe -ledōole do □kwan 'elrele -yaa' -ledōoleya 'e ma -Waanbhaa' -yre 'yi, -Waanbhaa' nu -trōn 'la 'nale- mēe -ledōole mu 'e ni, -e nu 'bhēe- 'yansi -trōn 'nale- 'bhe zan 'e ni.

⁴² 'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni dōo: 'Ke mēe 'la zan -yi -dōo 'paayan□ do -naa 'an -klanlanē mu 'lee- -o ba mi 'fientrōnne 'gbu 'e ni, -yaa' -klanlanēya 'e ma, 'bhe zan nu 'bhe ma -trōn 'srōowole.»

11

¹ Zesu 'yanle- -yaa' -klanlanē vu ta ple 'e daanlele 'bhe -jan mu 'e 'le, 'kee- gele- -Waanbhaa' a -jan 'e 'wole- 'bhe □nōo -wa mu 'e ta.

**MĒE MU -O -WLEN 'ZI ZESU
'PEGEE -JAN 'NRALE- 'E
'WOZA- 'E MA**

Mēe Wiinfe' Mi Zaan a winbōwo mu
(Luki 7.18-35)

² 'Duŋ- Mēe Wiinfe' Mi Zaan -yaa -kaso 'yi, 'bhēe- -e Zesu Krisi kleza mu 'e 'male-;

'kee- -yaa' -klanlane mu 'e 'ke mu 'winbole Zesu ba

³ dɔɔ 'mu ge -a -lɔkpa' dɔɔ: «'Bhi -le 'ke 'o 'yri 'yaa- mɛɛ 'la zan nule ta 'bhe 'le, taa- 'woo- 'yrikpa mɛɛ -bhɛɛke' do ta 'ezin- ɛɛ?»

⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'zikpale -o ni dɔɔ: «'Ka -yrɛ -o -za mu 'la ma, 'bhe 'pegee 'ka 'trɔn -o -jan mu 'la 'yi, -ka ge 'mu 'yigɔɔn- Zaan ni,

⁵ -ka 'ka 'yɛkpa -ge dɔɔ: -Yrɛ 'wi mu -o yrɛ ma ye 'zi, gaan 'siele- mu -o 'taawo zii', -kpaan -o go 'zi -kpaande' mu ma, 'trɔn 'wile- mu 'trɔn 'lii mu -o 'ploɔ zii', 'bhɛɛ- -o -jan ma zii'. 'Bhɛɛ- gbaa mu -o bwe 'zi gale ba, 'bhe 'pegee -o -Jan 'Nrале- 'e 'wo zii' -yɛnɔhɔde mu ni.

⁶ 'Ke 'naa klele mɛɛ 'la zan baa- pɛ 'le -za 'yɔɔ- 'yi, 'bhe zan a pɛ -yinra'»

⁷ Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan a -klanlane mu 'e gele blaan, 'ke Zesu -janwole 'sanle Zaan ba zayi' -zamaa' mu 'e ni dɔɔ: «'Ka -ja -mela -glinle' -kpe 'e ta ɛɛ? 'Ka -ja to diinj do -la -glinle' 'ke -ploɔ -o 'bhe beɛn 'zi ɛɛ? 'Yooye-, 'ka 'laa gele 'bhe -glinle' ma.

⁸ 'Bhɛɛ- 'ka -ja -mela -glinle' ɛɛ? 'Ka -ja mɛɛ -baale' -lrele' do -la -glinle' ɛɛ? 'Nɲ-! -Amasroyi mɛɛ 'la zan mu 'mu baa 'elrele -o 'mu ye -bhleɛgbe mu -la ba 'fa □la.

⁹ 'Bhɛɛ- ka -ja -mela -glinle' ɛɛ? 'Ka -ja -Waanbhaa' a -lela' janwo mi do -la -glinle' ɛɛ? -Aani, wlan 'e ni, -yoo 'ke -Waanbhaa' -lela' janwo mi do 'le kpataakpa. 'Bhɛɛ- droon' -a gbalaan -yiya' -Waanbhaa' -lela' janwo mi do ni.

¹⁰ -Amasroyi -a yɔɔnde -o 'yela- ba zayi' -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e 'yi dɔɔ: «'E 'yɛkpa doo! 'Mi nu 'an -janwo' mi 'e 'winbole 'e 'lɛɛ, 'bhe nu 'e 'lɛɛ zi 'e 'lemagaanle.»

¹¹ «'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni dɔɔ: -O bhaaplɛɲ mu 'la □yaa -le mu ta 'mu ba, 'mu do 'kpo gbalaan 'yi 'laa ya Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan ni 'Dun- laanima -bhleɛgbeya -wa 'e ta mɛɛ 'fientronne 'e 'bhe gbalaan 'yiya- yee- Zaan ni.

¹² Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan -Jan 'Nrале- 'e 'wole- zisaan- 'kee- san 'bhe 'waati 'e ma, 'ke 'bhe nu 'tenle- -zon ma, laanima -bhleɛgbeya 'e □kla 'ke fanjan- maza -la -le. 'Bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu dɔ 'egloole 'yee- bhleɛgbeya 'e sɔ klele- 'mu -le a pɛ 'le.

¹³ 'Bhe ya 'e 'yi, -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e 'pegee Moizi a 'toɲ mu 'e -o -Waanbhaa' a -bhleɛgbeya yaaza 'e □woa, 'ke 'bhe nu 'tenle- 'yee- Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan a pɛ 'waati 'e ma.

¹⁴ 'Bhɛɛ- 'ke 'ka -o -a zi 'bhii- 'kaa 'yima, -kaa 'yaango- dɔɔ Eli 'la -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e -wa nuza 'e □pia bi 'elwale -sɔ 'yee- Zaan -le 'bhe 'le.

¹⁵ 'Ke -a -yima' 'trɔn -o mɛɛ 'la zan nɔblo ma, -ya 'yima!»

¹⁶ «'N sɔ -zon bhaaplɛɲ mu 'e danle- mela ma ɛɛ? -Woo 'bhii- -nɛ 'ke mu 'la 'yaa- -o -zabla' -kpan mu 'e ta; 'bhɛɛ- -woo -nɛ 'bhɛɛke mu 'sii zii' dɔɔ:

¹⁷ «'O 'srokpa- 'ka ni -gofen' 'yi, 'bhɛɛ- 'ka 'laa 'srotanle! 'O bheela wisi' 'sro mu □kpa, 'bhɛɛ- 'ka 'laa wisile!»

¹⁸ «Zaan □nwa 'ka ba, 'bhɛɛ- yaa -yaa pebhle, 'bhe 'pegee yaa -yaa -yi mi. 'Bhɛɛ- mɛɛ mu 'e -wa □pia a ma dɔɔ: «'Zina do -o -a zi.»

¹⁹ 'Bhe blaas, Bhaaplɛɲ Gbe 'e 'bhe □nwa, 'bhɛɛ- 'bhe 'yaa- pebhle, 'bhɛɛ- 'bhe 'yaa- -yi mi. 'Bhɛɛ- mɛɛ mu 'e pe 'bhe ma dɔɔ: «Mɛɛ 'lɛɛ- bole -o pebhlele 'pegee -wɛɛn 'mile- -la ma; 'bhɛɛ- -e bhɛgwɛɲya -kpa 'nisrakun mu 'pegee mɛɛ 'joo 'yɔɔ- -bhɛɛke' mu -la ma!» 'Dun- -o -Waanbhaa' a -zadɔleya 'e dɔ bhaaplɛɲ kleza mu -la ma.»

-Wa 'ke ta mu laa dɔle -a -la 'ke -woo kpa Zesu 'yi

(Luki 10.12-15)

²⁰ 'Bhe blaas, Zesu 'sole- maza -bebe □kla -wa mu 'la ta, -e -lale' -saan 'bhe -wa mu 'e ta mu 'e ta. -Amasroyi 'bhe -wa mu 'e ta mu 'e waa -o zru mu 'e 'niinale -Waanbhaa' ba -titi 'ke -woo 'taawogbeya 'e maboo.

²¹ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Ka ta -yɛn! Korazen -wa -la mu 'pegee Betisaida -wa -la mu! -Amasroyi 'ɲ 'sole- maza mu 'la □kla 'ka ba, 'kee- 'kpa bi 'ɲ 'bhe 'yansi' sole- maza mu 'e □kla bi Tiri 'pegee Sidon -wa mu 'e ta, 'ke -zon 'laa 'bhe 'le 'ke 'bhe -wa mu 'e ta mu 'e -o -bɔto kple mu □klaa gban -o ta, 'bhɛɛ- 'ke -o -pɛɛ -kaan gban -o ma, 'kooko- -wa zɔn 'bhii- -o -ploola waa -za 'yɔɔ- mu 'e ma, 'bhɛɛ- -woo zru mu 'e 'niinaa- -Waanbhaa' ba, 'bhɛɛ- -woo 'taawogbeya 'e maboo.

²² 'Bhela- -yile, 'mi pe 'ka ni dɔɔ: -Waanbhaa' a 'kitikan yi 'e 'le, Tiri 'pegee Sidon -wa mu 'e ta mu 'e -o ta -yɛn 'e yaa nu klele 'eyɔole 'bhii- 'kaa- pɛ 'e gbɛɛn-.

²³ 'Bhɛɛ- 'ka mu Kapɛnomu -wa la mu, -yoo 'ka ni 'bhii- 'ka nu 'solɛ- 'ka -wɛɲle', 'bhɛɛ- 'ka ge 'tenle- lafle' ma ɛɛ? -Waanbhaa' nu 'ka mazinale, 'bhɛɛ- 'ka nu gele -jranama 'te 'e 'yi. -Amasroyi 'ɲ 'sole- maza mu 'la □kla 'ka ba, 'kee- 'kpa bi 'ɲ 'bhe 'yansi' sole- maza kle Sodomu -wa 'e ta, 'bhe -wa 'e 'yaa- nu bole ye 'kee- nu 'tenle- -zon ma.

²⁴ 'Bhela- -yile, 'mi pe 'ka ni dɔɔ: -Waanbhaa' a 'kitikan yi 'e 'le, 'ka ta -yɛn 'e 'yi nu yale Sodomu -wa -la mu 'e ta -yɛn 'e 'bhe ni.»

Zesu -a -Jan 'Nrале- 'e

(Luki 10.21-22)

²⁵ 'Bhe 'waati 'e ba, 'ke Zesu 'a 'seriwole 'sanle, 'bhɛɛ- -e pe dɔɔ: «'E! 'N De, 'tre

'pegee lafle' Zan, 'e wlan 'e -gaanna -zado' mu 'pegee mɛɛ yikanle mu ma, 'bhɛɛ- 'ya zronlawoa -nɛ 'fientronne mu ni, 'mi 'e 'pubo- 'bhe ma.

²⁶ Wlan -le 'bhe 'le, 'N Dɛ -Waanbhaa', -e -sra 'e zru ni 'ke 'ya kle 'bhɛɛ- gbɛɛn.»

²⁷ «'N Dɛ -Waanbhaa -za 'kpen gbekpaa- 'η 'koo. Mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa Bhaapɛɛ Gbe 'ɛ dɔ, 'ke yaa 'e go -a Dɛ do -kplɛn ba. 'Bhɛɛ- mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa -nɛ Dɛ 'ɛ dɔ, 'ke yaa 'e go -a Gbe 'pegee -a Gbe 'ɛ -a Dɛ -zronna mɛɛ 'la zan mu ni 'mu -la ba.»

²⁸ «-Ka nu 'mi ba, 'ka mu 'la 'kpen 'trɛbhwa 'kwe kpɛɛ mu 'silele, 'bhɛɛ- 'mi nu -yitrele nalɛ 'ka ni.

²⁹ -Ka nu 'mi a pɛ 'kwe 'ɛ 'si, 'bhɛɛ- -kaa 'to 'η 'ka daan doo, -amasɔyi 'η 'yi -o 'ɛdooɛ, 'bhɛɛ- 'mi 'η 'gbu mazinaa, 'bhe 'yi, 'ka nu -yitrele kplankplan -sɔɔwole 'mi ba.

³⁰ 'Wlan 'ɛ ni, 'an pɛ ye 'ɛ yaa la, 'bhɛɛ- 'an pɛ 'kwe 'ɛ kpɛɛ laa -o.»

12

*Zesu 'pegee -yitre' yi ba za
(Maki 2.23-28; Luki 6.1-5)*

¹ 'Bhe blaɛn, -yitre' yi do ma, Zesu 'pegee -yaa' -klanlɛn mu 'ɛ 'yaa- 'kan zii' gba do 'yi. 'Bhɛɛ- gbɔn -yaa -yaa' -klanlɛn mu 'ɛ dɛ 'zi; -ayile 'ke -o pɛbhaa 'ke mu 'ɛ 'kanle- 'sanle 'bhɛɛ- 'ke -o 'mu bhle.

² 'Bhe klele 'te, Farizi mu 'ɛ -woo yele 'bhe pɛbhaa mu 'ɛ 'kan yɛ ɲoo, 'ke -wa peɛ- Zesu ni dɔɔ: «'E 'yɛkpa 'yaa- -klanlɛn mu 'ɛ ta doo, -kɔɔa' a 'toɲ mu 'ɛ ta waa -za 'la kle -yitre' yi ma, 'woo- mu -o 'bhɛɛ- kle 'zi!»

³ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu -o -lɔkpale dɔɔ: «'Yi do ta, gbɔn -bhɛɛgbɛ Davidi 'pegee -a zi mu 'ɛ 'ɛdia, 'bhɛɛ- peɛ do 'kpo 'laa -yaa -o 'koo. -E -za 'la ɲkla 'ka 'laa 'bhe tapele -lido' ɛɛ?»

⁴ 'N bhe, -e -ja wlɛɛ -Waanbhaa' 'fɛ 'ɛ ɲla. 'Bhɛɛ- -o 'sraka -gwa 'bluu mu 'la 'le -Waanbhaa' ni, 'yee- Davidi 'pegee -a zi mu 'ɛ -o 'bhe 'bluu mu 'ɛ ɲbhla. 'Dun- -kɔɔa' 'toɲ mu 'ɛ ta, yaa dɔ mɛɛ -bhɛɛke' do 'kpo 'kpee 'ke 'bhe 'woo- 'bluu mu 'ɛ bhle; 'ke yaa 'e go 'sraka 'lena mu do -kplɛn ba.

⁵ 'Bhɛɛ- 'ka 'laa -jan 'lɛɛ- 'bhe tapele -lido' 'ezin- Moizi a 'toɲ 'sɛwɛ 'ɛ 'yi ɛɛ dɔɔ: «'Ke 'sraka 'lena mu 'la -waa' yewo yi ɲkla -yitre' yi ma, -wa -yisɛ'; 'bhɛɛ- 'dun-, waa -kpan balaa' -o ta 'bhe -zayi!»

⁶ 'Dun- 'mi pɛ 'ka ni dɔɔ -za 'la 'bhe -o -gɛ 'bhe gbɛɛn -yiya' -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ni!

⁷ -Waanbhaa' 'a ɲpia -yaa' 'Sɛwɛ 'ɛ 'yi dɔɔ: «'Yi maza laa -o 'sraka 'kedo- 'kpo ma, 'ke yaa 'e go mɛɛ -yɛnklale ma 'η ma 'bhe ba.» 'Ke 'ka 'bhe -jan 'la bhe 'bhe 'yima-

'gbu 'elrele bi, 'ka 'laa -yaa nu -lale' mɛɛ 'la zan mu 'laa -za 'yoo- klele' mu ta.

⁸ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, Bhaapɛɛ Gbe 'ɛ 'bhe -le -yitre' 'yi 'ɛ Zan 'ɛ 'le.»

*Mɛɛ gbe 'kwlanle- do -bheeyre'
(Maki 3.1-6; Luki 6.6-11)*

⁹ 'Bhe blaɛn, 'ke Zesu gele- wlɛɛ -waa' Zuufu mu daanfe' 'ɛ do -la.

¹⁰ Mɛɛ gbe 'kwlanle- do -yaa' 'bhe ɲoo ye. 'Dun- 'yee- Zuufu mu daanfe' 'ɛ ɲla mɛɛ mu 'ɛ 'yaa- -a zi 'bhii- -o -layre' -sɔɔwo' Zesu ta, 'bhɛɛ- -yile 'ke -wa -lɔkpale dɔɔ: «-Kɔɔa' 'toɲ 'ɛ ta mɛɛ sɔ mɛɛ -bhɛɛke' 'bheele -yitre' yi ma ɛɛ?»

¹¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu -o -lɔkpale dɔɔ: «'Ke -bhlaa do 'kpo -o 'ka do 'koo, 'bhɛɛ- -yitre' yi do ma, 'ke 'bhe -bhlaa do 'kpo 'ɛ -ja boɛ -klɔɲ gbɔn do 'yi; 'bhe -bhlaa 'ɛ zan 'ɛ yaa nu gele -a 'pweɛɛ -klɔɲ 'ɛ 'yi ɛɛ?»

¹² 'Bhɛɛ- 'dun-, bhaapɛɛ do mabhaabhɔ -bhlaa do ta. -Ayile, -kɔɔa' 'toɲ 'ɛ ta mɛɛ sɔ -za 'wlan klele- mɛɛ -bhɛɛke' ni -yitre' yi 'ɛ ma.»

¹³ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele mɛɛ gbe 'kwlanle- 'ɛ ni dɔɔ: «'E gbe 'ɛ 'yisɔn!» 'Bhɛɛ- 'ke -ya gbe' 'ɛ 'yisɔnle, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe dɔɔɛ -bhii- -a -vin do mi 'ɛ gbɛɛn-.

¹⁴ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'ke Farizi mu 'ɛ 'pweɛɛ, 'bhɛɛ- -o -yaa nu 'sɔɛ- Zesu 'kunle gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'bhɛɛ- -wa dɛ, 'ke -woo 'eke- yeɛ- 'bhe -za 'ɛ 'yi.

-Waanbhaa' -yaa' yewone 'la makwan-

¹⁵ 'Dun-, Zesu -o wojan 'ɛ 'male-, 'ke -ya plɛngole 'bhe yɛɛ 'ɛ ma. -Zamaa' 'srɛ do -ja -a zi -a geyɛɛ 'ɛ ɲoo; 'bhɛɛ- -e gade mu 'ɛ 'kpen 'bheela-.

¹⁶ 'Bhɛɛ- 'dun-, -e -yaa -o -lɛmazɔn 'zi 'egɔɔɛ 'kaadɔɔ- waa a tapweɛɛ.

¹⁷ 'Bhe kɛgbɛya do 'ɛ 'yi, -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi Ezai -jan 'la ɲwoa 'elwale gban 'bhe 'lɛswa-; -ya ɲpia dɔɔ:

¹⁸ «-Waanbhaa' pɛ dɔɔ 'mi 'an yewone 'la makwan- yeɛ- -gɛ.

-A -za sɔ 'η ni 'egbɛnɛɛ, 'bhɛɛ- -yoo 'η zrukpalaa.

'N nu 'η Lii 'Wɛɲ 'ɛ zinalɛ -a ta, 'bhɛɛ- -e nu -lɛdɔɔɛya maza -jan -la wole 'kleɛn 'ɛ 'kpen 'yi 'si mu 'ɛ ni.

¹⁹ Yaa nu zaabole mɛɛ 'kedo- 'kpo 'le, 'bhɛɛ- yaa nu -gbɛkanle 'egɔɔɛ.

Waa nu a -weli' 'ɛ male -gbɛɛba mu ta.

²⁰ To diiɲ 'la 'bhe 'klule- -o, yaa nu 'bhe 'ciɛnɛ-.

'Bhɛɛ- -laɲbha 'la 'bhe 'bhile- 'ɛ -yoo 'fientronne, yaa nu 'bhe 'liile-.

-E nu a klele 'bhɛɛ- gbɛɛn- 'sani- 'ke -Waanbhaa' a -lɛdɔɔɛya 'ɛ kpa pɛ 'kpen 'wiɲɲ-.

²¹ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'kleɛn mu 'ɛ 'kpen 'yri nu bole 'yela- ta.»

Zesu pe dɔɔ -yaa' pɛ -glɔɔya' 'e 'bhe 'laa da -Setran' ba

(Maki 3.20-30; Luki 11.14-23)

²² 'Bhe 'yi bhe, 'ke mɛɛ 'ke mu nule- gade mi do 'le Zesu ba. 'Zina -yaa 'bhe zi, 'bhela-yile -e -yaa 'ke 'bhobho 'le, 'bhɛɛ- -a -yɛ 'wile- yaa. 'Bhe 'yɛ do 'e ɲɔɔ bhe, 'ke Zesu 'a 'bheele, 'bhɛɛ- 'kee- -janwole, 'bhe 'pegee 'kee- -yɛ ma yele-.

²³ 'Bhe 'yi 'te, 'ke -zamaa' 'e 'kpen 'kpeelenile -o ma, 'bhɛɛ- 'ke -woo 'eke- -lɔkpale dɔɔ: «-Bhɛngbe Davidi 'nranɛ- 'e 'yele- 'laa -gɛ ɛɛ?»

²⁴ 'Bhɛɛ- 'duɲ-, Farizi mu 'e 'tronbɔle -o wojan mu 'e 'yi, 'ke 'mu 'a pele- dɔɔ: «Bɛɛzebuli ('bhe 'yi -le 'zina mu -kunlii gbɛlaan), 'bhe -le 'zina mu -gbin 'seɲ 'na zii' mɛɛ 'lɛɛ- ni!»

²⁵ 'Bhe klɛle 'te, Zesu -o 'kpeejan- mu 'e dɔle 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'Ke -bhɛngbe do 'a 'klɛn 'yi mu -yicɛnle -o, 'bhɛɛ- 'ke -o gwɛdan 'eke- ba, 'bhe 'klɛn 'e nu 'siele- . 'Bhɛɛ- 'kee- ɲkla -wa do ta mu 'le 'oo, 'kee- ɲkla 'fɛ do -la mu 'le 'oo, 'ke -o -yicɛnle -o, 'bhɛɛ- 'ke -o gwɛdan 'eke- ba, 'bhe -wa 'e yaa nu -mɔle', 'bhɛɛ- 'bhe 'fɛ 'e yaa nu -mɔle' 'ezin-.

²⁶ 'Ke -Setran' -o -a 'gbu -gbin 'zi, -yoo gwɛdan 'zi -a 'gbu -la ba bhe. 'Bhe kɛgbeya 'e 'yi, -yaa' -bhɛngbeya 'e nu -mɔle' nale- ma ɛɛ?

²⁷ 'Ke -Setran' 'zina mu -gbin 'seɲ 'na zii' 'mi ni; -dele 'zina mu -gbin 'seɲ 'na zii' 'kaa- pɛ mɛɛ mu 'e ni 'ɛ? 'Ka 'gbu 'a pɛ mɛɛ mu 'e 'mu -le nu -kpan 'kpaale- 'ka 'lii 'bhe ma.

²⁸ 'Duɲ- 'ke 'ɲ 'yoo- 'zina mu -gbin 'zi mɛɛ mu zi -Waanbhaa' Lii 'e 'bhe -la 'seɲ ta, -kaa 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' a -bhɛngbeya -yoo 'ka 'plɛɲ-»

²⁹ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «Mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa so gele- pɛ 'sile- fangan- ma mɛɛ do ba 'fa ɲla, 'ke yaa 'bhe fangan- ma mɛɛ 'e gbɛtabɔle bhɛle 'le 'elwale 'pɛ; 'kee- -yaan 'bhe gbɛtabɔlele 'waati 'la ba, 'bhɛɛ- -e so 'bhe 'a 'fa -la pɛ mu 'e 'sile 'te.

³⁰ 'Ke mɛɛ 'la zan laa -o 'mi ba, 'bhe zan -wɛnle' -o 'mi ma, 'bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan laa nule bhɔle 'ɲ ba mɛɛ mu -lekpalele 'eke- ta, 'bhe zan 'e -o piɛlaa' mi -la -le 'eke- ma.

³¹ 'Bhela- -zayile, 'mi pe 'ka ni 'ɲ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ: 'Ke bhaaplɛɲ mu -za 'yoo- 'oo -za 'yoo- 'la ɲkla, 'bhe 'pegee 'ke -o -jan 'yoo- 'la ɲwoa, -Waanbhaa' nu 'bhe mu ma -sroma 'yanle-; 'duɲ- 'ke mɛɛ 'la zan Lii 'Wɛɲ' 'e ma -jan 'yoo- ɲwoa, -Waanbhaa' laa nu 'bhe zan 'a -sroma 'yanle-.

³² 'Ke mɛɛ 'la zan Bhaaplɛɲ 'e Gbe 'e ma jan 'yoo- ɲwoa -Waanbhaa' nu 'bhe zan 'a -sroma 'yanle-; 'duɲ- 'ke mɛɛ 'la zan Lii 'Wɛɲ' 'e ma jan -yoo ɲwoa, 'kee- ɲkla -zɔn oo, 'kee- ɲkla too oo, -Waanbhaa' laa nu 'bhe zan 'a -sroma 'yanle- -titi.»

-Yri diiɲ 'pegee -a bhaa

(Luki 6.43-45)

³³ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Bhe -ya 'e 'yi bhe, -yri diiɲ -lɛle' -le bhaa -lɛle' klɛ, 'bhɛɛ- -yri diiɲ -yoo' -le bhaa -yoo' klɛ. -Amasroyi -o -yri diiɲ 'e dɔ -a bhaa -la ma.

³⁴ 'Bhlu 'plalu 'si mu! 'Ka -o 'eyɔole 'gbu 'dɛ, 'ka so -jan 'wlan mu wole- 'nale- ɛɛ? -Amasroyi -jan yeke- 'la -yoo 'e 'kpee, 'e 'lii 'bhɛɛ- yeke- wo.

³⁵ 'Bhe ya 'e 'yi, mɛɛ 'kpee 'lɛle- -liiɲan' -o 'elɛle, 'bhɛɛ- mɛɛ 'kpee 'yoo- -liiɲan' -o 'eyɔole.

³⁶ 'Mi 'a pe 'ka ni dɔɔ -Waanbhaa' a 'kitikan 'yi 'e 'le, bhaaplɛɲ mu nu -o bhaama jan 'ɔle- bhaama jan 'la ɲwoa, 'mu 'kpen 'yaanpele.

³⁷ -Amasroyi, -Waanbhaa' a -kpan 'laa nu baale 'e ta 'e 'gbu 'liiwli- -la ma, 'bhɛɛ- -yaa' -kpan nu baale 'e ta 'e 'gbu 'liiwli- -la ma 'ezin-»

Zesu 'e -bangwa 'sɔle- maza do klɛle 'yi (Maki 8.11-12; Luki 11.29-32)

³⁸ 'Bhe klɛle 'te, 'ke 'Toɲ Daan mu 'e 'pegee Farizi 'ke mu 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'woo- -a zi 'bhii- 'e 'sɔle- maza do klɛ 'o 'yɛ ma -gɛ doo.»

³⁹ Zesu pe -o ni 'te 'kaa: «-Zɔn mɛɛ mu 'e -woo 'pele 'eyɔole, 'bhɛɛ- -o zru laa -o do -Waanbhaa' ni. -Wa zi 'bhii- 'ɲ 'sɔle- maza do klɛ -o ni, 'duɲ- 'naa nu 'sɔle- maza 'kedo- 'kpo klɛle -o -yɛ ma, 'ke yaa 'e go -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi Zonasi 'a pɛ 'sɔle- maza do 'kpo 'e ba.

⁴⁰ Zonasi -yɛkpa'a yaga 'pegee -bi yaga ɲkla kaa -gbɛnɛ 'e 'kpee gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, Bhaaplɛɲ Gbe 'e nu -yɛkpa'a yaga 'pegee -bi yaga klɛle 'trɛ ɲla 'bhɛɛ- gbɛɛn-.

⁴¹ -Ayile, -Waanbhaa' a 'kitikan 'yi 'e 'le, Ninivu -wa la mu 'e nu -wɛnle' -zɔn mɛɛ mu 'e 'kaama, 'bhɛɛ- -o nu -kpan baale 'e ta. Amasroyi 'woo- Ninivu -wa la mu 'e -o Zonasi 'wojan- mu 'e 'male, 'ke -o 'ploole waa -za 'yoo- mu 'e ma, 'bhɛɛ- 'ke -woo zru 'niinale -Waanbhaa' ba. 'Bhɛɛ- 'duɲ-, mɛɛ 'la zan -o -zɔn -gɛ 'bhe gbɛlaan -yiya' Zonasi ni, 'bhɛɛ- 'ka 'laa -a zi 'ke 'ka 'ka kpa 'bhe -yi.

⁴² 'Bhe kɛgbeya do 'e 'yi bhe, 'yee- 'kitikan 'yi do 'kpo 'e ma, -bhɛngbe le Seba nu -wɛnle' -zɔn mɛɛ mu 'lɛɛ- 'kaama-, 'bhɛɛ- -e nu -kpan baale -o ta. -Amasroyi -e -daa 'trɛ ta 'klɛn gbɔn do 'yi, 'bhɛɛ- -e ɲnwa -a 'tronkpale Salomɔ a -zadɔ' ma jan mu 'e ɲla. 'Bhɛɛ- 'duɲ-, mɛɛ 'la zan -o -gɛ 'bhe gbɛlaan -yiya' Salomɔ ni.»

Lii -yoo' 'e 'nu gbe drɛɛ

(Luki 11.24-26)

⁴³ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Ke lii -yoo' 'e -gwa mɛɛ do zi, -e ge yɛ -kpa'a mu 'e

□nɔɔ, -a -yitrɛ' yrɛ -glin zayi'. 'Bhɛɛ- 'duŋ-, 'ke yaa -yitrɛ' yrɛ yelɛ,

⁴⁴ -ya pɛ dɔɔ: <Ŋ -gwa 'fɛ 'la □la, 'ŋ gelesi-niale 'bhe □la.> 'Bhɛɛ- 'kee- □nwa -a -la, -ya -la 'fɛŋ- ye, 'bhɛɛ- -a -la gole -o, 'bhe 'pegee -a -la pɛ mu 'ɛ 'kpen 'lɛmagaanle -o 'elrele. 'Duŋ- mɛɛ 'kɛdɔ- 'kpɔ 'laa -o -a -la.

⁴⁵ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, -e ge lii -yɔɔ' 'bhɛɛke 'srwaplɛ- 'siilɛ-; 'bhe 'mu -yɔɔ- 'yiyi' -a -lwa mi 'ɛ ni; 'bhɛɛ- -o nu wlalɛ 'ɛke- zi 'yee- 'fɛ 'ɛ □la, 'bhɛɛ- -wa klɛ -o yi 'fɛ 'le. -Ayilɛ 'yee-mɛɛ 'ɛ 'taawɔgbɛya drɛɛ, 'bhe 'yɔɔ- 'yiyi' -a 'taawɔgbɛya gwe mi 'ɛ ni. 'Bhɛla- 'yansi za -le nu klɛlɛ -zɔn mɛɛ -yɔɔ' mu 'ɛ ni.>

-De mu 'gbu -le Zesu nɛɛ 'pegee -a nɛɛnɛ- mu 'ɛ 'le ɛɛ?

(Maki 3.31-35; Luki 8.19-21)

⁴⁶ Zesu 'yaa- 'janwo' zii' -li bhla 'la ba -zamaa' -gbɛnɛ 'ɛ ni, 'ke -a nɛɛ 'pegee -a nɛɛnɛ- mu 'ɛ 'nule dulalɛ -e -yaa 'fɛ 'la □la 'bhe 'le ma. 'Bhɛɛ- -o -yaa zi 'bhii- -o 'janwo' 'a ni.

⁴⁷ 'Bhe klɛlɛ 'tɛ, 'ke mɛɛ do 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «Dula- doo, 'e nɛɛ 'pegee 'e nɛɛnɛ- mu 'ɛ -woo 'pɛɛlii-, 'bhɛɛ- -wa zi 'bhii- -o 'janwo' 'ɛ ni.»

⁴⁸ 'Bhe 'yi, 'ke Zesu 'a 'pele 'bhe zan 'ɛ ni dɔɔ: «Ka 'ka 'trɔnbado doo, -de mu -le 'ŋ nɛɛ 'pegee 'ŋ nɛɛnɛ- mu 'le ɛɛ?»

⁴⁹ 'Bhe klɛlɛ 'tɛ, 'kee- yaa -klanlanɛ mu 'ɛ zɔnle- -a gbɛ 'le, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- dɔɔ: «'E 'yɛkpa -gɛ dool! 'Ŋ nɛɛ 'pegee 'ŋ nɛɛnɛ- mu 'ɛ 'wole- -gɛ.

⁵⁰ -Amasɔɔyi, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'ŋ Dɛ 'la -yoo laanima 'bhe zru maza -kla, 'bhe zan -le 'ŋ nɛɛnɛ- 'gwalaan- 'pegee 'ŋ nɛɛnɛ- le 'bhɛɛ- 'ŋ nɛɛ 'le 'ezin-»

13

Pɛbhɛ bɔ mi ma -gɔɔn

(Maki 4.1-9; Luki 8.4-8)

¹ 'Bhe blaana boolazi, 'yee- -yɛkpa' do 'ɛ 'le, 'ke Zesu 'pɔwɛlɛ 'fɛ 'ɛ □la, 'bhɛɛ- 'kee-gele- yaalɛ -weyi- 'ɛ 'le ma.

² -Zamaa' -gbɛnɛ do 'pa gbɛ -yɔɔ' 'ɛ 'kɔɔ- a ta, 'kee- gele- yaalɛ -yitakɔn do 'yi -yi 'ɛ ta. -Zamaa' 'kpen dulalɛ -yaa weyi- 'ɛ gɔɔna.

³ 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke -yoo daanle -za -bebe mu 'le -gɔɔn mu 'yi. -E pɛ -o ni dɔɔ:

⁴ «Pɛbhɛ bɔ mi do -ja pɛbhɛ bɔyɛ nɔɔ- -yaa gbabhe 'ɛ ta. -E -yaa pɛbhɛ mu 'ɛ 'wian zii' bhla 'la ba -yaa' gbabhe 'ɛ ta, 'ke pɛbhɛ mu 'ɛ 'lɛdɔ- 'klaalɛ zibhe 'ɛ 'lɛzi-. 'Bhe klɛlɛ 'tɛ, 'ke maanne- mu 'ɛ 'nule 'bhe mu bhlele.

⁵ Pɛbhɛ mu 'ɛ 'bhɛɛke 'lɛdɔ- -klalaa' vlɛ gloglo mu 'yi, 'bhɛɛ- 'trɛ kplankplan laa -yaa -o -la. -O □bhwa blaalɛ- 'bhe 'trɛ sanɛ- 'ɛ ta.

⁶ 'Duŋ- vlɛ mu 'ɛ 'kɔɔ, waa 'sɔlɛ- -o 'sɛnɛ mu gbaanle- 'trɛ 'yi 'ɛgbɔɔnle. -Ayilɛ -yɛrɛtɛ' 'bhilɛ- -o ta, 'ke -o 'kpen gale-.

⁷ 'Ezin-, pɛbhɛ mu 'ɛ 'bhɛɛke 'lɛdɔ- -klalaa' lɛrɛ mu 'yi. Lɛrɛ mu 'ɛ □bhwa, 'bhɛɛ- -woo □dia 'ke -o lii mu 'ɛ 'le.

⁸ 'Bhɛɛ- 'duŋ-, pɛbhɛ mu 'ɛ 'ke mu -ja 'klaalɛ- 'trɛ ti -lɛrɛlɛ' -yi. -Ayilɛ -o □bhwa, 'bhɛɛ- -woo bhaa -kla: pɛbhɛ 'ɛ diiŋ do 'bhe bhaa -kɛmɛ do □kla, -o diiŋ -bhɛɛke' do 'bhe bhaa mia yaga □kla, 'bhɛɛ- -o diiŋ -bhɛɛke' do 'bhe bhaa mia do bhe vu □kla.

⁹ 'Ke 'ka 'trɔn mu sɔ -jan 'yimalɛ, -kaa -yima'!»

Zesu -o -gɔɔn mu bɔ 'zi win 'ɛ -dela ma ɛɛ?

(Maki 4.10-12; Luki 8.9-10)

¹⁰ Zesu a -klanlanɛ mu 'ɛ -woo mabɛɛnna -a -din, 'bhɛɛ- -wa -lɔkpa' dɔɔ: «-Mɛla ma 'bhɛɛ- 'yoo- 'janwo' zii' -o ni -gɔɔn mu 'yi ɛɛ?»

¹¹ Zesu 'a zikpa' -o ni dɔɔ: «-Waanbhaa' 'yaa- laanima -bhleŋgbɛya gaanyiza mu 'ɛ tapwɛla 'ka mu ni, 'duŋ- yaa -o tapwɛle 'woo- mu ni.

¹² -Amasɔɔyi, 'ke mɛɛ 'la zan -jan 'yima-, 'bhe zan -o 'bhii- pɛ -o mɛɛ 'la zan 'kɔɔ, 'bhɛla- -yilɛ -o nu pɛ baan' 'nalɛ- 'bhe zan 'ɛ ni, 'bhɛɛ- -a 'kɔɔ pa. 'Duŋ- pɛ 'kɛdɔ- 'kpɔ 'laa -o mɛɛ 'la zan 'kɔɔ, pɛ sanɛ- 'gbu 'la 'bhe -o -a 'kɔɔ, -o nu 'bhe 'kunlɛ-.

¹³ 'Bhɛla- -zayilɛ, 'ŋ 'yoo- 'janwo' zii' -o ni -gɔɔn mu 'yi. -Amasɔɔyi -o -yɛrɛbhɛ' mu -o, 'bhɛɛ- waa yrɛ ma ye, -o 'trɔn mu -o, 'bhɛɛ- waa -jan ma, 'bhe 'pegee waa -jan 'yima-.

¹⁴ 'Bhe klɛgbɛya 'ɛ 'yi, -Waanbhaa' -jan 'la -kpa' -a -lɛla' janwo mi Ezai 'lii 'ɛlwale -sɔ 'bhe 'lɛswa□; 'bhe -jan 'ɛ 'bhe -le -gɛ dɔɔ: «Ka nu -jan 'malɛ-, 'duŋ- 'ka 'laa nu -a -yimalɛ;

'ka nu 'ka 'yɛkpa' -a ta, 'duŋ- 'ka 'laa nu -a yelɛ -titi.

¹⁵ -Amasɔɔyi, mɛɛ mu 'lɛɛ- -woo zru -yɔɔya' □kla,

'bhɛɛ- -woo 'trɔn 'yidwa- 'ɛglɔɔlɛ, 'bhe 'pegee -woo -yrɛ 'liitaan-, -o 'bhe □kla 'bhe gbɛɛn- bhe,

'kooko- waa yrɛ ma ye -o -yɛrɛbhɛ' mu 'ɛ 'le, 'bhe 'pegee waa -jan ma -o 'trɔn mu 'ɛ 'le, 'bhɛɛ- waa -jan 'yima- -o zru mu 'ɛ 'le,

'bhɛɛ- 'kooko- waa nu -o zru mu 'ɛ 'niinale 'mi -Waanbhaa' ba, 'bhɛɛ- 'mi -o go -za 'yi.

¹⁶ «'Duŋ- 'kaa- pɛ -yindra', -amasɔɔyi 'ka 'yɛrɛbhɛ- mu 'ɛ yrɛ ma ye, 'bhɛɛ- 'ka 'trɔn mu -jan ma.

¹⁷ 'Mi pɛ 'ka ni wlan 'ɛ ni dɔɔ: -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu -bebe 'pegee -yaa' mɛɛ -lɛdɔlɛ mu -bebe 'yaa- zi 'bhii- -o -yɛkpa' 'ka 'yrɛ -o pɛ 'la ma 'bhe ma, 'bhɛɛ- waa 'bhe 'yelɛ-. 'Bhɛɛ- -o -yaa -a zi 'bhii- 'ka mu -o -jan 'la 'bhe 'ma zii' -o 'bhe 'ma, 'duŋ- waa 'bhe 'malɛ-»

Zesu -o pebhe bo mi 'e ma -goon 'e 'yipe zii'

(Maki 4.13-20; Luki 8.11-15)

¹⁸ «-Ka 'ka 'trɔnbado doo, pebhe bo mi 'e ma -goon 'e 'yi -le -ge:

¹⁹ 'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya -wa 'e ma jan 'e [ɱmaa, 'bhɛɛ- 'ke yaa -yimale, 'bhe 'yi -le doo -Waanbhaa' -jan 'la 'bhe 'yaa -a zru 'e 'yi, -Setran' [ɱnwa 'bhe 'kpen gole. 'Bhe klegbeya do 'kpo 'e 'yi, -yoo 'bhii- pebhe mu 'la 'klalaa zibhe 'e 'lezi- 'mu gbɛɛn-.

²⁰⁻²¹ Pebhe mu 'la 'klalaa- vle gloglo mu 'e 'yi, 'bhɛɛ- 'ke waa 'solɛ- -o 'sɛnɛ gbaanle- 'tre 'yi 'egboonle, 'bhe 'yi -le doo 'ke mɛɛ 'la zan 'kee- -Waanbhaa' a -jan 'e [ɱmaa, -e do -a -la 'bhe yre do 'e [ɱnoo bhe -a zrukpaale 'le. 'Dun- yaa mo 'bhe zi. -Amasroyi, 'ke mɛɛ mu -yɛɛkpale -saan -a ta, 'bhe 'pegee 'ke -wa -yɛbatɛdole -saan -Waanbhaa' a -jan 'e -zayi' bhla 'la ba, -e ploo 'bhe yre do 'e [ɱnoo bhe -a 'kpale ma -Waanbhaa' 'yi.

²² Pebhe mu 'la 'klalaa- daanlere mu 'e 'yi, 'bhe 'yi -le doo 'ke mɛɛ 'la zan 'kee- -Waanbhaa' a -jan 'e [ɱmaa, 'dun- 'drunyan ta pe mu 'ngami 'la -yoo -a ma, 'bhɛɛ- -naflo pe mu 'flen 'la mɛɛ -yini' mu 'laa to 'kee- -Waanbhaa' a -jan 'e 'yizakle, 'bhɛɛ- -wa -dewo' -a 'gbu 'kpee.

²³ Pebhe mu 'la 'klalaa- 'tre ti 'yi, 'bhe 'yi -le doo mɛɛ 'la zan 'kee- -Waanbhaa' -jan 'e [ɱmaa, -ya -yima', 'bhɛɛ- -ya -yizakle. -Yoo 'bhii- pebhe diinj 'la -ya bhaa -kɛmɛ do kle, 'bhɛɛ- -a -bhɛɛke diinj 'bhe bhaa mia yaga kle, 'bhɛɛ- -a -bhɛɛke diinj 'e 'bhe bhaa mia do bhe vu kle.»

-Bon 'yoo- ma -goon

²⁴ 'Bhe blaana, 'ke Zesu -goon do bole- -o ni 'ezin-, 'bhɛɛ- -e pe doo: «Laanima -Bhleŋgbeya -wa 'e -yoo 'bhii- mɛɛ do 'la -e pebhe -lrele' [ɱbwa -yaa' gba 'e 'yi.

²⁵ 'Dun- -bi do zi mokpen' 'yaa- yi pla 'waati 'la ba, 'ke -a -sɔɔnnii' 'e 'nule -bon 'yoo- bhe bole -yaa' gba 'e 'yi pebhe -lrele' mu 'e 'plen-, 'bhɛɛ- 'kee- jilale.

²⁶ 'Bhɛɛ- pebhe -lrele' mu 'e 'pegee -bon 'yoo- mu 'e -o [ɱbhwa 'eke- zi, 'bhɛɛ- -o gbaandia-. 'Dun- pebhe -lrele' diinj mu 'e -woo bhaa [ɱkla.

²⁷ Gbazan 'e -yaa' yewone mu 'e [ɱnwa -a -lɔɔkpale doo: «-O Zan, 'e pebhe -lrele' mu 'la [ɱbwa 'yaa- gba 'e 'yi, -bon 'yoo- mu 'la -woo -a -yi -o -daa 'naa ɛɛ?»

²⁸ Gbazan 'e pe -o ni doo: «[ɱ 'sɔɔnnii do -le 'bhe [ɱkla.» -Yaa' yewone mu 'e -wa -lɔɔkpaa 'ezin- doo: «[ɱYa zi 'bhii- 'o ge -bon 'yoo- mu 'e 'yro ɛɛ?»

²⁹ -E pe -o ni doo: «[ɱyooe-, -amasroyi 'ke 'kaa [ɱpia 'ka -o -bon 'yoo- mu 'e 'yrole, 'ka nu pebhe -lrele' diinj mu 'e 'yrole- 'ezin-.

³⁰ -Ka -o 'to 'eke- 'yi 'ke 'bhe ge 'tenle- pebhe -lrele' diinj mu 'e bhaa 'tranle- ma. 'Bhɛɛ- -o 'kan bhla 'e zi, 'ɲ nu a pele -o bhaa 'kan mu 'e ni doo: -Ka -bon 'yoo- mu 'e yro 'pe, 'bhɛɛ- -ka -o yre 'bhii- -gaa dri mu gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -ka -o kpacie 'te 'yi. 'Bhe blaana, 'bhɛɛ- 'ka pebhe -lrele' mu 'e bhaa mu 'e kan 'bhɛɛ- 'ka -o zɛɛdo.»

Mutaadi bhe ma -goon

(Maki 4.30-32; Luki 13.18-19)

³¹ Zesu -goon 'bhɛɛke do [ɱbwa -o ni 'ezin- doo: «*Laanima -Bhleŋgbeya -wa 'e -yoo 'bhii- mutaadi 'bhe 'fientronne do 'la 'ke mɛɛ do 'a [ɱsia, 'bhɛɛ- -ya [ɱbwa -yaa' gba 'e 'yi.

³² 'Yela- 'fientronne 'yiya- pebhe mu 'e 'kpen ni; 'dun- 'kee- [ɱbhwa, -a diinj 'e 'trole- kan -zienbhe' gba 'e 'yi -yri diinj mu 'e 'kpen ta, -e kle -yri diinj -gbene do 'le. 'Bhɛɛ- maanne- mu 'e nu -o yife' mu 'kpale- -a gbe mu 'e 'yi.»

'Bluu -pɛɛ 'wlen 'seke

(Luki 13.20-21)

³³ Zesu -goon 'bhɛɛke do [ɱbwa -o ni 'ezin- doo: «*Laanima -Bhleŋgbeya -wa 'e 'pwele- -o 'ke 'bluu -pɛɛ wlen 'seke 'la 'ke le do 'a [ɱsia, 'bhɛɛ- -yoo 'pegee 'bluu pii kilo mia do bhe 'soo 'yizaala 'eke- ba. -Yoo -yizaala 'ke 'bhe ge 'tenle- 'bluu -pɛɛ 'e 'kpen 'wlenle- ma.»

Zesu -goon mu 'te la bo 'zi mɛɛ mu 'e ni
(Maki 4.33-34)

³⁴ Zesu -jan mu 'e 'kpen [ɱwoa -zamaa' 'e ni -goon mu -la -yi. Yaa -yaa -jan sane- wo -o ni 'ke yaa -goon bo 'bhe zi.

³⁵ -E -yaa kle 'bhe gbɛɛn- bhe, 'kooko- -Waanbhaa' -lela' janwo mi 'e 'wojan- 'e 'leso-; 'bhe -jan 'e 'bhe -le -ge: «[ɱN nu -jan mu wole -o ni -goon mu -la -yi, 'ɲ pe mu 'la tagaanle [ɱtwa bhaaplen mu ma 'kee- 'san 'drunyan kle yi 'e ma, 'ɲ nu 'mu 'pele- -o ni kpataakpa.»

Zesu -o -bon 'yoo- ma -goon 'e 'yipe zii'

³⁶ 'Bhe 'yi bhe, 'ke Zesu 'a 'pele -zamaa' 'e ni 'kaa -o ge -o ba -le ma. 'Bhe blaana, 'ke 'yee- 'gbu gele- -a ba 'fe 'le ma. 'Bhe klele 'te, 'ke -yaa' -klanlane mu 'e -woo mabeɛnle 'a -din, 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- -a ni doo: «Gba 'e 'yi -bon 'yoo- ma -goon 'e 'yipe 'o ni.»

³⁷ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -o ni doo: «Mɛɛ 'la zan pebhe -lrele' 'e bo, 'bhe -le 'ke Bhaaplen Gbe 'e 'le;

³⁸ Gba 'e 'bhe -le 'ke 'drunyan 'e 'le; pebhe -lrele' mu 'e 'mu -le 'ke mɛɛ 'la zan [ɱkla 'ke -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya -wa 'e ta mu 'e 'le; 'bhɛɛ- -bon 'yoo- mu 'e 'mu -le 'ke mɛɛ 'la zan mu -o 'ke -Setran' -a mɛɛ mu 'le;

³⁹ -a -sɔɔnnii' 'la 'bhe -bon 'yoo- 'e bo bhe, 'bhe -le 'ke -Setran' 'le; pebhaa -lrele' 'kan bhla 'e, 'bhe -le 'ke 'drunyan 'leyan yi 'e 'le;

pebhaa 'kan mu 'e 'mu -le 'ke -Waanbhaa' a -mleke' mu 'e 'le.

40 -O -bon 'yoo- 'e yro, 'bhæ- -wa blin 'te 'e 'yi; 'bhæ- 'yansi za nu klele 'bhæ- gbæen- 'drunyan 'leyan yi 'e 'le.

41 Bhaapleŋ Gbe 'e nu -yaa' -mleke' mu 'e 'winbole, 'bhæ- mæe 'la zan mu 'kpen mæe -bhæeke' mu balaa' -za 'yoo- 'yi, 'bhæ- -o 'gbu -za 'yoo- kle 'ezin-, -o nu 'bhe zan mu 'e 'kpen gole -Waanbhaa' -bhleŋgbeya -wa 'e ta.

42 'Bhæ- -o nu -o 'kpen blinle 'te -gluu -gbene 'e 'yi. 'Bhe [nɔɔ ye, -o nu wisile, 'bhe 'pegee -o nu -o gbenebhe mu 'e 'sonkpale - -zadowæe 'e 'koo.»

43 'Bhæ- 'duŋ-, mæe 'la zan mu -ledɔɔle -o -Waanbhaa' -yre 'yi, -o nu -bhile' 'penpen 'bhii- -yretæbhe gbæen- -o De a -bhleŋgbeya -wa 'e ta. 'Ke 'ka 'tron mu so -jan 'yi 'male -kaa -yima'.

-Naflo 'la gaanle -o 'bhe ma -gɔɔn

44 «Laanima -Bhleŋgbeya 'e -wa -yoo 'ezin- 'bhii- -o -naflo do 'la -gaanna gba do 'yi. Mæe 'la zan 'yee- -naflo 'e [ya, 'bhe 'a gaan gbe dræwoa- 'yee- gba 'e 'yi 'ezin-. -A zrukpa' gbe -yoo 'e 'koo, -e -ja -a 'koope- mu 'e 'kpen gonle, 'bhæ- -e -nwa 'yee- gba 'e 'lɔle-.»

-Gbæefɪŋ do ma -gɔɔn

45 «Laanima -Bhleŋgbeya -wa 'e 'yoo- 'ezin- 'bhii- pɛgɔn mi do 'la -yoo -gbæefɪŋ 'lrele- mu ziglin- 'zi.

46 'Kee- -gbæefɪŋ 'plæle- do -ya, -e ge -a 'koope- mu 'e 'kpen gonle, 'bhæ- -e nu 'yee- -gbæefɪŋ 'e 'lɔle-.»

Kaade yro ma -gɔɔn

47 «Laanima -Bhleŋgbeya -wa 'e -yoo 'bhii- kaade yro 'la -wa [bwa -yi 'e ba; 'bhæ- -bhe kaa -gloɔn mu 'e 'kpen [kwan-.

48 'Ke kaade yro 'e 'paa- bhla 'la ba kaa 'le, 'bhæ- -wa glaan -yi 'e bhonla. 'Bhe blaan, -o yalaa' 'bhæ- -o kaa mu 'e bago: -O kaa -lrele' mu 'e 'mu kla cie -ne mu 'yi, 'bhæ- -ke mu 'la -woo 'eyoole, -o 'mu blin -yi 'e ba.

49 'Bhæ- 'yansi -za nu klele 'drunyan 'leyan yi 'e 'le. -Waanbhaa' a -mleke' mu 'e nu mæe -yoo' mu 'e 'plengole mæe wlan mu 'e ma.

50 -Ayile, -o nu 'woo- mæe -yoo' mu 'e blinle 'te -gluu -gbene 'e 'yi. 'Bhe [nɔɔ ye, -o nu wisile, 'bhe 'pegee -o nu -o gbenebhe mu 'e 'sonkpale - -zadowæe 'e 'koo.»

-Naflo dræe mu 'pegee -naflo gwe mu

51 Zesu -yaa' -klanlane mu 'e [lɔkpa' doo: «'Ka 'woo- -gɔɔn mu 'e 'kpen 'yi- maa- æe?» 'Bhæ- -wa -lekwan -a ni doo: «-Aani'!»

52 'Bhe klele 'te, 'ke -ya pele- -o ni doo: «'Ke 'Tonj daan mi 'tolé- 'Tonj daan mi

'la [kla 'ke -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya -klanlane 'le, -yoo 'bhii- 'fezan- 'la -e -naflo dræe mu 'e 'pegee -naflo gwe mu 'e si -yaa' -naflo bo -koonæ 'e 'yi.»

BHAAPLEŊ MU -O -BANGWA -O 'KPALE MA ZESU 'YI

Nazareti mu 'e waa -o 'kpale- Zesu 'yi (Maki 6.1-6; Luki 4.16-30)

53 Zesu 'yanle- 'woo- -gɔɔn mu 'e bolele, 'kee- gele- yre -bhæeke' do nɔɔ.

54 'Bhe 'nɔɔ- bhe, 'kee- gele- Nazareti, Galile 'kleen 'yi -wa 'ne do ta, -wa -trola 'bhæ- -wa 'e ta. -E -yaa mæe mu 'e daan 'zi -Waanbhaa' a -jan 'e 'le Zuufu mu daanfè' 'e [la. 'Bhæ- -e -yaa mæe 'la zan mu daan 'zi 'mu 'kpen 'kpeelena 'mu ma. 'Bhela- -yile, -o -yaa 'eke- -lɔkpa' zii' doo: «-E 'bhe -zadowæe 'le- 'e 'sɔɔwoa- -dela 'koo, 'bhæ- -dele 'bhe 'sole- maza mu 'e kle 'sej 'na zii' -a ni æe?

55 'E 'wiŋkpa mi 'e gbe 'e 'yele- 'laa 'kele- æe? Mari gbe 'e yaa 'kele- æe? 'Bhæ- Zaki 'pegee Zozeɸu, 'bhæ- Simo 'pegee Zudi 'laa -o 'ke -a nœne- 'gwlaan- mu 'e 'le æe?

56 'Bhæ- -a nœne- le mu 'e 'kpen 'laa -o -koo' ba -ge æe? -E 'bhe -za mu 'le- 'kpen kle 'sej' 'e 'sɔɔwoa- 'naa æe?»

57 'Bhe ya 'e 'yi, waa 'solé- -o 'kpale Zesu 'yi. -Ayile Zesu pe -o ni doo: «Mokpen' -Waanbhaa' -lela' janwo mi 'e 'ledɔ- -a ma yrekpæn- [nɔɔ, 'ke yaa 'e go -a 'gbu ba -wa la mu 'pegee -a ba 'fa [la -la mu ba.»

58 Waa -o 'kpalawole -a -yi Nazareti -wa 'e ta, yaa 'solé- maza mu -bebe klele- 'bhe [nɔɔ.

14

Zesu 'pegee Erodi a -za (Maki 6.14-29; Luki 9.7-9)

1 'Bhe 'waati 'e ba, -Bhleŋgbey Erodi gbe do 'la -o -yaa 'bhe sii Erodi Antipasi, 'bhe 'yaale- yaa Galile 'kleen 'e 'Wiŋj-; 'bhæ- -bhe Zesu 'tobholeya 'e [maa 'te.

2 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke -ya pele- -yaa' yewone mu 'e ni doo: «Mæe Wiŋjfe' Mi Zaan -le 'kele-! -E -bwela gale ba. 'Bhela- -zayile 'solé- maza mu kle 'sej' -o -a 'koo.»

Mæe Wiŋjfe' Mi Zaan Degbeyaya

3 Mæe Wiŋjfe' Mi Zaan -gaa gone- 'le- -bhæ- gbæen-. 'Yee- Erodi Antipasi 'gbu 'a [pia mæe mu ni 'kaa -o Zaan 'kun, 'bhæ- -wa yre, 'bhæ- -wa bo -kaso 'yi. 'Bhe 'saan- 'yee- Erodi nœne- Filipu 'na Erodiadi -la ta.

4 'Yee- Erodi -yaa -a zi 'bhii- -ya nœne- 'na kle -a na 'le, 'bhæ- Zaan 'a [pia -a ni doo: «'Yaa Erodiadi klele 'kee 'na 'le, -amasroyi 'e nœne- Filipu 'na -le 'kele-.»

5 'Bhe ya 'e 'yi, Erodi -yaa Zaan deyre -la -glin 'zi. 'Duŋ- -e -yaa -gblaan 'zi -zamaa' 'e 'le- , -amasroyi -o 'kpen 'kpee ma, Mæe

Wiinfe' Mi Zaan -yaa 'ke -Waanbhaa' -lela' janwo mi do -la -le.

⁶ 'Dun- 'yee- Erōdi 'ya yi ma 'feti 'e 'bhōle-, 'ke Erodiadi 'lunε 'e 'srotanle 'feti 'e ta mu 'e 'kpen 'yre ma. 'Bhεε- 'ke -a -za 'sole- Erōdi ni.

⁷ -Ayile, 'ke 'yee- Erōdi 'a 'gbu 'liiwli- 'nale- -gblane 'e ni dōo 'ke 'bhe pe 'oo pe 'la 'yrewoa- -a ma, -e nu 'bhe 'nale- 'bhe ni.

⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke -gblane 'e neε 'e -ya 'kpale -a -lii dōo -ya pe Erōdi ni dōo: «Mεε Wiinfe' Mi Zaan ngblo 'e 'na 'η ni pele -koo do ta -ge.»

⁹ 'Bhe -za 'e 'bhe 'yee- -bhleḡbe Erōdi 'wleyisriwoa, 'dun- -ya 'gbu 'liiwli- 'la □naa -gblane 'e ni -yaa' 'feti 'e ta mu 'e 'kpen 'yre ma, yaa -yaa so -a -bangole 'bhe -za 'e klele ma. -Ayile, 'ke -ya pele- mεε mu ni dōo 'mu ge Zaan ngblo 'e 'kan, 'bhεε- -o nu 'bhe 'le -a ni.

¹⁰ 'Bhe klele 'te, 'kee- mεε mu winbōle 'yee- Mεε Wiinfe' Mi Zaan ngblo 'e 'kanyre- nōo- -kaso 'e 'yi 'bhεε- -o nu 'bhe 'le.

¹¹ -O Zaan ngblo 'e □kpa pe -koo do ta, 'bhεε- -o □nwa 'ke 'bhe 'le, 'ke -wa 'nale- gblane 'e ni; 'bhεε- -gblane 'e 'bhe □sia, 'bhεε- -e 'bhe 'naa- -a neε ni.

¹² 'Bhe blaen, 'ke Zaan a -klanlance mu 'e 'nule -a gbaa 'e 'sile-, 'bhεε- -o -ja -a binle. 'Bhe blaen 'ezin-, 'ke -o gele- 'bhe -za 'e 'kpen 'yigōnle Zesu ni.

Zesu pele □naa mεε 'waa 'soo (5.000) ni (Maki 6.32-44; Luki 9.10-17; Zaan 6.1-15)

¹³ Zesu 'bhe -za 'e 'male-, 'kee- gole- 'bhe yre 'e □nōo, 'bhεε- 'kee- -a do -kplenne' gele- -yitakon do 'yi -bon 'yi yre do nōo-. 'Dun- -zamaa' mu 'e -wa geyre 'e 'male-, 'ke -o gele- -a zi 'bhe yre 'e □nōo ye. -O -daa -o -din -wa mu 'e ta, 'bhεε- -o □nwa -a zi -o gaan ma weyi- 'e 'lezi.

¹⁴ Zesu 'pwele- -yitakon 'e 'yi, 'ke -a -yrekpale -zamaa' -gbene do ma. -O -yrenklaa -a ma, 'bhεε- -e -waa' gade mu 'e 'bheele- -saan.

¹⁵ Yromazi bhōle, 'ke Zesu a -klanlance mu 'e 'nule 'a -din, 'bhεε- 'ke -wa pele- -a ni dōo: «-Kōo' -o -bon drēyi' -ge, 'bhεε- 'waati □bhwa gba 'egbōnle. -A pe mεε mu 'e 'kpen ni 'kaa -o ge -o le pele mu -lo -wa mu 'e ta.»

¹⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -o ni dōo: «-O maza laa -o 'ke -o ge -o 'gbu 'bhle pele -lōle', 'ka mu 'gbu pele na -o ni.»

¹⁷ 'Bhεε- 'dun-, -o pe Zesu ni dōo: «'bluu 'yri 'soo 'pegee kaa ple 'kpo -le 'o mōo 'kōo -ge.»

¹⁸ 'Bhe 'yi 'te, 'ke -ya pele- -o ni dōo: «-Ka nu 'ke -o -le 'η ni -ge.»

¹⁹ 'Bhe blaen, 'ke Zesu 'a 'pele -zamaa' 'e ni 'kaa -o yala- -bon 'e ta 'tre ma; 'kee-

'bluu 'soo 'e 'pegee kaa ple 'e 'sile, 'bhεε- -ya -yrekpale laanima, 'kee- -Waanbhaa' 'pubo- 'seriwole 'bhe ma. 'Bhe blaen, 'kee- 'bluu mu 'e takanle kplokplo. -E yanle 'bhe 'le, 'ke -yoo 'kpale -yaa' -klanlance mu 'e 'kōo, 'ke -ya pele- -o ni dōo -woo -yicien' mεε mu 'e ma.

²⁰ Mεε mu 'e 'kpen pebhla-, 'bhεε- -o kpedwa-. 'Bhe blaen, 'ke Zesu a -klanlance mu 'e -o cie- ne vu ta ple 'pale -o blaen 'bluu kpu mu 'e 'le.

²¹ Mεε 'la zan mu pe 'e □bhla -o -yaa mεε 'waa 'soo, le mu 'pegee -ne mu laa -yaa 'bhe mεε -lii 'e ba.

Zesu -o 'taawo zii' -yi 'e ta (Maki 6.45-52; Zaan 6.16-21)

²² 'Bhe blaen yre do 'e □nōo bhe, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlance mu 'e ni 'kaa -o 'kan -a -leε -so -yitakon 'e 'yi, -yi 'yre gbe do 'e ta. 'Bhεε- 'yee- 'gbu □bwa -o -zanta', kooko- -e yan 'ploolele mεε mu 'e 'kpen ma.

²³ -E yanle 'ploolele -zamaa' 'e ma, 'kee- gele- -a 'seriwole vle goon do 'wiin-. -Bi 'e □pwa -a do -kplenne' ma 'bhe yre 'e □nōo ye.

²⁴ 'Bhe 'waati 'e ba, 'ke -yitakon 'e -ya plēḡgwa- gban 'egbōnle sa -yaa' -klanlance mu 'e 'le -yi 'e ta. 'Dun- -ploogbene do -yaa 'kan zii' -yi 'e ta 'kee- nu -yitakon 'e ba -yre ta, -ayile -yi 'pōo mu 'e 'yaa- 'pa zii' -yitakon 'e ma.

²⁵ Maagwlen -we bhla □lwa 'e ba bhōle, 'ke Zesu 'taawole 'sanle -yi 'e ta 'bhii- -e -yaa 'tre 'kpa- ta, 'kee- nu -o ba -yre ta.

²⁶ -Yaa' -klanlance mu 'e -yrekpale -a ma 'taawoyre nōo- -yi 'e ta, 'ke -gblaen -gbene do 'klale -o -yi, 'bhεε- 'ke -wa pele- 'eke- ni dōo: «Mεε jielii do -le 'kele!»

-Ayile, 'ke -o -gblaen ma gbe mu 'kanle- 'sanle.

²⁷ 'Dun- Zesu pe -o ni 'bhe yre do 'e □nōo bhe blaale- dōo: «-Ka 'ka zrudo 'egloole, 'mi -le 'kele-, 'ka 'laa -gblaenle!»

²⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri 'a 'pele -a ni dōo: «Mεεzan, 'ke 'bhi -le 'kele-, -a pe 'η ni 'η ge 'e ba -yre ta ye 'ke 'η 'taawo- -yi 'e ta.»

²⁹ Zesu 'a zikpaa- -a ni dōo: «'Nu!» 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri zinale -yitakon 'e 'yi, 'kee- 'taawole 'sanle -yi 'e ta 'kee- ge Zesu ba -yre ta.

³⁰ 'Dun- -ya yelawoa 'bhii- -ploog 'e 'yaa- 'kan zii' 'egloole, 'ke -gblaen 'klale 'a -yi, 'bhεε- 'kee- wale 'sanle- -yi 'e □la. -Ayile, 'kee- -gbekanle dōo: «Mεεzan, 'η go -za 'yi -ge!»

³¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'e gbe 'trole -a ba -yre ta, 'bhεε- 'ke 'bhe 'a 'kunle 'bhe yre do 'e □nōo bhe, 'bhεε- 'ke 'bhe 'a 'pele- -a ni dōo: «-Mele -kla 'yaa 'e kpa 'egbenele 'mi 'yi εε? 'Bhεε- -mele □kla 'yee 'kpee □kla ple 'mi ma εε?»

³² Zesu 'pegee Pierei -saan -yitakon 'e 'yi, 'bhe'e -ke -ploo 'kanle -'e dulale.

³³ 'Bhe 'yi 'te, Zesu a -klanlame mu 'la 'yaa -yitakon 'e 'yi, -wa [ɔgbaa -o 'kpo zenlele -a -lee, 'bhe'e -ke -wa pele -a ni doo: «Wan 'e ni, 'yoo -ke -Waanbhaa' Gbe 'e 'le kpataakpa!»

Zesu Zenezareti 'kleen 'yi gade mu 'e 'bheela-

(Maki 6.53-56)

³⁴ Zesu 'pegee -yaa' -klanlame mu 'e 'yanle -draa 'yi 'e takanlele, 'ke -o zinale Zenezareti 'kleen 'e 'yi.

³⁵ 'Bhe [ɔnoo mee mu 'e -o Zesu madole, 'ke -wa nuza 'e zenle -yrekpen -[ɔnoo, 'bhe'e -ke -o nule -gade mu 'e 'kpen 'le -a ni.

³⁶ 'Bhe gade mu 'e 'yaa -sromabo 'zi Zesu ni doo -ya 'to 'ke -o so -o gbe yanle -a ta dune -gboon 'e ma. Gade mu 'la 'kpen 'bhe [ɔkla 'mu 'bheela-.

15

Farizi mu 'pegee 'Toj daan mu 'e -waa' Zuufu mu a 'si ta za mu -klosikunza

(Maki 7.1-13)

¹ Farizi mu 'ke mu 'pegee 'Toj daan mu 'ke mu -daa Zeruzalemu, 'bhe'e -o [nwa Zesu 'Irokpale doo:

² «-Mele [ɔkla 'bhe'e -yaa -klanlame mu 'e -woo -koo' -gboon mu 'si ta za mu 'la [ɔtwa -koo' ni 'mu 'yisii zii' ee? -Amasroyi -kooa' 'si ta za mu 'e ma, -woo gbe mafe gone -'la gbeen-, 'woo -mu laa -o gbe mafe 'bhe gbeen-, 'bhe'e -o pebhle.»

³ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'lekunle -o ni doo: «'Bhe'e -ka mu, -mele [ɔkla 'bhe'e -ka mu -'Waanbhaa' 'a 'toj 'e 'yisii -kaa bhaaplen mu -si ta za mu -klosikun zayi' ee?»

⁴ -Amasroyi, -Waanbhaa' 'a [ɔpia doo: «'E de 'pegee 'e nee -ledo' -a ma, 'bhe'e -ke mee 'la zan 'bhe de 'pegee 'bhe nee 'danganwoa 'bhe zan 'e 'bhe -o 'ke depe 'le.»

⁵ 'Bhe'e -'dun-, 'ka mu pe doo 'ke mee do 'a [ɔpia 'bhe de 'pegee 'bhe nee ni doo: «'N 'yaa - nu bhole 'ka ba 'n 'koope - mu 'la 'le, 'n 'mu [naa -Waanbhaa' ni, 'ke 'bhe [ɔkla, 'bhe zan 'e maza laa -o -li 'ke 'bhe bho 'bhe de 'pegee 'bhe nee ba.

⁶ 'Bhe klegbeya 'e 'yi bhe, 'ka -Waanbhaa' a -jan 'e 'legaa -kaa -bhaaplen mu 'si ta za mu -klosikun zayi'.

⁷ Mee -yrekooza kle mu! 'Zoo 'yaa -Waanbhaa' -lela' janwo mi Ezai zi -e -jan 'la [ɔwoa 'ka ba zayi' doo:

⁸ -Waanbhaa' pe 'kaa: «'An mee mu 'lee -woo 'n 'ledo -a ma -o -liiwli' -la -le. 'Dun- -o zru plengole -o 'n ma 'egboonle.

⁹ -Woo 'n gba 'zi bhaama, -amasroyi -o mee mu daan 'ke bhaaplen mu a 'toj 'te -la -le.»

Pe mu 'la bhaaplen mu 'kpee 'trinjo-
(Maki 7.14-23)

¹⁰ Zesu -zamaa' 'e 'siile -a ba -yre ta, 'ke -ya pele -o ni doo: «'N -jan 'la 'wo zii' -ge, -ka 'ka 'tronkpa 'a -la 'elrele, 'bhe'e -kaa -yima':

¹¹ -O pele 'la 'wla zii' mee -lii, 'bhe 'laa 'a 'kpee 'e 'trinjo-, 'dun- -jan 'la da 'zi -a 'gbu 'lii 'bhe -le -a 'kpee 'trinjo-.»

¹² 'Bhe [ɔnoo bhe, 'ke -yaa' -klanlame mu 'e -woo mabeenle -a -din, 'bhe'e -ke -wa pele -a ni doo: «'Ya 'yaango -bhii -e [ɔwlaa Farizi mu 'e 'yi 'e 'wojan -mu 'e 'le ee?»

¹³ 'Bhe klele 'te, 'ke -ya pele -o ni 'kaa: «'Yri diin 'oo -yri diin 'la 'n De 'la -yoo laanima yaa 'bhe 'sole-, -e nu 'bhe 'yrole-.

¹⁴ -Ka -o 'to 'sro: -Woo 'bhii -mee -yre 'wi mu 'la 'ke -woo 'eke -ledo' 'zi. 'Dun- 'ke mee -yre 'wi mi do -o -yre 'wi mi -bheke' do -ledo' 'zi, -o mee ple nu bole -gluu do 'yi.»

¹⁵ 'Bhe 'yi bhe, 'ke Pierei 'a 'pele doo: «'Bhe -gboon 'la bhe, 'bhe 'yipe -o ni doo.»

¹⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni doo: «'Ka mu 'ezin-, 'ka mu 'laa so 'bhe -jan 'e 'yimale ee?»

¹⁷ 'Ka 'laa 'yaango -bhii -pe 'oo pe 'la wla bhaaplen -lii -e 'kan -a vi 'e 'yi, 'bhe'e -e kle 'ke blinpe 'le boolazi.

¹⁸ 'Dun-, -jan 'la 'bhe pwe bhaaplen -lii, 'bhe -daa 'pe -a 'gbu 'kpee, 'bhe'e -bhe -le bhaaplen 'kpee 'trinjo-.

¹⁹ -Amasroyi, -za 'yoo -mu 'lee -wole -da bhaaplen 'kpee: Mee de zru oo, -yanbhooza zru oo, -faan zru oo, bhla pe zru oo, mee -bheeke' 'tosiele zru, 'bhe 'pegee -Waanbhaa' 'tosiele.

²⁰ 'Woo pe mu 'la bhe 'wole -bhaaplen 'kpee 'trinjo-; 'dun- 'ke mee 'la zan laa 'bhe gbe mafele 'bhii -wa kle gone -'la gbeen -kooa' 'si ta za 'e ma, 'bhe'e -e pebhla; 'bhe -za 'e 'bhe 'laa 'bhe zan 'kpee 'trinjo-.»

'Cie le do 'e [ɔkpa Zesu 'yi

(Maki 7.24-30)

²¹ 'Bhe blaen, Zesu -gwa 'bhe yre 'e [ɔnoo, 'bhe'e -e -ja Tiri -wa 'e 'pegee Sidon -wa 'e -woo 'kleen 'la 'yi 'bhe 'yi.

²² -Woo -yrekpale 'te, 'ke Kanaa 'kleen 'yi le do 'la 'bhe 'yaa -bhe yre 'e [ɔnoo ye, 'bhe 'nule 'tenle -Zesu ma, 'bhe'e -bhe -gbekaan doo: «'Meezan, Davidi 'nranE-, 'n 'yrenkla' e ma. 'Zina -o -yrenkpa' zii' 'eyoole 'n 'lune 'e ta.»

²³ 'Dun- Zesu 'laa -za 'kedo -kpo 'lekunle a ni. 'Bhela -yile, -yaa' -klanlame mu 'e -o nule -a -din, 'ke -wa pele -a ni doo: «'Le 'lee -gbin -koo' 'zi doo, -amasroyi -yoo -gbekan' zii' -koo' zi.»

²⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -o ni doo: «'Mee 'la zan mu -o 'bhii -bhlaa

mu 'la □nia Izraeli mu 'e ba -Waanbhaa' 'η 'winbwa- 'mu -la 'te ba.»

²⁵ 'Bhe 'yi bhe, 'ke 'yee- Kanaa le 'e 'nule -a 'kpo zenle Zesu 'lee, 'bheε- 'ke -ya pele- 'kaa: «Meezan, nu bho 'η ba!»

²⁶ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni doo: «'Kee pele □kwan -ne mu 'e 'koo, 'bheε- 'ke -ya -blinna -gbaan' mu ni, 'bhe 'laa lele.»

²⁷ 'Yee- le 'e pe 'ezin- Zesu ni doo: «Wlan -le 'bhe 'le Meezan, 'dun- -gbaanne mu 'e -woo zan mu blaen pele piine- mu 'la -balaa' 'tre ma 'mu -la bhle!»

²⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni doo: «'E le! 'Yee □kpaā 'egbenele 'le mi 'yi! Bhaa 'yoo- pe 'la zi, -Waanbhaa' 'bheε- 'na 'e ni.» 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'lune 'e bheele' 'bhe 'waati do 'kpo 'e ba.

Zesu gade mu -bebe -bheela (Maki 7.31-37)

²⁹ 'Bhe blaen, Zesu -gwa 'bhe yre 'e □noo, 'kee- gele- Galile -draa 'e 'le ma. -E -ja yaale vle goon do 'wiin-.

³⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke -zamaa' -bebe 'nule- 'pale- -a ta. -O □nwa 'ke mee gaan 'siele- mu oo, mee -yre 'wile- mu oo, -flugba mu oo, 'bhobho mu 'pegee gade mu -gloon -bebe 'le -a ni. -O 'mu 'kpen 'yilaa- -a gaan ma, 'bheε- -yoo -bheela.

³¹ Mee mu 'e -o 'bhobho mu -bheeyre' yelawoa 'ke 'mu -janwo', 'bhe 'pegee -o -flugba mu 'taawole □ya, 'bheε- -o mee gaan 'siele- mu -bheele' □ya, 'bhe 'pegee -o mee -yre 'wile- mu -yre 'liiplooyre 'la □ya 'ke 'mu yre ma ye, 'bhe -o 'kpen 'kpeelenia -o ma. 'Bhela- -yile, -o -yaa Izraeli mu a -Waanbhaa' 'e 'tobho zii'.

Zesu mee 'waa yizie -lebwa (4.000) (Maki 8.1-10)

³² Zesu -yaa' -klanlane mu 'e 'siila-, 'bheε- -e pe -o ni doo: «Mee mu 'lee- -o -yrenkla' zii' 'η ma, -amasroyi -o -yrekpaā' yaga -le -ge 'ke -woo 'η zi, 'bheε- -pele 'kedo- 'kpo 'laa -o 'koo. 'Naa -o -a zi 'ke -o ge -o 'kpee 'flenj- 'le -o ba -le ma. -Amasroyi -o so baale' -o ge bhla 'e zi zi 'e 'lii gbōn 'e 'koo.»

³³ 'Bhe klele 'te, 'ke -yaa' -klanlane mu 'e -wa -lrokpale doo: «'O nu 'sole- mee mu 'lee- 'kpen 'lebo- pele -srōowole 'bhe -bon dreyi' yre 'lee- □noo 'naa- ma ee?»

³⁴ Zesu -o -lrokpaā doo: «'bluu 'wεε- -le 'ka 'koo ee?» 'Bheε- -o pe -a ni doo: «'Srwaple-, 'bheε- kaa 'fientronne 'ke mu.»

³⁵ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -zamaa' 'e ni doo -o yala- 'tre ma.

³⁶ 'Bheε- 'kee- 'bluu 'yri 'srwaple- 'e 'pegee kaa mu 'e 'sile, 'bheε- 'kee- -Waanbhaa' 'pubole 'mu ma. 'Bhe blaen, 'ke -yoo takanle kplokplo, 'bheε- 'ke -yoo 'kpale -yaa' -klanlane mu 'e 'koo-, 'bheε- 'ke 'mu -o -yicienle mee mu 'e ma.

³⁷ -O 'kpen pebhla-, 'bheε- -o kpedwa- 'Bheε- -o cie -ne □yan 'srwaple- -la -paa 'ke 'bluu kpu -vin mu 'la □bwa -o blaen 'mu 'le.

³⁸ Mee 'waa yizie -le pe 'e □bhla, 'ke 'bhe 'laa kpa le mu 'e 'pegee -ne mu 'e ta.

³⁹ -O yanle pe 'e 'bhlelele, 'ke Zesu 'ploole -zamaa' mu 'e ma 'kaa -o ge -o ba. 'Bhe blaen, 'ke 'yee- 'gbu bole- -yitakonj do 'yi, 'bheε- 'kee- gele- Magadan ba 'kleen 'e 'yi.

16

Farizi mu 'pegee Saduse mu 'e -woo 'sole- maza do -yrewo' zii' Zesu ma (Maki 8.11-13; Luki 12.54-56)

¹ -Yrekpaā' do, Farizi mu 'e 'pegee Saduse mu 'e -o □nwa -jan bhee bole Zesu 'lee. -O pe a ni doo: «'Kee- da Laan- ima -Waanbhaa' 'gbu 'e ba, 'bhe 'wlata- 'toomasie do zron 'o ni 'sole- maza do klelele 'o 'yre ma -ge doo.»

² 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -o ni doo: [«'Ke yromazi -yretēbhe baa- bhla □bhwa, 'bheε- 'ke 'ka lafle' 'tranle □ya, 'kaa pe doo: <Yre ma 'kanle nu klele 'elrele too>.

³ 'Bheε- -zrwan 'tutu 'e zi, 'ke 'ka lafle' 'e tilale □ya, 'kaa pe doo: <La nu banle -zon>. 'Bhe klegbeya 'e gbeen- bhe, 'ka so lafle' ma -toomasie mu 'e 'yidole, 'bheε- 'ka 'laa so -Waanbhaa' a pe 'waati mu 'e -toomasie 'yidole ee?]

⁴ 'Saanige mu 'e -woo 'eyōole, 'bheε- -o zru laa -o do -Waanbhaa' ni. -Wa zi 'bhii- -o 'sole- maza do kle -o -yre ma, 'dun- waa nu 'sole- maza -bheεke' do 'kpo klele -o -yre ma, 'ke yaa 'e go Zonasi a pe 'e ba.»

'Bhe blaen, 'kee- jilale, 'bheε- 'ke -yoo dulale 'tole -o dulayre 'e □noo.

Farizi mu 'e 'pegee Saduse mu 'e -waa' mee daangbeya -yoo' 'e (Maki 8.14-21)

⁵ -O -yaa 'kan zii' bhla 'la ba -draa 'yre gbe do 'e ta, 'bluu 'sile- □nia Zesu a -klanlane mu 'e 'kpee.

⁶ Zesu pe -o ni doo: «-Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele. 'Ka 'laa 'tole- 'ke Farizi mu 'e 'pegee Saduse mu 'e -waa' 'bluu -pεε 'wlen 'seke 'e -e 'ka 'yini-»

⁷ 'Bhe 'yi bhe, 'ke -yaa' -klanlane mu 'e -wa pele 'sanle -o 'gbu 'kpee doo: «'Bluu 'sile- 'la □nia -koo' 'kpee -e 'bheε- ma -janwo' zii' bhe.»

⁸ Zesu -o 'kpeejan- 'e dōle, 'ke -ya pele- -o ni doo: «'E! Mee mu, -mele □kla 'ka -o 'ka 'kpeeledan 'zi 'bhe gbeen- ee 'ke 'kaa pe doo 'ka 'laa 'bluu 'la 'sile- 'bhela- -zayi' 'η -janwo' zii' 'bhe gbeen- bhe ee? 'Kaa- 'kpaleya 'e -yoo 'fientronne 'de!

⁹ 'Ka 'laa 'bhe 'yimale -li ee? 'N 'bluu 'soo 'la takaan- kplokplo mee 'waa 'soo 'e ma, 'bheε- 'ka cie -ne □yan yeke- 'la □paa -o

blaan 'bluu kpu mu 'e 'le, 'bhe -za 'e -gwa gban -gun 'ka 'kpee εε?

¹⁰ 'Bhεε- 'η 'bluu 'srwapple- 'la takaa-nεε 'waa yizie 'e ma, 'bhe 'pegee 'ka ciε -nε [ɣan yεke- 'la [ɣaa -o blaas 'bluu kpu mu 'e 'le, 'bhe -za 'e -gwa gban -gun 'ka 'kpee 'ezin- εε?

¹¹ 'Ka 'laa 'yimale dɔɔ 'naa -yaa -we 'zi 'bluu -zeze 'gbu 'le. -Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele! 'Ka 'laa 'tole- 'ke Farizi mu 'e 'pegee Saduse mu 'e -waa' 'bluu -pεε 'wlen 'seke 'e -e 'ka 'yini.»

¹² 'Bhe klele 'te, 'ke -yaa' -klanlane mu 'e -wa -yimale dɔɔ yaa pele -o ni 'kaa -woo -yrekpa' -o 'gbu ba 'elrele 'bluu -pεε 'wlen 'seke -zeze 'gbu ma, 'duŋ- -e -yaa pe 'zi -o ni dɔɔ -woo 'gbu 'kun 'elrele Farizi mu 'e 'pegeeSaduse mu 'e -waa' mεε daangbeyaa -yɔɔ' 'e 'bhεε- ma.

Pieri pe kpataakpa 'kaa Zesu -o 'ke Mεε -Bhee Mi -Kpɔɔɔ 'e 'le
(Maki 8.27-30; Luki 9.18-21)

¹³ 'Bhe blaas, 'ke Zesu gele- 'kleen 'la -yoo Sezare Filipu -wa 'e -din 'bhe 'yi. -O bhole 'bhe [ɔɔɔ, 'kee- yaa' -klanlane mu 'e 'lɔɔkpale dɔɔ: «Mεε mu 'e -woo Bhaaplen Gbe 'e 'kun zii' mεε -gloɔn 'e -dela -le εε?»

¹⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke -wa -lekunle -a ni dɔɔ: «Mεε 'ke mu pe dɔɔ 'yoo- 'ke Mεε Wiinjfe' Mi Zaan 'le, 'bhεε- -a 'ke mu pe dɔɔ Eli -le 'e 'le, 'bhεε- -a -bhεeke' mu pe 'ezin- dɔɔ 'ke 'yaa klele Zeremi 'le, 'yoo- 'ke -Waanbhaa' -lala' janwo mi 'e do 'le.»

¹⁵ 'Bhe 'yi, 'ke Zesu -o -lɔɔkpale dɔɔ: «'Bhεε- 'ka mu 'gbu 'lεε-, 'ka mu pe 'η ma 'nale- εε?»

¹⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Simɔ Pieri 'a 'lekunle 'a ni dɔɔ: «'Yoo- 'ke Mεε -Bhee Mi -Kpɔɔɔ 'gbu 'e 'bhεε- 'le, -Waanbhaa' 'la -ya -yre ma, 'bhi -le 'ke -a Gbe 'e 'le.»

¹⁷ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni 'te dɔɔ: «Zonasi gbe Pieri, 'yaa- pe -yinra!' -Amasroyi 'e wlan ma jan 'la [ɣwoa bhe, bhaaplen 'kedo- 'kpo laa 'bhe 'kpale- 'e 'lii, 'ke yaa 'e go 'η De 'la -yoo laanima 'bhe do -kplen ba.

¹⁸ 'Bhεε- 'mi pe 'e ni dɔɔ: -Woo 'e sii Pieri, 'bhe 'yi -le dɔɔ vle, 'bhεε- 'duŋ-, 'mi nu 'ke mεε 'la zan mu 'mu [ɣkaa 'mi 'yi 'mu -lεdo' 'e gaan bole vle 'la ta, 'bhi -le 'bhe 'le. 'Ali- ga 'fuu 'laa nu 'sole- 'bhe ta.

¹⁹ 'N nu laanima -bhlengebeyaa -wa 'e 'gborobhe mu 'e gbεkpale 'e 'kɔɔ-: 'Kee pe 'la 'yrela- 'tre ta -ge, -o nu 'bhεε- 'yrela- lafle' 'yi; 'duŋ- 'kee- pe 'la 'ploola- 'tre ta -ge, -o nu 'bhεε- 'ploole- lafle' 'yi 'ezin-».

²⁰ 'Bhe blaas, 'ke Zesu -yaa' -klanlane mu 'e 'lemazonle dɔɔ waa pele mεε -bhεeke' do 'kpo ni 'kaa 'yoo- 'ke Mεε -Bhee Mi -Kpɔɔɔ 'e 'bhεε- 'le.

Zesu -o -a deza 'pegee -a bweza gale ba 'e 'mu 'lεεjanwo 'zi

(Maki 8.31-9.1; Luki 9.22-27)

²¹ -A 'san 'bhe yi 'e ma, Zesu 'a 'lεε za mu 'e 'e ma janwole -saan kpataakpa -yaa' -klanlane mu 'e ni, 'ke -ya pe -o ni dɔɔ: «-A -ledulale -o -Waanbhaa' kɔɔ 'ke 'η ge Zeruzalemu, 'bhεε- 'gwlaan- gbalaan mu 'e 'pegee *'Sraka 'lena -kunlii mu 'e, 'bhεε- *'Toŋ daan mu 'e, -o -yrenkpa' 'mi ta 'ebebele 'bhe [ɔɔɔ. 'Bhεε- -o nu 'η dele 'te, 'duŋ- 'η nu bwele gale ba 'η gale blaas -yrekpaa' yaga mi ma.»

²² 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri Zesu 'siile mεε mu 'e 'yre -goma', 'bhεε- 'kee- -lale' 'sanle Zesu ta dɔɔ: «Bhaa 'bhe 'kan 'e ma 'egboonle, Mεεzan! 'Yooye- 'bhe -za 'lεε-, yaa nu 'tenle- 'e ma -titi!»

²³ 'Duŋ- Zesu 'e 'leklale Pieri ta, 'ke -ya pele- -a ni dɔɔ: «'E 'plengo- 'η ma 'egboonle, -Setran! 'Yoo- 'η baayre -la -glin 'zi -za 'yɔɔ- 'yi, -amasroyi 'e 'kpeejan- mu 'e waa da -Waanbhaa' ba, 'duŋ- -woo bhaaplen 'kpeejan- mu -la -le.»

²⁴ 'Bhe ya 'e 'yi, Zesu pe -yaa' -klanlane mu 'e ni dɔɔ: «'Ke mεε 'la zan -a zi 'bhii- -e kle 'η zi mi 'le, -ya niigo -a 'gbu 'si -ε 'yi 'elwale 'pe, 'bhεε- -e do -yrenbhlele [ɣla, 'ke 'bhe [ɣkla, 'bhεε- 'bhe zan nu do 'η zi.

²⁵ -Ayile, 'ke mεε 'la zan -a zi 'bhii- -ya 'gbu 'si 'e go -za 'yi, 'bhe zan nu bloole 'bhe [ɣsi 'e 'yi. 'Duŋ- 'ke mεε la zan 'e zru -gwa -a 'gbu 'si 'e ni 'mi -zayi', 'bhe zan nu 'bhe [ɣsi 'e 'sɔɔwo gbe dreewole.

²⁶ 'Ke mεε do 'tre ta pe mu 'e 'kpen 'sɔɔwoa-, 'bhεε- 'ke yaa -Waanbhaa ba bole -yre -si 'e -sɔɔwole, 'bhe 'trɔn- [ɣkla -a ma -mela -le εε? 'Bhεε- 'ke bhaaplen do -bloola -a 'gbu 'si 'e 'yi, -e sɔ -a tagbawole -mela -le 'bhεε- -ya -sɔɔwo' gbe dreewo εε?

²⁷ 'Bhe ya 'e 'yi, Bhaaplen Gbe 'e 'pegee -mleke' mu nu nule yi do ta -a De a 'tɔbholeya 'e 'yi, 'bhεε- mɔkpen' do do -za yεke- 'la [ɣkla, -e nu 'bhεε- wlata za nale -o 'kpen do do ni.

²⁸ 'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni kpataakpa 'kaa mεε 'la zan mu 'kpen -o -ge -zɔn, -o 'ke mu laa nu gale 'sani- Bhaaplen Gbe 'e 'nule- plen- 'bhii- -bhlenge do.»

17

Zesu 'a dogbeyaa 'e maboɔla

(Maki 9.2-13; Luki 9.28-36)

¹ 'Bhe blaas -yrekpaa' 'srwado- mi ma, 'ke Zesu Pieri 'bhεε- Zaki 'pegee 'bhe neεne- Zaan 'siile, 'bhεε- 'ke -o mεε yizie 'kpo gele- mεε mu 'e 'yre -goma' vle goɔn 'trole- do 'wiinj-.

² 'Bhe [ɔɔɔ bhe, 'ke Zesu 'a dogbeyaa 'e maboole -o -yre ma: -A wleyi' 'yaa- -bhi 'zi

'bhii- yrete' 'bhigbeya, 'bhæ- -a ta dune- mu 'e 'fheela- 'epu yrayrale 'bhii- 'tebhile gbæen-.

³ 'Bhæ- 'woo- Zesu a -klanlanε yaga 'e 'woo -yrekpale 'te, 'ke -o Moizi 'pegee Eli 'yele Zesu -din, 'ke 'mu -o -balo klε 'zi Zesu 'le.

⁴ 'Bhε klele 'te, 'ke Pieri 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «Mæzan, 'o klelawoa -gε bhe 'bhe 'lrela-. 'Kee- -swa 'e ni, 'η 'yoo- -a zi 'bhii- 'η 'kpaane yaga dɔ -gε: 'Bhi a pε do, Moizi a pε do 'bhæ- Eli a pε do.»

⁵ -E -yaa 'bhε -jan 'ε 'wu zii' 'waati 'la ba, 'ke lafle' -gblen 'fleele- 'po do nule- 'kpale- -o ta, 'bhæ- 'ke -o -weli' do male- 'bhε lafle' -gblen 'ε 'yi dɔɔ: «'N Gbe 'la 'ke -a -za sɔ 'η ni 'egbenele 'yele- -gε, 'yele- 'η zrukpalaa 'egbenele 'ezin-, -ka 'ka 'trɔnkpa -a wojan mu 'ε 'la 'elrele.»

⁶ -Yaa' -klanlanε mu 'ε -o 'bhε -weli' 'ε 'male-, 'ke -o baale' -o zru ta 'trε ma -gblaan 'ε 'kɔɔ.

⁷ 'Bhε klele 'te, 'ke Zesu 'e 'mabæenle -o -din, 'bhæ- 'ke -ya gbe yanle- -o ma 'ke -ya pe -o ni dɔɔ: «'Ka 'laa -gblaanel', -ka 'ka 'wlen-»

⁸ 'Bhæ- -woo ηgblo -lawlenle 'te, waa -bhæke' 'yele- 'ke yaa 'e go Zesu do -kplenne' ba.

⁹ -O zina bhla 'ε zi vle gɔɔn 'ε 'wiinj-, 'ke Zesu -o -lemazɔnle- dɔɔ: «'Ka pε 'la 'ja bhe, 'ka 'laa 'bhε 'pele- mæε 'kedo- 'kpo ni 'sani- Bhaaplεη Gbe 'ε bwele plεη- gale ba.»

Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε -woo -balo kle 'zi Eli ta

¹⁰ Zesu a -klanlanε mu 'ε -wa -lrokpaa dɔɔ: «-Mele -kla 'bhæ- 'Toη daan mu 'ε pe 'kaa -Waanbhaa' 'lela janwo mi Eli -le nu nule Mæε -Bhee Mi -kposɔɔ 'ε 'læε 'elwale 'pe εε?»

¹¹ Zesu pe -o ni dɔɔ: «Wlan -le 'bhε 'le, Eli nu nule pe mu 'kpen 'lemagaanle 'elwale 'pe.

¹² 'Dunj- 'mi pe 'ka ni dɔɔ Eli 'nwa gban, 'bhæ- mæε mu 'ε waa -a madɔle, 'bhæ- -za yeke- 'la klele 'swa -o ni -o 'bhæ- 'kla -a ni. -O -yren 'ε 'kpen -gloɔn -kpaa -a ta. 'Bhe klegbeya dɔ 'ε 'yi, mæε mu 'ε -o nu -yrenkpale Bhaaplεη Gbe 'ε 'gbu ta 'bhæ- gbæen-»

¹³ 'Bhε klele 'te, 'ke -yaa' -klanlanε mu 'ε -wa -yimale dɔɔ -e -yaa -we 'zi 'ke Mæε Wiinjfe' Mi Zaan -la -le.

Zesu -sɔɔnsɔɔnde -nε do -bheela
(Maki 9.14-29; Luki 9.37-43)

¹⁴ -O bhɔle -zamaa' 'ε -din bhla 'la ba, 'ke mæε do nule- baale 'bhε 'kpo ta Zesu 'læε, 'bhæ- 'ke 'bhε 'a 'pele dɔɔ:

¹⁵ «Mæzan, 'η 'nε 'ε 'yrenkla 'e ma. -Sɔɔnsɔɔn -o -a -yi, 'bhæ- 'ke 'bhε -sɔɔnsɔɔn 'ε balaa' 'a ta, -ya bɔ 'waati 'ke ba

'te 'yi, 'bhæ- 'waati 'ke ba 'ezin- -ya balaa' -yi ba.

¹⁶ 'N 'nwa 'kele- 'yaa- -klanlanε mu 'ε ni, 'bhæ- waa 'sɔle- -a -bheele'»

¹⁷ 'Bhε klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «'E! Mæε mu, 'ka mu 'la 'ka 'laa 'ka kpa -Waanbhaa' 'yi, 'bhæ- 'ka mæε 'kpee 'yɔɔ- mu. -A -vinbwa 'waati 'wæε- 'bhæ- 'η bo 'ka 'plεη- εε? 'Waati 'nule- le 'bwa, 'bhæ- 'η nu yanle 'ka 'kwe 'sile- 'ε 'le εε? -Ka nu -nε 'ε 'le 'η ni -gε dɔɔ!»

¹⁸ 'Bhε klele 'te, 'ke Zesu 'yranle 'yee- 'zina 'ε zi, 'kee- gole- -nε -zwanne 'ε zi. 'Bhæ- 'ke 'bhε 'bheele 'bhε yre do 'ε 'nɔɔ bhe.

¹⁹ 'Bhε 'ε 'yi 'te, 'ke Zesu a -klanlanε mu 'ε -o nule- -a -din mæε mu 'ε 'yre -goma', 'bhæ- 'ke -wa -lrokpale dɔɔ: «-Mele 'kla 'bhæ- 'o mɔɔ laa 'sɔle- 'yee- 'zina 'ε -gbinle' -nε 'ε zi εε?»

²⁰ Zesu 'a 'lekwan- -o ni dɔɔ: «'Ka gbe laa 'sɔle- -a -gbinle' ta, -amasroyi 'ka 'laa 'ka 'kpale- -Waanbhaa' 'yi 'egbenele. 'Mi pe 'ka ni wlan 'ε ni dɔɔ 'ke 'kaa- 'kpaleya 'ε -Waanbhaa' 'yi, 'bhε -o bi 'bhii- mutaadi bhe do gbæen-, 'ali- 'ka nu a pele vle gɔɔn 'læε- ni dɔɔ -e -yro -a gbaanyre 'ε 'læε- 'nɔɔ, 'bhæ- -e ge gbaan laale, -e nu 'bhε 'kpen klele 'ka 'weli- ta. 'Bhæ- 'ka 'bali 'laa nu wole -za 'kedo- 'kpo klele ma.»

²¹ ['Dunj- 'zina -gloɔn 'læε- 'bhε 'laa sɔ gole- mæε zi, 'fɔke 'ka 'ka 'seriwoa -Waanbhaa' ni 'bhæ- 'ke 'ka 'sunwlaa-]

Zesu -o -a deza 'pegee -a bweza gale ba
'læεjanwo gbe dɔεwo 'zi 'ezin-
(Maki 9.30-32; Luki 9.43-45)

²² -Yrekpaa' do, Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε 'kpen 'klale- -yaa 'eke- ba Galile 'kleen' 'ε 'yi. 'Bhæ- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-O nu Bhaaplεη Gbe 'ε 'lenale mæε mu ni,

²³ 'bhæ- 'mu nu -a dele, 'bhæ- 'dunj-, -a gale blaen -yrekpaa' yaga mi ma, -e nu bwele gale ba.» 'Bhε yre do 'ε 'nɔɔ bhe, 'ke wisi' -gboɔ dɔle- -o -yre ta.

-Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbene 'ε ma 'nisra gbawoza

²⁴ Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε -o bhɔle Kapenɔmu -wa 'ε ta, 'ke *-Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbene 'ε 'la 'nisrakun mu 'ε -woo mabæenle Pieri -din, 'bhæ- 'ke -wa 'lrokpale dɔɔ: «'Kaa- pe Daan mi 'ε 'bhε -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbene 'ε ma 'nisra 'ε gbawo taa- yaa -a gbawo εε?»

²⁵ 'Bhε klele 'te, 'ke Pieri 'a 'pele dɔɔ: «-Aani', -ya gbawo.» Pieri -yaa zan wlale 'fε 'ε 'la, 'ke Zesu 'a 'lrokpale dɔɔ: «'Bhi 'kpee ma -de mu 'gbu -le 'nisra gbawo 'drunyan 'læε- 'yi -bhleηgbe mu 'ε ni εε? -Wa 'nε mu taa- 'cie mu εε?»

²⁶ Pieri 'a zikpaa- -a ni dɔɔ: «'Cie mu -le -a gbawo.» -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «-Wa 'nɛ mu laa -o 'yee- 'nisra 'ɛ gbawo mu 'le bi.

²⁷ 'Dun- 'waa -a zi 'bhii- 'o kle -o baape mu 'le -za 'yɔɔ- 'yi. 'Bhela- -zayile, ge wɛyi- 'ɛ 'le ma, 'bhɛɛ- 'yaa- 'dunlɛŋ 'ɛ blin -yi 'ɛ ba, 'kee- kaa ɔlwa mi 'la ɔkwana 'bhe -glaan', 'bhɛɛ- 'ya kun. 'Bhe blaana, -a -lii 'ploɔ-, 'bhɛɛ- 'e nu -goli' 'tanbha do yele -a -lii; 'bhe -goli' 'tanbha do 'ɛ 'bhe -le nu 'sole- 'o mɛɛ ple a pe 'nisra 'ɛ gbawole. -A 'si 'bhɛɛ- 'e ge 'mi 'pegee 'bhi a 'nisra 'ɛ gbawole 'kele.»

18

Mɛɛ 'la zan gbalaan -yiya' mɔkpen' ni -Waanbhaa' a -Bhɛŋgbeya -wa 'ɛ ta (Maki 9.33-37; Luki 9.46-48)

¹ 'Bhe 'waati 'ɛ ba, 'ke Zesu a -klanlana mu 'ɛ 'nule -a -din, 'bhɛɛ- 'ke -wa -lɔkpaale dɔɔ: «-De 'gbu -la gbalaan 'yiya- mɔkpen' ni laanima -bhɛŋgbeya -wa 'ɛ ta ɛɛ?»

² 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke Zesu -nɛ 'fiɛntrɔnne do 'siile, 'bhɛɛ- 'kee- 'bhe dulale -o plɛŋ-,

³ 'bhɛɛ- 'ke -ya pele dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni wlan 'ɛ ni dɔɔ 'ke 'ka 'laa 'ka 'taawogbeya 'ɛ niinale, 'bhɛɛ- 'ka kle 'bhii- -nɛ 'fiɛntrɔnne mu gbɛɛn-, 'ka 'laa nu gele -titi laanima -bhɛŋgbeya -wa 'ɛ ta.

⁴ 'Bhela- -zayile, 'ke mɛɛ 'la zan 'bhe 'gbu mavɛla, 'bhɛɛ- -e -kla 'bhii- -nɛ 'fiɛntrɔnne 'lɛɛ- gbɛɛn-, 'bhe zan 'ɛ 'bhe -la gbalaan nu -yiyale mɔkpen' ni laanima -bhɛŋgbeya -wa 'ɛ ta.

⁵ 'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -nɛ do 'kpo 'cieya- ɔkla 'mi 'tɔ 'ɛ -zayi' 'bhii- -nɛ 'lɛɛ- gbɛɛn-, 'bhe zan 'ɛ 'bhe 'mi 'gbu -la 'cieya- ɔkla 'bhe gbɛɛn- bhe.»

'Ploole- -za mu 'la -o mɛɛ bɔ -za 'yɔɔ- 'yi 'mu ma.

(Maki 9.42-48; Luki 17.1-2)

⁶ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «-Nɛ mu 'la -woo ɔkpaam 'mi 'yi, 'ke mɛɛ 'la zan -o do 'kpo -balaa' -za 'yɔɔ- 'yi, 'ke -o vɛle -kpun- -gbɛɛ do -yrela bi 'bhe zan 'ɛ bhlo ma, 'bhɛɛ- 'ke -o -ja -a blinle wɛyi- ba, 'bhe mabhaa -yaa nu bhɔle 'bhe zan 'ɛ ma.

⁷ -Klɔɔɔ' -o 'drunyan 'yi mu 'ɛ ma -waa' mɛɛ mu baaza -za -yɔɔ' mu 'yi 'bhe -zayi'. Mɛɛ mu baaza 'ɛ -za -yɔɔ' 'ɛ 'yi, -saawole laa -o 'bhe ma. 'Dun- mɛɛ 'la zan kle mɛɛ -bhɛɛke' mu baape 'le -za 'yɔɔ- 'yi, -klɔɔɔ' -o 'bhe zan ta.»

⁸ «'Kee- ɔkla 'ɛ gbe do -la -zayi' oo, 'kee- ɔkla 'ɛ gaan do -la -zayi' oo, 'bhɛɛ- 'ɛ baa- 'zi -za 'yɔɔ- 'yi, -o takan', 'bhɛɛ- -o blin 'ɛ ma 'egboonle. 'Kee -ja 'ɛ gbe do 'pegee 'ɛ gaan do 'le -Waanbhaa' ba bole -yɛ ma -si yɛ ɛ ɔnɔɔ, 'bhe mabhaabhɔ 'ɛ ma, 'ke -woo 'ɛ

-blinna 'ɛ gbe ple 'pegee 'ɛ gaan ple 'le 'tɛ 'la yaa lii -titi 'bhe 'yi.

⁹ 'Bhɛɛ- 'kee- 'yɛbhɛɛ- do -le 'a 'wla zii' 'ɛ zi 'bhɛɛ- 'ɛ baa- 'zi -za 'yɔɔ- 'yi, -a -yɛro 'bhɛɛ- -a blin 'ɛ ma 'egboonle. 'Kee -ja 'ɛ 'yɛ gbe do 'le -Waanbhaa' ba bole -yɛ ma -si yɛ ɛ ɔnɔɔ 'bhe mabhaabhɔ 'ɛ ma, 'ke -woo 'ɛ -blinna -jranama 'tɛ 'ɛ 'yi 'ɛ 'yɛbhɛ- ple 'ɛ 'le.»

-Bhlaa do 'la ɔnia 'bhe ma -gɔɔn (Luki 15.1-7)

¹⁰ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «-Ka 'ka 'yɛkpa 'ka 'gbu ba 'elrele, 'kooko- 'ka 'laa 'woo- -nɛ 'fiɛntrɔnne mu 'la bhe -o do 'kpo mavɛɛ; -amasɔyi -waa' -mɛkɛ' mu 'la -woo laanima -o dulale -o yikpen- ta 'ɛ De -yɛ ɔla.

¹¹ -Amasɔyi Bhaaplɛŋ Gbe 'ɛ ɔnwa mɛɛ 'la zan mu nile -yaa, 'mu 'la go zayi' -za 'yi.»

¹² «'Bhɛɛ- 'ka mu pe 'nale- ɛɛ? 'Ke -bhlaa -kɛmɛ (100) do -o mɛɛ do 'kɔɔ, 'bhɛɛ- 'ke -a do 'kpo ɔnia -o ba, yaa nu -a -vin mia yizie bhe vu ta 'srwayizie 'ɛ 'tole- vɛle gɔɔn 'ɛ 'wiin-, 'bhɛɛ- -e ge -a do 'kpo 'la ɔnia 'bhe ziglinle ɛɛ?»

¹³ 'Kee- 'yee- -bhlaa do 'la ɔnia 'bhe ɔya, 'mi pe 'ka ni wlan 'ɛ ni dɔɔ 'bhe nu -a zrukpaale 'egbenele 'ke 'bhe kan -a -vin mia yizie bhe vu ta 'srwayizie 'la 'mu 'laa 'nile- 'mu ta.

¹⁴ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'ka De -Waanbhaa' 'la -yoo laanima yaa- zi 'bhii- 'woo- -nɛ mu 'la bhe -o do 'kpo ni -o ba.»

Nɛɛnɛ- ma do mu 'eke- a -sroma yan gɔnɛ- 'la gbɛɛn-

¹⁵ «'Kee nɛɛnɛ- do -za 'yɔɔ- do ɔkla 'ɛ ni, ge -a ba, 'bhɛɛ- 'ka mɛɛ ple 'plɛŋ-, 'ɛ -yaa' -za 'yɔɔ- 'ɛ zrɔn -a ni. 'Ke -ya 'trɔnkpa- -e 'wojan- 'ɛ ɔla, 'bhɛɛ- 'kee- -yaa' -za 'yɔɔ- 'ɛ -dwa, 'ɛ nu 'ɛ nɛnɛ- 'ɛ bɔ gbe drɛɛwole -Waanbhaa' a zi 'ɛ ta.

¹⁶ 'Dun- 'ke yaa dɔle a -la 'ke -ya 'trɔnkpa- -e 'wojan- 'ɛ ɔla, 'bhɛɛ- 'ke yaa -yaa -za 'yɔɔ- 'ɛ dɔle, 'kee- ɔkla mɛɛ do 'le oo, 'kee- ɔkla mɛɛ ple 'le oo, 'mu 'sii-, 'kooko- 'ka 'ka 'plɛnza- 'ɛ yan mɛɛ ple 'pegee mɛɛ yaga -yɛ ma 'bhii- 'ka 'srɛ mu 'le.

¹⁷ 'Dun- 'ke yaa dɔle a -la 'ke -ya 'trɔnkpa- -mu 'wojan- 'ɛ ɔla, -a pe 'kaa- Zesu 'yi mu -ledo' 'ɛ 'yɛ ma 'ezin-; 'bhɛɛ- 'dun- 'ke yaa dɔle -a -la 'ke -ya 'trɔnkpa- -mu 'wojan- 'ɛ ɔla, 'bhe zan 'ɛ kle 'ɛ 'yɛ 'yi 'bhii- mɛɛ 'la zan laa -Waanbhaa' dɔ, 'bhɛɛ- -a 'kun 'bhii- 'nisrakun mi do gbɛɛn-.

¹⁸ «'Mi pe 'ka ni wlan 'ɛ ni dɔɔ: 'Ke 'ka pe 'oo pe 'la 'yrela- 'trɛ ta -ge, -o nu 'bhe pe 'ɛ 'yɛle- laanima lafle' 'yi 'ezin-. 'Bhɛɛ- 'ke 'ka pe 'oo pe 'la 'ploola- 'trɛ ta -ge, -o nu 'bhe pe 'ɛ 'ploole- laanima lafle' 'yi 'ezin-»

¹⁹ «'Mi pe 'ka ni 'ezin- wlan 'ɛ ni dɔɔ 'ke 'ka ba mɛɛ ple ɔkpaam do ma 'trɛ ta -ge

pe do 'la -yrewo' zayi' -waa' 'seri 'yi, 'η Dε -Waanbhaa' 'la -yoo laanima 'bhe nu 'bhe pe 'e 'nale- -o ni.

²⁰ -Amasroyi, 'kee- □kla mεε ple oo, 'kee- □kla mεε yaga oo, 'ke -o □klaa 'eke- ba 'mi 'to 'e 'yi 'η nu klele -o plen-»

'Eke- a -sroma 'yanle-

²¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri 'nule Zesu -din, 'bheε- 'kee- 'bhe □lrokpale doo: «Mεεzan, yi 'oo yi 'ke 'η nεεne- do bole -o -za 'yoo- klele ma 'η ni, 'η so -yaa' -za 'yoo- 'e -sroma 'yanle gaan -wεε' -a ma εε? 'N' -yaa' -sroma 'yan gaan 'srwaple- -a ma εε?»

²² 'Bhe 'yi bhe, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni doo: «'Yooye-, 'naa 'pele- 'e ni doo 'e -yaa' -za 'yoo- 'e -sroma 'yan gaan 'srwaple- 'kpo, 'duη- 'mi pe 'e ni doo -yaa' -za 'yoo- 'e -sroma 'yan gaan mia yaga 'bhe vu -ledulayre 'srwaple-.

²³ 'Bhela- -zayile, 'mi pe 'ka ni 'ezin- doo laanima -bhlengebeya -wa 'e 'pwele- -o 'ke -bhlenge do a -za -le: 'Yee- -bhlenge 'e 'yaa- -a zi 'bhii- -yaa' ca mu -yaa -yaa' yewone mu 'la ma, -e 'bhe ca mu 'e 'liido-, 'bheε- 'mu 'bhe ca mu 'e gbawo -a ni.

²⁴ -E 'bhe ca za mu 'e zisanle, 'ke -o nule- -yaa' 'fa □la yewone 'do 'le -a ni. -Yaa' 'mliyon -bebe ca -yaa 'bhe ma.

²⁵ 'Dun- 'bhe ca 'e gbawo -goli' 'laa -yaa 'bhe yewone 'e 'koo. 'Bhela- -yile, a zan pe doo 'bhe -o 'yee- gonle- 'bhii lu do, 'bhe 'pegee -a na oo, -a -ne mu oo, 'bheε- -a 'koope- mu 'e 'kpen, -yaa' ca 'e gbawope 'le.

²⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- yewone 'e baale' -a 'kpo ta -a zan 'e 'lee, 'bheε- 'kee- -sromabole 'bhe ni doo: <N' Zan, 'e zrubakpala 'η zi, 'η nu 'yaa- ca 'e 'kpen gbawole 'e ni!»

²⁷ 'Ayile, -a -yrenklale -a zan ma, 'ke 'bhe -yaa' ca gbawoza 'e 'saawole, 'bheε- 'ke 'bhe 'ploole -a ma.»

²⁸ «'Dun-, 'yee- yewone 'e 'e 'pwele- -a zan ba 'fe 'e □la, 'ke -a -lepale -yaa' yewoyoon 'e do 'le. Yaa denie -goli' 'tanbha -keme do ca 'la 'yaa- 'bhe ma bhe, -e 'bhe □kwan 'bhe blina-, 'bheε- -e -yaa zan 'bhe -dewole, 'bheε- -e pe 'bhe ni doo: <'An ca 'la -yoo 'e ma -a gbawo 'η ni!»

²⁹ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke -yaa' yewoyoon 'e 'bhe baale' 'bhe 'kpo ta -a -lee, 'bheε- 'ke 'bhe -sromabole -a ni doo: <'E zrubakpala 'η zi, 'η nu 'yaa- 'e gbawole 'e ni!»

³⁰ 'Dun-, 'yee- laa dole 'bhe □la; -ayile 'ke -ya yewoyoon 'e bole- -kaso 'yi 'sani- 'ke 'bhe yan -yaa' ca 'e gbawolele.

³¹ -Yaa' yewoyoon -vin mu 'e 'mu 'a klegbeya 'e 'yele-, 'ke 'mu 'mu 'wleyisriwole -a -la gbe -yoo 'e 'koo 'mu ma. 'Bheε- 'ke 'mu gele- 'bhe -za 'e 'kpen 'yigoonle -o -kunlii 'e ni.

³² 'Bhe klele 'te, 'ke -o -kunlii 'e 'bhe 'yee- yewone 'e 'siile, 'bheε- 'ke 'bhe 'a 'pele -a ni doo: <Mεε 'kpee 'yoo-! 'Mi 'yaa- ca mu 'e 'kpen mazatwa 'e -sroma 'la □bwa 'η ni 'bhe -zayi'.

³³ 'Bhi 'yrenklaa- 'mi ma gone- 'la gbεen-, 'e yewoyoon 'e 'yren 'yaa- so 'klale 'bhi ma 'bheε- gbεen- 'ezin-»

³⁴ 'Bhe ya 'e 'yi bhe, -a -kunlii 'e zruplii- gbe -yoo' 'e 'koo 'kee- 'yee- yewone 'e 'kpale mεε 'la zan mu -yaa nu -yrenkpale -a ta -kaso 'yi 'mu 'koo, 'sani- -e yan -yaa pe ca 'e 'kpen gbawole 'le.

³⁵ «'N' Dε -Waanbhaa' 'la -yoo laanima, -e nu 'ka 'kunle- 'eyoole' 'bheε- gbεen-, 'ke 'ka 'kpen do do laa 'eke- a -sroma 'yanle- 'ka zru 'e 'kpen 'le.»

ZESU -O GE 'ZI ZERUZALEMU

19

Gwlenna yaa- 'kanza- (Maki 10.1-12)

¹ Zesu 'yanle- 'bhe jan mu 'e 'wolele, 'kee- gole- Galile 'kleen 'e 'yi, 'bheε- 'kee- gele- Zude 'kleen gbe do 'la -yoo Zruden yue 'e 'yre gbe do 'e ta 'bhe 'yi.

² 'Bhe □noo bhe 'ezin-, 'ke -zamaa' 'sre mu dole- -a zi; 'bheε- 'kee- 'mu a gade mu 'e bheele'.

³ 'Bhe yre 'e □noo bhe, 'ke Farizi mu 'ke mu nule- -a -din, 'bheε- 'ke -wa -lrokpale -jan bhee bo zayi' -a -lee doo: «'Koo' a 'toη 'e ta, mεε do so 'ploole -a na ma 'ke 'bhe -za 'tole- -za □kla εε?»

⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu -o -lrokpale doo: «'Ka 'laa -jan 'lee- 'bhe tapele -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi εε? -E pe 'kaa: <'Drunyan zisan' bhla 'e zi, -Waanbhaa' 'gwlaan- 'pegee le □kla;»

⁵ 'bheε- -e pe doo: <'Bhela- -zayile 'gwlaan- nu gole -a de 'pegee -a nεε -din, 'bheε- -o 'pegee -a na nu 'kpale- do ma, 'bheε- -o mεε ple nu klele mεε do 'kpo 'le.»

⁶ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, waa nu kle -li mεε ple, 'dun- -o nu klele mεε do 'kpo -la -le. -Waanbhaa' pe ple 'la □kpaα 'eke- ma do, -yoo 'ke -za 'le 'ke bhaaplen 'laa -o go 'eke- ma.»

⁷ 'Bhe 'yi 'te, 'ke *Farizi mu 'e -o Zesu □lrokpale 'kaadoo: «-Mele □kla 'bheε- *Moizi 'a □pia doo 'ke mεε do -o -a zi 'bhii- -e gwlenna yaa- 'kan 'yee- 'pegee -a na plen-, -e 'bhe 'sewe 'kpa -a na 'koo, 'bheε- -e ploo 'bhe ma εε?»

⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «'Ka zru -yooα' -la ma, 'bheε- Moizi 'a □pia 'ka ni 'ka 'plo- 'ka 'na mu 'e ma; 'kebhlaale, 'drunyan zisan' bhla 'e zi yaa -yaa 'bhe gbεen- -gee'.

⁹ 'Dun- 'mi pe 'ka ni dɔɔ: 'Ke mɛɛ 'la zan na laa gwlen-glinle', 'ke 'bhe zan 'e 'ploola-'bhe 'na 'e ma, 'bheɛ- 'kee- le -'bheɛke' 'yalaa-, 'bhe zan 'e -e -yanbhooɔya -la [kla 'bhe gbɛɛn- bhe.]»

¹⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke -yaa- -klanlane mu 'e -wa pele- -a ni dɔɔ: «'Ke 'gwlaan- do 'pegee -a na plenza -o 'bheɛ- gbɛɛn- bhe, -tron 'laa -o gwlenna yaale 'e ma.»

¹¹ -Ayile, 'ke Zesu 'a zikpale -o ni 'kaa: «Mokpen' laa so dɔle- 'bhe -jan -gloon 'leɛ- [la, 'ke yaa 'e go -Waanbhaa' 'bhe 'sej [naa mɛɛ mu 'la zan mu ni, 'mu -la ba.

¹² 'Bhe ya 'e 'yi, mɛɛ 'ke mu laa so le 'sile, 'bhe -za 'e -daa -a 'san -o ya 'yi ma. -A 'ke mu laa so le 'sile, -amasroyi -woo 'gwlaan- tro mu 'le. 'Bheɛ- mɛɛ 'ke mu 'ezin-, waa do -a [la 'ke -o -le si laanima -bhleɛgbeya -wa 'e 'bhe -za 'yi. 'Ke mɛɛ 'la zan so -jan 'leɛ- 'yimale -ya -yima!']»

Zesu -o -ne 'fientronne mu 'e 'dumawo zii'

(Maki 10.13-16; Luki 18.15-17)

¹³ Mɛɛ 'ke mu -nwa -ne 'ke mu 'le Zesu ni, 'kooko- ya gbɛkpa' mu ma, 'bheɛ- ya 'seriwo 'mu ma. 'Dun- -yaa- -klanlane mu 'e 'yranna- 'bhe zan mu 'e zi.

¹⁴ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa- -klanlane mu 'e ni dɔɔ: «-Kaa 'to 'ke -ne 'fientronne mu 'e nu 'ɲ ba, 'ka 'laa 'bhe 'saawole -o 'koo dɔɔ waa nule 'mi ba. -Amasroyi mɛɛ 'la zan mu -o 'bhii- -ne 'fientronne mu 'leɛ- gbɛɛn-, 'wole- nu gele laanima -bhleɛgbeya -wa 'e ta.»

¹⁵ 'Bhe blaana, 'ke Zesu 'e gbe 'kpale 'woo- ne mu 'e ma, 'bheɛ- 'kee- gele- yre -bheɛke' do [nɔɔ.

-Naflo zan -zwanne do a -za

(Maki 10.17-31; Luki 18.18-30)

¹⁶ Mɛɛ do 'e 'mabɛɛnna Zesu -din, 'bheɛ- -ya [lɔɔkpaa dɔɔ: «'O Daan mi, 'ɲ so -mɛ za -lirel- 'gbu -la klele-, 'bheɛ- 'ɲ -Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la -danj' laa -o -a ma 'bhe 'sroowo- ɛɛ?»

¹⁷ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni 'kaa: «-Mele [kla 'bheɛ- 'yoo- 'ɲ [lɔɔkpa] zii' -za 'wlan za ma ɛɛ? -Waanbhaa' do -kplen -le 'ewlanle. 'Ke 'ya [pia -e gele- bole -yre ma -si yre 'e [nɔɔ, 'toɲ mu 'e 'klosikun.»

¹⁸ 'Yee- mɛɛ pe Zesu dɔɔ: «'Toɲ mu 'e -dele ɛɛ?»

'Bheɛ- Zesu 'a 'lekwan- -a ni dɔɔ 'woo- 'toɲ mu 'e 'wole- -ge: «'Yaa mɛɛ dele; 'yaa -yanbhooɔya klele, 'yaa -faanwole, 'bhe 'pegee 'yaa bhla 'kpale- mɛɛ 'kedo- 'kpɔ ma; ¹⁹ 'bheɛ- 'yee de 'pegee 'e nɛɛ -'ledɔ' -a ma; 'bhe 'pegee 'e -vindo' mi -za 'so 'e ni 'bhii- 'e -za so 'e 'gbu ni gone- 'la gbɛɛn-.»

²⁰ 'Dun- 'yee- -zwanne 'e pe Zesu ni 'kaa: «'N' 'bhe 'toɲ mu 'la bhe 'mu 'kpen

'klosikwan gban, 'ɲ so -a -dela 'klosikunle 'ezin- ɛɛ?»

²¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Kee 'yoo- -a zi 'bhii- 'e 'lesole kle, ge 'e 'koope- mu 'e 'kpen gon, 'bheɛ- -o ma -goli' 'e 'na 'kooflenzan mu ni. 'Kee 'bhe [kla, 'bheɛ- 'yaa- -naflo -bebe nu klele lafle' 'yi. 'Bhe blaana, nu dɔ 'ɲ zi 'te.»

²² 'Dun- 'yee- -zwanne 'e -e 'bhe -jan mu 'e 'male-, 'kee- gele- -a wleyisriwole 'le, -amasroyi naflo -bebe -yaa 'koo.

²³ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa- -klanlane mu 'e ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni dɔɔ: -Naflo zan do gele la laanima -bhleɛgbeya -wa 'e ta 'de.

²⁴ 'Bheɛ- 'mi 'a pe 'ka ni 'ezin- dɔɔ: -Naflo zan do gele laanima -bhleɛgbeya -wa 'e ta 'bhe 'lale- 'yiya- 'ke 'bhe kan 'yooɔma do 'kanle- ma -mlesienne do -gluu zi 'bhe ta.»

²⁵ Zesu a -klanlane mu 'e, -o 'bhe -jan 'e 'male-, 'ke -o 'kpeelenile -o ma, 'bheɛ- 'ke -wa pele- dɔɔ: «-De 'gbu -le so gole- -za 'yi ɛɛ?»

²⁶ Zesu 'e 'yrekpale -o ta, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'Bhe -za 'e kle 'sej' laa -o bhaaplen mu ni. 'Dun- -za 'kpen 'sej -o -Waanbhaa' ni.»

²⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «'E 'yrekpa -ge, 'o mɔɔ -ploola pe 'kpen ma, 'bheɛ- -o [nwa 'e zi, 'o mɔɔ nu -mɛ -tron -la -sroowole 'bhe ma ɛɛ?»

²⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni dɔɔ: 'Ke *Bhaaplen Gbe 'e 'yalaa- yi -ne 'la ta -yaa' 'toɔbbɔ ma -bhleɛgbeya 'yaakpe- 'e ta 'drunyan dree 'e 'yi, 'ka mu mɛɛ vu ta ple 'la 'yaa- 'ɲ zi yrekpen- [nɔɔ, -o nu -bhleɛgbeya 'yaakpe- mu nale 'ka 'kpen do do ni, 'bheɛ- 'ka nu Izraeli -gbaa vu ta ple 'e 'kitikanle.

²⁹ 'Bheɛ- 'dun-, 'ke mɛɛ 'la zan -yaa' 'fe mu oo, -a nɛɛne- 'gwlaan- mu 'pegee -a nɛɛne- le mu oo, -a de 'pegee -a nɛɛ oo, -a -ne mu 'pegee -yaa' gba mu 'kpen [twa -a nɔɔ- 'mi -zayi', 'bhe zan nu 'bhe yeke- maza -gloon -keme do -sroowole, 'bheɛ- -a 'cien nu klele 'ke -Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la -danj' laa -o 'bhe ma 'bheɛ- 'le.

³⁰ 'Dun-, mɛɛ 'la zan mu -o -zɔn zilɛɛ- mu 'le, 'mu -bebe nu klele -zanta' mu 'le too; 'bheɛ- mɛɛ 'la zan mu -o -zɔn -zanta' mu 'le, 'mu -bebe mu nu klele zilɛɛ- mu 'le too.»

20

-Drɔɔ gba la yewone mu ma jan

¹ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Laanima -Bhleɛgbeya -wa 'e 'pwele- -o 'ke gbazan do a -za -la -le. 'Yee- gbazan 'e 'pwela- zrwan 'tutu 'e zi, 'kooko- -e so yewone mu 'kunle, 'bheɛ- 'mu ge yewole -yaa' -drɔɔ gba 'e ta.

² 'Yee- 'pegee yewone mu 'e -benywa -yrekpaa' do ta ye -sra 'e 'bhe ma, 'bhe 'yaa-

denie -goli' 'tanbha do. 'Bhe 'yi 'ke -yoo winbole yewo yre nɔɔ- -yaa' -drɔɔ gba 'e 'yi.

³ 'Bhe blaana, -yretēbhe gwlen -wlen bhla 'e zi, 'ke 'yee- gbazan 'e ge gbe drɛwole -wa 'kpee -kpan 'e ta 'ezin-, 'bhɛɛ- 'kee- yewone 'bhɛɛke mu yele-: 'Mu 'laa -yaa ye 'kedo- 'kpo 'wo zii'.

⁴ -Ayile, 'ke gbazan 'e -ya pele- -o ni dɔɔ: <'Ka mu ge 'ezin- yewo 'an -drɔɔ gba 'e ta, 'bhɛɛ- 'ɲ nu -yrekpa'a' do ta -sra 'nale- 'ka ni.>

⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke 'bhe yewone mu 'e -o gele- gba 'e ta. -Yrekpa'a' bhole, 'ke gbazan 'e gele- 'ezin- -wa 'e 'kpee, yewone mu baan' -glin yre nɔɔ-; 'bhɛɛ- -yretēbhe bhlo bii bhla 'e zi, 'ke -ya klele- 'bhe klegbeya do 'e 'yi.

⁶ -Yretēbhe baa- 'waati 'e ba, 'ke gbazan 'e ge gbe drɛwole 'ezin- -wa 'kpee -kpan 'e ta, 'kee- yewone mu 'e 'ke mu yele-. 'Bhe klele 'ke -yoo -lrɔkpale dɔɔ: <'Kee- 'san zrwanzɪ 'e ma, 'ke 'bhe nu 'tenle- yromazi 'e ma, -mele □kla 'bhɛɛ- 'ka dulale -o -ge 'ke 'ka 'laa ye 'kedo- 'kpo wo ɛɛ?>

⁷ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke -wa -lekunle gbazan 'e ni 'kaa: <Mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa ye nale -o ni.> 'Bhɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: <'Ka mu ge 'ezin- yewo 'an -drɔɔ gba 'e ta!>

⁸ «Yromazi bhole, 'ke gbazan 'e -ya pele- -yaa' yewone mu -kunlii 'e ni dɔɔ: <'Yewone mu 'e 'sii, 'bhɛɛ- -o 'kpen gbawo do do 'keesan mɛɛ 'la zan mu -nwa boolazi 'mu ma, 'kee- ge 'tenle- mɛɛ -lwa mu 'e ma.>

⁹ Yromazi -yretēbhe baa- bhla zi mɛɛ mu 'e 'nule-, 'ke -o 'kpen do do -yrekpa'a' do ta -sra -srɔɔwole.

¹⁰ 'Bhe blaana, zrwana 'tutu zi mu 'e, 'mu 'bhe 'yele-, 'mu 'kpee ma, 'mu -sra 'e 'yaa- 'kanle- boolazi mu 'e 'mu a pe -sra 'e ta. 'Dun- -o 'kpen do do -yrekpa'a' do ta -sra -la -srɔɔwoa.

¹¹ 'Bhe mu 'bhe -yrekpa'a' do ta -sra 'e -srɔɔwole, 'bhe 'lalawoa -o ma, -o gbazan 'e 'topia- -o -lɛla'.

¹² 'Bhɛɛ- 'ke wa pele- dɔɔ: <'Yewone mu 'lɛɛ- 'mu □nwa -yretēbhe baale blaana, 'bhɛɛ- -o yewoa- 'waati sanɛ- 'gbu -la ba, 'bhɛɛ- 'yoo 'kpen 'sra- 'e □kla do. 'O mɔɔ 'dun- 'o -yrekpa'a' do 'e -gaa -o 'trebhɔlele ye 'e 'kɔɔ -yretēbhe -bhile 'e □la.>

¹³ 'Bhe klele 'te, 'ke gbazan 'e -ya zikpale -o do ni dɔɔ: <'N' 'bhɛgwlen-, 'naa 'e tabh- lele, 'bhi 'pegee 'mi 'laa -benjole -yrekpa'a' do ta -sra -la ma ɛɛ?>

¹⁴ Yaa- -sra 'e 'kun -ge 'bhɛɛ- ge 'e ba. 'N' -sra yeke- 'la 'naa- 'e ni, 'ɲ 'yoo- -a zi 'bhii- 'ɲ 'bhɛɛ- yeke- 'naa mɛɛ la zan yewoa- boolazi 'bhe ni 'ezin-.

¹⁵ 'Ke pe 'la klele -swa 'ɲ ni 'ɲ 'kɔɔpe- mu 'e 'le, 'naa sɔ 'bhe klele- ɛɛ? Taa- 'yee -tɛekpa' zii' 'ɲ ma 'an wlanya 'e -za 'yi ɛɛ?>>

¹⁶ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, Zesu pe 'ezin- dɔɔ: <Mɛɛ 'la zan mu -o -zɔn -zanta' mu 'le, 'mu -le nu klele zilɛɛ- mu 'le too; 'bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu -o zilɛɛ- mu 'le -zɔn, 'mu -le nu klele -zanta' mu 'le too.>

Zesu -o -a dɛza 'pegee a bweza gale ba 'e 'wogbeya yaga mi 'wo 'zi
(Maki 10.32-34; Luki 18.31-34)

¹⁷ Zesu 'yaa- Zeruzalemu 'taa 'e ta bhla 'la ba, 'kee- yaa -klanlana mu 'e 'siile 'edanma, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ:

¹⁸ «-Ka 'ka 'trɔnbado doo, -kɔɔ' gelawo zii' Zeruzalemu -ge bhe, -o nu Bhaapɛɲ Gbe 'e 'lenale 'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee 'Toɲ daan mu 'e ni, 'bhɛɛ- 'mu nu a pele 'kaa -wa dɛ.

¹⁹ -O nu a -lenale Zuufu kle mu 'e ni, 'bhɛɛ- 'mu nu 'sɔnsile -a ma, 'bhɛɛ- 'mu nu -a zita zɔnle 'ke gbanbhle 'le; 'bhe blaana, 'mu nu a gbaanle -yrigbɛɛle do ta. 'Dun-, -a gale blaana -yrekpa'a' yaga mi ma, -e nu bwele gale ba.>

Zaki 'pegee Zaan nɛɛ 'e -yoo -za do -yrewo' zii' Zesu ma

(Maki 10.35-45; Luki 22.25-27)

²⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke Zebede 'na, Zaki 'pegee Zaan nɛɛ 'e, 'bhe 'e 'mabɛɛnle Zesu -din, 'ke -ya 'kpo zenle- Zesu 'lɛɛ, 'bhɛɛ- 'kee- -za do -yrewole 'bhe ma.

²¹ Zesu pe -a ni dɔɔ: <'Yoo- -mɛ pe -la zi ɛɛ?>

-Ayile, 'ke -ya pele- Zesu ni dɔɔ: <'E 'liiwli- na 'ɲ ni 'bhe ta dɔɔ 'kee -ja yaale 'waati 'la ba 'yaa- -bhɛngbeya yaayre 'e 'nɔɔ-, dɔ -a -la 'ke 'ɲ gbe ple 'lɛɛ- -a do yalaa' 'e gbeyie ta, 'bhɛɛ- -a -bhɛɛke' do 'e 'bhe yalaa' 'e gbekoo- ta.>

²² 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke Zesu 'a 'pele dɔɔ: <'Ka -o pe 'la 'yrewo zii' 'ɲ ma 'ka 'laa 'bhe do. 'N' nu -yren peyan do 'la 'bhe mile 'ka sɔ 'bhe 'mile- ɛɛ?> -Wa -lekwan Zesu ni dɔɔ: <-Aani! 'O mɔɔ sɔ 'bhe 'mile.>

²³ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: <'Wlan -le 'bhe 'le, 'ɲ nu -yren peyan- do 'la 'mile- 'ka nu 'sɔle- 'bhe 'ke 'mile-. 'Dun- 'ɲ gbeyie ta yaayre oo, 'ɲ gbekoo- ta yaayre oo, 'mi 'laa -o 'bhe 'na mi 'le. 'N' De -Waanbhaa' -le 'bhe yaayre mu 'e -lemagaanna gban mɛɛ 'la zan mu ni, -e nu 'mu 'nale- 'bhɛɛ- zan mu -la ni.>

²⁴ Zesu a -klanlana mu -vin vu 'e 'bhe -jan 'e 'male-, 'ke -woo zrupiile 'woo- nɛɛnɛ- ma ple 'e ma.

²⁵ 'Bhela- -yile, 'ke Zesu -o 'kpen 'siile, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: <'Kaa 'yaango- dɔɔ 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mɛɛ gbalaan mu 'e 'kpaale- -o -waa' mɛɛ mu 'e 'wiij-, 'bhɛɛ- -o mɛɛ mu ngblo kpala' -o □la.

²⁶ 'Dun-, 'ka mu laa 'bhe 'yansi za klele 'ka 'plen-. 'Ke mɛɛ 'la zan -a zi 'bhii- -e kle

'ka ta mɛɛ gbilaan 'le, 'bhe zan 'ɛ kle 'kaa-yewonɛ 'le.

²⁷ 'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan -a zi 'bhii- -e kle 'ka 'kpen 'lɛɛ mi 'le, 'bhe zan 'ɛ kle 'kaa- lu 'le.

²⁸ 'Bhe klegbɛya do 'yi bhe, Bhaaplen Gbe 'ɛ yaa nule mɛɛ mu klele -yaa' yewonɛ mu 'le, 'duɲ- -e ɲnwa -a 'gbu klele makpen' a yewonɛ 'le, 'bhe 'pegee 'ke -ya 'gbu 'si 'ɛ kle 'ke mɛɛ -bebe tagbawo pɛ 'le -Waanbhaa' ni.»

*Zesu -yre 'wi mi ple -bheela
(Maki 10.46-52; Luki 18.35-43)*

²⁹ -O gole Zeriko -wa 'ɛ 'kpee, 'ke -zamaa' 'srɛ do dɔle- -o zi.

³⁰ 'Bhe ɲɔɔ bhe, -yre 'wi mi ple yaale -yaa zi 'ɛ 'lezi-, 'bhɛɛ- 'mu 'a male 'kaa Zesu yaa- 'kan zii', 'ke 'mu -gbekanle 'ke -wa pe dɔɔ: «Mɛɛzan, Davidi 'nranɛ-, 'o 'yrenkla 'e ma!»

³¹ 'Dunɲ-, -zamaa' 'ɛ 'yaa- yran 'zi- -o zi dɔɔ -woo taga. 'Bhɛɛ- dɔɔɲ-, -o -yaa -gbekan' zii' 'ezin- 'egloole dɔɔ: «Mɛɛzan, Davidi 'nranɛ-, 'o 'yrenkla 'e ma!»

³² 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu dulale, 'ke -yoo 'siile, 'bhɛɛ- 'ke -yoo -lɔkpale dɔɔ: «'Kaa- zi 'bhii- 'ɲ -mɛ pɛ za 'gbu -la kle 'ka ni ɛɛ?»

³³ -Wa -lɛkwan Zesu ni dɔɔ: «Mɛɛzan, -a kle 'bhɛɛ- 'o 'yre 'liiploo-, 'bhɛɛ- 'o 'yre ma ye.»

³⁴ 'Bhe 'yi bhe, 'ke -o -yrenklale Zesu ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya gbe 'kpale -o -yre mu 'ɛ ta. 'Bhe yre do 'ɛ ɲɔɔ bhe, 'ke -o -yre 'liiploole, 'bhɛɛ- 'ke -o dɔle- Zesu zi.

21

*Zesu 'wlayrɛ- Zeruzalemu
(Maki 11.1-11; Luki 19.28-40; Zaan 12.12-19)*

¹ Zesu 'pegee -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ɲbhwa Zeruzalemu -wa 'ɛ -din -wa 'nɛ do 'la -o -yaa 'bhe sii Betifaze 'bhe ta. 'Bhe -wa 'nɛ 'ɛ 'yaa- vle goɔn 'la kpe -la -o -yaa 'bhe sii <Olivi diɲ vle goɔn>. 'Bhɛɛ- 'kee- -yaa' -klanlanɛ ple winbole -o -lɛɛ dɔɔ:

² «-Ka ge 'ka 'lɛɛ -wa 'nɛ 'la bhe 'bhe ta; 'ke 'ka ɲbhwa -a ɲɔɔ -gun, 'ka nu -soofali da do -yrelɛ' yelɛ -yri diɲ do ma; 'bhɛɛ- -a -nɛ do dulale -o -a -din. -Ka -o 'plool-, 'bhɛɛ- 'ka nu 'ke -o -le.

³ 'Ke mɛɛ 'la zan 'ka 'lɔkpa-, 'kaa pe 'bhe zan 'ɛ ni dɔɔ: «Mɛɛzan maza -dwa -o ma.» 'Ke 'bhe ɲkla, 'bhe yre do 'ɛ ɲɔɔ bhe, -e nu dɔle -a -la 'ke 'ka nu -o -le.»

⁴ 'Dunɲ- 'bhe ɲkla 'bhɛɛ- klegbɛya do 'ɛ 'yi, 'kooko- -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi 'ɛ -jan 'la ɲwoa 'ɛlwale gban 'bhe 'lɛso-; -ya ɲpia dɔɔ:

⁵ «-Kaa pe Zeruzalemu -wa 'ɛ ta mu 'ɛ ni 'kaa:

-Ka 'ka -yɛkpa' doo, 'kaa -bhlenjbe 'yidɔɔ- bhabha' 'ɛ -yoo zan,

-a yaale -o -soofali 'nɛ do ta, -soofali da do 'kpee -nɛ.»

⁶ -Yaa' -klanlanɛ ple 'ɛ -o gele, -ya ɲpia -o ni -o -za 'la kle 'ke -o 'bhe klele-.

⁷ -Ayile, 'ke -o nule- -soofali da 'pegee 'bhe 'nɛ 'ɛ 'le. 'Bhɛɛ- 'ke -woo ta dune- tralape mu 'ɛ gole-, 'bhɛɛ- 'ke -o 'mu 'kpaale -soofali mu 'ɛ ta. 'Bhɛɛ- 'ke -o Zesu 'yaale 'bhe do ta.

⁸ 'Bhe klegbɛya do 'ɛ 'yi, -zamaa' 'ɛ 'plen- mɛɛ -bebe 'mu ta dune- tralape mu 'ɛ -gwa, 'bhɛɛ- -o 'mu -kpalaa' zibhe 'ɛ 'lii; mɛɛ 'ke mu -yri -laa mu -kaan, 'bhɛɛ- 'mu 'bhe mu -kpalaa' zibhe 'ɛ 'lii 'ezin-.

⁹ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -zamaa' 'ɛ 'lɛdo- 'kanle -a -lɛɛ, 'bhɛɛ- 'ke -a -lɛ -vindo' 'ɛ dɔle- -a zi, 'bhɛɛ- 'ke -woo -weli' mu 'ɛ 'wlenle- 'eke- zi 'ke -wa pe dɔɔ:

«Ozana! Davidi 'nranɛ- 'ɛ -yaa' pɛ -le 'ke 'tɔbhɔleya 'le!»

Mɛɛ 'la zan -o zan Mɛɛzan 'tɔ 'ɛ 'yi, bhaa -Waanbhaa' 'e -dɔɔbo!

-Waanbhaa' a 'tɔbhɔleya 'ɛ -yoo yikpensee ta lafle' 'yi!»

¹⁰ Zesu 'wla bhla 'ɛ zi Zeruzalemu, -wa 'ɛ ta mu 'ɛ 'kpen 'yaa- -o gaan ta. 'Bhɛɛ- mɛɛ mu 'ɛ 'yaa- 'eke- -lɔkpa' zii' dɔɔ: «-Dele mɛɛ 'lɛɛ- 'le ɛɛ?»

¹¹ -Zamaa' 'ɛ 'yaa- 'lɛkun zii' -o ni dɔɔ: «-Waanbhaa' -lɛla' janwo mi Zesu -le. -E da Nazareti, Galile 'kleen 'ɛ 'yi -wa 'nɛ do ta.»

Zesu -ja wlale -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɲla

(Maki 11.15-19; Luki 19.45-48; Zaan 2.13-16)

¹² Zesu -ja wlale -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɲla, 'kee- pɛgon mu 'ɛ 'pegee pɛlo- mu 'ɛ 'kpen -gbinle' -a -la. -E -goli' tabɔɔ mu 'ɛ -waa' -tabali mu 'pegee kpro gon mu 'ɛ 'yaakpe- mu 'ɛ 'kpen 'lɛbhulaa.

¹³ 'Bhe blaen, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Waanbhaa' pe -yaa' 'Sɛwe 'ɛ 'yi dɔɔ: <-O nu 'a pelɛ 'an 'fɛ 'ɛ ma 'seriwofɛ.> 'Bhɛɛ- 'ka mu 'a ɲkla 'ke -faannii' mu gaan 'fɛ 'le.»

¹⁴ -Yrɛ 'wi mu 'pegee gaan 'siɛ mu 'ke mu ɲnwa Zesu -din -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɲla, 'bhɛɛ- -yoo 'kpen 'bheela-.

¹⁵ 'Dunɲ- 'sraka 'lɛna -kunlii mu 'ɛ 'pegee 'Tonɲ daan mu 'ɛ -o Zesu a 'sole- maza mu 'ɛ 'yele-, 'bhe 'pegee -wa male 'kaa -nɛ 'ke mu -yaa pe 'zi dɔɔ: «Davidi 'nranɛ- -yaa' pɛ -le 'ke 'tɔbhɔleya 'ɛ 'le», 'ke -woo zrupliile 'a ma.

* 21:9 21.9 'Bhe 'yi -le dɔɔ: «Bhaa -Waanbhaa' a go -za 'yi! -Kaa magbaandel!»

16 -Ayile, 'ke -wa pele- Zesu ni dɔɔ: «'E 'tron -o -o wojan 'e ma eɛ?» Zesu 'bhe zikpaa- -o ni dɔɔ: «-Aani! 'An □maa. 'Ka 'laa -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e 'yi -jango' 'lɛɛ tapele -lido' eɛ? -A yɔɔndele -o dɔɔ: <'Ya □kla 'bheɛ- -nɛ 'fientronne mu 'pegee -nɛ yientenne mu -o 'η 'tɔbhɔ zii'.>»

17 'Bhe blaam, 'ke -yoo 'tole -o dulayɛ 'e □nɔɔ ye, 'kee- gole -wa 'e 'kpee, 'bheɛ- 'kee-gele- Betani -wa 'nɛ 'e ta. 'Bheɛ- -e □yia 'bheɛ- □nɔɔ ye 'bhe -bi 'e zi.

*Zesu figi diinj do 'dangganwoa
(Maki 11.12-14; 11.20-25)*

18 'Bhe ta tooklin- yi 'le zrwana 'e zi, Zesu 'niina- bhla zi Zeruzalemu, 'ke gbɔn 'a dele-.

19 'Bhe klele 'te, 'kee- figi diinj do yele-zibhe 'e 'tron ta, 'bheɛ- 'ke -ya mabeɛnle 'bhe -din. Yaa 'bhe bhaa 'kedo- 'kpo 'yele- 'bhe 'yi, 'ke yaa 'e go 'bhe 'laa 'te ba. -Ayile, 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «'Yaa nu 'e bhaa klele -li 'kee- 'san -zon ma!» 'Bhe yɛ do 'e □nɔɔ bhe, 'ke figi diinj 'e gale-.

20 Zesu a -klanlane mu 'e -o 'bhe 'yele-, 'ke -o 'kpeelenile -o ma. -Ayile, 'ke -o Zesu 'lɔɔkpale dɔɔ: «-E □kla 'nale- 'bheɛ- figi diinj 'lɛɛ- -gaa yɛ do 'kpo' 'e □nɔɔ -gun eɛ?»

21 'Bhe klele 'te, 'ke -ya 'lekunle -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwɛɛ- 'e ma dɔɔ 'ke 'ka 'ka □kpa -Waanbhaa' 'yi, 'bheɛ- 'ke 'ka zru □kla do -a ni, 'ka nu 'sɔle- 'η -za 'la □kla figi diinj 'lɛɛ- ni 'bhe 'yansi za klele-, 'bheɛ- dɔɔn, 'ka nu 'sɔle- a pele- vle goɔn 'la bhe 'bhe ni dɔɔ: <'Yro 'e gbaanyɛ 'e □nɔɔ, 'bheɛ- ge bɔ wɛyi- 'e ba.> 'Bheɛ- 'bhe nu klele- 'te.

22 'Ke 'ka 'ka □kpa -Waanbhaa' 'yi, 'ke 'ka pɛ 'tole- pɛ 'bhe 'yɛwoa- -a ma 'seri 'yi, 'ka nu 'bhe 'sɔwɔwɛɛ.»

*Zesu a -glɔɔya' 'e da 'naa- -a ma eɛ?
(Maki 11.27-33; Luki 20.1-8)*

23 Zesu -ja wlale -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e □la, 'bheɛ- -e mɛɛ mu daanle -saan -Waanbhaa' a -jan 'e 'le. -E -yaa -o daan 'zi 'waati 'la ba, 'ke 'sraka 'lena mu -kunlii mu 'e 'pegee Zuufu mu a 'gwlaan- gblaam mu 'e -o nule- -a pele- a ni dɔɔ: «-De 'gbu -le pe 'e ni dɔɔ 'e -za mu 'lɛɛ- kle eɛ? 'Bheɛ- -de 'gbu -le -o kle 'sej □naa 'e ni eɛ?»

24 Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Mi 'ezin- 'η 'yoo- zan -za do 'kpo 'yilɔɔkpale 'ka ma, 'bheɛ- 'ke 'ka 'bhe 'lekwan- 'η ni, mɛɛ 'la zan -za mu 'lɛɛ- kle 'sej □naa 'η ni, 'η nu 'bhe zan 'e 'tɔ 'e 'kanle- 'ka ni.

25 -Dele Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan 'winbwa- mɛɛ mu wiinjfeɛ nɔɔ-, -Waanbhaa' taa- bhaaplen mu eɛ?» 'Bhe ya 'e 'yi bhe, 'ke -o zaabole 'sanle 'eke- plɛn- 'ke -wa pe dɔɔ: «'Ke 'wa 'lekwan- -a ni 'kaa -Waanbhaa' -le 'a 'winbwa-, -e nu 'o 'lɔɔkpale dɔɔ: <-Mela ma 'ka 'laa 'ka 'kpale- -a -yi eɛ?»

26 'Bheɛ- 'ke 'wa 'lekwan- -a ni dɔɔ: <Bhaaplen mu -le 'a 'winbwa-, 'woo- -gblaan 'zi -zamaa' 'e 'lɛɛ.> -Amasɔyi mɔkpɛn' 'kpee ma 'yee- Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan -yaa 'ke -Waanbhaa' -lɛla 'janwo mi do 'le.»

27 -Ayile, 'ke -wa -lekunle Zesu ni dɔɔ: «'Waa 'bhe zan 'e dɔɔ.» 'Bheɛ- Zesu 'bhe zikpaa- -o ni dɔɔ: «'Mi 'duj-, mɛɛ 'la zan -za mu 'lɛɛ- kle 'sej □naa 'mi ni, 'naa nu 'bhe zan 'e 'tokanle 'ka ni.»

Mɛɛ do gbe ple ma -gɔɔn

28 Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Ka mu 'a pe -za 'lɛɛ- 'bhe ma 'nale- eɛ?» Mɛɛ do gbe -yaa ple, 'bheɛ- -ya -pia -a gbe -lwa mi 'e ni dɔɔ: «'Nj gbe ge yewo -zon 'an -dɔɔ gba 'e ta.

29 A gbe -lwa mi 'e 'bhe 'a 'lekwan- -a ni dɔɔ: <'Naa -o gele->. 'Duj- boolazi bhɔle, 'ke -zadowɛɛ dɔle 'bhe ma, 'ke 'bhe 'bhe zru niinale, 'bheɛ- 'ke 'bhe gele- -dɔɔ gba 'e ta.

30 'Bhe klegbɛya do 'e 'yi, 'yee- mɛɛ do 'e -ya -pia -a gbe ple mi 'e ni dɔɔ 'bhe ge -yaa' -dɔɔ gba 'e ta. 'Bhe yɛ do 'e □nɔɔ bhe, 'bhe pe -a ni dɔɔ: <'Nj dɛ, 'η nu gele>. 'Duj- 'bhe 'laa gele gba 'e ta -titi.

31 'Woo- gbe ple 'la bhe -o -de 'gbu -le -o dɛ 'e zru maza □kla eɛ?» -Wa -lekwan Zesu ni dɔɔ: «-A gbe -lwa mi 'e 'bhe -le.» -Ayile, 'ke -ya pele- -o ni 'kaa: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ 'nisrakun mu 'e 'pegee gwlen -glin le mu 'e 'mu -le nu wlale 'ka 'lɛɛ -Waanbhaa' a -bhlengbɛya -wa 'e ta.

32 -Amasɔyi Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan □nwa -ledɔɔleya zibhe 'e zɔnle 'ka ni, 'bheɛ- 'ka 'laa 'ka 'kpale- -a -yi; 'duj- 'nisrakun mu 'pegee gwlen -glin le mu 'le -e -kpa -a -yi. 'Bheɛ- 'duj-, 'kaa 'yelawoa 'bhii- 'nisrakun mu 'e -woo -kpa Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan 'yi, -mele □kla 'bheɛ- 'ka 'laa 'ka zru niinale 'bheɛ- 'ka 'ka kpa -a -yi eɛ?»

*Yewone yɔɔ- mu ma -gɔɔn
(Maki 12.1-12; Luki 20.9-19)*

33 Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «-Ka 'ka 'tronbado 'ezin- -gɔɔn 'lɛɛ- 'bhe □la doo: 'Gbakpa' mi do -dɔɔ gba do -kpa. 'Bheɛ- -e 'jasa do □bwa gba 'e zi, 'bhe 'pegee -e -dɔɔ 'yigo- -gluu do -kaan, 'bheɛ- -e 'kpaane do -dwa 'kpata- do wiinj- gba 'e gooba yala- mi 'e 'yaayɛ- 'le. 'Bhe blaam, 'kee- 'yee- -dɔɔ gba 'e gbɛkpale gba 'e 'yikpa yetane mu 'e 'kɔɔ. 'Bhe blaam, 'kee- gele- 'taa do ta.

34 -Dɔɔ bhaa 'kan bhla 'e 'bhɔle- -e -din, 'ke gbazan 'e -e -yaa' 'fɛ 'e □la yewone mu 'e winbole -yaa' -dɔɔ gba -yikpa' yetane 'e mu 'e ba, -yaa' pɛ -dɔɔ bhaa 'si zayi'.

35 'Bhe 'duj-, 'woo- -dɔɔ gba la yetane mu 'e -o gbazan 'e -yaa' yewone mu 'e 'kunle, 'ke -wa do zita zɔnle-; 'bheɛ- 'ke -wa -bhɛɛke' do 'e dele-, 'bheɛ- 'ke -o -wa yaga mi 'e dele- kpoti 'le.

³⁶ 'Bhe blaani, 'ke gbazani 'e -e -yaa' yewone mu 'e -bheeke' mu winbole 'woo-droo gba la yetane mu 'e zi. 'Bhe mu -bebe 'yi 'yaa- ya -a -lwa mu 'e ni. 'Dun- 'woo-droo gba la yetane mu 'e -o 'mu [kwan 'eyooli 'ezin- 'bhii- -a -lwa mu 'e 'e gbēen-.

³⁷ 'Bhe 'yi, 'ke gbazani 'e -ya pele- doo: <'Ke 'mi 'ŋ gbe 'e 'winbwa- -o ta, -o nu -gasikpale 'bhe 'lɛɛ.> -Ayile, 'kee- 'bhe 'winbole -o ta 'tɛ.

³⁸ 'Dun-, 'woo- -droo gba la yetane mu 'e -o gbazani 'e gbe 'e 'yele-, 'ke -wa pele- 'eke- ni doo: <Gba 'e nu bole mɛɛ 'lɛɛ- 'yela- ni boolazi 'ke -a 'cien 'le. -Koo' a dɛ, 'bhe- -a 'cien 'e bo -koo' ni!>

³⁹ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -o 'bhe 'kunle, 'bhe- 'ke -o gele- 'klele- -droo gba 'e -goma', 'bhe- 'ke -o 'bhe dele-»

⁴⁰ Zesu -o -lrokpa doo: <'Ke gbazani 'e [nwa yi 'la 'le -o ta, -e nu -mɛ za -la klele 'woo- -droo gba la yetane mu 'e ni ɛɛ?>

⁴¹ 'Bhe [nɔɔ bhe 'ke mɛɛ mu 'e -wa -lekunle Zesu ni doo: <-O -yren 'laa nu 'klale- gbazani 'e ma, 'bhe- 'bhe nu -a pele doo -woo 'kpen dɛ; 'bhe- -e nu -yaa' -droo gba 'e gbekpale -droo gba la yetane -bheeke' zru -lrele' mu -la 'koo; 'kooko- 'ke -droo bhaa 'kan bhla 'e [bhwa, 'mu -yaa pe droo bhaa na -a ni.>

⁴² 'Bhe- Zesu mɛɛ mu 'e 'lrokpa gbe drɛwoa- 'ezin- doo: <-Jan 'la -yoo -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi 'ka 'laa 'bhe tapele -lido' ɛɛ? 'Bhe -jan 'e 'bhe -le doo: <'Fɛ do mu 'e -o kpoti 'la -blinna 'fɛ do bhla 'e 'zi,

'bhe -le [kla 'ke 'fɛgwle- 'e gaan -la vle -kpuŋ -gbene 'gbu 'e 'le, 'bhe- 'bhe -le 'fɛ 'e 'kpen 'yikun-.

'Bhe -za 'e -daa Mɛɛzan -la ba,

'bhe- -yoo -koo' mu -yre 'yi 'kpeeleni maza do 'le.>

⁴³ <'Bhela- -zayile, -Waanbhaa' nu -yaa' -bhlengebeya -wa 'e 'kunle- 'ka mu 'koo, 'bhe- -e nu -a nale 'si 'bheeke mu ni. 'Bhe 'si mu 'e 'mu nu taawole 'yee- -Waanbhaa' a zi 'e ta, 'bhe- -mu nu -a zru maza klele.

⁴⁴ ['Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -balaa' 'yee- vle 'lɛɛ- ta, 'bhe zan 'e nu klele 'bhii- 'ke 'tre gbo -balaa' 'tre ma, -e wi gone- 'la gbēen- 'krokro; 'bhe- 'ke 'yee- vle 'e 'lɛɛ- -balaa' mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan ta, 'bhe zan 'e nu klele 'bhii- -a -lwa mi 'e 'wigbeya 'e gbēen-»]

⁴⁵ 'Sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee Farizi mu 'e -o Zesu -a -gɔɔn mu 'e 'male-, 'ke -wa 'yaangole 'bhii- 'bhe 'yaa- 'wo -la ma -gɔɔn mu bo 'zi 'bhe gbēen- bhe.

⁴⁶ -Ayile, -o gbe -yaa nu 'solɛ- Zesu 'kunle ma gone- 'la gbēen-, 'ke -o 'bhe -glinle' 'sanle. 'Dun- -o -yaa -gblaani 'zi -zamaa' mu 'e 'lɛɛ, -amasroyi -o 'kpen 'yaa- Zesu 'kun zii' 'bhii- -Waanbhaa' -lela' janwo mi do 'le.

22

Le doyre [nɔɔ 'feti ta pekoo- -gbene 'e ma -gɔɔn
(Luki 14.15-24)

¹ Zesu -jan -bebe [woa mɛɛ mu 'e ni 'ezin- gɔɔn mu 'yi. -E pe -o ni doo:

² <Laanima -Bhlengebeya -wa -a 'pwɛle- -o 'ezin- -za 'lɛɛ- 'bhe- 'le: -Bhlenge do 'a gbe na do 'feti 'e ta pe 'e [kla.

³ 'Bhe- 'kee- -yaa' 'fɛ 'e [la yewone mu 'e winbole mɛɛ mu 'siiyre- nɔɔ- 'kaa 'mu nu 'yee- ledoyre nɔɔ- 'feti 'e ta, 'dun- 'bhe mɛɛ mu 'e waa dole -a -la 'ke -o nu.

⁴ 'Bhe klele 'tɛ, 'kee- -yaa' yewone 'bheeke mu winbole 'kaa 'mu ge -a pe mɛɛ mu 'e ni doo: <N dri mu 'e 'pegee -an wi blaale mu 'e [dia, 'bhe- 'ŋ [yaan -o kpo 'e klele. Pele 'e [maa, -ka nu 'ŋ gbe na do 'feti 'e ta!>

⁵ 'Dun- 'bhe mɛɛ mu 'e 'ezin-, -o do 'kpo 'laa -o 'siiza- -bhlenge 'e 'koo 'bhe bole -klosi 'yi, 'bhe- -o 'kpen -ja -waa' yewoyre nɔɔ: -O do -ja 'bhe ba gba la, -a -bheeke' do -ja 'bhe a pe gonyre [nɔɔ;

⁶ 'bhe- -o -vin mu 'e 'mu [klaa -bhlenge 'e -yaa' yewone mu 'e ta, 'bhe- -o -yren 'e 'kpen -gɔɔn -kpa' mu ta, 'bhe- -o 'mu [dia.

⁷ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -bhlenge 'e -ya zrupliile, 'kee- yaa -srwase' mu 'e 'winbole 'kaa 'mu ge 'woo- mɛɛ dɛ mu 'e 'kpen dɛ, 'bhe- -o 'mu a -wa 'e 'kpacie.

⁸ -O yanle kpo 'e klele, 'ke -ya pele- -yaa' yewone mu 'e ni doo: <Le do 'feti 'e ta pele 'e [maa, -o mɛɛ 'la zan mu 'siila- 'yee- pele 'e ma, -a -gaale' laa -yaa -o ba 'ke -wa bhle.

⁹ -Ka ge 'dun- -wa 'e 'kpee -gbleba -gbene mu 'e ta, 'bhe- 'ke 'ka 'lepaa- mɛɛ 'oo mɛɛ 'la 'le, -ka 'bhe 'sii- pele 'e ma.>

¹⁰ 'Bhe ya 'e 'yi bhe, -bhlenge 'e -yaa' yewone mu 'e -ja -wa 'e 'kpee -gbleba -gbene mu 'e ta, 'bhe- mɛɛ 'tolɛ- mɛɛ -o 'mu 'siila-; 'e pe mɛɛ wlan mu oo, 'e pe mɛɛ -yoo' mu oo, -o 'kpen [nwa, -asiikoo 'feti kle 'fɛ 'e [paa 'ke mɛɛ mu 'e 'le.>

¹¹ <'Bhe klele 'tɛ, 'ke -bhlenge 'e 'wlale 'feti kle 'fɛ 'e [la mɛɛ mu 'e taglin- zayi'. 'Bhe-, 'ke -a -yrekpale mɛɛ do ma -o plen-, 'bhe- le doyre nɔɔ- 'feti 'e ta dune- laa -yaa 'bhe mɛɛ 'e ta.

¹² -E pe 'bhe mɛɛ 'e ni doo: <N 'bhegwlen-, -e [kla 'nale- 'bhe- 'e [wlaa ge, 'bhe- 'feti ta dune- laa -o 'e ta ɛɛ?> 'Yee- mɛɛ 'e tagale [bwa -a yaalele.

¹³ -Ayile, 'ke -bhlenge 'e -ya pele- -yaa' yewone mu 'e ni doo: <-Kaa gbe 'pegee -a gaan mu 'e tabo 'ke bhle 'le, 'bhe- -kaa blin 'peeli- laale -gblo 'e 'yi. -E nu wisile 'bhe 'pegee -e nu -a gbenebhe mu 'e 'sonkpale 'bhe- [nɔɔ -zadowɛɛ 'e 'koo.>

¹⁴ -Amasroyi, -Waanbhaa' mɛɛ -bebe 'siila-, 'dun- -e mɛɛ sanɛ- -la makwan-»

Zuufu mu 'ε-woo Zesu 'lrokpa zii' 'nisra gbawoza 'yi

(Maki 12.13-17; Luki 20.20-26)

15 Farizi mu 'ε -o -ja 'eke- yelε. -O -yaa nu 'sole- Zesu 'kunle gone- 'la gbεen- -a 'gbu 'liiwli- ma, -woo 'kone- 'ɽya 'bhεε- -zayi', 'bhεε- -o 'ɽkpa do ma 'bhe ta.

16 -Ayile, 'ke -woo zi mu 'ε 'ke mu 'pegee Erodi zi mεε -lεdo' 'ke mu winbōle Zesu 'lrokpa yre nōo- 'kaa: «'O Daan mi, 'wa 'yaango- 'bhii- 'e wlan pe, 'bhεε- 'e mεε mu daan -'Waanbhaa' zi 'ε ta 'taawogbeya 'ε 'bhεε- 'le wlan 'ε ma, 'bhe 'pegee 'yaa gblaan mεε 'kedo- 'kpo 'lεε, 'bhεε- 'yaa mεε mu bago.

17 'Dun-, 'bhi pe -za 'lεε- 'bhe 'yi 'nale- εε? -Kōoa' 'tonj 'ε ta, kōo' sō Rome mu 'ε -waa' -bhleŋgbe -gbene Sezaa 'ε -yaa' 'nisra 'ε gbawole εε?»

18 'Dun- Zesu -waa' -dawli' 'ε dōle 'ke -ya pele- -o ni dōo: «Mεε -yrekōoza kle mu, -mele 'ɽkla 'bhεε- 'ka -o -jan bhee 'kpa zii' 'ɽ' 'lεε εε?»

19 -Ka 'yee- 'nisra gbawo denie -goli' 'tanbha do zron 'ɽ ni -ge dool'» 'Bhe klele 'te, 'ke -o 'bhe 'tanbha 'ε do zronle- -a ni.

20 -Ayile, 'ke -yoo -lrokpale dōo: «-De 'gbu -la ngblo lii 'pegee -a 'tō yōon 'kpaale- -le 'yee- -goli' 'tanbha 'lεε- ta -ge εε?»

21 -Wa -lekwan -a ni dōo: «-Bhleŋgbe Sezaa ngblo lii 'pegee -a 'tō yōon 'kpaale -le 'kele-» -Ayile, 'ke Zesu a 'pele -o ni dōo: «Sezaa a pe -o 'kela 'le -ka 'bhεε- gbawo 'bhe ni, 'bhεε- -'Waanbhaa' a pe -o 'kela 'le -ka 'bhεε- 'na 'bhe ni 'ezin-»

22 'Woo- mεε mu 'ε -o Zesu 'wojan- 'ε 'male-, 'ke -o 'kpeelenile -o ma, 'bhεε- 'ke -o jilale.

Saduse mu 'ε Zesu 'lrokpa zii' mεε bweza gale ba 'ε ba zayi'

(Maki 12.18-27; Luki 20.27-40)

23 'Bhe -yrekpaa' do 'kpo 'ε 'le, mεε 'ke mu 'ɽnwa Zesu ba; -o -yaa -o sii Saduse mu. 'Woo- Saduse mu 'ε 'wole- 'a pe dōo 'ke mεε -gaa, yaa sō bwele- gale ba.

24 -O Zesu 'lrokpaa- dōo: «'O Daan mi, Moizi 'a 'ɽpia 'o ni 'kaa: <'Ke 'gwlaan- do -gaa, 'bhεε- 'ke yaa -ne 'yale- -a na 'ε ta, -a gaanzido 'ε sō -a na glaanle 'ε 'yaale; 'kooko- 'bhe -ne mu 'la 'yale -a na 'ε ta, -wa 'tokpa- 'mu ma.»

25 'Bhe 'laa 'sanle- bhaama: De -ne ma 'gwlaan- 'srwaple- -yaa 'o ba -ge. -O 'naagwlen- 'ε 'bhe le do -yalaa', 'dun- 'bhe 'laa -ne 'srōowole 'bhe le 'ε ta, 'bhεε- 'bhe -gaa. 'Bhεε- 'bhe a pe gaanzido 'ε 'bhe -a na glaanle 'ε 'ɽsia 'bhe 'na 'le.

26 'Dun- 'ezin-, -a gaanzido 'ε oo, 'bhe a pe ziten' oo, 'ke 'bhe ge 'tenle- -o neene- 'srwaple- mi 'ε ma, -o 'kpen a pe 'ε 'ɽkla 'bhεε- gbεen- 'ezin-.

27 -O 'kpen gale blaen, 'ke le mi 'ε 'gbu gale- 'ezin-.

28 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke gbaa mu bwe yi 'ɽbhwa gale ba yi 'la 'le, -o -de 'gbu -le a pe nu klele 'ke 'yee- le 'ε 'le εε? -Amasrōyi 'yee -le 'ε -e 'ɽkla -o 'kpen 'na 'le do do.»

29 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'lekunle -o ni dōo: «'Ka 'yinia- 'gbu 'egbenele, -amasrōyi 'kee- kpa -'Waanbhaa' a 'Sewe 'ε ta oo, 'kee- kpa -'Waanbhaa' a -glooya' 'ε ta oo, 'ka 'laa -o do 'kpo do.

30 Wlan 'ε ni, 'ke gbaa mu -bwela gale ba yi 'la 'le, 'gwlaan- mu laa nu le mu 'sile- li, 'bhεε- le mu laa nu yaale -li 'gwlaan- mu 'kōo, 'dun- -o nu bole 'bhii- -mleke' mu a pe bogbeya 'ε gbεen- lafle' yi!

31 Droon', gbaa mu bweza 'ε gale ba -'Waanbhaa' -jan 'la 'ɽwoa 'ka ni 'bhe ba zayi', 'ka 'laa 'bhe tapele -lido- -yaa' 'Sewe 'yi εε?»

32 -E pe dōo: <'Mi 'le 'ke Abraamu oo, Izaki oo, 'bhe 'pegee Zakabu mu a -'Waanbhaa' 'le.» -'Waanbhaa' laa -o 'ke mεε gbaa mu a -'Waanbhaa' 'le, 'dun- -yoo 'ke mεε yre male mu -la -'Waanbhaa' 'le.»

33 -Zamaa' mu 'la 'yaa- -o 'tronkpa zii' 'yee- Zesu ni, -e 'mu 'kpen 'liibhaala' mu ma -yaa' mεε daangbeya 'ε ma.

'Tonj 'la 'bhe -za 'gbu -o 'egloole (Maki 12.28-34; Luki 10.25-37)

34 Farizi mu 'ε -wa malawoa 'kaa Zesu a -jan -dwa Saduse mu 'ε gbe -yi, 'ke -woo -lekpale 'eke- ta.

35 'Bhe ya 'ε 'yi bhe, -o do 'la 'bhe 'yaa- 'ke 'Tonj daan mi 'le 'bhe 'yaa- zi 'bhii- 'bhe -jan bhee ho Zesu 'lεε, 'bhεε- -e 'bhe kun 'bhe 'gbu 'liiwli- ma; -ayile 'kee- Zesu 'lrokpale dōo:

36 «'O Daan mi, 'tonj 'ε -de 'gbu -la -za -gloō 'yiya- 'tonj -vin mu 'ε ni εε?»

37 Zesu 'bhe 'lekwan- -a ni dōo: «<'Yaa- Meezan -'Waanbhaa' 'ε -za 'sō 'e ni 'e zru oo, 'e 'nii- oo, 'pegee 'e 'kpeejan- 'ε 'kpen 'le.»

38 'Bhe -le 'ke 'tonj 'ɽlwa mi 'ε 'pegee 'tonj 'la -za -o 'egloole 'bhe 'le.

39 -A 'kela ten 'bhe zi, 'bhεε- 'ke -o 'pegee 'bhe -o do 'bhe -le -ge: <'E -vindo' mi -za 'sō 'e ni 'bhii- 'e 'gbu -za sō 'e 'gbu ni gōne- 'la gbεen-»

40 Moizi a 'tonj mu 'ε 'kpen 'pegee -'Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ε kli gbaanle -o 'woo- 'tonj ple 'la bhe 'wola- ta.»

Mεε -Bhee Mi -kpōsōo Krisi 'ε yaa -o 'ke Davidi 'nrane- 'te 'le

(Maki 12.35-37; Luki 20.41-44)

41 Farizi mu 'ε -o 'lekpale -yaa 'eke- ta, 'bhεε- 'ke Zesu -za do -yilrokpale -o ma dōo:

42 «Mεε -Bhee Mi -kpōsōo Krisi 'ε, 'ka -mela dan 'ka 'kpee -a ba zayi' εε? 'Bhεε- -dela -nrane -le 'kele- εε?» -O 'bhe 'lekwan- Zesu ni dōo: «Davidi -la 'nrane- -le 'kele-»

43 'Bhe 'yi bhe, 'ke Zesu -o -Irokpale dɔɔ: «Lii 'Wenj -gloɔya' 'e 'yaa- Davidi ta 'waati 'la ba, -mela ma 'bheɛ- -a 'gbu Krisi 'siila-MEEZAN EE? 'Bheɛ- Lii 'Wenj -gloɔya' 'e 'le -ya [pia dɔɔ:

44 «MEEZAN -Waanbhaa' 'a [pia 'an MEEZAN 'e ni dɔɔ nu yala- 'tɔbhɔ ma yaayre 'e [nɔɔ 'ɲ -din -ge, 'sani- 'mi 'e 'soɔnmii mu 'e 'kpen ɲgblo kpala' 'e gaan [la.»

45 «'Ke Davidi 'gbu Krisi 'siila- <MEEZAN>. 'Bheɛ- -e so klele- -a -nrane 'le 'nale EE?»

46 'Woo Farizi mu 'e do 'kpo 'laa 'sole- 'bhe -jan 'e 'lekunle 'a ni. -A 'san 'bhe 'yi 'e ma, yaa dɔle -o 'kedo- 'kpo 'kpee 'ke 'bhe 'a 'Irokpale 'ezin-.

23

Zesu -o -la 'zi 'Toj daan mu 'e 'pegee Farizi mu 'e ta

(Maki 12.38-40; Luki 11.39-52; 20.45-47)

1 Zesu -janwoa -zamaa' 'sre mu 'pegee -yaa' -kɔɔɔlanɛ mu 'e ni. -E pe dɔɔ:

2 «'Toj daan mu 'e 'pegee Farizi mu 'e 'wole- Moizi blaantazen mu 'e 'le 'ke -o mɛɛ mu daan 'bhe a 'toj mu 'e 'le.

3 -O pe 'ka -za 'la kle, -ka 'bhe 'kpen kle, 'bheɛ- -ka 'taawo -waa' mɛɛ daangbeya 'e zi. 'Dun- 'ka 'laa 'taawole 'bhii- -o 'taawogbeya 'e gbɛɛn-. -Amasroyi -o 'ka daan -za 'la 'le 'woo- 'gbu 'laa 'bhe kle.

4 -O 'kwe kpɔɔɔle -gbɛɛn mu yre 'bheɛ- -o 'mu do mɛɛ mu 'e 'wiɔɔɔn-, 'bheɛ- 'dun- waa dɔ -a -la 'ke -o bhɔ 'mu ba 'bhe 'kwe mu 'e sane- 'silele.

5 'Ke -o -za 'oo -za 'la klele-, -woo 'gbu zɔɔn mɛɛ mu ni. 'Bhela- -zayile, -o 'sewebheya 'la yre wi 'fle mu 'yi, 'bheɛ- -wa 'kpa -o -mlɛlii' 'pegee -o gbe ma, 'woo- Farizi mu 'e 'pegee 'Toj daan mu 'e -o waa pe mu 'e 'laata- de 'egbenele, 'bheɛ- -o waa dune- gbɔɔɔn mu 'e 'lema- mu 'e tro 'egboɔnle.

6 'Bheɛ- pebhleyre -gbɛɛn mu 'e 'pegee Zuufu mu daanfɛ' mu 'e [la zilɛɛ- yaayre mu 'e makunle so 'wola- ni.

7 'Bheɛ- 'ezin-, 'ke -woo -wa 'kpee -kpan mu 'e ta, 'bhe so -o ni 'ke mɛɛ mu -o 'pubɔ-, 'bhe 'ke -woo sii <O daan mi, 'o daan mi>.

8 'Dun- 'ka mu, 'ka 'laa 'tole- 'ke mɛɛ mu 'ka sii <O daan mi>, -amasroyi 'ka 'kpen -o nɛɛnɛ- ma do mu 'le, 'bheɛ- 'ka daan mi -o do 'kpo.

9 'Ka 'laa mɛɛ 'kedo- 'kpo 'siile- 'tre ta -ge 'ka de, -amasroyi 'ka De -bheɛke' do 'laa -o 'ka De -Waanbhaa' 'la do -kplɛn -o laanima lafle' 'yi 'bhe blaɔn.

10 'Bheɛ- 'ezin-, 'ka 'laa 'tole- 'ke mɛɛ mu 'a pe 'ka ma <-kunlii>, -amasroyi Krisi do -kplɛn -le 'ka -kunlii 'e 'le.

11 'Ka ba mɛɛ gbɔɔɔn 'e, 'bhe kle 'ka 'kpen a yewone 'le.

12 'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'bhe 'gbu magbaandia -Waanbhaa' nu 'bhe zan 'e mazinale, 'dun- 'ke mɛɛ 'la zan 'bhe 'gbu mazinale, -Waanbhaa' nu 'bhe zan 'e mag- baandele.»

Zesu -o Farizi mu 'e 'pegee 'Toj daan mu 'e ta -yren mu 'e ba janwo 'zi

13 «'Ka ta -yren! 'Ka mu 'Toj daan mu 'e 'pegee 'ka mu Farizi mu 'e, 'bheɛ- 'ka mu mɛɛ -yrekɔɔza kle mu! -Amasroyi 'ka laanima -bhɛɔɔgbeya -wa ta zi 'e 'liitan- mɛɛ mu -lɛɛ. 'Ka mu 'gbu 'laa wla -a nɔɔ-, 'bheɛ- mɛɛ 'la zan mu -o -a zi 'bhii- 'mu 'wla -a nɔɔ-, 'ka 'laa to 'bheɛ- 'mu wla.»

14 ['Ka ta -yren! 'Ka mu 'Toj daan mu 'e 'pegee 'ka mu Farizi mu 'e, 'bheɛ- 'ka mu mɛɛ -yrekɔɔza kle mu! -Amasroyi 'ka glaɔnle mu 'e 'kɔɔpe- mu 'e 'kpen 'kun, 'bheɛ- 'ka mɔ 'ka 'seriwole zi 'ka 'gbu zɔɔn zayi' mɛɛ mu ni. 'Bhela- -zayile -o nu 'ka mu 'kitikanle 'eyɔɔle 'ke 'bhe kan mɛɛ -vin mu 'e ta.]»

15 «'Ka ta -yren! 'Ka mu 'Toj daan mu 'pegee Farizi mu mu, 'ka mu mɛɛ mu -yrekɔɔza kle! -Amasroyi 'ka ge 'taa ta yrekpen- [nɔɔ 'tre ta 'pegee weyi- ta, 'kooko- 'ka mɛɛ do wla 'kaa- Zuufu mu a 'seri 'e 'yi. 'Ke 'ka mɛɛ do [wlaa 'kaa- 'seri 'e 'yi, 'ka 'bhe zan 'e mabɔɔ 'bheɛ- -e kle -jranama 'ne 'le 'kee- kle 'eyɔɔle 'ke 'bhe kan 'ka mu 'gbu ta -gloɔn ple.»

16 «'Ka ta -yren! 'Ka mu, mɛɛ -ledɔɔ' mu -yre 'wile- mu! 'Ka pe dɔɔ: «'Ke mɛɛ do 'e 'sienwoa- *-Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbɛɛn 'e ma, 'bhe 'laa -o -zake' 'le; 'dun- 'ke -ya 'sienwoa- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbɛɛn [la -can 'e ma, 'kaa- pe dɔɔ 'bhe zan 'e 'sienwoa- pe 'la ma -e 'bhe 'yizakle kpanma.»

17 -Zadɔkle mu, 'bhe 'pegee mɛɛ -yre 'wile- mu! -Can 'pegee -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbɛɛn 'e, 'woo- pe ple 'e ba, -o -de 'gbu -la gbɔɔn -yiya' -a do ni EE? -Can 'e taa- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbɛɛn 'la 'bhe 'yee- -can 'e kle 'wenj -Waanbhaa' a pe 'le bhe EE?

18 'Ka mu pe 'ezin- dɔɔ 'ke mɛɛ do 'e 'sienwoa- 'srakagoyre 'e ma, 'bhe 'laa -o -zake' 'le; 'dun- 'ke -ya 'sienwoa- 'sraka gope 'la -yoo 'srakagoyre 'e [nɔɔ, 'kaa- pe dɔɔ 'bhe zan 'e 'sienwoa- pe 'la ma, -e 'bhe 'yizakle kpanma.

19 Mɛɛ -yre 'wile- mu, 'woo- pe ple 'e -a -de 'gbu -la gbɔɔn -yiya' -a do ni EE? 'Sraka gope 'e taa- 'srakagoyre 'la 'bhe 'sraka gope 'e kle 'wenj -Waanbhaa' a pe 'le bhe EE?

20 'Ke mɛɛ 'la zan 'e 'sienwoa- 'srakagoyre 'e ma, 'bhe zan 'e 'sienwoa- 'yee- 'srakagoyre 'e 'pegee -a ta pe mu 'e 'kpen -la ma;

21 'ke mɛɛ 'la zan 'e 'sienwoa -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbɛɛn 'e ma, 'bhe zan 'e 'sienwoa-

-Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e 'pegee -Waanbhaa' 'la 'bhe -o -a zan 'le -o ple -kpen -la ma bhe.

²² 'Bhēē- 'ke mēē 'la zan 'e 'sienwoa- laffe' ma, 'bhe zan 'bhe 'sienwoa- Waanbhaa' a -bhleḅbeya 'yaakpe- 'e 'pegee -Waanbhaa' 'gbu -la ma bhe.»

²³ «'Ka ta -yren! 'Ka mu 'Toḅ daan mu 'e 'pegee 'ka mu Farizi mu 'e, 'bhēē- 'ka mu mēē -yrekōōza kle mu! 'Ka 'kaa- zien kle -laane' mu 'e 'pegee -zienbhe' 'fientronne mu 'e -ledulayre vu mi 'e 'bhēē- 'na -Waanbhaa' ni. 'Dun- -za mu 'la -za -o 'egloole 'toḅ mu 'e ta, 'bhii- -ledōōleya, mēē -yrenklale mēē ma, 'bhe 'pegee 'e zru bole do -Waanbhaa' ni, 'ka 'ka 'yrezigblaana 'bhe -za mu 'e klele ma.

²⁴ 'Ka mu 'la 'ka -o zi zron pe 'le mēē mu ni, 'ka mu 'gbu 'yre 'wile- -o! 'Ka 'ka 'gbu 'mi yi 'e tayroo, 'bhēē- 'ka 'laa to 'ke -o muvun- -ne 'fientronne do 'kpo ye -a ba. 'Bhēē- 'dun-, pe 'la wla 'ka 'kpee 'bhe -o 'bhii- 'yoonma 'gbutru do gbēēn-, 'bhēē- 'ka 'bhe 'kpen miin.»

²⁵ «'Ka ta -yren! 'Ka mu 'Toḅ daan mu 'e 'pegee 'ka mu Farizi mu 'e, 'bhēē- 'ka mu mēē -yrekōōza kle mu! -Amasroyi 'ka 'kaa -yi 'mipe- mu 'e 'pegee 'kaa pebble 'tasa mu 'e maflee 'elrele, 'bhēē- 'dun-, -o 'pale- -o 'ke 'kaa- -faan pe mu 'pegee 'ka pe mu 'la 'kwana mēē mu 'kōō kpanma 'mu -la -le.

²⁶ Farizi mi -yre 'wile-! 'Yaa- -yi 'mipe- 'pegee 'yaa- pebble 'tasa mu 'e 'yife 'elwale 'pe, 'bhēē- -a ma nu 'fielele- 'e.»

²⁷ «'Ka ta -yren! 'Ka mu 'Toḅ daan mu 'e 'pegee 'ka mu Farizi mu 'e, 'bhēē- 'ka mu mēē -yrekōōza kle mu! 'Ka -o 'bhii- bu 'fielele- mu gbēēn-; -o ma lele 'prelii-, 'dun- -o 'kpee 'e 'pale- -o 'ke mēē gbāa bhele' mu 'pegee pe bonle -gloōn 'e 'kpen -la -le.

²⁸ 'Ka mu 'gbu 'dun-, 'ka -o mēē -yre 'yi mēē -ledōōle mu 'le, 'dun- 'ka 'kpee, 'ka mēē -yrekōōza 'te -la kle 'bhe 'pegee -za 'yoo.»

²⁹ «'Ka ta -yren! 'Ka mu 'Toḅ daan mu 'e 'pegee 'ka mu Farizi mu 'e, 'bhēē- 'ka mu mēē -yrekōōza kle mu! 'Ka bu -irele 'mu do -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'la -gaa 'mu ni, 'bhēē- mēē -ledōōle mu 'la -gaa 'ka 'mu bu mu 'e mabaa.

³⁰ 'Bhēē- 'kaa pe doo: <'Ke 'o kle bi 'o -gbōō mu a pe 'waati 'e ba 'elwaleta, 'waa -yaa nu 'kpale- -o ba 'bhēē- 'o -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e de.»

³¹ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'ka 'gbu 'a 'yaango- doo mēē 'la zan mu -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e 'dia 'ka -o 'bhe zan mu 'e 'kpee yi mu 'le.

³² 'Ka -gbōō mu -za 'la klele zisaan-, 'ka mu 'bhe -vin 'e 'layan.

³³ 'Ka mu mēē -yoo' 'plalu mēē mu, 'bhēē- 'ka mu -bhlu 'plalu mēē mu, 'ka 'kpee ma 'ka nu gole -jranama 'te -kpan 'e 'yi eē?

³⁴ 'Bhela- -zayile, -ka 'ka 'tronbado doo, 'ḅ nu -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'winbōle 'ka ba, 'bhe 'pegee -zado' mu, 'bhēē- 'Toḅ daan mu. 'Ka nu -a 'ke mu dele, 'bhēē- 'ka nu -a 'ke mu gbaanle -yrigbēele ta. 'Bhēē- 'ka nu -a 'ke mu tafele gbanbhle mu 'le 'kaa- Zuufu mu daanfe' mu 'e 'la; 'bhēē- 'ka nu -yrenkpale -o ta -wa 'tole- -wa 'bhe ta.

³⁵ 'Bhe 'yi 'te, 'bhēē- 'ka 'pliila- mēē mu 'la 'kpen ma -o delele 'tre ta -ge, 'mu deza 'kiti 'e balaa' 'ka ta; 'kee- san mēē -ledōōle Abeli dele 'e ma, 'bhēē- 'kee- nu 'tenle- 'ka Bereka gbe Zakari 'la 'dia -Waanbhaa' gbayre 'e 'pegee 'srakagoyre 'e 'plen- 'bhe ma.

³⁶ 'Mi 'a pe 'ka ni 'ḅ 'sowēē- ma doo -o mēē 'la zan mu 'kpen 'dia, 'mu deza 'kiti 'e nu baale -zon mu 'e ta.»

Zesu -o -janwo' zii' Zeruzalemu mu 'e ba zayi'

(Luki 13.34-35)

³⁷ Zesu pe 'ezin- doo: <'Ee, Zeruzalemu mu! 'Ee, Zeruzalemu mu! 'Ka mu 'la 'ka -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e de, 'bhēē- 'ke -Waanbhaa' mēē 'la zan mu 'winbwa- 'ka ba, 'ka kpoti pa 'mu ma! 'Naa 'a klele gaan -wēē' 'ke 'ḅ 'ka 'lekpale -yidanle 'eke- ta 'bhii- maa nēē do -a -nēē mu 'e 'lekpale- 'eke- ta gōne- 'la gbēēn- -a gbenron- mu 'e 'la. 'Bhēē- 'dun- 'ka 'laa dole 'bhe 'la -titi.

³⁸ -Ka 'ka 'yrekpa -ge doo! 'Kaa- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e 'yee- -Waanbhaa' 'gbu nu gole 'bhe 'la.

³⁹ -Amasroyi, 'mi pe 'ka ni doo: 'ka 'laa nu 'ḅ yele -li 'kee- san -zon ma, 'ke 'bhe ge 'tenle- 'ka nu -a pele yi 'la 'le doo: <'Mēē 'la zan -o zan Meezan 'to 'e 'yi, bhāa -Waanbhaa' 'e -doobo!>»

24

Zesu -o -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e 'wiza- 'e 'leejanwo 'zi

(Maki 13.1-13; Luki 21.5-19)

¹ Zesu 'pwe bhla 'e zi -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e 'la, 'ke yaa -klanlane mu 'e -woo mabeenle -a -din, 'bhēē- 'ke -wa pele- -a ni doo -e -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene gwle 'e dogbeya mu 'e -glin doo.

² 'Dun- -e pe -o ni doo: <'Ka 'yre -o 'fegwle- dogbeya -gbene -gbene mu 'la ma -ge bhe, 'mi pe 'ka ni wlan 'e ni doo 'fe 'lee- 'kpen nu -wile-, 'bhēē- -a -yi vle -kpuḅ mu 'e 'kpen nu 'klaale-, 'bhēē- -o 'kedo- 'kpo 'kpaale- laa nu bole 'eke- ta -ge.»

-Klōōō' mu 'pegee 'trebho mu 'la nu bhele 'drunyan 'yan yi 'e 'lee

(Maki 13.3-13; Luki 21.7-19)

³ Zesu 'yalaa- Olivi diiḅ vle goon 'e 'wiiḅ- 'Bhēē- 'ke -yaa- -klanlane mu 'e 'te 'mu 'e mabeenle -a -din, 'bhēē- 'ke -wa -lrokpale

doo: «*-Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e 'sie 'waati 'e nu klele 'waati 'e -dela ba ee? 'Bhee- 'e nu yi 'e 'pegee 'drunyan 'yan yi 'e -o -toomasie nu klele -mela -le ee?»

⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'lekunle -o ni doo: «-Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele, 'kooko- mee 'kedo- 'kpo 'laa 'ka 'yini-.

⁵ -Amasroyi mee -bebe nu nule, 'bhee- -o nu 'n' 'to 'e 'kpale- -o 'gbu ma, 'ke -wa pe -o 'gbu ma 'kaa: «'Mi 'gbu -le 'ke MEE -Bhee mi -kpoooo Krisi 'gbu 'e 'le!» 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -o nu mee -bebe 'yiniile.

⁶ 'Ka nu gwledanwli mu male 'ka -din, 'bhee- 'ka nu yre gboon [nnoo gwledanwli mu male. -Ka do klen 'ke 'ka 'laa gblaana 'de, -amasroyi -a -ledulale -o doo 'bhe -za mu 'la bhe 'mu -le nu bhole 'elwale pe, 'dun- 'bhe 'laa nu klele 'ke 'drunyan 'yan 'waati 'e 'le.

⁷ 'Kleen do -yi mu nu gwledanle 'kleen 'bheeke 'yi mu 'e ba, 'bhee- -bhleingbe do a 'kleen 'yi mu nu 'wlenle- -bhleingbe 'bheeke do a 'kleen 'yi mu 'e 'kaama', 'bhee- -o gwledan 'eke- ba. -Gu mu nu dole, 'bhe 'pegee 'tre nu beenle 'tre ta yre -bebe [nnoo.

⁸ 'Dun- 'bhe 'kpen nu klele 'trebho mu 'e zisanyre -la -le, 'bhii- 'ke le do -bha [zian -a ta -e -yrenbhle gone- 'la gbeen-.

⁹ 'Bhe ya 'e 'yi bhe, mee mu nu 'ka 'lenale mee -bheeke' mu ni, 'kooko- 'mu -yrenkpa' 'ka ta, 'bhee- 'mu 'ka de. 'Ka ven nu 'sile- 'kleen 'kpen 'yi mu yin 'lii 'mi 'to 'e -zayi'.

¹⁰ 'Bhe 'waati do 'kpo 'e ba, mee -bebe nu 'ploole- 'o 'kpale- ma -Waanbhaa' 'yi. -O nu -dawali 'kpale- 'eke- gbe ta, 'bhee- -o ven nu 'sile- 'eke- yin 'lii.

¹¹ Bhla ma -Waanbhaa' -lela' janwo mu -bebe mu nu 'pwele- -a -yi, 'bhee- 'mu nu mee -bebe 'yiniile.

¹² -Za 'yoo- 'pa gbe -yoo' 'e 'koo, 'soniya -le nu gale mee -bebe zru ba.

¹³ 'Bhee- 'dun-, 'ke mee 'la zan -Waanbhaa' a -za 'e 'yikwan' 'ke 'bhe ge 'tenle- -a -leyanle ma, 'bhe zan nu gole -za 'yi.

¹⁴ -O nu -bhleingbeya -wa 'e ma -Jan -Nrale' 'lee 'bhe 'wole- zenle 'drunyan 'e 'yi yrekpen- [nnoo, 'kooko- 'kleen 'kpen 'yi mu 'e -Waanbhaa' a -jan 'e ma. 'Ke 'bhe [kla, 'bhee- 'drunyan 'yan yi 'e nu bhole 'te.»

-Za 'yoo- 'kanle- -a -dan' ta

(Maki 13.14-23; Luki 21.20-24)

¹⁵ «'Ka nu -o pe 'la sii <Pe -yoo> 'bhe dulale yele -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e [la 'kee- 'bhe 'trinjo-. -Waanbhaa' -lela' -janwo' mi Danieli -a ba -janwoa 'elwale -so. 'Ke 'bhe [kla 'waati 'la ba, 'ke mee 'la zan -o 'sewe 'lee- tape 'zi, 'bhe zan 'a 'yima 'elrele.

¹⁶ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke mee 'la zan mu [kla Zude 'kleen 'e 'yi, 'mu blasan- 'mu 'lee ye vle goon mu 'e ba yre ta;

¹⁷ 'ke mee 'la zan [kla 'bhe 'a 'fe 'e 'wiinj-, 'bhe zan laa zinale, 'kee- ge wlale -yaa' 'fe 'e [la -yaa' pe mu 'si zayi'.

¹⁸ 'Bhee- 'ke mee 'la zan [kla gba la, 'bhe zan laa pele -e nule- -a -zanta' -wa la -yaa' dune- tralape 'si zayi'.

¹⁹ Le mu 'la kpele nu klele, 'bhe 'pegee le mu 'la 'ne mu nu klele -yon ma 'bhe 'waati 'e ba, 'mu 'nise- -yren ma!

²⁰ -Ka 'ka 'seriwo -Waanbhaa' ni, 'kooko- 'ka blasan- yi 'e yaa klele -niinii' 'kpa bhla zi, 'bhe 'pegee -yitre' yi ma.

²¹ -Amasroyi, 'bhe 'waati 'e ba, bhaaplen mu nu -yren -bebe 'bhlele-. -A 'san -Waanbhaa' 'drunyan kle 'ke 'bhe nu 'tenle- -zon ma, bhaaplen mu laa 'bhe -yren- gloon mu 'e bhlele -lido', 'bhee- waa nu 'bhe 'yansi -yrenbhlele -titi 'ezin-.

²² 'Ke -Waanbhaa' laa 'woo- -yrenbhle' yi mu 'e 'ke 'kanle- -o -lii, mee 'kedo- 'kpo 'laa -yaa nu gole -za 'yi. 'Dun- -Waanbhaa' mee 'la zan mu makwan- gban 'mu -zayi', -e 'yee- -yrenbhle' yi mu 'e 'ke 'kaan- -o -lii.» (Maki 13.24-31; Luki 17.23-24; 21.25-31)

²³ «'Ke mee do a [pia 'ka ni doo: «-Ka 'ka 'yrekpa doo, MEE -Bhee Mi -kpoooo Krisi' 'e -yoo -ge!» 'Bhee- 'ke mee -bheeke' 'a [pia 'ka ni doo: «-Ka 'ka 'yrekpa doo, -yoo laale!» 'Ka 'laa 'ka 'kpale- 'bhe 'yi.

²⁴ -Amasroyi bhla ma mee -bhee mi Krisi mu 'pegee bhla ma -Waanbhaa' -lela' janwo mu nu nule, 'bhee- -o nu 'sole- maza -gbene mu 'pegee 'kpeeleni maza mu klele, 'kooko- 'ke 'bhe so klele-, 'bhee- -o gbeso -Waanbhaa' mee 'la zan mu makwan- gban 'mu -yiniile ta.

²⁵ -Ka 'ka 'trankpa 'n' ni 'de! 'N' 'ka 'kpeelekan ma jan -la [woa bhe.

²⁶ «'Ke -wa -pia 'ka ni doo: «-Ka 'ka 'yrekpa MEE -Bhee Mi -kpoooo Krisi' 'e -yoo -kpe 'e ta». 'Ka 'laa gele 'bhe [nnoo; 'bhee- 'ke mee 'ke mu 'a [pia 'ka ni doo: «-Ka 'ka 'yrekpa, -a gaanle -o 'fe do -la, 'ka 'laa 'ka 'kpale- 'bhe 'yi».

²⁷ La 'a 'yrebho- lafle' 'yi gone- 'la gbeen- 'bhee- mokpen' 'a ye yrekpen- [nnoo, Bhaaplen Gbe 'e nu nule 'e nu klele 'bhee- gbeen- blaale-.

²⁸ 'Ke pe do gbaa -o yre 'la [nnoo, gb- otakwe mu -o -lekpa' 'eke- ta 'bhe yre 'e 'bhee- [nnoo.»

Bhaaplen Gbe 'e 'nuza-

²⁹ Zesu pe -o ni 'ezin- doo: «'Bhe -yren mu 'e 'kanle- blaana blaale-, -gblo nu 'kpale- -yretbhe ta, laanima mle 'e yaa nu -bhile' -li. -Ayile laanima mleken- mu 'e -o nu baale 'tre ma, 'bhee- lafle' 'yi -glooya' mu 'e -o 'kpen nu beenle.

³⁰ 'Bhe blaanta, Bhaaplen Gbe 'e 'nuza- 'e ma -toomasie 'e nu 'pwele- -a -yi lafle' 'yi; 'bhee- 'tre ta 'si mu 'e 'kpen nu 'dimi ma

wisile; 'ke 'bhe □kla, -o 'kpen 'yre nu 'kpale-Bhaaplen Gbe 'e 'nule- ma lafle' -gblen mu 'e ta, 'kee- da lafle' 'yi laanima -yaa' -glooyaa' 'pegee -yaa' 'tobhōleya 'e 'yi.

³¹ 'Ke 'ka '-Waanbhaa' a -klelon' 'e 'penwli- □maa bhla 'la ba, Bhaaplen Gbe 'e nu -yaa' -mleke' yizie 'e 'winbole 'drunyan 'e 'yi, -e mee 'la zan mu makwan- 'elwale gban 'drunyan zen yizie 'e ta, -e nu 'mu -lekpale 'eke- ta: 'Ke 'bhe kpa -yretēbhe -wlenyre' 'pegee -yretēbhe baayre mu ta oo, 'bhe 'pegee 'tre 'pegee lafle' -danjma' mee mu 'kpen ta.»

Mee so -za 'la daanle- figi diinj 'e ma

³² Zesu pe 'ezin- dōo: «'Ka so za -la daanle- figi diinj 'e ma, -ka 'bhe 'yima 'elrele. 'Ke figi diinj 'e -ya gbe mu 'e yidia-, 'bhe 'pegee 'ke -a -laa mu 'e 'tōonna- bhla 'la ba, 'kaa 'yaango- dōo -a bhaa 'kan bhla □bhwa 'e -din.

³³ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, 'ke 'ka 'yrekpaa- -za mu 'la bhe -o klele ma 'waati 'la ba, -kaa 'yaango- dōo Bhaaplen Gbe 'e nu yi 'e □bhwa -wa -din.

³⁴ 'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni dōo -zōn mee mu 'lee- -o 'kpen 'laa nu klele 'ke siele', 'sani- -za mu 'lee- 'kpen klele plēj-.

³⁵ 'Lafle' 'pegee 'tre mu nu 'kanle-, 'duj- 'an pe -jan mu 'e waa nu 'kanle- -titi.»

-Waanbhaa' do -kplēn -le 'drunyan 'yan yi 'e do

(Maki 13.32-37; Luki 17.26-30; 17.34-35)

³⁶ Zesu pe 'ezin- dōo: «Mee 'kedo- 'kpo 'laa 'drunyan 'yan yi 'e 'pegee -a 'waati 'e dō. 'Kee- kpa lafle' 'yi -mleke' mu ta oo, 'kee- kpa Bhaaplen Gbe 'e 'gbu ta oo, -o 'kedo- 'kpo 'laa 'bhe yi 'e do 'ke yaa 'e go -Waanbhaa' do -kplēn ba.

³⁷ -Za 'la □kla Noe a pe 'waati 'e ba, 'bhe- 'yansi -za nu klele 'ezin- Bhaaplen Gbe 'e nu yi 'e 'le.

³⁸ -Amasroyi, la gblō -gbene 'e banle -lee 'waati 'e ba, bhaaplen mu bole -yaa pebhlele 'pegee -wēn 'mile- mu -la ma, -o -yaa le mu si, 'bhe 'pegee -o -yaa -o -lu mu na gwlen ni. -O □bwa 'bhe- -za mu 'e klele ma 'ke 'bhe ge 'tenle- Noe 'wlale- ma -yitakon- gbene 'e 'yi.

³⁹ Waa -za 'kedo- 'kpo yienkanle 'ke 'bhe ge 'tenle- la gblō -gbene 'e banle ma. 'Bhe-, 'bhe -yi 'e 'bhe -o 'kpen 'wloola-; 'bhe- -za 'e 'yansi za nu klele Bhaaplen Gbe 'e 'nu yi 'e 'le.

⁴⁰ 'Bhe 'waati 'e ba, mee ple nu klele gba do ta, -o nu -a do 'sile-, 'bhe- -a do bo.

⁴¹ Le ple nu klele pebhe zōn yre □noo -wee do 'yi, -o nu -a do 'sile-, 'bhe- -a do bo.

⁴² 'Ka 'yri 'laa golē 'ka 'gbu -za 'le, -amasroyi 'ka 'laa 'kaa- Mēezan 'e nu 'yi 'e do.

⁴³ -Ka 'bhe -za 'lee- 'yima kplankplan dōo: 'Ke 'fezan- do -yaa -faannii' 'e nu 'waati 'e dō -bi 'e zi, yaa -yaa nu yidele -titi, 'bhe- -ya to 'ke -faannii' 'e wla -yaa' 'fe 'e □la.

⁴⁴ 'Bhela- -zayile, 'ka mu 'ezin-, 'ka 'yris- riwole bo, -amasroyi 'ka 'yri 'laa nu klele Bhaaplen Gbe 'e ta 'waati 'la ba -e nu nule 'bhe- -waati 'e ba.»

Yewone 'yoo- 'pegee yewone 'rele- mu ma gōon

(Luki 12.41-48)

⁴⁵ «-Ka kle 'bhii- yewone zru 'rele- do. -A yikanle -yaa, 'bhe- -a zan 'bhe a 'fe 'e □la yewone -vin mu 'e gbekpaa- -a 'koo. 'Bhe- 'bhe pe -a ni dōo -e pele na 'mu ni pebhle 'waati 'e 'kpen ba.

⁴⁶ 'Ke 'yee- yewone 'e -a zan 'e □nwa 'waati 'la ba, 'bhe- -ke 'bhe □bhwa -a ta 'bhe ye 'la gbekpaa- -a -koo 'bhe klele ma, -yaa' pe -yi nu -nrals'!

⁴⁷ 'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni dōo 'fezan- 'e nu 'bhe 'kōope- mu 'e 'kpen gbekpale -a 'koo.

⁴⁸ 'Duj- 'ke yewone 'yoo- 'e -ya □pia -a 'gbu 'kpee dōo: «'N zan 'e yaa nu nule 'saanibhe.»

⁴⁹ 'Bhe- 'kee- -dwa -a -vin yewone mu 'e tafele ma, 'bhe- 'kee- □bwa pebhlele 'pegee -wēn 'mile- ma -wēn 'mi mu zi.

⁵⁰ 'Ke 'bhe □kla, 'fezan- 'nu yi 'pegee 'bhe 'nu 'waati 'e nu 'klale- 'yee- yewone 'yoo- 'e ba, -amasroyi -a yri laa -o 'bhe ta, 'bhe- yaa 'bhe 'nu 'waati 'e do.

⁵¹ 'Bhe klegbeya 'e gbēen- bhe, 'fezan- 'e nu -yrenkpale -a ta, 'bhe- 'bhe nu -a bole yre 'la 'ke mee -yrekōoza kle mu -o 'bhe □noo 'bhe 'yi. 'Bhe yre 'e □noo mee -bebe nu wisile, 'ke -woo gbenebhe mu 'e 'sonkpa- -zadowee 'koo.»

25

-Gblane vu ma -gōon

¹ 'Bhe blaen, 'ke Zesu -gōon do bole- -o ni dōo: «-Waanbhaa' a -bhlenjgbeya 'e -yoo 'bhii- -gblane vu 'la -o -waa' -lanjha mu 'e □sia -bi' 'e zi, 'bhe- -o pe do dōo -woo gelele dreē -noo 'e 'lepayre □noo.

² 'Woo- -gblane vu 'e, -a 'soo yikanle laa -yaa, 'bhe- -a -vin 'soo' 'e mu yikanle -yaa.

³ -Gblane mu 'la yikanle laa -yaa' 'bhe mu 'mu a -lanjha mu 'e □sia, 'bhe- -waa 'teyi 'bheke 'kpale- -o gbe -din buteli mu 'yi.

⁴ 'Bhe- 'duj-, -a -vin -gblane yikanle 'soo 'e 'bhe mu 'mu a -lanjha 'yi 'teyi 'bheke mu -kpa' 'mu gbe -din buteli mu 'yi.

⁵ Le dreē -noo 'e yaa -yaa zan venj-, -ayile 'ke yi 'kpale 'woo- -gblane vu 'e 'yre ta, 'bhe- 'ke -o 'kpen yidele.»

⁶ «'Bhe klele 'te, blanjreyi 'bhōle-, 'ke -o -gbekanwli do male- dōo: «-Ka 'ka 'yrekpa le -noo 'e 'pwela- -a -yi! 'Ka 'pwe 'bhe- -ka ge -a -lepayre 'e noo-!»

7 'Bhe 'yi 'te, 'ke 'woo- gblane vu 'e -o bwele- yi 'e pla, 'bhe- 'ke -o -waa' -lanjha mu 'e 'bhile- 'sanle.

8 'Bhe- gblane mu 'la yikanle laa -yaa 'mu pe -gblane yikanle mu 'e ni doo: <-Ka 'o gba 'kaa- 'teyi 'e 'ke ba; -amasroyi 'waa- -lanjha mu 'e -woo -lii 'zi.>

9 'Dun-, 'ke -gblane yikanle mu 'e 'mu 'a zikpale -o ni doo: <'Yooye-, 'waa- 'teyi 'e yaa nu 'sɔle- 'o mɔɔ 'pegee 'ka mu mabhɔle. -Ka ge 'kaa- pe 'teyi 'lo 'teyi gon mu 'e ba.>

10 'Bhe klele 'te, 'woo- gblane mu 'la yikanle laa -yaa -o -yaa ge 'zi bhla 'la ba -waa' pe 'teyi 'lo yre nɔɔ-, 'ke le -nɔɔ 'e 'nule. -Gblane 'soo 'la 'mu -lebejigole -yaa, le -nɔɔ 'e 'pegee 'mu [w]laa le drɛɛ do 'fe 'e [ɔ]la, 'bhe- -o 'fe 'e 'lii 'e [t]aan -o -zanta'.

11 'Waati sa 'kanle, 'ke -gblane 'soo 'la yikanle laa -yaa 'mu 'nule, 'bhe- 'ke 'mu le drɛɛ -nɔɔ 'e 'siile doo: <'O zan, 'o zan, 'fe 'e 'liigo -o ni!>

12 'Dun- 'yee- le drɛɛ nɔɔ- 'e -ya zikpaa- -o ni doo: <'N 'sɔwɛɛ- ma 'mi pe 'ka ni 'naa 'ka do!>

13 Zesu pe -yaa' -klanlane mu 'e ni doo: <'Bhe klejbeya do 'e gbɛɛn-, 'ka mu -yri 'laa gole 'ka 'gbu -za 'le, -amasroyi 'ka 'laa *Bhaaplenj Gbe 'e -a nu yi 'pegee -a nu 'waati 'e do.>

*Yewone yaga ma -gɔɔn
(Luki 19.12-27)*

14 «-Waanbhaa' -a -bhlenjbeya 'e -yoo 'bhii- 'fezan- do a -za. -A ge bhla zi 'taa do ta, -e -yaa' yewone mu 'e 'siila-, 'bhe- -ya 'kɔɔpe- mu 'e gbekpaa- 'mu 'kɔɔ.

15 -E -goli' 'tanjha 'pu -keme 'soo [naa -a -lwa mi 'e ni. 'Bhe- -ya -naa -a ple mi 'e ni -goli' 'tanjha 'pu -keme ple; 'bhe- -ya -naa -a yaga mi 'e ni -goli' 'tanjha 'pu -keme do. -O 'kpen do do 'senj 'yaa- sɔ -za yeke- 'la klele ta, 'fezan- 'e -e 'bhe- yeke- -goli' 'yicienna -o 'kpen ma do do. 'Bhe blaana, 'kee- gele- yaa' 'taa 'e ta 'te.

16 'Bhe ya 'e 'yi, yewone 'la 'bhe -goli' 'tanjha -keme 'soo 'e 'srɔɔwoa-, 'bhe -ja yewole 'ke -yaa' -goli' 'e 'le, 'bhe- 'ke 'bhe -goli' 'tanjha 'bheɛke -keme 'soo -tron 'kpale -yaa' -keme 'soo [lwa 'e ma.

17 'Bhe- yewone 'la 'bhe -goli' 'tanjha -keme ple 'e 'srɔɔwoa-, 'bhe yewoa- 'bhe klejbeya do 'e 'yi, 'bhe- 'ke 'bhe -goli' 'tanjha -keme ple -tron 'srɔɔwole.

18 'Dun-, yewone 'la 'bhe -goli' 'tanjha -keme do 'e 'srɔɔwoa-, 'bhe -ja -gluu do 'kanle-, 'bhe- 'ke -ya zan a -goli' 'e magaanle 'bhe -gluu 'e 'yi.>

19 «'Bhe blaana -mole', 'ke 'woo- yewone mu 'e -o zan dale- 'bhe a 'taa 'e ta; 'bhe- 'ke 'bhe -o 'kpen 'siile, 'kooko- -e -goli' mu 'la gbekpaa- -o -kɔɔ -o nu 'bhe mu blaanta janwo a ni.

20 'Bhe 'yi 'te, -yaa' yewone 'la 'bhe -goli' 'tanjha -keme 'soo 'e 'srɔɔwoa-, 'ke 'bhe 'e 'mabeɛnle -o zan 'e -din, 'bhe- 'bhe -goli' 'tanjha -keme 'soo 'bheɛke [la 'srɔɔwoa-, 'ke 'bhe 'mu zronle- -o zan ni 'ke -ya pe doo: <'N Zan, 'e -goli' 'tanjha -keme 'soo 'la gbekpaa- 'e 'kɔɔ 'bhe 'pegee 'an 'bheɛke -keme 'soo 'la 'srɔɔwoa- -a ma -tron 'le 'wole- -ge.>

21 'Bhe klele 'te, 'ke -a -zan 'a 'pele 'a ni doo: <'E -za 'Irele- [k]la 'bhe 'le. Yewone wlan 'bhe 'pegee yewone 'la zru -o do 'e ni. 'E zru [k]la do 'mi ni -za 'fientronne mu yi gon- 'e 'gbɛɛn-, 'mi nu -za 'gbɛɛn mu gbekpale 'e 'kɔɔ 'bhe- gbɛɛn-. Nu -ge 'bhe- 'bhi 'pegee 'mi 'woo- zrukpala 'eke- zi.>

22 'Bhe blaana, yewone 'la 'bhe -goli' 'tanjha -keme ple 'e 'srɔɔwoa-, 'bhe 'e -mabeɛnle -o zan 'e -din, 'ke -ya pele- doo: <'N zan, 'e -goli' 'tanjha -keme ple 'la gbekpaa- 'e 'kɔɔ, 'bhe 'pegee 'an 'bheɛke -keme ple 'la 'srɔɔwoa- -a ma -tron 'le 'wole- -ge.>

23 'Bhe 'yi bhe, 'ke -a -zan 'a 'pele a ni doo: <'E -za 'Irele- [k]la 'bhe 'le. Yewone wlan 'bhe 'pegee yewone 'la zru -o do 'e ni. 'E zru [k]la do 'e ni -za 'fientronne mu 'yi, -ayile 'e 'nu -za -gbene mu gbekpale 'e 'kɔɔ. Nu -ge 'bhe- 'bhi 'pegee 'mi 'woo- zrukpala 'eke- zi.>

24 'Bhe blaana, yewone 'la 'bhe -goli' 'tanjha -keme do 'e 'srɔɔwoa-, 'bhe 'e 'mabeɛnle -o zan 'e -din 'ke -ya pele- doo: <'N zan, 'an 'yaango- 'bhii- 'yoo- mee -glɔɔ do 'le, 'bhe- -yaa pebhe bole yre 'la [nɔɔ, 'e pebhe kan 'bhe- yre 'e [nɔɔ; 'bhe 'pegee 'yaa -yri 'sɔle- yre 'la [nɔɔ, 'e -yri bhaa kan 'bhe- yre 'e [nɔɔ.

25 'N -gblaanlawoa 'e 'leɛ, -ayile 'e -ja 'yaa- -goli' 'e magaanle 'tre [la. 'Yaa- -goli' 'e 'yele- -ge.>

26 'Bhe klele 'te, 'ke -a -zan 'a 'pele -a ni doo: <'Yewone 'yoo-, 'bhe- -Irwanii-. 'Ya 'yaango- 'bhii- 'naa pebhe bole yre 'la [nɔɔ 'e pebhe kan 'bhe- [nɔɔ; 'bhe- -naa -yri 'sɔle- yre 'la [nɔɔ 'e -yri bhaa kan 'bhe- [nɔɔ.

27 -Mela ma 'bhe- -yaa gele 'an -goli' 'e 'kpale- -goli' magaan 'fe 'e [la, 'bhe- 'ke 'e 'yaa- da, 'e 'yaa- sɔ -a 'sile 'bhe 'pegee -a ma -tron 'e 'le!

28 -Kaa 'kɔɔpe- -goli' 'tanjha -keme do 'e 'kun, 'bhe- ka 'bhe 'na -goli' 'tanjha -keme 'soo -o mee 'la zan -kɔɔ 'bhe ni.

29 -Amasroyi, pe -o mee 'la zan 'kɔɔ, -o nu -a 'kɔɔpe- 'e baankpale, 'kooko- -a 'kɔɔ pa. 'Bhe- -dun-, pe 'kedo 'kpo 'laa -o mee 'la zan 'kɔɔ, -o nu a 'kɔɔpe- sane- 'gbu 'e 'kunle- a 'kɔɔ.

30 -Ka 'yee- yewone 'la yaa -za 'kedo- 'yanwo- mee ma, -kaa 'kun, 'bhe- -kaa blin

'p̄eeli- -gbl̄o 'e 'yi. 'Bh̄eε- □n̄oo, -e nu wisile, 'ke -ya gb̄enebh̄e mu 'e 'sonkpa- -zadow̄eε 'e 'koo.»

'Dr̄unyan 'yi mu 'e 'kitikan yi

³¹ Zesu pe 'ezin- d̄oo: «'Ke Bhaap̄len̄ Gbe 'e □n̄wa -yaa' 'tob̄holeya 'e 'yi yi 'la 'le, 'yee- 'pegee -yaa' -ml̄eke' mu 'e 'kpen 'le -a zi, -e nu yaale -yaa' -bh̄lengbe 'tob̄ho ma 'yaakpe- 'e ta.

³² 'Bh̄e ya 'e 'yi, 'tr̄e ta 'si mu 'e 'kpen 'lek̄pale nu klele 'eke- ta -a -le ma. 'Bh̄eε- -e nu bhaap̄len̄ mu 'e bagole 'bh̄ii- -bh̄laa gooba mi 'e -e -bh̄laa mu 'e 'pl̄engo- bhoo mu 'e ma ḡon̄e- 'la gb̄een- 'bh̄eε- gb̄een-.

³³ Bhaap̄len̄ Gbe 'e -e nu -bh̄laa mu 'e 'kp̄ale- -a gb̄e -yie' ta, 'bh̄eε- -e nu bhoo mu 'e 'kp̄ale- -a gb̄e -koo ta.

³⁴ 'Ke 'bh̄e □kla, -bh̄lengbe 'e nu a pele m̄eε 'la zan mu -o -a gb̄e -yie' ta 'mu ni d̄oo: <-Ka nu 'ka mu 'la 'η De 'ka 'dumawoa. 'Bh̄eε- 'ka 'cīen kle -Waanbhaa' -bh̄lengbeya -wa 'la magaanna 'ka ni, 'keesan 'dr̄unyan zib̄o 'waati 'e ma -a 'koo 'bh̄eε- 'le.

³⁵ -Amasroyi, gb̄on 'η □dia, 'bh̄eε- 'ka pele -naa 'η ni; -yi 'mi -l̄ro 'η □dia, 'bh̄eε- 'ka -yi -naa 'η ni, 'η 'yaa- 'cie 'le 'ka ba, 'bh̄eε- 'ka 'η 'cieya- □kla.

³⁶ 'N̄ ta fl̄en̄ -yaa, 'bh̄eε- 'ka dune- □klaa 'η ta. Ga -yaa 'η ma, 'bh̄eε- 'ka 'η -gbl̄akwan. 'N̄ 'yaa- -kaso 'yi 'bh̄eε- 'ka -ja 'η taglinle.»

³⁷ 'Bh̄e klele 't̄e, m̄eε -led̄ool̄e mu 'e 'mu nu -a mabol̄e -a ni 't̄e d̄oo: <M̄eezan, gb̄on -yaa 'e d̄e 'zi 'waati 'e -dela ba 'bh̄eε- 'o pele -naa 'e ni eε? 'Bh̄eε- 'yi 'mi -l̄ro -yaa' 'e ma 'waati 'e -dela ba, 'bh̄eε- 'o -yi -naa' 'e ni eε?

³⁸ 'Woo 'e □ya 'cie 'le 'waati 'e -dela ba, 'bh̄eε- 'woo- 'e cieya- □kla eε? 'E ta fl̄en̄ -yaa 'waati 'e -dela ba, 'bh̄eε- 'o dune- □klaa 'e ta eε?

³⁹ 'Woo 'e □ya 'ke ga -o 'e ma 'waati 'e -dela ba, 'bh̄eε- 'pegee 'woo- 'e □ya -kaso 'yi 'waati 'e -dela ba, 'bh̄eε- 'o -ja 'e taglinle eε?»

⁴⁰ 'Bh̄e ya 'e 'yi, -bh̄lengbe 'e nu -a zikp̄ale -o ni d̄oo: <'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni d̄oo: 'Waati 'oo 'waati 'la ba 'ke 'ka -za 'wlan □kla 'η n̄eene- mu 'l̄ε- -o 'fīentr̄onne do 'kp̄o ni, 'ka 'bh̄e □kla 'mi -la ni bhe.»

⁴¹ «'Bh̄e blāan, -bh̄lengbe 'e nu a pele -e m̄eε 'la zan mu -kpāa -a gb̄e -koo ta 'mu ni d̄oo: <-Ka 'ka 'pl̄engo- 'η ma, 'd̄angan ma m̄eε mu! -Ka ge b̄o 't̄e 'la yaa lii -titi 'bh̄e 'yi, -wa -leswan -Setran' a -ml̄eke' mu 'e 'mu -la 'kaama-.

⁴² -Amasroyi, gb̄on -yaa 'η d̄e 'zi, 'bh̄eε- 'ka 'laa pele nale 'η ni; -yi 'mi -l̄ro 'η □dia, 'bh̄eε- 'ka 'laa -yi 'nale- 'η ni.

⁴³ 'N̄ 'yaa- 'cie 'le 'ka ba, 'bh̄eε- 'ka 'laa 'η 'cieya- klele. 'N̄ ta fl̄en̄ -yaa-, 'bh̄eε- 'ka

'laa dune- 'klale- 'η ta. Ga -yaa 'η ma 'bh̄e 'pegee 'η 'yaa- -kaso 'yi, 'bh̄eε- 'ka 'laa gele 'η taglinle.»

⁴⁴ 'Ke 'bh̄e □kla, -o nu a mabol̄e -a ni d̄oo: <M̄eezan, 'bh̄e -za mu 'e 'kpen □kla 'waati 'e -dela ba eε? Gb̄on -yaa 'e d̄e 'zi oo, -yi 'mi -l̄ro -yaa 'e d̄e 'zi oo, 'e 'yaa- 'ke 'cie 'le oo, 'e ta fl̄en̄ -yaa oo, ga -yaa 'e ma 'bh̄e 'pegee 'e 'yaa- -kaso 'yi oo, 'mu 'kpen □kla 'waati 'e -dela ba eε?»

⁴⁵ 'Bh̄e ya 'e 'yi, -bh̄lengbe 'e nu -a -lekunle -o ni 't̄e d̄oo: <'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni d̄oo: 'Waati 'oo 'waati 'la ba, 'ke 'ka 'laa -za 'wlan klele 'woo- -ne 'fīentr̄onne ma 'la bhe -o do 'kp̄o ni, 'ka 'laa 'bh̄e klele 'mi -la ni.»

⁴⁶ -Ayile, 'woo- gb̄e -koo ta mu 'e, -o nu gele -kaso 'la 'ke -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bh̄e 'yi, 'bh̄eε- gb̄e -yie' ta mu 'e 'mu nu gele -Waanbhaa' ba bole -ȳr̄e ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma, 'bh̄e ȳr̄e 'e □n̄oo.»

ZESU D̄YRE 'PEGEE -A BWEYRE GALE BA

26

Zuufu -kun̄lii mu 'e -woo 'dukpa zii' Zesu ma

(Maki 14.1-2; Luki 22.1-2; Zaan 11.47-53)

¹ 'Bh̄eε- 'yanle- 'bhe -jan mu 'e 'kpen 'wolele, 'ke -ya pele- -yaa' -klan̄lan̄e mu 'e ni d̄oo:

² «'Kaa 'yaango- d̄oo -a -vinbwa -yrek- paa' ple 'bh̄eε- *Paki 'feti yi 'e bh̄o. 'Bh̄eε- -o nu Bhaap̄len̄ Gbe 'e 'lenale m̄eε mu ni, 'kooko- -wa gbaan -yrigb̄eele do ta.»

³ 'Bh̄e klele 't̄e, 'ke *sraka 'lena -kun̄lii mu 'e 'pegee Zuufu 'si mu 'e wa 'gwl̄aan- gblaan mu 'e -woo -lek̄pale 'eke- ta 'sraka 'lena mu a -kun̄lii gblaan 'e 'bhe a -gb̄en̄ 'e 'yi: 'Bhe 'sraka 'lena mu a -kun̄lii gblaan 'e 'to -le -yaa Kaifu.

⁴ -O 'kpen 'a □kpāa do d̄oo -o nu Zesu 'kunle- -dawl̄i' ma 'bh̄eε- -wa d̄e.

⁵ 'Dun̄ -o pe 'eke- ni d̄oo: «'Koo- 'laa -a 'kunle- 'feti yi 'e ma, 'keb̄hlaale, m̄eε mu 'e -o nu 'wlenle- 'eke- ma 'bh̄eε- -o 'feti 'e 'sie.»

Le do -lasikl̄oo -klalaa' Zesu 'wiinj- (Maki 14.3-9; Zaan 12.1-8)

⁶ Zesu 'yaa- Betani -wa 'e ta, 'bh̄eε- Simo 'la -e 'bhe ma -kpaan 'e -gwa, -e -yaa 'bhe ba 'fe 'e □la 'waati 'la ba,

⁷ 'ke le do 'e 'mab̄ēnle 'a -din 'ke -lasikl̄oo -gbl̄en̄ 'nr̄ale- alibatri buteli do 'le 'bhe 'koo: -lasikl̄oo 'pl̄eεle- 'yaa- 'kele-. 'Bh̄eε- Zesu 'yaa- pebh̄le 'zi 'waati 'la ba, 'ke 'yee- le 'e -e 'bhe -lasikl̄oo 'e 'klaale Zesu 'wiinj-.

⁸ 'Bh̄e klele 't̄e, Zesu a -klan̄lan̄e mu 'e 'yrekpale 'bhe ma, 'ke -woo zrup̄liile, 'bh̄eε- 'ke -wa pele- d̄oo: «'P̄e 'siegb̄eya 'la -gee' bhe 'bhe win -o -mela -le eε?

9 -O -yaa so 'yee- lasiklōo 'lɛɛ- gonle- 'plɛɛ 'Irele- 'le, 'bhɛɛ- -wa ma -goli' 'ɛ na 'kooŋlenzan mu ni!»

10 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'yaangole 'bhii- -o -yaa 'bhe- jan -gloōn 'ɛ 'wo zii', 'ke -ya pele- -o ni dōo: «-Mɛle □kla 'bhɛɛ- 'ka -o le -nɛ 'lɛɛ- 'ɛ zrubatɛdō zii' ɛɛ? -E -za 'wlan -la □kla 'ɛ ni bhe.

11 -Amasroyi yi 'oo yi, 'kooŋlenzan mu -o 'ka 'plenj-; 'duŋ- 'mi 'laa -o 'ka 'plenj- yikpensee ta.

12 Le 'ɛ -e -lasiklōo 'la □klaa 'ɛ 'fle ma -gɛ, -e -yaan 'bhe klele 'le 'sani- 'ɛ gbāa bin 'waati 'ɛ 'bhole- plenj-.

13 'Mi pe 'ka ni wlan 'ɛ ni dōo 'ke -o -Jan 'Nrāle- 'lɛɛ- 'wole- 'ɛ □zian yrɛ 'oo 'yrɛ 'la □nōo, le 'lɛɛ- kleza 'ɛ nu bole mɛɛ mu 'kpee -jan ma -gōōn 'le.»

Zudasi 'a □kpaā dōo -e nu -dawli' 'kpale- Zesu gbɛ ta

(Maki 14.10-11; Luki 22.3-6)

14 'Bhe blaān, Zesu a -klanlanɛ vu ta ple 'ɛ ba, -o -yaa -a 'kela sii Zudasi Isikarioti, 'bhe -ja 'Sraka 'lena mu -kunlii mu 'ɛ ba,

15 'bhɛɛ- 'ke -yoo -lɔkpalɛ dōo: «'Ka nu -mɛ pe 'gbu -la nale 'ɛ ni 'ke 'ɛ 'Zesu 'lenāa- 'ka ni ɛɛ?» 'Bhe klele 'tɛ, 'ke 'mu -goli' 'tanbha mia do 'bhe vu 'nale- -a ni.

16 -A 'san 'bhe yi 'ɛ ma, Zudasi gbɛ -yaa nu 'solɛ- Zesu ta gōnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -ya -lena' -o ni, -e -yaa 'bhɛɛ- 'waati kplankplan 'ɛ -glin -zi.

Zesu 'pegeɛ -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ -woo Paki 'feti ta pɛbhle 'zi

(Maki 14.12-16; Luki 22.7-34; Zaan 13.1-38)

17 Paki 'feti 'ɛ 'yrekpaā- -lwa mi 'ɛ ma, -o -yaa 'bluu 'la bhle, waa -yaa 'bluu -pɛɛ 'wlan 'sɛke kla 'bhe -pɛɛ 'ɛ ba. 'Bhe -yrekpaā' do 'ɛ 'le, 'ke Zesu a -klanlanɛ mu 'ɛ 'nule -a -lɔkpalɛ dōo: «□Ya zi 'bhii- 'o 'feti 'ɛ ta kpo 'ɛ kle 'naa- ma ɛɛ?»

18 Zesu mɛɛ do 'to □kaan -o ni, 'bhɛɛ- -ya □pia -o ni dōo: «-Ka ge -wa 'ɛ 'kpee 'yee- mɛɛ 'ɛ ba, 'bhɛɛ- 'kaa pe a ni dōo: «'O Daan mi 'ɛ pe dōo -yaa' pe 'waati 'ɛ □bhwa, 'yee- 'pegeɛ -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ nu -waa' Paki 'feti ta pe 'ɛ 'bhlele- 'bhi -la ba -gɛ.»

19 'Bhe yi 'tɛ, Zesu 'a □pia -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ni 'kaa -o -za 'la kle, -o 'bhɛɛ- □kla. 'Bhɛɛ- -o -ja *Paki 'feti ta kpo 'ɛ klele.

20 Yromazi bhole, 'ke Zesu 'pegeɛ -yaa' -klanlanɛ vu ta ple 'ɛ, -o pe 'ɛ 'bhlele- 'sanle.

21 -O -yaa pe 'ɛ 'bhle zii' 'waati 'la ba, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dōo: «'Mi pe 'ka ni 'ɛ 'sowɛɛ- ma dōo: 'Ka do nu 'ɛ 'lenale mɛɛ mu ni.»

22 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ -woo wleyisriwole 'egbenele, 'bhɛɛ- 'ke -wa -lɔkpalɛ 'sanle do do dōo: «Mɛɛzan, 'mi -le 'kele- ɛɛ?»

23 Zesu 'a zikpaā- -o ni dōo: «'Ke mɛɛ 'la zan 'ɛ gbɛ □wlaa 'ɛ gbɛ 'ɛ ta pe -koo 'ɛ 'yi, 'bhe zan -le nu -dawli' 'kpale- 'ɛ gbɛ ta, 'bhɛɛ- -yoo 'ɛ 'lena- mɛɛ mu ni.

24 Bhaaplenj Gbe 'ɛ nu gale 'bhii- -a yōōndele -o gōnɛ- 'la gbɛɛn- -a ba zayi' -Waanbhaa a 'Sɛwe 'ɛ 'yi. 'Duŋ- mɛɛ 'la zan nu -dawli' 'kpale- -a gbɛ ta, 'bhɛɛ- -ya -lena' mɛɛ mu ni, -klōōo' -o 'bhe zan 'ɛ ma. 'Ke 'bhe zan laa -yaa ya bi 'bhe mabhaa -yaa nu bhole 'bhe zan 'ɛ 'gbu ma.»

25 'Bhe klele 'tɛ, Zudasi 'la 'bhe 'yaa- nu -dawli' 'kpale- -a gbɛ ta, 'bhɛɛ -ya -lena' mɛɛ mu ni, 'bhe -jan 'ɛ 'sile- 'kee- Zesu 'lɔkpalɛ dōo: «'O Daan mi, 'mi -le 'kele- ɛɛ?» -Ayile, 'ke Zesu 'a 'lekunle -a ni dōo: «'E 'gbu 'yela- □pia bhe.»

-Waanbhaa' a pɛbhle 'wenj

(Maki 14.22-26; Luki 22.15-20; 1 Korenti 11.23-25)

26 -O -yaa pɛbhle 'zi 'waati 'la ba, Zesu 'bluu do □sia, 'bhɛɛ- -e -Waanbhaa' 'pubwa- 'bhe ma, 'bhɛɛ- -ya takaan- kplokplo. 'Bhe blaān, 'ke -ya 'kpale -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ 'kōo, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni dōo: «-Ka 'bluu 'lɛɛ- 'si 'bhɛɛ- -kaa bhle, 'ɛ 'fle -le 'kele.»

27 'Bhe blaān, 'kee- -drōo 'paayan□ do 'sile, 'bhɛɛ- 'kee- -Waanbhaa' 'pubole 'bhe ma. 'Bhe blaān, 'ke -ya 'kpale -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ 'kōo, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni dōo: «'Ka 'kpen a 'ke 'mi do do.

28 -Amasroyi, 'keleɛ- 'ɛ yien -le 'kele-, -Waanbhaa' *-bhoolaya drɛɛ 'la -dwa 'yee- 'gbu 'pegeɛ bhaaplenj mu 'plenj- 'bhe ma -tōomasie yien -le 'kele-. 'Yee- yien 'lɛɛ- 'klalaa- mɛɛ -bebe -la 'kaama-, -waa' -za 'yōo- mu 'ɛ ma 'sroma- 'yan zayi'.

29 'Mi pe 'ka ni 'kee- 'san -zōn ma, 'naa nu -drōo 'lɛɛ- 'bhɛɛke 'milɛ- -li 'ka 'le, 'ke 'bhe ge 'tenle- yi 'la ma 'ke 'mi 'pegeɛ 'ka mu nu -a mi gbɛ drɛɛwole 'ɛ De a -bhlenjgbeya -wa 'ɛ ta.»

Zesu pe dōo Pieri nu 'e lemādole 'eglwōle 'kaa yaa dō

(Maki 14.27-31; Luki 22.31-34; Zaan 13.36-38)

30 'Bhe blaān, Zesu 'pegeɛ -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ -o -Waanbhaa' 'tōbhō ma 'sro mu □kpaā, 'bhɛɛ- -o -wlenle', 'ke -o gele- Olivi diinj vle gōōn 'ɛ 'wiinj-.

31 Zesu pe -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ni dōo: «-Zōn -bi 'lɛɛ- zi, 'ka 'kpen nu 'kanle- 'eke- ma, 'bhɛɛ- 'ka 'ɛ do -kplɛn to -a □nōo. -Amasroyi, a yōōndele -o -Waanbhaa' 'a 'Sɛwe 'yi 'kaa: «'Y nu -bhlaa gooba mi 'ɛ dɛle, 'bhɛɛ- -bhlaa 'lɛdō- 'ɛ -o nu 'kanle- 'eke- ma.»

32 'Duŋ- 'ke 'ɛ 'ɛ -bwela gale ba 'waati 'la ba, 'ɛ nu 'kanle- 'ka 'lɛɛ Galile 'klɛɛn 'ɛ 'yi.»

³³ 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri 'a 'pele -a ni doo: «'Ali- 'ke mokpen' □kaan 'eke- ma, 'bhεε- woo 'e □twa -a nɔɔ-, 'mi 'laa nu 'e 'tolε- a nɔɔ- -titi.»

³⁴ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a zikpale 'yee Pieri ni doo: «'Mi pe 'e ni 'η 'sowεε- ma doo: 'Sani- maagwlen -we bhla 'ε 'plen- -bi 'gbu 'lεε zi, 'e nu 'e 'lεmadɔle 'egloole gaan yaga 'mi ma 'kaa 'yaa 'mi do.»

³⁵ 'Bhe 'yi, Pieri pe -a ni doo: «'Ali- 'ke -wa □pia doo -woo 'mi 'pegee 'bhi dele- 'eke- zi, 'naa nu 'η 'lεmadɔle 'egloole 'e ma -titi 'kaa 'naa 'e do.» 'Bhe 'nɔɔ- bhe, Zesu a -klanlanε mu 'ε 'kpen 'a '□pia Pieri a pe pegbeya do 'ε 'bhεε- gbεen-.

Zesu -o -a 'seriwo zii' Zetisemane -yri gba 'ε □la

(Maki 14.32-42; Luki 22.39-46)

³⁶ 'Bhe blaen, 'ke Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε -o gele- yre do nɔɔ-, -o -yaa 'bhe yre 'ε sii: Zetisemane. 'Bhεε- -e pe -o ni doo: «-Ka yala- -ge, 'η gele- 'η 'seriwolε laale -so.»

³⁷ -A ge bhla 'ε zi 'bhe □nɔɔ, -e -ja Pieri 'pegee Zebede gbe ple 'ε 'le -a zi. -Ya wleyisriwoa, 'bhεε- -a blina- yiendwa-.

³⁸ -Ayile, 'ke -ya pele- -a mado mu 'ε ni 'te doo: «'N' 'blina- yiεn -o 'klekle 'ke 'bhe ge 'tenle- 'η gale ma: -ka bo 'η -din -ge 'bhεε- -koo' bo -koo' 'yre ma.»

³⁹ 'Bhe 'klele- 'te, -e gele -a -lεε sa, -ya 'kpo □zian, 'bhεε- ya 'ngblo zinaa' -a -la, 'bhεε- -ya 'seriwole □saan -Waanbhaa' ni doo: «'N' De, 'kee- so -a klele- 'bhεε- -yren peyan- do 'la bhe -e kan 'η ma 'egboonle, 'bhe kle! 'Bhεε- 'dun- 'naa -o -a zi 'bhii- 'e 'mi zru maza kle, 'dun- 'e 'gbu zru maza -la kle.»

⁴⁰ 'Bhe blaen, 'kee- nule- -yaa' -klanlanε yaga 'ε taglinle, 'bhεε- 'kee- bhole- -o ta 'ke -woo yi pla. -Ayile, 'ke -ya pele- Pieri ni doo: «'Ka 'laa 'solε- 'ke 'ka bo 'ka 'yre ma 'waati sa ba 'mi 'le εε?»

⁴¹ -Ka bo 'ka 'yre ma, 'bhεε- -ka 'ka 'seriwo, 'kooko- -Setran' laa nu 'ka yidanle, 'bhεε- -e 'ka balaa' -za 'yoo- 'yi. Bhaaplεn nii- 'ε -ya zi 'bhii- -e -za 'wlan -la kle, 'dun- 'bhe kle fanjan- 'laa -o -a ta.»

⁴² 'Ezin-, 'ke Zesu 'ε 'plengo- gbe ple mi wole- -o ma, 'bhεε- 'ke -ya 'seriwole -Waanbhaa' ni doo: «'N' De, 'kee- so -a klele- 'bhεε- -yren peyan- do 'la bhe -e kan 'η ma 'egboonle, 'bhεε' naa 'a mi! Bhaa 'e zru maza kle.»

⁴³ -E -nwa 'ezin- pwele -yaa -klanlanε mu 'ε ta, 'kee- bhole- -o ta 'ke -woo yi pla; -amasroyi yi 'ε gbij 'ε 'koo -o -yre ta, waa -yaa so bole- -o -yre ma.

⁴⁴ Zesu gole -o -din, 'kee- gele -a 'seriwo gbe gaan yaga mi 'ε klele 'kee- bo 'yee -jan do 'kpo 'ε ta.

⁴⁵ 'Bhe blaen, 'kee- nu gbe dreεwole -yaa -klanlanε mu 'ε ta, 'bhεε- 'ke -ya pele- -o ni doo: «'Ka -o yide 'zi -li εε, 'bhεε- 'ka -o 'ka 'yitrε zi εε? -Ka 'ka 'yrekpa, 'η 'kun' waati 'ε □bhwa 'e -din. 'Bhεε- -o nu Bhaaplεn Gbe 'ε 'lenale -za 'yoo- kle mu 'ε ni.

⁴⁶ -Ka 'ka 'wlen-, -koo' ge! -Ka 'ka 'yrekpa laale doo, mεε 'la zan -o zan -dawli' 'kpale- 'η gbe ta, 'bhεε- -ye 'η 'lena -za 'yoo- kle mu 'ε ni, 'yele- zan laale.»

Zesu 'kunyre- mεε mu 'ε 'koo

(Maki 14.43-50; Luki 22.47-53; Zaan 18.3-12)

⁴⁷ Zesu 'yaa- -janwo' zii' -li 'waati 'la ba, 'ke Zudasi, -yaa' -klanlanε vu ta ple 'ε do nule- 'ke -zamaa' 'srε do 'le -a zi. -Gokun' mu 'pegee 'beni mu -yaa 'mu 'koo. 'Sraka 'lena -kunlii mu 'ε 'pegee Zuufu mu a 'gwlaan- gbilaan mu 'ε 'mu -le -o winbwa-.

⁴⁸ Zudasi 'la 'bhe 'yaa- nu -dawli' 'kpale- Zesu gbe ta, 'bhe 'a 'kun -toomasie do -pia -a 'kun mu 'ε ni doo: «'Ke 'η mεε 'la zan 'pubwa- -a -tuubolele, 'yele- 'kele-. -Kaa 'kun.»

⁴⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zudasi 'nule blaale- Zesu -din, 'bhεε- 'ke -ya pele- doo: «'E 'yia-, 'o Daan mi!» 'Bhεε- 'ke -ya -tuubole.

⁵⁰ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele Zudasi ni doo: «'N' 'bhεgwlen-, 'e □nwa -za 'la kleyre nɔɔ- -a kle.» -Ayile, 'ke mεε -vin mu 'ε -woo mabeenle Zesu -din, 'ke -woo gbekpale 'a ta, 'bhεε- 'ke -wa 'kunle.

⁵¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu a -klanlanε mu 'ε do 'bhe a -gokun' 'ε 'yrole 'bhe 'bhoo- 'yi, 'kee- 'sraka 'lena mu -kunlii gbilaan 'ε 'bhe a yewone 'ε do 'trɔn takanle.

⁵² 'Bhe □nɔɔ bhe, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlanε 'ε ni doo: «'Yaa- -gokun' 'ε □wla -a -bhoo 'ε 'yi, -amasroyi 'ke mεε 'la zan mu 'kpen -gokun' □sia mεε 'kaama-, -o nu 'bhe zan mu 'ε dεle 'ke -gokun' -la -le.

⁵³ 'Yaa 'yaango- 'bhii- 'η so a pele- 'η De ni -e nu 'bhɔ 'η ba, 'bhεε- -e so -mleke' -srwase' -lεdulayre vu ta ple -gbεne 'kpale 'η ni 'saanibhe εε?

⁵⁴ 'Dun- 'ke 'η 'bhe □kla, -za mu 'la yoondele -ledulale -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi 'kaa 'mu nu klele, 'mu 'le nu 'solε- 'nale- -a ma εε?»

⁵⁵ 'Bhe blaen, 'ke Zesu 'a 'pele -zamaa' 'ε ni doo: «'Faannii' -le 'η 'le εε 'bhεε- 'ka □nwa 'η 'kunyre- nɔɔ- -gokun' mu 'pegee 'beni mu 'le 'ka 'koo εε? Yi 'oo yi, 'η 'yaa- mεε mu daan -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbεne 'ε □la, 'bhεε- 'ka 'laa 'η 'kunle-.

⁵⁶ 'Dun- 'Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ε 'wojan- mu 'la yoondele -o 'yee- -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi, -za mu 'lεε- 'kpen □kla 'mu -la -lεso' zayi' -zɔn.» 'Bhe yre do 'ε □nɔɔ bhe, 'ke -yaa' -klanlanε mu 'ε 'kpen

'kanle 'eke- ma, 'bhεε- 'ke -wa do -kplɛn
tole 'a nɔɔ- mεε mu 'ε 'kɔɔ.

-O -ja Zesu 'le -waa' 'seri ta za mu
'kitikan mεε gbilaan -lɛdo' 'ε ba

(Maki 14.53-65; Luki 22.54-55,63-71;
Zaan 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Zesu 'kun mu 'ε -ja 'kele- -waa' 'sraka
'lena mu -kunlii gbilaan Kaifu ba. 'Tonj daan
mu 'ε 'pegee 'gwlaan- gbilaan mu 'ε 'kpen
'lekpale -yaa 'eke- ta 'yee- Kaifu ba -le ma.

⁵⁸ -O ge bhla 'ε zi Zesu 'le 'bhε [nɔɔ,
Pieri -yaa zan -o -zanta' 'egboonle. -E -wlaa
-gbenj 'ε 'yi, 'bhεε- 'kee- yaaale' 'fe gooba
mu 'ε -din, 'kooko- -za 'ε 'leyanle gone- 'la
gbεen- -e 'bhε ye.

⁵⁹ 'Sraka 'lena mu -kunlii mu 'ε 'pegee
-waa' 'seri ta za 'kitikan mεε gbilaan -lɛdo'
'ε 'kpen 'yaa- bhla 'kpayre- -glin 'zi Zesu
ma, 'kooko- 'ke -kpan 'ε balaa' -a ta, 'bhεε-
-wa dε.

⁶⁰ Bhla ma mεε -bebe [nwa 'mu zijan-
wole -a 'kaama-, 'dunj- 'woo- Zuufu mu a
'seri ta za 'kitikan mu 'ε waa -jan 'kedo-
'kpo 'yεle- 'ke 'bhε kle -a dε win 'le. -O
'kpen 'kanle- blaana, 'ke mεε plε nule- -a
pele dɔɔ:

⁶¹ «Mεε 'lεε- -ya -pia dɔɔ -e sɔ
-Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbεnε 'ε 'wile- 'bhεε-
-ya dɔ gbe drεεwo -yrekpa' yaga -la.»

⁶² 'Bhε klele 'te, 'ke 'sraka 'lena -kunlii
gbilaan 'ε -ya -wlnle', 'bhεε- 'kee- Zesu
'lɔkpale dɔɔ: «Mεε mu 'ε -woo -jan mu
'la 'kpen 'wo zii' 'ε ma 'bhi pe 'nale- εε?»

⁶³ 'Bhε 'yi 'te, 'ke Zesu tagale bole-
-Ayile, 'ke *'sraka 'lena -kunlii gbilaan 'ε
-ya pele- -a ni dɔɔ: «'Kee- kpa 'mi 'pegee
-Waanbhaa' 'la -ya -yre ma 'bhe ta, 'mi -o
'ε 'lɔkpa zii' 'kaa 'ya pe 'o ni kpataakpa 'ke
'bhi -le 'ke Mεε -Bhee Mi -Kposɔɔ Krixi 'ε 'le
'bhε 'pegee 'ke 'bhi -le -Waanbhaa' Gbe 'ε
'le.»

⁶⁴ Zesu pe -a ni dɔɔ: «'Ye- [daa 'ε 'gbu
'lii bhe. 'Mi 'dunj- pe 'ka ni 'ezin- dɔɔ 'kee-
'san -zon ma, 'ka nu Bhaaplenj Gbe 'ε 'yaale-
yεle -Waanbhaa' -gɔɔ 'ε -din 'tobho ma
yaayre 'ε [nɔɔ. 'Bhεε- 'ka nu -a yεle -a
nyre nɔɔ- lafle' -gblen mu 'ε 'yi mu 'ε ta,
'kee- da lafle' 'yi.»

⁶⁵ 'Bhε [nɔɔ bhe, 'ke 'sraka 'lena -kunlii
gbilaan 'ε -ya 'gbu ta dunε- 'ε 'peedele,
'bhεε- 'ke -ya pele- dɔɔ: «-E -Waanbhaa'
'tɔsiela! -Kɔɔ' maza -o -li mεε -bhεεke'
'sreya- klele ma εε? -E -yaan -Waanbhaa'
'tɔsiε ma jan 'la 'wolele bhe, 'ka 'laa 'bhe
'male- εε? 'Ka mu pe 'bhe 'yi 'nale- εε?»

⁶⁶ 'Bhεε- -o 'kpen 'bhε 'lekwana- 'eke- zi
dɔɔ: «-Yoo 'ke dε pe 'le.»

⁶⁷ 'Bhε [nɔɔ bhe, 'ke -woo -liile' mu 'klale
-a wleyi', 'bhεε- 'ke -wa zonle- -o gbεkpuj-
mu 'ε 'le. -A 'ke mu -yaa -a 'trɔn zon 'zi 'ke
-wa -lɔkpa' dɔɔ:

⁶⁸ «Mεε -Bhee Mi -Kposɔɔ Krixi, 'ε 'kpεe
ma -de 'gbu -le 'ε [zwan εε?»

Pieri -o -a 'lɛmadɔ 'zi 'egloole Zesu ma
'kaa yaa 'bhε dɔ

(Maki 14.66-72; Luki 22.56-62; Zaan
18.15-18; 18.25-27)

⁶⁹ 'Bhε -za mu 'ε kle 'waati 'ε ba, Pieri
'yaale- -yaa 'pεεlii- *'sraka 'lena -kunlii
gbilaan 'ε 'bhε a -gbenj 'ε 'yi. -Ayile, 'ke 'bhε
a 'fe 'ε [la yewo le 'ε do 'ε 'mabεenle 'yee-
Pieri -din, 'bhεε- 'ke 'bhε 'a 'lɔkpale dɔɔ:
'«'Bhi 'gbu 'lεε-, 'ε 'yaa- 'yee- Galile 'klεen 'ε
'yi mi Zesu 'ε zi.»

⁷⁰ 'Dunj-, Pieri 'ε 'lɛmadwa 'egloole 'bhε
ma mɔkpen 'yre ma, 'bhεε- 'ke -ya pele-
dɔɔ: «'Yoo- -we 'zi mεε 'la zan 'le bhe, 'naa
'bhe dɔ.»

⁷¹ 'Bhε klele 'te, 'ke 'yee- Pieri gele 'sanle
-gbenj 'ε 'lii ba -yreta', 'bhεε- 'ke 'bhε 'fe 'ε
[la yewo le -bhεεke' do 'a 'yele. 'Bhεε- 'ke
'bhε 'a 'pele 'bhε -din mu 'ε ni dɔɔ: «Mεε
'lεε- 'yaa- 'yee- Nazareti mi Zesu 'ε zi.»

⁷² 'Bhε [nɔɔ bhe 'ezin-, 'ke Pieri 'a
'lɛmadɔle 'egloole 'bhε -jan 'ε ta, 'kee- bhaa
bhlele- dɔɔ: «'Mi 'pegee 'η 'sɔwεε- 'gbu 'ε
ta, 'naa 'yee- mεε 'la bhe -a dɔ.»

⁷³ 'Bhε blaana 'waati sa, 'ke 'fe -gbenj 'yi
mu 'ε -woo mabεenle Pieri -din, 'bhεε- 'ke
-wa pele- -a ni dɔɔ: «'Wlan 'gbu 'ε ni, 'yoo-
'ke Zesu zi mu 'ε do 'le. -Amasroyi 'woo- 'ε
do 'yaa- janwo' gbeya 'bhεε- ma.»

⁷⁴ 'Bhε klele 'te, 'ke Pieri bhaa bhlele
'sanle, 'ke -ya pe dɔɔ: «'Ke 'η bhla [pia,
bhaa 'η ga. 'Naa 'yee- mεε 'la bhe -a dɔ
'sekeseke!» 'Bhε 'waati do 'kpo 'ε ba, 'ke
maagwlen -wele'.

⁷⁵ 'Bhε klele 'te, Zesu -jan 'la [woa
'yee- Pieri ni 'elwale gban -sɔ, 'ke 'bhε
dɔle- -a 'kpεe, Zesu 'a [pia -a ni dɔɔ:
'«'Sani- maagwlen -weli' plenj- zon, 'ε nu
'ε 'lɛmadɔle 'egloole 'mi ma gaan yaga 'kaa
'yaa 'mi dɔ.» Pieri 'pwele- 'pεεlii-, 'kee-
wisile 'ebebele.

27

-O -ja Zesu 'le -janmatii Pilati ba
(Maki 15.1; Luki 23.1; Zaan 18.28)

¹ Zrwan 'ε zi, 'ke 'sraka 'lena -kunlii mu 'ε
'pegee Zuufu mu 'ε -waa' 'gwlaan- gbilaan
mu 'ε -woo -lekpale 'eke- ta, 'bhεε- 'ke -o
'kpen 'a 'kpale do ma 'kaa -o Zesu dε.

² -Ayile, 'ke -wa gbε ta -yrelε', 'bhεε- 'ke
-o gele- 'kele- janmatii Pilati ba.

Zudasi gayre
(Kleza 1.18-19)

³ Zudasi 'la -dawli' [kpa Zesu gbε ta,
'bhεε- -ya -lenaa mεε mu 'ε ni, 'a 'yele-
'bhii- -o -kpan -balaa' Zesu ta 'kaa -wa dε,
'ke -zadɔwεε dɔle- -a ma. -Ayile, 'kee- gele-
-goli' 'tanbha mia do bhε vu 'ε 'niinaale

*'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee Zuufu mu 'e -waa' 'gwlaan- gblaana mu 'e ma.

⁴ -Ya □pia -o ni dɔɔ: «'N -za 'yɔɔ- -kla mɛɛ 'la zan laa -za 'yɔɔ- do 'kpo klele 'bhe 'lenale 'ka ni!» -Ayile, 'ke -wa -lekunle -a ni dɔɔ: «'O mɔɔ a za 'laa -o 'bhe 'yi, 'e 'gbu a -za -le 'bhe 'le.»

⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke Zudasi -goli' 'tanbha mu 'e 'wianle 'tre ma -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e □la, 'bheɛ- 'kee- 'pwele. 'Bhe blaana, 'kee- gele- -a 'gbu dunle -yri diinj do 'yi.

⁶ 'Bhe 'yi bhe, 'ke 'sraka 'lena -kunlii mu 'e -o -goli' 'tanbha mu 'e 'wloole 'tre ma, 'bheɛ- 'ke -wa pele- dɔɔ: «'Waa- 'tonj 'e ta, 'waa sɔ -goli' 'lɛɛ- bɔle- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e □la -goli' bɔ -koo 'e 'yi, -amasroyi mɛɛ yien ma -goli' -le.»

⁷ -O yanle 'a 'kpalele do ma, 'ke -wa pele- dɔɔ -o gbɔdɔ mi 'e 'bhe a 'tre 'e 'lɔle 'yee- goli' 'e 'le, 'bheɛ- -o 'bhe 'tre 'e kle 'cie mu binyre 'le.

⁸ 'Bhela- -zayile, 'kee- 'san 'bhe 'yi 'e ma, 'kee- nu 'tenle- -zon ma, -o 'bhe 'tre 'e sii dɔɔ: «'Yien ma 'tre.»

⁹ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -Waanbhaa' -lela' janwo mi Zeremi jan mu 'la □woa 'elwale -sɔ 'mu 'leswa□, -ya -pia dɔɔ: «-O -goli' 'tanbha mia do bhe vu □sia. Izraeli mu 'e -wa 'plɛɛ □kaan 'bheɛ- -goli' 'lii yeke- 'e 'le.

¹⁰ 'Bheɛ- -o gbɔdɔ mi 'e -yaa' 'tre 'e □lwa 'ke 'bhe -goli' 'e 'le, 'bhii- Meezan' a □pia 'mi ni pe gbeya 'la yi.»

Pilati -o Zesu 'lɔkpa zii'

(Maki 15.2-15; Luki 23.2-5; Zaan 18.29-40; 19.4-16)

¹¹ Mɛɛ mu 'e -o -ja Zesu 'le -janmatii Pilati ba. 'Bheɛ- -janmatii Pilati 'a 'lɔkpa dɔɔ: «'Bhi -le 'ke Zuufu mu 'e -waa' -bhleŋgbe 'e 'le ɛɛ?» Zesu pe -a ni dɔɔ: «'E 'gbu 'yela- □pia bhe.»

¹² 'Bhe blaana, 'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee 'gwlaan- gblaana mu 'e -o bhla -bebe □kpa -a ma, 'dun- yaa 'mu 'kedo- 'kpo mabole.

¹³ 'Bhe klele 'te, 'ke Pilati 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «-O bhla mu 'la 'kpen 'kpa zii' 'e ma bhe 'e 'tron 'laa 'mu 'yi ɛɛ?»

¹⁴ 'Dun- Zesu 'laa 'mu 'kedo- 'kpo zilak- pale -a ni bhe, 'bhe 'a 'kpeelenia -a ma 'egbenele.

-O Zesu de -kpan -balaa' 'a ta

¹⁵ Lɛɛ 'oo lɛɛ, Paki 'feti 'e ta, -janmatii Pilati ta pe -le -yaa 'ke 'ploolele -kaso yi mi do ma, 'kela 'ke -zamaa' 'e 'yaa- 'bhe -za pe, -e 'yaa- ploo 'bheɛ- ma -o ni.

¹⁶ 'Bhe 'waati 'e ba, -waa' -kaso 'yi mi do -yaa, -o -yaa 'bhe sii Barabasi. Mɔkpen' 'yaa- 'bhe do 'bhe kleza -yɔɔ' mu 'e ma.

¹⁷ Pilati -zamaa' 'e 'lɔkpa dɔɔ: «'Kaa- zi 'bhii- 'nj 'plooo- 'ka ni 'woo- mɛɛ ple 'e

-dela ma ɛɛ, Barabasi taa- Zesu, -o 'bhe 'la sii Mɛɛ -Bhee mi -Kpɔsɔɔ Kriɔi ɛɛ?»

¹⁸ 'Yee- Pilati 'gbu 'yaa- 'yaango- dɔɔ mɛɛ mu 'e 'yaa- zranlawo zii' Zesu ma, 'bhela- -zayile -o □nwa 'bhe -lenale -a ni.

¹⁹ 'Dun- Pilati 'yaale- 'yaa' 'waati 'la ba 'kitikanyre 'e □nɔɔ, 'ke -a na mɛɛ do winbɔle -a ta 'kaa 'bhe ge -jan 'lɛɛ- 'yikla 'a -kɔɔ dɔɔ: «Mɛɛ 'la bhe, yaa -za 'yɔɔ- do 'kpo klele, 'bhela- -zayile 'yaa -za 'yɔɔ- do 'kpo klele -a ni, -amasroyi 'nj -yren -bebe -bhla -a -zayi' -zon gbij na.»

²⁰ 'Bhe bhla 'e ba, 'sraka 'lena mu -kunlii mu 'e 'pegee 'gwlaan- gblaana mu 'e 'yaa- wla 'zi -zamaa' 'e zi dɔɔ -wa pe Pilati ni dɔɔ 'bhe 'plooo- Barabasi -la ma, 'bheɛ- -ya pe -o Zesu de.

²¹ 'Bhe 'yi 'te, 'ke -janmatii Pilati -o -lɔkpa' gbe drɛɛwole 'ezin- dɔɔ: «'Kaa- zi 'bhii- 'nj 'plooo- 'woo- mɛɛ ple 'e -dela ma 'ka ni?» -O 'kpen 'a 'lekwan- -a ni dɔɔ: «'Barabasi!»

²² 'Bheɛ- Pilati -o -lɔkpa 'ezin- dɔɔ: «'Nj nu -mɛ za -la klele Zesu 'la 'ka 'bhe sii Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Kriɔi 'bhe ni ɛɛ?» -O 'kpen 'a 'lekwan- dɔɔ: «'Kaa gbaan -yrigbeele 'e ta, 'bheɛ- -e ga!»

²³ Pilati -o -lɔkpa 'ezin- dɔɔ: «-E -mɛ -za 'yɔɔ- -la kla ɛɛ?» 'Dun- -o -gbekaan 'ezin- 'egbɔle 'kaa: «'Kaa gbaan -yrigbeele 'e ta, 'bheɛ- -e ga!»

²⁴ 'Yee- Pilati 'a 'yele- 'bhii- yaa -yaa sɔ -za 'kedo- 'kpo klele 'ezin-, 'bhe 'pegee mɛɛ mu 'e zru baan' 'yaa- -wlen 'zi, 'kee- -yi 'sile, 'ke -ya gbe mafele mɔkpen' 'yri ma, 'bheɛ- 'ke -ya pele- dɔɔ: «'Mi 'naa -o 'nj gaan bɔle- mɛɛ -ledɔɔle 'lɛɛ- -a deza 'e 'yi! 'Ka 'gbu 'kɔɔ za -le!»

²⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke -o 'kpen 'a 'lekunle 'eke- zi dɔɔ: «'Kee- -gaa oo, bhaa -a gale -kpan 'e bala- 'o mɔɔ 'pegee 'o 'nɛ mu 'e ta!»

²⁶ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'ke Pilati 'ploole Barabasi ma -o ni; 'bheɛ- -e pe mɛɛ mu ni 'kaa 'mu Zesu zita zon 'ke gbanbhle 'le; 'bhe blaana, 'ke -ya 'kpale -o 'koo 'kaa -o ge -a gbaan -yrigbeele do ta.

-Srwase' mu 'e -woo Zesu malɔgo 'zi

(Maki 15.16-20; Luki 23.11; Zaan 19.2-3)

²⁷ -Janmatii Pilati a -srwase' mu 'e -ja Zesu 'le -yaa 'fekpee yre 'la mɛɛ mu kla 'eke- ba a □nɔɔ 'bheɛ- □la; 'bheɛ- 'ke -srwase' 'le -gbene do 'e 'kpen 'yaale -a zi.

²⁸ -O Zesu tape mu 'e -gwa, 'ke -o dunc- tralape 'ten gbɔɔn do 'klale -a ta.

²⁹ 'Bhe blaana, 'ke -o lere zungbhe do 'tanle 'bhii- -bhleŋgbe ngblo ma -can 'faa do gbɛɛn-, 'ke -o 'bhe bɔle- -a ngblo 'e ma. 'Bhe trala, 'ke -o togo do 'kpale -a gbe -yiɛ' 'lii 'bhii- -bhleŋgbe do 'kɔɔ 'beni do gbɛɛn-;

'bhεε- 'ke -woo 'kpo zenle- -a -lεε, 'ke -o 'sonsi- 'a ma, 'bhεε- 'ke -wa pe -a ni dɔɔ: «'E 'yia-, Zuufu mu a -bhleŋgbe!»

³⁰ -Woo -liile' mu [klaa -a ta, 'bhεε- -wa 'kɔɔ toɔ 'ε [sia, 'ke -wa zɔn -a 'wiinj- 'bhe 'le.

³¹ -O yanle 'sonsi le -a ma, 'ke -o dune- tralape 'ten gbɔɔn 'ε gole- -a ta, 'bhεε- 'ke -wa tape -lwa mu 'ε 'klale -a ta. 'Bhe blaana, 'ke -o gele- -a gbaanle -yriɔbεεle 'ε ta.

Zesu gbaanyre -yriɔbεεle 'ε ta

(Maki 15.21-32; Luki 23.26-43; Zaan 19.17-22)

³² -Srwase' mu 'ε 'pwε bhla 'ε zi -janmatii 'ε -yaa' 'fε 'ε [la Zesu 'le, 'ke -o -lepale Sireni -wa 'ε ta mεε do 'le, -o -yaa 'bhe sii Simɔ. 'Bhe klele 'te, 'ke -srwase' mu 'ε -wa pele- 'bhe Simɔ 'ε ni 'kaa 'bhe Zesu gbaan -yriɔbεεle 'ε 'si kpanma.

³³ -O bhole yre 'la -o 'bhe sii Gɔligota ('bhe 'yi -le dɔɔ mεε nɔgblo bhele' yre),

³⁴ 'ke -o -laane' 'yi yienle do 'pegee -dɔɔ 'yizaale, 'bhεε- 'ke -o 'bhe 'nale 'a ni, ('kooko- 'kee- 'bhe [mia, yaa ga 'ε 'lale- tado). 'Dun- -e 'bhe -yi 'ε danle -a nre ma, yaa dɔle 'bhe 'mile- -la.

³⁵ 'Bhe blaana, 'ke -wa gbaanle- -yriɔbεεle 'ε ta, 'ke -o 'tete dɔle- -a tape mu 'ε ta, 'bhεε- 'ke -o 'mu -yicienle 'eke- ma. 'Bhe kleɔbeya 'ε 'yi bhe, -Waanbhaa' -lela' janwo mi 'ε 'wojan- 'ε 'leswa, 'bhe 'a [pia dɔɔ: «-O 'tete -dwa 'η tape mu 'ε ta, 'bhεε- -woo -yicienna 'eke- ma.»

³⁶ 'Bhe blaana, 'ke -o -yaale' -a gooba 'bhe yre 'ε [nɔɔ ye.

³⁷ -Wa [dia win 'la ma bhe, -o 'bhe -yɔɔndia -yripeene do ta, 'bhεε- -o 'bhe -gbaanna -a nɔgblo 'ε tralayre 'ε [nɔɔ, 'bhe 'yaa- dɔɔ:

«Mεε 'lεε- 'yele- 'ke Zesu 'le, Zuufu mu a -bhleŋgbe 'ε.»

³⁸ 'Ezin-, -o -faannii' ple -gbaanna -yriɔbεεle ple ta Zesu -din: -A do -yaa -a gbe -yie' ta, 'bhεε- -a -bhεεke' do 'ε 'yaa- -a gbe -koo ta.

³⁹ Mεε 'la zan mu -yaa 'kan zii' Zesu gbaanyre 'ε -din, 'mu 'yaa- a glin 'ke 'mu 'mu nɔgblo been, 'bhεε- 'ke -wa -zwanwo'.

⁴⁰ 'Bhεε- -o -yaa pe dɔɔ: «'Bhi 'laa 'pele- 'kaa 'e sɔ -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbene 'ε 'wile-, 'bhεε- 'ya dɔ gbe dɔɔ -yrekpa' yaga -la εε? 'Kee- 'yoo- 'ke -Waanbhaa' Gbe 'ε 'le, 'ε 'gbu 'bhee -zɔn, 'bhεε- zina- -yriɔbεεle 'ε ta dɔɔ.»

⁴¹ 'Bhe kleɔbeya do 'ε 'yi, 'sraka 'lena -kunlii mu 'ε 'pegee 'Ton daan mu 'ε, 'bhεε- 'gwlaan- gbilaan mu 'ε, -o 'kpen 'yaa- Zesu malɔɔgo 'zi 'ke -wa pe dɔɔ:

⁴² «-E mεε -bhεεke' mu 'ε -gwa -za 'yi, 'bhεε- yaa sɔ -a 'gbu gole -za 'yi! 'Ke -yoo 'ke Izraeli mu a -bhleŋgbe 'le, -e zina- 'saanibhe dɔɔ -yriɔbεεle 'ε ta, 'kee- 'bhe [kla, 'o nu 'o 'kpale- -a -yi.

⁴³ -Ya 'gbu gbekpa- -Waanbhaa' 'kɔɔ, 'bhεε- -ya -pia dɔɔ: «'N 'yoo- 'ke -Waanbhaa' Gbe 'le!» 'Bhεε- 'ke -a -za sɔ -Waanbhaa' ni 'bhe nu 'a go 'saanibhe -za 'yi dɔɔ!»

⁴⁴ Mεε de mi ple 'la gbaanle -yaa -a -din -yriɔbεεle ple 'ε ta, 'mu 'yaa- -a -zwanwo' zii' 'bhe kleɔbeya do 'ε gbεen- 'ezin-.

Zesu gayre

(Maki 15.33-41; Luki 23.44-49; Zaan 19.2; 19.5-30)

⁴⁵ 'Kee- san -yrekpa' ma, 'bhεε- 'kee- ge 'tenle- yromazi -yretεbhe yanyan 'ε ma, -gblo -gbene -kpaa 'tre 'ε ta yrekpen- [nɔɔ.

⁴⁶ 'Yee- yromazi -yretεbhe yanyan 'ε 'bho bhla 'ε 'e -din, 'ke Zesu -gbekanle 'egloole dɔɔ: «'Eli, Eli, lama sabatani?» 'Bhe 'yi -le dɔɔ: «'An -Waanbhaa', 'an -Waanbhaa', -mele [kla 'bhεε- 'ye 'η do -kplen [twa -a nɔɔ- εε?»

⁴⁷ Mεε 'la zan mu -yaa -a -din 'bhe 'waati 'ε ba, 'mu 'a -gbekanwli 'ε 'male, 'ke 'mu 'a pele- dɔɔ: «-Ka 'ka 'tronbado dɔɔ, -yoo Eli 'sii zii!»

⁴⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke -o do gele blaale- ne 'yientenne 'fε -gblanjlu -folu' 'ε 'sile-, 'kee- 'bhe 'pale 'ke -ween yue 'tonle- le. 'Kee- 'bhe 'yirele toɔ gbɔɔn do yin 'lii, 'bhεε- 'kee- 'bhe 'wlale Zesu 'lii 'kaa 'bhe 'bhe 'mi.

⁴⁹ 'Dun- -a -vin mu 'ε pe dɔɔ: «'Kɔɔ- dula- dɔɔ, -dɔke' Eli nu nule a gole -za 'yi oo!»

⁵⁰ Zesu -gbekan' gbe dɔɔ -yriɔbεεle 'ezin-, 'ke -a niigole -a -yi.

⁵¹ 'Bhe 'waati do 'kpo 'ε ba, sɔgbε -gbene 'la dunle -yaa -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbene 'ε 'kpee yre 'la -o -yaa 'bhe sii «'Yre 'wenj 'wenj» 'bhε[la, 'bhe 'peedia- ple 'kee- da laanima, 'kee- nu 'tenle- 'traa. 'Bhe klele 'te, 'ke 'tre beenle-, 'bhεε- 'ke vle -saa mu 'ε -o -wile'.

⁵² Mεε bu mu 'ε 'liigwa-, 'bhεε- mεε -ledɔle mu 'la -gaa 'elwale gban -sɔ, 'mu -bebe -bwela gale ba.

⁵³ 'Bhεε- -o -pwela bu mu 'ε 'yi Zesu bwele 'ε blaana gale ba, 'ke -o nule- Zeruzalemu -wa 'ε 'kpee. Mεε -bebe -o 'yaa.

⁵⁴ 'Bhe klele 'te, -srwase' -kunlii 'ε 'pegee -srwase' -vin mu 'la 'yaa- Zesu gooba 'ke -yoo -yriɔbεεle 'ε ta, -o 'tre beenyre 'la [ya, 'bhe 'pegee -za mu 'la 'kpen [kla -o -yre ma, 'bhela- -zayi' -gbilaan -gbene [klaa -o -yi. 'Bhεε- 'ke -wa pele- 'eke- ni dɔɔ: «Mεε

* 27:35 27:35 Rome mu a 'tonj 'ε ta, -srwase' mu 'la -ja Zesu gbaanle -yriɔbεεle 'ε ta, 'bhe 'senj 'yaa- 'mu ni 'ke 'mu Zesu tape mu 'yicien- 'eke- ma. -O 'tete 'la -dwa -a tape mu 'ε ta 'bhe win -le 'ke -o sɔ -o -yicienle 'eke- ma 'elrele.

'lɛɛ- 'yaa- 'ke -Waanbhaa' Gbe kpataakpa 'gbu 'ɛ 'bhɛɛ- 'le!»

⁵⁵ Le 'srɛ mu 'la 'yaa- zi Galile 'trɛ 'ɛ ta 'ke 'mu bhɔ a ba, 'bhɛɛ- 'ke 'mu ɲnwa -a zi Zeruzalɛmu, 'mu 'yaa- -a gbaa 'ɛ taglin- 'zi bhlo gbɔɔn ma.

⁵⁶ 'Woo- le mu 'ɛ 'ke mu -la 'tɔ -le -gɛ: Mari 'la da Magidala -wa 'ɛ ta, Zaki 'pegee Zozɛfu nɛɛ Mari, 'bhɛɛ- Zebede gbe plɛ 'ɛ Zaki 'pegee Zaan nɛɛ.

Zesu binyrɛ

(Maki 15.42-47; Luki 23.50-56; Zaan 19.38-42)

⁵⁷ Yromazi bhɔle, 'ke pɛzan do dale-Arimate -wa 'ɛ ta, -o -yaa 'bhɛ sii Zozɛfu, 'bhɛɛ- 'bhɛ 'yaa- Zesu a -klanlanɛ mu 'ɛ do 'le.

⁵⁸ 'Bhɛ 'yi, 'kee- gele- 'tɛ Zesu gbaa 'ɛ 'yɛwɔle -janmatii Pilati ma. -Ayile, 'ke Pilati dɔle- gbaa 'ɛ 'nale- -la -a ni.

⁵⁹ 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, 'kee- gbaa 'ɛ 'sile, 'bhɛɛ- 'kee- sɔ drɛɛ 'pu 'penɲɛn do 'kpale 'bhɛ ma.

⁶⁰ 'Bhɛ blaana, 'kee- gele- -a binle bu -gluu drɛɛ do 'yi. 'Yee- Zozɛfu 'gbu -le mɛɛ mu ɲsia 'kaa 'mu 'bhɛ bu -gluu 'ɛ 'kwlee- -a ni vlɛ -saa do 'yi. -E yanle 'kee- vlɛ -kpun -gbɛɛ do -bhlile', 'bhɛɛ- 'kee- bu -gluu 'ɛ 'liitanle 'bhɛ 'le. 'Bhɛ blaana, 'kee- jilale.

⁶¹ 'Bhɛ 'waati 'ɛ ba, Mari 'la 'yaa- da Magidala -wa 'ɛ ta, 'bhɛ 'pegee 'bhɛ 'too- Mari do 'ɛ, 'mu 'yaale -yaa bu 'ɛ 'lɛma-.

Zesu bu 'ɛ gooba yaaza

⁶² 'Bhɛ ta tooklin- 'ɛ 'yi 'le, -yitre' yi 'ɛ ma pɛ mu 'ɛ magaanle blaana, 'ke 'sraka 'lena -kunlii mu 'ɛ 'pegee Farizi mu 'ɛ -o gele- 'eke- zi Pilati ba.

⁶³ 'Bhɛɛ- 'ke -wa pele- Pilati ni dɔɔ: «'O zan, 'yee- bhlanii- 'la bhe, -e -yaa -a -yɛ ma 'waati 'la ba, -ya ɲpia dɔɔ -e nu bwele gale ba, -a gale blaana -yɛkpaa' yaga mi ma. 'Bhɛ -jan 'ɛ 'bhɛ -o -li 'o 'kpee.

⁶⁴ -Ayile, -a pe -srwase' mu ni dɔɔ -o bo -a bu 'ɛ gooba -yɛkpaa' yaga ta, 'kooko- -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ waa nu nule -a gbaa 'ɛ 'faanle-, 'bhɛɛ- -wa pe -kɔɔa' mɛɛ mu 'ɛ ni dɔɔ: «-E -bwela gale ba.» 'Ke 'bhɛ ɲkla, 'bhɛ bhla 'ɛ gblaana 'yi nu yaɛ -e bhla -lwa mi 'la ɲpia 'bhɛ ni.»

⁶⁵ 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke Pilati 'a 'pele -o ni dɔɔ: «-Srɛwase' 'ke mu -le -gɛ, -ka mu 'si -a gooba yaaza 'yi. -Ka ge 'bhɛɛ- -kaa pe mɛɛ mu ni 'mu bo a bu 'ɛ gooba 'bhii- -e sɔ 'ka ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-»

⁶⁶ 'Bhɛɛ- 'ke -o gele- yaale 'tɛ -a bu 'ɛ gooba. -O Rome mu a -bhlɛngbe -gbɛɛ 'ɛ, 'bhɛ gbe blaana yɔɔn -kpalaa' bu -gluu 'ɛ 'liitan vlɛ -kpun 'ɛ ta, 'bhɛɛ- -o piibhe kpele- -gbɛɛ do -yɛla 'bhɛ ta. 'Bhɛ blaana, 'ke -srwase' mu 'ɛ 'yaale bu 'ɛ gooba.

28

Zesu bweyrɛ gale ba

(Maki 16.1-8; Luki 24.1-12; Zaan 20.1-2)

¹ -Yitre' yi 'ɛ ta tooklin- yi 'ɛ 'le, 'kangɔple 'ɛ ma, zrwan 'tutu 'ɛ 'zi, 'ke Mari 'la 'yaa- da Magidala -wa 'ɛ ta, 'bhɛ 'pegee 'bhɛ 'too- Mari, gele- bu -gluu 'ɛ taglinle.

² 'Bhɛ 'waati do 'kpɔ 'ɛ ba, 'ke 'trɛ bɛɛnle- fangan- ma, 'bhɛɛ- 'ke Mɛɛzan -Waanbhaa' a -mleke' do zinalɛ 'kee- da lafle' ma. 'Bhɛɛ- 'kee- bu -gluu 'ɛ 'liitan vlɛ -kpun -gbɛɛ 'ɛ 'bhlile- bu -gluu 'ɛ -gɔma', 'bhɛɛ- 'kee- yaale' 'bhɛ vlɛ -kpun 'ɛ ta.

³ 'Yee- -mleke' 'ɛ wleyi' 'ɛ 'yaa- -bhi 'zi -yɛyɛra 'bhii- mleklenne do -bhigbeya 'ɛ gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -a ta dune- 'ɛ 'yaa- fleɛ 'epu 'penɲɛnle 'bhii- 'kwlen- -buu' 'fleegbeya gbɛɛn-.

⁴ -Ayile, -gblaana 'kla gbe -yɔɔ 'ɛ 'kɔɔ bu 'ɛ gooba mu 'ɛ 'yi, 'ke -o bɛɛnle 'sanle -kpakpa, 'bhɛɛ- 'ke -o 'srinle 'bhii- -o -gaa.

⁵ 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke -mleke' 'ɛ -ya pele- le mu 'la ɲnwa bu 'ɛ taglinyɛrɛ 'ɛ nɔɔ- 'mu ni dɔɔ: «'Ka mu laa -gblaanle'! 'An 'yaango- -o Zesu 'la -gbaaana -yrigbɛɛle 'ɛ ta, 'ka -o 'bhɛɛ- -glin' 'zi.

⁶ Yaa -o -li -gɛ. -E -bwela gale ba 'bhii- -ya -pia 'ka ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. -Ka nu -a gbaa 'kpayɛrɛ- 'ɛ -glin -gɛ doo.

⁷ 'Bhɛɛ- -ka ge blaale- -a pe -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ni dɔɔ -e -bwela gale ba, 'bhɛɛ- -e 'kan zii' 'ka 'lɛɛ -sɔ Galile 'klɛɛn 'ɛ 'yi. 'Ka nu -a yeɛ 'bhɛɛ- ɲnɔɔ ye. 'N ɲnwa -jan 'la 'wolɛ- 'ka ni 'bhɛ -le bhe.»

⁸ 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke 'woo- le mu 'ɛ -o gole- blaale- bu 'ɛ -din, 'ke -o blasanle, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- 'yee- -Jan 'Nrale- 'ɛ 'pele- Zesu a -klanlanɛ mu 'ɛ ni. -Gblaana 'pegee yilabla -gbɛɛ do -yaa -o zru ba.

⁹ -O nu bhla 'ɛ zi, Zesu bewza 'ɛ 'woyɛrɛ- nɔɔ, 'ke Zesu 'klale -o ba blaale-, 'bhɛɛ- 'ke 'bhɛ -o 'pɔbɔle dɔɔ: «'Ka 'ɲ -kɛna!» 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke 'woo- le mu 'ɛ -woo mabɛɛnle Zesu -din, 'bhɛɛ- 'ke -wa gbale- -o 'kpɔ zenlele -a -lɛɛ, 'bhɛɛ- 'ke -woo gbe mu kpa -a gaan ma.

¹⁰ 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele- -o ni dɔɔ: «'Ka 'laa -gblaanle'! -Ka ge a pe 'ɲ nɛɛnɛ- mu 'ɛ ni 'kaa -o ge Galile 'klɛɛn 'yi: -O nu 'ɲ 'yeɛ- 'bhɛɛ- ɲnɔɔ ye.»

Zesu gooba mu 'ɛ 'wojana-

¹¹ Le mu 'ɛ 'yaa- ge 'zi 'waati 'la ba Zesu a -klanlanɛ mu 'ɛ ta, 'ke -srwase' mu 'la -o ɲbwa Zesu bu 'ɛ gooba, 'mu 'ke mu gele- -wa 'ɛ 'kpee, 'bhɛɛ- -za mu 'la 'kpen ɲkla -o -yɛrɛ ma, -o 'mu 'kpen 'yigɔɔnna' sraka 'lena -kunlii mu 'ɛ ni.

¹² -Ayile, 'ke 'woo- *sraka 'lena -kunlii mu 'ɛ 'pegee 'gwlaana- gblaana mu 'ɛ -woo -lekpale 'eke- ta. 'Bhɛɛ- -o 'kpale do ma, 'ke

-o -goli' kpu -gbene do wlale- -srwase' mu 'e gbe □la.

¹³ 'Bheε- 'ke -o 'mu 'lemazonle dɔɔ: «-Ka ge -a pe dɔɔ 'o 'yaa- yi pla 'waati 'la ba -bi 'e zi, -yaa' -klanlance mu 'e □nwa -a gbaa 'e faanle-.

¹⁴ 'Ali- 'ke -janmatii Pilati 'tronbwa- 'yee- -za 'e 'yi, 'o mɔɔ 'gbu nu -janwole a ni, 'bheε- 'o 'ka ngblo go -za 'yi.»

¹⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke -srwase' mu 'e -o -goli' 'e 'sile, 'bheε- *'sraka 'lena -kunlii' mu 'e 'pegee 'gwlaan- gbalaan mu 'e -wa -pia -o ni -o -za yeke- 'la 'bhe kle -o 'bheε- □kla. -Ayile, 'kee- san 'bhe yi 'e ma, 'kee- nu 'tenle- -zon ma, 'bhe -jan 'e □zian Zuufu mu 'e 'kpen 'tron 'yi.

Zesu 'pweyre- -yaa' -klanlance mu 'e ba (Maki 16.14-18; Luki 24.36-49; Zaan 20.19-23; Kleza 1.6-8)

¹⁶ Zesu a -klanlance -vin vu ta do 'e (-amasroyi Zudasí 'la 'yaa- -o vu ta ple mi 'e le, bhe 'bhe 'gbu □dia) -ja Galile 'kleen 'yi vle gɔɔn do 'la -e 'bhe -zronna -o ni 'bheε- 'wiinj-.

¹⁷ -O Zesu 'yele-, 'ke -woo 'kpɔ zenle- -a -leε, 'bheε- 'ke -wa gbale- -o 'seriwolele. 'Dun- -o 'ke mu laa 'mu 'kpale- -a -yi 'bhii- 'yele- 'kele-.

¹⁸ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'e 'mabeenle -o -din, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Waanbhaa' -glooya' 'kpen □naa 'η ni lafle' 'pegee 'tre ta.

¹⁹ -Ka ge 'kleen 'kpen 'yi mu 'e ta, 'bheε- -ka -o kle 'an -klanlance mu 'le. -Ka -o wiinjfe' -yi ba -kɔɔ' De -Waanbhaa' 'pegee -a Gbe, 'bheε- Lii 'Wen 'e 'to 'yi.

²⁰ 'Bheε- 'mi 'ka mu -daanna -jan 'oo -jan mu 'la 'le, -ka -o daan 'mu 'kpen ta 'taawolele. -Kaa 'yaango- dɔɔ 'η 'yoo- 'ka ba yikpensee ta, 'ke 'bhe ge 'tenle- 'drunyan 'yan yi ma.»

**MAKI -JAN 'NRALE- 'LA
YƆNDIA- ZESU KRISI
BA ZAYI'
Maki a -Jan 'Nrale- 'sewe
'ε ngblo**

-Dele -yaa Maki 'le εε? -E -yaa Zesu Krisi a winbowo mu 'ε 'mu a 'bhoŋba- mu 'ε do 'le. Maki -le -Jan 'Nrale- 'Sewe 'leε- yɔndia-. -A masii' 'to 'ε 'ɲyaa Zaan, 'bhεε- 'yee- 'pegee -a nεε Mari -yaa da Zeruzalemu (Kleza 12.12), 'bhεε- 'waa -za 'kedo- 'kpo do -a de 'ε ba zayi'. 'Yee- Maki 'ɲnia -le -yaa 'ke Banabasi 'le (Kolosi 4.10). -E -ja -a 'ɲnia Banabasi 'pegee Polu 'madole 'mu a -Jan 'Nrale- wole 'taa 'lwa mi 'ε ta Antiosi -wa 'ε ta (Kleza 12.25). Antiosi Zesu 'yi mu 'ε -woo 'seriwoa Polu 'pegee Banabasi ma, 'bhεε- -o -ploola -o ma dɔɔ -o ge -Jan 'Nrale- 'ε 'wo 'kleε 'bhεεke mu 'yi (Kleza 13.1-3). 'Bhe -Jan 'Nrale- 'taa 'lwa mi 'ε ta, 'yee- Maki -ja Polu 'pegee Banabasi zi, 'bhεε- boolazi, -e -gwa 'mu zi 'kee- niinale Zeruzalemu (Kleza 13.5,13). 'Yi -bhεεke' ta, Banabasi 'yee- Maki 'ɲsia, 'bhεε- -o -ja -Jan 'Nrale- 'ε 'wole- Sipru (Kleza 15.37-39). Boolazi, Polu 'pegee Pieri 'a 'ɲpia 'mu a 'letre mu 'ε 'yi dɔɔ 'yee- Maki 'ɲbhwa 'mu ba Rɔmu -wa 'ε ta (Filemo 24; 2 Timote 4.11; 1 Pieri 5.13).

-E -yaa' -Jan 'Nrale- 'sewe 'leε- 'ɲdia Romε Zesu 'yi mu -la 'kaama-, -e Zesu -zronna 'ezin- 'bhii- 'bhe -le 'ke -Waanbhaha' Gbe bhe do 'ε 'le, 'bhe 'pegee 'bhe -le 'ke Bhaaplen Gbe 'ε 'la 'ɲnwa yewole -Wangwlenbhaha -Waanbhaha' ni 'bhii- 'bhe a yewone 'le. -Waanbhaha' a winbwa-, 'kooko- -e nu bhaaplen mu go -za 'yi (Maki 10.45). Maki a -Jan 'Nrale- 'sewe 'ε yaa -o 'egbenele 'bhii- -Jan 'Nrale- 'sewe -vin yaga mu 'ε gbεen-. -Yaa' 'sewe 'ε zisanyre 'ε 'ɲnɔɔ, -e Zesu wiɲfeyre -yi ba Mεε Wiɲfε' Mi Zaan 'kɔɔ, 'bhe 'pegee Zesu 'yidanyre -Setran' 'kɔɔ 'mu -zronna -kɔɔ' ni (1.1-13).

-E -yaa' 'sewe 'ε 'yicienna -le -gbeneε ple: -A -le 'lwa mi 'ε 'yi (1.14-8.26) Zesu Krisi yewole zisaan- Mεεzan -Waanbhaha' ni gɔne- 'la gbεen- mɔkpen' 'yre ma Galile 'tre ta, -e 'bhe 'yipia- 'kɔɔ' ni. 'Bhεε- Zesu yaa -klanlane mu 'ε makwan gɔne- 'la gbεen- 'bhe 'ɲnɔɔ ye, 'bhe 'pegee -e 'sole- maza mu 'la 'ɲkla; 'bhεε- -e gade mu -bebe 'bheela-, 'bhe 'pegee -e lii -yɔɔ' mu -gbian mεε -bebe zi, 'bhεε- -e mεε mu -daanna -Waanbhaha' a -Jan 'ε 'le -glɔɔya' 'le, -e 'mu 'kpen 'yipia- 'ezin- 'kɔɔ' ni.

-A -le ple mi 'ε 'yi (8.27-16.20), Maki 'a -zronna -kɔɔ' ni 'bhii- Zesu -Waanbhaha' -weli' -klosikwan 'ke 'bhe ge 'tenle- 'bhe dele ma -yribεεle 'ε ta Zeruzalemu -wa 'ε ta. Maki -yaa zi 'bhii- 'kɔɔ' 'kpen -kɔɔ' 'kpa

'a -yi 'bhii- Zesu -le 'ke -Waanbhaha' Gbe 'ε 'le kpataakpa 'bhii- Romε -srwase' -kunlii 'ε 'bhe 'ε 'ɲkpa -a -yi gɔne- 'la gbεen- bhe. Maki -jan sanε- -la 'ɲwoa -kɔɔ' ni Zesu bweza 'ε gale ba 'bhe ba zayi' (16.1-8). 'Bhela- -zayile, mεε -vin mu 'ε 'mu 'a baan 'yipia- -kɔɔ' ni dɔɔ Zesu 'a 'gbu -zronna -yaa' -klanlane mu 'ε ni, 'bhεε- -e -ja lafle' -yi (16.9-20).

**ZESU -O ZAN -WAANBHAA'
A YE 'ε ZISANLE GALILE
'TRE TA**

*Mεε Wiɲfε' Mi Zaan -o Zesu 'nuza-
'leεjanwo 'zi*

(Matie 3.1-12; Luki 3.1-18)

1 -Waanbhaha' Gbe Zesu Krisi ma -Jan -Nrale' 'ε zisaan- gɔne- 'leε- 'bhεε- gbεen-.

2 -A yɔndele -o -Waanbhaha' -lɛla' janwo mi Ezai a 'sewe 'ε 'yi dɔɔ:

«E 'trɔnbado doo, 'mi -Waanbhaha' nu 'an -toorodo mi 'ε 'winbole 'ε 'leε zi magaan zayi'.

3 -Yoo 'ke mεε 'la zan -o -gbekan zii' 'εglɔɔle -kpe 'ε ta 'ke -ya pe mεε mu 'ε ni dɔɔ.

-Ka Mεεzan a zi 'ε magaan,

-ka -yaa' zihhe mu 'ε 'ledɔɔ-!»

4 'Bhe klegbeya do 'ε 'yi, Mεε Wiɲfε' Mi Zaan 'ɲnwa, -e -yaa -kpe 'ε ta, 'bhεε- -e -yaa mεε mu 'ε wiɲfε' zii' -yi ba. 'Ke -yoo wiɲfεle bhla 'la ba, -e -yaa pe -o ni dɔɔ: «Ka 'ka 'taawogbeya mu 'ε maniina 'ke 'ka 'plool -za 'yɔɔ- klele ma; 'bhεε- 'ɲ 'ka 'wiɲfε' 'te -yi 'ε ba; 'kooko- -Waanbhaha' 'kaa- -za 'yɔɔ- mu 'ε 'sroma- yan!»

5 Zude 'kleen 'ε 'yi mεε mu 'ε 'kpen 'pegee Zeruzalemu mu 'ε 'kpen 'yaa- ge 'zi 'yee- Zaan ba. 'Ke -o -yaa yan -waa' -za 'yɔɔ- mu 'ε 'pelele mɔkpen' 'yre ma, 'bhεε- -e -yaa -o wiɲfε' 'te Zruden yue 'ε ba.

6 'Yee- Zaan ta dune- 'ε 'tanle- -yaa 'ke 'yɔonma 'ciε- 'le, 'bhεε- 'fle 'sentru do dɔle -yaa -a 'saanla. -E -yaa -a 'gbu 'lebo- 'ke 'siesie- gama 'pegee -bon 'yi -zɔɔ 'yron mu 'le.

7 -E -yaa -jan 'leε- 'bhεε- 'wo zii' mεε mu 'ε ni dɔɔ: «Mεε 'la zan nu nule 'mi blaen, 'bhe 'sole- -yia' 'mi ni, 'ali- -a wleyi' laa -o 'mi wleyi' ta 'ke 'mi 'ɲ makulaa 'bhεε- 'an gaan ma -sawla bhle mu 'ε plool, 'bhii- lu mu 'a kle gɔne- 'la gbεen- bhe.

8 'Mi -o 'ka 'wiɲfε' zii' -yi ba, 'dun- 'yee- nu 'ka 'palε 'ke Lii 'Wen' 'ε 'le.»

Zesu Krisi wiɲfeyre Mεε Wiɲfε' Mi Zaan 'kɔɔ

(Matie 3.13-17; 4.1-11; Luki 3.21-22; 4.1-14)

9 'Bhe 'waati 'ε ba, Zesu -daa Galile 'tre ta -wa do ta, -o -yaa 'bhe sii Nazareti, 'bhεε- -e 'ɲnwa Mεε Wiɲfε' Mi Zaan ba -a wiɲfε' zayi' Zruden yue 'ε ba.

¹⁰ 'E -yaa pwe zii' -yi 'ε ba bhla 'la ba, 'kee- lafe' liiploole yele-, 'bhεε- 'ke Lii 'Wen' 'ε zinale -a ta 'bhii- -bhoolado maanne- do gbεεn-.

¹¹ 'Bhe yre do 'ε □nɔɔ bhe, 'ke -weli' do dale- laanima 'ke 'bhe 'a 'pele dɔɔ: «'Bhi -le 'ke 'η gbe 'la -za sɔ 'η ni 'egbεnele 'bhe 'le, 'bhεε- 'bhi -le 'η zrukpalaa kpataakpa.»

Zesu 'yidanyre -Setran' kɔɔ

¹² 'Bhe blaana yre do 'kpɔ 'ε □nɔɔ bhe, 'ke Lii 'Wen' 'ε gele- Zesu 'le -kpe 'ε ta.

¹³ 'Bhεε- -e -yrekpa' mia ple 'ke -bi mia ple -la -gaa 'bhe □nɔɔ ye, 'bhεε- -Setran' 'a 'yidaan- 'bhe 'waati 'ε ba. -E -yaa -bon 'yi wi mu 'ε 'plen-, 'bhεε- -Waanbhaa' a -mleke' mu 'ε □bhwa -a ba.

ZESU -O -WAANBHA' YE 'E 'WO ZII' GALILE 'TRE TA

Zesu -o -Jan 'Nrале- 'ε 'wo zii' Galile 'tre ta

(Matie 4.12-22; Luki 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ -O Mεε Wiinjε' Mi Zaan 'kunle-, 'bhεε- -o yanle -a bolele -kaso 'yi, 'ke Zesu gele- -Waanbhaa' a -Jan 'Nrале- 'ε 'wole- Galile 'tre 'ε ta.

¹⁵ -E -yaa -jan 'lεε- 'bhεε- 'wo zii' mεε mu 'ε ni dɔɔ: «'Waati 'ε 'leswa□, -Waanbhaa' a -bhleighbeya 'ε □bhwa 'ka -din, -ka 'ka zru niina- 'ke 'ka 'plool- -za 'yɔɔ- klele ma, 'bhεε- -ka 'ka 'kpa -Jan 'Nrале- 'ε 'yi.»

Zesu -o -yaa' -klanlanc □hwa mu 'ε 'sii zii'

¹⁶ 'Bhe blaanta, -e -yaa 'kan zii' bhla 'la ba Galile -draa 'ε 'lεzi-, 'kee- Simo 'pegee 'bhe 'nwagwlen- Andre 'yele yre bɔ yre □nɔɔ -draa 'ε ba; -amasrɔyi -o -yaa 'ke kaade mu 'le.

¹⁷ Zesu pe -o ni dɔɔ: «-Ka nu do 'η zi, 'bhεε- 'η nu 'ka klele 'ke mεε mu 'kun mu 'le 'bhii- 'ka kaa mu kun gɔne- 'la gbεεn-.»

¹⁸ 'Bhe yre do 'ε □nɔɔ bhe, 'ke -o 'ploole -waa' kaade yro mu 'ε ma, 'ke -o gele- dɔle -a zi.

¹⁹ -O 'bhole- 'ezin- sa -o 'lεε-, 'ke Zesu Zebede gbe ple 'ε 'yele-, Zaki 'pegee 'bhe 'nwagwlen- Zaan. -O -yaa' -yitakonj do 'yi 'ke -o waa kaade yro mu 'ε magaan.

²⁰ 'Bhe yre do 'ε □nɔɔ bhe 'te, 'kee- 'mu 'siile. 'Ke 'bhe mu 'mu dε Zebede 'pegee 'bhe 'a yewone mu 'ε 'tole -yitakonj 'ε 'yi, 'ke 'mu gele- dɔle -a zi.

Zesu lii -yɔɔ' -gbian mεε do zi (Luki 4.31-37)

²¹ 'Bhe blaana, 'ke Zesu 'pegee -yaa' *-klanlanc mu 'ε -o gele- Kapenɔmu -wa 'ε ta. 'Bhεε- -yitre' yi 'ε 'bhole-, 'kee- gele wlale Zuufu mu a daanfε' 'ε □la. 'Bhεε- 'kee- mεε mu 'ε daanle 'sanle.

²² Mεε 'la zan -yaa 'mu 'tronkpa zii' -a ni, -e 'mu 'kpeelenia 'mu ma -yaa' mεε

daangbeya 'ε 'le. -Amasrɔyi yaa -yaa -o daan 'zi 'bhii- *Tonj Daan mu 'ε -waa' mεε daangbeya 'ε gbεεn-, 'duj- -e -yaa -o daan 'zi 'bhii- 'senj -o mεε 'la zan 'kɔɔ.

²³ 'Bhe yre do 'ε □nɔɔ bhe, 'ke lii -yɔɔ' zan do 'pwele -a -yi -o plen- Zuufu mu a daanfε' 'ε □la, 'bhεε- 'ke 'bhe -gbekanle 'sanle 'kree 'ke 'bhe 'a pe dɔɔ:

²⁴ «-Mεle 'o mɔɔ 'pegee 'bhi 'plen- Nazareti mi Zesu? 'E □nwa 'o 'niyre- -la nɔɔ- εε? Mi 'ε do kpataakpa, 'bhi -le 'ke Mεε 'Wen' 'la -daa -Waanbhaa' ba 'bhe 'le!»

²⁵ Zesu 'pεenna- 'yee- lii -yɔɔ' 'ε ta dɔɔ: «'E taga, 'bhεε- 'ε go mεε 'lεε- zi 'saanihle!»

²⁶ 'Bhe klele 'te, lii -yɔɔ' 'ε go bhla 'ε zi, 'kee- mεε 'ε bεεnle- -kpakpa 'kee- -gbekanle 'egloole.

²⁷ Mεε mu 'ε -o 'kpen 'liibhaala -o ma, 'foke -woo 'eke- -lrokpale -saan dɔɔ: «-Mε pe -za -le -gee' εε? -Mε pe mεε daangbeya dree 'ε -dele -gee' 'senj 'le! 'Ali- -a dɔɔon' -janwo' lii -yɔɔ' mu ni fanjan- ma, 'bhεε 'mu 'a 'weli- ma!»

²⁸ 'Bhe yre do 'ε □nɔɔ bhe, 'ke Zesu 'tobholeya 'ε zenle- Galile 'kleen 'ε 'kpen 'yi.

Piri boole -bheeyre'

(Matie 8.14-17; Luki 4.38-41)

²⁹ -O 'pwele- *Zuufu mu a daanfε' 'ε □la, 'ke 'yee- 'pegee Zaki 'bhεε- Zaan -o gele- Simo 'pegee Andre mu ba 'fe 'ε ma.

³⁰ Simo boole yilale -yaa, 'bhe 'fle 'yi 'yaa- -la 'zi. 'Bhe yre do 'ε □nɔɔ bhe 'te, 'ke -o 'bhe a gaza 'ε pele Zesu ni.

³¹ Zesu 'ε 'mabεenle -a -din, 'ke -ya 'kunle -a gbε ma, 'bhεε- 'ke -ya 'lawlenle. 'Bhe 'waati do 'kpɔ 'ε ba, 'ke -yaa' 'fle 'yila ga 'ε gole- -a ma, 'bhεε- 'ke -yoo -lεwεε' kpo klele-.

Zesu gade mu -bebe -bheela

³² 'Bhe yroma 'ε zi, -yretεbhe baale' blaana, 'ke -waa' -wa 'ε ta mu 'ε 'nule -waa' gade mu 'ε 'kpen 'pegee 'zina mu 'yaa- mεε mu 'la zan zi 'mu 'le Zesu ni.

³³ -Wa 'ε ta mu 'ε 'kpen -o -lekpa' 'fe 'ε 'ε ma.

³⁴ -Ga -gloon 'oo ga -gloon 'la 'yaa- mεε mu 'ε ma, Zesu 'mu 'kpen 'bheela-. 'Bhεε- 'ezin-, -e 'zina -bebe □gbian mεε mu zi, yaa -yaa do 'zi 'a -la 'ke 'zina mu 'ε -janwo' yre -sɔɔwo' -a 'kɔɔ, -amasrɔyi -e -yaa 'ke mεε -gloon 'la 'le 'mu 'yaa- 'bhe do.

Zesu -o -Waanbhaa' a -jan 'ε 'wo zii' Galile 'tre ta

(Luki 4.42-44)

³⁵ Zrwan 'tutu 'ε zi, 'sani- yre ma 'kanle- plen-, Zesu 'ε 'wlenle-, 'kee- 'pwele 'fε 'ε □la, 'bhεε- 'kee- gele- -a 'seriwole -bon 'yi yre do □nɔɔ.

³⁶ 'Bhe blaana sa, 'ke Simo 'pegee mee 'la zana mu -yaa 'yee- Zesu zi, 'mu gele- -a ziglinle 'te.

³⁷ 'Bheε- 'mu 'tenle- -a ma 'te, 'ke -wa pele- -a ni doo: «Mokpen' -o 'e-glin 'zi.»

³⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke -ya pele- -o ni doo: «-Koo' ge yre -bhεeke' □noo, kpema -wa mu 'e ta, 'kooko- 'η -Waanbhaa -a -jan 'e 'ke 'wo 'ezin- 'mu □noo ye. -Amasroyi 'η □nwa 'bheε- 'kaama- 'tre 'leε- ta.»

³⁹ 'Bhe 'yi bhe, 'kee- gele- -Waanbhaa' a -jan 'e 'wole- Zuufu mu a daanfē' mu 'e □la Galile 'kleen 'yi yrekpēn- □noo, 'bheε- 'kee- zina mu gbin mee mu zi.

Zesu -kpaande' mi do -bheela

(Matie 8.1-4; Luki 5.12-16)

⁴⁰ -Kpaande' mi do 'e 'mabeenna Zesu -din, 'ke -ya 'kpo zenle- Zesu -leε, 'bheε- 'kee- -sromabole 'bhe ni doo: «'Kee- □swa 'e ni, 'e so 'η 'bheele.»

⁴¹ -A -yren 'kpen 'klaa Zesu ma, 'ke 'bhe 'e gbe 'trole -a ba, 'ke 'bhe 'e gbe 'kpale -a ma, 'bheε- 'ke 'bhe 'a pele- -a ni 'kaa: «'Nj -yoo -a zi 'bhii- 'e 'bhee.»

⁴² 'Bhe yre do 'kpo 'e □noo bhe, 'ke -a ma -kpaan 'e gole-, 'ke -a 'fle klele- 'wenj.

⁴³ 'Bheε- Zesu 'yaa- 'ploo zii' 'a ma bhla 'la ba 'ke -ya -lemazonle doo:

⁴⁴ «'E 'gbu 'klosikun 'de, 'yaa 'bhe -jan 'e 'wole- mee 'kedo- 'kpo ni. 'Dun- ge 'sraka 'lena mi 'e ba, 'bheε- 'yee- maglin- doo, 'bheε- *Moizi 'sraka 'la goza □pia -kpaande' mu -bheεza' 'e 'yi, 'bhe 'sraka 'e go, 'kooko- 'ya zron mokpen' ni 'bhii- 'yaa- -kpaan 'e -gwa.»

⁴⁵ 'Dun- 'yee- mee 'e gele, 'ke -ya -bheεza' 'e 'wojwojzenle-, -asiikoo Zesu 'laa -yaa so wlale -li -wa 'kedo- 'kpee mee mu 'e yre ma. -Ayile -e □bwa -bon 'e 'yi, 'bheε- mee mu 'e 'yaa- da 'zi yrekpēn- □noo 'ke -o ge 'tenle- a ma 'bhe □noo ye.

2

Zesu -flugba do -bheela

(Matie 9.1-8; Luki 5.17-26)

¹ -Yrekpaa' 'dama 'kanle- blaana, 'ke Zesu 'nule 'ezin- Kapenomu. Mee mu 'e -wa male 'kaa -yoo 'fe 'le ma,

² 'ke mee 'sre 'ledo- nule- -o 'lekpale 'eke- ta 'fe 'e □la -a zi, -asiikoo 'kanyre- laa -yaa so -sroowole 'fe 'e 'lii. 'Bheε- Zesu 'yaa- -Waanbhaa' a -jan 'e 'wo zii' -o ni.

³ 'Bhe □noo bhe, 'ke mee yizie nule- -flugba do 'le -a ba yro do 'yi.

⁴ 'Bhe mee mu 'e waa 'solε- gele- 'tenle- Zesu ma -treε, 'ke -wa zron 'bhe ni -zamaa' 'e 'koo. 'Bhela- -yile, 'ke -woo wlayre do klele- 'yee- Zesu 'yaa- 'fe 'la □la 'bhe 'wiinj-. 'Bheε- 'ke -o -flugba' 'e 'pegee -a 'yila- yro 'e zinalε 'bhe yre 'e □noo bhle ma.

⁵ Zesu 'a 'yele- 'bhii- -woo -kpaan -a 'yi, 'bhii- -e so -flugba 'e 'bheele, 'ke -ya 'pele 'yee- -flugba 'e ni 'kaa: «'N 'ne, 'η 'yaa- -za 'yoo- mu 'e -sroma -yaan.»

⁶ 'Bhe □noo bhe, 'Tonj daan mu 'la 'yaale- -yaa 'fe 'e □la -zamaa' 'e 'plen- 'ke 'mu 'a pele- 'mu 'kpee 'te doo:

⁷ «-Mele -kla 'bheε- 'gwlaan- 'leε- -yoo -janwo' zii' -gee' εε? -E -Waanbhaa' 'tosie ma jan -la wo 'zi bhe. Bhaaplen 'e -de 'gbu -le so mee mu a -za 'yoo- mu -sroma 'yanle 'ke ya 'e go -Waanbhaa' do -kplen ba εε?»

⁸ 'Bhe yre do 'e □noo bhe, 'ke Zesu -o 'kpeejan- 'e dole-. 'Bheε- 'ke -ya pele- -o ni 'kaa: «-Mele -kla -ka -o 'bhe -jan -gloon 'e dan 'zi 'ka 'kpee εε?»

⁹ 'Woo- -za ple 'gbu 'leε- -o -dele 'edile εε, -a pele -flugba 'e ni doo 'η -yaa' -za 'yoo mu 'e -sroma -yaan taa- -a pele -a ni doo -ya -wlen εε, 'bheε- -e 'taawo- εε?

¹⁰ 'Dun- 'η 'yoo- -a zi 'kaa- 'yaango- 'bhii- -za 'yoo- mu -sroma 'yan 'senj -o 'mi Bhaaplenj Gbe 'e ni 'tre 'e ta -ge.» 'Bhe 'yi 'ke -ya pele- -flugba' 'e ni doo:

¹¹ «'Mi 'gbu pe ni doo: 'E 'wlen-, 'e 'yila- yro 'e 'si, 'bheε- ge 'e ba -le ma!»

¹² 'Bhe yre do 'e □noo bhe, 'ke -flugba 'e -ya -wlenle', 'ke -ya yila- yro 'e binale, 'bheε- 'kee- 'pwele mokpen' yre ma. -O 'kpen 'liibhaa gbe -yoo 'e 'koo -o ma 'ke -o -Waanbhaa' 'tobhole, 'ke -wa pe doo: «'Waa 'bhe -za 'leε 'bhe 'yansi kleyre yele -lido'.»

Zesu Levi 'sii zii' doo -e nu do -a zi

(Matie 9.9-13; Luki 5.27-32)

¹³ 'Bhe blaana, 'ke Zesu gele- 'ezin- Galile -draa 'e 'le ma. 'Bheε- 'ke eyee- -zamaa' 'sre -gbene do 'e 'kpen gele- -a zi 'bhe □noo ye; 'bheε- -e □bwa 'bhe mee mu 'e daanle ma.

¹⁴ -A 'kan bhla 'e zi, 'ke -a -yrekpale Alife gbe Levi 'yaale- ma 'nisra gbawo 'fe 'e □la. -E pe 'bhe ni 'kaa: «Nu do 'η zi!» 'Bheε- 'ke Levi 'e 'wlenle-, 'kee- gele- dole Zesu zi.

¹⁵ 'Bhe 'yi bhe 'te, 'ke Zesu gele- pebhlele 'yee- Levi a 'fe 'e □la. 'Nisrakun mu -bebe 'pegee mee 'joo 'yoo- 'ke mu 'pegee 'yee-, 'bheε- -yaa' -kklanane mu 'e 'yaa- pebble 'zi 'eke- zi, -amasroyi -o 'sre 'e dole -yaa zi.

¹⁶ 'Dun- 'Tonj daan mu 'la 'yaa- Farizi mu -ledo' 'e ba, 'mu 'yrekpale Zesu ma peleyre 'e □noo 'ke 'nisrakun mu 'e 'pegee mee 'joo 'yoo- mu 'e 'le, 'ke -wa pele- -yaa' -kklanane mu 'e ni 'kaa: «-Mele □kla 'bheε- 'ka daan mi 'e 'pegee 'nisrakun mu 'e, 'bheε- mee 'joo 'yoo- mu 'e -woo pebble 'zi 'eke- ta εε?»

¹⁷ Zesu -o wojan 'e 'male, 'ke -ya pele- -o ni doo: «Mee 'klenyawole mu maza laa -o -laanekpa mi ma, 'fo gade mu. 'Naa 'nule- mee 'la zana mu -o 'gbu ye 'bhii- mee -ledoole mu 'mu 'siyre- □noo, 'dun- 'mi

□nwa mɛɛ 'la zan mu 'mu 'gbu ye 'bhii- -za 'yoo- kle mu 'mu -la 'siiyre- noo-»

Mɛɛ mu 'ɛ -o Zesu -lɔkpa' zii' 'suɔwlaɓa 'ɛ ba zayi'

(Matie 9.14-17; Luki 5.33-39)

¹⁸ Yi do ta, Mɛɛ Wiɔɔfɛ' Mi Zaan a -klanlanɛ mu 'ɛ 'pegee Farizi mu 'ɛ 'yaa- 'suɔ' yi. 'Bhɛɛ- mɛɛ 'ke mu □nwa Zesu -lɔkpaɛ doo: «-Mɛle □kla 'bhɛɛ- Zaan a pe -klanlanɛ mu 'ɛ 'pegee Farizi mu 'ɛ -waa' -klanlanɛ mu 'ɛ -woo 'suɔ' yi, 'bhɛɛ- 'duɔ- 'yaa- pe -klanlanɛ mu 'ɛ waa -o 'suɔ' yi ɛɛ?»

¹⁹ Zesu 'a zikpa- -o ni doo: «Le dɛɛ- noo 'ɛ 'bhɛgwɛn- mu 'ɛ so 'suɔwlaɓe 'ke le dɛɛ -noo 'ɛ 'bhɛ -o -o -din 'waati 'la ba ɛɛ? Waa so 'bhɛ klele-, 'ke le dɛɛ- noo 'ɛ 'bhɛ -o -o -din 'waati 'la ba, waa so 'suɔwlaɓe.

²⁰ 'Duɔ- 'bhɛ 'waati -o zan bhole, 'ke le dɛɛ -noo 'ɛ gole -yaan -o -din. 'Bhɛ 'waati 'ɛ ba, -o nu 'suɔwlaɓe 'tɛ.»

²¹ «Mɛɛ do 'kpo 'laa so dune- gwe -yisrale 'ke sopee' dɛɛ 'le. 'Kee- 'bhɛ □kla, sopee' dɛɛ 'ɛ 'wlayɛ- noo- 'eke- ta, -e nu dune- gwe 'ɛ 'bhɛ so 'ɛ -glaanle- 'bhɛɛ- -e 'bhɛ 'peede-. 'Bhɛɛ- dune- gwe 'ɛ nu 'peedeɛ 'ezin-, 'ke 'bhɛ kan -a 'peedeɔyɛ -lwa 'ɛ ta.

²² 'Ezin-, mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa so -ween dɛɛ 'klale wi 'fɛ 'foko gwe mu 'yi, 'bhɛɛ- -e 'mu 'liitan-. 'Kee- 'bhɛ □kla, -ween dɛɛ 'ɛ 'pliɔyɛ- noo-, -e nu 'foko gwe mu 'ɛ 'peedeɛ, 'bhɛɛ- 'yee- -ween 'ɛ klalaa' 'trɛ ma. 'Duɔ- -o -ween dɛɛ 'ɛ 'kla wi 'fɛ 'foko dɛɛ mu -la -yi.»

Zesu -jan -gloɔn la □woa -yitrɛ' yi 'ɛ ba zayi'

(Matie 12.1-8; Luki 6.1-5)

²³ -Yitrɛ' yi do ma, Zesu 'pegee mɛɛ 'ke mu -yaa 'kan zii' ble gba mu 'yi. 'Bhɛ □noo bhe, 'ke -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ -o dole- ble -vlo mu 'la 'yaa- zibhe 'ɛ 'trɔn ta 'mu bhe mu 'ɛ 'srɔnle- ma, 'ke -o 'mu -gloɔ -o 'koo, 'bhɛɛ- -o 'mu bhe mu 'ɛ bhle.

²⁴ 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke Farizi mu 'ɛ -wa pele- Zesu ni doo: «'E 'yɛkpa, -mɛle □kla 'bhɛɛ- 'yaa- -klanlanɛ mu 'ɛ -woo ble bhɛ mu 'ɛ 'srɔn zii' 'ke -woo bhle ɛɛ? 'Bhɛɛ- 'duɔ-, -kooa' 'toɔ' 'ɛ ta, waa 'bhɛ -za -gloɔn 'ɛ kle -yitrɛ' yi ma.»

²⁵ 'Bhɛ □noo bhe, 'ke Zesu 'a zikpaɛ -o ni doo: «-Bhɛngbe Davidi -za 'la □kla 'elwale -so, 'ka mu laa 'bhɛ -za 'ɛ tapele -lido' ɛɛ? 'Ŋ bhe, -yɛkpa' do, gbɔn 'yee Davidi 'gbu 'pegee -a zi mɛɛ mu 'ɛ □dia, 'bhɛɛ- peɛ 'kedo- 'kpo 'laa -yaa -o 'koo.

²⁶ 'Bhɛ 'waati 'ɛ ba, Abiataa -le -yaa 'ke 'sraka 'lɛna mu a -kuɔɔlii gbɛɛn 'ɛ 'le. -O 'bluu mu 'la -gwa 'ke sraka 'le -Waanbhaa' ni, -kooa' 'toɔ' 'ɛ ta, mɛɛ -bhɛɛke' do 'kpo 'laa -yaa so 'mu bhlele' 'ke -yaa 'ɛ go 'sraka 'lɛna mu do -kplɛn ba. 'Duɔ- 'yee- Davidi □wlaa -Waanbhaa' gba 'fɛ 'ɛ □la, 'bhɛɛ- -e

'bhɛ 'bluu mu 'ɛ □bhla, 'bhɛɛ- -ya 'ke □naa -a zi mu 'ɛ ni.»

²⁷ 'Bhɛ blaɔn, Zesu pe -o ni 'ezin- 'kaa: «-Waanbhaa' -yitrɛ' yi 'ɛ □kla bhaapɛɔn -la -nrayiza 'yi, 'duɔ- yaa bhaapɛɔn klele -yitrɛ' yi -zayi'.

²⁸ 'Bhɛla- -yile, Bhaapɛɔn Gbe 'ɛ 'bhɛ -le 'ke -yitrɛ' yi 'ɛ zan 'le.»

3

Mɛɛ gbe 'kwlanle- do -bhɛyɛrɛ' Zesu 'koo -yitrɛ' yi do ma

(Matie 12.9-14; Luki 6.6-11)

¹ Zesu wla gbe dɛɛwoa- *Zuufu mu daanfe' 'ɛ □la. Mɛɛ gbe 'kwlanle- do -yaa 'bhɛ yɛrɛ 'ɛ □noo ye.

² Farizi mu 'ɛ 'yaa- Zesu klosikun zii', 'kooko- 'kee- 'bhɛ mɛɛ gbe 'kwlanle- 'ɛ 'bheela- -yitrɛ' yi 'ɛ ma, 'bhɛɛ- -o la -a ta doo yaa -yitrɛ' yi 'toɔ' 'ɛ 'klosikunle.

³ Zesu pe mɛɛ gbe 'kwlanle- 'ɛ ni: «'E 'wɛn-, 'bhɛɛ- nu dula- mɔkpen' 'plɛɔ- -ge!»

⁴ 'Bhɛ blaɔn, 'ke Zesu -o -lɔkpaɛ doo: «-Yitrɛ' yi 'ɛ ma, -a 'seɔ' -o mɛɛ ni 'kee- -za 'wlan kle mɛɛ ni taa- 'kee- -za 'yoo- kle mɛɛ ni ɛɛ, 'bhɛɛ- -a 'seɔ' -o -a ni 'kee- mɛɛ go -za 'yi taa- 'ke -ya to 'bhɛɛ- -e ga ɛɛ?» -O -kpen tagale □bwa.

⁵ 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke -ya -yɛrɛ 'mlingole -o ta -a zrupɛɛle 'le. 'Bhɛɛ- 'ke -ya wɛyisriwole -o zru -yooɔa' 'ɛ ma. 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke -ya 'pele- mɛɛ gbe 'kwlanle- 'ɛ ni: «'E gbe 'ɛ 'yisrɔn!» 'Ke -ya 'yisrɔnle, 'bhɛɛ- 'kee- -bheele'.

⁶ Farizi mu 'ɛ 'pwele- Zuufu mu a daanfe' 'ɛ □la, 'bhɛ yɛrɛ do 'ɛ □noo bhe, 'ke -o 'pegee -bhɛngbe Erɔdi Antipasi a mɛɛ -lɛdo' 'ɛ -woo -lɛkpaɛ 'eke- ta, 'bhɛɛ- -woo 'eke- □ya Zesu dɛza 'ɛ 'yi.

-Zamaa' srɛ do -o zan Zesu ba

⁷ 'Bhɛ blaɔn, 'ke Zesu 'pegee -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ -o gele- Galile -draa 'ɛ ba -yɛrɛ ta. 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke -zamaa' 'srɛ -gbɛnɛ do gele- -o zi 'bhɛ □noo ye. Mɛɛ 'ke mu -daa Galile 'klɛn 'ɛ 'yi, -a 'ke mu -daa Zude,

⁸ -a 'ke mu -daa Zeruzalemu, -a 'ke mu -daa Idume, -a 'ke mu -daa Zrudɛn yue ba -yɛrɛta' -wa mu 'ɛ ta, -a 'ke mu -daa 'fo Tiri 'pegee Sidɔn 'trɛ mu 'ɛ -din -wa mu 'ɛ ta. 'Bhɛ -zamaa' 'srɛ -gbɛnɛ do 'lɛɛ- □nwa Zesu -glinle-, -amasrɔyi, -e -za mu 'la 'kpen □kla, -o 'mu □maa.

⁹ Zesu pe -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ni 'kaa -o -yitakonɔ 'nɛ do mabɛn -a -din -zamaa' 'ɛ -zayi', 'kooko- mɛɛ mu 'ɛ waa nu 'palɛ- 'ŋ ta.

¹⁰ Wlan 'ɛ ni, Zesu 'yaa- mɛɛ -bebe 'la 'bheɛ zii' bhe, -asiikoo ga -yaa mɛɛ 'la za mu 'kpen ma, 'mu 'yaa- 'pa zii' -a ta 'mu gbe yan zayi' -a ma.

¹¹ Lii -yoo' mu -yaa mɛɛ 'la zan mu zi, 'ke 'mu 'yaa- a ye, 'mu -yaa nu 'mu 'kpo zenle -a -lɛɛ, 'bhɛɛ- 'bhɛ mu -yaa -gbekan' 'ke -wa pe doo: «'Bhi -le 'ke -Waanbhaa' Gbe 'e 'le.»

¹² Duŋ- Zesu 'yaa- yran 'zi -o zi 'egloole doo: «'Ka 'laa 'ŋ ta 'pwɛlɛ- doo 'mi -le 'ke *-Waanbhaa' Gbe 'e 'le.»

Zesu -yaa' winbɔwo mu vu ta plɛ 'ɛ makun' zii'

(Matie 10.1-4; Luki 6.12-16)

¹³ 'Bhe blaanta, 'ke Zesu gele- 'sanlɛ- vlɛ goon do wiin-, 'bhɛɛ- -e -yaa mɛɛ 'la zan mu zi, -e 'mu 'siila-; 'bhɛɛ- 'mu 'nwa -a ba.

¹⁴ -E mɛɛ vu ta plɛ -la makwan- -o ba, 'kooko- 'mu bo a -din.

¹⁵ 'Bhɛɛ- 'kee- so 'bhe mu 'winbɔle -Waanbhaa' a -jan 'woyɛ- noo-, 'bhɛɛ- -e 'seŋ 'naa 'mu ni 'ke 'mu 'zina mu -gbin mɛɛ mu zi.

¹⁶ -E mɛɛ vu ta plɛ 'la makwan- 'mu 'to -le -ge: Simo, -e 'bhe 'tokpaa- Pieri,

¹⁷ 'bhɛɛ- Zebede gbe plɛ Zaki 'pegee 'bhe 'nɔwagwɛn Zaan, -e 'mu 'tokpaa- 'ezin-Boanɛɛgezi, 'bhe 'yile-: -gblan' gbe mu.

¹⁸ 'Bhɛɛ- Andre 'pegee Filipu, Batremi 'pegee Matie, Toma 'pegee Alife gbe Zaki, Tade 'pegee Simo ('bhe 'la 'bhe 'yaa- 'bhe a 'kleɛn -vavade bhe),

¹⁹ 'bhɛɛ- Zuda Isikarioti, 'yee- 'la 'yaa nu Zesu 'lenale 'bhe 'soonnii mu 'ɛ ni.

Zesu ba 'fa 'la mu 'ɛ -nwa -a 'kunlɛ-

²⁰ 'Bhe blaana, 'ke Zesu 'pegee -yaa' -klanlɛɛ mu 'ɛ -o nule- 'fɛ 'le ma, 'ke -zamaa' do nule- -o zi 'ezin-, -asiikoo -waa -yaa pebhleyɛ -sroowo' -o 'koo.

²¹ 'Bhe klele 'te, -yaa' 'fa -la mu 'ɛ 'mu 'bhe 'male-, 'ke 'mu gele- -a 'kunyɛ- noo-, -amasroyi -o -yaa pe 'zi 'kaa -a ngblo -wlenna.

Zesu pe doo -yaa pe fangan- 'ɛ 'bhe 'laa da -Setran' ba

(Matie 12.22-32; Luki 11.14-23; 12.10)

²² 'Toŋ daan mu 'la -daa Zeruzalemu, 'mu 'yaa- pe 'zi doo: «Bɛɛzebuli, ('bhe 'yi -le 'zina mu -kunlii' gbilaan), 'bhe -le 'yee- Zesu zi. 'Bhɛɛ- 'bhe -le 'zina mu -gbin 'seŋ na zii' -a ni.»

²³ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu -o 'siile-, 'bhɛɛ- 'kee- -janwole 'o ni -goon mu 'yi gɔnɛ- 'lɛɛ- 'bhɛɛ- gbɛɛn- doo: «-Setran' so -a 'gbu -gbinle' 'nale- -a ma ɛɛ?

²⁴ 'Ke -bhɛngbe do a 'kleɛn 'yi mɛɛ mu 'ɛ gwɛdan 'eke- ba, 'bhe -bhɛngbe 'kleɛn 'ɛ yaa so -mole'.

²⁵ 'Bhɛɛ- 'ke 'fɛ do -la mu gwɛdan 'eke- ba, 'bhe 'fɛ 'ɛ wi.

²⁶ 'Bhe kɛgbeya do 'ɛ 'yi, 'ke -Setran' 'wlenna- -a 'gbu ma, 'bhɛɛ- 'kee- gwɛdan -a 'gbu ba; 'yee- -Setran' 'gbu -a -glooya' 'ɛ yaa so -mole', 'bhɛɛ- -e yan.»

²⁷ «'Ke mɛɛ do -o -a zi 'bhii- -e ge wla fangan- mɛɛ do ba 'fa 'la, 'bhɛɛ- -e 'bhe 'koope- mu faan, 'ŋ bhe, -e 'bhe mɛɛ 'ɛ gbe 'pegee 'bhe gaan mu 'ɛ yɛ 'pe. 'Bhɛɛ- 'kee- -yaan 'bhe yrelele 'pe, 'bhɛɛ- -a gbɛso 'bhe fangan- mɛɛ 'ɛ 'bhe a 'fa -la pe mu 'ɛ faanle ta.

²⁸ Wlan 'ɛ ni, 'mi pe 'ka ni doo: -Waanbhaa' nu bhaapɛŋ mu a -za 'yoo- mu 'ɛ 'kpen -sroma 'yanlɛ-, 'ke 'bhe ge 'kpale- -wa 'tosie ma jan 'mu 'la 'kpen 'woa' mu ta.

²⁹ Duŋ- 'ke 'bhi 'la 'jan 'yoo- 'woa Lii 'Wɛŋ 'ɛ ma, -Waanbhaa' laa nu 'bhe -za 'yoo- 'ɛ 'sroma- 'yanle -titi, -amasroyi 'bhe -za 'yoo- 'kwe' ɛ nu bole 'e wiin- 'yikpensee ta.»

³⁰ Zesu -janwoa 'Toŋ daan mu 'ɛ ni 'bhe gbɛɛn- bhe, -amasroyi 'mu 'yaa- pe 'zi doo lii -yoo' -o -a zi.

Mɛɛ 'la zan mu -o 'ke Zesu a 'fa -la mu -zeze 'gbu 'ɛ 'le

(Matie 12.46-50; Luki 8.19-21)

³¹ Zesu 'yaa- bhla 'la ba 'bhe yɛ 'ɛ 'nɔoo, 'ke -a nɛɛ 'pegee -a 'nɔwagwɛn' mu 'ɛ 'nule. -O -dulaa' 'pɛɛlii-, 'bhɛɛ- 'ke -o mɛɛ winbɔle -a 'siyyɛ- noo-.

³² -Zamaa' 'mɛngole yaale -yaa 'yee- Zesu zi, 'bhɛɛ- -wa 'pia -a ni doo: «Dula- doo, 'e nɛɛ 'pegee 'e 'nɔwagwɛn' mu 'ɛ, 'bhɛɛ- 'e 'nwale- mu 'ɛ -woo 'pɛɛlii-. 'Bhɛɛ- -o maza 'e ma.»

³³ Zesu 'a zikpaa- -o ni doo: «-Dele 'ke 'ŋ nɛɛ 'pegee 'ŋ nɛɛnɛ- mu 'ɛ 'le ɛɛ?»

³⁴ 'Ezin- 'ke -ya -yɛ 'mɛngole -a zi mɛɛ mu 'ɛ ta, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- kaa: «'N nɛɛ 'pegee 'ŋ nɛɛnɛ- mu 'ɛ 'wole- -ge.

³⁵ Wlan 'ɛ ni, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la -Waanbhaa' zru maza kle, 'bhe zan -le 'ke 'ŋ nɛɛ 'pegee 'ŋ nɛɛnɛ-, 'bhɛɛ- 'ŋ nɛɛ -nɛ le 'ɛ 'le.»

4

Pebhe bo mi ma -goon

(Matie 13.1-9; Luki 8.4-8)

¹ 'Ezin-, Zesu -dwa mɛɛ mu 'ɛ daanle ma Galile -draa 'ɛ goona. 'Bhɛɛ- -zamaa' 'sɛɛ -gbɛnɛ do 'nwa' mɛngole a zi, -asiikoo -e -ja yaale -yitakon do 'yi, 'bhe -yaa -yi 'ɛ ta, 'bhɛɛ- -zamaa' 'ɛ 'yaale- -yaa -yi 'ɛ goona.

² -E -yaa -o daan 'zi -za -bebe 'le -goon mu -la -yi, 'bhɛɛ- -e -yaa -o daan 'zi bhla 'la ba -ya 'pia -o ni doo:

³ «-Ka 'ka 'tronkpa 'ŋ ni doo: Pebhe bo mi do -ja pebhe boyɛ noo-.

⁴ -E -yaa pebhe mu 'ɛ bo 'zi bhla 'la ba -yaa' 'gbabhe 'ɛ ta, 'ke pebhe mu 'ɛ 'ledo- 'klaale zibhe 'ɛ 'lezi-, maanne- mu 'ɛ -daa 'ke 'bhe mu 'mu 'bhlele.

⁵ -A -le -bhɛɛke' do -klalaa' vlɛ gloglo mu 'yi, 'bhɛɛ- 'trɛ kplankplan laa -yaa -o -la.

Pebhe mu 'e -o □bhwa -gun blaale-, 'dun-
-o 'sene laa gele 'tre 'yi 'egboonle.

⁶ -Yrete' p'eenle- -saan bhla 'la ba,
'ke -yoo diinj -ne mu 'e dele-, 'ke -o
gale;- -amasroyi -o 'sene mu 'e waa geyre
-sroowole 'tre 'yi 'egboonle vle mu 'e 'koo.

⁷ Pebhe mu 'e 'ledo- -klalaa' lere mu 'e yi.
-O 'pegee lere mu 'e □bhwa 'eke- zi, 'ke lere
'mu 'e 'kpale -o ta, 'bhe- 'ke 'mu -o -dewole.
'Bhe- waa 'sole- -o bhaa klele-.

⁸ Pebhe 'e 'ledo- -ja -klalaa' 'tre ti 'yi.
'Bhe- -o □bhwa 'elrele, 'ke -o gbaandele,
'bhe- 'ke -woo -bhaale'. -O diinj do 'bhe
bhaa mia do bhe vu □kla, -o diinj -bheke'
do 'bhe bhaa mia yaga □kla, 'bhe- -o diinj
-le -vindo' 'e 'bhe bhaa -keme do □kla.»

⁹ Zesu 'pe -o ni doo: «'Ke -a -yima' 'tron
-o mee 'la zan ngblo ma, -ya -yima'!»

-Mele □kla 'bhe- Zesu -o -goon mu bo
'zi ee?

(Matie 13.10-17; Luki 8.9-10)

¹⁰ Zesu 'e 'plengwa- -zamaa' 'e ma bhla
'la ba, mee 'la zan mu 'mlingole -yaa -a zi
'mu 'pegee -yaa' *-klanlane vu ta ple 'e 'mu
'a -lrokpaa doo: «-Goon mu 'e 'yi -o 'nale-
ee?»

¹¹ 'Bhe klele 'te, ke Zesu 'a zikpale -o
ni doo: «'Ka mu 'la 'ka -o 'ka 'tronkpa
zii' 'η ni, -Waanbhaa' -yaa' -bhleighbeya
gaanyiza mu 'e doleya 'e □naa 'ka mu -la
ni. 'Dun- mee -vin mu 'e, 'η -za mu 'e kpen
wo 'mu ni -goon mu -la -yi,

¹² 'koko-,
'ke -woo -yrekpaa -o ta 'elrele, waa so -o
yele-, 'bhe- 'ke -woo □maa -o 'tron
'le, waa so -o -yimale;
'kebhlaale waa nu -o zru niinale
-Waanbhaa' ba, 'bhe- 'bhe 'laa -waa'
-za 'yoo- mu 'e -sroma yan.»

Zesu -o p'ebhe bo mi 'e ma -goon 'e 'yipe
zii'

(Matie 13.18-23; Luki 8.11-15)

¹³ Zesu pe -o ni doo: «'Ka 'laa -goon 'lee-
'bhe 'yimale ee? 'Bhe- 'ka nu -goon -vin
mu 'e 'yimale 'nale- -a ma ee?»

¹⁴ Pebhe bo mi 'e 'bhe -o 'bhii- mee 'la zan
-Waanbhaa' a -jan 'e bo.

¹⁵ Pebhe mu 'la -klalaa' zibhe 'e 'lezi- 'bhe
'yi -le doo mee 'la zan mu -Waanbhaa' a
-jan 'e □maa, 'bhe- 'ke -Setran' 'nule 'bhe
yre do 'e □noo bhe blaale-, -o 'bhe -jan 'la
□kpaa -o 'kpee 'bhe gole.

¹⁶ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, p'ebhe -bheke' mu
'la -klalaa' vle gloglo mu 'e 'yi, 'bhe mu -o
'bhii- mee 'la zan mu 'ke -o -Waanbhaa' a
-jan □maa, -o do -a □la 'bhe yre do 'e □noo
bhe blaale- 'ke -o zrukpaale 'le.

¹⁷ 'Dun- -Waanbhaa' a -jan 'e 'bhe 'laa
'bhe 'sene gbaan -o zru 'e 'yi. -Woo kpa 'bhe
'yi 'waati sa ba, 'bhe- 'ke -woo 'trebhole
-saan, 'bhe 'pegee 'ke -o -yrenkpale -saan

-o ta bhla 'la ba -Waanbhaa' a -jan 'e -zayi',
'bhe yre do 'e □noo bhe -o ploa a ma.

¹⁸ Mee 'ke mu -o 'bhii- lere mu 'la p'ebhe
mu 'e -klalaa' 'mu 'yi. 'Ke -o -Waanbhaa' a
-jan 'e □maa -o do -a □la.

¹⁹ 'Bhe- -o bhina- yien bo yikpen- ta
'drunyan 'lee- 'yi pe mu 'e -zayi'. -O bhla
ma -naflo mu -glin, 'bhe 'pegee -o zru bhole
kle pe -gloon 'e 'kpen ma, -Waanbhaa' a
-jan 'e yaa boyre -sroowo' -o zru 'e 'yi,
'bhe- 'bhe 'laa -za 'kedo- 'kpo 'yanwo- -o
ma.

²⁰ Mee 'ke mu -o 'bhii- 'tre ti -lrele' 'la
'ke p'ebhe mu 'e -klalaa' 'bhe ta. 'Ke -o
-Waanbhaa' a -jan 'e □maa, -o do a □la,
'bhe- -o 'bhe 'yizakle: Mee 'ke mu 'bhe 'yi
za -lrele' kle -gloon mia do 'bhe vu, mee
-bheke' mu 'bhe 'yizakle -gloon mia yaga,
'bhe- mee -bheke' mu 'bhe 'yizakle -gloon
-keme do.

-Lanbha ma -goon
(Luki 8.16-18)

²¹ 'Bhe blaen, 'ke Zesu -o -lrokpale 'kaa:
«-Lanbha 'bhile- 'e -wa dulaa' 'gbongbo
-la -la taa- mee yilape -la □la ee? 'η bhe
'te -wa dun -lanbha dunyre 'e 'bhe- □noo
laanima.

²² -Amasroyi, pe 'oo pe 'la gaanle -o, 'bhe
nu 'pwele- 'tebhile ba -yrekpaa' do, 'bhe-
gaanyiza 'tole- gaanyiza, 'bhe ta nu 'pwele-
'peeli- mokpen' 'yre ma.

²³ 'Ke -a -yima' 'tron mee 'la zan ngblo
ma, -ya -yima'.»

²⁴ Zesu pe -o ni 'ezin- doo: «'Ka -o 'kela
'ma zii' 'η lii, -ka 'bhe- -za 'kun 'elrele. 'Ka
pe yeke- 'la na mee ni, -o nu 'bhe- yeke-
'nale 'ka ni, 'bhe- -wa baankpa a ta 'ka ni.

²⁵ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'ke pe -o mee 'la
zan 'koo, -o nu pe baan' 'nale- 'bhe zan ni.
'Dun- 'ke pe 'ke 'laa -o mee 'la zan 'koo,
'bhe zan laa nu -za 'kedo- sroowole; 'ali- pe
sane- 'la 'bhe -o -a 'koo, -o nu 'bhe 'kunle-»

Pebhe 'la bho -a 'gbu ma 'bhe ma -goon

²⁶ Zesu pe -o ni 'ezin- 'kaa: «-Waanbhaa'
a -bhleighbeya 'e 'yoo- -gee' a ma: Mee do
p'ebhe □bwa -yaa' g'babhe 'e ta.

²⁷ 'Kee- yidia- oo, 'kee- □bwa -a -yre ma
oo, -bi zi 'pegee -yrekpaa', p'ebhe 'e bho,
'bhe- -e gbaande gone- 'la gb'een- yaa 'bhe
do 'kpo 'yaango-.

²⁸ 'Tre 'e -ya ya 'ke pediinj 'e 'le 'pe, 'bhe-
pediinj 'e gbaande, 'bhe- -ya -vlo mu kle
'bhe blaen, 'bhe- -a -leyan' 'ke -a bhe mu
'e 'solele -a -vlo mu 'e ma boolazi.

²⁹ 'Ke -o -tranna bhla 'la ba, mee mu
-gojlo si 'bhe- -woo kan, -amasroyi -o 'kan
'waati 'e □bhwa.»

Mutaadi bhe ma -goon

(Matie 13.31-32,34; Luki 13.18-19)

³⁰ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «-O -so -Waanbhaa' -bhlenjgebeya 'e danle- mela ma 'ezin- ee? Taa- -o so -a zronle- -goon -gloon 'e -dela ma 'ezin- ee?»

³¹ -Waanbhaa' -bhlenjgebeya -yoo 'te 'bhii- mutaadi bhe do gbɛɛn-, 'ke -wa [ɔ]bwa 'tre 'e 'yi, 'yela- 'fientronne 'yiya- 'tre 'e ta pebhe mu 'e 'kpen ni.

³² 'Ke -o -yaan -a bolele bhla 'la ba, 'kee- [ɔ]bhwa -e tro 'bhɛɛ- -a diinj 'e kan -zienbhe' gba 'e 'yi pɛdiinj mu 'e 'kpen ta, -a gbe mu 'e -woo -yide', -asiikɔɔ gba la maanne- mu so 'mu 'fe 'kpale- -a -laa mu 'e 'yi.

³³ Zesu 'yaa- -Waanbhaa' a jan 'e 'wo zii' -o ni -goon -bebe 'yi 'bhii- 'kela bhe 'bhe gbɛɛn-. -O -yaa so -Waanbhaa' a -jan yeke- 'la 'yimale, -e -yaa 'bhɛɛ- wlata -goon bo 'zi -o ni.

³⁴ Yaa -yaa -jan sanɛ- -wo -o ni, 'ke yaa -goon bo 'bhe zi. 'Dun- 'ke -o 'pegee -yaa' -klanlɛne mu 'e 'gbansaan 'te -yaa kle 'waati 'la ba, -e -yaa 'bhe -goon mu 'e 'kpen -yipe' 'mu ni.

*Zesu -ploo -gbɛɛ 'e makpala
(Matie 8.23-27; Luki 8.22-25)*

³⁵ 'Bhe -yrekpa' do 'e 'le yroma 'e zi, Zesu pe -yaa' *-klanlɛne mu 'e ni dɔɔ: «-Kɔɔ' kan -draa 'yɛ gbe do 'e ta.»

³⁶ -O [ɔ]gwa -zamaa' 'e -din bhla 'la ba, 'yee- Zesu 'yaale- -yaa gban -yitakon 'la yi, -yaa' -klanlɛne mu 'e -ja 'kele- 'bhɛɛ- -yitakon do 'kpo 'e 'bhɛɛ- 'yi. -Yitakon 'bheke mu -yaa ge 'zi -o zi 'ezin-.

³⁷ -O -yaa 'bhe 'yi bhe 'te, 'ke -ploo -gbɛɛ do 'kanle- 'sanle, 'bhɛɛ- 'bhe 'yaa- -yipɔɔ' mu 'e 'kla zii' -yitakon 'e 'yi, -asiikɔɔ 'bhe 'yaa- zan 'pale- 'ke -yi 'e' le.

³⁸ 'Bhe bhla 'e ba, Zesu 'yaa- yide 'zi -yitakon 'e 'yi -o -zanta', ngblo 'kpa -piti 'e ta. -Wa bwele 'te, 'ke -wa pele- -a ni 'kaa: «'O daan mi, 'woo- zan galawole -yi 'e ba, 'yaa 'bhe yienkan ee?»

³⁹ Zesu bwele 'te, 'kee- -yranle- -ploo 'e zi, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -draa 'yi 'e ni dɔɔ: «'Bhe 'swa- 'bhe 'yi -gee', 'kpala!» 'Bhe klele 'te, 'ke -ploo 'kanle- 'e dulale, 'bhɛɛ- 'ke pe 'e 'kpen 'kpaale siinj.

⁴⁰ 'Bhe- Zesu pe -yaa' -klanlɛne mu 'e ni dɔɔ: «-Mele [ɔ]kla 'bhɛɛ- 'ka -o -gblaan 'zi -gee' ee? -E [ɔ]kla 'nale- 'bhɛɛ- 'ka 'laa 'ka kpa 'mi 'yi ee?»

⁴¹ 'Bhe [ɔ]ɔɔ bhe, 'ke -gblaan -gbɛɛ do 'klale -yaa' -klanlɛne mu 'e 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- 'eke- ni dɔɔ: «'E! Mɛɛ -gloon 'e -dele mɛɛ 'lɛɛ- 'le ee? 'Ali- -ploo 'pegee 'yi 'mu 'kpen 'a 'weli- ma.»

5

*Zesu lii -yɔɔ' [ɔ]gbian mɛɛ do zi Gadara
'kleen 'e 'yi
(Matie 8.28-34; Luki 8.26-39)*

¹ 'Bhe blaana, 'ke Zesu 'pegee -yaa' -klanlɛne mu 'e -o 'bhole- Galile -draa 'e 'yɛ gbe do 'e ta, Gadara mu 'e -waa' 'kleen 'e 'yi.

² Zesu zinale -yitakon 'e 'yi, 'bhe yɛ do 'e [ɔ]ɔɔ bhe, 'ke mɛɛ do 'pwele -a -yi 'kee- da mɛɛ bu mu 'e ta, 'bhɛɛ- -e [ɔ]nwa 'yee- Zesu -lepale. Zina 'yaa- -a zi.

³ -E -yaa yi mɛɛ bu mu 'e ta, 'bhɛɛ- mɛɛ 'kedo- 'kpo fangan- 'laa -yaa so -a -yɛle' ta -li, 'ali- 'kee- -yaa kle piibhe kpele- mu 'le.

⁴ -Amasroyi -so, -o piibhe 'gblun mu [ɔ]bwa a gaan mu 'e ma, 'bhɛɛ- -wa gbe ta -yɛle' 'ke piibhe kpele- mu 'le. 'Dun- -e 'bhe piibhe 'gblun mu 'e -gwa -a gaan mu 'e ma, 'bhɛɛ- -ya gbe ma piibhe kpele- mu 'e -kploɔkploɔdwa, 'bhɛɛ- -e 'mu takaan-; 'bhe 'pegee -ya gaan ma piibhe 'gblun mu 'e 'kpen 'cienna-. Mɛɛ 'kedo- 'kpo gbe laa -yaa so -li -a 'kunle- ta.

⁵ 'Waati 'e 'kpen ba, -bi zi oo, -yrekpa' oo, -e -yaa kanaa' bu mu 'e ta, 'bhe 'pegee vle goon mu 'e 'wiinj-, 'kee- ge gbekanlele, 'bhɛɛ- 'kee- ge a 'gbu madinjwole 'le -so vle mu 'e ma.

⁶ -A -yrekpale Zesu ma 'egboonle 'te, 'kee- gele- blasanlele 'bhe ba -yɛ ta ye, 'bhɛɛ- 'kee- 'bhe gbale- -a 'kpo zenlele 'bhe 'lɛɛ.

⁷ 'Bhe- 'kee- -gbekanle 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «-Mele 'o 'pegee 'bhi 'plej- ee laanima *-Waanbhaa' Gbe Zesu, 'ɲ mazato -Waanbhaa' 'to 'e -zayi', 'bhɛɛ- 'yaa -yrenkpaale 'ɲ ta.»

⁸ -E -janwoa 'bhe gbɛɛn- bhe, -amasroyi Zesu 'a [ɔ]pia lii -yɔɔ' 'e ni 'elwale 'pe dɔɔ -e go 'yee- mɛɛ 'e zi.

⁹ 'Bhe- Zesu 'yee- mɛɛ 'e 'lrokpa dɔɔ: «-Wo 'e sii 'nale ee?» 'Ke -ya pele- dɔɔ: «-Wo 'ɲ sii <-zamaa' 'sɛɛ, -amasroyi 'woo- 'ebebele.»

¹⁰ 'Bhe 'yi 'te, 'kee- -sromabole Zesu ni 'ebebele dɔɔ: «'E 'zoole-, 'yaa 'o -gbinle' 'kleen 'lɛɛ- 'yi.»

¹¹ 'Bhe 'waati 'e ba, [ɔ]swa 'lɛ -gbɛɛ do -yaa pebble 'zi goon 'e 'wiinj-.

¹² Lii -yɔɔ' mu 'e -sromabwa Zesu ni dɔɔ: «'Ke 'yoo -gbian mɛɛ 'lɛɛ- zi -a 'to 'o ge wla [ɔ]swa mu 'la bhe -o 'yi.»

¹³ Zesu -dwa 'bhe [ɔ]la -o ni. 'Bhe klele 'te, 'ke -o gole- mɛɛ 'e zi, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- wlale [ɔ]swa mu 'e 'yi. 'Bhe 'yi 'te, 'woo- [ɔ]swa 'lɛdo- 'e -o -daa blasanlele vle goon 'e 'wiinj-, 'ke -o nule- baale -draa 'e ba, 'bhɛɛ- 'ke -o 'kpen gale-. -O -yaa bho [ɔ]swa 'waa ple -din.

¹⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke -o gooba mu 'e 'kanle 'eke- ma, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- 'bhe -za 'e 'wonjwonzenle 'bhe [ɔ]ɔɔ -wa 'e 'pegee gba la -wa 'ne mu 'e ta. Mɛɛ mu 'e [ɔ]nwa 'te 'bhe -za 'e yreglinle.

¹⁵ -O bhole Zesu -din, 'ke -o lii -yɔɔ' 'sɛɛ 'yaa- mɛɛ 'la zan zi 'bhe 'yele. 'Bhe

'yaaale -yaa, 'bhεε- dune- 'klale- -yaa 'bhe ta, 'bhe 'pegee 'bhe -yrebakpaale -yaa. -O -yrekpalawoa 'bhe 'bheele- ma, 'ke -gblaan 'klale -o -yi.

¹⁶ Mεε 'la zan mu 'a [ɣa Zesu zi, 'bhεε- 'ke mu 'yee- -za 'ε 'kpen kleɣre [ɣa, -za 'la [ɣkla 'yee- lii -yoo' zan 'ε ni, 'bhe 'pegee -za 'la [ɣkla [ɣswa mu 'ε ni 'ezin-, 'mu 'bhe -za 'ε 'kpen 'yigoonna 'woo- yre ma [nɔɔ -glin mu 'ε ni.

¹⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke -o -sromabole Zesu ni dɔɔ 'bhe go -waa' 'tre 'ε ta.

¹⁸ Zesu 'san bhla 'ε zi -yitakon 'ε 'yi, 'ke lii -yoo' 'ε 'yaa- mεε 'la zan zi, -e -sromabole 'sanle Zesu ni dɔɔ -e bole- 'bhe zi.

¹⁹ Zesu 'laa dɔle 'bhe [ɣla -a ni, -ya [ɣpia -a ni dɔɔn' dɔɔ: «Ge 'e ba 'fe 'le ma 'yaa- mεε mu 'ε ba, 'bhεε- Mεεzan -Waanbhaa' -za 'wlan 'la [ɣkla 'ε ni, 'bhe 'pegee 'ε 'yrenklaa- -a ma gɔnε- 'la gbεen- bhe, 'bhe 'kpen 'yipe- -o ni.»

²⁰ 'Yee- mεε 'ε gele 'te, 'kee- Zesu -za 'la [ɣkla -a ni 'bhe 'woŋwoŋzenle 'yee- 'kleen do 'ε 'yi -wa vu 'ε 'kpen ta. Mεε 'la zan mu 'kpen Zesu kleza 'ε [ɣmaa, -o 'kpeelnia -o ma.

*Zesu le do -bheela 'bhe 'pegee -e Zailusi
'lune do -bwela gale ba
(Matie 9.18-26; Luki 8.40-56)*

²¹ 'Bhe -bbla, Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε -o -draa 'ε takaan- -yitakon 'ε 'yi, 'bhεε- -o nu gbe dɔrewoa -draa 'ε 'yre gbe do 'ε ta. -O bhɔle -draa 'ε bhɔŋla, 'ke -zamaa' 'sre do 'klale -o zi.

²² 'Bhe klele 'te, 'ke Zuufu mu daanfe' 'ε [ɣla -kunlii' mu 'ε do nule-, -o -yaa 'bhe sii Zailusi. 'Bhe Zesu 'yele-, 'kee- baale' 'bhe gaan ma.

²³ 'Bhεε- 'ke 'bhe -sromabole 'yee- Zesu ni dɔɔ: «'N 'lune 'ε 'le -o zan 'kpaale-, nu ge 'ŋ ba, 'bhεε- 'yee- gbe 'kpa -a ma, 'kooko- -e bhee.»

²⁴ 'Bhe 'yi 'te, 'ke -o 'pegee Zesu gele- 'eke- zi -a ba -le ma. -O -yaa ge 'zi bhla 'la ba -a ba -le ma, -zamaa' 'sre do 'la dɔle -yaa -a zi 'mu 'yaa- 'klin zii' 'eke- ta gbe 'ε 'kpen zi -a ma.

²⁵ Le do -yaa -zamaa' 'ε [ɣlen], -a lεε vu ta ple 'ke yaa -yito' 'ε 'le 'laa kan.

²⁶ -E [ɣmwa -a -laanεkpale ma, 'bhεε- 'bhe [ɣkla 'trebhɔle. -A 'kɔɔ -goli' 'ε 'kpen 'yaan- 'ke yaa 'klenyawo. Dɔɔn' yaa ga 'ε baan' -le -yaa 'kla zii' -a ba.

²⁷⁻²⁸ -E Zesu -a -za 'ε 'male-, 'ke -ya pele- -a 'kpee dɔɔ: «'Ke 'ŋ [ɣswa 'ŋ gbe yanle- -a ta dune- 'ε ma, 'ŋ nu -bheele'.» 'Bhe 'yi 'te, 'kee- nule- wlale -zamaa' 'ε [ɣlen]- Zesu -zanta', 'bhεε- 'ke -ya gbe yanle- 'bhe ta dune- 'ε ma.

²⁹ 'Bhe yre do 'ε [nɔɔ bhe, 'ke yaa -yito' 'ε 'lekanle 'te; 'bhεε- 'kee- -bheele' yaa ga 'ε 'yi.

³⁰ 'Bhe yre do 'kpo 'ε [nɔɔ bhe, 'ke Zesu 'a 'yaangole -a 'fle 'yi 'bhii- 'soleya fangan- do -pwela -a -yi. -Ya -leklale -zamaa' 'ε ta, 'ke -yoo -lrokpale dɔɔ: «-De -le -yaan 'ŋ ta dune- ma εε?»

³¹ -Yaa' -klanlanε mu 'ε -wa -lekwan a ni dɔɔ: «'E 'yre 'laa -o -zamaa' 'ε 'klinle- ma 'ε zi, 'bhεε- 'yoo 'o 'lrokpaa zii' dɔɔ -dele -yaan 'ε ma εε?»

³² 'Dun- Zesu 'a 'yre 'mlinwoa- -a zi mu 'ε ta, 'kooko- mεε 'la zan -yaan -a ma -e 'bhe zan ye.

³³ 'Yee- le 'ε 'yaa- bεen 'zi gbalaan 'ε 'kɔɔ -kpakpa. -E -nwa -a 'kpo zenle Zesu 'lεε, 'bhεε- -e -za 'la [ɣkla -e 'bhe 'kpen wlan [ɣpia Zesu ni.

³⁴ Zesu pe -a ni dɔɔ: «'N 'lune, 'yee 'kpalawoa 'mi 'yi bhe, 'ε -gwa -za 'yi, ge 'ε ba yilabla ta! Bhaa 'yaa- ga 'ε yaa niinale 'ε ma 'ezin-.»

³⁵ Zesu 'yaa- 'bhe -jan 'ε 'wo zii' bhla 'la ba, 'ke mεε 'ke mu dale- Zuufu mu daanfe' 'ε -kunlii' Zailusi ba -le ma, 'bhεε- 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ: «'E 'lune 'ε [ɣkla 'ke siele', 'yaa -kɔɔ' daan mi 'ε 'trebhɔle 'ezin-.»

³⁶ 'Dun- Zesu 'laa 'bhe -jan 'ε bole -kɔsi 'yi, 'ke -ya pele- Zuufu mu daanfe' -kunlii 'ε ni dɔɔ: «'Yaa -gbalaanle', 'ε 'kpa 'mi 'yi dɔɔn.»

³⁷ -O ge bhla 'ε zi 'yee- Zuufu mu daanfe' -kunlii 'ε ba, Zesu 'laa dɔle -a -la 'ke mεε 'kedo- 'kpo ge -o zi, 'ke ya 'ε go Piere, 'bhεε- Zaki 'pegee 'bhe 'nwgawlen- Zaan ba.

³⁸ -O bhɔle Zuufu mu daanfe' -kunlii 'ε ba, 'ke Zesu -zamaa' do yele- 'ke -woo -we 'zi 'zoozoo-, 'bhe 'pegee mεε 'ke mu -yaa wisi' zii' 'ke -o -gbekan' 'egbole.

³⁹ -E wlale 'fe 'ε [ɣla, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Mele [ɣkla 'bhεε- 'ka -o -we 'zi -gee' 'zoozoo- εε, 'bhεε- 'ka -o wisi' zii' εε? -Ne 'ε yaa gale, -yoo yi pla.»

⁴⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke 'bhe mεε mu 'ε 'sonsile Zesu ma. -Ayile, 'ke -yoo 'kpen 'pwele 'paelii-. 'Kee- -ne de 'pegee -ne 'ε nεε, 'bhεε- mεε 'la zan mu [nwa -a zi 'mu 'te -la 'tole 'a zi. 'Bhεε- 'ke -o gele- -ne gbaa 'ε 'yilayre 'ε [nɔɔ.

⁴¹ -E -ne 'ε [ɣkwan 'bhe gbe ma 'ke -ya 'siile 'kaa: «*Talita kumi!* » 'Bhe 'yile-: «-Gblane, 'mi pe 'ε ni dɔɔ 'ε 'wlen-!»

⁴² 'Bhe yre do 'kpo 'ε [nɔɔ bhe, 'ke -gblane 'ε bwele- gale ba, 'ke -ya -wlenle', 'bhεε- 'kee- 'taawole 'sanle. -A lεε -yaa vu ta ple. Mεε mu 'ε -o -gblane 'ε bwele ye le gale ba, 'ke -o liibhaale -o ma 'kee- kan a -dan' ta.

⁴³ 'Bhe bla, 'ke Zesu -o -lεmazɔnle- dɔɔ waa 'bhe -za 'ε 'pele- mεε 'kedo- 'kpo ni. 'Bhεε- -e pe -o ni -o pele na -gblane 'ε ni.

6

*Nazareti mu 'e waa dɔle -a -la 'ke -woo
kpa Zesu 'yi*

(*Matie 13.53-58; Luki 4.16-30*)

¹ Zesu gole 'bhe yre 'e 'nɔɔ-, 'kee- gele- -a 'tro -wa 'e ta.

² *-Yitre' yi 'e 'bhole-, 'kee- mɛɛ mu 'e daanle 'sanle *Zuufu mu daanfe' 'e ɔla. Mɛɛ 'srɛ 'la 'yaa- 'mu 'tronkpa zii' -a ni, -e 'mu 'kpen 'kpeelenia, 'bheɛ- 'ke 'mu 'a 'pele dɔɔ: «'Ee! -E 'bhe -za mu 'lɛɛ- 'kpen -daanna -dela ba ɛɛ? -Zadoleya 'la -ya 'kɔɔ, 'bhe 'pegee -e 'sole- maza mu 'la kle 'zi, -dele 'bhe 'sole- maza mu 'e kle 'sej 'na zii' -a ni ɛɛ?

³ Mari gbe 'fe 'wiinkpa mi 'e yaa 'kele-ɛɛ? Zaki 'pegee Zose, 'bheɛ- Zude 'pegee Simo 'naagwlen- 'e -yaa 'kele- ɛɛ? 'Bheɛ- -a nɛɛnɛ- le mu 'e waa -o 'kɔɔ ba -ge ɛɛ?» -O 'kpeejan- mu 'e ma, waa 'solɛ- -o 'kpale -a -yi.

⁴ -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni 'kaa: «-O -Waanbhaa' -lela' janwo mi 'e -ledɔ' a ma yre kpen- ɔnɔɔ, 'fɔke ya 'e go -a 'gbu da -wa 'la ta 'mu ɔnɔɔ mu 'e ba, 'bhe 'pegee -a dɛ mu, 'bheɛ- -yaa' 'fa -la mu 'e ba.»

⁵ Waa -o 'kpalawole Zesu 'yi -a 'gbu da -wa 'e ta, yaa 'solɛ- 'sole- maza -bebe klele 'bhe ɔnɔɔ; 'ke yaa 'e go -ya gbe -kpaa gade mu 'dama 'la ta 'mu ba, 'bheɛ- 'mu 'bheela-.

⁶ Waa -o 'kpalawole -a -yi bhe, 'bhe 'a 'kpeelenia -a ma. Zesu -ja 'kaanle- Nazareti kpe ma -wa mu 'e ta 'kee- ge mɛɛ mu 'e daanlele -Waanbhaa' a -jan 'e 'le.

*Zesu -yaa' -klanlane vu ta ple 'e 'winbo-
'zi -Jan 'Nrale- 'e 'woyre- nɔɔ-*

(*Matie 10.5-15; Luki 9.1-6*)

⁷ Zesu -yaa' *-klanlane vu ta ple 'e 'siila- -a -din, 'bheɛ- 'ke -yoo winbole 'sanle ple ple 'kaa -o ge -Jan 'Nrale- 'e 'woyre- 'e nɔɔ-; 'bheɛ- 'kee- 'sej 'nale -o ni 'ke -o lii -yɔɔ' mu -gbin mɛɛ mu zi.

⁸⁻⁹ 'Bheɛ- -e pe -o ni dɔɔ: «'Ka -o gelawo zii' gben 'e ta bhe, 'ka 'laa pele 'pegee gben ta ge 'pepe 'sile-, 'bheɛ- 'ka 'laa -goli' do 'kpo bole 'ka 'wiin-, 'bhe 'pegee 'ka 'laa dune- ple 'klale- 'ka ta. 'Dun- -ka 'ka 'taawo 'beni mu 'si, 'bheɛ- -ka -sawla 'wla 'ka gaan ma.»

¹⁰ -E pe -o ni 'ezin-: «'Ke 'ka ɔbhwa -wa 'la ta, 'bheɛ- 'ke -o 'ka 'cieya- ɔkla 'fe 'la ɔla, -ka bo 'bheɛ- ɔla, 'ke 'bhe ge 'tenle- 'ka jilale ma.

¹¹ 'Bheɛ- 'ke waa 'ka 'kunle- 'elrele, 'bhe 'pegee 'ke waa -o 'tronkpale 'ka 'wojan- mu 'e ɔla yre 'la ɔnɔɔ, 'ke 'ka -o go 'zi bhla 'la ba 'bhe yre 'e 'nɔɔ-, -ka 'ka gaan mazon 'bhe yre 'e ɔnɔɔ, 'ke 'ka 'ka gaan ma bwegblen- mu 'e 'kpen go. 'Bhe nu klele 'bhe yre 'e ɔnɔɔ mu 'e -waa' -za 'yɔɔ- 'e ma 'toomasie 'le.»

¹² -Yaa' -klanlane vu ta ple 'e -o -ja 'bheɛ- 'yi 'te, 'bheɛ- -o -yaa pe 'zi mɛɛ mu 'e ni dɔɔ: «-Ka 'ka 'taawogbeya 'e 'niina- 'ke 'ka 'plooo- -za 'yɔɔ- klele ma!»

¹³ -O 'zina -bebe ɔgbian mɛɛ mu zi. -O gade mu -bebe 'srola- 'ke -yrɔn 'le, 'bheɛ- -o 'mu 'bheela-.

Mɛɛ Wiinfe' Mi Zaan deyre

(*Matie 14.1-2; Luki 9.7-9*)

¹⁴ 'Bhe 'waati 'e ba, -Bhlangbe Erodɔ Antipasi Zesu 'to 'e ɔmaa, -amasroyi -o -yaa 'bhe 'tɔbho zii' yre kpen- ɔnɔɔ. Mɛɛ 'ke mu -yaa pe 'zi dɔɔ: «Mɛɛ Wiinfe' Mi Zaan -le -bwela gale ba, 'bhela- -yile 'sole- maza mu kle -gloɔya' -o -a 'kɔɔ.»

¹⁵ Mɛɛ 'ke mu -yaa 'pe zi dɔɔ: «Eli -le». -A 'ke mu -yaa 'pe 'ezin- dɔɔ: «-Waanbhaa' -lela' janwo mi do -le 'bhii- 'elwaleta -Waanbhaa' -lela' -janwo' mu 'e gbɛɛn-»

¹⁶ 'Yee- -bhlangbe Erodɔ Antipasi 'bhe -jan mu 'e 'male-, 'ke -ya pele- 'kaa: «'An ɔpia mɛɛ mu 'e ni dɔɔ -o Zaan 'la ngblo 'kan, 'bhe -le 'kele-».

(*Matie 14.3-12; Luki 3.19-20*)

¹⁷⁻¹⁸ -Za 'la ɔkla 'bheɛ- *Erodɔ 'a ɔpia mɛɛ mu 'e ni dɔɔ -o Zaan ngblo 'e kan' 'bhe -le -ge: 'Yee- Erodɔ Antipasi -a 'gbu nɛɛnɛ- Filipu 'na Erodɔdi ɔsia 'ke -a na 'le. 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zaan 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Ke 'yee 'gbu nɛɛnɛ- na ɔkla 'kee 'na 'le, 'bhe 'laa -o 'ke -za 'lrele- 'le.» 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- Erodɔ mɛɛ mu winbole Zaan 'kunyre- nɔɔ-, 'bheɛ- 'ke -wa bole- -kaso 'yi.

¹⁹ Erodɔdi zrupliile -yaa Zaan ma 'bhe -zayi, 'bheɛ- -e -yaa 'bhe deyre -la -glin 'zi, 'dun- -a gbe laa 'solɛ- -lido' 'bhe dele ta.

²⁰ -Amasroyi Erodɔ -yaa -gasikpa Zaan 'lɛɛ 'egbenele. 'Bheɛ- -a 'gbu 'yaa- 'yaango- 'bhii- Zaan -o 'ke mɛɛ -ledɔle 'le, 'bhe 'pegee mɛɛ 'wenj do 'le, 'bheɛ- -e -yaa 'bhe tagbin. 'Kee- -yaa Zaan 'wojan- 'e ma, -a zru ba 'te 'yaa- dɔ. 'Bheɛ- 'dun-, 'bhe 'yaa- -a ni 'ke -ya 'tronkpa- Zaan ni.

²¹ 'Dun- -yrekpa' do, 'ke Erodɔdi -a pe -za -zigo' yi 'e 'bhole. 'Bhe yi 'e 'yaa- 'ke -bhlangbe Erodɔ 'ya lɛɛ -zabla' yi 'e 'bheɛ- 'le. Erodɔ pe -koo -gbene do ɔkla. -E -yaa' mɛɛ gbla mu oo, -srwase- 'kunlii mu oo, 'bhe 'pegee Galile 'klɛɛn 'e 'yi mɛɛ gbla mu 'e 'kpen 'siila- 'bhe ma.

²² Erodɔdi 'gbu 'lu -gblane 'e 'wlale- 'feti kle 'fe 'e ɔla, 'kee- 'srotanle 'sanle. -E ɔswa 'gbu Erodɔ 'pegee -yaa' 'cie mu 'e ni. 'Yee- -bhlangbe Erodɔ pe 'bhe 'yi 'te gblane 'e ni dɔɔ: «'Kee pe 'la 'yrewoa- 'ɲ ma, 'ɲ nu 'bheɛ- 'nale- 'e ni.»

²³ -Ya 'sienwoa- 'gbu -gblane 'e ni dɔɔ: «'Kee pe 'oo pe 'la 'yrewoa- 'ɲ ma, 'ɲ nu 'bhe 'nale- 'e ni, 'ali- 'kee- ɔkla 'an

-bhleŋgbe 'kleen 'e gbe do 'le oo, 'ŋ nu dole 'bhe 'nale- [la 'e ni.»

²⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke -gblane 'e 'pwele 'paelii-, 'kee-gele- -a nɛɛ -lɔkpaɛ doo: «'N -me pe -za 'gbu -la 'yɛwo -a ma ɛɛ?» -A nɛɛ pe a ni doo: «-A pe 'ŋ 'yoo- Mɛɛ Wiinjɛ' Mi Zaan ŋgblo 'e 'bhɛɛ- zi.»

²⁵ 'Bhe 'yi 'te, 'ke -gblane 'e 'niinale blaale- 'fɛ 'e [la, 'ke -ya pele- -bhleŋgbe 'e ni: «'N 'yoo- -a zi 'bhii- 'e Mɛɛ Wiinjɛ' Mi Zaan ŋgblo 'e 'bhɛɛ- 'kan, 'bhɛɛ- 'ya na 'ŋ ni pele -koo do ta 'saanibhe.»

²⁶ 'Bhe -jan 'e 'bhe 'yee- -bhleŋgbe 'e ta [kla suŋ 'egbenele. 'Dun- -ya 'sienlawoa gban -jan 'la 'bhe ta -gblane 'e ni, yaa 'cie mu 'e 'yɛ ma, yaa -yaa so a -gbedole 'bhe klele ma.

²⁷ 'Bhe yɛɛ do 'e [noo bhe, 'ke -ya gooba -srwase' mu 'e do winbole 'kaa 'bhe ge Zaan ŋgblo 'e 'kan, 'bhɛɛ- 'bhe nu 'kɛle- -a ni.

²⁸ -Srwase' mi 'e -ja Zaan ŋgblo 'e 'kanle- -kaso 'fɛ 'e [la, 'kee- nule- 'bhe 'le pele -koo do ta. 'Kee- 'bhe 'nale -gblane 'e ni. 'Bheɛ- 'ke -gblane 'e 'bhe 'kpale 'bhe nɛɛ 'koo.

²⁹ Zaan -a -klanlane mu 'e 'bhe 'male-, 'ke -o nule- -a gbaa 'e 'sile-, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- -a binle.

Zesu -o -yaa' winbowo mu 'e dayɛ pe 'zi

³⁰ Zesu a winbowo mu 'e dale blaana -waa' 'taa 'e ta, 'ke -woo -lekpale 'eke- ta 'yee- Zesu -din, 'bhɛɛ- 'ke -o -za mu 'la 'kpen [kla 'bhe 'pegee -o mɛɛ mu -daanna -za mu 'la 'kpen 'le, 'mu 'yigoonle -a ni.

³¹ Zesu pe -o ni 'kaa: «-Koo' go -ge, 'bhɛɛ- -koo' ge 'edanma -koo' 'yitrele sa -kpe ta yɛɛ do [noo.» Zesu -janwoa 'bhe gbɛɛn- bhe, -amasɔyi mɛɛ -bebe 'yaa- nu 'zi -o ba 'ke -o ge 'waati 'e 'kpen ba, -asiikoo Zesu 'pegee -yaa' -klanlane mu 'e waa -yaa pebhlyɛ -srɔowo -o 'koo.

Zesu pebhle [naa mɛɛ 'waa 'soo ni (5.000)

(Matie 14.13-21; Luki 9.10-17; Zaan 6.1-14)

³² 'Bhe 'yi, -O -saan -yitakon do 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -o -yi 'e takanle, 'bhɛɛ- 'ke -o 'gbansaan 'te gele- -kpe 'e ta yɛɛ do [noo.

³³ 'Dun- mɛɛ -bebe -o [ya, -o ge bhla 'e zi -yitakon 'e 'yi, 'bhɛɛ- -woo madwa-. 'Bhela- -yile, 'bhe mu -daa -wa mu 'e 'kpen ta, 'bhɛɛ- 'mu blaasaan, 'ke 'mu gele- zenle blaale- 'yee- Zesu 'pegee -yaa' -klanlane mu 'e 'lɛɛ -o -yaa ge 'zi yɛɛ 'la [noo 'bhe [noo.

³⁴ Zesu zinale -yitakon 'e 'yi, 'kee- -zamaa' -gbɛɛ 'e yeɛle-. 'Bheɛ- -o -yɛɛnklaa -a ma. -Amasɔyi -o -yaa 'bhii- -bhlaa mu 'la -o gooba mi laa -o ta. 'Bhe 'yi 'te, 'ke -yoo -o daanle 'sanle -za -bebe 'le.

³⁵ -E [bwa mɛɛ mu 'e daanle ma, 'bhɛɛ- 'waati 'e [bhwa 'egboonle. -Ayile, -yaa'

-klanlane mu 'e -woo mabɛɛnle -a -din, 'ke -wa pele- -a ni: «'E 'yɛkpa, -koo' -o -bon dɛɛyi' -a ma 'de! 'Bheɛ- 'waati 'e [bhwa gban 'egboonle;

³⁶ -a pe mɛɛ mu 'lɛɛ- ni 'kaa -o ge pele mu -lɔyɛ- -glin -bon 'yi -wa mu 'pegee -koo' -din -wa mu 'e ta.»

³⁷ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a pele -o ni doo: «'Ka mu 'gbu pele na -o ni!» 'Bheɛ- -o pe -a ni 'ezin- doo: «'Ali- 'ke 'o denie -goli' 'tanbha -keme ple pe 'bluu [lwa, 'bhɛɛ- 'ke 'o 'bhe [naa 'woo- mɛɛ mu 'lɛɛ- ni, 'bhe so -o mabhɔle ɛɛ?»

³⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu -o -lɔkpaɛ 'kaa: «'bluu 'wɛɛ- -le 'ka 'koo ɛɛ? -Ka ge -a -glin doo.» -O gele 'eke- -lɔkpaɛ 'ke -o nule- -a pele -a ni: «'bluu 'soo 'pegee kaa ple.»

³⁹ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlane mu 'e ni doo: «-Kaa pe mɛɛ mu 'e ni doo -o yala- -bon -doo 'e ta -le ma -le ma!»

⁴⁰ 'Bheɛ- mɛɛ mu 'e -yala- -le ma -keme do do 'pegee mia ple bhe vu vu.

⁴¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'bluu 'soo 'e 'pegee kaa ple -o 'kunle -a 'koo, 'ke -ya -yɛɛ 'kpale laanima, 'bhɛɛ- 'kee- -Waanbhaa' 'pubole pele 'e ma. 'Bhe blaanta, 'kee- 'bluu mu 'e takanle kpokplo, 'ke -yoo 'kpale -yaa' -klanlane mu 'e 'koo 'kaa -woo -yicien' -zamaa' 'e ma. 'Bhe klegbeya do 'e yi, 'kee- kaa ple 'e 'yicienle -o 'kpen ma.

⁴² Mɛɛ mu 'e 'kpen pebhla-, 'bhɛɛ- -o kpɛdwa-.

⁴³ -O yanle pe 'e 'bhlelele, 'bluu 'lɛkpu- mu 'pegee kaa mu 'la [bwa -o blaana, 'mu cie -nɛ [yan vu ta ple -paa.

⁴⁴ Mɛɛ mu 'la 'kpen 'yee- pe 'e [bhla, 'mu 'yaa 'gwlaan- 'waa 'soo (5.000); le mu 'pegee -nɛ mu laa -yaa 'bhe mɛɛ -lii 'e ba.

Zesu 'taawo zii' -draa 'e ta (Matie 14.22-33; Zaan 6.15-21)

⁴⁵ 'Bhe -za mu 'e 'kanle- -gun bhe, Zesu 'a [pia -yaa' -klanlane mu 'e ni kaa -o ge 'san -yitakon 'e 'yi kpanma. -E -yaa zi 'bhii- -o 'kan 'a -lɛɛ -so -draa 'yɛɛ gbe do 'e ta, Betisaida -wa 'e ba -yɛɛ 'e ta. 'Bhe 'waati 'e ba, 'yee- 'gbu nu 'ploole- -zamaa' 'e ma 'kaa -o ge -o ba -le ma.

⁴⁶ Zesu 'yanle- 'ploolele -zamaa' 'e ma, 'kee- gele- -a 'seriwole goon do wiinj-.

⁴⁷ -Bi [pwa 'waati 'la ba, -yaa' -klanlane mu 'e 'yaa- -yitakon 'e 'yi, -yi 'e dɛɛyi', 'bhɛɛ- 'yee- Zesu do -kplen -yaa 'trɛ ma.

⁴⁸ Zesu 'a [ya 'bhii -yaa -klanlane mu 'e gbɛzikaan -yitakon 'e 'bhɔle- ma, -amasɔyi -ploole 'e 'yaa- 'kan zii' 'kee- nu -o ba -yɛɛ ta. 'Bhe klele 'te, zɛɛwanzi maa gwɛn -we bhla [lwa 'e ba, 'kee- 'taawole 'sanle -yi 'e ta 'kee- nu -o ba -yɛɛ ta, -e -yaa zan dɛɛon' 'kanle- -o ta.

⁴⁹ -Wa yele 'taawoyre 'e □noo -yi 'e ta, -e □kla -o ni 'bhii-jielii do -le -yaa 'kele-, -ayile 'ke -o -gbekanle 'sanle.

⁵⁰ -Amasroyi, -o 'kpen 'a □ya, 'bhēe-gblaana □klaa -o -yi. 'Bhe yre do 'e □noo bhe, 'ke -ya pele- -o ni 'kaa: «-Ka 'ka zrudo 'egloole, 'mi -le 'kele-, 'ka 'laa -gblaana!»

⁵¹ 'Bhe blaana, 'kee- 'sanle -o zi -yitakon 'e 'yi, 'ke -plooo 'kanle- 'e dulale. -Yaa' -klanlana mu 'e 'liibhaala -o ma 'kee- kan -a -dan' ta.

⁵² -Amasroyi, -e 'sole- maza 'la □kla -o -yre ma 'bluu 'yicienyre 'e □noo, -waa 'bhe -yi 'male- -li bi, -woo 'tron 'yi -dwa 'egloole 'bhe 'yimale ma.

Zesu gade mu -bheela Zenezareti 'kleen 'e yi

(Matie 14.34-36)

⁵³ Zesu 'pegee -yaa' -klanlana mu 'e 'yanle -draa 'e takanlele bhla 'la ba, 'ke -o zinale -draa -yre gbe do 'e ta Zenezareti 'tre 'e ta, 'bhēe- -o -yitakon 'e 'yrela- -yi 'e 'lezi-.

⁵⁴ -O zinale -gun -yitakon 'e 'yi, 'ke mee mu 'e -o Zesu madole 'bhe yre do 'e □noo bhe.

⁵⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke mee mu 'e gele- Zesu 'nuz- 'e wonwonzenle 'kleen 'e 'yi yrekpen- □noo. 'Bhēe- mee mu 'e 'yaa- zan gade mu 'e 'le -a ni 'mu 'yila -saa mu 'e ta. 'Ke -o -yaa ma 'kaa -yoo yre 'oo yre 'la □noo, -o -yaa ge -a zi 'bhēe- □noo ye.

⁵⁶ 'Kee- -yaa bho yre 'oo yre 'la □noo, -wa gblaana mu ta oo, -wa 'fientrōnne mu ta oo, -bon 'yi -wane' mu ta oo, mee mu 'e 'yaa- nu -waa' gade mu 'e 'lekpale -kpan mu 'e ta, 'bhēe- -o -yaa -sromabo Zesu ni doo: «-A 'to 'ke 'waa- gade mu 'e -woo gbe yan sa -yaa' dunc- tralape 'e ma.» Gade mu 'la 'kpen 'mu gbe -yaa' bhe ma, 'mu 'kpen 'bheela-.

7

Farizi mu 'e 'pegee 'Toj daan mu 'e -o -gbōo mu a 'sinii ta za -klosikunle

(Matie 15.1-20)

¹ Farizi mu 'e 'pegee *'Toj daan mu 'ke mu -daa Zeruzalemu. 'Bhēe- -o 'pegee Farizi mu 'e -ja -o -lekpale Zesu zi.

² -O -yaa' *-klanlana mu 'e 'klosikwan, 'bhēe- -wa □ya 'bhii- 'ke 'mu -o pebhlele, 'mu 'laa -yaa 'mu gbe mafe 'bhii- -wa kle gone- 'la gbeen- Zuufu mu a 'sinii ta za 'e ma.

³ Wlan 'e ni, Farizi mu 'e 'pegee Zuufu -vin mu 'e 'kpen waa -yaa so pebhlele, 'ke -waa -o gbe mafele 'elwale 'pe, 'bhii- -o -yaa kle gone- 'la gbeen- -o -gbōo mu a 'sinii ta za 'e ma.

⁴ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, 'ke -o -daa 'plae 'yi, waa so pebhlele, 'ke waa -o gbe mafele 'elwale pe. -O -gbōo mu -o 'sinii ta za -bhēeke' -bebe □twa -o ni, 'bhēe- -o 'mu

'klosikun: 'bhe 'ke mu -le 'bhii- -waa' -yi 'mipe- mu -yifegbeyā 'pegee -waa' 'tregbo-, 'bhēe- -waa' piibhegbo mu -yifegbeyā.

⁵ 'Bhela -zayi' -le, Farizi mu 'e 'pegee 'Toj Daan mu 'e -o Zesu 'lrokpa- doo: «-Mele □kla 'bhēe- -yaa' pe -klanlana mu 'e waa -o 'taawo zii' -koo' -gbōo mu a 'sinii ta za mu 'e ta ee? -Mele □kla 'bhēe- waa -o gbe mafe 'bhii- -wa kle gone- 'la gbeen- -kooa' 'sinii ta za 'e ma ee?»

⁶ Zesu 'a zikpa- -o ni 'te doo: «Mee -yrekooza kle mu, -Waanbhaa' -lela' janwo mi Ezai -jan 'la □woa 'ka ba zayi' 'elwale -so, 'bhe 'yige- 'ke wlan 'le. -A yoondele -o -a 'koo' 'kaa -Waanbhaa' pe doo:

«Mee mu 'le- -woo 'h' ledō- -a ma -o -liijan' mu 'te -la -le;

dun- -o zru mu 'e 'plengole -o 'h ma.

⁷ -Woo 'h gba bhaama, -amasroyi -o mee mu daan 'ke bhaaplen mu a 'sinii ta za mu -la -le.»

⁸ Zesu pe -o ni doo: «'Ka -Waanbhaa' a pe 'toj mu 'e to -a noo-, 'bhēe- 'ka bhaaplen mu a 'si ta za mu -la -klosikun.»

⁹ -E pe -o ni 'ezin- 'kaa: «'Ka 'ka -banggo' -Waanbhaa' pe 'toj 'gbu 'e 'yi kpataakpa, 'bhēe- 'ka 'kaa- 'sinii ta za mu -la 'klosikun.

¹⁰ Wlan 'e ni, Moizi pe doo: «'E de 'pegee 'e nee -ledō- -o ma 'elrele». 'Bhēe- -ya □pia 'ezin- doo: «'Ke mee 'la zan -a de 'pegee -a nee 'danganwoa, 'bhe zan -o 'ke depe 'le».

¹¹ 'Bhēe- 'ka mu 'bhe -jan 'e maniinaa 'ke 'kaa pe doo 'ke mee do 'a □pia -a de 'pegee -a nee ni 'kaa «'N' yaa- nu bhole 'ka ba 'h' 'koope- 'la 'le, 'bhe □kla 'ke 'kooaban 'le ('bhe 'yi -le -o pe 'la □naa -Waanbhaa' ni).

¹² 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'ka 'bhe zan 'e ngblo 'e sie, 'bhēe- yaa so -a 'gbu 'sroowole 'ke -ya 'koope- na -a de 'pegee -a nee ni -li -titi.

¹³ 'Bhe klegbeya -gloon 'e gbeen- bhe, 'kaa- 'sinii ta za mu 'e ma, -Waanbhaa' a -jan 'e 'yiga- mee mu 'e -yre 'yi. 'Ka 'bhēe- 'yansi za -gloon -bebe kle!»

Pe mu 'la so bhaaplen 'kpee 'trijdole (Matie 15.10-20)

¹⁴ Zesu -zamaa' 'e 'sii gbe drēwoa- 'ezin-, 'ke -ya pele- -o ni doo: «'Ka 'kpen, -ka 'ka 'tronbado doo, 'bhēe- -ka -jan 'le- 'yima!»

¹⁵ Pele 'kedo- 'kpo 'laa so wlale- mee 'kpee, 'bhēe- 'bhe 'a 'kpee 'trijdo-. 'Dun- pe 'la da bhaaplen 'gbu 'kpee, 'bhe -le -a 'gbu 'kpee 'trijdo- -Waanbhaa' -yre 'yi.

¹⁶ ['Ke -jan 'le- -yima' 'tron -o mee 'la zan ngblo ma, -ya -yima'.]

¹⁷ Zesu -gwa -zamaa' 'e -din, 'bhēe- -e -ja wlale 'fe 'e □la 'waati 'la ba, 'ke -yaa' -klanlana mu 'e -o 'yee- -gloon 'e 'yilrokpale 'a ma.

¹⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «'Ka mu 'ezin-, 'ka mu laa 'bhe 'yima-

εε? 'Ka mu 'laa 'yaango- 'bhii- 'pælii- pe 'kedo- 'kpo 'laa so wlaie- mæe 'kpee 'bhæe- 'ya 'kpee 'trijdo- εε?

¹⁹ -Amasroyi, pele laa wla mæe zru 'e 'yi, -e ge mæe vi 'e 'bhæe- 'yi; 'bhæe- -e kle 'ke blinpe 'le boolazi.» (Zesu 'bhe -jan 'læe- 'woa- win 'la ma 'bhe 'yi -le dōo: Mæe so pele 'tole- pe 'bhe 'bhlele.)

²⁰ -E pe -o ni 'ezin- dōo: «Pe 'la mæe 'kpee 'trijdo- 'Waanbhaa' -yre 'yi, 'bhe da 'e 'gbu zru 'e 'bhæe- 'yi.

²¹ -Amasroyi, 'kpeejan- 'yoo' mu 'e 'kpen da bhaaplen 'gbu zru 'e 'bhæe- 'yi 'bhii- 'ke mu 'læe gbæen-: 'joo 'yoo- oo, -faan zru oo, mæe de zru oo,

²² -yanbhooya zru oo, -naflo zru oo, yiensa oo, -dawliya oo, 'taawogbeyä 'yoo' oo, zranwole oo, mæe 'tosiele oo, 'e 'gbu magbaandele oo, 'bhe 'pegee -zadokleya.

²³ 'Bhe -za 'yoo- mu 'la bhe, 'mu -la 'kpen da mæe zru 'e 'yi, 'bhæe- 'mu -le mæe 'kpee 'trijdo-»

*'Cie le do 'e [kpaä Zesu 'yi
(Matie 15.21-28)*

²⁴ Zesu gole 'bhe yre 'e [nnoo, 'kee- gele Tiri 'kleen 'e 'yi. -E bhole 'bhe [nnoo, 'kee- gele- wlaie 'fe do -la; 'bhæe- yaa -yaa zi 'bhii- mæe 'kedo- 'kpo 'a 'yaango- 'bhii- 'yoo 'bhe 'fe 'e [la; 'duj- -a tagaanle laa bole.

²⁵ -Amasroyi, lii 'yoo- -yaa le do -lune' do zi. 'Bhe yre do 'e [nnoo bhe, le 'e -ya 'male- kaa Zesu [nwa, 'kee- gele- baale Zesu gaan ma.

²⁶ 'Bhe le 'e 'bhe 'laa -yaa 'ke Zuufu le 'le, 'bhe -yaa da Sirofenisi 'kleen 'e 'yi. -E -sromabwa Zesu ni dōo 'bhe lii 'yoo- 'e -gbin -a -lune' 'e zi.

²⁷ 'Bhæe- 'duj-, Zesu pe -a ni dōo: «-A 'to -ne mu 'e pebhle 'pe 'bhæe- -o kpædo. -Amasroyi, 'kee -ne mu a pebhle [sia -o -la, 'bhæe- 'ya -blinna -gbaan' mu 'e ni, 'bhe 'laa lele.»

²⁸ 'Yee- le 'e pe Zesu ni dōo: «'Bhe -o 'ke wlan 'le Mæzan, 'bhæe- 'duj-, 'ke -ne mu -o pebhle 'zi, -gbaan' mu 'e -o pe piine- mu 'la balaa' -ne mu 'e 'koo pebhle -tabali 'e [la 'tre ma, 'mu 'bhe mu -la bhle.»

²⁹ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dōo: «'Le -ne, 'e -jan 'la [woa bhe, 'bhe -zayi', ge 'e ba -le ma; lii -yoo' 'e -gwa 'e 'lune 'e zi.»

³⁰ 'Yee- le 'e 'nule- -a ba -le ma 'te, 'kee- bhole- -a -lune' 'e 'yila- le ta -saa 'e ta. 'Bhe bhla 'e ba 'ke lii 'yoo- 'e -gwa gban 'bhe zi.

Zesu 'bhobho 'trön 'wile- do -bheela

³¹ Zesu gole Tiri 'kleen 'e 'yi, 'kee- 'kanle Sidon -wa 'e ta, 'bhæe- -e -yaa zan bhla 'la ba Galile -draa 'e ba -yre ta, 'kee 'kanle -wa vu -o 'kleen 'la 'yi 'bhe 'yi.

³² Mæe 'ke mu -nwa 'ke 'bhobho 'trön 'wile do 'le -a ba. 'Bhæe- 'ke -o -sromabole

-a ni dōo -ya gbe 'kpa 'bhe 'bhobho 'trön 'wile- mi 'e ma, 'bhæe- 'bhe bhe.

³³ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'bhobho 'trön 'wile- 'e plengole -zamaa' 'e ma, 'kee- gele- 'kele- 'edanma. 'Bhæe- 'ke -ya gbe -nebhe' ple wlaie -'bhe 'trön mu 'e 'yi. 'Bhæe, 'ke -ya -liile' bole- -a gbe -nebhe' do ma, 'bhæe- 'kee- 'bhe -zwanle' 'yee- 'bhobho 'e nre 'e ma.

³⁴ 'Bhe blaän, 'ke Zesu 'e 'yrekpale laän- ima, 'ke -ya 'trele 'egloole, 'bhæe- 'ke -ya pele- dōo: «*Efata!*» 'Bhe 'yile kaa: «-Ka 'ka 'liiploo-!»

³⁵ 'Bhe yre do 'kpo 'e [nnoo bhe, 'ke 'yee- mæe 'e 'trön mu 'e 'liiploole, 'ke -a nre 'e tagbingole, 'bhæe- 'kee- -jan 'wole 'sanle 'elrele.

³⁶ 'Bhe blaän, 'ke Zesu 'nule mæe mu 'e ta, 'bhæe- 'kee- 'yee- 'bhobho 'e 'mado- mu 'e 'kpen 'læmazanle 'kaa waa 'bhe -za 'e 'yigoonle mæe 'kedo- 'kpo ni. Dröon' -yoo -læmalazwan bhe, 'woo- mæe mu 'e -ja -waa' mæe 'e 'bheeza- 'e wonwon baän' zenle yrekpen- [nnoo.

³⁷ Mæe mu 'e -o 'kpen 'liibhaala -o ma 'kee kan a -dan' ta. 'Bhæe- -o -yaa pe 'zi 'te kaa: «Mæe 'læe- kleza mu 'e 'kpen -o 'elrele. 'Bhæe- -e so -a klele- dröon' 'bhæe- 'trön 'wile- mu -jan ma, 'bhe 'pegee 'bhobho mu -janwo'.»

8

*Zesu mæe 'waa yizie -læbwa (4.000)
(Matie 15.32-39)*

¹ 'Bhe 'waati 'e ba, -zamaa' 'sre -gbæne do -nwa -o -lekpaie -a zi 'ezin-. 'Bhæe- pele laa -yaa -o 'koo. 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu -yaa -klanlane mu 'e 'siile, 'bhæe- 'ke -ya pele- -o ni 'kaa:

² «Mæe mu 'læe- -yrenkla' zii' 'ij ma, -amasroyi -o -yrekpaa' yaga -le -ge 'ke -woo -koo' zi, 'bhæe- pele laa -o 'koo -li.

³ 'Ke 'ij 'ploola- -o ma -o gbondele 'e 'le, -o -gblozi' nu galé -o ma -o ge bhla 'e zi -o ba -wa la zi 'e 'lii gbon 'e 'koo. -Amasroyi -o -bebe -daa yre gboon nōo-»

⁴ 'Bhe 'yi 'te, 'ke -yaa' -klanlane mu 'e -wa pele- -a ni 'kaa: «'O nu pele -sroowole yre 'e -dela nōo- -ge, 'bhæe- 'o pele na -o ni, 'bhæe- -o kpædo -bon 'yi yre 'læe- [nnoo εε?»

⁵ Zesu -o -lrokpale kaa: «'bluu 'wæe- -le 'ka 'koo εε?» 'Ke -wa -lekunle a ni dōo: «'Srwaple-»

⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke -ya pele- -zamaa' 'e ni -o yala- 'tre ma. 'Bhæe- -e 'bluu 'srwaple- 'e 'sile-, 'kee- -Waanbhaa' 'pubole 'mu ma, 'ke -yoo takanle 'bhæe- 'ke -ya 'kpale -yaa' -klanlane mu 'e 'koo dōo -woo -yicien' -zamaa' 'e ma. 'Bhæe- 'ke 'mu 'bhe klele-.

⁷ Kaane- 'ke mu -yaa -o 'koo 'ezin-. Zesu -Waanbhaa' 'pubwa- 'bhe kaane- mu 'e ma,

'ke -ya pele- -yaa' -klanlana mu 'e ni 'kaa -woo -yicien' mɛɛ mu 'e ma 'ezin-.

⁸ -O 'kpen pe 'e ɓhla, 'bhɛɛ- -o kpedwa-. Zesu a -klanlana mu 'e -o ciɛ -nɛ ɓyan 'srwaple- -la -paa 'ke 'bluu kpu mu 'la ɓbwa -o blaana 'mu 'le.

⁹ -O -yaa bho 'gwlaan- 'waa yizie -din (4.000). -O yanle pɛbhlelele, 'ke Zesu 'ploole mɛɛ mu 'e ma 'te.

¹⁰ 'Bhe yre do 'e ɓɔɔ bhe, 'ke 'yee- 'pegee -yaa -klanlana mu 'e 'sanle -yitakon 'e 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- Dalimanuta 'tre 'e ta.

Farizi mu 'e laanima -tɔɔmasie do -yre 'wo zii' Zesu ma

(Matie 16.1-4)

¹¹ -O bhole 'bhe 'klɛn 'e 'yi 'te, 'ke Farizi mu 'e 'nule- zaabole Zesu 'le ma. -O -yaa -a zi 'bhii- -o -jan bhee 'kpala -a -lɛɛ, 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- -a ni doo: «-Tɔɔmasie do kle 'ke 'bhe 'a zron 'o ni 'bhii- 'e da -Waanbhaa' ba.»

¹² Zesu 'e 'trele -a nii- 'yi 'egloole, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni doo: «-Mele ɓkla 'bhɛɛ- 'saanige mu 'e -woo 'sole- maza do -yre wo zii' ɛɛ? 'Mi pe 'ka ni 'ɲ 'sowɛɛ- ma 'kaa 'naa nu 'sole- maza do 'kpo klele 'woo- 'saanige mu 'lɛɛ- -yre ma!»

¹³ 'Bhe blaana, 'kee- gole- Farizi mu 'e -din, 'bhɛɛ- 'kee- 'sanle -yitakon 'e 'yi, 'kee- gele- 'ezin- -draa -yre gbe do 'e ta.

Farizi mu a 'bluu -pɛɛ 'wlen 'seke 'pegee Erɔdi a -za

(Matie 16.5-12)

¹⁴ 'Bluu 'sile- ɓnia Zesu a -klanlana mu 'e 'kpee, 'fo 'bluu do 'kpo -le -yaa -o 'koo -yitakon 'e 'yi.

¹⁵ Zesu -jan 'lɛɛ- 'bhe 'kpankpanyaan -o ma doo: «-Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele, Farizi mu 'e 'pegee *Erɔdi a 'bluu -pɛɛ 'wlen 'seke 'e ma.»

¹⁶ 'Bhe 'yi 'te, 'ke -yaa' -klanlana mu 'e -zaabole 'sanle 'eke- -le ma 'ke -wa pele- 'eke- ni doo: «'Waa 'bluu 'la 'silɛ- 'ebebele bhe, 'bhela- -yile -yoo -jan -gloon 'lɛɛ- 'bhe 'wo wo zii' ɛɛ?»

¹⁷ Zesu 'bhe yaangole, 'ke -yoo -lɔɔkpale doo: «-Mele ɓkla 'bhɛɛ- 'ka -o zaabo 'zi 'ke 'kaa pe -mela ma 'bluu 'laa -o 'o 'koo ɛɛ? 'Ali- 'kee- 'ten -zɔn, 'ka 'laa 'mi kleza mu 'e 'yimale -li ɛɛ? 'Ka 'tron 'yi 'egloole 'de?»

¹⁸ 'Ka 'yrebhe- mu -o, 'bhɛɛ- 'ka 'laa -yre ma ye ɛɛ? 'Ka 'tron mu -o, 'bhɛɛ- 'ka 'laa -jan ma ɛɛ? 'Bhe 'laa -o -li 'ka 'kpee ɛɛ?

¹⁹ 'N 'bluu 'soo 'la takaa- mɛɛ 'waa 'soo (5.000) 'e ma, -o kpu mu 'la ɓbwa, 'ka ciɛ -nɛ ɓyan 'wɛɛ- -la -paa 'ke -o -le ɛɛ?» -O pe doo: «'Vu ta ple.»

²⁰ «'Bheɛ- 'ɲ 'bluu 'srwaple- 'la takaa- mɛɛ 'waa yizie 'e ma, 'ka ciɛ -nɛ ɓyan 'wɛɛ- -la -paa 'ke -o kpu mu 'la ɓbwa 'mu 'le ɛɛ?» -O pe doo: «'Srwaple-.»

²¹ 'Bhe 'yi 'te, 'ke -ya pele- -o ni doo: «'Ka 'laa -a 'yimale -li ɛɛ?»

Zesu -yre 'wi mi do -bheela Betisaida -wa 'e ta

²² Zesu 'pegee -yaa' -klanlana mu 'e ɓnwa Betisaida -wa 'e ta. 'Bheɛ- 'ke mɛɛ mu 'e 'nule -yre 'wi mi do 'le Zesu ba, 'ke -o -sromabole -a ni 'kaa -ya gbe 'kpa 'bhe ma, 'bhɛɛ- -e 'bhe bhee.

²³ 'Bhe kle le 'te, 'ke Zesu -yre 'wi mi 'e 'kunle- 'bhe gbe ma, 'kee- gele- 'kele- -wa 'e -zanta'. 'Bheɛ- 'ke -ya -liile- 'gloole' 'bhe 'yrebhe- mu 'e ta, 'ke -ya gbe 'kpale 'mu ta, 'bhɛɛ- 'kee- 'bhe -lɔɔkpale doo: «'E yre ma ya ɛɛ?»

²⁴ -Yre 'wi mi 'e -ya -yre 'liiploola 'ke -ya pele- doo: «'N 'yre -o mɛɛ mu ma, -woo 'bhii- -yri diin mu gbɛɛn-, -woo 'taawo zii'.»

²⁵ Zesu 'e gbe 'kpa gbe drɛɛwoa- 'ezin- 'yee- mɛɛ 'e 'yrebhe- mu 'e ta. 'Ke -ya -yrekpale -a -lɛɛ siin, 'bhɛɛ- -e -bheela, kee- yre ma 'yele 'wenj.

²⁶ 'Bhe blaanta 'te, 'ke Zesu 'ploole -a ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -a ni doo: «'Ge 'e ba -le ma, 'duj- 'yaa 'kanle- -wa 'e 'kpee.»

ZESU 'PEGEE -YAA' -KLANLANE MU

Pieri pe 'kaa Zesu -le 'ke Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔɔɔ 'gbu 'e 'le

(Matie 16.13-20; Luki 9.18-21)

²⁷ Zesu 'pegee -yaa' *-klanlana mu 'e -o -ja Sezare Filipu -din -wa mu 'e ba -yre ta. -O -yaa zi 'e 'lii bhla 'la ba, 'ke -yoo -lɔɔkpale 'te 'kaa: «Mɛɛ mu 'e -woo 'mi 'kun zii' mɛɛ -gloon 'e -dela -le ɛɛ?»

²⁸ -Yaa' -klanlana mu 'e -wa -lekwan -a ni doo: «Mɛɛ 'ke mu pe 'yoo- 'ke Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan 'le, -a 'ke mu pe 'yoo- Eli 'le. 'Bheɛ- -a 'ke mu pe 'ezin- 'kaa 'yoo- -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu 'e do 'le.»

²⁹ Zesu -o -lɔɔkpaa 'ezin- doo: «'Bheɛ- 'ka mu 'lɛɛ-, 'ka mu 'kpee ma 'mi -o 'ke -dela -le ɛɛ?» Pieri pe -a ni doo: «'Bhi -le Krisi 'le, -Waanbhaa' Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔɔɔ 'gbu 'la ɓkpa 'bhe 'le.»

³⁰ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu -o -lemazonle 'egloole doo: «'Ka 'laa 'bhe 'pele- mɛɛ 'kedo- ni.»

Zesu -o -a deza 'e 'pegee -a bweza 'e ba 'lɛɛjanwo 'zi

(Matie 16.21-28; Luki 9.22-27)

³¹ 'Bhe blaana, 'ke Zesu -yaa' -klanlana mu 'e daanle 'sanle gɔnɛ- 'lɛɛ- 'bhɛɛ- gbɛɛn- doo: «-A -ledulale -o doo Bhaaplenj Gbe 'e nu -yrenbhlele 'ebebele, Zuufu mu a 'gwlaan- gbilaan mu 'e, 'pegee'sraka 'lena -kunlii' mu 'e, 'bhe 'pegee 'Tonj daan mu 'e nu -o -bangole -a -yi. -O nu a klele 'bhɛɛ- -wa de, 'duj- -a gale blaana -yrekpaa' yaga mi ma, -e nu bwele gale ba.»

³² Zesu 'yaa- 'bhe -za mu 'e 'wo zii' -o ni kpaatakpa. -Ayile, 'ke Piri -a 'siile mēē mu 'e 'yre -gōma, 'bhēē- 'ke -ya pele- Zesu ni dōo: «'Yaa -janwōle 'bhe gbēēn- 'gee'!»

³³ 'Dun- Zesu 'niinale 'ke -ya -yrekpale -yaa- 'klanlānē mu 'e ta, 'kee- 'lale' Piri ta, 'ke ya pele- 'bhe ni dōo: «'E 'plenjo 'η ma, -Setran' mēē! -Amasroyi 'e 'kpeejan- mu 'e waa -o 'ke -Waanbhaa' 'kpeejan- mu 'le, 'fo bhaaplen mu 'kpeejan- 'te.»

Mēē sō klele- Zesu zi mi 'le gōnē- 'la gbēēn-

(Matie 16.24-28; Luki 9.23-27)

³⁴ 'Bhe blaān, 'ke Zesu -zamaa' 'e 'pegee -yaa- 'klanlānē mu 'e 'siile, 'bhēē- 'ke -ya pele- -o ni dōo: «'Ke mēē 'la zan -a zi 'bhii -e kle 'η zi mi 'le, -ya -bango' -a 'gbu 'yi, -e yaa -yriḡbēēle 'e 'si, 'bhēē- -e nu do 'η zi.

³⁵ -Amasroyi, 'ke mēē 'la zan -a zi 'bhii- -ya 'gbu -si 'e go -za 'yi, 'bhe zan nu bloole 'bhe 'si 'e 'yi. 'Dun- 'ke mēē la zan 'e zru -gwa 'bhe 'gbu 'si 'e ni 'mi 'pegee -Jan 'Nrale- 'e -zayi, 'bhe zan -si 'e nu gole -za 'yi.

³⁶ 'Ke mēē do 'trē ta pē mu 'e 'kpen 'srōowoa-, 'ke yaa -Waanbhaa ba bole -yre -si 'e 'srōowole, 'bhe -trōn -o ma -mela -le ēē?

³⁷ Bhaaplen sō -a 'gbu 'si 'e tagbawole 'ke -mela -le ēē?

³⁸ 'Ke mēē 'la zan -yralakpaa 'mi 'pegee 'an -jan mu 'e 'lēē -zōn mēē mu 'e 'plen-, 'woo- 'la -o zru laa -o do -Waanbhaa' ni, 'bhēē- -woo 'ke -za 'yōō- kle mu 'le bhe. 'Bhe 'yi Bhaaplen Gbe 'e nu yralakpale 'bhe zan 'e -lēē, 'ke 'yee- 'pegee -mleke' 'wenj mu 'e 'nwa yi 'la 'le -a De a 'tobholeya 'e 'yi.»

9

¹ Zesu pe -o ni 'ezin- dōo: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sōwēē- ma, 'ka mu 'la 'ka -o -gē -zōn, 'ka 'ke gale plen-, 'mu nu -Waanbhaa' a -Bhlēngbeya 'e 'nule yele -yaa- 'glōōya' 'le.»

Zesu 'a dogbeya 'e mabōōla

(Matie 17.1-13; Luki 9.28-36)

² -Yrekpaa' 'srwado- 'kanle- blaān, 'ke Zesu Piri 'bhēē- Zaki 'pegee Zaan 'sile, 'ke -o gele- 'edanma vle ḡōōn 'trole- do wiinj-, 'bhēē- 'ke -ya dogbeya 'e mabōōle 'mu 'yre ma.

³ -A ta dūnē- mu 'e 'fleela- 'epu 'penpenle. -O 'kla 'epule ḡōnē- 'la gbēēn-, 'bhe mēē laa -srōowō' 'trē 'lēē- ta -gē 'ke 'bhe sō sō 'fele 'bhēē- -ya fleē 'bhii- -a ta dūnē- mu 'e 'fleēgbeya 'e gbēēn-.

⁴ 'Bhe yre do 'e 'nōō bhe, -yaa- *'-klanlānē yaga 'e 'mu 'elwaleta -Waanbhaa' -lela' janwo mi ple 'yaa, Eli 'pegee *Moizi 'ke -woo -balo kle 'zi Zesu 'le.

⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke Piri 'a 'pele Zesu ni: «'O Daan mi, 'o klelawoa -gē 'bhe 'lrela- 'de.

'O nu 'kpaane yaga dōle, 'bhi a pē do, Moizi a pē do, 'bhēē- Eli -a pē do.»

⁶ Wlan 'e ni, -e -yaa -jan yeke- 'gbu 'la wo, yaa -yaa 'bhe dō, -amasroyi -gblaan -yaa 'yee- 'pegee -klanlānē -vin ple 'e -o -yi.

⁷ Lafle' -gblen do -nwa -o trala, 'bhēē- 'bhe lii 'e 'kpaā -o ta. 'Ke -weli' do dale- 'bhe lafle' -gblen 'e 'yi 'ke 'bhe 'a pele- dōo: «'N Gbe 'la -za sō 'η ni 'egbēēle 'yele- -gē, -ka 'ka 'tronbado -a ni 'elrele!»

⁸ 'Bhe yre do 'e 'nōō bhe, 'ke -yaa' -klanlānē mu 'e -woo -yre 'mlingole -o 'zi, 'bhēē- waa mēē 'kedo- 'kpō 'yele- 'ezin-, 'ke yaa 'e go Zesu do -kplēn ba.

⁹ Zesu 'pegee -yaa' -klanlānē mu 'e zina- bhla 'e zi vle ḡōōn 'e 'wiinj-, Zesu -o -lemazwan dōo -o -za 'la 'yaa waa 'bhe 'yigōōnle mēē 'kedo- 'kpō ni 'sani- 'yee- Bhaaplen Gbe 'e bwele plen- gale ba.

¹⁰ 'Bhe -jan 'e 'bwa -yaa' -klanlānē mu 'e 'kpee, 'dun- -o -yaa 'eke- -lrokpa dōo: «'Ya pelawoa 'kaa 'Kee- bwe gale'. 'Bhe 'yi -o 'nale- ēē?»

¹¹ 'Bhe blaān, 'ke Zesu a -klanlānē mu 'e -wa 'lrokpale dōo: «'Mēle -kla 'bhēē- *'Tonj daan mu 'e -o pe dōo Eli -le nu nule 'elwale 'pe ēē?»

¹² Zesu 'bhe -jan 'e zikpaa- -o ni dōo: «Wlan -le 'bhe 'le, Eli nu nule 'elwale 'pe pe 'kpen 'kpale- 'bhe 'kpayre- nōō-, 'bhēē- 'dun- -mēle 'kla 'bhēē- -a yōōnde le -o 'ezin- dōo *Bhaaplen Gbe 'e nu -yrenbhele 'ebebele, 'bhēē- -o nu -a mafinyanwōle ēē?

¹³ 'Bhēē- 'dun-, 'mi pe 'ka ni dōo Eli 'nwa gban, 'bhēē- mēē 'ke mu -yaa sō -yren yeke- 'la 'kpale -a ta 'mu 'bhēē- 'kla, 'bhii- -a yōōnde le -o ḡōnē- 'la gbēēn- -a ba zayi' -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi bhe.»

Zesu lii -yōō do 'gbian -nē do zi

(Matie 17.14-21; Luki 9.37-42)

¹⁴ -O bhōle -klanlānē -vin mu 'e -din, 'ke -o -zamaa' 'srē -gbēē do yele- 'mu zi, 'bhe 'pegee 'Tonj daan mu 'ke mu -yaa zaabo 'zi 'woo- -klanlānē mu 'e 'le.

¹⁵ Zesu 'klaa -zamaa' 'e ba, 'bhēē- -wa ye le, 'ke -o nule- -a -lepale blasanlele, 'bhēē- -wa 'pubwa-.

¹⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu yaa -klanlānē mu 'e -lrokpale 'kaa: «'Ka -o zaabo 'zi -mela ta -o -le ēē?»

¹⁷ -Zamaa' 'e 'plen mēē do 'a 'lekwan- ni dōo: «'O Daan mi, 'η 'nwa 'ke 'η gbe 'e 'le 'e ni, -amasroyi lii 'bhobho -o -a zi.

¹⁸ 'Ke lii -yōō' 'e 'pwa 'a ta yre 'oo yre 'la 'nōō, -ya balaa' 'trē ma, 'bhēē- 'η gbe 'e -ya -liile' pwe -a -le ma, 'bhēē- -ya 'sōnbhe- mu 'e kan 'eke- ta, 'bhēē- -e do zazraza. 'Nj 'sromabwa 'yaa- -klanlānē mu 'e ni 'kaa -o 'yee- lii -yōō' 'e -gbin -a zi, 'bhēē- waa 'solē- 'bhe klele-»

¹⁹ Zesu pe -yaa' -klanlame mu 'e ni dɔɔ: «'Ee! 'Ka mu, 'ka 'laa 'ka kpa -Waanbhaa' 'yi! -A -vinbwa 'waati 'wɛɛ- 'bhɛɛ- 'ɲ bo 'ka -din ɛɛ? -A -vinbwa 'waati 'wɛɛ- 'bhɛɛ- 'ɲ bo 'ka 'kwe' 'sile- 'e ma ɛɛ? -Ka nu -nɛ 'e 'le 'ɲ ta -ge!» 'Bhɛɛ- -o ɲnwa 'bhe' 'le -a ni.

²⁰ Lii -yoo' 'e Zesu 'yele-, 'bhe yre do 'e ɲnɔɔ bhe, 'kee- nɛ 'e bɛɛnle- -kpakpa, 'ke 'bhe baale' 'tre ma, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe -bhilile' 'sanle 'ke 'bhe' liile- -dɔn 'e pwe -so 'bhe' 'le ma.

²¹ Zesu -nɛ dɛ 'e -lɾɔkpa 'kaa: «Lii -yoo' 'lɛɛ- yoo 'e gbe 'e zi 'bhe' ɲnɔɔ ɲmwa gban ɛɛ?» -Nɛ dɛ 'e -ya -lekwan Zesu ni dɔɔ: «-Ya zi -e 'san 'a matruɲne 'le.

²² 'Bhɛɛ- 'waati 'e 'ke ba, 'yee- lii -yoo' 'e -ya ɲbwa 'tɛ 'yi 'bhe' 'pegee -yi ba, 'kooko- -ya dɛ. 'Duɲ-, 'o 'yɾɛnkla 'e ma, 'kee sɔ -za do 'ke klele-, 'e 'zoole-, bho 'o ba!»

²³ Zesu 'a zikpa- -a ni dɔɔ: «-Mele ɲkla 'e pe 'kee sɔ -za do klele- ɛɛ? -Amasɾoyi 'ke mɛɛ 'la zan 'e ɲkpaa -Waanbhaa' 'yi, -za 'kpen kle 'seɲ -o 'bhe zan 'e ni.»

²⁴ 'Bhe yre do 'e ɲnɔɔ bhe, 'ke -nɛ dɛ 'e -gbekanle, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- dɔɔ: «'N 'kpale- -o -Waanbhaa' 'yi, 'duɲ- nu bho 'ɲ ba 'ke 'ye 'ɲ 'kpaleya 'e 'ke kla a ba!»

²⁵ Zesu 'a 'yele- 'bhii- -zamaa' 'e 'yaa- zan blasanlele -o ba -yre ta, 'kee- 'pɛɛnle lii -yoo' ta 'ke -ya pele- dɔɔ: «Lii 'bhobho, 'mi pe 'e ni go -nɛ 'lɛɛ- zi, 'bhɛɛ- 'yaa bole 'ezin- -a zi 'sekeseke.»

²⁶ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke lii -yoo' 'e -gbekanle 'kree, 'bhɛɛ- 'kee- -nɛ 'e bɛɛnle- 'eglole, 'bhɛɛ- 'kee- gole- -a zi. -Nɛ 'e 'srinna- zazraza 'bhii gbaa, -asiikoo mɛɛ -bebe -yaa pe 'zi dɔɔ -e -gaa.

²⁷ 'Duɲ- Zesu -nɛ 'e 'kunle -a gbe ma, 'kee- bhole- -a ba -a -wlenlele, 'bhɛɛ- 'kee- dulale -a gaan ta.

²⁸ Zesu 'bhole- bla- -a ba -le ma, 'ke -yaa' -klanlame mu 'e -wa -lɾɔkpale 'edanɲa dɔɔ: «-Mele ɲkla 'o mɔɔ 'fuu 'laa 'sɔle- 'yee- lii -yoo' 'e -gbinle' ta ɛɛ?»

²⁹ 'Bhɛɛ- Zesu 'a 'lekwan- -o ni dɔɔ: «'Ke yaa 'e go 'seriwole do -kplɛn ba, 'ka 'fuu 'laa sɔ 'bhe lii -yoo' -gloɔn 'lɛɛ- -gbinle' ta.»

Zesu -o 'a deza 'pegee -a bweza gale ba 'e ba janwo gbe dɾɛwo 'zi (Matie 17.22-23; Luki 9.43-45)

³⁰ -O gole 'bhe' yre 'e ɲnɔɔ, 'ke -o 'kanle Galile 'kleɛn 'e 'yi. Zesu 'laa -yaa -a zi 'bhii- mɛɛ mu 'e -wa geyre do.

³¹ -Amasɾoyi, -e -yaa -a zi 'bhii- -e -yaa' -klanlame mu 'e daan -za -gloɔn 'lɛɛ- 'bhɛɛ- 'le: «-O nu Bhaaplɛɲ Gbe 'e 'lenale mɛɛ mu 'e ni, 'bhɛɛ- 'mu 'a dɛ, 'bhɛɛ- -a gale bla- -yrekpa' yaga mi ma, -e nu bwele gale ba.»

³² 'Duɲ- 'yaa' -klanlame mu 'e waa 'bhe -jan 'e 'yimalɛ, -o -yaa -gbla- 'zi -a -lɾɔkpale ma.

Mɛɛ 'la zan -o 'egbla- -Waanbhaa' ba (Matie 18.1-5; Luki 9.46-48)

³³ Zesu 'pegee -yaa' * klanlame mu 'e ɲwlaa Kapɛnɔmu. -O bhole 'fɛ 'e ɲla bhla 'la ba, 'kee- -yaa' -klanlame mu 'e -lɾɔkpale 'tɛ 'kaa: «'Ka -yaa zaabo 'zi -mɛla ta zi 'e 'lii ɛɛ?»

³⁴ 'Duɲ- waa -wɛle'. -Amasɾoyi, -o -yaa zi 'e 'lii bhla 'la ba -o zaabwa- 'eke- -le ma dɔɔ -o -de 'gbu -le 'egbla- -o ba ɛɛ.

³⁵ 'Bhe kle le 'tɛ 'ke, Zesu 'yaale, 'kee- -yaa' -klanlame vu ta ple 'e 'siile, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'Ke mɛɛ 'la zan -a zi 'bhii- -e kle mɔkpen' 'lɛɛ mi 'le, 'bhe zan kle 'pe -o 'kpen -zanta' mi -la -le, 'bhɛɛ- -e kle mɔkpen' a yewone 'le.»

³⁶ 'Bhɛɛ- -e -nɛ 'fiɛntrɔnne do ɲkwan, 'kee- 'bhe dulale -o plɛɲ-, 'bhɛɛ- 'ke -ya bole- -a gbe 'yi, 'ke -ya pele- -o ni 'kaa:

³⁷ «'Ke mɛɛ -o mɛɛ 'la zan -nɛ 'fiɛntrɔnne 'lɛɛ- 'yansi do ɲkwan 'elrele 'mi 'to 'e -zayi', 'bhe zan 'mi 'gbu -la ɲkwan 'elrele bhe. 'Duɲ- 'ke mɛɛ 'la zan 'mi ɲkwan 'elrele, 'bhe zan laa 'mi do -kplɛn 'kunle- 'elrele, 'duɲ- mɛɛ 'la zan 'mi 'winbwa- -e 'bhɛɛ- ɲkwan 'elrele 'ezin- bhe.»

Mɛɛ 'la zan laa -o -koo' 'sɔɔnnii 'le, 'bhe -o -koo' 'yienii 'le (Luki 9.49-50)

³⁸ Zesu 'a -klanlame 'la 'to 'yaa Zaan, 'bhe pe Zesu ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'o mɔɔ mɛɛ do ɲya 'ke -yoo 'zina mu -gbin 'zi mɛɛ 'ke mu zi 'e 'to 'e 'yi. 'O 'bhe mazapla -a ni, -amasɾoyi yaa -o -koo' mɛɛ 'e do 'le.»

³⁹ 'Duɲ-, Zesu 'a zikpa- -a ni dɔɔ: «'Ka 'laa 'bhe mazapele -a ni, mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa sɔ 'sɔle- maza klele- 'mi 'to 'e 'yi, 'bhɛɛ- 'bhe bla- n yre do 'e ɲnɔɔ bhe, -e ge -jan 'yoo- wole 'mi ma.

⁴⁰ -Amasɾoyi, 'ke mɛɛ 'la zan laa -o -koo' 'sɔɔnnii 'le, 'bhe zan -o -koo' 'yienii -la -le.

⁴¹ 'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -yi 'paayan ɲ do ɲnaa 'ka ni, -amasɾoyi 'ka -o Mɛɛ -Bhɛɛ -Kɾɔsɔɔ Kɾisi a pɛ mɛɛ mu 'le bhe, 'mi pe 'ka ni wlan 'e ni dɔɔ 'bhe zan nu 'bhe ma -trɔn 'sɾɔɔwole.»

Zesu -o mɛɛ mu 'e 'kpeɛɛkan zii' -o baaza ma -za 'yoo- 'yi (Matie 18.6-9; Luki 17.1-2)

⁴² Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «-Nɛ 'fiɛntrɔnne mu 'la -woo ɲkpaa 'mi 'yi, 'ke mɛɛ 'la zan 'a ɲwlaa -o zi 'bhɛɛ- -o -'bala' -za 'yoo 'yi, 'ke -o -yaa vlɛ -kpuɲ -gbɛnɛ do yre 'bhe zan 'e bhlo ma, 'bhɛɛ- -wa blin wɛyi- 'e ba, 'bhe mabhaa yaa nu bhole bhe zan 'e ma.

⁴³ 'Kee gbe 'e do -le 'a 'wla zii' 'e zi 'bhɛɛ- 'e baa- 'zi -za 'yoo- 'yi, -a takan', 'bhɛɛ- 'ya go 'e ma. 'Kee ge 'e gbe do 'le bole -yre ma -si 'e 'yi, 'bhe mabhaabho 'e ma 'ke 'bhe kan

'kee ge 'e gbe ple 'le -jranama 'te 'la yaa lii -titi 'bhe 'yi 'bhe ta.

44 [-A nɔɔ- -wlenne' mu 'la gbaa mu 'e bhle, waa ga -titi, 'bhɛɛ- -a ɲɔɔ 'te 'e yaa lii -titi.]

45 'Kee gaan do -le 'a 'wla zii' 'e zi 'bhɛɛ- 'e baa- 'zi -za 'yoo- 'yi, -a takan' 'bhɛɛ- 'ya go 'e ma. 'Kee ge 'e gaan do 'le bole -yrɛ -si 'e 'yi, 'bhe mabhaabhɔ 'e ma 'ke 'bhe 'kan 'kee ge 'e gaan ple 'le -jranama 'te 'e 'yi 'bhe ta.

46 -A nɔɔ- -wlenne' mu 'la gbaa mu 'e bhle, waa ga -titi, 'bhɛɛ- -a ɲɔɔ 'te 'e yaa lii -titi.]]

47 «'Bhɛɛ- 'kee 'yrebhe- do -le 'a wla zii' 'e zi 'bhɛɛ 'e baa- 'zi -za 'yoo- 'yi, -a yro. 'Kee- ge 'e 'yrɛ gbe do 'le -Waanbhaa' a -Bhɛngbeya -wa 'e ta, 'bhe mabhaabhɔ 'e ma 'ke 'bhe kan 'ke -woo 'e blin -jranama 'te 'e 'yi 'e 'yrebhe ple 'le 'bhe ta.

48 [-A nɔɔ- -wlenne' mu 'la -o gbaa mu 'e mu 'e bhle, waa ga -titi, 'bhɛɛ- -a ɲɔɔ 'te 'e yaa lii -titi.]

49 Wlan 'e ni, 'ka 'kpen do do nu 'kanle- 'te -yrɛn 'e 'bhɛɛ- 'yi, 'bhɛɛ- 'ka nu gole -za -yi, 'bhɛɛ- 'ka bo 'ka -yrɛ ma yikpensee ta 'bhii- 'ke -o we ɲkpaaw wi ma gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhɛɛ- yaa bɔn -titi.»

50 «We 'e -yoo 'ke pe -lrele' do 'le, 'duɲ- 'ke -a -nraleyɔ 'e -gwa -a -yi, 'ka sɔ -a -nrɔle- 'me pe -la -le 'ezin- ɛɛ? 'Ka 'gbu 'yinra- 'bhii- we gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -ka bo 'eke- 'yi yilabla 'yi.»

**ZESU -O -WAANBHA A
YEW O 'ZI ZUDE 'PEGEE
ZERUZALEMU**

10

*Gwlenna yaa- 'kanza-
(Matie 19.1-12; Luki 16.18)*

1 Zesu 'pegee -yaa' *-klanlanɛ mu 'e -gwa 'bhe yrɛ 'e ɲɔɔ, 'bhɛɛ- -o -ja Zude 'klɛɛn 'e 'yi. 'Bhe blaɛn, -o -ja Zrudɛn yue -yrɛ gbe do 'e ta. 'Ezin- 'ke -zamaa' 'srɛ do 'e 'lekpale -a zi, 'bhɛɛ- 'ke -yoo daanle 'sanle 'bhii- -ya kle 'tanjii gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

2 Farizi mu 'ke mu 'mu 'mabɛɛnna -a -din, 'bhɛɛ- 'mu -yaa zi 'bhii- 'mu -jan bhee bo -a -lɛɛ, -ayile 'ke 'mu 'a 'lɔɔkpale 'te dɔɔ: «-Kɔɔa' 'toɲ 'e ta, mɛɛ do sɔ 'ploole 'bhe na ma ɛɛ?»

3 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -o ni -o -lɔɔkpalele 'ezin- dɔɔ: «*Moizi 'toɲ -gloɔn 'e -dela yɔɔndia- 'ka ni ɛɛ?»

4 -Wa zikpaaw- Zesu ni dɔɔ: «Moizi pe 'o ni 'kaa 'ke mɛɛ do -a zi 'bhii- -e 'ploow -a na ma, -e gwlenna yaa- 'kan 'sɛwɛɛ, 'bhɛɛ- -e 'bhe kpa -a na 'kɔɔ; 'ke 'bhe ɲkla, 'bhɛɛ- -e sɔ 'ploole -a na ma 'te.»

5 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «Moizi 'bhe 'toɲ -gloɔn 'e 'sɛweyɔɔndia 'ka ni, 'ka 'trɔn 'yi -gloɔya' 'e 'bhɛɛ- ma.

6 'Kebhlaale, 'elwale -Waanbhaa' -yaa 'drunyan kle 'zi bhla 'la ba, -e 'gwlaan- 'pegee -le -la ɲkla.

7 'Bhɛla- -zɛɛle, 'gwlaan- nu gole -a de 'pegee -a nɛɛ ba 'fa -la, 'bhɛɛ- 'yee- 'pegee -a na nu bole 'eke- 'yi.

8 -O mɛɛ ple nu 'kpale- 'eke- ma, 'bhɛɛ- -o kle mɛɛ do, 'bhe klegbeya 'e 'yi, waa nu klele -li mɛɛ ple 'fɔ mɛɛ do 'kpo.

9 -Waanbhaa' pe ple 'la ɲkpaaw 'eke- ma, 'bhɛɛ- -yoo ɲkla do, mɛɛ 'kɛdo- 'kpo 'laa -o gole 'eke- ma.»

10 'Bhe blaɛn, Zesu 'pegee -yaa' -klanlanɛ mu 'e 'yaa- bhla 'la ba 'fɛ 'e ɲla, 'ke -wa -lɔɔkpale 'ezin- -e -jan 'la ɲwoa 'bhe ma.

11 Zesu 'a zikpaaw- -o ni dɔɔ: «'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -ploola -a na ma, 'bhɛɛ- -e le -bhɛɛke' -yalaa', -e -yanbhɔɔya -la ɲkla -a 'na -lwa mi 'e ba 'bhe gbɛɛn- bhe ma.

12 'Bhɛɛ- 'ke le do -gwa -a -nɔɔ 'kɔɔ, 'kee- 'yalaa- 'gwlaan- -bhɛɛke' 'kɔɔ, -e -yanbhɔɔya -la ɲkla bhe 'le bhe.»

*Zesu -o -nɛ 'fientronne mu 'dumawo zii'
(Matie 19.13-15; Luki 18.15-17)*

13 Mɛɛ 'ke mu ɲnwa -nɛ 'fientronne 'ke mu 'le Zesu ba, 'kooko- -ya gbe 'kpa 'mu ma, 'bhɛɛ- -e 'mu 'dumawo. 'Duɲ- -yaa' -klanlanɛ mu 'e 'bhe mazapia 'bhe zan mu 'e ni.

14 Zesu -o yele 'bhe -za -gloɔn 'e kleyrɛ 'e nɔɔ-, 'ke -ya zrupliile, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -yaa' -klanlanɛ mu 'e ni dɔɔ: «-Kaa 'to 'ke -nɛ 'fientronne mu 'e nu 'ɲ ba, 'ka 'laa 'bhe 'yigale -o 'kɔɔ. -Amasroyi mɛɛ 'la zan mu -o 'bhii- 'woow -nɛ 'fientronne mu 'lɛɛ- dɔɔgbeya 'e gbɛɛn-, -Waanbhaa' a -bhɛngbeya 'e -yoo 'bhe zan mu -la pe 'le.

15 'Mi 'a pe 'ka ni wlan 'e ni dɔɔ 'ke mɛɛ 'la zan laa -Waanbhaa' a -bhɛngbeya 'e -za 'kunle- 'bhii- -nɛ 'fientronne do gbɛɛn-, 'bhe zan laa nu 'sɔle- gele- -a ɲnɔɔ.»

16 'Bhe blaɛn, 'ke Zesu -nɛ 'fientronne mu 'e 'kunle -a gbe -yi, 'ke -ya gbe 'kpale -o 'kpen ta do do 'bhɛɛ- 'ke -yoo 'dumawole.

*Pezan do a -za
(Matie 19.16-30; Luki 18.18-30)*

17 'Bhe blaɛn, Zesu 'pegee -yaa' -klanlanɛ mu 'e 'yaa- zan dɔle 'taa 'e ta bhla 'la ba, 'ke mɛɛ do nule- blasanlele, 'ke -ya 'kpo zenle- Zesu gaan ma 'bhe 'lɛɛ, 'bhɛɛ- 'kee- 'bhe -lɔɔkpale 'kaa: «Daan mi Wlan, 'ɲ -mɛ pe za 'gbu -la kle, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' ba bole -si 'la -daɲ' 'laa -o -a ma, 'ɲ 'bhe 'srɔɔwo- ɛɛ?»

18 Zesu 'a 'lekwan- -a ni dɔɔ: «-Mele ɲkla 'bhɛɛ- 'ya 'pe zii' 'mi ma dɔɔ«Daan mi Wlan ɛɛ?» Mɛɛ 'kɛdo- 'kpo 'laa -o 'ewlanle, 'ke yaa 'e go -Waanbhaa' do -kplɛn ba.»

¹⁹ «'E -Waanbhaa' a 'toŋ mu 'lɛɛ- dɔ ɛɛ? 'Kaa: «'Yaa mɛɛ dɛɛ, 'yaa -yanbhɔɔya klɛɛ, 'yaa -faanwole, 'yaa bhla 'kpale- 'e -vindo' mi ma, 'yaa mɛɛ mu 'kɔɔpɛ- 'silɛ- -dawli' ma, 'e dɛ 'pegee 'e nɛɛ 'lɛdɔ' a ma.»

²⁰ 'Yee- mɛɛ 'ɛ -ya -lɛkwan Zesu ni 'tɛ dɔɔ: «'O Daan mi, 'ŋ 'bhe 'toŋ mu 'la bhe' mu 'kɔɔpɛ -klosikunle -saan 'ŋ matrunya bhla zi ma.»

²¹ Zesu 'e 'yɛɛkpale -a ta, 'ke -a ba -za 'sole 'bhe ni 'egbenele. 'Bhɛɛ- 'bhe 'pe -a ni 'tɛ dɔɔ: «'Yaa -za do 'kpɔ -la klɛɛ -li, 'bhe -le 'e 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ gonlele; ge -o 'kɔɔpɛ gɔn, 'bhɛɛ- 'yoo- ma -goli' 'ɛ 'na 'kɔɔflɛnzan mu ni. 'Kee 'bhe 'kla, -naflo -bebe nu klɛɛ 'e 'kɔɔ laflɛ' 'yi. 'Bhe bla, 'bhɛɛ- 'e nu dɔɛ 'mi zi 'tɛ!»

²² 'Yee- mɛɛ 'ɛ -e 'bhe -jan 'ɛ 'male-, 'ke -a zrubatɛdole -a ma, 'bhɛɛ- 'kee- gele- -a wleyisriwolele, -amasɔyi -naflo -bebe 'yaa- -a 'kɔɔ.

²³ Zesu 'e 'yɛɛ 'mlingole -a zi mu 'ɛ ta, 'ke -ya pele- 'yaa' -klanlɛne mu 'ɛ ni dɔɔ: «'Naflo mu -o mɛɛ 'la zan mu 'kɔɔ, -o gele la -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya yɛɛ 'ɛ 'ŋɔɔ 'dɛ!»

²⁴ 'Bhe -jan 'ɛ 'bhe -yaa' -klanlɛne mu 'ɛ 'kpeelɛnia -o ma. -Ayile 'ke -ya pele- -o ni 'ezin- 'kaa: «'N' bhɛgwɛn- mu, -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya yɛɛ 'ɛ 'ŋɔɔ gele la 'dɛ!

²⁵ 'Yɔɔnma do 'kanle- -o 'ɛdile -mlɛsiɛnne do -gluu zi 'kee- kan pɛzan do gele ta -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya yɛɛ 'ɛ 'ŋɔɔ 'dɛ.»

²⁶ -Yaa' -klanlɛne mu 'ɛ 'kpeelɛni gbɛ -yɔɔ 'ɛ 'kɔɔ -o ma 'ezin-, 'ke -woo 'eke- -lɔɔkpale dɔɔ: «-Dele sɔ gole- -za 'yi ɛɛ?»

²⁷ Zesu 'e 'yɛɛkpaa- -o ta frii 'ke -ya pele- dɔɔ: «'Bhaapɛɛŋ mu -yɛɛ 'yi, 'bhe 'laa sɔ klɛɛ-, 'duŋ- -Waanbhaa' -yɛɛ 'yi, 'bhe 'laa -o -za 'ke 'le. -Amasɔyi, -za 'kɔɔpɛ kle 'seŋ -o -Waanbhaa' ni.»

²⁸ 'Bhe klɛɛ 'tɛ, 'ke Piri 'a pele -a ni 'kaa: «'E 'trɔnbado dɔɔ, 'o mɔɔ 'o 'niigwa- -za 'kɔɔpɛ 'yi, 'bhɛɛ- -o 'ŋnwa dɔɛ 'ɛ zi.»

²⁹ Zesu 'a zikpaa- -a ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni wlan 'ɛ ni 'kaa: 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -yaa' 'fɛ oo, -a nɛɛɛ- 'gwlaan- mu oo, -a nɛɛɛ- le mu oo, -a dɛ oo, -a nɛɛ oo, -a nɛ mu 'pegee -yaa' gba mu 'ɛ 'kɔɔpɛ 'ŋnwa -a nɔɔ-, 'mi 'pegee -jan 'Nrale- 'ɛ -zayi',

³⁰ 'bhe zan nu 'bhe pɛ mu 'ɛ 'kɔɔpɛ do do dulayɛ -kɛmɛ do do -sɔɔwɔle 'drunyan 'lɛɛ- 'yi. 'Kee- 'kla 'fɛ mu 'le oo, -a nɛɛɛ- 'gwlaan- mu 'le oo, -a nɛɛɛ- le mu 'le oo, -a nɛɛ mu 'le oo, -a nɛ mu 'le oo, 'bhe 'pegee gba mu; 'duŋ- -o nu -yɛɛkpale 'bhe zan 'ɛ ta 'pe. 'Bhɛɛ- -e nu -Waanbhaa' ba bole -yɛɛ ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'sɔɔwɔle 'drunyan 'la 'bhe -o zan bhe 'bhe 'yi 'tɛ.

³¹ 'Duŋ- mɛɛ 'la zan mu -o -zɔn zilɛɛ- mu 'le, 'mu -bebe nu klɛɛ zizan- mu 'le boolazi, 'bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu -o -zɔn zizan- mu 'le, 'mu -bebe nu klɛɛ zilɛɛ- mu 'le.»

Zesu -o -a dɛza 'pegee -a bweza gale ba 'ɛ ba janwo gbɛ yaga mi wo 'zi
(Matie 20.17-19; Luki 18.31-34)

³² Zesu 'pegee -yaa' -klanlɛne mu 'ɛ 'yaa- zi 'ɛ 'lii Zeruzalɛmu 'taa 'ɛ ta bhla 'la ba, 'yee- Zesu 'gbu dɔɛ -yaa -o -lɛɛ. Yaa -klanlɛne mu 'ɛ blina- yiɛn -yaa, 'bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu dɔɛ -yaa -o zi -gblaan -yaa 'mu 'yi. 'Bhe 'yi 'tɛ, 'kee- -yaa' -klanlɛne mu 'ɛ 'sii gbɛ drɛɛwɔle 'ɛdanma, 'bhɛɛ- -za 'la 'yaa- nu 'tɛnle- -a ma, -yoo 'kpeelɛkanle -saan 'bhe 'le.

³³ 'E pe -o ni dɔɔ: «-Ka 'ka 'trɔnbado dɔɔ, -kɔɔ' -o gelawo zii' Zeruzalɛmu bhe -o nu *Bhaapɛɛŋ Gbe 'ɛ 'lɛnale 'sraka 'lena -kujlii' mu 'ɛ 'pegee 'Toŋ daan mu 'ɛ ni. 'Mu nu 'kiti baale -a ta 'kaa -wa dɛ, 'bhɛɛ- 'mu nu -a -lɛnale Zuufu kle mu ni.

³⁴ 'Bhe mu nu -a malɔɔgɔle, 'mu nu 'mu -liile' 'klale -a ta, 'mu nu -a tafɛle 'ke gbanbhɛ 'le, 'bhɛɛ- 'mu nu -a dɛɛ. 'Duŋ-, -a gale bla, -yɛɛkpaa' yaga mi ma, -e nu bwele gale ba.»

Zebede gbɛ plɛ 'ɛ -woo -za do -yɛɛwo' zii' mu ma

(Matie 20.20-28)

³⁵ Zebede gbɛ Zaki 'pegee Zaan, -woo mabeɛnna Zesu -din 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'woo -a zi 'bhii- 'e pɛ do na 'o ni, dɔ 'bhe 'la 'o ni.»

³⁶ Zesu -o -lɔɔkpaa 'kaa: «'Kaa- zi 'bhii- 'ŋ -mɛ pɛ -la na 'ka ni ɛɛ?»

³⁷ 'Bhɛɛ- -wa zikpaa- Zesu ni dɔɔ: «'Kee 'ŋja bhla 'la ba 'yaa- -bhleŋgbeya 'tɔbhɔ ma yaayɛ 'ɛ 'ŋɔɔ, 'e 'zoole-, dɔ a -la 'ke -o mɛɛ plɛ 'ɛ do yalaa' 'e gbɛ -yie' ta, 'bhɛɛ- -a do yalaa' 'e gbɛ -koo 'ka ta.»

³⁸ Zesu 'a 'lɛkwan- -o ni dɔɔ: «'Ka pɛ 'la 'yɛɛwo zii' 'ka 'laa 'bhe 'gbu dɔ. -O nu -yɛɛn gbɔ -gɔɔn 'la dɔɛ 'ŋ 'wiŋ-, 'ka nu dɔɛ a -la 'ke 'ka 'bhe 'ke si ɛɛ? Taa- 'ka nu 'sole- dɔɛ- -a -la 'ke 'ka ga 'bhii- 'mi gagbeya 'ɛ gbɛɛn- ɛɛ?»

³⁹ 'Bhe 'ŋɔɔ bhe, 'ke -wa pele- 'kaa: «-Aani', 'o mɔɔ fangan- nu 'sole- 'bhe ta.» 'Bhe klɛɛ 'tɛ 'ke -ya pele- -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Wlan -le 'bhe 'le, 'ka nu 'ŋ ta -yɛɛn gbɔ 'ɛ 'ke 'bhlele-, 'bhɛɛ- 'ŋ ta -yɛɛn 'kpagbeya 'ɛ, 'bhe 'ke nu klɛɛ 'ka ta.

⁴⁰ 'Duŋ- 'ŋ gbɛ -koo 'pegee 'ŋ gbɛ -yie' 'yi yaayɛ mu 'ɛ, 'mi 'laa -o 'ke 'mu 'na mi 'le. -Waanbhaa' 'bhe yaayɛ mu 'ɛ 'lɛmagaanna mɛɛ 'la zan mu ni, -e nu -o nale 'bhɛɛ- zan mu 'ɛ ni.»

⁴¹ Zesu a -Klanlɛne mu -vin vu 'ɛ 'trɔnbɔle 'bhe -jan 'ɛ 'yi, 'ke -woo zrupliile Zaki 'pegee Zaan ma.

⁴² 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu -o 'kpen 'siile-, 'ke -ya pele- -o ni 'kaa: «-Ka 'ka 'trɔnbado doo! 'Ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- -o mɛɛ 'la zan mu kun 'bhii- mɛɛ mu ta -kunlii' mu 'drunyan 'lɛɛ- 'yi, 'bhe zan mu 'mu a -kunliiya 'ɛ kle 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mu 'ɛ ta. 'Bhɛɛ- mɛɛ gbɛɛɛ mu 'ɛ, 'bhe mu 'mu a gbɛɛɛɛɛ 'ɛ gbinkpa mɛɛ -bhɛɛke' mu -la ta.

⁴³ 'Dun- 'ka mu, 'ka laa klele 'ka plɛɛ- 'bhe gbɛɛɛ- 'geɛ'. 'Droon', 'ke mɛɛ 'la zan -a zi 'bhii- -e kle mɛɛ gbɛɛɛ 'le 'ka ba, 'bhe zan 'ɛ kle 'ka 'kpen -a yewone 'le.

⁴⁴ 'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan -a zi 'bhii- 'bhe kle 'ka 'lɛɛ mi 'le 'ka ba -ge, 'bhe zan 'ɛ kle 'ka 'kpen -a lu 'le.

⁴⁵ 'Bhe klegbɛɛɛ do 'yi bhe, 'Bhaapɛɛ Gbe 'ɛ yaa nule mɛɛ mu klele -yaa' yewone mu 'le, 'dun- -e 'nwa -a 'gbu klele mɔkpen' a yewone 'le, 'bhe 'pegee 'ke -ya 'gbu 'si 'ɛ kle 'ke mɛɛ -bebe tagbawopɛ 'le -Waanbhaa' ni.»

*Zesu Zeriko -yrɛ 'wi mi do -bheala
(Matie 20.29-34; Luki 18.35-43)*

⁴⁶ Zesu 'pegee -yaa -klanɛɛ mu 'ɛ 'ɔbhwa -wa do ta, -o -yaa 'bhe -wa 'ɛ sii Zeriko. 'Yee- Zesu 'pegee -yaa' -klanɛɛ mu 'ɛ, 'bhɛɛ- -zamaa' sɛɛ do -yaa zan gole Zeriko -wa 'ɛ 'kpee bhla 'la ba, -yrɛ 'wi mi do yaale -yaa zibhe 'ɛ 'trɔn ta, 'ke 'bhe 'e -yrɛwo' mɛɛ mu ma. -O -yaa 'bhe sii Batime, 'bhɛɛ- 'bhe de 'to -le -yaa Time.

⁴⁷ -Ya male 'te 'kaa Nazareti mi Zesu -le -yaa 'kan zii', 'kee- -gbɛɛɛɛɛ 'sanle 'ke -ya pe doo: «Davidi 'nranɛ- Zesu, 'ɲ 'yɛɛɛɛɛ 'e ma!»

⁴⁸ 'Bhe bhla 'ɛ ba, mɛɛ -bebe -yaa -a tagayɛɛ -glin 'zi. 'Droon' -e -yaa gbe 'ɛ baan' -la 'kan zii' 'egloole 'kaa: «Davidi 'nranɛ-, 'ɲ 'yɛɛɛɛɛ 'e ma!»

⁴⁹ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu dulale, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- doo -wa 'sii' 'bhɛɛ- -o nu 'kele- -a ni. -O 'yee- -yrɛ 'wi mi 'ɛ 'siile-, 'ke -wa pele- a ni doo: «'E zɛɛɛɛ 'egloole, 'e 'wlen-, -yoo 'e 'sii zii'»

⁵⁰ 'Bhe kle le 'te, -yrɛ 'wi mi 'ɛ -ya ta dune- tralape 'ɛ blinle- 'trɛ ma, 'kee- pinalɛ 'sanle -a gaan ta, 'bhɛɛ- 'kee- gele- Zesu ba.

⁵¹ -E bhɔle Zesu -din, 'ke 'bhe 'a -lɔkpale 'kaa: «'Yoo- -a zi 'bhii- 'ɲ -mɛ pe za -la kle 'e ni ɛɛ?» -Yɛ 'wi mi 'ɛ pe -a ni: «'O Daan mi, -a kle 'bhɛɛ- 'ɲ yɛ ma ye gbɛ dɛɛwo.»

⁵² 'Bhɛɛ- Zesu pe -a ni doo: «Ge! 'Yee 'kpalawoa 'mi 'yi bhe, 'e 'bheela-!» 'Bhe yɛ do 'ɛ 'ɲɔɔ bhe, 'kee- yrɛ ma yele-, 'bhɛɛ- 'kee- dole- Zesu zi zi 'ɛ 'lii.

11

*Zesu 'wlaa Zeruzalemu 'bhii- -bh-
lɛɛɛɛɛ do gbɛɛɛ-*

(Matie 21.1-11; Luki 19.28-40; Zaan 12.12-19)

¹ Zesu 'pegee -yaa' -klanɛɛ mu 'ɛ 'ɔbhwa Betifaze 'pegee Betani -wa mu 'ɛ -din. 'Bhe -wa mu 'ɛ 'plɛɛɛɛɛ laa -yaa Zeruzalemu ma 'egboonle. -O -yaa 'waati 'la ba vle goon 'la -wa sii <Olivi diiɲ vle goon> 'bhe 'tenla-, 'ke Zesu -yaa' -klanɛɛ mu 'ɛ ple winbɔle- -o -lɛɛ.

² -Ya 'ɲia -o ni doo: «-Ka ge 'ka 'lɛɛ -wa 'la bhe -a ta, 'ka 'bhɔle- gun -a nɔɔ-, 'ka nu -soofaline do 'yɛɛɛ- yɛɛ 'fɛ do -lɛ ma. Mɛɛ 'kɛdo- laa 'sanle -lido' -a ta, -kaa 'plool- 'bhɛɛ- 'ka nu 'kele- -ge.

³ 'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'ke 'ka 'lɔkpaa doo: «-Mele 'ɲkla 'bhɛɛ- 'ka -o -a 'plool zii' ɛɛ?» 'Kaa- pe 'bhe zan 'ɛ ni doo: «Mɛɛzan -la maza -dwa -a ma. 'Ke 'bhe 'ɲkla 'te, -e nu dole -a -la 'ke 'ka nu 'kele- -ge.»

⁴ -Yaa' -klanɛɛ mu 'ɛ gele 'bhe 'yi 'te, 'ke -o -soofaline do -yɛɛɛɛ yɛɛ- 'pɛɛɛɛɛ -gbɛɛɛɛɛ 'ɛ 'lɛzi- 'fɛ do -lɛ ma, 'bhɛɛ- 'ke -wa 'ploole.

⁵ Mɛɛ 'la zan mu -yaa 'bhe yrɛ 'ɛ 'ɲɔɔ, 'mu 'ke mu -o -lɔkpaa 'kaa: «'E! 'Ka -o -mɛɛɛ kle 'zi bhe ɛɛ? -Mele 'ɲkla 'bhɛɛ- 'ka -o -soofaline 'la bhe -a 'plool zii' ɛɛ?»

⁶ -Yaa' -klanɛɛ mu 'ɛ -wa -lɛkwan 'bhe zan mu 'ɛ ni 'bhii- Zesu 'a 'ɲia -o ni gɔɛ- 'la gbɛɛɛ- bhe. 'Bhe kle 'le 'te, 'ke 'bhe mɛɛ mu 'ɛ -soofaline 'ɛ 'tole -o 'kɔɔ, 'ke -o nule- 'kele-.

⁷ -O -nwa 'ke -soofaline 'ɛ 'le Zesu ni, 'ke -o -waa' dune- tralape mu 'ɛ gole-, 'bhɛɛ- 'ke -o 'mu 'kpaale -soofaline 'ɛ kpoo ta, 'bhɛɛ- 'ke Zesu 'sanle 'bhe -soofaline 'ɛ ta.

⁸ Mɛɛ -bebe 'mu ta dune- tralape mu 'ɛ 'kpalaa- zibhe 'ɛ 'lii Zesu 'lɛɛ, 'bhɛɛ- -a 'ke mu -ja -bɔn 'yi -yri -doo 'laa mu 'kanle- 'ke -o 'mu 'kpaale zibhe 'ɛ 'lii.

⁹ Mɛɛ 'la zan mu dole -yaa Zesu 'lɛɛ, 'bhe 'pegee mɛɛ 'la zan mu dole -yaa zi, 'mu 'yaa- -gbɛɛɛɛɛ zii' 'bhɛɛ- 'ke -wa pe doo:

«Ozana! *

Mɛɛ 'la zan -o zan Mɛɛzan 'to 'ɛ 'yi, bhaa -Waanbhaa' 'bhe zan 'ɛ -dɔɔɔɔ!»

¹⁰ Bhaa -Waanbhaa' -kɔɔ- -gbɔɔ Davidi a -bhɛɛɛɛɛɛɛ 'la -yoo zan 'ezin- bhe, 'bhe -dɔɔɔɔ!»

Ozana lafle' 'ɛ 'yi yɛɛɛɛɛɛɛ -ɲɔɔ!»

¹¹ Zesu bhɔle Zeruzalemu, 'kee- gele- wɛɛɛɛɛ -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbɛɛɛɛ 'ɛ 'ɲla. -E -yaan -a -yrɛ 'mlingolele pe mu 'ɛ 'kpen ta bhla 'la ba, 'ke 'yee- 'pegee -yaa' -klanɛɛɛ vu ta ple 'ɛ -o gele- Betani, -amasɔyi -fitrii' 'kpale- -saan gban bi.

* 11:9 11:9 'Bhe 'yi -le doo: «Bhaa -Waanbhaa' 'a go -za 'yi! -Kaa magbaandɛ!»

Zesu figi diinj do 'danganwoa
(*Matie 21.18-19*)

¹² 'Bhe ta tooklin- yi 'e 'le, -o go bhla 'e zi Betani, 'ke gbon Zesu dele-.

¹³ -E figi diinj do [ya 'egboonle, 'bhe 'laa mu -yaa 'bhe ta. 'Bhe 'yi, 'kee- gele -a -yrekpale 'bhe figi diinj 'e 'yi 'bhe bhaa -glin -zayi'. 'Dun-, -e bhole 'te 'bhe [la, yaa 'bhe bhaa 'kedo- 'kpo 'yele- 'bhe 'yi. -Amasroyi figi diinj bhaa kle 'waati 'laa -yaa 'bhe 'le.

¹⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke -ya 'pele figi diinj 'e ni: «Bhaa 'yaa- 'e bhaa klele 'ezin- titi!» -Yaa' -klanlame mu 'e 'tronbwa- 'bhe -jan 'e 'yi.

Zesu -o pegon mu 'e -gbin 'zi -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e [la
(*Matie 21.12-17; Luki 19.45-48; Zaan 2.13-22*)

¹⁵ Zesu 'pegee -yaa' -klanlame mu 'e 'bhole- Zeruzalemu, 'kee- gele- wale -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e [la. 'Bhe- 'kee- 'bhe [noo pegon mu 'e 'pegee pelom mu 'e -gbinle' 'sanle, 'kee- -goli' taboo mu 'e waa -tabali mu 'e 'lebhulale, 'bhe- 'kee- maanne- kpro gon mu 'e 'mu 'yaakpe- mu 'e 'lebhulale.

¹⁶ Yaa 'tolle- 'ke mee 'kedo- 'kpo kan -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e [la 'ke pe 'kedo- 'kpo 'le 'bhe 'koo.

¹⁷ 'Bhe- -yoo -daanna -jan 'le- 'le doo: «-A yoondele laa -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi 'kaa: -Waanbhaa' pe doo: «-O nu 'an pe 'fe 'e 'siile- 'si mu 'e 'kpen a 'seriwo 'fe.»» 'Bhe- Zesu 'a [kpa- a -ta 'ezin- doo: «'Dun- 'ka mu 'a [kla 'ke -faanii' mu magaan yre 'le.»

¹⁸ 'Sraka 'lena -kunlii' mu 'e 'pegee 'Tonj daan mu 'e -o 'bhe -jan 'e 'male-, 'ke -o Zesu deyre -glinle' 'sanle. 'Bhe- 'dun-, -o -yaa -gblaan 'ezin- -a -lee-, -amasroyi -yaa' mee daangbeya 'e 'yaa- -zamaa' 'e zru 'e 'kun zii'.

¹⁹ Yromazi bhole 'te, 'ke Zesu 'pegee -yaa' -klanlame mu 'e gole- -wa 'e 'kpee.

'Kpaleya 'pegee 'seriwoza
(*Matie 21.20-22*)

²⁰ Bhe ta tooklin- yi 'e 'le zrwana 'tutu 'e zi, Zesu 'pegee -yaa' -klanlame mu 'e 'kan bhla 'e zi, 'ke -o -yrekpale figi diinj 'e gale ma. 'Kee- san laanima, 'kee- -zinaa' 'traa.

²¹ Zesu -jan 'la [woa -yri diinj 'e ni, 'bhe dole Piri 'kpee, 'ke -ya pele Zesu ni 'kaa: «'O Daan mi, 'e 'yrekpa, 'e figi diinj 'la 'danganwoa -e -gaa 'fejfej.»

²² 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlame mu 'e ni doo: «-Ka 'ka 'kpa dron -Waanbhaa' -yil!

²³ 'Mi 'gbu pe 'ka ni 'nj 'sowee- 'e ma doo 'ke mee 'la zan laa zru klele ple, 'bhe- 'dun-, 'ke -ya [kpa- a -yi 'bhii- -e -jan 'la [woa 'bhe 'yiza- so klele-, 'ali- 'ke 'bhe zan 'a [pia vle goon 'lee- ni 'kaa: «Go 'e dulayre

'e [nnoo, 'bhe- ge bo weyi- 'e ba». 'Bhe -za 'e 'bhe -le nu klele 'bhe zan 'e 'weli- ta.

²⁴ 'Bhela- -zeele, 'mi pe 'ka ni doo 'ke 'ka pe 'oo pe 'la 'yrewoa- -Waanbhaa' ma 'seri 'yi, -ka 'ka 'kpa 'a -yi 'bhii- 'ka 'bhe pe 'e 'sroowoa- gban, 'bhe- -e nu 'bhe 'nale- 'ka ni 'te.

²⁵ 'Bhe- 'ke 'ka 'wlenna- 'ka 'seriwo zayi' -Waanbhaa' ni, 'bhe- 'kee- -dwa 'ka 'kpee 'bhii- mee 'ke -za 'yoo- 'ke [kla gban 'ka ni, -ka 'bhe zan a -sroma 'yan.

²⁶ ['Dun-, 'ke 'ka 'laa 'eke- a -sroma 'yanle-, 'ka De -Waanbhaa' 'la -yoo laanima, 'bhe 'laa nu 'ka mu a -sroma 'yanle-.]»

Zesu a -glooya' 'e da 'naa- -a ma ee?
(*Matie 21.23-27; Luki 20.1-8*)

²⁷ Zesu 'pegee -yaa' -klanlame mu 'e -o ge gbe draxwoa- 'ezin- Zeruzalemu. Zesu 'yaa- 'kaan zii' bhla 'la ba -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e [la, 'ke 'sraka 'lena -kunlii' mu 'e 'pegee 'Tonj daan mu 'e, 'bhe- Zuufu mu a 'gwlaan- gbalaan mu 'e 'ke mu nule- 'tenle- -a ma.

²⁸ 'Bhe- 'ke -wa -lrokpale doo: «-Dele 'bhe -za mu 'lee- kle 'sej [naa 'e ni ee? 'Bhe- -dele -o kle -glooya' [naa 'e ni ee?»

²⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'lekunle -o ni 'kaa: «'Mi nu -jango' do 'kpo -la -yilrokpale 'ka ma, 'bhe- 'ke 'ka 'bhe 'lekwan- 'nj ni, mee 'la zan -za mu 'lee- kle 'sej [naa 'nj ni, 'nj nu 'bhe 'tokanle 'ka ni.

³⁰ 'Bhe -jango' do 'e bhe -le -ge: -Dele Zaan 'winbwa- mee mu 'e wiinfeyre noo- -yi ba, -Waanbhaa' taa- bhaaplenj mu 'e ee? -Ka 'bhe 'lekun 'nj ni doo!»

³¹ 'Bhe -o zaabole [saan 'eke- -le ma 'kaa: «'Ke 'wa 'lekwan- -a ni 'kaa -Waanbhaa' -le Zaan 'winbwa-, -e nu 'o 'lrokpale doo: «-Mela ma 'ka 'laa 'ka 'kpale- -a -yi ee?»

³² 'Bhe- 'o so -a -lekunle -a ni doo: «Bhaaplenj mu -le 'a 'winbwa- ee?» -O -yaa -gbalaan 'zi -waa' mee mu 'e 'lee-, -amasroyi 'bhe mu 'kpen 'kpale- -yaa -a -yi 'bhii- Mee Wiinfeyre 'Mi Zaan -yaa 'ke -Waanbhaa' -lela' janwo mi kpataakpa do -la -le.»

³³ 'Bhe 'yi 'te, 'ke -wa -lekunle Zesu ni doo: «'O moo laa 'bhe do.» 'Bhe- Zesu pe -o ni 'ezin- doo: «'Mi 'dun-, mee 'la zan -za mu 'lee- kle 'sej [naa 'mi ni, 'mi laa nu 'bhe zan 'e 'tokanle 'ka ni.»

12

-Droo gba la yewone yoo- mu ma -goon
(*Matie 21.33-46; Luki 20.9-19*)

¹ 'Bhe blaanta, 'ke Zesu -janwole 'sanle -o ni -goon mu 'yi. -E pe -o ni 'kaa: «Mee do -droo gba do -kpa, -e 'jasa [bwa 'bhe gba 'e zi, 'bhe- -e -droo bhaa 'yigo- -gluu do -kaan, 'bhe- -e 'kpaane do -dwa 'kpata- do wiinj- laanima gba 'e gooba mi 'e -yaa' pe 'le.

'Bhe blaán, 'kee- gba 'e gbekpale yetane mu 'e 'koo 'kaa 'bhe mu 'e 'yɾɛkpa 'a ba. 'Bhe blaán 'kee- gele- 'taa do ta.

² -Drɔɔ bhaa 'kan bhla 'e 'bhole-, 'ke 'yee- gbazan 'e -e -yaa' 'fa -la yewone mu 'e do 'winbole -yaa' yetane mu 'e ta, -yaa' pɛ -drɔɔ bhaa 'si zayi' 'woo- yetane mu 'e 'koo.

³ 'Bhe 'bhole- yetane mu 'e ta gba 'e ta, 'ke -o 'bhe 'kunle, 'ke -o bhe tafɛle, 'bhɛɛ- 'ke -o 'ploole 'bhe 'kooɕlenj- 'e ma jafata.

⁴ Gbazan 'e -e -yaa' 'fa -la yewone mu 'e -bhɛɛke' do 'winbwa- 'ezin- 'o ta. 'Bhe 'bhole- gba 'e ta ye, 'ke -o 'bhe 'saale 'bhe 'wiɲ-, 'bhɛɛ- 'ke -o 'bhe -zwanwɛle.

⁵ 'Bhe blaán, 'ke gbazan 'e -e -yaa' 'fa -la yewone mu 'e 'bhɛɛke do winbole -o ta ye. 'Bhɛɛ- 'ke -o 'bhe dele-. -Woo -bhɛɛke' -bebe mu [kwan 'bhɛɛ- 'kungbeya 'e 'yi: -wa 'ke mu tafia], 'bhɛɛ- -wa 'ke mu [dia.

⁶ Mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa bole gbazan 'e 'koo, 'ke yaa 'e ge -a gbe bhe do 'la -za -yaa sɔ -a ni 'egbenele 'bhe ba. -E 'bhe 'winbwa- 'woo- yetane mu 'e ta 'tɛ. -E -yaa pɛ 'zi -a 'kpee dɔɔ: <-O nu -gasikpale 'ɲ gbe 'e 'bhe 'lɛɛ- >

⁷ 'Dunj- -yetane mu 'e -o gbazan 'e gbe 'e 'yele- 'ke 'bhe -o zan, 'ke -wa pele 'eke- ni dɔɔ: <Gbazan 'e 'ciɛn 'e nu bole mɛɛ 'la ni boolazi, 'yele- -ge, -koo 'a de, 'bhɛɛ- gba 'e bo -koo' ni >

⁸ -O 'bhe 'kunle- 'tɛ, 'ke -o 'bhe dele-, 'bhɛɛ- 'ke -wa gbaa 'e blinle- -drɔɔ gba 'e -zanta' >

⁹ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu -o -lɔɔkpale dɔɔ: «'Ka 'kpee ma, 'ke -drɔɔ gbazan 'e [nwa, -e nu -mela klele 'woo- -yetane mu 'e ni ɛɛ? 'N bhe, 'kee- [nwa, -e nu -o dele, 'bhɛɛ- -e -drɔɔ gba 'e gbekpa -yetane mu -bhɛɛke' mu 'koo.

¹⁰ 'Ka 'laa -jan 'lɛɛ- 'bhe tapele -lido' -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e 'yi yɾɛ do nɔɔ- ɛɛ? 'Kaa:

<Vle 'la 'fɛdɔ- mu 'e -wa -blinna, 'bhe -le [kla 'ke 'fɛgwle- 'e gaan [la vle -kpun] 'lɛle- 'gbu 'e 'le.

¹¹ 'Bhe -daa Mɛɛzan -Waanbhaa' -la ba. 'Bhɛɛ- 'bhe [kla -koo' mu -yɾɛ 'yi, -liibhaa' maza 'lɛ.»

¹² Zesu 'bhe -jan 'e 'wolawoa bhe, Zuufu mu -kunlii mu 'e 'yaa- -a 'kunyaɾɛ- -glin 'zi. -Amasroyi -wa 'yaangwa- 'bhii- Zesu 'bhe -gɔɔn -gloɔn 'la bhe 'bhɛ [bwa 'wo -la ma. 'Bhɛɛ- 'dunj-, -o -yaa -gblaánlawo zi 'ezin- -zamaa' 'e 'lɛɛ bhe, -o Zesu [twa -a nɔɔ- ye, 'bhɛɛ- -o -jilaa.

Zuufu mu 'e Zesu 'lɔɔkpaa- 'nisra gba- woza 'e 'yi

(Matie 22.15-22; Luki 20.20-26)

¹³ -O Farizi mu 'e 'ke mu 'pegee -bh- lengbe Erodí Antipasi a mɛɛ -lɛdo' 'e 'ke

mu 'winbwa- Zesu ba -jan bhee 'kpaá zayi' -a -lɛɛ, 'bhɛɛ- -wa kun -a 'gbu 'liijan- ma.

¹⁴ 'Bhe mɛɛ mu 'e 'nule- 'tɛ, 'ke -wa pele- Zesu ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'wa 'yaango- 'bhii- 'e wlan 'te -la pe, 'bhɛɛ- 'yaa gbalaan mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'lɛɛ, -amasroyi 'yaa bhaapɛɲ mu kun waa gbalaanya ma, 'dunj- 'taawogbeya 'la sɔ -Waanbhaa' ni, 'yoo- daan 'bhɛɛ- 'le wlan 'e ma. 'Woo- 'e 'lɔɔkpale -za do -yi, -a pɛ 'o ni, -kooa' 'tonj' 'e ta, 'o sɔ -o Rome mu 'e waa -Bhɛɛngbe 'la sii Sezaa, 'bhe a 'nisra 'e gbawole ɛɛ? 'Wa gbawo taa- 'waa gbawole ɛɛ?»

¹⁵ 'Dunj- Zesu 'yaa- -o dolawo 'bhii- -woo 'ke mɛɛ -yɾɛkooza kle mu 'la 'le bhe, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Mele [kla 'bhɛɛ- 'ka -o -jan bhee bɔ zii' 'ɲ 'lɛɛ ɛɛ? -Ka nu denie -goli' 'tanbha do 'le 'ɲ ni 'bhɛɛ- 'an taglin- doo!»

¹⁶ -O nule 'bhe 'le -a ni 'tɛ, 'ke -yoo -lɔɔkpale 'kaa: «-Dela 'ɲgblo lii, 'bhe 'pegee -dela 'tɔ yɔɔndele -le 'tanbha 'lɛɛ ta -gɛ ɛɛ? -Wa zikpaa- -a ni dɔɔ: «Sezaa -le 'kele-!»

¹⁷ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «Sezaa a pɛ -o 'kela 'le, -ka 'bhɛɛ- 'na 'bhe ni, 'bhɛɛ- -Waanbhaa a pɛ -o 'kela 'le, -ka 'bhɛɛ- 'na 'bhe ni!» 'Bhe -jan 'lekungbeya 'e 'bhe -o 'kpeelenia -o ma.

Saduse mu 'e Zesu 'lɔɔkpaa- gbaa mu bweza 'e gale ba 'bhe 'yi ba
(Matie 22.23-33; Luki 20.27-40)

¹⁸ -O -yaa Zuufu mu -lɛdo' sii Saduse mu. Waa -yaa -o kpa -a -yi 'bhii- mɛɛ gbaa mu sɔ bwele- gale ba. 'Woo- Saduse mu 'e 'ke mu [nwa Zesu ba, 'bhɛɛ- -wa -lɔɔkpaa dɔɔ:

¹⁹ «'O Daan mi, Moizi 'tonj 'lɛɛ- 'bhɛɛ- yɔɔndia- 'o ni 'kaa: 'Ke 'gwlaan- do -gaa, 'bhɛɛ- 'ke -ya na glaanle 'e [twa -a -zanta' 'ke yaa -nɛ yale -li 'bhe ta. -A 'nwagwlen- nu 'bhe glaanle 'e 'sile- 'bhe 'na 'le, 'kooko- 'bhe nu -nɛ mu 'la 'yale- -a na 'e ta, -wa 'tokpa- 'mu ma.

²⁰ 'Bhe 'laa 'sanle- bhaama, nɛɛnɛ- ma 'gwlaan- 'srwapɛ- -yaa 'tɛ. -O 'naagwlen- le do -yalaa, 'bhe 'laa -nɛ 'yale- 'bhe 'le 'e ta 'ke 'bhe 'gbu gale-.

²¹ 'Bhe gaanzido 'e, 'bhe 'yee- glaanle 'e 'yalaa- 'ezin-. 'Bhɛɛ- 'bhe 'laa -nɛ -sɔɔwole 'yee- le 'e ta 'ke 'bhe gale- 'ezin-. -A gaanzido 'gwlaan- yaga mi 'e 'yee- -za do 'kpɔ 'e 'bhe -le [tian 'bhe ma 'ezin-.

²² 'Woo- nɛnɛ- 'gwlaan- 'srwapɛ- 'e -o 'kpen 'a [sia do do, 'bhɛɛ- -o -gaa, 'ke -waa -nɛ ya 'yee- le 'e ta. -O 'kpen gale blaán, 'ke le mi 'e 'gbu gale- 'ezin-.

²³ Gbaa mu bwe yi 'e 'le gale ba, le mi 'e nu bole -o -de 'gbu -la ni ɛɛ, -amasroyi -e [kla -o 'kpen 'na 'le do do ɛɛ?»

²⁴ Zesu 'a zikpaa- -o ni dɔɔ: «'Ka -o 'ka 'yini- zii' 'egbenele, 'bhɛɛ- 'ka 'yi -o ni 'zi -za 'la ma 'ka 'bhe dɔ ɛɛ? -Jan mu 'la yɔɔndele

-o -Waanbhaa' a 'Sewε 'e 'yi, 'ka 'laa 'mu 'yima-, 'bhεε- 'ka 'laa -Waanbhaa' a -glooya' 'ε dɔ.

²⁵ Wlan 'ε ni, 'ke gbaa mu -bwela gale ba yi 'la 'le, 'gwlaan- mu laa nu le mu 'sile- -li, 'bhεε- le mu laa nu yaale -li 'gwlaan- mu 'kɔɔ, 'dunj- -o nu bole 'bhii- -mleke' mu a pe bogbeya 'ε gbεen- lafle' 'yi.

²⁶ 'Bhεε- gbaa mu bweza 'ε gale ba, 'ka 'laa 'bhe -za 'lεε- tapele -lido' Moizi -a 'sewε 'ε 'yi, -yri lunε- -za 'ε yɔondele -o yre 'la [nɔɔ bhe εε? -Waanbhaa' -jan 'lεε- 'bhεε- [wɔwa Moizi ni 'kaa: <'Mi -le 'ke Abraamu a -Waanbhaa' 'le, 'bhεε- 'η yoo- 'ke Izaki a -Waanbhaa' 'le, 'bhe 'pegee Zakɔbu a -Waanbhaa'.>»

²⁷ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Bhe -jan 'ε 'bhe 'a zɔn -kɔɔ' ni 'bhii- -kɔɔ' -gbɔɔ mu 'la bhe -woo -o -yre ma. 'Bhεε- mεε -yremale mu -le -Waanbhaa' gba, mεε gbaa mu laa 'bhe kle. 'Ke 'ka 'kpee ma, gbaa mu laa bwe gale ba, 'bhe bhla 'ε ba, 'ka 'yinile -o 'egbenele 'dε.»

'Tonj 'la -za 'gbu -o 'egloole -Waanbhaa' -yre 'yi

(Matie 22.34-40; Luki 10.25-28)

²⁸ 'Tonj daan mi do Zesu 'pegee 'woo- mεε mu 'ε -waa' zaabo wli 'ε [maa. 'Bhe 'a [ya 'bhii- Zesu -jan 'ε 'lekwan- 'elrele Saduse mu 'ε ni. 'Bhεε- 'ke 'bhe 'ε 'mabεenle Zesu -din, 'ke 'bhe 'a 'lɔɔkpale 'tε dɔɔ: «'Tonj 'ε -dela -za 'gbu -o 'egloole -o 'kpen ba εε?»

²⁹ Zesu 'a zikpaa- -a ni dɔɔ: «'Tonj 'la 'bhe -za 'gbu -o 'egloole 'bhe -le -ge: <Izraεli mεε mu, -ka 'ka 'trɔnbado dɔɔ, Mεεzan -kɔɔa' -Waanbhaa' 'ε, 'bhe -le 'ke Mεεzan do -kplεn 'le.

³⁰ 'Yaa- Mεεzan -Waanbhaa' 'ε, -za 'sɔ 'ε ni 'ε zru oo, 'ε 'ni- oo, 'ε 'kpeejan- oo, 'bhe 'pegee 'ε fangan- 'ε 'kpen 'le.»

³¹ 'Tonj 'la 'bhe ten 'bhe zi 'bhe -le -ge: <'E -vindo' mi -za 'sɔ 'ε ni 'bhii- 'ε 'gbu -za sɔ 'ε 'gbu ni gɔnε- 'la gbεen- bhe.> 'Tonj 'bhεεke -za 'laa -o 'egloole 'ke 'bhe kan 'bhe 'tonj ple 'la bhe 'mu ta.»

³² 'Bhe 'Tonj daan mi 'ε pe Zesu ni 'tε dɔɔ: «'O Daan mi, 'bhe -o 'elrele, 'ε wlan -la -pia 'bhe 'le bhe dɔɔ -Waanbhaa' -bhεεke' 'laa -o -Waanbhaa' blaana, 'ke yaa 'ε go -a do -kplεn ba.

³³ 'Bhεε- 'ke -Waanbhaa' -za sɔ mεε ni -a zru oo, -a 'kpeejan- oo, 'bhεε- -a fangan- 'ε 'kpen 'le, 'bhe 'pegee 'ke -a 'vindo' mi -za sɔ -a 'gbu ni 'bhii- -a 'gbu gbεen-, 'bhe mabhaabho wi 'kpaciele 'sraka mu 'pegee 'sraka 'ε -gloɔn mu 'ε 'kpen ta -Waanbhaa' -yre 'yi.»

³⁴ Zesu 'a 'yele- 'tε 'bhii- 'yee 'Tonj daan mi 'ε -e -jan 'ε 'lekwan- yikan' 'le, 'ke -ya pele -a ni 'kaa: «-Waanbhaa' a -bhleŋgbeya 'ε yaa -o -li 'ε ma 'egboɔnle.» 'Bhe blaana, yaa

dɔle mεε -bhεεke' 'kpee 'ke 'bhe Zesu 'liila- -a -lɔɔkpalele 'ezin-.

Mεε -Bhee Mi -kpɔsɔɔ Krisi 'ε yaa -o 'ke Davidi 'nrane- 'te 'le

(Matie 22.41-46; Luki 20.41-44)

³⁵ Zesu 'yaa- mεε mu 'ε daan 'zi bhla 'la ba -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε [la, 'ke -yoo -lɔɔkpale dɔɔ: «-E [kla 'nale- 'bhεε- 'Tonj daan mu 'ε -wa pe dɔɔ Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ 'ε -yoo 'ke Davidi 'nrane- -la 'le εε?

³⁶ -Amasɔyi Lii 'Wεŋ 'ε -jan [kpaα -Bhleŋgbe *Davidi 'gbu 'lii dɔɔ: <Mεεzan -Waanbhaa' 'a [pia 'an pe Mεεzan 'ε ni dɔɔ: Yala- 'η -din 'tɔbhɔ ma yaayre 'ε [nɔɔ, 'sani- 'η yan 'ε 'sɔɔnnii mu 'ε klelele 'ε gaanlape 'le.>

³⁷ 'Ke Davidi 'gbu Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Krisi sii <Mεεzan>. 'Bhεε- -e sɔ klele 'ezin- -a -nrane 'le 'nale- -a ma εε?» -Zamaa' 'srε do 'la 'yaa- 'mu 'trɔnkpa zii' Zesu ni, bhe -jan mu 'ε 'yaa- 'sɔ zii' mu ni.

Zesu -o mεε mu 'ε 'kpeelekan zii' 'Tonj daan mu 'ε ba zayi'

(Matie 23.1-36; Luki 20.45-47)

³⁸ Zesu 'yaa- mεε mu 'ε daan 'zi bhla 'la ba -ya [pia -o ni dɔɔ: «-Ka 'ka 'gbu 'kun 'elrele 'Tonj daan mu 'ε ma. 'Kaanle- sɔ -o ni dunε- gbɔɔn mu 'le -o ta, 'bhεε- -e sɔ -o ni 'ke -woo 'pubɔ- 'elrele 'plεε 'kpaan- mu 'ε ta.

³⁹ 'Wole- zilεε- yaayre -lrele' mu 'ε makun Zuufre mu daanfe' mu 'ε [la, 'bhe 'pegee peleyre gbilaan mu 'ε [nɔɔ.

⁴⁰ -O glaanle mu 'kɔɔpε- mu 'ε 'kpen yan -dawli' ma. 'Bhεε- -o mɔ -o 'seriwole ma -Waanbhaa' ni -o 'gbu zɔn zayi' mεε mu -yre ta. 'Bhela- -zayi', -o nu -o 'kitikanle 'eyɔole 'ke 'bhe kan mεε mu 'ε 'kpen ta -Waanbhaa' ba.»

Glaanle do 'kɔɔpε- naza -Waanbhaa' ni (Luki 21.1-4)

⁴¹ -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε [la, Zesu 'yaale- -leklale -yaa 'sraka go -goli' bɔ -koone 'ε ta. 'Bhεε- -e -yaa mεε mu 'ε gbe zi -glin 'zi -waa' -goli' bogbeya 'ε ma -koone 'ε 'yi. Pezan -bebe 'yaa- -goli' -bebe bɔ 'zi 'yee- -koone 'ε 'yi.

⁴² 'Bhe [nɔɔ bhe, 'ke -yren ma glaanle do nule-, 'bhεε- 'ke 'bhe -goli' piine- ple bɔle- -koone 'ε 'yi. 'Bhe mu laa -yaa 'tanbha ple bhɔ.

⁴³ 'Bhe klele 'tε, 'ke Zesu -yaa' -klanlane mu 'ε 'siile, 'bhεε- 'ke -ya pele -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sowεε- 'ε ma dɔɔ glaanle 'kɔɔfleŋ- 'lεε- -e -goli' yeke- 'la [bwa -koone 'ε 'yi, 'bhe 'yiya- mεε -vin mu 'ε 'kpen -goli' yeke- 'la [bwa 'bhe ni.

⁴⁴ -Amasɔyi mεε -vin mu 'ε -o waa -naflo 'ε sa -la [sia, 'bhεε- -o 'bhe [bwa 'ke 'sraka 'le. 'Dunj- 'yee- glaanle 'lεε-, -ya 'tota- -goli'

'e 'bhεε- 'kpen □naa 'ke 'sraka 'le. -Zake' 'laa bole -a 'koo 'ezin-, 'ali- 'ke 'bhe kle -yaa' pebble ma pe 'le.»

13

Zesu -o -Waanbhaa' Gba Fe -Gbene 'e 'wiza- 'e 'leejanwo 'zi

(*Matie 24.1-4; Luki 21.5-6*)

¹ Zesu 'pwe bhla 'e zi -Waanbhaa' Gba Fe -Gbene 'e □la, 'ke -yaa' -klanlanε mu 'e do 'a 'pele -a ni doo: «'O Daan mi, vle -kpuj 'Irele- mu 'lee- 'pegee 'fegwle- -gbene mu 'lee- dogbeya 'e -glin doo!»

² Zesu 'a zikpaa- -a ni doo: «'E 'yre -o 'bhe 'fe dogbeya -gbene -gbene mu 'lee- ma εε? Yi do ta, -o nu 'fe mu 'lee- 'kpen 'wile-, 'bhεε- -o nu vle -kpuj mu 'e 'kpen 'klaale-, 'bhεε- 'wooo- vle -kpuj mu 'la -ge, -o do 'kpo 'laa nu bole 'eke- ta -ge 'ke 'bhe 'laa balaa'.»

'Drunyan 'leyan bhla zi -toomasie mu
(*Matie 24.3-14; Luki 21.5-19*)

³ 'Bhe blaas, Zesu -ja yaale Olivi diinj vle goon 'e ta, 'bhεε- -ya -leklaa -Waanbhaa' Gba 'fe -Gbene 'e ba -yre ta. Pieri 'pegee Zaki, 'bhεε- Zaan 'pegee Andre, 'bhe mu do -kplen -le 'yaa- -din, 'bhεε- 'mu 'a -lrōkpaas 'kaa:

⁴ «'E -jan mu 'la □woa bhe, 'ke 'bhe -za mu 'e kle bhla 'e □bhwa 'o nu 'bhe dōle -toomasie 'e -dela ma εε? 'Bhεε- -o bho 'waati 'e 'bhe 'pe 'o ni.»

⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu -jan 'e 'sile, 'bhεε- 'ke -ya 'pele- 'sanle -o ni doo: «-Ka 'ka 'gbu 'kun 'elrele, 'ke mεε 'kedo- 'kpo 'laa 'ka 'yini-.

⁶ -Amasroyi, mεε -bebe nu nule, 'mi 'to 'e 'yi, 'bhεε- -o nu -a pele dōo 'wole- -Waanbhaa' Mεε -Bhee Mi -Kpōsoo 'la 'kpa -janwoa, 'bhe 'le! 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -o nu mεε -bebe 'yinile.

⁷ 'Ke 'ka 'ka -din gwledan wli -maa, 'bhe 'pegee 'ke 'ka yre gboon □noo gwledan wli mu -maa bhla 'la ba, 'ka 'laa -gblaanle'. -Amasroyi -a -ledulale -o dōo 'bhe -za mu 'e 'mu -le nu klele 'elwale 'pe. 'Dun- 'bhe 'laa nu klele 'ke 'drunyan 'leyan bhla 'e 'le.

⁸ 'Si do nu -wlenle' 'si 'bhεεke do 'kaama-, 'bhεε- -bhleγγbe do 'a 'kleen 'yi mu nu -wlenle- -bhleγγbe 'bhεεke do 'a 'kleen 'yi mu 'kaama-. 'Tre nu beenle, 'bhe 'pegee -gu mu nu dōle yre -bebe □noo. 'Bhe -za mu 'e nu klele -yren mu 'e zisanyre 'le, 'bhii- 'ke le do -bla □zian -a ta -e -yrenbhle' gone- 'la gbεen- bhe.

⁹ 'Dun-, 'ka mu, -ka 'ka 'gbu 'kun 'elrele! -Amasroyi, mεε mu nu gele 'ka 'le -klu ta; -o nu 'ka tafele 'ke gbanbhle mu 'le Zuufu mu daanfε' mu 'e □la. -O nu gele 'ka 'le -janmatii mu 'pegee -bhleγγbe mu 'e ba 'mi 'to 'e -zayi'. 'Ke 'bhe □kla 'te, 'ka nu klele 'η sre mu 'le 'bhe -yre mu 'e 'kpen □noo.

¹⁰ 'Sani- 'drunyan 'yan bhla 'e 'bho, -yoo 'ke -za 'le 'ke 'an -jan 'Nrale- 'e -wa wo 'tre ta 'si mu 'e 'kpen ni 'pe.»

¹¹ «'Ke -o 'ka □kwan, 'bhεε- 'ke -o ge 'zi 'ka 'le -klu ta 'ka 'kitikan zayi' bhla 'la ba, 'ka nu -jan yεke- 'la 'wole-, 'ka 'laa 'bhe yienkanle 'elwale 'pe. 'Dun- 'ke 'ka □bhwa ye, -jan 'la -Waanbhaa' 'bhe dōle- 'ka 'kpee 'ka 'kitikan bhla do 'kpo 'e zi bhe, -ka 'bhεε- 'wo. -Amasroyi 'bhe -jan 'e 'bhe 'laa nu dale 'ka mu 'gbu ba, 'dun- 'bhe nu dale Lii 'Wen 'e 'bhe a -glooya' 'e 'bhεε- ba.»

¹² «Mεε do nu -a neεne- do -lenale mεε mu ni 'bhεε- 'mu 'bhe dε, 'bhεε- -ne dε nu 'bhεε- 'yansi za 'e klele 'bhe 'ne 'e ni. -Ne mu nu -wlenle' -o yape mu 'e 'kaama- 'bhεε- -o 'mu dε.

¹³ 'Ka ven nu 'sile- mōkpen' yin 'lii 'mi 'to 'e -zayi'. 'Dun- 'ke mεε 'la zan 'bhe -yren 'mu 'e 'kpen 'yikwan□ 'ke 'bhe ge 'tenle- -o -leyanle ma, 'bhe zan nu gole -za 'yi.»

-Za 'yoo- 'kanle- -a -dan' ta

(*Matie 24.15-28; Luki 21.20-24*)

¹⁴ «Pe 'la vensi -Waanbhaa' yin 'lii, 'ka nu 'bhe 'yaale- yele *-Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e □la 'ke -ya 'trinjo-. 'Ke mεε 'la zan -o -jan 'lee tape 'zi, 'bhe zan do klen 'ke -ya -yima' 'elrele. 'Bhe 'waati 'e ba, 'ke mεε 'la zan mu □kla Zude 'kleen 'e 'yi, 'mu blasan- 'mu -lee vle goon mu 'e 'yi ye.

¹⁵ 'Bhe 'waati 'e ba, 'ke mεε 'la zan -o 'bhe a 'fe 'e 'wiinj, 'bhe zan laa pele dōo 'bhe -o zinale, 'bhεε- -e wlaale- -yaa' 'fe 'e □la, -a maza -o pe 'la ma 'bhe 'si zayi'.

¹⁶ 'Bhεε- 'ke mεε 'la zan □kla 'bhe ba gba 'la 'bhe 'waati 'e ba, 'bhe zan laa pele dōo -e niinale -a ba 'fe 'le ma, -a ta dunc- tralape 'si 'si zayi'.

¹⁷ 'Bhe yi mu 'e 'le, 'ke le mu 'la kpele □kla 'bhe 'waati 'e ba, 'bhe 'pegee 'ke le mu 'la 'ne mu □kla -yon ma, 'mu 'nise- -yren ma!

¹⁸ -Ka 'ka 'seriwo -Waanbhaa' ni, 'kooko- 'bhe 'waati 'e yaa kle -niinii' 'kpa bhla zi.

¹⁹ -Amasroyi, 'bhe yi mu 'e nu klele 'eyoole gone- 'la gbεen-, -a 'san -Waanbhaa' 'drunyan kle 'ke 'bhe nu 'tenle- -zon ma, 'bhe 'yansi -yrenbhle' gbeya 'laa baale -lido' bhaaplej mu ta 'bhe gbεen-. 'Bhεε- 'kee- ge 'tenle- 'drunyan 'leyanle ma, 'bhe 'yansi -yren 'laa nu baale -o ta.

²⁰ 'Ke Mεezan -Waanbhaa' laa 'bhe -yren 'kpa yi mu 'e 'ke 'kanle- -o lii, mεε 'kedo- 'kpo 'laa -yaa nu 'sole- gole- -za 'yi. 'Dun- -e mεε 'la zan mu makwan- gban -yaa pe mu 'le, -e 'yee- yren 'kpa yi mu 'e 'ke 'kaan -o -lii, 'mu -la -zayi'.

²¹ 'Ke mεε 'ke 'a □pia 'ka ni bhla 'la ba 'kaa: <-Ka 'ka 'yrekpa, Mεε -Bhee Mi -Kpōsoo Kriisi 'e -yoo -ge>. 'Bhεε- <-Ka 'ka 'yrekpa, -yoo laale!> 'Ka 'laa 'ka 'kpale- -a -yi.

22 -Amasroyi bhla ma mee mu nu -wlenle', bhe-e -o nu a pele doo 'wole- 'ke mee -bhee mu -kposoo 'gbu 'e 'le, 'bhe-e- bhla ma -Waanbhaa' -lela' janwo mu nu nule 'ezin-. -O nu 'sole- maza mu 'pegee 'kpeeleni maza mu klele, 'kooko- 'ke 'bhe so klele-, 'bhe-e -o gbeso -Waanbhaa' mee 'la zan mu makwan- gban 'mu -yinile ta.

23 'Ka mu, -ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele! 'N' 'ka 'kpeelakakaan -ge bhe 'bhe -za mu 'e 'kpen 'le.»

Bhaaplen Gbe 'e 'nuz-
(Matie 24.29-31; Luki 21.25-28)

24 «'Bhe yi mu 'e 'le, 'bhe -yren 'kpa yi mu 'e 'kanle- blaan, -yretēbhe laa nu -bhile' -li, -e nu klele 'ke -gblō 'le, 'bhe-e- mle laa nu 'sole- -bhile' 'ezin-.

25 'Bhe-e- mlēklenne mu 'e nu baale. -Glooya' mu 'la lafle' 'yi pe mu kun 'bhe-e- waa so baale', 'mu nu bēenle.

26 'Bhe bhla 'e ba 'te, 'ka 'yre nu 'kpale- *Bhaaplen Gbe 'e 'nule- ma lafle' -gblen mu 'e 'yi, -yaa' -glooya' -gbene 'e 'le, 'bhe pegee -a -lregbeya -yrayra 'e 'le.

27 'Bhe klele 'te, -e nu -yaa' -mleke mu 'e winbōle -e mee 'la zan mu makwan-, 'mu -lekpayre [nno] 'eke- ta, 'ke 'mu da -yretēbhe -wlenyre' 'pegee -a baayre [nno], 'bhe-e- 'ke 'bhe ge 'kpale- lafle' 'pegee 'tre -danjma' mu ta.»

Figi diinj 'e 'bhe -koo' daan -za 'e -dela -le ee?

(Matie 24.32-35; Luki 21.29-33)

28 «-Ka figi diinj 'e 'klosikun doo, 'bhe-e- -ka -za daan -a ma: 'ke -a -yi 'e 'paa- -a gbē mu 'e 'yi, 'bhe-e- 'ke -a -laa mu 'e 'tōonle- saan -a ta bhla 'la ba, 'kaa 'yaango- 'bhii- la ban bhla 'e [bhwa] -e -din.

29 'Bhe klele do 'e 'yi, 'ka mu 'ezin-, 'η -za mu 'la [pia] 'ka ni bhe, 'ke 'ka 'mu klele -ya bhla 'la ba, -kaa 'yaango- 'bhii- Bhaaplen Gbe 'e 'nu bhla 'e [bhwa] 'ka -din gban.

30 'Mi pe 'ka ni 'η 'sōwēe- 'e ma dōo: mee 'la zan mu -o -yre ma -zōn, -o 'kpen gale pler-, 'ke -za mu 'lee- 'kpen [bhwa] gban.

31 'Lafle' 'pegee 'tre nu 'kanle- 'duj- 'an pe -jan mu 'e waa nu 'kanle- -titi.»

-Waanbhaa' do -kplen -le 'drunyan 'leyan yi 'e do

(Matie 24.36-44)

32 Zesu pe 'ezin- dōo: «-Za mu 'lee- kle yi oo, -o kle 'waati oo, mee 'kedo- 'kpo 'laa 'mu dō. 'Kee- kpa lafle' 'yi -mleke' 'pegee -Waanbhaa' Gbe 'gbu 'e ta oo, -o 'kedo- 'kpo 'laa 'mu dō, 'ke yaa 'e go 'η De -Waanbhaa' do -kplen ba.

33 -Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele, 'ka 'yri 'laa gole 'ka 'gbu -za 'le, -amasroyi 'ka 'laa 'bhe 'waati 'bho bhla 'e do.

34 -E nu klele 'bhii- mee do geza gbēn ta: -a ge bhla 'e zi, -e -yaa' 'fe 'e gbekpaa -yaa' 'fa -la yewone mu 'e 'kōo. -E ye 'e 'yicienna -o 'kpen ma do do, 'bhe-e- -ya [pia] 'fe gooba mi 'e ni dōo 'bhe bo 'fe 'e -klosikunle ma, 'bhe-e- 'bhe 'yri 'laa gole 'bhe 'gbu -za 'le.

35 'Bhe gbēen- bhe, 'ka mu 'gbu 'yri 'laa gole 'ka 'gbu -za 'le 'de, -amasroyi 'ka 'laa 'fezan- 'e 'niina- bhla 'e dō, -e nu klele yroma -la zi oo, blandreyi oo, maagwlen -we bhla 'e ba oo, 'bhe 'pegee zrwanzi, 'ka 'laa 'bhe dō.

36 'Kee- [nwa] 'ka 'yibēennazi, bhaa yaa bhōle 'ka ta yi pla.

37 'Mi 'kela 'wo zii' 'ka ni -ge, 'mi 'bhe-e- do 'kpo 'e wo mōkpen' ni dōo: «'Ka 'yri 'laa gole 'ka 'gbu -za 'le.»

ZESU DĒYRE 'PEGEE -A BWEYRE GALE BA ZERUZALEMU

14

Zuufu -kunlii' mu 'e -woo 'dukpa zii' Zesu ma 'bhe-e- -wa de

(Matie 26.1-5; Luki 22.1-2; Zaan 11.45-53)

1 -Yrekpaa' ple -yaa Paki 'feti yi 'e 'lee, 'bhe 'pegee 'bluu mu 'la waa -yaa 'mu -pēe 'e wlen 'ke 'seke 'le 'mu 'bhle 'feti 'e. 'Sraka 'lena -kunlii' mu 'e 'pegee 'Tonj daan mu 'e -o -yaa Zesu 'kunyre- -gliin 'zi -dawli' ma, 'bhe-e- -wa de.

2 'Duj-, -o -yaa pe 'zi 'eke- ni 'kaa: «-Kōo' 'laa 'bhe klele 'feti 'waati 'e ba, 'kebhlaale -kōoa' mee mu 'e nu -wlenle' 'eke- ma.»

Le do -lasiklōo [klaa Zesu 'wiinj- (Matie 26.6-13; Zaan 12.1-8)

3 'Bhe 'waati 'e ba, Zesu 'pegee -yaa -klanlanē mu 'e 'yaa- Betani -wa 'e ta 'gwlaan- do a 'fe 'e [la; 'bhe 'to -le -yaa Simo, 'bhe-e- -kpaan -yaa 'bhe ma -so. -O -yaa pebhle 'zi 'waati 'la ba, 'ke le do nule- wlale -o ta. Buteli bhlo gbōon -lrele' do -yaa 'bhe le 'e 'kōo, 'bhe buteli 'e klele -yaa 'ke 'vere- glōon 'la -o -yaa 'bhe sii alibatri 'bhe-e- 'le. -Lasiklōo -gblen 'nrāle- 'plēele- do -le -yaa 'bhe buteli 'e 'yi. 'Bhe 'yi 'te, 'ke 'yee- le 'e -e 'bhe buteli 'e 'wile, 'bhe-e- 'ke -ya -yi -lasiklōo 'e 'klaale Zesu 'wiinj-.

4 Mee 'la zan mu -yaa 'bhe 'yre 'e [nno] ye, -o 'ke mu -o zrupliila, 'ke -wa pele- 'eke- ni dōo: «'Le 'lee -yoo -lasiklōo -gblen 'nrāle- 'lee 'sie zii' win' 'e -dela ma ee? -E 'bhe 'sie zii' bhaama -mēla ma ee?

5 -O -yaa so a gonle- denie -goli' 'tanbha -keme yaga (300) 'e tralape 'le; 'bhe-e- -o 'bhe -goli' 'e na 'kooflenjan mu ni!» -O 'bhe le 'e 'topia- 'eyōole.

6 'Duj- Zesu 'a zikpaa- -o ni dōo: «-Kaa 'to 'sro! -Mele [kla] 'bhe-e- 'ka -o -a zrubatedo zii' ee? -E -za 'wlan -la [kla] 'η ni bhe.

7 -Amasroyi, 'kooflenjan mu -o 'ka 'plen-yikpen ta, 'bhɛɛ- 'ke 'waati 'oo 'waati 'la [ɔswa 'ka ni, 'ka sɔ -za 'wlan klele- 'mu ni, 'dun- 'mi 'laa nu bole 'ka -din 'waati 'e 'kpen ba.

8 Le 'lɛɛ gbɛswa- 'kela klele ta, -e 'bhɛɛ- [ɔkla. 'Drɔɔn', -e -yaan gban -lasiklɔɔ 'klalele 'ɲ gbaa 'e ta -a binle -lɛɛ.

9 'Mi 'gbu pe 'ka ni 'ɲ 'sɔwɛɛ- ma 'kaa 'ke -jan 'Nrɛle- 'ɛ 'wɔle- [ɔzian yɛ 'oo yɛ 'la [ɔnɔɔ, 'drunyan 'ɛ 'kpen 'yi, -o nu le 'lɛɛ kleza 'ɛ 'yigɔɔnle 'bhɛ [ɔnɔɔ, 'kooko- 'yee- le 'ɛ -za do mɛɛ mu 'ɛ 'kpee.»

Zudasi -o -a zi 'bhii- -e Zesu 'lena- 'sraka 'lena -kunlii mu 'ɛ ni

(*Matie 26.14-16; Luki 22.3-6*)

10 Zesu a -klanlɛnɛ vu ta plɛ mi 'la -o -yaa 'bhɛ sii Zuda Isikarioti -ja 'tenle- 'Sraka 'lena -kunlii mu 'ɛ ma, 'ke -ya pele- 'mu ni doɔ -ya zi 'bhii- -e Zesu 'lena -o ni.

11 'Bhɛ -jan 'ɛ [ɔswa 'mu ni 'egbenele, -ayile 'ke 'mu 'a 'pele a ni doɔ 'mu nu -goli 'nale- -a ni. -A 'san 'bhɛ yi 'ɛ ma, Zudasi gbɛ -yaa nu 'sole- Zesu 'kunle- ta gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, -e -yaa 'bhɛɛ- kle bhla -lrele' 'ɛ -glin 'zi.

Zesu 'pegee -yaa' -klanlɛnɛ mu 'ɛ -woo Paki 'ɛ ta pɛ 'ɛ 'bhle zii'

(*Matie 26.17-25; Luki 22.7-14; 22.21-23; Zaan 13.21-30*)

12 'Bluu 'la waa -yaa 'bhɛ -pɛɛ 'ɛ wlen 'ke 'seke 'le, 'bhɛ 'bhle 'feti yi -lwa 'ɛ 'le, Zuufu mu 'ɛ 'yaa- -bhlaa gwlen bhlonɛ- mu -la de, 'bhɛɛ- -woo kle 'ke 'sraka 'le -o gole 'ɛ luya 'yi 'bhɛ -zayi'. 'Bhɛ 'yi 'tɛ, Zesu a -klanlɛnɛ mu 'ɛ -wa -lrokpaa doɔ: «'Yoo- -a zi 'bhii- -kɔɔ' ge -kɔɔa' Paki 'feti 'ɛ ta kpo 'ɛ kle 'naa ma ɛɛ?»

13 'Bhɛɛ- Zesu -yaa' -klanlɛnɛ plɛ winbwa-, 'ke -ya pele- 'mu ni: «Ka ge -wa 'la bhɛ -a ta, 'ka 'le nu 'palɛ- 'ke mɛɛ do 'le, -yi gbɔ do -o -a wiinj-, -ka do -a zi.

14 'Kɛɛ- -ja wlale 'fɛ 'la [ɔla, -ka wla -a zi 'bhɛ [ɔnɔɔ, 'bhɛɛ- -ka 'bhɛ 'fɛzan- 'ɛ lrokpaa' doɔ: «'O Daan mi 'ɛ pe 'o nu 'ɛ 'lrokpaa doɔ 'yee- 'pegee -yaa' -klanlɛnɛ mu 'ɛ nu -waa' Paki 'feti 'ɛ ta pɛ 'ɛ 'bhlele- 'fekpee 'la [ɔla 'bhɛ -o naa -a ma ɛɛ?»

15 'Ke 'bhɛ [ɔkla, 'fɛzan- 'ɛ nu -yaa' 'sangaso 'kpee gbɛnɛ 'ɛ do zɔnle 'ka ni. 'Bhɛ magaanle -o 'elrele gban, 'bhɛ 'pegee mɛɛ mazado pɛ yeke- 'la ma 'bhɛ -o 'bhɛ [ɔla. 'Ka nu -kɔɔa' pɛ Paki 'feti 'ɛ ta kpo 'ɛ klele -kɔɔ' ni 'bhɛɛ- [ɔnɔɔ.

16 -Yaa' -klanlɛnɛ plɛ 'ɛ -o gele 'tɛ, 'ke -o wlale- -wa 'ɛ ta. -O [ɔbhwa pɛ mu 'ɛ 'kpen 'lesole ta 'bhii- Zesu 'a [ɔpia -o ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. 'Bhɛɛ- -o -waa pɛ 'feti ta kpo 'ɛ [ɔkla 'bhɛɛ- [ɔnɔɔ.»

17 'Bhɛ blaɛn, Zesu a -klanlɛnɛ plɛ 'ɛ 'niinaa -o -zanta'. Yromazi bhɔle 'tɛ, 'ke

'yee- Zesu 'pegee -yaa' -klanlɛnɛ vu ta plɛ 'ɛ -o 'nule wlale -wa 'ɛ 'kpee.

18 -O -yaa pele 'zi bhla 'la ba, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni 'kaa: «'Mi pe 'ka ni 'ɲ 'sɔwɛɛ- 'gbu 'ɛ ma doɔ 'ka mu 'la 'ka 'pegee 'mi -o pɛbhle 'zi 'eke- zi -gɛ bhɛ, 'ka do nu -dawli' 'kpale- 'ɲ gbɛ ta, 'bhɛɛ- -yoo 'ɲ 'lena mɛɛ mu ni.»

19 -Yaa' -klanlɛnɛ mu 'ɛ -woo wleyisriwoa, 'bhɛɛ- 'ke -wa -lrokpale 'sanle do do 'kaa: «'Mi -le 'kele- ɛɛ?»

20 Zesu pe -o ni 'tɛ doɔ: «'Ka mɛɛ vu ta plɛ 'ɛ ba, 'ke mɛɛ 'la zan 'bhɛ gbɛ [ɔwlaa 'ɲ gbɛ ta pele -koo do 'kpo 'ɛ 'yi, 'bhɛ kle 'bhɛ zan 'bhɛ -le 'kele-.

21 Wlan 'ɛ ni, Bhaaplɛn Gbe 'ɛ -yoo zan gale 'bhii- -a yɔɔndɛle -o -a ba zayi' gɔnɛ- 'la gbɛɛn- -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'ɛ 'yi. 'Dun- mɛɛ 'la zan nu -a -lenale mɛɛ mu 'ɛ ni, 'bhɛɛ- -wa de, 'bhɛ zan ta -yɛn! 'Ali- 'ke waa -yaa 'bhɛ zan 'ɛ ya -titi, 'bhɛ mabhaa -yaa bhɔ 'bhɛ zan 'ɛ ma.»

-Waanbhaa' a pɛbhle 'Wɛj

(*Matie 26.26-30; Luki 22.14-20; 1 Korɛnti 11.23-25*)

22 -O -yaa pɛ 'ɛ 'bhle zii' bhla 'la ba, Zesu 'bluu 'ɛ 'sile-, 'kee- -Waanbhaa' 'pubɔle -a ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya takanle kplokplo. 'Bhɛ blaɛn, 'ke -ya nale- -yaa' -klanlɛnɛ mu 'ɛ ni, 'bhɛɛ- -e pe -o ni doɔ: «-Kaa 'kun, 'ɲ 'fle 'ɛ 'yele- -gɛ.»

23 'Bhɛ blaɛn, 'kee- -drɔɔ pɛyan- do 'sile, 'bhɛɛ- 'kee- -Waanbhaa' 'pubɔle 'bhɛ ma, 'kee- 'bhɛ 'kpale -o 'kɔɔ 'kaa -o 'kpen 'a 'ke 'mi do do.

24 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doɔ: «'N yien 'ɛ 'yele- -gɛ, -bhoolaya drɛɛ 'la -yoo -Waanbhaa' 'pegee bhaaplɛn mu plɛn-, yien 'lɛɛ- 'bhɛ -le 'bhɛ -tɔomasie 'ɛ 'le, -e -klalaa', 'kooko- -e mɛɛ -bebe 'pegee -Waanbhaa' kpa do ma.

25 'Mi pe 'ka ni wlan 'ɛ ni doɔ 'naa nu -drɔɔ 'bhɛɛke 'mile- 'ezin- 'sani- 'ɲ nu -drɔɔ drɛɛ 'la 'mile- -Waanbhaa' a -bhlenjɔbeya -wa 'ɛ ta 'bhɛ 'waati 'ɛ 'bhɔle- plɛn-.»

26 'O yanle -Waanbhaa' 'tɔbhɔ ma 'sro mu 'ɛ 'kpalele, 'ke -o 'pwele 'fɛ 'ɛ [ɔla, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- Olivi diinj vlɛ gɔɔn 'ɛ 'wiinj-.

Zesu pe Pieri ni doɔ 'bhɛ nu 'bhɛ -lɛmadɔle 'egɔɔle -a ma

(*Matie 26.31-35; Luki 22.31-34; Zaan 13.36-38*)

27 Zesu pe -yaa' -klanlɛnɛ mu 'ɛ ni doɔ: «'Ka 'kpen nu 'ɲ 'tolɛ- a [ɔnɔɔ, -amasroyi -a yɔɔndɛle -o -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'ɛ 'yi 'kaa: «'N nu -bhlaa mu gooba mi 'ɛ dele, 'bhɛɛ- -bhlaa mu 'ɛ nu 'kanle- 'eke- ma jafata.»

28 Zesu pe -o ni 'ezin- 'kaa: «'Dun- 'ke 'ɲ -bwela gale ba 'waati 'la ba, 'ɲ nu 'kanle- 'ka 'lɛɛ -sɔ Galile.»

²⁹ 'Bhe ɲnɔɔ bhe, 'ke Pieri 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «'Ali- 'ke mɛɛ -vin mu 'e 'kpen blasaan-, 'bhɛɛ- 'ke -woo 'e ɲtwa -a nɔɔ-, 'mi 'naa nu 'e 'tolɛ- a ɲnɔɔ -titi.»

³⁰ 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni dɔɔ: «'Mi pe 'e ni wlan 'e ni dɔɔ: -zɔn -bi 'gbu 'lɛɛ zi, 'sani maagwlen -wegbe' plɛ mi 'e 'plen-, 'e nu 'e 'lemadɔle 'egloole 'mi ma -gloon yaga 'kaa 'yaa mi dɔ.»

³¹ 'Bhɛɛ- 'dun-, Pieri 'bhe zikpaa- -a ni fangan- ma 'ezin- dɔɔ: «'Ali- 'kee- ɲkla 'o 'pegee 'bhi dɛle 'le 'eke- 'yi, 'naa nu 'ɲ -banɔgole 'e 'yi -titi.» -Klanlanɛ -vin mu 'e 'kpen -dwa 'bhɛɛ- -jan yeke- do 'kpɔ 'e ta.

Zesu 'pegee -yaa' -klanlanɛ mu 'e -ja Zetisemane -yri gba 'e ɲla
(Matie 26.36-46; Luki 22.39-46)

³² 'Bhe blaɲ, Zesu 'pegee -yaa' -klanlanɛ mu 'e -o -ja yre do nɔɔ-, -o -yaa 'bhe yre 'e sii Zetisemane. -O bhɔle 'bhe ɲnɔɔ bhe 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlanɛ mu 'e ni 'kaa: «-Ka yala- -ge, 'ɲ gele- 'ɲ 'seriwolɛ laale.»

³³ -A ge bhla 'e zi, -e Pieri 'pegee Zaki 'bhɛɛ- Zaan 'siila-, 'bhɛɛ- 'mu -dwa -a zi. -Gbalaɲ 'klale -saan -a -yi, 'bhɛɛ- -a blina-yien -yaa.

³⁴ -E pe -o ni dɔɔ: «'N 'blina- yien -o 'klekle 'ke 'bhe ge 'tenle- 'ɲ gale ma. -Ka bo 'ka 'yre ma yɛnɛ- 'lɛɛ- ɲnɔɔ -ge!»

³⁵ -Ya plɛngole sa -o ma, 'kee- 'klaale -a 'kpɔ ta 'trɛ ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya 'seriwolɛ -Waanbhaa' ni 'kaa: «'Kee sɔ a klɛle-, -yɛnɛbhle' 'waati 'yoo- 'lɛɛ 'kan 'ɲ ma 'egboonle.»

³⁶ -E -yaa pe 'zi dɔɔ: «'N Dɛ, 'ɲ Dɛ, -za 'kpen klɛ 'seɲ -o 'e ni. -Yɛn peyan- do 'la bhe -a plɛngɔ 'ɲ ma. 'Dun- 'yaa 'mi zru maza klɛle, 'e 'gbu -la zru maza klɛ.»

³⁷ 'Bhe blaɲ, 'kee- nule- 'pwele- -yaa' -klanlanɛ yaga 'e ta, 'bhɛɛ- 'kee- bhɔle- 'mu ta yi pla. 'Bhe 'yi 'tɛ, 'kee- Pieri bwele-, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «Simɔ, 'e yide zii' ɛɛ? 'Yaa 'solɛ- bole- 'e 'yre ma 'ali- 'waati sanɛ- ba ɛɛ?»

³⁸ -Ka bo 'ka 'yre ma, 'ke 'ka 'ka 'seriwo Waanbhaa' ni, 'kooko- 'Setran' laa 'ka 'yi-dan-, 'bhɛɛ- -e 'ka bo -za 'yoo- 'yi. Bhaaplɛɲ zru -o -a zi 'bhii- -e -za 'wlan klɛ, 'dun- 'bhe yeke- fangan- 'laa -o 'e ta.»

³⁹ -Ya plɛngɔ gbe drɛɛwoa- -o ma 'ezin-, 'bhɛɛ- 'kee- bole- 'yee- jan do 'kpɔ 'e 'pele- ta -Waanbhaa' ni.

⁴⁰ -E niina- gbe drɛɛwole 'ezin- -yaa' -klanlanɛ mu 'e ta, 'kee- bhɔle- 'mu yidɛle ta; -amasɔyi, yi 'e gbinkpa' gbe -yoo' 'e 'kɔɔ -o -yre ta, -jan 'la -o 'bhe pe Zesu ni, waa -yaa 'bhe dɔ. 'Bhɛɛ- -e -ja 'ezin- -a -zanta'.

⁴¹ -A nu gbe yaga mi 'e ma -o ta, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'Ka -o yide 'zi ɛɛ, 'bhɛɛ- 'ka -o 'ka 'yitre zii' -li ɛɛ? 'Bhe ɲswa 'bhe

'yi, 'waati 'e ɲbhwa. -Ka 'ka 'yɛrkpa! -O nu -dawli' 'kpale- Bhaaplɛɲ Gbe 'e gbe ta, 'bhɛɛ- -wa 'lena -za 'yoo- klɛ mu 'e ni, 'bhe 'waati 'e ɲbhwa.

⁴² -Ka 'ka 'wlen-, -kɔɔ' ge! -Ka 'ka 'yɛrkpa doo, mɛɛ 'la 'zan nu -dawli' 'kpale- 'ɲ gbe ta, 'bhɛɛ- -yoo 'ɲ 'lena- mɛɛ mu ni, yaa -o -li -kɔɔ' ma 'egboonle.»

Zesu 'kunyɛ- mɛɛ mu 'e 'kɔɔ

(Matie 26.47-56; Luki 22.47-53; Zaan 18.3-12)

⁴³ Zesu 'yaa- 'bhe -jan 'e 'wo zii' bhla 'la ba, 'ke Zuda 'pwele -a -yi. Zesu a klanlanɛ vu ta plɛ 'e do -le -yaa 'kele-. -Zamaa' 'srɛ -gbɛnɛ do -yaa -a zi, -gokun' 'pegee 'beni mu 'le 'mu 'kɔɔ. 'Sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee 'Ton' daan mu 'e, 'bhɛɛ- -waa' 'gwlaan- 'gbalaɲ mu 'e 'mu -le -o winbwa- Zesu 'kunyɛ- ɲnɔɔ.

⁴⁴ 'Yee- Zuda 'la ɲkla Zesu 'lena mi 'le mɛɛ mu 'e ni, -e Zesu 'kungbɛya -tɔomasie do -zronna Zesu 'kun mu 'e ni dɔɔ: «'Ke 'ɲ mɛɛ 'la 'zan -tuubwa 'yele- 'kele-. -Kaa 'kun 'bhɛɛ- 'ka ge 'kele-, 'dun- -ka 'ka 'yɛrkpa 'a ba 'elrele!»

⁴⁵ Zuda nule 'tɛ, 'ke -ya mabɛɛnle -gun Zesu -din, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «'O Daan mi!» 'Bhe klɛle 'tɛ, 'kee- Zesu -tuubole.

⁴⁶ 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke mɛɛ mu 'e -o Zesu 'kunle.

⁴⁷ 'Dun- -yaa' -klanlanɛ do 'bhe a -gokun' 'e 'pwele- 'bhe 'bhoo- 'e 'yi, 'kee- 'sraka 'lena -kunlii gbalaɲ 'e 'bhe a 'fa -la yewone mu 'e do 'trɔnla do takanle.

⁴⁸ 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni 'kaa: «'Ka ɲnwa 'ɲ 'kunyɛ- ɲnɔɔ -gokun' 'pegee 'beni mu 'le 'ka 'kɔɔ, 'ɲ 'yoo- 'ke mɛɛ dɛ mi do -la -le ɛɛ?»

⁴⁹ Yi 'oo yi, -kɔɔ 'yaa 'eke- 'yi, 'bhɛɛ- 'ɲ 'yaa- mɛɛ mu daan *-Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e ɲla, -mɛle ɲkla 'bhɛɛ- 'ka 'laa 'ɲ 'kunle- 'bhe yɛ ɛɲnɔɔ ɛɛ? 'Dun- -za 'lɛɛ- 'kpen ɲkla, 'kooko- -Waanbhaa' -lela- janwo mu 'e -o -jan mu 'la ɲwoa 'mi ba zayi' -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi 'mu 'lesɔ-.»

⁵⁰ 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke -klanlanɛ mu 'e 'kpen 'kanle 'eke- ma 'gbasaa gbasaa, 'ke -o Zesu do -kplɛn 'tole 'a ɲnɔɔ.

⁵¹ -Zwanne do dɔle -yaa Zesu zi. Sɔ drɔɲ -la 'kanle- -yaa -a gbe ta. Mɛɛ mu 'e -o 'bhe ɲkwan 'ezin-.

⁵² 'Dun- 'bhe 'ploole 'bhe ta sɔ 'e ma -o 'kɔɔ-, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe blasanle 'bhe tafleɲ- 'e 'le.

-O -ja Zesu 'le Zuufu mu a 'kitikan mɛɛ gbalaɲ -lɛdo' 'e ba

(Matie 26.57-68; Luki 22.54-55; 22.63-71; Zaan 18.13-14; 18.19-24)

⁵³ -O -ja 'ke Zesu 'le *-Sraka 'lena mu a -kunlii gbalaɲ 'e ba 'fe 'le ma. 'Sraka 'lena

mu -kunlii' mu 'e 'pegee Zuufu mu 'e -waa' 'gwlaan- gblaana mu 'e, 'bhæ- *'Tonj Daan mu 'e, -o 'kpen -ja -o 'lekpale 'eke- ta 'bhe □noo ye.

⁵⁴ Mæe mu 'e -yaa ge 'zi Zesu 'le bhla 'la ba 'sraka 'lena mu a -kunlii -gblaana 'e ba, Piere -yaa zan -o -zanta' 'egboonle. 'Bhæ- 'kee- nule- wlale 'yee- 'sraka 'lena mu a -kunlii gblaana 'bhe -a 'fe -gbenj 'e 'yi. 'Bhe □noo bhe, 'kee- gele- yaale 'fe gooba mu 'e -din -a magayre noo- 'te 'e -din.

⁵⁵ 'Sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee Zuufu mu a 'kitikan mæe gblaana -ledo' 'e -o 'kpen -yaa- jan 'bhæke- do -glin 'zi Zesu 'kaama-, 'koko- 'bhe kle -a de win 'le. 'Dunj- waa -jan 'ledole 'kedo- 'male mæe 'kedo- 'kpo 'lii Zesu ma.

⁵⁶ 'Amasroyi mæe -bebe -yaa bhla 'kpa zii' Zesu ma, 'dunj- -o 'kpen 'liijan- mu 'e waa -yaa do.

⁵⁷ 'Bhe klele -'te, 'ke -zamaa' 'e 'plenj- mæe 'ke mu -o -wlenle', 'bhæ- 'ke -o bhla 'læ- 'bhæ- 'kpale Zesu ma 'kaa:

⁵⁸ «'O moo 'gbu 'a □maa -a -lii doo bhaaplenj mu 'gbu -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'la -dwa 'mu gbe 'le, 'yee- 'gbu nu 'bhe 'wile-, 'bhæ- -ya do gbe dræwo -yrek- paa' yaga -la; 'bhe 'laa nu klele bhaaplenj woye 'le.»

⁵⁹ 'Ali- 'bhe -jan 'la bhe, 'bhe gole -yaa -jan -vin mu 'e ma.

⁶⁰ 'Bhe 'waati 'e ba 'te, 'ke *'sraka 'lena mu a -kunlii gblaana 'e -ya -wlenle', 'kee- dulale -zamaa' 'e 'plenj-, 'bhæ- 'kee- Zesu -lrokpale 'te doo: «Mæe mu 'e -jan mu 'la 'kpen 'wo zii' 'e ma, 'bhi pe 'mu 'yi 'nale- ee?»

⁶¹ 'Dunj- Zesu tagale □bwa. 'Ezin- 'ke 'sraka 'lena mu a -kunlii gblaana 'e -ya -lrokpale' gbe dræwole doo: «'Bhi -le 'ke Mæe -Bhee mi -kposoo Krisi 'e 'le ee, 'bhe 'pegee -o -Waanbhaa' 'la 'tobho 'bhi -le 'bhe Gbe 'le ee?»

⁶² 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni doo: «-Aani', 'mi 'gbu -le 'bhe 'le. 'Bhæ- 'dunj-, 'ka 'kpen 'yre nu 'kpale- Bhaaplenj Gbe 'e 'yaale- ma 'Senkpenzan -Waanbhaa' -din 'tobho ma yaayre 'e □noo. 'Bhæ- 'ka nu -a ye 'ezin- 'ke -yoo zan lafle' -gblen mu 'e 'yi.»

⁶³ 'Bhe -jan 'e 'la gbe -yoo' 'koo 'sraka 'lena mu a -kunlii gblaana 'e ma, 'ke -ya 'gbu ta dun- mu 'e 'peedele, 'bhæ- 'ke -ya pele- 'kaa: «-Koo' maza -o -li mæe -bhæke' a 'sreya- klele ma ee?»

⁶⁴ -E -Waanbhaa' 'tosië ma jan 'la □woa bhe, 'ka 'bhe □maa ee, 'ka mu pe 'bhe 'yi 'nale- ee?» -O 'kpen -benywa do ma 'ke -wa pele- 'kaa: «-Yoo 'ke depe 'le.»

⁶⁵ 'Bhe yre do 'e □noo bhe, 'ke mæe 'ke mu -o -liile' 'klale- 'sanle Zesu ta, 'bhæ- 'ke -o sogbe do -yrele' -a wleyi', 'ke -wa zon -so -o

gbekpunj- mu 'e 'le, 'bhæ- 'ke -wa -lrokpale' doo: «Mæe 'la zan 'e □zwan, 'bhe zan 'e 'tokan 'o ni doo!» 'Bhæ- 'fe gooba mu 'e 'mu 'yaa- -a 'tronzon- 'zi 'ezin-.

Pieri -o -a -lemado 'zi 'egloole Zesu ma (Matie 26.69-75; Luki 22.56-62; Zaan 18.15-18; 18.25-27)

⁶⁶ Piere -yaa bhla 'la ba *'sraka 'lena mu a -kunlii gblaana 'e -yaa' 'fe -gbenj 'e 'yi 'tre ma, 'ke 'bhe a 'fe 'e □la yewo 'le 'e do nule-.

⁶⁷ 'Bhe yewo 'le 'e 'yee- Piere 'yele-, 'ke -ya maga 'zi 'te 'e ma, 'ke 'bhe 'e 'yrekpale -a ta frii, 'bhæ- 'ke 'bhe 'a 'pele -a ni: «'Bhi 'gbu 'ezin-, 'e 'yaa- 'yee- Nazareti mi Zesu 'e zi.»

⁶⁸ 'Dunj- Piere 'e 'lemadwa 'egloole 'ke -ya pele- doo: «Le -ne, 'e droon' -o -jan 'la 'wo zii' bhe, 'naa 'bhe do, 'bhæ- 'naa -o -a -yima' zii.» 'Bhe blaana, 'kee- 'pwele, 'bhæ- 'kee- gele- -gbenj 'e 'le ma. ['Bhæ- 'ke maagwlen -wele' 'te.]

⁶⁹ 'Yee- yewo 'le -ne do 'e -e Piere 'yele- 'ezin-, 'ke -ya pele- 'bhe □noo mæe mu 'e 'yre ma doo: «'Gwlaan- 'læ- -yoo 'woo- mæe mu 'e do 'le!»

⁷⁰ 'Dunj-, 'ke Piere 'e 'lemadole 'egloole 'bhe -jan 'e ma 'ezin-. 'Bhe blaana boolazi sa bhole, 'ke -gbenj 'e 'le ma mu 'e -wa pele- Piere ni 'kaa: «'Wlan 'e ni, 'bhi 'gbu 'læ- 'yoo- 'ke 'woo- mæe mu 'e do 'le, -amasroyi 'yoo- 'ezin- 'ke Galile 'mi 'le!»

⁷¹ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Piere -a 'pele doo: «'Bhaa 'η ga 'ke 'η 'yoo- bhla pe 'zi! 'Mi 'pegee 'η 'sowæ- 'e ta, 'ka -o -we 'zi mæe 'la 'le, 'naa 'a do -titi!»

⁷² 'Bhe 'waati do 'kpo 'e ba 'te, 'ke maagwlen 'a 'we gbe ple mi klele-, 'bhæ- Zesu 'yee- Piere 'kpeelekaana -jan 'la 'le 'elwale, 'ke 'bhe dole- -a 'kpee. Zesu 'a □pia -a ni 'elwale doo: «'Sani- maagwlen nu -wele' ple -zon, 'e nu 'e 'lemadole 'egloole mi ma gaan yaga.» 'Bhæ- 'yee- Piere wisile -saan.

15

-O -ja Zesu 'le Rome mu a -janmatii Pilati ba

(Matie 27.1-2; 27.11-14; Luki 23.1-5; Zaan 18.28-38)

¹ Zrwan 'tutu 'e zi, Zuufu mu a 'kitikan mæe gblaana -ledo' 'e -o 'kpen □klaa 'eke- ba: -o 'ke mu -yaa 'sraka 'lena -kunlii mu 'le, 'bhæ- -a 'ke mu -yaa' Zuufu mu a 'gwlaan- gblaana mu 'le, 'bhæ- -a 'ke mu -yaa 'Tonj daan mu 'le. -Woo 'eke- □ya 'yee- Zesu ba zayi'. -O yanle Zesu gbetabolele, 'ke -o gele- -a -lenale Rome mu a -janmatii Pilati ni.

² -O bhole Pilati ba, 'ke 'bhe Zesu 'lrokpale 'kaa: «'Bhi -le 'ke Zuufu mu 'e waa -bhlengbe 'e 'le ee?» Zesu 'a 'lekwan- -a ni 'kaa: «'E 'gbu 'yela- □pia bhe.»

³ 'Duj- 'sraka 'lena -kunlii mu 'e bhla -bebe □kpa Zesu ma 'bhe yre 'e □nɔɔ ye.

⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Pilati 'a 'lrokpale 'ezin- 'kaa: «-Woo -jan -bebe 'la 'kpen 'wo zii' 'e ma bhe, 'e 'tron 'laa -o 'mu 'yi ee? 'Bhe- 'bhi 'laa -o -jan 'ke 'wole 'mu 'yi ee?»

⁵ 'Bhe- 'duj-, Zesu 'laa -jan 'kedo- 'kpo 'lekunle. 'Bhe tagagbeya -gloɔn 'e 'bhe 'yee- Pilati 'kpeelenia -a ma.

-O Zesu de -kpan -balaa' 'a ta

(Matie 27.15-26; Luki 23.13-25; Zaan 18.3-19.16)

⁶ LEE 'oo lee, Zuufu mu a Paki 'feti 'e ta, Pilati -yaa ploɔ -kaso 'yi mi do ma. 'Ke -zamaa' 'yaa- -kaso 'yi mi 'la 'yrewo- -a ma, -e -yaa ploɔ 'bhe- ma -o ni.

⁷ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, -o -yaa -kaso 'yi mi do sii Barabasi. -O 'bhe 'pegee 'bhe -vin -kala' mee 'ke mu □bwa -kaso 'yi, -amasroyi -o -wlnna Rome mu 'e ma, 'bhe- -o mee do □dia.

⁸ -Zamaa' 'e -ja Pilati ba -le ma, 'ke -o -sromabole 'sanle -a ni doɔ -e 'ploɔ -kaso 'yi mi do ma -o ni 'bhii- -e -yaa do -a klele -la -o ni gɔne- 'la gbene- lee 'oo lee.

⁹ 'Bhe 'yi 'te, Pilati -o -lrokpaa doɔ: «'Kaa- zi 'bhii- 'ɲ 'ploɔ- Zuufu mu a -bhleŋgbe 'e ma 'ka ni ee?»

¹⁰ 'Yee- Pilati 'gbu 'yaa- 'yaango- 'bhii- 'sraka 'lena -kunlii mu 'e -o Zesu 'lenaa- -a ni, -amasroyi -o -yaa zranwo 'zi -a ba.

¹¹ 'Duj- 'sraka 'lena -kunlii mu 'e -wa □wlaa -zamaa' 'e zi doɔ -o -sromabo Pilati ni 'kaa 'bhe 'ploɔ- Barabasi -la ma -o ni, 'bhe- 'bhe 'laa 'ploole- Zesu ma.

¹² Pilati -zamaa' 'e 'lrokpaa gbe dreewoa- 'ezin- doɔ: «'Kaa- zi 'bhii- 'ɲ -me za -la kle 'ka mee 'la zan sii 'Zuufu mu a -bhleŋgbe' 'bhe ni ee?»

¹³ -O -peenna 'eke- zi doɔ: «-A gbaan -yrigbee do ta, 'bhe- -e ga!»

¹⁴ Pilati pe -o ni 'kaa: «-E -za 'yoo- -gloɔn 'e -dela □kla ee?» 'Duj- -o -peenna 'egloole 'ezin- doɔ: «-A gbaan -yrigbee do ta, 'bhe- -e ga!»

¹⁵ 'Bhe □nɔɔ bhe 'te, Pilati -yaa zi 'bhii- -e -zamaa' 'e zru maza kle, -ayile, 'kee- 'ploole Barabasi ma -o ni 'te. 'Bhe- -ya □kla 'bhe- -o Zesu zita □zwan 'ke gbanbhle 'le, 'bhe- -e 'bhe □kpa -srwase- mu 'koo 'kaa -o ge -a gbaan -yrigbee do ta.

-Srwase' mu 'e -o Zesu malrogo 'zi

(Matie 27.27-31; Zaan 19.2-3)

¹⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke -srwase' mu 'e gele Zesu 'le -janmatii 'e -yaa -gben -gbene 'e 'yi, 'bhe- 'ke -woo -vin -srwase' mu 'e 'kpen 'siile.

¹⁷ 'Bhe □nɔɔ bhe, 'ke -o dune- gboon 'ten -kleen' -kleen' do 'klale -a ta, 'bhe- 'ke -o lere zungbhle do 'tanle, 'bhe- 'ke -o 'bhe

'kpale -a wiin- 'bhii -bhleŋgbe ngblo ma 'faa do.

¹⁸ 'Bhe blaani, 'ke -wa 'pubole 'sanle 'kaa: «'E 'yia-, Zuufu mu a -bhleŋgbe!»

¹⁹ 'Bhe- -o -yaa zon 'zi -a wiin- togo do 'le, 'ke -woo -liile' kla a ta, 'bhe- 'ke -woo 'kpo zen -a -lee 'bhii- -o -gasikpa zii' -a ma.

²⁰ -O -yaan -a malrogole bhla 'la ba, 'ke -o dune- gboon 'ten -kleen' -kleen' 'e gole -a ta, 'bhe- 'ke -wa 'gbu a dune- mu 'e 'klale -a ta. 'Bhe blaani, 'ke -o gele- 'kele- 'peeli- -a gbaan zayi' -yrigbee do ta.

Zesu gbaanyre -yrigbee 'e ta

(Matie 27.32-44; Luki 23.26-43; Zaan 19.17-27)

²¹ -O -yaa ge 'zi Zesu gbaanle -yrigbee 'e ta bhla 'la ba, 'ke -o -lepale 'gwlaan- do 'le 'ke 'bhe -o da 'zi gba la. Sireni mi do -le -yaa 'bhe 'le, 'bhe- -o -yaa 'bhe sii Simo. Alezandri 'pegee Rufusi de -le -yaa 'bhe 'le. 'Bhe 'kanle- -benlawoa -o 'kan zi 'e 'lii, 'ke -srwase' mu 'e -wa pele- 'bhe ni doɔ 'bhe Zesu gbaan -yrigbee 'kwe 'e 'si kpanma.

²² 'Bhe- 'ke -o gele- Zesu 'le yre do □nɔɔ, -o -yaa 'bhe yre 'e sii Galigota, 'bhe 'yile- doɔ «mee ngblo bhele' yre.»

²³ -O bhole 'bhe yre 'e □nɔɔ 'te, -o -yaa -laane' 'la sii miri, -o 'bhe 'yizaala -droɔ 'tonle- ba, 'bhe- -o 'bhe 'nale- -yidaan Zesu ni, 'bhe- -ya -bangwa 'bhe 'mile- ma.

²⁴ -O Zesu -gbaanna -yrigbee 'e ta. 'Bhe- 'ke -o 'tete dole- -yaa' dune- mu 'e ta, 'kooko- -o 'kpen do -o 'kela 'le -o 'bhe do.

²⁵ -O -yaan -a gbaanlele zrwanzii -yretbhe gwlen -wlen 'waati 'e ba (nevee 'waati 'e ba).

²⁶ -O Zesu □dia win 'la ma -yrigbee 'e ta, -o 'bhe yoonidia- -yripee do ta, 'bhe- -o 'bhe -gbaanna -a ngblo 'e trala -yri 'e ta; 'bhe- 'bhe 'sewewole -yaa 'te- gee' 'kaa:

«Zuufu mu a Bhleŋgbe».

²⁷ -O mee de mi ple -gbaanna -yrigbee -bheke' ta -a gbe ple 'e ta: -A do -yaa -a gbe -yie' 'yi, 'bhe- 'bhe -vindo' mi 'e 'yaa- -a gbe -koo ta.

²⁸ ['Bhe klegbeya 'e 'yi, -jan 'la yoondele -yaa -Waanbhaa' 'a 'Sewe 'e 'yi, 'bhe -jan 'e 'leswa□, 'bhe -jan 'e 'yaa- doɔ: «-O 'yee- -kpa -za 'yoo- kle mu ba.»]

²⁹ 'Bhe blaani, mee 'la zan mu 'yaa- 'kan zii' 'bhe yre 'e □nɔɔ, 'bhe mu -yaa Zesu -zwanwo' zii' 'ke -woo ngblo 'e bo- so 'kaa: «-ɔon 'oon-! 'Bhi 'laa 'pele- 'kaa 'e so -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e 'wile, 'bhe- 'ya do gbe dreewo -yrekpa' yaga -la ee?

³⁰ 'E 'gbu 'si 'e go 'e -za 'yi, 'ke 'yee 'gbu go -yrigbee 'e ta doo!»

³¹ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, 'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee 'Ton daan mu 'e 'yaa- Zesu malrogo 'zi 'ke -wa pe 'eke- ni -so 'kaa:

«E mæe -bhæeke' mu -gwa -za 'yi, 'duŋ- yaa so -a 'gbu gole- -za yi!

³² Mæe -Bhee Mi -kposoo Krisi, Izraeli mu a -bhleŋgbe, zina- -zoo -yriŋbæele 'e ta! 'Ke 'o 'bhe [ŋya, 'o nu 'o 'kpale- -a -yi 'te.» 'Bhæe- 'ezin-, mæe ple 'la gbaanle -yaa' -a gbe -yre ple 'e ta, 'mu 'yaa- -a -zwanwo' zii'.

Zesu gayre

(Matie 27.45-56; Luki 23.44-49; Zaan 19.28-30)

³³ 'Kee- san -yrekpa' ma, 'kee- ge 'tenle- yromazi -yretbhe yanyan 'e 'le (trwazee 'waati 'e ba), -gbo [kpa' tre' 'e 'kpen ta.

³⁴ 'Bhæe- yromazi -yretbhe yanyan 'e 'bhole- 'te, 'ke Zesu -gbekanle 'egloole 'ke -ya pe doo: «Eloi, Eloi, lama sabatani!» 'Bhe 'yile- 'kaa: «'An -Waanbhaa', 'an -Waanbhaa', -mele [kla 'ye 'ŋ do -kplenne' [twa [ŋoo ee?»

³⁵ Mæe 'la zan mu dulale -yaa 'bhe yre 'e [ŋoo 'bhe 'waati 'e ba, 'mu 'a -gbekanwli 'e 'male-, 'ke 'mu 'a 'pele doo: «-Ka 'ka 'tronbado doo, -yoo Eli 'sii zii' 'kaa 'bhe 'nu 'bho 'a ba!»

³⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke -o do blasanle, 'kee- -gblanluu' -folu' -folu' do 'sile, 'bhe 'yaa- 'bhii- -ne 'yientenne mu 'fe -gblanluu' do gbæen-. -E 'bhe [wlaa -droo 'tonle- do ba, 'kee- 'bhe 'yrele togo do yin 'lii, 'bhæe- 'kee- 'bhe dole- Zesu ta 'kaa 'bhe 'bhe mi, 'ke -ya pele- 'kaa: «'Koo- dula- doo, -doke' -koo' nu Eli 'yela- 'ke 'bhe -o -a zina- 'zi -yriŋbæele 'e ta oo!»

³⁷ 'Duŋ- Zesu -gbekaan 'egloole, 'bhæe- 'ke -a nii- 'e gole- -a -yi.

³⁸ 'Bhe 'waati do 'e ba, soŋbe -gbene 'la 'yaa- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'kpee 'e 'yicien- ple, 'ke 'bhe 'peedele ple 'kee- san laanima 'bhæe- 'kee- nu 'tenle- 'traa.

³⁹ Rome mu a -srwase' mu -kunlii 'la 'leklale -yaa Zesu ba -yre ta, 'bhe 'a gagbeya 'e 'yela-, 'ke 'bhe 'a 'pele 'kaa: «Wlan 'gbu 'e ni, 'yee- mæe 'læe- 'yaa- 'ke -Waanbhaa' Gbe 'gbu 'e 'le kpataakpa!»

⁴⁰ Le mu 'ke mu dulale -yaa 'ezin- 'egboonle, 'ke -o Zesu taglin-. Mari 'la 'yaa- da Magidala -wa 'e ta, 'bhe 'pegee Mari 'la 'yaa- Zaki 'fientronne mi 'pegee Zose næe 'le, 'bhæe- Salome, 'mu -yaa 'woo- le mu 'e ba.

⁴¹ 'Woo- le mu 'la bhe, 'wola- dole -yaa Zesu zi, -e -yaa 'waati 'la ba Galile 'kleen 'e 'yi 'ke -o bho -a ba. 'Ezin- le 'sræ 'bhæeke mu -yaa 'yee- 'yre' 'e [ŋoo ye, 'mu 'yaa- mæe 'la zan mu 'la [nwa -a zi Zeruzalemu -wa 'e ta, 'mu 'ke 'le.

Zesu binyre

(Matie 27.57-61; Luki 23.50-56; Zaan 19.38-42)

⁴² Yromazi [bhwa gban. 'Bhe yi 'e 'yaa- Zuufu mu a -yitre' yi 'e 'lemagaan yi 'le.

⁴³ -Ayile, yromazi -fitrii' 'kpa bhla 'e ba, 'ke Arimate mi Zozefu 'nule. Mokpen' 'yaa- -gasikpa 'yee- Zozefu 'e 'læe, 'bhæe- -e -yaa 'ezin- Zuufu mu a 'kitikan mæe gbilaan mu -ledo' 'e ba. 'Yee- 'gbu yri 'yaa- Waanbhaa' a -bhleŋgbeya 'e 'bhe bhla 'e ta. 'Bhæla- -yile, -ya zru dole- 'egloole, 'kee- gele- Zesu gbaa 'e 'yrewole Pilati ma, 'kaa -e gele- 'bhe binle.

⁴⁴ Zesu galawoa -gun blaale-, 'bhe 'yee- Pilati 'kpeelenia -a ma. 'Bhe 'yi 'te, 'kee- mæe winbøle -srwase' mu -kunlii 'e 'siyre- [ŋoo. 'Bhe 'nule-, 'kee- 'bhe -lrokpale doo: «Zesu gale 'e [ŋoo [mwa gban ee?»

⁴⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke -srwase' -kunlii 'e -ya -lekunle 'a ni doo -a gale 'e [ŋoo [mwa gban. 'Bhe 'yi 'te, 'ke -ya pele- Arimate mi Zozefu ni 'kaa 'bhe ge Zesu gbaa 'e 'si.

⁴⁶ 'Yee- Zozefu 'gbu so 'pu do [lwa. -E yanle Zesu gbaa 'e golele -yriŋbæele 'e ta, 'kee- 'bhe so 'e 'kpale Zesu gbaa 'e ma. 'Bhæe- -e bu -gluu 'la 'kwleela- 'elwale gban -so vle 'e 'yi, 'kee- gele- Zesu gbaa 'e 'kpaale- 'bhe 'yi. -E yanle -a 'kpaalele 'bhe 'yi, 'kee- vle -kpuŋ -gbene do -bhilile', 'bhæe- 'kee- bu 'e 'liitanle' bhe 'le.

⁴⁷ 'Bhe bhla 'e ba, Mari 'la 'yaa- da Magidala -wa la, 'bhe 'pegee Zose næe Mari, 'mu 'yaa- Zesu gbaa 'kpayre- 'e -glin 'zi.

16

Zesu bweyre gale ba

(Matie 28.1-8; Luki 24.1-12; Zaan 20.1-10)

¹ -Yitre' yi 'e 'kanle- blaan, Mari 'la 'yaa- da Magidala -wa 'e ta, 'bhe 'pegee Zaki 'pegee Salome næe Mari, -o gbaa ma 'sro -yron -gblen 'nræle- 'ke mu [lwa, 'kooko- -o ge Zesu gbaa 'e masrole 'mu 'le.

² 'Kangoppe 'e ma zwan 'tutu 'e zi, -yretbhe -wlen bhla 'e ba, 'ke -o gele- bu 'e taglinyre [ŋoo.

³ -O ge bhla 'e zi, -o -yaa pe 'zi 'eke- ni doo: «-Dele nu vle -kpuŋ 'e 'bhilile- -koo' ni, 'bhæe- -ya go bu -gluu 'e 'lii ee?»

⁴ -O bhole Zesu bu 'e -din, -wa taglinle, 'ke -o vle -kpuŋ -gbene 'e 'bhilile- ye- -a 'lii 'e -goma'.

⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke -o gele- wlae bu -gluu 'e zi, 'ke -o -zwanne do yaale ye- -o gbe -yie' ta, dunæ- 'pu 'penpen gboon do -yaa 'bhe ta, 'bhæe- 'ke -o 'klale -o 'gbu ta -gbilaan -gbene 'e 'koo.

⁶ 'Duŋ- 'bhe pe -o ni doo: «'Ka 'laa -gbilaanle, -o Nazareti mi Zesu 'la -gbaanna -yriŋbæele 'e ta, 'ka -o 'bhæe- -glin zii' ee? -E -bwela gale ba, yaa -o -li -ge, -ka 'ka 'yrekpa -a gbaa 'kpaayre- 'e [ŋoo -ge doo.

⁷ 'Duŋ-, 'ka mu ge a pe -yaa' -klanlanæ mu 'e 'pegee Piri ni 'kaa -e 'kan zii' 'ka 'læe -so

Galile. 'Ka nu a yele 'bhεε- □nɔɔ 'bhii- -a 'gbu 'a □pia 'ka ni gɔnε- 'la -gbεen bhe.»

⁸ 'Woo- le mu 'e 'pwele- 'tε bu -gluu 'ε zi, 'ke -o blasanle, -amasroyi -gblaan -gbεnε 'ε 'kɔɔ srɛn □wlaa -o -yi, 'bhεε- -o -yaa bεen 'zi. 'Dun- waa 'bhe 'pele mεε 'kedo- 'kpɔ ni -gblaan 'ε 'kɔɔ.

Zesu 'pwela- Mari 'la 'yaa- da Magidala -wa 'ε ta 'bhe ba

(Matie 28.9-10; Zaan 20.11-18)

⁹ [Zesu bwele blaen gale ba, 'kangɔple 'ε ma zrwan 'tutu 'ε zi, -e -pwela 'elwale 'pe Mari 'la 'yaa- da Magidala -wa 'ε ta 'bhεε- ba. 'Yee- Zesu lii 'yɔɔ- 'srwaple- -gwa 'bhεε- zi 'elwale -so.

¹⁰ 'Bhe le 'ε -ja 'bhe -jan 'ε 'yigɔonle mεε 'la zan mu -yaa Zesu zi 'mu ni; -e □bhwa 'mu ta 'ke mu ta -o sun, 'bhεε- 'mu 'yaa-wisi' zii'.

¹¹ 'Dun- -wa malawoa 'kaa Zesu -bwela gale, 'bhεε- -ya -yrε ma, 'bhe 'pegee 'yee- Mari 'gbu 'a □ya kpataakpa, waa -o 'kpale- -a -yi.

Zesu 'pwela- -yaa' -klanlanε ple ba

(Luki 24.13-35)

¹² 'Bhe blaanta, Zesu 'pwela- -yaa' -klanlanε ple ba 'pwegbeyā -gloɔn 'bheεke do 'yi 'mu ge bhla 'ε zi -bɔn 'yi -wa do ta.

¹³ 'Bhe mεε ple 'ε □nwa 'bhe -jan 'ε 'yigɔonle 'ezin- -klanlanε -vin mu 'ε ni, 'dun- waa -o 'kpale- 'mu 'wojan- 'ε 'yi 'ezin-titi.

Zesu 'pwela- -yaa' -klanlanε -vin vu ta do 'ε ba

(Matie 28.16-20; Luki 24.36-49; Zaan 20.19-23; Kleza 1.6-8)

¹⁴ 'Bhe blaen 'tε, 'ke Zesu 'pwele- -yaa' -klanlanε vu ta do 'ε ba, -waa' pebhle bhla 'ε zi. 'Bhεε- 'kee- -lale' -o ta -waa' 'kpalekleya 'ε 'pegee -o zru dɔgbeyā -gloɔ 'ε ma. -Amasroyi, mεε 'la zan mu 'a 'yremale 'ε □ya -a bwele blaen gale ba, waa -o 'kpale- 'mu 'wojan- 'ε 'yi.

¹⁵ 'Bhe 'kpen blaen 'tε, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Ka ge 'drunyan 'ε 'yi yrekpen- □nɔɔ, 'ke 'ka ge -Jan 'Nrāle- 'ε 'wolele mεε mu 'ε 'kpen ni.

¹⁶ 'Ke mεε 'la zan 'ε □kpaā -a -yi, 'bhεε- 'ke 'bhe zan -dwa -a -la 'ke -wa wiinfe -yi ba, 'bhe zan nu gɔle -za 'yi. 'Dun- 'ke mεε 'la zan 'laa 'ε 'kpale- -a -yi, -Waanbhaa' a -kpan 'ε nu baale 'bhe zan ta.

¹⁷ 'Mi nu 'sole- maza mu 'la klele mεε 'la zan mu nu -o 'kpale- -Jan 'Nrāle- 'ε 'yi 'mu gbe zi 'mu -le -ge: 'Mi 'gbu 'tɔ 'ε 'yi, -o nu 'zina mu -gbinle' mεε mu zi, 'bhεε- -o nu wli dɔrε mu 'pele.

¹⁸ 'Ke -o mle mu □kwan -o 'kɔɔ, 'bhεε- 'ke -o mεε dε -yi 'ke □mia, -za 'yɔɔ- 'kedo- 'kpɔ

'laa nu klele -o ni. -O nu -o gbε mu 'kpaale- gade mu ta 'bhεε- 'mu nu -bheele'.»

Zesu geyrε -a Dε -Waanbhaa' ba

(Luki 24.50-53; Kleza 1.9-11)

¹⁹ Mεezan Zesu 'yanle- 'bhe -jan mu 'ε 'wolele -o ni, 'ke -Waanbhaa' -a fanjan- 'ε 'bhe 'a 'sile laanima, 'kee- gele- lafle' 'ε 'yi, 'bhεε- -e -ja yaale -Waanbhaa' -din 'tɔbho ma yaayrε 'ε □nɔɔ.

²⁰ 'Yaa' -klanlanε mu 'ε -ja 'tε -Jan 'Nrāle- 'ε 'wole- yrekpen- □nɔɔ. Mεezan Zesu 'yaa- bho 'zi 'mu ba, 'kee- 'sole- maza mu kle -so -o gbε zi. 'Bhe klegbeyā 'ε gbεen- bhe, -e -yaa zron 'bhii- -yaa' -klanlanε mu 'ε 'wojan- mu 'ε -woo 'ke wlan 'le.]

**LUKI -JAN 'NRALE- 'LA
YƆNDIA- ZESU KRISI
BA ZAYI'
Luki a -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ
'ɛ nɔgblo**

-Dele -yaa 'ke Luki 'le ɛɛ? -E -yaa 'ke -drɔɔdrɔɔ' mi 'le (Kolosi 4.14). -E Ɔbhwa Zesu 'winbɔwo mi Polu ba (2 Timote 4.11; Filemɔ 24). 'YeLe- ja Polu madole Rɔmu -wa 'ɛ ta. Luki -le -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- 'pegee Zesu 'winbɔwo mu 'ɛ Klɛza 'sɛwɛ 'ɛ yɔndia-. -E 'woo- 'sɛwɛ plɛ 'lɛɛ- yɔndia-, 'bhɛɛ- yoo Ɔkpaɛ grɔnɔma a mɛɛ gbɛlaan do ni. -O -yaa 'bhe mɛɛ 'ɛ sii Teofili, 'bhe 'yi -le doɔ <-Waanbhaa' bhɛgwɛn>. 'Yee- Luki 'gbu 'laa Zesu 'yele- 'lido' -a -yrebhe' plɛ 'ɛ 'le, 'duɲ- -e -za 'yilrɔkpaɛ mɛɛ -bebe ma Zesu ba zayi', 'bhɛɛ- -e yaa -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- 'lɛɛ- Ɔdia.

-Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- 'yi, Luki -o Zesu zɔn 'zi -kɔɔ' ni 'bhii- 'trɛ ta mu 'ɛ 'kpen 'Bhee Mi. -E Zesu -zɔnna 'ezin- 'bhii- 'bhe 'yaa 'ba Bhaaplɛɲ Gbe 'le, 'kooko- -e Zesu a bhaaplɛɲ doɔgbeya -zeze 'gbu 'ɛ pwe -a -yi, 'bhe 'pegee 'kee- 'bhe klele 'ɛ -Waanbhaa' 'le 'bhe -za 'ɛ pwe a -yi 'ezin-. 'Bhela- -zayile, -e -yaa' 'sɛwɛ 'ɛ zisaan- Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan 'yale 'ɛ ma, 'bhe 'pegee Zesu dayɛ 'ɛ ma: 'ke -ya san -kɔɔ' bhaaplɛɲ mu 'kpen -gboɔ Adamu ma, 'ke 'bhe nu 'tenle- Zesu yapɛ plɛ 'ɛ ma: Mari 'pegee Zozefu. Luki a 'sɛwɛ 'lɛɛ- 'yi, -ya -zɔnna -kɔɔ' ni 'ezin- 'bhii- mɛɛ -yrenkla' Zesu ma, 'bhɛɛ- -ya 'nɔgamiwo bhaaplɛɲ mu ma. -Ya Ɔpia Zesu ma Mɛɛzan, 'kooko- bhaaplɛɲ -yrenkla' -a ma gɔnɛ- 'la gbɛɛn- -e 'bhe 'pwe -a -yi. Gade mu oo, -yɛn ma mɛɛ mu oo, -kwani' mu oo, 'kɔɔflɛnzan mu oo, pezan mu oo, 'bhe 'pegee mɛɛ 'ɛ 'kpen -gloɔn, 'mu 'kpen 'yɛn 'yaa- kla Zesu ma. 'Yee- Luki -gɔɔn -bebe 'la Ɔbwa 'bhe win -le bhe. -E -gɔɔn -bebe Ɔbwa 'ke 'bhe kan -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ -jin yaga 'ɛ 'mu wo mu 'ɛ ta. Luki -yaa' -Jan 'Nrale- 'ɛ 'yigɔɔnle 'ɛ zisaan- Zeruzalɛmu (Luki 1-2), 'bhɛɛ- -ya -leyaan 'yee- Zeruzalɛmu do 'kpo 'ɛ Ɔnɔɔ 'ezin- (Luki 24).

1. -O sɔ 'yee- -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- 'yicɛnle -le 'soo: 1. -A zisanɔyɛ (Luki 1-2): Luki Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan 'pegee Zesu 'yaza- 'ɛ 'yigɔɔnna.
2. Zesu Krisi wiinjɛyɛ Zaan 'kɔɔ -yi ba, 'bhɛɛ- -a dayɛ, 'bhe 'pegee -a -yidanɔyɛ -Setran' 'kɔɔ (Luki 3.1-4.13).
3. Zesu -Waanbhaa' a ye 'ɛ Ɔwoa Galile 'trɛ ta (Luki 4.14-9.50). Galile 'kleɛn 'ɛ 'yi, Zesu -Jan 'Nrale- 'ɛ Ɔwoa -Waanbhaa' a -Bhlɛngbeya 'ɛ ba zayi', 'bhɛɛ- -e gade mu -bebe 'bheela-. -E mɛɛ vu ta do makwan-

'kaa 'mu Ɔbhɔ zayi' -a ba -Jan 'Nrale- 'ɛ 'wolele. 'Bhe blaɛn, Luki Zesu 'nuza- 'ɛ Zeruzalɛmu 'bhe 'yigɔɔnna -kɔɔ' ni (Luki 9.51-19.28). Zesu mɛɛ mia yaga bhe vu ta plɛ (72) makwan- 'kaa 'mu ge plɛ plɛ -Jan 'Nrale- 'ɛ 'wo, -o -lɛɛ -wa mu 'ɛ' ta. Zesu -gɔɔn -bebe Ɔbwa, 'bhɛɛ- -e mɛɛ -daanna -za -bebe 'le -Waanbhaa' ba zayi'. Luki a -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'ɛ 'leyanɔyɛ 'ɛ Ɔnɔɔ, -e Zesu 'bhɔza- 'ɛ Zeruzalɛmu 'bhe Ɔwoa -kɔɔ' ni.

4. Zesu 'bhɔle- Zeruzalɛmu, 'ke Zuufu mu a 'gwɛlaan- gbɛlaan mu 'ɛ -woo -bangole 'yee- Zesu 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -wa 'kpale Rome mu a -janmatii Pilati 'ɛ 'kɔɔ' kaa -wa de -yɛrigbɛɛle do ta (Luki 19.28-23.56).
5. Krisi bweza gale ba 'ɛ 'pegee 'bhe ye drɛɛ 'la gbɛkpaɛ- 'bhe winbɔwo mu vu ta do 'ɛ 'kɔɔ; 'bhe 'pegee -a geyɛ lafle 'yi 'ɛ Luki 'mu 'kpen Ɔwoa (Luki 24.1-53).

-JAN 'ɛ ZISANɔYɛ

Luki -yaa' 'sɛwɛ 'ɛ yɔndia- win 'la ma -e 'bhe 'yipe zii' Teofili ni (Klɛza 1.1-3)

- 1 'N' bhɛgwɛn- gbɛlaan Teofili, mɛɛ -bebe 'sɛwɛdele 'la -saan -za mu 'la Ɔkla -kɔɔ' ba -ge bhe, 'mu ta,
- 2 -o 'bhe -za mu 'ɛ 'yigɔɔn 'zi 'ke -wa san 'yee- Zesu a -za mu 'ɛ zisaan- mɛɛ 'la zan mu 'yɛ ma, 'bhɛɛ- 'ke -o Ɔkla -Waanbhaa' a -Jan 'ɛ 'wo mu 'le bhe 'mu 'wojan- mu 'ɛ ma.
- 3 'Bhɛɛ- 'duɲ-, 'mi 'gbu 'woo- -za mu 'ɛ kplankplan -yilrɔkpalawoa mɛɛ mu ma; -e Ɔswa 'mi ni 'ezin- 'ke 'mi 'woo- -za mu 'ɛ -yigɔɔn' 'e ni 'sɛwɛ ta, 'bhɛɛ- 'yoo- kpataakpa doɔ, 'bhi 'n' bhɛgwɛn- gbɛlaan Teofili, 'ke 'an san -o zisanɔyɛ 'ɛ ma, 'bhɛɛ- 'ke -o do 'eke- zi do do.
- 4 'N' 'bhe Ɔkla, 'kooko- -woo 'e -daanna -za mu 'la 'le Zesu ba zayi', 'e sɔ -o 'kpen wlan yɛ dole.

**ZESU 'YAYɛ- 'PEGEE -A
MATRUŊ BHILA ZI**

-Mlɛke' do -o Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan 'yaza- 'ɛ 'wo zii'

- 5 Erodɔ -yaa -bhlɛngbe 'le Zude 'kleɛn 'ɛ yi bhla 'la ba, -o -yaa 'sraka 'lena mi do sii Zakari; -o -yaa 'sraka 'lena mu -lɛdo' 'la sii Abia -e 'yaa- 'mu -la do 'le. -O -yaa -a na sii Elizabeti, 'bhɛɛ- 'bhe 'yaa- 'sraka 'lena mi -kunlii gbɛlaan Aarɔn 'srɛ mu 'ɛ do 'le.
- 6 Zakari pegee' -a na Elizabeti, -o mɛɛ plɛ -lɛdoole -yaa -Waanbhaa' -yɛ 'yi, 'bhɛɛ- -o -yaa Mɛɛzan a 'tonɲ mu 'ɛ 'kpen 'pegee -yaa' mɛɛ winbɔ jan mu 'srɛ mu 'ɛ 'kpen 'klosikun 'ke waa -za 'yoo- ye -o zi.
- 7 'Duɲ- -nɛ do 'kpo 'laa -yaa -o 'kɔɔ, -amasɔyi Elizabeti 'laa -yaa sɔ -nɛ 'yale, 'bhɛɛ- -o mɛɛ plɛ -kroyawoa gban.

8 -Yrekpa'a do, 'sraka 'lena ye 'e □bhwa 'yee- Zakari a pε mεε -ledo' 'e ta. 'Bhela- -yile, -e -yaa -yaa' 'sraka 'lena ye 'e 'wo zii' -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεne 'e □la.

9 'Bhεε- 'sraka 'lena mu 'ε -waa' 'siniu ta za mu 'ε ma, -o 'yee- Zakari -la makwan- 'kaa- -e ge -lasikloo pii 'ε 'kpacie 'ke 'sraka 'le -Waanbhaa' ni Mεεzan Gba 'Fε -Gbεne 'ε □la.

10 'Bhε -lasikloo pii 'kpacie bhla 'ε ba, -zamaa' 'ε 'kpen -dulale -yaa 'pεlii- 'ke -woo 'seriwo.

11 'Bhε 'waati do 'kpo 'ε ba, 'ke Mεεzan -Waanbhaa' a -mleke' 'ε do 'pwele 'yee- Zakari ba. 'Ke 'bhe -dulale ansansi 'kpacieyre 'ε gbε -yie' ta.

12 Zakari 'a 'yele, 'ke 'bhe zrubatεdole, 'bhεε- 'ke yienkanle 'bhe 'kpee.

13 'Dun-, -mleke' 'ε -ya -pia -a ni doo: «'Yaa -gblaanle' Zakari, -amasroyi -Waanbhaa' 'yaa- 'seri mu 'ε 'lekwan-, -ayile 'e 'na Elizabeti nu -a yale 'ke -ne 'gwlaan- do 'le 'e ni; 'bhεε- 'e nu 'bhe 'tokpale Zaan.

14 'Bhε -ne 'ε nu klele 'e zrukpaape -gbεne 'le, 'bhεε- -a yaza 'ε nu mεε -bebe zrukpaale.

15 Wlan 'ε ni, -e nu klele mεε gbalaan do 'le Mεεzan -Waanbhaa' -yre 'yi. Yaa nu -droo 'pegee -wεen -gloo 'kedo- 'kpo 'mile-. -A nii- 'ε 'pale nu klele 'ke *Lii 'Wen' 'ε 'le 'ke 'bhe san -a ya bhla 'ε ma.

16 -E nu Izraeli mεε -bebe zru niinalε Mεεzan waa -Waanbhaa' 'ε ba.

17 -E nu 'taawole -Waanbhaa' -lεε Lii 'Wen' -glooya' yεke- 'la 'yaa- -Waanbhaa' *-lela' janwo mi *Eli ta 'bhεε- 'le. -E nu -ne de mu 'pegee -o -ne mu zru klele do, 'bhεε- -e nu mεε 'la zan mu -Waanbhaa' 'kafawo 'mu zru mu 'ε maniinalε, 'bhεε 'mu nu klele -zadε' mu 'le 'bhii- - mεε -ledεole mu gbεen-. 'Bhe klegbeya 'ε gbεen- bhe, 'e nu 'si do magaanle Mεεzan -Waanbhaa' ni.»

18 'Bhe klele 'te 'ke Zakari 'a 'pele -mleke' 'ε ni doo: «'N nu -a 'yaangole -mε pε -la ma 'bhii- 'e 'wojan- 'ε 'yiza- nu klele εε? -Amasroyi 'mi 'pegee 'n 'na 'ε 'o -kroyawoa gban.»

19 -Mleke' pe Zakari ni doo: «'Mi le 'ke Gabrieli 'le, 'n dulaa' -Waanbhaa' -lεε 'bhεε- 'an gba, 'yele- 'n 'winbwa- 'kaa 'n nu -jan 'nrale- 'lεε- 'wo 'ε ni.

20 'Dun- 'n 'wojan- mu 'lεε- -o -yi za nu klele kpataakpa 'ke 'bhe 'waati 'ε □bhwa, 'bhεε- 'yaa 'ε 'kpalawole 'yee- 'n 'wojan- mu 'ε 'yi bhe, 'e nu klele 'bhobho 'le 'ke 'bhe ge 'tenle- -o -yizaklele 'ε ma.»

21 'Bhe 'waati 'ε ba, -zamaa' 'ε -yaa Zakari 'magben- 'zi 'pεlii-, -o 'kpeelenilele, 'bhεε- -o -yaa 'eke- -lrokpa' zii' -a -moza' 'ε 'yi -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεne 'ε □la.

22 -E 'pwele- -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεne 'ε □la, yaa 'sεle- -janwole -o ni. 'Bhela- -yile, 'ke -wa 'yaangole doo -e pε do □ya -yre zi yele 'yi 'fε 'ε □la. -E -yaa -janwo zii' -o ni 'ke -a gbεnehε mu -la -le; 'bhεε- -e □bwa 'bhobho 'le.

23 Zakari a yewo yi mu 'ε 'yanle- *-Waanbhaa' a Gba 'Fε -Gbεne 'ε □la, 'kee- gele- -a ba -le ma.

24 'Bhe blaana 'waati sa 'kanle-, 'ke -a na Elizabeti kpe 'sile -a ma. 'Ke 'bhe 'bhe magaanle -yrala' 'ε 'koo -waa 'fε 'ε □la mle 'soo ta. 'Bhe 'yaa- pe 'zi doo:

25 «Mεεzan -Waanbhaa', 'an -ne 'yaza- 'seri 'ε 'lekwan- 'te. 'Bhεε- -e -ne 'ya kle -yrala' 'ε -gwa 'n ma mεε mu plen.»

-Mleke' do -o Zesu 'yaza- 'ε 'lεsjanwo 'zi (Matie 1.18-23)

26 Elizabeti kpe 'ε mle 'srwado- mi ma, 'ke -Waanbhaa' -yaa -mleke' Gabrieli 'winbole Galile 'kleen 'yi -wa 'ne do ta. -O -yaa 'bhe -wa 'ε sii Nazareti.

27 'Bhe -wa 'ε ta -gblane do 'to 'yaa- Mari. 'Bhe 'laa -yaa 'gwlaan- a -za 'yaango-, 'dun- 'gwlaan- do -dwa gban 'bhe zi. -O -yaa 'bhe 'gwlaan- 'ε sii Zozefu. 'Bhe -yaa 'ke -Bhlegbe *Davidi 'sre mu 'ε do 'le.

28 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke -mleke' 'ε 'wlale- 'yee- Mari ta 'fε 'ε □la, 'ke -ya pele- -a ni doo: «'E 'yia- εε Mari, -Waanbhaa' -lia 'ε ma! Mεεzan -o 'ε zi.»

29 'Bhe klele 'te, 'ke Mari zrubatεdole 'papa, 'bhεε- 'ke -ya pele- -a 'kpee doo: «'Bhe 'pubo- 'lεε- 'bhe 'yi -o 'nale- εε?»

30 'Bhe 'yi 'te, 'ke -mleke' -ya pele- -a ni 'kaa: «'Yaa -gbalaanle' Mari, -amasroyi -Waanbhaa' -yaa -lileya 'ε -zronna 'ε ni.

31 'E 'trɔnbado doo: 'E nu kpe 'sile-, 'bhεε- 'e nu 'ε 'yale- 'ke -ne 'gwlaan- do 'le. 'E taa' 'a 'tokpa- Zesu.

32 -E nu klele mεε gbalaan do 'le, 'bhεε- -o nu -a 'siile- laanima -Waanbhaa' Gbe. 'Bhεε- Mεεzan -Waanbhaa' nu -a -taa -bh- lengbe Davidi 'yaakpe- 'ε 'nale- -a ni.

33 -E nu klele -bhlegbe 'le Izraeli mεε mu 'ε 'wiin- yikpensee ta, 'bhεε- -dan' 'laa nu klele -yaa' -bhlegbeyaa 'ε ma.»

34 'Bhe klele 'te, 'ke Mari 'a 'pele 'yee- -mleke' 'ε ni doo: «'Naa 'gwlaan- -za 'yaango-, 'bhεε- bhe so klele 'nale -a ma εε?»

35 'Bhe □noo bhe, 'ke -mleke' -ya pele- -a ni doo: «Lii 'Wen' 'ε nu zinalε 'e ta, 'bhεε- laanima -Waanbhaa' a -glooya' 'ε nu 'kpale- 'e ta 'bhii- pε do lii gbεen-. -Ayile 'e nu -ne 'la 'yale- bhe, -e nu klele 'wen', 'bhεε- -o nu -a 'siile- *-Waanbhaa' Gbe.

36 'E 'trɔnbado doo: 'ε -zru Elizabeti, 'bhe a le gbalaanya 'ε 'yi, 'bhe 'ezin-, 'bhe kpele -o 'ke -ne 'gwlaan- do 'le. -O -yaa 'bhe 'la sii -ne 'ya kle, 'bhe kpe' 'ε mle 'srwado- -le -ge.

37 -Amasroyi -za 'kedo- 'kpo 'laa -Waanbhaa' -baliwo.»

38 'Bhe klele 'te, 'ke Mari 'a 'pele doo: «'N 'yoo- 'ke Meezan -Waanbhaa' a yewo le 'le, bhaa 'e 'wojan- 'e kle 'ke wlan 'le.» 'Bhe blaana, 'ke -mleke' 'e gole- -a -din.

Mari -ja Elizabeti ba

39 'Bhe 'waati do 'kpo 'e ba, 'ke Mari gele-blaale- -wa do ta. 'Bhe -wa 'e 'yaa- Zude 'kleen 'yi vle goon mu 'e ba -yrs ta.

40 -E bhole 'bhe -wa 'e ta, 'kee- gele- wlale Zakari ba 'fe 'e □la; 'bhe- 'kee- Elizabeti 'pubole.

41 Elizabeti Mari 'a 'pubowli 'e 'male- 'ke -a -ne 'e 'klale 'bhe 'gbu ta -a 'kpee. 'Bhe- 'ke 'yee- Elizabeti zru 'e 'pale 'ke Lii 'Wen 'e 'le.

42 'Bhe- 'ke -ya pele- 'egloole doo: «'E 'dumawole -o -Waanbhaa 'koo le mu ba, 'bhe- -yaa' 'duma 'e nu bole 'e nu -ne 'la 'yale- 'bhe ta.

43 'Mi 'laa -o 'ke pe 'kedo- 'kpo 'le, 'bhe- -e -kla 'nale- 'bhe- 'n Zan -Waanbhaa' nee 'e □nwa 'mi ba ee?

44 'E 'tronbado doo, 'mi 'yaa- 'pubowli 'e 'male-, 'ke 'n 'kpee -ne 'e -e 'klale -a 'gbu ta -a zrukpa' 'e 'koo.

45 'Yaa- pe -le 'ke zrukpa' 'le, 'bhi 'la 'bhi 'e □kpa -a -yi 'bhii- Meezan -Waanbhaa' -jan 'la □woa 'e ni -e nu 'bhe 'yizaklele.»

Mari -Waanbhaa' 'tobho ma 'sro do □kpa

46 Mari pe doo: «'N - Meezan Waanbhaa' 'tobho- 'n zru 'e 'kpen 'le.

47 'N zrukpaale -o 'egbenele, 'n 'Bhe mi -Waanbhaa' -sroyi'.

48 -Amasroyi, -e -dwa -a -la 'ke -ya -yrekpa' -a -la, 'bhe- -e 'mi taglin, yaa yewo le -ne 'e, 'mi a 'fientronneya 'e 'yi.

'Bhela- -zayile 'kee- san -zon ma, 'ke 'bhe ge 'tenle- 'drunyan 'yanle- ma, mee mu nu -a pele 'mi ma doo 'bhi a pe -le 'ke zrukpa' 'le.

49 -Amasroyi -Waanbhaa' -Gloo, -e -za 'wlan -gbene mu □kla 'mi ni.

-A 'to 'e -yoo 'wenj.

50 Mee 'la zan mu -gasikpa -a -lee, 'bhe- 'ke 'mu gbalaan -a -lee, 'bhe zan mu 'e -yren nu 'klale- -a ma 'waati 'e 'kpen ba.

51 -E 'sole- maza -gbene mu □kla yaa -glooya' 'e 'le.

Mee 'la zan mu -o 'gbu magbaande -o 'kpee, -e 'bhe zan mu -piilaa' 'eke- ma.

52 -E bhlehgbe mu -gwa -waa -bhlehgbeya 'e 'yi.

'Bhe- mee 'la zan mu 'mu 'gbu mazinaa, -e 'bhe zan mu 'e -lawlenna.

53 -E gbonde mu 'koo 'paa- 'ke pe 'sre 'le, 'bhe- -e pezan mu -gbian -o 'koo 'flenj- mu 'le.

54 -E -nwa bhole -yaa' yewone mu Izraeli mu 'e ba,

-ya -liiwli 'la -naa doo -e nu -o -yrenklale 'bhe 'la gole -li -a 'kpee.

55 -Ya -liiwli -naa -koo' -gboo mu ni 'bhe- gbeen-, doo -koo' -gboo *Abraamu 'pegee 'bhe 'sre mu -yren nu 'klale -a ma -zon 'pegee yikpensee ta.»

56 Mari -yaan -yaa' 'sro 'e 'kpalele, 'kee- bole- Elizabeti -din mle yaga ta. 'Bhe blaana, 'kee- nule- -a ba.

Mee Wiinjfe' Mi Zaan 'yaza-

57 Elizabeti 'ya bhla 'e 'bhole-, 'ke -ya yale- 'ke -ne 'gwalaan- do 'le.

58 Elizabeti yaayoon' mu 'e 'pegee -a de -ne mu 'e -wa malawoa doo Meezan -Waanbhaa' -yaa mee -yrenklageya 'e -zronna -a ni; 'bhela- -zayile -o 'kpen 'pegee 'yee- Elizabeti zrukpaale -yaa.

59 -Ne 'yientenne 'e 'yale- blaana -yrekpa' 'srwaa- mi ma, -a de mu -nwa -a wlale 'kleen 'yi 'te. 'Bhe- -o -yaa zi 'bhii- -wa 'tookpa -a de Zakari ma.

60 'Dun- -ne 'e nee pe doo: «'Yooye-, -koo' 'a 'tokpa Zaan.»

61 Mee mu 'e pe Elizabeti ni doo: «'Waa mee 'kedo- 'kpo sii 'bhe 'to 'la bhe 'bhe ma 'yaa- 'fa -la mu 'e ba.»

62 'Bhe klele 'te, 'ke -wa de Zakari -lrokpale- 'toomasie mu 'le doo 'bhe -a zi 'bhii- -wa 'sii- 'to 'e -dela ma 'te; -amasroyi 'bhe □kla 'ke 'bhobho 'le.

63 'Bhela- -yile, 'ke a de Zakari 'a 'pele mee mu 'e ni doo -o 'sewe yoonde -yripee' do na a ni. 'Bhe- 'ke -ya yoondele 'bhe ta doo: «-A 'to -le Zaan.»

64 'Bhe klele 'te, 'ke -o 'kpen 'kpeelenile -o ma. 'Bhe 'waati do 'kpo 'e ba, 'ke 'bhobho 'e gole- 'yee- Zakari 'e ta, 'bhe- 'kee- janwole 'sanle 'kee- -Waanbhaa' 'tobho-.

65 -Ayile, 'ke -gbalaan 'klale -a yaayoon' mu 'e 'kpen 'yi. 'Bhe -za 'e 'bhe -le □kla 'ke Zude vle goon -yi mu 'e 'kpen 'liijan- 'le.

66 Mee 'la zan mu 'kpen 'yee- -za 'e 'maa-, 'mu 'yaa- 'mu 'kpeeledan 'zi 'ke -woo 'eke- lrokpa' doo: «-Ne 'lee- nu klele 'ke mee -gloon 'e -de 'gbu -la -le ee?» -Amasroyi Meezan -Waanbhaa' -glooya' 'e 'yaa- -a ta.

Zakari -Waanbhaa' 'tobho ma 'srokpa zii'

67 -Ne 'e de Zakari 'pale- 'la 'yaa- 'ke Lii 'Wen 'e 'le, 'kee- -Waanbhaa' -lelajanwole 'sanle 'sro do 'yi doo:

68 «-Koo' Meezan -Waanbhaa' 'tobho, Izraeli mee mu 'e -waa' -Waanbhaa'. -Amasroyi -e -nwa bhole -yaa' mee mu 'e ba 'bhe- -yoo tagbawoa.

69 -Waanbhaa' -koo' 'Bhe mi -gloo do -kpa -koo' ni.

'Bhe da -yaa' yewone -bhlehgbe Davidi 'sre mu 'e 'mu -la ba.

70 -Waanbhaa -lɛla' janwo mu 'wenj mu 'e 'mu -yaa' -janwoa 'elwale gban -so.
 71 -Ya -liiwli' -kpa'a -o -lii doo -e nu -koo' 'Bhee mi do 'kpale-, 'bhe nu -koo' gole -koo' 'soonnii mu 'pegee -koo' vensi mee 'la zan mu yin 'lii 'mu 'koo.
 72 -Koo' -gboo mu -yren nu 'klale- -a ma, 'bhɛɛ- *bhoolaya 'wenj la -yoo 'yee- -Waanbhaa 'pegee 'mu 'plenj-, 'bhe -za 'laa nu gole -a 'kpee.
 73 <-Amasroyi -Waanbhaa' 'gbu 'e 'sienwoa- -a -liiwli' 'e ta -koo' -gboo Abraamu ni kpataakpa,>
 74 doo -e nu -koo' gole -koo' 'soonnii mu 'e 'koo;
 'bhɛɛ- -e nu a klele 'bhɛɛ- 'ke -kooa' gba 'ke -gbla'an 'le -koo' 'yi.
 75 'Bhɛɛ- -koo' kle 'wenj, 'bhe 'pegee 'ke -koo' 'ledoolo kle -a -yre 'yi -kooa' 'taawogbeya 'e 'yi 'yi 'oo 'yi.
 76 'Bhe bla'an 'ke Zakari -janwole -ne 'yientenne 'e ni doo: 'Bhi 'n' ne, -o nu 'e 'siile- laanima -Waanbhaa' a -lɛla' janwo mi.
 -Amasroyi 'e nu 'taawole Mɛezan -Waanbhaa' -lɛɛ 'bhe a zibhe 'e 'lemagaan zayi'.
 77 'Bhɛɛ- 'e nu a zronle -yaa' mee mu 'e ni doo 'yee- Mɛezan -Waanbhaa' -le -o go -za 'yi 'kee- waa -za 'yoo- mu 'e 'sroma- yan.
 78 -Amasroyi -kooa' -Waanbhaa' 'e -e mee -yrenkla', 'bhɛɛ- -yoo 'ewlanle. -E nu -koo' takanle 'wenj 'bhii- -yrete' 'bhighbeya -a -wlen bhla zi.
 79 -E nu -bhile' mee 'la zan mu -o -gblo 'pegee ga lli 'e zi 'mu ta, <'bhɛɛ- -e nu -koo' 'ledoolo yilabla ma zi 'e ta.>
 80 -Ne 'e 'bhe 'yaa- gbaandɛ 'zi, 'bhɛɛ- -a nii- 'e 'yaa- ge zi dolele -a ta 'egloole. -E 'bwa -kpe mu 'e ta, 'ke 'bhe ge 'tenle- -a 'pwe 'yi ma Izraeli mu 'e 'kpen 'yre ma kpataakpa.

2

Zesu 'yayre-
 (Matie 1.18-25)

1 'Waati do bhole, 'ke *Rome mu a -Bhlangbe -gbene Sezaa Giten 'a 'pele doo Rome mu a -bhlangbe 'kleen 'e zen yre 'oo yre 'la 'nnoo, -o 'bhe 'nnoo mu 'e 'kpen 'to 'sewede 'bhɛɛ- -o 'mu noo.
 2 'Bhe -le 'kla Rome mu 'e -waa' -bhlangbe 'kleen 'e 'yi mee mu 'to dele 'pegee -o -noolo' 'lwa mi 'e 'le. -E -kla 'ke Kirinusi -o 'ke -janmatii 'le Siri 'kleen 'e ta.
 3 'Bhe ya 'e 'yi, mokpen' 'yaa- ge 'zi 'mu 'to 'sewede do do 'mu 'gbu 'ya -wa la.
 4 -Ayile, 'ke Zozefu dale- Nazareti -wa 'e ta Galile 'kleen 'e 'yi. 'Bhɛɛ- 'kee- nule- -a

-taa -bhlangbe Davidi 'ya -wa 'e ta. -O -yaa 'bhe -wa 'e sii Betelemu, 'bhɛɛ- 'bhe 'yaa- Zude 'kleen 'e 'yi.
 5 'Yee- 'pegee -a bhele Mari, -o 'nwa -o 'to 'sewede 'bhɛɛ- -wa 'e ta. 'Bhe 'waati 'e ba, 'ke Mari kpele -o.
 6 -O -yaa Betelemu 'waati 'la ba, 'ke -a zina- bhla 'e 'bhole.
 7 'Bhɛɛ- 'ke -ya yale- 'ke -ne 'gwlaan- do 'le, 'bhe -le -yaa 'ke -a -ne 'lwa mi 'e 'le. 'Yee- Mari so mu 'kpa'a -a -ne 'e ma, 'bhɛɛ- -ya -yilaa' dri mu a pebhle -koone do 'yi. -Amasroyi waa yilayre -sroowole 'cie mu 'yi 'fe 'e 'la.
 -Mleke' do -pwela -bhlaa gooba mu 'ke mu ba.
 8 -Bhlaa gooba mu 'ke mu -yaa 'yee- 'kleen do 'kpo 'e 'yi Betelemu -wa 'e -din; 'bhe mu -yaa 'yi gba mu 'e ta 'ke -woo -yrekpa' -waa' -bhlaa mu 'e ba.
 9 'Bhe 'yi do 'kpo 'e -bi 'e zi, 'ke Mɛezan -Waanbhaa' a -mleke' mu 'e do 'pwele -o ba. 'Bhɛɛ- 'ke Mɛezan -Waanbhaa' a 'tobhleya 'e 'bhile 'e zenle- -o zi. 'Bhɛɛ- 'ke -gbla'an -gbene do 'klale -o -yi.
 10 'Duɲ-, -mleke' 'e pe -o ni doo: «'Ka 'laa -gbla'anle', 'n' 'yoo- zan -jan 'nrale- do -la wole 'ka ni, 'bhe nu Izraeli mu 'e 'kpen zrukpaale.
 11 'Ka 'Bhee Mi 'e 'yaa 'ka ni -zon -bi 'lɛɛ- zi, -bhlangbe Davidi a -wa 'e ta. 'Ye- 'ke *Krisi 'le, 'bhɛɛ- 'yele- 'ke Mɛezan 'e 'le.
 12 'Ka nu 'sole- -a dole- -toomasie 'lɛɛ- 'bhɛɛ- ma: 'Ka nu -ne 'yientenne do yele so mu 'le 'a ma dri mu a pebhle -koone' do 'yi.»
 13 'Bhe yre do 'kpo 'e 'nnoo bhe, 'ke -mleke' 'saa do dale- lafle' 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -o nule- 'kpale- -a -lwa mi 'e ba, 'bhɛɛ- 'ke -o -Waanbhaa' 'tobhlo' sanle 'ke -wa pe doo:
 14 «-Ka laanima -Waanbhaa' 'e 'tobho, bhaa 'tre ta mu 'la -za so a ni, -e yilabla 'na 'mu ni!»

-Bhlaa gooba mu 'e -o ge 'zi Betelemu

15 -Mleke' mu 'e -o gole bla'an 'woo- -bhlaa gooba mu 'e -din, 'bhɛɛ- -o gele bla'an lafle' 'yi, 'ke 'woo- -bhlaa gooba mu 'e -wa pele- 'eke- 'ni doo: «-Koo' ge Betelemu, -za 'la 'kla -a 'nnoo -koo' ge 'bhe 'nnoo -glin doo, 'bhɛɛ- Mɛezan -za 'la 'zronna- -koo' ni -koo' ge 'bhe -glin.»
 16 'Bhe klele 'te, 'ke -o gele- blaale- Betelemu, 'bhɛɛ- 'ke -o Mari 'pegee Zozefu 'yele, 'bhe 'pegee -ne 'yientenne 'e 'yilale ye- dri mu a pebhle -koone do 'yi.
 17 -O -ne 'e 'yele-, -mleke' mu 'e -jan 'la 'lwa -o ni 'yee- -ne 'e ba zayi', 'ke -o 'bhe 'kpen 'yigoonle.
 18 Mɛɛ 'la zan mu 'kpen -bhlaa gooba mu 'e 'wojan- 'e 'maa, 'mu 'kpen 'kpeelenia 'mu ma.

19 'Bhɛɛ- 'duŋ- Mari -yaa 'bhe -za mu 'ɛ 'kpen 'kpa zii' -a 'kpee 'ke -ya 'kpeeledan 'mu ma.

20 'Bhe blaɛn, 'ke -bhlaa gooba mu 'ɛ -o gele- -o ba -wa la. -O ge bhla 'ɛ zi, -o -yaa -Waanbhaa' 'tobho ma 'sro mu 'kpa zii' -o pe 'la ma jan -maa, 'bhe 'pegee -o pe la [ɣ]ya 'mu 'kpen -zayi'. -Amasroyi -mleke' 'ɛ -jan yekɛ: 'la [ɣ]woa -o ni, -o 'bhɛɛ- wlaɛa za [ɣ]ya.

Zesu 'ne 'yientenne 'ɛ 'tokpa yre

21 -Nɛ 'ɛ 'yaale- blaɛn -yrekpaɛ' 'srwaa- mi ma, 'ke -wa wlaɛ- 'kleɛn 'yi; 'ke -wa 'tokpale *Zesu. -Amasroyi -mleke' do 'ɛ 'bhɛɛ- 'to 'ɛ [k]paa -a ma -a kpe 'sile- -lɛɛ.

-O -ja Zesu zɔnle -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ [ɣ]la

22 Mari kle gbe dreɛ 'weŋ -Waanbhaa' gba zayi' 'bhe 'bhole, 'ke Zozefu 'pegee 'yee- Mari gele- -nɛ 'ɛ 'le Zeruzalemu -Waanbhaa Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ [ɣ]la, 'kooko- -wa gbekpa Mɛɛzan -Waanbhaa' 'koo.

23 -O 'bhe [k]la 'bhii- -a pele -o Mɛɛzan -Waanbhaa' a 'toŋ 'sɛwe 'ɛ 'yi gɔnɛ- 'la gbɛnɛ- doo: «-Nɛ 'gwlaan- [ɣ]lwa 'tole- 'gwlaan- [ɣ]lwa, -a 'kpa 'edapma Mɛɛzan -Waanbhaa' pe 'le, 'bhɛɛ- -e kle 'weŋ.»

24 'Bhɛɛ- 'ezin-, Mɛɛzan -Waanbhaa' a 'toŋ 'ɛ -e 'sraka 'la goza [ɣ]woa -ka 'bhe go -Waanbhaa' ni. «'Bhe 'sraka so klele- 'ke kpro gwɛn do 'pegee -a da do 'le, 'ke yaa klele 'bhe 'le, -e kle -bhoolado maanne- bhlonɛ- plɛ 'le.»

25 'Bhe 'yi 'te, mɛɛ do -yaa Zeruzalemu -wa 'ɛ ta, -o -yaa 'bhe sii Simeon. -E -yaa 'ke mɛɛ wlan 'le, 'bhɛɛ- -e -yaa gbɛlaɛn -Waanbhaa' -lɛɛ. -Waanbhaa' a 'liiwli- -naa mɛɛ -Bhee mi 'la 'naza- ta Izraeli mu 'ɛ ni, 'yee- Simeon yri -yaa 'bhe 'nuza- 'ɛ ta. 'Bhɛɛ- *Lii 'Weŋ 'yaa- -a ta.

26 'Bhɛɛ- 'bhe 'yee- Simeon 'kpeelɛkaan 'elwale gban -so doo 'sani- -yaa' 'trɛ ta yanle plɛŋ-, -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- -naa mɛɛ -Bhee mi 'la 'naza- ta, -e nu 'bhe 'yelɛ-.

27 'Bhe ya 'ɛ 'yi, -Waanbhaa' Lii 'Weŋ 'bhe 'yee- Simeon 'lɛdoɔla -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ [ɣ]la. 'Bhe 'waati do 'kpo 'ɛ ba 'ezin-, Zesu 'yapɛ- mu 'ɛ -nwa Moizi a 'Toŋ 'ɛ -ya -pia -o -za 'la kle 'bhɛɛ- klele -nɛ 'yientenne 'ɛ 'le 'yee- -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ [ɣ]la.

28 'Bhe 'yi bhe, 'ke Simeon -nɛ 'ɛ 'kunle -a -koo 'bhɛɛ- 'kee- -Waanbhaa' 'pubole doo:

29 «Mɛɛzan -Waanbhaa', -a 'to 'ke 'yaa- yewonɛ 'ɛ -yaa' pe 'trɛ ta yan yi 'ɛ bho -a ma 'ɛdoɔle; -amasroyi 'yee- 'liiwli- 'la [ɣ]naa 'o ni 'bhe 'kla- wlan 'le -zɔn.

30 -Amasroyi 'mi 'yaa- Mɛɛ -Bhee Mi 'ɛ [ɣ]ya 'ŋ 'yrebhe- 'le -zɔn kpataakpa.

31 'E Mɛɛ -Bhee Mi 'la 'lebɛŋgwa 'drunyan 'yi 'si mu 'ɛ 'kpen 'yre ma.

32 'Yele- 'tebhile 'ɛ 'le, 'bhɛɛ- 'yele- nu 'trɛ ta mu 'ɛ 'kpen 'yre bakanle, 'bhɛɛ- -woo' 'e do. 'Bhɛɛ- -e nu 'tobholeya nale 'yaa- Izraeli mu 'ɛ ni 'ezin-»

Simeon -o -Waanbhaa' -lɛlajanwo 'zi

33 Simeon 'yaa- -jan mu 'la 'kpen 'wo zii' Zesu ba zayi' 'bhe 'yee- Zesu dɛ 'pegee -a nɛɛ 'kpeelenia.

34 'Bhe blaɛn 'ke Simeon -o mɛɛ plɛ 'dumawole, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- Zesu nɛɛ Mari ni doo: «'E 'yrekpa doo! -Nɛ 'lɛɛ- nu klele mɛɛ -bebe baape 'le, 'bhɛɛ- -e nu klele mɛɛ -bebe 'lawɛnpe 'le Izraeli 'kleɛn 'lɛɛ- 'yi -gɛ. -E nu klele -Waanbhaa' a mɛɛ 'kpeelɛkan pe 'le. 'Duŋ- mɛɛ -bebe nu -janwole -a ma.

35 -E nu mɛɛ -bebe 'kpeejan- mu tapwele. 'Bhɛɛ- 'bhi Mari, 'e zru 'ɛ nu -lale' 'papa 'dimi do 'koo 'bhii- -wa [ɣ]pwan 'ke -dibhe' do 'le.»

Ani -o -Waanbhaa' -lɛlajanwo 'zi

36 -O -yaa -Waanbhaa' *-lɛla' janwo le do sii Ani, 'bhɛɛ- -a dɛ 'to -le -yaa Fanueli, Azɛɛ 'srɛ mu 'ɛ do. Loone' gwɛgwe -le -yaa 'kele- -E -yaa -a -gbaakoo' 'le, -amasroyi -a yaale blaɛn gwɛlna lɛɛ 'srwapele- ta, 'bhɛɛ- -a -nɔo [k]la siele'.

37 -A 'san 'bhe gale ma, yaa gwɛn -bhɛɛke' 'sile- 'ezin-. -A lɛɛ -yaa lɛɛ mia yizie bhe yizie. Yaa -yaa -a go *-Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ [ɣ]la, 'bhɛɛ- -e -yaa -Waanbhaa' gba -yrekpaɛ' 'pegee -bi zi; 'sunjwale 'pegee 'seriwolele.

38 'Yee- Ani [ɣ]nwa bhole Zozefu 'pegee Mari 'bhɛɛ Zesu 'ne 'yientenne ta, 'mu 'yaa- -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ [ɣ]la 'waati do 'kpo 'la ba, 'kee- -Waanbhaa' 'pubole. 'Bhɛɛ- -e Zesu -nɛ 'yientenne 'ɛ 'bhe a -janwoa mɛɛ 'la zan mu 'kpen 'yri 'yaa- -a ta 'bhii- -Waanbhaa' nu Zeruzalemu -wa 'ɛ ta mu 'ɛ tagbawole 'mu ni.

Zesu yapɛ- mu 'ɛ 'niinayre Nazareti

39 Zozefu 'pegee Mari 'yanle- Mɛɛzan -Waanbhaa' a 'toŋ mu 'ɛ ta za mu 'ɛ 'kpen klelele 'waati 'la ba, 'ke -o niinale -o -zanta' Zesu -nɛ 'yientenne 'ɛ 'le -o ba -wa la Nazareti Galile 'kleɛn 'ɛ 'yi.

40 -Nɛ 'ɛ 'yaa- gbaande 'zi, 'bhɛɛ- fanjan- -yaa -a ta. -E -yaa kle 'zi -zadɔ' mi 'le, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' -yaa 'bhe a wlanya 'ɛ zɔn 'zi -a ni.

Zesu -ja wlaɛ -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ [ɣ]la -a lɛɛ vu ta plɛ mi ma

41 Lɛɛ 'o lɛɛ, Zesu 'yapɛ- mu 'ɛ -yaa ge Zeruzalemu Paki 'feti' 'ɛ ta.

42 Zesu lɛɛ vu ta plɛ mi 'ɛ ma, 'ke -a dɛ 'pegee -a nɛɛ gele- 'yee- Paki 'feti' 'ɛ ta 'bhii- -o -yaa kle gɔnɛ- 'la gbɛnɛ- -o 'sinii ta za 'ɛ ma.

43 'Feti 'e 'yanle-, 'ke 'yee- Zesu de 'pegee -a nɛɛ nule- dole -o ba -wa la Nazareti 'taa 'e ta. 'Duj- Zesu bolawoa -o blaani Zeruzalemu, -o za 'laa dole 'bhe 'yi.

44 'Woo- mu 'kpee ma, Zesu [ɓ]wa -o 'pegee mɛɛ 'la zan mu -nwa 'eke- zi Zeruzalemu 'taa 'e ta 'mu -la zi. -O yanle -yrekpa'a do ta 'taawolele bhla 'la ba, waa yelawole, 'ke -o dole- -a ziglinle ma -o -bhoo mu 'pegee -o do mu 'e ba.

45 'Duj- waa -a yelawole yre 'kedo- 'kpo [ɓ]oo bhe, 'ke -o niinale -o -zanta Zeruzalemu -a ziglinyre noo-.

46 -Wa ziglinna -yrekpa'a yaga ta, 'bhɛɛ- -a -yrekpa'a' yaga mi 'e ma, 'ke -o gele- -a yaale yelɛ *Toŋ daan mu 'e 'plen- -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e [ɓ]a. -E -yaa -a 'tronkpa zii' 'mu 'wojan- mu 'e [ɓ]a, 'bhɛɛ -e -yaa -za 'yilroka zii' 'mu ba zayi'.

47 Mɛɛ 'la zan mu 'kpen 'yaa- 'mu 'tronkpa zii' -a ni 'bhe yre 'e [ɓ]oo, -e 'mu 'kpen 'kpeeleni 'mu ma, yaa -jan zikpabɛya 'e ma yikan' 'le.

48 -A de 'pegee -a nɛɛ 'a 'yele-, 'ke -o -liibhaale -o ma. 'Bhɛɛ- 'ke -a nɛɛ 'a 'pele -a ni doo: «'N' nɛ, 'e -mɛ pɛ za -la [ɓ]a -o ni -gee' bhe ɛɛ? 'E 'tronbado doo, 'e de 'pegee 'mi -o 'e ziglin- 'zi 'o blina- yin 'le 'o ma.»

49 'Bhe klele 'te, 'ke -ya pele- -o ni doo: «-Mele [ɓ]a 'ka -o 'ŋ ziglin- 'zi ɛɛ? 'Ka 'laa 'yaango -bhii- -a -ledulale -o doo 'ŋ kle 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e [ɓ]a ɛɛ?»

50 'Duj- -a yape mu 'e 'mu 'laa -a wojan 'e 'yimale.

51 'Bhe blaani, Zesu 'wlenle- 'ke -o 'pegee -a yape mu 'e niinale 'eke- zi -o ba Nazareti. -E -yaa 'mu wli ma. -A nɛɛ Mari -yaa 'bhe -za mu 'e 'kpen kpa 'bhe 'kpee.

52 Zesu 'yaa- gbaande 'zi, bhɛɛ- a baan' 'yaa kle zi -zado' mi 'le. 'Bhɛɛ- -a -za yaa so -Waanbhaa' 'pegee bhaaplenj mu ni 'ezin-.

**ZESU -O ZAN -WAANBHA'A
A YE 'E ZISANLE**

3

Mɛɛ Wiinjɛ' Mi Zaan -o -Waanbhaa' a -janwo' zii'

(Matie 3.1-12; Maki 1.1-8; Zaan 1.19-28)

1 -Bhɛngbe -gbɛnɛ Tiberi -yaa' 'bhe a -bhɛngbɛya lɛɛ vu ta 'soo mi 'e 'yi 'waati 'la ba, Pɔnsi Pilati -yaa -janmatii 'le Zude 'kleen 'e ta. *Erodi -yaa -janmatii 'le Galile 'kleen 'e ta, 'bhɛɛ- -a nɛnɛ- Filipu -yaa -janmatii 'le Iture 'pegee Trakoniti 'kleen mu 'e ta. 'Bhɛɛ- Lizaniasi -yaa -janmatii 'le Abileni 'kleen 'e ta.

2 Anasi 'pegee Kaifu -yaa 'sraka 'lena mu -kunlii gbalaan mu 'le 'bhe bhla 'e ba. 'Bhe 'waati 'e ba, 'ke -Waanbhaa' -jan do wole- Zakari gbe Zaan ni -kpe 'e ta.

3 -Ayile, 'ke Zaan 'wlenle, 'kee- gele- Zruden yue 'e 'le zi 'kleen mu 'e 'kpen 'yi. -E -yaa pe 'zi mɛɛ mu 'e ni doo: «-Ka plooo -za 'yoo- klele ma, 'bhe 'pegee -ka 'ka zru niina- -Waanbhaa ba, 'bhɛɛ- -o -ka 'ka 'wiinjɛ -yi ba. 'Ke 'ka 'bhe [ɓ]a, -Waanbhaa' nu 'kaa- -za 'yoo- mu 'e -sroma 'yanle-»

4 'Bhe kɛgbɛya 'e 'yi, -Waanbhaa' *-lela' janwo mi Ezai Mɛɛ Wiinjɛ' Mi Zaan ma jan 'la [ɓ]woa 'bhe 'leswa. Ezai 'a [ɓ]pia- 'elwale -so doo:

«Mɛɛ do -o -gbekan' zii' -kpe 'e ta, 'ke -ya pe doo:

-Ka Mɛɛzan -Waanbhaa' a zibhe 'e 'lemagaan,
-ka -yaa' zibhe mu 'e 'ledoo-.

5 -O nu -gbanglo mu 'kpen 'liitanle.

'Bhɛɛ- -o nu goon 'tole- goon 'mu 'kpen takpaale.

-O nu zi 'klule- mu 'e 'kpen 'ledooɛ;

'bhɛɛ -o nu zibhe -yoo' mu 'e 'kpen 'liima- gaanle.

6 'Ke 'bhe [ɓ]a, bhaaplenj 'kpen nu -Waanbhaa' a mɛɛ go gbɛya -za 'yi 'bhe 'yele-»

7 Mɛɛ 'la zan mu -yaa zan 'esrele -a ba 'mu 'wiinjɛ -zayi' -a 'koo -yi 'e ba, 'yee- Zaan -yaa pe 'zi 'mu ni doo: «-Bhlu 'plalu bhaaplenj mu, 'bhɛɛ- -dawli' ma mɛɛ mu, -dele 'ka 'kpeelekaan doo 'ka 'blasani -Waanbhaa' a 'kiti 'la [ɓ]hwa -koo' -din bhe 'bhe 'lɛɛ ɛɛ?

8 -Kaa zron 'ka kleza mu 'e ma 'bhii- 'ka 'ploola- -za 'yoo- klele ma. 'Ka 'laa bole -a 'pele- 'te ma 'ka 'gbu 'kpee doo: <'O moo -o 'ke Abraamu 'srɛ mu 'le.> 'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni doo -Waanbhaa' so kpoti mu 'lee- maniinale 'ke Abraamu 'srɛ mu 'le!

9 -O -yri 'po poo 'e 'ɛkpaan [ɓ] gban, 'bhɛɛ- woo zan -yri diinj mu 'e takanle 'kee- san -o 'sɛnɛ mu 'e ma. 'Bhela- -yile 'ke -yri diinj 'la 'bhe 'laa 'bhe bhaa -lrele' kle, -o nu 'bhe takanle 'bhɛɛ- -wa bliin 'te 'yi.»

10 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke mɛɛ mu 'e Zaan -lrokpale doo: «'O 'taawo- goɛɛ- 'e -dela gbɛɛn- 'ke 'bhe 'a zron 'bhii- 'o 'ploola- -za 'yoo- klele ma ɛɛ?»

11 'Bhɛɛ- 'ke Zaan 'a 'pele -o ni doo: «'Ke dune- ple -o mɛɛ 'la zan 'koo, 'bhe zan 'bhe do na -dune 'laa -o mɛɛ 'la zan 'koo 'bhe ni. 'Bhɛɛ- 'ke pele -o mɛɛ 'la zan 'koo 'bhe zan 'bhe 'ke 'na pele 'kedo- 'kpo 'laa -o mɛɛ 'la zan 'koo 'bhe ni.»

12 'Bhe yre do 'e [ɓ]oo bhe, 'ke 'nisrakun mu 'ke mu nule- -o wiinjɛ' -zayi' -yi ba Zaan 'koo, 'bhɛɛ- 'ke -o Zaan 'lrokpale doo: «'O moo -mɛ pe za 'gbu -la kle ɛɛ?»

13 'Bhɛɛ-, Zaan 'bhe zikpaan- -o ni doo: «'Ka 'laa 'nisra 'plɛɛ 'e baan' 'klale- -a ba. -A 'plɛɛ -o goɛɛ- 'la gbɛɛn- -kaa 'to 'bhɛɛ- ta.»

14 'Bhe blaán, 'ke 'srwase 'ke mu Zaan 'lrokpale 'ezin- dɔɔ: «'Bhɛɛ- 'o mɔɔ 'lɛɛ-, 'o sɔ -mɛ pɛ za 'gbu -la klɛlɛ- ɛɛ?» 'Bhe klɛlɛ 'tɛ, 'ke Zaan 'a 'lɛkúnle -o ni dɔɔ: «'Ka 'laa -gɔli' 'kúnle- mɛɛ mu 'kɔɔ kpanma, 'bhɛɛ- 'ka 'laa 'lale- mɛɛ 'kedo- 'kpɔ ta bhla ma. -O -sra yɛkɛ- 'la na 'ka ni -ka 'ka zrukpaala 'bhɛɛ- ma.»

15 Izraeli mu 'ɛ 'kpen 'yri 'yaa- Mɛɛ -Bhɛɛ Mi -kpɔɔɔ Kriɛ 'ɛ 'nuza- 'ɛ ta. 'Bhɛɛ- -o 'kpen 'yaa- -a pɛ zi -o 'kpee dɔɔ -dɔkɛ' Zaan -le 'klɛlɛ- -o.

16 -Ayile, 'ke Zaan 'a 'pele -o 'kpen ni dɔɔ: «'Mi -o 'ka 'wiɪnfɛ zii' -yi ba, 'duɲ- mɛɛ do nu nule 'mi blaán, 'bhɛ -glɔɔ 'yiya- 'mi ni. Yaa sɔ dɔle- 'mi 'gbu 'kpee 'ke 'mi 'a gaán ma -sawla bhle mu 'ɛ 'ploole- -yidan'. 'Bhe zan 'ɛ 'bhɛ -le nu 'ka 'wiɪnfɛlɛ *Lii 'Wɛɲ 'pegeɛ 'tɛ 'le.

17 -Mlɔ ɔpian -sien do -o -a 'kɔɔ, -yoo zan mɛɛ wlan mu plɛngolɛ mɛɛ -yoo' mu ma, 'bhii- -o -mlɔ bhɛ mu 'ɛ 'pegeɛ -mlɔ -gboo mu 'ɛ bapian gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. -E nu mɛɛ wlan mu 'ɛ 'kpale- yrɛ -lrele' do nɔɔ- 'bhii- -o -mlɔ bhɛ mu 'kla beɲ 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. 'Bhɛɛ- -e nu mɛɛ -yoo' mu 'ɛ 'krowolɛ 'bhii- -o -mlɔ -gboo mu 'ɛ blin 'tɛ 'la 'ke 'bhɛ 'laa lii -titi' 'bhɛ 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.»

18 Zaan -janwoa 'ebebele mɛɛ mu 'ɛ ni gɔnɛ- 'la bhɛ 'bhɛɛ- gbɛɛn- 'kee- zruwla -o 'kpee -Waanbhaa' a -Jan 'Nrale- 'ɛ -bebe 'wolele.

19 'Duɲ- boolazi, Zaan 'a ɔpia -janmatii Erɔdi ni dɔɔ 'bhɛ -Waanbhaa' a 'toɲ 'ɛ 'yisiɛla 'bhɛ 'bhɛ nɛɛnɛ- 'na Erodidi klɛlawoa 'bhɛ 'na 'le bhɛ 'bhɛ -zayi'; 'bhɛ 'pegeɛ 'bhɛ klɛza -yoo -bebe 'bhɛɛke mu 'ɛ -zayi'.

20 'Bhɛɛ- 'yee- Erɔdi Zaan 'kunlawoa, 'bhɛɛ- -e 'bhɛ ɔbwa -kaso 'yi bhe, 'bhɛ 'a klɛza -yoo' mu 'ɛ baankpaaɔ.

*Zesu 'wiɪnfɛyrɛ -yi ba
(Matie 3.13-17; Maki 1.9-11)*

21 -Yrekpaa' do, mɛɛ mu 'ɛ 'kpen 'yaa- nu 'zi -o wiɪnfɛyrɛ nɔɔ- -yi ba Zaan 'kɔɔ. Zesu ɔnwa 'bhɛɛ- 'yi 'tɛ -a wiɪnfɛyrɛ ɔnɔɔ -yi ba Zaan 'kɔɔ 'ezin-. 'Bhe bhla 'ɛ ba 'ke waa 'yee- Zaan bɔle -li -kaso 'yi. Zesu 'yaa- -a 'seriwo zii' -a 'wiɪnfɛ bhla 'ɛ ba, 'ke lafle' 'liigole.

22 'Bhɛɛ-, 'ke *Lii 'Wɛɲ 'ɛ zinale -a ta 'bhii- -bhooladɔ maannɛ- do gbɛɛn-. 'Bhɛɛ- 'ke -weli' do dale- lafle' 'yi 'ke 'bhɛ 'a 'pele dɔɔ: «'Bhi -le 'ke 'ɲ Gbe 'la -za sɔ 'ɲ ni 'egbenele 'bhɛ 'le, 'bhɛɛ- 'bhi -le 'ɲ zrukpaalaa 'egbenele.»

*Zesu -gbɔɔ mu
(Matie 1.1-17)*

23 Zesu -yaa' ye 'ɛ 'wole- zisaan- 'waati 'la ba 'ke -a lɛɛ -o lɛɛ mia do bhɛ vu. Mɔkpen' 'yaa- kun 'bhii- Zozɛfu gbe.

'Bhɛɛ- Eli gbe -le -yaa 'ke Zozɛfu 'le.

24 Mataati gbe -le -yaa 'ke Eli 'le, 'bhɛɛ- Levi gbe -le -yaa 'ke Mataati 'le. Mɛliki gbe -le -yaa 'ke Levi 'le; 'bhɛɛ- Zanai gbe -le -yaa 'ke Mɛliki 'le, Zozɛfu 'bhɛɛke do gbe -le -yaa 'ke Zanai 'le.

25 Matatiasi gbe -le -yaa 'ke 'bhɛ Zozɛfu 'ɛ 'le;

'bhɛɛ- Amɔsi gbe -le -yaa 'ke Matatiasi 'le. Naumu gbe -le -yaa 'ke Amɔsi 'le; 'bhɛɛ- Esili gbe -le -yaa 'ke Naumu 'le. Nagayi gbe -le -yaa 'ke -Esili 'le.

26 Maati gbe -le -yaa 'ke Nagayi 'le; 'bhɛɛ- Matatiasi gbe -yaa 'ke Maati 'le. Semeini gbe -le -yaa 'ke Matatiasi 'le; 'bhɛɛ- Yozɛsi gbe -le -yaa 'ke Semeini 'le. Zoda gbe -le -yaa 'ke Yozɛsi 'le.

27 Zoana gbe -le -yaa 'ke Zoda 'le; 'bhɛɛ- Reza gbe -le -yaa 'ke Zoana 'le. Zorobabeli gbe -le -yaa 'ke Reza 'le; 'bhɛɛ- Salatieli gbe -le -yaa 'ke Zorobabeli 'le.

Neri gbe -le -yaa 'ke Salatieli 'le.

28 Mɛliki gbe -le -yaa 'ke Neri 'le; 'bhɛɛ- Adi gbe -le -yaa 'ke Mɛliki 'le. Kosamu gbe -le -yaa 'ke Adi 'le; 'bhɛɛ- Elimadamu gbe -le -yaa 'ke Kosamu 'le.

Eri gbe -le -yaa 'ke Elimadamu 'le.

29 Zesu 'bhɛɛke do gbe -le -yaa 'ke Eliezɛɛ 'le;

'bhɛɛ- Eliezɛɛ gbe -le -yaa 'ke 'bhɛ Zesu 'bhɛɛke do 'ɛ 'le.

Zorimu gbe -le -yaa 'ke Eliezɛɛ 'le; 'bhɛɛ- Mataati 'bhɛɛke do gbe -le -yaa 'ke Zorimu 'le.

Levi gbe -le -yaa 'ke 'bhɛ Mataati 'ɛ 'le.

30 Simeɔn gbe -le -yaa 'ke Levi 'le; 'bhɛɛ- Zuda gbe -le -yaa 'ke Simeɔn 'le. Zozɛfu yaga mi 'ɛ gbe -le -yaa 'ke Zuda 'le; 'bhɛɛ- Zonamu gbe -le -yaa 'ke 'bhɛ Zozɛfu yaga mi 'ɛ 'le.

Eliakimu gbe -le -yaa 'ke Zonamu 'le.

31 Melea gbe -le -yaa 'ke Eliakimu 'le; 'bhɛɛ- Mena gbe -le -yaa 'ke Matata 'le. Matata gbe -le -yaa 'ke Mena 'le; 'bhɛɛ- Natan gbe -le -yaa 'ke Matata 'le. Davidi gbe -le -yaa 'ke Natan 'le.

32 Yese gbe -le -yaa 'ke Davidi 'le; 'bhɛɛ- Zobedi gbe -le -yaa 'ke Yese 'le. Boazi gbe -le -yaa 'ke Zobedi 'le; 'bhɛɛ- Salomɔ gbe -le -yaa 'ke Boazi 'le. Naason gbe -le -yaa 'ke Salomɔ 'le.

33 Aminadabu gbe -le -yaa 'ke Naason 'le; 'bhɛɛ- Adime gbe -le -yaa 'ke Aminadabu 'le.

Arini gbe -le -yaa 'ke Adime 'le; 'bhɛɛ- Esrɔn gbe -le -yaa 'ke Arini 'le. Faresi gbe -le -yaa 'ke Siromu 'le; 'bhɛɛ- Zuda 'bhɛɛke do gbe -le -yaa 'ke Faresi 'le.

34 Zakobu gbe -le -yaa 'ke 'bhe Zuda 'bhεεke do 'ε 'le;
 'bhεε- Izaki gbe -le -yaa 'ke Zakobu 'le.
 Abraamu gbe -le -yaa 'ke Izaki 'le;
 'bhεε- Tera gbe -le -yaa 'ke Abraamu 'le.
 Nakoo gbe -le -yaa 'ke Tera 'le.
 35 Seruki gbe -le -yaa 'ke Nakoo 'le;
 'bhεε- Ragawu gbe -le -yaa 'ke Seruki 'le.
 Faleki gbe -le -yaa 'ke Ragawu 'le;
 'bhεε- Eberi gbe -le -yaa 'ke Faleki 'le.
 Sala gbe -le -yaa 'ke Eberi 'le.
 36 Kainamu gbe -le -yaa 'ke Sala 'le;
 'bhεε- Arifasadi gbe -le -yaa 'ke Kainamu 'le.
 Semu gbe -le -yaa 'ke Arifasadi 'le;
 'bhεε- Noe gbe -le -yaa 'ke Semu 'le.
 Lameki gbe -le -yaa 'ke Noe 'le.
 37 Metusala gbe -le -yaa 'ke Lameki 'le;
 'bhεε- Enoki gbe -le -yaa 'ke Metusala 'le.
 Zaredi gbe -le -yaa 'ke Enoki 'le;
 'bhεε- Malelieli gbe -le -yaa 'ke Zaredi 'le.
 Kainamu gbe -le -yaa 'ke Malelieli 'le.
 38 Enosi gbe -le -yaa 'ke Kainamu 'le;
 'bhεε- Seti gbe -le -yaa 'ke Enosi 'le.
 Adamu gbe -le -yaa 'ke Seti 'le;
 'bhεε- -Waanbhaa' Adamu □kla.

4

Zesu 'yidanyre -Setran' koo
(Matie 4.1-11; Maki 1.12-13)

1 Zesu 'pale- yaa 'ke *Lii 'Wen' 'ε 'le -a da bhla 'ε 'zi Zruden yue 'ε ta. 'Bhεε- Lii 'Wen' 'ε -e 'yee- Zesu 'sile 'kee- gele- 'kele- -kpe 'ε ta.

2 -Setran' 'ε 'a 'yidaan- 'bhe -kpe 'ε ta -yrekpaa' mia ple ta. Yaa pebhlele 'bhe -yrekpaa' mia ple 'ε 'kpen ta. 'Bhe yi mu 'ε 'kanle- blaana, 'ke gbɔn Zesu dele-.

3 'Bhe klele 'te, 'ke -Setran' 'a 'pele 'a ni doo: «'Ke 'yoo- 'ke -Waanbhaa' Gbe 'gbu 'ε 'le -a pe kpoti 'la bhe -a ni doo -ya maboo 'bhεε- -e kle 'ke pebhle 'le doo.»

4 Zesu 'a zikpaa□ -a ni doo: «-Waanbhaa' pe -yaa' 'Sewe 'ε 'yi doo *Bhaaplen* a 'tre ta bole 'ε -dan' 'laa 'ke pebhlele do -kplen 'le.»

5 'Bhe blaana, 'ke -Setran' gele- 'ke Zesu 'le laanima, 'bhεε- 'kee- 'tre ta -bhleṅgbe 'kleen mu 'ε 'kpen zronle- -a ni 'waati sa ba.

6 'Bhεε- -e pe Zesu ni doo: «'N nu -glooya' 'lee- 'kpen 'pegee -bhleṅgbe 'kleen mu 'lee- -o -yi -naflo mu 'ε 'nale- 'ε ni. -Woo 'kpen gbekpaa- 'η 'koo, 'ke -o nale □swa 'η ni mεε 'la zan ni 'an na 'bhεε- zan ni.

7 -Ayile 'ke 'yee 'kpo□zian 'η □la, 'bhεε- 'kee 'mi□gbaa, 'η nu -o 'kpen 'nale- 'ε ni.»

8 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni doo: «-Waanbhaa' pe -yaa' 'Sewe 'ε 'yi 'ezin- doo: «'E 'kpo 'ε zen *Mεεzan -Waanbhaa' do -kplen -la -lee 'bhεε- 'ya gba.»*

9 'Bhe blaana, 'ke -Setran' gele- Zesu 'le -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'ε 'wiinj- Zeruzalemu, 'bhεε- 'ke -ya pele- -a ni doo: «'Ke 'yoo- wlan 'gbu 'ε ni *Waanbhaa' Gbe 'ε 'le, 'ploo- 'e 'gbu ma 'bhεε- 'e balaa' 'tre ma. -Amasroyi -a yoondele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi doo:

10 «-Waanbhaa' nu -a pels -yaa' -mleke' mu 'ε ni 'kaa -woo -yrekpa' 'e ba.»

11 'Bhεε- -a yoondele 'ezin- doo: «-O nu 'ε binale -o 'koo, 'koko- 'e gaan ma 'din' 'laa wo vle ma.»»

12 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni doo: «-A pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi doo: «'Yaa *Mεεzan 'yaa- -Waanbhaa' 'ε -yidanle.»*

13 -Setran' 'yanle- Zesu 'yidanlele gbe 'ε 'kpen ma, 'ke -ya 'plengole -a ma, 'sani- 'ke -a -yidan' bhla -Irele' -bhεεke' do bho -a -koo 'ezin-.

ZESU -O -WAANBHAHA' A YEWU 'ZI GALILE 'KLEEN 'E 'YI

Zesu -yaa' ye 'ε 'wole- zisaan- Galile 'kleen 'ε 'yi

(Matie 4.12-17; Maki 1.14-15)

14 'Bhe blaana, 'ke Zesu 'niinale Galile 'kleen 'ε 'yi. -A 'pale- -yaa 'ke *Lii 'Wen' 'ε -glooya' 'le. 'Bhεε- mεε mu 'ε -wa 'tobhɔleya 'ε □zian Galile 'kleen 'ε 'yi yrekpen- □noo.

15 Zesu 'yaa- mεε mu 'ε daan *Zuufu mu daanfe' mu 'ε □la. -Ayile mokpen' 'yaa- -a 'to wlan 'ε zen 'zi yrekpen- □noo.

Nazareti mu 'ε -woo -banjwa Zesu 'yi
(Matie 13.53-58; Maki 6.1-6)

16 'Bhe blaana, 'ke Zesu gele- Nazareti, -a 'tro -wa 'ε ta. 'Bhεε- *-yitre' yi 'ε ma, 'kee- gele- wlale *Zuufu mu daanfe' 'ε □la, 'bhii- -e -yaa kle 'egwele gone- 'la gbεen-. 'Bhe 'yi bhe, 'ke -ya -wlenle' -Waanbhaa' a 'Sewe tape zayi'.

17 'Bhe klele 'te, 'ke -o -Waanbhaa' *-lela' janwo mi Ezai a 'sewe kpo 'ε 'kpale -a -koo. -E 'bhe 'sewe kpo 'ε 'yiploole 'kee- jan 'lee- 'bhe tapele doo:

18 «*Mεεzan -Waanbhaa' lii 'ε -yoo 'η ta, -yoo 'η makwan- 'kaa 'η nu -yaa' -Jan 'Nrale- 'ε 'wo -yren ma mεε mu 'ε ni,*

-yoo 'η 'winbwa- 'kaa 'η 'nu -kaso 'yi mu 'plooz- pe 'mu ni,

'bhεε- 'η 'nu -yre 'wi mu -yre 'liiploo-; 'bhe 'pegee -o -yrenkpa' zii' mεε 'la zan mu ta 'η 'mu go -yren 'yi.

19 'Bhεε- *Mεεzan -Waanbhaa' 'η 'winbwa- 'kaa 'η nu mεε mu 'kpeelekan -yaa' -za wlanya klele 'ε ma.»*

20 Zesu 'yanle- 'bhe -jan 'ε tapelele, 'kee- 'sewe kpo 'ε 'liitanle, 'bhεε- 'kee- 'bhe 'kpale -o daanfe' 'ε □la yewone 'ε 'koo; 'bhεε- 'kee-

gele- yaale. Zuufu mu a daanfe' e ɔla mɛɛ mu 'e kpen 'yɛkpale -yaa -a ta.

21 -Ayile, 'ke -ya pele 'sanle -o ni 'kaa: «'Ka 'ka 'trɔŋkpaa- -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e 'yi -jan 'la ɔla bhe, 'bhe 'leswa- -zon.»

22 'Bhɛɛ- mɔkpen' 'yaa- Zesu a -jan 'wlan 'pe zii', 'bhɛɛ- -e 'yaa mɛɛ mu -liibhaa' zii' -o ma -a -liijan' -gbɛnɛ -gbɛnɛ mu 'e 'le. 'Bhɛɛ- -o yaa 'eke- -lɔɔkpa' zii' dɔɔ: «Zozɛfu gbe 'e yaa 'kele- ɛɛ?»

23 'Bhe 'ya 'e 'yi, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «-Dɔke' 'ka nu -gɔɔn 'lɛɛ- 'bhe bɔle 'mi ma dɔɔ: <Mɛɛ -laanekpa mi, 'e 'gbu ma ga 'e go 'pe.> 'Ka nu -a pele 'ɲ ni 'ezin- dɔɔ: <'E -za mu 'la 'kpen ɔkla Kapɛnomu, -o -yansi' za mu kle 'e 'gbu 'ya -wa 'e ta -ge dɔɔ.>»

24 'Bhe klele 'tɛ, -e pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'ɲ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ waa -Waanbhaa' *-lɛla' janwo mi do 'kpo 'lɛdɔ- -a ma -a 'gbu ba -wa -la.

25 'Mi pe 'ka ni 'ɲ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ: -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi Eli a pe 'waati 'e ba, la laa banle lɛɛ yaga 'ke mɛ 'srwado- ta, 'bhe 'pegee -gu -gbɛnɛ 'la 'bhe -dwa, glaanle -bebe -yaa Izraeli 'klɛɛn 'yi 'bhe 'waati 'e ba.

26 'Dun- -Waanbhaa' laa Eli 'winbɔle 'wooglaanle mu 'e -o 'kɛdo- 'kpo ba, 'ke yaa 'e go Sidon 'klɛɛn 'e 'yi glaanle do 'la 'yaa- Sarepita -wa 'e ta 'bhɛɛ- ba.

27 'Bhɛɛ- 'ezin- -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi Elize a pe 'waati 'e ba, -kpaande' mu -bebe -yaa Izraeli 'klɛɛn 'yi, 'dun- -o 'kɛdo- 'kpo ma -kpaan 'laa gole 'ke yaa 'e go Siri mi Naama do -kplɛn ba.»

28 Mɛɛ 'la zan mu -yaa *Zuufu mu daanfe' 'e ɔla, 'mu 'kpen 'bhe -jan mu 'e 'male, 'ke -woo zrupliile Zesu ma.

29 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -woo -wɛnɛnɛ'. 'Bhɛɛ- -o Zesu 'kunle- 'ke -o gele- 'kele- Nazareti -wa 'e -goma', 'yee- Nazareti -wa 'e dɔle -yaa gɔɔn 'la 'bhe ta 'bhe 'wiinj-. -O -yaa zi 'bhii- -wa blin 'bhe gɔɔn 'e 'wiinj-, 'bhɛɛ- -e balaa' 'bhe kpɛla- -gluu 'e 'yi.

30 'Dun- Zesu ɔkaan -o plɛɲ- swɛɲ 'kee- jilale.

Zesu lii -yɔɔ' ɔgbian mɛɛ do zi (Maki 1.21-28)

31 'Bhe blaɛn, 'ke Zesu gele- Galile 'klɛɛn 'yi -wa 'la -o -yaa 'bhe sii Kapɛnomu 'bhe ta. -Yitre' 'yi 'e ma, 'kee- mɛɛ mu daanle- -Waanbhaa' a -jan 'e 'le.

32 -Yaa' mɛɛ daangbeya 'e -Waanbhaa' a -jan 'e 'le, 'bhe 'woo- mɛɛ mu 'e -o 'kpen 'kpeelenia -o ma. -Amasroyi -e -yaa -jan 'e 'wo zii' 'bhii- 'sen- -o mɛɛ 'la zan ni 'bhe a -janwogbeya gbɛɛn-.

33 'Bhe 'waati 'e ba, lii -yɔɔ' 'yaa- 'yee- -o daanfe' 'e ɔla mu 'e do zi. 'Bhe mɛɛ 'e 'pɛɛnle- -saan 'egbole 'ke -ya pe dɔɔ:

34 «'Nazareti mi Zesu, -mɛ za le -koo' 'plɛɲ- ɛɛ? 'E ɔnwa 'o 'siesyɛ- -la nɔɔ- ɛɛ? 'Mi 'e dɔ! 'Bhi -le 'ke -Waanbhaa' a mɛɛ 'wenj 'e 'le.»

35 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke Zesu 'pɛɛnle lii -yɔɔ' 'e ta 'ke -ya pe dɔɔ: «'E taga, go mɛɛ 'lɛɛ- zi!» 'Bhe klele 'tɛ, 'ke lii -yɔɔ' 'e mɛɛ 'e baale' 'trɛ ma mɔkpen' 'yɛɛ ma. 'Dun- yaa -za 'yɔɔ- 'kɛdo- 'kpo klele -a ni, 'bhɛɛ- -e -gwa -a zi.

36 'Bhe klele 'tɛ, 'ke mɛɛ mu 'e 'kpen 'kpeelenile -o ma. 'Bhɛɛ- 'ke -wa pele- dɔɔ: «-Jan -gloɔn 'e -dele 'bhe 'le -gee' ɛɛ? 'Yee- mɛɛ 'lɛɛ- -e -janwo' lii -yɔɔ' mu ni fanjan- ma, 'bhɛɛ- 'mu go mɛɛ mu 'e zi.»

37 -Ayile, 'ke Zesu kleza 'e zenle- 'klɛɛn 'e 'yi yɛkpen- ɔnɔɔ.

Zesu gade mu -bebe -bheela (Matie 8.14-17; Maki 1.29-34)

38 'Bhe blaɛn, Zesu 'pwele- Zuufu mu 'e waa daanfe' 'e ɔla, 'kee- gele- Simo ba. 'Flɛ 'yi 'la ga -gloɔ do -yaa Simo boole ma. -Ayile, 'ke -wa pele- Zesu ni 'kaadɔɔ- 'bhe 'a 'bhee-.

39 'Bhe yɛɛ do 'e ɔnɔɔ bhe, 'ke -ya makulale Simo boole 'e trala, 'bhɛɛ- 'kee- 'pɛɛnle 'flɛ 'yi 'la ga 'e ta. 'Bhɛla- -yile, 'ke ga 'e gole- Simo boole ma. 'Kee- -wɛnɛnɛ', 'bhɛɛ- 'kee- Zesu 'lɛwɛɛ kpo klele-.

40 'Bhe 'yi, -yɛɛɛbhe baale blaɛn, 'ke -wa 'e ta mu 'e -o nule- -waa gade mu -gloɔn 'e 'kpen 'le Zesu ni. -Ya gbekpaa- -o 'kpen ma do do 'ke -o -bheele'.

41 'Bhe ɔnɔɔ bhe, -e 'zina ɔgbian mɛɛ -bebe zi. 'Bhɛɛ- 'zina mu 'e go bhla 'e zi 'bhe mɛɛ mu 'e zi, -o -yaa -gbekan' 'egbole 'kaa: «'Bhi -le 'ke *-Waanbhaa' Gbe 'e 'le!» 'Dun- Zesu 'yaa- 'pɛɛn zii' -o ta, 'bhɛɛ- yaa -yaa to 'ke -o -janwoyɛ- -srɔɔwo' -a 'koo, -amasroyi -o -yaa 'yaango 'bhii- -e -yaa Mɛɛ -Bhee Mi *Krisi 'e 'yela- -le.

Zesu -o -Jan 'Nrale- 'e 'wo zii' Zude 'klɛɛn 'e 'yi (Maki 1.35-39)

42 Too -klinle', 'ke Zesu gole- -wa 'e 'kpee, 'bhɛɛ- 'ke -a do -kplɛn gele- -bɔn 'e dreyi' yɛɛ do nɔɔ-. 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -zamaa' -gbɛnɛ do 'a ziglinle 'sanle. -O 'tɛnɛ- -a ma, 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ waa nu 'ploole -a ma 'kee go -o -din.

43 -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'ɲ gele- *-Waanbhaa' a -bhɛɛngbeya ma -Jan 'Nrale- 'e 'wolɛ- -wa 'bhɛɛke mu 'e ta. -Amasroyi -Waanbhaa' 'ɲ 'winbwa- 'bhɛɛ- 'kaama-»

44 'Bhɛla- -yile, Zesu -Jan 'Nrale- 'e ɔwoa Zuufu mu daanfe' mu 'la 'yaa- Zude 'klɛɛn 'e 'yi 'mu 'kpen ɔla.

5

Zesu -o -yaa' -klatjanε □lwa mu 'ε 'sii zii'

(Matie 4.18-22; Maki 1.16-20)

1 -Yrekpaa' do, Zesu 'yaa- Zenezareti -draa' ε 'le ma, 'bhεε- -zamaa' mu 'ε -o -yaa 'eke- -yrɔn 'zi -a zi, 'kooko- -woo 'trɔnkpa -Waanbhaa' a -jan 'ε □la.

2 -Yitakonj plε dulale -yaa -yi 'ε 'lezi-, 'bhεε- kaade mu 'la zinaa' -o -yi 'mu 'yaa- mu a kaade yrɔ mu 'ε 'yigo- 'zi.

3 Simo a pe -yaa 'woo- -yitakonj mu 'ε do 'le, Zesu -ja yaale 'bhε 'yi. 'BHεε- -e pe Simo ni doo 'bhε -yitakonj 'ε 'plεnggo sa -yi 'ε 'le ma. 'Bhε klele 'tε, 'kee- mεε mu 'ε daanle 'sanle -jan 'Nrale- 'ε 'le.

4 'Bhε blaam 'ke -ya pele- Simo ni doo: «-Yitakonj 'ε 'mabεεn- -yi 'ε drεyi', 'bhεε- 'bhi 'pegee 'yaa- kaadeyɔon mu 'ε, -ka 'kaa- kaade yrɔ mu 'ε bo -yi 'ε ba.»

5 'Bhε klele 'tε, 'ke Simo 'a 'pele -a ni doo: «'O Zan, 'o □bwa yrɔ bole ma -bi 'lεε- 'kpen zi, 'bhεε- 'waa kaa do 'kpo 'kunle-. 'Dunj- 'bhi 'a 'pelawoa 'mi ni 'kaa 'mi 'an yrɔ 'ε bo, 'η nu a klele 'ε 'liiwli- ta.»

6 -O yrɔ mu 'ε bole, 'kee- 'mu kaa 'kunle 'ebebele 'kee- kan -a -danj' ta, -asiikoo kaa mu 'ε 'yaa- zan yrɔ mu 'ε 'peedele.

7 -Ayile, 'ke Simo 'pegee -yaa' kaadeyɔon mu 'ε -o kaade mu -bhεεke' mu 'la 'yaa- -yitakonj -vindo' 'ε 'yi 'mu 'siile, 'kaa 'mu 'nu 'bho -o ba. 'Bhε mu nule 'tε 'ke -o 'konj plε 'ε 'pale 'ke kaa 'le -asiikoo -yitakonj plε 'ε 'yaa- zan wlale -yi 'ε □la kaa gbɔnj 'ε 'koo.

8 'Bhε 'yi 'tε, Simo Pieri 'yεkpaale 'bhε ma, 'ke -ya 'kpo zenle- Zesu 'lεε, 'bhεε- 'ke -ya pele- doo: «Mεεzan, 'e 'plεnggo 'η ma, -amasroyi 'η 'yoo- 'ke -za 'yoo- kle mi 'le.»

9 Wlan 'gbu 'ε ni, -gblaan □klaa 'yee- Simo 'pegee -a zi mu 'ε 'kpen 'yi, -o kaa -bebe 'la □kwan 'bhε -zayi'.

10 'BHεε- 'kee- kpa -yaa' kaadeyɔon mu Zebede gbe plε 'ε 'mu ta, Zaki 'pegee Zaan, -gblaan □klaa 'mu 'yi 'ezin-. -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele Simo ni doo: «'Yaa -gblaanle', 'keesan- zɔn ma, 'e nu mεε -bebe 'srɔowole -Waanbhaa' ni 'bhii- 'ε kaa mu kun 'ebe- bele gɔnε- 'la gbεεn-.»

11 'Bhε klele 'tε, 'ke -o -waa' -yitakonj mu 'ε 'pwele -yi 'ε ba, 'bhεε- 'ke -woo dulale 'trε ma. 'Bhε blaam, 'ke -woo 'kpen 'tole -a noo-, 'bhεε- 'ke -o gele- dole Zesu zi.

Zesu -kpaande' mi do -bheela

(Matie 8.1-4; Maki 1.40-45)

12 Zesu 'bhole- -wa do ta, 'ke -kpaande' mi do nule- -a ba. -Kpaande' mi 'ε 'yrekpale Zesu ma, 'ke -ya 'kpo zenle- Zesu 'lεε, 'bhεε- 'kee- -sromabole 'bhε ni doo: «Mεεzan, 'kee- □sɔwa 'ε ni, 'η ma -kpaan 'ε go.»

13 'Bhε klele 'tε, 'ke Zesu 'ε gbe 'trole -a ba, 'ke 'ya gbekpale -a ma, 'bhεε- 'ke -ya

pele- doo: «'Nj 'yoo- -a zi 'bhii- 'ε 'bhεε-, 'ε ma -kpaan 'ε -gwa!» 'Bhε yrε do 'ε □noo bhe, 'ke 'yee- mεε 'ε ma -kpaan 'ε gole-.

14 -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni doo: «'Yaa 'ε 'bhεεza- 'ε 'pele- mεε 'kedo- 'kpo ni. 'Dunj- ge 'ε 'gbu mazron 'sraka 'lεna mi 'ε ni. 'BHεε- *Moizi -kpaande' mu -bhεεza 'sraka 'la -dwa 'bhε 'sraka 'ε go, 'kooko- mokpen' 'a 'yaango- 'bhii- 'ε ma -kpaan 'ε -gwa.»

15 'Bhε □noo bhe, Zesu 'tobholeya 'ε baan' □klaa ba yrekpen- □noo, -asiikoo mεε -bebe 'yaa- zan -o 'trɔnkpale -a ni. 'BHεε- mεε 'ke mu -yaa zan 'mu ma ga mu 'ε goza 'yi.

16 'BHεε- 'dunj-, 'yee- Zesu 'yaa- 'plεnggo- -zamaa' 'ε ma 'waati 'ke ba. 'BHεε- -a do -kplεn 'yaa- ge -bon 'ε drεyi' -a 'seriwole.

Zesu -flugba do -bheela

(Matie 9.1-8; Maki 2.1-12)

17 -Yrekpaa' do, Zesu 'yaa- mεε 'ε mu daan 'zi. Farizi mu 'pegee 'Tonj daan mu 'ε 'yaale- -yaa -a -din. -O -daa Galile 'pegee Zude 'kleen mu 'ε -yi -wa mu 'ε 'kpen ta, 'bhε 'pegee Zeruzalemu. Mεεzan -Waanbhaa' a -glooya' 'la 'yaa- Zesu ta, 'bhela- -yile -e -yaa gade mu 'ε -bhεε 'zi.

18 'Bhε 'yi 'tε, 'ke mεε 'ke mu nule- -flugba do 'le 'bhε 'yilape' 'ε ta. -O -yaa wlayre -glin 'zi -zamaa' mu 'ε 'plεnj-, 'kooko- -o so gele- 'yee- -flugba 'ε 'kpaale- Zesu □la.

19 'Dunj- waa wlayre -srɔowole mεε mu 'ε 'koo. -Ayile, 'ke -o 'sanle 'klele- 'fε 'la Zesu 'yaa- 'bhε □la 'bhε 'wiinj-. 'BHεε- 'ke -woo wlayre do klele- 'bhε 'wiinj-. 'Bhε blaam 'ke -o -flugba 'ε 'kanle 'bhε yrε 'ε □noo bhle do ma, 'bhεε- 'ke -wa zinalε -o 'pegee -a yilape 'ε 'le 'fε 'ε 'kpee Zesu □la.

20 Zesu 'a 'yele- 'bhii- -woo -kpaan 'bhε 'yi, 'ke -ya pele- -flugba 'ε ni doo: «'Nj 'bhεgwlen-, 'η 'yaa- -za 'yoo- mu 'ε 'sroma- -yaan.»

21 'Bhε klele 'tε, 'ke 'Tonj daan mu 'ε 'pegee Farizi mu mu 'ε -wa pele 'sanle -o 'kpee doo: «-Dele mεε 'lεε- 'le, 'bhεε- -e -Waanbhaa' 'tosie zii' -gee' εε? -De 'gbu -le so mεε mu a -za mu 'ε -sroma 'yanle 'ke yaa 'ε go -Waanbhaa' do -kplεn ba εε?»

22 Zesu -o 'kpeejan- mu 'ε dole 'ke -ya pele- -o ni doo: «-Mele klele -kla 'bhεε- 'ka 'kpeejan- mu -o 'bhε gbεεn- -gee' εε?»

23 'BHεε- 'woo- -za plε 'lεε- -o -de 'gbu -la pele -o 'edile εε? 'Ke 'an □pia -flugba ni doo: «'Nj 'yaa- -za 'yoo- mu 'ε 'sroma- □yaan, -ta- 'ke 'an □pia -a ni -ya wlen 'bhεε- -e 'taawo εε?»

24 'Dunj- 'η 'yoo- -a zi 'bhii- 'kaa 'yaango- doo 'bhii- -a 'serj -o Bhaaplεnj Gbe 'ε ni 'trε ta -ge 'kee- mεε mu a -za 'yoo- mu ma -sroma yan.» 'Bhε klele 'tε, 'ke -ya pele- -flugba 'ε ni doo: «'Mi pe 'ε ni doo 'ε 'wlen-, 'ε 'yilape 'ε 'si, 'bhεε- ge 'ε ba -le ma.»

²⁵ 'Bhe yre do 'e □nɔɔ bhe, 'ke -flugba 'e -ya -wlenle mɛɛ mu 'e 'kpen 'yre ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya yilape 'e 'sile, 'kee- gele- -a ba -le ma -Waanbhaa' 'tobhɔlele.

²⁶ 'Bhe 'yi 'te, 'ke mɛɛ mu 'e 'kpen 'kpeelenile -o ma. -Ayile, 'ke -gblaan 'klale -o -yi, 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- dɔɔ: «'Waa 'bhe 'yansi 'sɔle- maza mu kleyre yele -lido.»

Zesu -o Levi 'sii zii'

(Matie 9.9-13; Maki 2.13-17)

²⁷ 'Bhe blaan, 'ke Zesu 'nisrakun mi do yaale yele- 'bhe a yewo 'fɛ 'e □la. -O -yaa 'bhe sii Levi. 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «Nu do 'ɲ zi!»

²⁸ 'Bhe yre do 'e □nɔɔ bhe, 'ke Levi 'e 'wlenle, 'kee- 'ploole -yaa' ye 'e ma; 'bhɛɛ- 'kee- gele- dɔle Zesu zi.

²⁹ 'Bhe blaan, 'ke Levi Zesu 'lewɛɛ pɛ -koo -gbɛnɛ do klele- -a ba -le ma. 'Bhɛɛ- 'kee- 'nisrakun mu -bebe 'pegee mɛɛ -bhɛɛke' mu 'siile 'yee- pele 'e ma.

³⁰ -Ayile, 'ke *Farizi mu 'e 'pegee *Tonj daan mu 'e -o -janwole -o -lɛla' Zesu ma, 'bhɛɛ- 'ke -o yaa -klanlɛnɛ mu 'e 'Irokpale dɔɔ: «-Mɛle □kla 'bhɛɛ- 'ka mu 'pegee 'nisrakun mu, 'bhɛɛ- mɛɛ 'joo 'yɔɔ- mu 'e 'ka -o pele 'zi 'eke- zi ɛɛ?»

³¹ -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «Mɛɛ 'klenyawole mu maza laa do -laanekpa mi ma 'ke yaa 'e go gade mu ba.

³² 'Naa 'nule- mɛɛ -lɛdɔle mu 'siiyre- □nɔɔ 'kaa -o nu -Waanbhaa' ba, 'duj- 'mi □nwa -za 'yɔɔ- kle mu -la 'siile-, 'kooko- 'ke -zadowɛɛ □dwa -o ma waa -za 'yɔɔ- mu 'e 'yi, -o plooo waa -za 'yɔɔ- mu 'e ma.»

Zesu 'pegee 'sunwlaza

(Matie 9.14-17; Maki 2.18-22)

³³ Mɛɛ 'ke mu pe Zesu ni 'ezin- dɔɔ: «Mɛɛ Wiifɛ' Mi Zaan a pɛ -klanlɛnɛ mu 'e 'pegee Farizi mu 'e 'mu a -klanlɛnɛ mu 'e 'mu 'sunwla-, 'bhɛɛ- 'mu 'e 'seriwo 'ebebele, 'bhɛɛ- 'duj- 'bhi a pɛ -klanlɛnɛ mu 'e 'mu bole -o pɛbhlele 'pegee -yi 'bhile- 'te -la ma.»

³⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ke -o mɛɛ mu -siila le do dɔyre □nɔɔ, 'ka 'kpee ma -o sɔ 'sunwlaale 'ke -woo -o bhɛgwlen le -nɔɔ 'e -din 'waati 'la ba ɛɛ?»

³⁵ 'Duj- 'ke le drɛɛ -nɔɔ 'e -gwa -o -din 'waati 'la ba, -o nu 'sɔle- 'sunwlaale 'te.»

³⁶ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu -gɔɔn do bole- -o ni 'ezin- dɔɔ: «Mɛɛ do 'kpɔ laa sɔ sɔpee' 'nɛ do 'kanle -yaa' dune- drɛɛ 'e ma, 'bhɛɛ- -e yaa -dune gwe 'e 'yisra- 'bhe 'le. 'Kee- 'bhe □kla, -e nu dune- drɛɛ 'e 'peedele, 'bhɛɛ- sɔpee' drɛɛ 'e yaa gaa dune- gwe 'e ta.

³⁷ 'Bhɛɛ- 'ezin-, mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa -wɛɛn drɛɛ kla wi 'fle 'flokoo gwe mu 'yi. 'Kee- 'bhe □kla, -wɛɛn drɛɛ 'e 'pliɪ bhla 'e zi, -e nu wi 'fle 'flokoo gwe mu 'e 'peedele, 'bhɛɛ- -e klalaa' 'tre ma, 'bhɛɛ- 'woo- 'flokoo

mu 'e -o 'gbu kle 'sie pɛ 'le 'bhe klegbeya 'e gbɛɛn- bhe.

³⁸ 'Duj- -o sɔ -wɛɛn drɛɛ 'klale 'flokoo drɛɛ mu -la -yi.

³⁹ 'Ezin-, mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa do -wɛɛn drɛɛ mile -la 'kee- -yaan -wɛɛn gwe mile 'le gban. -Amasroyi mɔkpen' 'a pɛ dɔɔ: «-Wɛɛn gwe -lrele' -yiya' -wɛɛn drɛɛ ni.»

6

Zesu 'pegee -yitrɛ' yi ba za

(Matie 12.1-8; Maki 2.23-28)

¹ -Yitrɛ' yi do ma, Zesu 'pegee -yaa' *-klanlɛnɛ mu 'e 'yaa- 'kan zii' ble gba do 'yi. 'Bhe 'yi bhe, 'ke -yaa' -klanlɛnɛ mu 'e dɔle- ble (ble 'e -yoo 'bhii- -mlo gbɛɛn) pɛbhɛ mu 'e 'srɔnle- ma -o -vlo mu 'e ma. -O -yaa 'bhe pɛbhɛ mu 'e -gloɔ 'zi -o 'kɔɔ, 'ke -woo klooo mu 'e go -a bhe mu 'e ma, 'bhɛɛ- -woo bhle.

² 'Bhe klele 'te, 'ke Farizi mu 'ke mu 'a 'Irokpale dɔɔ: «-Mɛla ma waa -za 'la 'bhe kle -yitrɛ' yi ma, 'ka mu -o 'bhɛɛ- kle 'zi ɛɛ?»

³ Zesu pe Farizi mu 'e ni dɔɔ: «'Gbɔn -bhlengbe *Davidi 'gbu 'pegee -a zi mu 'e □dia -yrekpa' do, 'bhɛɛ- -o -za 'la 'bhe □kla 'ka 'laa 'bhe tapele -lido' ɛɛ?»

⁴ 'Nj bhe, -e -wlaa -Waanbhaa' Gba 'Fe 'e □la, 'bhɛɛ- -o 'sraka -gwa -Waanbhaa' ni 'bluu mu 'la 'le, -e 'mu □sia. 'Bhɛɛ- -yoo □bhla, 'bhɛɛ- -yoo 'ke □naa -a zi mu 'e ni. 'Duj- -kɔɔ' 'tonj 'e ta, yaa do mɛɛ -bhɛɛke' do kpɔ 'kpee 'ke 'bhe 'bhe 'bluu mu 'e bhle, 'ke yaa 'e go *sraka 'lɛna mu do -kplɛn -la ba.»

⁵ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «*Bhaaplɛn Gbe 'e 'ke -ya □pia -o -za 'oo -za 'la kle -yitrɛ' yi 'e ma, -o 'bhɛɛ- -klosikun.»

Mɛɛ gbe 'kwlanle- do -bhɛyre' Zesu 'kɔɔ

(Matie 12.9-14; Maki 3.1-6)

⁶ -Yitrɛ' yi -bhɛɛke' do ma, 'ke Zesu gele- wlale *Zuufu mu daanfɛ' 'e □la. 'Bhɛɛ- 'kee- mɛɛ mu daanle 'sanle -jan 'Nrɛle- 'e 'le. 'Duj- mɛɛ gbe -yie' 'kwlanle- do -yaa mɛɛ mu 'e 'plɛɲ- 'bhe 'fɛ 'e □la.

⁷ 'Tonj daan mu 'e 'pegee Farizi mu 'e -o -yaa zi 'bhii- -o -la yre -sɔɔwo' Zesu ta, 'ke 'bhe 'yee- mɛɛ 'e 'bheela- -yitrɛ' yi 'e ma. 'Bhɛla- -zɛɛle, -o -yaa -a 'klosikun zii' -a kleza mu 'e ma.

⁸ 'Duj- Zesu -o 'kpeejan- mu 'e dɔle, 'ke -ya pele- mɛɛ gbe 'kwlanle- 'e ni dɔɔ: «'E 'wlen-, 'bhɛɛ- nu dula- mɔkpen' 'yre □la -ge doo!» 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- mɛɛ 'e -ya -wlenle' 'bhɛɛ- 'kee- nule- dulale -o 'kpen 'yre □la.

⁹ 'Bhɛɛ- 'ke Zesu -o -Irokpale dɔɔ: «-Kɔɔ' 'tonj 'e ta, mɛɛ sɔ -za 'wlan klele- taa- -e sɔ -za 'yɔɔ- klele- -yitrɛ' yi 'e ma ɛɛ?' 'Bhɛɛ-

mɛɛ sɔ mɛɛ -bheele' -yitre' yi 'e ma, taa-mɛɛ sɔ mɛɛ dele- 'yee- yi 'e ma ɛɛ?»

¹⁰ Zesu 'e 'yrekpaa- -o ta frii, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- mɛɛ gbe 'kwlanle- 'e ni dɔɔ: «'E gbe 'e 'yisron!» -Ya gbe 'e 'yronle- 'ke 'bhe 'ledɔɔle.

¹¹ 'Bhe klele 'te, 'ke 'Tonj daan mu 'e 'pegee Farizi mu 'e -woo zrupliile. 'Bhɛɛ- -o -yaa nu 'sɔle- -za -gloɔn 'la klele- -a ni, -woo 'eke- -lrokpale -saan 'bhe 'yi.

Zesu -yaa' -klanlanɛ vu ta plɛ 'ɛ makun' zii'

(Matie 10.1-4; Maki 3.13-19)

¹² 'Bhe 'waati 'e ba, 'ke Zesu gele- -a 'seriwoyɛ nɔɔ- goɔn do 'wiinj-. 'Bhɛɛ- -e □bwa -a 'seriwole ma -Waanbhaa' ni -bi 'e 'kpen zi.

¹³ Too -klinle', 'kee- -yaa' -klanlanɛ mu 'e 'siile, 'ke -ya vu ta plɛ makunle -o ba, 'bhɛɛ- 'kee- 'mu klele- -yaa' *winbɔwo mu 'le.

¹⁴ 'Woo- mɛɛ vu ta plɛ 'e 'wo -le -gɛ: Simɔ 'la -e 'bhe 'tokpaa- Pieri, 'bhe 'pegee 'bhe nɛnɛ- Andre, Zaki 'pegee Zaan, 'bhɛɛ- Filipu 'pegee Batremi.

¹⁵ Matie 'pegee Toma, 'bhɛɛ- Alife gbe Zaki 'pegee Simɔ 'la -o -yaa 'bhe sii Zeloti, 'bhe 'yi -le dɔɔ mɛɛ 'la zan -yaa 'bhe a 'klɛɛn 'e -vavade 'egbenele.

¹⁶ 'Bhɛɛ- Zaki gbe Zudi, 'bhe 'pegee Zuda Isikarioti, mɛɛ 'la zan -dawli' □kpaɛ Zesu gbe ta, 'bhɛɛ- -ya -lɛnaa -a -sɔɔnnii' mu 'e ni.

Zesu -o mɛɛ mu daan 'zi -Jan 'Nrale- 'ɛ 'le 'kee- gade mu bhee

(Matie 4.23-25)

¹⁷ Zesu 'pegee -yaa' *klanlanɛ mu -o -gwa goɔn 'e 'wiinj-, 'bhɛɛ- -o -nwa dulale goɔn 'e kpɛla-. -Yaa' -klanlanɛ -vin 'sɛ mu 'e 'pegee -zamaa' 'saa do -yaa -o zi 'bhe yɛ 'e nɔɔ-. 'Woo- mɛɛ 'sɛ mu -o dayɛ 'e □yaa 'ebebele: -o 'ke mu -daa Zude 'klɛɛn 'yi, -a 'ke -daa Zeruzalemu, 'bhɛɛ- -a 'ke mu -daa weyi- 'le ma -wa mu 'e ta, Tiri 'pegee Sidon.

¹⁸ -O 'kpen □nwa -o 'tronkpale Zesu 'wojan- mu 'e □la, 'bhe 'pegee -o 'ke mu □nwa 'mu ma ga mu go zayi'. 'Bhɛɛ- 'zina mu 'yaa- mɛɛ 'la zan mu zi, -e 'zina mu 'e □gbian 'bhe zan mu 'e zi.

¹⁹ 'Soleya ma fanjan- do -yaa da 'zi Zesu 'fle 'e 'yi, 'bhɛɛ- 'ke gade mi 'oo gade mi 'la □yaa yan -a ma, 'bhe □yaa bhee. 'Bhela-yile, -zamaa' 'e 'kpen □yaa zi 'bhii- -o yan -a ma -o -bhee zayi'.

-Za 'wlan 'pegee -klɔɔɔ'

(Matie 5.1-12)

²⁰ Zesu 'e 'yrekpale -yaa' -klanlanɛ mu 'e ta, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ:

«'Ka mu 'la 'ka -o 'ke 'koɔflenjan mu 'le, 'kaa- pɛ -yinra'!

-Amasroyi 'kaa pɛ -le 'ke *-Waanbhaa' a -bhleŋgbeya -wa 'e 'le.

²¹ Gbɔn -o 'ka mu 'la de 'zi -zɔn, 'kaa- pɛ -yinra'!

-Amasroyi 'ka nu pele -bebe 'sɔɔwole 'kee- pa 'ka ta.

'Bhɛɛ- 'ka mu 'la 'ka -o wisi' zii' -zɔn, 'kaa- pɛ -yinra'! -Amasroyi 'ka nu 'sonsile.»

²² «Mɛɛ mu -o 'ka mu 'la mafinyanwo zii', 'bhɛɛ- -woo -banjo' zii' 'ka 'yi, 'ke -o 'ka -zwanwo', 'bhɛɛ- -o 'ka 'tosie zii' 'mi Bhaapɛɛn Gbe 'e 'to 'e -zayi', 'kaa- pɛ -yinra'!

²³ 'Ke -o 'bhe 'kla 'ka ni bhla 'la ba, -ka 'ka zrukpaala 'egbenele 'kee- kan -a -dan' ta. -Amasroyi, -tron -gbene do -o 'ka 'magben- 'zi lafle' yi. -O -taa mu -yrenkpaɛ -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e ta 'elwale -so 'bhɛɛ- gbɛɛn-.

²⁴ 'Dun- 'ka mu -naflo zan mu, 'ka ta -yɛn! -Amasroyi 'ka mu 'kaa- pɛ -za 'wlan 'e 'sɔɔwoa- gban -gɛ.

²⁵ 'Ka mu 'la kpedɔle -o -zɔn, 'ka ta -yɛn! -Amasroyi gbɔn nu 'ka dele! 'Ka mu 'la 'ka -o 'sonsi zii' -zɔn, 'ka ta -yɛn!

-Amasroyi ga nu 'kpale- 'ka ta, 'bhɛɛ- 'ka wisi.

²⁶ «'Ka ta -yɛn! 'Ke mɔkpen' 'ka ma jan -Irele' □woa. -Amasroyi -o -taa mu -yaa kle 'bhɛɛ- gbɛɛn- 'elwaleta bhla ma -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e ni.»

Zesu pe dɔɔ -kɔɔ 'sɔɔnnii mu -za 'sɔ -kɔɔ' ni

(Matie 5.38-48; 7.12)

²⁷ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Ka mu 'la 'ka 'kpen -o 'ka 'tronkpa zii' 'mi ni -gɛ bhe, 'mi pe 'ka mu ni dɔɔ 'ka 'sɔɔnnii mu -za 'sɔ' 'ka ni. -Ka -za 'wlan kle 'ka vensi mɛɛ 'la zan mu yin 'lii' mu ni.

²⁸ 'Ke mɛɛ 'la zan mu 'ka 'danganwoa -ka 'dumawo 'bhe zan mu 'e ni. 'Bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu -o -yrenkpa' zii' 'ka ta, -ka 'ka 'seriwo 'mu a -za ma.

²⁹ 'Ke mɛɛ do 'e 'tron do -dwa, 'e 'tron gbe do 'e 'bhe do -a ni 'bhɛɛ- -ya zɔn. 'Ke mɛɛ do 'yaa- dune- tralape 'e □sia, -a 'to 'bhɛɛ- -e 'yaa- dune- 'e 'gbu 'si 'ezin-.

³⁰ 'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan pe do -yrewoa 'e ma, 'yaa' 'e -gbɛdɔle 'bhe 'nale- ma -a ni. 'Bhɛɛ- 'ke -o pe do □sia 'e 'kɔɔ, 'yaa 'bhe pe 'e -zapele 'bhe zan ma.

³¹ 'Kaa- zi 'bhii- mɛɛ mu -za yeke- 'la kle 'ka mu ni 'ka mu 'bhɛɛ- yeke- za kle 'bhe zan mu 'e ni.

³² 'Ke 'ka -za sɔ mɛɛ 'la zan mu ni, 'ke 'bhe zan mu 'te -la -za sɔ 'ka ni, 'bhe -tron -o 'ka ma -mela -le ɛɛ? 'Ali- *-za 'yɔɔ- kle mu 'e -za sɔ mɛɛ 'la zan mu ni, 'mu -la -za sɔ -o ni

³³ 'Bhɛɛ- 'ke 'ka -za 'wlan kle mɛɛ 'la zan mu do -kplɛn -za 'wlan kle 'ka ni 'te, 'bhe

'trɔn -o 'ka ma -mɛla -le ɛɛ? 'Ali- -za 'yɔɔ-
klɛ mu 'a klɛ 'bhɛɛ- gbɛɛn-.

³⁴ 'Bhɛɛ- 'ezin-, 'ke 'kaa 'yaango- 'bhii-
mɛɛ 'la zan mu nu 'sɔlɛ- 'kaa- ca 'ɛ gbawolɛ
'ka ca kpa 'bhɛ zan mu -la ma, 'bhɛ ma
-trɔn -o 'ka ma -mɛla -le ɛɛ? 'Ali- -za 'yɔɔ-
klɛ mu ca kpa mɛɛ 'la zan mu sɔ -waa' ca
'ɛ gbawolɛ 'mu -la ma.

³⁵ 'Dun- 'ka mu, 'ka 'sɔɔnnii mu -za 'sɔ 'ka
ni. 'Bhɛɛ- -ka -za 'wlan klɛ -o ni. -Ka ca 'kpa
mɛɛ mu ma, 'bhɛɛ- 'ka zru laa bolɛ a ni.
'Ka nu -trɔn -gbɛɛ do -srɔɔwolɛ, 'bhɛɛ- 'ka
nu klɛlɛ laanima -Waanbhaa' -nɛ mu 'lɛ.
-Amasroyi -yoo 'ɛwlanlɛ mɛɛ kloɔ 'pegeɛ
mɛɛ yienlɛ mu ma.

³⁶ Mɛɛ -yrenkla' 'ka ma, 'bhii- mɛɛ
-yrenkla' 'ka Dɛ -Waanbhaa' ma gɔnɛ- 'la
gbɛɛn-»

*'Eke- 'tɔ 'yɔɔ- 'pele- laa lele
(Matie 7.1-5)*

³⁷ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Ka 'laa 'eke-
'tɔpɛlɛ, 'kooko- waa 'ka mu 'tɔpɛ 'ezin-. 'Ka
'laa 'lalɛ- 'eke- ta, 'kooko- waa nu -lalɛ- 'ka
mu ta 'ezin-. -Ka 'eke- a -sroma 'yan, 'bhɛɛ-
-Waanbhaa' nu 'kaa -sroma 'yanlɛ-.

³⁸ -Ka 'ka -vin mu gba pɛ ba, 'bhɛɛ-
-Waanbhaa' nu 'ka mu gbale pɛ ba
'ezin-. 'Ka pɛ yeke- 'la [naa mɛɛ mu ni,
-Waanbhaa' nu 'bhɛɛ- yeke- pɛ 'ɛ 'nale- 'ka
ni. -Yoo 'bhii- 'kee- mɛɛ gba pɛ ba 'ebebele,
'ɛ 'bhɛ pɛ 'ɛ kla pɛdanpɛ do 'yi, 'bhɛɛ- 'ɛ
'bhɛ pa. 'Bhɛɛ- 'ya tagbaan 'fɔ 'kee- ge
'tenlɛ- 'yee- pɛdanpɛ 'ɛ 'pale- ma, 'bhɛɛ-
'yee- pɛ 'ɛ 'ke klalaa'. 'Bhɛ klɛgbɛya do
'ɛ 'yi bhɛ, 'kaa- pɛ nagbɛya 'ɛ mɛɛ mu ni,
-Waanbhaa' nu 'bhɛɛ- wlata pɛ nale 'ka mu
ni 'ezin-»

³⁹ 'Bhɛ blaɛn, 'ke Zesu -gɔɔn do bɔlɛ- -o ni
'ezin- dɔɔ: «'Yrɛ wi mi do laa sɔ -a -vindo'
mi -yrɛ wi mi do -lɛdɔlɛ, 'kebhlaale -o mɛɛ
plɛ nu baalɛ -gluu do 'yi.

⁴⁰ -Laku 'nɛ do -yi 'laa ya -a daan mi
'ɛ ni. 'Dun- 'ke -laku 'nɛ 'la 'bhɛ 'sɛwɛ
-daanna 'elrele, -ɛ nu klɛlɛ 'bhii- -a daan
mi 'ɛ gbɛɛn-.

⁴¹ -Mɛlɛ [kla -gaa 'klɛnɛ do 'la -yoo 'ɛ
nɛɛnɛ- 'ɛ -yrɛ ba, 'ɛ 'bhɛɛ- ye, 'bhɛɛ- 'dun-
'yaa- sɔ 'ɛ 'gbu 'yrɛ ba -yrikpu' 'ɛ 'yele ɛɛ?

⁴² 'E sɔ a pele- 'nale- 'ɛ nɛɛnɛ- 'ɛ ni dɔɔ:
'N nɛɛnɛ-, dula- doo, 'mi 'ɛ 'yrɛ ba -gaa
'klɛlɛnɛ go.» 'Dun- 'bhɛ 'waati 'ɛ ba 'ke
-yrikpu' do -o 'bhi 'gbu -yrɛ 'ɛ ba, 'bhɛɛ-
'yaa 'bhɛ ye ɛɛ? Mɛɛ -yrɛkɔɔza klɛ mi, 'ɛ
'gbu 'yrɛ ba -yrikpu' 'ɛ go 'ɛlwale 'pɛ, 'bhɛɛ-
'kee- yrɛ ma [ya 'waati 'la ba, 'ɛ nu 'sɔlɛ- 'ɛ
nɛɛnɛ- 'ɛ 'yrɛ ba -gaa 'klɛnɛ 'ɛ gole-»

*-Yri diinj 'pegeɛ -a bhaa
(Matie 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Yri diinj -lrele' laa
bhaa -yɔɔ klɛ, 'bhɛɛ- -yri diinj -yɔɔ' laa bhaa
-lrele' klɛ.

⁴⁴ -O -yri diinj mu 'kpen dɔ -o bhaa mu
-la ma. Waa figi bhaa kan -zulɛrɛ diinj 'yi.
'Bhɛɛ- waa -drɔɔ bhaa kan daanlɛrɛ diinj
'yi.

⁴⁵ Mɛɛ zru -lrele' -za 'wlan -la klɛ 'bhii-
-za 'wlan yeke- 'la -yoo -a zru 'ɛ 'yi; 'dun-
mɛɛ zru -yɔɔ' -za 'yɔɔ- -la klɛ 'bhii- -za
'yɔɔ- yeke- 'la -yoo -a zru 'ɛ 'yi. -Amasroyi
-za yeke- 'la -yoo bhaaplɛn 'kpee, -ɛ 'bhɛɛ-
wlata -janwo'»

*'Fɛ plɛ ma -gɔɔn
(Matie 7.24-27)*

⁴⁶ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «-Mɛlɛ -kla 'bhɛɛ-
'ka 'mi sii dɔɔ: Mɛɛzan, Mɛɛzan, 'bhɛɛ- 'ka
'laa 'mi zru maza klɛ ɛɛ?

⁴⁷ 'Ke mɛɛ 'la zan -nwa 'mi ba, 'bhɛɛ- 'ke
-ya 'trɔnkpaa- 'mi 'wojan- mu 'ɛ [la, 'bhɛɛ-
'kee- 'taawoa [-o ta, -o sɔ 'bhɛ zan 'ɛ 'kpale
pɛ 'la ma, 'ɲ 'yoo- zan 'bhɛ zɔnlɛ 'ka ni.

⁴⁸ 'Bhɛ zan -o 'bhii- mɛɛ do 'la -ɛ 'fɛ do
dɔlɛ- -saan. -E 'fɛ gaan bɔ -gluu 'ɛ [kaan
'ɛgbɔɔnlɛ, 'bhɛɛ- -ɛ 'fɛ gaan 'ɛ [bwa vlɛ -saa
do ta. La banlɛ blaɛn 'ke tɔ 'ɛ 'pale, 'bhɛɛ-
-yi 'pɔɔ 'ɛ [nwa 'pale- 'fɛgwɛlɛ- ma, 'dun-
yaa 'sɔlɛ- -a bɛɛnlɛ-. -Amasroyi 'fɛ 'ɛ dɔlɛ-
yaa 'elrele.

⁴⁹ 'Dun- 'ke mɛɛ 'la zan 'ɛ 'trɔnkpaa- 'mi
a -jan mu 'ɛ [la, 'bhɛɛ- 'ke yaa 'taawolɛ
-o ta, 'bhɛ zan 'ɛ 'pwele -o 'ke mɛɛ do 'la
'kee- -yaa' 'fɛ 'ɛ -dwa 'trɛ kpataakpa 'ɛ ta,
'bhɛɛ- yaa gaan bɔ -gluu 'kanlɛ- -a -la. La
do banlɛ blaɛn, 'ke tɔ 'ɛ 'pale, 'bhɛɛ- 'ke -yi
'pɔɔ 'ɛ 'nule 'pale- 'yee- 'fɛgwɛlɛ- 'ɛ ma. 'Bhɛ
klɛlɛ 'tɛ, 'kee- 'klaalɛ 'bhɛɛ- 'fɛ 'ɛ 'kpen [wɪa
'fɛnɛnɛ.»

7

*Zesu Romɛ mu a -srwase' -kunlii do a
yewonɛ do -bheela*

(Matie 8.5-13; Zaan 4.46-54)

¹ Zesu 'yanlɛ- 'bhɛ -jan mu 'ɛ 'wolele mɛɛ
mu 'ɛ ni, 'ke 'yee- 'pegeɛ -yaa' -klanlanɛ mu
'ɛ -o gele- Kapɛnɔmu -wa 'ɛ ta.

² Romɛ mu a -srwase' -kunlii do -yaa 'bhɛ
-wa 'ɛ ta, 'bhɛɛ- ga -gbɛnɛ do -yaa 'bhɛ a 'fɛ
'ɛ [la yewonɛ mu 'ɛ do ma. -A -za -yaa sɔ
-a zan ni 'ɛglɔlɛ. 'Bhɛ -ɛ 'yaa- zan gale,

³ 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'yee -srwase' -kunlii 'ɛ -ya
'malawoa 'kaa Zesu [nwa, 'kee- Zuufu mu
a 'gwlaan- gbalaɛn mu 'ɛ 'ke 'winbɔlɛ Zesu
'siiyɛ- nɔɔ- 'kaa 'bhɛ 'nu -yaa' yewonɛ 'ɛ
'bhɛɛ-.

⁴ 'Bhɛ 'gwlaan- gbalaɛn mu 'ɛ gele 'tenlɛ-
Zesu ma, 'ke -o 'bhɛ -sromabɔlɛ dɔɔ: «'E
'zoolɛ, 'yaa 'ɛ -bangolɛ bhole ma mɛɛ 'lɛɛ-
ba.

⁵ -Amasroyi, -kɔɔa' 'klɛnɛ 'ɛ 'yi mu 'ɛ -za
sɔ a ni 'ɛgbɛnɛlɛ. 'Bhɛɛ- 'yele- 'o daanfɛ' 'ɛ
-dwa.»

⁶⁻⁷ 'Bhɛ klɛlɛ 'tɛ, 'ke Zesu dɔlɛ- gele -la
'yee- -srwase' mi 'ɛ ba -lɛ ma. -E bhole

-yaa' fe 'e -din 'waati 'la ba, 'bhɛɛ- 'yee-
-srwase' -kunlii 'e -ya bhegwlɛn mu 'ke mu
winbwa- Zesu ta 'kaa -wa pe 'bhe ni dɔɔ:
«Mɛɛzan, 'yaa 'e 'gbu 'trɛbhɔle. 'Naa -o 'ke
mɛɛ wlan 'le, -ayile 'mi 'gbu 'laa gele 'e ta
ye; 'bhɛla -yile 'yaa so nule- 'mi ba -le ma.
'Dun- 'jangɔ' do 'kpɔ' wo, 'bhɛɛ- 'an yewone
'e nu -bheele'.

⁸ 'Mi 'gbu -kunlii -o, 'bhɛɛ- 'mi 'gbu -o 'ke
-srwase' 'ke mu -kunlii 'le 'ezin-. 'Mi so -a
do winbɔle, 'bhɛɛ- 'bhe ge; 'bhɛɛ- 'mi so -a
-bhɛɛke' do 'siile, 'bhɛɛ- 'bhe nu. 'Ezin- 'ke
'mi 'a 'ɔpia 'an pe yewone 'e -za 'la 'bhe kle,
'bhe' 'bhɛɛ- kle.»

⁹ Zesu 'yee- -srwase' mu a -kunlii 'e
'liijan- 'e 'male-, 'ke -a zrukpaale 'gbu
'egbenele. -Ayile 'ke -ya -leklale -a zi
-zamaa' 'e ta, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ:
«-A 'san 'ke 'ɲ -Jan 'nrɛle- 'e 'wole- zisan,
'naa 'bhe 'yansi mɛɛ -gloɔn yele -lido' 'ke
'bhe 'bhe kpa 'mi 'yi 'egbenele 'bhii- mɛɛ
'leɛ- gbɛɛn- Izraɛli 'kleɛn 'e 'yi -ge.»

¹⁰ 'Bhe blaɛn, 'ke 'yee- -srwase' -kunlii 'e
yaa winbɔwo mu 'e 'niinale -a ta -yaa' 'fe
'e 'le ma. 'Bhɛɛ- 'ke -o bhɔle -yaa' yewone
'e bheele- ta.

Zesu glaɛnle do gbe 'e -bwela gale ba

¹¹ 'Bhe blaɛn, 'ke Zesu gele- -wa do ta, -o
-yaa 'bhe -wa 'e sii Naini. -Yaa' -klanlanɛ
mu 'e 'pegee -zamaa' 'saa do -ja -a zi 'bhe
-wa 'e ta.

¹² -E 'ɔbhwa bhla 'la ba 'bhe -wa 'e -din,
'ke -o -leɔpale gbaa bin mu 'ke mu 'le, 'mu
'yaa- ge 'zi glaɛnle do -la -nɛ 'gwaan-
bhɛdo 'kpɔ' 'e binle. -Ayile, -wa 'e ta mɛɛ
'sre do 'ɲnwa 'yee- le -nɛ 'e zi -a gbe 'e
binyre nɔɔ-.

¹³ Mɛɛzan Zesu 'a yele, 'ke -a -yrenklale
'bhe ma, -ayile 'ke 'yee- Zesu 'a pele- -a ni
dɔɔ: «'Yaa wisile!»

¹⁴ 'Bhɛɛ- 'ke -ya mabɛɛnle gbaa 'e -din,
'bhɛɛ- 'kee- 'kunle -a 'kpa 'kesu 'e ma. 'Bhe
klele 'te, 'ke gbaa bina- mu 'e -o dulale.
'Bhɛɛ- 'ke Zesu 'a 'pele gbaa 'e 'a ni dɔɔ:
«-Zwanne, 'e 'wlen-!»

¹⁵ 'Bhe yre do 'e 'ɲnɔɔ bhe, 'yee- -nɛ
-zwanne 'la -gaa bi bhe, -e -bwela, 'bhɛɛ- -e
-wlenle', 'kee- -janwole 'sanle. 'Bhe blaɛn,
'ke Zesu 'a 'nale -a nɛɛ ni.

¹⁶ 'Bhe klele 'te, mɛɛ mu 'la 'yaa- 'bhe
yre 'e 'ɲnɔɔ ye, -gblaɛn 'ɔklaa 'mu 'kpen
'yi, 'bhɛɛ- 'ke -o -Waanbhaa' 'tɔbhɔle dɔɔ:
«-Waanbhaa' -lela' janwo mi -gbɛɛ do
-nwa -kɔɔ' plen-, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' -nwa
-yaa' mɛɛ mu 'e taglinle!»

¹⁷ -Ayile 'ke Zude 'kleɛn 'e 'yi mu 'e kpen
'pegee -a -din mu 'e -o 'kpen Zesu kleza 'e
'male.

*Mɛɛ Wiɛɛfɛ' Mi Zaan -yaa' -klanlanɛ ple
winbwa- Zesu ba
(Matie 11.2-19)*

¹⁸ Zesu -za mu 'la 'ɔkla, 'yee- Zaan
a -klanlanɛ mu 'e 'mu 'bhe mu 'kpen
'yigɔɔnna -a ni.

¹⁹ Zaan 'bhe 'male-, 'kee- -yaa' -klanlanɛ
ple 'siile, 'ke -yoo winbɔle Mɛɛzan Zesu ba.
-E pe -o ni -o ge Zesu 'lɔrkpa dɔɔ: «-O mɛɛ
'la 'nuza- 'ɔpia, 'bhi -le 'bhe zan 'e 'le, taa-
'woo 'yrikpa mɛɛ -bhɛɛke' 'nule- ta ɛɛ?»

²⁰ -O bhɔle Zesu -din, 'ke -wa pele- 'bhe ni
dɔɔ: «Mɛɛ Wiɛɛfɛ' Mi Zaan 'o 'winbwa- 'e
'lɔrkpa yre nɔɔ- dɔɔ: -O mɛɛ 'la 'nuza- 'ɔpia
'bhi -le 'bhe zan 'e 'le taa- mɛɛ -bhɛɛke' -o
zan 'bhi blaɛn ɛɛ?»

²¹ 'Bhe 'waati do 'kpɔ' 'e ba, 'ke Zesu mɛɛ
-bebe ma ga mu gole-, -e 'zina mu -gbian
mɛɛ -bebe zi, 'bhɛɛ- -e -yre 'wi mu -yre
'liiploola.

²² 'Bhe blaɛn, 'ke -ya pele- Mɛɛ Wiɛɛfɛ'
Mi Zaan a winbɔwo mu 'e ni dɔɔ: «'Ka -za
mu 'la kleyre -ya 'ɲ 'kɔɔ, 'bhɛɛ- 'ka -jan mu
'la 'ɲmaa, -ka ge 'mu 'kpen 'yigɔɔn- Zaan ni.
-Kaa pe -a ni dɔɔ: -yre 'wi mu -o yre ma ye
'zi, -flugba mu -o 'taawo zii', -kpaandɛ' mu
ma -kpaan -o go 'zi, 'trɔn 'wi mu -o -jan
'ma zii', 'bhɛɛ- gbaa mu -o bwe 'zi gale ba.
'Ezin- -kaa pe -a ni dɔɔ 'kaa 'ɲ 'yoo- -Jan
'Nrɛle 'e 'wo zii' -yrenbhɔ' de mu ni.

²³ 'Ke mɛɛ 'la zan laa 'ploole- 'mi a pe zi
'e ma, 'bhe zan a pe -yinra'.»

*Zesu -o Mɛɛ Wiɛɛfɛ' Mi Zaan ba janwo
'zi*

²⁴ Zaan a *winbɔwo mu 'e gele blaɛn, 'ke
Zesu -zamaa' 'e 'lɔrkpale 'sanle 'yee- Zaan
ba zayi' dɔɔ: «'Ka -ja -mela -glinle' -kpe 'e
ta. -Ploo -yaa togo 'la bɛɛn 'zi 'bhe -le 'kele-
ɛɛ?»

²⁵ 'Bhɛɛ- 'ka -ja mɛɛ 'la -glinle' -kpe 'e ta,
'ka dune- 'lrele- 'ɔya -a ta ɛɛ? Mɛɛ 'la 'zan
mu dune- 'lrele- mu kla 'mu ta, 'bhɛɛ- 'ke
pe -lrele' -bebe -o 'mu -kɔɔ, 'bhe zan mu 'e
-woo -bhleɛgbe mu -la 'fe mu 'ɲla.

²⁶ 'Ka -ja 'dun- -dela -glinle' -kpe 'e ta ɛɛ?
'Ka -Waanbhaa' *-lela' janwo mi do -la 'ɔya
ɛɛ? Wlan 'gbu 'e ni, -yoo 'ke 'bhe do 'le,
'bhɛɛ- 'dun- -a gbilaɛn -yiya' -Waanbhaa'
-lela' janwo mi do ni.

²⁷ -Amasɔyi Zaan -le 'ke -Waanbhaa'
mɛɛ 'la zan a -janwoa -yaa' 'Sɛwe 'e 'yi
dɔɔ: «'E 'yrekpa -ge doo, 'mi 'e 'leɛ -tooroɔ
mi do winbwa-. 'Bhe nu 'e 'leɛ zibhe 'e
magaɛnle.»

²⁸ 'Bhɛɛ- Zesu pe -o 'ezin- dɔɔ: «-A 'san
'ke -Waanbhaa' 'drunyan kle, 'bhe 'yansi
mɛɛ laa yale -lido', 'ke 'bhe gbilaɛn -yiya'
Zaan ni. 'Dun- *-Waanbhaa' a -bhleɛgbeya
-wa 'e ta mɛɛ 'fientɔɔnne 'e bhe gbilaɛn
'yiya- 'yee- Zaan 'gbu ni.

²⁹ Mɛɛ mu 'e 'kpen 'pegee 'nirakun mu
'e -o -yaa -o 'trɔn 'kpa zii' Zaan ni. -O 'kpen
'a 'yaangwa- 'bhii- -Waanbhaa' -leɔɔle -o,

'bhela- -yile -o -dwa -a -la 'ke Zaan -o wiinfe -yi ba ba.

³⁰ 'Dun- Farizi mu 'e 'pegee 'Tonj daan mu waa dɔle -a -la 'ke Zaan -o wiinfe -yi ba, 'bhe ya 'e 'yi, waa -Waanbhaa' -ledɔle -a ma.»

³¹ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'N so 'saanige mu -o danle- -mela ma ee? 'Bhɛɛ- -o 'pwele- -o 'ke -de 'gbu -la -le ee?»

³² 'Saanige mu 'e -woo 'bhii- -ne mu 'la 'yaale- -o -zabla' -kpan do ta, 'bhɛɛ- -o 'ke mu -o -a 'pe 'zi -o -vin mu 'e ni dɔɔ: «'O 'srokpa -gofen' mu 'pian 'ka ni, 'bhɛɛ- 'ka 'laa 'srotanle. 'O wisi' 'sro mu -kpa 'ka ni, 'bhɛɛ- 'ka 'laa wisile!»

³³ 'Bhe ya 'e 'yi, Mɛɛ Wiinfe' Mi Zaan 'nwa, yaa -yaa pele, 'bhɛɛ- yaa -yaa -dɔɔ mi, 'bhɛɛ- 'ka pe dɔɔ 'zina mu -o -a zi.

³⁴ 'Bhɛɛ- Bhaapɛɛj Gbe 'e 'nwa, 'bhe pebhle, 'bhɛɛ- 'bhe -wɛɛn mi. 'Bhɛɛ- 'ka pe 'bhe ma dɔɔ: -ka 'ka 'yɛkpa 'a ta, mɛɛ 'lɛɛ- -a bole -o pebhlele 'pegee -wɛɛn -la mile ma. 'Bhɛɛ- -a bhɛgwɛn mu -o 'ke 'nisrakun mu 'pegee mɛɛ 'joo 'yɔɔ- -bhɛɛke' mu -la -le!

³⁵ 'Dun- mɛɛ 'la zan mu 'kpen -o -kpa -Waanbhaa' a -zadɔleya 'e 'yi, 'bhɛɛ- -wa 'ya 'bhii- -a -ledɔle -o, 'bhe zan mu 'kpen -dwa -a -la.»

Zesu -o Farizi mi Simo ba 'fe 'e 'ɛla

³⁶ Farizi mi do pebhle 'kla, 'bhɛɛ- -e Zesu 'siila- 'bhe pebhle 'e ma -a ba -le ma. Zesu 'bhɔle- 'bhe 'nɔɔ, 'kee- gele- yaale pebhle tabali 'e zi.

³⁷ 'Bhe -wa 'e ta le do 'joo 'yaa- 'eyɔle. -Ya 'malawoa 'kaa Zesu -o pele 'zi Farizi mi 'e -yaa' 'fe 'e 'ɛla, 'kee- nule- 'ke alibatri buteli 'plɛɛle- do 'le, 'bhe 'pale- -yaa 'ke -lasiklɔɔ -gbɛn 'nrɛle- do 'le.

³⁸ 'Yee- le 'e 'nwa dulɛle Zesu -zan, 'bhɛɛ- 'kee- 'yaale 'bhe gaan ma. 'Kee- wisile 'ke -ya -yɛɛyi' 'klale Zesu gaan ma. 'Bhe blaɛn 'ke -ya -yɛɛyi' mu 'e gole- Zesu gaan ma -a winle mu 'e 'le, 'bhɛɛ- 'ke -ya gbɛ kan Zesu gaan mu 'e ma yɛtɛtɛ.

³⁹ 'Bhe klele 'tɛ, Farizi mi 'la Zesu 'siila- pele 'e ma, 'bhe 'yɛkpaɛ -a ma, 'ke 'bhe 'a pele- 'bhe 'kpee dɔɔ: «'Ke mɛɛ 'lɛɛ- -yoo 'ke -Waanbhaa' -lela' janwo mi kpataakpa 'gbu 'le bhe, le -gɔɔn 'la 'kun zii' -a ma bhe, -e -yaa nu 'bhe 'yaangole. -E -yaa nu -a dɔle 'bhii- le 'joo 'yɔɔ- do -le 'kele.»

⁴⁰ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele 'yee- Farizi mi Simo ni dɔɔ: «'N 'yoo- -a zi 'bhii- 'ɛ -jan do wo 'e ni.» Simo pe -a ni dɔɔ: «'N Zan, -a wo!»

⁴¹ Zesu pe -a ni dɔɔ: «Mɛɛ do -a ca -yaa mɛɛ ple ma. Denie -goli' 'tanbha -kɛmɛ 'soo ca -yaa -a do ma, 'bhɛɛ- denie -goli' 'tanbha mia ple bhe vu ca -yaa -a -bhɛɛke' do 'e ma.

⁴² -O mɛɛ ple 'e 'kedo- 'kpɔ 'laa -yaa so -yaa ca mu 'e gbawole. -Ayile 'ke -ya pele- -o ni 'kaa -ya niigwa- -waa' ca mu 'e 'yi. 'Bhe ya 'e 'yi, 'woo- mɛɛ ple 'e ba -a -za nu 'solɛ- -o -de 'gbu -la ni 'egbenele ee?»

⁴³ Simo pe -a ni dɔɔ: «-Yaa 'a -gbɛɛ- yaa mɛɛ 'la zan ma -a -za nu 'solɛ- 'bhɛɛ- ni 'egbenele.» 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'E -jan 'e 'ɛwoa 'elɛle.»

⁴⁴ 'Bhe blaɛn 'ke, Zesu 'e 'yɛkpaɛ 'yee- le 'e ta, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- Simo ni dɔɔ: «'Le 'lɛɛ- -glin 'pe doo. 'N 'nwa 'e ba 'fe 'e 'ɛla, 'bhɛɛ- 'yaa -yi 'nale- 'mi ni 'ɛn gaan mu mafɛ' pe 'le. 'Dun- le 'lɛɛ- 'bhe -o mafia- 'ke -a -yɛɛyi' mu 'e 'le, 'bhɛɛ- -yoo magwa- 'ke -a winle mu 'e 'le.

⁴⁵ 'N 'nwa 'e ba, 'bhɛɛ- 'yaa 'ɛ -tuubɔle. 'Dun- -a 'san 'ke 'ɛn wla 'yaa- 'fɛ 'e 'ɛla, le 'lɛɛ- -a bole -o -a gbɛ 'kanle- ma 'ɛn gaan 'e ma.

⁴⁶ 'Yaa 'ɛn 'wiin- 'srolɛ- 'ke -yɛɛn 'le, 'dun- 'yee- 'ɛn gaan masrola 'ke -lasiklɔɔ 'le.

⁴⁷ 'Bhela- -yile, 'mi pe 'e ni dɔɔ 'mi -za 'la 'swa -a ni 'egbenele, -ayile -Waanbhaa' -yaa -za 'yɔɔ- mu 'e 'sroma- -yaan. 'Dun- -Waanbhaa' mɛɛ 'la a -sroma yan -za 'yɔɔ- 'fientronne 'yi, -a -za nu 'solɛ- 'bhe zan ni 'bhɛɛ- yeke- gbɛɛn.»

⁴⁸ 'Bhe blaɛn, 'ke Zesu 'a 'pele le 'e ni dɔɔ: «-Waanbhaa' 'yaa- -za 'yɔɔ- mu 'e -sroma -yaan.»

⁴⁹ 'Bhe klele 'tɛ, mɛɛ 'la zan mu 'pegee Zesu 'yaa- pele 'zi 'eke- zi 'mu pe 'mu 'kpee dɔɔ: «'Mɛɛ -gɔɔn 'e -dele mɛɛ 'lɛɛ- 'le, 'bhɛɛ- -e so mɛɛ mu a -za 'yɔɔ- mu -sroma 'yanle ee?»

⁵⁰ 'Bhɛɛ- 'dun-, Zesu 'pe le 'e ni dɔɔ: «'Ge 'e ba -le ma 'e yilablawolele, -amasɔyi 'yee 'kpalawoa 'mi 'yi 'e -gwa -za 'yi.»

8

Le mu 'la 'yaa- Zesu 'madɔ- -yaa' 'taa mu 'e ta

¹ 'Bhe blaɛn, 'ke Zesu 'kaanle- 'sanle -wa -gbɛɛ mu 'pegee -wa 'fientronne mu 'e ta. 'E -yaa -Waanbhaa' a -bhɛngbeya ma -jan 'nrɛle- 'e 'wo zii' 'bhe -wa mu 'e ta. -Yaa' -klanlɛn vu ta ple 'e 'yaa- zi 'bhe yɛs mu 'e 'nɔɔ.

² Zesu 'zina mu 'ɛn gaan le mu 'la zi, 'bhe 'pegee -e le mu 'la 'bheela-, 'mu -le -yaa zi. 'Woo- le mu 'e 'wo -la 'tɔ -le -ge: Mari 'la -o -yaa 'bhe sii Magidala Mari, Zesu 'zina 'srwapɛ- -gbian 'bhe -la zi.

³ 'Bhe 'pegee Suza 'na Zaani: 'yee- Suza -yaa 'ke -bhɛngbɛ Erɔdi a 'fɛ 'e 'ɛla yewone mu -lɛɛ mi 'le; 'bhɛɛ- Suzani 'pegee le -bhɛɛke' -bebe. 'Woo- le mu 'e -o -yaa bho Zesu 'pegee 'bhe a -klanlɛn mu 'e ba -o 'kooɛ- mu 'e 'le.

Pebhe bo mi ma -goon

(Matie 13.1-9; Maki 4.1-9)

4 -Wa mu 'e 'kpen ta mɛɛ mu 'yaa- zan Zesu ba. 'Bhela- 'yile 'ke -zamaa' 'srɛ do 'klale 'eke- ba -a zi. 'Bhɛɛ- 'kee- goon 'lɛɛ- 'bhɛ bole- -o ni doo:

5 «-Yrekpaa' do, mɛɛ do -ja pɛbhe boyre noo-. -E -yaa pɛbhe mu 'e 'wian zii' bhla 'la ba -yaa' gbabhe 'e ta, pɛbhe mu 'e 'ledo- 'klalaa- zibhe 'e 'lezi-, 'bhɛɛ- mɛɛ mu 'taawoa' mu ta, 'bhɛɛ- maanne- mu 'mu -bhla.

6 Pɛbhe mu 'e 'ledo- 'klalaa' vle gloglo mu 'e 'yi. -O bhole -gun blaale- 'ke -o gale-, -amasroyi -o 'sene mu 'e waa 'sole- 'tenle 'tre -doo ma.

7 'Bhɛɛ- pɛbhe mu 'e 'ledo- 'klalaa' lere mu 'yi. 'Bhɛɛ- -o 'pegee lere mu 'e 'bholawoa 'eke- zi, 'bhe mu -o -dewoa.

8 'Bhɛɛ- 'ezin-, pɛbhe mu 'e 'ledo- 'klalaa' 'tre ti 'yi. -O bholawoa 'ke -woo -bhaale- 'elrele. -Ayile 'ke -o 'kpen -o bhaa klele- keme do do.» 'Bhɛɛ- Zesu pe 'ezin- doo: «'Ke 'tron -o mɛɛ 'la zan ngblo ma 'bhe -jan 'lɛɛ- 'yima!»

Zesu -o -goon mu bo 'zi win 'e -dela ma ɛɛ?

(Matie 13.10-23; Maki 4.10-12)

9 'Bhe blaana, 'ke Zesu a -klanlana mu 'e -wa pele- -a ni 'kaa -e 'bhe -goon 'e 'yipe -o ni.

10 Zesu pe -o ni doo: «'Ka mu -swa -Waanbhaa' a -bhlengbeya gaanyiza mu 'e dole-. 'Dun- -o mɛɛ -vin mu 'e 'mu a pe 'e kle -goon mu -la bolele; 'kooko- 'ke -woo -yrekpaa -o ta waa so -o yele-, 'bhɛɛ- 'ke -woo 'tronkpaa- -o -la, waa so -o -yimale.»

Zesu -o pɛbhe bo mi 'e ma -goon 'e 'yipe zii'

(Matie 13.18-23; Maki 4.13-20)

11 Zesu pe -yaa' -klanlana mu 'e ni doo: «Pɛbhe bo mi 'e ma -goon 'e 'yi -le -ge: -Waanbhaa' -jan 'e 'bhe -le 'ke pɛbhe mu 'e 'le.

12 Mɛɛ 'ke mu -o 'bhii- pɛbhe mu 'la 'klalaa zibhe 'e 'lezi-. 'Ke -o -Waanbhaa' a -jan 'e 'ma, -Setran' nu blaale- 'bhe -jan 'e gole -o 'kpee, 'kooko- waa so -o 'kpale -Waanbhaa' 'yi, 'bhɛɛ- 'bhe -o go -za 'yi.

13 Mɛɛ 'ke mu -o 'bhii- pɛbhe mu 'la 'klalaa vle gloglo mu 'e 'yi. 'Ke -o -Waanbhaa' a -jan 'e 'ma -wa -za kle -o zrukpaale ta. 'Dun- waa to 'ke 'yee- -jan 'e -ya 'sene gbaanyre -sroowo -o 'kpee 'e 'yi, 'bhɛɛ- -woo kpa a -yi 'waati sa ba. -Amasroyi 'ke -o -yrenbhlele -saan bhla 'la ba -o plo -o 'kpale- ma -a -yi.

14 Mɛɛ 'ke mu -o 'bhii- pɛbhe mu 'la 'klalaa lere mu 'e 'yi. 'Ke -o -Waanbhaa' -jan 'e 'ma, -wa -dewo' 'ke -o zru ba 'ngami mu 'e 'le, 'bhe 'pegee -naflo maza

mu -lro mu 'pegee 'tre ta pe mu -lro mu 'e 'le. 'Bhe -za mu 'e 'koo, -o -yre ba laa so 'kanle -Waanbhaa' a pe zi 'e ta.

15 Mɛɛ 'ke mu -o 'bhii- pɛbhe mu 'la 'klalaa 'tre ti -yi. 'Ke -o -Waanbhaa' a -jan 'e 'ma, -wa kpa 'elrele -o 'kpee, 'bhɛɛ- -o bloole bo -a ma. -Ayile -o 'bhe 'wlata- za -lrele' mu kle.»

-Lanjha ma -goon

(Maki 4.21-25)

16 Zesu pe -o ni doo: «'Ke 'ka -lanjha do 'bhia 'ka so 'gbongbo do bhulale -a ta taa- 'ka so -a dulale yilape do -la 'la ɛɛ? 'Nj bhe, 'kaa dun- 'lanjha dunyre 'e 'bhe 'noo 'fegwle- 'e ma, 'kooko- 'ke mɛɛ 'la zan mu -o wlale- 'fe 'e 'la -e so 'mu 'lɛɛ 'kanle, 'bhɛɛ- 'mu so yre ma yele-.

17 'Bhela- 'yile, pe 'oo pe 'la magaanle -o, 'bhe ta nu 'pwele- kpataakpa, 'bhɛɛ- -dawli' maza mu 'e 'kpen ta nu 'pwele- mokpen' 'yre ma, 'bhɛɛ- -woo do kpataakpa.

18 'Bhela -yile, 'ka 'ka 'tronkpa 'n 'wojan- mu 'e 'la gone- 'la gbɛɛn- bhe, -ka 'ka 'yrekpa 'elrele 'ka 'gbu 'tronkpagbeyaa 'e ba. -Amasroyi 'ke pe -o mɛɛ 'la zan 'koo -o nu -a 'koope- 'e baan' 'kpale-. 'Dun- pe 'kedo- 'kpo 'laa -o mɛɛ 'la zan 'koo, -a yri -o pe sanɛ- 'la ta -a 'koo, -o nu 'bhɛɛ- 'kunle- 'a 'koo.»

-De mu 'gbu -le Zesu nɛɛ 'pegee -a nɛɛɛ- 'gwlaan- zeze mu 'gbu 'e 'le ɛɛ?

(Matie 12.46-50; Maki 3.31-35)

19 Zesu nɛɛ 'pegee -a nɛɛɛ- 'gwlaan- mu 'e 'nwa -a ba, 'dun- -zamaa' 'srɛ 'e 'koo, waa -yaa so gele- 'tenle- -a ma.

20 'Bhe 'yi, 'ke mɛɛ mu 'e -wa pele- Zesu ni doo: «'E nɛɛ 'pegee 'e nɛɛɛ- 'gwlaan- mu 'e -wa zi 'bhii- -o -janwo' 'e ni, 'bhɛɛ- -o dulale -o 'pɛlii-.

21 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni 'kaa: «Mɛɛ mu 'la zan mu -o 'tronkpa- -Waanbhaa' wojan 'e 'la, 'bhɛɛ- 'ke -wa -yizakle, 'bhe zan mu -le 'n nɛɛ 'pegee 'n nɛɛɛ- 'gwlaan- mu 'le.»

Zesu -plo -gbɛɛ do makpala

(Matie 8.23-27; Maki 4.35-41)

22 -Yrekpaa' do, Zesu 'pegee -yaa' *-klanlana mu 'e -saan -yitakonj do 'yi, 'bhɛɛ- -e pe -o ni doo: «'Koo' -draa 'e takan', 'bhɛɛ- -koo' ge -a 'yre gbe do 'e ta laale.»

23 -O -yaa -yi 'e takan' zii' bhla 'la ba 'ke yi 'kpale- Zesu 'yre ta, 'bhɛɛ- 'kee- yidele. 'Bhe yre do 'e 'noo bhe, 'ke -plo -gbɛɛ do 'kanle 'sanle -draa 'e ta. 'Bhɛɛ- 'ke -yi 'poo 'e 'klale- 'sanle -o zi -yitakonj 'e 'yi, 'bhɛɛ- -za 'yoo- -yaa zan 'tenle- -o ma.

24 'Bhe klele 'te, 'ke -yaa' -klanlana mu 'e -woo mabɛɛnle -a -din, 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- -a ni doo: «'O Zan, 'o Zan, 'woo- zan gale.»

-Ayile, 'ke Zesu bwele-, 'bhɛɛ- 'kee- 'pɛɛnle -ploo 'ɛ 'pegee -yi 'pɔɔ mu 'ɛ ta, 'ke -o makpaale, 'bhɛɛ- 'ke -yi 'ɛ 'yre ta dɔle- 'sese.

²⁵ 'Bhɛ blaɛn, 'ke Zesu 'a pele -o ni 'kaa: «-Mɛla ma 'ka 'laa 'ka kpa 'mi 'yi ɛɛ?» -Gblaɛn ɔklaa -o -yi, 'bhɛ 'pegee -o 'kpeelenia -o ma. 'Bhɛla- -yile, 'ke -woo 'eke- -lɔɔkpale dɔɔ: «Mɛɛ -gloɔn 'ɛ -dele mɛɛ 'lɛɛ? -E sɔ -janwole -ploo 'pegee -yi mu ni, 'Bhɛɛ- 'mu 'a 'weli- ma!»

*Zesu 'zina ɔgbian mɛɛ do zi
(Matie 8.28-34; Maki 5.1-20)*

²⁶ 'Bhɛ blaɛn, 'ke Zesu 'pegee -yaa' -kɛlanɛ mu 'ɛ -o 'kanle -draa 'yre gbɛ do 'ɛ ta -yitaɔɔn 'ɛ 'yi, Gadara mu a 'klɛɛn 'ɛ 'yi. 'Bhɛ 'klɛɛn 'ɛ 'pegee Galile 'klɛɛn 'ɛ 'lɛklale -yaa 'eke- ta.

²⁷ Zesu zinalɛ -yitaɔɔn 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- -e nule 'trɛ ma 'ke 'bhɛ -wa 'ɛ ta mɛɛ do nule- -a 'lɛpale. 'Zina 'yaa- 'bhɛ mɛɛ 'ɛ zi, 'bhɛɛ- 'bhɛ ɔnɔɔ ɔmwa gban 'ke -a tafɛn- baale -o. 'Bhɛɛ- yaa -yaa yi 'fa ɔla, 'fo mɛɛ bu mu 'ɛ ta.

²⁸ -E Zesu 'yele-, 'kee- -gbɛkanle 'egloole, 'kee- baale 'bhɛ gaan ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- 'egloole dɔɔ: «Laanima -Waanbhaa' Gbe Zesu, ɔya zi 'bhii- 'e -mɛla kle 'ɛ ni ɛɛ? 'E 'zoole- 'yaa -yrenkpale 'ɛ ta.»

²⁹ -E -sromabwa Zesu ni 'bhɛɛ- gbɛɛn-, -amasɔyi Zesu 'yaa- pe 'zi 'zina 'la 'yaa- -a zi 'bhɛ ni dɔɔ 'bhɛ go -a zi. 'Bhɛ bɔyɛ ɔmwa gban bi -a zi. -O -yaa -a gaan mu 'ɛ 'pegee -a gbɛ mu tabo kpele- mu 'le. 'Dun- 'waati 'oo 'waati, -e -yaa 'bhɛ kpele- mu 'ɛ takan, 'bhɛɛ- 'zina mu 'ɛ -wa winblin -bɔn ta.

³⁰ Zesu 'yee- mɛɛ 'ɛ 'lɔɔkpaa- dɔɔ: «-Woo' 'ɛ sii 'nale- -a ma ɛɛ?» -E pe 'bhɛ ni dɔɔ: «'N 'tɔ -le: -Zamaa' 'srɛ.» -Ya ɔpia -a 'gbu ma 'bhɛ 'pegbeya 'ɛ 'yi bhe, -amasɔyi 'zina 'saa do -le -yaa -a zi.

³¹ 'Bhɛla- -yile, 'zina mu 'ɛ -o -yaa -sromabɔ 'zi Zesu ni 'kaa 'bhɛ 'laa gele -o -le -gluu 'trole- -gbɛɛ 'ɛ 'yi.

³² ɔSwa 'lɛ -gbɛɛ do -yaa pɛbhle zii' -o -din gɔɔnɛ- 'ɛ 'wiinj- 'bhɛ 'waati do 'kpo 'ɛ ba. 'Bhɛla- -yile 'ke 'zina mu 'ɛ -o -sromabole Zesu ni 'kaa 'bhɛ dɔ -a -la 'ke -o sɔ gele- wlale 'bhɛ ɔsua mu 'ɛ 'yi. 'Bhɛɛ- Zesu -dwa 'bhɛ ɔla -o ni.

³³ 'Bhɛ klele 'tɛ, -o gole- mɛɛ 'ɛ zi, 'ke -o gele- wlale ɔswa mu 'ɛ 'yi. 'Bhɛla- -yile, 'ke 'woo- ɔswa 'lɛdo- -o 'ploole -o 'gbu ma gɔɔn 'ɛ 'wiinj-, 'ke -o nule- baale -draa 'ɛ ba, 'bhɛɛ- 'ke -o 'kpen gale-.

³⁴ 'Bhɛ klele 'tɛ, 'woo- ɔswa mu 'ɛ gooba mu 'ɛ -o -yɛɛkpale 'bhɛ ma, 'ke -o blasanle, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- 'bhɛ -jan 'ɛ 'yigɔɔnɛ -wa 'ɛ 'pegee gba la 'kpa mu 'ɛ ta.

³⁵ -Ayile, 'ke mɛɛ mu 'ɛ 'kpen 'pwele, 'ke -o nule- -za 'la 'bhɛ ɔkla 'bhɛ ɔnɔɔ -glinyre' nɔɔ-. -O bhole Zesu -din, 'zina mu -yaa mɛɛ 'la zan zi, 'ke -o 'bhɛ 'yele. 'Bhɛ 'yaale- -yaa Zesu gaan ma, 'bhɛɛ- dune- -yaa 'bhɛ ta, 'bhɛ 'pegee -a -yre ba 'kpaale- -yaa. 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, 'ke -gblaɛn 'klale -o -yi.

³⁶ Mɛɛ 'la zan mu 'woo- -za mu 'ɛ 'kpen kleyɛ ɔya, 'bhɛ mu -o 'yigɔɔnna -o ni. Zesu 'yee- mɛɛ 'ɛ zi 'zina mu 'ɛ -gbian gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'bhɛɛ- -e -bheela, 'mu 'bhɛ 'kpen 'yigɔɔnna -o ni.

³⁷ 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke 'yee- Zerazeni 'klɛɛn 'ɛ 'yi mu 'ɛ 'kpen -sromabole Zesu ni 'kaa 'bhɛ 'e go -waa' 'klɛɛn 'ɛ 'yi. -Amasɔyi -gblaɛn 'yoo- -yaa -o -yi. -Ayile 'ke Zesu 'pegee -yaa -kɛlanɛ mu 'ɛ -o 'sanle -yitaɔɔn 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -o jilale.

³⁸ 'Dun- 'zina mu -yaa mɛɛ 'la zan zi, 'bhɛ -sromabwa Zesu ni 'kaa -e gele- -o zi. 'Bhɛɛ- 'dun- Zesu 'laa dɔle 'bhɛ ɔla -a ni, 'bhɛɛ- 'bhɛ pe -a ni dɔɔ:

³⁹ «Ge 'e ba -lɛ ma, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' -za 'la ɔkla 'e ni bhe, ge 'bhɛ 'yigɔɔn 'e ba 'fa ɔla mu 'ɛ ni.»

'Bhɛ klele 'tɛ, 'yee- mɛɛ 'ɛ gele, Zesu -za wlan 'la ɔkla -a ni, 'kee- 'bhɛ 'kpen 'yigɔɔnɛ -yaa -wa 'ɛ ta mu 'ɛ ni.

*Zailusi 'lunɛ 'ɛ 'pegee le 'la -yito' ga -yaa
'bhɛ ma 'mu 'bheeyɛ-*
(Matie 9.18-26; Maki 5.21-43)

⁴⁰ Zesu 'pegee -yaa -kɛlanɛ mu 'ɛ -o nule -draa 'yre gbɛ do 'ɛ ta, 'ke -zamaa' 'srɛ do -o -lɛpale, -amasɔyi -o 'kpen 'yaa- -a magben 'zi 'bhɛɛ- yre 'ɛ ɔnɔɔ.

⁴¹ 'Bhɛ yre do 'ɛ ɔnɔɔ bhe, -o -yaa *Zuufu mu daanfɛ' 'ɛ ɔla -kunlii 'la sii Zailusi 'bhɛ ɔnwa 'bhɛ 'kpo zenle 'yee- Zesu ɔla, 'ke 'bhɛ 'sromabole -a ni dɔɔ -e ge 'bhɛ ba.

⁴² 'Bhɛ 'laa 'sanle- bhaama: -A -lunɛ' bhe do 'kpo 'la lɛɛ -yaa lɛɛ vu ta plɛ, 'bhɛ 'yaa- zan gale. 'Bhɛla- -yile, 'ke Zesu dɔle- 'tɛ 'yee- Zailusi ba -lɛ ma zi 'ɛ ta. 'Dun-, -a ge bhla 'ɛ 'zi 'yee- Zailusi ba -lɛ ma 'ɛ ɔnɔɔ, mɛɛ mu 'ɛ 'yaa- 'eke- yron 'zi -a zi.

⁴³ Le do -yaa 'woo- mɛɛ mu 'ɛ 'plen-, 'bhɛ lɛɛ vu ta plɛ 'ke 'bhɛ a -yito' 'ɛ 'lɛ 'laa kan, -ayile -e -yren -bebe ɔbhla gban. -Ya 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ 'kpen ɔnaa -a -laanɛkpa mu 'ɛ ni, 'dun- 'mu do 'kpo 'laa klele -a -bhɛɛ pe 'le.

⁴⁴ 'Bhɛɛ- -e -nwa yɛtɛtɛ Zesu -zanta' 'ke -ya gbɛ -nebhe' do -zwanle' Zesu ta dune- 'ɛ ma. 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke yaa -yito' 'ɛ 'lɛkanle 'bhɛ yre do 'kpo ɛ ɔnɔɔ bhe.

⁴⁵ -Ayile, 'ke Zesu mɛɛ mu 'ɛ 'lɔɔkpale dɔɔ: «-Dele 'ɛ gbɛ -yaan 'ɛ ma ɛɛ?» -O 'kpen -o -lɛ ma -dwa 'egloole 'bhɛ ta. -Ayile 'ke Pieri 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «'N zan, 'e 'yɛɛkpa -zamaa' 'ɛ ta -ge 'eke- yron yre ɔnɔɔ 'ɛ zi.»

⁴⁶ 'Dun- Zesu pe -a ni dɔɔ: «Mɛɛ do -yaaŋ ɲ ma, -amasroyi fangan- do -pwela ɲ 'yi.»

⁴⁷ 'Bhe klele 'te, 'yee- le 'e -ya 'yaangole 'bhii- -wa tapwela, 'kee- nule- -a 'kpo zenle Zesu 'lɛɛ. -E -yaa bɛɛn 'zi -gblaana 'e 'kɔɔ. 'Bhɛɛ- -ya gbɛ -nɛbhe' -yaaŋ Zesu ma -za 'la ma, 'bhe 'pegee -e -bheela gɔŋɛ- 'la gbɛɛn- blaale- 'kee- 'bhe 'kpen 'yigɔɔnle mɔkpen 'yre ma.

⁴⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'N 'lune, 'yee 'e 'kpalawoa 'mi 'yi bhe, 'e bheela-. Ge 'e ba -le ma zrukpa'a ta.»

Zesu Zailusi 'lune gbaa 'e 'wlnna- gale ba

(Matie 9.23-26; Maki 5.35-43)

⁴⁹ Zesu 'yaa- 'bhe -jan 'e 'wo zii' bhla 'la ba, 'ke mɛɛ do dale- Zuufu mu daanfe' 'e -kunlii 'e ba -le ma, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'a pele- 'yee- -kunlii 'e ni dɔɔ: «'E 'ne 'e 'kɔɔ sile-, 'yaa -kɔɔ' Zan 'trɛbhole.»

⁵⁰ 'Dun- Zesu 'trɔn bole 'bhe wojan 'e 'yi, 'ke -ya pele- Zailusi ni dɔɔ: «'Yaa -gblaana', 'ke 'yee 'kpa drɔŋ 'mi 'yi 'e 'ne nu -bheele'.»

⁵¹ -O bhole 'yee- Zailusi ba -le ma, 'ke Zesu 'a pele- dɔɔ mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa wlale -a zi 'fɛ 'e 'la, 'ke yaa 'e go 'yee- Zesu 'gbu 'pegee Piri, 'bhɛɛ Zaan 'pegee Zaki, 'bhɛɛ- ne 'e 'yape- mu 'e ba.

⁵² 'Bhe 'waati 'e ba, mɛɛ mu 'e 'kpen 'yaa- yren ma wisi' zii' -ne 'e ta. 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ka 'laa wisile, -ne 'e yaa gale, -yoo yide 'zi.»

⁵³ -Ayile, 'ke -o 'sonsile Zesu ma, -amasroyi -o 'kpen 'yaa- -a 'yaango- 'bhii- 'yee- -gblane 'e -gaa.

⁵⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'kunle -ne 'e gbɛ ma, 'bhɛɛ- 'kee- -gbekanle 'egloole dɔɔ: «-Gblane, 'e 'wlen-!»

⁵⁵ 'Bhe yre do 'e 'kɔɔ bhe, 'ke -a nii- 'e bole- -a -yi, 'bhɛɛ- 'ke -ya -wlenle'. -Ayile 'ke Zesu 'a 'pele dɔɔ -o pele na 'yee- -gblane 'e ni.

⁵⁶ -A dɛ 'pegee -a nɛɛ mu -liibhaala -o ma 'kee- kan -a -dan' ta. 'Bhɛɛ- Zesu -o -lɛmazwan 'kaa -za 'la 'bhe 'kɔɔ -o lune' 'e ni waa 'bhe 'yigɔɔnle mɛɛ 'kedo- 'kpo ni.

9

Zesu -o -yaa' -klanlana vu ta ple 'e 'winbo- 'zi

(Matie 10.5-15; Maki 6.7-13)

¹ Zesu -yaa' -klanlana vu ta ple 'e 'siila-, 'bhɛɛ- -e 'zina -gbin 'sen' 'pegee gade mu -bhee 'sen 'naa -o ni.

² 'Bhe blaana, 'ke -yoo winbole 'kaa -o ge -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya ma jan -nrале' 'e wo 'bhe 'pegee -o ge gade mu -bhee'.

³ 'Bhɛɛ- -e pe -o ni dɔɔ: «'Ka -o ge 'zi 'taa 'la ta bhe, 'ka 'laa pe 'kedo- 'kpo 'sile-: 'ka

'taawo 'beni oo, ghen ta ge 'pepe oo, pele oo, -goli' oo, 'bhɛɛ- 'ka 'laa dune- ple 'sile-.

⁴ 'Ke 'ka -ja 'fɛ 'oo 'fɛ 'la 'kɔɔ, 'ke -o 'ka 'cie 'ɔsia 'elrele 'bhe 'kɔɔ, -ka bo 'bhe 'fɛ 'e 'la 'fɔke 'bhe ge 'tenle- 'ka ge 'yi 'e ma.

⁵ 'Dun- 'ke 'ka -ja -wa 'la ta, 'bhɛɛ- 'ke waa 'kaa- 'cie 'sile- 'elrele 'bhe 'kɔɔ, -ka go 'bhe -wa 'e ta. 'Bhɛɛ- 'ka go bhla 'e zi -kaa 'kɔɔ bwegblen- 'e 'wlen 'ka gaana mu 'e 'le: 'bhe bwegblen- 'wlenle- 'e nu klele -waa yienya 'e ma -toomasie 'le.»

⁶ 'Bhe klele 'te, Zesu a -klanlana mu 'e -o -ja -wa mu 'e 'kpen ta. -O -yaa Jan 'Nrале- 'e 'wo zii', 'bhe 'pegee 'ke -o gade mu -bebe bhee -o 'kanyre- mu 'e 'kpen 'kɔɔ.

-Bhleŋgbɛ Erɔdi blina- yiɛndɔza (Matie 14.1-12; Maki 6.14-29)

⁷ Mɛɛ Wiifɛ' Mi Zaan dele blaana, 'ke Galile 'kleen 'e ta -bhleŋgbɛ Erɔdi Zesu kleza mu 'e 'kpen 'male, 'bhɛɛ- 'ke -a zrubatedole. -Amasroyi mɛɛ 'ke mu -yaa 'pe 'zi dɔɔ: «Mɛɛ Wiifɛ' Mi Zaan -bwela gale ba.»

⁸ Mɛɛ 'ke mu -yaa 'pe 'zi dɔɔ: «*Eli -le nu gbɛ drɛɛwoa- 'ezin-.» 'Bhɛɛ- mɛɛ -bhɛɛke' mu -yaa pe 'zi dɔɔ: «-Waanbhaa' -lela' janwo mu gwe gwe 'e do -le -bwela gale ba.»

⁹ 'Yee- Erɔdi 'gbu pe dɔɔ: «'An 'pia mɛɛ mu ni 'kaa -o Zaan ngblo 'kan, 'bhɛɛ- -o 'bhe 'kɔɔ. 'N 'yoo- mɛɛ 'e -de 'gbu -la kleza mu -lrele' ma 'zi -gee' ɛɛ?» -Ayile -e -yaa zi 'bhii- -e Zesu 'ye.

Zesu pele 'naa mɛɛ 'waa 'soo ni (5.000) (Matie 14.13-21; Maki 6.32-44; Zaan 6.1-14)

¹⁰ Zesu -yaa' -klanlana vu ta ple 'la 'winbwa-, 'mu dale 'taa 'e ta, 'ke -woo kleza mu 'e 'kpen 'yigɔɔnle 'a ni. 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu gele- -o -le mɛɛ mu 'e 'yre -goma' Betisaida -wa 'e ba -yre ta.

¹¹ 'Dun- -zamaa' mu 'e -woo geza 'e Betisaida 'bhe 'male-, 'kee- -o gele -o zi 'bhe 'kɔɔ. -Ayile 'ke Zesu -o 'kunle 'elrele. 'Bhɛɛ- 'kee- -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya ma -jan 'e 'wole -o ni, 'bhe 'pegee ga -yaa mɛɛ 'la zan mu ma -e 'mu 'kpen 'bheela-.

¹² Yromazi bhole -saan bhla 'la ba, 'ke -yaa' -klanlana vu ta ple 'e -woo mabɛɛnle 'a -din, 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ: «-Kɔɔ' -o -bon drɛyi' -ge bhe, -a pe mɛɛ mu 'e ni dɔɔ -o ge -o yilayre mu 'pegee -o le pele mu -glin -kɔɔ' -din -wa mu 'e 'pegee gba la 'kpa'a mu 'e ta.»

¹³ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ka mu 'gbu pele na -o ni!» -Ayile 'ke -wa pele -a ni dɔɔ: «Pe 'kedo- 'kpo 'laa -o 'kɔɔ 'ke yaa 'e go 'bluu 'yri' 'soo 'pegee kaa ple ba. 'Fɔke 'o -ja mɛɛ mu 'lɛɛ- 'kpen 'lebo- pe -lɔle'.»

14 Wlan 'e ni, 'gwlaan- 'waa 'soo -le -yaa -o zi 'bhe 'waati 'e ba. 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlane mu 'e ni dɔɔ: «Ka -o yala- mɛɛ mia ple bhe vu -le ma -le ma.»

15 -Ayile, Zesu 'a ɔpia -o ni 'kaa -o mɛɛ mu 'e 'yala- yaa- gbeya 'la 'yi, -yaa' -klanlane mu 'e 'mu 'bheɛ- ɔkla.

16 'Bhe blaana, 'ke Zesu 'bluu 'yri 'soo 'e 'pegee kaa ple 'e 'sile, 'ke -ya -yrekpale laanima, 'bheɛ- 'kee- -Waanbhaa' 'pubole 'mu ma. 'Bhe blaana, 'kee- 'bluu mu 'e takanle kplokplo, 'bheɛ- 'ke -ya pele- -yaa' -klanlane mu 'e ni dɔɔ -woo -yicien' -za- maa' 'e ma.

17 Mɔkpen' pebhla-, 'bheɛ- mɔkpen' kpedwa-, 'bheɛ- pele 'e 'ke ɔbwa. -O le pele -vin 'la ɔbwa, 'bhe cie -ne vu ta ple -paa.

Pieri pe 'kaa Zesu -o 'ke Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔɔɔ Krisi 'le

(Matie 16.13-19; Maki 8.27-29)

18 -Yrekpaa' do, Zesu do -kplen -ja -a 'seriwole yre do ɔnɔɔ, 'bheɛ- -yaa' -klanlane mu 'e -ja 'tenle- -a ma 'bhe yre 'e ɔnɔɔ ye. 'Bheɛ- -yoo -lɔkpa dɔɔ: «Mɛɛ mu 'e 'kpee ma, 'mi -o mɛɛ -gloɔn 'e -dela -le eɛ?»

19 'Bhe klele 'te, 'ke -wa pele- dɔɔ: «Mɛɛ 'ke mu pe dɔɔ 'yoo- 'ke Mɛɛ Wiinfe' Mi Zaan 'le, -a 'ke mu pe dɔɔ 'yoo- 'ke *Eli 'le. -A -ledo' pe 'ezin- dɔɔ -Waanbhaa' *-lela' janwo mu gwe gwe 'e do -le -bwela gale ba, 'bheɛ- 'bhe -le 'bhi 'le.»

20 -Ayile, 'ke Zesu 'woo- 'gbu 'lɔkpaale 'kaadɔɔ: «'Ka mu 'kpee ma -dele 'mi 'gbu 'le eɛ?» Pieri pe dɔɔ: «'Bhi -le *Krisi 'le, -Waanbhaa' Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔɔɔ 'gbu 'la ɔkpa' 'bhe -le 'bhi 'le.»

Zesu -o -a deza 'e 'pegee -a ɔbweza gale ba 'e 'leejanwo 'zi

(Matie 16.20-28; Maki 8.27-31)

21 'Bhe ya 'e 'yi, Zesu -o -lemazwan dɔɔ waa 'bhe za 'e 'pele- mɛɛ 'kedo- 'kpɔ ni.

22 Zesu pe -yaa' -klanlane mu 'e ni 'ezin- dɔɔ: «-A -ledulale -o dɔɔ Bhaaplenj Gbe 'e nu -yren -bebe bhlele mɛɛ mu 'kɔɔ: Zuufu mu a 'gwlaan- gblaan mu 'e 'pegee *sraka 'lena mu -kunlii mu 'e, 'bheɛ- *Tonj daan mu 'e -o nu -o -bangole -a -yi. 'Bheɛ- -o nu a pele 'kaa -wa de. 'Dunj -e nu bwele gale ba -a dele blaana -yrekpaa' yaga mi ma.»

Klele Zesu zi mi 'le 'bhe ma ɔtrɔn -o -mela -le eɛ?

(Matie 16.24-28; Maki 8.34-9.1)

23 'Bhe blaana, 'ke -ya pele- 'ezin- dɔɔ: «'Ke mɛɛ 'la zan 'a ɔpia 'kaa -yoo zan 'ɲ zi, 'bhe zan 'e 'niigo- -a 'gbu 'yi, 'bheɛ- -e do -yrenbhlele -la yi 'oo yi, 'ali- 'ke 'bhe ge 'tenle- -a gale ma; 'bheɛ- 'bhe zan nu dɔle 'ɲ zi 'te.

24 -Amasroyi 'ke mɛɛ 'la zan -a zi 'bhii- -ya 'gbu a 'tre ta -si 'e go -za -yi, 'bhe zan nu bloole 'bhe 'si 'e 'yi. 'Dunj- 'ke mɛɛ 'la zan 'e zru -gwa -a 'gbu 'si 'e ni 'mi -zayi', 'bhe zan nu gole -za yi.

25 'Ke bhaaplenj do 'tre ta pe mu 'e 'kpen 'srɔɔwoa-, 'bheɛ- 'ke yaa bole -yre ma -si 'e 'srɔɔwole, 'bheɛ- 'ke -a -leyaan -jranama 'te 'e 'yi; 'bhe 'trɔn- -a ma -mela -le eɛ?

26 'Ke mɛɛ 'la zan -yralakpaa 'mi 'pegee 'mi 'wojan- mu 'e 'leɛ, Bhaaplenj Gbe 'e nu -yralakpale 'bhe zan 'e 'leɛ, 'kee- ɔnwa yi 'la 'le -yaa' 'tɔbholeya 'e 'yi 'yee- 'pegee -a De -Waanbhaa' 'bheɛ- -mleke' 'wenj mu 'e 'le.

27 'Mi pe 'ka ni 'ɲ 'sɔwɛɛ- 'e ma dɔɔ: Mɛɛ 'la zan mu 'kpen -o -ge -zɔn, -a 'ke mu gale plenj-, -o -yre nu 'kpale- -Waanbhaa' a -bhlengbeya yi 'e ma.»

Zesu 'a dɔgbeya 'e mabɔla

(Matie 17.1-8; Maki 9.2-8)

28 -Gbɛɛyi' do 'kanle blaana, 'ke 'yee- Zesu Pieri 'pegee Zaan 'bheɛ- Zaki 'siile, 'ke -o gele 'sanle- vle goon do wiinj-. -O -ja -o 'seriwole 'bhe ɔnɔɔ ye.

29 Zesu 'yaa- 'seriwo zii' bhla 'la ba 'ke -a dɔgbeya 'e niinale, 'bheɛ- 'ke -a ta dune- 'e klele- 'epu 'penpenj.

30 'Bhe yre do 'e ɔnɔɔ bhe, 'ke mɛɛ ple 'pwela -a ba, 'bheɛ- 'kee- -balo klele 'sanle 'mu 'le: *Moizi 'pegee *Eli -le -yaa 'bhe mɛɛ ple 'e 'le.

31 -O mɛɛ ple -pwela -Waanbhaa' a -lreleya 'e 'yi, Zesu nu gelawole Zeruzalemu 'taa 'la ta bhe, 'bheɛ- -e -yaa nu -Waanbhaa' zru maza 'la klele, -o 'bhe -za mu 'e 'kpen ta -balo ɔkla.

32 'Bhe 'waati 'e ba, Pieri 'pegee a mado mi ple 'e, -yaa yide 'zi. 'Bheɛ- 'dunj-, -o -bwele', 'ke -o Zesu 'lreleya -yrayra 'e 'bhille- 'pegee mɛɛ ple 'e 'yele- -a -din.

33 'Woo- mɛɛ ple 'e 'yaa- go 'zi Zesu -din bhla 'la ba, Pieri pe Zesu ni dɔɔ: «'O Zan, 'o klelawoa -ge 'waati 'e 'leɛ- ba 'bhe ɔkla 'elrele, -ayile 'woo- zan 'kpaane yaga dɔle: 'Bhi a pe do, Moizi a pe do 'bheɛ- Eli a pe do.» 'Yee- Pieri -yaa -jan 'la 'bhe 'wo zii', -a 'gbu 'laa -yaa 'bhe 'yaango- 'zi.

34 -E -yaa 'bhe -jan 'e 'wo zii' bhla 'la ba, 'ke lafle' -gblen do nule-, 'bheɛ- 'ke 'bhe lii 'e 'kpale -o ta. -Ayile 'ke -gblaana -gbene do 'klale -o -yi.

35 'Bheɛ- 'ke -weli do dale- 'yee- lafle' -gblen 'e 'yi dɔɔ: «'Mi 'ɲ Gbe 'la makwan- 'yele- -ge, -ka 'ka 'tronkpa 'a ni 'elrele!»

36 'Bhe -weli' 'e 'male- blaana, -o Zesu do -kplenne' -la ɔya. 'Dunj- 'woo- Zesu a -klanlane mu 'e waa 'bhe -za 'e sane- 'wole- mɛɛ 'kedo- 'kpɔ ni 'bhe 'waati 'e ba.

Zesu -ne do -bheela

(Matie 17.14-18; Maki 9.14-27)

³⁷ Bhe ta tooklin- yi 'e 'le, 'ke Zesu gole-
goon 'e 'wiinj-, 'bhεε- 'kee- nule- -a kpe -la.
'Ezin- 'ke -zamaa' do nule -a -lepale.

³⁸ Bhe 'yi 'te, 'ke mεε do -gbekanle 'sanle
-zamaa' 'e 'plen- dɔɔ: «'N Jan, 'yrekpa 'η
gbe -nεbhe' do 'kpo 'e ta -ge!»

³⁹ 'Zina 'la -ya zi, 'kee [ɔpwa -a ta 'waati
'la ba, -e -gbekan' 'egloole, 'bhεε- -e bεen
-kpakpa 'egloole, 'bhεε- -ya -liile' 'plii 'e
pwe -a -le ma. -E -yren 'e 'kpen -gloon kpa
a ta, 'bhεε- yaa go -a ta venj-.

⁴⁰ -Ayile, 'η [ɔnwa 'tenle- 'yaa- -klanlane
mu 'e ma, 'bhεε- 'η -sromabwa -o ni dɔɔ
-o 'yee- 'zina 'e -gbin -a zi 'bhεε- waa 'sole-
'bhe klele.»

⁴¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'lale -yaa'
-klanlane mu 'e ta dɔɔ: «Mεε 'kpee 'yoo-
mu, 'bhεε- 'ka 'laa 'ka kpa 'η 'yi! -A -vinbwa
'waati 'wεε- 'ke 'η bo 'ka 'kwe 'sile- ma εε?
Nu 'e gbe 'e 'le 'η ni -ge.»

⁴² -O -yaa zan -ne 'e 'le Zesu ni 'waati 'la
ba, 'ke 'zina 'e 'pole -a ta, 'ke -ya blinle-
'tre ma, 'bhεε- 'kee- bεenle- -kpakpa. 'Bhe
'yi bhe 'te, 'ke Zesu 'pεenle 'yee- 'zina 'e ta
'egloole, 'bhεε- 'ke -ne 'e 'bheele. 'Bhe bla-
an 'ke Zesu 'a 'nale -a de ni.

⁴³ 'Bhe klegbeya 'e gβeen- bhe,
-Waanbhaa' a -glooya' 'e -e mɔkpen'
'kpeelena.

*Zesu -o -a deza 'e 'wo gbe drεewo 'zi
(Matie 17.22-23; Maki 9.30-32)*

Zesu kleza mu 'e [ɔyaa mɔkpen' 'kpeelena
zii', -ayile -e pe -yaa' -klanlane mu 'e ni dɔɔ:

⁴⁴ «'N 'yoo- zan -jan 'la 'wole- 'ka ni
-ge bhe, -kaa 'kpa 'ka 'elrele 'ka 'kpee: -Woo
zan -dawli' 'kpale- Bhaaplenj Gbe 'e gbe ta,
'bhεε- -wa -lena' mεε mu ni.»

⁴⁵ 'Dun- waa 'bhe -jan 'e 'yimale,
-amasroyi -gblɔ -yaa -o yikan' 'yre ta, 'bhεε-
waa -yaa so -a -yimale kplankplan. 'Bhεε-
waa 'sole- Zesu 'lɔkpale -a -yi 'e ma,
-amasroyi -o -yaa -gbla- 'zi 'bhe 'leε.

*-De 'gbu -le 'egblaane Zesu a -klanlane
mu 'e 'kpen ba εε?*

(Matie 18.1-5; Maki 9.33-37)

⁴⁶ Zesu a -klanlane mu 'e -o zaabole -saan
-za do ta dɔɔ -o -de 'gbu -la gbla- -yiya' -o
'kpen ba.

⁴⁷ Zesu 'a 'yaangole 'bhii- -o -yaa zaabo
'zi 'bhεε- -za 'e ta, 'kee -ne 'fiენტონne do
'kunle 'bhe gbe ma, 'kee- 'bhe dulale -a -din.

⁴⁸ 'Bhεε- -e pe -o ni dɔɔ: «'Ke mεε 'la zan
-ne 'leε- -za [ɔkwan 'elrele 'mi -zayi', 'bhe
zan 'e 'bhe 'mi -la -za -kwan 'elrele bhe.
'Bhεε- 'ke mεε 'la zan 'mi -za -kwan 'elrele,
'bhe zan 'e 'bhe 'η 'winbo- mi 'e 'bhεε- -za
-kwan 'elrele 'ezin- bhe. -Ayile 'ke mεε 'la
zan 'bhe 'gbu maveela 'ka ba 'bhe zan 'e
'bhela- gbla- 'yiya- 'ka 'kpen ni.»

*Mεε 'la zan laa -o -kɔɔ' 'soonnii 'le, 'bhe
-o 'ke -kɔɔ' 'yienii 'le*

(Maki 9.38-40)

⁴⁹ 'Bhe ya 'e 'yi bhe, 'ke Zaan 'a pele Zesu
ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'o mεε do -ya 'ke
-yoo 'zina mu -gbin 'zi mεε mu zi 'e 'to 'e
'yi. 'O mɔɔ pe -a ni 'kaa -e 'plo- 'bhe ma,
-amasroyi -yaa -o 'ke 'yaa- -klanlane 'e do
'le.»

⁵⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ:
«'Ka 'laa 'bhe 'saawole 'bhe zan 'e 'kɔɔ,
-amasroyi, mεε la zan laa -o 'ka 'soonnii
'le, 'bhe zan -o 'ka 'yienii -la -le.»

**ZESU -O GE 'ZI
ZERUZALEMU**

*Samari 'kleen 'e 'yi -wa do ta mu -o
-bangwa Zesu 'yi*

⁵¹ Zesu a lafle' 'yi ge bhla 'la [ɔbhwa
-wa -din, 'ke -ya pele- dɔɔ -e gele- -cian
Zeruzalemu.

⁵² 'Bhe ya 'e 'yi, -e mεε 'ke mu winbwa-
-a -leε magaan zayi'. 'Bhe zan mu 'e -o -ja,
'bhεε- -o [ɔbhwa Samari 'kleen 'e 'yi -wa do
ta.

⁵³ 'Dun- 'bhe -wa 'e ta mu 'e waa -o
gβedole Zesu [la, -amasroyi -e -yaa ge 'zi
Zeruzalemu.

⁵⁴ 'Bhe klele 'te, -yaa' -klanlane mu 'e,
Zaki 'pegee Zaan 'bhe 'yele- 'ke -woo zru-
pliile, 'bhεε- 'ke -wa pele- Zesu ni dɔɔ:
«Mεεzan, 'ya zi 'bhii 'wa 'pe lafle' 'yi 'te 'e ni
'kaa -e zina- -o ta, 'bhεε- -yoo 'kpen kpacie
εε?»

⁵⁵ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'lale -o ta 'kaa -o
wojan 'e -yoo 'eyoolle.

⁵⁶ 'Bhe bla- an, 'ke -o gele- -wa 'bhεεke do
ta.

*-O kle Zesu Krisi a -klanlane 'le 'nale- -a
ma εε?*

(Matie 8.18-22)

⁵⁷ -O -yaa Zeruzalemu 'taa 'e ta bhla 'la
ba, 'ke mεε do 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «'Kee
-ja yre 'oo yre 'la [ɔnɔɔ, 'η nu gele 'e zi 'bhεε-
[ɔnɔɔ.»

⁵⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni
dɔɔ: «-Gβεngβeni mu yi -gluu mu -o, 'bhεε-
laanima maanne- mu yi 'fe mu -o, 'dun-
yilayre 'kedo- 'kpo 'laa -o Bhaaplenj Gbe 'e
'kɔɔ 'bhεε- -ya -yitre' 'bhe [ɔnɔɔ.»

⁵⁹ 'Bhe [ɔnɔɔ bhe, Zesu pe mεε -bhεεke'
do ni dɔɔ: «'Nu do 'η zi!» 'Bhe zan 'e pe -a
ni dɔɔ: «Mεεzan, -a 'to 'ke 'η [ɔyaan 'η de
binlele 'waati 'la ba 'bhεε- 'η nu dolle 'e zi.»

⁶⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele 'bhe
zan 'e ni dɔɔ: «Mεε gbaa mu a gbaa mu
'e 'to -o 'kɔɔ, 'bhεε- -woo bin. 'Bhi 'dun-
ge *-Waanbhaa' a -bhlengbeya ma 'e -Jan
'Nrale- 'e 'wo mεε mu ni.»

⁶¹ 'Bhe bla- an, 'ke mεε do 'a 'pele Zesu ni
dɔɔ: «Mεεzan, 'η 'yoo- -a zi 'bhii- 'η do 'e

zi, 'dun- -a 'to 'ke 'η ge 'η 'srawo 'an 'fa □la mu 'e ma 'elwale 'pe.»

62 -Ayile 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Ke mɛɛ 'la zan 'e gbe □kpa a dri mu a yewo -kpo 'yri 'e ma, 'bhe- 'ke -ya 'yɛkpa- -a -zanta', 'bhe zan 'e yaa mɛɛ maza -yanwo' -Waanbhaa' a -bhleṅgbeya zi 'e ta.»

10

Zesu -o -klanlane mia yaga bhe vu 'winbo- 'zi

(Matie 10.5-14)

1 'Bhe -za mu 'e blaṅ, Mɛɛzan Zesu -klanlane mia yaga bhe vu makwan-, 'bhe- -yoo winbwa- -a -lɛɛ. 'Yee- 'gbu 'yaa- nu 'kanle- -wa mu 'la 'kpen 'pegee yre mu 'la 'kpen □nɔɔ -e pe -o ni 'kaa -o 'kan -so -a -lɛɛ 'mu 'kpen □nɔɔ.

2 -E pe -o ni dɔɔ: «-Mlo gba 'e -yoo 'egbenele, 'bhe- -e -tranna gban, 'dun- -a 'kan mu laa -o 'ebebele. -Ayile -ka -sromabo gbazan 'e ni dɔɔ 'bhe -mlo 'e 'kan mu 'e baankpa' -o ba, 'bhe- -wa kan, 'bhe 'pegee -wa zɛɛdo.

3 -Ka ge, 'η 'yoo- 'ka 'winbo- 'zi mɛɛ mu 'e ba, 'bhe- 'ka -o 'bhii- -bhlaa gwlen bhlonɛ- mu kle sɔpe mu pleṅ- gone- 'la gbɛɛn-.

4 'Ka ge bhla 'e zi, 'ka 'laa -goli' bole 'ka 'wiin-, 'bhe- 'ka 'laa 'taa ta ge 'pepe 'silɛ-, 'bhe 'pegee 'ka 'laa -sawla 'wlale- 'ka gaan ma. 'Ka 'laa dulale zi 'lii, 'bhe- 'ka mɛɛ 'pubo-.

5 'Ke 'ka □wlaa 'fe 'oo 'fe 'la □la, -kaa pe 'bhe □la mu 'e ni dɔɔ: «Bhaa -Waanbhaa' 'ka bo 'edɔɔle!»

6 'Ke yilabla so 'bhe 'fe 'e □la mi 'e do ni, 'bhe zan 'e nu 'kaa- 'duma 'e 'sɔɔwole. 'Dun- 'ke yilabla 'laa so 'bhe 'fe 'e □la mu 'e ni, 'ka 'laa 'bhe □la mu 'e 'dumawole.

7 'Ke 'ka □wlaa 'fe □lwa 'la □la, -ka bo 'bhe- □la, 'ke -o 'ka -gbaa pele 'pegee -yi 'la ba, -kaa bhle 'bhe 'pegee -kaa mi. -Amasɔyi, yewone 'e 'sra- -o 'kela 'le -o 'bhe- na -a ni. 'Ka 'laa bole 'kaanle- ma 'fe mu □la do do

8 'Ke 'ka -ja -wa 'oo -wa 'la ta, 'bhe- 'ke -o 'ka 'cieya- □kla 'elrele 'bhe □nɔɔ, 'bhe 'pegee 'ke -o pe 'oo pe 'la □naa 'ka ni, -ka 'bhe 'bhle.

9 -Ka 'bhe -wa 'e ta gade mu 'e 'bhe-, 'bhe- -kaa pe -o ni dɔɔ: «-Waanbhaa' a -bhleṅgbeya yi 'e □bhwa 'ka -din.»

10 'Dun- 'ke 'ka -ja -wa 'la ta, 'bhe- 'ke 'bhe □nɔɔ mu 'e waa 'ka 'cieya- klele, -ka go 'bhe -wa 'e ta.

11 'Ka go bhla zi 'bhe -wa 'e ta, -kaa pe dɔɔ: «'O 'kaa- -wa 'kpee bwegblen- 'e 'wlen zii' 'ka 'gbu 'kaama- 'o gaan mu 'e 'le. 'Dun- -kaa 'yaango- dɔɔ 'bhii- -Waanbhaa' a -bhleṅgbeya yi 'e □bhwa 'ka -din.»

12 -Ayile 'mi pe 'ka ni 'η 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ -Waanbhaa' a 'kitikan yi -gbene 'e 'le, waa nu 'sɔle- 'yee- -wa 'e ta mu 'e -o ta -yren 'e 'kpale Sodomu a pe ta -yren 'e 'bhe ma.»

-Wa 'ke ta mu laa dɔle -a -la 'ke -woo kpa Zesu 'yi
(Matie 11.20-24)

13 Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Ka ta -yren! 'Ka mu Korazen mu! 'Ka ta -yren! 'Ka mu Betisaida mu! 'N 'sɔle- maza mu 'la □kla 'ka ba, 'kee- 'kpa bi 'η 'bhe yeke- 'sɔle- maza mu kle Tiri 'pegee Sidon -wa mu 'e ta, -zɔn 'laa 'bhe 'le 'ke -zadɔwɛɛ □bwa gban -o ma -waa' -za 'yoo- mu 'e -zayi', 'bhe- 'ke -o -ploola gban 'bhe mu klele ma. -O -yaa nu 'bhe zɔnle -botɔ kple 'pegee -yie 'klalele -o ta.

14 'Bhela- -yile, -Waanbhaa' a 'kitikan yi -gbene 'e 'le, Tiri -wa 'e 'pegee Sidon -wa 'e ta mu 'e -o ta -yren 'e yaa nu -lale' 'bhii- 'ka mu a pe 'e gbɛɛn-.

15 'Bhe- 'ka mu Kapɛnɔmu -wa 'e ta mu, 'ka 'kpee ma 'ka nu -wlenle', 'bhe- 'ka ten lafle' ma ɛɛ? -Waanbhaa' nu 'ka mazinale, 'bhe- -e ge 'ka 'le -jranama 'te 'e 'yi.»

16 'Bhe blaṅ, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlane mu 'e ni dɔɔ: «'Ke mɛɛ 'la zan 'e 'trɔnkpa- 'ka 'wojan -la, 'bhe zan -o 'bhe 'trɔnkpa zii' 'mi -la wojan 'e 'la bhe 'ezin-. 'Ke mɛɛ 'la zan 'bhe -bangwa 'ka 'yi, 'bhe zan 'bhe -bangwa 'mi -la -yi bhe. 'Bhe- 'ke mɛɛ 'la zan 'bhe -bangwa 'mi 'yi, 'bhe zan 'e 'bhe -bangwa mɛɛ 'la zan 'mi 'winbwa- 'bhe- 'yi 'ezin-.»

-Klanlane mia yaga bhe vu 'e -o dale blaṅ -waa' 'taa 'e ta

17 Zesu a -klanlane mia yaga bhe vu 'e -o -ja, 'bhe- -o □nwa. -O zrukpa' gbe -yoo' 'e 'koo 'ke -wa pele- Zesu ni dɔɔ: «'O Daan mi, -glooya' 'la -yoo 'e 'to 'e 'yi 'bhe -zayi', 'o 'kpaale- -o 'zina mu 'e 'wiin-; 'bhe- 'ke 'wa □pia -o ni -o 'kela 'bhe kle -o 'bhe- kle.»

18 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'N 'yɛ 'yaa- -Setran' baale ma 'kee- da lafle' 'yi blaale- 'bhii- la -yɛɔgbeya 'e gbɛɛn-.

19 -Ka 'ka 'trɔnkpa doo: 'η 'bhe 'sen □naa 'ka ni 'ke 'ka so 'taawole mle mu 'pegee -zaanwee mu ta, 'bhe- 'ke 'ka so 'kpaale -koo' 'sɔɔnnii 'e yaa -glooya' 'e 'wiin-. Pe 'kedo- 'kpo 'laa nu 'sɔle- -za 'yoo- do 'kpo klele- 'ka ni.

20 'Dun-, 'ka 'laa 'ka zrukpaale 'ka 'kpaale- 'la -yoo 'zina mu wiin- 'bhe -zayi'. 'Dun- 'ka zrukpaale kle -Waanbhaa' 'ka 'to mu 'e yoon 'la □dia gban laanima 'bhe- -zayi'»

Zesu zrukpaale -o -yaa' -klanlane mu 'e ba zayi'
(Matie 11.25-27; 13.16-17)

21 'Bhe 'waati do 'kpo 'ε ba, 'ke *Lii 'Wen' 'ε zrukpa' -gbene do zinale Zesu ta, 'bheε- 'ke -ya pele- dɔɔ: «'N Dε 'tre 'pegee lafle' Zan, 'mi 'e 'pubo, -amasroyi 'e -za 'la -gaanna -zadɔ' mu 'pegee 'sɛwɛdɔ mu -lɛε, 'e 'bheε- -zronna -nɛ 'ni. -E -swa 'e ni 'ke 'ya kle 'bhe gbɛɛn-, -ayile 'mi 'e 'tobho- 'egbenele.

22 «'N Dε -za 'kpen gbɛkpa' -mi 'kɔɔ. Mɛε 'kɛdo- 'kpo 'laa 'mi do 'ke yaa 'e go 'yee- do -kplɛn ba. 'Bheε- mɛε 'kɛdo- 'kpo 'laa 'mi Dε 'ε do 'ke yaa 'e go 'mi -a Gbe do -kplɛn, 'pegee mɛε 'la zan -a Gbe -a zi 'bhii- 'bhe zan 'a dɔ 'bhe ba.»

23 'Bhe bla'aa, 'ke -ya l-eklale -yaa' -klanlanɛ mu 'ε ta, 'bheε- 'ke -ya pele- 'mu ni dɔɔ: «'Ka mu 'la 'ka 'yrɛ -o -za 'lɛε- ma -gɛ -zɔn bhe, 'kaa- pɛ -yɪnra'.

24 -Amasroyi, -za 'la 'kpen -o kle 'zi 'ka yrɛ ma -gɛ -zɔn bhe, 'elwaleta -Waanbhaa' *-'lela' janwo mu -bebe 'pegee -bhɛngbe -bebe 'ke mu -yaa zi 'bhii- 'yee- -za 'lɛε- kle -o -yrɛ ma, 'bheε- yaa klele -o -yrɛ ma. -O -yaa zi 'bhii- -wa ma, 'bheε- waa male.»

Samari mɛε wlan do ma -gɔɔn

25 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke 'Tonɔ daan mu 'ε do nule- Zesu 'Irokpale, -e -yaa zi 'bhii- -ya -yidan'. 'Bhela- -yile 'bhe 'Tonɔ daan mi 'ε pe -a ni dɔɔ: «'An kle 'gbu 'nale- -a ma 'bheε- 'ɲ sɔ -Waanbhaa' ba bole -yrɛ ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'srɔɔwole εε?»

26 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «-O -mɛ pe za -la yɔɔndia- - Moizi 'a 'tonɔ 'sɛwɛ 'ε 'yi εε? 'Bheε- 'ya 'yima- 'nale- εε?»

27 'Yee- mɛε 'ε -e pe Zesu ni dɔɔ: «'Tonɔ 'ε ta, -a yɔɔnde'le -o dɔɔ Mɛεzan -Waanbhaa' 'sɔ 'ε ni 'e zru oo, 'ε nii- oo, 'e fangan- oo 'bhe 'pegee 'e 'kpɛɛjan- 'ε 'kpen 'le. 'Bheε- 'e -vindo' mi 'sɔ 'e ni 'bhii- -e -za sɔ 'e 'gbu ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.»

28 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Ye 'an -jan 'ε 'lɛkwan- 'elrele, 'bhi ge 'bhe 'yansi za kle, 'bheε- 'e nu bole -yrɛ -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'srɔɔwole.»

29 'Dunɔ- 'yee- 'Tonɔ daan mi 'ε 'yaa- zi 'bhii- -e 'zoo 'na -a 'gbu ni, -ayile 'kee- Zesu 'Irokpale dɔɔ: «-De 'gbu -le 'ɲ -vindo' mi 'le εε?»

30 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke Zesu -gɔɔn do bole- dɔɔ: «-Yrekpa' do, mɛε do -daa Zeruzalemu, 'bheε- -e -yaa ge 'zi Zeriko. -E bhole yrɛ do 'ɲɔɔ 'ke -faannii' mu baale' -a ta, 'bheε- 'ke -wa 'kɔɔpɛ- mu 'ε 'kpen 'sile, 'bheε- 'ke -wa tafɛle; 'bhe 'pegee 'ke -wa madɪnwɔle, 'bheε- 'ke -wa -zɔle' baale 'tole zi 'ε 'lii, 'bheε- 'ke -o jilale.

31 'Bhe ya 'ε 'yi bhe, 'sraka 'lɛna mi do 'kanle- -bɛngwa 'yee- zi do 'kpo 'ε 'lii 'bhe 'waati 'ε ba. -E bhole 'yee- mɛε 'ε baale ta, 'ke -ya taglinle frii, 'bheε- 'kee- 'kanle 'a -gɔma, 'bheε- 'kee- jilale.

32 'Bhe bla'aa, 'ke Levi 'srɛ mu 'ε do 'kanle- -bɛngɔle 'yee- zi do 'kpo 'ε 'lii. 'Bhe 'bhole- 'yee- mɛε 'ε ta, 'ke -ya taglinle 'ezin- frii, 'bheε- 'ke 'bhe 'kanle 'ezin- -a -gɔma'.

33 'Bheε- boolazi, Samari mɛε do -yaa ge 'zi 'taa 'yee- zi do 'kpo 'ε 'zi 'ezin-. -E bhole 'yee- mɛε 'ε -din, 'bheε- -a -yrekpale a ma, 'ke -a -yrɛn -gbɛnɛ 'klale -a ma.

34 -Ayile, 'ke -ya mabɛɛnle 'a -din, 'bheε- 'ke -ya ma bhe mu 'ε 'tekpale- yrɔn 'pegee -laanɛ' 'yi 'le, 'bheε- 'kee- sɔgbɛ -yrelɛ' 'mu bhe mu 'ε ta. 'Bhe bla'aa, 'kee- 'yee- mɛε 'ε 'sanle -yaa' -soofali 'ε ta, 'kee- gele- 'kele- cie mu yi 'fɛ do -la. -E bhole 'bhe 'ɲɔɔ ye, 'kee- 'yee- mɛε 'ε 'laanɛkpale 'elrele, 'bheε- 'ke -ya -yrekpale 'bhe ba.

35 'Bhe ta tooklin- yi 'le, -e denie -gɔli' 'tanɔba plɛ 'ɲsia -a ba 'yi, 'bheε- -yoo -naa 'cie mu yi 'fɛzan- 'ε ni, 'bheε- -e pe 'bhe ni dɔɔ: «'E 'yrekpa mɛε 'lɛε- ba 'elrele, 'ke 'ɲ -daa 'an' 'taa 'ε ta yi 'la 'le, 'e -gɔli' yɛke- 'la 'siela- 'ke 'bhe kan' kelɛε- ta, 'ɲ nu 'bhe 'kpen gbawolɛ 'e ni.»

36 'Bhe bla'aa, 'ke Zesu 'yee- 'Tonɔ daan mi 'ε 'Irokpale dɔɔ: «'Bhi 'kpee ma, 'woo- mɛε yaga 'la bhe, -o -de 'gbu -le 'ɲkla -faannii' mu -balaa' mɛε 'la zan ta 'bhe -vindo' mi 'le εε?»

37 'Yee- 'Tonɔ daan mi 'ε pe dɔɔ: «-A -yrɛnklaa mɛε 'la zan ma, 'bhe -le 'ɲkla -a -bhoo 'ε 'le.» 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a pele -a ni dɔɔ: «'Bhi ge 'bhe 'yansi za kle.»

Zesu -ja Maati 'pegee Mari ba

38 Zesu 'pegee -yaa' -klanlanɛ mu 'ε 'yaa- ge 'zi Zeruzalemu 'taa 'ε ta 'waati 'la ba, 'ke -o bhole- -wa do ta, 'bheε- 'ke -o gele- -o zenle -o -yaa le 'la 'bhe sii Maati 'bhe ba.

39 Maati 'nwale- do -yaa, -o -yaa 'bhe sii Mari. Mɛεzan Zesu 'yaa- 'Jan 'Nrɛle- 'ε 'wo zii' 'waati 'la ba, 'ke 'yee- Mari gele- yaale 'bhe gaan ma, 'bheε- 'ke -ya 'tronkpa- 'bhe 'wojan- 'ε 'ɲla.

40 'Bhe 'waati 'ε ba, -a -doole' Maati yrɛ ba 'tɛ 'yaa- kpo klele ma, 'bhe 'pegee 'fɛ 'ε 'ɲla ye -gloɔn 'ε 'kpen 'wole- ma. -Ayile 'kee- nule- -a pele Zesu ni dɔɔ: «'N Zan, 'ɲ 'nwale- 'ε -yoo 'ɲ do -kplɛn 'tolawoa ye 'ε 'wole- ma, 'bhe 'laa la 'ε ma εε? -A pe -a ni 'kaa -e nu bho 'ɲ ba kpo klele 'ε 'le.»

41 Zesu pe -a ni dɔɔ: «'E Maati, 'E Maati! 'E 'yrebatedole -o, 'bheε- 'e wlayrɛ 'ε 'pale- -o -za -bebe -zayi'.

42 -Nafan -o -za do 'kpo -la ma, 'ke 'bhe kan pɛ 'kpen ta, Mari 'bheε- makwan-, 'bheε- mɛε 'kpo 'laa nu 'sɔle 'bhe 'kunle -a 'kɔɔ.»

11

Zesu -o -yaa' -klanlanɛ mu 'ε daan 'zi 'seriwole 'le
(Matie 6.9-13; 7.7-11)

1 -Yrekpa' do, Zesu 'yaa- 'seriwo zii' yre do □nɔɔ. -E yanle -a 'seriwolele, 'ke -yaa' -klanlɛn mu 'e do 'a 'pele -a ni dɔɔ: «Mɛɛzan, 'o daan 'o 'seriwolele, 'bhii- Mɛɛ Wiinjɛ' Mi Zaan bhe a -klanlɛn mu 'e -daanna 'mu 'seriwolele gɔnɛ- 'la gbɛɛn.»

2 -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ke 'ka -o 'ka 'seriwole -kaa pe dɔɔ:

<'O Dɛ -Waanbhaa', bhaa mɔkɔpɛn' 'a do 'bhii- 'yoo- 'wenj!

Bhaa 'yaa- -bhleŋgbeya yaa- yi 'e 'bho.

3 'O gba yi oo yi, 'o maza -o pɛbhle 'la ma 'bhe ba!

4 'Waa- -za 'yoo mu 'e -sroma 'yan, 'bhii- mɛɛ 'la zan mu -za 'yoo mu □kla 'o ni 'o 'bhe zan mu a -sroma yan gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

'Yaa 'tole- 'ke -Setran' 'o 'lɛkan-, 'bhɛɛ- -yoo' balaa' -za 'yoo- 'yi.»

5 Zesu pe -yaa' -klanlɛn mu 'e ni 'ezin- dɔɔ: «'Ke 'ka do 'bhe 'wlenna- blɛndreyi, 'bhɛɛ- -e -ja 'tɛnlɛ- a bhɛgwɛn do ma, 'bhɛɛ- -e kɔkɔdia 'bhe ta, 'ke -ya pe 'bhe ni dɔɔ: <'N' bhɛgwɛn-, 'e 'wlɛn-, 'bhɛɛ- 'ye 'n' gba 'bluu 'yri yaga ba.

6 -Amasroyi 'n' bhɛgwɛn- do -daa 'taa ta -bi 'lɛɛ- zi, 'bhɛɛ- -e □nwa 'n' ba. Pele kplankplan laa -o 'n' 'kɔɔ 'ke 'an 'lɛwɛɛ kpo kle.»

7 'Bhɛɛ- 'bhe 'yi bhe 'tɛ, -a bhɛgwɛn 'la 'yilale -o 'fɛ 'ɛ □la, 'bhe 'a 'lɛkun -a ni dɔɔ: <'N' 'to 'sro! 'Mi 'pegee 'n' 'nɛ mu 'e 'o 'yilaa- gban, -ayile 'o 'fɛ 'liikonj bhe 'ɛ □bwa gban. 'Naa so -li 'n' 'wlɛnlɛ, 'bhɛɛ- 'n' ge 'bluu 'nale- 'e ni.»

8 'Mi pe 'ka ni 'n' 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ: 'Ali- 'ke yaa -wlɛnlɛ', 'bhɛɛ- -e 'bluu 'ɛ na -a bhɛgwɛn 'ɛ ni -waa' bhɛgwɛlɛnya 'ɛ ma; 'ke 'bhe □bwa -a matɛdɔ yre nɔɔ-, -e nu -a -wlɛnlɛ', 'bhɛɛ- -e 'bluu 'ɛ na 'bhe ni.

9 'Bhɛla- -yile 'mi pe 'ka ni dɔɔ 'ke 'ka pe 'oo pe 'la 'yɛrowa- -Waanbhaa' ma, -e nu 'bhe pe 'ɛ 'nale- 'ka ni. 'Ke 'ka pe 'oo pe 'la 'bhe -glinna -Waanbhaa' ba, 'ka nu 'bhɛɛ- sɔɔwɛle. -Ka kɔkɔdɛ 'fɛ 'liikonj 'ɛ ta, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' nu -a -liigole 'ka ni.

10 -Amasroyi, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan maza -o pe 'la ma, 'kee- 'bhe 'yɛrowa- -Waanbhaa' ma, 'bhe zan nu 'bhe pe 'ɛ 'sɔɔwɛle. 'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan maza -o pe 'la ma 'kee- 'bhe pe 'ɛ ziglinna -Waanbhaa' ba, 'bhe zan nu 'bhe pe 'ɛ 'sɔɔwɛle; 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan kɔkɔdia, -o nu 'fɛ 'ɛ 'liigole 'bhe zan ni.

11 'Ka -de 'gbu -le sɔ mlɛ 'kpale 'bhe 'nɛ 'ɛ 'kɔɔ, 'ke 'bhe kaa -yɛrowa -a ma ɛɛ?

12 -Taa 'ka -de 'gbu -le sɔ -zaanweele do 'kpale 'bhe 'nɛ 'ɛ 'kɔɔ 'ke 'bhe maa yɛn -yɛrowa -a ɛɛ?

13 'Ka mu bhaaplɛn 'kpee 'yoo- mu, 'ke 'ka mu sɔ pe -lɛle' mu nale- 'ka 'nɛ mu ni, -mɛla ma 'bhɛɛ- 'ka Dɛ -Waanbhaa' 'la -yoo

laanima 'bhe 'laa nu 'sɔlɛ- Lii 'Wenj 'ɛ 'nale 'ke mɛɛ 'la zan mu 'bhe 'yɛrowa- -a ma 'mu ni ɛɛ?»

Zesu 'bhobhone do -bheela

(Matie 12.22-30; Maki 3.22-27)

14 Yi do ta, Zesu 'yaa- 'zina -gbin 'zi mɛɛ do zi. 'Bhobho 'zina -le -yaa 'bhe mɛɛ 'ɛ zi. Zesu 'yanle- 'yee- 'zina 'ɛ -gbinlele, 'ke 'yee- mɛɛ 'ɛ -janwole 'sanle. 'Bhe klele 'tɛ, 'ke 'bhe yre 'ɛ □nɔɔ mu 'ɛ 'kpen 'liibhaale 'mu 'gbu ma.

15 'Dunj- -zamaa' 'ɛ 'plɛn- mɛɛ 'ke mu -yaa pe 'zi dɔɔ -o -yaa 'zina mu a -kunlii 'la sii Bɛɛzɛbuli 'bhe -le -yaa 'zina mu -gbin 'senj 'na zii' 'yee- Zesu ni.

Zesu pe dɔɔ yaa -glɔɔya' 'ɛ 'bhe 'laa da -Setran' ba

16 -O 'ke mu -yaa boyre -glin 'zi -a -la 'ke mu 'a 'pele -a ni dɔɔ 'kee- da -Waanbhaa' ba, -e 'bhe ma -tɔɔmasie do kle -o -yre ma doo.

17 'Dunj- Zesu 'yaa- -o 'kpeejan- mu 'la do bhe, 'ke 'bhe 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ke -bhleŋgbɛ do a 'klɛɛn -yi mu gwɛdan 'eke- ba, 'bhe 'klɛɛn 'ɛ 'lɛyanyɛ -le 'ke -a 'siele- -la -le, 'bhɛɛ- -a nɔɔ- -wa mu 'ɛ ta 'fɛ mu 'ɛ -o -klalaa'.

18 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'ke -Setran' gwɛdan 'zi -a 'gbu ba, -yaa' 'klɛɛn nu -mɔlɛ' 'nale- -a ma ɛɛ? 'Ka mu -a pe 'zi dɔɔ 'mi -o 'zina mu 'ɛ -gbin 'zi *Bɛɛzɛbuli -la 'senj ta.

19 'Dunj- 'ke 'bhe -o 'ke wlan 'le, -dele 'zina mu -gbin 'senj 'na zii' 'ka a pe mɛɛ mu 'ɛ ni ɛɛ? 'Ka 'gbu a pe mɛɛ mu 'ɛ 'mu -le sɔ 'yee- jan 'lɛɛ- ngblo 'kanle.

20 'Dunj- 'n' 'sɔwɛɛ- 'gbu 'ɛ ma, 'ke 'n' 'yoo- 'woo- 'zina mu 'ɛ -gbin 'zi -Waanbhaa' a pe 'senj -la ta, 'mi sɔ a pele- dɔɔ -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya yi 'ɛ □bhwa 'ka -din gban.»

21 «'Ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'ke gwɛdanpe -lɛle' -o -fanjan ma mɛɛ do 'kɔɔ, -za 'yoo- laa sɔ 'tɛnlɛ -yaa' 'fɛ 'pegee -a 'kɔɔpe- mu 'ɛ ma, -amasroyi -ya -yɛkpa' -o ba 'ɛlɛle.

22 'Dunj- 'ke mɛɛ -bhɛɛke' do □nwa 'bhɛɛ- 'ke 'bhe fanjan- 'yiya- 'yee- fanjan- ma mɛɛ -lwa mi 'ɛ ni; 'bhɛɛ- 'bhe -balaa' -a ta. -A 'kpale- yaa -a 'kɔɔ gwɛdanpe mu 'la 'yi, 'kee- 'mu 'kpen □sia 'a 'kɔɔ. 'Bhe blaɛn, -ya 'kɔɔpe- mu 'ɛ 'kpen 'la □sia -e 'mu 'yiciɛn- mɛɛ -bhɛɛke 'mu ma.»

23 Zesu pe -yaa' -jan 'ɛ 'lɛyanyɛ 'ɛ □nɔɔ dɔɔ: «'Ke mɛɛ 'la zan laa -o 'n' zi, 'bhe zan -o 'n' ma. 'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan laa -o bho 'zi 'n' ba mɛɛ mu -lɛkpalele 'eke- ta, 'bhe zan -o piila- mi -la -le 'eke- ma.»

'Zina 'ɛ 'nu gbe drɛɛwo mɛɛ do zi gɔnɛ- 'la gbɛɛn-

(Matie 12.43-45)

²⁴ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Ke 'zina 'e -gwa mɛɛ do zi, -e ge 'kaanle- -bɔn 'yi yre mu 'e ɲɔɔ 'ke -ya -yitrɛ' yre glin. 'Ke yaa -yitrɛ' yre yele, -ya pe dɔɔ: <'N gele- 'ŋ -zanta' 'ŋ boyrɛ gwe 'e ɲɔɔ>. 'Zina 'e 'niinaa, bhɛɛ- -e do gbɛ drɛɛwo 'yee- mɛɛ 'e zi.

²⁵ 'Ke 'yee- 'zina 'e ɲnwa, -ya -si 'e -lagole ye 'elrele, 'bhe' pegee -a -yi pɛ mu 'e 'kpen lekpaale ye 'eke- ta 'elrele.

²⁶ -Ya yelawoa 'bhe gbɛɛn- bhe, -e ge 'zina 'srwaple- -bhɛɛke' siile- 'ke 'mu -yoo' -yiya' yee 'gbu ni. 'Ke 'bhe ɲkla, bhɛɛ- -o nu dɔle 'yee- mɛɛ 'e zi. 'Bhela- -yile 'yee- mɛɛ -a -si 'e 'sie gbɛ -yoo' wo 'ke 'bhe 'yiya- -a -lwa 'e ta.»

-Za 'brɛɛya-

²⁷ Zesu 'yaa- -janwo' zii' 'waati 'la ba -zamaa' 'e 'plɛŋ, 'ke le do 'a 'pele -a ni dɔɔ: «Le 'la 'bhe 'e kpe 'e ɲsia, bhɛɛ- 'ke 'bhe' e ɲyaa, 'bhe' pegee 'ke 'bhe -yɔn -naa 'e ni, 'bhe a pɛ -yinra!»

²⁸ 'Dun- Zesu pe 'bhe le 'e ni dɔɔ: «-A pe dɔɔ mɛɛ 'la zan mu -o 'trɔnkpa- -Waanbhaa' a -jan 'e ɲla, bhɛɛ- 'ke -wa -klosikun, bhɛɛ- zan mu a pɛ -yinra.»

-Waanbhaa' a -lela' janwo mi Zonasi ma -toomasie

(Matie 12.38-42)

²⁹ Mɛɛ mu 'e 'pale- ɲsaan Zesu ta, -ayile 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'Saanige mu 'e -woo 'eyɔole. -Wa zi 'bhii- 'ŋ 'sole- maza do kle -o -yre ma. 'Dun- 'naa nu 'sole- maza -bhɛɛke' do 'kpo klele -o -yre ma, 'ke yaa 'e go Zonasi a pɛ 'e ba.

³⁰ -Amasroyi Zonasi -kla Ninivu -wa 'e ta mu 'e ma -toomasie 'le gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, Bhaaplɛŋ Gbe 'e nu klele 'saanige mu 'e ma -toomasie 'le 'bhɛɛ- gbɛɛn-.

³¹ 'Bhe ya 'e 'yi, -Waanbhaa' a 'kitikan yi 'e 'le, -bhleŋgbe le Seba nu dulale 'saanige mɛɛ mu 'leɛ- -o -le ma, 'bhɛɛ- -e -kpan kpala- -o -lii. -Amasroyi -yaa' pɛ 'waati 'e ba -e -daa 'drunyan 'e 'yi 'kleɛn gbɔɔn do -yi, 'bhɛɛ- -e ɲnwa -a 'trɔnkpaale -bhleŋgbe Salomɔ a -zadoleya ma jan mu 'e ɲla. -E nu -kpan 'kpaale- 'ka 'lii, -amasroyi mɛɛ 'la zan -o -ge 'bhe gbilaan 'yiya- -bhleŋgbe Salomɔ ni, 'bhɛɛ- 'ka 'laa -o dɔle- -a -la 'ke 'ka 'trɔnkpa 'bhe ni.

³² 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, -Waanbhaa' a 'kitikan yi 'e 'le, Ninivu -wa 'e ta mu 'e -o nu dulale mɛɛ mu 'leɛ- -o 'le ma, 'bhɛɛ- 'mu nu -kpan 'kpaale- -o -lii. -Amasroyi Zonasi -Waanbhaa' a -jan 'la ɲwoa Ninivu -wa 'e ta mu 'e ni, 'mu 'ploola- 'mu kleza -yoo' mu 'e ma, 'bhɛɛ- -woo 'gbu ɲnaa -Waanbhaa' ni. -O nu -kpan 'kpaale 'ka 'lii, -amasroyi mɛɛ 'la zan -o -ge, 'bhe zan gbilaan 'yiya- Zonasi ni.»

-Koo' 'yrebhe- mu -le -koo' 'fle 'e ta 'tebhile 'le

(Matie 5.15; 6.22-23)

³³ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «Mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa -lanbha do bhi, 'bhɛɛ- -e 'gbongbo do bhulaa' 'bhe -lanbha 'bhile- 'e ta. Drɔɔn' 'ke -o -lanbha 'e ɲbhia, -wa dun- -a dunyɛ 'e 'bhɛɛ- ɲɔɔ laanima, 'kooko- mɛɛ 'la zan mu -o wla 'zi 'fe 'e ɲla, 'mu so -a -bhile' 'e 'yele.

³⁴ -E 'yrebhe- mu 'e -woo 'bhii- 'e 'fle 'e ta -lanbha 'bhile- do gbɛɛn-. 'Bhɛɛ- 'kee 'yrebhe- mu 'e waa yɛma ye, 'e 'fle 'e 'kpen -o -gblo 'yi. 'Bhɛɛ- 'kee 'yrebhe- mu 'e lele, 'e 'fle 'e 'kpen takanle -o 'wenj.

³⁵ 'Bhela- -yile, 'e 'yrekpa 'e 'gbu ba 'el- rele, 'kooko- 'yaa- pɛ 'tebhile 'e yaa niinaa' 'ke -gblo 'le.

³⁶ -Ayile, 'kee 'fle 'e 'kpen ɲkla 'tebhile ba, 'bhɛɛ- 'kee dɔpɛ do 'kpo 'laa -o -gblo 'yi, 'e 'fle 'kpen nu klele 'tebhile ba. -E nu klele 'bhii- -lanbha 'bhile- mɛɛ takan 'wenj -a -bhile' 'e 'le gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.»

Zesu -o -kpan 'kpa- zii' Farizi mu 'e 'pegee 'Toŋ Daan mu 'e 'lii

(Matie 23.1-36; Maki 12.38-40)

³⁷ Zesu 'yanle- -janwolele 'ke Farizi mi do 'a 'siile pɛ bhle yre nɔɔ- 'bhe ba. 'Bhɛɛ- Zesu -ja 'bhe Farizi mi 'e ba, 'bhɛɛ- -e -ja yaale pɛbhle tabali 'e zi.

³⁸ 'Dun- Zuufu mu -o gbɛ mafe -waa' 'sinii ta gbɛ ma 'fɛgbeya 'e 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'ke -woo pɛbhlele, Zesu 'laa 'bhe gbɛ ma 'fele- 'bhe klegbeya 'e 'yi. 'Bhela- -yile, 'ke 'bhe 'yee- -Farizi mi 'e 'kpeɛɛnile.

³⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke Mɛɛzan Zesu -gɔɔn do bɔle- -a ni dɔɔ: «'Ka mu Farizi mu, 'ka 'kaa- -yi 'mi pɛ 'e 'pegee 'kaa- pɛbhle 'tasa 'e mafe 'elrele, 'dun- -faan zru 'pegee yiɛnya 'te -le 'ka 'kpee.

⁴⁰ Mɛɛ kloɔ mu! Mɛɛ 'la zan pɛ 'e 'fle ma ɲkla, 'bhe zan do 'kpo 'e 'bhe -le 'laa -a 'kpee 'e klele 'ezin- ɛɛ?

⁴¹ -Ayile, -ka yiɛnya go 'ka zru ba, 'bhɛɛ- -ka 'kooŋɛzan mu gba 'ka 'koope- mu 'e ba. 'Ke 'ka 'bhe ɲkla 'bhe gbɛɛn- bhe, 'ka nu klele zi 'wenj 'e ta.»

⁴² «'Ka mu Farizi mu, 'ka ta -yɛn! 'Ka 'kaa- -zien ba -laane' mu 'e, 'pegee 'kaa- -zienbhe' mu 'e 'kpen do do -leɔdulayɛ vu mi 'e 'bhɛɛ- na Waanbhaa' ni; 'bhe -zien ba -laane' mu 'e 'ke mu -le 'ke *mati' pegee lu mu 'le. 'Dun- -leɔɔ' ma 'taa 'e -Waanbhaa' -yɛ ɲla, 'bhe' pegee -a ba 'soniya' 'e, 'ka 'mu -za balaa'. 'Bhɛɛ- 'dun-, 'kela 'bhe -o 'ke kle pɛ 'le 'pe, 'bhe -le 'ke -Waanbhaa' -za 'so 'ka ni, 'bhe' pegee 'ke 'ka 'leɔɔle kle -a -yɛ 'yi.» *

* 11:42 11.42 -Zienbhe' -gɔɔn 'ke mu -le 'mu 'le.

43 «Ka mu Farizi mu, 'ka ta -yren! 'Ke 'ka -o daanfē' mu 'ε □la, 'ka yaayrē -Irele' mu 'ε 'mu -la makun. 'Bhēε- 'ke 'ka -o -wa 'kpee -kpan mu 'ε ta, 'kaa- zi 'bhii- mōkpen' 'ka 'ledō- -a ma, 'bhēε- -o 'ka 'pubō-.

44 'Ka mu Farizi mu, 'ka ta -yren! 'Ka -o 'bhii- mēε bu mu 'la tagaanle -o; 'bhēε- mēε mu 'taawo- -o ta 'ke waa 'yaango-»

45 'Bhē klele 'tē, 'ke *'Tonj daan mi 'ε do 'a 'pele -a ni dōo: «'O Daan mi, 'yaa- janwogbeya 'la bhe, -yoo 'bhii- 'yoo- wla 'zi 'o mōo 'kpen -la -yi 'ezin-»

46 'Bhē klele 'tē, 'ke Zesu 'a 'pele 'yee- 'Tonj daan mi 'ε ni dōo: «'Ka mu 'Tonj daan mu, 'ka ta -yren! 'Ka 'kwe gbinle mu dō mēε mu wiinj-, 'bhēε- 'ka 'laa bhō 'mu ba sanē- 'bhe 'kwe mu 'ε 'ke 'silele.

47 'Ka ta -yren 'ezin! -Amasroyi 'ka 'taa- mu -Waanbhaa' -lēla' janwo mu 'la □dia, 'ka bu -Irele' mu dō 'bhe mu ni.

48 'Bhē ya 'ε 'yi, 'kaa- zrōn 'zi mēε mu ni 'bhii- 'ka dōle -o 'ka 'taa- mu 'ε zita -o kleza -yōo' mu 'ε ma. -Amasroyi -o -Waanbhaa' *lēla' janwo mu 'la □dia, 'ka bu -Irele' mu dō mu ni.

49 -Waanbhaa' a -zadoleya 'ε ma -ya □pia dōo: «'Nj nu 'η 'lēla janwo mu 'pegee 'an *winbōwo mu 'kpale- -o ni. 'Duj- -o nu -o 'ke mu dēle, 'bhēε- -o nu -yrenkpale -o 'ke mu ta.»

50 'Bhēla- -yile, 'kee- san 'drunyan klele ma, 'kee- nu 'tenle- -zōn mu 'ε ma, -Waanbhaa' nu -o -lrōkpale -wa -lēla' janwo mu 'la 'kpen □dia dō dō 'bhe za 'ε 'yi.

51 'Kee- san Abeli dēle 'ε ma, 'kee- nu 'tenle- Zakari a pē dēle 'ε ma: -o 'yee- Zakari □dia 'srakagoyrē 'pegee -Waanbhaa' gbayre 'ε 'plej-. 'Mi pē 'ka ni 'η 'sowēε- ma dōo -Waanbhaa' nu -zōn mu 'ε 'lrōkpale 'woo- mēε mu 'ε 'kpen dēza 'ε ma.»

52 «'Ka ta -yren! 'Ka mu 'Tonj daan mu. -Amasroyi mēε sō 'kanle zi 'la 'bhe zi 'bhēε- 'bhe -Waanbhaa' dō, 'ka 'bhe 'gborobhe 'ε □sia. 'Ka mu 'gbu 'laa kan 'bhe 'feliī 'ε □nōo, 'bhēε- mēε 'la zan mu -o -a zi 'bhii- 'mu 'wla 'bhe 'feliī 'ε □nōo, 'ka 'laa 'to 'ke 'bhe zan mu wla.»

53 'Bhē -jan mu 'ε 'kpen blaen, Zesu 'yaa- zan gōle 'bhe yre 'ε □nōo bhla 'la ba, 'ke 'Tonj daan mu 'ε 'pegee Farizi mu 'ε -wa -lēma' -lale' 'sanle -jan mu 'le 'ke -wa -lrōkpa'. 'Bhēε- -wa -liiglina gbe 'ε 'kpen ma, 'kooko- -e sō -janwole -o ni 'ezin-.

54 -O -yaa bō 'zi -a -la, 'kooko- -o sō -a 'kunle -a 'gbu 'liiwli- ma.

12

Zesu -o mēε mu 'kpeelekan zii' Farizi mu 'ε -waa' mēε -yrekōoza klele 'ε ba zayi' (Matie 10.26-27)

1 'Bhē 'waati 'ε ba, mēε mu 'ε -o 'pa gbe -yōo 'ε 'kōo Zesu ta, -o -yaa 'tan zii' 'eke- gaan ta. -Ayile, 'ke Zesu -yaa' -klanlane mu 'ε 'kpeelekanle 'sanle 'elwale 'pē dōo: «-Ka 'ka 'gbu 'kun 'elrele Farizi mu 'ε waa mēε -yrekōoza klele 'ε ma. -Amasroyi, mēε -yrekōoza klele 'ε -yoo 'bhii- 'bluu -pēε 'wlen 'seke.

2 Pē 'tole- pē 'ke 'bhe tagaanle -o, -o nu 'bhe tapwele -yrekpaa' dō; 'bhēε- gaanyiza 'tole- gaanyiza 'ε, mōkpen' nu 'bhe dōle.

3 'Bhēla- -yile, 'ke 'ka -jan mu 'la 'kpen □woa -bi zi -gblo 'yi, mōkpen' nu 'mu male -yrekpaa' kpataakpa. 'Bhēε- 'ke 'ka swēnswej 'yi janwoa- mēε 'trōn 'yi 'fē -liitanle -la, -o nu 'pēεnlē- 'bhe 'wolele 'fē mu wiinj-; 'bhēε- mōkpen' 'bhe 'yima-»

-Kōo' -gblaen' ma mi -le -dela -le εε? (Matie 10.28-31)

4 'Bhē blaen, 'ke Zesu 'a 'pele 'ezin- dōo: «'Nj 'bhēgwlen- mu, mēε 'la zan mu 'ke -o mēε □dia, 'bhēε- waa sō -za 'bhēεke dō klele- 'bhe blaen 'ka 'laa -gblaenle' 'bhe zan mu 'ε 'lēε.

5 -Ka 'ka 'trōnkpa dōo, 'ka sō -gblaenle' mēε 'la zan 'lēε-, 'bhe zan -le -ge: -Waanbhaa' 'la sō mēε 'niigole -a -yi, 'bhēε- 'bhe blaen, -e 'ka bliin -jranama 'tē 'yi. Wlan 'gbu 'ε ni, -ka -gblaen 'bhēε- 'lēε.»

6 «Waa sō 'vone 'soo gonle- -goli' 'tanbha ple ma εε? 'Duj- -o dō 'kpō -za 'laa ni -Waanbhaa' 'kpee.

7 'Duj- 'ka mabhaabho 'ke 'bhe kan 'vone 'srē ta. Ali-, -e 'ka 'wiinj- winbhe mu 'ε 'kpen 'liidō-. -Ayile 'ka 'laa -gblaenle' -titi.»

Dōle Zesu a -za 'ε □la, 'bhe 'pegee 'ε -bangole -a -yi

(Matie 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 Zesu pē 'ezin- dōo: «'Mi pē 'ka ni 'η 'sowēε ma dōo: 'ke mēε 'la zan 'a □pia mōkpen' 'yre ma kpataakpa 'kaa 'bhe -o 'an pē mēε 'le, Bhaaplej Gbe 'ε nu a pēle -Waanbhaa' a -mleke' mu 'ε 'yre ma 'kaa -yaa pē -le 'bhe zan 'ε 'le 'ezin-.

9 'Duj- 'ke mēε 'la zan 'a □pia mōkpen' 'yre ma kpataakpa 'kaa yaa 'mi dō, Bhaaplej Gbe 'ε nu a pēle -Waanbhaa' a -mleke' mu 'ε yre ma dōo yaa 'bhe zan 'ε dō 'ezin-.

10 'Ke mēε 'la zan Bhaaplej Gbe 'ε ma jan -yōo □woa, -Waanbhaa' nu 'bhe zan a -sroma 'yanle-. 'Duj- 'ke mēε 'la zan *Lii 'Wen' 'ε ma jan -yōo' □woa, -Waanbhaa' 'laa nu 'bhe zan a -sroma 'yanle- -titi.»

11 «'Bhē ya 'ε 'yi, 'ke mēε mu -ja 'ka 'le Zuufu mu daanfē' mu □la oo, 'kitikan mu 'ε ba oo, 'bhe 'pegee -kōo' ta mēε gblaen mu 'ε ba. 'Bhēε- 'ke -o -kpan -kpala' 'ka 'lii, 'ka nu 'ka 'gbu ta gwledan -jan yēke- 'la 'wōle- 'ka 'laa 'bhe yienkanle.

12 -Amasroyi, 'ka nu -jan yεke- 'la 'wole-, Lii 'Wen' ε nu 'bhe dole 'ka 'kpee 'bhe 'waati do 'kpo' ε ba.»

-Naflo zan -za 'yaango- kle do ma -gɔɔn

13 'Bhe blaam bhe 'te, 'ke -zamaa' 'e 'plen- mεε do 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «'O Daan mi, -a pe 'η nεεnε- 'ε ni dɔɔ 'o 'cien 'la 'ke 'o dε 'bhe □twa 'o ni, -e 'bhe -yicien' 'o ma.»

14 Zesu pe -a ni dɔɔ: «'N' bhεgwlen-, -dele 'mi □kla 'ka ta 'kitikan mi 'le, 'bheε- -dele 'mi □kla 'kaa- pe mu -yicien' mi 'le εε?»

15 'Bhe blaam, 'ke -ya pele- -o 'kpen ni dɔɔ: «'Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele -naflo maza mu -lɔ' ε ma. -Amasroyi bhaaplen do -si 'ε -dan' 'laa 'ke -a 'kɔɔpe- do -kplɛn mu 'le, 'ali- 'kee- □kla 'ke pezan -gbenε do 'le.»

16 'Bhela- -yile, 'kee- -gɔɔn 'lεε- 'bhe bole- -o ni dɔɔ: «-Naflo zan do a gba mu 'ε 'lrela-.

17 'Bhe ya 'ε 'yi, -e -yaa pe 'zi -a 'gbu 'kpee dɔɔ: «'N nu -a klele 'nale- -a ma εε, -amasroyi 'an gba la pe mu 'ε -o 'klayre- laa -o 'η 'kɔɔ.»

18 'Bheε- -za do -dwa -a 'kpee 'ke -ya pele- dɔɔ: «'N nu -za 'lεε- 'bheε- klele. 'N nu 'an pebhe 'kla 'fe mu 'ε 'wile-, 'bheε- 'η -wo do gbe dɔɔε wo 'ke mu gbilaan 'yiya- -a -lwa mu 'ε ni. 'N nu 'an pebhe 'pegee 'η 'cien mu 'ε 'kpen 'klale- 'woo- 'fe mu 'ε □la.

19 'Bhe blaam, 'η nu -a pele 'η 'gbu 'kpee dɔɔ: 'Mi 'e 'cien -bebe mu □klaa 'fe mu 'ε □la, -o nu 'sole- 'e 'lebole lεε -bebe ta. 'Bhela- -yile, 'e 'yitre-, 'bheε- bo pebhlele 'pegee -wεen 'mile ma, 'bheε- 'e -zabla.»

20 'Dun- -e 'bhe 'pelawoa bhe, 'bhe 'waati do 'kpo' ε ba, 'ke -Waanbhaa' 'a 'pele -a ni dɔɔ: «Mεε kloɔ, -zɔn -bi 'lεε- zi, 'η nu 'e 'nii- 'ε gole 'e 'yi. 'Bheε- 'yee 'cien mu 'la 'kpen magaanana -o nu bole -de 'gbu -la ni εε?»

21 'Bhela- -yile, 'ke Zesu 'a pele -o ni dɔɔ: «'Ke mεε 'la zan bole -o -naflo mu -lekpaale ma 'eke- ta -a 'gbu ni, 'bheε- 'ke yaa -o pezan 'le -Waanbhaa' -yre 'yi, -za 'yansi 'la bhe 'bhe -le ten 'bhe zan 'ε ma.»

'Kpaleya -Waanbhaa' 'yi (Matie 6.25-34)

22 'Bhe blaam, 'ke Zesu 'a pele -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni dɔɔ 'ka nu pe 'la 'bhlele-, 'bhe 'pegee 'ka nu dune- 'la klale 'ka ta, 'ka 'laa 'mu do 'kpo -za yienkanle.

23 -Amasroyi bhaaplen -si 'ε 'bhe mabhaabhɔ bhle pele ta, 'bhe 'pegee -a 'fle 'bhe mabhaabhɔ dune- ta.

24 -Ka laanima maanne- mu 'ε -glin doo! Waa pebhe bo, 'bheε- waa pe bhaa kan. 'Bhe 'pegee pebhe zɔε dole laa -o 'kɔɔ, 'dun- -Waanbhaa' -o -lebo' yi 'oo yi. 'Bheε- 'dun-, 'ka mu mabhaabhɔ maanne- mu ta.

25 'Ka -de 'gbu -le sɔ -a 'gbu -si 'ε sa baan 'klale -a ba -a ma 'ηgami mu 'ε 'kɔɔ εε?

26 'Ke 'ka ma 'ηgami 'laa sɔ 'ka 'gbu 'si 'ε sa baan' 'klale -a ba, -mεle □kla 'bheε- 'ka -o 'ka blina- yiendo 'zi -za 'bheεke -vin mu 'ε 'yi εε?

27 -Ka 'ka 'yrekpa doo, gba la -bɔn mu 'ε 'bhɔgbeya 'ε ta. Waa yewo, 'bhe 'pegee waa dune- sra. 'Ali- -bhlengbe Salomɔ a -nafloya 'ε ta, -a -baale' -lreleya -yi 'laa 'yale- -o do 'kpo -baagbeya 'ε ni.

28 'Ee! 'Ka 'kpale- la -Waanbhaa' 'yi 'de! 'Ke -Waanbhaa' -bɔn mu baa, -bɔn mu 'la -woo -zɔn gba la, 'bheε- too -o nu klele 'kpaciepe 'le. -Mela ma 'bheε- yaa nu 'sole- 'ka mu -baale' εε?

29 'Bhela- -yile, 'ka 'laa 'ka 'bhle pele 'pegee 'ka 'mi pe -za yienkanle.

30 -Amasroyi, 'drunyan 'yi mεε mu 'la waa -Waanbhaa' do, 'mu -le 'bhe -za 'yansi mu 'ε -glin. 'Dun- 'ka maza -o pe 'oo pe 'la ma, 'ka De 'bhe 'kpen do.

31 Dɔɔɔn- -ka -Waanbhaa' a pe -bhle ngbeya zi 'ε 'bheε- ziglin- 'elwale 'pe, 'bheε- -e nu -za -vin mu 'ε 'kpen 'nale- 'ka ni boolazi.»

Lafle' 'yi -naflo mu laa sɔ yanle- (Matie 6.19-21)

32 'Bhe blaam, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «'An -bhlaa 'le 'fientronne do, 'ka 'laa -gbilaanle! -Amasroyi, -e -swa 'ka De -Waanbhaa' ni 'kee- yaa -bhle ngbeya -wa 'ε na 'ka ni.

33 -Ka 'ka 'cien mu 'ε 'kpen gɔn, 'bheε- -ka -o ma pe 'ε 'na 'kɔɔflenzan mu ni. -Gɔli' 'kpa -boto mu 'la 'ke waa sɔ 'siele, -ka 'bhe mu kle 'ka 'gbu ni, 'bhe 'pegee -ka 'kaa -naflo mu 'ε zɔɔdo lafle' 'yi, 'kooko- waa nu yanle 'bhe □nɔɔ ye. -Amasroyi -faannii' mu laa nu -o ye, 'bheε- -woo faan 'bhe □nɔɔ ye, 'bhe 'pegee -wlennε' mu laa nu 'sole- -o 'siele.

34 -Amasroyi 'yaa -naflo 'ε 'kpale- -o yre 'la □nɔɔ, 'ε zru 'pegee 'ε 'yrikpale -o 'bheε- yre 'ε ta.»

Yewone mu 'la 'yri 'laa go 'mu 'gbu -za 'le

35 Zesu pe mεε mu 'ε ni dɔɔ: «'Yi 'oo yi, 'ka 'yri 'wale- bo 'ka 'gbu -za 'le, 'bheε- 'kaa- -lanbha mu 'ε 'bhile- kle.

36 'Bheε- -ka kle 'bhii- 'fe do -la yewone mu 'ε gbεen-. -O yri -o -waa' 'fezan- 'ε nule ta 'ke 'bhe da le dɔyre □nɔɔ 'feti 'ε ta. 'Kooko- 'ke 'bhe □nwa 'waati 'oo 'waati 'la ba, 'bheε- 'ke 'bhe kokodia -o ta, -o sɔ 'fe 'ε 'liigole 'bhe ni.

37 'Ke -waa' 'fezan- 'ε □nwa, 'bheε- 'ke 'bhe □bhwa -o ta 'ke -woo -o -yre ma, -waa pe -yi nu -nrale'. 'Mi pe 'ka ni 'η 'sowεε- 'ε ma dɔɔ 'yee- 'fezan- 'ε -e nu 'sentru do dɔle -a 'saanla□, 'bheε- -e nu -yaa' yewone mu 'ε 'siile- pele ma, 'bheε- 'yee- 'gbu nu 'mu a pele 'ε dulale 'mu □la.

³⁸ Kee- ɲnwa blanjɔreyi 'oo, 'kee- ɲnwa blanjɔreyi -zanta' oo, 'bhɛɛ- 'kee- ɲbhwa -o ta 'ke -woo -yɛ ma, -waa pɛ -yi nu -nrɛle'.»

³⁹ «Ka 'ka 'trɔnkpa 'elɛle -jan 'lɛɛ- ɲla: 'Ke 'fezan- do -yaa -faannii' 'ɛ nu 'bhla 'ɛ do -yaa' 'fɛ' 'ɛ ɲla, yaa -yaa nu yidɛle, 'bhɛɛ- ya to 'ke -faannii' 'ɛ wla -yaa' 'fɛ' 'ɛ ɲla.

⁴⁰ -Ayile, 'ka mu, 'ka 'yri 'laa gole 'ka 'gbu -za le. -Amasɔyi 'ke 'ka 'yri 'laa -o Bhaapɛɲ Gbe 'ɛ ta 'waati 'la ba, -e nu nule 'bhɛɛ- 'waati 'ɛ ba.»

Yewone wlan do 'pegee yewone 'yoo- do ma -gɔɔn

(Matie 24.45-51)

⁴¹ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Piri Zesu 'Iɔɔkpale doo: «Mɛɛzan, 'yoo- 'bhe -gɔɔn 'lɛɛ- 'bhe bo 'zi 'o moɔ do -kplɛn -la ma taa- 'ya bo 'zi moɔkɛn -la ma ɛɛ?»

⁴² Mɛɛzan Zesu 'a 'lekwan- 'yee- Piri ni doo: «'Ke yewone 'la 'lɛdoole -o, 'bhɛɛ- -a zru -o do, -a zan nu 'a 'kpale- -yaa' 'fɛ' 'ɛ ɲla mu 'ɛ 'kpen 'wiinj-; 'kooko- -e so pɛle nale- mu ni pɛle 'waati 'ɛ ba.

⁴³ Yewone 'la 'ke -a zan 'ɛ ɲbhwa -a ta 'ke -yoo yewo 'zi 'elɛle, 'bhe yewone 'ɛ 'bhe a pɛ -yindra'.

⁴⁴ 'Mi pɛ 'ka ni 'ɲ 'sowɛɛ- ma doo 'fezan- 'ɛ nu -a 'koɔpɛ- mu 'ɛ 'kpen gbɛkpale -a 'koo.

⁴⁵ 'Dun- 'ke 'bhe yewone 'ɛ -e -yaa' ye 'ɛ ɲtwa -a noo, 'bhɛɛ- -ya ɲpia -a 'gbu 'kpee doo: «'Nj zan -o mo 'zi -yaa' 'taa' 'ɛ ta, yaa nu nule 'saanibhe.» 'Bhɛla -yile 'kee- 'fɛ' 'ɛ ɲla yewone 'gwlaan- -vin mu 'ɛ 'pegee yewo le mu 'ɛ zɔnle -saan, 'bhɛɛ- 'kee- ɲbwa pɛbhlele 'pegee -wɛɛn 'mile- ma, 'bhɛɛ- 'kee- -wɛɛn dɛ.

⁴⁶ 'Kee- ɲbwa 'bhɛɛ- klele ma, -a zan nu yi 'ɛ 'pegee 'bhe' nu 'waati 'ɛ nu 'klale- -a ba. 'Bhɛla- -yile, 'bhe nu -a 'krowole 'ɛyoole -e -za 'yoo- oo -za 'yoo- mu 'la 'kpen ɲkla 'mu -zayi'. 'Bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu laa gbilaan -Waanbhaa' -lɛɛ -a do nu klele 'mu ta -yren 'ɛ 'ke ba.»

⁴⁷ «'Ke yewone 'la -ya zan zru maza do, 'bhɛɛ- 'ke yaa 'bhe klele, -o nu 'bhe yewone 'ɛ zɔnle 'ebebele.

⁴⁸ 'Dun- 'ke yewone 'la 'bhe 'laa 'bhe zan zru maza do, 'bhɛɛ- 'ke -a kleza -yoo' 'ɛ ma -yoo 'ke zɔnpe 'le; -o nu 'bhe yewone 'ɛ zɔnle sanɛ.' 'Bhɛla- -yile, -o -za -bebe -naa mɛɛ 'la zan ni, -o nu -za -bebe 'yɛwole 'bhɛɛ- zan ma. 'Bhɛɛ- -o -za -bebe gbɛkpaa- mɛɛ 'la zan 'koo, -o nu -za -bebe 'yɛwole 'bhɛɛ- zan ma 'ezin-»

Zesu pe doo mɛɛ mu -yicienle nu klele -a 'tɔ' 'ɛ -zayi'

(Matie 10.34-36)

⁴⁹ Zesu pɛ -o ni 'ezin- doo: «'Nj ɲnwa 'tɛ -la bole 'trɛ ta, 'bhɛɛ- 'ɲ' yaa- zi bi 'bhii- -wa ɲbhia gban.

⁵⁰ -Yren -gbɛnɛ do -o zan baale 'mi ta, 'bhe nu klele 'bhii- 'ɲ' 'wiinjɛle -yi ba. 'Dun- 'sani- 'bhe yi 'ɛ 'bhɔle- pɛɲ-, 'ɲ blina- yien -o.

⁵¹ 'Ka mu 'kpee ma 'ɲ ɲnwa yilabla 'nale- 'trɛ ta mu ni ɛɛ? 'Droon' 'ɲ ɲnwa -o -yicienyɛ -la noo-.

⁵² 'Kee- san -zɔn ma, 'fɛ do -la mɛɛ 'soo 'yicienle nu klele. -Ayile, mɛɛ yaga nu -o zibole mɛɛ pɛ ma, 'bhɛɛ- mɛɛ pɛ nu -o zibole mɛɛ yaga ma.

⁵³ 'Fɛ do -la mu ba, -nɛ dɛ nu 'bhe 'wlenle- 'bhe 'nɛ 'ɛ ma, 'bhɛɛ- -nɛ nu 'bhe 'wlenle 'bhe dɛ ma. 'Bhe klegbeya do 'ɛ 'yi, -nɛ nɛɛ 'ɛ 'bhe nu 'bhe 'wlenle- 'bhe 'lu ma 'bhɛɛ- gbɛɛn-. 'Bhɛɛ- -nɛ le do nu 'bhɛɛ- 'yansi za klele 'bhe nɛɛ ni. 'Ezin- le -naale' do nu -wlenle' 'bhe a le drɛɛ ma, 'bhɛɛ- le drɛɛ nu 'bhɛɛ- 'yansi za klele 'bhe 'naale- ni 'ezin-»

Zesu pɛ mɛɛ mu 'ɛ ni doo -o 'waati 'ɛ ma -tɔɔmasie mu 'ɛ 'yima

(Matie 16.2-3)

⁵⁴ Zesu pɛ mɛɛ mu 'ɛ ni 'ezin- doo: «'Ke 'ka la tilale ɲya 'kee- da -yɛɛɛbhe baayɛ noo-, 'kaa pɛ 'bhe yɛ do 'ɛ ɲnoo bhe doo la -o zan banle. 'Bhɛɛ- -e ban.

⁵⁵ 'Bhɛɛ- 'ke -ploɔ 'kanle- -saan 'kee- da weyi- ba -yɛɛ ta, 'kaa pɛ doo -yɛɛ' nu -bhile'. 'Bhɛɛ- 'bhe -le kle.

⁵⁶ Mɛɛ -yɛɛkooza kle mu, 'ka so 'trɛ ta pɛ -tɔɔmasie mu 'pegee lafle' 'yi pɛ -tɔɔmasie mu 'ɛ -yimale, 'bhɛɛ- -mɛla ma 'ka 'laa so -za 'la 'bhe -o kle 'zi -zɔn -gɛ 'bhe 'yimale ɛɛ?»

Mɛɛ do 'pegee -a -sɔɔnnii' do so -bɛɲgole gɔnɛ- 'la gbɛɛn-

(Matie 5.25-26)

⁵⁷ Zesu pɛ 'ezin- doo: «-Mele -kla 'bhɛɛ- pɛ 'la 'bhe 'lɛdoole -o 'ka 'laa so 'bhe dole- 'ka 'gbu 'koo ɛɛ?

⁵⁸ 'Ke -za do -o 'ka 'pegee mɛɛ do pɛɲ-, 'bhɛɛ- 'ke 'yee- mɛɛ 'ɛ -ya zi 'bhii- -e ge 'ɛ 'le -klu ta, do klen 'kee 'bhe -za 'ɛ 'yɛɛbago 'bhe mɛɛ 'ɛ 'le, 'bhɛɛ- 'ka kpa do ma 'ka ge bhla zi zi 'ɛ 'lii. 'Kebhlaale, 'kee- -ja 'ɛ 'le -klu ta, 'kitikan mu 'ɛ ba, 'mu nu 'ɛ 'kpale- -kasofɛ gooba mu 'ɛ 'koo, 'bhɛɛ- 'mu 'ɛ bo -kaso 'yi.

⁵⁹ 'Mi pɛ 'ɛ ni doo 'sani- 'ɛ 'pwele- pɛɲ- 'bhe -kaso 'ɛ 'yi, -e -goli' yeke- 'la -kpan -balaa' 'ɛ ta, 'ɛ nu 'bhe 'kpen gbawole 'ke 'bhe ge 'tɛnle- 'ɛ 'koo -goli' bhe do 'ɛ ma.»

13

Zesu pɛ mɛɛ mu 'ɛ ni doo -o 'ploɔ- -o 'taawogbeya -yoo' 'ɛ ma

¹ 'Bhe 'waati 'ɛ ba, -janmatii Pilati mɛɛ 'ke mu winbwa- 'kaa 'mu ge Galile 'klɛɛn 'ɛ 'yi mu 'ɛ 'ke dɛ. 'Bhɛɛ- 'yee- Pilati 'bhe mɛɛ mu 'ɛ yien 'ɛ 'pegee -waa' 'sraka go wi yien

mu 'e 'yizaala 'eke- ba, 'bhεε- -yoo □kla 'ke 'sraka 'le -Waanbhāa' ni. 'Dun- Zesu 'yaa- janwo' zii' 'waati 'la ba, 'ke mεε 'ke mu 'bhe -za 'e 'yilrōkpale -a ma.

² -Ayile 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dōo: «-O 'woo- Galile 'klēn 'yi mu 'la □dia, 'ka mu 'kpee ma -waa' -za 'yoo- mu 'e -woo 'ebebele 'ke 'bhe kan Galile 'klēn 'yi mεε -vin mu 'e 'mu a pe 'e ta εε?

³ 'Yooye-! 'Mi pe 'ka ni dōo 'ke 'ka 'laa 'ploole- 'kaa- -za 'yoo- mu 'e ma, 'ka nu klēle siele 'bhii- 'woo- Galile mεε mu 'e gbēen- 'ezin-.

⁴ 'bhεε- 'ezin-, Siloe 'fεgwle- 'e 'klalaa- mεε vu ta 'srwaa- 'la ta Zeruzalemu, 'ka 'mu 'kpee ma 'woo- mεε vu ta 'srwaa- 'e -o kleza mu 'e 'yoo- -yiya' 'ke 'bhe kan Zeruzalemu mεε -vin mu 'e 'kpen ta εε?

⁵ 'Yooye-! 'Mi pe 'ka ni dōo, 'ke 'ka 'laa 'ploole- 'kaa- -za 'yoo- mu 'e ma, 'ka nu klēle siele 'bhii- Zeruzalemu mu 'e gbēen-»

-Yri diinj 'la yaa bhāa kle

⁶ 'Bhe blaana, 'ke Zesu -gōon do bōle- -o ni dōo: «Mεε do -yri diinj do □swa -yaa' -droo gba 'e 'yi. -Yri bhāa 'kan bhla 'e 'bhōle- 'ke 'yee- mεε 'e 'nule 'yee- -yri bhāa 'e 'kanyrē- □nōo. 'Dun- yaa 'bhe bhāa do 'kpo 'yele- 'bhe 'yi.

⁷ 'Bhe 'yi 'te, 'ke -ya pele- -droo gba la yetane 'e ni dōo: «-A 'san lεε yaga ma 'ke 'η nu -yri 'lεε bhāa -glinle' -a -yi, 'bhεε- 'naa -a bhāa do 'kpo 'yele- -lido'. Lεε -bhεeke' ta, 'ke yaa -a bhāa klēle, -a takan', -mela ma 'bhεε- -a 'sole- -o bhāa ma yre 'lεε- □nōo εε?»

⁸ 'Dun- -droo gba la yetane 'e 'bhe pe 'yee- mεε 'e ni dōo: «'N zan, -a 'to 'ke lēla- 'e 'bhe 'kan 'a ta doo. 'N nu -gluu do 'kanle- -a zi, 'bhεε- 'η grēni kla -a zi 'kooko- -a nii- zinaa' -a ta 'elrele.

⁹ 'Ke 'bhe □kla, -dōke' -e nu 'sole- -a bhāa klēle- lεεtoo. 'Ke yaa -bhaale' 'e nu 'sole- -a takanle.»

Zesu gade le do -bheela -yitrē' yi 'e ma

¹⁰ *-Yitrē' yi do ma, Zesu 'yaa- mεε mu daan 'zi -Waanbhāa' a -jan 'e 'le Zuufu mu daanfe' do -la.

¹¹ Koo -la ga -yaa le do ma 'bhe daanfe' 'e □la. Lii -yoo -le 'bhe ga 'e □bwa 'yee- le 'e ma. -A lεε vu ta 'srwaa- -le -yaa bhe, 'ke koo -la ga -a ma, 'bhεε- yaa -yaa so -a -lεdōole.

¹² Zesu 'a 'yelawoa 'ke 'bhe 'a 'pele -a ni dōo: «Le -nε, 'e koo -la ga 'e -gwa -zōn.»

¹³ 'Bhe klēle 'te, 'ke Zesu 'e gbē 'kpale -a ma, 'bhεε 'bhe yre do 'kpo 'e □nōo bhe, 'ke -ya -lεdōole, 'kee- dulale -a gaan ta. 'Bhεε- 'kee- -Waanbhāa' 'tōbhōle.

¹⁴ 'Dun- 'bhe Zuufu daanfe' 'e □la -kunlii 'e 'bhe 'bhe zrupliila dōo -mela ma 'bhεε- Zesu 'yee- le 'e 'bheela- -yitrē' yi 'e ma εε.

'Bhe klēle 'te, 'ke -ya pele- mεε mu 'e ni dōo: «-Gbēeyi' do 'e □la, yewo yi -o -yrekpaa' 'srwado-, 'ka 'so nule- 'ka 'bheeyrē- □nōo 'bhe yi mu 'e 'le. 'Dun- -yitrē' yi 'e 'bhe 'laa -o 'ke -bhe yi 'le.»

¹⁵ -Ayile, 'ke Mēezan Zesu 'a 'pele -a ni dōo: «Mεε -yrekōoza klē mu! -Yitrē' yi 'e ma 'ka 'kpen do do laa 'kaa- dri mu pwe -waa' wele- mu 'e 'yi, 'bhεε- 'ka 'ploō- 'kaa- -soofaline mu 'e ma, 'kooko- -o ge -yi 'mile- to 'e 'le ma εε?

¹⁶ 'Bhεε- -kōo' 'taa- Abraamu 'nrane- 'lεε-, 'ke -Setran' 'a 'yrela- lεε vu ta 'srwaa- ta, 'ali- 'kee- □kla -yitrē' yi 'le oo, 'naa so a 'ploole bi εε?»

¹⁷ Zesu a -jan 'lεkungbeya 'e 'bhe -yral- adwa -o 'kpen ma. 'Dun- -e -yaa 'sole- maza -gbene -gbene mu 'la klē 'zi, mεε mu 'e zrukpaale -yaa 'bhe yi.

-Waanbhāa' a -bhleingbeya 'e zisan -za 'fientronne -la klēle ma

(Matie 13.31-33; Maki 4.30-32)

¹⁸ Zesu pe mεε mu 'e ni dōo: «'N so *-Waanbhāa' a -bhleingbeya -wa 'e 'kpale -me pe -la ma εε?

¹⁹ -Yoo 'bhii- -yri diinj 'la -wa sii mutaadi 'bhe bhene- do gbēen-. Mεε do 'bhe mutaadi bhe □bwa -yaa' gba 'e 'yi. -E □bhwa, 'bhεε- -e gbaandia-, 'bhεε- -e □kla 'ke -yri diinj -gbene do 'le. 'Bhεε- maanne- mu 'mu 'fē □kpaā -a gbē mu 'e 'yi.»

'Bluu -pεε 'wlen 'seke ma -gōon

(Matie 13.33)

²⁰ Zesu pe mεε mu 'e ni 'ezin- dōo: «'N so *-Waanbhāa' a -bhleingbeya -wa 'e 'kpale -me pe -la ma εε?

²¹ -Yoo 'bhii- 'bluu -pεε 'wlen 'seke do. 'Ke le do 'a 'yizaala 'kilo mia do 'bhe 'soo 'bluu -pεε ba, -e 'bhe 'bluu -pεε 'e wlen.»

Krisi a zi 'e -yoo 'bhii- 'felii kprēn- do gbēen-

(Matie 7.13-14; 7.21-23)

²² Zesu ge bhla zi Zeruzalemu, -e -yaa 'kan zii' -wa -gbene mu 'pegee -wa 'nε mu ta.

²³ 'Bhe 'yi 'te, 'ke mεε do 'a 'lrōkpale dōo: «Mēezan, mεε sane- -le nu gole -za -yi εε?» 'Bhe klēle 'te, 'ke Zesu 'a 'pele mεε mu 'e ni dōo:

²⁴ «-Ka dō 'egloole, 'bhεε- 'ka wla 'felii kprēn- 'e 'lii. -Amasroyi 'mi pe 'ka ni 'η 'sowεε- ma dō mεε -bebe mu nu -a pele 'kaa -o wlayrē -glinle', 'bhεε- 'dun- waa nu 'sole- wlale-»

²⁵ «'Ke 'fezan- 'e -ya -wlenna bhla 'la ba, 'bhεε- 'kee- 'felii 'gborobhe 'e □bwa 'ke 'ka -o 'bhe bhla 'e ba 'pεēlii-. 'Ke 'bhe □kla, 'ka nu kōkōdele 'sanle- -a ta 'ke 'kaa pe dōo: «Mēezan, 'o mōo -le, 'fē 'e 'liigo- 'o ni.»

14

'Bhɛɛ- e nu a -lekunɛ 'ka ni 'fɛ 'ɛ 'kpee dɔɔ: <'Naa 'ka dɔ.>

26 'Bhɛ bhla 'ɛ ba, 'ka nu -a peɛ -a ni dɔɔ: <-Kɔɔ' pebhla- 'eke- zi, 'bhɛɛ- -kɔɔ' -yi ɱmia 'eke- zi, 'bhɛɛ- 'e mɛɛ mu -daanna 'waa- -wa 'ɛ 'kpee -gbleba mu 'ɛ ta.>

27 'Bhɛɛ- Mɛɛzan nu -a peɛ 'ka ni 'ezin- dɔɔ: <'Naa 'ka dɔ, -ka 'ka 'plɛŋgo- 'ŋ ma, 'ka mu -za 'yɔɔ- kle mu.>

28 'Bhɛ yi 'ɛ 'le, 'ke 'ka Abraamu 'pegee Izaki, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' a *-lɛla' janwo mu 'ɛ 'kpen ɱya bhla 'la ba *-Waanbhaa' a -bhɛŋgbeya -wa 'ɛ ta, 'ka nu 'ka gbɛnɛbhɛ mu 'ɛ 'sɔŋkpale 'bhɛɛ- 'ka wisi; 'bhɛɛ- -o nu 'ka blinle 'pɛɛlii-.

29 -Amasroyi mɛɛ mu nu dale 'drunyan -danma' yrɛ 'ɛ 'kpen ɱnɔɔ, 'bhɛɛ- -o nu pebhlele -Waanbhaa' a -bhɛŋgbeya -wa 'ɛ ta.

30 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, mɛɛ 'ke mu -o zi zilɛɛ- mu 'le -zɔn, 'duŋ- 'mu nu kleɛ -zanta' mu 'le too. 'Bhɛɛ- mɛɛ 'ke mu -o -zanta' mu 'le -zɔn, 'duŋ- 'mu nu kleɛ zilɛɛ- mu 'le too.>

Zesu -janwoa Zeruzalɛmu ba zayi' (Matie 23.37-39)

31 'Bhɛ 'waati 'ɛ ba, Farizi mu 'ɛ 'ke mu ɱnwa Zesu -din 'bhɛɛ- -o pe a ni dɔɔ: <'E Go -ge, 'bhɛɛ- 'e ge yrɛ -bhɛɛke' do ɱnɔɔ, -amasroyi -bhɛŋgbɛ Erɔdi -a zi 'bhii- -yee' dɛ.>

32 'Bhɛ kleɛ 'tɛ, 'ke -ya peɛ- -o ni dɔɔ: <'Ka ge a pe 'yee- -gbɛŋgbɛni 'plalu mɛɛ 'la bhɛ -a ni 'kaa: 'Mi -o 'zina mu -gbin 'zi mɛɛ mu zi; 'bhɛ 'pegee 'ŋ 'yoo- gade mu -bhɛɛ 'zi -zɔn 'pegee too. 'Bhɛɛ- 'ŋ nu yanɛ 'ŋ 'woye- 'ɛ 'le -yrekpa' yaga mi 'ɛ ma.

33 'Bhɛla- -yile, 'ŋ nu 'ŋ 'yrɛgbaanle Zeruzalɛmu 'taa ta gele 'ɛ zi, -zɔn 'pegee too, 'bhɛɛ- tootama. -Amasroyi -Waanbhaa' a -lɛla' janwo mi 'ɛ yaa sɔ gale- yrɛ -bhɛɛke' ɱnɔɔ 'ke yaa 'e go Zeruzalɛmu do -kplɛn ba.

34 <'Ee! Zeruzalɛmu -wa la mu, 'Ee! Zeruzalɛmu -wa la mu! 'Ka mu -le -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu 'ɛ dɛ, 'bhɛɛ- 'kee- mɛɛ 'la zan mu 'winbwa- 'ka ta, 'ka kpoti pa 'mu ma, 'bhɛɛ- 'ka 'mu dɛ. Yaa 'sanle- -zɔn ma 'ke 'an pe dɔɔ 'ŋ 'yoo- 'ka 'lekpaɛ 'eke- ta 'bhii- maa da do 'bhɛ 'nɛ mu 'ɛ 'lekpa 'eke- ta -a gbɛŋrɔŋ- mu 'ɛ ɱla gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. 'Duŋ- 'ka 'laa dɔɛ -a -la do -titi.

35 -Ka 'ka 'trɔnbado doo, -Waanbhaa' nu 'ka do -kplɛn 'tole- -a nɔɔ-. 'Bhɛɛ- 'mi pe 'ka ni 'ŋ 'sɔwɛɛ- 'ɛ ma dɔɔ: 'ka 'laa nu 'ŋ 'yeɛ- -li 'ke 'bhɛ ge 'tɛnɛ- 'ka nu -a peɛ yi 'la 'le dɔɔ: <'Mɛɛ 'la zan -o zan Mɛɛzan -Waanbhaa' 'to 'ɛ 'yi, bhaa 'e -dɔɔbo!'>

Zesu -mlaan gade mi do -bheela -yitre' yi do ma

1 *-Yitre' yi do ma, Zesu -ja pebhlele Farizi mu 'ɛ -o -kunlii 'ɛ do ba. -O 'pegee Farizi mu 'la 'yaa- pebhle 'zi 'eke- zi, 'mu -yaa -a kleza mu 'ɛ 'klosikon zii'.

2 'Bhɛ kleɛ 'tɛ, 'ke mɛɛ do nule- dulale Zesu 'lɛ ma: -mlaan ga -yaa 'bhɛ mɛɛ 'ɛ ma.

3 -Ayile, 'ke Zesu 'woo- 'Toŋ daan mu 'ɛ 'pegee Farizi mu 'ɛ 'Irokpale dɔɔ: <'Kɔɔa' 'toŋ 'ɛ ta, -o sɔ mɛɛ -bhɛɛle' taa- waa sɔ -a -bhɛɛle' -yitre' yi 'ɛ ma ɛɛ?>

4 'Bhɛɛ- 'duŋ-, -o tagale ɱbwa. 'Bhɛ kleɛ 'tɛ, 'ke Zesu 'ɛ gbɛ 'kpale gade mi 'ɛ ma, 'ke 'bhɛ 'bhɛɛle, 'bhɛɛ- 'ke -ya peɛ- 'bhɛ ni dɔɔ 'bhɛ ge 'bhɛ ba -lɛ ma.

5 'Bhɛ blaɛn, 'ke Zesu -o -Irokpale dɔɔ: <'Ka -de 'gbu -le 'kee- -kla -a -nɛ 'le oo, 'kee- -kla -yaa' dri do 'le oo, 'ke 'bhɛ -balaa' -klɔŋ do -yi -yitre' yi do ma, yaa nu 'bhɛ gole 'yee- -klɔŋ 'ɛ yi 'yee- -yitre' yi 'gbu 'ɛ ma ɛɛ?>

6 'Bhɛɛ- -yaa 'sɔɛ- 'bhɛ 'lekunle -a ni.

Zi -lɛɛ yaayrɛ a -za

7 Zesu 'a 'yelawoa 'bhii- -o mɛɛ mu 'la 'kpen 'siila- peɛlyrɛ 'ɛ ɱnɔɔ, 'mu 'kpen 'yaa- zilɛɛ- yaayrɛ -lrele' mu 'ɛ 'mu -la makun' zii', 'kee- -gɔɔn do bɔɛ- dɔɔ:

8 <'Ke mɛɛ do 'e 'siila- le dɔyɛ nɔɔ- -zabla' do ta, 'yaa gele yaale zilɛɛ- yaayrɛ 'ɛ 'bhɛ ɱnɔɔ. -Amasroyi 'ke -o mɛɛ -bhɛɛke' do -siila 'yee- le dɔyɛ 'ɛ ɱnɔɔ, 'bhɛɛ- 'ke 'bhɛ gbɛlaan -yiya' 'bhi ni 'ezin-,

9 'bhɛɛ- 'ke 'ka 'kpen zeti- mi 'ɛ ɱnwa 'waati 'la ba, 'ke -ya ɱpia 'bhi ni dɔɔ: <'E 'wɛn-, 'bhɛɛ- 'ɛ 'yaayrɛ- 'ɛ 'na mɛɛ 'lɛɛ- ni.> 'Ke 'bhɛ ɱkla, -yrɛla' nu dɔɛ 'ɛ ma, 'bhɛɛ- 'e nu gele yaale mɔkpen' -zanta' zizan-.

10 Drɔɔn' 'ke -woo 'ɛ 'siila- yrɛ do ɱnɔɔ, ge yala- mɔkpen' -zanta' yaayrɛ 'ɛ 'bhɛɛ- ɱnɔɔ; 'kooko- 'e zeti- mi 'la 'bhɛ 'ɛ 'siila-, 'ke 'bhɛ 'a ɱya 'bhii- zizan- 'yaayrɛ- 'ɛ -gaale' laa -o 'ɛ ba, 'bhɛ sɔ -a peɛ- 'ɛ ni dɔɔ: <'Ŋ 'bhɛgwɛn- nu yala- zilɛɛ- -ge!> 'Ke 'bhɛ ɱkla, 'ɛ ŋgblo ma sɔ 'ŋgole -o mɛɛ mu 'la 'kpen 'siila- 'mu 'yrɛ ma.

11 -Ayile, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'bhɛ 'gbu magbaanle mɛɛ ma, -Waanbhaa' nu 'bhɛ zan 'ɛ mavɛɛɛ, 'duŋ- 'ke mɛɛ 'la zan 'bhɛ 'gbu mavɛɛ, -Waanbhaa' nu 'bhɛ zan 'ɛ magbaandɛɛ.>

12 'Bhɛɛ- mɛɛ 'la zan Zesu 'siila- pebhleyrɛ 'ɛ nɔɔ-, Zesu pe 'bhɛ ni dɔɔ: <'Ke 'ya zi 'bhii- 'ɛ mɛɛ mu 'sii- pebhle ma 'ɛ ba -yrekpa' oo, yromazi oo, yaa kleɛ 'ɛ 'bhɛgwɛn- mu oo, 'ɛ nɛɛnɛ- mu oo, 'ɛ 'yienii mu oo, 'ɛ -din -naflo zan mu 'ɛ -o 'kedo- 'kpɔ 'le; 'kooko- 'bhɛ mu laa nu 'ɛ 'siile- 'ezin- pebhle ma 'mu ba, 'bhɛɛ- -o 'yaa- -za 'wɛn 'ɛ -zigo' 'ɛ ma.

¹³ 'Dun- 'kee 'yoo- mɛɛ mu -lɛwɛɛ' 'feti ta pele do klele-, 'kee- ɲkla 'koɔflɛnzɛn mu 'le oo, -flugba mu 'le oo, gaan 'siele- mu 'le oo, 'bhe 'pegee -yre 'wi mu, 'mu -la 'sii- 'yaa- pebble 'ɛ ma.

¹⁴ 'Kee 'bhe ɲkla, 'yaa- pɛ -yi nu -nrɛle', -amasroyi waa nu 'sɔle- -a -zigole 'e ma 'ke -woo 'e sii pebble ma -o ba boolazi. -Waanbhaa' nu 'bhe -zigole 'e ma mɛɛ -lɛdɔɔle mu bwe yi 'ɛ 'le gale ba.»

Mɛɛ -lɛwɛɛ' pekoo- gbene do ma -gɔɔn (Matie 22.1-10)

¹⁵ Mɛɛ 'la zan mu 'pegee Zesu 'yaa- pebble 'zi 'eke- zi, -o do 'bhe -jan 'la bhe 'bhe 'male-, 'ke 'bhe 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «-O nu mɛɛ 'la zan 'siile- pele ma *-Waanbhaa' a -bhleŋgbeya -wa 'ɛ ta, 'bhe zan a pɛ -yi nu -nrɛle.»

¹⁶ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «-Yrekpaa' do mɛɛ do mɛɛ mu -lɛwɛɛ' pebble -koo -gbene do -kla, 'bheɛ- -e mɛɛ -bebe -siila 'bhe ma.

¹⁷ Pebble 'waati 'ɛ 'bhole-, 'kee- yaa 'fɛ 'ɛ ɲla yewone 'ɛ do winbole 'kaa 'bhe ge a pe mɛɛ mu 'ɛ ni dɔɔ -o nu, pɛ 'ɛ 'kpen 'lebeŋgole -o.

¹⁸ 'Dun-, -o 'kpen do do a 'pele- -saan 'bhe yewone 'ɛ ni dɔɔ waa sɔ nule- -yaa' peleyre 'ɛ ɲɔɔ. Mɛɛ -lwa mi 'ɛ 'bhe pe 'yee- yewone 'ɛ ni 'kaa -ya pe -a zan 'ɛ ni dɔɔ: -A 'zoole-, dɔɔ yaa nu 'sɔle- gele- pebbleyre 'ɛ ɲɔɔ, -amasroyi -e gba do -lwa -e gele- 'pwɛle- 'bhe ta.

¹⁹ -A pɛ mi 'ɛ 'bhe pe -a ni dɔɔ, 'bhe 'laa nu 'sɔle- gele- pebbleyre 'ɛ ɲɔɔ, -amasroyi 'bhe dri vu -lwa, 'bheɛ 'bhe gele- 'mu -yidanle 'bhe a gbabhe 'ɛ ta.

²⁰ -A yaga mi 'ɛ 'bhe pe a ni 'ezin- dɔɔ 'bhe 'laa sɔ gele- pebbleyre 'ɛ ɲɔɔ, -amasroyi 'bhe le do ɲsia 'edɛɛle.

²¹ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke yewone 'ɛ 'niinale -a zan ba, 'bheɛ- 'kee- 'woo- mɛɛ mu 'ɛ 'wojan- mu 'ɛ 'yiklale 'bhe 'kɔɔ. -Ayile 'ke 'fezan- 'ɛ -ya zrupliile', 'bheɛ- 'ke -ya pele- -yaa' yewone 'ɛ ni dɔɔ: <Ge blaale- -wa 'ɛ 'kpee -gbleba mu 'ɛ 'pegee -kpan mu 'ɛ ta, 'bheɛ 'koɔflɛnzɛn mu oo, -flugba mu oo, -yre 'wi mu oo, 'bhe 'pegee mɛɛ gaan 'siele- mu, -o 'kpen 'sii 'kaa -o nu -gɛ.»

²² 'Bhe blaani 'waati sa, 'ke yewone 'ɛ 'nule -a pele -a zan ni dɔɔ: <'N Zan, 'e pe 'ɲ mɛɛ 'la zan mu 'sii- 'ɲ 'bhe ɲkla, 'dun- yaayre 'ɛ 'ke ɲbwa, 'bheɛ- mɛɛ laa -o 'mu ta.»

²³ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -a zan 'a pele- 'a ni dɔɔ: <Ge gba la zi mu 'ɛ 'lii, 'bhe 'pegee 'fɛ -gberɲ mu 'ɛ zi, 'bheɛ- -a pe mɛɛ nu 'ɛ ni 'kaa -o nu kpanma 'ɲ ba, 'kooko- 'an 'fɛ sɔ 'pale.»

²⁴ 'Bheɛ- -e pe dɔɔ: «'N mɛɛ -lwa mu 'la 'siila- pele 'ɛ ma, -o 'kedo- 'kpɔ laa nu 'an pe 'ɛ 'ke 'bhlele.»

Mɛɛ kle Zesu a -klanlane 'le gɔne- 'la gbɛɛn- (Matie 10.37-38)

²⁵ -Yrekpaa' do, Zesu 'pegee -zamaa' 'srɛ do -yaa 'taawo zii' 'eke- zi. 'Bheɛ- 'ke -ya -le 'niinale 'mu ta, 'bheɛ- 'ke -ya pele- 'mu ni dɔɔ:

²⁶ «'Ke mɛɛ 'la zan -a zi 'bhii- 'bhe kle 'an pe -klanlane 'le, 'ke 'ɲ -za 'laa 'sɔle- 'bhe zan 'ɛ ni 'ke 'bhe kan 'bhe de oo, 'bhe nɛɛ oo, 'bhe nɛɛnɛ- 'gwlaan- 'pegee 'bhe nɛɛnɛ- le mu ta, 'bhe 'pegee 'bhe 'gbu ta; 'bhe zan laa nu 'sɔle- klele- 'mi 'an pe -klanlane 'le.

²⁷ 'Ke mɛɛ 'la zan laa dɔle -yreɛ 'ɛ 'kpen -gloɔn 'bhlele- -la 'fɔke 'bhe ge 'tenle- -a gale ma, 'bheɛ 'kee- dɔ 'ɲ zi, 'bhe zan laa sɔ klele- 'mi a pe -klanlane 'le.

²⁸ 'Ka -de 'gbu -le 'ke -ya zi 'bhii- -e 'sangaso do dɔ, yaa yalaa' 'elwale 'pe, 'bheɛ- -e nu -goli' yɛkɛ- 'la 'wlale- 'yee- 'sangaso dɔle 'ɛ 'yi, -e 'bhe nɔɔ. 'Bheɛ- 'kee- -a gbɛ nu 'sɔle- 'yee- 'sangaso 'ɛ dɔle- ta -e 'bhe 'yaango-.

²⁹ 'Ke yaa 'bhe klele 'elwale 'pe, 'kee- 'yee- 'sangaso 'ɛ dɔle- -saan, 'bheɛ- 'ke yaa -a -leyanle, -e nu klele mɔkpen' a pe 'sonsipe 'le.

³⁰ 'Bheɛ- mɛɛ mu nu -a pele dɔɔ: <Mɛɛ 'lɛɛ- -e -yaa' 'sangaso 'ɛ dɔle -saan, 'bheɛ- yaa 'sɔle- -a -leyanle.»

³¹ 'Bhe klegbeya do 'ɛ 'yi 'ezin-, -bhleŋgbe 'ɛ -dele sɔ -wɛnle- -bhleŋgbe 'bheke do 'kaama- 'kaa -e gwledanle 'bhe ba, 'ke yaa -yaa' gwledan mu 'ɛ 'nɔɔle- 'elwale 'pe ɛɛ? 'Kee- -yalaa' 'pe, 'bheɛ- -ya kle gɔne- 'la gbɛɛn- 'bheɛ- 'yee- 'pegee -yaa' gwledan mu 'waa vu 'ɛ -o sɔ gwledanle -bhleŋgbe 'bheke do 'ɛ -ya 'bhe a gwledan mu 'waa mia do 'ɛ ba, -ya 'kpeledan 'bheɛ- ma 'elwale 'pe.

³² 'Dun- 'ke -ya ɲya 'bhii- waa sɔ gele- gwledanle 'mu ba, -e mɛɛ do winbɔ 'bhe -bhleŋgbe 'bheke do 'ɛ ba, 'ke 'bhe 'laa 'bhɔle- -li -o -din 'waati 'la ba, 'kaa -o 'ploog- gwle 'ɛ ma, 'bheɛ -o -bhoolaya dɔ -o plɛɲ-.

³³ 'Bhe klegbeya 'ɛ 'yi, 'ka do 'kpɔ 'laa sɔ klele- 'mi a -klanlane 'le 'ke 'bhe zan laa 'bhe 'niigole 'bhe 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ 'kpen 'yi 'elwale 'pe.»

Wɛ -za (Matie 5.13; Maki 9.50)

³⁴ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Mɔkpen' 'a 'yaango- 'bhii- wɛ -o 'ke pɛ -lɛle' do 'le. 'Dun- 'ke -a -nrɛleya 'ɛ -gwa -a -yi, -o sɔ -a -nrɛle- -mɛ pe -la -le ɛɛ?

³⁵ Yaa -za 'kedo- 'kpɔ 'yanwo- -li 'trɛ 'pegee 'trɛ ti ma. 'Bheɛ- -e kle 'ke blin pɛ

'le. 'Ke -za 'lɛɛ- 'yima 'trɔn -o 'ka ŋgblo ma, -kaa -yima!」

15

*-Bhlaa do ma -gɔɔn
(Matie 18.12-14)*

1 'Nisrakun mu 'ɛ 'kpen 'pegee mɛɛ 'joo 'yɔɔ- mu 'ɛ -woo mabɛɛnna Zesu -din, 'bhɛɛ- -woo 'trɔnkpale -saan -a wojan mu 'ɛ ɲla.

2 -Ayile, 'ke Farizi mu 'ɛ 'pegee 'Tonj daan mu 'ɛ -woo zrupliile', 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- 'eke- ni dɔɔ: «-Kaa -glin doo, mɛɛ 'lɛɛ- -e dɔ -a -la 'ke mɛɛ 'joo 'yɔɔ- mu 'ɛ nu yaale -a -din a ma, 'bhɛɛ- -o 'pegee 'mu pɛbhle 'eke- zi.»

3 Zesu 'trɔnbole 'bhe -jan 'ɛ 'yi, 'kee- gɔɔn 'lɛɛ- 'bhe bɔle- -o ni dɔɔ:

4 «'Ke -bhlaa -kɛmɛ do -o 'ka do 'kɔɔ, 'bhɛɛ- 'ke -a do ɲnia -o ba, yaa nu -o -vin mia yizie bhe vu ta 'srwayizie 'ɛ 'tolɛ -a -zanta' -bɔn 'yi -bɔn 'bhlele- ma, 'bhɛɛ- -e ge -a do 'la 'bhe ɲnia 'bhe ziglinyɛ nɔɔ- 'sani- -ya ye ɛɛ?

5 'Ke -ya ɲya, -a zrukpa'a' gbe -yɔɔ 'ɛ 'kɔɔ, -ya kpa -a bhlo ta.

6 'Bhɛɛ- 'kee- ɲnwa 'kele- 'fɛ 'lɛ ma, -ya bhɛgwɛn mu 'ɛ sii 'bhe -ya pe 'mu ni dɔɔ: «-Ka nu 'bhɛɛ- -kɔɔ' 'ŋ zrukpa'a' maza 'ɛ 'yicien- 'eke- zi! -Amasroyi 'an -bhlaa 'lɛɛ- ɲnia bi 'bhɛɛ- 'an 'ye gbɛ drɛɛwoa-.»

7 Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Bhe kɛgbɛya do 'ɛ 'yi, 'ke -za 'yɔɔ- kɛ mi do 'kpo 'ploola- -za 'yɔɔ- kɛle ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya 'gbu ɲnaa -Waanbhaa' ni, zrukpa'a' -gbɛnɛ nu kɛlɛ lafle 'yi -Waanbhaa' ba 'bhe -zayi'; 'yee- do -kplɛn a zrukpa'a' 'ɛ 'bhe -gbɛnɛ 'yi nu yale 'ke 'bhe kan mɛɛ -lɛdɔɔle mia yizie bhe vu ta 'srwayizie 'la 'ke 'mu laa 'ploole- 'mu a -za 'yɔɔ- mu 'ɛ ma, 'bhɛɛ- waa -o 'gbu 'nale- -Waanbhaa' ni 'mu ta.»

-Goli' 'tanbha 'pu do 'la ɲnia 'bhe ma -gɔɔn

8 Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Bhɛɛ- 'ke -goli' 'tanbha vu -o le do 'kɔɔ, 'bhɛɛ- 'ke -a do 'kpo ɲnia -a 'kɔɔ 'fɛ 'ɛ ɲla, yaa -za 'lɛɛ- 'bhɛɛ- kɛ ɛɛ? 'Ŋ bhe -e -yaa' -lanbha 'ɛ bhi, 'bhɛɛ- -e 'fɛ 'ɛ ɲla go -maa 'le 'elrele, 'sani- -ya ye.

9 'Ke -ya ɲya bhla 'la ba, -ya bhele mu 'ɛ 'pegee -a -din mu 'ɛ 'kpen sii, 'bhɛɛ- -ya pe 'mu ni dɔɔ: «-Ka nu 'bhɛɛ- -kɔɔ' 'ŋ zrukpa'a' maza 'ɛ 'yicien- 'eke- zi! -Amasroyi 'an 'tanbha do 'lɛɛ- -e ɲnia bi, 'bhɛɛ- 'an ye gbɛ drɛɛwoa- 'ezin-!>

10 'Bhe kɛgbɛya do 'ɛ 'yi, 'mi pe 'ka ni dɔɔ -Waanbhaa' a -mlɛkɛ' mu 'ɛ zrukpaale nu kɛlɛ 'ɛgbɛnɛle, 'ke -za 'yɔɔ kɛ mi do 'kpo 'ploola- -za 'yɔɔ kɛle ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya 'gbu ɲnaa -Waanbhaa' ni.»

'Gwlaan- gbalaan do gbe plɛ ma -gɔɔn

11 Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «Mɛɛ do gbe -yaa plɛ.

12 -Yrekpa'a' do, -nwagwɛn' mi 'ɛ pe -a dɛ 'ɛ ni dɔɔ: <'Ŋ dɛ, 'yaa- -naflo 'ɛ -yicien' 'o ma, 'bhɛɛ- 'ye 'an pɛ 'cien 'na.> 'Bhɛla- -yile 'ke -o dɛ 'bhe a -naflo 'ɛ 'yicienle -o mɛɛ plɛ -kpen ma.

13 'Waati sa 'kanle- blaana, 'ke 'yee- -nwagwɛn' mi 'ɛ -e -yaa' pɛ 'cien 'ɛ 'kpen gɔnle-. 'Bhɛɛ- -e 'bhe ma -goli' 'ɛ ɲsia, 'kee- gele- 'klɛɛn gbɔɔn do -yi. -E -yaa' -goli' 'ɛ 'kpen 'siela- le mu ta 'bhe 'klɛɛn 'ɛ 'yi.

14 -E -yaa -a 'cien 'ɛ 'kpen 'sielele bhla 'la ba, 'ke -gu -gbɛnɛ do dɔle- 'bhe 'klɛɛn 'yi mu 'ɛ ta. 'Bhɛɛ- -a -yrebatedole -saan.

15 'Bhɛla- -yile, -e -ja -kontran' kanle- 'yee 'klɛɛn 'ɛ 'yi mɛɛ do ba. 'Bhe mɛɛ 'ɛ 'bhe pe a ni 'kaa -ya -yrekpa'a' 'bhe a ɲswa mu 'ɛ ba.

16 -E -yaa zi 'bhii- -wa gba ɲswa mu 'ɛ 'le pɛbhle 'ɛ 'ke ba, 'duŋ- waa -a gbale 'bhe 'kɛdo- 'kpo ba.

17 'Bhɛla- -yile, 'ke -ya 'kpeeledanle 'sanle -a 'gbu 'si 'ɛ ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- dɔɔ: <'Ŋ dɛ a yewone mu 'ɛ -o le pɛbhle mu 'ɛ waa -o sa, 'bhɛɛ- 'mi -o ga 'zi -ge gbɔn 'kɔɔ!

18 'Kee- ɲkla, 'ŋ nu gele 'ŋ -zanta' 'ŋ dɛ ba, 'bhɛɛ- 'ŋ nu -a pele -a ni dɔɔ: 'Ŋ dɛ, 'ŋ -za 'yɔɔ- ɲkla 'bhi' 'pegee -Waanbhaa' ni.

19 'Bhe -gaale' laa -o 'ŋ ba 'ke 'ye 'ŋ kun 'ezin- 'bhii- 'e gbe do. 'Ŋ 'kun 'bhii- 'yaa- yewone mu 'ɛ do gbɛɛn-.>

20 'Bhe kɛle' tɛ, 'kee- nule- -a dɛ ba. -A dɛ -yrekpale -a ma 'ɛgbɔɔnle, 'ke -a -yrenklale 'bhe ma 'eyɔɔle. 'Bhɛla- -zayile, 'ke 'bhe gele- -a -lɛpale blaale-, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'a -tuubole.

21 'Bhɛɛ- -e pe -a dɛ ni dɔɔ: <'Ŋ dɛ, 'ŋ -za 'yɔɔ- ɲkla 'bhi' 'pegee -Waanbhaa' ni, 'bhɛla- -yile, 'yaa 'ŋ 'kunle- 'ezin- 'bhii- 'e gbe.>

22 'Duŋ- -a dɛ pe 'bhe a yewone mu 'ɛ ni dɔɔ: <-Ka nu blaale- dune- gbɔɔn 'la 'bhe 'lrele- -yiya' dune- mu 'ɛ 'kpen ni 'bhe 'le, 'bhɛɛ- -ka 'bhe 'kla 'a ta. -Ka gbɛ ma piibhɛnɛ do bɔ -a gbe -nɛbhe' 'ɛ ma, 'bhɛɛ- -ka -sawla 'wla -a gaan ma.

23 -Ka ge dri- nɛ blaale 'ɛ 'kun, 'bhɛɛ- 'kaa dɛ; 'bhɛɛ- -kɔɔ' 'a bhle. 'Bhe blaana, -kɔɔ' -zabla' -kɔɔ' zrukpa'a' ta.

24 -Amasroyi, 'ŋ 'nɛ 'la 'yele- -ge bhe, -e -gaa bi, 'bhɛɛ- -e -bwela gale ba -zɔn; -e ɲnia bi, 'bhɛɛ- 'wa 'ye gbɛ drɛɛwoa- -zɔn.> 'Bhɛla- -yile -woo zrukpa'a' ma -zablale -saan.»

25 «'Bhe 'waati 'ɛ ba, 'yee- mɛɛ 'ɛ gbe -lwa mi 'ɛ 'yaa- gba la. 'Bhe da bhla 'ɛ zi gba 'ɛ ta, 'bhɛɛ- 'bhe bhɔlawoa- waa' 'fɛ 'ɛ -din, 'ke 'bhe 'srokpawli mu 'pegee 'srotanwli mu male-.

²⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke 'bhe yewone mu 'e do 'siile, 'bheε- 'kee- 'fe 'le maza -yilrōkpale 'bhe ma.

²⁷ 'Bhe yewone 'e pe -a ni dōo: <'E 'nwagwlen- 'la -ja 'drunyan zi, -e [nwa -zōn. -Ayile 'e de pe dōo -o dri -ne blaale 'e de -a ni. -Amasrōyi -a gbe 'e [nwa -a ba 'edōole.>

²⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke -ya zrupliile, 'bheε- 'ke -ya pele- dōo yaa -o gele- -o ba -le ma. 'Bhela- -yile 'ke a de 'pwεle, 'ke 'bhe gele- sromabole -a ni.

²⁹ 'Bheε- 'ke -ya pele- -a de ni dōo: <'E 'trōnpka 'η ni dōo, -zōn 'laa 'η 'sanle- 'ke 'η yewo 'e ni yi 'oo yi, 'bhe 'pegee 'mi 'taawoa ['tanji 'e 'wojan- mu 'e 'kpen ta. 'Bheε- 'duj- 'yaa bhoone- do 'kpo 'nale- lido' 'mi ni 'ke 'mi 'pegee 'η 'bhεgwlen- mu 'e 'o so -zablale 'o zrukpa' ta 'eke- zi.

³⁰ 'Bheε- 'duj-, 'e gbe mεε klool 'lεε-, 'bhe -ja 'yaa- -naflo 'e 'kpen 'siele- gwlen -wεε le mu 'e ta, 'bheε- -e nulawoa -zōn, 'e dri -ne blaale -gbene 'e [dia -a ni.>

³¹ 'Bhela- -yile, 'ke -a de 'a 'pele 'a ni dōo: <'N 'ne, 'bhi -o 'η -din yikpensee ta, 'η 'kōope- 'tole- 'kōope- 'yaa- pe -le 'mu 'kpen 'le.

³² 'Duj-, -kōo' -kōo' 'yinra-, 'bheε- -kōo' -zabla' zrukpa' ta; -amasrōyi 'e 'nwagwlen- 'lεε- 'yaa- 'bhii- -e -gaa, 'bheε- -e -bwela gale ba. -E [nia bi 'bheε- 'wa 'ye gbe drεεwoa->>

13

-Goli' magaan mi 'la bakanle laa -o

¹ Zesu pe 'ezin- 'yaa- 'klanlane mu 'e ni dōo: <'Pezan do -yaa, 'bheε- -goli' magaan mi do -yaa -a 'kōo. Yi do ta, -o [nwa -yaa- -goli' magaan mi 'e [lwa 'wlaale- -a 'kōo dōo 'bhe- 'yaa- -goli' 'e 'sie zii'.

² -Ayile, 'kee- yaa -goli' magaan mi 'e 'siile, 'bheε- 'kee- 'bhe- 'lrokpale dōo: <'Mi 'e ma jan do -maa. 'Mi 'a [maa dōo 'yaa 'an -goli' 'e 'siela-; 'bhela- -zeεle 'ye 'an -goli' 'e [kla 'ke pe 'oo pe 'la 'le, nu 'bhe 'yipe 'η ni, 'bheε- 'e jila. -Amasrōyi 'yaa nu klele -li 'an -goli' 'e magaan mi 'le.>

³ 'Bhe klele 'te, 'ke -ya pele- -a 'gbu 'kpee dōo: <'N zan -o zan 'η -gbinlawole 'an ye 'e ta bhe, 'η so -a klele- 'nale- -a ma εε? Gba la yewo fanjan- 'laa -o 'η ta, 'bheε- 'naa so 'η 'yεwole mεε mu ma, -yrala' 'e 'kōo.>

⁴ 'Bhe 'yi, 'ke -za do dōle- -a 'kpee, 'bheε- 'ke -ya pele- dōo: <'N nu -za do klele 'kooko- 'ke 'η zan 'η -gbin 'an ye 'e ta, mεε 'ke mu so 'η 'sile 'mu ba.>

⁵ 'Bhela- -yile, -a zan a ca mu -yaa mεε 'la zan mu ma, 'kee- 'mu 'kpen 'siile do do -a ba. 'Bheε- 'ke -ya -lwa mi 'e 'bhe 'lrokpale dōo: <'N zan a ca -wεε' -le 'e ma εε?>

⁶ 'Bhe pe -a ni dōo: <-Yron 'gbongbo 'yan -keme do.> 'Bhe klele 'te, 'ke -goli' magaan mi 'e -ya pele- 'bhe ni dōo: <'Yala- -gε blaale- dōo, 'yaa- 'sεwe 'e 'si, 'bheε- -a yōnde -yron' gbongbo mia ple bhe vu.>

⁷ 'Bhe blaani, 'ke 'yee- -goli' magaan mi 'e -e mεε -bhεεke' -lrokpale 'ezin- dōo: <'Bheε- 'bhi 'lεε-, 'η zan a ca -wεε' -le 'bhi ma εε?> 'Bhe pe -a ni dōo: <'An pe ca 'e -yoo pebhe -boto -keme do.> 'Bhe klele 'te 'ke 'yee- -goli' magaan mi 'e -ya pele- 'bhe ni dōo: <'Yala- -gε blaale, 'yaa- 'sεwe 'e 'si, 'bheε- -a yōnde mia yizie.>

⁸ 'Bhe blaani, 'yee- -goli' magaan mi 'la bakanle laa -yaa, -a zan 'e 'bhe 'a 'to 'wlan [pia -yaa' -dawliya 'e ma.> 'Bhe blaani, 'ke Zesu 'a 'pele dōo: <'Drunyan ta mεε mu 'lεε- -woo 'eke- 'kungbeya do -waa' -za mu 'e 'yi, 'ke 'bhe kan -Waanbhaa' a pe mεε mu 'la 'taawo zii' 'tebhile ba 'mu ta.>

⁹ Zesu pe -yaa- 'klanlane mu 'e ni dōo: <'Mi pe 'ka ni dōo 'ke 'ka 'drunyan ta -dawli' ma -naflo mu 'e [sia, 'bheε- 'ka [bhwa mεε mu ba 'kele-, 'bheε- 'ke 'ka bhεgwlenya -glinna 'kele-, 'ke 'kaa pe 'tre ta 'e [yaan yi 'la ta, 'ka so -bheele' -o ma -Waanbhaa' a -wa 'la 'ke -darj' 'laa -o 'bhe ma 'bhe [nōo.

¹⁰ 'Ke mεε 'la zan zru -o do -za 'fientronne mu 'yi, 'bhe zan zru nu klele do -za -gbene klele- 'yi 'ezin-. 'Duj- 'ke mεε 'la zan -ledōole laa -o -za 'fientronne mu 'yi, 'bhe zan 'e -ledōole laa -o -za -gbene mu 'yi 'ezin-.

¹¹ 'Duj- 'ke 'ka 'ledōole laa klele 'drunyan 'lεε- ta -dawli' ma -naflo ma mu 'kungbeya 'e ma, -dele nu 'sole- 'bhe 'kpale 'ka 'yi, 'bheε- -e -naflo -zeze mu gbekpa 'ka 'kōo εε?>

¹² 'Bheε- 'ke 'ka zru laa -o do 'ka -vindo' mi a -za ma, 'ka 'gbu a pe -o 'kela 'le, -dele nu 'sole- 'bhe gbekpale 'ka 'kōo εε?>

¹³ <'Mεε do laa so yewole -kunlii ple ni 'eke- ma. 'Kee- 'bhe [kla, -a do ven nu 'sile- -a yin 'lii, 'bheε- -a -bhεεke' do 'e -za so a ni. 'Ke -a lii biile [bwa -a do 'yi, -e nu -a -bhεεke' do 'e mavεεle. 'Bhe ya 'e 'yi, 'ka 'laa so klele- -Waanbhaa' a lu 'le, 'bheε- 'ka kle -goli' a lu 'le 'ezin-.>

Zesu wlan ma jan -glōon -bebe 'wo zii' (Matie 11.12-13; 5.31-32; Maki 10.11-12)

¹⁴ Farizi mu 'la 'yaa- -o 'trōnpka zii' Zesu 'wojan- mu 'e [la, -o -yaa Zesu malrōgo 'zi, -waa' -goli' 'fienya- 'e ma.

¹⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dōo: <'Ka mu, 'ka 'ka 'gbu kle mεε -ledōole mu 'le mεε mu -yεε ta. 'Duj- -Waanbhaa' 'ka zru mu 'e do. 'Bheε- -za 'la 'bhe -o mεε mu -yεε 'yi -za -gbene 'le, 'bhe -la vensi -Waanbhaa' yin 'lii.>

'Tonj 'pegee -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya 'e -za

16 «Moizi a 'tonj 'e 'pegee -Waanbhaa' a -lela' janwo mu 'e -waa 'sewe mu 'e 'sej -danj' -le Mee Wiinjfe' Mi Zaan a pe 'waati 'bhæe- 'le. -A 'san Mee Wiinjfe' Mi Zaan 'nu yi 'e ma, -o -Waanbhaa' a -Jan 'Nrale 'e 'wo zii', 'bhæe- mækpen' -o do 'zi 'egloole 'ke -o wla -yaa' -bhleŋgbeya -wa 'e ta.

17 'Dunj- lafle' 'pegee 'tre nu 'kanle-, 'dunj- -Waanbhaa' a 'tonj 'e go 'fientronne do 'kpo 'laa nu 'sole- gole- -a ba -titi.»

18 «'Bhæe- 'ezin-, 'ke mee 'oo mee 'la zan -ploola 'bhe 'na 'e ma, 'bhæe- 'kee- le -bhæeke' 'yalaa-, -e -yanbhooya -la □kla 'bhe 'le bhe. 'Bhæe- 'ke mee 'la zan le 'la 'ke 'bhe □nɔɔ -ploola 'bhe ma 'bhe 'yalaa-, 'bhe zan 'e 'bhe -yanbhooya -la □kla 'bhe 'le bhe 'ezin-.»

-Naflo mee do 'pegee Lazaa ma -gɔɔn

19 'Bhe blaana, 'ke Zesu 'a 'pele doo: «'Elwale -so, -naflo zan do -yaa; -e -yaa dunj- 'plæle- 'lrele' mu -la kla -a ta. Yi 'oo yi, -tron maza -le -yaa so -a ni, 'bhe 'pegee pebble -lrele' -yaa so -a ni.

20 'Bhæe- -o -yaa 'kooflenzan do sii Lazaa. Bhe mu -yaa -a 'fle 'e ma, 'bhæe- -a yilale -yaa -naflo zan 'e -yaa 'fe 'e 'le ma.

21 'Ke pele piine- mu 'la 'yaa- balaa' -naflo zan 'e -yaa -tabali 'e □la, 'yee- Lazaa -yaa 'mu -la bhle. 'Bhæe- -gbaan' mu -yaa -yaa' bhe mu 'e 'liiplaa-.

22 'Bhe ya 'e 'yi 'te, 'ke Lazaa klele- 'ke siele', 'bhæe- 'ke -Waanbhaa' a -mleke' mu 'e gele- -a lili 'e 'le Abraamu -din lafle' 'yi. 'Bhe blaana, 'ke 'yee- -naflo zan 'e klele- 'ke siele' 'ezin-, 'bhæe- 'ke -wa binle-.

23 'Dunj- 'yee- -naflo zan 'e binle blaana, -e -yaa -yrenbhle' zii' 'ebebele gbaa mu -a -wa 'e ta. -Ya ngblo -lawlenle 'ke -a -yrekpale Abraamu ma 'egboonle laanima. Lazaa -yaa 'bhe -din.

24 'Bhe klele 'te, 'kee- -gbekanle 'egloole, 'ke -ya pele- doo: «'Nj -gbɔɔ Abraamu, 'ŋ 'yrenkla 'e ma, -a pe Lazaa ni doo -ya gbe -nebhe' do □zwan -yi ba, 'bhæe- -e nu 'ŋ blina- 'e 'twale- 'ke 'bhe 'le, -amasroyi 'ŋ 'yoo- -yren 'yoo- bhle 'zi 'te 'le- 'yi -ge.»

25 'Dunj- Abraamu pe -a ni doo: «'Nj 'ne, 'bhe -za 'e 'bhe 'laa -o -li 'e 'kpee ee, 'e 'yaa- 'e 'yre ma 'waati 'la ba, 'e pe -bebe 'sroowaa', 'bhæe- Lazaa -yrenbhla 'ebebele 'bhe 'waati 'e ba. -E □nwa -a zrukpa' yre -la nɔɔ- -zɔn -ge, 'bhæe- 'bhi -o -yrenbhle' zii'.

26 'Bhæe- 'dunj-, -gluu 'trole- -gbene do -o 'o mɔɔ 'pegee 'ka mu plerj-; -asiikɔɔ 'ke mee 'la zan 'a □pia- doo 'bhe -o gole- 'o ba, 'bhæe 'bhe ge 'ka ba laale, 'bhe zan laa so 'bhe klele-. 'Bhæe- 'bhe klegbeya do 'kpo 'e 'yi, 'ke mee 'la zan 'a □pia doo 'bhe -o gole- 'ka

ba ye, 'bhæe- 'bhe nu 'o ba -ge, 'bhe zan laa so.»

27 'Bhæe- 'yee- -naflo zan 'e pe doo: «'Ke -yoo 'bhe gbæen- bhe, 'e 'zoole- 'ŋ -gbɔɔ Abraamu, Lazaa 'winbo- 'drunyan ta 'ŋ de a 'fe 'e □la.

28 'Nj neene- 'sɔo -o 'bhe □nɔɔ ye, -e ge -o 'kpeelekan, 'bhæe- -ya pe -o ni doo waa nule 'ŋ 'yoo- -yrenbhle' zii' yre 'la □nɔɔ -ge 'bhe □nɔɔ.»

29 Abraamu pe -a ni doo: «*Moizi 'pegee -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e -woo -o -din ye. 'Bhe mu so -o 'kpeelekanle, -woo 'tronkpa 'mu 'wojan- mu 'e □la.»

30 'Dunj- 'yee- -naflo zan 'e pe Abraamu ni doo: «'Nj -gbɔɔ Abraamu, 'bhe 'laa 'a 'yibho-. 'Dunj- 'ke mee do -bwela gale ba, 'bhæe- 'ke 'bhe -ja -o ta ye, -o 'kpeelekan zayi', -o nu 'ploole- -waa' 'taawogbeya 'yoo- mu 'e ma, 'bhæe- -o 'taawo- -Waanbhaa' a zru maza 'e ta 'te.»

31 Abraamu pe -a ni doo: «'Ke waa do -a -la 'ke -woo 'tronkpa Moizi a 'tonj mu 'e 'pegee -Waanbhaa' *'-lela' janwo mu 'e 'mu 'wojan- mu 'e -la, 'ali- 'ke mee do -bwela gale ba, 'waa nu dole -a □la 'sekeseke 'ke -woo kpa 'bhe zan 'e 'wojan- 'e 'yi.»

17

-Za 'yoo- 'pegee -za 'yoo- -sroma 'yanza- (Matie 18.6-7; 18.21-22; Maki 9.42)

1 Zesu pe -yaa' -klanlana mu 'e ni doo: «'Waati 'e 'kpen ba, bhaaplenj mu bala- pe mu -o -za 'yoo- 'yi. 'Dunj- 'ke mee 'la zan □kla bhaaplenj mu bala- pe 'le -za 'yoo- 'yi, 'bhe zan ta -yren!

2 'Ali- 'ke -o vle- kpunj -gbene do -yrela bi 'bhe zan blina-, 'bhæe- 'ke -wa -bliinna weyi- 'e ba, 'bhe mabhaa -yaa nu bhole 'bhe zan 'e ma, 'sani- 'kee- -ne 'fientronne mu 'la bhe 'mu do 'kpo balaa- -za 'yoo- 'yi.

3 -Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele! 'Kee neene- do -za 'yoo- □kla, -a pe -a ni doo -e -za 'yoo- -kla. 'Kee- -ploola 'bhe -za 'yoo- 'e ma, -yaa' -sroma 'yan.

4 'Kee- -za 'yoo- -kla 'e ni -gloon 'srwaple- -yrekpa' do □la, 'bhæe- 'kee- □nwa -a pele 'e ni -gloon 'srwaple- doo 'e -yaa' -sroma 'yan, -yaa' -sroma 'yan.»

'Kpaleya Zesu 'yi 'e -glooya'

5 Zesu a 'winbowo mu 'e -wa □pia -a ni doo: «'Meezan, 'waa- 'kpaleya 'e -a baankla' -a ba!»

6 'Bhe klele 'te, 'ke Meezan Zesu 'a 'pele -o ni doo: «'Ali- 'ke 'ka 'kpaleya 'e -yoo bi 'efientronnele 'bhii- mutaadi bhe do gbæen-, 'ka 'yaa- nu 'sole- a pele- -yri diinj 'la bhe 'bhe ni doo 'bhe yro 'bhe gbaanyre 'e □nɔɔ, 'bhæe 'bhe ge gbaan weyi- 'e ba. 'Bhe -yaa nu 'bhe klele 'ka 'liiwli- ta.»

Yewone woye -o 'kela 'le

⁷ Zesu 'pe 'ezin- dɔɔ: «'Ka -de 'gbu -le 'ke 'bhe a yewone do yalaa' -bhlaa mu gooba, 'bhe- 'ke 'bhe -daa gba la, 'kee- 'bhe [ya, -e so -a pele- 'bhe ni dɔɔ: <-A kle blaale- 'bhe- 'e nu pebblele ee?»

⁸ 'Yooye-, 'ŋ bhe [ya pe 'bhe ni dɔɔ: <'Yaa- gba la ge pe mu 'e go 'e ta, 'bhe- 'ye 'ŋ 'le pele 'e dɔcie-, 'bhe- 'ŋ 'bhe bhle 'pe. 'Kee- 'mi [yaan bhla 'la ba; 'bhe- 'e so 'yaa- pe pe 'e 'bhlele, 'bhe- 'e -yi mi 'bhe ta.»

⁹ 'Ke 'yaa- yewone 'bhe 'bhe 'woye- 'e [woa, 'e so 'bhe 'pubole 'bhe ma ee?»

¹⁰ Zesu pe -yaa' pe -klanlame mu 'e ni dɔɔ: «'Ka mu a pe -za 'e -yoo 'bhe -la gbɛɛn- 'ezin-. -O pe 'ka ye 'la 'wo 'ke 'ka [yaan 'bhe 'kpen 'wolele 'waati 'la ba, 'ka nu -a pele dɔɔ: <'O mɔɔ -o 'ke yewone dɔɔŋ -la -le; 'woo 'woye- 'e 'bhela- [woa bhe.»»

Zesu -kpaande' mi vu -bheela

¹¹ Zesu ge bhla zi Zeruzalemu 'taa 'e ta, -e -kaan Samari 'pegee Galile 'kleen ple 'e 'plen-.

¹² -E -yaa zan wlale bhla 'la ba -wa do ta, 'ke -kpaande' mi vu nule- -a -lepale. -O [bwa -a ma 'egboɔnle, 'bhe- -wa 'siile -saan 'egboole dɔɔ:

¹³ «'O Daan mi Zesu, 'o 'yrenkla 'e ma!»

¹⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «-Ka ge 'ka 'gbu 'fle mazron 'sraka 'lena mu 'e ni.» -O -yaa ge 'zi bhla 'la ba 'bhe mu ba, 'ke -o ma -kpaan 'e gole-, 'bhe- 'ke -o -bheele'.

¹⁵ -O do 'a 'yelawoa 'bhii- 'bhe ma -kpaan 'e golawoa, 'ke 'bhe niinale 'bhe gaan -gluu do 'e 'yi 'kee- -Waanbhaa' 'tɔbhole 'egboole.

¹⁶ -E bhole Zesu -din, 'ke -ya 'kpo zenle- 'bhe 'lee, 'bhe 'kee- 'bhe 'pubole. -E -yaa 'ke Samari 'kleen 'e 'yi mi 'le.

¹⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu mee mu 'e 'Irokpale dɔɔ: «'Woo- kpaande' mi vu 'e, -o 'kpen 'laa 'bheele- ee? -A -vin 'srwayizie 'mu -o 'naa ee?»

¹⁸ Yaa dɔle -o 'kedo- 'kpo 'kpee 'ke 'bhe nu -Waanbhaa' 'pubole 'ke yaa 'e go 'yee- 'cie mi do 'kpo 'lee- ba ee?»

¹⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Yee 'kpalawoa 'mi 'yi bhe 'e 'bheela-, ge 'e ba -le ma.»

Zesu -o -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya yaaza- 'e 'wo zii'

(Matie 24.23-28; 24.37-41)

²⁰ Farizi mu 'e 'ke mu Zesu 'Irokpaa- *-Waanbhaa' a -bhleŋgbeya 'yaa- 'yi 'e ma. -Ayile, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Waanbhaa' -bhleŋgbeya 'nuza- 'e yaa nu klele 'bhii- yepɛ 'le mee mu 'koo.

²¹ Waa nu a pele 'ka ni dɔɔ: <-Ka 'ka 'yrekpa, 'yele- -ge! 'Yele- 'laale-» -Kaa 'yaango- dɔɔ 'bhii- -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya 'e -yoo gban 'ka 'plen-.»

²² 'Bhe blaen, 'ke -ya pele- -yaa' -klanlame mu 'e ni dɔɔ: «'Bhe 'waati -o zan bhɔle, -e nu 'solɛ- 'ka ni 'bhii- 'ka Bhaaplen Gbe 'e -yaa' 'yi 'e do ye. 'Dun- 'ka 'laa nu 'solɛ- 'bhe 'yele.

²³ -O nu -a pele 'ka ni dɔɔ: <-Ka 'ka 'yrekpa laale, -ka 'ka 'yrekpa -ge». 'Ka 'laa gele 'bhe yre 'e 'kedo- 'kpo [nɔɔ, 'bhe- 'ka 'laa blasanle 'ke 'ka ge 'bhe yre 'e [nɔɔ.

²⁴ La -yrebale 'e -e bhi 'bhe- -e kan blaale- lafle' 'yi, 'kee- da -a -dan' do ma, 'bhe- -e ge 'tenle- -a -dan' 'bheke do ma gone- 'la gbɛɛn-, *Bhaaplen Gbe 'e nu 'yi 'e nu klele 'bhe -la gbɛɛn- blaale-.

²⁵ 'Dun- 'sani- 'bhe 'yi 'e 'bhole- plen-, -e nu -yren -bebe 'bhlele- 'elwale 'pe, 'bhe- -zon mu 'e nu -o -banggole -a -yi.

²⁶ -Za mu 'la [kla *Noe a pe 'waati 'e ba, 'bhe- 'yansi za mu klele Bhaaplen Gbe 'e 'nu 'waati 'e ba.

²⁷ Noe a pe 'waati 'e ba, bhaaplen mu bole -yaa pebhlele 'pegee -wɛɛn 'mile -la ma. 'Bhe- -o -yaa le si 'bhe 'pegee -o -yaa -o -ne mu na gwlen ni. -O [bwa 'bhe- 'yansi za mu 'e klele ma 'ke 'bhe ge 'tenle- Noe 'wlale -ma -yitakon -gbɛɛn 'e 'yi. 'Bhe blaen, 'ke la gbɔ -gbɛɛn 'e banle- 'ke 'bhe 'yi 'e 'kpale -o 'kpen ta, 'ke -o gale.

²⁸ 'Bhe- Bhaaplen Gbe 'e 'nu 'waati 'e nu klele 'ezin- 'bhii- Loti a pe 'waati 'e gbɛɛn-. 'Yee- Loti a pe 'waati 'e ba, bhaaplen mu 'e bole -yaa pebhlele 'pegee -wɛɛn 'mile- -la ma. -O -yaa pe mu lo, 'bhe- -o -yaa pe mu gon. -O -yaa gba mu kpa, 'bhe- -o -yaa 'fe mu do.

²⁹ 'Dun- Loti -gwa Sodomu -wa 'e 'kpee 'yi 'la ta, 'te 'pegee 'seke 'te -daa laanima 'bhii- la gbɛɛn-, 'bhe- 'bhe -balaa' -o ta, 'ke 'bhe -o 'kpen 'kpaciele.»

³⁰ 'Bhe- 'yansi za nu klele Bhaaplen Gbe 'e 'nu 'yi 'le.

³¹ «'Bhe 'yi 'e 'le, 'ke mee 'la zan [kla 'bhe 'gbu a 'fe 'e 'wiinj-, 'bhe 'ke -yaa' pe mu -o yaa 'fe 'e [la, yaa pele 'kaa -e zinale, 'bhe- -e ge 'bhe pe mu 'sile- 'fe 'e [la. 'Bhe klegbɛya do 'e 'yi, 'ke mee 'la zan -o 'bhe ba gba la, 'bhe 'laa pele 'kaa 'bhe niinale 'bhe -zanta' 'bhe ba 'fe 'le ma.

³² -Za 'la 'bhe [tian Loti na 'e ma, 'bhe 'laa gole 'ka 'kpee.

³³ 'Bhe 'ya 'e 'yi, 'ke mee 'la zan -a zi 'bhii- 'bhe 'bhe 'gbu a 'tre ta 'si 'e go -za 'yi, 'bhe zan nu bloole 'bhe 'si 'e 'yi. 'Dun- 'ke mee 'e 'niigwa- -a 'gbu 'si 'e ni 'mi -zayi', 'bhe zan nu gole -za 'yi.

³⁴ 'Mi pe 'ka ni 'ŋ 'sowɛ- 'e ma dɔɔ: Bhaaplen Gbe 'e 'nu 'yi 'le, mee ple nu klele yilape do ta, -o nu -a do 'sile- 'bhe- -a do 'e 'bhe bo -a nɔɔ.

³⁵ Le ple nu klele pe zon yre nɔɔ- wee do 'yi, -o nu -a do 'sile-, 'bhe- -a do 'e 'bhe bo -a nɔɔ.

³⁶ [Gwlaan- ple nu klele gba do ta, -o nu -a do 'silɛ-, 'bhɛɛ- -o nu -a ple mi 'tolɛ- -a nɔɔ ye.】

³⁷ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu a -Klanlɛne mu 'ɛ -wa -lɔkɔpale dɔɔ: «Mɛɛzan, 'e nu yi 'ɛ nu nu klele 'naa- -a ma ɛɛ?» 'Bhɛɛ- Zesu 'a zikɔpaa- -o ni -gɔɔn do 'le dɔɔ: «Mɛɛ gbaa 'ɛ -yoo yɛ 'la [nɔɔ, gbotakwe mu 'ɛ -woo -lekpa' 'eke- ta 'bhɛɛ- [nɔɔ.»

18

Glaanle do 'pegee 'kitikan mi -yɔɔ' do ma -gɔɔn

¹ 'Bhe blaɛn, 'ke Zesu -gɔɔn do bole 'sanle -yaa' -klanlɛne mu 'ɛ ni, 'kooko- -ya zɔɔn 'mu ni 'bhii- 'mu bo 'mu 'seriwole ma 'waati 'ɛ 'kɔɔn ba, 'bhɛɛ- 'mu 'trɛ 'laa 'bhɔle- 'mu 'seriwole ma -titi.

² -E pe 'mu ni dɔɔ: «'Kitikan mi do -yaa -wa do ta, yaa -yaa gbilaan -'Waanbhaa' -lɛɛ, 'bhɛɛ- yaa -yaa mɛɛ 'kɛdo- 'kɔɔ 'kɔsɔkɔn.

³ 'Yee- -wa do 'kɔɔ 'ɛ ta, -a nɔɔ- glaanle le do -yaa nu yi 'oo yi 'yee- 'kitikan mi 'ɛ -a matedole. 'Bhe 'yaa- nu 'tenle- -a ma, 'bhɛɛ- 'bhe 'a pe -a ni dɔɔ: «'Zoo 'na 'mi ni 'ɛ 'ɔɔnɔni 'ɛ ta!»

⁴ 'Bhe glaanle 'ɛ [mwa 'yee- 'kitikan mi 'ɛ matedole ma 'bhɛɛ- gbɛɛn-, 'bhɛɛ- yaa -yaa dole- -a -la 'kee- 'zoo na 'bhe ni. 'Dun- -yɛkɔpaa' do, 'ke -ya pele- -a 'gbu 'kɔɔ dɔɔ: «'Wlan 'ɛ ni, 'naa gbilaan -'Waanbhaa' -lɛɛ, 'bhɛɛ- 'naa mɛɛ 'kɛdo- 'kɔɔ 'kɔsɔkɔn.

⁵ 'Bhɛɛ- 'dun-, 'yee- le 'lɛɛ- -yoo 'ɛ matedo 'zi gɔɔn- 'la gbɛɛn-, -e nu bole 'ɛ matedole ma 'bhɛɛ- gbɛɛn-, 'fɔke 'bhe ge 'tenle- 'ɛ zɔɔɔɔɔɔ ma. 'Kee- [kɔɔ 'bhe gbɛɛn- bhe, 'ɛ 'zoo 'nale -a ni.»

⁶ 'Bhe blaɛn, 'ke Mɛɛzan Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlɛne mu 'ɛ ni dɔɔ: «'Ka 'yee- 'kitikan mi -yɔɔ 'ɛ -yaa' -jan 'ɛ [maa ɛɛ?»

⁷ -'Waanbhaa' 'la mɛɛ mu [sia -a ba 'ke -yaa' pe 'le, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe mu bole -o wisile ma -a ni 'ke -wa -sromabo -bi zi 'pegee -yɛkɔpaa', 'ka mu 'kɔɔ ma 'yee- -'Waanbhaa' laa nu 'bhe zan mu a 'seri 'ɛ 'lekunle, 'bhɛɛ- -yoo go -yɛn 'yi ɛɛ? 'Ka mu 'kɔɔ ma, -e nu -mɔle' 'ke yaa zibo -o zi ɛɛ?»

⁸ Wlan 'gbu 'ɛ ni, -'Waanbhaa' laa nu -mɔle' -o gole ma -yɛn 'yi. 'Dun- Bhaaplɛn' Gbe 'ɛ 'nu yi 'ɛ 'le, -e nu bhɔle mɛɛ -wɛɛ' -la ta 'ke 'mu 'kɔɔle- -o -a -yi ɛɛ?»

Farizi mi do 'pegee 'nisrakun mi do ma -gɔɔn

⁹ Zesu -gɔɔn do [bwa 'ezin-. Mɛɛ -lɛdo' 'la -o 'kɔɔ ma -o -lɛdɔɔle -o -'Waanbhaa' -yɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -woo 'gbu magbaande mɛɛ -bhɛɛke' mu ma, Zesu -gɔɔn 'lɛɛ- 'bhe [bwa 'mu -la 'kaama-.

¹⁰ -E pe dɔɔ: «Mɛɛ ple -ja -o 'seriwo yɛ nɔɔ- -'Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛne 'ɛ [la, -a

do -yaa 'ke Farizi mi 'le, 'bhɛɛ- -a -bhɛɛke' do 'ɛ 'bhe 'yaa- 'ke 'nisrakun mi 'le.

¹¹ Farizi mi 'ɛ -ja dulale 'ɛdanɔma -'Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛne 'ɛ [la, 'bhɛɛ- -ya 'seriwole -saan dɔɔ: «'E, -'Waanbhaa'! 'Mi 'ɛ 'pubo-, -'amasɔyi' naa -o 'ke -faan- nii' 'pegee mɛɛ -yɔɔ' 'le, 'bhɛɛ- 'naa mɛɛ -bhɛɛke' 'na -glin 'bhii- mɛɛ -vin mu 'ɛ gbɛɛn-. 'Mi 'ɛ 'pubo- 'ezin-, -'amasɔyi' naa -o 'eyɔɔle 'bhii- 'nisrakun mi 'la bhe 'bhe gbɛɛn-»

¹² 'N 'sunwla- gaan ple -gbɛɛyi' 'ɛ [la, 'bhɛɛ- 'ke 'ɛ pe 'oo pe 'la 'sɔɔwoa [ɛ 'ɛ 'bhe 'yiciɛn- -le vu, 'bhɛɛ- -a -le vu mi 'ɛ 'ɛ 'bhe na 'bhi -'Waanbhaa' ni.

¹³ 'Bhe 'waati 'ɛ ba, 'nisrakun mi 'ɛ 'bhe 'plɛngole -yaa 'yee- Farizi mi 'ɛ ma, 'bhɛɛ- 'bhe 'laa -yaa sɔ 'bhe -yɛkɔpale laanima. 'Bhe 'bhe gbɛ ple 'ɛ [kɔɔ 'bhe 'wiin-, 'bhɛɛ- 'bhe pe dɔɔ: «'Ee, -'Waanbhaa'! 'N 'yɛnklɛ 'e ma, 'ɛ 'yoo- 'ke -za 'yɔɔ- kle mi 'le.»

¹⁴ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a pele -yaa' -klanlɛne mu 'ɛ ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka 'ni dɔɔ -'Waanbhaa' 'nisrakun mi 'ɛ -yaa' -za 'yɔɔ- mu 'ɛ ma -sroma -yaan, 'bhɛɛ- 'bhe -ja 'bhe ba 'ɛ 'le ma. 'Dun- Farizi mi 'ɛ 'bhe 'laa -za 'kɛdo- 'kɔɔ 'sɔɔwole -'Waanbhaa' 'kɔɔ. -'Amasɔyi, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la 'bhe 'gbu magbaandia mɛɛ ma, -'Waanbhaa' nu 'bhe zan maveɛɛ. 'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan 'bhe 'gbu maveɛɛla, -'Waanbhaa' nu 'bhe zan magbaandɛɛ.»

Zesu -o -nɛ 'fientɔnɔnɛ mu 'dumawo zii' (Matie 19.13-15; Maki 10.13-16)

¹⁵ -Yɛkɔpaa' do, mɛɛ 'ke mu [nwa -nɛ 'fientɔnɔnɛ 'ke mu 'le Zesu ni, 'kooko- -e 'mu 'dumawo. -'Yaa' -klanlɛne mu 'ɛ 'yɛkɔpale 'bhe mɛɛ mu 'ɛ ma 'ke -o -yɛnle' 'mu zi.

¹⁶ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ -o nu 'woo- -nɛ mu 'ɛ 'le -a ni, 'bhɛɛ- -e pe 'ezin- dɔɔ: «'Ka 'laa -nɛ 'fientɔnɔnɛ mu 'ɛ -gbinle' 'ɛ ma, -kaa 'to 'ke -o nu 'ɛ ba. -'Amasɔyi mɛɛ 'la zan mu kɔɔgbeya -o 'bhii- 'woo- -nɛ mu 'lɛɛ- gbɛɛn-, 'bhe zan mu -la pe -le 'ke -'Waanbhaa' -bhɛnggbeya -wa 'ɛ 'le.

¹⁷ 'Mi pe 'ka ni 'ɛ 'sɔwɛɛ ma dɔɔ: 'Ke mɛɛ 'la zan laa -'Waanbhaa' a -bhɛnggbeya -za 'ɛ 'kunle- 'bhii- -nɛ 'fientɔnɔnɛ do 'a kun gɔɔn- 'la gbɛɛn-, 'bhe zan laa nu 'sɔle- gele- -yaa' -bhɛnggbeya -wa 'ɛ ta -titi.»

-Naflo zan do ma -gɔɔn (Matie 19.16-30; Maki 10.17-31)

¹⁸ Zuufu mu a -kunlii do Zesu 'lɔkɔpaa- dɔɔ: «'O Daan mi wlan, 'an kle 'nale- -a ma 'bhɛɛ- 'ɛ -'Waanbhaa' ba bole -yɛ ma -si 'la 'ke -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'sɔɔwo- ɛɛ?»

¹⁹ Zesu pe -a ni dɔɔ: «-Mele -kla 'bhɛɛ- 'yoo- 'ɛ 'sii zii' 'e Daan mi wlan ɛɛ? Mɛɛ

'kedo- 'kpo 'laa -o 'elrele 'ke yaa 'e go -Waanbhaa' do -kpln ba.

²⁰ 'E -Waanbhaa' a 'toj mu 'lɛɛ- dɔ ɛɛ, 'wole- dɔɔ: «Yaa -yanbhɔɔya klele, yaa mɛɛ dɛle, yaa -faanwole, yaa bhla 'kpale-mɛɛ ma, 'e dɛ 'pegee 'ke nɛɛ -lɛdɔ' -a ma.»

²¹ 'Yee- -naflo zan 'ɛ pe Zesu ni dɔɔ: «'Ŋ 'woo- 'toj mu 'la bhe 'mu 'kpen 'klosikwan 'kee- 'san 'ŋ matrunya 'waati 'ɛ ba.»

²² -E 'bhe 'pele- 'bhe gbɛɛn- bhe, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «'Yaa -za do 'kpo -la klele -li, 'bhe -le dɔɔ: 'e 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ 'kpen gɔn, 'bhɛɛ- -o ma -goli' 'ɛ 'yiciɛn- 'kɔɔflɛnzam mu ma. 'Kee 'bhe [k]la, 'ɛ nu -naflo mu 'srɔɔwole lafle' 'yi. 'Bhe blaɛn, nu 'bhɛɛ- 'e kle 'ŋ zi mi 'le.»

²³ 'Yee- mɛɛ 'ɛ -e Zesu 'wojan- mu 'ɛ 'kpen 'male-, 'ke -ya wleyisiriwole, -amasroyi -e -yaa 'ke -naflo zan -gbɛɛ do 'le.

²⁴ 'Bhɛla- -yile, 'ke Zesu 'a 'pele dɔɔ: «'E, -naflo zan mu gele la -Waanbhaa' a -bhleɛgbeya -wa 'ɛ ta 'de!

²⁵ 'Ali- 'yɔɔnma do 'kanle- laa la -mlɛsiɛnnɛ do -gluu zi 'bhii- -naflo zan do gele la -Waanbhaa' a -bhleɛgbeya -wa 'ɛ ta gɔɛɛ- 'la gbɛɛn-»

²⁶ 'Bhe klele 'tɛ, mɛɛ 'la zan mu -yaa -o 'tronkpa zii' Zesu 'ni, 'bhe mu 'bhe -jan 'ɛ 'male-, 'ke 'mu 'a pele- dɔɔ: «'Bhɛɛ- -dele sɔ gole -za 'yi ɛɛ?»

²⁷ 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «-Za 'la 'bhe bhaapɛɛn mu -baliwo, 'bhe 'laa -Waanbhaa' -baliwo -titi.»

²⁸ 'Pieri pe -a ni dɔɔ: «'O mɔɔ -ploola 'o 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ 'kpen ma, 'bhɛɛ- 'o [n]wa dɔle 'e zi.»

²⁹ -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'ŋ 'sɔwɛɛ ma dɔɔ: 'ke -Waanbhaa' a -bhleɛgbeya 'ɛ -zayi', 'bhɛɛ- mɛɛ 'la zan -yaa 'fɛ oo, -a na oo, -a nɛɛnɛ- mu oo, -a dɛ 'pegee -a nɛɛ oo, 'bhe 'pegee -a -nɛ mu 'ɛ [t]wa -a nɔɔ-.

³⁰ 'Bhe zan nu 'bhe pɛ mu 'ɛ yɛkɛ- 'srɔɔwole 'ke bhe kan -a 'ciɛn -lwa mu 'ɛ ta 'drunyan 'lɛɛ- 'yi, 'bhɛɛ- 'bhe zan nu -Waanbhaa' ba bole -yɛɛ ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'srɔɔwole.»

Zesu -o -a dɛza 'pegee -a bweza gale ba -jan 'ɛ 'wo gbɛ -glɔɔn yaga mi wo 'zi 'ezin- (Matie 20.17-19; Maki 10.32-34)

³¹ 'Bhe blaɛn, 'ke Zesu -yaa' *-klanlanɛ vu ta plɛ 'ɛ 'siile, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Ka 'ka 'tronkpa 'ŋ ni 'elrele, -kɔɔ' -o gelawo zii' Zeruzalɛmu -gɛ bhe, -Waanbhaa' *-lɛla' janwo mu 'ɛ -o -za mu 'la 'kpen yɔɔndia- Bhaapɛɛn Gbe 'ɛ ba za 'yi 'mu 'kpen 'yi za nu klele.

³² -O nu Bhaapɛɛn Gbe 'ɛ 'kpale- 'si 'bhɛɛke mu 'kɔɔ, 'bhe mu 'nu -a malɔgole, 'bhɛɛ- 'mu 'sɔnsi- -a ma; 'mu nu a -zwanwole, 'bhɛɛ- 'mu nu 'mu 'liile- 'klalɛ- -a ta.

³³ 'Bhe blaɛn, -o nu -a tafɛle 'ke gbanbhle 'le, 'bhɛɛ- -wa dɛ. 'Ke -wa [dia, 'duɛ]- -e nu bwele gale ba -a gale blaɛn -yɛɛkpa' yaga mi 'ɛ ma.»

³⁴ 'Bhɛɛ- 'duɛ- -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ waa 'bhe -jan mu 'ɛ -o do 'kpo 'yimale. -E -yaa 'bhii- -gblo 'kpale- -yaa' -o yikan' 'ɛ 'yɛɛ ta, 'bhɛɛ- waa -yaa sɔ -o -yimale.

Zesu -yɛɛ 'wi mi do -yɛɛ 'liiploola (Matie 20.29-34; Maki 10.46-52)

³⁵ Zesu 'pegee -a zi mu 'ɛ 'bhɔlawoa Zeriko -wa 'ɛ -din 'waati 'la ba, -yɛɛ 'wi mi do yaale -yaa zi 'ɛ 'tron ta 'ke -ya -yɛɛwo' mɛɛ mu ma.

³⁶ -Ayile, -ya male 'kaa -zamaa' 'srɛ do -o 'kan zii', 'kee- mɛɛ 'ke mu -lɔɔkpale dɔɔ: «-Mela ma 'bhɛɛ- mɛɛ -weli' -o 'esrele -gee' ɛɛ?»

³⁷ -O pe -a ni dɔɔ Zesu 'la da Nazareti -wa 'ɛ ta, 'bhe -le 'kan zii'.

³⁸ 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke -ya pele 'sanle 'egloole dɔɔ: «Davidi 'nrane- Zesu, 'ŋ 'yɛɛnkla 'e ma!»

³⁹ Mɛɛ 'la zan mu dole- -yaa mɛɛ -vin mu 'ɛ 'lɛɛ, 'mu 'yaa- -yɛɛn 'zi -a zi 'kaa -ya taga. 'Duɛ- -e -yaa pe 'zi 'egloole 'ezin- dɔɔ: «Davidi 'nrane- Zesu, 'ŋ 'yɛɛnkla 'e ma!»

⁴⁰ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu dulale, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- 'kaa -o nu 'yee- -yɛɛ 'wi mi 'ɛ 'le -a ni. -Ya mabɛɛnle Zesu -din, 'ke 'bhe 'a 'lɔɔkpale dɔɔ:

⁴¹ «'Yoo- -a zi 'bhii- 'ŋ -mɛɛ za -la kle 'e ni ɛɛ?» -E pe Zesu ni dɔɔ: «'Mɛɛzan, 'ŋ 'yoo- -a zi 'bhii- 'ya kle 'ke 'ŋ sɔ yɛɛ ma yele- 'ezin-»

⁴² -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'E 'yɛɛ 'liiplool-! 'Yee 'kpalawoa 'mi 'yi bhe 'ɛ 'bheela-»

⁴³ 'Bhe yɛɛ do 'ɛ [n]ɔɔ bhe, 'ke -a -yɛɛ mu 'ɛ 'liiploole, 'bhɛɛ- 'kee- yɛɛ ma yele-. -Ayile 'kee- dole- Zesu zi, 'bhɛɛ- 'kee- ge -Waanbhaa' 'tɔbhɔlele. -Zamaa' 'ɛ 'yɛɛkpale 'yee- -yɛɛ 'wi mi 'ɛ ma, 'ke -o 'kpen -Waanbhaa' 'tɔbhɔle 'sanle.

19

Zesu 'pegee Zase a -za

¹ Zesu 'bhɔle- Zeriko -wa 'ɛ ta, 'bhɛɛ- -e -kaan -a 'kpee.

² 'Bhe [n]ɔɔ 'nisrakun mu -kunlii do -yaa, -o 'yaa- 'bhe sii Zase. 'Bhe 'yaa- -naflo zan -gbɛɛ do -la -le.

³ -E -yaa -a zi 'bhii- -e Zesu 'ye 'ke 'bhe -o mɛɛ -glɔɔn 'la 'le; 'duɛ- yaa -yaa 'sɔle 'bhe 'yele. -Amasroyi -e -yaa kpeteekpene, 'bhɛɛ- -zamaa' 'ɛ [ɔ]yaa 'ebebele.

⁴ -Ayile, 'kee- 'kanle mɛɛ mu 'ɛ 'lɛɛ blaale-, 'bhɛɛ- 'kee- gele- 'sanle- -yɛɛ diɛn do 'yi. -O -yaa 'bhe -yɛɛ diɛn 'ɛ sii sikomɔɔ. -E -saan 'bhe 'yi, 'kooko- Zesu 'kan bhla 'ɛ zi, -e sɔ 'bhe 'yele.

5 Zesu 'bhole- 'bhe -yri diinj 'e □la, 'ke -ya -yrekpale laanima, 'bhe- 'ke -ya pele- dɔɔ: «Zase, zina- blaale-, 'mi nu 'η zenle 'bhi -la ba -zɔn.»

6 'Bhe klele 'te, 'ke Zase zinale blaale-, 'bhe- 'kee- gele- Zesu 'le -a ba -le ma, -a zrukpa- 'gbene 'e ta.

7 'Dun- mɛɛ mu 'la 'kpen 'a □ya -a ge bhla 'e zi Zase ba, 'mu 'mu zrupliila, 'bhe- 'mu pe dɔɔ: «'Yee- mɛɛ 'lɛɛ- -ja -a zenle -za 'yoo kle mi do -la ba.»

8 -Woo 'bhe 'yi bhe oo, 'ke Zase 'e 'wlenle -o plen-, 'bhe- 'ke -ya pele- dɔɔ: «Mɛɛzan, 'E 'yrekpa -ge doo, 'mi nu 'η 'koope- mu 'e 'yiciele -le ple, 'bhe- 'an 'traa do na 'kooflenjan mu ni. 'Ke 'η -goli' □kwan mɛɛ -bhɛɛke' 'koo -dawli' ma, 'η nu 'bhe -goli' yeke- 'e 'niinale 'bhe zan ma -gloon yizie.»

9 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «-Zon, -Waanbhaa' 'bhi 'pegee 'yaa- 'fa □la mu 'e -gwa -za 'yi; -amasroyi 'bhi 'ezin-, 'yoo- 'ke Abraamu 'nrane- 'e do 'le.

10 *Bhaaplen Gbe 'e □nwa mɛɛ mu 'la zan mu □nia 'mu ziglinle 'bhe- -yoo go -za 'yi.»

*Yewone vu ma -gɔɔn
(Matie 25.14-30)*

11 Mɛɛ mu 'e □bwa -o 'tronkpale ma Zesu ni, 'bhe- -o bhɔlawoa Zeruzalemu -wa 'e -din, -o 'kpee ma, -Waanbhaa' a -bhlengebeya yaa- bhla 'e 'lɛɛ 'laa -yaa -li 'egboonle. 'Bhela- -yile 'ke Zesu -gɔɔn 'lɛɛ- 'bhe bole- 'sanle -o ni.

12 -E pe -o ni dɔɔ: «'Elwaleta -so, □fwa mu ba 'fa 'la mi do -yaa zan gele 'kleen gbɔɔn do -yi, 'kooko- 'bhe 'kleen 'e 'yi mu 'e 'mu 'a kle 'mu ta -bhlenge 'le. 'Ke 'mu □yaan -a klelele -bhlenge 'le 'waati 'la ba, -e -yaa nu 'niinale -a 'gbu 'ya 'kleen 'e 'yi, 'bhe -e kle -a 'gbu a mɛɛ mu 'e ta -bhlenge 'le.

13 'Sani- -a gele plen- 'bhe 'taa 'e ta, -e -yaa' yewone vu 'e 'siila-, 'bhe- -e -can 'tanbha do do □naa -o 'kpen ni do do. 'Bhe- -e pe -o ni dɔɔ: «-Ka yewo 'yee- -goli' 'e 'le, 'kooko- -tronkpa' -a ma 'sani- 'η 'nule- plen-»

14 'Dun- -a -za 'laa -yaa so -yaa 'kleen 'yi mu 'e ni, -ayile 'ke 'bhe mu mɛɛ mu winbole -a zi 'kaa 'mu 'a pe 'a ni dɔɔ: «'Waa- zi 'bhii- mɛɛ 'lɛɛ- kle 'o ta -bhlenge 'le.»

15 -E -ja 'bhe 'kleen 'e 'yi, 'bhe- -wa □kla 'ke -bhlenge do 'le. 'Bhe bla- 'kee- niinale -a ba 'kleen 'e 'yi. 'Bhe- -e -can -goli' 'tanbha mu 'e □naa -yaa yewone mu 'la ni, -e 'mu 'kpen -siila, 'bhe- -o -za yeke- mu 'la □kla 'yee- -goli' mu 'e 'le, -o 'mu 'yipia- -a ni.

16 -A lwa mi 'e 'bhe 'nule-, 'ke 'bhe 'a 'pele dɔɔ: «'N Zan, 'e -can -goli' 'tanbha do 'la

□naa 'mi ni, 'mi -goli' 'tanbha 'bhɛɛke vu -sɔɔwoa 'bhe ma -tron 'le.»

17 'Yee- -bhlenge 'e pe 'bhe yewone 'e ni dɔɔ: «'N 'cie oo 'η 'cie-! Yewone 'lrele-. Yee- zru -kla do -za 'fientrone mu 'yi, 'bhela- -yile, 'mi nu 'e klele -wa vu ta -janmatii 'le.»

18 -A ple mi 'e 'bhe 'nule-, 'ke 'bhe 'a 'pele dɔɔ: «'N Zan, 'e -can -goli' 'tanbha do 'la □naa 'mi ni, 'mi -goli' 'tanbha 'bhɛɛke 'soo 'sɔɔwoa- 'bhe ma -tron 'le.»

19 -Bhlenge 'e pe 'bhe ni dɔɔ: «'N 'cie oo 'η 'cie-! 'N nu 'bhi klele -wa 'soo ta -janmatii 'le.»

20 -A yaga mi 'e 'nule, 'ke 'bhe 'a 'pele dɔɔ: «'N Zan, 'e -can -goli' 'tanbha do 'la □naa 'mi ni, 'yele- -ge, 'an magaanna so 'peene do 'yi.

21 'N -gblaanna 'e 'lɛɛ, -amasroyi 'yaa- -za 'yi -o 'egloole. 'Yaa- pe laa -o pe 'la 'le, 'e 'bhe- -si. 'Yaa gba 'la 'kpale-, 'e 'bhe- -yi pebhaa kan.»

22 'Bhe klele 'te, 'ke -bhlenge 'e -ya pele- -a ni dɔɔ: «Yewone 'yoo-, 'η nu 'e 'kunle- 'e 'gbu liijan- ma. 'Ya 'yaango- bi 'bhii- 'an -za 'yi -o 'egloole, 'bhe- -an pe laa -o pe 'la 'le 'η 'bhe- -si. 'Bhe- -naa gba 'la 'kpale-, 'η 'bhe- -yi pebhaa kan.

23 -Mele □kla 'bhe- -yaa 'an -goli' 'e 'kpale- -goli' magaan 'fe 'e □la eɛ, 'kooko- 'ke 'η -daa 'an 'taa 'e ta 'waati 'la ba, 'η 'yaa- so -a ma -tron 'yele eɛ?»

24 'Bhe- -bhlenge 'e pe mɛɛ 'la zan mu dulale -yaa -a -din 'mu ni dɔɔ: «-Kaa 'koo -can -goli' 'tanbha do 'e 'kun, 'bhe- -ka 'bhe 'na 'tanbha vu zan 'e ni.»

25 'Bhe mɛɛ mu 'e pe -a ni dɔɔ: «'O Zan, 'tanbha vu -o 'bhe 'koo gban.»

26 -Bhlenge 'e pe -o ni dɔɔ: «'Mi 'bhe 'yaango-, 'bhe- 'mi pe 'ka ni dɔɔ pe -o mɛɛ 'la zan 'koo, -o nu -a 'koope- 'e baankpale, 'bhe- pe 'kedo- 'kpo 'laa -o mɛɛ 'la zan 'koo, 'ali- -o nu -a 'koope- sane- 'e 'bhe 'kunle-.

27 'Mɛɛ 'la zan mu -o 'η 'soonnii mu 'le 'bhe- -waa -a zi 'bhii- 'η kle -o ta -bhlenge 'le, -ka nu 'mu -le, 'bhe- -ka -o 'kpen de 'η 'yre ma -ge.»

**ZESU A YE 'E 'LEYANYRE
ZERUZALEMU**

*Zesu -yaa' -klanlane ple winbwa-
'soofaline do 'kunyre- noɔ-*

*(Matie 21.1-11; Maki 11.1-11; Zaan
12.12-19)*

28 Zesu 'yanle- 'bhe -jan mu 'e 'wolele, 'kee dale- -zamaa' 'e -lɛɛ Zeruzalemu 'taa 'e ta.

29 -O bhole Betifaze 'pegee Betani -wa mu 'e -din, -o -yaa vle gɔɔn 'la sii Olivi diinj vle gɔɔne- 'bhe -din bhla 'la ba, 'kee- yaa -klanlane ple winbole -o -lɛɛ.

30 -E pe 'mu ni dɔɔ: «-Ka ge -koo' 'lɛɛ -wa 'ne 'la bhe -a ta. 'Ke 'ka □bhwa -a noɔ-, 'ka nu -soofaline do -yrele' ye- -yri diinj do ma,

mɛɛ -bhɛɛke' do 'kpo 'laa 'sanle- -lido' -a ta. 'Kaa- 'ploo- yri 'e ma, 'bhɛɛ- -ka nu 'kele-

³¹ 'Ke mɛɛ 'la 'ka 'lɔɔkpaa- dɔɔ 'kaa- 'ploo zii' -mɛla ma, -kaa pe 'bhɛ zan ni dɔɔ: <Mɛɛzan maza -o -a ma.>>

³² -Yaa' *winbowo mu 'e -o gele, 'ke -o -za mu 'e 'kpen 'lesole yele- 'bhii- Zesu -o 'kpeelekaan gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

³³ -O -yaa -soofaline 'e 'ploo zii' bhla 'la ba, 'ke bhɛ zan mu -o -lɔɔkpale dɔɔ: <-Mɛle ɔkla 'bhɛɛ 'ka -o 'yee- -soofaline 'lɛɛ- 'ploo zii' ɛɛ?>

³⁴ -O pe 'mu ni dɔɔ: <Mɛɛzan maza -o -a ma.>

Zesu ɔsaan 'soofaline 'e ta -a ge bhla 'e zi Zeruzalemu -wa 'e ta

³⁵ 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke -o nule- -soofaline 'e 'le Zesu ni. -O -waa' dune- mu 'e 'ke ɔklaa 'bhɛ kpoo ta, 'bhɛɛ- 'ke -o Zesu 'sanle 'bhɛ ta.

³⁶ -Soofaline 'e 'yaa- ge 'zi Zesu 'le, 'bhɛɛ- mɛɛ mu 'e ɔyaa waa dune- -gbɛnɛ mu 'e 'piila- 'zi -a -lɛɛ zi 'e lii.

³⁷ -O bhole Zeruzalemu -din bhla 'la ba, 'ke -o kan zi 'la 'bhɛ 'yaa- kan Olivi diinj vile gɔɔn 'e -din, 'ke zrukpa- -gbɛnɛ do zinale -yaa' -klanlɛnɛ mu 'e 'kpen ta, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' 'sole- maza mu 'la 'kpen ɔkla -o -yɛɛ ma, 'ke -o 'bhɛ 'pubole 'mu 'kpen ma.

³⁸ -O -yaa pe 'zi dɔɔ: <-Bhɛngbe 'la -yoo zan Mɛɛzan -Waanbhaa' 'to 'yi, bhaa -Waanbhaa' 'a -dɔɔbo'!>

<Bhaa yilabla kle lafle' 'yi, 'bhɛɛ- 'tohholeya bo laanima -Waanbhaa' ni.>

³⁹ Farizi mu 'kɛ mu 'la 'yaa- -zamaa' 'e 'plen-, 'mu pe Zesu ni dɔɔ: <'O Daan mi, -a pe 'yaa- -klanlɛnɛ mu 'e ni dɔɔ -woo taga.>

⁴⁰ 'Bhɛ 'yi, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni 'kaa: <'Mi pe 'ka ni dɔɔ 'ke -woo tagaa-, kpoti mu nu -wele' 'egboole.>

Zesu -o wisi' zii' Zeruzalemu -wa 'e ta

⁴¹ Zesu 'bhole- Zeruzalemu -wa 'e -din, 'bhɛɛ- -a -yɛɛkpale -a ma, 'kee- wisile -a ta.

⁴² -E pe dɔɔ: <'Ee, Zeruzalemu! -Za 'la 'bhɛ so yilabla 'nale 'e ni, 'kee ɔyaa so 'bhɛ dɔle- zɔn bi. 'Dun- -a gaanle -o 'e 'lɛɛ, 'yaa so -a yele-.

⁴³ 'Bhɛ yi -o zan bhɔle, 'e 'sɔɔnnii mu nu 'fegwle- mu dɔle 'e zi, 'bhɛɛ- 'mu nu 'yaa- -wa 'e 'kunle-. -O nu 'mlingole 'e zi, 'bhɛɛ- -o nu 'e ta mu 'e 'yɛɛbatɔdele yɛɛkpen- ɔnɔɔ.

⁴⁴ -O nu 'yaa- 'fɛ mu 'e 'kpen 'wile- 'fɛɛfɛɛ, 'bhɛɛ- -wa -dwa vile mu 'la 'le 'mu do 'kpo 'kpaale- laa nu bole- 'eke- ta. 'Bhɛɛ- -o nu 'yaa- -wa 'e ta mɛɛ mu 'e 'kpen dele, -amasɔyi -Waanbhaa' ɔnwa bhɔle 'e ba 'waati 'la ba, 'yaa 'bhɛ 'waati 'e 'yidole!>

Zesu -ja 'plɛɛgɔn- mu 'e -gbinle' -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e ɔla (Matie 21.12-17; Maki 11.15-19; Zaan 2.13-22)

⁴⁵ Zesu -ja wlale -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e ɔla, 'kee 'plɛɛgɔn- mu 'e -gbinle' 'sanle.

⁴⁶ -E pe -o ni dɔɔ: <-Waanbhaa' 'a ɔpia -yaa' 'Sewɛ 'e 'yi dɔɔ: <'An 'fɛ 'e nu klele 'seriwo 'fɛ -la -le, 'dun- 'ka mu 'a ɔkla 'ke -faannii' mu gaan 'fɛ 'le!>>

⁴⁷ Yi 'oo yi, Zesu 'yaa- mɛɛ mu daan -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e ɔla. 'Bhɛɛ- 'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee 'Toj daan mu 'e 'bhɛɛ- Zuufu mu -lɛɛ mu -gbɛnɛ mu 'e 'mu 'yaa- Zesu deyre -la -glin 'zi.

⁴⁸ 'Dun- -wa kle gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'bhɛɛ- -wa kun, waa -yaa 'bhɛ do; -amasɔyi Zesu 'wojan- mu 'e 'bhɛ mu mɛɛ mu 'e 'kpen zru 'e ɔkwan, 'bhɛɛ- -o 'kpen 'yaa- -o 'trɔnkpa zii' -a ni.

20

Zesu a -glɔɔya' 'e da 'naa- -a ma ɛɛ? (Matie 21.23-27; Maki 11.27-33)

¹ -Yɛɛkpaa' do, Zesu 'yaa- mɛɛ mu 'e daan 'zi 'bhɛɛ- -e -yaa -Waanbhaa' -Jan 'Nrɛle- 'e 'wo zii' -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e ɔla 'waati 'la ba, 'ke 'sraka 'lena -kunlii mu 'pegee *'Toj daan mu 'e, 'bhɛɛ- Zuufu mu a 'gwlaan gbɛlan mu 'e 'nule 'tɛnle- -a ma.

² 'Bhɛɛ- -wa -lɔɔkpaa dɔɔ: <'E -za mu 'la kle 'zi, -dele pe 'e ni dɔɔ 'yoo- kle ɛɛ? 'Bhɛɛ- -dele -o kle 'senj ɔnaa 'e ni ɛɛ?>

³ 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: <'Mi -o zan 'ka mu -lɔɔkpale 'ezin- dɔɔ:

⁴ -Ka 'bhɛ zikpa' 'ɲ ni, -dele Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan 'winbwa- mɛɛ mu 'wiinjfeɛɛɛ nɔɔ- -yi ba, -Waanbhaa' -taa- bhaapɛɛɛ mu ɛɛ?>

⁵ 'Bhɛ 'yi, 'ke -o zaabole 'sanle 'eke- plen- dɔɔ: <'Ke 'wa ɔpia -a ni 'kaa <-Waanbhaa' -le 'a 'winbwa->, -e nu 'o 'lɔɔkpale dɔɔ -mɛla ma 'bhɛɛ- -kɔɔ' 'laa -kɔɔ' 'kpale- -a -yi ɛɛ?>

⁶ 'Bhɛɛ- 'ke 'wa ɔpia dɔɔ mɛɛ mu -le 'a 'winbwa-, -kɔɔa' mɛɛ mu 'e nu -kɔɔ' deyre -glinle' kpoti 'le. -Amasɔyi -o 'kpen 'kpale- -o -a -yi 'bhii- Zaan -o 'ke -Waanbhaa' -lela' janwo mi do 'le.>

⁷ 'Bhɛla- -yile, 'ke -wa pele- dɔɔ: <Mɛɛ 'la zan 'a 'winbwa- 'o mɔɔ laa 'bhɛ zan 'e dɔɔ.>

⁸ 'Bhɛ 'yi, 'ke Zesu 'a 'lekunle -o ni dɔɔ: <'Dun- 'kee- ɔkla 'bhɛ gbɛɛn- bhɛ, 'mi 'ezin-, mɛɛ 'la zan -za mu 'lɛɛ- kle 'senj ɔnaa 'mi ni, 'naa nu 'bhɛ zan 'e 'tokanle 'ka ni.>

-Drɔɔ gba la yewone yɔɔ- mu ma -gɔɔn (Matie 21.33-46; Maki 12.1-12)

⁹ 'Bhɛ blaɛn, 'ke Zesu -gɔɔn 'lɛɛ- 'bhɛ bole 'sanle mɛɛ mu 'e ni, 'bhɛɛ- -e pe -o ni dɔɔ: <Mɛɛ do -drɔɔ gba do -kpaa, 'bhɛɛ- -ya gbɛkpaa- yɛtane mu 'kɔɔ-. 'Bhɛ blaɛn, 'kee-

gele- 'taa do ta, 'bhεε- -e □mwā 'bhe □noo ye.

¹⁰ Woo 'bhe 'yi bhe, -droo bhāa 'kan bhla 'ε 'bhōle-, 'kee- -yaa' 'fε □lā yewone mu 'ε do winbōle -yaa' gba 'ε ta yetane mu 'ε zi, -yaa' pε -droo bhāa 'si zayi'. 'Duj- 'woo- yetane mu 'ε -o -yaa' yewone 'ε □kwan, 'bhεε- -wa tafia□; 'bhεε- -o -ploola -a ma -a 'kooḥleḥ- 'le.

¹¹ 'Bhe blaān, 'ke -droo gbazan 'ε -e -yaa' yewone 'ε 'bhεεke do winbōle yetane mu 'ε zi ezin-. 'Duj- 'bhe 'bhōle- -o ta, 'ke -o 'bhe tafēle 'ezin-, -o 'bhe -zwanwoa, 'bhεε- 'ke -o 'pooole 'bhe 'kooḥleḥ- 'ε ma.

¹² 'Bhe blaān, 'ke 'yee- -droo gbazan 'ε -e -yaa' yewone mu 'ε yaga mi winbōle -o ta 'ezin-. -O 'bhe madingwa, 'ke -o gele- 'bhe blinle gba 'ε bhlemazi.

¹³ 'Bhe blaān, 'ke gbazan 'ε -ya pele- doo: <'An kle 'nale- -a ma εε? 'Nj nu 'η gbe bhe do 'la -za so 'η ni 'egbenele 'bhe winbōle -o ta, -dōke' -o nu -gasikpale 'bhe 'lεε oo.>

¹⁴ 'Duj- 'woo- yetane mu 'ε -o -yrekpale 'bhe ma, 'ke -wa pele- 'eke- ni doo: <'Mεε 'lεε- 'bhe -le nu klele gbazan 'ε 'le boolazi -a de gale blaān. -Ayile -koo' 'a de, 'bhεε- -droo gba 'ε bo -koo ni.>

¹⁵ 'Bhela- -yile, 'ke -wa 'kunle, 'bhεε 'ke -o gele- 'kele- gba 'ε -zanta', 'bhεε- 'ke -wa dele-.> Zesu -zamaa' 'ε 'lrokpaā- doo: <'Ka mu 'kpee ma, gbazan 'ε nu -mε za -la klele 'woo- yetane mu 'ε ni εε?>

¹⁶ 'Nj bhe, -e nu 'woo- yetane mu 'ε 'kpen dele, 'bhεε- -e -droo gba 'ε gbekpa yetane mu -bhεεke' mu 'koo.> Mεε mu 'ε -o 'bhe -jan 'ε 'male- 'ke -wa pele- doo: <'Eε, bhāa 'bhe 'yansi za 'ε 'kan 'o ma 'egboonle.>

¹⁷ Zesu 'ε 'yrekpale -o ta frii, 'ke -yoo -lrokpale doo: <'Waanbhāa' a -jan 'lεε-, 'bhe 'yi -o 'nale- -a ma εε? 'Bhe -jan 'ε 'yele- -ge: <'Fεdō- mu 'ε -woo -banḡwa vlε 'la 'yi 'bhεε- -wa -blinla, 'bhe -le □kla 'fεḡwle- 'ε gaan -la vlε -kpun -gbene' 'gbu 'ε.>>

¹⁸ <'Ke mεε 'oo mεε 'la zan -balaa' 'yee- vlε 'lεε- ta, 'bhe zan ma diin nu gole. 'Bhεε- 'kee- -balaa' mεε 'la zan ta, -e nu 'bhe zan 'wiile-.>

*'Nisra gbawoza
(Matie 22.15-22; Maki 12.13-17)*

¹⁹ 'Bhe 'waati do 'kpo 'ε ba, 'Tonj daan mu 'ε 'pegee 'sraka 'lena -kunlii mu 'yaa- zi 'bhii- -o Zesu 'kun. -Amasroyi -wa 'yaangwa- 'bhii-, Zesu -gōon 'ε □bwa 'wo -la ma. 'Duj- -o -yaa -gblaān 'zi -zamaa' 'ε 'lεε.

²⁰ -A 'san 'bhe 'yi 'ε ma, -o -yaa Zesu 'klosikun zii' 'bhe kleza mu 'ε ma. -Ayile 'ke -o mεε mu winbōle -a zi. 'Bhe mεε mu 'ε 'yaa- 'mu 'gbu kle 'zi mεε -lrele' mu 'le -dawli' ma. 'Bhe mu -ja bōle -a -la, 'kooko- mu so -a 'kunle -a 'gbu 'liiwli- ma. 'Bhεε-

'ke 'mu 'a □kwan 'mu so gele- 'kele- 'kitikan mu 'ε 'pegee -waa' -janmatii 'ε ba.

²¹ -Ayile 'ke -o nule- Zesu 'lrokpale doo: <'O Daan mi, 'wa 'yaango- doo 'ε 'yoo- -jan 'la 'wo zii' 'bhe 'pegee 'yoo- mεε daan mu 'zi 'ke -za 'la 'le, wlan -le 'mu 'kpen 'le. 'Yaa mεε bago, 'bhεε- 'ε -Waanbhāa' a zi 'ε 'bhεε- daan wlan 'gbu ma kpataakpa.

²² 'Woo -za do -yilrokpale 'ε ma doo: -Kōoa' 'tonj- 'ε ta, -koo' so taa- -koo' 'laa so *Rome mu 'ε -waa' -bhleḡgbe -gbene Sezaa a 'nisra 'ε gbawole εε?>

²³ 'Duj- Zesu waa -dawli' maza 'ε dōle, 'ke -ya pele- -o ni doo: <'Ka nu -goli' 'tanbha do 'le 'η ni doo.>

²⁴ -O nule 'bhe 'tanbha 'ε 'le -a ni, 'ke -yoo -lrokpale doo: <'De- la ngblo lii 'pegee -a 'to yōondele -ge εε?> -O 'kpen pe doo: <'Rome mu a -bhleḡgbe -gbene 'bhe -le 'kele-.>

²⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: <'Ke -yoo 'bhe gbεεn- bhe, 'kela 'bhe -o Sezaa a pe -o 'le, -ka 'bhεε- gbawo 'bhe ni, 'bhεε- -Waanbhāa' a pe -o 'kela 'le -ka 'bhe 'na 'bhe ni.>

²⁶ 'Ali- 'woo- mεε mu 'ε waa 'solε- Zesu 'kunle 'bhe 'gbu 'liiwli- 'ε ma. Droon' -a wojan mu 'ε -yoo -liibhaala -o ma. -Ayile waa 'solε- -jan 'kedo- 'kpo 'wole, 'bhεε- -o tagale □bwa.

*Mεε bweza gale ba
(Matie 22.23-33; Maki 12.18-27)*

²⁷ -O -yaa mεε 'ke mu sii *Saduse mu, -o 'si ta waa -yaa -o kpa mεε bweza gale ba 'ε 'yi. -O -yaa pe doo 'ke mεε -gaa 'ke -za 'kpen □yaan. -Yrekpaā' do, -o 'ke mu -o mabeenna Zesu -din, 'ke -o 'bhe 'lrokpale doo:

²⁸ <'O Daan, Moizi 'a yōondia- 'yaa' 'tonj 'sewe 'ε 'yi doo: 'Ke mεε do □kla 'ke 'siele-, 'bhεε- 'ke -ya na -twa -a blaān, 'bhεε- 'ke yaa -ne 'yalε- 'bhe ta. -A gaanzido do 'ε 'gwlaan- 'ε 'bhe 'a na yalaa'. 'Ke 'bhe □kla bhe, 'ke 'bhe -ne mu 'la □yaa; -a na ta, 'mu nu klele 'bhii- -a 'gbu 'kpee 'yi mu.

²⁹ 'Bhe 'laa 'sanle- bhaama, neene- ma 'gwlaan- 'srwaple- -yaa. -O -lεε mi 'ε 'bhe le 'la □sia 'bhe 'bhe -laa -ne 'srōowole 'bhe ta, 'bhεε- 'bhe □kla 'ke 'siele.

³⁰ 'Bhe gaanzido do 'ε, 'bhe glaanle 'ε □sia, 'bhe 'laa -ne 'srōowole -a ta, 'bhεε- 'ke 'bhe gale-. -A gaanzido do yaga mi 'ε, 'bhe □kla 'yee- kleḡbeya do 'kpo 'ε 'yela- gbεen-.

³¹ 'Woo- neene- 'gwlaan 'srwaple- -o 'kpen 'yee- le 'ε 'yalaa do do, 'bhεε- -o 'kpen □kla 'ke 'siele- do do 'ke waa -ne 'srōowo- -a ta.

³² -O 'kpen gale blaān, 'ke 'yee- le 'ε 'gbu klele- 'ke 'siele 'ezin-.

³³ 'Bhe 'ya 'ε 'yi, 'ke gbaa mu -bwela gale ba 'yi 'la 'le, 'woo neene- ma 'gwlaan-

'sraple- 'e -o -de 'gbu -la na nu klele 'yee- le 'e 'le ee?»

³⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «Gwlenna yaale -o 'gwlaan- mu 'pegee le mu pley- 'drunyan 'lɛ- 'bhɛɛ- yi.

³⁵ 'Dun- 'ke -Waanbhaa' 'a 'lɛɖulaa dɔɔ mɛɛ 'la zan mu bwe gale ba, 'bhɛɛ- 'drunyan 'la 'bhe -o zan -o bo 'bhe 'yi, waa nu le mu nale gwlen ni, 'bhɛɛ- 'gwlaan- mu laa nu le 'sile-.

³⁶ Waa nu 'sɔle- gale- li, 'bhɛɛ- -o nu klele 'bhii- -Waanbhaa' a -mlɛke' mu 'e gbɛɛn- -O nu klele -Waanbhaa' -nɛ mu 'le, waa nu gale -li -titi, -amasroyi -o -bwela gale ba.

³⁷ *Moizi 'a 'ɔpia kpatawpa dɔɔ gbaa mu nu bwele gale ba. -Yaa' 'sɛwe 'e 'yi yre 'la -yri lɛne- 'e ba janwo, Moizi Mɛɛzan -Waanbhaa' -siila dɔɔ: *Abraama a -Waanbhaa', bhe 'pegee Izaki a -Waanbhaa', bhɛɛ- Zakabu a -Waanbhaa'.*

³⁸ -Amasroyi, -Waanbhaa' -o 'ke mɛɛ -yre male mu a -Waanbhaa' -la -le, 'bhɛɛ- yaa -o 'ke gbaa mu a -Waanbhaa' 'le. 'Bhɛɛ- mɔkpen' -o 'mu 'yre ma -Waanbhaa' -yre 'yi.»

³⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke 'Toŋ daan mu 'e 'ke mu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'e 'swa- jan 'e zikpale -o ni 'elrele.»

⁴⁰ -A 'san 'bhe ma, yaa dɔle -o do 'kpɔ 'kpee 'ke 'bhe -za 'kedo- 'kpɔ 'yilrɔkpa -a ma 'ezin-.

Mɛɛ -Bhee Mi -kpɔɔɔ Kriɔi 'e yaa -o 'ke Davidi 'nrane- 'te 'le

(Matie 22.41-46; Maki 12.35-37)

⁴¹ Zesu pe 'woo- 'Toŋ daan mu 'e ni dɔɔ: «-Mɛla ma 'bhɛɛ- mɛɛ mu 'e -wa pe 'zi dɔɔ Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔɔɔ Kriɔi -o 'ke Davidi 'nrane- -la -le 'te ee?»

⁴² 'Bhɛɛ- 'dun-, Davidi 'gbu 'a 'ɔpia- -yaa' 'Srokpaa 'sɛwe 'e 'yi dɔɔ: *«Mɛɛzan -Waanbhaa' a 'ɔpia 'an Mɛɛzan ni dɔɔ:*

Nu yala- 'ŋ -din 'tɔbhɔ ma yaayre 'e 'ɔnɔɔ.

⁴³ 'Sani- 'mi yan 'e -sɔɔnnii' mu 'e kpaalele 'e gaan 'ɔla.»

⁴⁴ «'Ke Davidi 'gbu Mɛɛ -Bhee mi Kriɔi 'siila- dɔɔ -yaa' Mɛɛzan. 'Bhɛɛ- -e sɔ klele- a -nrane 'le 'nale- -a ma ee?»

Zesu mɛɛ mu 'e 'kpeelekan zii' 'Toŋ daan mu 'e ma

(Matie 23.1-36; Maki 12.38-40)

⁴⁵ -Zamaa' 'e 'kpen 'yaa- -o 'tronkpa zii' Zesu 'ni 'waati 'la ba, 'ke -ya pele- -yaa' -klanlɛne mu 'e ni dɔɔ:

⁴⁶ «-Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'Toŋ daan mu 'e ma. 'Kaanle- sɔ -o ni dɛne- gbɔɔn mu 'le -o ta -wa 'kpee -kpan mu 'e ta, 'bhɛɛ- -wa zi 'bhii- mɛɛ mu -o -lɛɖɔ' -a ma, 'bhɛɛ- 'mu -o 'pubɔ-. 'Ke -o -wlaa *Zuufu mu daanfɛ' mu 'e 'ɔla, 'bhe 'pegee 'feti kleyre -gbɛne mu

'e 'ɔnɔɔ, zilɛɛ- yaakpe mu 'e 'mu -la 'sile- sɔ -o ni.

⁴⁷ -O glaanle mu 'e 'kɔɔpe- mu 'e 'kpen yan -dawli' ma. 'Bhɛɛ- -o mɔ -waa' 'seri- wole 'e zi, 'kooko- -woo 'gbu zɔn mɛɛ mu -yre ta 'bhii- mɛɛ wlan mu. 'Bhɛla- -zɛɛle, -o ta 'kiti 'e 'bhe 'yɔɔ- nu -yiyale mɛɛ -vin mu 'e 'mu a pe 'kiti 'e ni -Waanbhaa' ba.»

21

Glaanle do a -goli' 'naza- -Waanbhaa' ni (Maki 12.41-44)

¹ Zesu 'yaa- -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛne 'e 'ɔla 'waati 'la ba, -naflo zan mu 'e -yaa -goli' bɔ 'zi -goli' bɔ -koone 'e 'yi; 'bhɛɛ- -ya ŋgblo -lawlɛnle 'ke -yoo yele-.

² 'Bhɛɛ- 'kee- glaanle 'kɔɔfɛnzan do ye- 'ke 'bhe -o zan -goli' 'tanbha piine- ple bɔle 'yee- -koone 'e 'yi.

³ -Ayile 'ke Zesu 'a 'pele dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni dɔɔ glaanle 'lɛɛ- -goli' yeke- 'la 'ɔbwa -goli' bɔ -koone 'e 'yi, 'bhe 'yiya- mɛɛ -vin mu 'e 'mu -goli' yeke- 'la 'ɔbwa 'bhe ni.

⁴ -Amasroyi 'woo- mɛɛ mu 'e -o maza laa -yaa -li -goli' 'la ma, -o 'bhɛɛ- 'ɔbwa -koone 'e 'yi. 'Dun- 'yee- glaanle 'lɛɛ- -yaa' 'kɔɔfɛnɔya 'e 'yi, -ya 'tɔta- -goli' -vin sanɛ- 'e 'bhɛɛ- 'ɔbwa -koone 'e 'yi.»

Zesu -o -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛne 'e 'wiza- -lɛɛjanwo 'zi

(Matie 24.1-8; Maki 13.1-8)

⁵ Zesu a -klanlɛne mu 'e 'ke mu 'e 'yaa- -balɔ kle 'zi -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛne 'e 'bhe dɔgbɛya 'e ta. -O -yaa -o -lɛkpa' zii' -a -lɛgbɛya 'e ma, 'bhe 'pegee -wa -dwa vlɛ -lɛle' mu 'la 'le, 'bhɛɛ- -a -la 'srakagope -lɛle' mu 'e. -Ayile 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ:

⁶ «'Ka 'yre -o 'fɛ -gbɛne 'la ma -gɛ bhe, -o nu -a 'kpen 'wile- -yrekpa' do. 'Ali- -wa -dwa vlɛ -kpuŋ mu 'la 'le, 'mu do 'kpɔ 'kpaale laa nu bɔle 'eke- ta. -O nu 'mu 'kpen 'klaale-.»

-Klɔɔɔ' mu 'la nu klele 'drunyan 'yan yi 'e 'lɛɛ

(Matie 24.3-14; Maki 13.3-13)

⁷ Zesu a *-klanlɛne mu 'e -wa -lɛkpa dɔɔ: «'O Daan mi, 'bhe -za 'e nu bhɔle 'waati 'e -dela ba ee? 'Bhɛɛ- 'bhe -za mu 'e 'ke -o kle bhla 'ɔbhwa 'waati 'la ba, 'o nu 'bhe 'yaangole -tɔɔmasie 'e -dela ma ee?»

⁸ -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «-Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele, 'kooko- mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa 'ka 'yini-. -Amasroyi mɛɛ -bebe nu 'mi 'tɔ 'e 'kpale- -o 'gbu ma 'bhɛɛ- -wa pe dɔɔ: «'Mi -le 'ke Mɛɛ -Bhee Mi Kriɔi 'e 'le, 'mi 'an pe 'waati 'e 'ɔbhwa'» 'Ka 'laa dɔle -o zi.

⁹ 'Ke 'ka gwledanwli mu -maa 'waati 'la ba, 'bhe 'pegee 'ke mɛɛ mu wlɛnle -saan

-o -lee mu ma 'kleen -bebe 'yi, 'ka 'laa -gblaanle'; 'bhe -za -gloon mu 'e 'mu -le nu 'sole- bhole- 'elwale 'pe. 'Dun- 'bhe 'laa nu klele 'drunyan 'yan 'waati 'e le.»

¹⁰ 'Bhe- Zesu pe 'ezin- doo: «'Si do nu gwledanle 'si 'bheke do ba; 'bhe- -bhlengbe do a 'kleen 'yi mu nu gwledanle -bhlengbe 'bheke do a 'kleen 'yi mu ba.

¹¹ 'Tre nu beenle yre 'ke mu noo-, 'bhe 'pegee -gu -gbene mu, 'bhe- ga -yoo- -gloon mu 'la -woo -yivlin' mee 'sre ma, 'mu 'kpen nu baale bhaaplen mu ta. Mee -gblaan ma pe mu 'pegee -toomasie -gbene mu nu 'pwele- lafle' 'yi.»

¹² «'Dun- 'sani- 'bhe -za mu 'e klele pler-, -o nu 'ka 'kunle- 'bhe- -o -yrenkpa' 'ka ta. -O nu 'ka 'kitikanle Zuufu mu daanfe' mu 'e □la, 'bhe- -o nu 'ka bole -kaso 'yi. 'Mi 'to 'e -zayi', -o nu gele 'ka 'le -bhlengbe mu 'pegee mee gbalaan mu ba.

¹³ 'Ke 'bhe yi 'e □bhwa, 'ka nu 'sole- 'mi 'an -jan 'Nrale- 'e 'wole 'bhe mee mu 'e ni.

¹⁴ 'Ka nu 'ka 'gbu ta jan 'e 'wole- gone- 'la gbeen-, 'ka 'laa 'bhe yienkanle 'elwale 'pe.

¹⁵ -Amasroyi 'mi 'gbu nu yikan' ma -jan 'kpale- 'ka 'lii, 'bhe- 'ka 'soonnii 'kedo- a -jan 'laa nu 'sole- 'ka 'kunle, 'bhe- -e zaabo 'ka 'le ma.

¹⁶ 'Ali- 'ka 'yape- mu oo, 'ka neene- mu oo, 'ka 'yiinii mu oo, 'bhe- 'ka 'bhegwlen- mu 'gbu nu 'ka 'nale- mee mu ni, 'bhe- 'mu 'ka -bebe de.

¹⁷ 'Ka ven nu 'sile- mokpen' yin -lii, 'mi 'to 'e -zayi'.

¹⁸ 'Dun- 'ka 'winbhe- do 'kpo 'laa nu gole a ba.

¹⁹ -Ka 'woo- -yren mu 'e 'yikun: -amasroyi 'ke 'bhe □kla, 'ka nu 'sole- 'ka 'gbu 'si 'e gole- za 'yi 'bhe- gbeen-.»

Zesu -o Zeruzalemu -wa 'e 'wiza- 'e -lesjanwo 'zi 'ezin- (Matie 24.15-21; Maki 13.14-19)

²⁰ Zesu pe -o ni 'ezin- doo: «'Ke 'ka gwledan mu zenle □ya Zeruzalemu -wa 'e 'zi 'waati 'la ba, -kaa 'yaango- 'bhii- -a -wi 'waati 'e □bhwa -wa -din.

²¹ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke mee 'la zan mu □kla Zude 'kleen 'e 'yi 'bhe bhla 'e ba, 'bhe zan mu blasan-, 'bhe- 'mu ge 'mu gaan 'mu 'lee vle goon mu 'e 'yi ye. 'Bhe- 'ke mee 'la zan mu -o Zeruzalemu -wa 'e 'kpee, 'bhe zan mu ge 'mu gaan. 'Bhe- 'ke mee 'la zan mu □kla 'bhe mu ba gba la, 'mu 'laa 'pele- doo 'mu 'nule -wa la.

²² -Amasroyi, -Waanbhaa' nu 'bhe yi mu 'e klele -yrenkpa' yi -gbene mu 'le bhaaplen mu ta; 'koko- -Waanbhaa' -lala' janwo mu 'e -jan mu 'la □woa 'elwale gban -so 'mu 'leso-.

²³ 'Ee! Le mu 'la kpele nu klele, 'bhe 'pegee le mu 'la 'ne mu nu klele -yon ma

'bhe 'waati 'e ba, 'mu 'nise- -yren ma! -Amasroyi 'trebho -gbene nu klele 'kleen 'e 'yi, 'bhe- -Waanbhaa' a zruplii- 'e nu baale Izraeli 'si mu 'lee- ta.

²⁴ -O nu -o 'ke mu dele 'ke 'gokun' mu 'le, 'bhe- -o nu gele -a 'ke mu 'le -kaso 'yi 'si mu 'la 'kpen 'laa -Waanbhaa' do 'mu ba. 'Mu 'sej nu wole 'ke Zeruzalemu mu 'e 'le, 'bhe- -woo kle 'ke -o gaan -la pe mu 'le, 'sani -o 'waati yeke- 'la -dwa -o ni 'bhe 'yanle- pler-.»

Bhaaplen Gbe 'e 'nuza- (Matie 24.29-35; Maki 13.24-31)

²⁵ Zesu pe -o ni 'ezin- doo: «'Ka nu -toomasie mu yele -yretebhe 'pegee mle 'bhe- -mleklenne mu 'e 'yi. 'Bhe- 'tre ta -ge, -gbalaan nu 'klale- mee mu 'e 'kpen 'yi, weyi- 'pegee 'bhe 'poo mu 'e 'wegbeya -gbene -gbene mu 'e -zayi', 'bhe- -o 'kpen blina- yien nu dole.

²⁶ 'Tre ta mu 'e -o -gbalaan gbe -yoo' 'e 'koo, -o 'ke mu nu gale 'ke -woo 'kpeeledaan -kloloo' -gloon 'la nu 'tenle- -o ma 'tre 'lee- 'kpen ta -ge 'mu ma. -Amasroyi lafle' 'yi pe -gloo -gloo mu 'e -o nu beenle.

²⁷ 'Ke 'bhe □kla 'te, mokpen' yre nu 'kpale- Bhaaplen Gbe 'e 'nule- ma lafle' -gblen do ta, -yaa' -glooya' 'pegee -a 'tobholeya 'e 'le.

²⁸ 'Ke 'bhe -za mu 'e klele -saan 'ka 'yre ma 'waati 'la ba, -ka 'ka ngblo -lawlen', 'bhe- -ka 'ka zru do 'egloole, -amasroyi 'ka 'bhe bhla 'e □bhwa 'ka -din.»

Mee so -za 'la daanle- figi diin 'e ma (Matie 24.32-35; Maki 13.28-31)

²⁹ 'Bhe blaen, 'ke Zesu -goon do 'lee- 'bhe bole- -o ni 'ezin- doo: «-Ka figi diin 'pegee -yri diin -vin mu 'e 'klosikun doo.

³⁰ 'Ke -o -laa 'toonle- -saan bhla 'la ba -o ta, 'kaa 'yaango- 'bhii- -o bhaa kle 'waati □bhwa 'e -din gban.

³¹ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi bhe, 'ke 'ka 'bhe -za mu 'la bhe 'mu kleyre □ya 'waati 'la ba, -kaa 'yaango- 'bhii- *-Waanbhaa' a -bhlengbeya 'e □bhwa -wa -din.

³² 'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni doo mee 'la zan mu -o 'mu 'yre ma -zon -ge, 'sani- 'mu 'kpen gale pler-, -za mu 'lee- nu klele -o 'ke mu -yre ma.

³³ 'Lafle' 'pegee 'tre mu nu kanle, 'dun- 'an pe -jan mu 'e waa nu 'kanle- -titi.»

Mee 'kpeelekanza mu

³⁴ Zesu pe -o ni 'ezin- doo: «-Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele! 'Ka 'laa 'tole- 'ke pebble -gbene mu 'pegee -ween de maza, 'bhe- 'drunyan ta 'ngami mu 'e 'koo, 'ka 'yri go 'ka 'gbu -za 'le, 'bhe- 'bhe yi 'e kla 'ka ba.

³⁵ Bhaaplen Gbe 'e 'nu yi 'e nu 'klale- 'drunyan ta mee mu 'kpen ba blaale-, 'bhii-

kaade yro kla kaa mu ba gɔnɛ- 'la gbɛɛn-
-yi ba, 'bhɛɛ- -yoo 'kpen kun.

³⁶ 'Ka 'yri 'laa gɔlɛ 'ka 'gbu -za 'le, 'bhɛɛ-
-ka 'ka 'seriwo 'waati oo 'waati 'ɛ 'kpen ba.
'Kooko- fangando 'ka ta, 'bhɛɛ -klɔɔɔ' mu
'la -woo zan bhe, 'mu kan 'ka ma 'egbɔɔnle,
'bhɛɛ- 'ka ge dulale Bhaaplɛŋ Gbe 'ɛ 'yre
□la.»

³⁷ 'Ke -yrekpaa' -yaa bho, Zesu 'yaa- ge
mɛɛ mu daanle -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ
'ɛ □la, 'bhɛɛ- yromazi, -e -yaa ge yile Olivi
diiŋ vlɛ gɔɔn 'ɛ 'wiinj-.

³⁸ 'Bhɛɛ- mɛɛ mu 'ɛ 'kpen 'yaa- nu zr-
wanzi 'tutu -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ
□la 'mu 'tronkpale -a wojan mu 'ɛ □la.

**ZESU DɛYRɛ 'PEGEE -A
BWEYRɛ GALE BA
ZERUZALɛMU**

22

*Zuufu -kunlii mu 'ɛ -woo 'dukpa zii' Zesu
ma*

*(Matie 26.1-5; Maki 14.1-2; Zaan 11.45-
53)*

¹ Zuufu mu 'ɛ 'yaa- 'bluu -pɛɛ 'wlɛn kle
bhle 'feti 'la kle lɛɛ 'oo lɛɛ, 'bhe 'yaa- zan
bhɔle. 'Bhe 'feti 'ɛ 'yaa- 'ezin- Paki 'feti 'ɛ
'le.

² 'Sraka 'lena -kunlii mu 'ɛ 'pegee 'Tonj
daan mu 'ɛ -o -yaa Zesu dɛyrɛ -glin 'zi,
'bhɛɛ- 'duŋ- -o -yaa -gblaan 'zi waa mɛɛ mu
'ɛ 'lɛɛ. 'Duŋ-, waa -yaa zi 'bhii- -wa kle 'ke
mɔkpen' -za dɔ -a 'yi, 'bhɛɛ- mɛɛ mu wlɛn
-o ma, -amasroyi -o -yaa -gblaan 'zi -waa'
'si mu 'ɛ 'lɛɛ.

*Zuda Isikarioti -o zan -dawli' 'kpale-
Zesu gbe ta*

(Matie 26.14-16; Maki 14.10-11)

³ -Setran' -za 'yoo- □wlaa Zuda 'la -wa sii
Isikarioti 'bhe zru ba: -e -yaa 'duŋ- Zesu -a
-klanlɛnɛ vu ta plɛ 'ɛ do 'le.

⁴ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'yee- Zuda -ja 'tɛnlɛ- 'sraka
'lena mu -lɛɛ mu 'ɛ 'pegee -Waanbhaa' Gba
'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ gooba mu -kunlii mu 'ɛ ma.
'Bhɛɛ- -e -yaa nu 'sole- Zesu 'lenale -o ni
gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, -o -bɛngwa do 'bhe ma.

⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke -o zrukpaale Zuda 'a
'pelawoa dɔɔ 'bhe nu bhɔle -o ba, 'bhɛɛ-
'bhe Zesu 'lena- -o ni 'bhe 'yi. 'Bhɛla- -yile
'ke -wa pele- -a ni dɔɔ -o nu -goli' 'nale- -a
ni 'bhe -za 'ɛ 'yi.

⁶ 'Yee- Zuda -dwa 'bhe □la. -A 'san 'bhe
yi 'ɛ ma, -a gbe sɔ Zesu ta gɔnɛ- 'la gbɛɛn-
'bhɛɛ- -e 'bhe 'lena- Zuufu mu a -kunlii
mu 'ɛ ni, -e yaa- 'bhɛɛ- klegbeya 'ɛ -glin 'zi
gaanyi', 'kooko- -zamaa' 'ɛ -za 'laa dɔ 'bhe
'yi.

Paki 'feti 'ɛ ta pɛbhle

*(Matie 26.17-25; Maki 14.12-21; Zaan
13.21-30)*

⁷ 'Bluu -pɛɛ 'wlɛn- kle bhle 'feti 'la 'ke
-wa sii Paki 'feti 'ɛ, 'bhe yi 'ɛ □bhwa, 'bhɛɛ-
-o -yaa nu -bhlaa gwɛn bhlonɛ- mu klele
'sraka 'le, 'bhɛɛ- -woo bhle 'yee- 'feti 'ɛ ta
pɛbhle 'ɛ ba.

⁸ -Ayile, 'ke Zesu Pieri 'pegee Zaan
winbɔle -o -lɛɛ, 'bhɛɛ- -e pe 'mu ni dɔɔ:
«-Ka ge -kɔɔ mu a pe 'feti 'ɛ ta kpo 'ɛ kle.»

⁹ Pieri 'pegee Zaan pe -a ni dɔɔ: «□Ya zi
'bhii- 'o ge 'yee- kpo 'ɛ kle 'naa- ma ɛɛ?»

¹⁰ Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Ka 'bhɔle- 'te -wa
'ɛ ta, 'ka 'lɛ nu 'pale- mɛɛ do 'le, -yi gbo do
-o -a wiinj- -Ka gbaan -a zi, 'bhɛɛ- -ka ge
wla -a wla 'fɛ 'ɛ □la.

¹¹ 'Bhɛɛ- 'ke 'ka □wlaa 'bhe □la 'waati
'la ba, -kaa pe 'fezan- 'ɛ ni dɔɔ: «'O Daan
mi 'pe 'wo 'ɛ 'Irokpa dɔɔ 'yee- 'pegee -yaa'
-klanlɛnɛ mu 'ɛ -o nu -waa' Paki 'feti ta pele
'ɛ 'bhlele- 'fɛkpee 'ɛ -dela □la ɛɛ?»

¹² 'Ke 'bhe □kla, -e nu 'fɛkpee -gbɛnɛ do
zrɔnlɛ 'ka ni, 'bhe -o 'sargaso 'kpee do 'le
laanima. Yilape 'pegee yaape, 'bhɛɛ- kpo
klepe mu 'kpen -o 'bhe -la gban, 'ka nu
-kɔɔa' kpo 'ɛ klele 'bhɛɛ- □nɔɔ.»

¹³ Pieri 'pegee Zaan gele, 'ke -o -za mu 'ɛ
'kpen 'lɛsolɛ yele- 'bhii- Zesu 'a □pia -o ni
gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. 'Bhɛɛ- -o -waa' 'feti ta kpo
'ɛ □kla 'bhɛɛ- □nɔɔ.

*Zesu 'pegee -yaa' -Klanlɛnɛ mu 'ɛ -waa'
-danjma' Paki ta pɛ 'ɛ 'bhle zii' 'eke- zi*

*(Matie 26.26-30; Maki 14.22-26; 1
Korenti 11.23-25)*

¹⁴ Pieri 'pegee Zaan 'yanle- -za mu 'ɛ
'kpen 'lɛmagaanle 'le 'waati 'la ba, 'ke Zesu
'pegee -yaa' winbɔwo mu -vin mu 'ɛ 'nule,
'ke -o 'kpen 'yaale pɛbhle -tabali 'ɛ zi, 'bhɛɛ-
-o pe 'ɛ □bhla 'eke- zi.

¹⁵ -O -yaa pɛ 'ɛ 'bhle zii' 'waati 'la ba,
'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ŋ 'yaa- -a
zi 'egbɔle 'bhii- 'mi 'pegee 'ka mu 'yee-
'feti 'lɛɛ- ta pɛ 'ɛ 'bhle 'eke- zi, 'sani- 'ŋ
'yrenbhlele zisan; 'bhe yi 'ɛ 'bhe -le □bhwa
-zon -ge.

¹⁶ 'Duŋ- 'mi pe 'ka ni 'ŋ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ:
'Naa nu -a -bhɛɛke' 'bhlele- 'ezin- li, 'sani-
-a -toomasie 'ɛ 'lɛsolɛ plɛŋ- -Waanbhaa' a
-bhleŋgbeya -wa 'ɛ ta.»

¹⁷ 'Bhe klele 'te, 'kee- -droɔ pɛyan- do
'sile, 'kee- -Waanbhaa' 'pubɔle 'bhe ma,
'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Kaa 'kun
-ge 'bhɛɛ- 'ka 'kpen 'a 'ke 'mi do do.

¹⁸ -Amasroyi 'naa nu -droɔ 'bhɛɛke 'mile-
-li 'ezin- 'sani- -Waanbhaa' -bhleŋgbeya
yaa- yi 'ɛ bhɔle plɛŋ-»

¹⁹ 'Bhe blaen, 'kee- 'bluu do 'sile, 'bhɛɛ-
-e yanle -Waanbhaa' 'pubɔlele 'bhe ma,
'ke -ya takanle kplokplo. 'Bhɛɛ- 'kee- 'bhe
'kpale -o 'kɔɔ, 'bhɛɛ- -e pe dɔɔ: «'Mi 'gbu
'flɛ 'ɛ 'yele- -ge, 'ŋ 'yela- na 'zi 'ka ni -ge.
-Kaa bhle 'bhɛɛ- 'ŋ -za bo 'ka 'kpee.»

²⁰ -O yanle 'bluu 'e 'bhlelele, 'kee- -droo peyan- do 'e 'sile, 'bhεε- 'ke -ya pele- -o ni 'ezin- doo: «-Waanbhaa' *-bhoolaya drεε 'la -dwa bhaaplen mu 'pegee 'yee- plen-, 'bhe ma -toomasie -le 'ke 'η yien 'la 'klalaa-ka mu ma 'bhe 'le.»

²¹ «'Dun- -ka 'ka 'yrekpa -ge, mεε 'la zan -o 'η 'na zii' 'η 'soonnii mu 'e ni 'bhe zan -o -koo' plen- -tabali 'lεε- zi -ge.

²² Wlan 'e ni, *Bhaaplen Gbe 'e nu klele 'ke siele' 'bhii- -Waanbhaa' a 'ledulaa gone- 'la gbεεn-. 'Bhεε- 'dun-, mεε 'la zan -a 'lena zii' -dawli' ma -a -soonnii' mu ni, -kloloo' -o 'bhe zan ma!»

²³ 'Bhe klele 'te, 'ke -woo 'eke- -Irokpale 'sanle -o ba mεε 'la 'yaa- nu 'bhe -za -gloon 'e klele 'bhe ma.

Zesu a -klanlane mu 'e pe doo -de 'gbu -le -o 'kpen ba mεε gbalaan 'le εε?

²⁴ Zesu a -klanlane mu 'e -o zaabole -saan 'eke- plen- doo -o -de 'gbu -le -o ba mεε gbalaan 'le εε.

²⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «'Trε 'lεε- ta -ge, -bhlenjbe mu 'e 'kpaale- -o waa 'kleen 'yi mu 'e 'wiinj- fangan- -la ma. 'Bhεε- fangan- -o mεε 'la zan mu 'koo, 'bhe mu -o -a zi 'bhii- -o 'mu 'sii- -Za 'wlan kle mu»

²⁶ 'Dun- 'ka mu laa klele 'bhe gbεεn-. Droon' 'ke mεε 'la zan -o 'ka ba mεε gbalaan 'le, 'bhe 'bhe 'gbu 'kun 'bhii- matrujne. 'Bhεε- 'ke mεε 'la zan -o 'ka 'lεε mi 'le, 'bhe zan kle 'kaa- yewone 'le.

²⁷ 'Bhεε- 'woo- mεε ple 'lεε-, -o de 'gbu -la gbalaan -yiya': mεε 'la zan -o pebble 'zi taa- mεε 'la zan -o pele 'e 'na zii' -a -vindo' mi ni εε? Mεε 'la zan -o pe 'e 'bhle zii' 'bhe -le 'laa -le εε? 'Bhεε- 'mi 'dun- -o 'ka 'plen- -ge 'bhii- 'kaa- yewone!

²⁸ 'Bhεε- 'mi 'pegee 'ka mu -le -yren mu 'e [bhla 'eke- zi -ge yi 'oo yi.

²⁹ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, 'η De -yaa' -bhlenjbeya -wa 'e [kla 'mi a pe 'le gone- 'la gbεεn-, 'mi 'a kle 'ka mu a pe 'le 'bhεε- gbεεn- 'ezin-.

³⁰ 'Ka mu nu pebblele, 'bhεε- 'ka nu -yi 'milε- 'mi 'an pe pebble tabali 'e zi 'an -Bhlenjbeya -wa 'e ta. 'Bhεε- 'ka nu yaale -bhlenjbe mu 'yaakpe- mu 'e ta, 'bhεε- 'ka nu Izraeli -gbaa vu ta ple 'e 'kitikanle.»

Zesu pe doo Pieri nu 'bhe -lemadolε 'egloole -a ma

(Matie 26.31-35; Maki 14.27-31; Zaan 13.36-38)

³¹ Mεεzan Zesu pe Pieri ni doo: «Simo, Simo, 'e 'tronkpa doo, -Setran' 'e -zapia 'η ba doo -ya zi 'bhii- -yoo 'e 'yidan-, 'bhεε- -yoo 'e zru 'e ye, 'bhii- -le do -mlō bhe 'pegee -a -gboo 'e bapian gone- 'la gbεεn-.

³² 'Dun- 'mi 'η 'seriwoa 'yaa- -za ma, 'kooko- 'yaa ploo 'e 'kpale- ma 'mi 'yi.

'Bhεε- 'ke 'yee zru 'niinaa 'mi ba 'waati 'la ba, 'fuudo- 'e -vin mu 'e ta.»

³³ Pieri pe Zesu ni doo: «Mεεzan, 'kee- -kla -kaso 'yi gele 'le oo, 'kee- -kla gale 'le oo, 'η magaanle -o 'bhe 'kpen klelele 'mi 'pegee 'bhi 'le.»

³⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni doo: «Pieri 'mi pe 'e ni 'η 'sowεε- 'e ma doo 'sani- maagwlen -weli' plen- -zon, 'bhi nu a pele 'mi ma gaan yaga doo 'yaa 'mi do.»

Zesu -o -yaa' -klanlane mu 'e 'kpeelekan zii' doo -o yri bo -o 'gbu -za 'le

³⁵ 'Bhe blaen, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlane mu 'e ni doo: «'N' 'ka 'winlabwa -Jan 'Nrale- 'e 'woyre- noo-, 'bhεε- 'an 'pelawoa 'ka ni doo 'ka 'laa -goli' bole 'ka 'wiinj-, 'bhεε- 'ka 'laa ghen ta ge 'pepe 'sile-, 'bhe 'pegee 'ka 'laa -sawla mu 'sile-, 'bhεε- 'ka gelawoa 'yee- 'taa 'e ta, pe 'ke 'kanaa 'ka ma εε?» -O pe «'Yooye-!»

³⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «'Dun- -zon, 'ke -goli' -o mεε 'la zan 'koo oo, 'ke ghen ta ge 'pepe -o mεε 'la zan 'koo 'oo, 'bhe zan 'mu 'si- -zon. 'Bhεε- 'ke -gokun' 'laa -o mεε 'la zan 'koo, 'bhe zan 'bhe ta dune- 'e gon, 'bhεε- -ya ma -goli' 'e si, 'bhεε- -e -gokun' do -lo 'kele-.

³⁷ -Amasroyi 'mi pe 'ka ni doo -a -ledulale -o doo -o -jan mu 'la [woa 'mi ba zayi' 'elwale gban -so -Waanbhaa' a 'sewe 'e 'yi, 'bhe 'yizakle yi 'e 'bhe -le [bhwa -zon -ge, 'bhe -jan 'e 'bhe -le doo: «-Wa [kwan 'bhii- -za 'yoo- kle mi do». -Ayile -Waanbhaa' -lεla' janwo mu 'e -o -jan mu 'la 'kpen [woa 'mi ma, -o 'kpen 'lεso yi [bhwa -zon.»

³⁸ 'Bhe [noo bhe, 'ke -yaa' -klanlane mu 'e -wa pele- -a ni doo: «Mεεzan, -gokun' ple -le -ge.» 'Bhεε- -e pe -o ni doo: «-Ka 'plooo- 'bhe -jan 'e ma 'pe!»

Zesu 'pegee -yaa' -klanlane mu 'e -ja Olivi diinj vle goon 'e 'wiinj- (Matie 26.36-46; Maki 14.32-42)

³⁹ 'Bhe blaen, 'ke Zesu 'pegee -yaa' -klanlane mu 'e 'pwele 'bhe 'fe 'e [la. 'Bhεε- 'ke -o gele- *Olivi diinj vle goon 'e 'wiinj-, 'bhii- -e -yaa kle gone- 'la gbεεn- 'egwele.

⁴⁰ -O bhole 'bhe vle goon 'e ta, 'ke -ya pele- -yaa' -klanlane mu 'e ni doo: «-Ka 'ka 'seriwo, 'kooko- 'ka 'laa balaa' -Setran' a mεε -lekan' maza mu 'e 'yi.»

⁴¹ 'Bhεε- -ya plengole -o ma sa, 'ke -ya 'kpo zenle- 'tre ma, 'bhεε- 'ke -ya 'seriwole doo:

⁴² «'N' De, 'kee so -yren 'lεε- 'plengole 'η ma. 'Dun- 'yaa 'mi a pe zru maza 'e klele, 'fo 'yaa- pe 'e 'bhεε- kle.»

⁴³ ['Bhe 'yi 'te, 'ke Mεεzan -Waanbhaa' a -mleke' do 'pwele -a ba, 'bhεε- 'ke 'bhe 'fuudole -a ta.

⁴⁴ Zesu blina- yiendo gbe -yoo 'e 'koo, 'ke -ya 'seriwole 'egloole 'ezin-. -Ayile 'ke -a

ta 'fuu 'e klele- 'bhii- yi'en 'kpla mu gbæen- 'kee- to 'træ ma.]

⁴⁵ -E yanle -a 'seriwolele, 'kee- nule- -yaa' -klanlæn mu 'e ta, 'bhæ- 'kee- bhole- 'mu ta 'ke 'mu -o yide 'zi 'mu wleyisriwo gbeya -yoo' 'e 'koo.

⁴⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke -ya pele- 'mu ni doo: «-Mele -kla 'bhæ- 'ka -o yide 'zi æ? -Ka 'ka 'wlen-, 'bhæ- -ka 'ka 'seriwo, 'kooko- 'ka 'laa balaa' -Setran' a mæe -lekan maza mu 'e yi.»

Zesu 'kunyre- mæe mu 'e 'koo

(Matie 26.47-56; Maki 14.43-50; Zaan 18.3-11)

⁴⁷ Zesu 'yaa- 'bhe -jan 'e 'wo zii' 'waati 'la ba, 'ke -zamaa' 'sræ do 'pwele -a -yi. -Yaa' -klanlæn vu ta ple mi 'la -o -yaa 'bhe sii Zuda 'bhe dole -yaa 'bhe -zamaa' 'e 'læe. -Ya mabæenle Zesu -din, 'kee- 'bhe -tuubole.

⁴⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni doo: «Zuda, 'e *Bhaaplej Gbe 'e 'lena zii' mæe mu -a -tuubole -la -le æ?»

⁴⁹ 'Bhe 'yi 'te, -yaa' -klanlæn -vin mu 'e 'mu 'a 'yaangole 'bhii- -o [nwa -a 'kunyre- -la noo-, 'ke 'mu 'a -lrokpale doo: «Mæezan, 'o 'waa- -gokun' mu 'e 'si -o 'kaama- æ?»

⁵⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke -yaa' -klanlæn mu 'e do 'bhe a -gokun' 'e 'sile, 'bhæ- 'kee- *'sraka 'lena mu a -kunlii gbilaan 'e 'bhe a yewone mu 'e do gbe -yie' ta 'tron 'e takanle -leyan' do.

⁵¹ -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele doo: «'Ka 'laa gwledanle.» 'Bhe yræ do 'e [noo bhe 'kee- 'tron kpu 'e 'sile, 'kee- 'bhe bhole- 'bhe 'kpayre' 'e [noo, 'bhæ- 'ke 'bhe 'bheele.

⁵² 'Bhe blaam, 'ke Zesu 'a 'pele 'sraka 'lena mu -kunlii mu 'e 'pegee -Waanbhaa' Gba 'Fæ -Gbene 'e gooba -kunlii mu 'e, 'bhæ- 'gwlaan- gbilaan mu 'la [nwa -a 'kaama- 'mu ni doo: «'Ka [nwa 'ij 'kunyre- noo- -gokun' 'pegee 'beni mu 'le 'ka 'koo, 'bhii- 'ka [nwa mæe de mi do -la 'kunyre- noo-.»

⁵³ «-Mele -kla 'ij 'yaa- yikpen- ta -Waanbhaa' Gba 'Fæ -Gbene 'e [la, 'bhæ- 'ka 'laa 'ij 'kunle- æ? 'Dun- 'ka mu 'pegee -Setran' a pe -glooya' kle 'waati 'e 'bhe -le [bhwa -zon -gæ.»

Pieri -o -a -læmado 'zi 'egloole Zesu ma

(Matie 26.57-58; 26.69-75; Maki 14.53-54; 14.66-72; Zaan 18.12-18; 18.25-27)

⁵⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke -o Zesu 'kunle, 'bhæ- 'ke -o gele- 'kele- 'sraka 'lena mu -kunlii gbilaan 'e ba 'fa [la. 'Bhæ- 'dun- Pieri [bwa -o -zanta' 'egboonle, 'kee- nu sasa, 'bhæ- -e [wlaa 'bhe -gben 'e 'yi.

⁵⁵ Mæe mu 'e -o 'te do -laswan 'yee- 'sraka 'lena mu -kunlii -gbene 'e -yaa' -gben 'e 'yi, 'bhæ- -o -yaa -o maga 'zi 'bhe ma. -Ayile 'ke 'yee- Pieri 'nule yaale -o plej- 'ezin-.

⁵⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- 'sraka 'lena mu -kunlii -gbene 'e -yaa' 'fæ 'e [la yewo le -ne

mu 'e do 'yee- Pieri 'yele- 'te 'e -din, 'bhæ- 'ke 'bhe 'e 'yrekpale -a ta frii, 'bhæ- 'ke 'bhe 'a 'pele doo: «'Yee- Zesu 'e -yaa' -klanlæn mu 'e do -le -gæ!»

⁵⁷ 'Bhe [noo bhe, 'ke Pieri 'e 'læmadole 'egloole, 'bhæ- 'ke -ya pele- doo: «'Bhi le 'la bhe, 'naa 'yee- mæe 'læe- do 'de!»

⁵⁸ 'Bhe blaam 'waati sa 'kanle-, mæe -bhæeke' do 'a 'yele- 'ke 'bhe 'a 'pele 'a ni doo: «'Mi 'a 'yaango- 'bhii- 'bhi -o 'yee Zesu 'e -yaa' -klanlæn mu 'e do 'le -kpo!» 'Dun- Pieri pe 'ezin- 'bhe mæe 'e ni doo: «'Yooye-, 'naa -o 'ke 'a do 'le!»

⁵⁹ 'Bhe blaam 'waati sa 'kanle boolazi, 'ke mæe -bhæeke' do 'a 'pele kpataakpa doo: «'Mi 'gbu 'kpale -o -a -yi 'bhii- mæe 'læe- yoo 'ke Zesu a -klanlæn mu 'e do 'le, -amasroyi -e da Galile 'træ ta.»

⁶⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri 'a 'pele doo: «'E go 'ij 'yræ [la doo, 'yoo- -we 'zi mæe 'la zan 'le 'naa 'bhe zan 'e do.» Yaa yanle -li 'bhe -jan 'e 'wolele bhla 'la ba, 'ke maagwlen do -wele'.

⁶¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Mæezan Zesu 'e 'yrekpale 'bhe -zanta', 'bhæ- 'ke -o -yræ bole- 'eke- wleyi'. 'Bhela- -yile, Zesu -jan 'la 'bhe [woa 'yee- Pieri ni, 'bhe -dwa -a 'kpee doo: «'Sani- maagwlen -weli' plej- -zon, 'e nu 'e 'læmadole 'mi ma 'egloole gaan yaga 'kaa 'yaa 'mi do.»

⁶² -Ayile, 'yee- Pieri 'pwele- 'te -gben 'e 'yi, 'kee- wisile 'ebebele.

Mæe mu 'e -o Zesu -zwanwoa 'bhæ- -wa zita [zwan

(Matie 26.67-68; Maki 14.65)

⁶³ -Srwase' mu 'la 'yaa- Zesu gooba, 'mu 'yaa- -a malrogo 'zi, 'bhæ- 'mu 'yaa- zon 'zi 'ezin-.

⁶⁴ -O so -bhulaa' 'a wleyi', 'bhæ- 'ke -wa -lrokpaa' doo: «Mæe 'la zan 'e [zwan bhe, 'bhe zan 'e 'tokan 'o ni doo!»

⁶⁵ 'Bhæ- 'ezin-, -wa -zwanwoa gon 'e 'kpen gbæen-.

-O -ja Zesu 'le -waa' 'kitikan 'gwlaan- gbilaan -lædo' 'e ba

(Matie 26.59-66; Maki 14.55-64; Zaan 18.19-24)

⁶⁶ Too -klinle', 'ke Zuufu mu 'e -waa' 'gwlaan- gbilaan mu 'e 'pegee 'sraka 'lena -kunlii mu 'e, 'bhæ- 'Tonj daan mu 'e -woo -lekpale 'eke- ta. 'Bhæ- 'ke -wa pele- doo -o nu Zesu 'le -o ta.

⁶⁷ Zesu 'nule-, 'ke -o 'bhe 'lrokpale doo: «'Bhi -le 'ke Mæe -Bhee Mi -kposoo Krisi 'le æ?» Zesu pe -o ni doo: «'Ke 'an [pia 'ka ni doo 'mi -le 'kele-, 'ka 'laa nu 'ka 'kpale- 'mi 'yi.

⁶⁸ 'Bhæ- 'ke 'ij -za do -yilrokpaa 'ka ma, 'ka 'laa nu 'bhe zikpale 'ij ni.

69 'Dun- 'kee- san -zon ma, Bhaaplen Gbe 'e 'yaale- nu klele -Waanhbaa' -gloo -a -din 'tobho ma yaayre 'e 'noo-»

70 'Bhe klele 'te, 'ke -o 'kpen 'a 'Irokpale doo: «'Bhe 'yi bhe, 'bhi -le 'ke *-Waanhbaa' Gbe 'e 'le ee?» Zesu 'a 'Iekwan□ -o ni doo: «'Ka -o 'yela- pe 'zi bhe.»

71 'Bhe klele 'te, 'ke -wa pele- doo: «-Koo' maza -o 'sreya- -bheske' klele ma -li ee? 'Yele- -daa -a 'gbu 'lii bhe.»

23

Zuufu mu 'e -o -ja Zesu 'le -Janmatii Pilati ba

(Matie 27.1-2; 27.11-14; Maki 15.1-5; Zaan 18.28-38)

1 'Bhe blaana, 'ke 'woo- 'kitikan mee 'ledo' 'e -o 'kpen -o -wlenle', 'ke -o gele- Zesu 'le -Janmatii Pilati ba.

2 -O bhole 'bhe ba, 'ke -o bhla -gloona 'e 'kpen 'kpale- 'sanle Zesu ma. -O pe doo: «'O □bhwa mee 'lee- ta 'ke -yoo -kooa' mee mu 'e 'tron 'yido- 'zi 'egloole, 'bhe- 'ke -ya pe 'mu ni 'ezin- doo 'mu 'laa -bhlengbe -gbene Sezaa a 'nisra 'e gbawole. 'Bhe- -ya pe -a 'gbu ma 'kaa -yoo 'ke Mee 'Bhee Mi -kpooso Kriisi 'pegee -bhlengbe 'le.»

3 'Bhe klele 'te, 'ke Pilati 'a 'Irokpale doo: «'Bhi -le 'ke Zuufu mu a -bhlengbe 'e 'le ee?» 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a zikpale 'a ni doo: «'E 'gbu 'yela- □pia bhe.»

4 'Bhe blaana, 'ke Pilati 'a 'pele 'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee -zamaa' 'e ni doo: «Mee 'lee- yaa -za 'yoo do 'kpo klele, 'bhela- -yile 'naa so -kpan baale' 'a ta.»

5 'Dun- -o pe 'ezin- 'egloole doo: «-E -kaan yre mu 'la 'kpen □noo: 'Kee- san Galile 'kleen 'e 'yi, 'kee- -e kan Zude 'kleen 'e 'yi, 'bhe- 'kee- nu 'pwele- Zeruzalemu -ge, -e mee mu 'e daan 'zi doo 'mu 'wlen -koo' 'lee mu 'e ma.»

Pilati pe -o ge Zesu 'le Erödi ba

6 *Pilati 'bhe -jan mu 'e 'male-, 'ke -yoo -Irokpale doo: «Galile 'tre ta mi -le mee 'lee- 'le ee?»

7 -O pe a ni 'kaa -e da Galile 'tre ta -a ma. -E 'bhe 'male-, 'ke -ya pele- doo -o ge Zesu 'le Erödi ta, -amasroyi Erödi -yaa -janmatii 'le 'yee- Galile 'tre 'e ta, 'bhe- -za mu 'lee- kle bhla 'e ba 'ke -yoo Zeruzalemu -wa 'e ta. 'Bhe- -o -ja 'kele- Erödi ba 'te.

8 'Bhe 'yi, Erödi Zesu 'yele-, 'ke -a zruk- paale 'egbenele. -Amasroyi -e -jan -bebe □maa Zesu ba zayi', 'bhe- 'bhe 'ye -Iro -yaa -a ma 'egwele. -A yri -yaa -a ta doo 'bhe nu 'sole- maza do klele -a -yre ma.

9 -Ayile, 'kee- -za -bebe 'yilrokpale 'bhe ma, 'dun- 'bhe 'laa 'bhe do 'kpo zikpale a ni.

10 'Dun-, 'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee 'Tonj daan mu 'e 'mu 'yaa- bhla -gloona 'e 'kpen 'kpa zii' Zesu ma.

11 'Bhe ya 'e 'yi, Erödi 'pegee -yaa' -sr- wase' mu 'e -o Zesu malrogwa, 'bhe- 'ke -wa maveele 'eyoole. 'Bhe blaana, 'ke -o dune- 'lrele- -yrayra do 'klale 'bhe ta, 'bhe- 'ke -o gele- 'kele- Pilati ba 'ezin-.

12 -Soonaya -yaa Erödi 'pegee Pilati 'plen- 'elwale -so, 'dun- 'bhe -yrekpaa' do 'e le -o bhewlenya -dwa.

-O Zesu de -kpan -balaa' a ta

(Matie 27.15-26; Maki 15.6-15; Zaan 18.39-19.16)

13 *Pilati 'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee Zuufu mu -lee mu 'e, 'bhe- Zuufu 'si mu 'kpen 'Iekpaa- 'eke- ta.

14 'Bhe- -e pe -o ni doo: «'Ka □nwa mee 'lee- 'le 'n ni, 'bhe- 'ka pe doo -e -yaa mee mu 'e 'wlen zii' -koo' 'lee mu 'e ma. 'An 'Irokpaa- 'ka 'kpen 'yre ma -ge. 'Bhe- 'ka 'yaa- -la 'zi 'a ta -za mu 'la 'kpen 'yi, 'naa 'a 'yele- 'bhe -za mu 'e do 'kpo kle mi 'le.

15 *Erödi 'dun-, 'laa -za 'yoo- do 'kpo 'yele- -a zi 'ezin-, -ayile 'bhe □nwa 'kele- koo' mu ta 'ezin- -ge. 'Bhe ya 'e 'yi, 'yee- mee 'lee- yaa -za 'yoo- do 'kpo klele 'ke 'bhe so klele- a de win 'le.

16 'N nu a pele 'kaa -wa zita zon 'ke gbanbhle 'le, 'bhe blaana 'n nu 'ploole- -a ma.»

17 [Lee 'oo lee, 'bhe- *Paki 'feti oo Paki 'feti ta, Pilati -yaa ploole -kaso 'yi mi do ma -o ni.]

18 'Dun- Pilati 'yanle- 'bhe -jan 'e 'wolele -o ni, 'ke -o 'kpen -o -weli' 'e 'wlenle 'eke- zi 'egloole doo: «-A pe -o mee 'lee- de, 'bhe- -o 'ploole Barabasi ma 'o ni!»

19 'Dun- Barabasi 'laa bole -kaso 'yi bhaama. -Wa □bwa -kaso 'yi, -amasroyi -e -yaa mee mu -wlen 'zi -o -lee mu 'e ma Zeruzalemu, 'bhe- -e mee do -dia -so.

20 Pilati -yaa -a zi 'bhii- -e 'ploole Zesu ma, 'bhela- -yile -e -zamaa' 'e 'Irokpaa gbe dreewoa- 'ezin-.

21 'Dun- -woo -weli' 'e 'wlenna- 'eke- zi 'egloole doo: «-Kaa gbaan -yrigbeele 'e ta, 'bhe- -e ga; -kaa gbaan -yrigbeele 'e ta 'bhe- -e ga!»

22 'Bhe klele 'te, 'ke Pilati -o -Irokpaa' gbe -gloona yaga mi -wole doo: «-E -me pe -za 'yoo- 'gbu -la -kla ee? 'Naa -za 'yoo- do 'kpo 'yele- -a zi 'ke 'bhe kle -a de win 'le. 'Dun- 'n nu a pele 'kaa -wa zita zon, 'bhe blaana 'n nu 'ploole- -a ma.»

23 'Dun- -woo -weli' mu 'e 'wlenna- 'eke- zi 'egloole doo -o Zesu gbaan -yrigbeele 'e ta. -O -bolawoa 'peenle- ma 'ke Pilati dole- -a □la -o ni.

24 'Bhe ya 'e 'yi bhe, Pilati -dwa -a -la 'ke -yoo -o zru maza 'e kle.

25 -Ayile, 'kee- 'ploole mɛɛ 'la zan -o 'bhe ɓbwa -kaso 'yi mɛɛ mu -wɛnɛnɛ' ma -o -lɛɛ mu 'ɛ ma, 'bhe 'pegee mɛɛ dɛle ma. 'Bhɛɛ- e Zesu ɓkpa -o 'koo 'kaa 'ke -za yɛkɛ- 'la klele- -swa -o ni -a ni -o 'bheɛ- kle.

Zesu gbaanyre -yrigbɛɛle 'ɛ ta
(Matie 27.32-44; Maki 15.21-32; Zaan 19.17-27)

26 -Zamaa' 'ɛ 'yaa- ge 'zi bhla 'la ba Zesu dɛyɛ 'ɛ ɓnoo, 'ke -o -lɛpale Sireni -wa 'ɛ ta mɛɛ do 'le, -o -yaa 'bhe sii Simo, 'bhe -yaa da 'zi gba la. 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke -wa pele- 'bhe ni doo 'bhe Zesu gbaan -yrigbɛɛle 'ɛ 'si 'bheɛ- e do Zesu zi.

27 -Zamaa' 'srɛ do -yaa Zesu zi, 'bheɛ- le 'ke mu -yaa -yɛɛn ma wisi' zii' -a zi.

28 'Bhɛla- -yile, 'ke -ya -leklale 'mu ta, 'bheɛ- 'ke -ya pele- 'mu ni doo: «Zeruzalɛmu le mu, 'ka 'laa wisile 'mi zi, 'duɗ- -ka wisi' 'ka 'gbu 'pegee 'ka 'nɛ mu -la -za ma.

29 -Amasroyi 'bhe yi -o zan bhɔle, 'bheɛ- -o nu -a pele doo: «Le mu 'la waa -nɛ 'sroowole -lido', 'bhe 'pegee le mu 'la waa -nɛ 'yale- -lido', 'bheɛ- le mu 'la waa -yɛn 'nale- -lido' -nɛ 'yientenne mu ni, 'mu a pɛ -yinra'!»

30 -Amasroyi 'bhe yi 'ɛ 'le, bhaapɛɗ mu nu -a pele vlɛ goon mu ni 'kaa: «-Ka bala- 'o ta 'bheɛ- 'ka 'o dɛ!» 'Bheɛ- -o nu -a pele 'tre goon mu ni doo: «-Ka bhula- 'o ta!»

31 -Amasroyi 'ke -o 'bhe -za 'yoo- -gloon 'lɛɛ- ɓkla -yri -doo 'ni; waa nu za 'yoo- -gloon 'ɛ -dela -la klele -yri- -kpa -e 'ni ɛɛ?»

32 'Bhe ɓnoo bhe 'ezin-, 'yee- -zamaa' do 'ɛ 'yaa- ge 'zi mɛɛ dɛ mi plɛ dɛle -o 'pegee Zesu 'le.

33 -O bhɔle -o yɛ 'la -o 'bhe sii: «Bhaapɛɗ ngblo bhɛle' yɛ», 'ke -o Zesu gbaanle- -yrigbɛɛle 'ɛ ta. 'Bheɛ- 'ezin-, 'ke -o 'yee- mɛɛ dɛ mi plɛ 'ɛ gbaanle- Zesu -din: -A do -yaa -a gbe -yie' ta, 'bheɛ- -a -bhɛɛke' do 'ɛ 'yaa- -a gbe -koo ta.

34 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu 'ɛ 'seriwole doo: «'N De, waa -sroma 'yan, -amasroyi -o -za 'la kle 'zi waa 'bhe 'yaango-» 'Bhe blaɛn, 'ke -o 'tete dole- -a tapɛ mu 'ɛ ta, 'kooko- -o 'kpen do do do -o 'kɛla 'le -o 'bhe do.

35 Izraɛli 'si mu 'ɛ 'kpen 'yaa- Zesu -glin 'zi. 'Bhe bhla 'ɛ ba, 'ke Zuufu mu -lɛɛ mu 'ɛ -wa malɔgo 'ke -wa pe doo: «-E mɛɛ -vin mu 'ɛ -gwa -za -yi, 'ke -yoo 'ke Mɛɛ -Bhee Mi -kɔsoo Krisi 'la 'ke -Waanbhaa' 'bhe makwan- 'bhe 'le, -ya 'gbu 'bhee- -zɔn doo, 'bheɛ- 'o 'bhe ye!»

36 'Bhe ɓnoo bhe 'ezin-, -srwase' mu 'ɛ 'yaa- -a malɔgo 'zi. 'Bhe mu 'mu 'mabɛɛna -a -din, 'bheɛ- 'ke 'mu -wɛɛn 'tonle- do zɔnle- -a ni,

37 'bheɛ- 'mu pe -a ni doo: «'Kee 'yoo- 'ke Zuufu mu a -bhɛngbe 'le kpataakpa, 'ɛ 'gbu 'bhee-, 'bheɛ- 'o 'bhe ye!»

38 Mɛɛ mu 'ɛ -o 'sɛwe -gloon 'lɛɛ- 'bhe yooɛndia -yri 'peene do ta, 'bheɛ- -o 'bhe -gbaanna Zesu ngblo 'ɛ trala doo:

«Zuufu mu a Bschɛngbe -le -ge!»

39 'Bhe 'yi 'tɛ, -o mɛɛ dɛ mi plɛ 'la -gbaanna -a gbe -yie' 'pegee -a gbe -koo 'ɛ ta, 'mu do 'a -zwanwole -saan doo: «'Bhi -le 'laa -o 'ke Mɛɛ -Bhee Mi -kɔsoo Krisi 'ɛ 'le ɛɛ? 'E 'gbu 'bhee- 'pe, 'bheɛ- 'yoo moo bhee 'bhe blaɛn!»

40 'Dun- -a -vindo' mi 'ɛ 'bhe -yaa- 'janwo' gbɛya 'ɛ mazapia -a ni doo: «'Yaa gbɛlaɛn -Waanbhaa' -lɛɛ ɛɛ? -O 'yee- -yɛɛn do 'kpo 'ɛ 'kpa zii' 'bhi 'la 'bhi ta 'ezin- bhe.

41 'Mi 'pegee 'bhi a pɛ dɛza 'ɛ, 'bhe -o 'ke wlan ma 'kitikanle 'le. -Amasroyi 'o -za 'yoo- mu 'la ɓkla, 'bhe mu -la -zanta' za -le 'ten zii' 'o ma. 'Dun- 'yee- 'laa -za 'yoo- do 'kpo klele -titi.»

42 'Bhe 'yanle- 'bhe -jan 'ɛ 'wolele, 'ke 'bhe 'a pele- Zesu ni doo: «Zesu, 'ɗ -za bo 'ɛ 'kpee 'kee ɓnwa yi 'la ta yaa -bhɛngbeyaa yaayɛ 'ɛ ɓnoo.»

43 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a pele 'a ni doo: «'Mi pe 'ɛ ni 'ɗ 'sowɛɛ- ma doo, 'mi 'pegee 'bhi 'o nu geɛ -Waanbhaa' ba -zɔn.»

Zesu 'nii- 'ɛ -gwa -a -yi

(Matie 27.45-56; Maki 15.33-41; Zaan 19.25-30)

44 -Yɛkpa -a' bho 'waati 'ɛ ba sasa, 'ke -yɛɛɛ' liile-, 'bheɛ- 'ke -gɓlo 'kpale Izraɛli 'kleɛn 'ɛ 'kpen ta, 'ke 'bhe ge 'tenle- yromazi -yɛɛɛɛɛɛ yanyan 'ɛ 'waati 'ɛ ma.

45 'Bheɛ- -sɔgbe -gbɛɛɛ 'la 'yaa- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbɛɛɛ 'ɛ ɓla, 'bhe 'peedia- plɛ 'bhe dɛyɛ'.

46 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu 'pɛɛɛɛɛ 'egloole doo: «'N De 'mi 'ɗ 'nii- 'ɛ gbɛkpa -a 'ɛ 'koo.» 'Bhe blaɛn, 'ke -a nii- 'ɛ gole- -a -yi.

47 Rome mu a -srwase' -kunlii 'la dulale -yaa 'yee- gon 'ɛ ɓnoo, 'bhe 'bhe -za 'ɛ 'yɛle, 'ke 'bhe -Waanbhaa' 'toɓhole doo: «Wlan 'gbu 'ɛ ni, mɛɛ 'lɛɛ- 'yaa- 'ke mɛɛ -ledooɛ 'gbu -la -le.»

48 Mɛɛ 'la zan mu 'kpen ɓnwa 'yee- -za 'ɛ kleyɛɛ -glinle', 'mu 'niina- bhla zi 'mu ba, wisi' -gɔoo 'ɛ 'koo, 'mu 'yaa- 'mu gbɛ 'kpa zii' 'mu zru -lii.

49 Zesu do mu 'ɛ 'kpen, 'bhe 'pegee le mu 'la -daa -a zi Galile 'kleɛn 'ɛ 'yi, 'bhe mu 'kpen dulale -yaa 'egboonle 'ke 'mu 'a taglin.

Zesu binyre

(Matie 27.57-61; Maki 15.42-47; Zaan 19.38-42)

50 -O -yaa mɛɛ do sii Zozɛfu. 'Bhe 'yaa- Zuufu mu a 'kitikan mɛɛ gbɛlaɛn mu 'ɛ do 'le, 'bheɛ- 'bhe -yaa da Zude 'kleɛn 'ɛ 'yi

Zuufu mu a -wa 'la -o -yaa 'bhe sii Arimate 'bheε- ta.

⁵¹ Mεε wlan do -le -yaa 'kele-, 'bheε- -a -ledoolle -yaa -Waanbhaa' -yre 'yi. 'Bheε- -a yri -yaa -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya yi 'ε 'bhole- ta. 'Bhela- -yile-, -a -vin mu 'ε -za 'la □kla Zesu ni, -yaa dole 'mu zita.

⁵² 'Bhe ya 'ε 'yi, 'yee- Zozefu -ja Zesu gbaa 'ε 'yrewole Pilati ma, 'kaa -e gele- 'bhe binle.

⁵³ 'Bhe 'yi 'te, 'kee- Zesu gbaa 'ε gole- -yriɓεεle 'ε ta. 'Bheε- 'kee- so 'pu 'penpen do 'kpale 'bhe ma. 'Bhe blaani, 'kee- gele- 'bhe binle bu -gluu dree dree do 'yi. -O 'bhe bu -gluu 'ε 'kwleela- vle -saa do -la -yi, 'bheε- waa mεε 'kedo- 'kpo binle -lido' 'bhe bu 'ε 'yi.

⁵⁴ -E -kla -klaago ma yromazi 'ε zi, Zuufu mu a -yitre' 'yi 'ε 'bhe 'leε magaan 'yi 'ε 'le.

⁵⁵ Le mu 'la -daa Zesu zi Galile 'tre ta, 'bhe mu -yaa Zozefu -din Zesu bin bhla 'ε zi. 'Bheε- 'mu -yrekpaā -a gbaa 'ε 'kpaagbeya 'ε ma bu -gluu 'ε 'yi.

⁵⁶ -O yanle Zesu binlele, 'ke 'woo- le mu 'ε -o gele- -o ba; 'bheε- 'ke -wa gbaa ma 'sro -yrom mu 'pegee -lasikloo mu klele-.

'Bhe blaani, 'ke -woo -yitrele -yitre' 'yi 'ε ma, 'bhii- -wa kle gone- 'la gbeen- Zuufu mu a 'tonj 'ε ta.

24

Zesu bweza 'ε gale ba

(*Mattie 28.1-10; Maki 16.1-8; Zaan 20.1-10*)

¹ 'Kangople ma zrwan 'tutu 'ε zi, 'ke 'woo- le mu 'ε -o gele- Zesu bu 'ε ta. -O gbaa ma 'sro -yrom mu 'pegee -lasikloo -gblen 'nrāle- mu 'la □kla, 'mu -ja -o 'koo.

² -O bhole bu -gluu 'ε ta, -wa -liitaan vle -kpuj 'la 'le, 'ke -o 'bhe 'bhilile- ye- -a -lii 'ε -goma' 'egbooni.

³ 'Bhe klele 'te, 'ke -o wlale- bu -gluu 'ε zi, 'bheε- waa Mεezan Zesu gbaa 'ε 'yele- 'bhe 'kpaayre- 'ε □noo.

⁴ -O -yaa -o 'kpeeledan 'zi bhla 'la ba 'bhe ma, 'ke mεε ple 'pwele -o ba. 'Bhe mu ta dune- mu 'ε 'yaa- flee 'ε 'pu 'penpenle.

⁵ -Gbalaan -gbene 'ε 'koo, -woo 'kpo □zian, 'bheε- -woo ŋgbo -kulaā 'tre ma. 'Bheε- 'ke 'mu 'a pele- -o ni doo: «-Mele □kla 'bheε mεε 'la zan -o -a -yre ma, 'ka -o 'bhe ziglin- 'zi mεε gbaa mu 'ε plerj- εε?»

⁶ Yaa -o -ge titi, -e -bwela gale ba. -E -yaa 'waati 'la ba Galile 'tre ta, -e -jan 'la □woa 'ka ni, 'bhe 'laa -o 'ka 'kpee εε! -Ya □pia 'ka ni doo:

⁷ «-A -ledulale -o doo -o nu *Bhaaplɛj Gbe 'ε 'kpale- -za 'yoo- kle mu 'koo, 'bheε- 'mu 'a gbaan -yriɓεεle 'ε ta. 'Dunj- -e nu bwele gale ba a gale blaani -yrekpaā' yaga mi ma.»

⁸ 'Bheε- 'bhe -jan mu 'ε -dwa -o 'kpee 'te.

⁹ -Ayile, 'ke -o gole- bu 'ε ta, 'bheε- 'ke -o gele- 'bhe -za 'ε 'yigoonle Zesu a -kranlane -vin vu ta do 'ε 'pegee mεε -vin mu 'ε ni.

¹⁰ Le mu 'la -ja Zesu bu 'ε ta, 'mu 'to -le -ge: Magidala Mari 'pegee Zaani, 'bheε- Zaki nεε Mari. Le -vin mu 'la 'yaa- ye, 'mu 'yee- -jan do 'kpo 'ε 'yela- -yigoonna Zesu a *winbowo mu 'ε ni.

¹¹ 'Dunj- Zesu a 'winbowo mu 'ε waa -o 'kpale- 'woo- le mu 'ε 'wojan- mu 'ε 'yi; 'bhe mu -yaa -o -yre 'yi 'bhii- gbij deza.

¹² 'Bheε- 'dunj-, Piri 'ε 'wlenle-, 'kee- gele- blaale- Zesu bu 'ε ta. -E bhole 'bhe ta, 'ke -ya makulale, 'bheε- 'kee- bu -gluu 'ε 'yiglinle. Yaa pe 'kedo- 'kpo 'yele- 'bhe 'yi, 'ke yaa 'ε go gbaa ma so 'pu 'ε ba. -Ayile, -a -liibhaa' gbe -yoo 'ε 'koo -a ma, 'kee- niinale -a -zanta'.

Zesu 'pwele- -yaa' -kranlane ple ba Emausi 'zi 'ε 'lii
(*Maki 16.12-13*)

¹³ 'Bhe yi do 'kpo 'ε 'le, Zesu a -kranlane ple -yaa ge 'zi -wa do ta, -o -yaa 'bhe -wa 'ε sii Emausi. 'Bhe -wa 'ε 'plenjole -yaa Zeruzalemu ma kilo vu ta do.

¹⁴ -Za mu 'la 'kpen □kla Zeruzalemu -wa 'ε ta, -o mεε ple -yaa -balo kle 'zi 'mu -la ta.

¹⁵ -O -yaa 'bhe -balo 'ε ta 'waati 'la ba, 'ke Zesu 'gbu 'ε 'mabeenle -o -din, 'bheε- 'ke -o gele- 'eke- zi 'taa 'ε ta.

¹⁶ -O -yre -yaa -a ma, 'dunj- -e -yaa 'bhii- -gblo 'kpale- -yaa -o -yre ta, 'bheε- waa -yaa so -a madole.

¹⁷ Zesu -o -lrokpale doo: «'Ka -yaa -me -balo -la kle 'zi 'ka 'nu bhla 'ε zi εε?» 'Bhe klele 'te, 'ke -o dulale -o wleyisriwole 'ε 'le.

¹⁸ 'Bheε- -o -yaa -o do 'la sii Kleopasi, 'bhe Zesu 'lrokpaa- doo: «'Bhi do -kplen 'kpo -le 'yee- Zeruzalemu -wa 'leε- ta 'kee- zadole laa -o -za mu 'la □kla -yrekpaā' ple 'leε- ta 'mu 'yi εε?»

¹⁹ Zesu pe doo: «-Za mu 'ε -de εε?» 'Bhe klele 'te, 'ke -o mεε ple 'a 'pele- 'sanle Zesu ni doo: «-Za 'la 'bhe □kla Nazareti mi Zesu 'ε ni bhe! -E -yaa 'dunj- -Waanbhaa' -lela' janwo mi -gloo do 'le. -E -yaa 'egboole -a kleza mu 'pegee -a wojan mu 'ε ma -Waanbhaa' 'pegee Izraeli 'si mu 'ε 'kpen 'yre ma.

²⁰ -Kooa' 'sraka 'lena -kunlii mu 'ε 'pegee -koo' 'leε mu 'ε -wa -kpaā *Rome mu a mεε gbalaan mu 'ε 'koo, 'kaa 'mu 'a de. -Ayile 'mu 'a -gbaanna -yriɓεεle 'ε ta.

²¹ 'O moo 'kpee ma, 'yele- -yaa nu klele Izraeli 'kleen 'yi mu 'ε -o -Bhee mi 'le. 'Dunj- -e -gaa 'bhe -yrekpaā' yaga mi -le -zon.

²² 'Bheε- 'waa- le mu 'ε 'ke mu 'o 'kpeelenia. -O -wlenna -zon zrwanzi 'tutu 'ε zi, 'bheε- -o -ja Zesu bu 'ε ta.

²³ 'Dun- waa -a gbaa 'e 'yele- -a bu 'e 'yi. 'Bhɛɛ- -wa [ɓ]pia 'o ni dɔɔ -mleke' 'ke mu -pwela -o ba, 'bhɛɛ- 'mu pe -o ni dɔɔ -e -bwela gale ba, 'bhɛɛ- -ya -yre ma.

²⁴ 'Bhɛɛ blaana, 'waa- 'gwilaan- mu 'e 'ke mu -ja -a bu 'e 'ta. 'Bhɛɛ- le mu 'e 'mu -za mu 'la 'yigoonna -o ni, 'woo- 'gwilaan- mu 'e -o 'bhɛɛ- -za mu do 'kpo 'e [ɓ]ya, 'dun- waa 'yee- Zesu 'gbu 'yele-»

²⁵ 'Bhɛɛ klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ee! Mɛɛ 'kpeelekle mu, 'ka nu 'ka 'kpale- -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e 'mu -jan mu 'la [ɓ]woa -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e 'yi 'mu 'yi 'waati 'e -de -la ba ɛɛ?»

²⁶ -A -ledulale laa -yaa dɔɔ Mɛɛ -Bhee Mi -kɔɔɔ Kriisi yaa -yaa nu 'bhɛɛ- -yren 'e 'bhlele- 'elwale 'pe, 'bhɛɛ- -e sɔ gele- 'te -Waanbhaa' a 'tobholeya 'e 'yi ɛɛ?»

²⁷ 'Bhɛɛ blaana, 'ke -ya san Moizi 'sewe mu 'la yɔɔndia- -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e 'yi 'mu ma, 'bhɛɛ- 'kee- nu 'tenle- -Waanbhaa' a -lela' janwo mu 'e 'kpen -jan mu 'la yɔɔndia- 'mu a 'sewe mu 'e 'yi 'mu ma, 'bhɛɛ- 'woo- mɛɛ mu 'la bhe -o 'kpen -jan mu 'la [ɓ]woa 'yee- 'gbu ba zayi', -e 'mu 'kpen 'yipia [ɓ] -o ni.

²⁸ -O bhole Emausi -wa 'e -din, Zesu 'a [ɓ]kla 'bhii- -e 'kanle 'bhe -wa 'e ta.

²⁹ 'Dun- -yaa' -klanlane ple 'e 'mu 'a 'yikwlanana gele ma, 'bhɛɛ 'mu pe -a ni dɔɔ: «Bo 'o -din -ge, yromazi [ɓ]bhwa gban, 'bhɛɛ- -fritrii' 'kpale- -saan gban 'ezin-» 'Bhɛɛ klele 'te, 'kee- gele- -o zi -wa 'e 'kpee.

³⁰ Pɛbhle 'waati 'e ba, 'ke -o yaale -'tabali 'e zi. 'Bhɛɛ- Zesu 'bluu 'e 'sile-, 'kee- -Waanbhaa' 'pubole 'bhe ma. 'Bhɛɛ blaana, 'ke -ya takanle, 'bhɛɛ- 'kee- -waa pe nale-.

³¹ 'Bhɛɛ klele 'te, 'ke -gɓlo gole- -o -yre ta, 'bhɛɛ- 'ke -o Zesu madɔle. 'Bhɛɛ yre do 'kpo 'e [ɓ]ɔɔ bhe, 'kee- 'trunjwole -o -yre ba.

³² -Ayile, 'ke -wa pele- 'eke- ni dɔɔ: «-Kɔɔ' 'yaa- -balɔ kle 'zi 'a -le zi 'e 'lii, 'bhɛɛ- -e -yaa -Waanbhaa' a -jan mu 'e 'yipe zii' 'o ni 'waati 'la ba, 'o zrukpaale -yaa 'egbenele 'de!»

³³ 'Bhɛɛ klele 'te, 'ke -woo -wlenle' blaale-, 'bhɛɛ- 'ke -o niinale -o -zanta' Zeruzalemu. 'Bhɛɛ- 'ke -o gele- 'tenle- Zesu a -klanlane -vin vu ta do 'e 'pegee 'bhe mu 'madowo mu 'e ma.

³⁴ 'Bhɛɛ mu -yaa pe 'zi dɔɔ: «Mɛɛzan -bwela gale ba kpataakpa, 'bhɛɛ- Simo 'gbu 'a [ɓ]ya!»

³⁵ -Ayile, 'woo Zesu a -klanlane ple 'la -daa Emausi -wa 'e ta, -o -waa pe -za 'e 'yigoonna. Zesu 'pwela- -o ba gɔne- 'la gbɛɛn- -o ge bhla 'e zi Emausi, 'bhɛɛ- -wa madwa- gɔne- 'la gbɛɛn- 'yee- Zesu 'yaa- 'bluu takan' zii' -o -le bhla 'la ba, -o 'bhe 'kpen 'yigoonna 'bhe mu ni.

Zesu 'pwela- -yaa' -klanlane mu 'e ba (Matie 28.16-20; Maki 16.14-18; Zaan 20.19-23; Kleza 1.6-8)

³⁶ -O [ɓ]bwa 'bhe -za 'e 'yigoonle ma bhe, 'ke Zesu 'pwela -o 'kpen 'plen-, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «Bhaa -Waanbhaa' a yilabla kle 'ka ba!»

³⁷ 'Dun- -e -kla bi -o ni 'bhii- jielii do -le -pwela -o ba, -ayile -gbilaan -gbɛɛn do [ɓ]klaa -o 'kpen 'yi.

³⁸ 'Bhɛɛ klele 'te, 'ke 'yee- Zesu 'gbu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «-Mele [ɓ]kla 'bhɛɛ- 'ka zru ba 'te -o ɛɛ? 'Bhɛɛ- -mela ma 'bhɛɛ- 'ka -o 'ka zru mu 'e kle 'zi ple ɛɛ?»

³⁹ -Ka 'ɲ 'kɔɔlaalii mu 'e 'pegee 'ɲ gaan mu 'e -glin doo, 'mi 'gbu -le -ge kpataakpa. -Ka 'kun 'ɲ ma, 'bhɛɛ- -ka 'ɲ -glin doo. So 'pegee bhlele' laa -o mɛɛ jielii ma, 'bhii- 'ka 'yre -o -a ma 'mi ma gɔne- 'la gbɛɛn- -ge.»

⁴⁰ -E 'bhe 'pelawoa 'bhe gbɛɛn- bhe, 'ponli blaana mu 'la 'yaa- -a 'kɔɔlaalii, 'bhe 'pegee -a gaan -laa mu 'e ma, -e 'mu -zronna -o ni.

⁴¹ -O zrukpaal' gbɛ 'pegee -o -liibhaa' gbɛya -yoo 'e 'koo, waa -yaa 'sole -o 'kpale -a -yi. 'Bhela- -zɛɛle 'ke -yoo -lɔɔkpale dɔɔ: «Pele sa -o 'ka 'koo -ge ɛɛ?»

⁴² 'Bhɛɛ klele 'te, 'ke -o kaa -yaale' -lekpu' do nale- -a ni.

⁴³ -E 'bhe 'sile-, 'kee- 'bhe 'bhlele -o 'kpen 'yre ma.

⁴⁴ 'Bhɛɛ blaana, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'N -jan mu 'la [ɓ]woa 'ka ni 'ɲ 'yaa- 'ka -din 'waati 'la ba, 'bhe mu laa -o -li 'ka 'kpee ɛɛ? 'An [ɓ]pia 'ka ni dɔɔ: -A -ledulale -o -za mu 'la 'kpen yɔɔnde -o 'mi ba zayi' Moizi a 'ton' 'sewe 'e 'yi 'bhe 'pegee -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e 'mu -jan mu 'la yɔɔndia- -waa' 'sewe mu 'e 'yi 'mi ba zayi', 'bhɛɛ- -o 'ke mu 'la yɔɔndia- 'Srokpa 'sewe 'e 'yi, 'bhe -jan mu 'e 'kpen 'yizakla wlan 'le kpataakpa.»

⁴⁵ 'Bhɛɛ 'yi 'te, 'kee- yikan' 'nale -o ni, 'kooko- -o sɔ -Waanbhaa' a -jan mu 'e 'yimale kplankplan.

⁴⁶ 'Bhɛɛ blaana, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Wa yɔɔndia- 'elwale gban -sɔ -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e 'yi dɔɔ: «-A -ledulale -o dɔɔ Mɛɛ -Bhee Mi -Kɔɔɔ Kriisi nu -yrenbhlele 'elwale 'pe, 'bhɛɛ- 'bhe blaana -e nu bwele gale ba -a gale blaana -yrekpaal' yaga mi ma.»

⁴⁷ 'Bhɛɛ- 'ezin-, 'kee- san Zeruzalemu ma, 'bhɛɛ- -e ge 'tenle- 'drunyan 'e 'yi mɛɛ mu 'e 'kpen ma, -o nu -jan 'Nrale- 'e 'wole- -o 'kpen ni -a 'to 'e 'yi; 'kooko- -o ploo waa -za 'yoo- mu 'e ma, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' -waa' -za 'yoo- mu 'e -sroma yan.

⁴⁸ 'Ka mu 'gbu -le 'mi 'srɛ 'le -za mu 'e 'kpen 'yi.

⁴⁹ 'N De 'bhe 'liiwli- -naa -a *Lii 'Wen' 'la 'naza- ta 'ka ni, 'mi 'gbu nu 'bhe 'kpale-

'ka ni. 'Duj- -ka bo -so Zeruzalemu 'sani-
'ke 'bhe -glooya' 'e zinaa' 'ka ta 'kee- da
laanima.»

Zesu 'wlenna- 'bheε- -e -ja lafle' yi
(Maki 16.19-20; Kleza 1.9-11)

⁵⁰ 'Bhe blaana, 'ke Zesu 'pegee -yaa'
-klanlana mu 'ε -o gole- Zeruzalemu -wa
'ε 'kpee, 'bheε- 'ke -o gele- Betani -wa 'ε
ba -yre ta. -O bholawoa 'bhe □noo bhe,
'ke -ya gbe mu 'ε 'wlenle, 'bheε- 'ke -yoo
'dumawole.

⁵¹ -E -yaa -o 'dumawo zii' 'waati 'la ba,
'ke -Waanbhaa' 'a 'sile 'ke 'bhe gele- 'kele-
lafle' 'yi.

⁵² 'Bhe blaana, -yaa' -klanlana mu 'ε
'yanle- -a gbalele, 'ke 'mu niinale 'mu
-zanta' Zeruzalemu, 'mu zrukpa' -gbene 'ε
ta.

⁵³ Yi 'oo yi, -o -yaa kla 'eke- ba
-Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'ε □la, 'bheε-
-o -yaa -Waanbhaa' gba.

ZAAAN -JAN 'NRALE- 'LA YƆNDIA- ZESU KRISI BA ZAYI'

Zaan a -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'ɛ ŋɔblo

Mɛɛ 'la zan -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- yɔndia-, -o -yaa' bɛɛ sii Zaan, 'bhɛɛ- -o -yaa' bɛɛ dɛ sii Zebede. -Dele -yaa Zaan 'lɛ ɛɛ? Zaan 'pegeɛ -a nɛɛnɛ- Zaki -yaa Zesu a winbɔwɔ mu vu ta plɛ 'ɛ ba. -O 'pegeɛ -o dɛ Zebede -yaa kaadɛ mu -la -lɛ Galilɛ wɛyɪ- 'ɛ ba. Zesu 'yee- Zaan 'pegeɛ Zaki 'siilɛ-, 'kɛ -o 'ploolɛ -waa' kaadɛ yrɔ mu 'ɛ ma, 'kɛ -o nule- gbaanlɛ Zesu zi, 'bhɛɛ- 'kɛ -o klɛlɛ -Zesu 'bhɛgwlɛn- gblaan mu 'lɛ. -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'la Zaan 'bhɛ yɔndia-, yaa 'gbu 'tɔkanlɛ 'bhɛ 'yi, -e -yaa pɛ -a 'gbu ma dɔɔ: <Mɛɛ 'la zan -za -yaa sɔ Zesu ni> (Zaan 13.23; 19.26; 20.2,7; 21.20). -E 'bhɛ Ɔkla 'bhɛ gbɛɛn- bhɛ -a 'gbu mazina zayi' mɛɛ mu -yrɛ 'yi. -O Zesu gbaanlɛ -yrigbɛɛlɛ 'ɛ ta, 'kɛ -ya pele- Zaan ni dɔɔ 'bhɛ 'bhɛ 'yɛkpa -a nɛɛ Mari ba (Zaan 19.25-27).

Zaan -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- Ɔdia Zesu 'yi mu 'la Ɔyaa Siri 'pegeɛ Azi 'klɛɛn mu 'la Ɔkla -zon 'klɛɛn dɔ, 'bhɛɛ- 'kɛ -wa sii Tuuki 'mu -la ni.

'Yee- -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- 'yi, Zaan -o Zesu Krisi zɔn 'zi -kɔɔ' ni 'bhii- -Waanbhaa' Gbɛ bhɛ dɔ 'kpɔ 'ɛ, 'bhɛɛ- 'yee- -Waanbhaa' -lɛ 'kɛ -a Dɛ 'ɛ 'lɛ. -Waanbhaa' 'a Gbɛ Zesu Ɔkpa 'drunyan 'lɛɛ- 'yi, 'kooko- -e nu galɛ -kɔɔa' -za 'yɔɔ- mu 'ɛ ma, 'bhɛɛ- 'kooko- 'kɛ mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'ɛ Ɔkpa -a 'yi, 'bhɛ zan -Waanbhaa' ba bole -yrɛ ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhɛ ma 'bhɛ 'sɔɔwɔlɛ (Zaan 3.16).

Zesu 'yaa- 'yee- Zaan, 'pegeɛ Zaki 'bhɛɛ- Piri kpa -a -din 'waati 'kɛ ba, 'bhɛɛ- -e -yaa -za -glɔɔ 'kɛ mu zɔn 'mu ni. 'Yee- Zaan 'laa Zesu 'yayrɛ- 'ɛ, 'bhɛ 'pegeɛ -e -yaa' yɛ 'ɛ 'wɔlɛ- zisaan- gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'mu 'yigoɔnlɛ. 'Duɲ- -e pɛ dɔɔ Zesu -o 'kɛ <-Waanbhaa' -Liijan> 'lɛ (Zaan 1.1), 'bhɛ 'pegeɛ <-Waanbhaa' Gbɛ 'ɛ> 'lɛ (Zaan 1.34,49); 'bhɛɛ- 'yee- 'pegeɛ -Waanbhaa -o 'ɛkɛ- zi 'tanjii (Zaan 1.1-18). Zesu 'yaa- 'trɛ ta 'waati 'la ba, -ya -zɔnna 'bhii- 'yee- 'pegeɛ -a Dɛ -Waanbhaa' plɛnza -yaa 'ɛgloolɛ, 'bhɛɛ- -o -yaa dɔ. 'Yɛlɛ- yaa zi dɔɔlɛ 'la ge -a Dɛ -Waanbhaa' ba 'bhɛ 'lɛ.

Zaan pɛ -kɔɔ' ni dɔɔ Zesu 'yaa- wɛ <-yaa' 'lɛɛ> 'lɛ (Zaan 2.4; 7.30; 8.20; 12.23,27; 13.1; 16.32; 17.1). <'Lɛɛ> 'la Zesu 'yaa- wɛ 'zi 'bhɛ 'lɛ, 'bhɛ -lɛ -yaa -a gaza 'pegeɛ -e -yaa nu -yaa' 'lafɛ 'yi 'tɔbhɔlɛyɛ 'ɛ 'sɔɔwɔlɛ 'mu 'lɛ. 'Bhɛla- -yilɛ, -o sɔ Zaan -a -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'ɛ 'yiciɛnlɛ -lɛ -gbɛnɛ plɛ:

-A -lɛ Ɔlwa mi 'ɛ 'yi, Zesu -za mu 'la Ɔkla -yaa' <'lɛɛ> 'ɛ 'bhole- -lɛɛ (Zaan 1-12) Zaan 'mu 'yigoɔnna. Mɛɛ Wiɲfɛ' Mi Zaan Zesu 'sɛyɛ- Ɔkla gɔnɛ- 'la gbɛɛn- oo, Zesu 'bhɛ a -klanlɛn Ɔlwa mu 'ɛ 'siila- gɔnɛ- 'la gbɛɛn- oo, Zesu 'taa -bebe 'la Ɔwoa Zeruzalemu Zuufu mu a 'fɛti mu 'ɛ ta oo, -yaa' mɛɛ mu daanlɛ oo, -e 'solɛ- maza -bebe mu 'la Ɔkla oo, Zaan 'mu 'kpɛn 'yigoɔnna. Zaan Zesu -zɔnna 'bhii- 'bhɛ -lɛ 'kɛ -Waanbhaa' Gbɛ bhɛ dɔ kpataakpa 'ɛ 'lɛ.

-A -lɛ plɛ mi 'ɛ 'yi, Zaan Zesu -za mu 'la Ɔkla -yaa' <'lɛɛ> 'ɛ 'bho bhla 'ɛ ba (Zaan 13-21). Zesu gale 'ɛ 'lɛɛ -bi 'ɛ zi, Zesu 'pegeɛ -yaa' -klanlɛn vu ta plɛ 'ɛ (12) pɛbhla- 'ɛkɛ- zi, 'bhɛɛ- -e zruwlaa- 'mu 'kpɛɛ. 'Bhɛ blaɛn, Zaan Zesu -gaa gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhɛ 'pegeɛ -a bweza 'ɛ gale ba, 'bhɛɛ- -a 'pweza- 'ɛ -yaa' -klanlɛn mu 'ɛ ba -a bwele blaɛn gale ba 'mu 'kpɛn 'yigoɔnna.

'Yee- 'sɛwɛ 'lɛɛ- 'leyanyrɛ 'ɛ Ɔnɔɔ, Zesu 'pegeɛ -yaa' -klanlɛn mu 'ɛ -wɔɔ 'ɛkɛ- ye gbɛ drɛwɔa- Galilɛ wɛyɪ- 'ɛ bhɔnla, 'bhɛɛ- Zesu -jan sa Ɔwoa Zaan ba zayi' -yaa' -klanlɛn mu 'ɛ 'yrɛ ma, Zaan 'bhɛ -za mu 'ɛ 'kpɛn 'yigoɔnna -kɔɔ' ni.

-JAN 'ɛ ZISANYRɛ

-Jan 'la -yoo 'kɛ 'tebhilɛ 'pegeɛ bole -yrɛ ma -si 'lɛ

¹ 'Elwale -sɔ, 'sani- 'drunyan klɛlɛ plɛɲ- -Waanbhaa' kɔɔ, -liijan- -yaa' gban; 'bhɛɛ- -liijan' 'pegeɛ -Waanbhaa' -yaa 'ɛkɛ- zi, 'bhɛɛ- -liijan' 'ɛ 'yaa- 'kɛ -Waanbhaa' 'lɛ.

² 'Sani- 'drunyan klɛlɛ plɛɲ- -Waanbhaa' kɔɔ, 'yee- 'pegeɛ -Waanbhaa -yaa 'ɛkɛ- zi.

³ -Waanbhaa' pɛ 'kpɛn Ɔkla 'yɛla- -lɛ. 'Bhɛɛ- 'yee- -Waanbhaa' laa 'trɛ ta pɛ 'tolɛ- 'trɛ ta pɛ 'bhɛ klɛlɛ 'yee- blaɛn.

⁴ Bole -yrɛ ma -si 'ɛ Ɔdaa 'yɛla- -yi, 'bhɛɛ- 'bhɛ -si 'ɛ Ɔkla 'kɛ bhaaplɛɲ mu ta 'tebhilɛ 'lɛ.

⁵ 'Bhɛ 'tebhilɛ 'ɛ Ɔbhia -gblo 'ɛ 'yi, 'duɲ- 'bhɛɛ- 'gblo 'ɛ yaa 'solɛ- 'kpale -a ta.

⁶ 'Waati dɔ ba, -Waanbhaa' mɛɛ dɔ winbwa-, -o -yaa 'bhɛ mɛɛ 'ɛ sii Zaan.

⁷ 'Bhɛ Ɔnwa klɛlɛ 'yee- 'tebhilɛ 'ɛ 'srɛ 'lɛ. 'Bhɛ Ɔnwa -janwolɛ 'yee- 'tebhilɛ 'ɛ ba zayi', 'kooko- mɔkpɛn' 'ɛ kpa -a -yi.

⁸ 'Yee- Zaan 'gbu 'laa -yaa 'bhɛ 'tebhilɛ 'ɛ 'lɛ. 'Duɲ- yaa pɛ nu win 'ɛ Ɔkla 'kɛ -a 'sɛyɛ- klɛlɛ -la -lɛ, -ayilɛ -e -janwɔa -a ba zayi'.

⁹ 'Yee- 'tebhilɛ 'ɛ 'yɛlɛ- yaa 'kɛ 'tebhilɛ kplankplan 'gbu 'ɛ 'lɛ, -e Ɔnwa 'drunyan 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- -e mɔkpɛn' takan 'wɛɲ.

¹⁰ Wlan 'ɛ ni, 'yee- -liijan' 'ɛ 'yaa- 'drunyan 'yi 'elwale gban -sɔ. 'Bhɛɛ- -Waanbhaa' 'drunyan 'ɛ Ɔkla 'yɛla- 'lɛ, 'bhɛɛ- 'duɲ-, 'drunyan ta bhaaplɛɲ mu 'ɛ waa -a dɔlɛ.

¹¹ -E -nwa -a 'gbu ba 'klɛɛn 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- -yaa' 'klɛɛn 'yi mu 'ɛ waa -a 'kunlɛ- 'ɛlɛlɛ.

12 'Dunj- mɛɛ 'la zan mu -dwa -a -la, 'bhɛɛ-woo -kpaa -a -yi, -e 'bhe 'sej 'naa- 'bhe zan mu 'ɛ ni 'ke -o kle 'ke -Waanbhaa' -ne mu 'le.

13 Waa klele -Waanbhaa' -ne 'mu 'le, 'bhii- bhaapɛɛɛ mu a pɛ yagbɛya 'ɛ gbɛɛn- 'Dunj- 'Waanbhaa' 'gbu -le -dwa -a -la 'ke -o kle 'bhe 'ne mu 'le.

-Liijan' 'ɛ ɔkla 'ke bhaapɛɛɛ do 'le

14 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'yee- -liijan' 'ɛ ɔkla 'ke bhaapɛɛɛ do 'le, 'bhɛɛ- -e ɔnwa -koo' pɛɛɛ-ge. 'O -yaa' 'tobhɔleya 'ɛ ɔya. -A 'tobhɔleya 'ɛ 'yaa- 'bhii- -Nɛ bhe do 'kpɔ 'la 'ke 'bhe 'tobhɔleya -sɔɔwoa 'bhe De 'koo 'bhɛɛ- gbɛɛn-. -A zru 'ɛ 'pale- -yaa 'ke 'soniya -zeze 'pegee wlan 'le.

15 Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan 'yela- 'sɛya- ɔkla, 'bhɛɛ- -ya -pia mɛɛ mu 'ɛ ni 'egɔɔɔ do: «'N 'yaa- -janwo' zii' 'yela- ba zayi' 'ke 'an pe do: «-Yoo zan nule 'ɲ -zanta', 'dunj- -a gbɛɛn- -yiyi' 'mi ni, -amasɔyi -e -yaa 'mi 'lɛɛ 'elwale -sɔ.»

16 -E -lia 'koo ma 'kee- kan -a -danj' ta, 'bhɛɛ- -e ge -lilele -koo' ma 'tanjii.

17 -Amasɔyi, -Waanbhaa' -kiaan *Moizi -la ba, 'bhɛɛ- -e -yaa' 'toɲ mu 'ɛ ɔnaa -koo' ni. 'Dunj- -e -lia -koo' ma, 'bhe 'pegee -ya 'gbu ma wlan 'ɛ 'bhe -zɔɔna -koo' ni Zesu Kɛɛ -la 'sɔyi.

18 Mɛɛ 'kedo- do 'kpɔ 'laa -Waanbhaa' yele -lido; 'ke yaa 'e go -a Gbe bhe do 'kpɔ 'ɛ ba. 'Bhe -le 'ke -Waanbhaa' 'le, 'bhɛɛ- 'bhe 'pegee 'bhe De -Waanbhaa' 'kpale- -o do ma. 'Bheɛ- 'bhe -le -Waanbhaa' -zɔɔna mɛɛ mu ni.

ZESU -ZA MU 'LA TAPWELA

Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan a 'sɛya- kleyɛ (Matie 3.1-12; Maki 1.1-8; Luki 3.1-18)

19 Zeruzalemu Zuufu mu 'ɛ -o 'sɛra 'lɛna mu 'ke mu 'pegee -Waanbhaa' 'Gba 'Fe -Gbɛɛ 'ɛ la yewɔɛ mu 'ke mu winbwa- Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan ba. 'Bheɛ- 'mu -ja Zaan ta 'ke -wa -lrɔkpale do: «Mɛɛ 'ɛ -dele 'bhi 'le ɛɛ?»

20 Zaan 'laa -banɲole 'bhe -jan 'ɛ zikpale ma -o ni, 'dunj- -ya ɔpia -o ni kpataakpa do: «'Mi 'laa -o 'ke Mɛɛ -Bhee Mi -Kɔɔɔ Kɛɛ 'ɛ 'le.»

21 'Bheɛ- -wa -lrɔkpaa 'ezin- do: «'Bheɛ- mɛɛ 'ɛ -de 'gbu -le 'bhi 'le ɛɛ? 'Bhi -le 'ke *Eli 'le ɛɛ?» Zaan 'bhe zikpaa- -o ni do: «'On on, 'mi 'laa -o 'ke Eli 'le.» 'Bheɛ- -wa -lrɔkpaa 'ezin- do: «'Bhi -le 'ke -Waanbhaa' *-lela' janwo mi 'ɛ 'le ɛɛ?» 'Bheɛ- Zaan pe -o ni 'ezin- do: «'Yooye-.»

22 'Bhela- -yile, 'ke -wa -lrɔkpale 'te do: «'Bheɛ- -de 'gbu -le 'bhi 'le ɛɛ? 'Yoo- 'ke mɛɛ -gɔɔɔ 'la 'le 'bhe 'pe 'o ni, 'bhɛɛ- 'o sɔ 'bhe 'pele 'o 'winbo- mu 'ɛ ni. 'Bhi 'gbu 'a pe 'ɛ 'gbu ma 'nale- ɛɛ?»

23 'Bhe klele 'te, 'ke Zaan 'bhe zikpale -o ni -Waanbhaa' -lela' janwo mi *Ezai a -jan do 'le. 'Bhe 'a ɔpia do: «Mɛɛ do -o -toorodo 'zi -kpe 'ɛ ta 'ke -ya pe do: «-Ka zibhe 'ɛ 'lɛmagaan, 'bhɛɛ- -kaa 'lɛdo- Mɛɛzan ni. Zaan pe -o ni do: «'Mi -le 'bhe -toorodo mi 'ɛ 'le.»»

24 -O mɛɛ 'la zan mu 'winbwa- Zaan ta, 'mu 'ke mu -yaa Farizi mu 'le.

25 'Bheɛ- 'bhe mu 'yee- Zaan 'lrɔkpaa- 'ezin- do: «'Ke 'yaa- -o 'ke Mɛɛ -Bhee Mi -Kɔɔɔ Kɛɛ 'le, 'bhe 'pegee 'ke 'yaa -o 'ke Eli 'le, 'bhɛɛ- 'ke 'yaa -o 'ke -Waanbhaa' -lela' janwo mi 'ɛ 'le, -mɛle -kla 'yoo- mɛɛ mu wiinjfe' zii' -yi ba ɛɛ?»

26 'Bhe klele 'te, 'ke Zaan 'a 'lɛkunle -o ni do: «'Mi -o 'ka wiinjfe' zii' 'ke -yi 'le, 'dunj- mɛɛ do -o 'ka 'pɛɛɛ, 'bhɛɛ- 'ka 'laa 'bhe zan 'ɛ dole -li.

27 'Bhe zan 'ɛ, 'bhe -le nu nule 'mi -zanta', 'ali- 'bhe wleyi' laa -o 'mi wleyi' ta 'ke 'mi 'gbu -a gaan ma -sawla bhe mu ploo 'bhii- lu mu a kle gɔɛ- 'la gbɛɛn- bhe.»

28 'Bhe -za mu 'ɛ 'kpɛɛ ɔkla Betani -wa 'ɛ ta. 'Bhe -wa 'ɛ 'yaa- Zrudɛn yue 'yɛ gbɛ do 'ɛ ta. Zaan 'yaa- mɛɛ mu 'ɛ wiinjfe' zii' 'bhɛɛ- ɔnao.

Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan pe 'kaa Zesu -le 'ke -Waanbhaa' a -Bhlaa Gwɛɛn Bhlɔɛ- 'ɛ 'le

29 'Bhe -za mu 'ɛ klele ta tooklin- yi' 'ɛ 'le, 'ke Zaan Zesu 'yele 'ke 'bhe -o zan -a ta. -Ayile, 'ke -ya pele- do: «-Waanbhaa' -Bhlaa Gwɛɛn Bhlɔɛ- 'la nu klele 'sɛra 'le, 'bhɛɛ- -e bhaapɛɛɛ mu 'ɛ -waa' -za 'yoo- 'kwe go -o wiinj-, 'yele- ge!

30 'N 'yela- ma -janwoa do: «Mɛɛ do -o zan mi blaɛn, -a gbɛɛn- -yiyi' 'mi ni; -amasɔyi 'sani- -o 'mi ya, 'ke 'yee- -o.»

31 -E -yaa nu klele mɛɛ 'la 'le, 'naa -yaa 'bhe do. 'Dunj- 'mi ɔnwa -sɔ mɛɛ mu wiinjfeɛɛ nɔɔ- -yi 'le, 'kooko- Izraɛli mɛɛ mu 'ɛ -wa do.»

32 Zaan 'a 'sɛya- ɔkla 'ezin- mɛɛ mu 'ɛ 'yɛ ma do: «'N *Lii 'Wɛɲ 'ɛ zinale ɔya -a ta 'kee- da 'zi lafle' 'ɛ ma 'bhii- -bhoolado maanne- do gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -a yaale ɔbwa -a ta.

33 -E -yaa 'ke mɛɛ 'la 'le, 'mi 'gbu 'laa -yaa -a do. 'Dunj- -Waanbhaa' 'la 'ɲ 'winbwa- mɛɛ mu wiinjfeɛɛ nɔɔ- -yi 'le, 'bhe -la ɔpia 'ɲ ni do: «'Kee Lii 'Wɛɲ 'ɛ zinale ɔya mɛɛ 'la zan ta, 'bhɛɛ- 'ke -a yaale ɔbwa 'bhe zan 'ɛ ta, -a 'yaango- do 'bhii- 'bhe zan 'ɛ 'bhe -le nu mɛɛ mu wiinjfele 'ke Lii- 'Wɛɲ 'ɛ 'le.»

34 'Mi 'bhe -za 'ɛ kleyɛ 'ɛ 'yelawoa, 'mi sɔ -a pele- kpataakpa do 'yela- 'ke -Waanbhaa' Gbe -Kɔɔɔ 'gbu 'ɛ 'le.»

Zesu a -klanlane ɔlwa mu

35 'Bhe ta tooklin- yi 'le, Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan 'pegee 'bhe a -klanlane ple -yaa 'yee- yɛɛ 'ɛ ɔnao- 'ezin-.

³⁶ -E Zesu 'yele- 'ke 'bhe -o 'kan zii', 'ke -ya pele- dɔɔ: «-Waanbhaa' a -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'e 'yele- -ge!»

³⁷ Zaan a -klanlane ple 'tronbole 'bhe -jan 'e 'yi, 'ke -o gele- Zesu zi.

³⁸ 'Bhe klele 'te, Zesu 'e 'yrekpale -a -zanta', 'bheε- -ya yeke 'bhii- 'woo- Zaan a -klanlane ple 'e 'yaa- zan -a zi, 'ke -yoo -lrokpale dɔɔ: «'Ka -o -mela -glin 'zi εε?» -O pe Zesu ni dɔɔ: «Rabi ('bhe 'yi -le dɔɔ: <'O Daan mi>), 'e ba -o 'naa εε?»

³⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke -ya -lekunle -o ni dɔɔ: «-Ka nu 'bheε- 'kaa ye doo.» 'Bhe 'yi 'te, 'ke -o gele- Zesu zi, 'ke -wa -yi yre 'e 'yele; 'bheε- 'ke -o bole- -a -din 'bhe -yrekpaa' do 'e 'le. 'Bhe [k]la yromazi 'waati 'e ba.

⁴⁰ Mεε ple 'la -o Zaan 'wojan- 'e [m]aa, 'bheε- 'ke -o -ja dɔle Zesu zi, -o -yaa -o do sii Andre, 'bhe 'yaa- Simo Piri 'nwagwlen- 'le.

⁴¹ 'Bhe 'yi 'te, Andre -ja 'bhe 'naagwlen- Simo ta, 'bheε- 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «'O *Mesi 'e [j]ya!» 'Bhe 'yi -le dɔɔ: <Mεε -Bhee Mi -Kposɔɔ Krisi>.

⁴² 'Bheε- 'ke Andre gele- Simo 'le Zesu ba. -O bhole Zesu -din, 'bheε- 'bhe 'yrekpale 'yee- Simo ta frii, 'ke -ya pele- -a ni dɔɔ: «'Bhi Zaan gbe Simo, -o nu 'bhi 'siile-boolazi -ge Kefasi, 'bhe 'yi -le dɔɔ: <Vle>.»

Zesu -o Filipu 'pegee Natanaeli 'sii zii' dɔɔ -o nu dɔ -a zi

⁴³ 'Bhe ta tooklin- yi 'e 'le, Zesu 'yaa- zi 'bhii- -e ge Galile 'kleen 'e 'yi. 'Bhe 'yi 'te, -a ge bhla 'e zi, 'ke -a -lepale Filipu 'le, 'bheε- 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «Nu dɔ 'η zi!»

⁴⁴ Filipu -yaa da Piri 'pegee Andre mu da -wa 'e 'bheε- ta, 'bheε- -o -yaa 'bhe -wa 'e sii Betisaida.

⁴⁵ 'Bhe blaana, Filipu 'lepale Natanaeli 'le, 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «*Moizi mεε 'la zan a -janwoa -Waanbhaa' a *'Torj 'sεwε 'e 'yi, 'bhe 'pegee -Waanbhaa' *-lela' janwo mu 'e -o 'yee- mεε 'la zan a -janwoa 'ezin- bhe, 'wa [j]a. -Wa sii Zesu, 'bheε- -wa dε sii Zozefu, -e da Nazareti -wa 'e ta.»

⁴⁶ 'Bheε-, 'ke Natanaeli 'a 'pele Filipu ni dɔɔ: «-Za 'Irele- do so dale- Nazareti -wa 'e ta εε?» 'Bhe klele 'te, 'ke Filipu 'a 'lekunle -a ni dɔɔ: «Nu 'bheε- 'ya ye doo.»

⁴⁷ -Ayile, Zesu 'a 'yele- 'bhii- Natanaeli -yaa zan -a zi, 'ke -ya pele- -a ma dɔɔ: «'Izraeli mi -kposɔɔ do -le -ge, mεε gbetakpa mi laa 'kele-.»

⁴⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Natanaeli Zesu 'lrokpale dɔɔ: «Ye 'η do 'nale- -a ma εε?» Zesu pe -a ni dɔɔ: «'Sani- Filipu nu 'e 'siile- 'waati 'la ba, 'ke 'mi 'e [j]a gban figi diinj 'e [l]a.»

⁴⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke Natanaeli 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'bhi -le 'ke *-Waanbhaa'

Gbe 'e 'le, 'bhe 'pegee 'bhi -le Izraeli mu 'e 'yri -o -Bhlengbe 'la 'nule- ta 'bhe 'le!»

⁵⁰ Zesu 'a zikpaa- -a ni dɔɔ: «'An 'pela- woa 'e ni dɔɔ 'mi 'e [j]a figi diinj 'e [l]a, 'bhela- -yile 'yee 'kpa zii' 'mi 'yi εε? 'Dun- 'e nu -za 'ke mu yeke 'ke 'mu gblaana -yiya' 'ke 'leε- ni.»

⁵¹ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sowεε- ma 'kaa 'ka 'yre nu lafle' 'liigole yeke, 'bheε- 'ka nu -Waanbhaa' a -mleke' 'mu 'e 'sanle- 'pegee -o -zinale yeke Bhaaplɛj Gbe 'e ma!»

2

Le do dɔyre nɔɔ- 'feti Kana -wa 'e ta

¹ 'Bhe -yrekpaa' yaga mi 'e ma, 'ke le do dɔ yi bhole- Kana, Galile 'kleen 'e 'yi -wa 'ne do ta. Zesu nεε -yaa 'bhe le dɔyre nɔɔ- 'feti 'e ta.

² 'Bheε- -o Zesu 'pegee -yaa' -klanlane mu 'e 'siila- 'bhe le dɔyre 'e [n]ɔɔ 'ezin-.

³ -O -yaa 'bhe [n]ɔɔ bhla 'la ba, 'ke -dɔɔɔ 'e 'kaanle mεε mu 'e ma. 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu nεε 'a 'pele 'yee- Zesu ni dɔɔ: «-O 'kɔɔ -dɔɔɔ 'e [j]yaa.»

⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «'Nj nεε, 'bhi -le 'mi kleza 'e pe 'mi ni εε? 'An pe 'waati 'e yaa bhole -li.»

⁵ 'Bhe 'yi, 'ke -a nεε 'a 'pele yewonε mu 'e ni dɔɔ: «'Ke -ya [p]ia 'ka ni dɔɔ 'ka -za 'oo -za 'la kle, -ka 'bheε- kle.»

⁶ -Yi 'kla vle gbo 'srwado- dulale -yaa -o -din 'bhe bhla 'e ba. Zuufu mu 'a 'seri 'e ta za 'e ma, -o -yaa -yi [k]la 'bhe gbo mu 'e 'yi, 'bheε- -woo 'fe 'bhe -yi 'e 'le, 'bheε- -o kle 'wej. -O -yaa so -yi 'litri mia yizie 'pegee -yi 'litri -keme do 'ke 'litri mia do 'klale 'woo- gbo mu 'e 'kpen do do 'yi.

⁷ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele 'feti 'e ta yewone mu 'e ni dɔɔ: «-Ka gbo mu 'leε- pa 'ke -yi 'le.» 'Bhe klele 'te, 'ke -woo 'pale 'ke -yi 'le 'kee- ten -o -le ma.

⁸ -O bhe klele, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ka -yi 'la [k]klaa 'yee- gbo mu 'e 'yi, -ka 'yee- -yi 'e sa 'si, 'bheε- 'ka ge 'kele- 'yee- le dɔyre nɔɔ- 'feti 'e -kunlii 'e ni.» 'Bhe klele 'te, 'ke -o gele- 'bhe -yi 'e sa 'le 'feti 'e -kunlii 'e ni.

⁹ 'Yee- -yi 'la 'niinaa- 'ke -dɔɔɔ 'le, 'feti zan 'e 'bhe sa -daana -a nre ma. Yaa -yaa 'bhe -dɔɔɔ 'e dayre dɔ. 'Dun- yewone mu 'la -yi 'e [t]wa gbo 'e 'yi, 'mu 'yaa- 'bhe dɔ. 'Bhela- -yile, 'kee- le dɔreε -nɔɔ 'e 'siile.

¹⁰ 'Bheε- 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «'Mokpen' -dɔɔɔ 'Irele- 'e 'bheε- na 'cie mu 'e ni 'elwale 'pe, 'bheε- 'ke -o 'bhe 'mia- 'ebebele 'waati 'la ba, 'bheε- -o so 'kela 'bhe 'laa lele kplankplan 'bhe 'nale -o ni. 'Dun-, 'bhi -dɔɔɔ 'Irele- 'e 'bheε- [t]wa boolazi, 'ke 'bhe nu 'tenle- 'waati 'leε- ma!»

11 'Bhe -yi 'niinaza 'e -drɔɔ 'le, 'bhe -le
 □kla 'ke Zesu a 'sole-maza -lwa mi 'e 'le
 Kana, Galile 'kleen 'yi -wa 'ne 'e ta. Zesu
 -yaa' glɔɔya- 'e -zronna -yaa' -klanlanɛ mu
 'e ni 'bhɛɛ- klegbeya 'e gbɛɛn-. 'Bhɛɛ- yaa'
 -klanlanɛ mu 'e -woo -kpaɔ -a -yi.

12 'Bhe blaɛn, 'ke Zesu 'pegee -a nɛɛ,
 'bhɛɛ- -a nɛɛnɛ- mu 'e 'pegee -yaa'
 -klanlanɛ mu 'e gele- Kapɛnɔmu -wa 'e ta.
 -O -yrekpaɔ' dama -la -kla 'bhe □nɔɔ ye.

Zesu -o pɛgɔn mu 'e -gbin 'zi
 -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e □la
 (Matie 21.12-13; Maki 11.15-17; Luki
 19.45-46)

13 Zuufu mu a Paki 'feti □bhwa gban bi
 -wa -din, 'bhɛla- -yile, Zesu -ja Zeruzalem
 'te.

14 'Bhɛɛ- 'kee- gele- bhɔle dri 'pegee -bh-
 laa, 'bhɛɛ- -dwati' gɔn mu ta -Waanbhaa'
 Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e □la. 'Bhɛɛ- 'ezin-, -gɔli'
 tabɔɔ mu yaale -yaa 'mu a -gɔli' tabɔɔ
 -tabali mu 'e zi 'yee- -Waanbhaa' Gba 'Fɛ
 -Gbɛnɛ 'e □la.

15 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu gbanbhle do
 klele- 'ke bhle mu 'le, 'bhɛɛ- 'ke -yoo 'kpen
 -gbinle' 'fɛ 'e □la, -o 'pegee -waa dri mu
 'pegee -waa' -bhlaa mu 'e 'le. -E -gɔli' tabɔɔ
 mu 'e waa -gɔli' 'e 'wianna- 'trɛ ma, 'bhɛɛ-
 'kee- waa -tabali mu 'e 'lebhulale.

16 'Bhɛɛ- 'ke -ya pele- -dwati' gɔn mu 'e
 ni dɔɔ: «-Ka pɛ mu 'lɛɛ- 'si, 'bhɛɛ- 'ka -o
 'kpen go -ge! 'Ka 'laa 'ɪ De a 'fɛ 'e klele 'ke
 yawowofɛ 'le!»

17 'Bhe klele 'te, 'ke -Waanbhaa' a 'Sɛwe
 'e 'yi -jan 'lɛɛ- dɔle- -yaa' -klanlanɛ mu 'e
 'kpee dɔɔ: «'E! -Waanbhaa', yaa- 'fɛ 'e 'lɔɔ-
 'e -yoo 'ɪ de 'zi 'papa 'bhii- 'tebhile la pɛ ma
 gɔnɛ- 'la gbɛɛn-»

18 -Ayile, 'ke Zuufu mu 'e -waa' -kunlii mu
 'e Zesu 'lɔɔkpaɛ dɔɔ: «'E sɔ -mɛ pɛ 'sole-
 maza 'gbu 'e -dela klele, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'a
 zɔn 'o ni 'bhii- -za mu 'la bhe -o 'seɲ -o 'e
 ni ɛɛ?»

19 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a zikpaɛ -o
 ni dɔɔ: «-Ka -Waanbhaa' Gba -Gbɛnɛ 'Fɛ
 'lɛɛ- 'wi, 'bhɛɛ- 'mi nu -a dɔ gbɛ drɛɛwɔle
 -yrekpaɔ' yaga □la.»

20 Zuufu mu 'e pɛ Zesu ni 'te dɔɔ: «'O
 mɔɔ 'yee- 'fɛ 'lɛɛ- -dwa lɛɛ mia plɛ bhe
 'srwado- -la, 'bhɛɛ- 'bhi nu 'sɔle- -a dɔle-
 -yrekpaɔ' yaga □la ɛɛ?»

21 'Dun- Zesu 'yaa- -we 'zi -Waanbhaa'
 Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'la 'le, 'bhe -le -yaa -a 'gbu
 'fle 'e 'le.

22 -Ayile, Zesu bwele blaɛn gale ba, -e
 'bhe -jan 'la □woa 'elwale bhe, 'bhe -jan 'e
 -dwa -yaa' -klanlanɛ mu 'e 'kpee. 'Bhɛla-
 -yile, 'ke -woo 'kpaɛ -Waanbhaa' a -jan mu
 'la -yoo -yaa' 'Sɛwe 'e 'yi mu 'yi. 'Bhɛɛ- Zesu
 -jan mu 'la □woa -o ni, -woo □kpaɔ 'mu 'yi
 'ezin-.

Zesu bhaaplen 'kpeejan- 'kpen dɔ

23 Zesu 'yaa- Zuufu mu a Paki 'feti 'e ta
 bhla 'la ba Zeruzalem, mɛɛ -bebe 'e □kpaɔ
 -a -yi -e -yaa 'sole- maza mu 'la kle 'zi 'mu
 'yɛ ma 'mu -zayi'.

24 'Dun- Zesu 'laa -yaa 'e 'kpa zii' -o -yi,
 -amasɔyi -e -yaa -o 'kpen zru 'e dɔ.

25 -A maza laa -yaa 'ke mɛɛ 'ke nu
 mɛɛ -bhɛɛke' dɔ a -za 'yaanpele -a ni.
 -Amasɔyi, -za 'la -yoo bhaaplen 'kpee, -a
 'gbu 'bhe dɔ.

3

Zesu 'pegee Nikodemu

1 -O -yaa mɛɛ do sii Nikodemu. *Farizi
 mi do -le -yaa 'bhe 'le. 'Bhɛɛ- -e -yaa Zuufu
 mu a -kunlii 'e do 'le.

2 Yroma do zi -bi 'e zi, -e -ja Zesu ba,
 'ke -ya pele- 'bhe ni dɔɔ: «'O Daan mi,
 'o mɔɔ 'a 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' -le
 'e 'winbwa- 'o daanyɛ nɔɔ- -yaa' -jan 'e
 'le. -Amasɔyi mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa sɔ 'e
 'sole- maza mu 'la kle 'zi bhe 'mu klele-,
 'ke -Waanbhaa' laa -o 'bhe zan 'e ba.»

3 Zesu 'a 'lekwan- -a ni dɔɔ: «'Mi pɛ 'e
 ni 'ɪ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa
 sɔ *-Waanbhaa' a -bhleɲgbeya -wa 'e 'yele
 'ke waa 'bhe zan 'e ya gbɛ drɛɛwɔle.»

4 'Bhe klele 'te, 'ke Nikodemu 'a 'lɔɔkpaɛ
 dɔɔ: «'Ke mɛɛ do -kla gban 'gwaan-
 gbalaɛn 'le, -o sɔ -a ya gbɛ drɛɛwɔle 'nale- -a
 ma ɛɛ? Yaa sɔ niinale -a nɛɛ 'kpee, 'bhɛɛ-
 'bhe 'a 'ya gbɛ drɛɛwɔ 'ezin-»

5 'Dun- Zesu pɛ -a ni 'ezin- dɔɔ: «'Mi pɛ
 'e ni 'ɪ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ 'ke waa mɛɛ 'la
 zan yale 'ke -yi 'pegee Lii 'Wen 'e -glɔɔya'
 'le, 'bhe zan laa nu 'sole- -Waanbhaa' 'a
 -bhleɲgbeya -wa 'e 'yele.

6 -O mɛɛ 'la zan -yaa bhaaplen ma,
 bhaaplen zru -le 'bhe zan 'e 'yi, 'bhɛɛ- 'dun-,
 -o mɛɛ 'la zan -yaa -Waanbhaa' Lii 'Wen' 'e
 ba, 'bhe zan zru -o 'bhii- -Waanbhaa' zru
 gbɛɛn-.

7 'Mi 'a 'pelawoa 'e ni dɔɔ: «-Yoo 'ke -za
 'le 'kee 'ya gbɛ drɛɛwɔ. 'Bhe -jan 'e 'bhe
 'laa 'e 'kpeelnile 'e ma.

8 'E 'gbu 'bhe 'yaango-, -ploɔ 'e, 'ke -ya
 zi 'bhii- -e 'kan yɛ 'la □nɔɔ, -e kan 'bhɛɛ-
 □nɔɔ. 'E 'trɔnkpɔ- -a 'kanwli- 'e ma, 'dun-
 'yaa dayɛ 'pegee -a geyɛ dɔ. -Yoo 'bhɛɛ-
 gbɛɛn-, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -yaa Lii
 'Wen a -glɔɔya' 'e ba.»

9 'Bhe klele 'te, 'ke Nikodemu 'a 'pele Zesu
 ni dɔɔ: «'Bhe sɔ klele- 'nale- 'te -a ma ɛɛ?»

10 Zesu 'a zikpaɔ- -a ni dɔɔ: «'Bhi 'la 'bhi
 -o 'ke Zuufu mu 'e daan mi -gbɛnɛ 'le Izraɛli
 -ge, 'yaa 'bhe -za mu 'e dɔ ɛɛ?»

11 'Mi pɛ 'e ni 'ɪ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ 'o mɔɔ
 -za 'la dɔ, 'o 'bhɛɛ- 'srɛya- kle, 'bhɛɛ- 'ke 'o
 pɛ 'la □ya, 'o 'bhɛɛ- 'srɛya- kle 'ezin-, 'dun-

'ka mu laa -o -a zi 'ke 'ka do 'o 'wojan- 'e
□la.

¹² -Za mu 'la kle 'zi 'tre ta -ge, 'ke 'η
'bhe mu ma -janwoa, 'ka 'laa 'ka kpa 'η 'yi,
'bhe- 'ka nu 'ka 'kpale- 'η 'yi 'nale- -a ma,
'ke 'η lafle 'yi pe mu ba -janwoa 'ka ni bhla
'la ba ee?

¹³ MEE 'kedo- 'kpo 'laa 'sanle- -lido' laan-
ima 'bhe- -e ge lafle 'yi, 'ke yaa 'e go
Bhaaplen Gbe 'e do -kplen 'kpo ba, 'bhe -le
-daa lafle 'yi, 'bhe- 'bhe -le nu niinale a
noo- 'ezin- bhe.»

¹⁴ «'Elwaleta -so, Moizi piibhe 'ten □sia,
'bhe- -e mle □kla 'bhe piibhe -yi 'e 'le. 'Bhe
blaana 'ke- 'bhe piibhe mle 'e 'kpale -yri do
ta -kpe 'e ta. 'Bhe klegbeya do 'e gbēen-, -o
nu Bhaaplen Gbe 'e 'kpale- -yri ta, 'bhe-
-wa wlan,

¹⁵ 'koko- 'ke mee 'oo mee 'la zan 'e □kpa
-a -yi, 'bhe zan nu -Waanbhaa' ba bole -yre
ma -si 'la -danj' 'laa -o -a ma 'bhe 'sroowole.

¹⁶ -Amasroyi 'drunyan ta mee mu 'e
'so gbe -yoo 'e 'koo -Waanbhaa' ni, 'ke
-ya *Gbe bhe do 'kpo 'e 'nale 'ke 'sraka
'le, 'koko- 'ke mee 'oo mee 'la zan 'e
□kpa -a -yi, 'bhe zan laa ni, 'bhe- 'bhe
'plengole kle -Waanbhaa' ma, 'dun- 'bhe
zan 'e -Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la
-danj' 'laa -o 'bhe ma 'bhe- 'sroowo-.

¹⁷ 'Dun-, -Waanbhaa' laa -a Gbe 'e 'kpale-
'drunyan 'yi -kpan baa- zayi' 'drunyan 'yi
mu 'e ta. 'Dun- -ya gbe 'e □kpa, 'koko-
'ke -o go -za 'yi -a 'sroyi.

¹⁸ 'Ke mee 'la zan 'e □kpa -Waanbhaa'
Gbe 'e 'yi, -Waanbhaa' -a -kpan 'laa nu baale
'bhe zan ta, 'dun- 'ke mee 'la zan 'laa 'e
'kpale- -a -yi, -kpan -balaa' gban 'bhe zan 'e
ta, -amasroyi yaa 'kpale- -Waanbhaa' Gbe
bhe do 'kpo 'e 'yi.

¹⁹ -Waanbhaa' a -kpan baaza 'e win
-le -ge: -Waanbhaa' a 'tebhile 'e □nwa
'drunyan 'yi, 'bhe- -gblo □swa 'drunyan
'yi mu 'e ni 'ke 'bhe kan 'tebhile 'e ta,
-amasroyi -o kleza mu 'e 'yaa- 'eyool.

²⁰ -Amasroyi, 'ke mee 'oo mee 'la zan -za
'yoo kle, -Waanbhaa' a 'tebhile 'e vensi 'bhe
zan yin 'lii, 'bhe- yaa nu 'tebhile 'e ba.
-Amasroyi -e gbalaan, 'koko- 'puya 'laa nu
'kanle- -a kleza -yoo' mu 'e ta kpataakpa.

²¹ 'Dun- 'ke mee 'la zan -o wlan a
pe zi 'e ta, 'bhe zan nu 'tebhile 'e ba;
'koko- 'mokpen' 'a kleza mu 'e ye
kpataakpa, 'bhe- -wa ye 'bhii- -yoo 'taawo
zii' -Waanbhaa' a pe zi 'e 'bhe- ta.»

Zesu 'pegee MEE Wiinfe' Mi Zaan a -za

²² 'Bhe blaana, 'ke Zesu 'pegee -yaa'
-klanlame mu 'e -o gele- Zude 'kleen 'e 'yi,
'bhe- 'ke -o bole- 'bhe □noo 'waati sa, 'ke
-o mee mu 'e 'wiinfe- -so -yi ba 'bhe 'kleen
'e 'yi.

²³ 'Bhe 'waati 'e ba, Zaan -yaa mee mu
wiinfe' zii' 'ezin- yre do noo-, -o -yaa 'bhe
yre 'e sii Eno, 'bhe- 'bhe 'yaa- Salimu -wa
'e -din. -Amasroyi -yi -bebe -yaa 'bhe yre 'e
□noo. MEE mu 'e 'yaa- nu 'zi -a ba, 'bhe-
-e -yaa mu wiinfe -yi ba 'bhe yre 'e □noo.

²⁴ 'Bhe 'waati 'e ba 'ezin-, 'ke waa Zaan
bole -li -kaso 'yi.

²⁵ 'Bhe 'yi 'te, Zaan a -klanlame mu 'ke mu
zaabole -saan Zuufu mi do 'le -woo fe -waa'
'seri 'e ta gone- 'la gbēen- 'bhe- -o 'fleele-
kle -Waanbhaa' -yre 'yi 'bhe -zayi'.

²⁶ 'Bhe-, 'ke 'yee- Zaan a -klanlame mu
'e gele- 'tenle- a ma, 'ke -wa pele- -a ni
do: «'O Daan mi, mee 'la zan -yaa 'e -din
Zruden yue yre gbe do 'e ta laale, 'bhe- 'e
-janwoa 'o ni -a ba zayi' bhe; 'e 'yrekpa -ge
doo, -yoo mee mu wiinfe' zii' 'ezin-. 'Bhe-
mee mu 'e 'kpen -o ge 'zi -a ba ye.»

²⁷ Zaan 'a zikpa -o ni do: «'Ke
-Waanbhaa' laa pe 'la 'nale- mee ni, -e so
'bhe 'sroowole ee?

²⁸ 'Ka mu 'gbu -o 'η 'sre 'le 'kaa 'an □pia
do: «'Mi 'naa -o 'ke MEE -Bhe Mi -Kposoo
Krisi 'e 'le, 'dun- -Waanbhaa' 'mi 'winbwa-
-a -lee.»

²⁹ 'Ka 'gbu 'a 'yaango- doo mee 'la zan a
pe -le 'ke le dreē 'e 'le, 'bhe zan -le 'yee-
le dreē -noo 'e 'le. 'Dun- le dreē -noo
'bhegwlen- 'e 'bhe dulale 'la -yoo le dreē
-noo 'e -din, 'bhe- 'ke -ya 'tronbado 'bhe
'weli- 'e □la, 'bhe 'a zrukpalaa 'egbenele.
'Bhe zrukpaan', 'bhe -le 'mi a pe 'e 'le, 'bhe-
-a -lepaa -zon.

³⁰ -Yoo 'ke -za 'le 'ke -o 'yee- magbaande,
'bhe- -o 'mi mavee.»

MEE wiinfe' Mi Zaan a -jan 'leyanyre

³¹ MEE Wiinfe' Mi Zaan pe -o ni 'ezin-
do: «'Ke mee 'la zan -daa laanima, 'bhe
zan 'e 'kpaale- -o pe 'kpen 'wiin-. 'Dun-
'ke mee zan -daa 'tre ta, 'bhe zan 'e 'bhe -o
'ke 'yee- 'drunyan 'lee- 'yi mi 'le, 'bhe- -e
-janwo' 'bhii- 'tre ta mee do gbēen-. 'Ke mee
'la zan -daa laanima, 'bhe zan 'e 'kpaale- -o
pe 'kpen 'wiin-.

³² -E -za 'la □ya, 'bhe- -e 'kela □maa, -e
mu -la 'sreya- kle. 'Bhe- 'dun-, mee 'kedo-
'kpo 'laa do 'bhe 'sreya- ma jan 'e □la.

³³ 'Ke mee 'la zan -dwa -a wojan 'e □la,
'bhe zan 'a zron 'bhe gbēen- bhe 'bhii-
-Waanbhaa' wlan pe kpataakpa.

³⁴ -Waanbhaa' mee 'la zan winbwa-, 'bhe
zan 'e -Waanbhaa' a -jan mu -la wo,
-amasroyi -Waanbhaa' 'a *Lii 'Wen' 'e na
'bhe zan ni 'ke -danj' 'laa kle 'bhe ma.

³⁵ -Ne 'e -za so -a De -Waanbhaa' ni,
'bhela- -zayile -a De -za 'kpen gbekpa -a
'koo.

³⁶ 'Ke mee 'la zan 'e □kpa -a Gbe 'e 'yi,
-danj' 'laa -o bole -yre ma -si 'la ma 'bhe -o
'bhe zan 'koo. 'Dun- 'ke mee 'la zan laa dole

-a -la 'ke -ya kpa -a Gbe 'e 'yi, 'bhe zan laa nu 'bhe bole -yre ma -si 'e 'sroowole, 'bhe zan nu bole -Waanbhaa' a 'kiti -yren 'e 'yi yikpensee ta.»

4

Zesu 'pegee Samari le do ba jan

1 Farizi mu 'e -wa -maa mee mu ta doo Zesu 'yaa-klanlane -bebe 'sroowo zii' 'kee- mu 'wiinfe- 'ke 'bhe kan Mee Wiinfe' Mi Zaan ta.

2 'Bhe- 'duj-, 'yee- Zesu 'gbu 'laa -yaa mee mu wiinfe' zii', -yaa' -klanlane mu 'e 'mu -le -yaa 'bhe kle 'zi.

3 'Bhela- -yile, 'ke 'yee- Zesu gole- Zude 'kleen 'e 'yi, 'bhe- 'kee- niinale -a -zanta' Galile 'kleen 'e 'yi.

4 -A ge bhla zi Galile 'kleen 'e 'yi, yaa -yaa so 'kanle -yre -bheke' do 'kpo [nnoo] 'ke yaa 'e go Samari 'kleen 'e ba.

5 -E -ja bhole Samari 'kleen 'e 'yi -wa 'ne do 'la -o -yaa 'bhe sii Sikaa 'bhe- ta. 'Bhe Sikaa -wa 'e 'yaa- Zakobu gba 'la 'naa- -a gbe Zozefu ni 'bhe- -din.

6 Zakobu -klonj 'la 'kaan-, 'bhe 'yaa- 'bhe yre 'e [nnoo]. 'Bhe 'yi bhe, Zesu 'trelabhwa 'taa 'e 'koo, 'kee- gele- yaale 'bhe -klonj 'e bhonja. 'Bhe [kla] -yrekpa' bho 'waati 'e -din.

7 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke Samari le do nule- -yi 'toyre- nnoo- 'bhe -klonj 'e 'yi. 'Bhe- 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni doo: «'Nj gba mi yi sa ba.»

8 'Bhe 'waati 'e ba, 'ke Zesu a -klanlane mu 'e -ja gban -waa' pebble -loyre' nnoo- -wa 'e 'kpee.

9 'Bhe klele 'te, 'ke Samari le 'e -ya pele- Zesu ni doo: «'Aa! 'Bhi Zuufu mi, 'e mi yi -yrewo' zii' 'mi -la ma ee, 'mi 'la 'mi -o 'ke Samari le 'le bhe ee?» 'Yee- -le 'e 'bhe -jan -gloon 'e [woa], -amasroyi Zuufu mu 'e 'pegee Samari mu 'e waa -za 'laa -yaa 'eke- ta.

10 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni doo: «'Kee- 'kpa bi -Waanbhaa' bhaaplenj mu -gbaa pe 'la ba 'e 'bhe do bi, 'bhe- mee 'la zan -o mi yi -yrewo' zii' 'e ma, 'kee 'yaa- 'bhe zan 'e do bi, 'bhi 'gbu -le -yaa nu mi yi -yrewole 'bhe zan 'e ma. 'Bhe- -yi 'la 'bhe bole -yre ma -si na mee ni, -e -yaa nu 'bhe- 'nale- 'e ni.»

11 'Bhe klele 'te, 'ke le 'e -ya pele- Zesu ni doo: «'Meezan, -yi 'to 'gbonjbo 'laa -o 'e 'koo, 'bhe- -klonj 'e tro. 'E nu 'sole- 'yee- -yi 'la 'kee- bole -yre ma -si 'e na mee ni 'bhe 'sroowole 'naa ma ee?»

12 'O -gbooo Zakobu -le -klonj 'lee- 'kaan-, 'bhe- -ya -naa 'o ni. 'Yee- 'gbu 'pegee -a gbe mu 'e, 'bhe- -yaa' trope mu 'e -o 'yee- -klonj 'lee- 'yi yi 'e [mia]. 'Bhi 'kpee ma 'e gblaan -yiya' 'o -gbooo Zakobu ni ee?»

13 Zesu 'a zikpaa- -a ni doo: «'Ke mee 'oo mee 'la zan -klonj 'lee- 'yi yi 'e -mia, -yi 'mi -lro nu 'bhe zan de gbe dreevole 'ezin-;

14 'duj- 'ke 'mi 'nj 'koo -yi 'e [naa] mee 'la zan ni, 'bhe- -ya -mia, -yi 'mi -lro 'laa nu 'bhe zan 'e dele -li -titi. -Amasroyi, 'nj nu -yi 'la 'bhe 'nale- 'bhe zan 'e ni, 'bhe nu klele 'bhii- to ngblo do 'bhe zan 'e 'yi, 'bhe- yaa nu -bheele' -titi. 'Bhe- 'bhe to ngblo 'e nu -si 'la 'ke -danj' 'laa 'bhe ma 'bhe 'nale- 'bhe zan ni.»

15 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- le 'e -ya pele- Zesu ni doo: «'Meezan, 'nj gba 'bhe -yi 'e 'ke ba, 'kooko- -yi 'mi -lro 'laa 'nj de -li, 'bhe- -naa nu -yi 'tole- -li -ge -titi.»

16 'Bhe 'yi 'te, Zesu pe -a ni doo: «'Ge 'e [nnoo] 'sii-, 'bhe- 'ka nu -ge doo.»

17 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- le 'e -ya -lekunle Zesu ni doo: «'Nj [nnoo] 'laa -o.» Zesu pe -a ni 'ezin- doo: «'Zoo -o 'e zi 'ke 'ya pe doo 'e [nnoo] 'laa -o;

18 -amasroyi, 'e 'yalaa gwlen na -gloon 'soo, 'bhe- 'yoo- mee 'la zan 'koo -zon, 'e [nnoo] 'laa 'bhe zan 'e 'le. 'E -jan 'la [woa] bhe wlan -le 'bhe 'le.»

19 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- le 'e -ya pele- Zesu ni doo: «'Ee! 'Meezan, 'an 'yaango- 'bhii- 'yoo- wlan ma -Waanbhaa' * -lela' janwo mi do 'le.

20 'O moo Samari mu, 'o -gbooo mu -Waanbhaa' -gbaa vle goon 'lee- 'bhe- 'wiin- -ge, 'bhe- 'duj-, 'ka mu Zuufu mu, 'ka pe doo -o -Waanbhaa' gba yre 'la [nnoo], 'bhe -o Zeruzalemu do -kplen 'la [nnoo].»

21 Zesu 'bhe zikpaa- -a ni doo: «'Le -ne, 'nj 'yoo zan -jan 'la 'wole- 'e ni 'e 'kpa 'bhe 'yi, 'waati do -o zan bhole', 'bhe- 'ka 'laa nu 'nj De -Waanbhaa' gbale -li vle goon 'lee- 'wiin-, 'bhe 'pegee Zeruzalemu.

22 'Ka mu Samari mu, 'ka pe 'la 'bhe gba 'ka 'laa 'bhe do; 'o moo pe 'la 'bhe gba 'o 'bhe do, -amasroyi -Waanbhaa' bhaaplenj mu go -za 'yi gone- 'la gbeen-, Zuufu mu -le so 'bhe 'pele 'ka ni.

23 'Duj- 'bhe 'waati -o zan bhole, 'bhe- 'bhe [bhwa] gban, 'bhe 'waati 'e ba, 'nj De -Waanbhaa' gba mu kplankplan mu 'e -o nu -a gbale Lii 'Wenj' 'e 'yi 'bhe 'pegee wlan ma. -Amasroyi 'nj De -Waanbhaa' -o 'bhe- mee -gloon 'e -glin 'zi 'bhe- -wa gba.

24 -Waanbhaa' 'gbu -o 'ke Lii 'le, -yoo 'ke -za 'le 'ke mee 'la zan mu 'a gba, 'bhe zan mu 'a gba -a Lii 'Wenj' 'e 'senj ta 'bhe 'pegee wlan ma.»

25 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- le 'e -ya pele- Zesu ni doo: «'An 'yaango- doo *'Mesi 'e ('bhe 'yi -le 'Mee -Bhee Mi -Kposoo) -o 'bhe -la sii Krisi, 'bhe nu nule. 'Ke 'bhe [nwa] 'bhe nu -za 'kpen 'yipele 'o ni.»

26 Zesu 'a zikpaa- -a ni doo: «'Mi 'la 'mi -o -janwo' zii' 'e ni -ge bhe, 'mi -le 'kele-.»

27 'Bhe 'waati 'e ba, 'ke Zesu -a -klanlanae mu 'e 'nule 'te; -wa yelawoa 'ke -yoo -ballo kle 'zi 'ke le do 'le bhe, 'bhe -o 'kpeelania -o ma. 'Dun- yaa dola -o 'kedo- 'kpo 'kpee 'ke 'bhe 'a 'lrokpa- ddo: «-Yoo -me za -la -yilrokpa zii' 'e ma ee? 'Bhe 'pegee 'ka 'pegee 'yee- -o -me pe jan -la wo zii' ee?» 'Bhe 'pegee ddo: «-Mela ma 'yoo- -ballo kle 'zi 'kele- ee?»

28 'Bhe klele 'te, 'ke le 'e -e yaa -yi gbo 'e 'tole -a noo-, 'kee- gele- -wa [la, 'bhεε- 'ke -ya pele- mεε mu 'e ni ddo:

29 «-Ka nu mεε 'lεε- -glin doo, 'mi -za 'oo -za mu 'la [kla 'elwale gban, -e 'mu 'kpen [pia 'η ni. -Doke' Mεε -Bhee Mi -Kpoooo Kriisi 'e 'yele- 'kele- oo.»

30 'Bhe klele 'te, 'ke -wa 'e ta mu 'e 'pwele, 'bhεε- 'ke -o nule- Zesu -glinyεr' noo-.

31 'Bhe 'waati 'e ba, Zesu a -klanlanae mu 'e 'yaa- matedo 'zi ddo: «'O Daan mi, 'e 'zoole-, pe sa bhle!»

32 'Dun-, -ya -lekwan 'mu ni ddo: «Pe 'la -yoo 'η 'koo 'ke 'bhe -o 'ke 'η 'bhle pe 'le, 'ka 'laa 'bhe do.»

33 'Bhe 'yi, 'ke -yaa- -klanlanae mu 'e -woo 'eke- -lrokpale ddo: «Taa- mεε 'ke mu -nwa pele nale -a ni ee?»

34 Zesu pe -o ni ddo: «'N' 'bhle pele 'e 'bhe -le 'ke 'η 'winbo- mi 'e 'bhe zru maza klele 'le, 'bhεε- -e ye 'la gbekpaa- 'η 'koo 'ke 'η 'bhe 'leyan-.

35 -Wa pe ddo: «-A -vinbwa mle yizie 'bhεε- pebhaa 'kan bhla 'e bho.» 'Dun- 'mi pe 'ka ni ddo -ka 'ka 'yεrkpa gba mu 'e ta laale doo, pebhaa mu 'e 'tranna-, 'bhεε- -o 'kan 'waati [bhwa gban!

36 Pebhaa 'kan mi 'e, -e -yaa pebhaa 'kanle- ma -sra 'sroowo-, 'bhεε- -yoo pebhaa mu 'e 'lekpa- zii' 'eke- ta 'ke -yoo to bole -yεr ma -si 'la -dan' 'laa -o -a ma 'bhe -zayi'. 'Bhe klegbaya do 'e 'yi, pebhε bo mi 'pegee pebhaa 'kan mi 'e -o mεε ple zrukpa' 'sroowo- 'eke- zi.

37 -Amasroyi, -o -goon 'la bo ddo: «Mεε do pebhε bo, 'bhεε- mεε -bhεeke' do pebhaa kan.» Wlan -le 'bhe -goon 'e 'le.

38 'Bhe ya 'e 'yi, 'mi 'ka 'winbwa- pebhaa 'kanyεr- noo- gba 'la 'ka 'laa -yrenbhlele 'bhe 'kpale ma 'bhe 'yi; mεε -bhεeke' mu -le -yrenbhla 'bhe gba 'e 'kpale- ma, 'bhεε- 'ka mu -o -tron 'sroowo zii' -o woye 'e ma.»

39 Samari mu -bebe -o [kpa Zesu 'yi 'bhe -wa 'e ta, le 'e -jan 'la [woa -o ni 'bhe -zayi' ddo: «'Mi -za 'oo -za mu 'la 'kpen [kla 'elwale gban, -e 'mu 'yipia [η ni.»

40 'Woo- Samari mu 'e 'bhole- Zesu -din, 'ke -o -sromabole -a ni ddo -e bo -o ba ye 'waati sa. -Ayile, 'kee- bole- -o ba -yεrkpaa' ple ta 'ezin-.

41 'Bhe klele 'te, 'ke mεε -bhεeke' -bebe 'e 'kpale Zesu 'yi 'ezin- -a 'gbu 'wojan- mu 'e ma.

42 'Woo- mεε mu 'e pe le 'e ni ddo: «'Waa 'o 'kpale- -a -yi 'bhi 'wojan- dron' 'e 'bhe ma, 'dun- 'woo [kpa -a -yi, -amasroyi 'o moo 'gbu 'a wojan mu 'e [maa, 'wa 'yaangwa- 'bhii- 'yele- 'ke 'drunyan 'yi mu 'e 'Bhee Mi kpataakpa 'e 'le.»

Zesu yeta mi -gbene do gbe -ne 'e 'bhele-

43 Zesu 'yanle -yεrkpaa' ple klelele 'bhe yre 'e [noo, 'kee- gele- Galile 'tre ta.

44 -Amasroyi 'yee- 'gbu 'a [pia- ddo: «'Waa -Waanbhaa' *-lela' janwo mi -ledo' a ma -a 'gbu a 'kleen 'yi.»

45 -E bhole 'dun- Galile 'kleen 'e 'yi, 'ke bhe [noo mεε mu 'e -wa 'kunle 'elrele. -Amasroyi Zesu -za mu 'la 'kpen [kla Paki 'feti 'e ta Zeruzalemu 'mu 'bhe mu [ya. -Amasroyi 'bhe mu 'gbu 'yaa- 'bhe 'feti 'e ta 'ezin-.

46 Zesu [nwa 'ezin- 'te Kana -wa 'e ta, Galile 'kleen 'e 'yi; -e -yi 'niinaa- 'ke -droo 'le 'elwale 'bhεε- -wa 'e ta. Yeta mi -gbene do -yaa ye, 'bhεε- ga -yaa 'bhe gbe -ne 'e ma Kapenomu.

47 'Bhεε-, 'yee- yeta mi -gbene 'e -ya male 'kaa Zesu -gwa Zude 'kleen 'e 'yi, 'bhεε- -e [nwa Galile 'kleen 'e 'yi, 'kee- gele- 'tenle- Zesu ma. 'Bhεε- 'kee- -sromabole Zesu ni ddo 'bhe ge -a gbe 'e 'bhee- Kapenomu. -Amasroyi -a gbe 'e 'yaa- zan klele 'ke 'siele.

48 Zesu pe -a ni 'te ddo: «'Ka nu bole 'bhεε- klele ma 'tanji ee? 'Ka 'laa so 'ka 'kpale 'η 'yi, 'ke 'naa 'sole- maza mu 'pegee 'kpeeleni maza mu klele 'ka 'yre ma ee?»

49 'Bhe 'yi 'te, 'ke 'yee- yeta mi 'e -ya zilkpale Zesu ni ddo: «Mεεzan, 'e 'zoole-, nu blaale- 'sani 'η gbe -ne 'e yaa nu gale.»

50 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni ddo: «Ge 'e ba -le ma, 'e 'ne -ya -yre ma.» 'Bhe [noo bhe, 'ke 'yee- mεε -ya 'kpale Zesu 'wojan- 'e 'yi, 'bhεε- 'kee- gele- -a ba -le ma.

51 -E -yaa -a ba -le ma zi 'e 'lii bhla 'la ba, 'ke -yaa' 'fe 'e [la yewone mu 'e 'nule -a -lepale, 'bhεε- 'ke -wa pele- -a ni ddo: «'E 'ne -ya -yre ma!»

52 'Bhe [noo bhe, 'ke -yoo -lrokpale ddo -a 'fle 'yi 'pooonaa- 'waati 'e -dela ba. 'Bhεε- -wa [pia -a ni ddo 'bhe -kla -yεrebhε bhlo bii 'waati 'e ba. 'Bhεε- 'waati 'e ba, -a 'fle 'yi 'la ga 'e -gwa -a ma.

53 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- -ne de 'e -ya 'yaangole ddo Zesu 'a [pia -a ni 'bhεε- 'waati 'e ba 'kaa: «'E 'ne -ya -yre ma.» -Ayile 'yee- -ne de 'e 'pegee -yaa' 'fa [la mu 'e -o 'kpen -o -kpa Zesu 'yi.

54 'Bhe -ne 'e 'bheeza- 'e, 'bhe -le [kla Zesu 'a 'sole- maza -toomasie -gboon ple mi klele 'le; -a 'san 'kee- go Zude 'kleen 'e 'yi, 'bhεε- 'kee- nu Galile 'kleen 'e 'yi.

**'KPALEYA 'PEGEE
'KPALEKLEYA**

5

Zesu-flugba do -bheela

1 'Bhe blaani 'waati sa 'kanle-, Zuufu mu a 'seri 'feti do -yaa, 'bhæe- Zesu -ja Zeruzalemu 'bhe 'feti 'e ta.

2 -Draa 'næ do -yaa 'yee- Zeruzalemu -wa 'e 'kpee, 'bhæe- -o -yaa 'bhe sii Zuufu wli 'e 'yi Betizata. 'Bhe -draa 'næ 'e yaa- 'fegwle- 'la 'mliŋgole -yaa Zeruzalemu zi 'bhe 'wlayre- 'la -din -o -yaa 'bhe sii <-Bhlaa mu wlayre>. 'Bhæe- 'kpaane 'soo dole -yaa 'yee- -draa 'e -din.

3 Gade mu -bebe 'yilale -yaa 'bhe 'kpaane mu 'e [la: 'e pe -yre 'wi mu oo, -flugba mu oo, 'bhe 'pegee mæe gaan 'siele- 'mu 'kpen. [-O 'kpen 'yaa- -yi 'e 'bhæe- beenle 'e magben 'zi.

4 -Amasroyi -Waanbhaa' a -mlæke' do -yaa zinaa' 'yee- -draa 'e ba 'waati 'ke ba, 'bhæe- -e -yaa bæen. 'Kee- -yaa -yi 'e bæen 'waati 'la ba, 'bhæe- 'ke gade mi 'oo gade mi 'la 'yaa- bo 'a ba 'elwale gade mu -vin mu 'e 'læe, 'bhe gade mi 'e 'yaa- bhæe.]

5 'Bhæe- 'dun-, 'gade mi do -yaa ye, 'bhe læe mia do bhe vu ta 'srwaa- 'ke ga -o 'bhe ma.

6 'Bhe 'yi, Zesu 'yee- gade mi 'e yilale yele, 'bhæe- -ya 'yaangole 'bhii- -yaa' ga 'e [mwa gban -a ma, 'ke -ya -lrokpale doo: «'Yoo- -a zi 'bhii- 'e 'bhæe æe?»

7 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- gade mi 'e -ya zikpale Zesu ni doo: «Mæzan, mæe 'kedo- 'kpo 'laa -o 'ŋ 'koo, 'ke 'bhe 'ŋ bo -yi 'e ba 'ke -wa bæenle -saan 'waati 'la ba. 'Bhæe- 'ke 'ŋ 'yoo- ge 'zi bole -a ba 'waati 'la ba, mæe -bhæeke' do ge bole a ba 'mi 'læe.»

8 'Bhæe- Zesu pe -a ni 'te doo: «'E 'wlen-, 'bhæe- 'e 'yila- -saa 'e 'si, 'bhæe- 'taawo.»

9 'Bhe yre do 'e [nnoo bhe, 'ke 'yee- mæe 'e 'bheele, 'ke -ya yila- -saa 'e 'sile, 'bhæe- 'kee- 'taawole. 'Dun- 'bhe [kla Zuufu mu a *-yitre' yi 'e 'bhæe- ma.

10 'Bhæe- 'ke Zuufu -kunlii mu 'e -za pele- 'yee- mæe 'e ni doo: «'Yitre' yi -le -zon 'de! 'Bhæe- -kooa' 'tonj 'e ta, 'bhe 'senj 'laa -o 'e ni 'kee 'taawo- 'e 'yila- -saa 'e 'le 'e 'koo.»

11 'Bhe 'yi 'te, 'ke 'yee- mæe 'e -ya lekunle -o ni doo: «Mæe 'la zan 'ŋ 'bheela- 'bhela- 'a [pia 'ŋ ni doo: <'E 'yila- -saa 'e 'si, 'bhæe- 'e 'taawo.»

12 'Bhe klele 'te, 'ke -wa -lrokpale 'kaadoo: «Mæe 'e -de 'gbu -le 'a [pia 'e ni doo: <'E 'yila- -saa 'e 'si, 'bhæe- 'e 'taawo- æe?»

13 'Dun- 'yee- mæe 'la 'bheela-, yaa -yaa -a -bhe mi 'e do. -Amasroyi Zesu 'trunwoa [zamaa' 'la 'yaa- 'bhe yre 'e [nnoo 'mu 'e 'plen-.

14 'Bhe blaani boola 'e zi, 'ke Zesu 'lepale 'klele- -Waanbhaa' Gba 'Fæ -Gbæne 'e [la, 'bhæe- 'ke -ya pele- -a ni doo: «'E 'tronbado

doo, 'e 'bheelawoa -zon bhe, 'yaa -za 'yoo- klele 'ezin-, 'kooko- -za 'bhæeke do laa nu 'tenle- 'e ma 'ke 'bhe 'yoo- -yiya' 'kelæe- ni.»

15 'Bhe 'yi 'te, 'ke 'yee- mæe 'e -e gele- -a pele Zuufu -kunlii mu 'e ni doo mæe 'la zan 'a 'bheela- -o 'bhe sii Zesu.

16 'Bhela- -yile, -a 'san 'bhe yi 'e ma, Zuufu -kunlii mu 'e -o Zesu 'yrebatedole -saan, -amasroyi -e 'bhe mæe 'e 'bheela- -waa' -yitre' yi do -la ma.

17 'Dun- Zesu pe -o ni doo: «'Ŋ De -Waanbhaa' -o yewo 'zi 'tanji 'kee- nu 'tenle- -zon ma, 'bhela- -yile 'mi -o yewo 'zi 'ezin-.»

18 'Bhe -jan 'e -zayi', Zuufu -kunlii mu 'e 'yaa- deyre baan' -glin 'zi, -amasroyi -e -yitre' yi 'e 'yisiela, 'bhæe- -e -Waanbhaa' 'sii zii' -a De kpaataaka 'le. 'Bhæe- 'ezin-, -ya 'gbu 'kpa zii' -Waanbhaa' ma, 'ke -ya kle 'bhii- -o 'pegee -Waanbhaa' gblaanya 'e so 'eke- ni.

-Waanbhaa' Gbe 'e gblaanya

19 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu -jan 'e 'sile-, 'bhæe- 'ke -ya pele- -o ni doo: «'Mi pe 'ka ni 'ŋ 'sowæe- ma doo: -Ne 'e yaa so -za 'kedo- 'kpo klele- -a 'gbu 'koo. 'Ke -ya De [ya -za 'la kleyre nnoo-, -e 'bhæe- kle. -A De -za 'oo -za 'la kle, -e 'bhæe- kle 'ezin-.

20 -Amasroyi, -Ne 'e -za so -a De ni, 'bhela- -zayile, -a De -o -za 'oo -za 'la kle 'zi, 'bhe 'gbu 'bhe zron -a ni. 'Bhæe- 'dun-, -e nu -za 'bhæeke mu zronle -a ni 'ke 'mu gblaani -yiya' 'ke mu 'læe- ni, 'bhæe- 'mu nu 'ka 'kpeelenile 'ka ma.

21 -Amasroyi, -a De gbaa mu bwe gale ba gone- 'la gbæen-, 'bhæe- -e bole -yre ma -si 'na gbe dræwo -o ni, 'bhe klegbeya do 'e gbæen-, 'ke bole -yre -si 'nale- -swa -Ne 'e ni mæe 'la zan ni, -e 'bhæe- na -ezin-.

22 -Ne De 'e yaa mæe 'kedo- 'kpo 'kitikan, 'dun- -e bhaaplen mu 'kpen 'kitikanle 'senj 'naa- -a Gbe 'e ni,

23 'kooko- mōkpen' -Ne 'e 'ledo- -a ma 'bhii- -wa De 'e 'ledo' a ma gone- 'la gbæen-. 'Ke mæe 'la zan laa -Ne 'e 'ledo- -a ma, 'bhe zan laa -a De 'la 'bhe 'a winbwa- 'bhe 'ledo- a ma 'ezin-.

24 «'Mi pe 'ka ni 'ŋ 'sowæe- 'gbu 'e ma doo: 'ke mæe 'la zan 'e 'tronkpa- 'ŋ 'wojan- mu 'e [la, 'bhæe- 'ke -ya -kpa mæe 'la zan 'ŋ 'winbwa- 'bhe 'yi, bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma -o 'bhe zan 'koo. Waa nu 'bhe zan 'kitikanle, 'dun- 'bhe zan -gwa ga a pe zi 'e ta, -e [wlaa -dan' 'laa -o bole -yre ma -si 'la ma 'bhe 'yi gban.

25 'Mi pe 'ka ni 'ŋ 'sowæe- ma doo: Gbaa mu nu *-Waanbhaa' Gbe 'e 'weli- male 'waati 'la ba 'bhe 'waati 'e 'bhe -o zan bhole, 'bhæe- 'dun- 'bhe bhla 'e [bhwa gban -zon. 'Ke mæe 'la zan mu 'a -weli' 'e [maa, 'bhæe-

-e -jan 'kela □woa 'ke -o □dwa 'bhe □la, 'mu nu bole -yre ma -si 'e 'srōowole.

²⁶ -Amasroyi, 'bhe 'sen -o -ne De 'e ni 'kee-bole -yre ma -si na mēē mu ni gōne- 'la gbēen-, -e 'bhēē- yeke- 'sen 'naa- -a Gbe 'e ni 'ke 'bhe bole -yre ma -si na bhaaplenj mu ni 'bhēē- gbēen-.

²⁷ 'Bhēē- 'ezin-, 'η De bhaaplenj mu 'kitikan 'sen 'naa- 'mi ni, -amasroyi 'mi -le 'ke Bhaaplenj Gbe 'e 'le.

²⁸ 'N 'yoo- zan -jan 'la 'wolē- 'ka ni -ge bhe 'bhe 'laa klele 'ka ma 'kpeeleni maza 'le, -amasroyi 'waati do -o zan bhole, mēē 'la zan mu 'kpen -gaa gban, 'mu nu Bhaaplenj Gbe 'e 'weli- male.

²⁹ 'Ke 'bhe □kla, 'woo- gbaa mu 'e -o nu 'pwēle- bu mu 'e 'yi. 'Bhe 'yi 'te, -o 'ke mu 'la -za 'wlan □kla 'elwale -so, 'mu nu -bwele gale ba, 'bhēē- 'mu nu bo gbe drēewole 'mu yre ma -Waanbhaa' ba. 'Dunj- -o 'ke mu 'la -za 'yoo- mu □kla 'elwale -so, 'mu nu bwele gale ba, 'bhēē- -o 'mu 'kitikan.»

³⁰ Zesu pe -o ni 'ezin- dōo: «'Naa so -za 'kedo- 'kpō klele- 'η 'gbu ma. -Waanbhaa' 'kela □woa 'η ni, 'η mēē mu 'kitikan 'bhēē- ta. 'An 'yaango- 'bhii- 'η mēē mu 'kitikan wlan ma, -amasroyi, 'naa -o 'η 'gbu zru maza kle yre -glin 'zi, 'dunj- mēē 'la zan 'η 'winbwa- 'η 'bhēē- zan zru maza kle 'zi.»

-O -jan mu 'la □woa Zesu ba zayi'

³¹ «'Ke 'η 'gbu -o 'η 'gbu 'sreya- kle 'zi, 'η 'gbu a pe 'sreya- 'e 'bhe 'laa -o 'ke wlan 'le.

³² 'Dunj- mēē -bhēēke' do -le 'mi 'sreya- kla, 'bhēē- 'an 'yaango- dōo -e 'mi 'sreya- 'la □kla, 'bhe -o 'ke wlan 'le.

³³ 'Ka mēē mu winbwa- Mēē Wiinjfe' Mi Zaan ba, 'bhēē- -e 'mi 'sreya- 'la □kla, wlan -le 'bhe 'le.

³⁴ 'Mi maza laa -o bhaaplenj do ma 'ke 'bhe zan 'mi 'sreya- kle; 'dunj- 'η 'bhe 'pe zii' 'bhe 'pe gbeya 'e 'yi bhe, 'kooko- 'ka so gole- -za 'yi.

³⁵ Zaan -yaa 'bhii- -lanbha do 'la -wa □bhia, 'bhēē- -yoo mēē mu 'e takan' zii'. 'Bhēē- 'ka -dwa -a -la 'ke 'ka 'ka zrukpalaa 'waati sa ba -yaa' 'tebhile 'e ba.

³⁶ 'Dunj- pe 'la 'bhe -o 'mi 'sreya- kle 'zi, 'bhe gbalaan -yiyi' 'ke 'bhe 'kan Zaan 'mi 'sreya- 'la □kla 'bhe ta. -Amasroyi, 'η De -Waanbhaa' ye mu 'la gbekpaa- 'mi 'kōo, 'bhēē- 'ke 'mi -o 'mu 'wo zii' bhe, 'bhe kleza mu 'e 'mu -le 'a zron 'ka ni 'bhii- 'η De -Waanbhaa' -le 'mi 'winbwa-.

³⁷ 'Bhēē- 'η De -Waanbhaa' 'la 'mi 'winbwa- 'bhe 'gbu -le 'mi 'sre 'le. 'Bhēē- 'dunj- 'ka mu 'laa -a -weli' male -lido', 'bhe 'pegee 'ka 'laa 'a wleyi' 'yele- -lido'.

³⁸ 'Ka 'laa -yaa' -jan mu 'e 'kpa 'ka 'kpee, -amasroyi 'ka 'laa 'ka kpa -e mēē 'la zan winbwa- 'bhe zan 'e 'yi.

³⁹ 'Ka -Waanbhaa' a 'Sewe mu 'e 'yi jan mu 'e daan 'elrele 'gbu, -amasroyi 'ka 'kpee ma, 'ka nu bole -yre ma -si 'la -danj' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'srōowole 'wola- ma: 'bhēē- 'dunj-, 'woo- 'sewe mu 'e 'yi jan mu do 'kpō 'e 'wole- 'mi 'sreya- kle.

⁴⁰ 'Bhēē- 'ka 'laa -a zi 'ka nu 'mi ba, 'kooko- 'bole -yre ma -si 'la -danj' 'laa -o 'bhe ma 'ka 'bhe 'srōowo-»

⁴¹ «'Naa -o 'η 'gbu 'tobholeya -glin 'zi bhaaplenj mu 'kōo.

⁴² 'Bhēē- 'dunj-, 'mi 'gbu 'a 'yaandō- 'bhii- -Waanbhaa' a 'soniya 'e yaa -o 'ka zru 'e 'yi.

⁴³ 'Mi □nwa 'η De 'to 'e 'bhēē- 'yi, 'bhēē- 'ka laa -o dō 'zi -a -la 'ke 'ka 'mi kun 'elrele. 'Dunj-, 'ke mēē -bhēēke' do □nwa 'bhe 'gbu 'to 'yi, 'ka 'bhe zan 'e kun 'elrele!

⁴⁴ 'Bhēē- 'ka so 'ka 'kpale 'η 'yi 'nale- -a ma eē? -Amasroyi 'ke 'ka 'eke- 'tobhō-, 'bhe -le so 'ka ni, 'bhēē- 'tobholeya 'la da -Waanbhaa' do -kplēn ba, 'ka mu laa 'bhe ziglin.

⁴⁵ Yaa klele 'ka ni 'bhii- 'mi -le nu -lale' 'ka ta 'η De -Waanbhaa' -yre □la. 'Ka 'ka 'yrikpaa- *Moizi 'la ta, 'bhe -le nu -lale' 'ka ta.

⁴⁶ 'Ke 'ka 'ka 'kpa bi Moizi 'yi kpataakpa, 'ka 'yaa- nu 'ka 'kpale- 'mi 'yi 'ezin-, -amasroyi 'yee- Moizi 'gbu 'mi a -janwaa -yaa' 'sewe 'e 'yi.

⁴⁷ 'Dunj- 'ke 'ka 'laa 'ka 'kpale- -e -za mu 'la yōondia- 'mu 'yi, 'ka so 'ka 'kpale 'mi 'wojan- mu 'e 'yi 'nale- -a ma eē?»

6

Zesu pele □naa mēē 'waa 'soo (5.000) ni (Matie 14.13-21; Maki 6.30-44; Luki 9.10-17)

¹ 'Bhe blaam, 'ke Zesu 'pegee -yaa' -klanlāne mu 'e -o 'kanle Galile -draa 'yre gbē do 'e ta. -O -yaa 'bhe -draa 'e sii 'ezin- Tiberiadi -draa.

² 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke -zamaa' -gbēne do dōle- -a zi 'bhe yre 'e □nōo 'ezin-; -amasroyi -o -yaa Zesu 'ye zii' 'sole- maza mu kleyre nōo- 'kee- gade mu 'e bhee.

³ Zesu 'pegee -yaa' -klanlāne mu 'e □saan gōon do wiinj-, 'bhēē- 'ke -o yaale' 'bhe □nōo ye.

⁴ 'Dunj- Zuufu mu a Paki 'feti 'e □bhwa gban 'e -din.

⁵ Zesu a ngblo -lawlenle, 'ke -a -yrekpale -zamaa' 'sre do ma 'ke 'bhe mu -o zan -a ba -yre ta; -ayile 'kee- Filipu 'lrokpale dōo: «'Kōo' nu 'solē- pele -lope' -srōowole 'naa -a ma eē, 'bhēē- -kōo 'a na mēē mu 'lēē- ni eē?»

⁶ -E Filipu 'lrokpaa- 'bhe gbēen- bhe, -amasroyi, -e -yaa zi 'bhii- -e 'bhe 'liijan- ma; 'kebhlaale, -e -yaa zan -za 'la klele, -a 'gbu 'yaa- 'bhe dō.

7 'Bhe klele 'te, 'ke Filipu 'a zikpale 'a ni dɔɔ: «'Ali- 'kee yetane a mle 'srwapple-ta -sra 'e 'kpen □wlaa pebhle 'yi, 'bhɛɛ- 'kooko- -o 'kpen do do 'yee- pebhle 'e sane-sane- bhle, 'bhe 'laa nu -o mabhɔle.»

8 'Bhe □nɔɔ bhe, 'ke -yaa- 'klanlɛn 'la -o -yaa 'bhe sii Andre, 'bhɛɛ 'ke 'bhe 'yaa-Simɔ Pieri 'nwagwɛn- 'le bhe, 'bhe pe -a ni dɔɔ:

9 «'bluu 'yri 'soo 'pegee kaa ple -o -ne -zwanne do 'kɔɔ -ge. 'Bhɛɛ- 'bhe mu sɔ -mela -yanwole -zamaa' 'srɛ 'lɛɛ- ma ɛɛ?»

10 Zesu pe -o ni te dɔɔ: «-Kaa pe mɛɛ mu 'e ni 'kaa -o yala-». -Bɔn -dɔɔ -bebe 'yaa- 'bhe yrɛ 'ɛ □nɔɔ. 'Bhɛɛ- -o -yala' 'te; 'bhɛɛ- -o ba 'gwlaan- mu 'ɛ 'yaa- bhɔ 'gwlaan- waa 'soo -din (5.000).

11 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'bluu 'soo 'ɛ 'sile-, 'kee- -Waanbhaa' 'pubɔle -o ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- dɔɔ -woo -yiciɛn' mɛɛ mu 'la 'yaale -yaa 'tre ma 'mu ma. 'Bhɛɛ- -e kaa mu 'ɛ 'sile-, 'ke -yoo nale- -o ni 'bhe klegbeya dɔɔ 'ɛ 'yi 'ezin-. -O maza -yaa pele yeke- 'la ma, -o 'kpen 'bhɛɛ- 'srɔɔwoa-.

12 -O kpɛdɔle -yaan 'waati 'la ba, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa- 'klanlɛn mu 'ɛ ni dɔɔ: «-Ka 'bluu kpu mu 'la □bwa 'mu 'wloo-, 'kooko- waa sie.»

13 'Bhe klele 'te, mɛɛ mu 'ɛ 'yanle- pebhlelele, 'bluu kpu mu 'la □bwa 'woo- bluu 'yri 'soo 'ɛ blaan; -o 'mu 'wloola-, 'bhɛɛ- -o mu □kla ciɛ -ne 'yan vu ta ple.

14 'Bhe ya 'ɛ 'yi, mɛɛ mu 'ɛ -wa yele 'bhii- Zesu 'bhe 'sole- maza 'ɛ □kla, 'ke -wa pele- dɔɔ: «Mɛɛ 'lɛɛ- 'yele- 'ke -Waanbhaa' *-lela' janwo mi 'la 'yaa- nu nule 'drunyan 'yi 'bhe 'le kpataakpa.»

15 Zesu 'a 'yaangole 'bhii- -o -yaa nu -a 'kunte- kpanma, 'bhɛɛ- -wa kle 'ke -bh- lengbe do 'le, 'kee- gole- -o plɛŋ- swɛŋ, 'bhɛɛ- 'ke -a do -kplɛn ge gbe drɛɛwole vle goon 'ɛ 'wiin-.

Zesu 'taawo zii' -draa 'ɛ ta (Matie 14.22-27; Maki 6.45-52)

16 'Bhe yroma do 'ɛ zi, 'ke yaa -klanlɛn mu 'ɛ -o gele- -draa 'ɛ 'le ma.

17 'Bhɛɛ- 'ke -o 'sanle -yitakon do 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -o -draa 'ɛ takanle 'sanle 'ke -o ge Kapenomu -wa 'ɛ ba yrɛ ta. -Fitrii' □kpaabgan, 'ke Zesu 'laa 'ten -o ma.

18 'Dun- -draa 'yi 'ɛ 'pɔɔ mu 'ɛ 'yaa- beɛn 'zi, -amasroyi -ploɔ -ghane do -yaa 'kan zii'.

19 -Woo plɛngole -draa 'ɛ 'le ma kilo 'srwado- yeke- 'yi 'waati 'la ba, 'ke -o -yrekpale Zesu ma 'ke 'bhe -o 'taawo zii' -yi 'ɛ ta, 'bhɛɛ- 'bhe 'yaa- 'bhe mabɛɛn- 'zi -yitakon 'ɛ -din; -ayile 'ke -gblaan 'klale -o -yi.

20 'Dun- Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Mi -le 'kele-, 'ka 'laa -gblaanle'!»

21 'Bhe klele 'te, -o -yaa -a zi 'bhii- Zesu 'san -o zi -waa- 'yitakon 'ɛ 'yi. 'Dun- 'bhe yrɛ do 'ɛ □nɔɔ bhe, 'ke -yitakon 'ɛ 'bhɔle- -o -yaa ge 'zi yrɛ 'la □nɔɔ 'bhe □nɔɔ.

-Zamaa' 'ɛ -woo Zesu ziglin- 'zi

22 'Bhe yi 'ɛ ta tooklin- yi 'le, -zamaa' 'lɛdo- 'la □bwa -draa 'yrɛ gbe do 'ɛ ta, -wa 'yaangwa- dɔɔ -yitakon do 'kpo -le -yaa ye, 'bhɛɛ- Zesu 'pegee -yaa- 'klanlɛn mu 'ɛ waa gele 'eke- zi 'bhe -yitakon 'ɛ 'yi; 'dun- -yaa- 'klanlɛn mu 'ɛ do -kplɛn -le -saan 'bhe 'yi 'bhɛɛ- -o -ja.

23 'Bhɛɛ- 'woo- mɛɛ mu 'ɛ -wa yele 'bhii- -yitakon 'bhɛɛke mu -daa Tiberiadi -wa 'ɛ ta, Mɛɛzan -Waanbhaa' 'pubwa- 'bluu mu 'ɛ ma, 'bhɛɛ- -woo □bhla yrɛ 'la □nɔɔ, 'bhe -yitakon mu 'ɛ □nwa 'bhe 'yrɛ 'ɛ -din.

24 'Bhɛɛ- -zamaa' 'yrɛ 'laa 'kpalawole Zesu 'pegee -yaa- 'klanlɛn mu 'ɛ ma, 'ke -o bole- 'bhe -yitakon mu 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- Zesu ziglinyɛ nɔɔ- Kapenomu.

Zesu -le 'ke pebhle 'la -si na mɛɛ ni 'bhe 'le

25 -O tenle- -a ma -draa 'ɛ 'yrɛ gbe do 'ɛ ta, 'ke -wa -lɔkɔpale dɔɔ: «'O Daan mi, 'ɛ □nwa 'waati 'ɛ -dela ba -ge ɛɛ?»

26 Zesu 'a 'lekwan- -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'ɲ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ 'ka 'laa -o 'ɲ ziglin- 'zi 'ka 'sole- maza mu 'la □ya 'mu -zayi', 'dun- 'ka -o 'ɲ ziglin- 'zi win 'la ma 'bhe -le dɔɔ 'ka 'bluu □bhla, 'bhɛɛ- 'ka kpɛdwa-.

27 'Ka 'laa yewole pele 'la 'bhe -o 'ke 'siepe- 'le 'bhe 'kaama-, 'dun- -ka yewo pele 'la 'ke 'bhe mɔ, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe bole -yrɛ ma -si na mɛɛ ni 'bhɛɛ 'kaama-. 'Bhe pele -gloɔn 'ɛ Bhaapɛŋ Gbe 'ɛ nu 'bhɛɛ- 'nale- 'ka ni. -Amasroyi -a De -Waanbhaa' 'bhe a -gloɔya' yoon -kpalaa' 'yela- ta.»

28 'Bhe 'yi bhe 'te, 'ke -o Zesu 'lɔkɔpale dɔɔ: «'O -mɛ pe za -la kle, 'bhɛɛ- 'o -Waanbhaa' zru ma ye mu 'ɛ wo ɛɛ?»

29 Zesu 'bhe 'lekwan- -o ni dɔɔ: «-Waanbhaa' a zru ma yewole 'ɛ 'bhe -le 'ke 'ka 'ka 'kpa -e mɛɛ 'la zan winbwa- 'bhe zan 'ɛ 'yi.»

30 -O Zesu 'lɔkɔpaa- 'ezin- dɔɔ: «'E sɔ 'sole- maza 'gbu 'ɛ -de 'gbu -la klele-, 'bhɛɛ- 'ke 'o 'bhe □ya, 'woo kpa 'ɛ 'yi ɛɛ? 'E sɔ -mɛ za 'gbu -la klele- ɛɛ?»

31 'O -gbɔɔ mu pebhle 'la -wa sii mani 'bhe □bhla -kpe 'ɛ ta 'bhii- -Waanbhaa' a 'Sewe' 'ɛ -ya -pia gɔnɛ- 'la gbɛɛn- dɔɔ: «-Yoo -gbaa 'bluu 'la -daa lafle' 'yi 'bhɛɛ- ba 'kaa -wa bhle.»

32 Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'ɲ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ 'bluu 'la -daa lafle' 'yi *Moizi 'laa 'bhe 'nale- 'ka ni. 'Dun- 'ɲ De -le 'bluu -zeze 'gbu 'la da lafle' 'yi 'bhɛɛ- na 'ka ni.

33 -Amasroyi -Waanbhaa' 'bluu 'la na bhaapɛŋ mu ni, 'bhe -le 'ke mɛɛ 'la zan

da lafle' 'yi, 'bhεε- -e -si na 'drunyan 'yi mu 'ε ni 'bhε zan 'ε 'le.»

³⁴ 'Bhε klele 'tε, 'ke -wa pele- Zesu ni dɔɔ: «O Daan mi, 'o gba yikpen- ta 'bhε 'bluu 'ε ba.»

³⁵ 'Bhε klele 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Mi -le 'ke 'bluu 'la -si na mεε ni 'bhε 'le. 'Ke mεε 'la zan -nwa 'mi ba, gbon laa nu 'bhε zan 'ε dele -titi. 'Bhεε- 'ke mεε 'la zan 'ε [kpa] 'mi 'yi, -yi 'mi -lɔ 'laa nu 'bhε zan 'ε dele -titi.

³⁶ 'Mi 'a [pia] 'ka ni dɔɔ 'ka 'η [ya, 'bhεε- 'duŋ- 'ka 'laa 'ka kpa 'η 'yi.

³⁷ 'Ke 'η Dε mεε 'oo mεε 'la zan -naa 'η ni, 'bhε zan nu nule 'mi ba. 'Bhεε- 'ke mεε 'la zan -nwa 'η ba, 'naa nu 'η -bangole 'bhε zan 'ε 'yi.

³⁸ -Amasroyi 'naa dale lafle' 'yi 'η 'gbu zru maza kle zayi', 'duŋ- 'η -daa lafle' 'yi 'η 'winbɔ- mi -la zru maza kle zayi'.

³⁹ 'Duŋ- mεε 'la zan 'η 'winbwa-, 'bhε zru maza 'ε 'bhε -le -ge: -Ya zi 'bhii- -e mεε mu 'la 'kpen 'naa- 'η 'ni, 'naa -o do 'kpo 'nile-, 'bhεε- 'duŋ- 'ke -o 'kpen bwe gale ba 'drunyan 'yan yi 'le.

⁴⁰ 'N Dε -Waanbhaa' zru maza 'ε 'yele- -ge: -Ya zi 'bhii- 'ke mεε mu 'la 'kpen -a Gbe 'ε [ya, 'bhεε- -woo -kpa -a -yi, 'bhε zan mu 'ε -o bole -yɛ ma -si 'ε 'sɔɔwo-; 'bhεε- 'mi 'gbu nu -o bwele gale ba 'drunyan 'yan yi 'le.»

⁴¹ 'Bhε klele 'tε, 'ke Zuufu -kunlii mu 'ε -o Zesu 'tɔpele 'sanle -o -lɛla-, -amasroyi -ya -pia dɔɔ: «'Mi -le 'ke 'bluu 'la -daa lafle' 'yi 'bhε 'le.»

⁴² -O -yaa 'pe 'zi dɔɔ: «-εε! Zozefu gbe Zesu 'ε yaa 'kele- εε? 'Wa dε 'pegee -a nεε dɔ, -e [kla] 'nale- 'bhεε- -ya pe 'zi dɔɔ -e -daa lafle' 'yi εε?»

⁴³ 'Bhε klele 'tε, 'ke Zesu 'a 'lekunle -o ni dɔɔ: «-Ka 'laa 'η 'tɔpele 'ka 'lɛla 'eke- plɛŋ-.

⁴⁴ Mεε 'kɛdo- 'kpo 'laa sɔ nule- 'mi ba, 'ke 'η Dε -Waanbhaa' 'la 'bhε 'η 'winbwa- 'bhε 'laa 'nule- 'bhε zan 'ε 'le 'mi ba, 'bhεε- 'mi 'a bwe gale ba 'drunyan 'yan yi 'le.

⁴⁵ -Waanbhaa' -lɛla- janwo mu 'ε 'ke mu -jan 'lεε- 'bhε [woa] dɔɔ: «-Waanbhaa' nu -o 'kpen daanle.» 'Ke mεε 'oo mεε 'la zan 'ε 'tronkpa- 'η Dε wojan 'ε [la, 'bhεε- 'kee- dwa -a -la, 'bhε zan 'ε nu 'mi ba.

⁴⁶ Yaa klele 'bhii- mεε 'ke 'η Dε -Waanbhaa' [ya, 'ke yaa 'e go mεε 'la zan do -kplɛn -daa -Waanbhaa' ba 'bhε zan -le 'a [ya.»

⁴⁷ «'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ: 'ke mεε 'la zan 'ε [kpa] 'mi 'yi, 'bhε zan bole -yɛ ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhε ma 'bhε 'sɔɔwo-.

⁴⁸ 'Mi 'gbu -le 'ke pebhle 'la -si na mεε ni 'bhε 'le.

⁴⁹ 'Elwaleta -sɔ, 'ka -gbɔɔ mu 'ε -o -yaa pebhle 'la sii mani 'bhε bhle -kpe 'ε ta, 'bhεε- 'duŋ- -o -gaa.

⁵⁰ 'Duŋ- pebhle 'la -daa lafle' 'yi 'ke mεε 'la zan 'bhε [bhla, 'bhε zan laa nu gale.

⁵¹ 'Mi 'gbu -le 'ke pebhle 'yɛ male 'la -daa lafle' 'yi 'bhε 'le. 'Ke mεε 'la zan 'bhε pe 'ε [bhla, 'bhε zan nu bole 'bhε 'yɛ ma yikpensee ta 'ke -dan' 'laa kle 'bhε ma. 'Bhεε- 'η nu pebhle 'la 'nale 'bhε zan ni, 'bhε -le 'ke 'η 'flε 'ε 'le. 'Mi -o 'η 'flε 'ε 'na zii', 'kooko- 'drunyan 'yi mu 'ε bole -yɛ ma -si 'sɔɔwo- 'bhε ma.»

⁵² 'Bhε klele 'tε, 'ke Zuufu mu 'ε -o -zaabole 'sanle 'egbole 'eke- plɛŋ-, 'ke -wa pe dɔɔ: «'Bhε sɔ klele- 'nale- 'bhεε- mεε 'lεε- sɔ -a 'flε 'ε 'nale 'o ni 'kaa 'wa 'bhle εε?»

⁵³ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ: 'ke 'ka 'laa Bhaaplɛŋ Gbe 'ε 'flε 'ε 'bhlele-, 'bhεε- 'ke 'ka 'laa -a yien 'mile-, 'ka 'laa nu bole -yɛ ma -si 'sɔɔwole 'ka 'gbu 'yi.

⁵⁴ 'Ke mεε 'la zan 'η 'flε 'ε [bhla, 'bhεε- 'ke -yoo 'η yien 'ε 'mia-, bole -yɛ ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhε ma 'bhε -o 'bhε zan 'kɔɔ; 'bhεε- 'mi nu 'bhε zan 'ε bwele gale ba 'drunyan 'yan yi 'le.

⁵⁵ -Amasroyi, 'η 'flε -yoo 'ke pebhle -zeze 'gbu 'le, 'bhεε- 'η yien 'ε 'bhε -o 'ke mipe -zeze 'gbu 'le 'ezin-.

⁵⁶ 'Ke mεε 'la zan 'η 'flε 'ε [bhla, 'bhεε- 'ke -yoo 'η yien 'ε 'mia-, 'bhε zan bo 'mi 'yi, 'bhεε- 'mi bo 'bhε zan 'ε -yi 'ezin-.

⁵⁷ 'N Dε 'la -yoo 'η 'winbwa- -ya -yɛ ma, 'bhεε- 'η 'yoo- 'η 'yɛ ma 'yela- 'sroyi. 'Duŋ- 'ke mεε 'la zan 'η 'flε 'ε [bhla, 'bhε zan nu bole 'bhε 'yɛ ma 'mi 'sroyi.

⁵⁸ Pebhle 'la -daa lafle' 'yi 'yele- -ge. Yaa -o 'bhii- 'ka -gbɔɔ mu 'kela [bhla, 'bhεε- waa bole -yɛ ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhε ma 'bhε 'sɔɔwole, 'bhεε- -o -gaa. 'Ke mεε 'la zan 'yee- pebhle 'la -daa lafle' 'yi 'bhε [bhla, 'bhε zan nu bole 'bhε 'yɛ ma yikpensee ta.»

⁵⁹ Zesu 'bhε -jan mu 'la bhe 'mu [woa] 'ke -yoo Kapenɔmu Zuufu mu 'ε daanfe' 'ε [la.

Zesu a -jan mu 'ε -o bole -yɛ ma -si na mεε ni

⁶⁰ Zesu 'yanle- 'bhε -jan 'ε 'wolele 'tε, 'ke -yaa' -klanlɛne mu 'ε -bebe 'a 'pele dɔɔ: «-Jan 'lεε- 'bhε -o 'egbole 'dε, -dele sɔ dɔle- 'bhε [la εε?»

⁶¹ 'Bhε 'yi, 'ke Zesu 'a 'yaangole 'bhii- -yaa' -klanlɛne mu 'ε 'yaa- -a ma janwo 'zi -o -lɛla-. 'Bhela- -yile, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'Bhε -jan 'ε [sia] 'ka 'yi εε?»

⁶² 'Bhεε- 'ka nu -a pele 'nale- -a ma, 'ke 'ka *Bhaaplɛŋ Gbe 'ε 'sanle [ya] 'waati 'la ba, 'ke -yoo ge 'zi -e -yaa yɛ [lwa] 'la [nɔɔ] 'elwale 'bhε [nɔɔ] εε?»

⁶³ -Waanbhaa' Lii 'Wenj 'e 'bhe -le bole -yre ma -si 'na mee ni, 'bhe:- bhaaplenj laa so -si 'nale bhaaplenj ni. 'N -jan mu 'la [wowa 'ka ni bhe, 'ka *-Waanbhaa' Lii 'Wenj 'pegee bole -yre ma -si 'sroowo- 'mu -la ma.

⁶⁴ 'Dunj- 'ka 'ke mu laa -o 'mu 'kpa zii' 'mu 'yi.» -Amasroyi 'kee- san -yaa' ye 'e zisan' bhla zi 'e ma, mee 'la zan mu laa -yaa nu 'mu 'kpale- -a -yi -e -yaa 'bhe zan mu 'e do; 'bhe:- mee 'la zan -yaa nu -dawli' 'kpale- -a gbe ta, 'bhe:- -ya -lena' mee mu ni; -e -yaa 'bhe zan 'e do 'ezin-.

⁶⁵ Zesu pe 'bhe trala 'ezin- doo: «'Bhela- -zayile 'mi 'a [pia 'ka ni doo mee 'kedo- 'kpo 'laa so nule- 'mi ba, 'ke 'n De laa 'bhe 'senj 'nale- 'bhe zan 'e ni.»

⁶⁶ -A 'san 'bhe yi 'e ma, Zesu -a -klanlane mu 'e -bebe -o plengwa- -a ma, 'bhe:- waa -yaa ge a zi -li.

⁶⁷ 'Bhela- -zayile, 'ke Zesu -yaa' -klanlane vu ta ple 'e -o -lrokpale doo: «'Ka mu 'lee, 'ka mu laa -a zi 'bhii- 'ka go 'n zi 'ezin- ee?»

⁶⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Simo Pieri 'a 'lekunle 'a ni doo: «Meezan, 'o nu gele -de 'gbu ba ee? -Jan mu 'la bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe na bhaaplenj ni 'mu -o 'bhi 'la 'koo.

⁶⁹ 'Bhe:- 'woo [kpa 'mu 'yi, 'bhe:- 'wa 'yaango- doo 'bhii- 'bhi -le 'ke -Waanbhaa' Mee 'Wenj 'la [kpa bhaaplenj mu ni 'bhe 'le.»

⁷⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a zikpale 'a ni doo: «'Mi -le 'laa 'ka mee vu ta ple 'e makunle ee? 'Bhe:- 'dunj-, 'ka do -o 'ke -Setran' 'le!»

⁷¹ -E -yaa 'bhe -jan 'e 'wo zii' Zuda -la ma, Simo Isikarioti gbe, -amasroyi 'ali- -e -yaa Zesu a -klanlane vu ta ple do -la 'le bhe, 'yele- -yaa nu -dawli' 'kpale- Zesu gbe ta, 'bhe:- -ya -lena' mee mu ni.

7

Zesu neene- mu 'e waa -o kpa -a -yi

¹ 'Bhe blaen, 'ke Zesu 'kaanle Galile 'kleen 'e 'yi yrekpen- [noo. Yaa -yaa -a zi 'bhii- -e ge Zude 'kleen 'e 'yi, -amasroyi Zuufu -kunlii mu 'e 'yaa- deyre -glin 'zi.

² 'Bhe 'waati 'e ba, Zuufu mu a 'feti 'la -o -yaa 'bhe sii Tabeenaki ('bhe 'yi -le doo 'kpa [la 'yaaza- 'feti) 'bhe [bhwa gban bi 'e -din,

³ 'Bhe:- Zesu neene- mu 'e -o pe -a ni doo: «Go -ge, 'bhe:- ge Zude 'tre ta, 'kooko- 'yaa- -klanlane mu 'la -woo 'bhe yre 'e [noo ye, 'mu 'e kleza mu 'e ye 'ezin-.

⁴ 'Ke mee 'la zan -a zi 'bhii- mee mu 'a do, 'bhe zan laa -za mu kle gaanyi'. 'E 'sole- maza mu 'la kle 'zi bhe, 'e 'gbu zron mee mu ni, 'kooko- mokpen' 'e ye.»

⁵ Zesu neene- mu 'e 'yaa- 'bhe -jan -gloon 'e 'wo zii' -a ni, amasroyi 'mu 'laa -yaa 'e kpa a -yi.

⁶ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a -lekunle -o ni doo: «-Waanbhaa' 'waati 'la -dwa 'mi ni, 'bhe 'laa bhole -li; 'bhe:- 'dunj- 'waati 'e 'kpen -o 'elrele 'ka mu ma.

⁷ 'Drunyan ta mee mu 'e waa so 'ka mu mafinyanwole, 'dunj- -o 'mi mafinyanwo, -amasroyi 'mi -o -a pe 'zi doo -o kleza mu 'e -woo 'eyoole.

⁸ 'Ka mu, -ka ge 'yee- 'feti 'la bhe -a ta. 'Mi 'laa nu gele -a ta, -amasroyi 'an pe 'waati 'e yaa bhole -li.»

⁹ -E yanle 'bhe -jan mu 'e 'wolele -o ni, 'kee- bole- Galile 'kleen 'e 'yi.

Zesu -ja Tabeenaki 'feti 'e ta Zeruzalemu

¹⁰ Zesu neene- mu 'e gele blaen Zeruzalemu Tabeenaki 'feti 'e ta, 'ke 'yee- Zesu 'gbu gele 'yee- 'feti 'e ta 'ezin-. 'Dunj- yaa 'gbu mazronle mee 'kedo- 'kpo ni, 'bhe:- -a gaanle [bwa.

¹¹ Zuufu -kunlii mu 'e 'yaa- -a ziglin- 'zi 'bhe 'feti 'e ta, 'bhe:- 'ke -wa pe doo: «-Yoo 'naa- ma ee?»

¹² -Zamaa' 'e 'plenj- mee mu 'e 'yaa- zaabo 'zi -a ba zayi'. Mee 'ke mu -yaa pe 'zi doo: «Mee wlan -le 'kele-.» 'Bhe:- -a 'ke mu -yaa pe 'zi doo: «Wlan laa 'ke 'bhe 'le, -e mee mu 'e 'ni zii'.»

¹³ 'Dunj- mee 'kedo- 'kpo 'laa -yaa -janwo' zii' -a ma 'egboole, -amasroyi -o 'kpen 'yaa- -gblaen 'zi Zuufu -kunlii mu 'e 'lee.

¹⁴ 'Feti 'e [bhwa -a dreyi' bhla 'la ba, 'ke Zesu gele- wlale -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e [la, 'bhe:- 'kee- mee mu daanle 'sanle.

¹⁵ 'Bhe ya 'e 'yi, Zuufu -kunlii mu 'e 'kpeelenia -o ma, 'bhe:- -woo 'eke- -lrokpale -saan doo: «-E [kla 'nale- 'bhe:- 'yee- 'gwlaan- 'lee- -e -Waanbhaa' a 'Sewe 'e do 'bhe gbeen- -gee' ee, -amasroyi yaa 'sewe daanle -laku 'yi?»

¹⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'zikpale -o ni doo: «'An pe mee daangbeya 'e 'bhe 'laa da 'mi ba, 'dunj- 'bhe da -Waanbhaa' 'la 'mi 'winbwa- 'bhe- ba.

¹⁷ 'Ke mee 'la zan -a zi 'bhii- 'bhe -Waanbhaa' zru maza kle, 'ke 'an pe mee daangbeya 'e da -Waanbhaa' ba oo, 'kee- da 'n 'gbu a -glooya' -la ba oo, 'bhe zan nu 'bhe dole.

¹⁸ 'Ke mee 'la zan -o -janwo' zii' -a 'gbu a -glooya' ma, -ya 'gbu 'tobhoyre -la glin. 'Dunj- 'ke mee 'la zan -o mee 'la zan 'a 'winbwa- 'bhe 'tobhoyre -glin 'zi, 'bhe zan wlan pe, 'bhe:- bhla maza do 'kpo 'laa -o -a -yi.

¹⁹ *Moizi -le 'laa 'Tonj 'e 'nale- 'ka ni ee? 'Bhe:-, 'dunj- 'ka 'kedo- 'kpo 'laa 'yee- 'Tonj

'e 'klosikun. -Mele -kla 'bhεε- 'kaa- zi 'bhii- 'ka 'mi dε εε?»

²⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke -zamaa' 'ε -ya -lekunle dɔɔ: «Lii -yoo' -o 'e zi! -Dele 'e dεyre -glin 'zi εε?»

²¹ Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Mi 'sole- maza do 'kpo 'la -kla, 'bhεε- 'bhe -le 'ka 'kpen 'kpeelena 'ka ma!

²² Moizi 'kaa -ne 'gwlaan- mu wlaza 'kleen 'yi 'toŋ 'ε -dwa 'ka ni bhe, 'bhεε- 'duŋ- 'bhe 'kleen 'yi 'wlaza- 'toŋ 'ε 'bhe 'laa 'sanle- 'yee- Moizi ma, 'bhe zisaan- -koo' -gbɔɔ mu -la ma. 'Ali- 'yitre' 'yi ma, 'ka dɔ -a -la 'ke 'kaa -ne 'gwlaane- mu wla 'kleen 'yi.

²³ 'Ke 'ka sɔ -ne 'gwlaan- do wlale- 'kleen 'yi -yitre' 'yi 'ε ma, 'ke 'bhe 'laa Moizi a 'Toŋ 'ε 'yisε-, -mele -kla 'bhεε- 'ka -o 'ka zruplii- 'zi 'mi ma, -amasroyi 'mi mεε do -bheela -yitre' 'yi 'ε ma εε?

²⁴ 'Ka 'laa mεε mu 'kitikanle -o dɔgbeya ma, -ka mεε mu 'kitikan -ledɔɔleya -la ma.»

Zesu -le 'ke Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ 'ε 'le εε?

²⁵ Zeruzalemu -wa 'ε ta mu 'ε 'ke mu -yaa pe 'zi dɔɔ: «Waa -yaa 'yee- mεε 'lεε- 'yela- dεyre glin 'zi εε?

²⁶ -Ka 'ka 'yrekpa doo, -yoo -janwo' zii' mɔkpen' 'yre ma kpataakpa, 'bhεε- mεε 'kedo- 'kpo 'laa sɔ -jan 'kanle -a -le ma! Taa- -o -kunlii mu 'ε -wa [ya wlan ma 'bhii- 'yele- 'ke Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ KriSi 'ε 'le εε?

²⁷ Mεε 'lεε-, 'o mɔɔ 'a dayre dɔ; 'bhεε- 'duŋ-, 'ke Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ KriSi 'ε [nwa, mεε 'kedo- 'kpo 'laa nu 'bhe dayre 'ε dɔlε.»

²⁸ 'Bhe [nɔɔ bhe 'te, Zesu 'yaa- mεε mu 'ε daan 'zi bhla 'la ba -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'ε [la, 'ke -ya pele- 'egboole dɔɔ: «'Ka 'mi dɔ εε? 'Bhεε- 'ka 'mi dayre 'ε dɔ εε? 'Duŋ- 'naa 'nule- 'ŋ 'gbu ma, 'bhεε- mεε 'la zan 'ŋ 'winbwa- 'bhe zan -o 'ke wlan pe mi 'le. 'Ka 'laa 'bhe dɔ.

²⁹ 'Mi 'duŋ- 'a dɔ, -amasroyi 'ŋ da 'zi 'a -din, 'bhεε- 'yele- 'mi 'winbwa-»

³⁰ Zesu 'bhe 'pele- bhe, -o -yaa -a zi 'bhii- wa 'kun. 'Duŋ- mεε 'kedo- 'kpo 'laa 'a 'kunle-, -amasroyi -yaa pe 'waati 'ε 'bhe 'laa bhole -li bi.

³¹ 'Duŋ- -zamaa' 'ε 'plen- mεε -bebe 'ε -kpa a -a -yi, 'bhεε- -o -yaa pe 'zi dɔɔ: «'Ke Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ KriSi 'ε [nwa, -e nu 'sole- maza -bebe klele 'ke 'bhe kan mεε 'lεε- ta εε?»

Zuufu -kunlii mu 'ε -o -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'ε gooba mu 'ε 'ke mu winbwa- Zesu 'kunyre- nɔɔ-

³² -Zamaa' 'ε 'yaa- jan 'la 'wo zii' -o -lɛla' Zesu ba zayi', Farizi mu 'ε 'bhe [maa. -Ayile 'ke 'sraka 'lena -kunlii' mu 'ε

'pegee Farizi mu 'ε -o -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'ε gooba mu 'ε 'ke mu winbole Zesu 'kunyre- nɔɔ-.

³³ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele dɔɔ: «'Ŋ 'yoo- 'ka -din -sɔ 'waati sa, 'bhεε- 'ŋ nu gele mεε 'la zan 'ŋ 'winbwa- 'bhe ba.

³⁴ 'Ka nu 'ŋ ziglinle, 'bhεε- 'duŋ- 'ka 'laa nu 'ŋ 'yele-; -amasroyi 'ŋ nu klele yre 'la [nɔɔ 'ka 'laa sɔ gele- 'bhe [nɔɔ.»

³⁵ 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke Zuufu -kunlii mu 'ε -wa pele- 'eke- ni dɔɔ: «-E nu gele yre 'ε -dela nɔɔ- 'bhεε- 'waa sɔ -a ye- εε? -E nu gele Zuufu mu 'la 'kaan- 'eke- ma, 'bhεε- -o -ja Greki mu 'ε 'plen- 'mu -la ba, 'bhεε- -e Greki mu 'ε daan εε?

³⁶ -E -jan 'la 'wo zii' dɔɔ: «'Ka nu 'ŋ ziglinle, 'bhεε- 'ka 'laa nu 'ŋ 'yele-; -amasroyi 'ŋ nu klele yre -ne 'la [nɔɔ 'ka 'laa nu 'sole- gele- 'bhe [nɔɔ.» 'Bhe 'yi -o 'nale- εε?»

Zesu -o Lii 'Wen' 'ε 'naza- pe 'zi

³⁷ 'Feti 'ε 'yan yi 'ε 'bhe -le -yaa yi -gbene 'gbu 'ε 'le. 'Bhe -yi 'ε 'le, Zesu dulale 'la 'yaa- -zamaa' do -lεε 'ke -ya pele- 'egboole dɔɔ: «'Ke -yi 'mi -lro -o mεε 'la zan dε 'zi, 'bhe zan nu 'mi ba 'bhεε- -e -yi mi.

³⁸ «'Ke mεε 'la zan 'ε [kpa a 'mi 'yi, yue mu 'la 'ke -o -yi 'ε bole -yre ma -si na mεε ni, 'mu nu -yrole' 'bhe zan 'ε 'kpee». 'Bhii- -a yɔɔndεle -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε gone- 'la gbεen- bhe.»

³⁹ Zesu 'yaa- -we 'zi *Lii 'Wen' 'la 'ke mεε 'la zan mu -o -kpa a 'yee- Zesu 'gbu 'yi 'mu 'yaa- nu 'bhe 'srɔɔwole 'bhεε- 'le. 'Bhe 'waati 'ε ba, 'ke -Waanbhaa' laa Lii 'Wen' 'ε 'nale- li bhaaplen mu ni; -amasroyi 'bhe kle 'ke yaa Zesu 'sile- -li 'kee- ge 'bhe 'le 'tobhɔleya yre 'ε [nɔɔ lafε' 'yi.

-Zamaa' 'ε -yicienna Zesu -zayi'

⁴⁰ -Zamaa' 'ε Zesu 'wojan- 'ε 'male-, 'ke mεε 'ke mu -a 'pele dɔɔ: «Mεε 'lεε- 'yele- kpataakpa -o -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi 'la 'nuza- [woa 'bhe 'le!»

⁴¹ -A -ledo' -yaa pe 'zi 'ezin- dɔɔ: «Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ 'ε 'yele- 'kele-!» 'Bhεε- -a 'ke mu -yaa pe 'zi dɔɔ: «Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ 'ε sɔ dale Galile 'tre -la ta εε?

⁴² -A pele laa -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi dɔɔ Mεε -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ KriSi 'ε 'nu klele 'ke -bhlenge Davidi 'nrane- -la -le, 'bhεε- -e nu dale Betelemu -wa 'la 'bhe -o 'yee- Davidi' 'gbu [ya -wa 'le bhe 'bhεε- ta.»

⁴³ 'Bhe ya 'ε 'yi bhe, -zamaa' 'ε -yicienna Zesu -zayi'.

⁴⁴ -Zamaa' 'ε 'plen- mεε 'ke mu -yaa zi 'bhii- -wa 'kun, 'duŋ- mεε 'kedo- 'kpo 'laa 'kunle-.

Zuufu -kunlii mu 'ε 'kpalekleya Zesu 'yi

⁴⁵ 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke 'woo- *-Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'ε gooba mu 'ε -o niinale

'srafa lena -kunlii mu 'e 'pegee Farizi mu 'e ta. 'Bhεε- 'ke 'mu -o -lrokpale dɔɔ: «-Mele -kla 'ka 'laa 'nule- 'kele- εε?»

⁴⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke 'woo -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e gooba mu 'e -wa -lekunle -o ni dɔɔ: «'Waa 'bhe 'yansi mεε a -janwogbeya yele- -lido' 'bhii- 'yee- mεε 'lεε- gbεen-!»

⁴⁷ -Ayile 'ke Farizi mu 'e -wa pele- -o ni dɔɔ: «'Ka mu 'a [ɥwa 'bhεε- -e 'ka mu -yinia 'ezin- εε?»

⁴⁸ 'Kaa [ɥmaa dɔɔ 'waa -kunlii mu 'e do 'kpo 'e [ɥkpa -a -yi, taa- Farizi mu 'e do 'kpo 'e [ɥkpa -a -yi εε?»

⁴⁹ 'Bhεε- -zamaa' 'la -woo 'kpa zii' -a -yi, waa Moizi a 'Tonj mu 'e dɔ, -o 'kpen -o 'ke 'dangan ma mεε mu 'le!»

⁵⁰ 'Bhεε- 'duj-, 'woo- Farizi mu 'la 'yaa- ye -o -yaa -o do 'sii Nikodemu; 'bhe -le -ja 'elwale gban -so Zesu ba. 'Bhe pe -o ni dɔɔ:

⁵¹ «-Kɔɔa' 'tonj 'e ta, -kɔɔ' so -kpan baale mεε do ta, 'ke -kɔɔ' 'laa -a -liijan' male 'elwale 'pe εε? 'Bhεε- 'kee- -za 'la [ɥkla, 'ke -kɔɔ' 'laa 'bhe dɔle 'pe εε?»

⁵² 'Bhe klele 'te, 'ke -wa pele- 'bhe ni dɔɔ: «'Bhi da 'ezin- Galile 'kleen 'yi -a ma εε? Ge -Waanbhaa' a 'Sewe 'yiglin- 'elrele doo, 'e nu -a yele 'bhii- -Waanbhaa' -lela' janwo mi 'kedo- 'kpo 'laa dale -lido' Galile 'kleen 'yi.»

⁵³ ['Bhe blaana, -o yanle -janwolele, -o 'kpen -o -wlenna, 'bhεε- 'ke -o jilale -o ba -le ma do do.

8

Gwlen -wεε le do a -za

¹ 'Duj- Zesu -ja -o -yaa vlε goon 'la sii <Olivi diinj vlε goon> 'e 'bhe 'wiinj-.

² 'Bhe ta tooklin- yi 'e 'le zrwan 'tutu 'e zi, 'kee- niinale-Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e [ɥla Zeruzalemu -wa 'e ta. 'Bhεε- 'ke mεε mu 'e 'kpen 'nule -a -din. -Ayile, 'kee- yaale' 'bhεε- 'ke -yoo daanle 'sanle.

³ Zesu 'yaa- 'bhe kle 'zi 'waati 'la ba, 'ke 'Tonj Daan mu 'e 'pegee Farizi mu 'e -o nule- gwlen -wεε le do 'le 'a ta. -O pe dɔɔ -o 'yee- le 'e [ɥkwan 'gwlaan- -la. -O nule 'bhe le 'e 'le, 'ke -wa dulale -o 'kpen 'plenj-.

⁴ 'Bhεε- 'ke -wa pele- Zesu ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'o le 'lεε- [ɥkwan 'gwlaan- -la.

⁵ Moizi a 'Tonj 'e ta, -ya [ɥpia 'o ni dɔɔ 'o kpoti 'pa 'bhe le -gloon mu 'lεε- ma 'bhεε- 'woo- de, 'bhεε- 'bhi pe 'bhe 'yi 'nale- εε?»

⁶ -O 'bhe 'pia- 'bhe gbεen- bhe, 'kooko- -o -jan bhee kpalaal- -a 'lεε, 'bhεε- -o so -a 'kunle -a 'gbu 'liiwli- ma. 'Duj- Zesu 'e ngblo kulale, 'kee- 'sewedele 'sanle 'trε ma -a gbε -nεbhe' do 'le.

⁷ -O -yaa -a matεdo 'zi -a -lrokpale 'le bhe, 'ke -ya ngblo -lawlenle, 'bhεε- 'ke -yoo -lrokpale dɔɔ: «'Ke 'ka 'plen- mεε 'la zan

'gbu laa -za 'yoo- klele -lido', 'bhe zan kpoti 'e 'pa -a ma 'elwale 'pe.»

⁸ 'Bhe blaana, 'ke Zesu 'e ngblo kulale, 'bhεε- 'kee- 'sewedele 'sanle 'trε ma 'ezin-.

⁹ -O 'bhe -jan 'e 'male-, ('bhe 'lalawoa -o nii- 'e ma) 'ke -o 'kpen jilale do do 'ke 'bhe san -o ba 'gwlaan- gbhaana mu 'e ma, 'ke 'bhe ge 'tεnle- -waa' -zwanne mu 'e ma. 'Bhεε- Zesu do -kplen 'kpo 'pegee 'yee- le 'e 'wole- [ɥbwa -a noo- ye.

¹⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'e ngblo -lawlenle, 'bhεε- 'kee- 'yee- le 'e 'lrokpale dɔɔ: «Mεε 'la zan mu -yaa -la 'zi 'e ta, -woo 'naa εε? Mεε 'kedo- 'kpo 'laa bole 'ke 'bhe -kpan baale 'e ta εε?»

¹¹ 'Yee- le 'e 'pe Zesu ni dɔɔ: «'On on, Mεεzan, mεε 'kedo- 'kpo 'laa bole 'ke 'bhe -kpan balaa' 'η ta.» 'Bhεε- Zesu pe -a ni dɔɔ: «'Mi 'duj- 'naa nu -kpan baale 'e ta 'ezin-, 'e so gele- 'e ba -le ma; 'duj- 'yaa -za 'yoo- -bhεεke' do 'kpo klele 'ezin-.»

Zesu -o 'ke -Waanbhaa' a 'tebhile 'le 'drunyan 'e ta

¹² 'Bhe blaana, 'ke Zesu -janwole 'ezin- mεε mu 'e 'ni dɔɔ: «'Mi -le 'ke 'drunyan 'e ta 'tebhile 'le. 'Ke mεε 'la zan -dwa 'η zi, 'tebhile 'la bole -yrε ma -si na mεε ni 'bhe zan nu 'bhe 'srɔowole, 'bhεε- yaa nu 'taawole -gblo 'yi -titi.»

¹³ 'Bhe klele 'te, 'ke Farizi mu 'e -wa pele- -a ni 'kaa: «'E do -kplen kpo -le 'sreya- kle 'zi 'e 'gbu ba zayi', 'bhεε- -e -jan 'la 'wo zii' 'e 'gbu ma, 'bhe 'laa -o 'ke wlan 'le.»

¹⁴ 'Bhe ya 'e 'yi 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -o ni dɔɔ: «'Ali- 'ke 'η 'yoo- 'η 'gbu 'sreya- kle 'zi 'η 'gbu ba zayi', 'bhe -o 'ke wlan 'le. -Amasroyi 'mi 'η dayre 'pegee 'η geyre do. 'Duj- 'ka mu laa 'mi dayre 'pegee 'η geyre do.

¹⁵ 'Ka mu, 'ka mεε mu 'kitikan bhaaplenj 'kungbeya -la ma; 'duj- 'mi laa mεε 'kedo- 'kpo 'kitikan.

¹⁶ 'Bhεε- 'duj-, 'ke 'η mεε mu 'kitikaana, 'an 'kiti 'e -yoo wlan ma 'kiti -la -le. -Amasroyi 'η do -kplen 'laa -o mεε mu 'kitikan zii'; 'duj- 'η De 'la 'bhe 'η 'winbwa- 'bhe -o 'η 'ba 'ezin-.

¹⁷ -A yɔɔndele -o 'kaa- 'tonj 'sewe 'e 'yi dɔɔ 'ke mεε ple [ɥkla -za do 'srε 'le, -wa pe dɔɔ 'bhe -za 'e 'bhe -o 'ke wlan 'le.

¹⁸ 'Mi -o 'sreya- kle 'zi 'η 'gbu ba zayi', 'bhεε- 'η De 'la 'bhe 'η 'winbwa- 'bhe -o 'η 'sreya- kle 'zi 'ezin-.»

¹⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke -o Zesu 'lrokpale dɔɔ: «'E De -o 'naa -a ma εε?» 'Bhεε- Zesu 'bhe zikpaa- -o ni 'kaa: «'Ka 'laa 'mi do, 'bhεε- 'ka 'laa 'η De do 'ezin-. 'Ke 'ka 'mi do bi, 'ka 'yaa- nu 'η De dɔle 'ezin-.»

²⁰ Zesu 'bhe -jan mu 'e [ɥwoa 'ke -yoo mεε mu 'e daan 'zi bhla 'la ba -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e [ɥla. -A dulale -yaa -koone mu

'la -o -Waanbhaa' gbape mu 'e bo 'mu 'yi mu -din. 'Bhɛɛ- 'duŋ, mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa -a 'kunle-, -amasroyi -yaa' pe 'waati 'e 'bhe 'laa bhole -li bi.

Zesu -o -a deza 'e 'leɛjanwo 'zi

²¹ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'N 'yoo- zan gele, 'bhɛɛ- 'ka nu 'ŋ zigliŋle. 'Duŋ- 'ka mu nu gale 'kaa- -za 'yoo- 'e 'yi. 'Ka 'laa sɔ gele- 'ŋ ge 'zi yre 'la [ŋɔɔ] 'bhe [ŋɔɔ].»

²² -E 'bhe 'pelawoa bhe, 'ke Zuufu mu 'e -wa pele- 'eke- ni dɔɔ: «Taa- -e gele- -a 'gbu dele ɛɛ? -Amasroyi -ya pe 'zi dɔɔ: «'N gele- yre 'la [ŋɔɔ], 'ka 'laa sɔ gele- 'bhe [ŋɔɔ].»

²³ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -o ni dɔɔ: «'Ka mu da 'trɛ ta -ge, 'duŋ- 'mi da laanima. 'Ka mu -o 'ke 'drunyan 'lɛɛ- 'bhe a pe 'le, 'duŋ- 'mi 'laa -o 'ke 'drunyan 'lɛɛ- 'bhe a pe 'le.

²⁴ 'Bhela- -zayile, 'mi pe 'ka ni dɔɔ 'ka nu gale 'kaa- -za 'yoo- mu 'e 'yi. -Amasroyi 'ke 'ka 'laa 'ka 'kpale- -a -yi 'bhii- 'an [pia dɔɔ: «'N 'yoo- 'ke mɛɛ 'la zan 'N 'yoo 'ke 'bhe 'le kpataakpa. 'Ka nu gale 'kaa -za 'yoo- mu 'e 'yi.»

²⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke -o Zesu 'Irokpale dɔɔ: «'Bhe bhla 'e ba, -dele 'bhi 'le ɛɛ? Zesu 'a 'lekwan -o ni dɔɔ: «-A 'san -a zisan' bhla zi 'e ma, 'ŋ 'yoo- 'ke mɛɛ -glɔɔn 'la 'le, 'ŋ 'bhe 'pia- 'ka ni.

²⁶ 'N sɔ -jan -bebe 'wole 'ka ba zayi', 'bhɛɛ- 'ŋ sɔ 'ka 'kitikanle -za -bebe ma. 'Duŋ- mɛɛ 'la zan 'mi 'winbwa- 'bhe wlan -la pe, 'bhɛɛ- 'ŋ -za 'la -daanna -a ba, 'ŋ 'bhɛɛ- 'wo zii' 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mɛɛ mu 'e ni.»

²⁷ Zuufu mu 'e waa 'bhe -jan 'e 'yimale 'kaa -e -yaa -we 'zi -a Dɛ -Waanbhaa' -la -le.

²⁸ -Ayile 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ke 'ka Bhaapleŋ Gbe 'e 'lawlenna 'waati 'la ba, 'ka nu -a 'yaangole 'bhii- 'mi -le 'ke «'N 'yoo- kpataakpa mɛɛ 'la zan 'N 'yoo 'ke 'bhɛɛ- 'le». 'Ka nu 'a 'yaangole 'ezin- 'bhii- 'naa -za 'kedo- 'kpo kle 'ŋ 'gbu 'kɔɔ: 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' 'ŋ -daanna -za 'la 'le, 'ŋ 'yoo- 'bhɛɛ- 'wo zii' 'ka ni 'te.

²⁹ Mɛɛ 'la zan 'ŋ 'winbwa- 'bhe -o 'ŋ ba; 'bhe 'laa 'ŋ do -kplenne' 'tole- a nɔɔ- 'le, -amasroyi -za 'la sɔ -a ni 'ŋ 'bhɛɛ- kle 'tanjii.»

³⁰ Zesu 'yaa- 'janwo' zii' 'bhe gbɛɛn- bhe, 'ke mɛɛ -bebe -o 'kpale 'a -yi.

-Za 'la mɛɛ bo -a 'gbu ma

³¹ Zesu pe Zuufu mu 'la -woo -kpa -a -yi 'mu ni dɔɔ: «'Ke 'ka bɔole [bwa 'ŋ 'wojan- mu 'e ma, 'ka nu klele 'an -klanlana mu -zeze mu 'gbu -la -le.

³² 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'ka nu wlan dɔle -Waanbhaa' ba zayi', 'bhɛɛ- 'ke 'ka 'bhe wlan 'e -dwa 'bhe nu 'ka bole 'ka 'gbu ma.»

³³ 'Bhe klele 'te, 'ke -wa pele- Zesu ni dɔɔ: «'O mɔɔ -o 'ke *Abraamu 'srɛ mu 'le, 'waa klele -lido' mɛɛ 'kedo- 'kpo a lu mu 'le. -E -kla 'nale- 'bhɛɛ- 'ya 'pe zii' 'o ni dɔɔ: «'Ka nu bole 'ka 'gbu ma ɛɛ?»

³⁴ -Ayile 'ke Zesu 'a zikpale -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'ŋ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -za 'yoo- kle, 'bhe zan -o 'ke -za 'yoo a lu 'le.

³⁵ 'Bhɛɛ- 'ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- waa lu do kpa 'tanjii -yoo 'fɛ 'la [la] 'bhe 'fa -la mu 'e ba. 'Duŋ- 'fɛzan- 'e gbe 'e, 'bhe -o 'yee- 'fɛ 'e [la mu 'e baan' 'le tanjii.

³⁶ 'Ke *Bhaapleŋ Gbe 'e 'ka [twa 'ka 'gbu ma, 'ka nu klele [klo mu -zeze 'gbu 'le.

³⁷ 'Mi 'a 'yaango- 'bhii- 'ka -o 'ke Abraamu 'srɛ mu 'le. 'Duŋ- 'ka mu -a zi' 'bhii- 'ka 'mi dɛ, -amasroyi 'ka 'laa -o dɔ 'zi 'ŋ 'wojan- mu 'e [la.

³⁸ 'N -za 'la [ya 'ŋ Dɛ 'kɔɔ, 'ŋ 'yoo- 'bhɛɛ- 'janwo' zii' 'ka ni. 'Bhɛɛ- 'duŋ- 'ka mu, 'ka -jan 'la [ma 'ka dɛ ta, 'ka -o 'bhɛɛ- kle 'zi.»

³⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke -wa -lekunle Zesu ni dɔɔ: «Abraamu -le 'o mɔɔ -gbɔɔ 'le.» 'Bhɛɛ- Zesu 'a zikpale -o ni dɔɔ: «'Ke 'ka 'yaa- kle bi 'Abraamu 'srɛ mu 'le kpataakpa, 'ka 'yaa- nu Abraamu kleza mu 'e klele.

⁴⁰ 'Ka -o -a zi' 'bhii- 'ka 'mi dɛ -zɔn, 'mi 'la 'ŋ wlan 'la -daanna -Waanbhaa' ba 'bhɛɛ- 'ke 'ŋ 'bhe [pia 'ka ni bhe. Abraamu 'duŋ- laa 'bhe 'yansi za klele!

⁴¹ 'Ka -o 'ka dɛ kleza mu -la kle 'zi.»

'Bhe 'yi, 'ke -wa zikpale Zesu ni dɔɔ: «'O mɔɔ laa -o 'ke -naazine mu 'le, 'o Dɛ -o do 'kpo, 'bhe -le 'ke -Waanbhaa' 'le.»

⁴² Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Kee- 'kpa bi -Waanbhaa' -o 'ka Dɛ 'gbu 'le bhe, 'ŋ -za -yaa nu 'solɛ- 'ka ni. -Amasroyi 'ŋ [daa 'yela- ba, 'bhɛɛ- 'ŋ 'yoo- -ge 'yela- sroyi. 'Naa 'nule- 'ŋ 'gbu ma, 'duŋ- 'yele- 'mi 'winbwa-.

⁴³ -Mɛle -kla 'bhɛɛ- 'ka 'laa -o 'ŋ 'wojan- mu 'e 'yima zii' ɛɛ? -Amasroyi 'ka 'laa -o -a zi 'ke 'ka dɔ 'ŋ 'wojan- mu 'e [la.

⁴⁴ 'Ka dɛ -le 'ke -Setran' 'le, 'bhɛɛ- 'ka -o -a zi 'ke 'kaa zru maza -la kle. -Yoo 'tanjii mɛɛ dɛ mi 'le. Yaa dulale -lido' wlan ta, -amasroyi wlan do 'kpo laa -o -a 'kpee -titi. 'Ke -yoo bhla pe 'zi, -e -janwo' -a 'gbu dɔgbeya 'e 'bhɛɛ- zi; -amasroyi -yoo 'ke bhla pe mi 'le, 'bhɛɛ- 'yele- 'ke bhla 'e dɛ 'le.

⁴⁵ 'Mi 'duŋ-, 'mi -o wlan -la 'pe zii' 'ka ni, 'bhela- -yile 'ka 'laa -o 'ka 'kpale 'mi 'yi.

⁴⁶ 'Ka ba, 'ka -dele sɔ a zɔnle- dɔɔ 'ŋ -za 'yoo [kla ɛɛ? 'Bhɛɛ- 'ke 'ŋ 'yoo- wlan pe 'zi, -mɛla ma 'ka 'laa -o 'ka 'kpale 'ŋ 'yi ɛɛ?

⁴⁷ 'Ke mɛɛ 'la zan da -Waanbhaa' ba, 'bhe zan 'e 'trɔnkpa- -yaa- 'jan mu 'e [la 'elrele. 'Duŋ- 'ka mu laa da -Waanbhaa' ba, 'bhela- -yile 'ka 'laa -o dɔ 'zi -a -la 'ke 'ka 'ka 'trɔnkpa 'ŋ ni 'elrele.»

Zesu gblaana -yiya' Abraamu ni

⁴⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Zuufu mu 'e -wa -lekunle Zesu ni doo: «'Zoo 'laa -o 'o zi 'ke 'wa pe 'kaa 'yoo- 'ke Samari mi 'le, 'bhe 'pegee lii -yoo do -o 'e zi ee?»

⁴⁹ Zesu 'bhe zikpaa- -o ni doo: «Lii -yoo laa -o 'η zi. 'Dun- 'η 'yoo- 'η De -ledo' 'zi -a ma, 'bhe- 'ka mu laa -o dole- -a -la 'ke 'ka 'mi 'ledo- -a ma.

⁵⁰ 'Mi, 'mi 'laa -o 'η 'gbu 'tobhoyre -glin 'zi. Mee do 'kpo -le 'tobholeya -glin 'zi 'mi ni, 'bhe- 'bhe -le 'mi ta janwo.

⁵¹ 'Mi pe 'ka ni 'η 'sowee- ma doo: 'ke mee 'la zan 'η 'wojan- mu 'e 'klosikwan 'bhe zan laa nu gale -titi.»

⁵² 'Bhe klele 'te, 'ke Zuufu mu 'e -wa pele- Zesu ni doo: «'O 'kpale -o -a -yi -zon 'te 'bhii- lii -yoo' do -o 'e zi! *Abraamu -gaa, 'bhe- -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e -gaa, 'bhe- 'mi pe doo: «'Ke mee 'la zan 'e 'wojan- mu 'e 'klosikwan, 'bhe zan laa nu gale -titi.»

⁵³ 'O -gbooo Abraamu -gaa, 'bhi 'kpee ma 'e gblaana -yiya' 'bhe ni ee? 'Bhe- -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'la -gaa bhe 'ezin-, 'yoo- 'e 'gbu kle 'zi mee -glooo 'e -dela -le ee?»

⁵⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -o ni doo: «'Ke 'η 'yoo- 'η 'gbu 'tobho zii' bi, 'an 'tobholeya 'e -yoo bhaama. 'Dun- mee 'la zan -o 'η 'tobho zii', 'bhe -le 'ke 'η De 'le, 'bhe- 'kaa pe 'bhe- ma doo: 'O De!

⁵⁵ 'Bhe- 'dun-, 'ka 'laa -a do. 'Mi 'dun- 'a do. 'Ke 'an 'pe bi 'kaa 'naa -a do, 'η 'yaa- nu klele 'ke bhlanii- 'le 'bhii- 'ka mu gbenn-. 'Dun- 'mi 'a do kpataakpa, 'bhe- 'mi -yaa -jan mu 'e 'klosikun.

⁵⁶ 'Ka -gbooo Abraamu zrukpalaa 'egbenele -e -yaa nu 'η 'nu yi 'e 'yelawole bhe 'bhe -zayi'; -e 'bhe yi 'e 'ŋya 'bhe- -a zrukpalaa.»

⁵⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke Zuufu mu 'e -wa pele- -a ni doo: «'E lee -lii 'laa lee mia ple bhe vu bhole -li, 'bhe- 'e pe doo 'e Abraamu 'ŋya ee?»

⁵⁸ Zesu pe -o ni doo: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sowee- ma doo 'sani- Abraamu 'yale- plen-, 'mi 'yaa- gban 'η 'yre ma 'bhe 'lee.»

⁵⁹ 'Bhela- -yile 'te, 'ke -o kpoti mu 'sile, 'bhe- 'ke -wa pele- doo -o 'mu 'pale 'a ma. 'Dun- Zesu 'niile- -o plen-, 'kee- 'pwele -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e 'ŋla, 'bhe- 'kee- jilale.

9

Zesu -yre 'wi mi do -bheela (Maki 8.22-25; Zaan 8.12)

¹ Zesu 'kan bhla 'e zi, 'kee- mee do yele- 'kee- 'san -o 'bhe ya, 'bhe 'yre 'wile- -yaa.

² Zesu 'a -klanlane mu 'e -wa -lrokpaa doo: «'O Daan mi, -mele -kla 'bhe- -o mee

'lee- 'yaa- -a -yre 'wile- 'le ee? 'Bhe -daa -a 'gbu -za 'yoo- mu 'la 'ŋkla 'mu -la ba taa-, 'bhe -daa -a yape mu 'e 'mu -za 'yoo- 'la 'ŋkla 'bhe -la ba ee?»

³ Zesu 'bhe zikpaa- -o ni doo: «-Wa -yaa -a -yre 'wile- 'le, 'bhe 'laa dale -a 'gbu a -za 'yoo- mu 'e ba, 'bhe 'pegee 'bhe 'laa dale 'ezin- -a de 'pegee -a nee a -za 'yoo- mu 'e ba; 'dun- -wa -yaa 'bhe gbenn- bhe, 'kooko- -o so -Waanbhaa' a -glooya' 'e 'yele kpataakpa.

⁴ 'Waati 'la ba 'ke -yrekpaa' 'tebhile -o -a noo- -li, -yoo 'ke -za 'le 'ke 'η mee 'la zan 'η 'winbwa- 'η 'bhe a ye mu 'e 'wo. 'Kebhlaale, 'ke -bi 'ŋpwa 'waati 'la ba mee 'kedo- 'kpo 'laa nu 'sole- yewole.

⁵ 'Ŋ 'yoo- 'waati 'la ba 'drunyan 'lee- 'yi, 'η 'yoo- 'drunyan 'yi mu 'e waa 'tebhile -la -le.»

⁶ Zesu 'yanle 'bhe -jan mu 'e 'wolele, 'ke -ya -liile' 'klaale 'tre ma, 'kee- -pee sane- klele- 'bhe 'le. 'Bhe- 'kee- 'bhe -pee 'e -gloole' 'yee- -yre 'wi mi 'e 'yre ta.

⁷ 'Bhe- 'ke -ya pele- -a ni doo: «Ge 'e wleyi' 'fe mee 'fe Siloe -draa 'ne 'e ba ('Siloe 'bhe 'yi -le doo: «-O mee 'la zan winbwa-».)»

'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- -yre 'wi mi 'e -e gele- -a wleyi' 'fele- 'bhe -yi 'e ba, 'bhe- -a nu bhla 'e zi, 'kee- -yre ma yele-.

⁸ 'Bhe klele 'te, 'yee- mee 'e yaayoon' mu 'e 'pegee mee 'la zan mu 'a 'ŋya 'elwale -so pe -yrewo' yre noo- mee mu ma, 'ke 'mu 'a 'pele doo: «'Yee- mee 'lee- 'yela- yaale laa -yaa -ge 'kee- pe mu -yrewo' mee mu ma ee?»

⁹ Mee 'ke mu -yaa pe 'zi doo: «'Yelee- 'kele-!» 'Bhe- mee -bheeke' mu -yaa pe 'zi doo: «'Ŋn ŋn, 'yee- laa 'kele-, -o 'pwele- -o 'eke- 'le.» 'Dun- 'yee- mee 'e 'gbu 'yaa- pe 'zi doo: «'Mi -le 'kele-.»

¹⁰ 'Bhe 'yi 'te, 'ke -wa 'gbu 'lrokpale doo: «'Ya -kla 'nale- 'bhe- 'e 'yrebhe- mu 'e 'liiploola ee?»

¹¹ -E pe -o ni 'te doo: «-O mee 'la zan sii Zesu, -e -pee sa -kla 'bhe- -e 'bhe -pee 'e -gloola 'η 'yrebhe- mu 'e ta, 'bhe blaana, 'ke -ya pele- -o ni doo: «Ge 'e wleyi' 'fe Siloe mee 'fe -draa 'ne 'e ba». 'Ŋ -ja 'bhe- 'ŋnoo 'te, 'ke 'mi 'η wleyi' 'fele, 'bhe- 'η yre ma 'ŋya 'bhe blaana.»

¹² 'Bhe klele 'te, 'ke -wa -lrokpale doo: «'Bhe- -a 'gbu -o 'naa- ma ee?» 'Bhe- 'ke -ya zikaple -o ni doo: «'Naa 'a geyre do.»

Farizi mu 'e -woo mee -yre 'wi mi 'la 'bheela- 'bhe 'lrokpaa zii'

¹³ 'Bhe klele 'te, 'ke -o gele- 'yee- mee 'la zan -yre 'wile- -yaa 'elwale -so -a -le Farizi mu 'e ba.

¹⁴ 'Bhe- 'dun-, Zesu -pee 'e 'ŋkla, 'bhe- -e 'yee- mee 'e 'yre 'liiploola Zuufu mu 'a -yitre' yi do -la ma.

15 'Bhela- -zayile, 'ke 'woo- Farizi mu 'e -o 'yee- mɛɛ 'e 'lɔkpaɛ 'ezin- dɔɔ -e [k]la 'nale- 'bhɛɛ- -e -swa yɛma yele- -zɔn. 'Bhɛ klele 'tɛ 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-E -pɛɛ sa -gloola 'ŋ 'yɛrbhɛ- mu 'e ta, 'bhɛɛ- 'ŋ -ja 'ŋ wleyi' 'fɛɛ-; 'bhɛ blaɛn, 'bhɛɛ- 'ŋ 'swa- yɛma yele-»

16 -O 'bhɛ 'male- 'tɛ, 'ke *Farizi mu 'e 'ke mu 'a 'pele dɔɔ: «Mɛɛ 'lɛɛ- yaa da -Waanbhaa' ba, -amasɔyi yaa -kɔɔ -yitɛ' yi 'e 'kɔsikuɛn.» 'Dun- -o 'ke mu 'a [p]ia dɔɔ: «-Za 'yɔɔ- kle mi do sɔ 'bhɛ 'sɔle- maza -gloɔn mu 'e klele- 'nale- -a ma ɛɛ?» -Ayile -o -yiciɛnna -lɛ plɛ 'bhɛ -za 'e 'yi.

17 'Bhɛ blaɛn sa 'ezin-, 'ke 'woo- Farizi mu 'e -o 'yee- mɛɛ 'e 'lɔkpa gɛɛ drɛɛwɔle dɔɔ: «Mɛɛ 'la zan 'e 'yɛɛ 'liiploola 'bhi pe -a ma 'nale- ɛɛ?» 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke -ya -lɛkunle -o ni dɔɔ: «-Waanbhaa' -lɛla' -janwo' mi do -le.»

18 'Dun- Zuufu -kunlii mu 'e waa -yaa -a zi 'bhii- -woo 'kpa 'a -yi 'bhii- 'yee- mɛɛ 'e 'yɛɛ 'wile- -yaa 'ɛlwale -sɔ, 'bhɛɛ- -a -yɛɛ 'liiploola -zɔn. 'Bhela- -yile 'ke -wa dɛ 'pɛgɛɛ -a nɛɛ 'siile, 'bhɛɛ- 'ke 'mu 'nule.

19 'Bhɛɛ- 'ke -o 'mu 'lɔkpaɛ dɔɔ: «'Ka gɛɛ 'e 'yele- -gɛ ɛɛ? 'Ka pe dɔɔ 'ka 'yela- yaa -a -yɛɛ 'wile- 'le ɛɛ? -E -kla 'nale 'bhɛɛ- -e yɛma ye 'zi -zɔn ɛɛ?»

20 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke -a yape mu 'e -wa -lɛkunle -o ni dɔɔ: «'O mɔɔ 'a 'yaango- 'bhii- 'o gɛɛ 'e 'yele- -gɛ, 'bhɛɛ- 'wa 'yaango- 'bhii- 'wa 'yaa- 'ke -a -yɛɛ 'wile- 'le.»

21 'Dun- -za 'la [k]la 'bhɛɛ- -e yɛma ye 'zi -zɔn 'waa 'bhɛ dɔ. 'Bhɛɛ- mɛɛ 'la zan -a -yɛɛ 'liiploola, 'waa 'bhɛ zan 'e dɔ 'ezin-. -Kaa 'gbu 'lɔkpa doo, matruŋ 'laa 'kele- -li, -a 'gbu nu 'sɔle- 'bhɛ -za 'e 'yipele 'ka ni!»

22 -A yape mu 'e 'yaa- -gbɛɛn 'zi Zuufu -kunlii mu 'e 'lɛɛ, 'bhela- -yile -o -janwoa 'bhɛ gɛɛn- bhɛ. -Amasɔyi 'woo- Zuufu -kunlii mu 'e -wa -kpaɛ gban bi do ma 'ke mɛɛ 'la zan 'a [p]ia dɔɔ Zesu 'ke Mɛɛ -Bhɛɛ Mi -Kɔsɔɔ Krisi 'e 'le, -o nu 'bhɛ zan 'e -gbɛɛn- 'waa' daanfɛ' 'e [l]a.

23 'Bhela- -zayile, 'yee- mɛɛ 'e 'yape- mu 'e pe dɔɔ: «Matruŋ 'laa 'kele-, -kaa 'gbu 'lɔkpa doo, -e nu 'sɔle- 'bhɛ -za 'e 'yipele 'ka ni!»

24 Farizi mu 'e -o 'yee- mɛɛ 'la 'yɛɛ 'wile- yaa 'ɛlwale -sɔ, 'bhɛ 'si gɛɛ plɛ mi [w]oa, 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ: «'Tɔbɔhɔleya na -Waanbhaa' ni, 'bhɛɛ- wlan pe -a -yɛɛ ma -gɛɛ. 'O mɔɔ 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'yee- mɛɛ 'lɛɛ- -yoo 'ke -za 'yɔɔ- kle mi do 'le.»

25 'Yee- mɛɛ 'e -ya zikpaɛ- -o ni dɔɔ: «'Ke -yoo 'ke -za 'yɔɔ- kle mi 'le oo, 'ke yaa -o 'ke -za 'yɔɔ- kle mi 'le oo, 'naa 'bhɛ dɔ. 'Dun- 'mi -za do 'kpɔ 'la 'bhɛ dɔ, 'bhɛ -le dɔɔ 'ŋ 'yɛɛ 'wile- -yaa, 'bhɛɛ- 'ŋ yɛma ye 'zi -zɔn.»

26 -Wa -lɔkpaɛ 'ezin- dɔɔ: «-E -mɛ pɛ za -la -kla 'e ni ɛɛ? -Yee' 'yɛɛ 'liiploola 'nale- ɛɛ?»

27 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke -ya -lɛkunle -o ni dɔɔ: «'Ŋ 'bhɛ [p]ia gban 'ka ni, 'bhɛɛ- 'ka 'laa dɔle -a [l]a 'ke 'ka 'ka 'trɔnkpa 'ŋ ni. -Mɛɛ -kla 'kaa- zi 'bhii- 'ŋ 'bhɛ 'pe gɛɛ drɛɛwo 'ka ni 'ezin- ɛɛ? Taa- 'kaa- zi 'bhii- 'ka kle -yaa' -klanlanɛ mu 'ke mu 'le 'ezin- ɛɛ?»

28 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke -wa -zwanwɔle, 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ: «'Bhi -le 'ke 'yee- mɛɛ 'e -yaa -klanlanɛ 'le! 'Bhɛɛ- 'dun-, 'o mɔɔ -o 'ke *Moizi a -klanlanɛ mu -la -le.

29 'Wa 'yaango- dɔɔ -Waanbhaa' -janwoa Moizi ni, 'dun- 'yee- mɛɛ 'la bhɛ 'waa -a dayɛɛ dɔ!»

30 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke 'yee- mɛɛ -ya -lɛkunle -o ni dɔɔ: «'Kpɛɛɛni maza -le -gɛ 'dɛ! 'Ka pe dɔɔ 'ka 'laa -a dayɛɛ dɔ, 'bhɛɛ- 'dun-, -e 'mi 'yɛɛ 'liiploola.

31 -Kɔɔ' 'kpen 'a 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' laa 'e 'trɔnkpa- -za 'yɔɔ- kle mu ni, 'dun- 'ke mɛɛ 'la zan -gasikpa -a -lɛɛ, 'bhɛɛ- 'bhɛ 'a zru maza kle, -ya 'trɔnkpa- 'bhɛɛ- zan 'a 'seri 'e [l]a.

32 -A 'san 'drunyan zisan' bhla zi ma, 'kee- nu 'tenle- -zɔn ma, -kɔɔ' laa 'male- lido' 'kaa mɛɛ do -yaa -a -yɛɛ 'wile- 'le, 'bhɛɛ- mɛɛ -bhɛɛke' do 'a 'yɛɛ 'liiploola.

33 'Ke 'yee- mɛɛ 'lɛɛ- yaa -yaa da -Waanbhaa' ba bi, yaa -yaa nu 'sɔle- -za 'kedo- 'kpɔ klele-»

34 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke 'woo- Farizi mu 'e -wa pele- 'yee- mɛɛ 'e ni dɔɔ: «-A 'san 'e 'ya yi ma, 'e 'gbutru 'e 'kpen -o -za 'yɔɔ- 'yi; 'bhɛɛ- 'ya zi 'bhii- 'yoo daan -zɔn ɛɛ? -Ayile 'tɛ, 'ke -wa -gbɛɛn- -o daanfɛ' 'e [l]a.»

-Yɛɛ 'wi mu -zeze mu 'e -woo -de mu 'gbu -la -le ɛɛ?

35 Zesu 'a 'malawoa 'kaa Farizi mu 'e -o 'yee- mɛɛ 'e -gbɛɛn -o plɛn-, 'kee- gele- -a ziglinle, 'bhɛɛ- -ya yele, 'ke -ya -lɔkpaɛ dɔɔ: «'Yee kpa Bhaapɛɛn Gɛɛ 'e 'yi ɛɛ?»

36 'Ke 'yee- mɛɛ 'e Zesu 'lɔkpaɛ dɔɔ: «-Dele 'kele- ɛɛ Mɛɛzan, 'bhɛɛ- 'ŋ sɔ 'ŋ 'kpale -a -yi ɛɛ?»

37 'Bhɛɛ- Zesu 'a [p]ia -a ni dɔɔ: «'E 'yɛɛ -o 'yela- ma -gɛɛ, 'yele- -janwo' zii' 'e ni -gɛɛ.»

38 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke -ya pele- Zesu ni dɔɔ: «Mɛɛzan, 'mi 'ŋ [k]paa 'e 'yi.» 'Bhɛ ya 'e 'yi, 'ke -ya 'kpɔ zenle- Zesu 'lɛɛ-, 'bhɛɛ- 'kee- 'bhɛ gbale-.

39 Zesu pe -a ni dɔɔ: «'Ŋ [n]wa 'drunyan 'lɛɛ- 'yi 'kiti do -la 'kanyɛɛ- nɔɔ-; 'kooko- -yɛɛ 'wi mu yɛɛ ma ye, 'bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu -yɛɛ 'wile- laa -o, 'mu zan mu kle -yɛɛ 'wi mu 'le.»

40 Farizi 'ke mu 'la dulale 'yaa- -a -din 'bhɛ 'waati 'e ba, 'mu 'trɔnbɔle 'bhɛ -jan 'e 'yi, 'ke -o Zesu 'lɔkpaɛ dɔɔ: «'O mɔɔ -o 'ezin- -yɛɛ 'wi mu 'le ɛɛ?»

41 Zesu 'bhe 'lekwan- -o ni dɔɔ: «'Kee- 'kpa bi 'ka -o 'ke -yre 'wi mu 'le, -za 'yɔɔ- -kpan 'laa -yaa nu baale 'ka ta, 'kaa -za 'yɔɔ- klele -zayi'. 'Dun- 'kaa 'pelawo zii' dɔɔ: <'O yre ma ye>. 'Bhela- -zayile 'kiti -o 'ka ma 'kaa- -za 'yɔɔ mu 'e -zayi'»

10

-Bhlaa gooba mi do 'pegee -yaa' -bhlaa mu 'e ma -gɔɔn

1 Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ 'ke mɛɛ 'la zan laa wlale -bhlaa mu a wɛɛ- 'e 'lii, 'bhɛɛ- 'kee- -saan wɛɛ- 'e ma yre -bhɛɛke' ɲɔɔ, 'bhɛɛ- -e -zinaa' wɛɛ- 'e 'kpɛɛ, 'bhe zan 'e 'bhe -o 'ke -faannii' do 'pegee mɛɛ dɛ mi do -la -le.

2 'Dun- 'ke mɛɛ 'la zan -kaan wɛɛ- 'e 'lii, 'bhe zan 'e 'bhe -le 'ke -bhlaa mu 'e gooba mi 'gbu 'e 'le.

3 -Bhlaa mu a wɛɛ- tagbin- mi 'e, 'bhe wɛɛ- 'e 'liigo- 'yee- -bhlaa gooba mi 'e ni. 'Bhɛɛ- -bhlaa mu 'e -wa -weli' 'e ma; 'bhɛɛ- -e -yaa' -bhlaa mu 'e 'kpen sii do do -o 'tɔ ma, 'bhɛɛ -e pwe -o -le 'pɛslii-.

4 'Kee- -yaan -yaa' pɛ -bhlaa mu 'e 'kpen 'pwelele bhla 'la ba, 'bhɛɛ- -e dɔ 'mu -lɛɛ, 'bhɛɛ' mu dɔ -a zi -amasroyi 'mu 'a 'weli- 'e dɔ.

5 'Dun- waa mɛɛ 'la zan dɔ, waa nu dɔɛ 'bhe zan 'e zi, -amasroyi waa a -weli' 'e dɔ; 'bhela- -yile -o nu blasanle 'bhe zan 'e ma 'egboɔnle.»

6 Zesu 'bhe -gɔɔn 'la ɲwoa -o ni bhe, 'dun- waa 'bhe 'yimale.

Zesu -o 'ke -bhlaa gooba mi kplankplan 'e 'le

7 Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ 'mi -le 'ke -bhlaa mu a wɛɛ- 'e 'lii 'le.

8 Mɛɛ 'la zan mu 'kpen ɲnwa 'mi 'lɛɛ, 'mu -o 'ke -faannii' mu 'pegee mɛɛ dɛ mu 'le; 'dun- -bhlaa mu 'e waa -o 'trɔnkpalɛ -o ni.

9 'Mi -le 'bhii- 'felii 'e 'le, 'ke mɛɛ 'la zan -wlaa 'bhe 'felii 'e ɲɔɔ, 'bhe zan nu gole -za 'yi. 'Bhe zan nu 'sɔɛ- wlale, 'bhɛɛ- -e pwe, 'bhɛɛ- -e nu -a le pɛ -srɔɔwɔle.

10 -Faannii' 'e yaa nu bhaama, 'ke yaa 'e go -faanwɔle 'pegee mɛɛ dɛle -la ba, 'bhɛɛ- pɛ 'siez- 'kaama- 'Dun- 'mi ɲnwa, 'kooko- bhaapɛɲ mu 'e -o bole -yre ma -si 'srɔɔwo-, 'bhɛɛ- 'yee- -si 'e pa -o -yi 'kee- kan a -dan' ta.

11 'Mi -le 'ke -bhlaa mu gooba mi kplankplan 'e 'le. 'Bhɛɛ- -bhlaa mu gooba mi wlan 'e -dwa a -la 'ke -ya niigo -a 'gbu 'si 'e 'yi -yaa' -bhlaa mu 'e ni.

12 'Dun- mɛɛ 'la zan yewo -goli' ma, 'bhe zan 'laa -o 'ke -bhlaa gooba mi kplankplan 'e 'le. 'Bhɛɛ- -yaa' pɛ 'laa 'ke -bhlaa mu 'e 'le, 'bhela- -yile 'ke -a -yrekpaa srɔpɛ do ma 'ke 'bhe -o zan -a ta, -e blasan, 'bhɛɛ- -e

-bhlaa mu 'e to srɔpɛ 'e 'kɔɔ. 'Bhɛɛ- srɔpɛ 'e nu banle 'yee- -bhlaa mu 'e 'ke ta, 'bhɛɛ- -a -vin mu 'e kan 'eke- ma.

13 'Yee- -goli' ma yewo mi 'e blasan srɔpɛ 'e 'lɛɛ, -amasroyi -e yewo -goli' do -kplenne' -la ma, 'bhɛɛ- yaa a 'ηgamiwo -bhlaa mu 'e ma.

14 'Mi -le 'ke -bhlaa gooba mi kplankplan 'e 'le. 'Mi 'an pɛ -bhlaa mu 'e dɔ, 'bhɛɛ- 'an pɛ -bhlaa mu 'e -woo 'mi dɔ.

15 'Bhii- gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'η Dɛ -Waanbhaa' 'mi dɔ, 'bhɛɛ- 'mi 'yee- 'η Dɛ -Waanbhaa' do 'ezin-. 'Mi 'η niigo- 'η 'gbu 'si 'e 'yi 'an pɛ -bhlaa mu 'e ni.

16 -Bhlaa 'bhɛɛke mu -o 'η 'kɔɔ 'ezin-, 'bhe mu laa -o -bhlaa mu yi wɛɛ- 'lɛɛ- 'yi. -Yoo 'ke -za 'le 'ke 'η dɔ 'mu 'lɛɛ 'bhɛɛ- 'η ge 'mu 'le. 'Bhe mu nu 'η 'weli- 'e male, 'bhɛɛ- -o 'pegee 'ke mu 'lɛɛ- -o nu 'klalɛ- 'eke- ba, 'bhɛɛ- -o kle -bhlaa 'lɛdɔ-, 'bhɛɛ- -bhlaa gooba mi do 'kpɔ -la dɔɛ nu kleɛ -o -lɛɛ.»

17 «'Ŋ -za sɔ 'η Dɛ -Waanbhaa' ni, -amasroyi 'mi 'η niigo- 'η 'gbu 'si 'e 'yi, 'kooko- 'an 'srɔɔwo gbɛ drɛɛwo 'ezin-.

18 Mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa sɔ 'η -si 'e 'sile, 'dun- 'η 'gbu -le 'η si 'e 'na zii' ga ni 'η 'gbu zru ma. 'Bhe ya 'e 'yi, -a 'seɲ -o 'η ni 'ke 'an na ga ni, 'bhɛɛ- -a 'seɲ -o 'η ni 'ke 'η sɔ a 'kunle ga 'kɔɔ 'ezin-. 'Ŋ Dɛ -Waanbhaa' a ɲpia 'η ni 'kaa 'an kle 'bhɛɛ- gbɛɛn-»

19 Zesu a -jan mu 'e Zuufu mu 'e 'yicienna 'ezin-.

20 -O -bebe -yaa pɛ 'zi dɔɔ: «'Lii -yɔɔ' -o -a zi! -A ηgblo -wlenna! -Mela ma 'ka -o 'ka 'trɔnkpa zii' -a ni ɛɛ?»

21 'Dun- -o 'ke mu -yaa pɛ 'zi dɔɔ: «'Ŋn on! Lii -yɔɔ' -o mɛɛ 'la zan zi 'bhe 'laa -janwo' 'bhe gbɛɛn-. 'Bhɛɛ- lii -yɔɔ' sɔ -yre 'wi mu -yre -liiploole ɛɛ?»

Zuufu mu 'e -woo -bango' zii' Zesu 'yi

22 -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e gbɛkpa yi 'e -Waanbhaa' 'kɔɔ, 'bhe 'feti 'e 'yaa- kle Zeruzalɛmu lɛɛ 'oo lɛɛ. 'Bhe 'feti yi 'e ɲbhwa, 'bhɛɛ- 'bhe 'yaa- niinii' 'kpa bhla -gbɛnɛ 'e zi.

23 'Bhe 'feti yi 'e 'le, Zesu 'yaa- ge 'zi 'kee- nu 'yee- -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e ɲla yre 'la -o -yaa 'bhe sii: <-Bhɛɲgbɛ Salomo a 'wlanja>.

24 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zuufu mu 'e -woo -lɛkpale 'eke- ta -a zi, 'bhɛɛ- 'ke -wa -lrɔkpale dɔɔ: «'Ŋni -o 'ni- 'e gole bhle ta 'waati 'e -dela ba ɛɛ? 'Ke 'bhi -le 'ke Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Kriisi 'e 'le, 'bhe 'pɛ 'o ni kpataakpa.»

25 Zesu 'a 'lɛkwan- -o ni dɔɔ: «'An 'pia- gban 'ka ni, 'dun- 'ka 'laa 'ka 'kpale- 'η 'yi. 'Ŋ 'yoo- -za mu 'la kle 'zi 'η Dɛ -Waanbhaa' a -glɔɔya' 'le, 'mi -o mɛɛ -glɔɔn 'la 'le 'mu 'bhe zɔn kpataakpa.

²⁶ 'Dun- 'ka 'laa 'ka kpa 'mi 'yi, -amasroyi 'ka 'laa -o 'an pe -bhlaa mu 'e 'ke mu 'le.

²⁷ 'An pe -bhlaa mu 'e -woo 'tronkpa- 'n 'weli- 'e 'la. 'Mi -o do 'bhe- -o do 'mi zi.

²⁸ 'Mi bole -yre ma -si 'la -dan- 'laa -o 'bhe ma 'bhe na -o ni. Waa nu gale -titi, 'bhe- mae 'kedo- 'kpo 'laa nu 'sole- -o 'kunle 'n 'koo.

²⁹ 'N De -Waanbhaa' 'la 'bhe -o -naa 'n ni 'bhe gbalaan 'yiya- pe 'kpen ni; 'bhe- mae 'kedo- 'kpo 'laa so -o 'kunle 'n De -Waanbhaa' 'koo.

³⁰ 'Mi 'pegee 'n De -Waanbhaa' 'woo- do 'kpo.»

³¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zuufu mu 'e -o kpoti mu 'sile 'ezin- 'mu 'pa zayi' Zesu ma.

³² 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «'N -za 'lrele- -bebe 'la 'sroowoa- 'n De -Waanbhaa' 'koo, 'n 'mu -kla 'ka 'yre ma. 'Ka -a zi 'bhii- 'ka kpoti pa 'n ma 'woo- -za 'lrele- mu 'la bhe -o -de 'gbu -la -zayi' ee?»

³³ Zuufu mu 'e -o 'bhe zikpaa- Zesu ni doo: «'Waa -o kpoti 'payre- -glin 'zi 'e ma -za 'lrele- kle -zayi'. 'E -Waanbhaa' 'tosie zii' bhe, 'bhela- -zayile, 'wa zi 'bhii- 'o kpoti 'pa 'e ma. -Amasroyi 'bhi 'la 'bhi -o 'ke bhaaplen bhaamale 'le 'yoo- 'e 'gbu kle 'zi 'ke -Waanbhaa' 'le.»

³⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «-A yoondele laa -o 'kaa 'ton 'sewe 'e 'yi doo -Waanbhaa' 'a 'pia- doo: <'Ka -o -waanbhaa' mu 'le ee?»

³⁵ -Koo' 'a 'yaango- doo -za 'la -yoondele -o -Waanbhaa' 'a 'Sewe 'e 'yi, waa so 'bhe 'yigale -titi. 'Bhe- -Waanbhaa' -yaa' -jan 'e 'lennaa- mae 'la zan mu ni, 'kee- 'mu 'silla- -waanbhaa' mu.»

³⁶ 'Bhe bhla 'e ba, 'n De -Waanbhaa' 'mi -la makwan- 'bhe- -e 'mi 'winbwa- 'drunyan 'le- 'yi. -E -kla 'nale- 'bhe- 'kaa- pe 'zi doo: <'E -Waanbhaa' 'tosie zii' ee?» -Amasroyi 'an 'pia doo 'n 'yoo- 'ke *-Waanbhaa' Gbe 'le bhe.

³⁷ 'Ke 'naa -o 'n De -Waanbhaa' kleza mu kle 'zi bi, 'ka 'laa 'ka 'kpale- 'mi 'yi.

³⁸ 'Dun- 'ke 'n 'yoo 'n De -Waanbhaa' kleza mu kle 'zi, 'ali- 'ke 'ka 'laa 'ka 'kpale- 'mi 'yi, -ka 'ka 'kpa -o -yi, 'kooko- 'kaa 'yaango- 'bhii- 'mi 'pegee 'n De -Waanbhaa -o do: 'N -De -Waanbhaa' -o 'mi 'yi, 'bhe- 'mi -o 'yee- 'n De -Waanbhaa' 'yi 'ezin-»

³⁹ -O 'bhe -jan 'e 'male-, 'ke -wa pele- doo -wa 'kunle 'ezin-. 'Dun- -e 'bhia -o 'koo.

⁴⁰ 'Bhe blaana, 'ke Zesu gele- 'ezin- Zruden yue 'e -yre gbe do 'e ta, Mee Wiinfe' Mi Zaan -yaa mae mu 'e 'wiinfe zii' 'yre 'la 'n doo 'elwale bhe 'bhe 'n doo. 'Bhe- 'kee- bole- 'bhe yre 'e 'n doo ye.

⁴¹ Mee -bebe -ja 'tenle- -a ma 'bhe 'n doo. 'Bhe- 'mu 'yaa- pe 'zi doo: «Zaan 'laa 'sole- maza do 'kpo klele, 'dun- -e -jan 'oo -jan 'la

'woa 'yee- mae 'le- ba zayi', 'mu 'kpen -o 'ke wlan 'le.»

⁴² 'Bhe- mae -bebe -o -kpa Zesu 'yi 'bhe yre 'e 'n doo ye.

11

Lazaa gaza

¹ -O -yaa 'gwlaan- do sii Lazaa, 'bhe- ga -yaa 'bhe ma. 'Bhe 'yaa- da -wa 'la ta -o -yaa 'bhe sii Betani. -A neene- -le -yaa ple: Mari 'pegee Maati. 'Bhe mu -yaa 'yee- -wa do 'kpo 'e 'yela- ta 'ezin-.

² Mari -le -yaa le 'la -lasikloo -gblen 'nrale- do 'klaa Meezan Zesu gaan ma, 'bhe- -yoo magwa- -a winle mu 'e 'le. Ga -yaa 'yela- neene- 'gwlaan- Lazaa ma.

³ 'Bhe klele 'te, 'ke 'woo- neene- -le ple 'e -o mae winbole Zesu ta 'kaa -ya pe -a ni doo: «Meezan, 'e 'bhegwlen- 'la -za so 'e ni, pe -o -a ma.»

⁴ Zesu 'bhe -jan 'e 'male-, 'ke -ya pele- doo: «Lazaa ma ga 'e yaa nu klele -a depe 'le. 'Dun- 'yee- ga 'e -e nu klele 'ke -Waanbhaa' 'tobhope 'le; 'bhe- -e nu klele -Waanbhaa' Gbe 'e 'tobhope 'le 'ezin-»

⁵ 'Bhe- 'dun-, Maati 'pegee Mari, 'bhe- Lazaa -za -yaa so Zesu ni 'egbenele.

⁶ 'Dun- -ya malawoa 'kaa ga -o Lazaa ma, -e 'bwa 'ezin- -yrekpaa' ple ta -e -yaa yre 'la 'n doo 'bhe 'n doo.

⁷ 'Bhe blaana, 'ke -ya pele- -yaa -klanlana mu 'e ni doo: «-Koo' 'niina- -koo' -zanta' Zude 'klen 'e 'yi.»

⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke -yaa' -klanlana mu 'e -wa zikpale -a ni doo: «'O Daan mi, 'bhe 'n doo laa -mole- 'li, 'bhe- Zude Zuufu mu 'e -yaa zi 'bhii- -o kpoti 'pa 'e ma, 'bhe- -woo 'e de, 'bhe- 'yoo- -a zi 'bhii- 'e 'niinale 'ezin- 'bhe- yre 'e 'n doo ee?»

⁹ Zesu 'bhe zikpaa- -o ni doo: «'Lere vu ta ple laa -o -yrekpaa' do 'yi ee? 'Ke mae 'la zan -o 'taawo zii' -yrekpaa', 'bhe zan gaan laa san pe 'kedo- 'kpo ma, -amasroyi -yrete' -o -bhi 'zi.

¹⁰ 'Dun- 'ke mae 'la zan 'taawo zii' -bi zi, -a gaan san pe ma; -amasroyi 'tebhile laa -o -a -le.»

¹¹ Zesu 'yanle- 'bhe -jan 'e 'wolele, 'ke -ya 'kpale 'a ta 'ezin- doo: «-Koo' 'bhegwlen- Lazaa -o yide zi, 'dun- 'n nu gele -a bwele.»

¹² -Ayile 'ke -yaa' -klanlana mu 'e -wa zikpale -a ni doo: «'Ee! Meezan, 'ke -yoo yide 'zi, -e nu -bheele'»

¹³ Zesu 'yaa- -we 'zi 'ke Lazaa gaza 'e 'bhe- 'le, 'dun- -yaa' -klanlana mu 'e 'kpee ma, -e -yaa -we 'zi yideza 'te -la -le.

¹⁴ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni kpataakpa doo: «Lazaa -gaa.

¹⁵ 'Dun- yaa klelawole 'n 'yre ma bhe, 'bhe 'swa 'mi ni 'ka mu -zayi', 'kooko- 'ka

'ka kpa 'mi 'yi. 'Dun- -ka 'ka 'wlen-, 'bhεε-
-koo' ge -a -din.»

16 'Bhe klele 'te, Toma 'la -o 'bhe 'tokpaa-
Didimu ('bhe 'yi -le <-Ne Yone>), 'bhe 'a
'pia- Zesu a -klanlanε -vin mu 'ε ni doo:
<-Koo' mu ge -a zi 'ezin-, 'bhεε- -koo' kpen
'pegee 'yee- -koo' Daan mi 'ε -koo' ga 'eke-
zi!»

Zesu -le bole -yre ma -si na mεε ni

17 Zesu 'bhole- Betani, 'ke -ya yele- 'bhii-
-o 'yee- Lazaa [bian gban 'bhe -yrekpaa'
yizie -le -ge.

18 Betani -wa 'ε 'plenngole -yaa
Zeruzalemu ma kilo yaga.

19 'Bhela- -yile, Zuufu -bebe mu -nwa
Maati 'pegee Mari ba -o tagale, -o nεene-
Lazaa gaza 'ε 'yi.

20 Maati 'a 'male- 'kaa Zesu -o zan, 'kee-
gele- -a -lepa' yre nnoo-; 'dun- Mari [bwa 'fε
'le ma.

21 Maati gele 'tenle- Zesu ma, 'ke -ya pele-
doo: «Mεεzan, 'kee- 'kpa bi -ge, 'η nεene-
'ε yaa -yaa nu gale.

22 'Dun- 'an 'yaango- 'bhii- 'kee- pe 'oo
pe 'la 'yεwoa- -Waanbhaa' ma, -e nu 'bhe
'nale- 'e ni 'saanibhe.»

23 Zesu pe -a ni doo: «'E nεene- 'ε nu
bwele gale ba.»

24 Maati 'bhe zikpaa- Zesu ni doo: «'An
'yaango- 'bhii- -e nu bwele gale ba gbaa mu
-bwe yi 'ε gale ba 'drunyan 'leyan yi 'ε 'le.»

25 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni doo:
<'Mi -le mεε mu bwe gale ba, 'bhεε- 'mi
-le bole -yre ma -si na mεε ni. 'Ke mεε 'la
zan 'e [kpa 'mi 'yi, 'ali- 'kee- -gaa, 'η nu -a
bwele gale ba, 'bhεε- -e bo -a -yre ma.

26 'Bhεε- 'ke mεε 'oo mεε 'la zan -o -a -yre
ma, 'bhεε- 'ke -ya -kpaa 'mi 'yi, 'bhe zan laa
nu gale -titi. 'Yee kpa 'bhe -jan 'ε 'yi εε?»

27 'Bhe [nnoo bhe, 'ke Maati 'a 'lekunle
Zesu ni doo: «-Aani' Mεεzan, 'an 'yaango-
doo 'bhi -le Mεε -Bhee Mi -Kpoooo Kriisi 'ε
'le, 'bhe 'pegee 'bhi -le *-Waanbhaa' Gbe 'ε
'le; -a -lεdulale -yaa doo 'bhi -le -yaa nu
nule 'drunyan 'yi.»

Zesu -o wisi zii'

28 Maati 'yanle- 'bhe -jan 'ε 'wolele, 'kee-
gele- -a nεene- le Mari 'siile-; 'bhεε- 'ke -ya
pele- 'bhe ni gaanyi' doo: «-Koo' Daan mi
'ε [nwa, -yoo 'e 'sii zii'.»

29 Mari 'bhe 'male-, 'ke -ya -wlenle'
blaale-, 'bhεε- 'kee- gele- Zesu 'lepale.

30 'Dun- Zesu 'laa wlale -li 'bhe bhla 'ε ba
Betani -wa 'ε 'kpee. Maati 'lεpaa- 'kele- yre
'la [nnoo, -e -yaa -li 'bhεε- [nnoo.

31 Zuufu mu 'la 'yaa- Mari -din 'fε 'ε [la
-a taga zayi', 'mu 'a 'yele- 'bhii- Mari 'e
'wlenle-, 'bhεε- -e -pwela 'pεelii- blaale-; 'ke
-o dōle- -a zi. -O 'kpee ma -e -yaa ge 'zi
wisile Lazaa bu 'ε ta.

32 Zesu 'yaa- yre 'la [nnoo, Mari 'bhole-
'bhe yre 'ε [nnoo, 'bhεε- -a -yrekpale Zesu
ma, 'kee- baale- -a 'kpo ta 'bhe gaan ma,
'bhεε- 'ke -ya pele- 'kaa: «Mεεzan 'kee- 'kpa
bi -ge, 'η nεene- 'ε yaa -yaa nu gale.»

33 Zesu Mari 'yele- wisiye nnoo-, 'bhe
'pegee Zuufu mu 'la 'yaa- 'yee- Mari zi, -e
'mu 'yele- wisi' yre nnoo- 'ezin-, 'bhe wisi'
-gboo -dwa -a -yre ta 'egbenele, 'bhεε- -a
zrubatεdwa.

34 'Bhεε- 'ke Zesu -o -lrokpale doo: «'Kaa
[bian 'naa- ma εε?» -O pe -a ni doo:
<'Mεεzan, nu a -glin doo.»

35 'Bhεε- Zesu 'gbu wisia[.

36 'Bhe klele 'te, 'ke Zuufu mu 'ε -wa pele-
'eke- ni doo: «-Kaa -glin doo! 'Gwlaan- 'lεε-
-za -yaa so -a ni dε!»

37 'Dun- -o 'ke pe doo: «'Yee- 'la mεε -yre
'wi mi 'ε 'yre 'liiploola, yaa -yaa so -a klele-
'bhεε- Lazaa 'laa ga εε?»

Lazaa bweyre gale ba Zesu 'koo

38 Wisi- -gboo dō gbe drεεwoa- 'egbenele
Zesu 'yre ta, 'bhεε- -e -ja Lazaa bu 'ε ta. -A
bu 'ε 'yaa- 'ke vle -gluu do -la -le, 'bhεε- -wa
-liitaan 'ke vle -kpuj -gbene do -la -le.

39 Zesu pe mεε mu 'ε ni doo: «-Ka vle
-kpuj 'ε go bu -gluu 'ε 'lii doo!»

'Bhe klele 'te, Maati, 'yee- Lazaa nεene-
le 'ε, 'ke -ya 'pele Zesu ni doo: «Mεεzan, -a
vendwa- gban 'eyoole, -amasroyi -a binle
blaan -yrekpaa' yizie -le -ge.»

40 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele Maati
ni doo: «'Naa 'pele 'e ni doo 'kaa 'ke
'yee [kpa 'mi 'yi, 'e nu -Waanbhaa' a
'tobholeya 'ε 'yele εε?»

41 'Bhe klele 'te, 'ke -o vle -kpuj 'ε gole- bu
-gluu 'ε 'lii. 'Bhεε- Zesu 'ε 'yrekpale laan-
ima, 'ke -ya pele- doo: «'N De -Waanbhaa',
'mi 'e 'pubo- -amasroyi 'ye 'an 'seri 'ε
'lekwan- gban.

42 'Mi 'an 'yaango- 'bhii- 'ye 'an 'seri mu 'ε
'lekun- 'tanii, 'dun- 'η 'yoo- 'seri 'lεε- kle 'zi
'e ni, 'η zi mεε mu 'lεε- 'wola- -zayi'; 'kooko-
-woo kpa -a -yi 'bhii- 'bhi -le 'mi 'winbwa-»

43 -E yanle- 'bhe -jan 'ε 'wole- 'le, 'kee-
'pεenle 'egloole doo: «Lazaa 'pwε -ge!»

44 'Bhe klele 'te, 'ke Lazaa gbaa 'ε bwele-,
'bhεε- -e -pwela. -A gbe 'pegee -a gaan mu
'ε 'yrele- -yaa 'ke sogbe mu 'le, 'bhεε- sogbe
'pu do 'kpale- -yaa -a wleyi'. Zesu pe -o
ni 'te doo: «-Kaa 'ploo-, 'bhεε- -e ge a 'gbu
ma!»

*Mεε mu 'ε -woo 'dukpa zii' Zesu ma -a
de zayi'*

(Matie 26.1-5; Maki 14.1-2; Luki 22.1-2)

45 Zuufu mu 'la [nwa Mari ba, 'bhεε-
Zesu -za 'la [kla, -o 'bhe 'yele-, 'ke -o -bebe
-o 'kpale 'a -yi.

46 'Dun- -o 'ke -ja Farizi mu 'ε ba, 'ke -o
Zesu kleza 'ε 'kpen 'yigoonle 'mu ni.

12

47 'Sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee Farizi mu 'e -o -waa 'kitikan mɛɛ gbalaan -ledo' 'e 'lekpa-a -'eke- ta, 'bhɛɛ- 'ke -wa pele-doo: «Koo' nu -mɛ za 'gbu -la klele ɛɛ? -Amasroyi -yoo 'sole- maza -bebe mu kle 'zi.

48 'Ke -koo' 'a 'twa- 'kee □bwa kleza -glooo mu 'lɛɛ- klele ma, -kooa' mɛɛ mu 'e 'kpen nu -o 'kpale -a -yi. 'Ke 'bhɛ □kla, *Rome -kunlii mu 'e -o nu nule -kooa' -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e 'pegee -kooa' 'klɛɛn 'e 'wile- 'dɛ!»

49 'Bhɛ klele 'tɛ, -o ba mɛɛ do 'la -o -yaa 'bhɛ sii Kaifu, 'bhɛɛ- 'ke 'bhɛ 'yaa- -waa' 'sraka 'lena -kunlii gbalaan 'le 'bhɛ lɛɛ 'e ta bhe, 'bhe pe -o ni doo: «Ka 'laa -za 'kedo- 'kpo 'yima-!

50 'Kaa 'laa 'yaango- doo 'ke mɛɛ do 'kpo -gaa 'klɛɛn 'yi mu 'e 'kpen a -za ma, 'bhɛ mabhaabho -koo' 'gbu ma 'ke 'bhɛ kan -kooa' mɛɛ mu 'e 'kpen dele ta ɛɛ?»

51 'Dun- Kaifu -jan 'la 'woa- bhe, 'bhɛ 'laa dale -a 'gbu ba; -e -yaa 'ke 'sraka 'lena mu -kunlii gbalaan 'le 'bhɛ lɛɛ 'e 'le, 'bhɛla- zayile -e -yaa -Waanbhaa' -lela' janwo 'zi doo Zesu 'yaa- nu gale Zuufu mu 'e ni.

52 'Dun- Zesu 'laa -yaa nu gale Zuufu mu 'e do -kplen ni. -Waanbhaa' a mɛɛ mu 'la 'kpen 'piilale -o 'drunyan 'yi yɛkpen- □noo, -e 'yaa- nu gale 'mu -la ni 'ezin-; 'kooko- yoo 'kpen 'lekpa- 'eke- ta, 'bhɛɛ- -yoo kle mɛɛ 'si do 'le.

53 -A 'san 'bhɛ yi 'e ma, Zuufu mu a -kunlii mu 'e -waa -kpa-a do ma doo -o nu Zesu dele.

54 'Bhɛla- -zayile, Zesu 'laa -yaa 'kaan zii' -li Zuufu mu 'e 'plen- mokpen' 'yre ma kpataakpa. -E -gwa 'bhɛ yɛɛ 'e □noo, 'bhɛɛ- 'yee- 'pegee -yaa' -klanlane mu 'e -ja 'klɛɛn do 'yi -wa do ta -kpe 'e ba -yre ta. -O -yaa' 'bhɛ -wa 'e sii Efraimu. Zesu 'pegee -yaa' -klanlane mu 'e □bwa 'bhɛɛ- -wa 'e ta ta ye.

55 Zuufu mu a Paki 'feti 'e □bhwa gban bi -wa -din. 'Bhɛla- -yile, mɛɛ -bebe -ja Zeruzalemu 'yee- 'feti 'e lɛɛ, 'kooko- -o -yaa -za 'la kle -waa' 'ton' 'e ta, 'bhɛɛ- -o kle 'wenj -Waanbhaa' -yre 'yi, -o 'bhɛ kle -so.

56 -O 'yaa- Zesu ziglin- 'zi 'tɛ. 'Bhɛɛ- -o -yaa bhla 'la ba -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e □la, -o -yaa pe 'zi 'eke- ni doo: «-E □kla 'nale- ɛɛ? -E nu nule 'feti 'e ta taa- yaa nu nule ɛɛ?»

57 'Dun- 'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee Farizi mu 'e -wa -pia gban mɛɛ mu 'e ni doo 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -yaa Zesu geyɛ 'e do, 'bhɛ zan nu 'bhɛ 'pe -o ni, 'kooko- -o ge -a 'kunle-.

Lasiklɔo 'klaza- Zesu gaan ma Mari 'koo Betani

(Matie 26.6-13; Maki 14.3-9)

1 -Yɛkpa-a' 'srwado- -yaa Zuufu mu a Paki 'feti 'e lɛɛ, 'bhɛɛ- Zesu ge gbe drɛwoa- Betani -wa 'e ta. -E Lazaa 'la -bwela gale ba, 'bhɛ a -wa -le -yaa Betani 'le.

2 -O 'yee Zesu 'lewɛɛ pɛ □kla 'bhɛɛ- □noo. Maati -yaa pebhle 'e 'yicien zii'. 'Bhɛɛ- Lazaa 'pegee Zesu 'bhɛɛ- -yaa' -klanlane mu 'e 'yaale- -yaa pebhle -tabali 'e zi.

3 'Bhɛ bhla 'e ba, 'ke Mari -lasiklɔo -kposoo 'plɛɛle- buteli do 'sile, 'bhɛɛ- 'kee- Zesu gaan ma 'srole 'kele-. 'Bhɛ bla-an, 'kee- 'bhɛ gaan mu 'e magole 'ke -a winle mu 'e 'le. 'Bhɛ ya 'e 'yi, 'ke -lasiklɔo 'e -gblɛn 'e zenle- 'fɛ 'e 'kpen □la.

4 -O -yaa Zesu a -klanlane 'kɛla sii Zuda Isikarioti, 'yee- 'la 'yaa- nu -dawli' 'kpale- Zesu gbe ta, 'bhɛɛ- -ya -lena' mɛɛ mu ni, 'bhɛ pe 'tɛ doo:

5 «-Mele -kla waa -lasiklɔo -gblɛn 'nrɛle- 'lɛɛ- gonle -goli' 'tanbha -keme yaga ma, 'bhɛɛ- -o 'bhɛ -goli' 'e na 'kooɛnzan mu ni ɛɛ?»

6 'Dun- Zuda 'bhɛ -jan 'e □woa 'bhɛ gbɛɛn- bhe, yaa klele 'bhii- -e -yaa 'kooɛnzan mu -si yienkan' zii'. 'Dun- -e 'bhɛ 'pia- bhe gbɛɛn-, -amasroyi -e -yaa 'ke -faannii' 'le: 'Ye- -yaa -waa' -goli' bope 'e magaan mi 'le, 'bhɛɛ- 'ke -o -yaa -goli' 'la bo 'bhɛ 'yi, -e -yaa 'bhɛ 'si.

7 'Dun- Zesu 'a zikpa-a -a ni doo: «-Kaa 'to 'sro! -E 'bhɛ □kla, 'ɲ binza 'e 'lɛɛmagaanza 'yi -so.

8 'Kooɛnzan mu -o 'ka -din 'tanjii, 'dun- 'mi 'laa nu klele 'ka -din 'tanjii.»

Zuufu mu 'e -woo Lazaa deyɛ -glin 'zi

9 Zuufu mu -zamaa' -gbɛnɛ do 'a □maa doo Zesu -o Betani. -Ayile 'ke -o gele- 'bhɛ □noo. 'Dun- waa gele Zesu do -kplen -glin zayi', -o -ja Lazaa 'la 'ke Zesu 'bhɛ -bwela gale ba 'bhɛɛ- -zayi' 'ezin-.

10 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke 'sraka 'lena -kunlii mu 'e -wa 'kpale doo -o Lazaa dele- 'ezin-.

11 -Amasroyi 'yee- Lazaa -zayi', Zuufu mu -bebe -yaa go 'zi 'woo- 'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'zi, 'bhɛɛ- -o -yaa -o 'kpa zii' Zesu 'yi.

Zesu 'wlayɛ- Zeruzalemu -wa 'e 'kpee (Matie 21.1-11; Maki 1.1-11; Luki 9.28-40)

12 'Bhɛ yi 'e ta tooklin- yi 'le, -zamaa' -gbɛnɛ 'la 'nwa- Paki 'feti 'e ta, -wa □maa doo Zesu -o zan Zeruzalemu -wa 'e ta.

13 'Bhɛla- -yile, -o yo -laa mu 'kanle, 'ke -o 'pwele- -wa 'e 'kpee, 'bhɛɛ- 'ke -o

* 12:13 12.13 'Bhɛ 'yi -le doo: «Bhaa -Waanbhaa' 'a go -za 'yi' -Kaa magbaandɛ!.

'kpen gele- -a -lepa' yre noo-. -O -yaa 'pe 'zi 'eke- 'zi 'egboole doo:

«Ozana!»*

Mee 'la zan -o zan Meezan 'e 'to 'yi, bhaa -Waanbhaa' 'bhe -doo'!

Bhaa -Waanbhaa' Izraeli mu a -bhlehgbe 'e 'dumawo!'

14 Zesu -soofali 'ne do [ya, 'bheε- -a 'sanle- -yaa 'bheε- ta, 'bhii- -a yoondele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'yi gone- 'la gbeen-doo:

15 «*Sion -wa -la mu, 'ka 'laa -gblaanle' (Zeruzalemu 'to 'e do -le -yaa 'bhe 'le 'ezin).*

-Ka 'ka 'yrekpa doo, 'kaa- -bhlehgbe 'e -yoo zan,

-a yaale -o -soofali 'ne do ta.»

16 'Bhe 'waati 'e ba, Zesu a -klanlame mu 'e waa 'bhe -za mu 'e 'yimala 'elwale 'pe. 'Duj- Zesu bwelawoa gale ba, 'bheε- -e -ja -Waanbhaa' a 'tobholeya 'e 'yi 'waati 'la ba, 'bheε- -wa 'yaangwa-doo -Waanbhaa' -lela 'janwo mu 'e -o -za mu 'la yoondia- Zesu ba zayi' mee mu 'e -o 'bheε- wlata za [kla -a ni.

17 Mee 'la zan mu 'kpen 'yaa- Zesu zi -e Lazaa 'siila- bu -gluu 'e 'yi bhla 'la ba, 'bheε- 'bhe -bwela gale ba; 'bhe mee mu 'e 'yaa- -za mu 'la [kla 'mu -yre ma, 'mu 'kpen 'yigoon- 'zi.

18 'Bhela- -zayile, 'ke -zamaa' 'sre do gele- -a -lepayre noo-. -Amasroyi -wa -maa 'kaa -e 'bhe 'sole- maza 'e [kla.

19 'Bhe klele 'te, 'ke Farizi mu 'e -wa pele-doo: «-Ka 'ka 'yrekpa -o ta doo, 'ka 'laa nu 'sole- -za 'kedo- 'kpo klele- -a ni, -amasroyi mokpen' -o ge 'zi -a zi.»

Greki mu 'ke mu -o Zesu ziglin- 'zi

20 Mee 'la zan mu -nwa -Waanbhaa' gbafe Zeruzalemu 'feti 'e ta, Greki mu 'ke mu -yaa 'mu plen-.

21 'Bhe 'yi 'te, 'ke -woo mabeenle Filipu -din, 'bhe 'yaa- da Galile 'kleen 'yi -wa 'la -o -yaa 'bhe sii Betisaida 'bheε- ta. 'Bheε- -o pe Filipu ni doo: «'O Zan, [wa zi 'bhii- 'o Zesu 'ye, 'bheε- 'o -balo sa kle 'kele.»

22 'Bhe klele 'te, 'ke Filipu gele- 'bhe 'pele- Andre ni, 'bheε- -o mee ple -ja 'bhe 'pele- Zesu ni.

23 -Ayile, 'ke Zesu 'a pele -o ni doo: «Bhaaplenj Gbe 'e nu 'tobholeya 'sroowole -Waanbhaa' 'koo 'waati 'la ba, 'bhe 'waati 'e [bhwa.

24 'Mi pe 'ka 'ni 'h 'sowee- ma doo: 'Ke waa pebhe do bole 'tre 'yi, 'bheε- -e bon, -e bo -a do -kplennaya 'e 'yi. 'Duj- 'ke -wa [bwa 'tre 'yi, 'bheε- 'kee- [bwan, -e bho 'bheε- -ya bhaa kle 'ebebele.

25 'Ke mee 'la zan lii biile -o 'bhe 'a 'tre ta -ge -si 'e 'yi, 'bhe zan nu bloole 'bhe 'yi. 'Duj- 'ke mee 'la zan 'bhe 'niigwa- 'bhe a

'tre ta -ge -si 'e 'yi, 'bhe zan nu -Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la -danj' laa -o 'bhe ma 'bhe 'sroowole.

26 'Ke mee 'la zan -o -a zi 'bhii- -e yewo 'mi ni, 'bhe zan do 'h zi. 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke 'h 'yoo- yre 'la [noo, 'an yewone 'e nu klele 'h zi 'bheε- -yre 'e [noo. 'Ke mee 'la zan yewo 'h ni 'h De -Waanbhaa' nu 'bhe zan 'e -ledole -a ma.»

Zesu -o a deza 'e 'wo zii'

27 Zesu pe 'ezin- doo: «'N zru ba 'te -o -zon. 'Bheε- 'h so a pele- 'nale- -a ma ee? Taa- 'an 'pe doo: 'N De -Waanbhaa, 'h go -yrenbhle' 'waati 'lee- 'yi ee? 'Bheε- 'duj-, 'h 'nwa- 'bheε- -yrenbhle' 'waati 'lee- 'bheε- -zayi'.

28 'N De -Waanbhaa', 'e 'to 'e mag- baande!» 'Bhe klele 'te, 'ke -weli' do dale- laanima doo: «'Mi 'h 'to 'e magbaandia gban, 'bheε- 'h nu -a magbaande gbe dreewole 'ezin-.»

29 -Zamaa' 'la 'yaa- Zesu -din, 'bhe mu 'yee -weli' 'e 'male-, 'ke -wa pele- doo: «-Gblan -le 'pee zii' bhe». 'Duj- -o 'ke mu pe doo: «-Waanbhaa' a -mleke' do -le -janwoa -a ni!»

30 'Duj- Zesu 'a zikpaa- -o ni doo: «'Ka -weli' 'la [maa bhe, 'bhe 'laa -weli' 'mi 'kaama-, 'duj- -e [wia 'ka mu -la 'kaama-.

31 'Drnyan 'lee- ta 'kitikan yi 'e [bhwa -zon. -Setran' 'la 'kpaale- -o 'drnyan 'lee- 'wiinj- 'bhii- -a -kunlii, -Waanbhaa' nu -a -gbinle' -yaa' -kunliiya 'e 'yi.

32 'Bheε- 'ke -woo 'h 'wlenna- laanima 'waati 'la ba 'tre 'lee- ta -ge, 'h nu mee mu 'e 'kpen -glaanle' 'h ba.»

33 Zesu 'yaa- nu gale gone- 'la gbeen- bhe, -e 'bheε- -zronna -o ni -janwo' gbeya 'la bhe 'bhe 'yi.

34 'Bhe klele 'te, 'ke -zamaa' 'e -wa -lekunle Zesu ni doo: «'Wa -daanna 'waa- 'tonj 'sewe mu 'e 'yi doo Mee -Bhee Mi -Kposoo Krisi 'e nu bole -a -yre ma -yikpensee ta. -E -kla 'nale- 'bheε- 'bhi -o -a pe 'zi 'o ni doo: «-O nu Bhaaplenj Gbe 'e 'wlenle- laanima ee? -Dele 'bhe Bhaaplenj Gbe 'e 'le ee?»

35 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «'Tebhile 'e nu -bhile' 'ka 'plenj- 'waati sa. 'Tebhile 'e -yoo 'ka 'plenj- 'waati 'la ba -li, -ka 'taawo -a -bhile' 'e ba, 'kooko- -gblo mu laa nu 'klale- 'ka ba. -Amasroyi 'ke mee 'la zan -o 'taawo zii' -gblo mu 'yi, 'bhe zan 'laa 'bhe 'gbu geyre do.

36 'Tebhile 'e -yoo 'ka 'plenj- 'waati 'la ba, -ka 'ka 'kpa -a -yi, 'kooko- 'ka kle 'tebhile ba -ne mu 'le.» Zesu 'yanle- 'bhe -jan mu 'e 'wolele, 'ke -ya plengole -o ma, 'bheε- 'kee gele- -a magaanle -o ma 'egboonle.

Zuufu mu 'e waa -o 'kpale- Zesu 'yi

³⁷ Ali- Zesu 'sole- maza -bebe mu 'la [k]la -o -yre ma, Zuufu -kunlii mu 'e waa -o 'kpale- -a -yi.

³⁸ 'Bhe klegbeya 'e gbéen- bhe, -Waanbhaa' -lela' janwo mi Ezai -jan 'la [w]oa 'elwale -so, 'bhe 'leswa[]; -ya -pia dɔɔ: «Mɛɛzan, -dele 'e [k]paa 'o 'wojan- 'e 'yi ɛɛ? 'Bhɛɛ- Mɛɛzan -yaa' -gloɔya' 'e -zrɔnna -de -la ni ɛɛ?»

³⁹ 'Bhɛɛ- waa -yaa 'sole -o 'kpale Zesu 'yi 'bhii- -Waanbhaa' -lela' janwo mi 'e -ya [p]ia gɔnɛ- 'la gbéen- 'ezin- dɔɔ:

⁴⁰ «-Waanbhaa' -o -yrebhe' mu 'e [w]ia, 'bhɛɛ- yoo zru -dwa 'egloole -yaa' -jan 'e ma, 'kooko- waa so yre ma yele- -o -yrebhe' mu 'e 'le, 'bhɛɛ- 'kooko- waa so -za 'yimale -o zru mu 'e 'le, 'bhɛɛ- waa nu niinale 'mi -Waanbhaa' ba, 'bhɛɛ- -o bhee.»

⁴¹ Ezai -janwoa 'bhe gbéen- bhe Zesu ba zayi', -amasrɔyi -e Zesu 'tɔbhɔleya 'e [y]a 'elwale -so.

⁴² 'Dun-, 'woo- Zuufu -kunlii mu 'e ba, -o -bebe -o -kpa'a Zesu 'yi. 'Dun- -o -yaa -gbiaanlawo zii' Farizi mu 'e 'yre 'lee bhe, 'bhela- -zayile, waa -yaa so -a pele- 'pɛɛlii- kpaataakpa, 'kooko- waa nu -o -gbinle' -waa' daanfe' 'e [l]a.

⁴³ -Amasrɔyi, 'tɔbhɔleya 'la 'yaa- da bhaapɛn mu ba, 'bhe 'yaa- so -o ni 'ke 'bhe kan 'kela 'yaa- da -Waanbhaa' ba 'bhe ta.

Zesu 'a -jan mu 'e nu mɛɛ mu 'kitikanle

⁴⁴ Zesu pe mɛɛ mu 'e ni 'egloole dɔɔ: «'Ke mɛɛ 'la zan 'e [k]paa 'mi 'yi, 'bhe zan laa 'bhe 'kpale- 'mi 'yi, 'dun- -ya [k]paa mɛɛ 'la zan 'mi 'winbwa- 'bhɛɛ- 'yi bhe.

⁴⁵ 'Ke mɛɛ 'la zan 'mi [y]a, 'bhe zan mɛɛ 'la zan 'ɲ 'winbwa- 'bhɛɛ- [y]a bhe.

⁴⁶ 'Mi [n]wa 'drunyan 'lee- 'yi 'bhii- 'tebhile, 'kooko- 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'e [k]paa 'mi 'yi, 'bhe zan laa bo -gblɔ 'yi.

⁴⁷ 'Ke mɛɛ 'la zan 'ɲ 'wojan- mu 'e [m]aa, 'bhɛɛ- 'ke yaa 'mu 'yizaklele, 'mi 'laa nu 'bhe zan 'e 'kitikanle. -Amasrɔyi 'ɲ [n]wa mɛɛ mu go yre -la noɔ- -za 'yi, 'mi 'laa 'nule- 'kitikan yre noɔ-.

⁴⁸ 'Ke mɛɛ 'la zan 'e -bangwa 'mi 'yi, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe zan laa dɔle 'ɲ 'wojan- mu 'e [l]a, 'bhe zan 'e 'bhe 'bhe 'gbu 'kitikan mi [y]a gban. 'N- 'jan mu 'la [w]oa 'ka ni bhe, 'mu -le nu 'bhe zan 'e 'kitikanle 'drunyan 'leyan yi 'e 'le.

⁴⁹ -Amasrɔyi 'ɲ 'wojan- mu 'e waa dale 'mi 'gbu ba. 'Dun- 'ɲ De -Waanbhaa' 'la 'bhe 'ɲ 'winbwa- 'bhe -jan 'la [k]paa 'ɲ 'lii 'mi 'bhɛɛ- [w]oa.

⁵⁰ 'Bhɛɛ- 'mi 'a 'yaango- 'bhii- 'ɲ De -Waanbhaa' pe 'ɲ ni 'ɲ 'kela kle, 'bhe -le bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o -a ma 'bhe nalele mɛɛ mu ni. 'Bhɛɛ- ya 'e 'yi, 'ɲ De

-Waanbhaa' -jan yeke- do 'kpo 'la [k]paa 'ɲ 'lii 'ɲ 'bhɛɛ- 'wo zii'.»

ZESU -O -A -DANMA' -JANWO' ZII' YAA -KLANLANE MU 'E NI

13

Zesu -yaa' -klanlane mu 'e gaan mafe' zii'

¹ 'Bhe [k]la Zuufu mu a Paki 'feti yi 'e 'lee. 'Bhɛɛ- Zesu 'gbu 'a 'yaangwa- 'bhii- -a go bhla 'drunyan 'lee- 'yi, 'bhɛɛ -e ge -a De -Waanbhaa' ba 'bhe [b]hwa. Mɛɛ 'la zan mu -yaa yaa pe 'le, 'mu -za -swa -a ni 'tanji, 'ke 'bhe ge 'tenle- -a -leyanle ma.

² Zesu 'pegee -yaa' -klanlane mu 'e -yaa yromazi pe 'e 'bhle zii'. -Setran' 'a [k]paa Simo gbe Zuda Isikarioti 'kpee gban 'elwale -so dɔɔ -e -dawli' 'kpa Zesu gbe ta, 'bhɛɛ- -e 'bhe 'lena- mɛɛ mu ni.

³ Zesu 'gbu 'yaa- 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' 'senj 'kpen -gloɔn gbekpaa- -a 'kɔɔ, 'bhɛɛ- -e -daa 'bhe -la ba, 'bhɛɛ- -e -yaa zan gele 'bhe -la ba 'ezin-.

⁴ 'Bhe klele 'te, -o -yaa pebhle 'zi bhla 'la ba, 'ke Zesu 'e 'wlɛnle-, 'kee- -yaa dunc- tralape 'e gole-, 'bhɛɛ- 'kee- so do -yrelɛ' -a 'saanla[].

⁵ 'Bhe bla'an, 'kee- -yi 'klale 'tasa do 'yi, 'bhɛɛ- 'kee- -yaa' -klanlane mu 'e gaan mafele 'sanle, 'bhɛɛ- 'kee- 'mu mago -so -e so 'la -dwa -a 'saanla[] 'bhe 'le.

⁶ -E bhɔle Simo Pieri ta, 'ke 'bhe 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Mɛɛzan, 'bhi -le zan 'mi gaan mafele bhe ɛɛ?»

⁷ Zesu 'bhe zikpaa -a ni dɔɔ: «'N' 'yoo- -za 'la kle 'zi -ge, 'yaa so -a -yimale, 'dun- 'e nu -a -yimale boolazi.»

⁸ Pieri pe -a ni 'ezin- dɔɔ: «'Yaa nu 'mi gaan 'mafele -titi!» 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni dɔɔ: «'Ke 'naa 'e gaan mafele, 'mi 'pegee 'bhi a -za 'kedo- 'kpo 'laa nu klele -li 'eke- ta.»

⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke Simo Pieri 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Yaa 'ɲ gaan do -kplɛn mafele, 'dun- 'ɲ ngblo 'pegee 'ɲ gbɛ mu 'e mafe' 'ezin-!»

¹⁰ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «'Ke -o mɛɛ 'la zan [f]ia -yi ba, 'bhe maza laa -o -li 'bhe 'gbu 'fele- ma 'ezin-, 'ke yaa 'e go -a gaan mu 'e 'mu -la mafele ba. -Amasrɔyi -a 'gbutru 'e 'kpen 'fleele- -o. 'Bhɛɛ- 'dun-, 'ka [k]la gban 'wenj, 'dun- 'naa -o -we 'zi 'ka 'kpen 'le.»

¹¹ -Amasrɔyi Zesu 'yaa- mɛɛ 'la zan -yaa nu -dawli' 'kpale- -a gbe ta, 'bhɛɛ- 'bhe 'a 'lena- mɛɛ mu ni 'bhe zan 'e dɔ; 'bhela- -yile -ya -pia dɔɔ: «'Ka 'kpen 'laa -o -wenj.»

¹² Zesu 'yanle- -o gaan mafelele, 'kee- -yaa dunc- tralape 'e 'klale -a ta, 'kee- yaa gbe drɛɛwole pebhle -tabali 'e zi, 'bhɛɛ- 'ke

-ya pele- -o ni dɔɔ: «'N -za 'la □kla 'ka ni bhe, 'kaa 'yimaa- εε?

¹³ 'Ka 'mi sii dɔɔ: <'O Daan mi,> 'bhe 'pegee<Mεεzan.> 'Zoo -o 'ka zi, -amasroyi 'mi 'gbu -le 'ka Daan mi 'pegee Mεεzan 'ε 'le.

¹⁴ 'Ke 'mi 'la 'mi -o 'ke Mεεzan 'pegee 'ka Daan mi 'le, 'mi 'ka gaan mafia-, 'ka mu 'ezin-, -ka 'eke- gaan mafe' do do.

¹⁵ 'Mi -za 'la □kla, 'bhεε- 'an kle gbeya 'ε -zronna 'ka ni, 'kooko- 'ka mu 'bhe 'yansi za kle, -ka 'bhεε- kle 'eke- ni.

¹⁶ 'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ yewone do gbalaan -yi 'laa ya -a -kunlii 'ε ni, 'bhεε- winbɔwo mi 'ε 'bhe 'yi 'laa ya 'bhe 'winbɔ- mi 'ε ni.

¹⁷ 'Ke 'ka 'bhe -za mu 'ε -dwa, 'kaa pe -yi nu -nrals' 'ke 'ka □swa -o -yizaklele.

¹⁸ 'Naa -o -we 'zi 'ka 'kpen 'le. 'Mi mεε 'la zan mu makwan-, 'η 'mu dɔ. 'Dun- -za 'la yɔɔnde -o -Waanbhaa' a 'Sewε 'ε 'yi, -yoo 'ke -za -le 'ke 'bhe 'lesɔ-. -A yɔɔndele -o dɔɔ: <'O 'pegee mεε 'la zan -o pele 'zi 'eke- ta, 'bhe zan 'ε 'wlenna- 'mi 'kaama->

¹⁹ 'Mi -o 'ka 'kpeelekan zii' -zon 'sani- 'yee- -za 'ε kle bhla 'ε plen'. 'Kooko- 'kee- □bhwa 'waati 'la ba, 'kaa 'yaango- 'bhii- <'N 'yoo- 'ke kpataakpa mεε 'la zan 'η 'yoo 'ke 'bhe 'le.>

²⁰ 'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ: Mεε 'la zan 'η 'winbwa-, 'ke 'bhi 'la 'bhe zan 'ε -kwan 'elrele, 'ε 'mi -la 'kun zii' 'elrele bhe. 'Bhεε- 'ke mεε 'la zan 'mi -kwan 'elrele, 'bhe zan 'ε 'bhe -o 'η 'winbɔ- mi 'ε 'bhεε- 'kun zii' 'elrele 'ezin- bhe.»

Zesu pe dɔɔ Zuda nu -dawlil' 'kpale- -a gbe ta

(Matie 26.20-25; Maki 14.17-21; Luki 22.21-23)

²¹ Zesu 'yanle- 'bhe -jan 'ε 'wolele 'ke -a zrubatedɔle-, 'bhεε- 'ke -ya pele- kpataakpa dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ 'ka do nu -dawlil' 'kpale- 'η gbe ta.»

²² 'Bhe klele 'te, 'ke -yaa' -klanlane mu 'ε -woɔ -yrεkpale 'eke- ta, 'bhεε- -e -yaa -we 'zi mεε 'la zan 'le, waa -yaa 'bhe zan 'ε dɔ.

²³ 'Yee- Zesu a -klanlane 'la 'bhe -za -yaa sɔ -a ni 'egbenele, 'bhe 'yaale- -yaa -a -din 'bhe bhla 'ε ba.

²⁴ -Ayile, 'ke Simo Pieri 'e 'yre -kwlanbole 'bhe ni dɔɔ 'bhe 'yee- Zesu 'lrokpā, 'bhεε- -e 'bhe zan 'ε zron -a ni.

²⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke 'bhe -klanlane 'ε -ya makulale Zesu ba -yre ta, 'bhεε- 'kee- Zesu -lrokpale dɔɔ: «Mεεzan, -dele 'bhe zan 'ε 'le εε?»

²⁶ 'Bhe 'yi 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'N nu 'bluu kpu 'leε- -zwanle' -zien 'ε ba, 'ke 'an □naa mεε 'la zan ni, 'bhe zan -le nu -dawlil' 'kpale- 'η gbe ta.»

'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'bluu kpu do 'sile, 'ke -ya -zwanle' -zien 'ε ba, 'bhεε- 'ke -ya nale- Simo Isikarioti gbe Zuda ni.

²⁷ Zuda 'bluu kpu 'ε 'kunle-, 'ke -Setran' 'wlae -a zru 'ε 'yi; 'bhεε- 'ke Zesu 'a 'pele a ni dɔɔ: «'Yoo- zan -za 'la klele, -a kle -gun blaale-!»

²⁸ Mεε 'la zan mu 'pegee Zesu 'yaa- pebhle 'zi 'eke- zi, -e 'bhe -jan 'ε □woa -a ni win 'la ma 'mu do 'kpo 'laa 'bhe dɔle.

²⁹ Zuda -yaa waa -goli' magaan mi 'la 'le bhe, -o 'ke mu 'kpee ma Zesu 'a □pia -a ni dɔɔ, 'ke yaa gele waa pe 'feti ta pe 'ε 'mu 'loyre- nɔɔ-, -e ge -goli' 'na 'kɔɔflenzan mu ni.

³⁰ Zuda 'yanle- 'bluu kpu 'ε 'bhlelele, 'kee- 'pwele blaale-. 'Bhe □kla bi 'ε zi.

Zesu 'toŋ dree dɔ 'zi mεε mu ni

³¹ Zuda 'pwele- blaen, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlane mu 'ε ni dɔɔ: «Bhaaplen Gbe 'ε 'tɔbhɔleya 'ε tapwe' bhla □bhwa 'te, 'bhεε- -e nu -Waanbhaa' 'tɔbhɔleya 'ε tapwele mεε mu ni.

³² 'Bhεε- 'ke 'yee- 'a □kla 'bhεε- mεε mu -Waanbhaa' 'tɔbho- 'yee- 'gbu 'yi, -Waanbhaa' nu -a klele 'bhεε- mεε mu 'a Gbe 'ε 'tɔbhɔleya 'ε ye 'yee- -Waanbhaa' 'gbu 'yi 'ezin-, -a -vinbwa 'waati sa 'bhεε- -e 'bhe kle.

³³ 'N 'bhεgwlεn- mu, 'naa nu -mɔle' 'ka -din -li. 'Ka nu 'η ziglinle, 'dun- 'η -jan yeke- 'la □woa Zuufu -kunlii mu 'ε ni, 'η 'bhεε- 'wole 'ka mu ni 'ezin- dɔɔ: 'η nu gele yre 'la □nɔɔ, 'ka 'laa nu 'sɔle- gele- 'bhe □nɔɔ.

³⁴ 'Bhela- -yile, 'mi -o zan 'toŋ dree do dɔle 'ka ni, 'bhe -le dɔɔ: 'ka -za 'sɔ 'eke- ni. 'Ka -za -swa 'mi ni gone- 'la gbεen-, 'ka mu -za 'sɔ 'eke- 'bhεε- gbεen- 'ezin-.

³⁵ 'Ke 'ka -za -swa 'eke- ni mɔkpen' nu 'a 'yaangole 'te 'bhii- 'ka -o 'ke 'mi a -klanlane mu 'le.»

Zesu pe dɔɔ Pieri nu 'e 'lɛmadɔle -a ma 'egloole 'kaa -yaa dɔ

(Matie 26.31-35; Maki 14.27-31; Luki 22.31-34)

³⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Simo Pieri Zesu 'lrokpale dɔɔ: «Mεεzan, 'ε ge 'zi 'naa ma εε?» Zesu 'a 'lekwan- -a ni dɔɔ: «'N gele- yre 'la □nɔɔ- -zon 'yaa sɔ gele- 'η zi 'bhe □nɔɔ, 'dun- 'ε nu gele 'η zi boolazi.»

³⁷ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Pieri 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «Mεεzan, -mela ma 'naa sɔ gele- 'ε zi -zon εε? 'N 'yrisriwole -o 'ke 'mi 'η 'niigo- 'η □si 'ε 'yi 'yaa- -za ma.»

³⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'lrokpale dɔɔ: «'E 'yrisriwole -o dɔɔ 'yee 'niigwa- 'ε 'gbu □si 'ε 'yi 'mi a -za ma εε? 'Mi pe 'ε ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ: 'sani- maagwlen -weli' plen- -zon, 'ε nu 'e 'lɛmadɔle 'mi ma 'egloole -gloon yaga 'kaa 'yaa 'mi dɔ.»

14

Zesu -le zi 'la ge -a Dε -Waanbhaa' ba
bhe 'le

¹ 'Bhe blaam, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa'
-klanlanε mu 'ε ni 'ezin- dɔɔ: «'Ka 'laa 'ka
zrubatedole. -Ka 'ka 'kpa -Waanbhaa' 'yi,
'bheε- -ka 'ka 'kpa 'mi 'yi 'ezin-.

² Yaayre -bebe -o 'η Dε -Waanbhaa' ba
'fε 'ε [ɲa. 'Ke 'bhe 'laa -o bi 'ke wlan 'le,
'naa -yaa nu -a pele 'ka ni dɔɔ 'mi ge 'zi 'ka
'yaayre- magaanle 'ka 'lεε -sɔ.

³ 'Ke 'η 'yaan- 'ka 'yaayre- 'ε magaanlele
bhla 'la ba, 'η nu nule 'ka 'kunle-, 'kooko- 'η
'yoo- yre 'la [ɲɔɔ 'ka kle 'bhe [ɲɔɔ 'ezin-.

⁴ 'Mi -o ge 'zi yre 'la [ɲɔɔ, 'ka 'bhe [ɲɔɔ
zi 'ε dɔ.»

⁵ 'Bhe klele 'tε, 'ke Toma 'a 'pele Zesu ni
dɔɔ: «Mεεzan, 'ε gele- yre 'la [ɲɔɔ 'waa
'bhe dɔ. 'O sɔ 'bhe [ɲɔɔ zi 'ε dɔle- 'nale- -a
ma εε?»

⁶ 'Bhe 'yi 'tε, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni dɔɔ:
«'Mi -le 'ke Zi 'ε 'le, 'bheε- 'mi -le 'ke wlan
'le, 'bhe 'pegee 'mi -le bole -yre ma -si 'ε 'na
mεε ni. Mεε 'kedo- 'kpo 'laa sɔ gele- 'η Dε
-Waanbhaa ba 'ke 'bhe zan laa 'kanle- 'mi
ba.

⁷ 'Ke 'ka 'mi dɔ bi, 'ka 'yaa- nu 'η Dε
-Waanbhaa' dɔle 'ezin-. 'Bheε- drɔɔn' 'kaa
-dwa -zɔn, 'bheε- 'kaa [ɲa.»

⁸ Filipu pe Zesu ni 'tε dɔɔ: «Mεεzan, 'ε Dε
-Waanbhaa' zɔn 'o ni, 'bheε- 'bhe 'waa- pe
'ε 'yibhɔ.»

⁹ Zesu 'bhe zikpaa- -a ni 'bhe 'yi 'tε dɔɔ:
«-A nɔɔ- [ɲmwa gban 'ke -kɔɔ' -o 'eke- zi,
'bheε- 'bhi Filipu 'laa 'η dɔle -lii εε? 'Ke mεε
'la zan 'η [ɲa 'bhe zan 'η Dε -Waanbhaa' -la
[ɲa. -Mele -kla 'yoo- -a 'pe 'zi dɔɔ: <'E Dε
-Waanbhaa zɔn 'o ni εε?»

¹⁰ 'E 'kpale- laa -o -a -yi 'bhii- 'mi -o 'η Dε
-Waanbhaa' 'yi, 'bheε- 'η Dε -Waanbhaa' -o
'mi 'yi εε? 'Nj 'yoo- -jan mu 'la 'wo zii' 'ka
ni, 'mu 'laa -o da 'zi 'mi 'gbu 'kpee. 'Nj Dε
-Waanbhaa' 'la -yoo 'η 'yi, 'bhe -le 'bhe 'gbu
a ye mu wo 'zi 'mi 'yi.

¹¹ -Ka 'ka 'kpa 'mi 'yi 'ke 'an 'pia- 'ka ni
dɔɔ: 'η 'yoo- 'η Dε -Waanbhaa' 'yi, 'bheε-
'yee- 'η Dε -Waanbhaa' -o 'mi 'yi. 'Bheε-
'duj-, 'ke 'ka 'laa 'ka 'kpale- 'η -jan 'la [ɲwoa
'mu 'yi, -ka 'ka 'kpa 'η -za mu 'la kle 'zi 'mu
'yi.

¹² 'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ: 'ke mεε
'la zan 'ε [ɲkpa 'η 'yi, 'η 'yoo- ye mu 'la 'wo
zii', 'bhe zan nu 'bhe 'yansi ye mu 'wole-.
'Bheε- 'duj-, 'bhe zan nu ye mu 'ke mu
wole 'ke 'mu gblaam -yiya' 'mi a pe mu 'ε ni,
-amasroyi 'η 'yoo- ge 'zi 'η Dε -Waanbhaa'
ba.

¹³ 'Bheε- 'ke 'ka pe 'la 'yrewoa-
-Waanbhaa' ma 'η 'to 'yi 'kaa 'η 'bhe kle,
'η nu 'bheε- klele, 'kooko- -Ne 'ε -ya Dε

-Waanbhaa' 'tɔbhɔleya 'ε zɔn mεε mu ni
kpataakpa.

¹⁴ 'Ke 'ka pe 'ke 'la -yrewoa 'η ma 'η 'to
'yi 'kaa 'η 'bhe kle, 'η nu 'bheε- klele.»

Zesu -o Lii 'Wen' ε 'naza- 'pe 'zi -yaa'
-klanlanε mu 'ε ni

¹⁵ «'Ke 'η -za sɔ 'ka ni, 'ka nu 'η 'wojan-
mu 'ε 'klosikunle.

¹⁶ 'Mi nu -a -yrewole 'η Dε -Waanbhaa'
ma dɔɔ -ε bhɔɲba mi -bheεke' do na 'ka
ni, 'kooko- 'bhe bo 'ka -din 'tarjii.

¹⁷ 'Bhe 'bhɔɲba- mi 'ε 'bhe -le wlan ma
*Lii 'Wen' ε 'le. 'Drunyan 'yi mu 'ε waa sɔ -a
-srɔɔwole, -amasroyi waa sɔ -a yele-, 'bhe
'pegee waa sɔ a dɔle-. 'Bheε- 'duj-, 'ka mu
'a dɔ, -amasroyi -yoo 'ka mu -din, 'bheε-
-yoo zan bole 'ka 'yi.

¹⁸ 'Naa nu 'ka 'tole- 'ka do -kplεn 'le 'bhii-
twenε- mu; 'η nu nu gbe drεwole 'ka ba.

¹⁹ -A -vinbwa 'waati sa, 'bheε- 'drunyan
ta mεε mu 'ε waa nu 'η 'yele- -li 'ezin-.
'Duj- 'ka mu nu 'η 'yele-, -amasroyi 'η 'yoo-
'η 'yre ma, 'bheε- 'ka mu ni bole 'ka 'yre ma
'ezin-.

²⁰ 'Ke 'bhe yi 'ε [ɲbhwa, 'ka nu -a
'yaangole 'bhe 'yi, 'bhii- 'mi 'pegee 'η Dε
-Waanbhaa' 'woo dɔ, 'bheε- 'ka mu 'pegee
'mi -o dɔ, 'bheε- 'mi 'pegee 'ka mu -o dɔ.»

²¹ «'Ke mεε 'la zan 'η 'wojan- mu 'ε 'ledɔ-
-a ma, 'bheε- -yoo 'klosikun, 'η -za sɔ 'bheε-
zan ni. 'Bheε- 'ke 'η -za sɔ mεε 'la zan ni,
'bhe zan -za nu 'sɔle- 'η Dε -Waanbhaa' ni.
'Bhe zan -za nu 'sɔle- 'η ni, 'bheε- 'mi 'gbu
nu 'η 'gbu zɔnle 'bhe zan 'ε ni.»

²² 'Bhe ya 'ε 'yi, -o -yaa Zesu a -klanlanε
'la sii Zudi, waa pele Zuda Isikarioti, 'ke
'bhe Zesu 'Irokpale dɔɔ: «Mεεzan, -mele
-kla 'bheε- 'ε nu 'ε 'gbu zɔnle 'o mɔɔ ni,
'bheε- 'yaa nu -ε 'gbu zɔnle 'drunyan ta
mu 'ε ni εε?»

²³ Zesu 'bhe 'lekwan- -a ni dɔɔ: «'Ke 'η
-za sɔ mεε 'la zan ni, 'bhe zan 'η 'wojan-
mu 'ε 'klosikun. 'Bheε- -a -za nu 'sɔle- 'η
Dε -Waanbhaa' ni. 'Bhela- -yile 'mi 'pegee
'η Dε -Waanbhaa' 'o nu nule 'bheε- 'ε ba,
'bheε- -o nu bole -a -yi.

²⁴ 'Duj- 'ke 'η -za 'laa sɔ mεε 'la zan ni,
'bhe zan laa 'η 'wojan- mu 'ε 'klosikun. 'Ka
-o -jan mu 'la 'ma zii' 'η 'lii -ge bhe, 'mu 'laa
-o da 'zi 'mi 'gbu ba; 'duj- 'η Dε -Waanbhaa'
'la 'mi 'winbwa- 'bhe -le -o 'kpa zii' 'η 'lii.

²⁵ 'Nj 'bhe -jan mu 'ε [ɲwoa 'ka ni 'bhe
'waati 'ε ba 'ke 'η 'yoo- 'ka -din.

²⁶ 'Duj- 'ka 'bhɔɲba- mi 'ε, Lii 'Wen' 'la 'η
Dε nu 'bhe 'kpale- 'ka ni 'η 'to 'yi, 'bhe nu
'ka daanle -za mu 'ε 'kpen 'le, 'bheε- 'η -jan
mu 'la 'kpen [ɲwoa 'ka ni, 'bhe nu 'mu 'kpen
dɔle 'ka 'kpee.»

²⁷ «'Mi -o yilabla 'ε 'to zii' 'ka ni, 'mi -o
'an yilabla 'ε 'bheε- 'na zii' 'ka ni. 'Duj-
'mi 'laa -o -a na 'zi 'ka ni 'bhii- 'drunyan

'yi mu 'a na gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. 'Ka 'laa 'ka zrubatɛdɔle, 'bhɛɛ- 'ka 'laa -gblaanle'.

²⁸ 'Kaa □maa 'ŋ ta dɔɔ: <'N 'yoo- ge 'zi, 'bhɛɛ- 'duŋ- 'ŋ nu nu gbɛ drɛɛwole 'ka ba.> 'Ke 'ŋ -za sɔ bi 'ka ni, 'ŋ gelawo zii' 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' 'la gbɛlaan -'yiya' 'mi ni 'bhe ba bhe, 'bhe -za 'e 'yaa- nu 'ka zrukpaale.

²⁹ 'Mi -za mu 'la □pia 'ka ni -ge bhe, 'ke waa bhɔle -li; 'ke 'ka -o bhɔle □ya 'waati 'la ba, 'ka nu 'ka 'kpale- 'mi 'yi.

³⁰ 'Mi 'pegee 'ka mu laa nu -wele' -li 'ebebele. -Amasroyi 'drunyan 'lɛɛ- -a ta -kunlii 'ɛ □bhwa gban -wa -din. -Yaa' 'senj do 'kpɔ 'laa -o -li 'mi ta.

³¹ 'Dunj-, 'kooko- 'drunyan 'yi mu 'ɛ -wa 'yaango- 'bhii- 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' -za sɔ 'ŋ ni, 'bhɛɛ- -ya □pia 'ŋ 'kela kle, 'ŋ 'bhɛɛ- kle. -Ka 'ka 'wlen- 'bhɛɛ- -koo' ge!>

15

Zesu pe dɔɔ 'yele- 'ke -drɔɔ diiŋ kplank- plan 'ɛ 'le

¹ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: <'Mi -le 'ke -drɔɔ diiŋ -zeze 'gbu 'ɛ 'le, 'bhɛɛ- 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' -le 'ke -a gbakpa' mi 'ɛ 'le.

² -Drɔɔ diiŋ 'ɛ gbɛ 'oo gbɛ 'la yaa -a bhaa kle, -e 'bhe takan, 'bhɛɛ- -a gbɛ 'oo gbɛ 'la 'bhe 'bhe bhaa kle, -e 'bhe yin 'ɛ kan, 'kooko- -ya bhaa 'ɛ baan' kle 'ebebele 'ezin-.

³ 'Bhe klegbeyaya do 'ɛ 'yi, 'ŋ 'ka -daanna -jan 'la 'le bhe, 'bhe 'kaa- 'drunyan ta zru maza mu 'ɛ -gwa 'ka ma, 'bhɛɛ- 'bhe 'ka □kla 'wenj gban.

⁴ 'Ka blɔle bo 'mi ma 'bhii- 'mi blɔle bole -o 'ka mu ma gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. -Yri gbɛ do laa sɔ -a bhaa klele- 'ke -a blɔle laa bole -yri diiŋ 'ɛ ma. 'Bhe klegbeyaya do 'ɛ 'yi, 'ke 'ka blɔle 'laa bole 'mi ma, 'ka 'laa nu 'solɛ- -za 'kedo- 'kpɔ klele- -Waanbhaa ni.

⁵ 'Mi -o 'bhii- -drɔɔ diiŋ 'ɛ gbɛɛn-, 'bhɛɛ- 'ka mu -o 'bhii- -a gbɛ mu 'ɛ gbɛɛn-. 'Ke mɛɛ 'la zan blɔle □bwa 'mi ma, 'bhɛɛ- 'ke 'mi blɔle □bwa 'bhe zan 'ɛ ma, 'bhe zan sɔ -za 'Irele- -bebe klele-. -Amasroyi 'ka 'laa sɔ -za 'kedo- 'kpɔ klele- 'mi bla.

⁶ 'Ke mɛɛ 'la zan blɔle laa bole 'mi ma, -o 'bhe zan blin 'pɛɛlii- 'bhii- -yri gbɛ do, 'bhɛɛ- -e ga. -E kle 'bhii- -yri gbɛ mu 'la 'ke -woo takaan-, 'bhɛɛ- -woo -gwa -yri diiŋ 'ɛ ma, -o -gaa; -woo -wloo', 'bhɛɛ- -woo blin 'te 'yi, 'bhɛɛ- 'te -o bhle.

⁷ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'ke 'ka blɔle □bwa 'mi ma, 'bhɛɛ- 'ke 'an -jan mu 'ɛ □bwa 'ka 'kpee, 'ke 'ka maza -dwa pɛ 'oo pɛ 'la ma, -ka 'bhe 'yrewo- 'ŋ ma, 'bhɛɛ- 'ŋ nu 'bhe 'nale- 'ka ni.

⁸ -Yri gbɛ mu 'ɛ -woo bhaa kle 'ebebele gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'ke 'ka -za 'Irele- -bebe mu kle 'bhe gbɛɛn-, 'ka 'ŋ Dɛ -Waanbhaa'

'tobho, 'bhɛɛ- 'bhe ya 'ɛ 'yi, 'kaa zɔn 'bhe ma 'bhii- 'ka -o 'an -klanlanɛ mu 'le.

⁹ 'N -za sɔ 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'ka mu -za sɔ 'mi ni 'bhɛɛ- gbɛɛn-. -Ka bo 'mi a pɛ 'soniya 'ɛ 'yi.

¹⁰ 'Ke 'ka 'mi 'wojan- mu 'ɛ 'klosikwan, 'ka nu bole 'mi a pɛ 'soniya 'ɛ 'yi, 'bhii- 'mi 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' wojan mu 'ɛ 'klosikwan gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhɛɛ- 'ŋ □bwa -yaa' 'soniya 'ɛ 'yi.>

¹¹ <'N 'bhe -jan 'ɛ □woa 'ka ni 'bhe gbɛɛn- bhe, 'kooko- 'mi zrukpaale -o gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'ka mu zrukpaale kle 'bhe gbɛɛn-, 'bhɛɛ- 'kaa- pɛ zrukpaal' 'ɛ 'lɛpale kle.

¹² 'N 'yoo- -a zi 'bhii- 'ka 'taawo 'tonj 'lɛɛ- 'bhɛɛ- ta, 'bhe -le dɔɔ: 'Ka -za 'sɔ 'eke- ni, 'bhii- 'ka -za □swa 'mi ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

¹³ 'Ke 'yee 'niigo- 'e 'gbu □si 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'e ga 'e 'bhɛgwlen- mu 'ɛ -zayi', 'soniya 'bhɛɛke -gbɛnɛ 'kanle- laa -o 'bhe ta.

¹⁴ 'Ke 'an 'pia- 'ka ni 'ka 'taawo 'tonj 'la ta, 'ke 'ka 'bhe □kla, 'kaa- zɔn 'bhe ma 'bhii- 'ka -o 'ŋ 'bhɛgwlen- mu 'le.

¹⁵ 'Naa 'ka sii -li 'an yewone mu, -amasroyi yewone 'ɛ yaa -a -kunlii kleza mu 'ɛ dɔ. 'Dunj- 'mi -o 'ka 'sii zii' 'ŋ 'bhɛgwlen- mu, -amasroyi 'ŋ -za 'oo -za 'la -daanna 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' 'koo, 'mi 'bhe 'kpen -zɔnna 'ka ni.

¹⁶ 'Yaa klele 'bhii- 'ka mu -le 'mi makwan-, 'dunj- 'mi -le 'ka mu makwan-. 'Mi 'ka mu makwan-, 'bhɛɛ- 'ŋ 'ka □kla 'an *winbɔwo mu 'le. 'Kooko- 'ka ge -za 'Irele- mu kle; 'bhɛɛ- 'ke 'bhe -za 'Irele- mu 'ɛ mɔ. 'Ke 'bhe □kla, 'ke 'ka pɛ 'oo pɛ 'la 'yrewoa- 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' ma 'mi 'to 'yi, -e nu 'bhe 'nale- 'ka ni.

¹⁷ 'Mi -o -a zi 'bhii- 'ka 'taawo 'tonj 'la ta, 'bhe -le dɔɔ 'ke 'ka -za sɔ 'eke- ni.>

'Drunyan 'yi mu 'ɛ -o Zesu 'pegee Zesu 'yi mu 'ɛ mafinyanwo

¹⁸ Zesu pe -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ni 'ezin- dɔɔ: <'Ke 'ka vɛnsi 'drunyan 'yi mu 'ɛ yin 'lii, -kaa 'yaango- 'bhii- 'mi vɛnsia- -o yin 'lii 'ezin- 'ka mu -lɛɛ.

¹⁹ 'Kee- 'kpa bi 'ka 'pegee 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mu 'ɛ 'ka -o do, 'ka -za -yaa nu 'solɛ- -o ni. 'Dunj- 'ka 'laa -o 'drunyan 'lɛɛ- -yaa pɛ 'le, 'bhɛɛ- 'mi 'ka malakwan 'yee- 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mu 'ɛ ba, 'bhɛla- -zayile 'ka ven -o 'si zii' -o yin 'lii.

²⁰ 'N -jan 'la □woa 'ka ni bhe, 'bhe do 'ka 'kpee, 'bhe -jan 'ɛ 'bhe -le dɔɔ: <Yewone 'ɛ gbɛlaan -yi 'laa ya -a -kunlii 'ɛ ni>. 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'ke mɛɛ mu 'ɛ -yɛnkpaal' 'mi ta, -o nu -yɛnkpaal' 'ka mu ta 'ezin-; 'ke -woo 'ŋ 'wojan- mu 'ɛ 'klosikwan, -o nu 'ka mu wojan mu 'ɛ 'klosikunle 'ezin-.

²¹ -O nu 'bhe -za mu 'ɛ 'kpen klele 'ka ni 'mi 'to 'ɛ -zayi'; -amasroyi mɛɛ 'la zan 'ŋ 'winbwa- waa 'bhe zan do.

²² 'Ke 'naa 'nule- bi 'drunyan 'lɛɛ- 'yi, 'bhɛɛ- 'ke 'naa -jan 'Nrale- 'ɛ 'wole- -o ni, -kpan 'laa -yaa nu baale -o ta -waa' -za -yoo' mu 'ɛ -zayi'. 'Dun- zɔn 'zoo 'kedo- 'kpo 'laa -o zi 'ke -wa pe dɔɔ waa 'yaango- 'bhii- -o kleza mu 'ɛ 'mu -o 'ke -za 'yoo- mu 'le.

²³ 'Ke mɛɛ 'la zan 'ɲ mafinyanwo, 'bhe zan 'ɲ Dɛ -Waanbhaa' mafinyanwo 'ezin-.

²⁴ Mɛɛ -bhɛɛke' do 'kpo 'laa 'sole- maza -gloɔn mu 'la klele -lido', 'ke 'naa 'bhe 'sole- maza -gloɔn mu 'ɛ klele bi -o 'plɛɲ-, -kpan 'laa -yaa nu baale -o ta 'mu -zayi', 'bhɛɛ- 'sole- maza mu 'ɛ -zayi' -woo 'mi 'pegee 'ɲ Dɛ -Waanbhaa' mafinyanwo.

²⁵ 'Dun- 'bhe 'kpen ɔkla, 'kooko- -jan 'la yɔɔndɛle -o -waa' 'Ton mu 'ɛ 'yi, 'bhe -jan 'ɛ 'leso-; 'bhe -jan 'ɛ 'bhe -le dɔɔ: <Woo 'ɲ mafinyanwo bhaama.>

²⁶ «'Mi nu 'ka 'Bhɔɲba- mi 'la 'kpale- 'ka ni 'kee- da 'ɲ Dɛ -Waanbhaa' ba, 'bhe 'la 'bhe -o 'ke wlan ma Lii Wej 'ɛ 'le bhe. 'Ke 'bhe ɲnwa bhla 'la ba, 'bhe nu 'sreya- klele 'mi ba zayi'.

²⁷ 'Bhɛɛ- 'ka mu, 'ka nu 'sreya- klele 'mi ba zayi', -amasroyi 'mi 'pegee 'ka mu ɔbwa 'eke- zi 'kee- 'san 'an ye 'ɛ zisan' bhla zi ma.»

16

¹ «'N 'bhe -jan mu 'ɛ ɔwoa 'ka ni, 'kooko- 'ka 'laa ploɔ 'ka 'kpale- ma 'mi 'yi.

² -O nu 'ka -gbinle' Zuufu mu daanfe' mu 'ɛ ɔla. Dɔɔn', 'bhe 'waati -o zan bhɔle, 'ke 'bhe ɔbhwa, 'ke mɛɛ mu 'ka ɔdia, -e nu klele -o ni 'bhii- -woo -Waanbhaa' -la gba 'zi 'bhɛɛ- gbɛɛn- bhe.

³ -O nu 'bhe -za mu 'ɛ klele 'ka ni 'bhe gbɛɛn- bhe, -amasroyi waa 'ɲ Dɛ -Waanbhaa' dɔle, 'bhɛɛ- waa 'mi dɔle 'ezin-.

⁴ 'Dun-, 'ɲ 'bhe -za mu 'ɛ ɔwoa 'ka ni -zɔn, 'kooko- 'ke -o 'bhe -za -gloɔn mu 'ɛ ɔkla 'ka ni 'waati 'la ba, -e dɔ 'ka 'kpee 'bhii- 'ɲ 'bhe -jan 'ɛ ɔwoa gban 'ka ni. 'Naa 'bhe -za mu 'ɛ 'pele- 'ka ni 'an ye 'ɛ zisan' bhla zi, -amasroyi 'ɲ 'yaa- 'ka -din.»

Lii 'Wej 'ɛ 'woye-

⁵ «'N 'yoo- zan gele 'ɲ 'winbo- mi 'ɛ ba, 'bhɛɛ- 'ka 'kedo- 'kpo 'laa -o 'ɲ 'lɔɔkpale dɔɔ: <'E ge 'zi 'naa- ɛɛ?>

⁶ 'Dun- 'ɲ 'bhe -jan mu 'ɛ 'wolawoa 'ka ni, 'bhela- -yile 'ka 'ka wleyisriwoa.

⁷ 'Bhɛɛ- 'dun-, 'ɲ 'yoo- wlan -la pe 'zi 'ka ni dɔɔ: 'ke 'ɲ -ja, 'bhe 'trɔn- -o 'ka mu 'gbu ma. -Amasroyi 'ke 'naa gele, 'Bhɔɲba- mi 'ɛ yaa nu nule 'ka ba. 'Dun- 'ke 'ɲ -ja, 'ɲ nu -a 'kpale- 'ka ni.

⁸ 'Bhɛɛ- 'ke 'bhe 'Bhɔɲba- mi 'ɛ ɲnwa bhla 'la ba, 'bhe nu a zɔɔnle 'drunyan 'yi mu 'ɛ ni 'bhii- -o -yinile -o -za 'yoo- ba zayi',

'bhe 'pegee -lɛdɔɔleya -Waanbhaa' -yre 'yi, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' a 'kiti 'ɛ ba zayi'.

⁹ -O -yinile -o -za 'yoo ba zayi' win 'la ma, 'bhe -le waa -o 'kpa 'mi 'yi.

¹⁰ 'Bhɛɛ- -o -yinile -o -lɛdɔɔleya ba zayi' win 'la ma, 'bhe -le dɔɔ 'ɲ 'yoo- ge 'zi 'ɲ Dɛ -Waanbhaa' ba, 'bhɛɛ- 'ka 'laa nu 'ɲ 'yele- li.

¹¹ 'Bhɛɛ- -o -yinile -o -Waanbhaa' a 'ki- tikanza 'ɛ ba zayi', -amasroyi -Waanbhaa' -kpan balaa' gban 'drunyan 'lɛɛ- 'yi -kunlii 'ɛ ta.

¹² «-Jan -bebe -o -li 'ɲ zi 'ke 'mu pe 'ka ni, 'dun- 'bhe fangan- 'laa -o 'ka ta 'ke 'ka so -o -yimale -zɔn.

¹³ 'Ke wlan ma Lii 'Wej 'ɛ ɲnwa bhla 'la ba, 'bhe nu 'ka 'lɛdɔɔle wlan a pe zi 'ɛ 'kpen 'lii. -Amasroyi, Yaa nu -a 'gbu a janwole, 'dun- -e -za mu 'la 'kpen ɔmaa -e nu 'mu -la wole 'ka ni; 'bhɛɛ- -za mu 'la -woo zan klele, -e nu 'mu -la -lɛɛjanwole 'ka ni.

¹⁴ -E nu 'ɲ 'tɔbhɔle, -amasroyi -jan 'la 'bhe -o 'mi 'kɔɔ, -e nu 'bhɛɛ- 'sile-, 'bhɛɛ- -e 'bhe wo 'ka ni.

¹⁵ Pe 'oo pe 'la -yoo 'ɲ Dɛ -Waanbhaa' 'kɔɔ, 'mi a pe -le 'mu 'kpen 'le 'ezin-. 'Bhela- -zayile 'an ɔpia dɔɔ Lii 'Wej 'ɛ nu 'mi a -jan 'ɛ 'sile- 'bhɛɛ- -e 'bhe wo 'ka ni.»

Zesu a -klanlane mu 'ɛ wleyisriwole 'ɛ nu niinale 'ke zrukpa' le

¹⁶ Zesu pe -yaa' -klanlane mu 'ɛ ni dɔɔ: «-A -vinbwa 'waati sa, 'bhɛɛ- 'ka 'laa nu 'ɲ 'yele- li, 'bhɛɛ- -a -vinbwa 'waati sa 'bhɛɛ- 'ka nu 'ɲ 'yele- 'ezin-.»

¹⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke -yaa' -klanlane mu 'ɛ 'ke mu 'a 'pele 'eke- ni dɔɔ: «-Ya 'pelawo zii' dɔɔ: <-A -vinbwa 'waati sa, 'bhɛɛ- 'ka 'laa nu 'ɲ 'yele- li, 'bhɛɛ- -a -vinbwa 'waati sa 'bhɛɛ- 'ka nu 'ɲ 'yele- 'ezin-». 'Bhe 'pegee: <-Amasroyi 'ɲ 'yoo- ge 'zi 'ɲ Dɛ -Waanbhaa' ba.> 'Bhe -jan mu 'la bhe 'mu 'yi -o 'nale- -a ma ɛɛ?

¹⁸ -Ya 'pelawo zii' dɔɔ: <-A -vinbwa 'waati sa>. 'Bhe 'yi -o 'nale- -a ma ɛɛ? -Yoo -jan 'la 'wo 'zi bhe, 'waa -o 'bhe 'yima zii-.»

¹⁹ Zesu 'a 'yaangole 'bhii- -yaa' -klanlane mu 'ɛ -woo zan -a -lɔɔkpale, 'ke -ya pele- -o ni 'te dɔɔ: «'An 'pelawo 'ka ni dɔɔ: <-A -vinbwa 'waati sa, 'bhɛɛ- 'ka 'laa nu 'ɲ 'yele- li, 'bhɛɛ- -a -vinbwa 'waati sa 'bhɛɛ- 'ka nu 'ɲ 'ye 'ezin-». 'Ka -o 'eke- lɔɔkpa' zii' 'bhɛɛ- ma ɛɛ?

²⁰ 'Mi pe 'ka ni 'ɲ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ: 'ka nu wisile, 'bhɛɛ- 'ka nu 'ka 'la ma wisile, 'dun- 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mu 'ɛ -o zrukpaale nu klele 'bhe -zayi'. 'Bhɛɛ- 'ka nu 'ka wleyisriwole, 'dun- 'kaa- wleyisriwole 'ɛ nu niinale 'ke 'ka zrukpa' le.

²¹ 'Ke le do -bla ɔzian -a ta, -ya wleyisriwo, -amasroyi yaa -yrenbhle' bhla 'ɛ ɔbhwa. 'Dun- 'kee- -yaan -nɛ 'ɛ 'yalele

bhla 'la ba, -e -yren 'la □bhla bhe, 'bhe □nia -a 'kpee, -amasroyi -ya -yaa 'ke bhaaplen do 'la 'le 'drunyan 'lee- 'yi 'bhe 'a zrukpaala.

²² 'Bhēē- 'ka mu -o 'bhēē- gbēēn- 'ezin-: 'ka -o 'ka wleyisriwo zii' -zon. 'Dun- 'η nu 'ka 'yēle- 'ezin-, 'bhēē- 'ka zrukpaale nu klele. 'Bhēē- mēē 'kedo- 'kpo 'laa nu 'sōle- 'kaa- zrukpaā 'ē gole- 'ka zru ba.»

²³ «'Ke 'bhe yi 'ē □bhwa, 'ka 'laa nu 'η 'lrokpale -za 'kedo- 'kpo 'yi -li. 'Mi pe 'ka ni 'η 'sōwēē- ma dōo: 'ke 'ka pe 'oo pe 'la 'yrewoa- 'η De -Waanbhaa' ma 'mi 'to 'ē 'yi, -e nu 'bhe pe 'ē 'nale- 'ka ni.

²⁴ 'Ali- 'kee- nu 'tenle- -zon ma, 'ka 'laa pe 'kedo- 'kpo 'yrewole -li 'η De -Waanbhaa' ma 'mi 'to 'yi. -Ka pe -yrewo- 'a ma, 'bhēē- 'ka nu pe 'srowole -a 'koo. 'Ke 'bhe □kla, 'bhēē- 'kaa- zrukpaā' 'ē 'le nu 'pale-.»

Zesu pe -yaa' -klanlane mu 'ē ni dōo -Waanbhaa' nu -waa' pe -yrewoza 'seri 'ē 'lekumle -o ni

²⁵ Zesu -ja -janwole 'ē zi -yaa' -klanlane mu 'ē ni 'ke -ya pe -o ni dōo: «'Mi 'bhe -za mu 'ē 'kpen □woa 'ka ni -gōon mu -la -yi. 'Dun- 'bhe 'waati -o zan bhōle, 'bhēē- 'naa nu -janwole -li 'ka ni -gōon mu 'yi, 'dun- 'η nu 'η De -Waanbhaa' ba jan mu 'ē 'wole- 'ka ni kpataakpa.

²⁶ 'Ke 'bhe yi 'ē □bhwa, 'ka nu pe -yrewole 'η De -Waanbhaa' ma 'η 'to 'yi; 'bhēē- 'naa- -o -a pe 'zi 'ka ni dōo 'η nu -sromabole 'η De -Waanbhaa' ni, 'kooko- -e 'kaa pe -yrewole 'ē 'lekun- 'ka ni.

²⁷ -Amasroyi 'ka mu -za sō 'η De -Waanbhaa' 'gbu ni. 'Ka -za sō -a ni -amasroyi 'mi -za -swa 'ka ni, 'bhēē- 'ka 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'η -daa 'yee- -Waanbhaa' -la ba.

²⁸ Wlan 'ē ni, 'η -daa 'yee- 'η De -Waanbhaa' -la ba, 'bhēē- 'η □nwa 'drun- yan 'lee- 'yi. 'Mi -o go 'zi 'drunyan 'lee- 'yi, 'bhēē- 'η 'yoo- 'niina- 'zi 'yee- 'η De -Waanbhaa' ba ye.»

Zesu 'senjgwa- 'ke 'drunyan 'le

²⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke -yaa' -klanlane mu 'ē -wa pele- -a ni dōo: «'Nj'! 'Yaa -o -janwo' zii' -li 'o ni -gōon mu 'yi, 'bhēē- 'dun- 'ē -janwole -saan 'o ni kpataakpa 'te.

³⁰ 'Wa 'yaango -zon 'bhii- 'ē -za 'kpen dō. 'Bhēē- 'sani- -o nu 'ē 'lrokpale -za 'la 'yi, 'ē 'bhe -dwa gban. 'Bhela- -yile 'o 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'ē -daa -Waanbhaa' ba.»

³¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'bhe zikpale -o ni dōo: «'Ka pe dōo 'ka 'kpale- -o 'mi 'yi -zon ēē?

³² -Ka 'ka 'trōnkpa doo! 'Bhe 'waati -o zan bhōle, 'bhēē- 'bhe □bhwa gban 'dun-, 'ka 'kpen nu 'kanle- 'eke- ma, 'bhēē- 'ka 'kpen do do nu gele 'ka ba -le ma, 'bhēē- 'ka nu 'η do -kplenne' 'tole- -a nōo-. 'Dun- 'naa nu

bole -o 'η do -kplenne' 'le 'de, -amasroyi, 'η De -Waanbhaa' -o 'η zi.

³³ 'Nj 'bhe -za mu 'ē □pia 'ka ni bhe, 'kooko- 'mi 'pegee 'ka mu 'kpale- 'la -yoo do ma, 'ka yilabla 'srowo-. 'Ka nu -yren -bebe 'bhlele- 'drunyan 'lee- 'yi. 'Dun- -ka 'ka zrudō 'egloole! -Amasroyi 'η 'senjgwa- gban 'drunyan 'le.»

17

Zesu -o -a 'seriwo zii' -a 'gbu a -za ma

¹ Zesu 'yanle- 'bhe -jan 'ē 'wolele, 'ke -ya -yrekpale laanima, 'bhēē- 'ke -ya pele- dōo: «'Nj De -Waanbhaa' 'waati 'ē □bhwa -zon 'te. 'E Gbe 'ē 'tobho mēē mu 'ē -yre ma, 'kooko- 'ē Gbe 'bhe 'ē 'tobho 'ezin- -o -yre ma.

² -Amasroyi 'ē -glooya' -naa -a ni bhaaplen mu 'kpen ta, 'kooko- bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma -e 'bhe na 'ē mēē 'la zan mu gbekpaā -a 'koo 'mu ni.

³ Bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe -le dōo 'ke -woo 'ē dō 'bhii- 'bhi -le 'ke wlan ma -Waanbhaa' dō 'kpo 'ē 'le, 'bhēē- 'ke -wa dō 'ezin- 'bhii- 'bhi -le Zesu Krisi 'winbwa-.

⁴ 'Bhēē- 'η 'yaa- 'tobhōleya 'ē -zronna 'tre ta -ge, 'bhēē- 'ē ye 'la gbekpaā- 'η 'koo 'kaa 'an 'wo, 'η 'yaan- 'bhe 'wolele.

⁵ 'Bhe ya 'ē 'yi, 'η De -Waanbhaa', 'η 'tobhole -yaa 'ē -din gōnē- 'la gbēēn- 'ke 'drunyan 'laa klele -li 'waati 'la ba, 'bhe 'tobhōleya -gloon 'ē 'na 'η ni -zon.»

Zesu -o -a 'seriwo zii' -yaa' -klanlane mu 'ē -waa -za ma

⁶ «'E mēē la zan mu □sia 'drunyan 'ē 'yi mu 'ē ba, 'bhēē- 'yoo- -naa 'η ni, 'an □kla 'bhēē- -woo 'ē -dwa. 'Yaa- pe -le -yaa 'ke -o -le, 'bhēē- 'yoo- -naa 'η ni; 'bhēē- -o 'yaa- -jan 'ē 'klosikwan.

⁷ -Wa 'yaangwa- -zon 'bhii- 'ē pe 'la 'kpen □naa 'η ni, 'bhe da 'bhi 'gbu -la ba.

⁸ -Amasroyi 'ē -jan mu 'la □woa 'mi ni, 'mi 'bhe mu -la □woa -o ni 'ezin-; 'bhēē- -o -dwa -o -la. -Wa 'yaangwa- 'ezin- 'bhii- 'η -daa 'bhi 'gbu -la ba wlan 'ē ni, 'bhēē- -woo -kpaā -a -yi 'bhii- 'bhi -le 'mi 'winbwa-.

⁹ «'Nj 'yoo- 'η 'seriwo zii' 'wola- -za ma, 'naa -o 'η 'seriwo zii' 'drunyan 'yi mu -a -za ma; 'dun- 'η 'yoo- 'seriwo zii' 'ē mēē 'la zan mu gbekpaā- 'η 'koo 'mu -la -za ma, -amasroyi 'yaa pe -le 'ke -o -le.

¹⁰ Pe 'oo pe 'ē 'mi 'koo, 'yaa- pe -le 'bhe 'le; 'bhēē- pe 'oo pe 'la 'bhe -o 'bhi 'koo, 'mi a pe -le 'bhe 'le 'ezin-. 'Bhe ya 'ē 'yi, mēē mu 'an pe 'tobhōleya 'ē ye 'mi a pe -klanlane mu 'ē 'mu -la -yi.

¹¹ 'Mi -o zan gole 'drunyan 'lee- 'yi, dun- 'woo- mu nu bole -a -yi. 'Mi -o ge 'zi 'bhi -la ba ye. 'Nj De -Waanbhaa' 'wej, 'ē 'yrekpa -o ba 'yaa- -glooya' 'ē 'le, 'ē -glooya' 'la □naa

'η ni. 'Kooko- -o kle do, 'bhii- 'bhi 'pegee 'mi -o do gōne- 'la gbēen- bhe.

¹² 'Mi 'pegee 'woo- mu -yaa 'eke- zi 'waati 'la ba, 'mi 'yaa- 'η 'yrekpa- -o ba 'yaa- 'ε 'glooya' 'le, 'ε 'glooya' 'la □naa 'mi ni bhe. 'Mi -o tagbian- 'bhēe- -o do 'kpo' laa 'nile- -o ba, 'ke yaa 'ε go -o do 'la 'yaa- nu nile -o ba 'bhe ba, 'kooko- 'bhi -Waanbhaa' 'yaa- 'Sewe 'yi jan 'ε 'leso-.

¹³ 'Dun- zōn, 'η 'yoo- ge 'zi 'ε ba ye. 'N 'yoo- 'bhe -jan mu 'lēe- 'kpen 'pe zii' 'bhe gbēen- bhe, 'η 'yoo- -li 'drunyan 'yi bhla 'la ba, 'kooko- zrukpa' 'la 'bhe -o 'mi 'yi, 'bhe -gloōn 'ε kle -o -yi, 'bhēe- 'bhe 'lepale kle.

¹⁴ 'N -wo -daanna 'yaa- -jan 'ε 'le, 'bhela- -zayile 'drunyan 'yi mu -o mafinyanwoa. -Amasroyi waa -o 'ke 'drunyan a pe 'le, 'bhii- 'mi 'laa -o 'ke 'drunyan 'lēe- -yaa' pe 'le gōne- 'la gbēen-.

¹⁵ 'Naa -o -sromabo 'zi 'ε ni dōo 'yoo- 'kun 'bhēe- 'yoo- go 'drunyan 'lēe- 'yi, 'dun- 'η 'yoo- -sromabo 'zi 'ε ni dōo 'yee 'yrekpa- -o ba, 'bhēe- 'ε -Setran' 'kan -o ma 'egboōnle.

¹⁶ Waa -o 'ke 'drunyan 'lēe- -yaa' pe 'le, 'bhii- 'mi 'laa -o 'ke -yaa' pe 'le gōne- 'la gbēen-.

¹⁷ -O 'kpen 'kpa 'edanma, 'bhēe 'yoo- kle 'yaa mēe 'wej mu 'le 'yaa- wlan 'ε 'le. -Amasroyi 'yaa- -jan 'ε 'bhe -le 'ke wlan 'le.

¹⁸ 'E 'mi 'winbwa- 'drunyan 'yi gōne- 'la gbēen-, 'mi -o winbo 'zi 'bhēe- gbēen- 'drunyan 'ε 'yi.

¹⁹ 'Mi 'η 'gbu 'kpa zii' 'edanma 'bhi do -kplen -a pe 'le 'woo- mu -zayi', 'kooko- 'woo- 'gbu kpa 'ezin- 'edanma, 'bhēe- -o kle 'wej 'yaa- pe wlan 'ε 'le.»

Zesu -o -a 'seriwo zii' mēe 'la zan mu nu -o 'kpale- -a -yi boolazi' mu -a -za ma

²⁰ «'Naa -o 'η 'seriwo zii' 'te 'woo- do 'kpen ma; 'dun- 'η 'yoo- 'η 'seriwo zii' 'ezin- mēe 'la zan mu nu 'mi 'kpale- 'η 'yi -o wōjan mu 'ε ma boolazi.

²¹ 'N 'yoo- 'η 'seriwo zii' 'ε ni, 'kooko- -o 'kpen 'kpale- kle do ma, 'bhii- 'bhi 'η 'De -Waanbhaa' 'pegee 'mi 'kpale- -o do ma gōne- 'la gbēen-. 'Bhēe- 'kooko- 'woo- mu 'pegee 'o mōo 'kpale- kle do ma, 'kooko- 'drunyan 'yi mu 'ε -woo kpa -a -yi 'bhii- 'bhi -le 'mi 'winbwa-.

²² 'Mi 'dun-, 'ε 'tobhōleya 'la □naa 'mi ni, 'η 'bhēe- -gloōn □naa -o ni, 'kooko- -o 'kpale- kle do ma, 'bhii- 'mi 'pegee 'bhi -o do gōne- 'la gbēen-.

²³ 'Bhe 'yi -le dōo: 'mi -o 'woo- mu 'yi, 'bhēe- 'bhi -o 'mi 'yi; 'bhe klegbeya 'ε gbēen- bhe, -o nu klele do, 'ke -a -leyan' a ma. 'Ke 'bhe □kla, 'drunyan 'yi mu 'ε nu -a 'yaangole 'bhii- 'bhi -le 'mi winbwa-, 'bhe

'pegee -o -za so 'ε ni 'bhii- 'mi -za so 'ε ni gōne- 'la gbēen- 'ezin- bhe.

²⁴ 'N 'De -Waanbhaa', 'bhi -le -o -naa 'mi ni. 'Bhēe- 'η 'yoo- -a zi 'bhii- 'η -yoo yre 'la □nōo 'woo- 'pegee 'mi kle 'eke- 'yi 'bhēe- □nōo 'ezin-. 'Ke 'bhe □kla -o nu 'η 'tobhōleya 'ε 'yele-, 'ε 'tobhōleya 'la □naa 'η ni bhe. -Amasroyi 'η -za -swa 'ε ni 'ke 'yaa 'drunyan klele -li 'elwale ta -so.

²⁵ 'N 'De -Waanbhaa' -lēdōole, 'drunyan 'yi mu laa 'ε dōle; 'mi 'dun- 'ε -dwa; 'bhēe- 'an -klanlāne mu 'lēe- 'mu 'a 'yaandwa- 'bhii- 'bhi -le 'mi 'winbwa-.

²⁶ 'Mi 'a □kla 'bhēe- -woo 'ε -dwa, 'bhēe- 'η nu a klele 'ezin- 'bhēe- -woo 'ε baan' do, 'kooko- 'mi -za □swa 'ε ni 'soniya -gloōn 'la 'yi, 'bhe 'soniya -gloōn 'ε kle -o -yi 'ezin-, 'bhēe- 'mi 'gbu kle 'woo- mu 'gbu 'yi.»

**ZESU DĒYRE 'PEGEE -A
BWEYRE GALE BA
ZERUZALEMU**

18

*Zesu 'kunyre- mēe mu 'ε 'kōo
(Matie 26.47-56; Maki 14.43-50; Luki 22.47-53)*

¹ Zesu 'yanle- -a 'seriwōlele, 'ke 'yee- 'pegee -yaa' -klanlāne mu 'ε -o gele- Sedron to -yre gbē do 'ε ta. 'Bhēe- 'ke -o wlale- 'bhe □nōo -yrigba' do 'yi.

² Zuda 'la 'yaa- nu -dawli' 'kpale- Zesu gbē ta, 'bhe 'yaa- 'bhe -yrigba' 'ε do 'ezin-. -Amasroyi Zesu 'pegee -yaa' -klanlāne mu 'ε 'yaa- □kla 'eke- ba 'bhe yre 'ε □nōo 'waati 'ke ba.

³ Zesu 'pegee -yaa' -klanlāne mu 'ε 'yaa- 'bhe -yrigba' 'ε 'yi bhla 'la ba, 'ke Zuda 'nule. 'Srwase 'lēdo- 'pegee -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbēne 'ε gooba mu 'ke mu -yaa 'yee- Zuda zi. 'Sraka 'lena -kunlii mu 'ε 'pegee Farizi mu 'ε 'mu -le 'woo- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbēne 'ε gooba mu 'ε □kpa -a zi. -Lanbha mu 'pegee -yani mu, 'bhēe- gwledanpe mu -yaa -o 'kōo.

⁴ 'Bhe 'yi 'te, -za 'oo -za 'la 'yaa- nu 'tenle- Zesu ma, -a 'gbu 'yaa- 'bhe do. 'Bhēla- -yile 'ke -ya mabēenle 'woo- mēe mu 'ε -din, 'bhēe- 'ke -yoo -lrokpale dōo: «'Ka -o -dela -glin 'zi εε?»

⁵ -O pe a ni dōo: «'Woo- Zesu 'la da Nazareti -wa 'ε ta 'bhe -la -glin 'zi.» Zesu pe 'ezin- -o ni dōo: «'Mi -le 'kele-» 'Bhēe- Zuda 'la 'yaa- -dawli' 'kpa zii' Zesu gbē ta 'bhe 'yaa- 'woo- mēe mu 'ε 'plen-.

⁶ Zesu 'a 'pele- -o ni dōo: «'Mi 'le 'kele-». 'Ke -o gele- -o -zanta', 'bhēe- 'ke -o baale' 'tre ma.

⁷ 'Bhēe- 'ke Zesu -o -lrokpā' gbē drēwōle dōo: «'Ka -o -dela -glin 'zi εε?» -O pe dōo: «Zesu 'la da Nazareti -wa 'ε ta.»

8 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'lekunle -o ni dɔɔ: «'Naa 'pele- gban 'ka ni dɔɔ 'mi -le 'kele- ee? 'Ke 'ka -o 'mi -la -glin 'zi, -kaa 'to 'ke 'ŋ zi mu 'lɛɛ- -o ge -o ba -le ma.»

9 'Bhe ya 'e 'yi bhe, -e -jan 'la 'woa 'elwale gban -so 'bhe 'leswa[]: -ya pia- dɔɔ: «'Ŋ Dɛ -Waanbhaa', 'e mɛɛ 'la zan mu 'naa 'ŋ ni -o do 'kpo 'laa 'nilɛ- -o ba 'ŋ 'kɔɔ.»

10 'Bhe klele 'te, -gokun' do 'la 'yaa- Simo Piere 'kɔɔ, 'kee- 'bhe 'yrole 'bhe 'bhoo- 'e 'yi, 'bhɛɛ- 'kee- 'sraka 'lena mu -kunlii gbalaan 'e 'bhe a yewone 'e gbɛ -yie' ta 'trɔn kpukanle 'bhe -gokun' 'e 'le. -O -yaa 'bhe yewone 'e sii Malikusi.

11 'Bhɛɛ- 'duŋ-, Zesu pe Simo Piere ni dɔɔ: «'Yaa- -gokun' 'e 'wla -a -bhoo 'e 'yi. 'Bhi 'kpee ma, 'ŋ Dɛ -Waanbhaa' -yren peyan- do 'la 'twa 'ŋ ni 'naa -a zi 'bhii- 'ŋ 'bhe 'mi ee?»

-O -ja Zesu 'le 'sraka 'lena -kunlii gbalaan Anasi 'e ba

12 'Woo- -srwase' 'lɛdo- 'e 'pegee -o -lɛɛ mɛɛ gbalaan 'e, 'bhɛɛ- 'fɛ gooba mu 'la Zuufu mu 'e -woo -kpaa 'yee- Zuda zi -srwase' mu 'e ba, 'mu Zesu 'kwana, 'bhɛɛ- 'ke -wa gbɛtabole 'ke bhle mu 'le.

13 'Bhe blaana, 'ke -o gele- 'kele- 'kele- Anasi ba 'pe. 'Yee- Anasi-yaa 'ke Kaifu boogwlen 'le. Kaifu -le -yaa 'ke 'sraka 'lena mu 'e -waa' -kunlii gbalaan 'e 'le 'bhe lɛɛ 'e 'le.

14 'Bhɛɛ- 'yee- Kaifu -le Zuufu -kunlii mu 'e 'liala- dɔɔ: «'Ke mɛɛ do 'kpo -gaa -kɔɔa' mɛɛ mu 'e ni, 'bhe mabhaa laa bho -kɔɔa' mɛɛ mu 'e 'kpen gale ta ee?»

Simo Piere 'e 'lemado 'zi 'egloole dɔɔ yaa Zesu do

(Matie 26.69-70; Maki 14.66-68; Luki 22.55-57)

15 Simo Piere 'pegee Zesu a -klanlana 'e 'bhɛɛke do -yaa zan -o -zanta'. 'Sraka 'lena mu 'e -waa' -kunlii gbalaan 'e 'yaa- Zesu a -klanlana 'bhɛɛke do 'e dɔ. 'Bhela- -yile, Zesu 'wla bhla 'e zi 'yee- 'sraka 'lena mu -kunlii gbalaan 'e -yaa' -gbenj 'e 'yi, 'ke 'yee- klanlana 'e wlale- 'bhe zi.

16 'Duŋ- 'yee- Simo Piere 'laa wlale- 'yee- gbenj 'e 'yi, 'bhɛɛ- -e []bwa 'pɛɛlii- gbenj 'lii 'e -din. 'Bhe klele 'te, 'sraka 'lena mu 'e -waa' -kunlii gbalaan 'e 'yaa- Zesu a -klanlana 'bhɛɛke do 'la dɔ, 'ke 'bhe 'pwele, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe -janwole -gbenj 'e 'liigooba le 'e ni, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'yee- Piere 'wlale -gbenj 'e 'kpee 'te.

17 'Bhɛɛ- Piere 'wla bhla 'e zi, 'ke -gbenj 'e 'lii gooba le 'e 'bhe 'a 'lɔkpale dɔɔ: «'Bhi 'laa -o 'ke 'yee- mɛɛ 'la bhe -yaa' -klanlana mu 'e do 'le ee?» Piere pe -a ni dɔɔ: «'Ŋn on, 'mi 'laa -o 'ke 'bhe 'le 'dɛ!»

18 'Bhe 'yi 'te, -niinii' 'la 'yaa- kle zi bhe, 'ke 'fɛ 'e []la yewone mu 'e 'pegee 'fɛ 'e gooba mu 'e -o 'te do -lekunle -o magaza 'yi

'bhe ma. 'Bhɛɛ- 'yee- Piere []nwa -a magale 'bhe 'te 'e ma 'ezin-.

'Sraka 'lena mu a -kunlii gbalaan 'e -yoo Zesu 'lɔkpa zii'

(Matie 26.59-66; Maki 14.55-64; Luki 22.66-71)

19 'Sraka 'lena mu a -kunlii gbalaan 'e -e Zesu 'lɔkpa- 'bhe a -klanlana mu 'e 'pegee 'bhe a mɛɛ daangbeya 'e ma.

20 'Bhɛɛ- Zesu 'a 'lekwan- -a ni dɔɔ: «'Mi -janwoa mɛɛ mu 'e 'kpen 'yɛ ma kpataakpa. 'Ŋ 'yaa- mɛɛ mu 'e daan 'tanji Zuufu mu 'e -waa' daanfɛ' mu 'e 'pegee -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e []la, Zuufu mu 'e 'kpen 'yaa- -o -lɛkpa' eke- ta 'bhe mu -la nɔɔ; naa -jan 'kedo- 'kpo wole gaanyi'.

21 -Mele -kla 'bhɛɛ- 'yoo- 'ŋ 'lɔkpa zii' ee? Mɛɛ 'la zan mu 'ŋ 'wojan- mu 'e []maa, 'mu -lɔkpa' dɔɔ. 'Mi -jan mu 'la []woa, -o 'gbu 'mu dɔ.»

22 Zesu 'bhe -jan 'e 'wole- 'te, -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'e gooba mu 'e do 'la dulale -yaa 'yee- Zesu -din, 'ke 'bhe 'a 'trɔn 'wiile, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'pele- 'a ni dɔɔ: «-jan 'lekungbeya 'e -gloɔn 'e -dele -gee' sraka 'lena mu a -kunlii gbalaan 'e ni ee?»

23 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni dɔɔ: «'Ke 'ŋ -jan 'yoo- -woa 'kela 'le 'bhe zɔn 'ŋ ni dɔɔ; 'duŋ- 'ŋ -jan 'la []woa 'saanibhe, 'ke 'bhe 'laa -o 'ke -jan 'yoo- 'le, -mela ma 'bhɛɛ- 'yoo- 'ŋ zɔn 'zi ee?»

24 'Bhe 'yi 'te, 'ke Anasi Zesu gbɛtabole 'tole, 'bhɛɛ- 'kee- gele- Zesu 'le 'sraka 'lena mu a -kunlii gbalaan Kaifu ba.

Simo Piere -o 'e -lemado 'zi 'egloole Zesu ma gaan ple mi 'yi

(Matie 26.71-75; Maki 14.69-72; Luki 22.58-62)

25 'Bhe 'waati 'e ba, Simo Piere -yaa -a maga 'zi -li 'te 'e ma. 'Bhe klele 'te, 'ke -wa -lɔkpaale dɔɔ: «'Bhi 'laa -o 'ke 'yee- mɛɛ 'la bhe -yaa' -klanlana mu 'e do 'le ee?» 'Duŋ- Piere pe -o ni dɔɔ: «'Ŋn on, 'naa -o 'ke 'bhe 'le.»

26 'Yee- Piere 'gwalaan- 'la 'trɔn kpukaan, 'bhe de -nɛ do -yaa 'sraka 'lena mu -kunlii gbalaan 'e 'bhe a yewone mu 'e do 'le. 'Bhe yewone 'e Piere 'lɔkpa- dɔɔ: «'Mi 'laa 'ka 'pegee 'yee- mɛɛ 'lɛɛ- 'yelɛ- 'eke- 'zi -yrigba' 'e 'yi ee?»

27 'Duŋ- Piere 'a 'lemado gbɛ drɛɛwoa- 'egloole dɔɔ yaa Zesu do. 'Bhe klele 'te, 'ke maagwlen -wele' 'bhe 'waati do 'kpo 'e ba.

Mɛɛ mu 'e -ja Zesu 'le Pilati ba

(Matie 27.1-2; 27.11-14; Maki 15.1-5; Luki 23.1-5)

28 'Bhe blaana, 'ke -o Zesu gole- Kaifu ba, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- 'kele- *Rome mu a -janmatii Pilati ba zrwana 'tutu 'e zi. 'Duŋ- Zuufu -kunlii mu 'e waa wlale Pilati a 'fɛ

-gbene 'e ɔla; 'kooko- -o bo 'wen, 'bhe- -o so 'woo- Zuufu mu 'e -waa' Paki 'feti 'e ta pe 'e 'bhlele.

²⁹ 'Bhela- -zayile, -janmatii Pilati 'gbu 'pwela- -a ba 'fe 'e ɔla, 'bhe- -e ɔnwa -o -lepale 'peeli-. 'Bhe- -ke -yoo -lrokpale dɔɔ: «'Ka -o -la 'zi 'yee- mɛɛ 'lɛɛ- ta win 'e -dela ma ɛɛ?»

³⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke -wa zikpale Pilati ni dɔɔ: «'Ke mɛɛ 'lɛɛ- yaa klele bi -za 'yoo- kle mi 'le, 'waa -yaa nu nule -a -lenale 'e ni.»

³¹ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Pilati 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ka mu 'gbu 'a 'kun, 'bhe- -ka ge -a 'kitikanle 'bhii- kaa kle gone- 'la gbɛɛn- 'kaa- 'tonj mu 'e ta.» 'Bhe klele 'te, 'ke Zuufu mu 'e -wa zikpale Pilati ni 'ezin- dɔɔ: «'Rome mu 'a 'tonj mu 'e ta, 'bhe 'senj 'laa -o 'o ni 'ke -o mɛɛ dɛ.»

³² 'Bhe- -klegbeya 'e 'yi, Zesu 'yaa- nu gale gone- 'la gbɛɛn- -e 'bhe 'lɛɛjanlawoa 'elwale -so, 'bhe 'lɛswa ɔ 'bhe- -gbɛɛn- bhe. (-Amasroyi Zuufu mu 'sinii ta za 'e ma waa -yaa mɛɛ dɛ -yrigbɛɛle do ta, 'dun- Rome mu 'e 'mu -le -yaa -za 'yoo- kle mu dɛ 'bhe gbɛɛn-.)

³³ Pilati ɔwlaa 'ezin- -yaa' 'fe -gbene 'e ɔla, 'kee- Zesu 'siile, 'bhe- -kee- 'bhe 'lrokpale dɔɔ: «'Bhi -le 'ke Zuufu mu 'a -bhlengbe 'le ɛɛ?»

³⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a zikpale -a ni dɔɔ: «'E 'gbu -le 'bhe -jan 'e -dwa 'e 'kpee taa- mɛɛ -bheɛke' mu -le 'bhe ɔkpa 'e 'lii 'mi ba zayi' ɛɛ?»

³⁵ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Pilati 'bhe zikpale Zesu ni dɔɔ: «'Mi -o 'ke Zuufu mi 'le ɛɛ? 'Yaa- mɛɛ mu 'e 'pegee 'sraka 'lɛna -kunlii mu 'e -woo 'e 'lɛnaa- 'ɲ ni, 'e -mɛ pe za 'gbu -la -kla ɛɛ?»

³⁶ Zesu 'bhe 'lɛkwan- -a ni dɔɔ: «'An pe -bhlengbeya 'e -yaa -o 'drunyan 'lɛɛ- 'bhe 'yi. 'Kee- 'kpa bi 'mi a pe -bhlengbeya 'e -yoo 'drunyan 'lɛɛ- 'bhe 'yi, 'mi a pe mɛɛ mu 'e 'yaa- nu 'ɲ ta gwledanle, 'kooko- waa so 'ɲ 'lenale Zuufu mu 'e ni. 'Dun- 'an pe -bhlengbeya 'e yaa -o 'tre 'lɛɛ- 'bhe ta -ge.»

³⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke Pilati 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Bhe bhla 'e ba, 'yoo- 'ke -bhlengbe 'le ɛɛ?» Zesu 'bhe zikpaa- -a ni dɔɔ: «'E 'gbu 'yela- pe 'zi bhe dɔɔ: <'ɲ 'yoo- 'ke -bhlengbe 'le. -Woo' 'ɲ ɔyaa 'bhe- ma, 'bhe- 'ɲ ɔnwa 'drunyan 'lɛɛ- 'yi 'bhe- ma, 'kooko- 'ɲ 'sɛya- kle wlan 'e ba zayi'. 'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -o 'ke wlan a pe 'le, 'bhe zan 'e 'tronkpa 'ɲ 'yoo- -jan 'la 'wo zii' 'bhe ɔla.»

³⁸ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Pilati 'a 'lrokpale dɔɔ: «-Mɛle ke wlan 'le ɛɛ?»

*Zuufu mu 'e pe 'kaa -o Zesu dɛ
(Matie 27.15-31; Maki 15.6-20; Luki 23.13-25)*

-E yanle- 'bhe -jan 'e 'wolele, 'kee- 'pwela -yaa' 'fe 'e ɔla, 'bhe- -kee- gele- Zuufu mu 'e ba -yɛɛ ta. 'Bhe- -ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'Naa -za 'yoo- do 'kpo 'yele- mɛɛ 'lɛɛ- zi 'ke 'bhe kle -a dɛ win 'le.

³⁹ 'Dun- 'kaa- 'sinii ta za 'e ma, 'lɛɛ 'oo lɛɛ, 'kaa- Paki 'feti 'e ta, 'mi ploolawo -kaso 'yi mi do ma 'ka ni, 'ka -o -a zi 'bhii- 'ɲ 'ploo- Zuufu mu 'e -waa' -bhlengbe 'e ma ɛɛ?»

⁴⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke -o 'pɛɛn gbe dɛɛwole 'ezin- 'ke -wa pe dɔɔ: «'ɔn ɔn, 'yaa 'ploole- -a ma! 'Ploo- Barabasi -la ma!» 'Bhe- -dun- Barabasi -yaa 'ke mɛɛ dɛ mi do -la -le.

19

-O Zesu deza -kpan -balaa' 'a ta

¹ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Pilati 'a 'pele dɔɔ -o Zesu 'kun 'bhe- -wa zita zɔn 'ke gbanbhle 'le.

² -Srwase' mu 'e -o zungble do ɔtaan 'ke lɛɛ mu 'le, 'bhe- -o 'bhe -dwa Zesu 'wiinj- 'bhii- -bhlengbe ɲgblo ma 'faa do gbɛɛn- 'Bhe- -ke -o dune- 'ten gbɔɔn do 'klale -a ta.

³ 'Bhe blaɛn, 'ke -woo -mabɛɛnle 'a -din, 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ: «'Zuufu mu 'a -bhlengbe, bhaa 'e bo 'e 'yɛɛ ma! 'Zuufu mu 'a -Bhlengbe, bhaa 'e bo 'e 'yɛɛ ma!» 'Bhe- -o -yaa -a 'tronwii zii'.

⁴ 'Bhe blaɛn, Pilati 'pwe gbe dɛɛwoa- 'ezin- 'peeli-, 'ke -ya pele- -zamaa' 'e ni dɔɔ: «-Ka 'ka 'yɛɛkpa -ge dɔɔ, 'ɲ nu nule 'kele- 'ka ni 'peeli- -ge, 'kooko- 'kaa 'yaango- 'bhii- 'naa -za 'yoo 'kɛdo- 'kpo 'yele- -a zi 'ke 'bhe kle -a dɛ win 'le.»

⁵ Zesu 'pwela- 'te 'peeli-; lele zungble do -yaa -a ɲgblo ma, 'bhe 'pegee -bhlengbe ta dune- 'ten gbɔɔn do -yaa -a ta. 'Bhe- -ke Pilati 'a 'pele mɛɛ mu 'e ni 'te dɔɔ: «'Kaa- mɛɛ 'e 'yele- -ge!»

⁶ 'Dun- 'sraka 'lɛna -kunlii mu 'e 'pegee -Waanbhaa' gba 'Fe -Gbene 'e gooba mu 'e -o Zesu 'yele-, 'ke -o 'pɛɛnle 'ke -wa pe dɔɔ: «-A gbaan -yrigbɛɛle do ta, 'bhe- -e ga! -A gbaan -yrigbɛɛle do ta, 'bhe- -e ga!» 'Bhe- -ke Pilati pe -o ni dɔɔ: «'Ka mu 'gbu 'a 'kun, 'bhe- -ka ge a gbaanle -yrigbɛɛle do ta, -amasroyi, wlan 'e ni, 'mi 'naa -za 'yoo- do 'kpo 'yele- -a zi 'ke kle -a dɛ win 'le.»

⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke Zuufu -kunlii mu 'e -wa zikpale Pilati ni 'ezin- dɔɔ: «'Tonj do -o 'o 'kɔɔ, 'bhe 'tonj 'e ta, -yoo 'ke dɛ pe 'le, -amasroyi -ya -pia -a 'gbu ma 'kaa -yoo 'ke -Waanbhaa' Gbe 'le.»

⁸ Pilati 'bhe -jan 'e 'male-, 'ke -gblaan baan' 'klale -a -yi.

⁹ -E wla gbe dɛɛwole -yaa' 'fe 'e ɔla, 'bhe- -kee- Zesu 'lrokpale 'ezin- dɔɔ: «'Bhi da 'naa- -a ma ɛɛ?» 'Dun- Zesu 'laa 'bhe -jan 'e 'lekunle -a ni.

¹⁰ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Pilati 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «'Yaa -o -wele' 'mi ni ɛɛ? 'Yaa 'yaango-

'bhii- 'bhe 'sej -o 'ŋ ni 'ke 'ŋ ploo 'e ma, 'bhɛ- 'bhe 'sej -o 'ŋ ni 'ezin- 'ke 'an klɛ 'bhɛ- -woo 'e gbaan -yribɛɛle 'ɛ ta ɛɛ?»

11 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke Zesu 'bhe zikpale -a ni dɔɔ: «'Bhe 'sej do 'kpo 'laa -yaa nu 'solɛ- klɛle- 'e ni, 'ke yaa 'e go 'kɛla laanima -Waanbhaa' 'bhe 'naa 'e ni 'bhe ba. 'Bhela- -zayile mɛɛ 'la zan 'ŋ 'kwan, 'bhɛ- 'ke 'bhe 'nwa 'ŋ 'ɛnale 'e ni, 'bhe zan a -za 'yoo- 'ɛ gblaana 'yiya- 'ke 'bhe kan 'yaa- pɛ 'ɛ ta.»

12 Pilati 'bhe -jan 'ɛ 'male 'tɛ, -e -yaa 'plooyɛ- -glin 'zi Zesu ma. 'Duŋ- Zuufu mu 'ɛ dɔle 'pɛɛnle- ma 'ke -wa pele- dɔɔ: «'Kee 'ploola- mɛɛ 'lɛɛ- ma, 'yaa -o 'ke -bhleŋgbe -gbɛɛ Sezaa 'bhɛgwɛn- 'lɛ. -Amasroyi 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'a 'gbu klɛ 'zi 'ke -bhleŋgbe 'le 'bhe zan 'ɛ klɛ -bhleŋgbe -gbɛɛ Sezaa -soɔnnii- 'la -lɛ.»

13 Pilati 'bhe -jan 'ɛ 'male- 'tɛ, 'ke -ya pele- mɛɛ mu 'ɛ ni 'kaa -o ge Zesu 'le 'pɛɛlii-; 'bhɛ- 'ke 'yee- Pilati 'gbu gele- yaale yɛ 'la -o -yaa 'bhe sii Ebre wli 'ɛ 'yi dɔɔ: «'Gabata». 'Bhe 'yi -le 'kitikan mi 'ɛ 'yaakpe-.

14 'Bhe 'kla Zuufu mu a Paki 'feti 'ɛ 'lekpa yi 'ɛ ma, -yɛkpa 'waati 'ɛ ba. Pilati pe Zuufu mu 'ɛ ni dɔɔ: «'Kaa- -bhleŋgbe 'ɛ 'yɛle- -ge!»

15 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke -o 'pɛɛnle dɔɔ: «-Yoo 'ke dɛ pɛ 'le! -Yoo 'ke dɛ pɛ 'le! -A gbaan -yribɛɛle 'ɛ ta!» Pilati pe -o ni dɔɔ: «'Kaa- zi 'bhii- 'ŋ 'kaa- -bhleŋgbe 'ɛ gbaan -yribɛɛle ta ɛɛ?» 'Sraka 'lena -kunlii mu 'ɛ -wa zikpaa- -a ni dɔɔ: «'Waa- -bhleŋgbe 'bhɛɛke 'laa -o -bhleŋgbe -gbɛɛ Sezaa blaana.»

16 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke Pilati Zesu 'kpale -o 'kɔɔ, 'kooko- -srwase' mu 'ɛ ge -a gbaan -yribɛɛle 'ɛ ta. 'Bhɛ- -o Zesu 'kwan, 'bhɛ- -o -ja -a gbaan yɛ nɔɔ- yribɛɛle 'ɛ ta.

Zesu gbaanyɛ -yribɛɛle do ta

(Matie 27.32-44; Maki 15.21-32; Luki 23.26-43)

17 -O -yaa nu Zesu 'gbu gbaanle -yribɛɛle 'la ta, -o 'bhe 'kwe 'ɛ -dwa -a 'gbu 'wiinj-. 'Bhɛ- -e -gwa Zeruzalem -wa 'ɛ 'kpee 'bhe 'le, 'kee- gele- yɛ 'la -o -yaa 'bhe sii: «Mɛɛ ngblo bhele' yɛ» 'bhe 'nɔɔ, -o 'bhe sii 'ezin- Ebre wli 'ɛ 'yi dɔɔ: «'Goligota»

18 -O bhole 'bhe yɛ 'ɛ 'nɔɔ, 'ke -srwase' mu 'ɛ -o Zesu gbaanle- -yribɛɛle 'ɛ ta. 'Bhɛ- -o mɛɛ -bhɛɛke' ple -gbaanna -yribɛɛle ple ta -a -din 'ezin-: -a do -yaa -a gbe -yie' ta, 'bhɛ- -a -vindo' 'ɛ 'yaa- -a gbe -koo ta, 'bhɛ- 'yee- Zesu 'gbu 'yaa- -o plen-.

19 Pilati pe -o 'sewe do yɔɔnde -yripeeɛ do ta, 'bhɛ- -o 'bhe gbaan Zesu trala -yribɛɛle 'ɛ ta. -O -za 'la 'bhe yɔɔndia- 'bhe -le -ge:

«Nazarɛti Mi Zesu, Zuufu mu a Bhleŋgbe.»

20 Zuufu mu -bebe 'bhe -yripeeɛ 'ɛ ta 'sewe 'ɛ tapia-, -amasroyi -o Zesu -gbaanna -yribɛɛle 'ɛ ta yɛ 'la 'nɔɔ, 'bhe 'yaa- Zeruzalem -wa 'ɛ -din. -O 'yee- 'sewe 'ɛ yɔɔndia- wli yaga -la -yi: Ebre wli, 'bhɛ- Laten wli, 'bhe 'pegee Greki wli.

21 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke Zuufu mu a *'sraka 'lena -kunlii mu 'ɛ -wa pele- Pilati ni dɔɔ: «'Yaa yɔɔnde 'tole- 'te dɔɔ: <Zuufu mu a -bhleŋgbe>. -A yɔɔnde dɔɔ: <Mɛɛ 'lɛ- -ya -pia dɔɔ: 'Mi -le 'ke Zuufu mu a -bhleŋgbe 'ɛ 'lɛ.»

22 'Bhe klɛle 'tɛ, 'ke Pilati 'a 'lekunle -o ni dɔɔ: «'N 'kɛla 'bhe yɔɔndia- gban 'bhe -le nu bole.»

23 '-Srwase' mu 'ɛ -o yanle Zesu gbaanle -yribɛɛle 'ɛ ta, 'ke -wa tapɛ mu 'ɛ 'sile, 'bhɛ- 'ke -woo -yiciɛnle 'eke- ma -le yizi: -srwase' mu 'ɛ 'kpen do -yaa -le do do. -Wa ta dune- gbɔɔn 'ɛ 'sia 'ezin-; 'Bhe dune- 'ɛ 'srɛle- -yaa 'ke so -laa do -la -le 'kee- da laanima, 'kee- nu 'tɛnle- 'traa.

24 'Woo- -srwase' mu 'ɛ -o pe 'eke- ni dɔɔ: «'Koo' laa 'yee- dune- gbɔɔn 'lɛ- 'peedeɛ, 'duŋ- -koo' 'tete do -a ta, 'bhɛ- 'ke mɛɛ 'la zan 'a 'sia -e bo 'bhɛ- -zan ni.» 'Bhe klegbɛya 'ɛ gbɛɛn -bhe, -jan 'la yɔɔnde -yaa -Waanbhaa' 'sewe 'ɛ 'yi, 'bhe 'la -lɛswa, 'bhe -jan 'ɛ 'yaa- dɔɔ:

«'Woo 'ŋ tape mu 'ɛ 'yiciɛna 'eke- ma. 'Bhɛ- -o 'tete -dwa 'ŋ ta dune- gbɔɔn 'ɛ ta.»

-Srɛwase' mu 'ɛ -o -za 'la 'kla 'bhe -le bhe.

25 Le mu 'la dulale -yaa -o Zesu -gbaanna -yribɛɛle 'la ta 'bhe -din, 'mu -yaa -a nɛɛ Mari 'pegee 'bhe nɛɛnɛ- le, 'bhɛ- Klopasi 'na Mari, 'bhe 'pegee Magidala -wa la Mari.

26 Zesu 'a nɛɛ 'ŋya, 'bhɛ- -yaa' *-klanlanɛ 'la -za -yaa so -a ni, -e 'bhe dulale 'ŋya -a nɛɛ -din. 'Bhela- -yile 'ke -ya pele- -a nɛɛ ni dɔɔ: «'N nɛɛ, 'e gbe -le -ge.»

27 'Bhe blaana, 'ke -ya pele- yaa -klanlanɛ 'ɛ ni dɔɔ: «'E nɛɛ -le -ge.» -A 'san 'bhe yi 'ɛ ma, 'bhe -klanlanɛ 'ɛ Zesu nɛɛ -kwan 'elrele, 'bhɛ- -yaa 'kpaɛ -yaa' 'fa -la mu 'ɛ ba.

Zesu gagbɛya

(Matie 27.45-56; Maki 15.33-41; Luki 23.44-49)

28 'Bhe blaana, Zesu 'gbu 'a 'yaangole 'bhii- -za 'ɛ 'kpen 'lesole -yaan gban, 'ke -ya pele- dɔɔ: «'Yi 'mi -lɔɔ -o 'ŋ dɛ 'zi». -E 'bhe 'pia win 'la ma 'kooko- -Waanbhaa' 'Sewe 'ɛ 'yi jan 'ɛ 'leso-.

29 'Bhe klɛle 'tɛ, gbo do dulale -yaa 'bhe yɛ 'ɛ 'nɔɔ. 'Bhe 'pale- -yaa 'ke -dɔɔ 'tonle- do 'le. -Srɛwase' mu 'ɛ -o -gblanluu' -folu' 'folu do 'wlaa 'bhe -dɔɔ yue 'tonle 'ɛ ba. 'Ke -o 'bhe -gblanluu' 'ɛ 'yɛle togo do yin 'lii, 'bhɛ- 'ke -o 'bhe 'kpale Zesu 'lii 'ɛ -din.

³⁰ Zesu 'bhe -drɔɔ yue 'tɔnle- 'e danle -a nrɛ ma, 'ke -ya pele- dɔɔ: «-Za 'kpen 'leswa□□!» 'Bhe klele 'te, -ya ngblo zinale, 'ke -a nii- 'e gole- -a -yi.

-*Srwase' mi do Zesu gbaa 'e □pwan -a 'sien 'yi 'ke -di 'le*

³¹ 'Bhe yi 'e 'yaa- Zuufu mu a Paki 'feti 'e 'lekpa yi 'e 'le. 'Bhɛɛ- Zuufu -kunlii mu 'e waa -yaa zi 'bhii- mɛɛ mu 'la gbaanle -o -yrigbɛɛle mu 'e ta, -yitre' yi 'e 'bhɔ 'mu ma -yrigbɛɛle mu 'e ta. -Amasroyi, 'bhe 'taaleeyi -yitre' yi 'e 'yaa- -yitre' yi -gbɛɛ 'le. 'Bhela -zayile -yrekpa'a do 'la 'yaa- -a -lɛɛ bhe, Zuufu mu a *'sraka 'lena -kunlii mu 'e -ja 'tenle- Pilati ma, 'bhɛɛ- -o -sromabwa 'bhe ni dɔɔ 'bhe 'a 'to 'bhɛɛ- -o ge mɛɛ 'la zan mu gbaanle -yaa -yrigbɛɛle mu 'e ta 'mu gaan mu 'e 'ciɛn, 'kooko- 'mu ga blaale, 'bhɛɛ- -o 'mu -gbaa mu 'e go -yrigbɛɛle mu 'e ta.

³² 'Bhe klele 'te, 'ke -srwase' mu 'e -o nule-, 'bhɛɛ- -o mɛɛ ple 'la 'pegee Zesu -gbaanna 'eke- zi -yrigbɛɛle mu 'e ta, -o 'bhe do gaan mu 'e 'cienna-, 'bhɛɛ- -wa ple mi 'e 'bhe gaan mu 'e 'cienna- 'ezin-.

³³ -O bhɔle Zesu ta, 'ke -wa yele- 'bhii- -e -gaa gban; 'bhela- -zayile waa gaan mu 'e 'ciɛɛle-.

³⁴ 'Dun- -srwase' mu 'e do Zesu gbaa 'e □pwan -a 'sien 'yi 'ke -dibhe' do 'le. 'Bhɛɛ- 'ke -yi 'pegee yien 'pwele 'bhe yre 'e □nɔɔ blaale-.

³⁵ Mɛɛ 'la zan -o -za mu 'lɛɛ- klegbɛya 'e 'yikla zii' 'ka 'kɔɔ, -yoo kleyre □ya kpataakpa. 'Bhɛɛ- -yoo -jan 'la 'wo zii' bhe 'bhe -o 'ke wlan 'le. -A 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- -yaa' 'sreya- klele 'e 'bhe -o 'ke wlan kpataakpa 'le. -E 'bhe -za mu 'e klegbɛya 'e □pia, 'kooko- 'ka mu 'ka kpa -yaa' 'sreya- klele 'e 'yi 'ezin-.

³⁶ Wlan 'e ni, bhe -za mu 'lɛɛ- □kla, 'kooko- -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e 'yi -jangɔ' do 'lɛɛ- 'bhe 'lɛsɔ; 'bhe -jan 'e 'yaa- dɔɔ: «*Waa nu -a bhɛɛ' mu 'e do 'kpo 'ciɛɛle-.*»

³⁷ 'Bhɛɛ- -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e gon do zi 'ezin- dɔɔ: «-O mɛɛ 'la zan -pwan -a 'sien 'yi, -o nu -o -yrekpale 'bhe zan ta.»

Zesu gbaa binyre

(*Matie 27.57-61; Maki 15.42-47; Luki 23.50-56*)

³⁸ 'Bhe blaɛn, Zozɛfu 'la 'yaa- da Arimate -wa 'e ta, 'bhe □nwa -sromabole Pilati ni dɔɔ 'bhe 'a 'to 'bhɛɛ- -e Zesu gbaa 'e go -yrigbɛɛle 'e ta. 'Yee- Zozɛfu -dun- -yaa 'ke Zesu a -klanlane mu 'e do 'le gaanyi', -amasroyi -e -yaa -gblaɛn Zuufu -kunlii mu 'e 'yre 'lɛɛ. Pilati -dwa 'bhe □la. -Ayile 'ke 'yee- Zozɛfu 'nule Zesu gbaa 'e 'silɛ-, 'bhɛɛ- 'kee- gele- 'kele-.

³⁹ 'Bhɛɛ- Nikodemu 'la □nwa Zesu ba 'elwale -sɔ -bi do zi, 'bhe □nwa 'ezin-

'kpale- Zozɛfu ba. 'Bhe □nwa 'ke 'kilo mia do bhe vu -lasiklɔɔ -gbɛɛn 'nrɛle- ple -yizaale 'le 'eke- ba: miri 'pegee aloɛsi.

⁴⁰ -O mɛɛ ple Zesu gbaa 'e □sia, 'bhɛɛ- -o sɔgbɛ 'pu 'penpen mu -yrela -a gbaa 'e ma, 'bhe 'pegee -o -yɔn -gbɛɛn 'nrɛle- □klaa 'a ta, 'bhii- Zuufu mu gbaa bin gɔnɛ- 'la gbɛɛn- bhe.

⁴¹ -O Zesu -gbaanna -yrigbɛɛle 'e ta yre 'la □nɔɔ, -yri gba do -yaa 'bhe yre 'e □nɔɔ. 'Bhɛɛ- mɛɛ bu -gluu dɛɛ do -yaa 'bhe -yri gba 'e □la, 'bhɛɛ- -waa mɛɛ gbaa -bhɛɛke' do 'kpo binle -lido' 'bhe 'yi.

⁴² 'Bhe yi 'e 'yaa- Zuufu mu a Paki 'feti 'e 'lekpa yi 'la 'le bhe, 'bhɛɛ- -o mɛɛ bu -gluu 'la □ya, 'bhe 'yaa- Zesu gbaanle -yaa -yrigbɛɛle 'la ta yre 'la □nɔɔ 'bhe -din. 'Bhɛɛ- 'yee- Zozɛfu 'pegee Nikodemu Zesu gbaa 'e □bian 'bhe bu -gluu 'e 'yi blaale-.

20

Zesu Krisi -bwela gale ba

(*Matie 28.1-8; Maki 16.1-8; Luki 24.1-12*)

¹ 'Kangɔple 'e ma zrwan 'tutu 'e zi, yrema -yaa 'bunbun 'waati 'la ba -li, 'ke Magidala -wa la Mari 'e 'wɛɛɛnle-, 'bhɛɛ- 'kee- gele- Zesu bu 'e ta. -O bu -gluu 'e 'liitaan- vle -kpuɔ 'la 'le, -e 'bhe gole □ya bu -gluu 'e 'lii.

² 'Bhe klele 'te, 'kee- blasanle, 'kee- gele- 'tenle- Simo Pieri 'pegee Zesu a -klanlane 'la -za -yaa sɔ 'yee- Zesu 'gbu ni 'bhe mu ma, 'bhɛɛ- -e pe -o ni dɔɔ: «-O Mɛɛzan gbaa 'e -gwa -a bu -gluu 'e 'yi, 'bhɛɛ- -wa -kpaɔ yre 'la □nɔɔ 'waa 'bhe yre 'e dɔ.»

³ 'Bhe yre do 'e □nɔɔ bhe, Simo Pieri 'pegee Zesu a -klanlane 'bhɛɛke do 'e -o 'bhe -jele 'e 'male-, 'ke -o 'pwele, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- bu -gluu 'e ta.

⁴ -O mɛɛ ple -yaa blasan- 'zi 'eke- zi; 'dun- Zesu a -klanlane -bhɛɛke' do 'e 'bhe blasaan- blaale- 'ke 'bhe kan Pieri ta. 'Bhela -zayile 'bhe □waa bu 'e ta Pieri 'lɛɛ.

⁵ -E -kulaa, 'ke -ya -yrekpale bu -gluu 'e 'yi, 'bhɛɛ- 'kee- Zesu gbaa 'e ma sɔgbɛ 'pu 'penpen mu 'e 'kpaale- 'yele- 'tre ma. 'Dun- 'yee- 'gbu 'laa wlale bu -gluu 'e zi.

⁶ 'Bhe blaɛn 'waati sa 'kanle-, 'ke Simo Pieri 'nule; 'ke 'bhe 'wlale bu -gluu 'e zi. 'Bhɛɛ- 'ke 'bhe sɔgbɛ 'pu 'penpen mu 'e klaale yele- 'tre ma.

⁷ 'Bhɛɛ- -o sɔ 'la 'yrela- Zesu ngblo ma Pieri 'bhe □ya 'ezin-; 'bhe sɔ 'e 'bhe 'laa -yaa sɔgbɛ -vin 'e ba, 'dun- 'bhe gbekpale -yaa 'eke- 'yi 'edanma.

⁸ 'Bhe 'yi 'te, Zesu a -klanlane 'la □bhwa 'elwale bu 'e ta, 'ke 'bhe 'wlale bu -gluu 'e zi 'te. 'Bhe Zesu ma sɔgbɛ mu 'e 'klaale- 'la □ya 'bhe □nɔɔ, 'ke 'bhe 'e 'kpale -a -yi 'bhii- -e -bwela kpataakpa gale ba.

9 -Amasroyi, -jan 'la yɔɔndeले -yaa -Waanbhaa' a 'Sewe 'yi dɔɔ -a -ledulale -yaa dɔɔ Zesu nu bwele gale ba, -yaa' -klanlani mu 'e waa 'bhe -jan 'e 'yimale -li -bi.

10 'Bhe blaani, 'ke 'yee- Zesu a -klanlani ple 'e -o nule- -o -zanta' -o ba -le ma.

Zesu 'pwela- Magidala Mari ba (Matie 28.9-10; Maki 16.9-11)

11 'Bhe- 'dun-, 'bhe 'waati 'e ba, Mari dulale -yaa 'pɛlii- Zesu bu 'e -din, 'bhe- 'kee- wisi. -E -yaa wisi zii' bhla 'la ba, 'ke -ya makulale, 'bhe- 'kee- bu -gluu 'e 'yiglinle.

12 'Bhe [nɔɔ] bhe, 'kee- -mleke' ple yaale yele- Zesu gbaa 'e 'kpaale- -yaa yre 'la [nɔɔ] 'bhe [nɔɔ]. Dun- 'pu 'penpen mu -yaa 'mu ta, 'bhe- -a do yaale -yaa Zesu ngblo 'e 'kpaale- -yaa yre 'la [nɔɔ] 'bhe [nɔɔ]. 'Bhe- -a -vindo' 'e 'yaa- Zesu gaan mu 'e 'kpaayre- 'e [nɔɔ].

13 'Bhe klele 'te, 'ke -mleke' mu 'e -o 'yee- Mari 'Irokpale dɔɔ: «'Ee le! -Mele -kla 'bhe- 'yoo- wisi' zii' ee?» Mari 'a 'lekwan- -o ni dɔɔ: «-Woo 'η Zaan gbaa 'e [sia], 'bhe- -wa -kpaayre 'la [nɔɔ] 'naa 'bhe dɔ.»

14 -E yanle 'bhe -jan 'e 'wolele, -ya -yrekpale -a -zanta', 'kee- Zesu dulale yele-, 'dun- yaa 'yaangole 'bhii- Zesu -le -yaa 'kele-.

15 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «'Ee Le, -mele -kla 'bhe- 'yoo- wisi' zii' ee? 'Yoo- -dela -glin 'zi ee?» 'Yee- Mari 'kpee ma -yri gbazan 'e 'bhe -le -yaa 'kele-, 'bhela- -zayile -ya [pia] -a ni dɔɔ: «'N' 'yoo- Zesu gbaa 'e 'bhe- -glin 'zi. 'Ke 'bhi -le 'a [sia], -a pe 'η ni, 'bhe- 'ya [kpaayre] 'la [nɔɔ], 'bhe- 'η ge -a 'sile.»

16 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «Mari!» Mari 'e 'yrekpale -a -zanta', 'ke -ya pele- Ebre wli 'e 'yi dɔɔ: «Rabuni!» ('Bhe 'yi -le dɔɔ: «'O Daan mi.»)

17 Zesu pe a ni 'ezin- dɔɔ: «'Yaa 'yanle- 'η ma, -amasroyi 'naa gele -li laanima 'η De -Waanbhaa' ba. 'Bhi 'dun- ge -a pe 'η neene- mu 'e ni dɔɔ 'η ge 'zi laanima 'η De -Waanbhaa' 'la -yoo 'ka De 'le 'ezin- bhe 'bhe ba; 'bhe 'pegee 'mi 'a -Waanbhaa' 'la -yoo 'kaa- -Waanbhaa' 'le 'ezin- bhe 'bhe ba.»

18 'Bhe klele 'te, 'ke Magidala -wa la Mari gele- -a pele Zesu a -klanlani mu 'e ni dɔɔ: «'Ee! 'N' Meezan [ya]!» 'Bhe- Zesu -jan 'la [woa] -a ni, -e 'bhe 'yigoonna -o ni.

Zesu 'pwela- -yaa' -klanlani mu 'e ba (Matie 28.16-20; Maki 16.14-18; Luki 24.36-49)

19 'Bhe 'kanɔɔple do 'e ma yroma 'e zi, Zesu a -klanlani mu 'e -woo -lekpaay 'eke- ta 'fe do -la, 'bhe- -o 'bhe 'fe 'e bhe [bwa] -o ta; -amasroyi -o -yaa -gblaani 'zi Zuufu -kunlii mu 'e 'lee. 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu

'nule, 'kee- dulale -o plɛn-, 'bhe- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «Bhaa -Waanbhaa' yilabla 'na 'ka ni!»

20 -E yanle 'bhe -jan 'e 'wolele -o ni, 'ke -ya 'koolaalii mu 'e 'pegee -a 'sien 'yi 'e zɔɔnle- -o ni. -Ayile, 'ke -yaa' -klanlani mu 'e zrukpaale 'egbenele -o Meezan 'yelawoa bhe 'bhe -zayi'.

21 Zesu 'a 'pe gbe dreewoa- -o ni dɔɔ: «Bhaa -Waanbhaa' yilabla 'na 'ka ni! 'N' De 'mi 'winbwa -gɔne- 'la gbɛen- 'mi -o 'ka mu winbo 'zi 'ezin- 'bhe -la gbɛen-»

22 -E yanle 'bhe -jan 'e 'wolele, 'ke -ya -lii -ploɔ 'pɛnle -o ta, 'bhe- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Ka Lii 'Wen' 'e 'sɔɔwo!»

23 'Ke 'ka mee 'la zan mu a -za 'yoo- mu -sroma -yaan, -Waanbhaa' nu 'bhe zan mu a -za 'yoo- mu 'e ma -sroma 'yanle-; 'dun- 'ke 'ka 'laa dɔle -a -la 'ke 'ka mee 'la zan mu a -za 'yoo- mu -sroma yan, -Waanbhaa' laa nu 'bhe zan mu 'e -waa' -za 'yoo- -sroma 'yanle- 'ezin-»

Zesu 'pegee Toma

24 'Dun-, Zesu 'pwela- -yaa' -klanlani mu 'e ba 'waati 'la ba, -yaa' -klanlani vu ta ple 'e, -o ba mee do 'la 'ke -o -yaa' 'bhe sii Toma, 'bhe- 'ke -o 'bhe 'tokpaay- <Yone>, 'bhe 'laa -yaa -o ba 'bhe 'waati 'e ba.

25 'Bhela- -zayile, -klanlani -vin mu 'e -wa [pia] -a ni dɔɔ: «'O mɔɔ Meezan 'e [ya].» 'Dun- Toma 'a zikpaay- -o ni dɔɔ: «'Ke 'naa 'ponli mu 'e blaani bhekɔɔ mu 'e 'yele- -a 'koolaalii mu 'e [nɔɔ], 'bhe- 'ke 'naa 'η gbenebhe do wlale 'bhe 'ponli mu 'e blaani bhekɔɔ mu 'e 'lii 'pe, 'bhe 'pegee 'ke 'naa 'η gbe 'kpale- -a 'sien 'yi -dibhe' blaani kɔɔ 'e 'lii 'pe, 'naa nu 'η 'kpale- 'ka 'wojan- 'e 'yi.»

26 -Gbɛeyi' do 'kanle- blaani, Zesu a -klanlani mu 'e 'klale- -yaa 'eke- ba 'ezin- 'fe 'e [la], 'bhe- 'gborobhe 'e bole -yaa -o ta. 'Bhe- Toma -yaa -o ba 'taaleeyi. 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke Zesu 'pwela- -a -yi, 'kee- dulale -o plɛn-, 'bhe- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «Bhaa -Waanbhaa' -yaa' yilabla 'e 'na 'ka ni!»

27 'Bhe blaani, 'ke -ya pele- Toma ni dɔɔ: «Nu 'e gbe -nebbe' 'e [zwan] 'η 'koolaalii mu 'e [nɔɔ] -ge, 'bhe- -o -glin dɔɔ; 'bhe- 'e gbe 'kpa 'η 'sien 'yi yre 'lee- [nɔɔ] ge dɔɔ. 'Yaa 'e 'kpee klele ple 'mi ma, 'dun- 'e 'kpa 'mi 'yi!»

28 'Bhe klele 'te, 'ke Toma 'a 'lekunle -a ni dɔɔ: «'Ee! 'Mi -le 'η Zan 'pegee 'an -Waanbhaa' 'le!»

29 'Bhe 'yi, 'ke Zesu 'a zikpale 'a ni dɔɔ: «'E 'mi 'yelawoa, 'bhela- -yile 'yee [kpaay] 'mi 'yi ee? 'Dun- mee 'la zan mu laa 'η 'yele-, 'bhe- -woo kpa 'η 'yi bhe, 'bhe zan mu a pe -yinra!»

Zaan yee- Jan 'Nrale- 'sewe 'lee- yɔɔndia- win 'la ma

³⁰ Zesu 'sole- maza -bebe 'bhæke mu [k]la 'ezin- -yaa' -klanlanε mu 'ε 'yre ma, 'duŋ- 'waa 'mu 'kpen 'yigooŋle 'yee- 'sewe 'lεε- 'yi.

³¹ 'Duŋ- -o -za mu 'lεε- yooŋdia-, 'kooko- 'ka kpa -a -yi 'bhii- Zesu -le 'ke Mεε -Bhee Mi -Kpoooo Krisi 'ε 'le, 'bhe 'pegee 'ka 'ka kpa -a -yi 'bhii- 'yele- 'ke *-Waanbhaa' Gbe 'ε 'le. 'Bhæε- 'kooko- 'ke 'ka 'ka[k]paa -a 'yi, bole -yre ma -si 'la -danj' laa -o 'bhe ma, 'ka 'bhe 'sroowo- -a 'to 'ε -sroyi'.

21

Zesu 'pwela- -yaa' -klanlanε 'srwaple- ba

¹ 'Bhe blaŋ 'waati sa, 'ke Zesu 'pwele 'ezin- -yaa' -klanlanε mu 'ε ba Tiberiadi -draa 'ε bhonla. -E -pwela -o ba gone- 'lεε- 'bhæε- gbεεn-:

² Simo Pieri 'pegee Toma (-o -yaa 'bhe sii -Ne Yone-), 'bhæε- Natanaeli ('bhe 'yaa- da Kana -wa 'ε ta, Galile 'klεεn 'ε 'yi) 'bhæε- Zebede gbe ple 'ε 'bhe 'pegee Zesu a -klanlanε 'bhæεke ple, -o 'kpen 'klale- -yaa 'eke- ba.

³ Simo Pieri pe -o ni doo: «'Nj gele- kaa deyre- noo-» 'Bhæε- Zesu a -klanlanε -vin mu 'ε pe a ni doo: «'O moo nu gele 'ezin- 'ε zi.» -O -ja 'bhæε- 'yi 'te, 'ke -o 'sanle -yitakonj 'ε 'yi. 'Duŋ- waa kaa do 'kpo dele 'bhe -bi 'ε zi.

⁴ Yrema 'kanle- -saan bhla 'la ba, 'ke Zesu 'pwele -a -yi, 'bhæε- 'kee- dulale -draa 'ε bhonla. 'Duŋ- -yaa' -klanlanε mu 'ε waa 'yaangole 'bhii- 'yele- -yaa 'kele-.

⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «-Ne -zwanne mu, 'ka kaa [k]wan εε?» -O 'bhe zikpaa -a ni doo: «'On on, 'waa pe 'kedo- 'kpo 'kunle-»

⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «-Ka yro 'ε bo -yitakonj 'ε gbe -yie' 'yi, 'bhæε- 'ka nu kaa mu 'kunle- 'bhe [n]oo.» -O 'bhe bole 'bhe yre 'ε [n]oo 'te, 'ke 'bhe kaa -bebe 'kunle, -asiikoo -a gbij 'ε 'koo, waa -yaa 'sole -a -glaanle' -yi 'ε ba.

⁷ 'Bhe 'yi 'te, Zesu a -klanlanε 'la -za -yaa so 'yee- Zesu 'gbu ni, 'bhe pe Pieri ni doo: «Mεezan -le 'kele-!» Pieri 'a 'male- 'kaa Mεezan -le 'kele-, 'kee- yaa dune mu 'ε 'klale -a ta, -amasroyi -e -yaa kaa de zii' bhla 'la ba, -a tafleŋ- -le -yaa. 'Bhæε- 'kee- bole- -yi 'ε ba, 'kee- gele- Zesu ba -yre ta.

⁸ Zesu a -klanlanε -vin mu 'ε -nwa -yi 'ε bhonla -yitakonj 'ε 'yi. 'Bhæε- -o yro 'ε -glaanna, -a 'pale- -yaa 'ke kaa mu 'ε 'le. -Amasroyi -o plengole laa -yaa -draa 'ε bhonla 'ε ma metre -keme do yeke- 'yi.

⁹ -O bhole 'tre ma, 'ke -o 'te do -lekunle yele-, 'bhæε- kaa 'pegee 'bluu 'yaa- 'bhe 'te 'ε ta.

¹⁰ Zesu pe -o ni doo: «'Ka kaa mu 'la [k]wan bhe, -ka nu 'a 'ke 'le -ge.»

¹¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Simo Pieri 'sanle -yitakonj 'ε 'yi, 'bhæε- 'kee- yro 'ε -glaanle' 'tre ma, -a 'pale- -yaa 'ke kaa -gbene -gbene mu 'le: -o -yaa kaa bhe -keme do 'ke 'kaa bhe mia ple bhe vu ta yaga (153). 'Ali- 'woo- kaa mu 'ε -o -bebeya 'ε ma, kaade yro 'ε yaa 'peedele.

¹² Zesu pe -o ni doo: «-Ka nu pebhle.» 'Duŋ- -yaa' -klanlanε mu 'ε do 'kpo 'laa -yaa so -a -lrokpale doo: «-Dele 'ε 'le εε?» -Amasroyi -o 'gbu 'yaa- 'yaango- 'bhii- Mεezan -le 'kele-.

¹³ -Ayile, 'ke Zesu 'ε 'mabεenle -o -din, 'kee- 'bluu 'ε 'sile, 'kee- 'bhe 'yicienle -o ma. 'Bhæε- 'kee- 'kaa -yicienle 'ezin- -o ma.

¹⁴ -A 'san Zesu bwe gale ba, -a 'pwe gbε -gloon yaga mi -le -yaa 'bhe 'le bhe -yaa' -klanlanε mu 'ε ba.

Zesu -o Pieri 'lrokpa zii'

¹⁵ -O yanle pebhlelele, 'ke Zesu Simo Pieri 'lrokpale doo: «Zaan gbe Simo, 'ŋ -za so 'ε ni 'ke 'bhe kan 'ŋ -za so mεε mu 'lεε- ni gone- 'la gbεεn- 'bhe ta εε?» 'Yee- Simo 'bhe zikpaa Zesu ni doo: «-Aani' Mεezan, 'ε 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'ε -za so 'ŋ ni.» 'Bhæε- Zesu pe -a ni doo: «'An -bhlaa gwlen bhlonε- mu 'ε 'lebo-»

¹⁶ 'Bhe blaŋ, 'ke Zesu 'a 'lrokpa gbe ple mi wole- 'ezin- doo: «'Zaan gbe Simo, 'ŋ -za so 'ε ni εε?» Pieri -a 'lekwan -a ni 'ezin- doo: «-Aani' Mεezan, 'ε 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- -ε -za so 'ŋ ni.» 'Bhæε- Zesu pe -a ni doo: «'Kle 'an -bhlaa mu 'ε tagbin mi 'le.»

¹⁷ 'Bhe blaŋ 'ezin-, 'kee- Pieri 'lrokpa gbe yaga mi wole- doo: «'Zaan gbe Simo, 'ŋ -za so 'ε ni εε?»

'Bhe klele 'te, 'ke Pieri 'a wleyisriwole, -amasroyi Zesu 'a 'lrokpaa gaan yaga doo: «'Nj -za so 'ε ni εε?» -Ayile 'ke -ya pele- Zesu ni doo: «Mεezan, 'ε -za 'kpensee do, 'ε 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'ε -za so 'ŋ ni!» 'Bhæε- Zesu pe -a ni 'bhæε- 'yi 'te doo: «'An -bhlaa mu 'ε -o 'lebo-.

¹⁸ 'Mi pe 'ε ni 'ŋ 'sowεε ma doo 'ε 'yaa- 'waati 'la ba -zwanne 'le, 'ε 'yaa- dune- kla 'ε 'gbu ta, 'bhæε- 'ε 'sentru do 'ε 'gbu 'saanla, 'bhæε- 'ke gele -yaa so 'ε ni yre 'la [n]oo, 'ε 'yaa- ge 'bhæε- [n]oo. 'Duŋ- 'kee 'kroyawoa 'waati 'la ba, 'ε nu 'ε gbe 'trole- mεε -bhæεke' -la ba, 'bhe nu dune- 'klale- 'ε ta, 'bhæε- 'bhe nu 'sentru dole 'ε 'saanla]. 'Yaa- zi' 'bhii- -ε ge yre 'la [n]oo 'bhe nu gele 'ε 'le 'bhæε- [n]oo.»

¹⁹ Pieri -yaa nu gale gagbeya 'la 'yi, 'bhæε- -e -Waanbhaa' 'tobho-, Zesu 'bhæε- -zronna -a ni -goon 'yi jan 'la bhe 'bhæε- wolele. 'Bhe blaŋ, 'ke Zesu 'a pele Pieri ni doo: «'Do 'ŋ zi!»

Zesu 'pegee -yaa' -klanlane 'la -za -yaa so -a ni

²⁰ Piere 'e 'yrekpale -a -zanta', 'kee Zesu a -klanlane 'la -za -yaa so Zesu 'gbu ni 'bhe 'yele 'ke 'bhe -o zan -o zi. 'Bhe -klanlane 'e 'bhe -le 'bhe makulaa Zesu ba -yre ta pebhle 'waati 'e ba -bi do zi, 'bhe -le 'bhe -le Zesu 'Irokpaa- doo: «Meezan, -de 'gbu -le nu -dawli' 'kpale- 'e gbe ta ee?»

²¹ Piere 'bhe -klanlane 'e 'yele- 'kee- Zesu 'Irokpale doo: «'Bhe- mee 'lee- 'lee, Meezan, -me pe za -le nu klele 'bhe ni ee?»

²² 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'bhe zikpale -a ni doo: «'Ke 'mi -a zi 'bhii- -e bo -a -yre ma, 'sani- 'ke 'bhe ge 'tenle- 'η 'nu 'yi 'e ma, 'yaa- -me pe za -le 'bhe 'yi ee? 'Bhi, 'bhi do 'η zi droη!»

²³ -O 'bhe- -jan 'e 'wole- 'e □zian -o neene- Zesu 'yi mu 'e 'pleη- doo 'bhe -klanlane 'e 'bhe 'laa -yaa nu gale. 'Bhe- -duη-, Zesu 'laa 'pele- Piere ni doo: «'Yaa nu gale». -Ya □pia -a ni doo: «'Ke 'mi -a zi 'bhii- -e bo -a -yre ma, 'sani- 'ke 'bhe ge 'tenle- 'η nu 'yi 'e ma, 'yaa- -me pe za -le 'bhe 'yi ee?»

²⁴ 'Bhe -klanlane do 'kpo 'e 'bhe -le 'sreya- kle 'zi -za mu 'lee- ba zayi'. 'Yele- -za mu 'lee- yoon dia- 'ezin-. 'Bhe- 'o moo 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- -yaa' 'sreya- klele 'e -yoo 'ke wlan 'le.

-Jan 'leyanye

²⁵ Zesu -za 'bheke -bebe □kla. 'Kee 'kpa bi -woo 'kpen yoon de do do, 'mi 'kpee ma, 'bhe 'sewe mu 'e -waa -yaa nu 'sole- 'drunyan 'lee- 'yi.

**ZESU 'WINBOWO MU 'E
KLEZA 'SEWE**

**Zesu 'Winbowo mu 'e
kleza 'sewe 'e ngblo**

Luki 'sewe ple mi 'la yoonidia- 'bhe -le -ge. Luki -yaa 'ke -droodroo' mi 'le, 'bhæ- -e -yaa ge Polu madole 'bhe a -Waanbhaa' a -Jan 'Nrale- wole 'taa mu 'e 'ke mu ta (Kleza mu 16.10). -O 'yee- 'sewe 'læ- 'silla- 'ezin- doo «Lii 'Wen' 'e Kleza mu a 'sewe», -amasroyi Luki -janwoa 'yee- Lii 'Wen' 'e ba zayi' 'sewe 'læ- 'yi 'ke 'bhe kan -gloon mia ple bhe vu ta. Zesu a winbowo mu 'e kleza mu 'la 'yigoonle -o 'yee- 'sewe 'læ- 'yi, -o kle 'waati 'e kan læ mia do bhe vu ta: 'kee- san 'yee- Mæzan Krixi gele ma lafle' 'yi, 'keenu 'tenle- Polu 'wlale- ma Romu -wa 'e ta 'bhii- -kaso 'yi mi do. Zesu -yaa' winbowo mu 'e 'winbwa- -yaa' -Jan 'Nrale- 'e 'woyre- noo- 'drunyan 'yi yrekpen- [noo, 'ke -wa san Zeruzalemu. 'Yee- 'sewe 'læ- -a -za -o 'egloole Zesu a winbowo mu 'e -yaa' 'sewe mu 'e ba, -amasroyi, -e mæe daan -za -bebe 'le: mæe so klele- -Waanbhaa' a yewo mi 'le gone- 'la gbæen-oo, 'kpaleyá 'e ta gwledanle oo, Lii 'Wen' 'pegee -yaa' yewogbeya oo, 'bhæ- Krixi a -Jan 'Nrale- 'e 'wogbeya. -O -Waanbhaa' a -Jan 'e 'wole- zisaan- gone- 'la gbæen-, 'kee- kpa Zuufu kle mu 'e ta oo, 'kee- kpa Zuufu mu -kposoo mu ta oo, 'bhe 'pegee Zesu 'yi mu [lwa mu 'e bogbeya 'e 'eke- 'yi, Luki 'mu 'kpen 'yigoonna 'sewe 'læ- 'yi.

Luki 'yee- 'sewe 'læ- 'yicienna -le -gbene yaga: -A -le [lwa mi 'e 'yi (Kleza 1-7), Luki pe doo Zesu gele blaana lafle' 'yi, Lii 'Wen' 'e -zinaa' -yaa' winbowo mu 'e ta, 'bhæ- -e -glooya' [naa -o ni 'ke -o -Waanbhaa' a -Jan 'Nrale- 'e wo, 'bhæ- 'ke -o 'sole- maza mu kle. 'Bhe klele 'te, 'ke Zeruzalemu Zesu 'yi mu -ledo' 'e baan' 'klale -o ba, 'bhæ- 'ke Zuufu mu -læe mu 'e -yrenkpale 'sanle' mu ta.

-A -le ple mi 'e 'yi (Kleza 8-12), Zesu zi mu 'e [kaan 'eke- ma gone- 'la gbæen-, 'bhæ- -o 'ke mu -ja Samari 'pegee Zude 'kleen mu 'e 'yi, Luki 'mu 'kpen 'yigoonna -koo' ni. Zuufu mu 'e do 'la 'yaa- -yrenkpa' Zesu 'yi mu 'e ta, 'bhe 'gbu [kla Zesu a winbowo mi do 'le 'ezin-: -O -yaa 'bhe sii Solu. Zesu 'pwela- -a ba -yre zi ye- do 'yi, 'bhæ- 'bhe 'pe -a ni doo -e kle 'bhe a winbowo mi 'le Zuufu kle mu 'e ba.

-A 'le yaga mi 'e 'yi (Kleza 13-28), -o Solu 'tokpaa- Polu. 'Yee- Polu -Waanbhaa' a -janwole 'taa -gbene yaga [kla. Zesu 'yi mu -bebe -ja -a madole 'bhe 'taa mu 'e ta: Banabasi oo, Silasi oo, Timote oo, Titi oo, Apolosi oo, Maki oo, 'bhæ- Luki. 'Bhela-

-zayile, Luki -yaa kle Polu zi 'waati 'la ba, -e -yaa pe 'yee- 'sewe 'læ- 'yi doo: <'O moo> (Kleza 27.1). Luki Zesu a winbowo mu 'e -yaa' Zeruzalemu 'klankeba -gbene 'e (Kleza 15.1-35) 'bhe a -jan 'e [woa 'ezin-. Polu Zesu 'yi mu -ledulayre -bebe [kla -wa -gbene -gbene mu -bebe ta, 'bhe 'ke mu -le Koranti oo, Efezi oo, 'bhæ- Romu -wa mu 'e 'le. -E yewoa- 'egloole -Waanbhaa' ni, 'bhæ- -o -yrenkpa -a ta 'ebebele Zesu -zayi'.

'Sewe 'læ- 'leyanyre 'e [noo, Luki pe doo -o Polu [kwan, 'bhæ- -o -ja 'kele- 'bhii- -kaso 'yi do gbæen- Rome mu a -Bhleggbe gbalaan 'e ta Romu -wa 'e ta (Kleza 21.15-28.31).

-Jan 'e zisanyre

¹ 'Mi Luki, 'mi -le 'sewe 'læ- de 'zi 'bhi 'n' næne- Teofili ni. Zesu -za mu 'la [kla, 'bhe 'pegee -e mæe mu -daanna -za mu 'la 'le, 'n' 'mu 'kpen 'yigoonna 'e ni 'an 'sewe [lwa mi 'e 'yi, 'ke 'an san -e -yaa' ye 'e zisaan- 'waati 'la ba 'bhe ma,

² 'bhæ- 'kee- nu 'tenle- -Waanbhaa' 'a [sia lafle' 'e 'yi yi 'la 'le 'bhe ma. 'Dun- 'sani- -a gele pler- lafle' 'e 'yi, -e mæe 'la zan mu makwan- 'bhii- -yaa' pe winbowo mu, -e -yaa zi 'bhii- 'mu -za mu 'la do, -e 'mu -daanna 'mu 'le.

³ -A gale 'pegee -a bwele gale ba 'e blaana, -ya 'gbu -zronna 'mu ni zron gbeya -bebe 'yi 'bhii- -ya -yre ma kpataakpa. -Amasroyi -e -pwela 'mu ba -yrenkpa' mia ple [la, 'kee- -Waanbhaa' a -bhleggbe -wa 'e ma -jan 'e wo 'mu ni.

**ZESU A -KLANLANE MU 'E
-WOO LII 'WEN' 'E 'NULE- 'E
MAGBEN 'ZI**

Zesu 'a liiwli- [naa Lii 'Wen' 'e 'naza- ta

⁴ 'Bhe 'yi 'te, 'yee- Zesu 'pegee -yaa' -klanlane mu 'e 'yaa- pebble 'zi 'eke- zi -yrenkpa' do, 'bhæ- -e pe -o ni doo: «'Ka 'laa 'ka 'plengole Zeruzalemu -wa 'e ma; pe 'la 'ke 'n' De 'a liiwli- [naa 'bhe 'na zayi' 'ka ni bhe, 'bhæ- 'ke 'mi 'bhæ- baan' [pia 'ezin- 'ka ni; -ka 'bhe pe 'e magben a [noo ye.

⁵ -Amasroyi Mæe Wiinfe' Mi Zaan mæe mu 'wiinfia [ke -yi 'le, 'dun- -a -vinbwa -yrenkpa' dama 'bhæ- -Waanbhaa' nu 'ka mu 'pale- 'ke Lii 'Wen' 'e 'le.»

Zesu geyre -a De -Waanbhaa' ba lafle' 'yi

⁶ Zesu a winbowo mu 'e 'klale- -yaa 'eke- ba 'ezin-, 'ke -wa -lrokpale doo: «Mæzan, 'e nu -bhleggbe do 'kpa gbe dreewole Izraeli mu 'e 'wiin- 'bhæ- 'waati 'e ba ee?» (-O Zesu 'lrokpa 'bhe gbæen- bhe,

-amasroyi *Rome mu -le -yaa Izraeli mu 'e 'wiinj- 'bhe 'waati 'e ba.)

⁷ Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Nj De 'woo- za mu 'lɛɛ- klɛ 'waati mu 'la 'lɛdulaa, 'ka mu maza laa -o 'mu dɔle ma.

⁸ 'Dunj- -Waanbhaa' nu 'ka 'palɛ- 'ke Lii 'Wenj 'ɛ 'le, 'bhɛɛ- 'ka mu nu -yaa- 'glooya' 'ɛ 'sɔɔwɔle. 'Ke 'bhe □kla, 'ka nu klɛle 'nj 'srɛ 'le 'ke 'ka 'mi ba janwo Zeruzalɛmu -wa 'ɛ 'pegee Zude, 'bhɛɛ- Samari 'kleen mu 'ɛ 'yi, 'ke 'bhe ge 'tenlɛ- 'drunyan -danj' mu 'ɛ 'kpen ma.»

⁹ Zesu 'yanle- 'bhe -jan mu 'ɛ 'wɔlele, 'kee- -wɛnlɛ' laanima -yaa- 'klanlanɛ mu 'ɛ trala, 'kee- ge lafle' ba -yɛrɛ ta; 'bhɛɛ- 'mu 'yɛ □yaa -a zi -a ge bhla 'ɛ zi; 'ke lafle' -gbɛn 'pu do 'kpale -a ta, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'a 'nile 'mu -yɛrɛ ba.

¹⁰ -O -yɛrɛ -yaa -a zi -li 'waati 'la ba, 'ke mɛɛ plɛ 'pwele -o ba 'bhe yɛrɛ do 'ɛ□nɔɔ bhe: duncɛ- 'pu mu -yaa 'mu ta.

¹¹ 'Bhe mɛɛ plɛ 'ɛ pe -o ni tɛ dɔɔ: «Galile mu, -mɛle □kla 'bhɛɛ- 'ka dulale -o 'ke 'ka 'ka 'yɛkpa laanima ɛɛ? 'Ka 'yee- Zesu do 'kpo 'la □ya 'ka plɛn- -ge, 'bhɛɛ- -e -ja lafle' 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn- bhe, -e nu nu gbe drɛɛwɔle 'yee- gɔnɛ- do 'kpo 'ɛ 'yela- gbɛɛn- 'ezin-.»

Zesu gele blaanta lafle' yi

¹² 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke -yaa' winbɔwo mu 'ɛ gole- OLivi diinj vlɛ gɔɔn 'ɛ 'wiinj-, 'bhɛɛ- 'ke -o nule- Zeruzalɛmu ba -yɛrɛ ta. 'Bhe gɔɔn 'ɛ 'yaa- Zeruzalɛmu -wa 'ɛ ma kilo do.

¹³ -O bhɔle Zeruzalɛmu, 'ke -o gele- 'sangaso 'kpee 'la -o -yaa kla 'eke- ba 'tanji 'bhe □la 'bhɛɛ- □la. Mɛɛ 'la zan mu 'klale- -yaa 'eke- ba 'mu 'to -le -ge: Piri 'pegee Zaan 'bhɛɛ- Zaki, Andre pegee Filipu 'bhɛɛ- Toma, Batremi 'pegee Matie, 'bhɛɛ- Alife gbe Zaki 'pegee Simo 'la 'yaa- 'bhe 'a 'kleen 'ɛ -vavade, 'bhɛɛ- Zaki gbe Zudi.

¹⁴ -O 'kpen 'kpale- -yaa do ma, 'bhɛɛ- -o bole -yaa -o seriwɔle ma -Waanbhaa' ni -o 'pegee le 'ke mu 'le. Zesu nɛɛ Mari 'pegee -a nɛɛnɛ- mu 'ɛ 'yaa- -o ba.

¹⁵ 'Yee- yi mu 'ɛ do 'le, -o □klaa 'eke- ba, 'bhɛɛ- -o -yaa bhɔ mɛɛ -kɛmɛ do 'ke mɛɛ mia do -din. 'Bhɛɛ- Piri 'ɛ 'wɛnlɛ- -o plɛn- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ:

¹⁶ «-A -lɛdulale -yaa 'ke *Lii 'Wenj 'ɛ -jan 'la □kpa *Davidi 'lii -Waanbhaa' 'a 'Sɛwɛ 'ɛ 'yi 'bhe 'lɛsɔ-. -Ayile, Zuda 'yaa- nu dɔle Zesu 'kun mu 'ɛ 'lɛɛ gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'yee- Davidi 'bhe 'lɛɛjanwoa 'ɛlwale -sɔ.

¹⁷ Zuda -yaa -kɔɔ' mɛɛ -lɛdo 'lɛɛ- ba mɛɛ 'ɛ do 'le, 'bhɛɛ- -a dɔ -yaa -kɔɔ' 'kpen 'woyedo 'kpo' ɛ ba.

¹⁸ 'Bhɛɛ- -o yaa mɛɛ dɛ ma -goli' 'la gbawoa- -a ni, -e -ja gba do lɔle 'bhe -goli' 'ɛ 'le. 'Bhe blaɛn 'kee- gele- -a 'gbu dunjɛ 'bhe gba 'ɛ 'yi -yri diinj 'ɛ do 'yi, 'bhɛɛ- 'kee-

baale' 'trɛ ma -a bhlo ta. 'Ke -a vi 'ɛ 'ponle, 'bhɛɛ- -a gbɔnbhle mu 'ɛ 'pwela- -a kɛrɛ ta, 'kee- gale-.

¹⁹ Zeruzalɛmu -wa 'ɛ ta mu 'ɛ 'kpen 'bhe -za 'ɛ dɔ. 'Bhɛla- -zayile -o 'yee- gba 'ɛ 'tɔkpa- -waa' wli 'ɛ 'yi dɔɔ: «Akelidama». 'Bhe 'yi -le dɔɔ: «mɛɛ yien ma gba».

²⁰ 'Dunj- -jan 'lɛɛ- 'bhɛɛ- yɔɔndɛle -yaa -a ba zayi' -Waanbhaa 'a 'Srokpa 'sɛwɛ 'ɛ 'yi dɔɔ: «Bhaa yaa 'fɛ 'ɛ □la 'flenbo, 'bhɛɛ- mɛɛ 'kɛdo- 'kpo 'laa bole 'bhe □la 'ezin- -titi.» 'Bhɛɛ- -wa yɔɔndia- 'ezin- 'yee- 'sɛwɛ 'ɛ 'yi yɛrɛ do □nɔɔ dɔɔ: «Bhaa mɛɛ -bhɛɛke' do zen -a blaanta.»

²¹⁻²² -Kɔɔ' mɛɛ do makun', 'bhɛɛ- 'kɔɔ 'bhe kpa -kɔɔ' ba, 'kooko- -kɔɔ' kle Mɛɛzan Zesu bweza 'ɛ gale ba 'bhe 'srɛ 'le. 'Dunj- 'bhe zan 'ɛ kle mɛɛ mu 'la -kɔɔ' 'pegee 'mu 'yaa- kanaa' 'eke- zi 'kleen 'ɛ 'yi 'waati 'ɛ 'kpen ba, 'bhɛɛ do 'le; 'kee- san Mɛɛ Wiinjfe' Mi Zaan Mɛɛzan Zesu 'pegee mɛɛ 'ke mu 'wiinjia □-yi ba 'waati 'la ba, 'bhɛɛ- 'kee- nu 'tenlɛ- -Waanbhaa' 'a □sia -kɔɔ' 'plɛn- -ge yi 'la ma, 'bhɛɛ- -e -ja 'kele- lafle' 'yi 'bhe ma.»

²³ 'Bhe blaɛn, 'ke -o mɛɛ plɛ makunle -o ba: Zozɛfu 'pegee Matiasi. Zozɛfu -zwana' 'to 'yaa- Baasabasi; 'bhɛɛ- -o -yaa -a sii 'ezin- mɛɛ -lɛdɔɔle.

²⁴ 'Bhe blaɛn, 'ke -o 'kpen -o 'seriwɔle 'eke- zi, 'ke -wa pele- -Waanbhaa' ni dɔɔ: «Mɛɛzan -Waanbhaa', 'bhi 'la 'bhi bhaaplɛn 'kpen 'kpeejan- dɔ, 'ɛ 'woo- mɛɛ plɛ 'lɛɛ- -o 'kela 'bhe makwan- 'yaa- pɛ 'le, 'bhe zan 'ɛ zɔɔn 'o ni,

²⁵ 'kooko- 'bhe zan zen Zudasi blaɛn yɛrɛ 'ɛ □nɔɔ, 'bhɛɛ- -e kle 'yaa- 'winbɔwo mu 'ɛ do 'le. -Amasroyi 'yee- Zudasi -gwa -a dulayɛrɛ 'ɛ □nɔɔ, 'bhɛɛ- -e -ja yɛrɛ 'la -gaale' -o -a ba 'bhe □nɔɔ.»

²⁶ 'Bhe blaɛn, 'ke -o 'tete dɔle-, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe baale' 'woo- mɛɛ plɛ 'ɛ do ta. 'Bhe mɛɛ 'ɛ -yaa 'ke Matiasi -la -le. 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke 'bhe 'kpale Zesu 'a 'winbɔwo mu vu ta do 'ɛ ba, 'bhɛɛ- -o □kla mɛɛ vu ta plɛ 'tɛ 'ezin-.

ZESU 'SRɛ □LWA MU ZERUZALɛMU

2

Lii 'Wenj 'ɛ zina- bhla 'ɛ zi Zesu 'yi mu 'ɛ ta

¹ -O -yaa Zuufu mu 'ɛ -waa' feti 'la sii Pantekoti, 'bhe yi 'ɛ □bhwa, 'bhɛɛ- Zesu 'a -klanlanɛ mu 'ɛ 'kpen 'klale- -yaa 'eke- ba yɛrɛ do 'kpo □nɔɔ.

² 'Bhe yɛrɛ do 'ɛ □nɔɔ bhe, 'ke pɛ -weli' do dale- blaale- lafle' 'yi, 'bhe pɛ -weli' 'ɛ 'yaa- 'bhii- fanjan- ma -ploɔ- gbɛnɛ do 'kangbeya gbɛɛn-, 'bhɛɛ- Zesu 'a -klanlanɛ mu 'ɛ -yaale' -yaa 'fɛ 'kpee 'la □la, 'ke 'yee- pɛ -weli' -gbɛnɛ 'ɛ 'wlale 'bhe 'nɔɔ-, 'bhɛɛ- 'kee- 'bhe 'kpen 'pale.

³ 'Bhe klele 'te, 'bhe 'waati do 'kpo 'e ba, 'ke -o -yrekpale pe nre 'ke mu ma 'bhii- 'te nre mu gbéen-. 'Bhée- 'ke 'mu gole- 'eke- ma, 'ke -o gele- dulale Zesu 'yi mu 'e 'kpen 'wiinj- do do.

⁴ 'Bhe 'yi, 'ke -o 'kpen 'pale 'ke Lii 'Wenj 'e 'le, 'bhée- 'ke -o wli- 'bhéeke' mu pele 'sanle; -o 'kpen do do -yaa Lii 'Wenj 'e 'senj 'wlata- wli- 'bhéeke' mu 'pe 'zi.

⁵ 'Bhée- 'duj-, Zuufu mu 'la 'yaa- gbilaan -Waanbhaa' -lée, 'bhée- 'ke -o zenle -yaa 'kleen 'bhéeke mu 'e 'yi, 'mu 'kpen [yaa Zeruzalemu 'bhe 'waati 'e ba.

⁶ -O 'bhe pe -weli' do 'e 'male-, 'ke -o 'kpen blasanle 'bhée- 'ke -o gele- 'bhe yre 'e [noo -glinle'. 'Bhe 'yi 'te, 'ke -o 'kpen 'liibhaale -o ma, -amasroyi -o 'kpen do do -yaa Zesu 'yi mu 'e 'yaa- wli mu 'la 'pe zii' 'mu -yima' zii' -o 'gbu 'ya wli mu 'e 'yi.

⁷ -O -liibhaa' gbe -yoo 'e 'koo- -o ma 'ke -wa pele- doo: «E! 'Woo- mee mu 'la bhe waa -o 'ke Galile mu 'le ee?»

⁸ 'Bhée- -e [kla 'nale- 'bhée- -koo' 'kpen do do -o pe wli mu 'e 'ma zii' -koo' 'gbu 'ya wli mu 'e 'yi do do ee?»

⁹ 'E pe Paritesi mu oo, Medi mu oo, Elami mu oo, Mezopotami mu oo, Zude mu oo, Kapadosi mu oo, Pon mu oo, 'bhée- Azi mu oo,

¹⁰ Frizi mu oo, Panfli mu oo, Ezipu mu 'pegee Libi gbe 'la -yoo Sireni -din 'bhe [noo mu, 'bhée- Romu mu; 'mu 'ke mu -o Zuufu -kposoo mu 'le, 'bhée- 'mu 'ke mu -wlaa Zuufu mu a 'seri 'e 'yi.

¹¹ 'Bhée- mee 'ke mu -o 'ke Kreti mu 'le, 'bhée- -a 'ke mu -o 'ke Arabu mu 'le. 'Duj- -e [kla 'nale-, 'bhée- -koo' 'kpen -o -Waanbhaa' kleza -gbene mu 'e 'ma zii' -koo' 'kpen do do ya wli mu 'e 'yi ee?»

¹² -O 'kpen 'liibhaa gbe -yoo' 'e 'koo -o ma, waa -yaa 'sole -jan 'bhéeke do 'kpo 'wole, 'ke yaa 'e go 'ke -wa pe 'eke- ni doo: «-Za 'lée- 'bhe 'yi -o 'nale- -a ma ee?»

¹³ 'Duj- 'woo- mee mu 'e 'ke mu -yaa 'sonsi zii' Zesu 'yi mu 'e ma 'ke -wa pe doo: «-ween -le -o de 'zii!»

Simo Pieri -o -za 'la [kla 'bhe 'yipe zii'

¹⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri 'pegee Zesu a *winbowo mu -vin vu ta do 'e -woo -wlenle', 'bhée- 'ke 'yee- Pieri a 'weli- 'e 'lawlenle, 'bhée- 'ke -ya pele- -zamaa' 'e ni doo: «Ka mu Zuufu mu, 'bhée- 'ka mu 'la 'kpen -o -zon Zeruzalemu -ge, -ka 'ka 'tronbado 'η ni 'elrele doo, 'bhée- -ka 'η 'wojan- 'e 'yima.

¹⁵ 'Ka mu 'kpee ma -ween -le mee mu 'lée- de 'zi ee? 'Duj- -ween do 'kpo 'laa -o de 'zi, -amasroyi -ween de bhla laa 'ke zwanzi 'waati 'lée- ba 'e 'le.

¹⁶ 'Duj- -Waanbhaa' -jan 'la [kpa a -a -lala' janwo mi Zoeli 'lii 'elwaleta -so 'bhe -la -leso' zii' -zon -ge, -ya [pia doo:

¹⁷ <-Ka 'ka 'yrekpa, 'ke 'drunyan 'leyan yi mu 'e [bhwa 'e -din 'waati 'la ba, 'η nu -za mu 'lée- 'mu -la klele: 'η 'nu 'η Lii 'Wenj 'e zinale bhaaplenj mu 'e 'kpen ta, 'bhée- 'ka gbe mu 'pegee 'ka 'lu mu 'e nu 'η 'lala [janwole, 'bhée- 'kaa- -zwanne mu 'pegee 'kaa- -gblane mu nu -za mu yeke -yre zi yeke 'yi; 'bhée- -gbinj mu nu 'klale- 'kaa- -gwlaan- gbilaan mu 'e 'yre ba.

¹⁸ Wlan 'gbu 'e ni, 'η nu 'η Lii 'Wenj 'e zinale 'an yewone 'gwlaan- mu 'pegee 'an yewo le mu 'e 'kpen ta, 'bhée- -o nu 'η 'lala [janwole.

¹⁹ 'N nu 'kpeeleni maza mu zronle laanima lafle' 'yi, 'bhée- 'η nu 'sole- maza mu zronle 'tre ta -ge:

yien 'bhée- 'te 'pegee 'tegblen- nu klele.

²⁰ -Gblo nu 'kpale- -yretsbhe 'e 'yre ta, 'bhée- laanima mle 'e nu 'tranle- 'bhii yien gbéen-. 'Bhe 'kpen blaen, 'bhée- Meezan -Waanbhaa' a 'yi 'e nu bhole 'te, 'bhe yi 'e nu klele 'ke yi -gbene do 'bhe 'pegee -Waanbhaa' a 'tobholeya yi 'le.

²¹ 'Bhe 'yi 'e 'te, 'ke mee 'oo mee 'la zan Meezan 'to 'e -siila, 'bhe zan nu gole -za 'yi. -Waanbhaa' -lala' janwo mi Zoeli -jan 'la [woa 'bhe -le bhe.»

²² Pieri -ja -yaa' -jan 'e 'wole- zi 'ke -ya pele 'ezin- doo: «-Ka 'ka 'tronbado 'η ni doo, 'η neene- Izraeli mu: Zesu 'la 'yaa- da Nazareti -wa 'e ta, -Waanbhaa' 'gbu 'a -zronna 'ka ni 'bhii- 'yee- 'gbu -le 'a 'winbwa-; -amasroyi 'yee- -Waanbhaa' 'sole- maza mu 'pegee 'kpeeleni maza mu, 'bhée- -toomasie mu [kla -a gbe zi -e -yaa -koo' 'plenj- -ge 'waati 'la ba; 'bhii- 'ka 'gbu 'bhe -za mu 'e 'yaango -gone- 'la gbéen- bhe.

²³ 'Yee- mee 'lée- 'lenale 'e 'ka ni 'e 'bhe -daa -Waanbhaa' -la ba, 'bhii- -ya 'ledulaa gone- 'la gbéen- 'elwale -so. 'Ka mu -le 'a [kla 'bhée- mee -yoo' mu 'a [dia 'ke -wa gbaan -yrigbeele ta.

²⁴ 'Duj- -Waanbhaa' 'a -bwela gale ba, 'bhée- -ya -gwa ga a -yren mu 'yi. -Amasroyi yaa -yaa so dole- ga 'kpee 'ke 'bhe 'bhe gbebloo -a ta.

²⁵ Wlan 'e ni, -bhleingbe Davidi 'gbu 'yee- Zesu 'gbu ba -janwoa 'elwaleta -so doo:

<'N Meezan ye 'waati 'e 'kpen ba 'η 'lée. -Yoo 'η -din 'tobho- ma yaayre 'e [noo, 'koko- 'naa -gblaen'.

²⁶ 'Bhela- -yile, 'η zrukpaale -o, 'bhée- 'η -janwo' zii' 'η zrukpaale -gbene 'le. 'N gale blaen, 'η 'yri nu bole -a ta 'bhii- 'η 'fle 'e nu bole yilabla 'yi.

27 -Amasroyi 'bhi Meezan -Waanbhaa' laa nu 'ŋ lli 'e 'tole- gbaa mu a -wa 'e ta 'sekeseke, 'bhe 'pegee' yaa nu -a 'tole- 'bhe- 'yaa- pe mEE 'wen' 'e gbaa 'e bon.

28 Bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma, 'e 'bhe a zi -zronna 'ŋ ni, 'bhe- 'e bolela -yoo 'ŋ -din 'bhe nu 'ŋ zrukpaale 'egbenele.»

29 PIERI pe 'ezin- dɔɔ: «'Ŋ nEENE- mu, 'kaa- 'to 'ke 'ŋ -jan sa wo 'ka ni kpataakpa -kɔɔ' -gbɔɔ Davidi ba za 'yi dɔɔ: -e 'kla 'ke siele', -wa 'bian, 'bhe- -a bu 'e -yoo -kɔɔ' ba -ge -zon -li.

30 -E -yaa -Waanbhaa' -lela' janwo mi 'la 'le bhe, 'bhe- -ya 'yaangolawoa 'bhii- -Waanbhaa' 'gbu 'bhe 'sienwaa' -a ni kpataakpa dɔɔ 'bhe nu 'yee- Davidi 'gbu 'sre mu 'e do klele 'ke -bhleŋge 'le -a bla.

31 -Za 'la 'yaa- nu bhole, 'yee- Davidi 'gbu 'bhe 'ya 'elwale gban -sɔ, -ayile -e MEE -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Krisi bweza 'e gale ba 'bhe ba janwoa- dɔɔ: «Waa -a 'tole- gbaa mu a -wa 'e ta, 'bhe- -a gbaa 'e yaa nu bonle.»

32 -Waanbhaa' 'bhe Zesu 'la -bwela gale ba, 'ŋ 'yoo- 'bhe -laa' -janwo' zii' 'ka ni, 'bhe- 'o mɔɔ 'gbu -o -a 'sre' le.

33 -E -ja laanima, 'bhe- -Waanbhaa' 'a 'ledwa- -a ma 'egbenele 'ke 'bhe 'a kle -bhleŋge 'le 'bhe -din 'tɔbhɔ ma yaayre 'e 'nɔɔ. 'Bhe- -e Lii 'Wen' 'e 'sroowoa- -a De -Waanbhaa' 'kɔɔ 'bhii- 'bhe 'bhe 'liiwli- 'naa -a naza ta gɔne- 'la gbɛen- bhe. 'Bhe- 'yee- Zesu 'gbu 'bhe Lii 'Wen' -zinaa' 'e 'o mɔɔ ta, 'bhii- 'ka 'yre -o -a ma gɔne- 'la gbɛen- -ge bhe, 'bhe- 'kaa- ma 'zi gɔne- 'la gbɛen- 'ezin- zɔn.

34 -Amasroyi, Davidi 'gbu 'laa 'wlenle- 'bhe- -e ge lafle' 'yi 'bhii- Zesu gbɛen-, 'bhe- 'dun-, 'yee- 'gbu Zesu ba janwoa- dɔɔ:

«Meezan -Waanbhaa' 'a 'pia 'mi a pe Meezan 'e ni dɔɔ:

Yala- 'ŋ -din 'tɔbhɔ ma yaayre 'e 'nɔɔ,

35 'sani- 'ke 'ŋ yan 'e 'sɔnnii mu 'e klelele 'e gaan 'la pe mu 'le.»

36 «'Bhela- -yile, 'ka mu 'kpen 'ŋ neene- Izraeli mu, -kaa 'yaango- kpataakpa 'bhii- 'ka 'yee- Zesu 'la -gbaanna -yribɛele 'e ta, -Waanbhaa' 'yela- 'kla 'ke Meezan 'pegee MEE -Bhee Mi Krisi 'le bhe!»

37 MEE mu 'e 'bhe -jan mu 'e 'male-, 'ke -o zrubatedole (-amasroyi -wa 'yaangwa- 'bhii- -o -za 'yoo- 'kla -Waanbhaa' ni); 'bhela- -yile, 'ke -o PIERI 'pegee Zesu a 'winbowo mu -vin mu 'e 'Irokpale dɔɔ: «'O neene- mu, 'o sɔ -me pe za 'gbu -la klele- ee?»

38 'Bhe klele 'te, 'ke PIERI 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ka 'ploo- 'kaa- -za 'yoo- mu 'e ma, 'bhe-

-ka 'ka 'gbu 'na -Waanbhaa' ni, 'bhe- -kaa kle 'ke -o 'ka 'kpen do do wiinfe -yi ba Zesu 'to 'e 'yi; 'kooko- -Waanbhaa' 'kaa- -za 'yoo- mu 'e 'sroma- yan. 'Ke 'bhe 'kla, -Waanbhaa' nu Lii 'Wen' 'e 'nale- 'ka ni 'te.

39 -Amasroyi 'kee- kpa 'ka mu ta oo, 'kee- kpa 'ka 'ne mu 'pegee yre gbɔɔn nɔɔ- 'kleen 'yi mu 'e 'kpen ta oo, 'bhe 'pegee- Meezan -Waanbhaa' nu mEE 'la zan mu 'siile- 'mu ta, 'yee- -Waanbhaa' 'a 'liiwli- 'naa Lii 'Wen' 'e 'naza- ta 'ka 'kpen ni.»

40 PIERI -jan 'bheke -bebe 'woa -o ni 'ezin- 'ke -ya 'kpankpanyan -o ma, 'bhe 'pegee 'kee- zruwla -o 'kpee dɔɔ: «'Kaa 'to 'ke Meezan Zesu 'ka go -za 'yi, 'bhe- 'ka 'ka 'pleng- 'woo- -zɔn mEE -yoo' mu 'le- ma!»

41 'Bhe klele 'te, 'ke -o -bebe dole- PIERI 'wojan- mu 'e 'la, 'bhe- 'ke -woo 'wiinfele -yi ba Zesu 'to 'yi. 'Bhe -yrekpa' do 'e 'le, mEE 'waa yaga 'kpa Zesu 'yi mu -ledo' 'e ba.

Zesu 'yi mu 'Iwa mu 'e 'taawogbeya

42 'Kee- san 'bhe yi 'e ma, 'woo- mEE mu 'e bole -yaa Zesu a winbowo mu 'e 'yaa- -o daan 'zi -za mu 'la 'le 'mu 'klosikunle ma, 'bhe- -o 'kpale- -yaa do ma 'bhii- neene- ma do mu. 'Ezin- -o -yaa bo Meezan -Waanbhaa' a pe 'e 'bhlele- ma 'eke- zi, 'ke -woo 'seriwo 'eke- zi.

43 -Waanbhaa' -leegblaanya 'e 'yaa- -o 'kpen 'yi, -amasroyi 'yee- -Waanbhaa' -yaa 'kpeeleni maza -bebe 'pegee 'sole- maza mu kle 'zi Zesu a 'winbowo mu 'e gbe zi.

44 Zesu 'yi mu 'e 'kpen 'kpale- -yaa do ma, 'bhe- -o -yaa -o 'kɔɔpe- mu 'e 'kpen kpa 'eke- ta.

45 -O -yaa -waa' gba mu 'pegee -o 'kɔɔpe- mu 'e gon, 'bhe- -o -yaa 'mu ma -goli' mu 'e 'yicien- 'eke- ma. -O 'kpen do do maza -yaa -goli' yeke- 'la ma, -o -yaa 'bhe 'yicien- -o ma 'bhe- wlata zi lli.

46 Yi 'oo yi, -o -yaa kla 'eke- ba -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e 'la, 'bhe- -o -yaa pe 'e bhle 'eke- zi -waa' 'fe mu 'e 'la. 'Bhe- -o -yaa pebhle 'eke- ba -o zrukpa' ta, 'bhe 'pegee -o 'kpee 'Irele- 'le.

47 -O -yaa -Waanbhaa' 'tɔbhɔ-, 'bhe- -o -za -yaa sɔ -waa' 'si mu 'e 'kpen ni. 'Bhe ya 'e 'yi, yi 'oo yi, Meezan -Waanbhaa' -yaa mEE 'la zan mu go -za 'yi, 'mu 'yaa- 'kpa zii' Zesu 'yi mu -ledo' 'e ba -o baan' 'le.

3

Pieri -flugba do -bheala

1 -Yrekpa' do, -yretbhe bhlo bii 'waati 'e 'la 'yaa- 'seriwo 'waati 'e 'le, PIERI 'pegee Zaan 'yaa- ge 'zi -o 'seriwo yre nɔɔ- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e 'la.

2 MEE do yaale -yaa -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e 'lii 'la -o -yaa 'bhe sii: «'Fe 'lii 'Irele-» 'bhe -din. 'Yee- mEE 'e 'yaa- 'ke

-flugba 'le -a 'san -a ya yi 'e ma. Yi 'oo yi, -o -yaa nu 'kele- 'bhεε- -wa yalaa' 'bhe 'fe 'lii 'ε -din, 'kooko- -e -goli' 'yεwo- mεε 'la zan mu 'yaa- nu -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε □la 'mu ma.

³ 'Bhe 'yi 'te, -a -yrekpale Pieri 'pegee Zaan ma 'ke 'mu -o zan wlale 'yee- -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε □la, 'kee- pe -yεwole 'mu ma.

⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri 'pegee Zaan 'mu 'e -yrekpale -a ta frii, 'bhεε- 'ke Pieri 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «'O -glin dool!»

⁵ -Ayile, 'ke -ya -yrekpale 'mu ta frii, -a 'kpee ma 'mu 'yaa- nu pe do -la nale -a ni.

⁶ 'Dun- Pieri pe -a ni dɔɔ: «'Goli' do 'kpo 'laa -o 'η 'kɔɔ, 'bhεε- 'dun, pe 'la 'bhe -o 'η 'kɔɔ, 'η 'bhεε- 'nale- 'e ni, 'bhela- -yile 'mi pe 'e ni Zesu Kriisi la da Nazareti 'bhe 'to 'ε 'yi dɔɔ 'e 'wlen- 'bhεε- 'taawol!»

⁷ 'Bhεε- 'ke Pieri 'a 'kunle -a gbe -yie' 'ε ma, 'bhεε- 'ke 'bhe 'a 'lawlenle. 'Bhe yre do 'kpo 'ε □noo bhe, 'ke -a gaanlaa- mu 'ε 'pegee -a gaanbhlo mu 'ε dɔle- 'egloole;

⁸ 'bhεε- 'ke -ya -wlenle' □kwan, 'kee- 'taawole 'sanle. -Ayile, 'kee- gele- Zesu a 'winbɔwo mu ple 'ε zi -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε □la, 'kee- ge 'taawolele, 'bhe 'pegee 'kee- pinaa', 'bhεε- 'kee- -Waanbhaa' 'tobho.

⁹ Mεε mu 'ε 'kpen 'a □ya 'ke -yoo 'taawo zii', 'bhεε- 'kee- -Waanbhaa' 'tobho-.

¹⁰ 'Dun- -wa yele 'bhii- 'yela- yaale -yaa -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'lii 'la -o -yaa 'bhe sii: «'Fε 'lii 'Irele-» 'bhe -din, 'ke -ya -yεwo' mεε mu ma, 'bhεε- -za yεke- 'la □kla -a ni 'bhe -o 'kpen 'liibhaala, 'bhεε- waa -yaa so 'bhe 'yipele.

Pieri -o -flugba 'ε 'bheez- 'ε 'yipe zii'

¹¹ 'Yee- -flugba 'ε -bheele' blaana, yaa -yaa go Pieri 'pegee Zaan zi; 'bhela- -yile, 'ke mεε mu 'ε 'kpen 'kpeelenile. 'Bhεε- 'ke -o 'kpen blasanle 'ke -o gele- 'klale- Pieri 'pegee Zaan zi -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε -gbenj 'ε 'yi yre 'la -o -yaa 'bhe sii: «'Bhɛngbe Salomo a 'wlanja'» 'bhe □noo.

¹² Pieri -zamaa' 'ε 'yele-, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'N nεnε- Izraeli mu, -mele □kla 'bhεε- 'yee- -flugba 'lεε- 'bheez- 'ε -yoo 'ka 'kpeeleni zii' εε? -Mela ma -le 'bhεε- 'ka -o 'o -glin 'zi 'bhii- 'o mɔɔ 'gbu -le 'a 'bheela- -waa- -glooya' 'ε 'le? 'Bhεε- 'ka 'kpee ma 'yee- mεε 'lεε- 'taawoa□' waa- -Waanbhaa' a -lεεgblaanya 'bhεε- ma -lεε?

¹³ *Abraamu, Izaki 'bhεε- Zakobu a -Waanbhaa', 'yee- -kɔɔ- -gbɔɔ mu a -Waanbhaa' 'ε, 'bhe -le 'tobholeya -naa 'bhe a yewone Zesu ni. 'Ka mu 'gbu 'bhe□naa -kɔɔ' 'lεε mu 'ε ni 'kaa -wa dε, 'bhεε- 'ka 'ka -bangwa -a -yi 'bhii- 'kaa- -bhɛngbe 'le Pilati 'yre □la. 'Bhe 'gbu 'yaa- zi 'bhii- 'bhe

'plo- -a ma, -amasroyi 'bhe 'laa -za 'yɔɔ- do 'kpo 'yele- -a zi.

¹⁴ 'Ka 'ka -bangwa 'yee- mεε 'wenj 'pegee 'yee- mεε -lεdɔole 'ε 'yi, 'bhεε- 'ka -sromabwa Pilati ni dɔɔ 'bhe 'li mεε dε mi do ma, 'bhεε- -e 'plo- -bhe ma 'ka ni.

¹⁵ 'Bhe klegbeya 'ε 'yi, 'kaa □kla 'bhεε- mεε 'la zan bole -yre ma -si na bhaapɛnj mu ni -o 'bhεε- □dia. 'Dun- -Waanbhaa' 'a -bwela gale ba, 'bhεε- 'o mɔɔ 'gbu -o 'ke -a 'srε 'le.

¹⁶ 'Woo 'kpalawoa 'yee- Zesu 'ε 'yi, 'bhεε- -glooya' 'la -yoo -a 'to 'ε 'yi, 'bhe -la 'sroyi 'bhεε- 'yee- mεε 'lεε- □swa -a -wlenle', 'bhεε- -e -dulaa' -a gaan ta. 'Ka 'kpen 'yre -o 'yela- ma -ge, 'bhεε- 'kaa dɔ. 'Kpaleya -la ma Zesu 'ε 'yi, 'bhεε- 'yee- mεε 'lεε- 'bheela- -bhii- 'ka 'yre -o -a ma gɔnε- 'la gbεen- -gε.»

¹⁷ «'Bhεε- 'η nεnε- mu, 'mi 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- -zadɔkleya -la ma 'bhεε- 'ka mu 'pegee 'kaa- -kunlii mu 'ε 'ka 'bhe -za 'yɔɔ- 'ε □kla 'yee- Zesu 'ε ni.

¹⁸ -Waanbhaa' 'dun- -jan 'la □kpa- -a -lεla' janwo mu 'ε 'kpen 'lii 'elwale -so 'bhe 'leswa□. -Ya □pia dɔɔ Mεε -Bhee Mi Kriisi nu -yrenbhle mεε mu 'kɔɔ-.

¹⁹ 'Bhe ya 'ε 'yi, -ka 'ka dɔgbeya 'ε mani- ina, 'bhεε- -ka 'ka 'gbu 'na -Waanbhaa' ni, 'kooko- -e 'kaa -za 'yoo- mu 'ε ma -sroma yan, 'bhεε- -yoo tali.

²⁰ 'Ke 'ka 'bhe □kla, Mεεzan nu 'ka 'yitre 'waati 'nale- 'ka ni, 'bhεε- -e Mεε -Bhee Mi Kriisi 'la makwan- 'elwale -so, -e nu 'bhe 'winbole 'ka ta: 'bhe Mεε -Bhee Mi Kriisi 'ε 'to 'ε 'bhe -le Zesu.

²¹ 'Dun- 'sani- 'bhe yi 'ε 'bhɔle- plenj, Zesu nu bole lafle' 'yi -so 'ke pe mu 'ε 'kpen maboo 'bhεε- -o kle 'edreεe; 'bhii- -ya □kpa- -a -lεla' janwo mu 'la makwan- 'elwaleta' 'egboon gboonle' -so 'mu 'lii gɔnε- 'la gbεen-.

²² 'Bhεε- 'bhii- -kɔɔ' -gbɔɔ Moizi 'a □pia gɔnε- 'la gbεen- dɔɔ: «-Kɔɔa' Mεεzan -Waanbhaa' 'mi 'winbwa- gɔnε- 'la gbεen-, -e nu -a -lεla' janwo mi -bheεke' do winbole 'ka ta 'bhe klegbeya do 'ε gbεen-; 'bhe nu klele 'ka 'gbu 'srε mu 'ε do -la -le. -Ka 'ka 'tronkpa -a wojan mu 'ε 'kpen □la.

²³ 'Dun- 'ke mεε 'oo mεε 'la zan laa 'yee- -Waanbhaa' -lεla' janwo mi 'ε 'wojan- mu 'ε 'klosikunle, -o nu 'bhe zan 'ε dεle, 'bhεε- -wa go 'an 'si mu 'ε ba.»

²⁴ 'Kee- san -Waanbhaa' -lεla' janwo mi Samieli ma, 'bhe 'pegee 'bhe a pe ziten' mu 'ε ma, -Waanbhaa' -lεla' janwo mu 'ε 'kpen do do -Waanbhaa' -lεlajanwoa -zon -za mu 'ε ba za 'yi.

²⁵ -Waanbhaa' 'a 'liiwli- □naa -za mu 'la 'kpen 'naza- ta -a -lεla' janwo mu 'ε ni, 'ka mu -le □kla bhe -za mu 'ε 'sroowo mu 'le. 'Bhεε- -e *-bhoolaya 'la -dwa 'yee- 'pegee 'ka -gbɔɔ mu 'ε 'plenj, 'kaa- pe -le 'bhe

-bhoolaya 'e 'le 'ezin;-ya □pia Abraamu ni dɔɔ: <'N nu 'tre ta 'si mu'ε 'kpen 'dumawole 'bhi a pe 'srε mu -la -sroyi'>

²⁶ 'Bhε klegbeya 'ε 'yi, -Waanbhaa' -yaa' yewone Zesu 'la makwan-, -e 'bhe 'winbwa- 'ka mu -la ba 'elwale 'pe, 'ka 'dumawo -zayi'; 'bhεε- 'kee- 'ka 'kpen do do go -za 'yi, 'bhεε- -e 'ka go 'kaa- zi -yoo' mu 'ε ta.»

4

-O -ja Pieri 'pegee Zaan 'le Zuufu mu a -klu ta

¹ Pieri 'pegee Zaan -yaa -janwo' zii' -li mεε mu 'ε ni bhla 'la ba, 'ke 'sraka 'lena mu 'ke mu 'pegee -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbεne 'ε gooba -srwase' mu 'ε -kunlii 'ε, 'bhεε- Saduse mu 'ε -o nule- wlale -o ta 'yee- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbεne 'ε □la.

² -Wa yelawoa 'bhii- Pieri 'pegee Zaan -yaa mεε mu 'ε daan 'zi 'ke -wa pe' mu ni dɔɔ Zesu -bwela gale ba gɔne- 'la gbεen-, bhaaplen mu 'kpen nu bwelε gale ba 'bhεε- gbεen- 'ezin;- 'bhe -za 'ε 'bhe -o zrupliila 'egbenele.

³ 'Bhe klele 'te, 'ke -o Pieri 'pegee Zaan 'kunle 'bhεε- 'ke -woo bole- -kaso 'yi, 'ke 'bhe ge 'tenle- 'fo tooklinle ma; -amasroyi -woo -kwan yroma -la zi.

⁴ 'Bhεε- 'dun-, mεε 'la zan mu 'yee- Pieri 'pegee Zaan 'wojan- mu 'ε □maa, 'mu 'ε -kpaā Zesu 'yi, 'bhεε- Zesu 'yi mu 'ε -o baan' □kla -o ba, 'bhεε- -o -lii 'ε □bhwa mεε 'waa 'soo -din.

⁵ Too -klinle', Zuufu mu -kunlii mu 'ε 'pegee -waa' gwlaan- gbilaan mu 'ε, 'bhεε- 'Tonj daan mu 'ε -o □klaa 'eke- ba Zeruzalemu -wa 'ε ta.

⁶ 'Woo- mεε mu 'la □klaa 'eke- ba, -o 'ke -le -ge: 'sraka 'lena mu -kunlii gbilaan Anasi, 'bhεε- Kaifu 'pegee Zaan 'bhεεke do; 'bhεε- Alezandri 'pegee 'yee- 'sraka 'lena -kunlii gbilaan 'ε -yaa' 'fa -la mu 'ε 'kpen.

⁷ -O -ja Pieri 'pegee Zaan 'siile- -kaso 'ε 'yi, 'bhεε- -o -nwa 'mu dulale -o -yre □la; 'bhεε- -o 'mu 'lrokpaa- dɔɔ: «-De 'gbu -le 'bhe 'senj 'ε □naa 'ka ni, 'bhe 'pegee -de 'gbu -la 'to 'yi 'bhεε- 'ka 'yee- -flugba 'lεε- 'bheela -εε?»

⁸ 'Bhe klele 'te, Pieri 'palela 'yaa- 'ke Lii 'Wenj 'ε 'le 'bhe 'waati 'ε ba, 'ke 'bhe 'a zikpale -o ni dɔɔ: «'Waa- -kunlii mu 'pegee Izraeli mu a 'gwlaan- gbilaan mu!

⁹ 'O -za 'wlan 'la □kla -flugba 'gwlaan- 'lεε- ni, 'bhεε- -e -bheela gɔne- 'la gbεen;- -woo' 'lrokpaa zii' -zɔn 'bhεε- ma, 'dun- 'mi -o zan 'bhe 'yipele 'ka ni.

¹⁰ 'Ka 'kpen 'pegee Izraeli mu 'ε 'kpen, -ka dɔ klen 'ke 'kaa 'yaango 'bhii- -glɔoya' 'la -yoo Nazareti mi Zesu Krisi 'to 'ε 'yi, 'bhela- sroyi 'bhεε- 'ka 'yre -o -zɔn 'yee- mεε 'lεε- 'klenyawole dulale ma -ge. 'Ka 'yee- Zesu

'la -gbaanna *-yrigbεεle 'ε ta, 'bhεε- 'kaa □dia; 'bhεε- -Waanbhaa' 'a -bwela gale ba 'bhe -le 'yee- mεε 'lεε- 'bheela-.

¹¹ -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'bhe 'yee- Zesu ba janwoa- dɔɔ:

<'Ka mu 'fεgwle- do mu 'ε, 'ka vle 'la -blinna; 'bhe -le □kla 'ke 'fεgwle- 'ε gaan -la vle -kpuj -gbene 'gbu 'ε 'le.»

¹² 'Bhεε- Pieri pe 'ezin- dɔɔ: «Bhaaplenj laa sɔ gole- -za -yi 'to 'bhεεke do 'kpo 'sroyi, 'ke yaa 'ε go Zesu 'to do 'kpo 'ε 'bhεε- ba. -Amasroyi -Waanbhaa' laa 'to 'bhεεke do 'kpale- bhaaplenj 'kedo- 'kpo ma 'tre ta -ge, 'bhεε- 'ke -koo' -koo' □kpaā 'bhe 'yi, 'bhεε- -koo' sɔ gole- -za 'yi.»

¹³ 'Woo- Zuufu mu a -kunlii mu 'ε 'pegee -waa' gwlaan- gbilaan mu 'ε -wa yele 'bhii- -gbilaan 'laa -yaa Pieri 'pegee Zaan 'yi, 'mu a -janwo' bhla 'ε zi, 'ke -o -liibhaale -o ma. -Amasroyi -o -yaa -a 'yaandɔ- 'bhii- Pieri 'pegee Zaan yaa 'ke bhaama mεε mu -la -le, 'bhεε- 'mu laa -yaa 'sewedo mu 'le. -O -yaa 'mu dɔ Zesu zi mu 'te -la -le.

¹⁴ 'Dun- -o -yre 'la 'yaa- mεε 'la zan 'bheela- 'bhe dulale ma Pieri 'pegee Zaan -din, waa -yaa sɔ -jan 'kedo- 'kpo 'wole 'ezin- li.

¹⁵ -Ayile 'ke -wa pele- Pieri 'pegee Zaan ni dɔɔ- 'mu 'ε go -o plenj -bhεε- 'mu ge 'paeliisa. 'Bhe mu 'pwele- blaana, 'ke -o zaabole 'sanle 'eke- plenj.

¹⁶ 'Bhe 'yi 'te, 'ke -wa pele- 'eke- ni dɔɔ: «-Koo' nu -mεε pe za -la klele 'woo- mεε ple 'lεε- ni -εε? -Amasroyi Zeruzalemu -wa 'kpee mu 'ε 'kpen 'a 'yaango- 'bhii- 'sole- maza -gbene 'lεε- □kla 'wola- gbε zi; 'bhεε- 'dun- -koo' 'laa sɔ a pele- dɔɔ 'woo- mu kleza laa 'bhe 'le.

¹⁷ 'Dun-, 'kooko- 'ke -koo' 'laa 'to 'ke 'yee- -flugba 'lεε- 'bheezaa- 'ε zen yrekpen- □nɔɔ -kooa' mεε mu 'ε 'plenj, -koo' -o -lεmazɔn, 'bhεε- -koo' -gbilaan 'kla -o -yi 'kaa waa Zesu 'to 'ε 'kanle- mεε 'kedo- 'kpo ni 'ezin- 'sekeseke.»

¹⁸ 'Bhe blaana, 'ke -o Pieri 'pegee Zaan 'siile, 'bhεε- 'ke -wa pele- 'mu ni dɔɔ 'mu 'laa Zesu 'to 'ε 'kanle- mεε 'kedo- 'kpo ni 'ezin- 'sekeseke, 'bhe 'pegee 'mu laa mεε 'kedo- 'kpo daanle 'yee- Zesu 'to 'ε 'yi 'ezin- -titi.

¹⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri 'pegee Zaan 'a zikpale -o ni dɔɔ: «'Ka 'gbu 'bhe -glin doo, -za 'lrele- -le 'bhe 'le -Waanbhaa' -yreyi' 'ke 'o 'ka mu 'gbu zru maza kle, 'bhεε- 'woo -banjo' 'yee- -Waanbhaa' 'gbu a pe zru maza klele 'yi εε?

²⁰ Wlan 'gbu 'ε ni, 'o mɔɔ -za 'la □ya Zesu 'koo, 'bhe 'pegee 'o -jan 'la □maa -a -lii, 'waa sɔ 'o tagale 'mu ta.»

²¹ 'Bhe klele 'te 'ke 'woo- Zuufu -kunlii mu 'ε 'pegee -waa' gwlaan- gbilaan mu 'ε -gbilaan 'klale Pieri 'pegee Zaan 'yi 'ezin-,

'bhεε- 'ke -o 'ploole 'mu ma. -Amasroyi -o -yaa nu -o 'krowole gɔnε- 'la gbεεn-, waa -yaa 'bhe dɔ. 'Bhεε- -o -yaa -gblaan 'zi -waa' mεε mu 'ε 'lεε, -amasroyi mɔkpɛn' 'yaa -Waanbhaa' 'tɔbho zii' -e 'sole- maza 'la 'bhe □kla 'bhe -zayi'.

²² 'Bhεε- mεε 'la zan -bheela Zesu a 'soleya 'ε ma, 'bhe lεε -lii -yaa kan lεε mia ple ta.

Zesu 'yi mu 'ε -woo 'seriwo zii' -Waanbhaa' ni

²³ -O 'ploole Piri 'pegee Zaan ma 'te, 'ke 'mu gele- 'tɛnlε- Zesu a -kɔnɔlanε -vin mu 'ε ma. 'Bhεε- 'sraka 'lena -kunlii mu 'ε 'pegee 'gwlaan- gbalaan mu 'ε -jan mu 'la □woa -o ni, 'ke -o 'mu 'kpen 'yigɔnle 'mu ni.

²⁴ 'Bhe klele 'te, 'woo- Zesu 'yi mu 'ε 'bhe -jan mu 'ε 'male-, 'ke -o 'kpen -o 'seriwole 'sanle -Waanbhaa' ni -o zru do 'le 'ke -wa pe dɔɔ: «Mεεzan -Waanbhaa', 'bhi 'la 'bhi lafle' 'pegee 'trε, 'bhεε- wɛyi- 'pegee 'bhe ba pe mu 'kpen □kla,

²⁵ 'Bhi -le □kaan Lii 'Wɛj 'ε ba, 'bhεε- 'e -jan □kpaa 'o -gbɔɔ Davidi, 'yaa- yewonε 'ε 'lii dɔɔ:

<-Mele □kla 'bhεε- 'si 'bhεεke mu 'ε -woo gbu magbaande ma jan mu wo zii' εε?

'Bhεε- -mele □kla 'bhεε- -o 'kpeejan- mu 'ε -woo 'ɛyɔɔle -gee' εε?

²⁶ 'Trε ta -bhɛngbe mu 'ε 'kpen 'wlenna-,

'bhεε- 'trε ta -kunlii mu 'ε 'kpen -o zibwa- Mεεzan -Waanbhaa' 'pegee -e 'yee- 'la makwan- 'ke 'bhe -o 'ke Mεε -Bhee Mi Krisi 'ε 'le bhe 'bhe ma εε?»

²⁷ 'Bhεε- -wa □pia 'ezin- dɔɔ: «Amasroyi wlan 'gbu 'ε ni, -bhɛngbe Erɔdi 'pegee -janmatii Pɔnsi Pilati, 'bhεε- 'si 'bhεεke mu 'ε, 'bhe 'pegee Izraeli mu 'ε -o 'kpen 'a □kpaa do ma -wa 'lεε- ta -gε; 'bhεε- -woo zibwa- Zesu ma, 'yaa- yewonε 'wɛj Zesu 'la 'ya makwan- 'bhii Mεε -Bhee Mi Krisi 'le bhe.

²⁸ 'Bhe ya 'ε 'yi, 'yaa- -gɔɔya' 'ε ma, 'bhe 'pegee 'ε 'gbu -za yεkε- 'la 'ledulaa gban 'ε 'gbu zru ma 'elwale -sɔ, -o 'bhεε- -za 'ε □kla.

²⁹ 'Bhεε- -zɔn, Mεεzan -Waanbhaa', -woo' -gbalaan 'la 'kla zii' 'o 'yi bhe, 'bhe -glin doo; 'bhela- -yile -a kle 'bhεε- 'yaa- yewone mu 'ε -o 'yaa- -jan 'ε 'wo 'ke -gbalaan 'laa kle -o -yi.

³⁰ 'Yaa- -gɔɔya' 'ε tazɔn, 'kooko- mεε mu sɔ -bheele', 'bhεε- 'ke 'sole- maza mu 'pegee 'kpeeleni maza mu 'ε 'kpen -gɔɔn sɔ klele- 'yaa- yewone 'wɛj Zesu 'tɔ 'ε 'yi.»

³¹ Zesu 'yi mu 'ε 'yanle- 'bhe 'seri 'ε klelele, -o □klaa 'eke- ba yrε 'la □nɔɔ, 'ke 'bhe yrε 'ε 'trε 'ε bεnle-. 'Bhe klele 'te, 'ke Lii 'Wɛj 'ε zinale -o ta, 'bhεε- 'ke -o 'kpen 'pale 'ke 'bhe 'le. 'Bhεε- -o -Waanbhaa' a -jan 'ε 'wole- saan -o zru ba -dɔɔ 'le.

Zesu 'yi mu 'ε -woo -o 'kɔɔpε- mu 'ε 'yicien zii' 'eke- ma

³² Zesu 'yi mu 'ε 'kpen -bɛnggole -yaa -za do ma, 'bhεε- -o zru -yaa do, 'bhe 'pegee- -o 'kpeejan- -yaa do. -O do 'kpɔ 'laa -yaa 'bhe 'kɔɔpε- mu 'ε kun 'bhii- 'bhe do -kplɛn -a pe 'le. 'Dun- -o -yaa -o 'kɔɔpε- mu 'ε 'yicien- 'eke- ma do do.

³³ Zesu a *winbɔwo mu 'ε -yaa Mεεzan Zesu bweza gale ba 'ε 'bhe -jan 'ε 'wo zii' -gɔɔya' -gbnε 'le -o -yi. 'Bhεε- -Waanbhaa' a 'duma -gbnε □yaa -o 'kpen ta.

³⁴ -O do 'kpɔ gbε laa -yaa kanaa' -o maza -yaa do pe yεkε- 'la ma 'bhe ba. -Amasroyi, gba 'pegee 'fε mu -yaa -o 'kε mu 'la 'kɔɔ, 'bhe mu -yaa 'mu gɔn 'bhεε- -o -yaa nu 'mu ma -goli' 'ε 'le.

³⁵ 'Bhεε- -o -yaa 'bhe -goli' 'ε kpa Zesu a 'winbɔwo mu 'ε 'kɔɔ. 'Bhεε- 'mu □yaa 'bhe -goli' 'ε 'yicien- o 'kpen ma do do, 'ke 'bhe -bɛnggɔ' -o maza -yaa -goli' yεkε- 'la ma, 'bhe 'le.

³⁶ 'Bhe 'yi, -o -yaa -o plɛj- mεε do sii Zozefu, 'bhe 'yaa- 'ke Levi 'srε mu 'ε do 'le; 'bhεε- 'bhe 'yaa- da Sipru. Zesu a 'winbɔwo mu 'ε -o 'bhe mεε 'ε 'tɔkpaa- Banabasi, ('bhe 'yi -le dɔɔ: mεε 'la zan zruwla mεε 'kpee).

³⁷ Banabasi 'bhe a gba 'ε gonle-, 'kee- gele- 'bhe ma -goli' 'ε 'kpale- Zesu a 'winbɔwo mu 'ε 'kɔɔ.

5

Ananias 'pegee -a na Safira kleza

¹ -O -yaa mεε do sii Ananias, 'bhεε- -o -yaa -a na sii Safira. -O -waa pe gba do -gwan.

² 'Dun- 'yee- 'pegee -a na Safira -bɛnggwa do ma, 'bhεε- -o -waa' gba 'ε ma -goli' 'ε 'ledo- magaanna. 'Bhe blaan, 'ke 'yee- Ananias gele- 'bhe -goli' 'ε 'le -vindo' 'ε 'nale- Zesu a 'winbɔwo mu 'ε ni.

³ 'Bhe klele 'te, 'ke Piri 'a 'lrɔkpale dɔɔ: «Ananias, -mele □kla 'bhεε- 'ya □twa 'ke -Setran' 'ε zru 'ε pa 'ke 'kpeejan- -yɔɔ' 'te 'le, 'bhεε- 'ε 'yaa- gba 'ε ma -goli' 'ε 'ledo- gaanna, 'bhεε- 'ε □nwa bhla pele Lii 'Wɛj 'ε ni 'bhe gbɛn- -gee' bhe εε?

⁴ 'Yaa 'yaa- gba 'ε gonle -li 'waati 'la ba, 'yaa- pe -le -yaa 'kεle-, 'bhεε- 'ya gonlawoa 'yaa- pe -le -yaa 'ke -a ma goli' 'ε 'le 'ezin-. -Mele -kla 'bhεε- 'ε 'bhe -za 'yɔɔ- -gɔɔn 'lεε- □kpaa 'ε 'kpee εε? 'Dun- -a 'yaango- 'bhii- 'yaa bhla pele bhaaplɛj mu ni, 'dun- 'ya □pia -Waanbhaa' -la ni.»

⁵ Ananias 'bhe -jan mu 'ε 'male- 'te, 'kee- baale', 'bhεε- 'kee- klele- 'ke 'siele. 'Bhe klele 'te, mεε 'la zan mu 'kpen 'a gaza 'ε □maa, 'ke -gbalaan -gbnε do 'klale 'mu 'kpen 'yi.

6 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke -zwanne mu 'ke mu -wlenle', 'bheε- 'ke 'mu so 'kpale 'yee-Ananiasi gbaa 'e ma, 'bheε- 'ke 'mu gele- -a binle.

7 'Bhe blaani 'lere yaga 'kanle-, 'ke -a na Safira 'nule- wlaε Zesu a 'winbowa mu 'e ta 'bhe 'fe 'e 'la; 'duj- -za 'la 'bhe 'kla -a -noo ni yaa -yaa 'bhe do.

8 -Ayile, 'ke Pieri 'a 'lrokpale doo: «Safira, wlan 'gbu 'e a ni, 'ka 'kaa- gba 'e -gwan -goli' lii yεke- 'lεε- 'bheε- 'le εε?» 'Bhe klele 'te, 'ke -ya pele- Pieri ni doo: «Aani, 'wa -gwan 'bhe -goli' lii yεke- 'la bhe 'bheε- 'le.»

9 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri 'a 'pele -a ni doo: «Mele 'kla 'bheε- 'ka mεε ple 'a 'kpa do ma doo 'ka -o Mεezan Lii 'Wεj 'e 'yidanle εε? 'E 'yεkpa laale doo, mεε 'la zan mu -ja 'e 'noo 'e binle 'wo -la dulale -o 'fe 'e 'lii bhe. -O nu gele 'bhi 'le 'ezin-»

10 'Bhe 'yi 'te, 'kee- baale' 'bhe 'yre do 'kpo 'e 'noo bhe Pieri gaan ma, 'bheε- 'kee- klele- 'ke siele'. 'Bhe 'noo bhe, 'ke -zwanne mu 'e -o wlaε- 'fe 'e 'la, 'bheε- 'ke -wa gbaa 'e 'yele; 'bheε- 'ke -o gele- -a binle -a -noo -din.

11 Zesu 'yi mu 'ledo' 'e 'kpen 'pegee mεε 'la zan mu 'kpen 'bhe -za mu 'e kléza -maa, -gblaani -gbεne 'klaa 'mu 'kpen 'yi.

Zesu a winbowa mu 'e -woo 'sole- maza -bebe kle 'zi

12 Zesu a 'winbowa mu 'e -yaa 'sole maza -bebe 'pegee 'kpeeleni maza mu kle 'zi -waa' 'si mu 'e 'plenj. Zesu 'yi mu 'e 'kpen 'klale- -yaa 'eke- ba -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbεne 'e 'la yre 'la -o -yaa 'bhe sii: <Bhlejgbe Salomo a 'wlanja' 'e 'bheε- 'la.

13 Yaa -yaa do mεε -bheεke' 'kpee 'ke 'bhe kpa -o ba, 'duj- mεε mu 'e 'kpen 'yaa- -o 'to wlan pe 'zi 'ke -o -gasikpa -o -lεε.

14 Yi 'oo yi, 'gwlaani -bebe 'pegee le -bebe mu 'la 'yaa- -o 'kpa Mεezan 'yi, 'mu 'yaa- kle 'zi Zesu 'yi mu 'e baan' 'le.

15 -Asiikoo mεε mu 'e 'yaa- nu 'zi -waa' gade mu 'e 'le -gbleba mu 'e ta, 'bheε- -o -yaa 'mu kpa -saa mu 'pegee yllape mu 'e ta. 'Kooko- 'ke Pieri 'kan bhla zi, 'ali- 'kee- -yaa so -a gbe 'kpale 'bhe gade mu 'e ma, 'bhe 'pegee 'ke -a lii 'e 'yaa- so 'klale 'mu 'ke ta, 'mu 'yaa so -bheele'.

16 -Zamaa' 'saa 'yaa- da 'zi 'ezin- Zeruzalemu kpe ma -wa -vin mu 'e ta, 'Bheε- -o -yaa nu 'zi -waa' gade mu 'pegee lii -yoo mu -yaa mεε 'la zan mu 'zi 'mu 'kpen 'le Zeruzalemu Zesu a 'winbowa mu 'e ta, 'bheε- 'mu 'kpen 'yaa- -bhee 'zi.

Zuufu -kunlii mu 'e -woo -yrenkpa' zii' Zesu 'winbowa mu 'e ta

17 'Bheε- 'duj-, *'sraka 'lena -kunlii gblaani 'e 'pegee -a zi mu 'la 'kpen 'yaa- 'ke

*Saduse mεε mu 'le, -o zranwoa- Zesu a 'winbowa mu 'e ba 'mu kléza mu 'e -zayi'.

18 'Bhela- -yile, 'ke -o 'mu 'kunle, 'bheε- -o 'mu 'bwa -waa' -kaso 'fe -gbεne 'e 'la.

19 'Duj- -bi 'e zi, Mεezan -Waanbhaa' a -mleke' 'e do -ja -kaso 'fe 'e 'liigole, 'bheε- 'bhe Zesu a 'winbowa mu 'e 'pwela-. 'Bheε- 'ke -ya pele- 'mu ni doo:

20 «-Ka ge -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbεne 'e 'la, 'bheε- bole -yre ma -si dree 'e ba jan -o 'kela 'le, -ka 'bhe 'kpen 'wo mεε mu 'e ni.»

21 'Bhe 'yi 'e zrwani 'tutu 'e zi, -mleke' 'e -jan 'la 'woa 'yee- Zesu a 'winbowa mu 'e ni, 'ke -o 'bhe klele-. -Ayile 'ke -o gele- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbεne 'e 'la, 'bheε- 'ke -o mεε mu 'e daanle 'sanle. 'Sraka 'lena -kunlii gblaani 'e 'pegee -yaa' yewoyoon mu 'e 'nwa -waa' 'klankeba yre 'e 'noo; 'bheε- -o Zuufu mu 'e -waa' 'gwlaani -gblaani mu 'e 'pegee -waa' 'kitikan mu 'e 'kpen 'lekpa- 'eke- ta. 'Bheε- 'ke -o mεε mu winbole Zesu a 'winbowa mu 'e 'siiyre- noo- -kaso 'fe 'e 'la.

22 'Duj- 'bhe mu bhole -kaso 'fe 'e 'la, 'mu 'laa Zesu a 'winbowa mu 'e 'yele- 'bhe 'noo. 'Bhe klele 'te, 'ke 'mu nule- 'bhe 'pele- 'woo- 'kitikan mεε -ledo' 'e ni.

23 -O pe doo: «'O gelawoa, 'o -kaso 'fe 'lii 'e 'tanle- 'ya 'elrele, 'bheε- -a gooba -srwase' mu 'e dulale -yaa 'mu dulayre mu 'e 'noo -kaso 'fe 'e 'lii mu 'e 'noo. 'Duj- 'o -kaso 'fe 'e 'liigole, 'waa mεε 'kedo- 'kpo ye le -a 'la.»

24 'Bhe klele 'te, -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbεne 'e gooba -srwase' mu 'e -kunlii 'e 'pegee 'sraka 'lena mu -kunlii mu 'e, -o 'bhe -jan 'e 'male, 'ke -o zrubatedole -o ma Zesu a 'winbowa mu 'e -zayi'; 'bheε- 'ke -woo 'eke- -lrokpale doo: «'O nu 'bhe -za 'lεε- 'kpale- 'nale- -a ma εε?»

25 'Bhe 'waati do 'kpo 'e ba, 'ke mεε do nule- -a pele -o ni doo: «-Ka dula- doo! 'Ka mεε 'la zan mu 'bwa -kaso 'yi, -woo mεε mu daan 'zi -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbεne 'e 'la.»

26 'Bhe klele 'te, 'ke -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbεne 'e gooba -srwase' -kunlii 'e 'pegee -srwase' 'e 'ke mu gele- Zesu a 'winbowa mu 'e 'kunyre- noo-. 'Duj- waa -o 'kunle- fangan- ma, -amasroyi -o -yaa -gblaani 'zi -waa' mεε mu 'e 'lεε 'kaa 'mu 'laa nu -wlenle' -o ma 'bheε- 'mu kpoti pa -o ma.

27 -O nule 'ke -o -le -waa' Zuufu mu a 'kitikan mεε -ledo' 'e ta, 'ke 'sraka 'lena -kunlii gblaani 'e 'bhe -o -lrokpale 'sanle doo:

28 «'Waa mazapele 'ka ni kpataakpa 'el- wale doo 'ka 'laa mεε 'kedo- 'kpo daanle 'ezin- 'sekeseke 'yee- Zesu 'to 'e 'yi εε? 'Bheε- 'duj-, 'ka 'yaan- Zeruzalemu -wa 'e ta mu 'e 'kpen ngblo 'sielele gban 'kaa- mεε

daangbeya 'e 'le, 'bhɛɛ- 'kaa- zi 'bhii- 'ka 'yee- Zesu deza 'e 'tokpa- 'o mɔɔ- la ma.»

²⁹ 'Bhɛ klele 'te, 'ke Pierei 'pegee Zesu a 'winbɔwo mu -vin mu 'e -wa pele- -o ni dɔɔ: «'O -Waanbhaa' -la zru maza kle taa-bhaapɛɛn mu ɛɛ?

³⁰ 'Ka 'yee- Zesu 'la -gbaanna -yrigbɛɛle 'e ta, 'bhɛɛ- 'kaa □dia, 'o -gbɔɔ mu a -Waanbhaa' 'e 'yela- -bwela gale ba.

³¹ 'Bhɛɛ- -Waanbhaa' a -glɔɔya' 'e ma, -e Zesu 'ɛdwa- -a ma 'egbenele. 'Bhɛɛ- -ya -lawlenna laanima, 'ke -ya klele- 'ke pɛ 'kpen 'wiin- mi -gbene 'le, 'bhe 'pegee Mɛɛ -Bhee Mi 'le, 'kooko- Izraeli mu 'e ploɔ waa -za 'yɔɔ- mu 'e ma, 'bhɛɛ- -woo 'gbu na -Waanbhaa' ni; 'bhɛɛ- 'bhe -waa' -za 'yɔɔ- mu 'e -sroma yan.

³² 'Bhe -za mu 'e □kla 'o mɔɔ 'gbu -la 'yre ma, 'bhɛɛ- 'o mɔɔ 'gbu 'pegee -Waanbhaa' Lii 'Wen 'e 'o mɔɔ -le 'bhe -za mu 'e 'srɛ 'le; -Waanbhaa' 'bhe Lii 'Wen 'e □naa mɛɛ 'la zan mu -yaa' jan mu 'e 'klɔsikun' mu -la ni.»

³³ 'Woo- Zuufu mu a 'kitikan mɛɛ -lɛdo' 'e -o 'bhe -jan 'e 'male, -o zruplii- gbɛ -yɔɔ' 'e 'kɔɔ, 'ke -wa pele- dɔɔ -o Zesu a *winbɔwo mu 'e dele-.

³⁴ 'Dun- Farizi mi do -yaa -o ba, -o -yaa 'bhe sii Gamalieli. 'Bhe 'yaa- 'ke 'Tonj daan mi -gbene do -la -le, 'bhɛɛ- mɔkpen' 'yaa- gasikpa 'bhe 'lɛɛ. 'Yee- Gamalieli 'e 'wɛnle- 'te -o pɛɛɛ- 'ke -ya pele- dɔɔ -o Zesu a 'winbɔwo mu 'e 'pwe' pɛɛlii- 'waati sa 'pe.

³⁵ -O yanle -o 'pwelele, 'ke 'yee- Gamalieli 'a 'pele -waa' Zuufu mu a 'kitikan mɛɛ -lɛdo' 'e ni dɔɔ: «'N nɛnɛnɛ- Izraeli mu, 'ka -o zan -za 'la klele 'woo- mɛɛ mu 'lɛɛ- ni, -ka 'ka 'yɛkpa 'ka 'gbu ba 'elrele.

³⁶ 'Bhe □nɔɔ 'laa -mɔle' -li, 'bhɛɛ- mɛɛ do -pwela -a -yi, -o -yaa 'bhe sii Tedasi, 'bhɛɛ- 'bhe 'yaa- 'bhe 'gbu kle 'zi 'ke mɛɛ gbɛɛ do -la -le. Mɛɛ -kɛmɛ yizie yeke-dɔle -yaa zi. 'Dun-, 'bhe □nɔɔ 'laa -mɔle' 'ke -wa dele-. 'Bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu 'kpen 'yaa- zi, 'mu 'kpen 'kaan- 'eke- ma; 'bhɛɛ- 'bhe -za 'e □kla 'ke bhaama -za 'le.

³⁷ Tedasi blaana, -o -yaa -kɔɔ' 'nɔɔ zii' 'waati 'la ba, 'ke mɛɛ -bhɛɛke' do 'pwele -a -yi: -o -yaa 'bhe sii Zudasi, 'bhe -yaa da Galile 'tre ta. 'Bhe mɛɛ -bebe □klaa 'bhe zi yakla- ma; 'bhe 'dun- -gaa 'ezin-. -A gale blaana, -a zi mu 'e 'kpen 'kaan- 'eke- ma.

³⁸ 'Mi pe 'ka ni -zon dɔɔ -ka 'woo- mɛɛ mu 'la bhe -o 'to 'srɔ, 'bhɛɛ- -ka 'ploɔ -o ma. -Amasroyi 'ke -waa' mɛɛ daangbeya 'e 'pegee -o kleza mu 'e da bhaapɛɛn mu ba, waa nu -mɔle' mu zi.

³⁹ 'Dun- 'ke 'mu da 'zi -Waanbhaa' -la ba, 'ka 'laa nu 'solɛ- 'mu 'siele. -Ka 'ka 'yɛkpa 'ka 'gbu ba 'elrele, 'ka 'laa klele gwɛɛdan mu 'le -Waanbhaa' ba!»

⁴⁰ 'Woo Zuufu mu a 'kitikan mu mɛɛ -lɛdo' 'e, -o -dwa Gamalieli 'wojan- 'e □la. 'Bhe blaana, 'ke -o Zesu a 'winbɔwo mu 'e 'siile 'fɛ 'e □la. 'Bhɛɛ- -woo zita □zwan, 'ke -woo -lemazɔnle- dɔɔ waa male 'ezin- -sekeke dɔɔ -woo Zesu 'to 'e 'kan zii' mɛɛ mu ni; 'bhɛɛ- -o -ploola -o ma 'te.

⁴¹ 'Bhe ya 'e 'yi, 'woo- Zesu a 'winbɔwo mu 'e -o go bhla 'e zi 'woo- Zuufu mu a 'kitikan mu 'e -din, -o 'kpen zrukpaale -yaa. -Amasroyi 'bhe -gaale' -yaa -o ba 'ke mɛɛ mu -o -zwanwo' Zesu 'to 'e -zayi'.

⁴² 'Bhɛɛ- yi 'oo yi, -o -yaa mɛɛ mu daan -Waanbhaa' Gba 'Fe 'Gbene 'e □la, 'bhe 'pegee yi 'fɛ mu 'e □la. -O -yaa pe 'zi mɛɛ mu 'e ni dɔɔ Zesu -le 'ke Mɛɛ -Bhee Mi Krisi 'e 'le.

6

Zesu 'winbɔwo mu 'e -woo mɛɛ 'sr- waplɛ- makun' zii' -o ba

¹ 'Bhe 'waati 'e ba, Zesu a -kɛɛɛɛɛ mu 'e baan' 'yaa- 'kla zii' -o ba. 'Bhela- -yile, Zuufu mu 'la 'yaa- Greki wli pe, 'bhɛɛ- 'ke waa 'mu yale Izraeli 'kleɛn 'e 'yi, 'mu 'yaa- 'mu 'la ma janwo 'zi Zuufu mu 'la 'yaa- Ebre wli pe 'mu ni. -O -yaa -o -la ma janwo 'zi -amasroyi pele -yicɛɛn' bhla 'e ba yi 'oo yi, -wa □ya 'bhii- -o -yaa pele yeke- 'la na Zuufu Ebre glaana mu 'e ni, waa -yaa 'bhe yeke- na -waa' pɛ glaana mu 'e ni.

² 'Bhela- 'yi 'te, 'ke Zesu a 'winbɔwo mu vu ta ple 'e, -o Zesu a -kɛɛɛɛɛ -vin mu 'e 'kpen 'siile, 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- 'mu ni dɔɔ: «'Ke -kɔɔ' 'ploola- -Waanbhaa' a -jan 'e 'wole- ma, 'bhɛɛ- 'ke -kɔɔ' □bwa pele -yicɛɛnle -janwole ma, 'bhe 'laa lele.

³ -Ayile, -ka mɛɛ 'srwaplɛ- makun' 'ka ba, 'ke 'mu 'taawogbeya 'e lele, 'bhɛɛ- 'ke 'mu 'pale- -o 'ke Lii 'Wen 'e 'le, 'bhe 'pegee 'ke 'mu -zadɔ' kplankplan. 'Ke 'bhe □kla, 'o nu 'a pele 'bhe mɛɛ 'srwaplɛ- 'e -o ni dɔɔ -waa' pɛ ye kle 'ke pele -yicɛɛnlele.

⁴ 'Bhe ya 'e 'yi, -kɔɔ' mɔɔ nu 'solɛ- -kɔɔ' 'yɛgbaaɛɛnle 'seriwole 'pegee -Waanbhaa' a -jan 'e 'wole- ba.»

⁵ 'Bhe -jan 'e □swa -zamaa' 'e 'kpen ni. -Ayile, 'ke -o mɛɛ 'srwaplɛ- makunle -o ba: Etiene, 'bhe a pɛ 'kpaleya 'e -Waanbhaa' 'yi 'bhe 'yaa- 'egbenele, 'bhɛɛ- 'bhe 'pale- -yaa 'ke Lii 'Wen 'e 'le; 'bhɛɛ- Filipu 'pegee Prokɔri, 'bhɛɛ- Nikanɔri 'pegee Timɔ, 'bhɛɛ- Parimenasi 'pegee Nikola 'la 'yaa- da Antiosi -wa 'e ta, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'yaa- Zuufu mu a 'seri 'e 'yi 'elwale -sɔ bhe.

⁶ -O yanle -o makunlele, 'ke -woo zɔnle- Zesu a 'winbɔwo mu 'e ni. 'Bhe mu 'mu gbɛ -kpaa -o ta, 'bhɛɛ- 'mu 'e 'seriwaa -o ma.

⁷ 'Bhe ya 'e 'yi, -Waanbhaa' a -jan 'e -yaa zen 'zi yɛkpen- □nɔɔ blaale-. 'Bhɛɛ- Zesu 'yi mu 'e baan' 'yaa- 'kla zii' -o ba 'ebebele

Zeruzalemu, 'bhɛɛ- 'sraka 'lɛna mu 'ɛ -bebe 'yaa- 'mu 'kpa zii' Zesu 'yi.

Etieni 'kunyrɛ- mɛɛ mu 'ɛ 'koo

⁸ -Waanbhaa' a 'duma -gbɛnɛ 'ɛ zinale -yaa Etieni ta, 'bhɛɛ- -a pale -yaa 'ke -Waanbhaa' a -gloo'ya 'ɛ 'le. -Ayile, -e -yaa 'kpeeleni maza 'pegee 'sole- maza -gbɛnɛ -gbɛnɛ mu klɛ 'zi mɛɛ mu 'ɛ 'plɛn.

⁹ 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi 'tɛ, 'ke *Zuufu mu daanfɛ' 'ɛ [ɲa mɛɛ -lɛdo' 'ɛ zaabole 'sanle Etieni 'lɛ ma. -O -yaa 'bhɛ Zuufu mu 'ɛ sii: «Lu mu 'la -gwa luya 'yi». -O 'ke mu -yaa da Sirɛni 'pegee Alɛzandri -wa mu 'ɛ ta. 'Bhɛɛ- -o 'ke mu -yaa da 'ezin- Silisi 'pegee Azi 'klɛɛn mu 'ɛ 'yi.

¹⁰ 'Dun- waa -yaa 'sole -o -bangole Etieni 'wojan- 'ɛ 'yi, -amasroyi Lii 'Wɛŋ 'ɛ 'yaa- 'sɛŋ 'na zii' -a ni 'kee- -zadɔ' ma -janwo' -o ni 'ɛlrele.

¹¹ 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke -o -goli' 'wlale mɛɛ 'ke mu gbɛ [ɲa, 'kooko- 'mu so Etieni 'to 'yoo- pele-; 'bhɛla- -yile, 'ke 'mu bhla 'kpale -a ma dɔɔ: «'Wa [ɲa 'ke -yoo -jan 'yoo- mu wo 'zi *Moizi 'pegee -Waanbhaa' ma.»

¹² 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, 'ke -o -zamaa' 'ɛ 'pegee 'gwlaan- gbalaan mu 'ɛ, 'bhɛɛ- 'Tonj daan mu 'ɛ 'wlɛnlɛ- Etieni ma. 'Bhɛ mu Etieni [ɲkwan fanfan- ma, 'ke -o gele- 'kele- Zuufu mu a 'kitikan mu mɛɛ -lɛdo' 'ɛ ba.

¹³ -O [ɲwa 'ezin- mɛɛ 'ke mu 'le 'ke mu bhla 'kpale -a ma dɔɔ: «Yi 'oo yi, mɛɛ 'lɛɛ- -a bole -o -jan 'yoo- mu 'tɛ -la wole ma -kooa' -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'lɛɛ- 'pegee Moizi a 'tonj 'ɛ ma!

¹⁴ 'Wa [ɲmaa -a -lii kpataakpa dɔɔ 'yee- Zesu 'la 'yaa- da Nazaretɪ 'bhɛ nu -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'lɛɛ- 'wile-, 'bhɛɛ- Moizi -koo' 'si ta za mu 'la [ɲnaa -koo' ni 'yee- Zesu 'ɛ nu 'mu 'kpen tabooɛ.»

¹⁵ -Waa' 'kitikan mɛɛ -lɛdo' mu 'ɛ 'kpen -o -yrɛkpa Etieni ta siɲ. 'Bhɛɛ- -a wleyi' 'ɛ [ɲkla -o -yrɛ 'yi 'bhii- -mleke' do wleyi' gbɛɛn-.

7

Etieni a -jan 'yigoo'nyrɛ

¹ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke 'sraka 'lɛna -kunlii gbalaan 'ɛ 'bhɛ Etieni 'lɛɔkpale dɔɔ: «Mɛɛ mu 'ɛ -woo -jan mu 'la 'kpen 'wo zii' bhɛ, wlan -le 'mu -le ɛɛ?»

² 'Bhɛɛ- Etieni 'a 'lekwan [ɲ -a ni dɔɔ: «'N nɛɛnɛ- mu 'pegee 'ŋ dɛ mu, -ka 'ka 'trɔnkpa 'ŋ ni 'ɛlrele doo. -Koo' -gbɔɔ *Abraamu ge -lɛɛ 'ɛ 'le Aran, -Waanbhaa' 'la 'tobhole -o 'bhɛ 'pwɛla- -a ba, 'ke -yoo 'bhɛ 'waati 'ɛ ba Mezopotami 'klɛɛn 'ɛ 'yi.

³ 'Bhɛɛ- -ya [ɲpia Abraamu ni dɔɔ: «Go 'ɛ [ɲya 'klɛɛn 'yi 'bhɛ 'pegee go 'yaa- 'fa [ɲla mu 'ɛ -din, 'bhɛɛ- ge yala- 'ŋ nu 'klɛɛn 'la zɔnɛle 'ɛ ni 'bhɛ 'yi.»

⁴ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Abraamu gole- Kalide mu a 'klɛɛn 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'kee- gele- yaale Aran. 'Bhɛ blaɛn, 'ke Abraamu dɛ gale- -Ayile 'ke -Waanbhaa' 'a 'pele -a ni dɔɔ -e go Aran. 'Bhɛɛ- -koo' -o 'klɛɛn 'la 'yi -zɔn -gɛ, -e [ɲwa yaale 'bhɛ 'yi 'tɛ.

⁵ 'Dun- -Waanbhaa' laa yrɛ 'kɛdo- 'kpo 'nale- -a ni -a 'ciɛn 'le 'bhɛ 'klɛɛn 'lɛɛ- 'yi, 'ali- 'ke 'bhɛ klɛ 'trɛ 'fiɛntrɔnnɛ 'le 'bhii- mɛɛ gaɛn -gluu gbɛɛn-. 'Dun- -ya -liiwli' [ɲnaa -a ni dɔɔ -e nu 'bhɛ 'klɛɛn 'ɛ 'nale- -a ni -a 'ciɛn 'le, 'bhɛɛ- -e nu 'bhɛ klɛle 'ezin- -a 'srɛ mu a pɛ 'le 'yee- blaɛn. 'Bhɛɛ- 'dun-, 'bhɛ 'waati 'ɛ ba 'ke Abraamu 'nɛ 'laa klɛle -li.

⁶ -Waanbhaa' -janwoa -a ni gɔnɛ- 'lɛɛ- 'bhɛɛ- gbɛɛn- dɔɔ: «'E 'srɛ mu nu gele yaale 'klɛɛn 'bhɛke do 'yi, 'bhɛɛ- 'bhɛ 'yi mu 'ɛ nu -o klɛle 'mu a lu mu 'le 'bhɛ [ɲoo ye; 'bhɛɛ- 'mu nu -yrɛnkpalɛ -o ta lɛɛ -kɛmɛ yizie ta.

⁷ 'Dun- -o nu klɛle lu mu 'le 'klɛɛn 'la 'yi, 'mi nu -kpan 'kpaale- 'bhɛ 'klɛɛn 'ɛ 'yi mɛɛ mu 'ɛ 'lii. 'Bhɛ blaɛn, -o nu gole 'bhɛ 'klɛɛn 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- -o nu nule 'mi -Waanbhaa' gbale 'klɛɛn 'lɛɛ- 'bhɛ 'yi -gɛ.»

⁸ 'Bhɛ klegbɛya 'ɛ 'yi, -Waanbhaa' *-bhoolaya do -dwa 'yee- 'gbu 'pegee Abraamu 'plɛn. 'Bhɛ -bhoolaya 'ɛ 'toomasie -le 'ke 'gwlaan- mu wlalele 'klɛɛn 'yi 'le. 'Bhɛla- -yile Abraamu 'a gbe Izaki [ɲwlaa 'klɛɛn 'yi 'bhɛ 'yale- blaɛn -gbɛɛyi' do; 'bhɛ klegbɛya do 'ɛ 'yi, Izaki 'bhɛ gbe Zakobu [ɲwlaa 'klɛɛn 'yi, 'bhɛɛ- Zakobu -koo' -gbɔɔ vu ta plɛ 'ɛ [ɲwlaa 'klɛɛn 'yi.»

⁹ «-O -yaa 'bhɛ 'yi bhɛ 'tɛ, 'ke 'yee- Zakobu gbe mu 'ɛ zranwole -o nɛɛnɛ- Zozɛfu ba, 'bhɛɛ- 'ke -wa gɔnle- Ezipu 'taa ta ge mu 'ke mu 'koo. 'Bhɛɛ- -e -ja klɛle lu 'le Ezipu 'klɛɛn 'ɛ 'yi.

¹⁰ 'Dun- -Waanbhaa' -yaa 'yee- Zozɛfu zi 'bhɛ 'klɛɛn 'ɛ 'yi. -Ya -gwa 'bhɛ -yrɛn mu 'ɛ 'kpen 'yi, 'kee- -zadɔleya nale- -a ni, 'bhɛɛ- -ya [ɲkla 'bhɛɛ- 'yee- Zozɛfu [ɲswa 'bhɛ Ezipu 'klɛɛn 'ɛ 'yi -bhɛngbe Faraɔn 'ɛ ni. 'Bhɛɛ- 'bhɛ 'a [ɲkla Ezipu 'klɛɛn 'ɛ 'kpen ta -janmatii 'le, 'bhɛ 'pegee 'bhɛ a -bhɛngbe 'fa [ɲla mu 'ɛ 'kpen ta -kunlii 'le 'ezin-.

¹¹ 'Bhɛ 'waati 'ɛ ba, 'ke -gu do dɔle- Ezipu 'klɛɛn 'ɛ 'kpen 'pegee Kanaa 'klɛɛn 'ɛ 'kpen 'yi. 'Bhɛ -gu 'ɛ 'bhɛ 'trɛhbɔ -gbɛnɛ 'yoo- do [ɲkpa -koo' -gbɔɔ mu 'ɛ ta, 'bhɛɛ- pele 'kɛdo- 'kpo 'laa -yaa -o 'koo-.

¹² -O -yaa 'bhɛ 'yi bhɛ oo, 'ke Zakobu 'a 'male- dɔɔ -o so pele -sɔɔwole Ezipu 'klɛɛn 'ɛ 'yi. 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'kee- -koo' -gbɔɔ mu 'ɛ 'winbowo gbe -lwa wole- 'bhɛ [ɲoo pele -lo zayi'. 'Bhɛ mu -ja pele -lɔle', 'bhɛɛ- 'mu [ɲnwa 'bhɛ 'le.

¹³ 'Bhɛ mu ge gbe plɛ mi 'ɛ 'yi Ezipu, 'ke Zozɛfu 'a 'gbu tapwele -a nɛɛnɛ- mu 'ɛ ni,

-amasroyi 'mu 'laa -a madole. 'BhEE- 'ke Faraon Zozefu 'si mu 'e dōle- 'te.

¹⁴ 'BhE klele 'te, 'ke Zozefu mEE mu winbole 'kaa 'mu ge -a de 'pegee 'bhe a 'fa [la mu 'e 'kpen 'si]. -O -yaa mEE mia yaga bhe vu ta 'soo (75).

¹⁵ 'BhE klegbeya 'e 'yi, 'ke Zakobu gele-yaale Ezipu 'kleen 'e 'yi, 'bhEE- 'ke 'yee- 'pegee -koo' -gboo mu 'e -waa' 'tre ta yanle- 'bhe [nnoo ye.

¹⁶ 'BhE klele 'te, 'ke -o nule- -o 'kpen gbaa mu 'e 'le Sikemu, 'bhEE- bu -gluu 'la Abraamu 'bhe [lwa -goli' ma Amori gbe mu 'e 'koo Sikemu, -o [nwa -o binle 'bhe bu -gluu 'e 'yi.»

¹⁷ «'Dun- -Waanbhaa' 'a 'liiwli- [naa *Abraamu ni pe 'la 'naza- ta 'elwale -so -a 'sre mu 'e go zayi' luya 'yi Ezipu, 'bhe -jan 'e 'leso 'waati 'e 'bholela [saan -wa -din; 'ke -kooa' 'si mu 'e -o baan' 'klale -o ba 'ke -o klele- 'ebebele Ezipu 'kleen 'e 'yi.

¹⁸ 'BhEE- -bhlegbe dree 'la 'bhe 'laa Zozefu dōle, 'bhe 'yalaa- Ezipu 'kleen 'e ta 'te.

¹⁹ 'BhE -bhlegbe dree 'e 'bhe -kooa' 'si mu 'e 'yinia-, 'bhEE- -e -yrenkpa -koo' -gboo mu 'e ta 'ebebele. 'BhEE- -ya [pia -o ni dōo -woo -ne 'yientenne mu 'e bliin yue 'e ba kpanma 'bhEE- 'mu ga, 'kooko- -o klu laa bo.

²⁰ 'BhE 'waati 'e ba, 'ke -o Moizi 'yale 'te: 'bhe 'yaa- lele, 'bhEE- 'bhe -za -yaa so -Waanbhaa' ni. -A de 'pegee -a nEE 'a -gaanna -waa' 'fe 'e [la mEE yaga -la 'ke -wa -lebo'.

²¹ 'BhEE- -wa yele 'bhii- waa -yaa so -a gaanle- li 'waati 'la ba, 'ke -o 'ploole -a ma 'pealii- yre do nōo-. 'Dun- 'ke Faraon 'lu 'e 'bhe 'a 'sile, 'bhEE- 'ke 'bhe 'a 'trole, 'ke 'bhe 'a klele- 'bhii- 'bhe 'gbu 'ne -kposoo 'le.

²² 'BhE klegbeya 'e 'yi, -o Moizi -daanna Ezipu mu a -zayaangoleya 'e 'kpen 'le. 'BhEE- -e [kla mEE -gloo do 'le, -a kleza 'pegee -a -liiwli' mu 'e ma.

²³ Moizi lee -yaa lee mia ple 'waati 'la ba, 'ke -ya 'kpale dōo -e gele- 'pwela- -a neene- Izraeli mu 'e ta.

²⁴ 'BhE 'yi 'te, 'kee- Ezipu mEE do yele- 'ke 'bhe -o -yrenkpa' zii' -a neene- mu 'e do ta; -ayile 'kee- gele- 'bhe tagwledanle 'bhEE- 'kee- Ezipu mi 'e dele-.

²⁵ Moizi 'kpee ma -bi -a neene- Izraeli mu 'e 'yaa- nu -a -yimale 'bhii- -Waanbhaa' -yaa zan -o gole -yren 'yi 'yee- Moizi -la 'sroyi, 'ke -yoo go Ezipu 'kleen 'e yi. 'Dun- 'mu laa -a 'yimale 'bhe gbEE-.

²⁶ 'Bhe ta tooklin- yi 'le, 'ke Moizi 'bhole Izraeli mEE ple ta 'ke 'mu -o gwledan 'zi, 'bhEE- -e -yaa zi 'bhii- -e 'mu 'yikwan [ke -ya pele- 'mu ni dōo: <'N 'yienii mu, 'ka -o neene- ma do mu 'le, -mele [kla 'bhEE- 'ka -o gwledan 'zi ee?>

²⁷ 'Bhe klele 'te, mEE 'la zan -yaa 'bhe -vindo' mi 'e zon 'zi, 'bhe Moizi -yronna, 'ke 'bhe 'a pele- Moizi ni dōo: <-Dele 'e [kla 'o ta -kunlii 'pegee 'o 'plen- janwo mi 'le ee?>

²⁸ 'Yoo- -a zi 'bhii- 'e 'mi de 'bhii- 'e Ezipu mi 'e [dia 'eyaanoo gone- 'la gbEE- bhe ee?>

²⁹ Moizi 'bhe -jan 'e 'male- 'te, 'kee- blasanle, 'bhEE- 'kee- gele- bole Madian a 'kleen 'e 'yi. -E [bwa 'bhe 'kleen 'e 'yi, 'bhEE- -e -ne 'gwlaan- ple -sroowoa 'bhe [nnoo.»

³⁰ «LEE mia ple 'kanle- blaana-, Moizi -yaa -kpe 'la -yoo Sinai vle goon 'e -din 'bhe 'wiinj- 'waati 'la ba, 'ke -mleke' do 'pwele -a ba -yri lune- do 'yi: 'tebhile 'yaa- 'bhe -yri lune- 'e 'yi, 'bhEE- -mleke' 'e 'yaa- 'bhe 'tebhile 'e 'yi.

³¹ Moizi 'bhe 'yele-, 'ke -a 'kpeelenile -a ma. -Ya mabeenle -saan 'bhe -din 'waati 'la ba, 'kooko- -ya -glin kplankplan, 'kee- MEEzan -weli' 'e male- dōo:

³² <'Mi -le -e -gboo mu a -Waanbhaa' 'le, 'mi -le 'ke Abraamu 'pegee Izaki 'bhEE- Zakobu mu a -Waanbhaa' 'le.> 'Bhe klele 'te, 'ke Moizi beenle 'sanle -gblaan 'e 'koo; 'bhEE- yaa dōle -a 'kpee 'ke -ya -yrekpa' 'yee- -yri lune- 'e ta.

³³ 'Bhe 'yi 'te, 'ke MEEzan -Waanbhaa' 'a 'pele 'a ni dōo: <'E gaan ma -sawla mu 'e go, -amasroyi 'e dulale -o 'tre 'la ta bhe, -Waanbhaa' 'a 'tre 'wey -le 'kele-.>

³⁴ 'BhEE- -Waanbhaa' 'a [pia -a ni 'ezin- dōo: <'Mi 'an mEE mu 'e ta -yren 'e [ya, 'bhe 'pegee 'y -waa' wisiwli mu 'e [maa Ezipu 'kleen 'e 'yi. -Ayile 'mi -zinaa' 'tre ma -ge -o go zayi' luya 'yi. Nu -zon, 'bhEE- 'mi 'e 'winbo- Ezipu 'kleen 'e 'yi.>>

³⁵ «Izraeli mu 'e -woo -bangwa 'yee- Moizi 'la 'yi, 'bhEE- -wa [pia -a ni dōo: <-Dele 'e [kla 'o ta -kunlii 'pegee 'o 'plen- janwo' mi 'le ee,> -Waanbhaa' 'yee- Moizi do 'kpo 'e 'yela- winbwa- -o ta 'bhii- -o -kunlii 'pegee -o -bhee mi 'le 'ke -yoo go luya 'yi Ezipu 'kleen 'e 'yi, -mleke' 'la 'pwela- -a ba -yri lune- 'e yi, 'bhe a fanjan- 'e 'le.

³⁶ 'Yee- Moizi do 'kpo 'e 'yele- -o -gwa luya 'yi Ezipu 'kleen 'e 'yi, 'kee- 'sole- maza mu 'pegee 'kpeeleni maza mu kle Ezipu 'kleen 'e 'yi, 'ke -yoo kan weyi- 'ten 'e ba, 'bhe 'pegee -kpe 'e ta lee mia ple ta.

³⁷ 'BhEE- 'yee- Moizi do 'kpo 'e 'yele- 'a [pia -o ni 'ezin- dōo: <-Waanbhaa' 'mi winbwa- 'ka 'ta gone- 'la gbEE- 'bhii- -a -lela' janwo mi do, -e nu -a -lela' -janwo' mi do winbole 'ka ta 'bhEE- gbEE-; 'bhe nu klele 'ka 'gbu 'sre mu 'e do -la -le.>

³⁸ 'Yee- Moizi -le -yaa Izraeli mu 'e lee mi 'le -o 'klale- -yaa 'eke- ba -kpe 'e ta 'waati 'la ba Sinai vle goon 'e 'wiinj-. -Mleke' 'la -daa -Waanbhaa' ba, 'bhe -jan [kpa 'yee- Moizi 'lii, 'bhEE- -e 'mu 'lenaa [koo' -gboo

mu 'e ni. 'Bhe 'yi, -e -jan mu 'la 'sróowa□
-Waanbhaa' 'koo, 'mu so -si 'la -danj' laa -o
'bhe ma 'bhe 'nale -koo' ni.»

39 «'Dun- -koo' -gbóo mu laa dóle -a
wojan mu 'e □la, bhéE- -woo -bangwa -a
-yi, bhéE- -woo zru -niinaa' Ezipu 'kléen 'e
'yi pe mu 'e ta.

40 'BhéE- 'ke -wa pele- Moizi 'naagwlen-
Aaron ni dóo: <-Waanbhaa' 'ke mu kle 'o
ni 'ke 'o 'mu 'ye 'o 'yre mu 'le, 'bhéE- 'ke 'o
'pegee 'mu 'taawo- 'eke- zi; -amasroyi Moizi
'la 'bhe 'o 'pwela- Ezipu 'kléen 'e 'yi, 'o 'yre
'laa 'bhe ma, 'bhéE- -e □kla pe 'la 'le 'waa
'bhe do.>

41 'Bhe 'yi 'te, Moizi 'laa -yaa -o -din yi
mu 'la 'le, 'ke -wa wlale- Aaron zi, 'bhéE-
'ke 'bhe drine- -yrine' do klele- -o ni, 'ke
'bhe klele- -waa yo 'le, 'bhéE- 'ke -o 'sraka
do gole- 'bhe ni. 'Bhe ya 'e 'yi, -o pe 'la □kla
-o 'gbu 'koo, 'bhe -le □kla -o zrukpa' pe 'le,
'bhéE- -o -zablaala 'bhe ni.

42 'Dun- 'bhe 'la gbe -yoo' 'e 'koo
-Waanbhaa' ma, 'ke 'bhe 'bhe -zanta' dóle-
-o ni, 'ke 'bhe -o 'tole 'ke -o laanima mE
'pegee -yretbhe, 'bhéE- mleklen- mu kle
-o gba yo mu 'le, 'bhii- -a yóondéle -o
-Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e -waa' 'sewe
'e 'yi gónE- 'la gbéE- dóo:

<Ka mu Izraeli 'si mu,

'ka wi 'sraka mu 'pegee 'sraka 'bhéEke mu
'la -gwa léE mia ple 'e ta -kpe 'e ta,

'ka 'mu -gwa 'mi -la ni eE?

43 'Yooye-, 'ka 'laa 'bhe 'sraka mu 'e gole 'mi
ni -titi, 'dun- 'kaa- yo 'la 'to -o Moloki,

'ka 'bhéE- gba 'kpaane 'e 'kwe □sia; 'bhéE-
'ka mleklenE 'la gba 'kaa yo 'le,
'bhéE- 'ke 'ka 'bhe 'tokpa- Refan, 'ka
'bhe -la -yrine' 'yaanna-.

'Bhe ya 'e 'yi bhe, 'ka 'gbu yo mu 'la
□kla 'ka 'gbu 'koo, 'ka 'mu -la
□gbaa. 'Bhela- -yile, 'η nu gele 'ka 'le
'foBabiloni-zanta' 'egbóonle.»

44 Etieni pe 'ezin- dóo: «-Koo' -gbóo mu
-yaa -kpe 'e ta 'waati 'la ba, sokpa' do
-le -yaa -o 'koo; 'bhe sokpa' 'e 'yaa- zróon
'bhii- -Waanbhaa' -o zi. Moizi 'bhe sokpa'
'e -dwa sokpa' -gloon 'la -Waanbhaa' 'bhe
-zróona -a ni, 'bhéE- zi.

45 Moizi blaán, -koo' -gbóo mu 'yee-
sokpa' 'e □naa -o -ne mu ni. Zozue -dwa
-o -léE, 'bhéE- -o -ja 'yee- sokpa' 'e 'le -waa'
'kléen dréE 'e 'yi. -Waanbhaa' 'bhe 'kléen
'yi mu 'e -gbian -o -léE 'mu a 'kléen 'e 'yi,
'bhéE- -e 'mu a 'kléen 'e □naa Izraeli mu 'e
ni 'bhe 'yi. 'Yee- sokpa' 'e □bwa -o 'koo
'fóke 'bhe nu 'tenle- -bhlengbe Davidi a pe
'waati 'e ma.

46 -Waanbhaa' zrubhwa- *Davidi ma, 'fo
-e -stromabwa -Waanbhaa' ni dóo 'bhe 'a
'to 'ke 'yee- Davidi 'gbu -a -gbóo Zakóbu a
-Waanbhaa Gba 'Fe -Gbéne do do.

47 'BhéE- 'dun-, Davidi 'gbu 'laa 'bhe 'fe 'e
dole, 'fo -a gbe -bhlengbe Salomó -le 'bhe
-dwa 'yee- Davidi blaán boolazi.

48 'Dun- -koo' 'yaango- 'bhii- laanima
-Waanbhaa' 'e yaa yi bhaaplenj mu 'fe 'la
-dwa 'mu 'gbu 'koo 'bhe □la. 'O 'bhe
'yaango- 'kela ma, 'bhe -le 'yee- -Waanbhaa'
-lela' janwo mi 'e -jan 'la □woa 'bhéE- ma
dóo:

49 MEEzan -Waanbhaa' pe dóo: <Lafle' -le
'ke 'an -bhlengbe 'yaakpe- 'e 'le,
'bhéE- 'tré -le 'ke 'η gaan dulape 'le.

'Bhe ya 'e 'yi, 'ka so 'fé -gloon 'e -dela dóle-
'η ni eE?

'BhéE- 'η nu 'sóle- 'η 'yitrele yre 'e -dela nóo-
eE?

50 'Mi -le 'laa 'bhe pe mu 'e 'kpen klele 'mi
'gbu a -glooya' 'e 'le eE?>

51 'BhéE- Etieni pe 'ezin- dóo: «'E! MEE
-kala' mu! 'Ka 'ka 'trón 'pegee 'ka zru mu
'e 'liitaan- -yaa' 'siiwli- mu 'e 'léE. 'Ka 'laa
dóle -a -la 'ke 'ka Lii 'Wenj 'e zru maza kle
'waati 'e 'kpen ba 'bhii- 'ka -gbóo mu -yaa
kle gónE- 'la gbéE-.

52 'Ka -gbóo mu laa -yrenkpale
-Waanbhaa' -lela' janwo mi 'e -de 'gbu -la
ta eE? MEE 'la zan mu Zesu Krisi 'la do
-kplen -ledóole -o -Waanbhaa' -yre 'yi 'bhe
'nuza- 'e -léEjanwoa, 'ka -gbóo mu 'bhe zan
mu 'e 'gbu □dia. 'BhéE- -zón, 'ka -dawli'
□kpa' 'yee- mEE -ledóole 'e 'yela- gbe ta,
'bhéE- 'kaa □dia.

53 'Ka mu 'la 'ka -Waanbhaa' a 'toñ 'e
'sróowa- -mleke' mu -weli' 'e ta, 'bhéE- 'ka
'laa 'bhe 'toñ 'e -klosikunle -titi!>

Etieni deyre Zuufu mu 'e 'koo kpoti 'le

54 Zuufu mu a 'kitikan me -ledo' 'e -o
'bhe -jan mu 'e 'male-, 'mu 'la gbe -yoo' 'koo
-o ma, 'ke yran -gbéne do wlale- -o zru 'yi,
'bhéE- 'ke -woo -lefle' 'sónkpale yran 'e 'koo
Etieni 'kaama-.

55 'Dun- Etieni 'palela 'yaa- 'ke Lii 'Wenj
'e 'le, 'bhe 'e 'yrenkpale laanima, 'kee-
-Waanbhaa' a 'tóbhóleya -bhile' 'e 'yele,
'bhéE- 'kee- Zesu dulale yele- -Waanbhaa'
-din 'tóbho ma yaayre 'e □nóo.

56 'BhéE- -e pe -o ni dóo: «-Ka 'ka 'trónkpa
'η ni doo, 'η 'yre -o lafle' 'e 'liigole ma, 'bhéE-
Bhaaplenj Gbe 'e dulale -o -Waanbhaa' -din
'tóbho ma yaayre 'e □nóo.»

57 Etieni 'bhe 'pele- 'te, 'ke 'woo- Zuufu
mu 'e -o -gbékanle 'eglóole, 'bhéE- 'ke -woo
'trón mu 'e 'liitanle (-amasroyi -o 'kpee ma
Etieni -yaa -Waanbhaa' 'to 'sie zii'). -Ayile
'ke -o 'kpen 'klale Etieni ta.

58 'Ke -wa 'kunle, 'bhéE- 'ke -wa -glaanle',
'ke -o gele- 'kele- Zeruzalemu -wa 'e -zanta';
'ke -o kpoti mu 'pale 'sanle -a ma, 'kooko-
-wa de. -A de mu 'e 'bhe mu 'mu 'gbu ta
dunE- mu 'e -gwa, 'bhéE- -o 'mu gbekpa-
-ne -zwanne do 'koo: -o -yaa 'bhe sii Solu.

⁵⁹ -O -yaa kpoti 'pa zii' Etieni ma bhla 'la ba, -e -yaa 'seriwo zii' 'ke -ya pe dɔɔ: «Mɛɛzan Zesu, 'mi 'ŋ 'nii- 'e gbɛkpa- 'e 'kɔɔ!»

⁶⁰ 'Bhe bla- 'ke -ya 'kpo zenle- 'tre ma; 'bhɛ- 'ke -ya pele- 'egloole dɔɔ: «Mɛɛzan, 'yaa -kpan baale -o ta 'ŋ deza 'lɛ- -zayi!» -E yanle 'bhe -jan 'e 'wolele, 'kee- gale-

**ZESU 'SRɛ MU -O ZUDE
'PEGEE SAMARI 'KLEEN MU
'E 'YI**

8

Solu -o -yrenkpa' zii' Zesu 'yi mu 'e ta

¹ Etieni deza 'e [s]wa Solu 'gbu ni. 'Bhe -yrenkpa' do 'kpo 'e 'le, mɛɛ mu 'e -yrenkpa Zeruzalemu Zesu 'yi mu -ledo' 'e ta 'ebebele. -O ta -yren 'e 'yɔɔya- 'e 'kɔɔ 'ke Zesu 'yi mu 'e 'kpen 'kanle 'eke- ma 'ke yaa 'e go Zesu a *winbɔwo mu 'e do -kpen ba. -O 'ke mu -ja Zude 'kleen 'e 'yi, 'bhɛ- -o 'ke mu -ja Samari 'kleen 'e 'yi.

² Mɛɛ 'ke mu 'la 'mu [j]ya gbilaan -Waanbhaa' -lɛɛ, 'mu Etieni gbaa 'e [s]ia, 'bhɛ- 'mu wisia -a ta 'ebebele, 'bhɛ- -o -ja -a binle.

³ 'Dun- 'bhe 'waati 'e ba, Solu 'yaa- do 'zi 'egloole, 'kooko- -e Zesu 'yi mu -ledo' 'e sie 'fenfen. -E -yaa wla 'zi 'fe 'tole- 'fe 'bhe [l]a, 'bhɛ- 'kee- -yaa Zesu 'yi mu 'la ye, 'kee- -yaa kle 'gwilaan- 'le oo, 'kee- -yaa kle 'le 'le oo, -e -yaa -o 'kpen kun fangan- ma, 'bhɛ- -yoo bɔ -kaso 'yi.

Filipu -o -Jan 'Nr-ale- 'e 'wo zii' Samari 'kleen 'yi

⁴ Zesu 'yi mu 'la [k]aan 'eke- ma, 'mu -yaa ge 'zi -Jan 'Nr-ale- 'e 'wolele yrenkpen- [nɔɔ].

⁵ 'Bhe 'yi, -o -yaa -o do sii Filipu, 'bhe gele Samari 'kleen 'e 'yi -wa do ta, 'ke 'bhe Mɛɛ -Bhe Mi Kri- 'e -jan 'e 'wole 'bhe -wa 'e ta mu 'e ni.

⁶ -Zamaa' 'srɛ 'kpen 'yaa- 'e 'trɔnkpa zii' Filipu 'wojan- mu 'e [l]a 'elrele, -o -yaa -a kle 'sole- maza mu 'la 'ma zii', 'bhe 'pegee 'ke -o 'mu 'ye 'ezin- bhe 'mu -zayi'.

⁷ Wlan 'e ni, lli -yɔɔ' mu -yaa mɛɛ 'la zan mu zi, Filipu -yaa 'bhe lli -yɔɔ' mu 'e -gbin 'zi 'bhe zan mu 'e zi. -O go bhla zi 'bhe mɛɛ mu 'e zi, -o -yaa -gbekan' 'egloole 'elwale 'pe, 'bhɛ- -o go 'te. 'Bhe- 'ezin- -flugba -bebe 'pegee mɛɛ gaan 'siele- mu -bheela.

⁸ 'Bhe [k]la zrukpaaza -gbɛɛ 'le 'bhe Samari -wa 'e ta.

⁹ -O -yaa 'bhe -wa 'e ta mɛɛ do sii Simo. 'Bhe 'nule- [m]wa 'yee- -wa do 'kpo 'e ta Filipu 'lɛɛ. 'Bhe 'yaa- 'srɔn maza mu kle 'bhɛ- 'bhe 'yaa- Samari mu 'e 'kpeeleni zii' -o ma. 'Bhe- 'bhe 'yaa- 'bhe 'gbu kle 'zi mɛɛ gbilaan do 'le.

¹⁰ 'Bhela- -yile, 'kee- kpa -nɛ matruɲɛ mu ta oo, 'kee- kpa mɛɛ gbilaan mu ta oo,

-o 'kpen 'yaa- -o 'trɔnkpa -a ni 'elrele. -O 'kpen 'yaa- pe -a ma dɔɔ: «Mɛɛ-gloɔn 'lɛ- -yoo 'ke -Waanbhaa' a -gloɔya' 'gbu 'e 'bhɛ- 'le, -o -gloɔya' 'la sii: «-Gloɔya' -gbɛɛ.»

¹¹ -O 'kpen bɔole -yaa -a ma, 'bhɛ- -o -yaa -o 'trɔnkpa- -a ni 'elrele. -Amasroi -e [m]wa gban -o ba 'bhɛ- -e -yaa -o 'kpeeleni zii' -yaa' 'srɔn maza mu 'e 'le.

¹² 'Dun- Filipu -Waanbhaa' a -bh- lengbeya -Jan 'Nr-ale- 'e 'pegee Zesu Kri- 'e -Jan 'Nr-ale- 'e 'wole- -o ni, 'ke -woo 'kpale 'bhe -jan 'e 'yi. 'Bhe- Filipu -yaa' 'gwilaan- mu 'pegee -yaa' le mu 'e wiɲfia -yi ba.

¹³ 'Ali- 'yee- Simo 'gbu 'e [k]paa Filipu 'wojan- 'e 'yi, 'bhɛ- 'bhe 'a 'wiɲfia -yi ba 'ezin-; -e -yaa Filipu zi, 'bhe 'yaa- 'sole- maza -gbɛɛ mu 'la 'pegee 'kpeeleni maza mu 'la kle 'zi -a -yɛ ma, 'mu 'yaa- -a -liibhaa' zii'.

Zesu 'winbɔwo mu 'e -woo 'seriwo zii' Samari 'kleen 'yi Zesu 'yi mu 'e ma

¹⁴ Zesu a 'winbɔwo mu 'la 'yaa- Zeruzalemu, 'mu 'a 'male- dɔɔ Samari 'kleen 'e 'yi mu 'e 'ke mu -o [k]paa -Waanbhaa' a -jan 'e 'yi, 'ke -o Piri 'pegee Zaan 'winbole 'mu ta ye.

¹⁵ Piri 'pegee Zaan 'bhɔle- Samari, 'ke -woo 'seriwole 'bhe [nɔɔ] Zesu 'yi mu 'e ma, 'kooko- mu *Lii 'Wen' 'e 'srɔwo.

¹⁶ -Amasroi -a 'san -woo kpa Zesu 'yi, -woo wiɲ- drɔn -la [f]ia -yi ba Mɛɛzan Zesu 'to 'yi, 'dun- Lii 'Wen' 'e 'bhe 'laa zinale -li -o do 'kpo ta.

¹⁷ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Piri 'pegee Zaan 'mu gbɛkpa- -o ta, 'bhɛ- 'ke -o Lii 'Wen' 'e 'srɔwole.

¹⁸ Simo 'a 'yelawoa 'bhii- Zesu a winbɔwo mu 'e -woo gbɛkpalawoa Zesu 'yi mu 'e ta, 'bhɛ- 'mu Lii 'Wen' 'e 'srɔwoa-; 'ke -ya pele- dɔɔ -e -goli' 'nale- 'mu ni.

¹⁹ 'Bhe- -ya [p]ia 'mu ni dɔɔ: «-Ka 'bhe 'sen yeke- 'e 'na 'mi ni, 'kooko- 'ke 'mi 'ŋ gbɛkpa- mɛɛ 'la zan ta 'bhe zan so Lii 'Wen' 'e 'srɔwole.»

²⁰ 'Dun- Piri 'a zikpa- -a ni dɔɔ: «Bhaa 'bhi 'pegee 'yaa- -goli' 'e 'ka 'kpen 'sie 'eke- zi; -amasroi, Waanbhaa' pe 'la na mɛɛ ni bhaama, a Lii 'wen' 'e, 'bhi 'kpee ma, 'kee- -goli' gbawoa- 'o ni, 'bhɛ- 'yee -Waanbhaa' nu 'bhe 'na 'sen' 'e 'nale- 'e ni.

²¹ 'Woo- -za 'la 'bhe kle 'zi -gɛ bhe, 'bhi do 'pegee 'e 'cien do 'kpo 'laa -o 'bhe ba; -amasroi 'e zru 'e 'ledɔole laa -o -Waanbhaa' -yɛ 'yi.

²² 'Ploo- -e -za 'yɔɔ- 'la -dwa 'e 'kpee 'bhe ma, 'bhɛ- -sromabɔ Mɛɛzan -Waanbhaa' ni, 'kooko- 'ke 'bhe so klele-, -yoo 'e 'kpee- jan- -yɔɔ' 'e -sroma yan.

²³ -Amasroi 'an [j]a 'bhii- zran 'pegee yiɛnya 'te -le 'e zru ba, 'bhɛ- -za 'yɔɔ- gbɛbɔole -o 'e ta.»

²⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- Simo 'a zikpale Pieri 'pegee Zaan ni doo: «'Ka mu 'gbu, -ka -sromabo Meezan ni 'η ni, 'kooko- 'ka 'danjan 'la [woa bhe, 'bhe 'laa 'η kun.»

²⁵ 'Bhe blaana, Pieri 'pegee Zaan [bwa Zesu Krisi 'sreya- klele ma 'ke -o Meezan a -Jan 'Nrале- 'e wo mεε mu 'e ni. 'Bhεε- -o niina- bhla zi Zeruzalemu, -o -yaa -Jan 'Nrале- 'e 'wo zii' Samari -wa 'fiεntronne mu 'e -bebe ta.

Filipu 'pegee Etiopi yeta mi -gbεε do a -za

²⁶ Meezan a -mlεkε' do 'a [pia Filipu ni doo: «'E 'wlen- doo, 'bhεε- 'e ge weyi- ba -yre ta. Zi 'la da Zeruzalemu, 'bhεε- -e kan Gaza, 'bhe zi 'e 'si, mεε laa kan 'bhe zi 'e zi.»

²⁷ Filipu 'e 'wlenle-, 'kee- gele- 'bhe [nɔɔ 'te blaale-, 'bhεε- 'kee- Etiopi mi do yele-, 'gwlaan- -trɔ -le -yaa 'bhe 'le. 'Bhe 'yaa- Etiopi 'kleεn 'e ta -bhleŋgbe le 'e 'bhe a yeta mi -gbεε do 'le. -O -yaa 'bhe -bhleŋgbe le 'e sii Kandasi. 'Bhe a -naflo 'e 'kpen gbεkpaale -yaa 'yee- mεε 'e 'yela- 'koo. -E -yaa da 'zi Zeruzalemu -Waanbhaa' gbayre nɔɔ-.

²⁸ 'Bhεε- -a niina- bhla 'e zi -yaa' 'kleεn 'e 'yi, -a yaale -yaa -goŋ 'la 'ke wi -soo' mu 'bhe glaana 'bhεε- 'yi, 'bhεε- -e -yaa -Waanbhaa' -lela' janwo mi Ezai 'a 'sewe 'e tape 'zi 'eglole.

²⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke Lii 'Wεŋ 'e -ya pele- Filipu ni doo: «'E 'mabεεn- wi -soo' -goŋ 'la bhe -a -din!»

³⁰ Filipu 'e 'mabεεnle blaale- 'bhe -din, 'kee- Etiopi mi 'e 'weli- male-; 'bhe 'yaa- -Waanbhaa' -lela' janwo mi Ezai a 'sewe 'e yre do -la tape 'zi. -Ayile 'ke Filipu 'a 'lrokpale doo: «'Yoo- 'sewe 'la tape 'zi bhe 'ya 'yima zii' εε?»

³¹ Etiopi mi 'e pe Filipu ni doo: «'N so -a -yimale 'nale- -a ma 'ke mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa -yipεle 'η ni εε?» 'Bhe 'yi 'te, 'kee- Filipu 'siile 'kaa 'bhe 'nu 'san -a zi wi -soo' -goŋ 'e 'yi, 'bhεε- 'bhe yalaa' -a -din.

³² Filipu 'yalaa' -a -din 'te. -E -yaa Ezai 'a 'sewe yre 'la tape 'zi 'bhe -le -ge:

«-E -yaa 'bhii- -bhlaa 'la -wa [kwan, 'bhεε- -woo ge 'zi 'kele- -a dεyre nɔɔ-,

'bhεε- -e -yaa 'bhii- -bhlaane' do 'la 'ke -wa ciε takan' zii' -e bo -a 'bhobho 'le.

³³ -Wa -veela, 'bhεε- waa 'zoo 'nale- -a ni. -Dele nu 'solε- -yaa' pe kluε -janwole εε? -Amasroyi -o -dan' 'kpalaa- -yaa' pe 'tre ta 'e ma.»

³⁴ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Etiopi mi 'e -e Filipu 'lrokpale doo: «'E 'zoole- -a pe 'η ni doo, -Waanbhaa' -lela' janwo mi 'e -yoo -we 'zi de 'gbu -la -le -gee' bhe εε? -Yoo -we 'zi -a 'gbu -la -le -taa- -yoo -we 'zi mεε -bhεεke' -la -le εε?»

³⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke Filipu Zesu a -Jan 'Nrале- 'e 'wole -a ni; 'ke -ya san -e -yaa -Waanbhaa' 'sewe yre 'la tape 'zi 'bhe ma.

³⁶ -O -yaa ge 'zi -balo klelele, 'ke -o gele- 'tenle- tobhle do ma. 'Bhεε- Etiopi mi 'e pe Filipu ni doo: «'Yi -le -ge! -Mele -a to 'bhεε- 'yaa so 'η 'wiinfele -yi 'lεε- ba Zesu 'to 'yi εε?»

³⁷ ['Bhe 'yi 'te, 'ke Filipu 'a 'pele -a ni doo: «'Ke 'yee [kpaa -a -yi kpataakpa 'bhii- Zesu Krisi -le 'ke -Waanbhaa' Gbe 'e 'le, 'bhεε- 'η nu 'solε- 'e 'wiinfele -yi 'lεε- ba.» 'Bhεε- 'yee- Etiopi mi 'e -ya -lεkwana doo: «-Aani', 'mi 'kpale- -o -a -yi 'bhii- Zesu Krisi -le 'ke -Waanbhaa' Gbe 'e 'le.»]

³⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke -ya pele- 'kaa -o yaa wi -soo' -goŋ 'e dula-, 'bhεε- 'ke Filipu 'pegee 'yee- Etiopi mi 'e gele- -yi 'e ba, 'bhεε- 'ke Filipu 'a 'wiinfele -yi 'e ba 'te.

³⁹ -O 'pwele- blaana -yi 'e ba, 'ke Meezan Lii 'e Filipu 'sile 'a -din, 'ke 'bhe gele- Filipu 'le. Etiopi mi 'e 'yre 'laa 'kpale- -a ma 'ezin- -titi, 'bhεε- 'duŋ- -e -ja -yaa' 'taa 'e ta -a zrukpaale 'le.

⁴⁰ Filipu -ja -a 'gbu 'yele- Azoti -wa 'e ta. 'Bhεε- -e -yaa Zesu a -Jan 'Nrале- 'e 'wo zii' mεε mu 'e ni -wa 'tole- -wa 'bhe ta: 'ke -ya san Azoti, 'bhεε- 'kee- ge 'tenle- Sezare -wa 'e ma.

9

Solu 'a 'gbu [naa Zesu ni gɔnε- 'la gbεεn-

¹ 'Bhe 'waati 'e ba, Solu -yaa -gblaana [kla zii' Meezan Zesu a -klanlana mu 'e 'yi 'ezin- doo 'ke -yoo [kwana -e nu -o dele. 'Bhela- -yile 'kee- gele- 'tenle- 'sraka 'lena mi -kunlii gblaana 'e ma.

² 'Bhεε- 'ke -ya pele- 'bhe ni doo 'bhe 'sewe mu 'kpa 'a 'koo; -e -yaa zi 'bhii- -e ge 'bhe 'sewe 'e 'na Zuufu mu daanfe' -kunlii mu 'e ni Damasi -wa 'e ta. 'Ke 'bhe [kla 'kee- mεε 'oo mεε 'la zan [ya 'bhe daanfe' mu 'e [la, 'ke 'mu -o Meezan Zesu a zi dree 'e ta, 'kee- [kla 'gwlaana- 'le oo, 'kee- [kla le 'le oo, -e so 'mu 'kunle, 'bhεε- -e 'mu yre; 'bhεε- -e nu 'mu 'le Zeruzalemu.

³ 'Bhe 'ya 'e 'yi, 'yee- Solu ge bhla zi Damasi 'taa 'e ta, -e bholaowa 'bhe -wa 'e -din, 'ke 'tebhile -yrayra do dale- laanima blaale-, 'bhεε- 'ke 'bhe 'bhile- 'e zenle- -a zi.

⁴ 'Bhe klele 'te, 'kee- baale' 'tre ma, 'bhεε- 'kee- -weli' do male- doo: «'Solu, Solu, -mele -kla, 'bhεε- 'yoo- -yrenkpa' zii' 'η ta εε?»

⁵ 'Bhεε- 'ke 'yee- Solu -za 'yilrokpale doo: «-Dele 'e 'le εε, Meezan?» 'Bhεε- 'bhe -weli' 'e pe 'yee- Solu ni doo: «'Yoo- -yrenkpa' zii' 'mi Zesu -la ta bhe.

⁶ 'Duŋ- 'e 'wlen-, 'bhεε- ge 'e 'lεε Damasi -wa 'e ta. 'E nu -za 'la klele -o nu 'bhe 'yaanpele 'e ni 'bhe [nɔɔ.»

⁷ 'Dun- mɛɛ 'la zan mu 'pegee 'yee- Solu -yaa ge 'zi 'eke- zi 'yee- Damasi 'taa 'e ta, 'mu 'srinna- -gblaana 'e 'koo, 'bhɛɛ- 'mu tagale □bwa. -O 'trɔn 'yaa- mɛɛ -weli' 'e ma; 'dun- -o -yre 'laa -yaa mɛɛ 'kedo- 'kpo ma.

⁸ 'Bhɛ klele 'te, 'yee- Solu 'e 'wlenle-, 'ke -ya -yre 'liiploole; 'dun- yaa -yaa yre ma ye. -Ayile 'ke -wa 'kunle -a gbe ma, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- 'kele- Damasi -wa 'e ta.

⁹ -A -yre 'liitanle □bwa -yrekpa' yaga ta, yaa pe bhlele, 'bhɛɛ- yaa -yi 'mile-.

-Waanbhaa' Ananiasi 'winbwa- Solu ba

¹⁰ 'Bhɛ 'waati 'e ba, Zesu a -klanlana do -yaa Damasi, -o -yaa 'bhɛ sii Ananiasi. 'Bhɛ Mɛɛzan Zesu □ya -yre zi yele do 'yi, 'bhɛɛ- 'bhɛ 'a 'siila- doo: «Ananiasi!» 'Bhɛɛ- -e 'bhɛ 'siiwli- 'e 'lekwan- doo: «Oo, 'ŋ 'gbu -le -ge, Mɛɛzan!»

¹¹ 'Bhɛɛ- Mɛɛzan pe -a ni doo: «'E 'wlen-, 'bhɛɛ- ge blaale- -gbleba 'la -wa sii: <-gbleba 'ledoole> 'bhɛ ta. Ge wla Zudasi ba 'fe 'e □la. 'Kee- □wlaa -a □noo, 'gwlaan- do malroka, -wa sii Solu, 'kee- da Taasi -wa 'e ta. 'E nu bhole -a ta 'ke -ya 'seriwo zii,

¹² 'bhɛɛ- -o mɛɛ 'la zan sii Ananiasi, -e 'bhɛ □ya -yre zi yele do 'yi. 'Bhɛɛ- 'bhɛ □nwa wlae -a ta, 'ke 'bhɛ 'e gbekpale -a -yrebhe' mu 'e ta 'kooko- -e 'so yre ma yele- 'ezin-»

¹³ 'Bhɛ klele 'te, 'ke Ananiasi 'a 'pele doo: «'E! Mɛɛzan, 'an □maa mɛɛ -bebe ta doo 'yee- mɛɛ 'la bhɛ 'e -za 'yoo- -bebe □kla 'yaa- pe mɛɛ 'weŋ mu 'e ni Zeruzalemu.

¹⁴ 'Bhɛɛ- Zeruzalemu *sraka 'lena -kunlii mu 'e 'bhɛ 'seŋ □naa -a ni doo -e nu Damasi -ge, 'kooko- 'kee- mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan mu □ya 'ke 'mu 'e kpa 'e 'to 'e 'yi, -e 'bhɛ zan mu 'kun, 'bhɛɛ- yoo yre.»

¹⁵ 'Dun- Mɛɛzan Zesu pe a ni doo: «Ge a ba, -amasroyi 'mi -le 'a makwan-, 'kooko- -e yewo 'mi ni; -e nu 'mi 'to 'e zronle 'si 'bhɛɛke mu ni, 'bhɛ 'pegee 'mu ta -bhlenge mu 'e ni; 'bhɛɛ- -e nu 'mi 'to 'e zronle Izraeli mɛɛ mu 'e ni 'ezin-.

¹⁶ -E nu -yren mu 'la 'bhlele- 'mi -zayi', 'mi 'gbu nu 'mu 'kpen zronle -a ni.»

¹⁷ 'Bhɛ klele 'te, 'ke Ananiasi gele-, 'bhɛɛ- 'kee- wlae- Zudasi 'a 'fe 'e □la. 'Bhɛɛ- 'ke -ya gbe 'kpale Solu ta, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- doo: «'Ŋ neene- Solu, Mɛɛzan Zesu 'la 'pwela- 'e ba zi 'e 'lii, 'bhɛ -le 'ŋ 'winbwa- 'e ta, 'kooko- 'e so yre ma ye gbe dreewole 'ezin-, 'bhɛɛ- 'e so 'pale 'ke Lii 'Weŋ 'e 'le.»

¹⁸ 'Bhɛ yre do 'kpo 'e □noo bhe, 'ke pe 'ke mu gole- Solu 'yre ba, 'bhɛɛ- 'ke 'mu baale' 'bhii- kaa kloo mu gbɛɛn-, 'bhɛɛ- 'kee- yre ma yele- 'ezin-. 'Bhɛɛ- -ya -wlenle', 'ke -wa wiinfele -yi ba Zesu Krisi 'to 'yi.

¹⁹ 'Bhɛ blaana, 'kee- pe bhlele-, 'bhɛɛ- 'ke fanjan- dole- -a ta. Solu □bwa Damasi,

'bhɛɛ- -e -yrekpa' 'dama □kla Zesu a -klanlana mu 'e -din.

Solu -o -Waanbhaa' a -Jan 'Nrале- 'e 'wo zii' Damasi

²⁰ 'Bhɛ 'waati do 'e □noo bhe, 'ke Solu -Waanbhaa' a -Jan 'Nrале- 'e 'wole 'sanle Zuufu mu daanfe' mu 'e □la, doo Zesu -le -yaa 'ke -Waanbhaa' Gbe 'e 'le.

²¹ Mɛɛ 'la zan mu -yaa -a wojan mu 'e 'ma zii', -e 'mu 'kpeelenia, 'bhɛɛ- 'mu 'yaa- pe 'zi doo: «Mɛɛ 'leɛ- 'yele- 'laa -yaa -yrenkpa' zii' mɛɛ 'la zan mu -yaa Zesu 'to 'e wo 'zi Zeruzalemu -wa 'e ta 'mu ta eɛ? 'Bhɛɛ- yaa nule -ge 'yee- Zesu 'yi mu 'e 'wola- 'kaama- eɛ? 'Bhɛɛ- -yaa nule 'wola- 'kun zayi', 'ke -yoo yre, 'bhɛɛ- -e ge -o -le 'sraka 'le na -kunlii mu 'e ta Zeruzalemu -wa 'e ta ye eɛ?»

²² 'Dun- yi 'oo yi, fanjan- baana 'yaa- do 'zi Solu ta; 'bhɛɛ- -e -yaa' -Waanbhaa' a -jan 'e 'wo zii' fanjan- ma. 'Bhɛɛ- 'kee- -yaa pe Zuufu mu 'la 'yaa- Damasi 'mu ni doo Zesu -le 'ke Mɛɛ -Bhee Mi Krisi 'e 'le, 'mu 'liibhaale -yaa bo 'mu ma.

²³ 'Bhɛɛ- 'dun- -yrekpa' 'dama 'kanle-, 'ke Damasi Zuufu mu 'e -wa 'kpale do ma doo -o Solu dele-.

²⁴ 'Dun- -o 'du 'la □kpa Solu ma, mɛɛ 'ke mu 'a 'kpeelakaan 'bhe ma. Mɛɛ mu 'e 'yaa- -o -yrekpa' zii' -waa' -wa 'kpee 'wlayre- mu 'e ba -yrekpa' 'pegee -bi zi, 'kooko- 'ke -o Solu □ya -wa de.

²⁵ 'Bhe klele 'te -bi do zi, 'ke Solu zi mu 'e -wa bole cie do 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -o 'sanle 'kele- 'fegwle- 'e ta; 'bhɛɛ- 'ke -wa zinale 'fe gwle 'e -zanta'.

Solu -o Zeruzalemu

²⁶ 'Bhe blaana, Solu -ja Zeruzalemu. -E bhole 'bhe □noo 'te, 'ke -ya pele- doo -e gele Zesu a -klanlana mu 'e ba; 'dun- 'mu 'kpen 'yaa- -gblaana 'zi -a -leɛ. -Amasroyi 'bhe mu 'kpale- laa -yaa -yi 'bhii- -e -kla 'ke Zesu a -klanlana kplankplan do 'le.

²⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke Banabasi gele- 'yee- Solu 'le -a zi Zesu a 'winbowo mu 'e ba. 'Bhɛɛ- -e Mɛɛzan □ya gone- 'la gbɛɛn- Damasi zi 'e 'lii, 'bhɛɛ- 'bhe -janwo -a ni gone- 'la gbɛɛn-, Banabasi 'bhe -za mu 'e 'yigoonna -o ni. 'Bhɛɛ- 'ezin- Solu Mɛɛzan a -Jan 'Nrале- 'e □woa mokpen' 'yre ma gone- 'la gbɛɛn- Damasi -wa 'e ta 'ke yaa gblaana, Banabasi 'bhe -za 'e 'kpen 'yigoonna -o ni.

²⁸ -A 'san 'bhe yi 'e ma, Solu □bwa Zesu a winbowo mu 'e zi. 'Bhɛɛ- -o 'pegee 'mu □yaa 'eke- zi 'ke -o ge Zeruzalemu -wa 'e 'kpee yrekpen- □noo, -Jan 'Nrале- 'e 'wolele mɛɛ mu 'e ni -o zru ba -doo 'le Mɛɛzan 'to 'e 'yi.

²⁹ 'Bhe 'yi bhe, Zuufu mu 'la □yaa Greki wli pe, 'yee- 'pegee 'mu 'yaa- zaabo

-Waanbhaa' a -jan 'e ta; 'bhela- -za 'yile-
mu [yaa -a de yre -glin 'zi.

³⁰ 'Bhe klele 'te, -a neene- Zesu 'yi mu 'e
'mu 'bhe 'male, 'ke 'mu gele- 'kele- Sezare
-wa 'e ta, 'bhe blaana 'ke -wa pele- -a ni doo
-e ge Taasi.

³¹ 'Kee- san 'bhe 'waati 'e ma, Zude 'kleen
'e 'pegee Galile 'kleen 'e, 'bhe- Samari
'kleen 'e 'yi Zesu 'yi mu 'e 'kpen 'yaa-
yilabla 'yi. Fangan- -yaa -o ta, 'bhe-
-o -yaa gbalaan Meezan -Waanbhaa' -lee.
-Waanbhaa' Lii 'Wen 'la 'yaa- bho 'zi -o ba,
-o baan' 'yaa- [kla zii' -o ba.

Pieri Ene 'bheela- Zesu 'to 'yi

³² Pieri -yaa 'kaan zii' 'kee- Zesu 'yi mu 'e
taglin yrekpen- [nno. -Yrekpaa' do, -e -ja
Zesu 'yi mu 'e 'ke mu taglinle -wa do ta, -o
-yaa 'bhe -wa 'e sii Lida.

³³ -E [bhwa 'bhe [nno mee do ta. 'Bhe lee
'srwaa- -le -yaa bhe 'ke 'bhe yilale -o ga 'e
'koo 'bhe 'yila- -saa 'e ta. -O -yaa 'bhe mee
'e sii Ene. -E -yaa 'ke -flugba 'le.

³⁴ 'Bhe 'yi, 'ke Pieri 'a 'pele -a ni doo:
«Ene, Zesu Krisi 'e 'bheela-! 'E 'wlen-
'bhe- 'e 'yila- -saa 'e 'si.» 'Bhe yre do 'kpo
'e [nno bhe, 'ke -ya -wlenle'.

³⁵ 'Bhela- -yile, 'ke Lida -wa 'e ta mu
'e 'pegee Saron -gbanglo 'yi mu 'e 'kpen
'yee- mee 'e 'bheele- yele-, 'ke -woo 'kpale
Meezan Krisi 'yi 'bhe- 'ke -woo 'gbu 'nale-
'bhe ni.

Dookasi bweza gale ba

³⁶ Le do -yaa Zope -wa 'e ta Zesu a
-klanlane mu 'e ba, -o -yaa 'bhe sii Tabita;
-o -yaa 'bhe 'to 'e pe 'ezin- Greki wli 'e 'yi
doo Dookasi; 'bhe 'yi -le doo: «Zaan.» 'Bhe
le 'e 'yaa- -za 'wlan -bebe kle mee mu ni
'bhe- -e -yaa bho 'kooftenzan mu 'e ba.

³⁷ Pieri -yaa 'waati 'la ba Lida -wa 'e
ta, 'ke ga 'yee- Dookasi 'kunle, 'bhe- 'kee-
gale-. -O yanle -a gbaa 'e 'felele, 'ke -o
so 'kpale 'bhe ma, 'bhe- 'ke -o gele- 'bhe
'kpaale- 'sangaso 'kpee 'e do [la.

³⁸ Zope 'pegee Lida -wa mu 'e 'plengole
'la 'yaa- 'eke- ma 'egboonle bhe, Zesu 'yi
mu 'la 'yaa- Zope -wa 'e ta, 'mu 'a 'male-
'kaa Pieri [nwa Lida -wa 'e ta, 'ke 'mu mee
ple winbole -a ta doo 'mu -sromabo -a ni,
'bhe- -e nu blaale- 'saanibhe -o ta.

³⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke 'woo- mee ple 'e gele
Pieri 'siile- 'bhe yre do 'e [nno bhe, 'ke 'yee-
Pieri 'e 'wlenle- 'kee- nule- -o zi. -O bhole
Zope, 'ke -o gele Pieri 'le Dookasi gbaa
'e [yaa 'sangaso 'kpee 'la [la 'bhe [nno.
'Bhe-, 'ke glaane mu 'e 'kpen -o mabeenle
'yee- Pieri -din 'bhe- 'ke -o wisile. 'Yee-
Dookasi dune- mu 'pegee dunc- tralape mu
'la 'srala- -o ni -e -yaa -a -yre ma 'waati 'la
ba, 'ke -o 'mu 'kpen zronle- Pieri ni.

⁴⁰ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Pieri mee mu 'e 'kpen
'pwele 'peeli-, 'bhe- 'ke -ya 'kpo zenle- 'tre

ma, 'ke -ya 'seriwole -Waanbhaa' ni. 'Bhe
blaana, 'ke -ya -leklale gbaa 'e ta, 'bhe- 'ke
-ya pele- doo: «Tabita, 'e 'wlen-!» 'Bhe
klele 'te, 'ke Tabita 'e 'yre 'liiploole, 'kee-
Pieri 'yele, 'bhe- 'kee- yaale'.

⁴¹ -Ayile, 'ke Pieri 'a 'kunle -a gbe ma
'bhe- 'ke -ya -lawlenle. 'Bhe blaana, 'ke
Pieri Zesu 'yi mu 'e 'pegee glaane mu
'e 'siile, 'bhe- 'kee- Dookasi 'yre male 'e
zronle- -o 'kpen ni.

⁴² Zope -wa 'e ta mu 'e 'kpen 'yee- Dookasi
bweza 'e gale ba 'e 'bhe [maa; 'bhe- mee
-bebe 'e [kpa Meezan Zesu 'yi.

⁴³ 'Bhe blaana, 'ke Pieri bole- Zope 'waati
sa. -E [bwa -zeri mi do ba, -o -yaa 'bhe sii
Simo.

ZESU 'WINBOWO MU 'E -WOO -YAA' -JAN 'NRALE- 'E 'WO ZII' ZUUFU KLE MU 'E BA

10

Pieri -ja Koonε ba

¹ Mee do -yaa Sezare, -o -yaa 'bhe sii
Koonε. -E -yaa 'ke Rome mu a -srwase'
-kunlii do 'le -srwase' 'ledo- ta, -o -yaa 'bhe
-srwase' 'ledo- 'e sii: «Itali -srwase' 'ledo-».

² -E -yaa gbalaan -Waanbhaa' -lee, 'bhe-
-e -yaa -Waanbhaa' gba 'yee- 'pegee -yaa'
'fa [la mu 'e 'kpen. 'Bhe- -e -yaa bho
'ebebele Zuufu mu 'e -waa' 'kooftenzan mu
'e ba -a 'koope- mu 'le, 'bhe- -e -yaa 'seriwo
-Waanbhaa' ni 'waati 'e 'kpen ba.

³ Yi do 'le, 'ke -yrekpaa' -naa gban 'kanle
'lere bhe yaga, 'bhe bhla 'e ba, 'ke -yre zi
yele do 'klale -a -yre ba. 'Bhe -yre zi yele
'e 'yi, -a -yrekpaa kpataakpa -Waanbhaa' a
-mleke' do ma, 'ke 'bhe 'wlale -a ta, 'bhe-
'bhe 'a 'siila- doo: «Koonε!»

⁴ -Ya -yrekpale -mleke' 'e ta siin -gbalaan
'e 'koo, 'kee- 'bhe 'lrokpale doo: «Mele
-kla εε Meezan?» -Mleke' 'e pe -a
ni doo: «-Waanbhaa' 'yaa- 'seri mu 'e
'lekwan-, 'bhe 'pegee 'e -za 'wlan mu 'la
kle 'kooftenzan mu 'e ni -e 'mu 'kpen [ya,
'bhe- 'e -za -dwa -a 'kpee 'yaa- -za 'wlan
mu 'e ma.

⁵ -Ayile, mee mu winbo -zon Zope -wa 'e
ta, doo -o ge Pieri 'la -wa sii Simo 'bhe 'sii.

⁶ -A zenle -o -zeri mi 'la -wa sii Simo
'bhe- ba; 'bhe a 'fe 'e 'bhe -o weyi- 'e 'le
ma.»

⁷ -Mleke' 'e 'yanle- 'bhe -jan 'e 'wolele 'a
ni, 'bhe- 'bhe gele blaana, 'ke 'yee- Koonε
-yaa' 'fe 'e [la yewone ple 'siile, 'bhe 'pegee
-a 'gbu gooba -srwase' mi 'la -Waanbhaa'
-lee gbalaanya -yaa 'bhe 'yi bhe.

⁸ 'Bhe- -e -za 'la [ya, -e 'bhe 'kpen
'yigoonna -o ni, 'bhe- -yoo winbwa- Pieri
ba Zope -wa 'e ta, 'ke -o gele-.

-Waanbhaa' pe do -zronna Pieri ni -yre zi yeke do 'yi

⁹ 'Bhe ta tooklin- yi 'e 'le, 'yee- Koonεε a 'winbowo mu 'e 'yaa- gelawo zii' -waa' 'taa' 'e ta, 'bheε- -o □bhwa Zope -wa 'e -din 'waati 'la ba, -yrekpa'a' bho bhla 'e -din, 'bhe 'waati do 'kpo' 'e ba, Pieri -saan 'fe' 'e 'wiinj-, -a 'seriwo -zayi'.

¹⁰ 'Bheε- 'duj-, gbɔn -yaa 'yee- Pieri dε 'zi, 'bheε- -o -yaa -a -lεwεε' kpo kle 'zi 'waati 'la ba, 'ke -Waanbhaa' pe do zronle- -a ni -yre zi yeke do 'yi.

¹¹ 'Bheε- -e lafle' 'e 'liigole 'pegee pe do □ya, 'bhe pe 'e 'yaa- 'bhii- sogbe -gbene do gbene: 'bhe sogbe 'e 'yrele- yaa' 'bhe zεj yizie 'e ta, 'bheε- 'bhe 'yaa- da 'zi laanima 'ke 'bhe nu zinale' 'tre ma.

¹² Wi 'e 'kpen -gloon -yaa 'bhe sogbe 'e 'yi: 'tre ta wi mu 'la 'kpen 'taawo- 'mu gaan yizie ta, 'bhe 'pegee 'tre ta wi mu 'la 'kpen glaan 'mu vi ta, 'bheε- 'si maanne- mu.

¹³ 'Bhe klele 'te, 'ke mεε -weli' do 'a 'pele Pieri ni dɔo: «'E 'wlen- 'bheε- wi mu 'la bhe -o dε, 'bheε- 'yoo- bhle!»

¹⁴ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Pieri 'a 'pele dɔo: «'Yooye-! Mεεzan, 'o mɔo Zuufu mu a 'seri 'tonj' 'e ta, wi -gloon mu 'lεε- 'mu 'trinj -o; -ayile 'naa -o 'kedo- 'kpo' 'bhlele- -lido.»

¹⁵ 'Bhe 'yi bhe 'ezin-, mεε -weli' 'e -ya pe gbe ple mi □woa Pieri ni dɔo: «'Ke -Waanbhaa' 'a □pia pe 'la ma 'kaa' 'bhe -o 'wenj, 'bhi 'laa' 'bhe 'yele- 'bhii- pe 'trinje.»

¹⁶ -E 'yee- mεε -weli' 'e □maa -gloon yaga, 'bheε- 'yee- sogbe -gbene 'e -ja lafle' 'yi -a -zanta'.

Koonεε a winbowo mu 'e 'wla bhla zi Pieri ba

¹⁷ Pieri zrubatedole -yaa, 'bhe 'pegee -e -yaa -a 'kpeeledan 'zi -e -yre zi yeke 'la □ya 'bhe 'yi 'e ma 'waati 'la ba, 'ke Koonεε mεε 'la zan mu winbwa- -a ta, 'mu wlale- Zope -wa 'e ta. 'Bhe mu -zeri mi Simo a 'fe' 'e malrokpa'a, 'ke -o gele- dulale' 'bhe 'fe' 'e 'le ma.

¹⁸ 'Ke -o mεε mu -lrokpale dɔo: «-O Simo 'la sii Pieri -a zenle -o 'fe' 'lεε- 'bheε- □la -ge εε?»

¹⁹ 'Bhe 'waati 'e ba, 'ke 'yee- Pieri -o -a 'kpeeledan 'zi -li -e pe 'la □ya 'bhe 'yi -o 'kela 'le 'bhe ma. 'Bhe 'yi 'te, 'ke Lii 'Wεj 'e -ya pele- -a ni dɔo: «'E 'yrekpa laale doo, mεε yaga -o 'e ziglin- 'zi.

²⁰ 'E 'wlen-, zina- 'tre ma, 'bheε- 'bhi 'pegee 'woo- mεε mu 'e 'ka ge 'eke- zi 'saanibhe; 'yaa 'e -gbedole gele ma -o zi. -Amasroyi 'mi -le -o winbwa- 'e ta.»

²¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri zinale, 'kee- gele- 'woo- mεε mu 'e ta; 'bheε- -e pe -o ni dɔo: «'Ka -o mεε 'la zan -glin 'zi 'mi -le 'kele-, 'bheε- 'ka □nwa win 'e -dela ma -ge εε?»

²² -Ayile, 'ke -wa zikpale Pieri ni dɔo: «-Srwase' mu -kunlii 'la -wa sii Koonεε 'bhe -le 'o 'winbwa□ 'e ta. Mεε wlan -le 'kele-, 'bheε- -e gbilaan -Waanbhaa' -lεε, 'bheε- Zuufu mu 'e 'kpen 'a 'to wlan pe. 'Bheε- 'duj-, -Waanbhaa' a -mleke' do 'a □pia -a ni dɔo -yoo 'e 'sii -a ba 'fe' 'le ma, 'kooko- -e so 'e 'wojan- mu 'e 'ke 'male.»

²³ 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri -o wlale- 'fe' 'e □la; 'ke -yoo 'cieya- klele- 'bhe -bi do 'kpo' 'e zi. 'Bhe ta tooklin- yi 'le, 'ke Pieri 'pegee 'woo- mεε mu 'e -o dɔle- Sezare 'taa' 'e ta. 'Duj- -a nεεnε- Zesu 'yi mu 'la 'yaa- Zope 'mu 'ke mu -ja -o zi 'bhe' 'taa' 'e ta.

Pieri -wlaa Koonεε ba -le ma

²⁴ Pieri 'pegee -a zi mu 'e □wlaa Sezare -wa 'e ta -yrekpa'a' ple mi 'e ma. Koonεε 'pegee -a -bhoo mu 'e, 'bheε- -a bhεgwlen mu 'e, -o 'kpen 'yaa- Pieri 'magben- 'zi 'yee- Koonεε 'gbu ba -le ma.

²⁵ Pieri 'yaa- zan wlale bhla 'la ba Koonεε a 'fe' 'e □la, 'ke 'yee- Koonεε 'gbu Pieri 'pubole, 'kee- baale' -a 'kpo' ta 'bhe gaan -la.

²⁶ 'Duj- Pieri 'a 'lawlenna, 'ke 'bhe' 'a 'pele -a ni dɔo: «'Yooye-, 'e 'wlen-! 'Yaa- 'η 'kunle- 'bhii- -Waanbhaa', 'mi -o 'ke bhaaplenj dɔoj -la -le 'bhii- 'bhi gbene.»

²⁷ 'Bhe 'yi 'te, 'yee- Koonεε 'pegee Pieri -ja wlale 'fe' 'e □la -balo klelele; -e □bhwa mεε -bebe ta 'bhe □noo ye.

²⁸ Pieri pe -o ni dɔo: «'Ka 'gbu 'a 'yaango- dɔo Zuufu mu a 'seri 'e ta, Zuufu mi -kpoɔɔ do 'pegee Zuufu kle do -o dɔ laa -o 'eke- ta -za 'kedo- 'kpo' 'yi, 'bheε- Zuufu mi laa so wlale- Zuufu kle do ba 'fa □la. 'Duj- -Waanbhaa' 'a -zronna 'mi ni dɔo 'naa bhaaplenj 'kedo- 'kpo' 'kunle- 'bhii- bhaaplenj 'trinje- 'le, 'ke 'mi 'η 'plεngo- -a ma.

²⁹ 'Bhela- -zayile, 'ka 'η 'siilawoa 'naa 'η -gbedole nule ma 'ka ba, 'bheε- 'η □nwa blaale-. 'Duj- 'ka 'η 'siila- win 'la ma, -ka 'bhe pe 'η ni.»

³⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke Koonεε 'a 'pele 'a ni dɔo: «'Bhe -yrekpa'a' yizie -le -ge -zon, 'η 'yaa- yromazi 'seri 'e kle 'zi 'waati 'la ba 'bhii- 'waati 'lεε- ba. 'Bheε- 'bhe 'waati do 'kpo' 'e ba, 'η bhe 'mi 'η 'yrekpa, 'ke mεε do 'pwele 'η 'lεε: -a ta dunc- 'e 'yaa- 'epu -yrayrale. 'Bheε- -ya □pia 'η ni dɔo:

³¹ «Koonεε, -Waanbhaa' 'yaa- 'seri mu 'e 'lekwan- 'bheε- -e -za 'wlan mu 'la kle 'kooifenzan mu 'e ni, 'e -za -dwa -a 'kpee 'bhe -za 'wlan mu 'e ma.

³² Mεε mu winbo blaale- Zope, -o Simo 'la sii Pieri 'bhe 'sii zayi'. -A zenle -o -zeri mi Simo 'e ba, 'bheε- 'bhe a 'fe' 'e -yoo weyi- 'e 'le ma.»

³³ 'Bhela- -zayile, 'η mεε mu winbwa- 'e 'siyre- noo- blaale-. 'N 'cie-, 'e nule ma! 'O 'kpen -o -zon -Waanbhaa' -lεε -ge; Mεεzan

-jan 'la □kpa'a 'e 'lii 'kaa 'e 'bhe 'wo 'o ni, 'o □nwa 'o 'trɔnkpa'e 'bhɛ- 'kpen □la.»

Pieri -o Zesu -a -janwo' zii' Kɔɔnɛɛ ba -le ma

³⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri -jan 'e 'wole- 'sanle dɔɔ: «'Mi 'gbu 'a 'yaango- wlan 'e ni -zon 'bhii- -Waanbhaa' laa bhaaplɛŋ mu bago.

³⁵ Drɔɔn', 'si 'tole- 'si, 'bhe 'pegee mɛɛ 'tole- mɛɛ, 'ke 'bhe gbalaan -Waanbhaa' -lɛɛ; 'ke 'bhe zan 'e 'lɛdɔole -o -a -yre 'yi, 'bhe zan -la -za sɔ -a ni.

³⁶ -E -jan 'nrɔle- 'la □woa Izraeli mu 'e ni 'bhe -le Zesu Krisi yilabla 'la □kpa'a -Waanbhaa' 'pegee bhaaplɛŋ mu plɛŋ- 'bhe 'le. 'Bhe Zesu 'e 'bhe -le bhaaplɛŋ mu 'kpen Zan 'le.

³⁷ -Za mu 'la □kla -ge Zude 'kleen 'e 'kpen 'yi, 'kee- san Galile 'kleen 'e ma, 'ka mu 'gbu 'bhe -za mu 'e dɔ. 'Bhe -za mu 'e □kla Mɛɛ Wiinjɛ 'Mi Zaan 'yaa- mɛɛ mu 'e 'sii zii' -o wiinjɛ zayi' -yi 'e ba 'waati 'la ba, 'bhɛ- 'waati 'e blaana.

³⁸ -Waanbhaa' Nazareti mi Zesu makwan- gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhɛ- -e Lii 'Wen 'e -zinaa' -a ta, 'bhe 'pegee -e -gloɔya' -naa -a ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'ka 'gbu 'bhe dɔ. 'Yee- Zesu 'yaa- ge yreklɛn- □nɔɔ 'kee- ge -za 'wlan mu klelele mɛɛ mu ni, 'bhe 'pegee mɛɛ 'la zan mu 'kpen 'yaa- -Setran' a luya 'yi, -e -yaa' mu 'kpen bhee, 'ke -yoo go 'bhe luya 'e 'yi; -amasroyi -Waanbhaa' -yaa -a zi.

³⁹ Zesu -za mu 'la 'kpen □kla Zuufu mu 'e -waa' 'kleen 'kpen 'yi, 'bhe 'pegee Zeruzalemu -wa 'e 'kpee, 'o mɔɔ 'gbu -o 'ke 'bhe -za mu 'e 'srɛ 'le. -Wa □dia, 'ke -wa gbaan -yrigbɛɛle 'e ta.

⁴⁰ 'Dun- -Waanbhaa' 'a -bwela gale ba -a gale blaana -yreklɛn' yaga mi 'e ma, 'bhɛ- -ya □kla 'ke -ya 'gbu 'yre male 'e zɔn mɛɛ mu ni.

⁴¹ -Waanbhaa' laa 'tole- 'ke Zuufu mu 'e 'kpen 'a ye, 'ke yaa 'e go -yoo 'o mɔɔ 'la makwan- 'elwale gban -sɔ 'bhii- -a 'srɛ mu 'mu ba. 'O pɛbhla- 'eke- zi 'kele-, 'bhe 'pegee 'o -yi □mia 'eke- zi 'kele- -a bwele blaana gale ba.

⁴² 'Yee- Zesu -le 'a □pia 'o mɔɔ 'gbu ni dɔɔ 'o -yaa' -jan 'e 'wo mɛɛ mu 'e 'kpen ni; 'bhɛ- -ya □pia 'o ni dɔɔ 'wa 'pe mɛɛ mu 'e ni 'kaa -Waanbhaa' 'yela- □kla mɛɛ -yre male mu 'pegee mɛɛ 'la zan mu -gaa gban mu 'kitikan mi 'le.

⁴³ -Waanbhaa' -lela janwo mu 'e 'kpen 'yela- a -janwoa dɔɔ 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'e □kpa'a -a -yi -e 'bhe zan a -za 'yɔɔ- mu 'e -sroma yan -a 'tɔ -gloɔya' 'e 'srɔyi.»

Lii 'Wen 'e 'naye- Zuufu kle mu 'e ni

⁴⁴ Pieri -yaa -janwo' zii' bhla 'la ba, 'ke Lii 'Wen 'e zinale mɛɛ 'la zan mu 'kpen 'yaa- 'mu 'trɔnkpa zii' -a ni 'mu ta.

⁴⁵ 'Bhe klele 'te, Zesu 'yi mu 'la 'yaa- 'ke Zuufu mu 'le, 'bhɛ- 'ke 'mu -daa Pieri zi Zope, 'mu 'keleenɛɛ 'egbenɛle. -Amasroyi -Waanbhaa' Lii 'Wen 'la □naa, -ya -zinaa' 'ezin- Zuufu kle mu 'e ta.

⁴⁶ -Amasroyi, 'woo- Zuufu Zesu 'yi mu 'e 'yaa- 'mu 'ye zii' 'ke 'mu wli -bhɛke' mu 'pe, 'bhe 'pegee 'ke 'mu -Waanbhaa' a -gbɛnɛya 'e 'tɔbhɔ.

⁴⁷ 'Bhela- -yile, 'ke Pieri 'a 'pele dɔɔ: «Mɛɛ 'la zan mu Lii 'Wen 'e 'srɔɔwoa- 'bhii- -kɔɔ' mu gbɛɛn-, 'o sɔ 'o -bangole 'bhe zan mu 'e wiinjɛle ma -yi ba ɛɛ?»

⁴⁸ 'Bhe 'yi 'te, 'ke -ya pele- dɔɔ -o 'woo- Zuufu kle mu 'e 'wiinjɛ- -yi ba Zesu Krisi 'tɔ 'e 'yi. 'Bhe blaana, 'ke -o -sromabɔle Pieri ni dɔɔ 'bhe bo -o -din -yreklɛn' sa -la.

11

Pieri -o -a dayrɛ pe 'zi Zeruzalemu Zesu 'yi mu 'e ni

¹ Zesu a *winbɔwo mu 'e 'pegee Zesu 'yi mu 'la 'yaa- Zude 'kleen 'e 'yi, 'mu 'a □maa dɔɔ Zuufu kle 'ke mu -dwa -Waanbhaa' a -jan 'e □la 'ezin-.

² Pieri 'nule- Zeruzalemu, 'ke Zesu 'yi Zuufu -kɔɔsɔɔ mu 'e 'lale 'a ta,

³ 'Bhɛ- 'mu pe -a ni dɔɔ: «-Mela ma 'e -ja Zuufu kle mu ba, 'bhɛ- 'ka 'pegee 'mu pɛbhla- 'eke- ta ɛɛ?»

⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri dole- 'yee- -za 'e 'kpen 'yigɔɔnle zi -o ni do do.

⁵ -E pe dɔɔ: «'N 'yaa- Zope -wa 'e ta 'waati 'la ba, 'bhɛ- 'n 'yaa- 'n 'seriwo zii', 'ke 'n -za do yele- -yre zi yele 'yi. 'Bhɛ- 'n 'yreklɛn- pe do zinale ma, 'bhe 'yaa- 'bhii- sɔgbɛ -gbɛnɛ do: -a -yrele' -yaa -a zen yizɛ 'e ta. -E -yaa da 'zi laanima 'bhɛ- 'kee- nu 'n ba -yre ta.

⁶ 'Mi 'n 'yreklɛn- -a ta siin, 'ke 'an 'yiglin-; -ayile 'ke 'n wi 'e 'kpen -gloɔn 'yele -a -yi: wi mu 'la 'taawo- 'mu gaan yizɛ ta oo, srɔpe mu oo, wi mu 'la glaana 'mu vi ta oo, 'bhe 'pegee 'si maanne- mu.

⁷ 'Bhe 'yi 'te, 'ke 'n mɛɛ -weli' do male- dɔɔ: «Pieri 'e 'wlen-, wi mu 'la bhe -o de, 'bhɛ- 'yoo- bhle!»

⁸ 'Bhɛ- 'dun-, 'an 'lɛkwan- dɔɔ: «'Yooye- Mɛɛzan, Zuufu mu wi 'oo wi 'la ye 'bhii- 'o 'sɔɔn 'le 'waa- 'tonj mu 'e ta, 'naa 'bhe wi 'e do 'kpɔ 'bhlele- -lido».

⁹ 'Ezin- 'n 'yee- mɛɛ -weli' 'e □maa -a -we gbɛ ple mi 'e 'yi 'kee- da lafle' 'yi, 'bhɛ- -e pe 'n ni dɔɔ: «'Ke -Waanbhaa' 'a □pia pe 'la ma dɔɔ pe 'wen, 'bhi 'laa 'pele- 'bhe ma dɔɔ 'bhe 'trin- -o».

¹⁰ 'Bhe □kla -gloɔn yaga 'ke 'n 'yee- mɛɛ -weli' 'e ma, 'bhɛ- -a yaga mi 'e blaana,

'bhεε- 'yee- sogbε -gbεne 'ε 'pegee -a -yi pe ma 'ε 'kpen -ja lafle' 'yi.

¹¹ 'Bhe 'waati do 'kpo 'ε ba, 'η 'yaa- 'fe 'la 'bhe □la, 'ke mεε yaga nule- dulale 'bhe 'le ma; -woo winbwa- 'mi ba, 'bhεε- -o -yaa da Sezare -wa 'ε ta.

¹² 'Bhe klele 'te, 'ke Lii 'Wen 'ε -ya pele- 'η ni doo 'η ge -o zi blaale-. -Ayile 'ke 'mi 'pegee 'woo- mεε mu 'ε 'o gele- 'eke- zi Sezare -wa 'ε ta. -Koo' nεεne- 'srwado- 'la 'wole- -ge, 'o 'pegee 'mu -le -ja 'eke- zi -a noo-; 'bhεε- 'o -ja wlale Koonεε ba 'fa □la.

¹³ 'Yee- Koonεε 'gbu -mleke' do -ya gone- 'la gbεen- -yaa' 'fe 'ε □la, -e 'bhe 'yigoonna 'o ni. 'Bhεε- -e pe doo -mleke' 'ε 'bhe 'a □pia -a ni doo: <Mεε mu winbo Zope, -o Simo' 'la sii Pieri 'bhe 'sii zayi'.

¹⁴ -E nu -jan mu 'la 'wole- 'e ni, 'bhi 'pegee 'ε ba 'fa □la mu 'ε 'ka nu gole -za 'yi 'bhεε- -jan mu 'ε ma.>

¹⁵ 'N -janwole 'sanle -o ni -gun, 'ke Lii 'Wen 'ε zinale -o ta 'bhii- -a -lwa -zinaa' -koo' mu ta gone- 'la gbεen- -a zisan' bhla 'ε zi.

¹⁶ 'Bhe klele 'te, Mεεzan -jan 'la □woa 'elwale -so 'ke 'bhe dole- 'η 'kpee, 'bhe -jan 'ε 'bhe -le doo: <Mεε Wiinjfe' Mi Zaan mεε mu 'wiinjia□ -yi ba, 'dun- -Waanbhaa' mu 'ka mu 'pale- 'ke Lii 'Wen 'ε 'bhεε- 'le>.

¹⁷ 'Bhεε- 'dun-, -koo' -koo' 'kpalawoa Mεεzan Zesu Krixi 'yi, 'bhεε- -Waanbhaa' -koo' mu -gbaa pe 'la ba; -yoo -gbaa 'bhεε- pe yeke- do 'kpo 'ε ba 'ezin-. 'Bhe bhla 'ε ba, 'mi -o 'ke -mela -le 'bhεε- 'mi 'η -banjo' -Waanbhaa' zru maza klele 'yi εε?>

¹⁸ -O yanle Pieri 'wojan- mu 'ε 'malele, 'bhεε- 'ke -o tagale bole-; droon' -o -Waanbhaa' 'tobhole -saan 'ke -wa pe doo: <Wlan 'ε ni, -Waanbhaa' -dwa -a -la 'ke Zuufu kle mu ploo -waa -za 'yoo- mu 'ε ma, 'bhεε- -woo 'gbu na -Waanbhaa' ni, 'kooko- -o so bole -yrs ma -si 'ε 'srɔowole.>

Zesu 'yi mu -ledo' 'la -woo Antiosi -wa 'ε ta

¹⁹ Etieni gale blaani, 'bhεε- -o -yaa -yren 'la 'kpa zii' Zesu 'yi mu 'ε ta, 'ke -o piilale 'eke- ma. 'Bhela- -yile, 'ke -o 'ke mu gele- Fenisi 'kleen 'ε 'yi, 'bhεε- -o 'ke -ja Sipru 'kleen 'la 'ke weyi- 'mlingole -o 'bhe zi 'bhe 'yi, 'bhe 'pegee Antiosi -wa 'ε ta. 'Dun- -o -yaa -Waanbhaa -a -Jan 'Nrale- 'ε 'wo zii' Zuufu mu 'te -la ni.

²⁰ 'Bhεε- 'dun-, Zesu 'yi mu 'ε 'ke mu 'la 'yaa- da Sipru 'pegee Sireni, 'mu -ja Antiosi Mεεzan Zesu -a -Jan -Nrale' 'ε 'wole- Zuufu kle mu 'ε ni 'ezin-.

²¹ Mεεzan -a -glooya' 'ε 'yaa- -o ta, 'bhela- -yile mεε -bebe -o □kpa Zesu 'yi, 'bhεε- -woo zru -niinaa' Mεεzan -Waanbhaa' ba.

²² 'Bhe klele 'te, 'ke Zeruzalemu Zesu 'yi mu -ledo' 'ε 'bhe -jan 'ε 'male, 'ke -o Banabasi winbole Antiosi.

²³ Banabasi 'bhole- Antiosi, 'bhεε- -Waanbhaa' 'bhe □noo Zesu 'yi mu 'ε 'dumawoa gone- 'la gbεen-, 'bhe 'a zrukpalaa. 'Bhεε- -e zruwlaa- -o 'kpee doo -o 'kpen zru bo do Mεεzan ni, 'bhεε- -o bboole bo 'bhe ma 'egloole.

²⁴ 'Yee- Banabasi 'gbu 'yaa- 'ke mεε wlan do 'le, 'bhe 'pegee -a 'pale- -yaa 'ke Lii 'Wen 'ε 'le; 'bhεε- -a 'kpale- -yaa Mεεzan 'yi 'egbenele. Mεε -bebe 'mu 'gbu □naa Mεεzan ni.

²⁵ Banabasi -ja Solu ziglinle Taasi -wa 'ε ta.

²⁶ -E 'tenle- Solu ma 'bhe -wa 'ε ta, 'kee- nule- 'bhe 'le Antiosi. 'Bhεε- -o lεε do -gaa 'bhe □noo Zesu 'yi mu -ledo' 'ε 'le. -O mεε -bebe -daanna -Waanbhaa' a -jan 'ε 'le 'bhe □noo. 'Yee- Antiosi -wa 'ε 'yela- ta, 'bhεε- -o Zesu -a -klanlane mu 'ε □lwa -siila <Krisi 'yi mu>.

²⁷ 'Bhe 'waati 'ε ba, -Waanbhaa' -lala' janwo mu 'ke mu -daa Zeruzalemu, 'bhεε- -mu -ja Antiosi.

²⁸ -O -yaa -o do sii Agabusi, 'bhεε- 'bhe 'ε 'wlenle-, 'ke 'bhe 'a 'pele Lii 'Wen 'a 'sen' le doo: <-Gu -gbene do nu dole 'tre 'ε 'kpen ta.> 'Bhe -jan 'ε □kla 'ke wlan 'le. 'Yee- -gu -gbene 'ε □bhwa 'ke Klodi -o 'ke Rome mu a -bhleingbe -gbene 'le 'bhe 'waati 'ε ba.

²⁹ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Zesu -a -klanlane mu 'la 'yaa- Antiosi -wa 'ε ta, 'ke -wa 'kpale do ma 'kaa -o 'kpen do do 'sen so -za yeke- 'la ta, -o nu -o gbe 'klale- 'eke- ta, 'bhεε- -o bho -o nεεne- mu 'la 'yaa- Zude 'kleen 'ε 'yi 'mu ba.

³⁰ 'Bhεε- -o 'bhe □kla 'te. -Ayile -woo gbeklaa- 'eke- ta, 'bhεε- -o Zude 'kleen 'yi Zesu 'yi mu 'ε glaani mu -kpa Banabasi 'pegee Solu 'koo, 'kaa 'mu ge 'bhe glaani mu 'ε 'lena' -woo- Zude □noo Zesu 'yi mu 'ε waa zilee- mu 'ε ni.

12

-O Zaki □dia 'bhεε- -o Pieri □bwa -kaso 'yi

¹ 'Bhe 'waati do 'kpo 'ε ba, 'ke -bhleingbe Erodi -yrenkpale 'sanle Zesu 'yi mu -ledo' 'ε 'ke mu ta.

² -Ya □pia mεε mu 'ε ni doo 'mu Zaan nεεne- 'gwlaan- Zaki de 'ke -gokun' 'le, 'bhεε- 'mu 'bhe □kla.

³ 'Yee- Erodi 'a 'yele 'bhii- 'bhe □swa Zuufu mu 'ε ni, 'ke -ya pele- 'ezin- doo -o Pieri 'kun. 'Bhe □kla Zuufu mu a 'bluu 'wlen- kle bhle 'feti 'ε 'bhεε- ta.

⁴ -O yanle Pieri 'kunlele, 'ke -wa bole- -kaso 'yi. 'Bhεε- 'ke -o -srwase' yizie dulaire yizie yaale' -a gooba. -E -yaa zi

'bhii- -o Pieri 'kitikan Zuufu mu 'e 'kpen 'yre ma 'ke Paki 'feti yi 'e □kaan, 'bhεε- -o -kpan balaa' -a ta -a de zayi'.

⁵ 'Bhε 'yi, Pieri □bwa -so -kaso 'e 'yi; 'Bhεε-'dun', Zesu 'yi mu 'ledo- -bhεεke' mu 'la □yaa Zeruzalemu 'mu□yaa 'mu 'seriwu zii' 'mu nii- 'e 'kpen 'le -Waanbhaa' ni 'yee- Pieri a -za ma 'waati 'e 'kpen ba.

Pieri -pwela -kaso yi gɔnε- 'la gbεen-

⁶ *Erōdi -yaa nu Pieri 'kitikanle yi 'la 'le, 'bhe -bi 'e zi 'yee- Pieri 'gbu 'yaa- yide 'zi -srwase' mi ple plen-. -A -yrele- 'yaa 'ke piibhe kpele- mu 'le -srwase' mi ple 'e plen-, 'bhεε- -a gooba -srwase' ple dulale -yaa -kaso 'fe 'e 'lii.

⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke Meezan a -mleke' do 'pwele -a -yi blaale- 'yee- Pieri ba -yaa' -kaso 'fekpeene 'e □la, 'bhe 'pegee 'ke 'tebhile do wlale- 'bhe -kaso 'fekpeene 'e □la. 'Bhεε- 'ke -mleke' 'e -ya gbe yanle 'yee- Pieri 'sien na, 'kee- -bwele-. 'Bhεε- 'ke 'bhe 'a 'pele 'a ni dōo: «'E 'wlen- blaale-!» 'Bhe klele 'te, piibhe kpele- mu 'la □yaa 'yee- Pieri gbe ma 'mu 'kpen takaan-, 'bhεε- 'mu -balaa'.

⁸ -Ayile 'ke -mleke' -ya pele- -a ni dōo: «'Yaa- 'sentru 'e do 'e 'saanla, 'bhεε- 'yaa- sawla mu 'e 'wla 'e gaan ma.» Pieri 'yanle- 'bhe mu klelele, 'ke -mleke' -ya pele- -a ni 'ezin- dōo: «'Yaa- dune- tralape 'e □kla 'e ta, 'bhεε- nu dō 'η zi.»

⁹ 'Bhe klele 'te, Pieri 'pwele -yaa' -kaso 'fekpeene 'e □la, 'kee- dōle- -mleke' 'e zi. -E □kla bi -a ni 'bhii- -mleke' 'yaa- -za 'la kle 'zi 'bhe 'yaa- 'bhe kle 'zi -yre zi yeke -la -yi, 'bhεε- 'bhe 'laa -yaa 'bhe kle 'zi kpataakpa.

¹⁰ -O -kaan -a gooba -srwase' 'le □lwa mi 'e ta, 'bhεε- -o -kaan -a -le ple mi 'e ta; 'bhεε- 'ke -o 'tenle -kaso 'fe 'e 'lii piibhe 'kon 'la 'leklale -yaa -wa 'e ba -yre ta 'bhe ma. 'Bhεε- 'ke 'bhe 'liigole 'bhe 'gbu ma -o -lεε. 'Bhεε- 'ke -o 'pwele, 'ke -o 'taawole 'sanle -gbleba 'e ta. 'Bhe klele 'te, 'bhe yre do 'kpo 'e □nōo bhe, 'ke -mleke' 'e 'nile Pieri 'yre ba.

¹¹ -Mleke' 'e gele blaani, 'ke Pieri nii- 'e zenle- -a ta, 'bhεε- 'ke -ya pele- dōo: «'An 'yaango -zon kpataakpa 'bhii- Meezan -Waanbhaa' -yaa' -mleke' do □kpa 'mi go zayi' Erōdi 'kōo, 'bhεε- Zuufu mu 'e 'yaa- zan -za 'yōo- 'la 'kpen klele 'mi ni, -e 'mi -gwa 'bhe 'yi.»

¹² Pieri 'a 'yele- 'bhii- -e -pwela -kaso 'e 'yi kpataakpa, 'ke -ya -ledōole Zaan 'la -o 'bhe 'tokpaa- Maki 'bhe nεε Mari ba -le ma. Mεε -bebe 'klale- yaa 'eke- ba Mari a 'fe 'e □la 'ke -woo 'seriwu -Waanbhaa' ni 'yee- Pieri a -za ma.

¹³ -E bhole Mari ba -le ma, 'kee- kōkōdele 'bhe a 'felii 'kon 'e ta. 'Yee- Mari a yewo le -ne 'la -o -yaa 'bhe sii Rōdi, 'bhe □nwa 'fe 'liikon 'e -din -a -liigo' zayi'.

¹⁴ 'Bhe 'yee- Pieri 'weli- 'e madole, 'bhεε- 'bhe -yilablawo gbe -yōo 'e 'kōo, 'fe 'e 'lii goza □nia 'bhe 'kpee. 'Ke 'bhe blasanle, 'kee- gele- -a pele 'fe 'e □la mu 'e ni dōo Pieri -o 'pεēlii-.

¹⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke -wa pele- 'bhe yewo le -ne 'e ni dōo: «-Kwa -le 'e 'yi εε?» 'Dun- 'bhe pe 'bhe 'sōwεε- 'e ma dōo Pieri -le 'kele- kpataakpa. 'Bhela- -yile 'ke -wa pele- dōo: «-A tagbin -mleke' -le 'kele.»

¹⁶ 'Dun- 'bhe bhla 'e ba, 'ke Pieri bole -o kōkōdele 'e ma 'fe 'e 'lii. 'Bhe 'yi 'te, 'ke -wa -liigole, 'bhεε- 'ke -wa yeke-. -Ayile 'ke -o 'kpen 'kpeelēle 'kee- kan -a -dan' ta.

¹⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke Pieri 'e gbe -lawlεnle 'kaa -woo taga; 'bhεε- -e -za 'e 'kpen 'yigōonna -o ni. Meezan 'a 'pwela -gōnε- 'la gbεen- -kaso 'fe 'e □la, -e 'bhe 'yigōonna -o ni. 'Bhεε- -e pe -o ni dōo: «-Ka ge 'η 'pweza- 'e -kaso 'e 'yi, 'bhe 'wo Zaki 'pegee -kōo' nεεnε- -vin mu 'e ni.» 'Bhe blaani, 'kee- gele- yre -bhεεke' do nōo-.

¹⁸ Tooklinle, 'ke -srwase' mu 'e -o zru- batedole Pieri ba zayi'. -Amasroyi -e -ja yre 'la □nōo, waa -yaa 'bhe dō.

¹⁹ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke Erōdi mεε mu winbole Pieri ziglin- yre nōo-. 'Bhεε- 'dun-, waa -a yeke. 'Bhεε- 'ke -ya gooba -srwase' mu 'e 'siile 'kee- 'mu 'lrokpaale. 'Bhe blaani, 'ke -ya pele- dōo -woo 'kpen de. -O yanle 'bhe klele 'le, 'ke 'yee- Erōdi 'gbu gole- Zude 'kleen 'e 'yi, 'kee- gele- Sezare -wa 'e ta; 'bhεε- 'kee- bole- 'bhe □nōo 'waati sa ba.

-Bhɛngbe Erōdi -gaa gɔnε- 'la gbεen-

²⁰ 'Dun- Erōdi zrupiile -yaa Tiri 'pegee Sidon mu 'e ma. -Ayile, -e -yaa 'waati 'la ba Sezare 'ke 'bhe -wa ple 'e ta mu 'e 'mu 'a 'kpale do ma, 'bhεε- 'ke 'mu mεε mu winbole -a ta. -Srwase' mi 'la 'yaa- 'e 'yrekpa 'yee- Erōdi 'yi 'fe 'e ba, -woo bhεgwlenya □kpa 'bhe ma. -O -yaa 'bhe sii Blasitusi. 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke -o gele- -a pele -bhɛngbe Erōdi ni dōo -o 'ploogwle 'e ma. -Amasroyi -o bhle pele mu 'e 'kpen □yaa da 'yee- -bhɛngbe Erōdi a 'kleen 'e 'bhεε- 'yi.

²¹ -O yi 'la 'bhe -dwa 'eke- ye yi 'le, 'bhe yi 'e 'bhole- 'te, 'ke 'yee- Erōdi -yaa' -bhɛngbe dune- 'e 'klale -a ta; 'bhεε- 'kee- yaale- -yaa' -bhɛngbe 'yaakpe- 'e ta. 'Bhεε- 'kee- janwole -zamaa' 'e ni.

²² -E yanle -janwolele 'te, 'ke mεε mu 'e 'kpen 'e gbēdele -a ni, 'bhεε- 'ke -wa pele- dōo: «'Bhaaplen- weli' laa 'keleε- 'le, -waanbhaane do -la -weli' -le 'kele-!»

²³ 'Dun- 'bhe yre do 'kpo 'e □nōo bhe, 'bhe 'pegee 'bhe 'waati do 'kpo 'e ba, 'ke Meezan a -mleke' do ga do 'kpale 'yee- Erōdi ma. -Amasroyi -e -Waanbhaa' a 'tōbhōleya 'e □kpa -a 'gbu ma. -Wlennε' mu 'a □bhla, 'bhεε- -e -gaa.

²⁴ 'Dun- -Waanbhaa' a -Jan 'NrAle- 'e 'wole 'e 'yaa- zen 'zi yrekpen- □noo. 'BhEE- Zesu a -klanlanE mu 'e baan' 'yaa- 'kla zii' -a ba.

²⁵ Banabasi 'pegee Solu 'yanle- Zeruzalemu Zesu 'yi mu 'e glaan' mu 'nalele -o ni, 'ke -o niinale -o -zanta'. -O ge bhla 'e zi, -o -yaa Zaan 'la sii Maki 'ke -o 'pegee 'mu gele- 'eke- zi.

ZESU 'SRÉ MU 'E -JA AZI 'KLEEN 'E 'PEGEE GREKI MU A 'KLEEN 'E 'YI

13

-Waanbhaa' Lii 'Wen' 'e Banabasi 'pegee Solu makwan □ -Waanbhaa' a -jan 'e 'wo zayi'

¹ -Waanbhaa' a -lala' janwo mu 'pegee -Waanbhaa' a 'Sewe' 'e daan mu 'ke mu -yaa Zesu 'yi mu -ledo' 'la □yaa Antiosi -wa 'e ta 'mu ba: -o -yaa -a do sii Banabasi, 'bhEE- -o -yaa -a do sii Simeon, -o 'bhe 'tokpaa- «MEE ti». 'BhEE- -o -yaa -a do sii Lusisi ('bhe 'yaa- da Sireni -wa 'e ta), 'bhEE- -o -yaa -a do sii Manaeni (-o 'bhe 'pegee -bhlehgbe Erodí 'trola- 'eke- zi), 'bhEE- Solu.

² -Yrekpaa' do, -o -yaa MEEzan -Waanbhaa' gba 'zi 'ke -o 'sunjwla, 'ke Lii 'Wen' 'e -ya pele- -o ni doo: «-Ka Banabasi 'pegee Solu 'kpa 'edanma 'n ni 'n -siila 'an ye 'la 'kaama- 'bhe 'wo -zayi'».

³ Zesu 'yi mu 'e -o 'bhe 'male, 'ke -woo 'seriwole -Waanbhaa' ni -waa' -za ma, 'bhEE- 'ke -o 'sunjwale. 'Bhe blaani 'ke -woo gbekpale 'yee- Banabasi 'pegee Solu ta, 'ke -o 'ploole -o ma doo -o ge Waanbhaa a ye 'e 'wo.

Banabasi 'pegee Solu -ja Sipru 'kleen 'e 'yi

⁴ 'Bhe 'yi, *Lii 'Wen' Banabasi 'pegee Solu 'winbwa-, 'bhela- -yile 'ke -o gele- Selesi -wa 'e ta. 'Bhe blaani, 'ke -o gele- -baton' 'yi Sipru 'kleen 'e 'yi: weyi- 'mlingole -yaa 'bhe 'kleen 'e zi.

⁵ -O bhole- Salamini -wa 'e ta, 'ke -o -Waanbhaa' a -jan 'e 'wole- Zuufu mu 'e daanfe' mu 'e □la. Zaan Maki -yaa -o zi 'ke 'bhe bhó -o ba.

⁶ -O kanaa' Sipru 'kleen 'e 'yi yrekpen- □noo, 'bhEE- -o -ja 'tenle- Pafosi -wa 'e ma. 'Bhe □noo bhe, 'ke -o 'zina 'tan mi do yele-: -o -yaa 'bhe sii Baa Zesu. Zuufu 'mi do 'le -yaa 'ke 'bhe 'le, 'bhEE- 'bhe 'yaa- pe 'bhe 'gbu ma bhla ma doo 'bhe -o 'ke -Waanbhaa' -lala' janwo do 'le.

⁷ 'Yee- 'zina 'tan mi 'e 'yaa- Sipru 'kleen 'e ta -janmatii 'e zi 'tanji. 'Bhe -janmatii 'e 'to -le -yaa doo Seegusi Polusi, 'bhEE- -zado' mi -gbene do -le -yaa 'bhe 'le. 'Bhe -janmatii 'e Banabasi 'pegee Solu -siila, -amasroyi 'bhe

'yaa- zi 'bhii- 'bhe -Waanbhaa' a -jan 'e 'ke 'ma 'mu lii.

⁸ -O -yaa 'yee- 'zina 'tan mi 'e sii Greki wli 'e 'yi doo Elimasi; 'bhEE- -e zaabwa- Banabasi 'pegee Solu 'e ma, 'bhEE- -yaa -yaa zi 'bhii- Sipru -janmatii 'e 'bhe 'e 'kpa -Waanbhaa' 'yi.

⁹ 'Bhe klele 'te Solu 'la, -o -yaa -a sii 'ezin- Polu, 'bhe 'pale- 'la □yaa 'ke Lii 'Wen' 'e 'le bhe, 'bhe 'e -yrekpale frii 'yee- 'zina 'tan mi 'e ta 'ke 'bhe 'a 'pele 'a ni doo:

¹⁰ «-Setran' mee, 'e 'pale 'la -yoo 'ke -dawli' maza 'e -gloon 'e 'kpen 'pegee -yooa' 'e 'kpen -gloon 'le bhe; -za 'wlan za laa so 'e ni! 'E nu 'ploole- MEEzan a zi -ledool mu 'e 'siele ma 'waati 'e -dela ba ee?

¹¹ 'E 'tronkpa -zon jan 'lee- □la: MEEzan 'a gbe 'e 'wlenna- 'e 'kaama-, -ayile 'e 'yre nu -wile', 'bhEE- 'yaa nu -yretsbhe -bhile' yele 'waati sa.» 'Bhe yre do 'kpo 'e □noo bhe, 'ke -gblo 'kpale 'yee- Elimasi 'yre ta, 'bhEE- yaa -yaa so yre ma yele- li: 'bhela- -yile -e □bwa -a gbe 'kaanle- ma -a 'gbu zi, 'kee- mee glin doo 'bhe 'kun 'a gbe ma, 'bhEE- 'bhe -a geyre 'e zron -a ni.

¹² 'Yee- -janmatii 'e 'bhe 'yele-, 'ke -ya 'kpale Zesu 'yi. -Amasroyi Polu 'pegee Banabasi a mee daangbeya 'e MEEzan ba za 'yi, 'bhe 'a zru 'e □kwan 'elrele 'gbu.

Banabasi 'pegee Polu -ja -Waanbhaa' a -jan 'e 'wole- Antiosi

¹³ 'Bhe blaani, 'ke Polu 'pegee -a 'taawoyoon mu 'e -o bole- -baton' 'yi, 'bhEE- 'ke -o gele- Pafosi. 'Bhe blaani -o -ja PEEzi -wa 'e ta Panfili 'kleen 'e 'yi. Zaan Maki -gwa -o zi 'bhe yre 'e 'bhEE- □noo, 'bhEE- 'bhe -niinaa' Zeruzalemu.

¹⁴ 'Bhe blaani, -o gole PEEzi, 'ke -o gele- Antiosi -wa 'e ta Pisiidi 'kleen 'e 'yi. 'BhEE- Zuufu mu -yitref' 'yi 'e ma, 'ke -o gele- wlale Zuufu mu daanfe' 'e □la, 'bhEE- 'ke -o yaale' 'bhe □noo ye.

¹⁵ 'BhEE- -o yanle 'ton' 'sewe 'e 'pegee -Waanbhaa' -lala' janwo mu 'e -waa' 'sewe mu 'e tapelele, 'ke Zuufu mu daanfe' -kunlii mu 'e mee mu winbole Polu 'pegee -a zi mu 'e ta 'kaa -wa pe 'mu ni doo: «'O neene- mee, 'ke 'kaa- zi 'bhii- 'ka -jan 'ke 'wo -waa- mee mu 'e ni 'bhEE- 'ka zruwla -o 'kpee, -ka 'bhe 'wo.»

¹⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Polu 'e 'wlenle-, 'bhEE- 'ke -ya gbe -lawlenle 'ke -ya pe mee mu 'e ni 'kaa -woo 'tronbado, 'bhEE- -e pe -o ni doo: «'N neene- Izraeli mu, 'bhe 'pegee 'ka mu 'la 'ka gblaani -Waanbhaa' -lee, -ka 'ka 'tronkpa' 'n ni doo!

¹⁷ -Kooa' Izraeli 'si mu 'lee- -waa' -Waanbhaa' 'e, -e -koo' -gbooo mu 'e makwan-, 'bhEE- -e -koo' 'si 'e □kda 'ebebele, 'ke -woo Ezipu 'kleen 'e 'yi. -O yanle 'lee

'sre klelele 'bhe □nɔɔ, 'ke -yoo 'pwele 'bhe 'klɛn 'ɛ 'yi -yaa' -glooya' 'ɛ le.

¹⁸ 'Bhɛɛ- -e □bwa -o -din, 'kee- bho -o ba lɛɛ mia ple ta -kpe 'ɛ ta.

¹⁹ 'Bhe blaán, -ya □kla 'bhɛɛ- Izraéli mu 'sɛngwa□ 'si 'srwaplɛ- 'la 'yaa- Kanaa 'trɛ 'ɛ ta mu 'le, 'bhɛɛ- -e 'bhe 'si mu 'ɛ -waa' 'klɛn mu 'ɛ □kla 'ke -yaa' Izraéli mu 'ɛ -waa' pɛ 'le, lɛɛ- kɛmɛ yizie 'ke lɛɛ mia ple bhe vu ta (450).

²⁰ 'Bhe blaán, 'kee- 'kitikan mu 'kpale -o wiinj- 'kee- ge 'tɛnlɛ- 'fo -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi Samiéli a pɛ 'waati 'ɛ ma.

²¹ 'Bhe blaán 'ezin-, 'ke -o -bhleŋgbe do -yrewole -Waanbhaa' ma; 'bhɛɛ- 'ke 'yee- -Waanbhaa' Kisi gbe Saulu 'kpale -o wiinj- 'ke -bhleŋgbe 'le lɛɛ mia ple ta. Kisi -yaa da Benzamɛ a pɛ -gbaa 'ɛ 'bhɛɛ- 'lii.

²² -Waanbhaa' Saulu -gbinle' -o ta, 'kee- Davidi 'yaale -o ta 'bhii- -waa' -bhleŋgbe 'le. 'Bhɛɛ- Davidi 'sɔ gbe -yoo' 'ɛ 'koo -Waanbhaa' ni, 'ke -ya pele- 'bhe ma doo: <'N' 'yoo- mɛɛ -gloón 'la zi, 'ɲ 'bhɛɛ- 'srɔɔwoa□, 'bhe -le 'ke Izai gbe Davidi 'le. 'N' zru ma mɛɛ -le 'kele-, 'bhɛɛ- 'yele- nu 'mi zru maza mu 'ɛ 'kpen klele.>

²³ 'Bhɛɛ- -Waanbhaa' □nwa Mɛɛ -Bhee Mi do nalɛ Izraéli 'si mu 'ɛ ni, 'bhe -daa Davidi a pɛ 'srɛ mu 'ɛ 'mu -la ba, 'bhii- 'yee- -Waanbhaa' 'gbu 'a 'liiwli- □naa 'bhe 'kpa zayi' gɔnɛ- 'la gbɛɛn-: 'bhe Mɛɛ -Bhee Mi 'ɛ 'bhe -le 'ke Zesu 'le.

²⁴ 'Sani- Zesu 'nule- plɛŋ-, Zaan -Waanbhaa' a -jan 'ɛ □woa Izraéli 'si mu 'ɛ ni; 'bhɛɛ- -ya □pia -o ni doo -o 'ploó- waa -za 'yoo- mu 'ɛ ma, 'bhɛɛ- -woo 'gbu na -Waanbhaa' ni, 'kooko- -e sɔ -o wiinjfele -yi ba.

²⁵ 'Bhɛɛ- Zaan a pɛ 'trɛ ta bole -yaa zan yanle 'waati 'la ba, -e -yaa pɛ 'zi mɛɛ mu 'ɛ ni doo: <'Ka 'kpee ma, -dele 'mi 'le ɛɛ? 'Ka 'yri -o mɛɛ 'la zan nule ta, 'mi 'laa -o 'bhe zan 'ɛ 'le. 'Dun- -ka 'ka 'trɔnbado doo, mɛɛ do -o zan nule 'mi blaán; 'bhe gbilaán -yiya' 'mi ni, 'bhɛɛ- 'bhe wleyi' 'laa -o 'mi wleyi' ta 'ke 'an gaan ma -sawla bhle mu 'ploole- -yidan' ('bhii- lu mu 'a kle gɔnɛ- 'la gbɛɛn-).>>

²⁶ 'Bhɛɛ- Pɔlu pɛ -o ni 'ezin- doo: <'N' nɛɛnɛ- mu, 'ka mu 'la 'ka -o *'Abraamu 'srɛ mu 'le, 'bhe 'pegee 'ka mu Zuufu kle mu 'la 'ka gbilaán -Waanbhaa' -lɛɛ. -Waanbhaa' 'yee- mɛɛ -bhee jan mu 'lɛɛ- □woa -koo' mu 'kpen -la ni.

²⁷ Wlan 'gbu 'ɛ ni, Zuufu mu 'la -woo Zeruzalemu 'bhe 'pegee -waa' -kunlii mu 'ɛ, waa Zesu dɔle 'bhii- 'yele- 'ke Mɛɛ -Bhee Mi 'ɛ 'le; 'bhɛɛ- -o -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu 'ɛ 'mu a -jan mu 'la tape -yitrɛ' yi oo -yitrɛ' ma, waa 'mu 'yimale. 'Dun- -o kpan 'la -balaa' Zesu ta, 'bhe -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu 'ɛ 'wojan- mu 'ɛ 'lɛswa□.

²⁸ 'Ali- waa -za 'kedo- 'kpo 'yele- -a zi 'ke 'bhe kle -a dɛ win 'le, 'bhɛɛ- 'dun-, -wa □pia *'Pilati ni doo 'bhe 'a dɛ.

²⁹ 'Bhɛɛ- -o yanle -za mu 'la 'kpen yooɔdele -o -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu 'ɛ -waa 'sɛwɛ 'ɛ mu 'ɛ 'yi Zesu ba za 'ɛ 'yi, 'mu 'kpen 'lesolele, 'ke -wa gbaa 'ɛ gole- -yrigbɛɛle 'ɛ ta; 'bhɛɛ- 'ke -wa binle- bu -gluu do 'yi.

³⁰ 'Dun- -Waanbhaa' 'a -bwela gale ba.

³¹ Zesu bwele blaán gale ba, -e 'pwe gbe -gloón -bebe □woa mɛɛ 'la zan mu -yaa -a mado mu 'le 'mu ba: mɛɛ 'la zan mu -yaa -a zi Galile 'trɛ 'ɛ ta, 'bhɛɛ- 'ke 'mu □nwa -a zi Zeruzalemu. 'Bhe zan mu -le -zɔn -a 'srɛ mu 'le 'ke 'mu -yaa' -jan 'ɛ wo Izraéli mɛɛ mu 'ɛ ni.

³² 'O mɔɔ 'gbu -o 'bhɛɛ- -Jan 'Nrɛle- 'ɛ 'wo zii' 'ka ni -zɔn: 'bhe -le -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- -naa 'o -gbɔɔ mu ni pɛ 'la 'naza- ta 'bhɛɛ- 'le.

³³ 'Yee- -Waanbhaa' 'a 'liiwli- -naa pɛ 'la 'naza- ta 'o -gbɔɔ mu ni, -e 'bhɛɛ- 'yizakla 'o mɔɔ -la ni, 'o mɔɔ 'la 'woo- 'ke 'mu 'kpee yi mu 'le bhe. -Waanbhaa' Zesu bwelawoa gale ba, 'bhii- -a yooɔdele -o gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'Srokpa 'sɛwɛ 'ɛ 'le ple mi 'ɛ 'yi Zesu ba zayi' -ya □pia doo:

<'Mi -o -a zɔn 'zi -zɔn mɔkpen' ni 'bhii- 'yoo- 'ɲ Gbe -kɔsɔɔ 'le, 'bhɛɛ- 'mi -o 'e Dɛ -kɔsɔɔ 'le.>

³⁴ «-Waanbhaa' 'gbu 'a □pia 'elwale -sɔ doo -e nu -a bwele gale ba, 'kooko- -a gbaa 'ɛ yaa bɔn. -E 'bhɛɛ- ma janwoa -doo:

<Wlan 'ɛ ni, 'ɲ nu 'ka mu 'dumawole 'an mɛɛ mu 'bhii- 'mi 'ɲ 'liiwli- -naa Davidi ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn- doo 'ɲ nu 'bhe klele.>

³⁵ «'Bhɛla- -yile, Davidi 'a □pia 'bhe a 'Srokpa 'sɛwɛ 'ɛ 'yi yrɛ do nɔɔ- 'ezin- doo: <'Yaa nu 'a 'tolɛ- 'ke 'yaa- pɛ mɛɛ 'wen' 'ɛ gbaa 'ɛ bɔn bu -gluu 'ɛ 'yi.>

³⁶ «'Dun- Davidi 'la 'bhe -jan 'ɛ □woa, 'ke -ya -yrɛ ma -li 'waati 'la ba, 'bhe -Waanbhaa' zru maza □kla; 'bhɛɛ- 'bhe -gaa, 'bhɛɛ- -o 'bhe □bian 'bhe 'taa- mu 'ɛ -din, 'bhɛɛ- -a gbaa 'ɛ □bwan.

³⁷ 'Dun- -Waanbhaa' Zesu 'la -bwela gale ba, 'bhe gbaa laa klele 'ke bɔn pɛ 'le -titi.

³⁸ 'Bhɛla- -zayile, 'ɲ nɛɛnɛ- mu, -kaa 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' 'kaa- -za 'yoo- mu 'ɛ -sroma yan Zesu -la 'srɔyi; 'bhɛɛ- 'woo- 'bhɛɛ- -jan 'ɛ 'wo zii' 'ka ni.

³⁹ 'Dun- -Waanbhaa' laa -yaa sɔ 'kaa- -za 'yoo- mu 'ɛ 'kpen -sroma 'yanle 'kaa- Moizi a 'toŋ mu 'ɛ 'klosikunle ma, 'bhɛɛ- 'ka 'lɛdɔɔle kle 'yee- -Waanbhaa' -yrɛ 'yi; 'dun- 'ke 'ka ba mɛɛ 'la zan 'ɛ □kpa Zesu 'yi, -Waanbhaa' 'bhe zan a -za 'yoo- mu 'ɛ -sroma yan. 'Bhɛɛ- 'bhe zan -lɛdɔɔle nu klele -a -yrɛ 'yi, Zesu 'srɔyi.

⁴⁰ 'Bhe 'yi, -ka 'ka 'yɛkpa 'ka 'gbu ba 'elrele, 'ka 'laa klele 'kooko- -Waanbhaa' a -lɛla'

janwo mu 'e -jan 'la □woa, 'bhe 'yi -za 'ten
'ka mu ma, 'bhe -za 'e 'bhe -le dɔɔ:

⁴¹ <-Ka 'ka 'yrekpa doo, 'ka mu 'la 'ka -o
-Waanbhaa' a wlan 'e malɔgo 'zi,
'ka 'kpeeleni nu klele, 'bhe- 'ka ga!
-Amasroyi 'ŋ 'yoo- zan -za do klele 'kaa-
pe 'waati 'e ba, 'bhe- 'ka 'laa nu 'ka
'kpale- -a 'yi; 'ali- 'ke -wa -yigɔɔna
'ka ni.»

⁴² Pɔlu 'pegee Banabasi 'pwe bhla 'e
zi Zuufu mu 'e daanfe' 'e □la, 'ke -o
-sromabole -o ni dɔɔ -o nu 'yee- -jan yekɛ-
do 'kpo 'e 'wo -o ni -yitre' yi -bhɛɛke' do ma.

⁴³ -Waa' 'klankeba' 'e 'yanle, 'ke Zuufu mu
-bebe 'pegee Zuufu kle mu 'la □wlaa Zuufu
mu a 'seri 'e 'yi, 'mu 'kpen dɔle- Pɔlu 'pegee
Banabasi zi. 'Mu zruwlaa- -o 'kpee dɔɔ -o
blɔɔle bo -Waanbhaa' a -lileya 'e ma.

⁴⁴ -Yitre' yi -bhɛɛke' do 'e 'bhole-, 'ke -wa
'e ta mu 'e 'kpen 'klale 'eke- ba Mɛɛzan
a -Jan 'Nrale- 'e 'ma zayi' Pɔlu 'pegee
Banabasi mu ta.

⁴⁵ 'Bhe klele 'te, Zuufu mu 'e -yrekpale
'bhe -zamaa' 'sre 'e ma, 'ke -o zranwole
Pɔlu 'pegee Banabasi ba 'egbenele, 'bhe-
'ke -o zaabole Pɔlu 'le ma -a wojan mu 'e ta
'ke -wa -zwanwo'.

⁴⁶ -Ayile, Pɔlu 'pegee Banabasi 'a □pia -o
ni 'mu zrubakpaale 'le dɔɔ: «-Waanbhaa'
'a 'ledulaa dɔɔ -o -yaa -Jan 'e 'wo 'ka mu -la
ni 'elwale 'pe. 'Dun- 'ka -o 'ka -ban 'la 'wo
zii' -a -yi bhe, 'bhe- 'ka -o 'ka 'gbu 'ye zii'
'bhii- -a -gaale' laa -o 'ka ba 'ke 'ka bole -yre
ma -si 'la -dan' laa -o -a ma 'bhe 'sɔɔwo-
-Ka 'ka 'trɔnbado doo, 'o nu niinale Zuufu
kle mu 'e ba, 'bhe- 'o 'yee- -Jan 'Nrale- 'e
wo 'mu ni.

⁴⁷ -Amasroyi Mɛɛzan -Waanbhaa' 'bhe-
□pia 'o ni -yaa' 'Sewe 'e yre do nɔɔ- dɔɔ:
<'Mi 'e □kla 'si mu 'e ta 'tebhile 'le.

'Mi pe 'e ni dɔɔ 'e ge mɛɛ -bhe ma jan 'e 'wo
mɛɛ mu 'e 'kpen ni 'ke 'bhe ge 'tenle-
'drunyan -dan' ma yre gbɔɔn mu 'e
'kpen □nɔɔ.»

⁴⁸ Zuufu kle mu 'e 'mu 'bhe -jan 'e 'male-,
'ke zrukpa' zinale 'mu ta, 'ke -o Mɛɛzan
a -Jan 'e 'tɔbhɔle. 'Bhe- mɛɛ 'la zan mu
'kpen 'yaa- 'ke bole -yre ma -si 'la -dan' laa
-o -a ma 'bhe 'sɔɔwope 'le -Waanbhaa' 'kɔɔ
za ma, 'mu 'kpen 'e □kpa Zesu 'yi.

⁴⁹ 'Bhe klegbeya 'e yi bhe, Mɛɛzan a -Jan
'Nrale- 'e 'wole- □zian 'bhe 'kleen 'e 'kpen
'yi yrekpen- □nɔɔ.

⁵⁰ 'Dun- Zuufu mu 'e -o -goli' zan le
-gbene -gbene mu 'la □wlaa Zuufu mu a
'seri 'e 'yi, 'bhe 'pegee -o -wa 'e ta mɛɛ
gblaan mu 'e 'yiwlaa- Pɔlu 'pegee Banabasi
ma. -O -yrenkpa 'mu ta, 'bhe- -o 'mu
-gbian -waa' 'tre 'e ta.

⁵¹ 'Bhe 'yi, Pɔlu 'pegee Banabasi ge bhla
'e zi, 'ke -woo gaan ma bwegblen- 'yizonle,
'kooko- -wa zɔn 'woo Zuufu mu 'e ni 'bhii-

-Waanbhaa' 'e -bangwa -o -yi, 'bhe- 'bhe
nu -o 'krowole. 'Bhe bla, 'ke 'yee Pɔlu
'pegee Banabasi gele- Ikoniomu -wa 'e ta.

⁵² 'Bhe 'waati 'e ba, Zesu a -klanlane mu
'la □yaa Antɔsi -wa 'e ta, zrukpa- -gbene
-yaa 'mu zru ba, 'bhe- 'mu 'pale- -yaa 'ke
Lii 'Wen' 'e 'le.

14

Pɔlu 'pegee Banabasi -o Ikoniomu

¹ Pɔlu 'pegee Banabasi -yaa 'waati 'la ba
Ikoniomu -wa 'e ta, 'ke -o gele- wlale Zuufu
mu 'e daanfe' 'e □la. 'Bhe- -o -Waanbhaa'
a -jan 'e □woa wogbeya -glɔn 'Irele- do
'yi, -asiikɔ Zuufu -bebe 'pegee Zuufu kle
-bebe mu 'e 'kpa- Zesu 'yi.

² 'Dun- Zuufu mu 'la waa- -o 'kpale- Zesu
'yi, 'mu yran □wlaa Zuufu kle mu 'e 'yi,
'bhe- 'mu 'wlenna- 'o nɛɛne- Zesu 'yi mu
'e ma.

³ 'Bhe- 'dun-, Pɔlu 'pegee Banabasi
□bwa Ikoniomu -wa 'e ta, 'bhe- -o □mwa
'bhe □nɔɔ ye. -O -yaa Mɛɛzan Zesu a -jan
'e 'wo zii' mɛɛ mu 'e ni -o zru ba -dɔɔ 'le.
'Bhe- Mɛɛzan 'yaa- 'sen 'na zii' -o ni 'ke
-o 'sole- maza mu 'le 'pegee 'kpeeleni maza
mu kle, 'kooko- -ya zɔn mɛɛ mu 'e ni
'bhii- 'yee- Pɔlu 'pegee Banabasi -yaa -Jan
'Nrale- 'la 'wo zii' 'yee- Mɛɛzan -Waanbhaa'
a -lileya 'e mɛɛ ma 'bhe 'sroyi, 'bhe -o 'ke
wlan 'le.

⁴ -Ayile, -wa 'e ta mu 'e -woo -yicienna -le
ple: mɛɛ mu 'e 'ledo- yaa Zuufu mu 'e zita,
'bhe- -a 'le -vindo' 'e 'yaa- Zesu a 'winbowo
mu 'e zita.

⁵ Zuufu mu 'e 'pegee Zuufu kle mu
'e, 'bhe- -waa' -kunlii mu 'e 'ke mu 'a
□kpa do ma dɔɔ -o -yrenkpa Pɔlu 'pegee
Banabasi ta. 'Bhe- -o -yaa zi 'bhii- -o kpoti
'pa 'mu ma 'bhe- -woo de.

⁶ 'Dun- Pɔlu 'pegee Banabasi 'a 'male' kaa
-woo zan -o dele, 'ke -o blasanle, 'ke -o
gele- Likaoni 'kleen 'e 'yi -wa ple ta: Lisitri
'pegee Deɛbi, 'bhe 'pegee 'mu -din -wa mu
'e ta.

⁷ 'Bhe- -o -Jan 'Nrale- 'e □woa 'bhe yre
mu 'e □nɔɔ 'ezin-.

Pɔlu 'pegee Banabasi -o Lisitri

⁸ Lisitri -wa 'e ta mɛɛ do -yaa 'ke -flugba
'le. -A 'san -a ya yi 'e ma yaa 'sole- 'taawole
-lido- -amasroyi -a gaan mu 'e 'siele- -yaa.

⁹ 'Bhe -flugba 'e 'yaa- -a 'tronkpa zii' Pɔlu
'wojan- 'e □la; 'bhe- Pɔlu 'e 'yrekpa- -a
ta siin, 'ke 'bhe 'a 'yaangole 'bhii- 'kpaleya
yake- 'la 'yaa- -a -yi -e -yaa sɔ -bheele' 'bhe
ma.

¹⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- Pɔlu 'a 'pele 'a
ni 'egɔɔle dɔɔ: «'E 'wlen-, 'bhe- dula- 'e
gaan ta!» 'Bhe yre do 'e □nɔɔ bhe, 'ke 'yee-
mɛɛ 'e 'pinale, 'bhe- 'kee- 'taawole.

¹¹ 'Bhe 'yi 'te, -zamaa' 'e -o Polu kleza 'e 'yele-, 'ke -wa pele- 'egbole -waa' Likaoni wli 'e 'yi dɔɔ: «'E -za! 'O pe mu 'la gba 'bhii- 'waa- -waanbhaa' mu 'mu -le 'mu 'gbu maboola 'ke bhaaplenj mu 'le, 'bhɛɛ- -o -zinaa' 'tre ta -ge -koo' 'plen!»

¹² -Ayile, -o -waa' -waanbhaa' Zesi 'tokpaa- Banabasi ma, 'bhɛɛ- -o -waa' -waanbhaa' Rimesi 'tokpaa- Polu ma; -amasroyi Polu -le -yaa 'ke Banabasi a -jan 'lena mi 'e 'le, 'bhii- Rimesi -yaa Zesi a jan 'lena mi 'le gɔne- 'la gbɛɛn-.

¹³ 'Yee- Zesi gba 'fe 'yaa- -wa 'e 'kpee 'wlayre- 'e -din. 'Bhe 'yi 'te, mɛɛ 'la zan -yaa 'sraka mu -lena' Zesi ni, 'bhe 'a 'male- dɔɔ Banabasi 'pegee Polu -le 'bhe -za 'e 'kla, 'ke 'bhe 'nule dri gwlen -mle 'trole- 'ke mu 'le mɛɛ 'srɛ 'e 'klale- -yaa 'eke- ba -wa 'e 'kpee 'wlayre- 'la 'lii 'bhe 'nɔɔ. 'Bhe dri gwlen mu 'e baale -yaa 'ke -yribi zungbhle mu 'le 'mu bhlɔ ma. -Amasroyi 'yee- Zesi a 'sraka 'lena mi 'e 'pegee -zamaa' 'e -o -yaa zi 'bhii- -o 'bhe dri mu 'e go 'ke 'sraka 'le Banabasi 'pegee Polu ma.

¹⁴ 'Duj- 'yee- Banabasi 'pegee Polu 'bhe -za 'e 'male, 'bhe 'la gbe -yoo 'e 'koo -o ma, 'ke 'wɔo ta dunc- mu 'e 'peedele, 'bhɛɛ- 'ke -o wlale- -zamaa' 'e 'plenj blasanlele, 'ke -wa pe 'egbole dɔɔ:

¹⁵ «'O 'yienii mu, 'ka -o -mɛ pe za -la kle 'zi -gee' ɛɛ? 'O mɔɔ -o 'ke bhaaplenj bhaamale mu -la -le 'bhii- 'ka mu 'gbu gbɛɛn- 'ezin-, 'bhɛɛ- 'waa -o 'ke -waanbhaa' mu 'le. 'Woo- -Waanbhaa' a -Jan 'Nrале- 'e 'bhɛɛ- 'wo zii' 'ka ni, 'ke 'o zruwla 'ka 'kpee, 'kooko 'ka 'ploo- bhaama yo mu gbale ma; 'bhɛɛ- 'ke 'ka 'ka zru 'niinaa -Waanbhaa' 'la -ya -yɛ ma 'bhe ba. 'Yele- lafle' 'pegee 'tre 'bhɛɛ- weyi- 'pegee 'bhe ba pe mu 'e 'kpen 'kla.

¹⁶ 'Yee- -Waanbhaa' 'a 'twa 'elwaleta -so 'ke 'tre ta mu 'e 'kpen 'taawo- 'mu 'gbu zru maza mu ta.

¹⁷ 'Duj- yi 'oo yi, -e -yaa' wlanya 'e zɔɔn 'ka ni -a kleza -lrele' 'srɛ mu 'e ma: -e la na 'ka ni 'ke 'bhe da lafle' 'yi, 'bhɛɛ- 'kaa- gba la pe mu 'e -woo bhaa 'ebebele -o bhaa kle bhla 'e zi, 'bhɛɛ- -e pele pa 'ka ta, 'bhe 'pegee -e zrukpa' na 'ka ni.»

¹⁸ Polu 'pegee Banabasi 'trebhwa' 'bhe -jan mu 'e 'wole- ma 'kaa waa 'sraka gole 'mu ma; 'duj-, -a -lebwa sa 'ke -o waa dri mu 'e de, 'bhɛɛ- -o 'mu go 'ke 'sraka 'le 'yee- Polu 'pegee Banabasi ma.

¹⁹ -Woo 'bhe 'yi bhe oo, 'ke Zuufu 'ke mu dale- Antiosi -wa 'e 'pegee Ikonio mu -wa 'e ta. -O -dawli' ma janwoa- -zamaa' 'e ni, 'bhɛɛ- -o 'mu 'srɔwoa-. -Ayile 'mu kpoti -paa Polu ma, 'bhɛɛ- 'bhe -zɔla. -E 'kla -o ni 'bhii- 'bhe -gaa 'ke -wa -glaanle', 'bhɛɛ- 'ke -o gele- 'kele- -wa 'e -zanta'.

²⁰ 'Duj- Zesu 'yi mu 'e 'mliwɔa- -a zi, 'ke -woo 'seriwole -a ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya -wlenle', 'kee- nule- -wa 'e 'kpee 'ezin-. 'Bhe ta tooklinle, 'ke 'yee- 'pegee Banabasi gele- Deɛbi.

Polu 'pegee Banabasi 'nu gbe dreewɔa- Antiosi

²¹ Polu 'pegee Banabasi -Jan 'Nrале- 'e 'woa Deɛbi -wa 'e ta, 'bhɛɛ- mɛɛ -bebe 'e 'kpa' Zesu 'yi, 'bhɛɛ- -o 'kla Zesu a -klanlane mu 'le. 'Bhe bla'lan, 'ke -o niinale -o -zanta' Lisitri 'pegee Ikonio mu 'bhɛɛ- Antiosi -wa mu 'e ta.

²² -O -yaa 'fuudo 'zi Zesu 'yi mu 'e ta, 'ke -o zruwla 'mu 'kpee dɔɔ 'mu bo 'egbole 'mu a 'kpaleyale 'e 'yi. -O -yaa pe 'zi 'mu ni 'ezin- dɔɔ: «'Koo' 'tre nu bhɔle- 'ebebele 'sani- -koo' gele plenj- -Waanbhaa' a -bhle'ngbeya -wa 'e ta.»

²³ -Wa 'tole- -wa, 'ke 'yee- Polu 'pegee Banabasi -yaa bho Zesu 'yi mu -ledo' 'la ta 'bhe 'nɔɔ, -o -yaa pe 'mu ni dɔɔ 'mu mɛɛ 'ke mu makun 'mu ba, 'bhɛɛ- -o 'mu kpa 'mu 'wiinj- 'bhii- 'mu a zilɛɛ- mu. 'Bhe- 'ke -o -yaa yan 'zunwale 'pegee -o 'seriwolele 'mu a -za ma; -o -yaa 'mu gbekpa Mɛɛzan Zesu 'la -woo 'kpa' 'bhe 'yi, 'bhe 'koo 'kooko- 'bhe 'bho' 'mu ba.

²⁴ 'Bhe bla'lan, Polu 'pegee Banabasi 'kpa' Pisidi 'kleen 'e 'yi 'bhɛɛ- -o 'nwa 'pwele- Panfli 'kleen 'e 'yi.

²⁵ -O -Waanbhaa' a -jan 'e 'woa Peɛzi -wa 'e ta, 'bhɛɛ- -o -ja bhɔle -wa 'la -o 'bhe sii Atali 'bhe ma.

²⁶ 'Bhe bla'lan, 'ke -o bhɔle- -batonj' 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- Antiosi. -O 'yee- Polu 'pegee Banabasi gbekpa' -Waanbhaa' 'koo 'bhɛɛ- 'nɔɔ 'elwale -so, -o -yaan ye 'la wolele 'bhɛɛ- -zayi'.

²⁷ -O bhɔle- Antiosi, 'ke -o Zesu 'yi mu -ledo' 'e 'kpen 'siile, 'bhɛɛ- 'ke -o 'klale 'eke- ba. 'Bhe- -Waanbhaa' -za 'oo -za mu 'la 'kpen 'kla -o gbe zi -o 'mu -yigɔonna 'mu ni. -Waanbhaa' 'a 'kla gɔne- 'la gbɛɛn- 'bhɛɛ- Zuufu kle mu 'swa 'mu 'kpale Zesu 'yi, -o 'bhe 'kpen 'yipia' 'mu ni 'ezin-.

²⁸ 'Yee- Polu 'pegee Banabasi 'bwa Zesu a -klanlane mu 'e -din, 'bhɛɛ- -o 'mwa Antiosi -wa 'e ta.

15

Zesu 'winbowo mu 'e -waa' Zeruzalemu 'klankeba -gbene 'e

¹ Zuufu Zesu 'yi mu 'ke mu -daa Zude 'kleen 'e 'yi, 'bhɛɛ- -o -nwa Antiosi -wa 'e ta. 'Bhe- -o -dwa 'o nɛɛnɛ- Antiosi Zesu 'yi mu 'e daanle ma 'te 'ke -wa pe 'mu ni dɔɔ: «'Ke waa 'ka 'wlale- 'kleen 'yi 'bhii- -a pele -o Moizi a 'tonj' 'e ta gɔne- 'la gbɛɛn-, 'ka 'laa so gole- -za 'yi.»

² 'Dun- Polu 'pegee Banabasi 'laa dolé 'bhe -jan 'e □la; 'bheε- 'ke -o 'pegee 'bhe mεε mu 'ε zaabole 'egloole. 'Bhe klele 'te, 'ke Antiosi Zesu 'yi mu 'ε -wa pele- dōo Polu 'pegee Banabasi, 'bheε- -waa' Antiosi Zesu 'yi mu 'ε 'ke mu ge 'yee- -za 'ε 'yrebago Zeruzalemu Zesu a 'winbōwo mu 'ε 'pegee 'bhe □nōo Zesu 'yi mu 'ε 'lεε mu 'ε ba.

³ 'Bhe 'yi, Antiosi Zesu 'yi mu -ledo' 'ε 'mu -o winbwa- 'bhe 'taa 'ε ta. 'Mu 'yanle- -o madolele 'bhe 'taa 'ε ta zi 'lii, 'ke -o gele-. -O -kaan Fenisi 'pegee Samari 'kleen mu 'ε 'yi. 'Bheε- Zuufu kle mu 'ε -woo zru -niinaa' -Waanbhaa' ba gōne- 'la gbēen- -o -yaa ge 'zi 'bhe -jan 'ε 'yigōonlele. -Ayile -o nēene- Zesu 'yi mu 'la 'kpen 'bhe -jan 'ε □maa 'mu zrukpaale -yaa 'egbenele.

⁴ Polu 'pegee Banabasi, 'bheε- -o mado mu 'ε -o 'bhole- Zeruzalemu, 'ke Zesu a winbōwo mu 'ε 'pegee 'bhe □nōo Zesu 'yi mu -ledo' 'ε, 'bheε- 'mu a zilēε- mu 'ε 'mu -o 'cieya- 'sile. 'Bheε- -Waanbhaa' -za mu 'la 'kpen □kla -o gbe zi, -o 'mu 'kpen 'yigōonna mu ni.

⁵ 'Dun- mεε 'ke mu 'la 'yaa- Farizi mu 'le, 'bheε- 'ke mu 'mu □kpa Zesu 'yi bhe, 'mu 'ε -wlenle' 'ke 'mu 'a 'pele dōo: «Zuufu kle mu 'la -woo □kpa Zesu 'yi, -ka -o 'wla 'kleen 'yi, 'bheε- -kaa pe -o ni dōo -o Moizi a 'toŋ mu 'ε 'klosikun.»

⁶ 'Bhela- -zayile, 'ke Zesu a 'winbōwo mu 'ε 'pegee Zeruzalemu Zesu 'yi mu -ledo' 'ε 'mu 'lεε mu 'ε -o 'klale 'eke- ba 'bhe -za 'ε 'yrebago zayi'.

⁷ -O □mwa zaabole ma 'eke- pjen- 'bhe -za 'ε ta. 'Bheε- Pieri 'ε 'wlenle- 'ke -ya pele- -o ni dōo: «'N nēene- mu, 'ka 'gbu 'a 'yaango- dōo -Waanbhaa' 'mi makwan- 'ka 'pjen- -ge 'bhe □nōo □mwa gban, 'kooko- 'mi kle -jan 'Nrale- 'ε 'wo mi 'le Zuufu kle mu 'ε ni, 'bheε- -o so -Waanbhaa' a -jan 'ε 'male, 'bheε- -woo kpa Zesu 'yi.

⁸ -Waanbhaa' 'la bhaapjen mu zru dō, -ya -zronna 'bhii- -ya gbēdwa- -o □la 'kee- Lii 'Wen' 'ε 'nale -o ni 'ezin- 'bhii- -ya □naa -kōo' mu ni gōne- 'la gbēen-.

⁹ 'Bhe -za 'ε 'yi, 'yee- -Waanbhaa' laa -kōo' mu 'pegee 'woo- mu gole 'eke- ma. -Yoo zru mu 'ε 'fleela- -waa' 'kpaleya -la ma Zesu 'yi.

¹⁰ 'Bheε- -mele -kla -zōn 'dun- 'bheε- 'kaa- zi 'bhii- 'ka -Waanbhaa' -yidan' εε? -Amasroyi -kōo' mu 'pegee -kōo' -gbōo mu laa 'solε- 'kwe yke- 'la 'sile, -mele □kla 'bheε- 'kaa- zi 'bhii- 'ka 'bheε- 'kwe mu 'ε dō Zesu 'yi mu 'ε 'wiin- εε?

¹¹ 'Bheε- 'dun-, 'o mōo 'kpale- -o -a -yi gōne- 'la gbēen- 'bhii- Mēezan Zesu 'lilawoa 'o ma 'bheε- -yoo' -gwa -za 'yi, 'woo- mu -gwa -za 'yi 'bheε- go gbeya dō 'kpo' 'ε 'bheε- gbēen- 'ezin-»

¹² 'Bheε- klele 'te, 'ke -waa' 'klankeba -za- maa' 'ε 'kpen tagale bole-, 'ke -woo 'trōnkpa

Banabasi 'pegee Polu ni. -Waanbhaa' 'sole- maza mu 'pegee 'kpeeleni maza mu 'la □kla -o gbe zi Zuufu kle mu 'ε 'pjen-, -o 'mu 'kpen 'yigōonna -zamaa' 'ε ni.

¹³ Banabasi 'pegee Polu 'yanle -jan- wolele, 'ke Zaki -jan 'ε 'sile 'ezin- 'ke 'bheε- 'a 'pele dōo: «'N nēene- mu, -ka 'ka 'trōnbado dōo!

¹⁴ 'Kee- 'san -a zisan' 'yi 'ε ma, -Waanbhaa' -yaa zi 'bhii- -ε mεε 'ke mu makun Zuufu kle mu 'ε ba, 'bheε- 'ke -a 'to 'ε bo 'mu ma Simo Pieri 'bheε- -za 'ε 'yipia□ 'ka ni.

¹⁵ -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ε 'mu 'wojan- mu 'ε 'pegee 'yee- -jan 'lεε -woo dō. -Amasroyi -Waanbhaa' a 'Seweε 'ε -ya □pia dōo:

¹⁶ «Mēezan -Waanbhaa' pe dōo 'bheε- -za mu 'ε blaen,

η nu nu gbe dreevole, 'bheε- Davidi 'a 'fe 'la 'klalaa bhe, 'η nu 'bheε- dō gbe dreevole.

'N nu -yaa' 'fe klool 'ε 'tre mu 'ε 'lekpale 'eke- ta,

'bheε- 'η -yaa' 'fe dō gbe dreewo.

¹⁷ 'Ke 'bheε- □kla, mεε -vin mu 'ε nu Mēezan -Waanbhaa' ziginle,

'bheε- 'yi, 'η 'to 'ε -yoo Zuufu kle mu 'la 'kpen ma, 'mu nu klele 'an pe mεε mu 'le.

¹⁸ Mēezan -Waanbhaa' 'bheε- -jan 'lεε- □woa bhe. -Waanbhaa' 'bheε- -za mu 'la 'yaa- -a 'kpee 'elwaleta -so, 'mu -la tapwela.»

¹⁹ 'Bheε- Zaki pe 'ezin- dōo: «'Mi 'kpee ma, 'mi -a -zi 'bhii- Zuufu kle mu 'la 'mu 'mu zru -niinaa' -Waanbhaa' ba, -kōo' laa 'mu -yrebatedole -za 'bheεke dō klelele 'ezin-.

²⁰ 'Dun- -kōo' 'sewe dōŋ 'kpa -o ni, 'bheε- -kōo' 'a 'pe -o ni dōo 'ke -o 'sraka -gwa wi mu 'la 'le yo mu ni, waa 'mu 'bhleε-, -amasroyi 'mu 'trij- -o -Waanbhaa' -yre 'yi; 'bheε- -waa -yanbhōoya klele, 'bheε- 'pegee 'ke wi 'la -gaa 'bheε- dewolele, waa 'bheε- 'bhleε-, 'bheε- waa wi yien bhlele 'ezin-.

²¹ -Amasroyi 'kee- san 'elwaleta 'egbōon gbōon 'ε ma, -wa mu 'ε 'kpen ta, -o mεε mu daan Moizi a 'Toŋ' 'ε 'le Zuufu mu daanfε' mu 'ε □la -yitre' 'yi 'tōle- -yitre' 'bheε- ma.»

Zesu 'winbōwo mu 'ε -o 'seweε 'kpa zii' Zesu 'yi Zuufu kle mu 'ε ni

²² Zaki 'yanle- -janwolele, 'ke Zesu a 'winbōwo mu 'ε 'pegee Zesu 'yi mu 'ε -waa' zilēε- mu 'ε, 'bheε- Zesu 'yi mu -ledo' 'ε 'kpen 'a 'kpale dō dōo -o mεε 'ke mu makun' -o ba, 'bheε- -o 'mu 'kpa Polu 'pegee Banabasi ba, 'bheε- 'kooko- -o 'mu 'winbō- Antiosi -wa 'ε ta. 'Bhela- -zayile, 'ke -o mεε ple makunle -o ba: Zudi 'la -o 'bheε- 'tokpaa- Baasabasi, 'bheε- Silasi, -amasroyi -o nēene- Zesu 'yi mu 'ε 'yaa- -gasi -gbēne kpa 'mu mεε ple 'ε 'lεε.

²³ -O 'sewe 'lɛɛ- 'bhɛɛ- ɔkpa'a 'mu 'koo 'mu ge bhla 'e zi doo:

«Ka mu 'o nɛɛnɛ- mu 'la -woo 'ke Zuufu kle mu 'le Antiosi -wa 'e ta, 'bhe 'pegee Siri 'pegee Silisi 'kleen 'yi mu, 'o moo Zesu a winbowo mu 'pegee Zeruzalemu Zesu 'yi mu -ledo' 'e 'lɛɛ mu 'e, 'o moo 'ka mu 'pubwa-!

²⁴ «'Wa ɔmaa doo mɛɛ 'ke mu -daa 'o ba -gɛ, 'bhɛɛ- 'mu -ja 'ka ta ye, 'mu 'ka zrubatedwa 'ke -jan 'ke mu 'le, 'bhe 'pegee -o 'ka blina- yiendwa-. 'Dun- -zon, -kaa 'yaango- 'bhii- 'o moo laa -o 'winbole 'bhe 'taa 'e ta 'ka ba ye.

²⁵ 'Bhela- -zayile, 'woo 'eke- yelawoa 'o 'kpen 'a ɔkpa'a do 'kaa 'o mɛɛ 'ke mu makun' 'o ba, 'bhɛɛ- 'o 'mu winbo 'ka ta ye. 'Bhe mɛɛ mu 'e nu 'kpale- 'o 'yienii Banabasi 'pegee Pɔlu ba, 'bhɛɛ- -o nu gele 'eke- zi 'ka ba ye.

²⁶ 'Woo- 'o 'yienii ple 'e Banabasi 'pegee Pɔlu, -woo 'gbu ɔnaa Mɛɛzan Zesu Kriisi a ye 'e ni, -asiikoo -o 'gbu win -yaa zan bole -a -yi.

²⁷ 'Bhe ya 'e 'yi, 'o Zudi 'pegee Silasi 'kpa zii' -o ba, 'bhɛɛ- 'o -jan 'kela ɔwoa -o ni, 'ka nu 'bhe 'male- -o 'gbu 'lii kpataakpa.

²⁸ -Amasroyi -e ɔswa *Lii 'Wen 'e 'pegee 'o moo ni doo 'waa 'kwe 'bhɛɛke dole 'ka 'wiin- 'ezin-, 'ke -yaa 'e go 'o -za mu 'la ɔya 'elrele doo 'ka 'mu kle mu ba, 'bhɛɛ- 'bhe mu -le -gɛ:

²⁹ 'Ke -o wi mu 'la -gwa 'ke 'sraka mu 'le yo mu ni, 'ka 'laa 'mu 'bhlele-; 'ka 'laa wi yien bhlele; 'bhɛɛ- 'ke -o wi mu 'la -dia 'e -dewolele, 'ka 'laa 'mu wi mu 'e bhlele, 'bhe 'pegee -ka 'ka 'gbu 'plenggo- -yanbhooya ma. 'Ke 'ka 'bhe -jan mu 'e 'klosikwan, 'bhe -o -za 'lrele- 'le!

-Koo' -o bhe oo!»

³⁰ 'Bhe 'yi, 'ke -o zinale -waa' winbowo mu 'e ni 'kaa 'mu ge 'te; 'bhɛɛ- 'mu -ja 'taa 'e ta Antiosi. 'Bhe mu bhole 'bhe ɔnɔɔ ye, 'ke 'mu 'bhe ɔnɔɔ Zesu 'yi mu -ledo' 'e 'kpen 'siile, 'bhɛɛ- 'sewe 'la -daa -o 'koo, 'ke -o 'bhe 'kpale 'mu 'koo.

³¹ -O nɛɛnɛ- Zesu 'yi mu 'e 'bhe 'sewe 'e tapele, 'kee- 'mu 'kpen zrukpaale, 'bhɛɛ- -e zruwlaa- 'mu 'kpee.

³² Zudi 'pegee Silasi -yaa 'ke -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'la 'le bhe, -o zruwlaa- 'woo- 'o nɛɛnɛ- Zesu 'yi mu 'e 'kpee, 'bhe 'pegee -o fangandwa 'mu ta -jan -bebe wolele.

³³ -O ɔbwa -o nɛɛnɛ- Zesu 'yi mu 'e -din 'waati sa Antiosi, 'bhɛɛ- 'mu zi -naa -o ni 'edoole, 'kooko- -o ge -o -zanta' Zeruzalemu mɛɛ 'la zan mu -o winbwa- 'mu ta.

³⁴ ['Bhɛɛ- 'dun-, -e ɔswa Silasi ni 'bhii- 'bhe bo -so Antiosi.]

³⁵ 'Bhɛɛ- Pɔlu 'pegee Banabasi ɔbwa 'ezin- Antiosi. 'Bhɛɛ- -o 'pegee mɛɛ

-bhɛɛke' -bebe mu -yaa mɛɛ mu daan, 'ke -o Mɛɛzan -Waanbhaa' a -jan 'e wo 'ezin- 'mu ni.

Pɔlu 'pegee Banabasi 'piilayɛ 'eke- ma

³⁶ 'O ɔmwa 'waati sa Antiosi, 'ke Pɔlu 'a 'pele Banabasi ni doo: «'O ge 'kan 'o nɛɛnɛ- Zesu 'yi mu 'e ta 'o -zanta' 'o 'kaan- Mɛɛzan Zesu a -Jan 'e 'wolele -wa mu 'la 'kpen ta 'mu ɔnɔɔ, 'kooko- -woo 'taawo zii' gɔnɛ- 'la gbɛɛn- Zesu a zi 'e ta, 'o 'bhe ye.»

³⁷ -O ge bhla 'e zi, -o -yaa Zaan 'la sii Maki, Banabasi -yaa zi 'bhii- 'bhe ge -o zi.

³⁸ 'Dun- Pɔlu 'laa dole 'bhe ɔla, -amasroyi Zaan -gwa 'elwale -so -o zi -o -yaa 'waati 'la ba Panfili 'kleen 'e 'yi; 'bhɛɛ- yaa -o madole 'ezin- li -waa' yewo yɛɛ 'e ɔnɔɔ.

³⁹ 'Bhela- -yile, 'ke 'yee- Pɔlu 'pegee Banabasi zaabole 'eke- -le ma 'ebebele, 'bhɛɛ- 'ke -o piilale 'eke- ma. Banabasi Maki ɔsia 'bhe zi, 'bhɛɛ- -o mɛɛ ple ɔbwa -baton' do 'yi, 'bhɛɛ- -o -ja Sipru -wa 'e ta.

⁴⁰ 'Dun- Pɔlu Silasi ɔsia 'bhe zi. 'Bhɛɛ- -o nɛɛnɛ- mu 'e 'yanle- -o gbɛkpalele Mɛɛzan 'koo, 'kooko- 'bhe -o bo 'edoole, 'ke -o jilale.

⁴¹ -O -kaan Siri pegee Silisi 'kleen mu 'e 'yi, 'ke -o ge Zesu 'yi mu 'e daanlele, 'bhɛɛ- 'ke -o fangando 'mu ta 'mu a 'kpaleya 'e 'yi.

16

Timote ɔkpa'a Pɔlu 'pegee Silasi ba yewo zayi' 'eke- zi

¹ 'Bhe blaana, 'ke Pɔlu 'pegee Silasi gele- Deebi 'pegee Lisitri -wa mu 'e ta. -O -yaa Lisitri -wa 'e ta Zesu a -klanlana do sii Timote; -a nɛɛ -yaa 'ke Zesu 'yi Zuufu le do 'le, 'bhɛɛ- -a de -yaa 'ke Greki mi 'le.

² -A nɛɛnɛ- Zesu 'yi mu 'la 'yaa- Lisitri 'pegee Ikonimu, 'mu 'kpen 'yaa- -a 'to wlan pe.

³ Pɔlu -yaa zi 'bhii- 'yee- 'pegee Timote yewo 'eke- zi. 'Bhɛɛ- Zuufu mu 'la 'yaa- 'bhe 'kleen mu 'e 'yi 'mu -zayi', -e 'yee- Timote ɔwlaa 'kleen 'yi. -Amasroyi mokpen ɔyaa -a 'yaango- 'bhii- -a de -yaa 'ke Greki mi 'le.

⁴ -O ɔkaan -wa mu 'la 'kpen ta, Zesu a 'winbowo mu 'e 'pegee Zeruzalemu Zesu 'yi mu -ledo' 'e 'lɛɛ mu 'e -jan mu 'la 'ledulaa, -o -yaa 'mu 'kpen 'wo zii' 'bhe -wa mu 'e ta Zesu 'yi mu 'e ni. 'Bhɛɛ- 'ke -wa 'kpankpanyan 'mu ma doo 'mu 'bhe -jan mu 'e 'klosikun 'elrele.

⁵ 'Bhe 'yi, yi 'oo yi, fangan- -yaa do 'zi 'bhe ɔnɔɔ Zesu 'yi mu -ledo' 'e -waa' 'kpaleya 'e ta, 'bhɛɛ- -o baan' ɔyaa 'kla zii' -a ba 'ezin-.

Pɔlu -za do ɔya -yɛɛ zi yele 'yi Troasi

⁶ Pɔlu 'pegee -yaa' yewoyoon mu 'e 'yaa- zi 'bhii- -o ge -Waanbhaa' a -jan 'e 'wo Azi 'kleen 'e 'yi, 'bhɛɛ- 'dun-, Lii 'Wen 'e 'bhe

'saawoa- -o 'koo. -Ayile 'ke -o gele- 'kanle- Frizi 'pegee Galasi 'kleen mu 'e 'yi.

⁷ -O bhole Misiya 'kleen 'e -din, 'ke -wa 'kpale- dɔɔ -o ge Bitini, 'duɲ- Lii 'Weɲ 'e yaa dɔle 'bhe □la.

⁸ -Ayile, 'ke -o 'kanle Misiya 'kleen 'e 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- 'baton' mu -yaa dulaa' -wa do 'la ta 'bhe □nɔɔ, -o -yaa 'bhe -wa 'e sii Troasi.

⁹ 'Bhe 'yi, -bi do zi, Pɔlu 'yre zi ye le do □ya, 'bhɛɛ- -e Masedwani 'kleen 'yi mɛɛ do dulale □ya -a -lɛɛ 'ke 'bhe -o -sromabo 'zi -a ni dɔɔ: «'Kan Masedwani 'kleen 'e 'yi, 'bhɛɛ- nu bhɔ 'o ba!»

¹⁰ 'Bhe -yre zi ye le 'e blaen, 'ke 'wa 'pele dɔɔ 'o gele- blaale- Masedwani. -Amasroyi 'o 'kpale- -yaa -a -yi 'bhii- -Waanbhaa' -yaa zi 'bhii- 'o ge -Jan 'Nrале- 'e 'wo 'yee- 'kleen 'e 'yi mu 'e ni.

Lidi 'e □kpa Mɛɛzan Zesu 'yi Filipu

¹¹ 'O -baton' do □sia Troasi, 'bhɛɛ- 'woo 'ledɔɔla -trɛɛ Samotrasi 'kleen 'fientronne 'e ta: wɛyi- 'mlingole -yaa 'bhe zi. 'Bhe ta tooklin- yi 'e 'le, 'ke 'o gele- Neapolisi -wa 'e ta.

¹² 'Bhe blaen, 'ke -o gele- Filipu -wa 'e ta. Filipu -wa 'e □yaa Masedwani 'kleen 'e 'yi -wa □lwa 'le, 'bhɛɛ- Rome mu -la yaale -yaa -o □nɔɔ. 'O -yrekpa' -bebe □kla 'yee- -wa 'e ta.

¹³ * -Yitrɛ 'yi 'e ma, 'o 'pwela- -wa 'e 'kpee, 'bhɛɛ- 'o -ja tɔ 'e 'le ma; 'o 'kpee ma 'o 'yaa- nu Zuufu mu 'seriwoyre do ye le 'bhe yre 'e □nɔɔ. 'O 'yalaa 'bhe 'nɔɔ-, 'bhɛɛ- 'o -Waanbhaa' a -jan 'e □woa le mu 'la 'klale- -yaa -o zi 'mu ni.

¹⁴ -O -yaa 'woo- le mu 'e do sii Lidi. 'Bhe □yaa da Tiatiri -wa 'e ta, 'bhɛɛ- 'bhe -yaa sɔ 'pleɛle- 'ten 'wlenj wlenj -la gon. 'Bhe -yaa gblaen -Waanbhaa' -lɛɛ, 'bhɛɛ- 'bhe 'yaa- 'bhe 'tronkpa zii' 'o ni. -Ayile, Mɛɛzan 'a zru 'e 'liiploola, 'kooko- -e sɔ -a 'tronkpale 'elrele Pɔlu 'wojan- 'e □la.

¹⁵ 'Bhɛɛ- 'ke 'wa 'wiɲfele -yi ba 'yee- 'pegee -yaa' 'fa -la mu 'e 'kpen. 'Bhe blaen, 'ke -o -sromabole 'o ni dɔɔ: «'Ke 'kaa □ya 'bhii- 'ɲ zru -o do Mɛɛzan -Waanbhaa' ni, -ka nu 'ka zen 'ɲ ba.» -Yoo 'o matedwa 'eyoolle, 'ke 'o gele- 'o zenle -a ba.

-O Pɔlu 'pegee Silasi □bwa -kaso 'yi Filipu

¹⁶ -Yrekpa' do, 'o 'yaa- ge 'zi 'seriwoyre 'e □nɔɔ bhla 'la ba, 'ke 'fa -la yewo le do nule- 'o 'lepale: gblɲ lii -yaa -a zi, 'bhela- -yile, -e -yaa sɔ mɔɔdole 'bhe lii 'e 'senj 'e ta. 'Bhɛɛ- -e -yaa -goli- -bebe 'srɔɔwo zii' -a zan mu 'e ni.

¹⁷ 'Bhe 'yi 'te, 'ke 'yee- le 'e dɔle- 'o zi 'ke -ya pe 'egloole dɔɔ: «Mɛɛ mu 'lɛɛ- -woo 'ke laanima -Waanbhaa' 'e 'bhela- a yewone

mu 'le! -Woo 'ka 'bhee zi 'e 'bhɛɛ- ma janwo 'zi 'ka ni bhe!»

¹⁸ Yi 'oo yi, 'yee- le 'e bole -yaa 'bhɛɛ- -za 'e klele ma. -Ayile, Pɔlu matedɔ gbe -yɔɔ' 'e 'koo, 'ke 'bhe 'e 'leklale -a ta, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'a 'pele gblɲ lii 'la 'yaa- zii' 'bhe ni dɔɔ: «'Mi pe 'e ni Zesu Krisi 'tɔ 'yi dɔɔ 'e go le 'lɛɛ- zi!» 'Bhe yre do 'kpo 'e □nɔɔ bhe, 'ke lii -yɔɔ' 'e gole- 'yee- le 'e zi.

¹⁹ 'Bhe klele 'te, -a zan mu 'a 'yele- 'bhii- waa -yaa sɔ -o -yrikpale -li -goli' 'yele- ta -a 'koo, 'ke 'mu Pɔlu 'pegee Silasi 'kunle, 'ke -o 'mu -glaanle', 'bhɛɛ- 'ke -o gele- 'mu 'le -wa 'e 'kpee -kpan 'la, Rome mu a 'kitikan mɛɛ gblaen mu 'e ta.

²⁰ -O bhole 'mu ta, 'ke -wa pele- 'mu ni dɔɔ: «Zuufu mu 'lɛɛ-, -o 'waa- -wa 'e ta mu 'e 'pɔ zii' 'eke- ma.

²¹ 'Bhɛɛ- -woo mɛɛ mu 'e daan 'zi -o 'si ta za mu 'e 'le. 'Duɲ- 'o mɔɔ Rome ma a 'tonj mu 'e ta, 'waa sɔ dɔle- 'bhe 'si ta za mu 'e □la, 'bhe 'pegee 'waa sɔ 'yaa 'yizaklele.»

²² 'Bhe klele 'te, 'ke -zamaa' 'e 'wlenle- -o ma 'ezin-. 'Bhɛɛ- 'ke Rome mu a 'kitikan 'mu 'e -wa pele- dɔɔ -o 'yee- Pɔlu 'pegee Silasi taflenj- bala-, 'bhɛɛ- -woo zita zɔn 'ke gbanbhle 'le.

²³ -O yanle -o zita zɔnlele 'ebebele, 'ke -woo bole- -kaso 'yi; 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- -kaso 'fe gooba mi 'e ni dɔɔ 'bhe 'e 'yrekpa -o ba 'elrele.

²⁴ -Kaso 'fe gooba mi 'e 'bhe -jan 'e 'male, 'bhɛɛ- 'ke -yoo bole- 'fekpee 'fientronne do -la -kaso 'fe 'e 'kpee ye. 'Kee- 'gblunj bole- Pɔlu 'pegee Silasi gaan mu 'e ma.

²⁵ Blanjɔɔɔyɛ 'bho bhla 'e 'e -din, 'ke 'yee- Pɔlu 'pegee Silasi -o 'seriwoyre 'sanle 'bhe 'pegee 'ke -o -Waanbhaa' 'tohbɔ- ma 'sro mu kpa; 'bhe bhla 'e ba, 'ke -kaso 'yi mu -vin mu 'e 'ke 'mu 'e 'tronkpa- -o ni.

²⁶ 'Bhe 'waati do 'kpo 'e ba, 'ke 'trɛ bɛɛnle- 'egloole -leyan' do, 'bhɛɛ- 'ke -kaso 'fe gaan 'e bɛɛnle- 'ezin-. 'Bhe klele 'te, 'ke -kaso 'fe 'liikonj mu 'e 'kpen 'liigole 'bhe yre do 'e □nɔɔ bhe, 'bhɛɛ- 'ke -kaso 'yi mu 'e 'kpen ma piibhe kpele- mu 'e 'ploole.

²⁷ 'Yee- -kasofɛ gooba mi 'e -e bwele, 'bhɛɛ- -ya ye le 'bhii- -kaso 'fe 'liikonj mu 'e 'liigole -yaa; 'kee- -yaa' -gɔkunj' 'e -glaanle' 'bhe 'bhoo- 'e 'yi, 'bhɛɛ- -e -yaa zan -a 'gbu dele. -Amasroyi 'yee- 'kpee ma -kaso 'yi mu 'e 'kpen blasaan- gban bi.

²⁸ 'Duɲ-, 'ke Pɔlu 'a 'siile 'egloole dɔɔ: «'Yaa -za 'yɔɔ' 'kedo- 'kpo klele 'e 'gbu ni, -amasroyi 'o 'kpen -o -ge!»

²⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- -kaso 'fe gooba mi 'e -ya pele- dɔɔ -wa gba 'tebhile ba. 'Bhɛɛ- 'kee- gele- wlale blaale- Pɔlu 'pegee Silasi -yaa -kaso 'fe 'kpeene 'la □la 'bhe □nɔɔ. 'Duɲ- -gblaen 'e 'koo, -e -yaa bɛɛn 'zi, 'bhɛɛ- 'kee- nule- baale Pɔlu 'pegee Silasi gaan ma.

³⁰ 'Bhɛɛ- 'ke -yoo 'pwele -waa' -kaso 'fɛ 'kpeene ɔla. 'Bhɛ blaana, 'ke -yoo -lɔkpale dɔɔ: «'N' zan mu, 'ɲ -mɛ pɛ za 'gbu -la kle 'bhɛɛ- 'ɲ go -za 'yi ɛɛ?»

³¹ 'Bhɛɛ- Pɔlu 'pegee Silasi 'a 'lekwan- -a ni dɔɔ: «'E 'kpa Mɛɛzan Zesu 'yi, 'bhɛɛ- 'bhi 'pegee 'yaa- 'fa ɔla mu 'ɛ 'ka nu gole -za 'yi.»

³² 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke -o Mɛɛzan a -jan 'ɛ 'wole 'yee- 'pegee -yaa' 'fa ɔla mu 'ɛ 'kpen ni.

³³ 'Bhɛ -bi do 'kpɔ 'ɛ zi 'waati do 'kpɔ 'ɛ ba, 'yee- -kaso 'fɛ 'ɛ gooba mi 'ɛ -ja 'ke -o -le, 'bhɛɛ- -yoo ma bhɛ mu 'ɛ 'tɛkpaaɔ. 'Bhɛɛ- 'bhɛ yɛ do 'ɛ ɔnɔɔ bhɛ, 'ke -o 'yee- 'pegee -a ba 'fa -la mu 'ɛ 'kpen 'wiinfele -yi ba.

³⁴ 'Bhɛ blaana, 'ke -ya pele- dɔɔ -o ge 'yee- Pɔlu 'pegee Silasi 'madɔ- -a ba -le ma. 'Bhɛɛ- 'ke -yoo -lɛwɛɛ' pɛ klele-. 'Yee- mɛɛ 'ɛ 'pegee -a ba 'fa -la mu 'ɛ 'kpen zrukpaale -yaa, -amasɔyi -woo -kpa- -Waanbhaa' 'yi.

Rome mu a 'kitikan mu gblaana mu 'ɛ pɛ dɔɔ -o 'plo- Pɔlu 'pegee Silasi ma

³⁵ 'Bhɛ ta tooklin- yi 'ɛ le, 'ke Rome mu a 'kitikan mu 'ɛ -o 'faazan- 'ke mu winbbɔle 'yee- -kaso 'fɛ gooba mi 'ɛ ta 'kaa -wa pe -a ni dɔɔ -e 'plo- Pɔlu 'pegee Banabasi ma.

³⁶ 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke -kaso 'fɛ gooba mi 'ɛ nule- 'bhɛ 'pele- Pɔlu 'pegee Silasi ni dɔɔ: «'Waa- Rome mu a kitikan mu 'ɛ 'faazan- mu 'ke mu winbwa ɔ 'ɲ ta dɔɔ 'ɲ 'plo- 'ka ma. -Ka 'pwe blaale-! 'Bhɛɛ- bhaa 'ka bo 'edɔɔle!»

³⁷ 'Dun- Pɔlu pe -o ni dɔɔ: «'Woo- Rome mu a 'kitikan mu 'ɛ -woo 'o mɔɔ -la zita ɔzwan mɔkpen' 'yɛ ma kpataakpa; 'dun- waa 'o 'kitikanle 'elwale pe, 'bhɛɛ- -woo' ɔbwa -kaso 'yi, 'o mɔɔ 'la 'o mɔɔ -o 'ke Rome -kpɔɔɔ mu 'le bhɛ. 'Bhɛɛ- zɔn, -wa zi 'bhii- -woo' 'pwe -kaso 'ɛ 'yi gaanyi' ɛɛ? 'Yooye-, 'bhɛ 'laa sɔ klele-! -Ka ge -a pe -o ni dɔɔ -o 'gbu nu 'o 'pwe 'yee- -kaso 'ɛ 'yi -gɛ.»

³⁸ -Waa' 'faazan- mu 'ɛ -ja 'tɛ -a pele Rome mu a 'kitikan mu 'ɛ ni dɔɔ Pɔlu 'pegee Silasi mu -o 'ke *Rome -kpɔɔɔ mu 'le, 'ke -gblaana 'klale -o -yi.

³⁹ 'Bhɛɛ- 'ke -o nule- -sromabɔle 'mu ni, 'ke -o 'ploole 'mu ma, 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- 'mu ni dɔɔ 'mu go waa -wa 'ɛ ta.

⁴⁰ Pɔlu 'pegee Silasi 'pwele- blaana -kaso 'ɛ 'yi, 'ke -o gele- Lidi ba. -O yanle -o nɛɛɛ- Zesu 'yi mu 'ɛ 'yelele 'bhɛ 'pegee -o yanle zruwlalele 'mu 'kpee, 'ke -o 'fuudɔ- 'mu ta Mɛɛzan Zesu a zi 'ɛ ta, 'ke -o jilale.

17

Pɔlu 'pegee Silasi -ja Tesaloniki

¹ Pɔlu 'pegee Silasi -kaan Anfipolisi 'pegee Apoloni -wa mu 'ɛ ta, 'bhɛɛ- -o -nwa bhɔle Tesaloniki -wa 'ɛ ta. Zuufu mu daanfɛ' do -yaa Tesaloniki -wa 'ɛ ta.

² Pɔlu ta pɛ -le -yaa gelele *Zuufu mu daanfɛ' mu 'ɛ ɔla -yitrɛ' yi oo -yitrɛ' yi ma, 'bhɛla- -yile -e -ja Tesaloniki Zuufu mu 'ɛ daanfɛ' 'ɛ ɔla. 'Bhɛɛ- -o 'pegee Zuufu mu daanfɛ' 'ɛ ɔla mu 'ɛ -o zaabwa- -Waanbhaa' a 'sewe' 'ɛ ta -yitrɛ' yi yaga ta.

³ Pɔlu -Waanbhaa a 'Sewe' 'ɛ 'yipia ɔ -o ni, 'ke -ya zron -o ni, 'bhɛ 'pegee 'ke -ya pe -o ni dɔɔ -a -ledulale -o 'yee- 'sewe' 'ɛ 'yi 'kaa Mɛɛ -Bhɛ mi Kriisi 'ɛ ɔyaa nu -yɛnbbhɛle, 'bhɛɛ- -wa de; 'bhɛ blaana, 'bhɛɛ- -e bwe gale ba. 'Bhɛ 'yi, Pɔlu pe -o ni dɔɔ: «'N' 'yoo- Zesu 'la 'bhɛ a -jan 'wo zii' 'ka ni, 'yele- 'ke Mɛɛ -Bhɛ mi Kriisi 'ɛ 'le.»

⁴ 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, 'woo- Zuufu mu 'ɛ 'ke mu 'bhɛ -jan 'ɛ 'yele- 'ke wlan 'le 'ke -woo 'kpale Zesu 'yi, 'bhɛɛ- -o ɔnwa dɔle Pɔlu 'pegee Silasi zi. 'Bhɛ 'yi 'tɛ, Gɛki mu 'srɛ 'lɛdo 'la 'yaa- gblaana -Waanbhaa' -lɛɛ, 'bhɛ 'pegee -wa 'ɛ ta le -bebe mu 'la 'yaa- dulayɛ gblaana mu ɔnɔɔ, 'mu 'kpen -dwa -o zi 'ezin-.

⁵ 'Dun- Zuufu mu 'ɛ -o zranwoa- Pɔlu 'pegee Silasi ba. -O -ja mɛɛ ngblo 'siele 'ke mu 'siile- -gbɛba mu 'ɛ ta, 'bhɛ mu bole -yaa 'mu 'gbu ma, 'bhɛɛ- 'mu 'laa -yaa ye 'kɛdo- 'kpɔ wo. -O 'mu 'lɛkpa- 'eke- ta, 'bhɛɛ- -o yran ɔwlaa 'mu 'yi, 'kooko- 'mu wɛn Pɔlu 'pegee 'bhɛ zi mu 'ɛ ma. 'Bhɛ 'yi bhɛ, -o -wa 'ɛ ta mu 'ɛ 'kpen 'wlenna- 'zoozoo-. -Woo 'eke- ɔsia, 'bhɛɛ- -o -ja wlale 'gwlaana- do a 'fɛ 'ɛ ɔla, -o -yaa 'bhɛ 'gwlaana- 'ɛ sii Jason. 'Bhɛɛ- -o Pɔlu 'pegee Silasi ziglinna 'bhɛ 'fɛ 'ɛ ɔla, 'kooko- -o ge -o -le waa -zamaa' 'ɛ ta.

⁶ Waa Pɔlu 'pegee Silasi 'yelawɔle Jason ba bhɛ, 'ke -o 'yee- Jason 'gbu 'pegee 'o nɛɛɛ- Zesu 'yi mu 'ɛ 'ke mu 'kunle, 'bhɛɛ- 'ke -woo -glaana, 'ke -o gele- -o 'le -waa' -wa 'ɛ ta 'kitikan mu 'ɛ ta. 'Bhɛɛ- 'ke -wa pele- 'egloole dɔɔ: «Mɛɛ mu 'lɛɛ-, 'wole- 'drunyan 'ɛ 'yi yɛkpen- ɔnɔɔ mu 'ɛ ngblo -siela gban, 'bhɛɛ- -o ɔnwa -kɔɔ' ba -gɛ -zɔn.

⁷ 'Bhɛɛ- -woo ɔzian Jason -la ba. 'Woo- mɛɛ mu 'lɛɛ- -o kleza mu 'ɛ gole- -o Rome mu a -bhɛngbe -gbene Sezaa a pɛ 'toɲ mu 'ɛ ma; 'bhɛɛ- -o pe dɔɔ -bhɛngbe 'bhɛɛke do -o Sezaa blaana, 'bhɛɛ- -o 'bhɛ sii Zesu.»

⁸ 'Bhɛ -jan mu 'ɛ ɔwlaa -wa 'ɛ ta mu 'ɛ 'pegee -wa 'ɛ ta 'kitikan mu 'ɛ 'yi.

⁹ Jason 'pegee Zesu 'yi mu -vin mu 'ɛ goli' -la gbawoa- -o ni, 'bhɛɛ- -o -ploola 'mu ma 'tɛ.

Pɔlu 'pegee Silasi -o Bere

¹⁰ -Bi 'pɔle- 'tɛ, 'ke 'o nɛɛɛ- Zesu 'yi mu 'ɛ gele- Pɔlu 'pegee Silasi 'le blaale- Bere -wa 'ɛ ta. -O bhɔle 'bhɛ -wa 'ɛ ta, 'ke -o gele- wlale Zuufu mu daanfɛ' 'ɛ ɔla.

¹¹ Bere -wa 'ɛ ta Zuufu mu 'ɛ 'yaa- ewlanle Pɔlu 'pegee Silasi ma 'ke 'bhɛ

kan Tesaloniki Zuufu mu 'e ta. 'Bhe mu -Waanbhaa' a -jan 'e 'kwan- 'mu zru 'e 'kpen 'le. 'Bhela- -yile yi 'oo yi, -o -yaa Polu 'wojan- 'e baglin- -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi, 'kooko- 'ke wlan -le 'ke 'bhe 'le -o 'bhe do.

¹² 'Woo- Zuufu mu 'e -bebe 'e [kpa] Zesu 'yi. 'Bhe- Greki mu 'e ba, dulayre gbilaan [nɔɔ] le -bebe 'pegee 'gwlaan- 'sre 'mu -o [kpa] Zesu 'yi 'ezin-.

¹³ 'Dun- Tesaloniki Zuufu mu 'e -wa male 'te 'kaa Polu 'pegee Silasi -yaa -Waanbhaa' a -jan 'e 'wo zii' Bere -wa 'e ta, 'ke -o gele- 'bhe [nɔɔ] ye. 'Bhe- 'ke -o yran wlale- 'sanle 'bhe [nɔɔ] mu 'e 'yi, 'bhe- 'ke -o 'mu 'wlenle Polu 'pegee Silasi ma.

¹⁴ 'Bhe yre do 'e [nɔɔ] bhe, 'ke 'o neene- Zesu 'yi mu 'e gele- Polu 'le weyi- 'e ba -yre ta; 'dun- Silasi 'pegee Timote [bwa] -a -zanta' Bere.

¹⁵ Mee 'la zan mu -ja Polu madole, 'mu -ja 'kele- 'fo Ateni -wa 'e ta. -O niina- bhla 'e zi, Polu kle [kpa] -o ta doo -wa pe Silasi 'pegee Timote ni 'kaa 'mu ge 'ten -a ma blaale- Ateni -wa 'e ta.

Polu -o Ateni

¹⁶ Polu -yaa Timote 'pegee Silasi 'magben- 'zi Ateni -wa 'e ta 'waati 'la ba, -e Ateni -wa 'e 'pale 'la [ya] 'ke yo 'sre 'le bhe, 'bhe 'laa- -a ma 'egbenele.

¹⁷ 'Bhe 'yi, -e -yaa bo gele ma Zuufu mu daanfe' 'e [la], 'bhe- -e -yaa -balo kle -Waanbhaa' a -jan 'e ta 'ke Zuufu mu 'pegee Zuufu kle mu 'la 'yaa- gbilaan -Waanbhaa' -lee 'mu 'le. 'Bhe- yi 'oo yi, 'kee- -yaa bho mee 'la zan mu ta -wa 'e 'kpee -kpan 'e ta, -o 'pegee 'mu 'yaa- -balo kle -Waanbhaa' a -jan 'e ta 'ezin-.

¹⁸ -A -lepaa 'ezin- 'sewe do mu -gbene 'ke mu 'le, 'mu [yaa] -le -gbon ple: -o -yaa -a -ledo' sii Epikuri mu, 'bhe- -a -le -vindo' 'e -o -yaa 'mu sii *Sitoisi mu. 'Bhe mu zaabole -saan Polu 'le ma 'ezin-. -A 'ke mu pe doo: «Mee -le ma -nranii' -la bhe, -ya pe 'zi 'nale- -a ma ee?» 'Bhe- -a -bheke 'mu pe 'ezin- doo: «-Yoo 'bhii- waa -waanbhaa' mu 'la do, -yoo 'mu a -jan -la wo 'zi.» -O 'bhe [pia] 'bhe gbeen- bhe, -amasroyi Polu -yaa Zesu a -jan 'Nrale- 'pegee 'bhe bweza 'e gale ba 'bhe- 'wo zii'.

¹⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke -o Polu 'kunle 'bhe- 'ke -o gele- 'kele- waa- 'wa 'e ta 'kitikanyre yre 'e [nɔɔ], 'bhe- 'ke -wa -lrokpale doo: «'Yoo- daangbeya dree 'la 'wo zii' mee mu 'e ni bhe, 'e so -a baan' 'yipele 'o mɔɔ ni ee?

²⁰ -Amasroyi 'o -jan mu 'la 'ma zii 'e 'lii, 'bhe mu -o 'o 'yre 'yi -za dree mu 'le. 'Woo -a zi 'bhii- 'woo- -yima' 'kplankplan.»

²¹ -O 'yaa- 'bhe 'pe zii' 'bhe gbeen- bhe, -amasroyi Ateni mu 'e 'kpen 'pegee -a noo- cie mu 'e 'yaa- bo yi 'oo yi -za dree mu

'te -la ta janwole ma, 'bhe 'pegee 'ke -woo 'tronkpa- 'mu [la].

Polu -o -janwo' zii' Ateni mu a klanjeba yre 'e [nɔɔ]

²² 'Bhe klele 'te, 'ke Polu 'e 'wlenle-, 'bhe- 'kee- dulale -waa' Ateni 'kitikan mu 'e 'plen-, 'bhe- 'ke -ya pele- -o ni doo: «Ateni mu, 'an 'klosikwan 'bhii- pe mu gbale so 'ka ni gbe 'e 'kpen ma.

²³ -Amasroyi 'i 'yaa- 'kaan zii' 'kaa- -wa 'e 'kpee bhla 'la ba, 'mi 'kaa- 'seriwo yre mu 'e 'kpen 'klosikwan, 'ke 'i 'kaa- 'srakagoyre do yele-, 'bhe- 'sewe 'lee- 'bhe yoondele -o -a ta doo:

«Mee laa -waanbhaa' 'la do 'bhe gbayre -le -ge.»

'Bhe ya 'e 'yi, 'ka -Waanbhaa' 'la gba 'bhe- 'ka 'laa do, 'mi [nwa] 'bhe -le a -janwole 'ka ni -ge -zon.

²⁴ -Waanbhaa' 'la 'drunyan 'pegee -a -yi pe mu 'e 'kpen [kla], 'yele- 'ke lafle' 'pegee 'tre 'e Zan 'le, 'bhe- bhaaplen mu 'a gba 'fe mu 'la -dwa yaa yi 'mu [la].

²⁵ 'Bhe- -a maza laa -o pe 'kedo- ma -koo' 'koo. 'Bhe- droon', 'yele- pe 'kpen na bhaaplen mu ni: 'e pe -si oo, 'e pe 'trele- oo, 'yele- pe 'tole- pe 'bhe na bhaaplen mu ni.

²⁶ 'Ye- bhaaplen [kla], 'bhe- 'tre ta bhaaplen mu 'e 'kpen -daa bhaaplen -lwa do 'kpo -la -yi. 'Bhe- -yoo [kpa] 'tre ta yreken- [nɔɔ]. 'Ye- 'waati mu 'e -dwa, 'bhe- -e -dan' 'kpalaa 'tre ta bhaaplen mu yaayre mu 'e ma.

²⁷ 'Yee- -Waanbhaa' pe 'kpen [kla] 'bhe gbeen- bhe, 'kooko- bhaaplen mu 'kpen 'yela- ziglin. 'Ke -o do klen 'ke -wa ziglin, 'bhii- -yre 'wi mi do 'e gbekpa pe mu ma gone- 'la gbeen- 'ke -yoo pe do -glin 'zi bhla 'la ba; 'bhe- 'dun- -Waanbhaa' plengole laa -o -koo' 'kedo- 'kpo ma.

²⁸ «-Amasroyi -koo' -si oo, -koo' beengbeya oo, -koo' 'gbu bole -koo' 'yre ma oo, -koo' 'mu 'kpen 'sroowo- 'yela- yi.» 'Kaa- 'srokpa mu 'e 'ke mu 'bhe- [woa] doo: «-Koo' mu -o 'ezin- -a 'kpee yi mu 'le.»

²⁹ «-Koo' mu -o -a 'kpee yi mu 'la 'le bhe, 'bhela- -yile -koo' 'laa -Waanbhaa' 'kpale- bhaaplen mu a -can yo 'pegee -goli' yo, 'bhe- -vle yo mu ma. Bhaaplen mu 'bhe pe mu 'e 'yaanna- -o 'gbu 'kpeeledan gbeya -la zi.

³⁰ 'Dun- bhaaplen mu -za 'la [kla] waa -zadokleya 'waati 'e ba, -Waanbhaa' laa 'bhe -za mu 'e bo -li -klosi 'yi; 'dun- -zon yi 'lee- ma, -ya pe 'zi bhaaplen mu 'kpen ni yreken- [nɔɔ] 'kaa -o 'ploo- -o kleza -yoo' mu 'e ma 'bhe- -woo 'gbu 'na 'yee -Waanbhaa' do -kpen ni, 'bhe- -wa gba.

³¹ -Amasroyi -Waanbhaa' yi do -dwa gban, 'bhe yi 'e 'le, -e nu 'drunyan

'yi bhaaplenj mu 'e 'kpen 'kitikanle -yaa' -ledoolaya 'e ma. 'Yee- -Waanbhaa' gbu nu mɛɛ mu 'kitikanle mɛɛ 'la zan 'le, -e 'bhe zan 'e makwan- gban. -E 'bhe makun' -toomasie 'la [kpa'a 'ke 'bhe' a zɔn mɔkpen' ni 'bhii- wlan -le 'kele- 'bhe -le [kla -e 'bhe zan 'e bwelawoa gale ba 'bhe 'le.»

³² 'Woo mɛɛ mu 'e -wa male Polu 'lii dɔɔ mɛɛ do -gaa 'bhe- 'bhe -bwela gale ba, 'ke -o 'ke mu 'sonsile 'a ma, 'bhe- -o -vin mu 'e pe dɔɔ: «Yi -bhɛɛke' ta, 'o nu 'bhe -jan 'e -vin 'e 'male- 'e 'lii, 'bhe 'swa- gee' -zɔn.»

³³ 'Bhe 'yi 'te, 'ke Polu gole- -o plɛn.

³⁴ 'Bhe- 'duj-, -o 'ke mu -dwa Polu zi, 'bhe- 'mu 'e [kpa'a Zesu 'yi: -o -yaa 'bhe mɛɛ mu 'e do sii Denisi, 'bhe- 'bhe 'yaa- 'ke -waa' -wa 'e ta 'kitikan mu 'e do 'le; 'bhe 'pegee le do 'la -o -yaa 'bhe sii Damarisi, 'bhe- mɛɛ 'ke mu 'ezin-.

18

Polu -ja Korenti

¹ 'Bhe bla'an, 'ke Polu gole- Ateni, 'bhe- 'kee- gele- Korenti -wa 'e ta.

² -E bhɔle Korenti, 'kee- Zuufu 'gwlaan- do yele-, -o -yaa 'bhe sii Akilasi. -O 'bhe [yaa 'kleen 'la 'yi, -o -yaa 'bhe sii Pɔn. 'Yee- Akilasi 'pegee -a na Prisili dale laa -mɔle' bi Itali 'kleen 'e 'yi. -Amasroyi Itali 'kleen 'e ta -bhlenjgbe gbalaan 'e, Klodi, 'bhe 'a [pia Zuufu mu 'e 'kpen ni dɔɔ -o go Rɔmu -wa 'e ta. 'Bhela- -yile, Akilasi 'pegee -a na -gwa Itali 'kleen 'e 'yi, 'bhe- -o [nwa Korenti. 'Bhe- Polu bhɛgwlenya -dwa -o ma.

³ Polu [bwa -o ba, 'bhe- -o -yaa yewo 'eke- zi, -amasroyi 'yee- Akilasi 'pegee Polu 'woye- -yaa do: -O mɛɛ plɛ -yaa 'ke sokpa'a' mu dɔ mu 'le.

⁴ -Yitre' 'yi 'tole- -yitre' 'yi, Polu -yaa ge Zuufu mu daanfe' 'e [la, 'bhe- -e -yaa -janwo' Zuufu mu 'e 'pegee Greki mu 'e ni -janwo' gbɛya do 'yi, 'kooko- -yaa -jan 'e do 'mu 'yi 'bhe- 'mu dɔ Mɛɛzan 'sile- -la 'mu a pɛ 'le.

⁵ 'Duj- Silasi 'pegee Timote dalawoa Masedwani, 'bhe- 'mu [nwa 'tenle- 'yee- Polu ma Korenti -wa 'e ta, -a 'san 'bhe yi 'e ma, 'yee- Polu -yre gbalaan [bwa -jan 'Nrale- 'e 'bhe- 'wole- ba, 'ke -ya pe Zuufu mu 'e ni kpataakpa dɔɔ Zesu -le 'ke Mɛɛ -Bhe Mi Krisi 'e 'le.

⁶ 'Duj- Zuufu mu 'e waa dɔle Polu 'wojan- mu 'e [la, 'bhe- -wa -zwanwoa. Polu 'bhe ta dune- 'e -gwa, 'bhe- -e 'bhe 'yizwan- 'ke 'bhe 'yi bwɛgblɛn- 'e 'wlenle-. 'Bhe- 'bhe [kla -o -banjgoza 'e -Waanbhaa' a -jan 'e 'yi 'bhe ma -toomasie 'le. 'Bhe bla'an, Polu pe -o ni dɔɔ: «'Ke 'ka [nia -Waanbhaa' a pɛ zi 'e ta, 'ka 'laa 'lale- 'mi ta, 'bhe -daa 'ka mu 'gbu -la ba. 'Kee- 'san

-zɔn ma, 'ŋ nu gele boolazi -ge Zuufu kle mu 'e ba, 'bhe- 'ŋ -Waanbhaa' a -jan 'e wo 'mu ni.»

⁷ Polu 'bhe -jan 'e 'wole-, -e 'pwɛle- Zuufu mu daanfe 'e [la, 'kee- gele- mɛɛ do ba: -o -yaa 'bhe mɛɛ 'e sii Titusi Zutusi. 'Bhe [yaa gbalaan -Waanbhaa' -lee, 'bhe- 'bhe a 'fe 'e 'yaa- Zuufu mu daanfe' 'e -din.

⁸ 'Bhe- 'duj-, Zuufu mu daanfe' -kunlii Kripusi 'pegee 'bhe ba 'fa [la mu 'e 'kpen -woo [kpa'a Mɛɛzan 'yi. 'Bhe bla'an, Korenti mu 'la [yaa 'mu 'tronkpa zii' Polu 'wojan- mu 'e [la, 'mu -bebe 'e [kpa'a Mɛɛzan 'yi 'ezin- 'bhe- -o 'mu wiinjia [-yi ba Zesu 'to 'yi.

⁹ -Bi do zi, Mɛɛzan -Waanbhaa' 'a [pia Polu ni -yre zi yele do 'yi dɔɔ: «'Yaa -gbalaanle' mɛɛ 'kedo- 'kpo 'lee, 'e 'yre gbalaan 'an -jan 'e 'wole- ba, 'bhe- 'yaa 'e tagale -titi.

¹⁰ -Amasroyi 'mi 'gbu -o 'e zi. Yaa nu dɔle mɛɛ 'kedo- 'kpo 'kpee 'ke 'bhe 'e kun 'bhe- 'bhe -za 'yɔɔ- kle 'e ni; -amasroyi 'an pɛ mɛɛ -bebe -o -wa 'lee- ta -ge.»

¹¹ 'Bhela- -yile, Polu [bwa Korenti -wa 'e ta, 'kee- mɛɛ mu 'e daan -Waanbhaa a -jan 'e 'le, 'fope 'bhe ge 'tenle- lee do 'ke mɛɛ 'srwado- ma.

¹² Galiyon -yaa 'ke Rome mu 'e -waa' -janmatii 'le Akayi 'kleen 'e ta 'waati 'la ba, Zuufu mu 'e -wa [kpa'a do 'bhe- -o -wɛnna Polu ma. 'Bhe- 'ke -o gele- 'kele- klu ta.

¹³ -O bhɔle 'bhe [nɔɔ, 'ke -wa pele- dɔɔ: «Mɛɛ 'lee- -ya zi 'bhii- -e mɛɛ mu 'e ŋgblo 'sɛ-, 'bhe- 'mu -Waanbhaa' gba gba gbɛya 'la 'bhe gole -o 'toŋ 'e ma 'bhe- 'yi.»

¹⁴ Polu -yaa zan -janwole 'sanle- 'ke Galiyon 'a 'pele 'woo- Zuufu mu 'e ni dɔɔ: «Zuufu mu, 'kee- 'kpa bi 'bhii- 'yee- 'gwlaan- 'lee- -za 'yɔɔ- gɔɔ 'ke -la [kla, 'bhe 'pegee -e 'kpee 'yɔɔya- 'ke [kla, 'ŋ 'yaa- nu dɔle 'ka 'wojan- 'e [la.

¹⁵ 'Duj- 'kee- [kla zaa drɔŋ bolele -jan mu 'pegee bhaaplenj mu 'to ta, 'bhe- 'ka 'gbu a 'toŋ mu 'e ta, 'ka 'gbu 'bhe -za 'e 'yrebago 'ka 'plɛn. 'Naa- zi 'bhii- 'ŋ bɔ 'bhe -za 'e ba!»

¹⁶ Galiyon 'yanle- 'bhe -jan 'e 'wolele bhe, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ -o go -klu 'e ta.

¹⁷ 'Bhela- -yile, 'ke -o 'kpen zenle- -waa' daanfe' -kunlii Sositeni 'e 'bhe zi, 'bhe- 'ke -o 'bhe 'kunle. 'Ke -o 'bhe tafɛle 'sanle 'kitikanyɛ 'e 'le ma. 'Duj- Galiyon 'a [kla 'bhii- yaa 'bhe -za 'e 'kpen 'yele-.

Polu ge gbe dɛɛwoa- Antiosi -wa 'e ta

¹⁸ 'Bhe- Polu [mwaa 'ezin- Korenti -wa 'e ta. 'Bhe bla'an, 'ke -ya -srawole -a nɛɛɛ- Zesu 'yi mu 'e ma. 'Bhe- 'yee- 'pegee Prisili, 'bhe- Akilasi -o [bwa -baton' do 'yi, 'bhe- -o -ja Siri 'kleen 'e 'yi. 'Duj-

'yee- Polu -Waanbhaa' wli □kwan -so -a ngblo -gweza' 'yi, 'bhela- -yile 'ke -ya ngblo -gwele' Sankre -wa 'e ta, 'bhεε- -o -ja 'te.

¹⁹-O bhōle Efezi -wa 'e ta, 'ke Polu Akilasi 'pegee Prisili 'tole 'bhε □noo, 'bhεε- -e -ja Zuufu mu daanfe' 'e □la 'bhεε- 'ke -o 'pegee Zuufu mu 'e -o -balō klele-.

²⁰'Bhε mu -sromabwa -a ni dōo -e -mō 'waati sa 'mu -din, 'duj- yaa dōle 'bhε □la.

²¹-A go bhla 'e zi 'mu -din, 'ke -ya pele- mu ni dōo: «'Ke -Waanbhaa' -dwa -a -la 'η nu nu gbε dreewole 'ka taglinle.» -E yanle 'bhε 'pele- 'le, 'kee- gole- Efezi -wa 'e ta -batonj' do 'yi.

²²-E bhōle Sezare -wa 'e ta, 'kee- zinale -batonj' 'e 'yi, 'bhεε- 'kee- gele- Zeruzalemu Zesu 'yi mu -lido' 'e 'pubole; 'bhε blaani 'kee- gele- Antiosi.

²³-E -yrekpaa' 'dama □kla 'bhε □noo, 'kee- gele- Galasi 'pegee Frizi 'kleen mu 'e 'yi 'kee- ge 'fuudolele Zesu zi mu 'e 'kpen ta.

Apolosi -o Efezi 'pegee Korēnti

²⁴-O -yaa Zuufu mi do sii Apolosi, 'bhε -daa 'bhε □ya -wa 'e ta Alezandri, 'bhεε- 'bhε □nwa Efezi -wa 'e ta. 'Bhε 'yaa- 'ke -janwo' mi -lrele' do 'gbu 'le, 'bhεε- 'bhε □yaa -Waanbhaa' a 'Sewε 'e do 'kee- kan -a -danj' ta.

²⁵-Wa -daanna Meezan Zesu a zi 'e 'bhεε- ta jan 'e 'le, 'bhεε- -e -yaa 'bhε -vavade 'ebebele. 'Bhela- -yile, -e -yaa Zesu a -za 'e 'wo zii' mεε mu 'e ni 'kee- 'mu daan kplankplan. 'Duj- -yaa' pε Meezan doleya 'e -danj' -le -yaa 'ke Mεε Wiinjfe' Mi Zaan a pε mεε wiinjfeza -yi 'te 'e 'bhεε- 'le.

²⁶-Yrekpaa' do, 'yee- Apolosi -yaa -Waanbhaa' a -jan 'e 'wo zii' Zuufu mu daanfe' 'e □la 'ke -gblaani 'laa kla -a -yi. Prisili 'pegee Akilasi -yaa' mεε daangbeya 'e 'yele-, 'ke 'mu 'a 'siile-, 'bhεε- 'ke 'mu -Waanbhaa' a zi 'e 'yipele 'a ni kplankplan.

²⁷'Bhε blaani, 'ke Apolosi 'a 'pele dōo -e gele- Akayi 'kleen 'e 'yi. 'Bhε klele 'te, 'ke -a neene- Zesu 'yi mu 'e 'mu 'a 'liale dōo -e ge 'bhε □noo. -Ayile, 'ke 'mu -a do 'sewε do dele- Akayi 'kleen 'e 'yi Zesu 'yi mu -lido' 'e ni dōo 'kee- □bhwa 'mu ba ye, 'mu 'a 'cieyake 'elrele. -E bhōle Akayi, mεε 'la zan mu 'mu □kpaa Zesu 'yi -Waanbhaa' a -lileya 'e ma, -e 'mu -daanna, 'bhεε- -a 'mu 'kpaleya 'e baan' □klaa 'bhε ba.

²⁸-Amasroyi Zuufu mu 'e 'yaa- 'ni 'zi -Waanbhaa' a 'Sewε 'yi yre 'la □noo, -e -yaa 'bhε 'yrebakan zii' mōkpen' 'yre ma kpataakpa; 'ke -ya zron mεε mu 'e ni 'bhii- -Waanbhaa mεε 'la zan makwan- 'bhii- Mεε -Bhee Mi Krisi 'le, 'bhε zan -le -yaa 'ke Zesu 'le kpataakpa.

19

Polu -o Efezi

¹Apolosi -yaa 'waati 'la ba Korēnti -wa 'e ta, Polu □kaan Azi 'kleen 'e 'yi vle goon mu 'e 'yi -wa mu 'e ta, 'bhεε- -e □nwa bhōle Efezi -wa 'e ta 'te. -E □bhwa 'bhε □noo Zesu a -klanjane mu 'e 'ke ta.

²'Bhε klele 'te, 'kee- 'mu 'lrokpale dōo: «'Ka 'ka 'kpalawoa Zesu 'yi, 'ka Lii 'Wenj' 'e 'sroowoa- εε?» 'Bhεε- 'ke 'mu 'a zikpale -a ni dōo: «'Yooye-, 'o mōo laa a male -lido' dōo Lii 'Wenj -o.»

³'Bhεε- 'ke Polu -o -lrokpale 'ezin- dōo: «'Ka 'ka 'kpalawoa Zesu 'yi bhe, -o 'ka 'wiinjfi□ wiinjfegebeya -gloon 'e -dela -yi εε?» 'Bhεε- -o pe Polu ni dōo: «'Woo' 'wiinjfi□ Zaan a pε mεε wiinjfegebeya 'bhεε- 'yi -yi ba.»

⁴'Bhεε- Polu pe -o ni 'ezin- dōo: «'Ke mεε 'la zan mu -yaa do a -la 'ke -o ploō -o kleza -yoo' mu 'e ma, Mεε Wiinjfe' Mi Zaan -yaa 'bhε zan mu -la wiinjfe -yi ba. 'Duj- -e -yaa pe 'zi Izraeli mu 'e ni 'ezin- dōo -woo 'kpa mεε 'la zan -yaa nu nule 'yee- blaani, 'bhεε- 'yi; 'bhε mεε 'e 'bhε -le 'ke Zesu 'le.»

⁵-O yanle 'bhε -jan mu 'e 'malele, 'ke -o dole- -a -la dōo -woo wiinjfe' -yi ba Meezan Zesu 'to 'e 'yi.

⁶'Bhε blaani, 'ke Polu 'e gbε 'kpale -o ta, 'bhεε- 'ke Lii 'Wenj' 'e zinale -o ta. 'Ke -o wli -bhεeke' mu 'pele 'sanle, 'bhεε- 'ke -o -Waanbhaa' -lala' janwo.

⁷'Woo- mεε mu 'e 'yaa- bhō mεε vu ta ple -din.

⁸'Bhε blaani, 'ke Polu gele- Zuufu mu daanfe' 'e □la. 'Bhεε- mle yaga ta, -e -Waanbhaa' a -bhleingbeya yaaza 'e -jan 'e □woa mεε mu ni. Yaa -yaa gbilaani mεε 'kedo- 'kpo' lεε 'bhε -janwo' yre 'e □noo. -E -yaa do 'zi klen, 'kooko- mεε mu do Meezan a -jan 'e □la.

⁹'Duj- Zuufu 'ke mu -yaa 'mu 'tron' 'yi do 'zi 'egloole Polu 'wojan- mu 'e ma, 'bhεε- waa -yaa dole- -a -la 'ke -woo kpa Zesu 'yi. Droonj, -o -yaa 'sonsi zii' Polu 'wojan- mu 'e ma 'ke -o -jan 'yoo- wo Meezan a zi 'e ma mōkpen' 'yre ma kpataakpa. 'Bhela- -yile 'ke Polu Zesu 'yi mu 'e 'siile, 'ke -o 'pegee 'mu gole- -o plen-, 'bhεε- 'ke -o gele- Tiranusi -a -laklu -wa 'e ta. -E □bwa -Waanbhaa' a -janwo' 'e 'wole- ma 'bhε □noo 'yi 'oo yi.

¹⁰Polu □bwa 'bhεε- klele ma lεε ple ta, -asiikoo Zuufu mu 'pegee Zuufu kle mu 'la 'kpen 'yaa- 'bhε Azi 'kleen gbε do 'e 'yi, 'mu 'kpen Meezan a -jan 'e □maa.

Seva gbε mu a -za

¹¹-Waanbhaa' -yaa mεε 'kpeeleni ma 'sole- maza mu kle 'zi Polu gbε zi.

¹²'Bhela- -yile, 'kee- -yaa kle sogbε mu 'le oo, 'kee- -yaa kle mεε ngblo ma 'fuugo-

sogbe mu 'le oo, 'ke -o -yaa 'mu yan Polu 'fle 'e ma, 'bhée- 'ke -o -yaa 'mu kpa gade mu 'pegee lii -yoo mu -yaa mée 'la zan mu zi 'mu ma, 'bhe gade mu 'e [yaa bhee, 'bhée- lii -yoo' mu 'e [yaa go 'bhe zan mu 'e zi.

13 'Bhe ya 'e 'yi 'te, Zuufu 'ke mu 'la 'yaa- 'kaan zii' yreken- [nnoo 'ke -o ge 'zina mu -gbinlele 'zina lii mu -yaa mée 'la zan mu zi, 'mu [yaa zi 'te 'bhii- 'mu 'zina mu 'e -gbin mée mu 'e zi Meezan Zesu 'to 'e 'le. -O 'kpen do do -yaa -jan 'la wo 'zina mu 'e ni, 'bhe -le -yaa doo: «'Mi pe 'ka ni doo Zesu 'la 'ke Polu -o 'bhe a -jan 'wo zii', -ka go 'bhée- 'to 'e 'yi!»

14 Mée 'la zan mu -yaa 'bhe -za -gboon 'e kle 'zi, 'mu 'yaa- mée 'srwaple-, 'bhée- 'mu -yaa Zuufu mu 'a 'sraka 'lena- mi gbilaan do 'la -o -yaa 'bhe sii 'bhée- gbe mu 'le.

15 -O 'bhe -jan 'e 'wole- 'zina do ni, 'ke 'bhe 'a zikpale -o ni gade mi 'e 'lii doo: «'N Zesu do, 'bhée- 'n Polu do 'ezin-; 'duj- 'ka mu, -de mu 'gbu -le 'ka mu 'le ee?»

16 'Zina [yaa mée 'la zan zi, 'bhe -balaa' -o ta, 'bhée- 'bhe a pe fangan- 'e [kpa -o 'kpen a pe fangan- 'e ta; 'bhée- 'bhe -yrenkpa' gbe -yoo' [woa -o ta, -asiikoo -o -pwela 'fe 'e [la -o tafle- 'le 'ke -o blasaan-, 'bhée- -o madijwole -yaa.

17 'Bhe -za 'e [zian Efezi -wa 'e ta yreken- [nnoo. 'Kee- kpa Zuufu mu ta oo, 'kee- kpa Zuufu kle mu ta oo, 'o 'kpen 'bhe -za 'e [maa; -ayile -gbilaan [klaa -o 'kpen 'yi, 'bhée- -o -yaa -gasikpa zii' Meezan Zesu 'to 'e 'lee.

18 Mée 'la zan 'mu 'e [kpa Zesu 'yi, 'mu -bebe -yaa zan 'mu kleza -yoo' mu 'e 'pele- moken' 'yre ma kpataakpa.

19 Mée 'la zan mu -yaa 'srón kle, 'mu -bebe [nwa 'mu 'a 'srón 'sewe mu 'e 'le, 'bhée- 'bhe mu 'mu 'kpen 'kpaciala moken' 'yre ma. 'Bhe 'sewe mu 'e 'plee 'yaa- 'goli' tanbha 'waa mia ple bhe vu (50.000) bho.

20 'Bhe gbéen- bhe, Meezan a -Jan 'e 'yaa- zen 'zi 'yee- Meezan a -glooya' 'e 'le, 'bhe 'pegee fangan- ma.

Efezi mu 'e -o -wlenna Zesu 'yi mu 'e ma

21 'Bhe -za mu 'e klele blaán, 'ke Polu 'a 'ledulale *Lii 'Wen' 'e 'sen' ta doo -e gele- kanle- Masedwani 'pegee Akayi' kleen mu 'e 'yi, 'bhée- -e ge 'pwele- Zeruzalemu. -Ya [pia doo: «'Ke 'n -ja 'bhe [nnoo ye, -yoo 'ke -za 'le 'ezin- 'ke 'n ge Romu -wa 'e ta.»

22 'Bhela- -zayile, -ya mado mi ple winbwa- Masedwani: Timote 'pegee Erasi. 'Bhée- 'yee- 'gbu [bwa -so 'mu -zanta -yrekpa' sa ta Azi 'kleen 'e 'yi.

23 'Bhe 'waati do 'kpo 'e ba, Efezi -wa 'e ta mu 'e 'kpen 'yaanminjwole -yaa Meezan Zesu a zi 'e -zayi'.

24 Wlan 'e ni, yo do -yaa Efezi -wa 'e ta. -O -yaa 'bhe sii Aatemisi. 'Bhée- -can kle

mi do -yaa 'yee- -wa 'e ta, -o -yaa 'bhe sii Demetriusi. 'Bhe 'yaa- 'yee- yo 'e gba 'fe 'e bhooma -yrine' mu kle -goli' tanbha 'pu 'le, 'bhée- -e -yaa 'mu gon mée mu 'koo. 'Yee- Demetriusi 'pegee -yaa' yewone mu 'e [yaa -goli' -bebe 'sróowo 'bhe yo 'e gba 'fe 'e bhooma -yrine' mu 'e gonle ma.

25 -Yrekpa' do, -e -yaa' yewone mu 'e 'pegee -can kle mu -vin mu 'e [klaa 'eke- ba, 'bhée- -ya [pia 'mu ni doo: «'N 'yienii mu, 'ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- -koo' -o -kooa' -naflo mu 'e 'sróowo zii' -kooa' ye 'lee- 'bhée- ma.

26 'Duj- -zon 'yee- Polu 'e -yoo -za mu 'la kle 'zi, 'ka 'yre -o 'mu ma, 'bhe 'pegee 'ka 'tron -o 'mu 'yi. -Ya pe 'zi mée mu 'e ni doo: Bhaaple- mu -o gba yo mu 'la yaan -o 'gbu 'koo, 'mu 'laa -o 'ke -waanbhaa' -zeze mu 'le. Mée -bebe 'e [kpa 'bhe -jan 'e yi; 'bhée-, 'bhe mée 'sre ngblo -siela. 'Duj- 'bhe 'laa klele Efezi -wa do -kpen ta -ge, 'bhe [kla 'ezin- Azi 'kleen 'kpen -la -yi.

27 -A -dan' 'laa nu gole -kooa' yawo 'e do -kpen baale ta. 'Kela 'bhe -o -a -yi 'eyoole 'ezin-, 'bhe -le doo -e nu -kooa' yo da -gbene 'e gba 'fe 'to 'e magale. 'Bhe gbéen- bhe, -kooa' yo 'e 'tohboleya 'e nu gale; 'bhée- 'duj- Azi 'kleen 'yi mu 'e 'kpen 'pegee 'tre ta mu 'e 'kpen 'yela- gba!»

28 Mée 'la zan mu Demetriusi 'wojan- 'e [maa, yran -gbene [wlaa 'mu zru 'yi. 'Bhée- 'ke -wa pele 'sanle 'egbole doo: «Aatemisi, Efezi mu a yo da 'e -yoo 'egbenele, 'bhée- 'e 'kpa ma yo laa -o! Aatemisi, Efezi mu a yo da 'e, 'yoo- 'egbenele, 'bhée- 'e 'kpa yo laa -o!»

29 'Bhe klele 'te, 'bhe -jan 'e -wa 'e 'kpen 'yaanminjwoa, 'bhée- 'ke -wa 'e ta mu 'e 'kpen 'wlenle. 'Bhée- 'yee- Polu 'taawoyoon ple 'e, Gayusi 'pegee Arisitaki, -o 'mu [kwan. 'Mu [yaa 'ke Masedwani mu 'le. -Woo 'kunlawoa, 'ke -woo -glaanle', 'bhée- 'ke mée 'saa 'e gele- 'ke -o -le -waa' -zabla' -kpan 'e ta.

30 'Bhe 'yi, Polu 'gbu 'yaa- zi 'bhii- -e ge do -zamaa' 'e 'lee 'bhée- -ya 'gbu zron 'mu ni, 'duj- Zesu 'yi mu 'e waa dole a -la 'kee- 'bhe kle.

31 'Yee- Azi 'kleen 'yi -kunlii gbilaan mu 'e 'ke mu -yaa 'yee- Polu 'gbu 'bhegwlen- mu 'le. 'Bhe mu kle [kpa -a ni doo yaa gele -zabla' -kpan 'e ta.

32 'Bhe 'waati 'e ba, -zamaa' 'saa 'e 'yaa- -we 'zi 'zoozoo-: -a 'ke mu -yaa -janwo' zii' 'egbole, 'bhée- waa -yaa so 'eke- weli' -yi 'male. 'Bhée- droon', -woo -lekpa 'eke- ta win 'la ma, -o -bebe 'laa -yaa 'bhe do.

33 -O -yaa Zuufu 'gwlaan- do sii Alezandri. -Zamaa' 'e 'ple- mée 'ke mu 'yee- -za 'e 'yipia' 'bhe ni. 'Bhée- Zuufu -vin mu 'e 'yee- Alezandri 'yrónna-, 'bhée- -o -ja

'kele- -zamaa' 'e 'lɛɛ-. -Ya gbe -lawlenna, 'bhɛɛ- -e -yaa zan -janwole -zamaa' 'e ni.

³⁴ 'Dun- -wa yele 'bhii- -e -yaa 'ke Zuufu mi 'le, 'ke -woo -weli' 'e 'wlenle 'eke- zi 'egloole 'zoozoo- 'ke -wa pe dɔɔ: «Aatemisi, Efezi mu a yo da, 'yoo- 'egbenele, 'e 'kpa ma yo laa -o! Aatemisi, Efezi mu a yo da, 'yoo 'egbenele, 'e 'kpa ma yo laa -o!» -O □mwa 'bhe 'pele- zi 'fɔ 'bhe -bɛɛna 'lɛɛ ple -din.

³⁵ 'Fɔ boolazi, 'bhɛɛ- -waa' -wa 'e ta 'sɛwɛɛ mi 'e 'bhe gbeswa- -zamaa' 'e tagale ta; 'bhɛɛ- 'bhe pe -o ni dɔɔ: «Efezi mu, mɔkpen' 'a 'yaango- 'bhii- Efezi mu 'e 'mu -le -kɔɔa' yo da -gbɛɛ Aatemisi gba 'fɛ 'pegee -a bhɔɔma -yrine' 'e gooba mu 'le, 'bhe 'pegee 'yee- yo 'e bhɔɔma -yrine' 'e -daa lafɛ' ma, 'bhɛɛ- -e -balaa' 'trɛ ma.

³⁶ Mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'laa sɔ 'bhe ma zaabɔle. 'Dun- 'ke -yoo 'bhe gbɛɛn- bhe, -ka 'ka zrukpaala, 'bhɛɛ- 'ka 'laa 'kɔɔle -za 'kɛdo- 'kpɔ klele ma blaale-.

³⁷ -Amasroyi, 'ka □nwa mɛɛ ple 'la 'le -ge bhe, waa -kɔɔa' yo 'e gba 'fɛ 'e □la pɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'sile-, 'bhɛɛ- waa 'a 'tɔ 'yoo- 'kɛdo- 'kpɔ 'pele-.

³⁸ 'Bhɛɛ- 'dun-, 'ke Demetriusi 'pegee -yaa' yewone mu 'e -woo -la ma janwoa- dɔɔ mɛɛ 'ke -za 'ke □kla -o ni, 'kitikan yi do -lii. 'bhɛɛ- 'kɔɔ' 'wiin- mɛɛ gbilaan mu 'e 'mu -o ye. -O sɔ gele- 'mu ta ye waa -za 'e 'yrebago zayi'.

³⁹ 'Ke 'kaa- zi 'bhii- 'o 'kaa- -za 'bhɛɛke 'yrebago, -kɔɔ' nu 'bhe klele -kɔɔ' a 'klankeba yi 'e 'le.

⁴⁰ 'Dun- -za 'la □kla -zon, Rome mu 'e sɔ -lale- 'kɔɔ' ta dɔɔ -kɔɔ' -o -wlen 'zi -o ma. -Amasroyi -kɔɔ' □klaa 'eke- ba, -za 'la ma, win laa -o 'bhe ma, 'bhɛɛ- -kɔɔ' 'laa nu 'sɔle- 'bhe 'yipele mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ ni.»

⁴¹ Waa -wa 'e ta 'sɛwɛɛ mi 'e 'yanle 'bhe -jan mu 'e 'wolele, 'ke -ya pele- mɛɛ mu 'e ni dɔɔ -o piila-, 'bhɛɛ- -o ge -o ba -le ma.

20

Polu -ja Masedwani 'pegee Greki mu a 'klɛɛn 'e 'yi

¹ Efezi mu 'e -woo tagaa- 'waati 'la ba, 'ke Polu Zesu 'yi mu 'e 'lɛkpale 'eke- ta, 'bhɛɛ- 'kee- 'fuudɔle -o ta. 'Bhe blaana, 'kee- zi -yɛwɔle -o ma dɔɔ -e gele- Masedwani.

² Polu 'kanaa 'bhe 'klɛɛn 'e 'yi, 'kee- ge 'fuudɔlele Zesu 'yi mu 'e ta -jan -bebe 'le. 'Bhe blaana, 'kee- gele- Greki mu a 'klɛɛn 'e 'yi.

³ 'Bhɛɛ- 'kee- mɛɛ yaga klele- 'bhe □nɔɔ. -E -yaa zan bɔle -batonj' do -yi 'bhɛɛ- -e ge Siri 'klɛɛn 'e 'yi 'waati 'la ba, 'ke -ya male- dɔɔ Zuufu mu 'e 'yaa- 'dukpa zii' -a dɛ zayi'. 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -ya pele- dɔɔ -e niinale -a da zi 'e zi 'kee- kan Masedwani.

⁴ 'Gwlaana- 'srwaple- -le -ja 'yee- Polu madɔle Azi 'klɛɛn 'e 'yi 'taa 'e ta: Pirusi 'la 'yaa- da Bere -wa 'e ta 'bhe gbe Sopatɛɛ, 'bhɛɛ- Arisitaki 'pegee Sekondusi, 'mu 'yaa- da Tesaloniki -wa 'e ta; 'bhɛɛ- Gayusi, 'bhe 'yaa- da Dɛɛbi -wa la, 'bhɛɛ- Timote, 'bhe 'yaa- da Lisitri, 'bhɛɛ- Tisiki 'pegee Trofimu: 'mu 'yaa- da Azi 'klɛɛn 'e 'yi.

⁵ 'Bhe mɛɛ 'srwaple- -e -ja 'tenle- 'o ma Troasi -wa 'e ta -yɛkpa' 'soo 'kanle- blaana.

⁶ 'O mɔɔ 'gbu, 'o -batonj' do □sia Filipu -wa 'e ta 'bluu 'wlen kle bhle 'feti 'e blaana. 'O -yɛkpa' 'soo □kla zi 'e 'lii 'bhɛɛ- 'bhe -yɛkpa' 'soo mi 'e ma, 'o □wlaa Troasi -wa 'e ta 'tɛ. 'Bhɛɛ- 'o -gbɛɛyi' do □kla 'bhe □nɔɔ.

Polu -yɛkpa' 'srwaple- □kla Troasi

⁷ Zuufu mu a -yitrɛ' yi 'e ma yroma 'e zi, 'o □klaa 'eke- ba Mɛɛzan a pɛbhle 'e 'bhle zayi' 'eke- zi. 'Bhɛɛ- 'dun-, Polu -yaa zan gelawole 'taa do ta 'bhe ta tooklin- yi 'e 'le bhe, 'bhela- -yile, -e -janwoa mɛɛ 'la zan mu □klaa 'eke- ba 'mu ni. 'Bhɛɛ- -e □mwa -janwole 'e zi 'ke 'bhe ge 'tenle- blandɛɛyi ma.

⁸ 'O 'klale- -yaa 'eke- ba 'sangaso 'kpee 'la □la, -lanjbha -bebe 'bhile- -yaa 'bhe □la.

⁹ -O -yaa -zwanne do sii Eyutisi, 'bhɛɛ- 'bhe 'yaale- -yaa 'bhe 'fekpee 'e feneti 'e do -lii. Polu -yaa -mɔ 'zi -janwole 'e zi, 'bhela- -yile 'ke yi 'kpale 'yee- -zwanne 'e 'yɛ ta, 'bhɛɛ- 'kee- yidele 'egbenele. -Yaa' yide gbe -yoo' 'e 'kɔɔ, -a yri -gwa -a 'gbu -za 'le, 'bhɛɛ- 'kee- gole- laanima 'sangaso yaga mi 'e 'wiin-, 'kee- nule- baale 'trɛ ma. -O □nwa -a -lawlɛnle, 'dun- -wa □ya 'bhii- -e -gaa gban.

¹⁰ 'Bhe blaana 'tɛ, 'ke Polu zinale, 'kee- gele- kulale 'yee- -zwanne 'e ta, 'ke -ya binale -a gbe -yi, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- dɔɔ: «'Ka 'laa yienkanle, yaa gale -li!»

¹¹ 'Bhe blaana, 'ke Polu 'sanle -a -zanta' 'sangaso 'kpee 'la 'yee- 'pegee Zesu 'yi mu 'e 'klale- -yaa 'eke- ba 'bhe □la 'bhe □nɔɔ. 'Bhɛɛ- 'yee- 'pegee Zesu 'yi mu 'e -o 'bluu 'e takaan-, 'bhɛɛ- -wa □bhla 'eke- zi. 'Bhe blaana, 'ke Polu -janwole -o ni 'ezin-, 'ke 'bhe ge 'tenle tooklinle ma. -E yanle 'bhe 'le, 'kee- jilale.

¹² Eyutisi a mɛɛ mu 'e □nwa -a 'sile-, -e -yaa -a -yɛ ma; 'bhɛɛ- 'mu -ja 'kele- 'mu ba 'fɛ 'e ma. 'Bhe -za 'e □kla mɔkpen' zrukpaaza 'le.

Polu -daa Troasi -wa 'e ta, 'bhɛɛ- -e -ja Mileti

¹³ 'O mɔɔ -kaan Polu 'lɛɛ -batonj' 'e 'yi, 'bhɛɛ- 'o -ja Asosi -wa 'e ta. 'Yee- Polu pe dɔɔ -e gele- Asosi -a gaan ma 'trɛ ma zi 'e zi. -E -yaa zi 'bhii- 'o ge 'eke- magben 'bhɛɛ- -wa 'e ta, 'bhɛɛ- -e -yaa nu bɔle 'o zi -batonj' 'e 'yi 'bhɛɛ- □nɔɔ.

14 -E bhole 'o ta Asosi -wa 'e ta, 'wa [sia -baton] 'e 'yi, 'bheε- 'o -ja Mitileni -wa 'e ta.

15 'Bhe ta tooklin- yi 'le, 'ke 'o gole- Mitileni, 'bheε- 'ke 'o 'bhole Kiosi- din. 'Bhe -yrekpa' ple mi 'e ma, 'ke 'o 'nule 'tenle- Samosi ma. 'Bheε- 'bhe -yrekpa' yaga mi 'e ma 'o [wlaa Milet]i -wa 'e ta 'te.

16 Polu -yaa zi 'bhii- 'o Efezi -wa 'e makpa', 'dun- yaa -yaa zi 'bhii- 'o dula- -a noo-; 'koko- 'waa mo 'bhe Azi 'kleen 'e gbe do 'e 'yi. -Amasroyi -a 'krotowole -yaa, 'koko- 'kee- yaa so a klele- 'bheε- Pantekoti yi 'e bho 'o ma Zeruzalemu -wa 'e ta.

Polu -o Efezi Zesu 'yi mu -ledo' 'e -lee mu 'e [lia zii]

17 Polu -yaa 'waati 'la ba Milet]i -wa 'e ta, 'kee- kle bole- Efezi Zesu 'yi mu -ledo' 'e -o 'lee mu 'e ni, 'kaa 'mu 'nu 'ten -a ma 'bhe [noo].

18 'Bhe mu nule 'tenle- -a ma 'bhe [noo, 'ke -ya pele- 'mu ni doo: «'N neene- mu, 'kee- san 'η 'nu yi -yrekpa' [lwa mi 'e ma Azi 'kleen 'e 'yi, 'kee- nu 'tenle- -zon ma, 'ka 'mi 'taawogbeya 'pegee 'η kleza mu 'e 'kpen do 'ka 'plen] -ge.

19 'N yewoa [Meezan ni 'ke 'mi 'η 'gbu mazinaa 'waati 'e 'kpen ba, 'ke 'η wisi, 'bheε- 'ke 'η -yrenbhle' Zuufu mu 'e 'koo -waa' dukpaza mu 'e 'yi 'η ma.

20 'Ka 'gbu 'a 'yaango- 'ezin- doo 'naa 'ka 'gbu a -nafan maza 'kedo- 'kpo gaanle 'ka ma -titi. 'N -Waanbhaa' a -jan 'e 'kpen [woa 'ka ni 'ke 'η 'ka daan 'kele-, mokpen' 'yre ma 'bhe 'pegee 'kaa- 'fe mu 'e [la.

21 'An [pia Zuufu mu 'pegee Zuufu kle mu 'e ni doo -o 'plo- -o kleza -yoo' mu 'e ma, 'bheε- -woo 'gbu na -Waanbhaa' ni, 'bheε- 'ke -woo 'kpa Meezan Zesu 'yi.

22 'Dun- -zon, -ka 'ka 'trɔnbado doo, 'η 'yoo- Zeruzalemu 'taa 'e 'bheε- ta -ge. Lii 'Wen] 'e 'bhe -le 'bhe 'taa 'e 'wla zii' 'η zi, 'dun- -za 'la nu 'tenle- 'η ma 'bhe [noo, 'naa 'bhe do.

23 'Bheε- 'dun-, 'ke 'η [kaan -wa 'oo -wa 'la ta, Lii 'Wen] 'e -yoo 'η 'kpeekan zii' doo -o nu 'η bole -kaso 'yi 'bhe pegee -o nu -yren mu 'kpale- 'η ta -a [noo ye.

24 'Dun- 'naa -o 'η 'gbu -si 'e yienkan zii'. 'Kela 'bhe -o 'mi ma 'egboole 'bhe -le doo Meezan Zesu ye 'la gbekpa- 'mi 'koo, 'η so 'bhe 'wole, 'bheε- 'an 'leyan- -a ma. 'Bhe ye 'e 'bhe -le 'ke 'η -Waanbhaa' a -lileya ma -Jan 'Nrale- 'e 'bheε- 'wo mokpen' ni.»

25 «'N 'yaa- 'ka ba 'waati 'la 'kpen ba, 'η [bwa -Waanbhaa' a -bhlengbeya -wa 'e ma jan 'e wole ma 'ka ni; 'dun- -zon 'mi 'a 'yaango- 'bhii- 'ka do 'kpo 'yre 'laa nu 'η 'yele- -li -zon bla.

26 'Bhela- -zayile, 'mi -o -a pe 'zi 'ka ni -zon -ge kpataaka doo: 'ke 'ka do 'kpo

[nia, 'ka 'laa 'lale- 'mi ta, 'bhe 'laa dale 'mi ba.

27 -Amasroyi 'η -Waanbhaa' zru maza 'e 'kpen -zronna 'ka ni 'ka 'bheε- 'e 'yi, 'bheε- 'naa a zru maza 'e 'kedo- 'kpo gaanle 'ka ma.

28 'Bhela- -yile, -ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele, 'bhe 'pegee -ka 'ka 'yrekpa 'ezin- Lii 'Wen] 'e -e 'ka 'yalaa mεε 'la zan mu gooba 'mu ba, 'bhii- -o yalaa- -bhlaa mu gooba gone- 'la gbεen- -Waanbhaa' -yaa' mεε -ledo' 'la 'sroowoa- -a 'gbu Gbe 'e gale 'e ma, -ka 'mu -gblakun' 'elrele.

29 'Mi 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'η gele bla, mεε 'ke mu nu wlaεe 'ka plen- 'bhii- -bon 'yi srope mu wla gone- 'la gbεen- -bhlaa 'ledo- plen-; 'bheε- waa nu -a 'tole- 'ka mu -Waanbhaa' a mεε -ledo' 'e ma.

30 'Ali- 'ka mu 'gbu ba mεε 'ke mu nu -wlenle' bhla ma -jan mu wolele, 'bhe klegbeya 'e 'yi bhe, -o nu Zesu 'yi mu 'e 'ke mu -yinile; 'bheε- 'mu nu dole -o zi.

31 -Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'te, 'bheε- -e do 'ka 'kpee 'bhii- lee yaga ta 'η [bwa zruwlaεe ma 'ka 'kpee -bi zi 'pegee -yrek- paa' 'fo 'bhe ge 'tenle- 'η 'yre 'yi 'klaale- ma 'ka ba -zayi'»

32 «'Bhe ya 'e 'yi, 'η 'yoo- 'ka gbekpa' zii' -zon -Waanbhaa' 'pegee -yaa' -lileya ma -jan 'e 'koo. 'Bheε- 'bhe 'seη -o 'yela- ni 'keefangan- do 'ka ta 'kaa- 'kpaleya 'e 'yi, 'bheε- -e 'cien 'la 'twa- -yaa pe mεε 'gbewole mu 'e 'kpen ni -e so 'ka gbale- 'bhe ba.

33 'N 'yre 'laa 'bhole- lido' 'ka do 'kpo 'koo -goli' oo, 'kaa- -can oo 'bhe 'pegee 'ka ta dunε- mu 'e zi.

34 'Bheε- 'ka 'gbu 'a 'yaango- 'ezin- 'bhii- 'η mado mu 'pegee 'mi 'gbu 'lebo- pe mu 'pegee 'o maza -yanwo' pe mu 'e 'η 'mu 'sroowoa ['η 'gbu a 'tefuu 'wianle- -la ma.

35 'Mi 'a -zronna 'ka ni gbe 'e 'kpen ma doo -koo' yewo, 'bheε- -koo' so bhole- 'ezin- 'kooflenjan mu ba. 'Bhe ya 'e 'yi, Meezan Zesu -jan 'la [woa -koo' ni 'bhe bo -koo' 'kpee; -ya 'pia- doo: <'Duma 'la 'bhe -o pe nale mεε ni 'bhe 'yi, 'bhe gblaan -yiya' pe -sroowole mεε 'koo 'bhe ni.»

36 Polu 'yanle- 'bhe -jan mu 'e 'wolele -o ni, 'ke -o 'pegee Zesu 'yi mu 'e 'kpen -o 'kpo zenle- 'tre ma, 'bheε- 'ke -woo 'seriwole.

37 Zesu 'yi mu 'e 'kpen 'yaa- wisi' zii' Polu zi -a ge bhla 'e zi, 'bheε- -o -yaa -a -tuubo' 'zi -a -srawo' bhla 'e zi -o ma.

38 -O ta -yaa sun] 'egbenele, -amasroyi -ya [pia -o ni doo waa -yaa nu 'eke- yeεe 'ezin- li. 'Bhe bla, 'ke -o gele- -a madole -yaa' -baton] 'e 'si yre noo-.

POLU -JA ZESU 'SREYA- KLELE ROMU

21

Polu 'pegee -a zi mu 'ε -woo ge 'zi Zeruzalemu

¹ 'O 'yanle- 'o 'srawolele Efezi Zesu 'yi mu -ledo' 'ε -lεε mu 'ε ma, 'ke 'o gele- bole -baton' do 'yi. 'O gele- trεε 'ke 'o 'tenle -wa do ma, -o -yaa 'bhe sii Kosi, 'bheε- weyi- mlingole -yaa 'bhe zi. 'Bhe ta tooklin- yi 'le, 'ke 'o 'bhole Rōdi -wa 'ε ta. 'O gole 'bhe □nōō, 'ke 'o gele- Patara -wa 'ε ta.

² 'O □bhwa -baton' do ta 'bhe □nōō, 'bhe 'yaa- ge 'zi Fenisi 'klεεn 'ε 'yi; 'o bole 'bhe 'yi 'te, 'ke 'o jilale.

³ Weyi- mlingole -yaa 'klεεn 'la 'bhe zi 'bheε- 'ke -o -yaa 'bhe sii Sipru, 'o □bhwa 'bhe -din: 'wa □ya bhlo gboon ma 'ke 'woo- baton' 'ε 'yi. 'Bheε- 'o 'yee- Sipru 'klεεn 'ε □twa weyi- ba -yre ta, 'bheε- 'o -ja Siri ba -yre ta, 'bheε- 'o -ja 'tenle- Tiri -wa 'ε ma. 'O 'yaa- -baton' 'la 'yi, -o 'bhe 'yi 'kwe mu 'ε -zinaa' 'yee- Tiri -wa 'ε ta. 'Bheε- 'o -zinaa' 'bhe □nōō.

⁴ 'Bheε- 'o Zesu 'yi mu 'ke mu □ya 'bhe -wa 'ε ta, 'bheε- 'o 'pegee 'mu -yrekpaā' 'srwaple- -gaa 'eke- 'yi. Lii 'Wen' 'ε 'yaa- 'woo- Zesu 'yi mu 'ε 'kpeelekaan zii' dōō 'yee- Polu 'laa gele Zeruzalemu.

⁵ 'Dun- 'o 'yanle- 'bhe -yrekpaā' 'srwaple- 'ε klelele 'eke- 'yi, 'ke 'wa 'pele dōō 'o gbaanle- 'waa- 'taa 'ε zi. 'Bheε- 'yee- Tiri -wa 'ε ta Zesu 'yi mu 'ε, -o 'pegee -o na mu 'ε 'bheε- -o -nε mu 'ε, -o 'kpen -ja 'o 'madole -wa 'ε -zanta' weyi- 'ε 'le ma. 'Bheε- 'o 'kpen 'o 'kpō □zian 'bhe □nōō 'trε ma, 'ke 'woo 'seriwole.

⁶ 'Bhe blaān, 'ke 'woo 'srawolele 'eke- ma 'bheε- 'ke 'o mōō gele- 'sanle- -baton' 'ε 'yi; 'bheε- 'woo- mu -niinaa' -o -zanta' -o ba -le ma.

⁷ 'O 'waa- weyi- ta 'taa 'ε 'leyaan- Tolemasi -wa 'ε 'bheε- ta. 'O 'pwela- -baton' 'ε 'yi, 'bheε- 'o -ja -wa 'ε 'kpee 'bhe □nōō Zesu 'yi mu 'ε 'ke mu 'pubole. 'Bheε- 'o 'pegee 'mu -yrekpaā' do -gaa 'eke- 'yi.

⁸ 'Bhe ta tooklin- yi 'le, 'o -gwa Tolemasi, 'bheε- 'o -ja Sezare -wa 'ε ta. 'O 'bhole- -a nōō, 'ke 'o gele- 'o zenle Filipu ba; -e -yaa -Waanbhaa' -a -jan 'ε 'wo mi 'le. Zesu 'yi mu 'ε -o 'gwlaan- 'srwaple- 'la makwan- Zeruzalemu dōō 'mu 'bho -o ba ye 'ε 'le, 'yee- Filipu -yaa 'bhe 'gwlaan- 'srwaple- 'ε do 'le.

⁹ -A -lu -gbla -yaa yizie, 'bheε- 'mu □yaa -Waanbhaa' -lela' janwo le mu 'le.

¹⁰ 'O -yrekpaā' -bebe □kla gban bi 'yee- Filipu ba, 'bheε- -Waanbhaa' -lela' janwo mi do -daa Zude 'klεεn 'ε 'yi: -o -yaa 'bhe sii Agabusi.

¹¹ 'Bhe mεε 'ε 'nule- 'o ta, 'ke 'bhe Polu a 'sentru 'ε 'sile, 'bheε- 'ke 'bhe 'bhe 'gbu gaan mu 'pegee 'bhe gbε mu -yrele' 'bhe

'le, 'bheε- 'ke 'bhe 'a 'pele dōō: «Lii 'Wen' 'ε pe dōō: «Mεε 'la zan a pe -le 'ke 'sentru 'lεε- 'le, Zeruzalemu □nōō Zuufu mu 'ε nu -a -yrele' gōnε- lεε- 'bheε- gbεεn-. 'Bheε- -o nu -a 'kpale- Zuufu kle mu 'ε 'kōō».

¹² 'O 'bhe -jan 'ε 'male-, 'ke 'o mōō 'gbu 'pegee Sezare Zesu 'yi mu 'ε Polu 'sromabole dōō yaa gele Zeruzalemu.

¹³ 'Dun- Polu pe 'o ni dōō: «-Mele □kla 'bheε- 'ka -o wisi' zii', 'bheε- 'kaa- zi 'bhii- 'ka 'η -gblozi' ga εε? 'Mi 'gbu 'yrisriwole -o, waa pele -kaso 'yi bōza do -kplēn ma, 'η 'yrisriwole -o 'ezin- 'η deza ma Mεεzan Zesu 'tō 'ε -zayi' Zeruzalemu.»

¹⁴ 'Waa- -jan 'ε yaa 'solε- Polu zru gole Zeruzalemu 'taa 'ε ni, 'bheε- 'woo tagaa-. 'Bheε- 'o pe dōō: «Bhaa 'ke 'kela 'bhe -o -Waanbhaa' zru maza 'ε 'le 'bhe -le kle!»

¹⁵ 'O 'yanle- 'bhe -yrekpaā' 'dama 'ε galele Sezare, 'ke 'o 'waa- pe mu 'ε magaanle; 'bheε- 'woo -dwa Zeruzalemu 'taa 'ε ta.

¹⁶ Sezare -wa 'ε ta Zesu a -klanlanε mu 'ε 'ke mu □nwa 'o 'madole, 'o 'yaa- nu 'o zenle mεε 'la zan ba, -o -ja 'o 'le 'bhe mεε 'ε ba -le ma: -o -yaa 'bhe mεε 'ε sii Minason, 'bheε- 'bhe □yaa da Sipru 'klεεn 'ε 'yi. -A 'kpale- □mwa gban Zesu 'yi.

Polu -ja Zaki taglinle Zeruzalemu

¹⁷ 'O 'bhole- Zeruzalemu, 'ke 'o nεεnε- mu 'ε -woo 'cieya- klele- zrukpaā' ta.

¹⁸ 'Bhe ta tooklin- yi 'le, Polu -ja 'o 'le Zaki ba. Zeruzalemu Zesu 'yi mu -ledo' 'ε 'mu 'lεε mu 'ε 'kpen □klaa 'eke- ba 'yee- Zaki ba.

¹⁹ 'O 'yanle- -o 'pubolele, 'bheε- Polu -jan 'ε □sia. -Waanbhaa' -za mu 'la 'kpen □kla a gbε zi Zuufu kle mu 'ε 'plen, -e 'mu 'kpen do do 'yigōonna -o ni.

²⁰ -Wa wojan mu 'ε 'male-, 'ke -o -Waanbhaa' 'tobhole. 'Bheε- 'ke -wa pele- 'yee- Polu ni dōō: «'O nεεnε-, 'yaa 'yele- εε, Zuufu 'waa -bebe 'ε □kpaā Zesu 'yi; 'ali- 'dun- -zōn, -o 'kpen bloole -o -li Moizi a *'Ton' 'ε ma.

²¹ Mεε 'ke mu □nwa -a pelε -o ni 'kaa 'bhi 'a □pia Zuufu mu 'la 'mu -o Zuufu kle mu 'ε 'plen- 'mu ni dōō 'mu 'ploō- Moizi 'a 'ton mu 'ε 'klosikunle ma, 'bheε- 'bhi 'a '□pia 'ezin- dōō waa -o -nε mu 'ε 'wale- 'klεεn 'yi; 'bhe 'pegee waa Zuufu mu 'si ta -za mu 'ε -klosikunle 'ezin-.

²² 'Bheε- 'o nu 'bhe klele 'nale- -a ma 'te εε? Wlan 'ε ni, -o nu a male dōō 'ε □nwa.

²³ 'Bhela- -yile, 'woo- zan -jan 'la 'wole- 'ε ni 'taawo 'bheε- ta: Mεε yizie -o 'o 'plen -ge, 'mu -Waanbhaa' wli □kwan -za do klele ma (-wa □pia dōō waa nu -ween 'mile-, 'bhe 'pegee waa nu -o ngblo -gwele' 'sani- -o yan -o 'gbewo 'sraka 'ε golele).

²⁴ Ge wla -o -le *-Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbene 'ε □la, 'bheε- mεε 'gbewo 'sraka

'ε, -ka 'bhe go. 'Bhe blaen, 'bhi -o 'kpen 'gbewo 'sraka ma -goli' 'ε 'bhe gbawo, 'kooko- 'bhe blaen -o so -o ngblo -gwele' 'te. 'Kee 'bhe [k]la 'bhe gbæen- bhe, Zuufu mu 'ε 'kpen nu -a 'yaangole 'bhii- -za 'oo -za mu 'la 'kpen [k]paa 'ε ma, wlan laa -yaa 'mu do 'kpo 'le. 'Bhe klegbeya 'ε gbæen- bhe, mækpen' nu 'a 'yaangole 'bhii- 'bhi 'gbu 'ezin-, 'ε Moizi 'a 'tonj mu 'ε 'klosikun.

²⁵ 'Kee- [b]wa Zuufu kle mu 'ε 'mu a pε ta, -o 'ke mu 'la [w]laa Zesu 'yi, 'o -za mu 'la 'ledulaa 'mu ba za 'yi, 'o 'bhe -za mu 'ε 'sewe yøndia- 'mu ni, 'bhæ- -wa [p]ia 'mu ni 'bhe 'sewe 'ε 'yi dɔɔ: -o yo -gbele- 'ke wi mu 'la 'le waa 'mu 'bhlele-, 'bhæ- waa wi yien bhlele 'bhe 'pegee wi mu 'la -gaa 'mu -dewolele waa 'mu wi mu 'ε bhlele; 'bhæ- waa -yanbhooya klele.»

²⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Pɔlu dɔle- -o wojan 'ε [l]a. 'Bhela- -yile, 'bhe ta tooklin- yi 'ε 'le, 'ke 'yee- Pɔlu 'kpale 'woo- mæε yizie ba, 'bhæ- 'ke -o gele- -o 'gbewo 'sraka 'ε gole -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbæne 'ε [l]a. 'Bhæ- -o 'kpen do do a 'sraka gole -yaa nu yanle yi 'la 'le, 'yee- Pɔlu 'gbu 'bhe yi 'ε [p]ia -o ni mækpen' yrε ma. 'Bhe yi 'ε 'yaa- nu bhɔle -yrekpaa' 'srwaple- 'kanle- blaen.

²⁷ 'Bhæ- -yrekpaa' 'srwaple- 'ε 'yaa- zan 'yanlawole, 'ke *Azi 'klæn 'ε 'yi Zuufu mu 'ε Pɔlu 'yεle -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbæne 'ε [l]a. 'Bhela- -yile, 'ke Zuufu mu 'ε yran wlale -zamaa' do 'yi Pɔlu ma, 'bhæ- 'ke -wa 'kunle.

²⁸ 'Ke -o -gbekanle 'egloole dɔɔ: «'O 'yienii Izraeli mu, -ka nu bhɔ 'o ba! Mæε 'la zan -o 'kaan zii' yrekpen- [n]ɔɔ 'kee- ge Izraeli mu 'ε ma jan -yoo' wolele, 'yee- mæε 'ε 'yele- -ge. -E mæε mu 'ε daan 'zi dɔɔ -kɔɔa' 'tonj mu 'ε 'pegee -kɔɔa' -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbæne 'ε 'mu 'laa -o 'ke pε 'kedo- 'kpo 'le. 'Bhæ- droon' -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbæne 'la 'bhe -o 'wenj, -ε 'bhe 'trindwa-; -amasroyi -ε [n]wa 'ke Zuufu kle 'ke mu 'le 'bhe [l]a!»

²⁹ -O -yaa -la 'zi -a ta 'bhe gbæen- bhe, -amasroyi Trofimu 'la 'yaa- da Efezi -wa 'ε ta, -o 'bhe [y]a 'yee- Pɔlu zi -wa 'ε 'kpee. 'Bhæ- -o 'kpee ma, Pɔlu -wlaa 'bhe 'le -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbæne 'ε [l]a.

³⁰ 'Bhe klele 'te, 'bhe -jan 'ε Zeruzalemu -wa 'ε -bɔdia; 'bhæ- mæε 'saa 'ε -daa blasanlele -wa 'ε 'kpee yrekpen- [n]ɔɔ. 'Bhæ- 'ke -o Pɔlu 'kunle, 'ke -wa -glaanle', 'bhæ- 'ke -wa 'pwele -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbæne 'ε [l]a. 'Ke -o 'bhe 'konj 'mu 'ε 'liitanle blaale- -o -zanta'.

³¹ -O -yaa zan 'yee- Pɔlu dele bhla 'la ba, 'ke Rome mu a -srwase' -wa do 'la 'yaa- Zeruzalemu 'bhe ta -kunlii -gbæne 'ε, 'bhe 'a 'male dɔɔ -wa 'ε 'kpen -bɔdia.

³² -Srwase' -kunlii -gbæne 'ε 'bhe 'male-, 'bhe yrε do 'kpo 'ε [n]ɔɔ bhe, 'kee- -srwase'

'ke mu 'pegee -srwase' -kunlii 'ke mu 'siile, 'bhæ- 'ke 'mu gele- blaale- -zamaa' 'ε ba -yre ta. -Ayile, 'woo- -zamaa' 'ε 'yrekpale -srwase' -kunlii mu 'ε 'pegee -srwase' mu 'ε ma, 'ke -o 'ploole Pɔlu zɔnle ma.

³³ 'Bhe klele 'te, 'ke -srwase' mu -kunlii -gbæne 'ε -ya mabæenle Pɔlu -din, 'ke -ya pele- dɔɔ -wa 'kun, 'bhæ- -wa gbe ta mu bɔ 'ke piibhe kpele- ple 'le. 'Bhe blaen, 'kee- mæε mu 'ε 'lrokpale dɔɔ -dele 'yee- Pɔlu 'ε 'le, 'bhæ- -ε -mæ pε za -la [k]la.

³⁴ 'Dunj- mæε mu 'ε 'yaa- -gbekan' zii' 'zoozoo-; 'bhæ- -o -liijan' mu 'ε gole- -yaa 'eke- ma. 'Bhe 'yaa 'ε 'yi, -srwase' mu -kunlii -gbæne 'ε yaa -yaa 'sole -za 'kedo- 'kpo 'yaangole -zamaa' 'ε 'weli 'zoozoo- 'ε 'kɔɔ, 'ke -ya pele- dɔɔ -o ge 'yee- Pɔlu 'le -srwase' mu yi 'fe -gbaa -gbæne 'ε [l]a.

³⁵ -O gele 'kele-, 'bhæ- o bhɔle 'fe bhonj 'ε ta 'waati 'la ba, -zamaa' 'ε 'yi yran 'ε 'kɔɔ, -srwase' mu 'ε -o Pɔlu -kpaa -o bhɔ ma, 'bhæ- -o -kaan -o plenj.

³⁶ -Amasroyi -zamaa' 'saa do dɔle -yaa -o zi 'ke -wa pe 'egloole 'eke- zi dɔɔ: «-Ka mæε 'læε- de, 'bhæ- -kaa go 'o 'yrε [l]a! -Ka mæε 'læε- de, 'bhæ- -kaa go 'o 'yrε [l]a!»

Pɔlu -o -a 'gbu zi janwo 'zi Zuufu mu 'ε 'lε ma

³⁷ -O -yaa zan Pɔlu 'wlale- bhla 'la ba -srwase' mu yi 'fe -gbaa -gbæne 'ε [l]a, 'ke -ya pele- -srwase' mu -kunlii -gbæne 'ε ni dɔɔ: «'Nj so -jan sa wole- 'ε ni εε?» 'Bhe 'yi 'te, 'ke -srwase' mu -kunlii -gbæne 'ε 'bhe 'a zikpale -a ni dɔɔ: «'E! Zaa- 'ε so Græki wli pele- εε?»

³⁸ Ezipu mi 'la mæε mu -wlænna 'o 'wiinj- Rome mu 'ε ma 'edreæle 'bhæ- -ε -ja 'ke mæε de mu 'waa yizie 'le -kpe' 'ε ta, 'bhi -le 'laa 'bhe zan 'ε 'le εε?»

³⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke Pɔlu 'a zikpale 'a ni dɔɔ: «'Yooye-, 'mi -o 'ke Zuufu mi -la -le, 'bhæ- 'η da Taasi -wa 'ε ta, Silisi 'klæn 'ε 'yi: 'η [y]a -wa 'ε -yoo 'ke -wa -gbæne do 'le. 'E 'zoolle-, -a 'to 'ke 'mi 'η zi jan sanε- wo 'waa- mæε mu 'ε ni doo.»

⁴⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke -srwase' mu -kunlii -gbæne 'ε 'bhe -jan 'ε 'nale- 'yee- Pɔlu ni. 'Bhe 'yi, 'kee- dulale 'fe bhonj 'ε ta, 'bhæ- 'ke -ya gbe -wlenle- -zamaa' 'ε ni 'kaa -woo taga doo. -Woo tagale 'te, 'kee- -janwole 'sanle -o ni Ebre wli 'ε 'yi.

22

¹ 'Bhæ- -ε pe -o ni dɔɔ: «'Nj næne- mu 'pegee 'η de mu, 'η 'yoo- zan 'η zi jan mu 'la 'wolε- 'ka ni -gε -zɔn bhe, -ka 'ka 'tronkpa 'η ni 'elrele.»

² -Wa yele 'bhii- -ε -yaa -janwo' zii' -o ni Ebre wli 'yi, 'ke -woo tado baanwole 'ezin-. 'Bhæ- Pɔlu 'a 'pele -saan -o ni dɔɔ:

³ «'N' yoo- 'ke Zuufu mi -kpoṣoo 'le, 'bhēe-woo' 'ḡ [ḡyaa Silisi 'klēn 'ē 'yi -wa 'la -o 'bhe sii Taasi 'bhēe- ta. 'Dun- -woo 'ḡ 'trola- Zeruzalemu -gē. 'N' daan mi -yaa -Gamalieli -la -le, 'bhēe 'ḡ -koo' -gbṛoo mu a 'toḡ mu 'ē -daanna 'yela- 'koo kplankplan. 'N' [ḡyaa -Waanbhaa' a -za 'ē -vavade 'bhii-ka mu -a kle 'zi -zṛon gṛnē- 'la gbēen- bhe.

⁴ 'Mi 'gbu 'yaa- 'yrenkpa' mēē 'la zan mu -yaa 'taawo zii' 'yee- Mēēzan a zi 'lēē- ta 'mu ta, 'ke 'bhe ge 'tenlē- -o dele ma. 'N' 'gwlaan- mu 'pegee le 'ke mu -kwan 'bhēe- 'an [ḡpia 'kaa -woo -yre, 'bhēe- -woo ḡo -kaso 'yi.

⁵ 'Sraka 'lēna mu a -kunlii gbalaan 'ē 'pegee -koo' 'a 'gwlaan- gbalaan mu 'ē 'mu -o 'ḡ 'srē 'le 'bhe -za 'ē ma. 'Wole- 'lētre mu [ḡkpaā 'ḡ 'koo 'kaa 'ḡ ge 'mu 'na -koo' nēnē- Zuufu mu 'la [ḡyaa Damasi -wa 'ē ta 'mu ni. 'Bhēe- 'kooko- 'ke 'ḡ [ḡyaa bhṛo Zesu 'yi mu 'tole- Zesu 'yi mu 'la ta 'bhe [ḡnṛoo 'yē, 'ḡ [ḡyaa 'mu 'kun 'bhēe- 'ḡ -o yre, 'bhēe- 'ḡ nu 'ke -o -le Zeruzalemu, 'kooko- -woo 'krowo-»

Polu -kla Zesu zi mi 'le gṛnē- 'la gbēen- -e 'bhe 'yipe zii'

(Kleza 9.1-19; 26.12-18)

⁶ «'N' 'yaa- ge 'zi 'bhe 'taa 'ē ta bhla 'la ba, 'bhēe- 'ḡ 'bhṛo [ḡ bhla 'ē Damasi -din, 'ke -yrekpaā' -o zan bhole 'ezin-. 'Bhēe bhla do 'kpo 'ē ba, 'ke 'tebhile -gbēnē do dale- lafle' 'yi, 'bhēe- 'ke -a -bhile' 'ē zenle- 'ḡ zi.

⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke 'ḡ baale' 'trē ma, 'bhēe- 'ke 'ḡ mēē -weli' do male- 'ke 'bhe -a pe 'zi 'ḡ ni dṛoo: <Solū, Solū, -mēle -kla 'bhēe- 'yoo- 'yrenkpa' zii' 'ḡ ta ēē?»

⁸ 'N' 'bhe mēē -weli' 'ē 'Irokpaa- dṛoo: <Dele 'bhi 'le ēē Mēēzan?» 'Bhēe- -e pe 'ḡ ni dṛoo: <'Mi Zesu 'la da Nazareti -wa 'ē ta, mi -le 'kele-, 'yoo- 'yrenkpa' zii' 'mi -la ta.>

⁹ 'N' zi mu 'ē 'mu 'tebhile' 'ē [ḡya, 'dun- mēē 'la zan -yaa -janwo' zii' 'ḡ ni waa 'bhe zan -weli' 'ē 'male-.

¹⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke 'an 'Irokpale 'ezin- dṛoo: <'N' -mē pe za 'gbu -la kle ēē Mēēzan?» 'Bhēe- Mēēzan pe 'ḡ ni dṛoo: <'E 'wlen-, 'bhēe- 'ē ge Damasi -wa 'ē ta. -Waanbhaa' -a zi 'bhii- 'ē -za 'la kle, -o nu gele 'bhe 'kpen 'pele- 'ē ni ye.>

¹¹ 'Tebhile -yrayra 'ē 'koo, 'ḡ 'yre [ḡwia. 'Bhēla- -yile, 'ḡ 'mado- mu 'ē -woo 'ḡ [ḡkwan 'ḡ gbē ma, 'bhēe- -o -ja 'ḡ 'le Damasi.»

¹² «-O -yaa 'yee- Damasi -wa 'ē ta mēē do sii Ananiasi, 'bhe [ḡyaa gbalaan -Waanbhaa' -lēē; 'bhēe- 'bhe [ḡyaa Moizi a 'toḡ mu 'ē 'kpen 'klosikun 'elrele; -ayile Damasi Zuufu mu 'ē 'kpen [ḡyaa -gasikpa -a -lēē.

¹³ 'Bhe Ananiasi 'ē 'bhe -le [ḡnwa 'tenle- 'ḡ ma, 'bhēe- -ya mabēenle 'ḡ -din, 'ke -ya pele- 'ḡ ni dṛoo: <'N' nēnē- Solū, bhaa 'ē 'yre 'liiploo-!> 'Bhe 'yre do 'kpo 'ē [ḡnṛoo bhe, 'ke 'ḡ 'yre 'liiploole 'bhēe- 'ke 'ḡ 'yre ma yele-.

¹⁴ 'Bhēe- -e pe 'ḡ ni dṛoo: <-Koo' -gbṛoo mu a -Waanbhaa' 'ē -yoo 'ē makwan- 'elwale gban -so, 'kooko- 'ē so -a zru maza dōle-, 'bhēe- mēē 'la zan do -kplēn 'lēdṛole -o 'ē so 'bhe zan 'ē 'yēle kpataakpa, 'bhēe- 'ya 'liijan- ma kpataakpa 'ezin-.

¹⁵ -Amasroyi 'bhi -le nu klele -a 'srē 'le, 'bhēe- 'ē pe 'la [ḡya, 'bhe 'pegee 'ē -za 'la [ḡmaa, 'ē nu 'mu 'sreya- klele mēē mu 'kpen ni yrekpen- [ḡnṛoo.

¹⁶ 'Bhe ya 'ē 'yi, 'yaa 'etadole, 'bhēe- 'ē -za 'bhēēke magbēn. 'E 'wlen- 'saanibhe, 'bhēe- -woo 'ē 'wiifē- -yi ba Zesu 'to 'yi, 'bhēe- -Waanbhaa' 'yaa- -za 'yoo- mu 'ē ma -sroma yan Mēēzan Zesu 'to 'ē 'sroyi.»

-Waanbhaa' Polu 'winbwa- Zuufu kle mu 'ē ba gṛnē- 'la gbēen-, -e 'bhe 'yigṛon- 'zi 'ezin-

¹⁷ Polu pe 'ezin- dṛoo: <'Bhe blaān, 'ḡ 'niinaa- 'ḡ -zanta' Zeruzalemu. 'Bhēe- -yrekpaā' do, 'ḡ 'yaa- 'ḡ 'seriwo zii' bhla 'la ba -Waanbhaa' Gba 'Fē -Gbēnē 'ē [ḡla, 'ke 'ḡ 'yre zi do yele-.

¹⁸ 'Ke 'ḡ Mēēzan yele-, 'bhēe- 'ke -ya pele- 'ḡ ni dṛoo: <-A kle blaale-, 'bhēe- 'ē go Zeruzalemu -wa 'ē ta, -amasroyi -a nṛoo- mu 'ē waa nu dōle 'yoo- 'an -jan mu 'la 'wo zii' 'mu [ḡla.>

¹⁹ 'Bhēe- 'ke 'an 'lekunle 'a ni dṛoo: <Mēēzan, 'dun- -o 'gbu 'a 'yaango- 'ḡ [ḡyaa ge wlale Zuufu mu daanfē' mu 'ē [ḡla. 'Bhēe- mēē 'la zan mu -o -kpaā 'ē 'yi, 'ḡ [ḡyaa kle 'bhēe- -o 'mu ḡo -kaso 'yi, 'bhe 'pegee -o 'mu zita zṛon gbanbhle 'le.

²⁰ 'Ali- mēē 'la zan mu -yaa -janwo' mi Etiēni dē 'zi 'waati 'la ba, 'mi 'gbu 'yaa- 'ezin- -a dē mu 'ē -din. 'Mi 'gbu -dwa 'mu zita 'mu kleza 'ē ma, 'bhēe- 'mi 'yalaa 'mu ta dūnē- tralape mu 'ē gooba.>

²¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Mēēzan 'a 'pele 'ḡ ni dṛoo: <Go blaale- -wa 'lēē- ta, -amasroyi 'ḡ nu 'ē 'winbole yre gbṛon do nṛoo- Zuufu kle mu 'ē ba.»

Polu 'pegee Rome mu a -srwase' -kunlii -gbēnē 'ē -waa' -za

²² 'Bhe 'yi 'te, -Zamaa' 'ē 'kpen -o tadwa- siin, 'ke -woo 'tronkpa- Polu ni, 'foke 'bhe ge 'tenle- -ē -jan boolazi mi 'la [ḡwoa 'bhe ma. -O 'bhe 'male 'te 'ke -woo -weli' mu 'ē 'wlenle 'eke- zi 'egṛoole, 'ke -wa pele- dṛoo: <-Ka mēē 'lēē- go 'o 'yre [ḡla, -yoo 'ke dēpe 'le!»

²³ -O -yaa -gbekan' zii' 'egṛoole, 'ke -woo ta dūnē- mu 'ē go, 'bhēe- -o 'mu blin laanima; 'bhe 'pegee 'ke -o bwe -gbēn 'ē wlen laanima 'ezin-.

²⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Rome mu a -srwase' -kunlii -gbēnē 'ē -ya pele- mēē mu 'ē ni dṛoo -o Polu 'wla -srwase' mu yi 'fē -gbēnē 'ē [ḡla, 'bhēe- 'ke -wa zita zṛnle- 'ke gbanbhle 'le; 'kooko- -ē -janwo' kpanma. 'Ke 'bhe [ḡkla,

mɛɛ mu 'ɛ -gbekan' zii' -a ta win 'la ma, -e so 'bhe' pele -o ni.

²⁵ 'Dunj- -o Pɔlu 'yirele, -a zita zɔn zayi', 'ke -ya pele- -srwase' -kunlii 'la 'yaa- -din 'bhe ni dɔɔ: «'Tonj 'ɛ ta, 'ke 'kiti 'laa baale Rome mi 'la ta, -o sɔ 'bhe zita zɔnle- 'ke gbanbhle 'le ɛɛ?»

²⁶ '-Srwase' -kunlii 'ɛ 'bhe -jan 'ɛ 'male-, 'ke 'bhe -o -kunlii -gbene 'ɛ 'kpeeleanle dɔɔ: «'Yoo- zan -za -gloɔn 'ɛ -dela klele bhe ɛɛ? Rome mi -le mɛɛ 'lɛɛ- 'le 'de!»

²⁷ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -srwase' mu -kunlii -gbene 'ɛ 'nule Pɔlu -din, 'bhɛɛ- 'ke -ya -lɔkpale dɔɔ: «'Ke 'yoo- 'ke Rome mi 'le, 'bhe 'pe 'ɛ ni.» 'Bhɛɛ- Pɔlu 'a 'lekwan- -a ni dɔɔ: «-Aani', 'ɛ 'yoo 'kele.»

²⁸ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -srwase' mu -kunlii -gbene 'ɛ -ya pele- -a ni dɔɔ: «'Nj -goli' -bebe -la gbawoa- 'bhɛɛ- 'ɛ 'ɔswa 'an pɛ Rome 'siya- 'ɛ 'srɔɔwole.» 'Bhɛɛ- Pɔlu pe -a ni dɔɔ: «'Mi -o Rome mi 'kpee yi -kpɔsɔɔ 'gbu -la -le.»

²⁹ 'Bhe yre do 'kpɔ 'ɛ 'ɔɔɔ bhe, mɛɛ 'la zan mu -yaa zan -a zita zɔnle, 'kooko- -e -janwo' kpanma, 'mu 'ɛ 'plɛngwa- -a ma; -gblaan 'ɔklaa 'yee- -srwase' mu -a -kunlii -gbene 'ɛ 'gbu 'yi, -amasrɔyi yaa 'yaangole 'bhii- Pɔlu -yaa 'ke *Rome mi 'le, 'bhela- -zɛɛle -ya 'ɔpia dɔɔ -wa yre 'ke piibhe kpele- 'le.

-O -ja Pɔlu 'le Zuufu mu a 'kitikan mu 'ɛ ba

³⁰ 'Bhe ta tooklin- yi 'ɛ 'le, -srwase' mu a -kunlii -gbene 'ɛ 'yaa- zi 'bhii- Zuufu mu 'ɛ 'yaa- -la 'zi Pɔlu ta win 'la ma -e 'bhe 'yidɔ- kplankplan; 'bhela- -yile, 'ke -ya pele- dɔɔ -wa gbɛ ta piibhe kpele- mu 'ɛ 'ploɔ. 'Bhɛɛ- -e pe 'sraka 'lɛna- mu -kunlii mu 'ɛ 'pegee Zuufu mu a 'kitikan mu 'ɛ ni dɔɔ -woo 'eke- -le 'ye. 'Bhe 'yi, 'kee- nule- Pɔlu 'le 'bhɛɛ- 'ke 'bhe dulale -o 'kpen 'plɛɛn-.

23

¹ Pɔlu 'ɛ 'yrekpale Zuufu mu a 'kitikan mu -lɛdo' 'ɛ ta siɛn, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'Nj nɛɛnɛ- mu, 'kee- nu 'tɛnle- -zɔn ma, 'ɛ 'taawoa' -Waanbhaa' -yre 'yi 'ɛ 'kpee 'fleele- 'le.»

² Pɔlu 'a 'pelawoa 'bhe gbɛɛn- bhe, 'bhe 'laa 'sɔle- Anianisi ni, -waa' 'sraka 'lɛna mi -kunlii gbalaan 'ɛ. -Ayile 'ke -ya pele mɛɛ 'la zan mu dulale -yaa Pɔlu -din 'mu ni 'kaa 'mu Pɔlu zɔn 'bhe 'le ta.

³ Pɔlu 'bhe 'male- 'ke -ya pele- 'yee- Anianisi ni dɔɔ: «-Waanbhaa' nu 'bhi 'gbu zɔnle, 'yoo- 'bhii- 'fegwle- 'la -wa ma 'ɔkla 'ɛpule! 'E 'yaale- -o -gɛ 'kee- 'mi 'kitikan Moizi 'a 'tonj mu 'ɛ 'kɔsɔkun zayi'. 'Bhɛɛ- 'dunj-, 'bhi 'gbu -o -yisɛi' zii' 'ke 'ya pe mɛɛ mu 'ɛ ni 'kaa -woo 'ɛ zɔn.»

⁴ 'Bhe klele 'tɛ, mɛɛ 'la zan mu -yaa 'yee- Pɔlu -din, 'mu pe -a ni dɔɔ: «'E! 'Yoo- -Waanbhaa' a 'sraka 'lɛna mi -kunlii -gbene 'ɛ 'bhɛɛ- -zwanwo' zii' -gee' ɛɛ?»

⁵ 'Bhɛɛ- Pɔlu pe dɔɔ: «'Nj 'yienii mu, 'naa 'yaangole 'bhii- 'yile- 'kele- 'ɛle- -Amasrɔyi -a yɔɔndeɛle -o -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'yi dɔɔ: «'Yaa -jan 'yɔɔ- wole 'yaa- 'si mu 'ɛ ta -kunlii 'ɛ ma.»

⁶ Pɔlu 'gbu 'yaa- 'yaango- 'bhii- Zuufu mu a 'kitikan mu 'ɛ -lɛdo' 'ɛ ba, -o 'ke mu -yaa 'ke Saduse mu 'le, 'bhɛɛ- -o 'ke mu -yaa 'ke Farizi mu 'le. 'Bhela- -yile -ya -weli' 'ɛ 'lawlɛna 'ke -ya pele- -o plɛɛn- dɔɔ: «'Nj nɛɛnɛ- mu, 'mi -o 'ke Farizi mi 'le, 'bhɛɛ- 'ɛ de 'pegee 'ɛ nɛɛ mu -o 'ke Farizi mu 'le. 'Nj 'yri -o -a ta 'bhii- gbaa mu nu bwele gale ba, 'bhela- -yile -woo 'ɛ 'kitikan zii' -zɔn -gɛ.»

⁷ -E yanle 'bhe 'pelele, 'ke sra bɔle- Farizi mu 'ɛ 'pegee Saduse mu 'ɛ 'plɛɛn-, 'bhɛɛ- 'ke -woo -yicɛɛnle -le plɛ.

⁸ -Amasrɔyi Saduse mu 'ɛ 'mu 'a pe dɔɔ gbaa mu laa sɔ bwele- gale ba, 'bhɛɛ- -o 'kpale- laa -o -a -yi 'bhii- -mlɛkɛ' mu -o, 'bhe 'pegee lii -bhɛɛke' mu laa -o 'ezin-. 'Dun- Farizi mu 'ɛ 'mu 'e 'kpa 'bhe -za mu 'ɛ 'kpen 'yi.

⁹ -O -yaa -o -weli' mu 'ɛ baan' 'wlen zii', 'bhela- -yile 'ke 'Tonj daan mu 'ɛ 'ke mu 'la 'yaa- Farizi 'srɛ mu 'ɛ 'kele, 'mu 'wlenle- 'ke 'mu zaabɔle 'sanle 'egloole 'ke -wa pe dɔɔ: «'O mɔɔ laa -za 'yoo- do 'kpɔ 'yele- mɛɛ 'lɛɛ- zi; -dɔkɛ' lii do 'pegee -mlɛkɛ' do -le -janwoa -a ni bhe oo!»

¹⁰ -Waa' sradɔle 'ɛ 'bhe 'ɔkla 'ɛyɔɔle, -asiikɔɔ -gbalaan 'ɔklaa -srwase' -kunlii -gbene 'ɛ 'yi Pɔlu ba zayi': -a 'kpee ma -o -yaa nu Pɔlu -glaanle' 'eke- plɛɛn- 'bhɛɛ- -wa de. 'Bhela- -yile 'ke -ya pele- -yaa' -srwase' mu 'ɛ 'ke mu ni dɔɔ 'mu ge Pɔlu go mɛɛ mu 'ɛ 'plɛɛn- fanjan- ma, 'bhɛɛ- -o ge 'kele- -srwase' mu yi 'fɛ -gbaa -gbene 'ɛ 'ɔla 'ezin-.

¹¹ 'Bhe -yrekpaa' do 'ɛ 'le -bi 'ɛ zi bhe, 'ke Mɛɛzan 'pwele Pɔlu ba, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -a ni dɔɔ: «'E zru do 'egloole! -Amasrɔyi 'e 'mi a janwoa- Zeruzalɛmu -gɛ bhe, 'e nu 'mi 'sreya- klele 'ezin- Romu -wa 'ɛ ta.»

Mɛɛ mu 'ɛ -woo 'dukpa- Pɔlu ma -a de zayi'

¹² 'Bhe ta tooklin- yi 'ɛ 'le, Zuufu mu 'ɛ 'dukpa- Pɔlu ma -a de zayi': -o -Waanbhaa' -liiwli' -kwan dɔɔ waa nu -o gbɛ wlale -o -lii, 'bhɛɛ- waa nu -yi 'milɛ-, 'ke waa Pɔlu dele -li.

¹³ Mɛɛ 'la zan mu 'dukpa- Pɔlu ma 'mu 'ɔyaa kan mɛɛ mie pla ta (40).

¹⁴ 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke -o gele- 'tɛnle- 'Sraka 'lɛna -kunlii mu 'ɛ 'pegee -waa' 'gwlaan- gbalaan mu 'ɛ ma, 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- 'mu ni dɔɔ: «'O -Waanbhaa' -liiwli' -kwan dɔɔ

'sani 'o gbe so Pòlu dele ta, 'waa nu 'o gbe wlafe 'o lii.

¹⁵ 'Ka mu 'gbu 'pegee -kooa' Zuufu mu a 'kitikan mu -ledo' 'e, -ka ge Pòlu 'yrewo -srwase' mu a -kunlii -gbene 'e ma -zon 'bhe- 'ka nu 'kele- -ge. -Kaa pe a ni doo 'ka -o -a zi 'bhii- 'ka 'yee- Pòlu -a -za 'e baan' 'yrebago kplankplan 'ka 'plen. 'O moo nu 'o gaanle zi 'e 'lii, 'sani- -a bhole plen- -ge, 'o nu -a dele.»

¹⁶ 'Dun- Pòlu -drwane do 'tronbwa- -o 'dukpa za 'e 'yi Pòlu ma. -Ayile, 'ke 'bhe gele- Pòlu 'kpeelekanle -srwase' mu a 'fe 'e [la.

¹⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke Pòlu -srwase' -kunlii 'e do 'siile, 'bhe- 'ke -ya pele- 'bhe ni doo: «Ge -ne -zwanne 'le- -kooa' -kunlii gbilaan 'e ba, -amasroyi -ya zi 'bhii- -e -jan do wo 'bhe ni.»

¹⁸ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke 'bhe -srwase' -kunlii 'e -ne -zwanne 'e 'kunle, 'bhe- 'kee- gele- 'kele- -waa' -kunlii gbilaan 'e ta; 'bhe- 'ke -ya pele- 'bhe ni doo: «-Kaso 'yi mi Pòlu 'y' siila-, 'bhe- -e pe 'y ni doo 'y 'nu -ne -zwanne 'le- 'e ni, -amasroyi -ya zi 'bhii- -e -jan do wo 'e ni.»

¹⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke -srwase' mu 'e -kunlii -gbene 'e 'bhe 'yee- -ne -zwanne 'e 'kunle -a gbe ma, 'bhe- 'ke -woo 'plengole mee mu 'e ma; -o mee ple -le -yaa 'bhe yre 'e [noo. 'Bhe- -e 'bhe -ne -zwanne 'e 'Irokpaa- doo: «'Yoo- -a zi 'bhii- -e -me pe jan -la wo 'y ni ee?»

²⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke -ne -zwanne 'e -ya pele- -a ni doo: «Zuufu mu 'e -wa [kpaan doo -o nu nule -a pele 'e ni 'kaa 'e ge Pòlu 'le too -waa' 'kitikan mu -ledo' 'e ta. -O nu -a klele 'bhii- -wa zi -o -yaa -za 'e baan' 'yrebago kplankplan -o 'plen-.

²¹ 'Dun- 'yaa 'e 'kpale- -o -yi! -Amasroyi 'bhe kan mee mia ple ta -o ba, 'bhe zan mu 'dukpaan- gban -a ma, 'mu nu 'mu 'gbu magaanle zi 'e 'lii, 'bhe- 'mu nu banle -a ta. 'Bhe ya 'e 'yi, -o -Waanbhaa' -liiwli' -kwan -a deza ma 'kaa 'sani- -o gbeso -a dele ta, waa nu pebhlele 'bhe 'pegee waa nu -yi 'mile-. -O -yrisriwole -o -zon, -woo 'bhi -la 'liijan- do 'kpo 'e magben 'zi.»

²² -Ne -zwanne 'e 'yanle- 'bhe -jan 'e 'wolele, 'ke -srwase' mu a -kunlii -gbene 'e -ya -lemazone, 'bhe- 'ke -ya pele- 'bhe ni doo: «'Yaa pele mee 'kedo- 'kpo ni 'kaa 'e 'mi 'kpeelekaan gban 'bhe -za 'e 'le.» 'Bhe blaana, 'kee- 'ploole -a ma.

-o -ja Pòlu 'le -janmatii Felisi ba Sezare

²³ 'Bhe blaana, 'ke 'yee- -srwase' mu a -kunlii -gbene 'e, -e -yaa' -srwase' -kunlii ple 'siile, 'bhe- -e pe 'mu ni doo: «-Srwasé' -keme ple (200) 'pegee wi -soo' ta bo mu mee mia yaga bhe vu (70), 'bhe 'pegee -dibhe' zan -srwase' -keme ple (200), -ka

'mu 'lekpa 'eke- ta. 'Bhe- 'ka ge -zon -bi 'le- zi Sezare -wa 'e ta.

²⁴ -Ka wi -soo' 'ke mu magaan 'ezin- Pòlu ni, 'kooko- 'ka ge 'kele- -janmatii Felisi ta, 'bhe- -e wla 'edoole.»

²⁵ -E 'letre 'le- 'bhe- [kpaan Felisi ni doo:

²⁶ «'Mi Klodi Liziasi -le 'letre 'le- de 'zi, 'bhe- 'an kpa 'bhi -janmatii gbilaan Felisi ni.

²⁷ «Zuufu mu 'e -o mee 'le- [kwan, 'bhe- -o -yaa zan -a dele. 'Dun- 'an 'malawoa 'kaa -yoo 'ke Rome mi do 'le, 'ke 'mi 'an -srwase' 'ke mu winbole 'kaa 'mu ge -a 'kun -o 'koo.

²⁸ -O -yaa -la 'zi -a ta win 'la ma, 'y' -yaa- zi 'bhii- 'y' 'bhe -za 'e 'yima 'elrele; 'bhela- -yile 'y' -ja 'kele- Zuufu mu a 'kitikan mu -ledo' 'e ta.

²⁹ 'Bhe- 'an 'yimaa- doo -o -yaa -la 'zi -a ta 'woo- Zuufu mu 'gbu a 'tonj mu -la -klosikon zayi'. 'Bhe- 'dun-, waa -yaa -la 'zi -a ta -za 'yoo- -bheke' -zayi' 'ke 'bhe -so klele -a de win 'pegee -a bo win 'le -kaso 'yi.

³⁰ 'Bhe- boolazi, -woo 'y' 'kpeelekaan doo Zuufu mu 'e -o 'dukpaan- -a ma 'bhe- -o -yaa zan -a dele, 'bhela- -yile 'y' [nwa 'kele- 'e ta blaale-; 'bhe- 'an [pia mee 'la zan mu -o -la 'zi -a ta, 'mu ge 'bhe kle 'e ba ye. 'Nj zi jan -yaa 'kela 'le 'bhe -le bhe, -koo' -o bhe ool!»

³¹ 'Bhe klele 'te, -o -za yeke- 'la [woa -srwase' mu 'e ni, -o 'bhe- [kla; -ayile 'ke -o gele- Pòlu 'le 'bhe -bi do 'kpo 'e zi Antipatrisi -wa 'e ta.

³² 'Bhe ta tooklin- yi 'le, -srwase' mu 'la 'yaa- 'mu gaan ma, 'mu niinaa' 'mu -zanta' -waa' 'fe -gbene 'e [la; 'bhe- -o 'ke mu 'la 'yaa- wi -soo' mu 'e ta, 'mu 'pegee Pòlu -ja 'taa 'e ta.

³³ -O bhole Sezare, 'ke -o 'letre 'e 'nale -janmatii Felisi ni, 'bhe- 'ke -o Pòlu 'kpale 'bhe 'koo 'ezin-.

³⁴ -Janmatii 'e 'yanle- 'letre 'e tapelele, 'kee- Pòlu 'Irokpale doo: «'E da 'klee 'e -dela -yi ee?» Pòlu 'a [pia -a ni doo 'bhe da Silisi.

³⁵ -E 'bhe 'male, 'ke -ya pele- Pòlu ni doo: «Mee 'la zan mu -o -la 'zi 'e ta, 'ke -o [nwa bhla 'la ba, 'y' nu 'e 'liijan- baanmale.» 'Dun- -ya [pia doo -o Pòlu 'wla -bhlengbe Erodí a -bhlengbe 'fe 'e [la, 'bhe- -woo -yrekpa' -a ba.

24

Zuufu mu 'e 'la zii' Pòlu ta -janmatii Felisi ba

¹ -Yrekpaan' 'soo 'kanle- blaana, 'sraka 'lena mu 'e -waa' -kunlii gbilaan Ananiasí 'pegee Zuufu mu a 'gwilaan- gbilaan 'ke mu, 'bhe- waa mee ta -janwo' mi 'la -o -yaa 'bhe sii

Téetuli, -o ɲnwa Sezare. 'Bhɛɛ- -o ɲnwa -janmatii Felisi ba. -O -yaa -la 'zi Polu ta -za 'la 'yi, -o 'bhe 'yipiaɲ yee- Felisi ni.

² 'Bhe klele 'te, 'ke -o Polu 'siile, 'bheɛ- 'ke Téetuli 'lale- 'sanle -a ta dɔɔ:

«O ta mi -janmatii wlan, 'bhi -la 'srɔyi 'bheɛ- yilabla -gbene -o -zon 'kleen 'e 'yi. 'Bheɛ- 'yaa- zadoleya -gbeneya 'e 'ma, 'bheɛ- -o ɲswa -za -bebe mabɔɔle 'kleen 'léɛ- 'yi, 'bheɛ- -a -lreleya 'e baan' ɲklaa -a ba.

³ 'Bhe ya 'e 'yi, yi 'oo yi 'bhe 'pegee yreɲken- ɲɔɔ, 'wo 'e 'pubɔ- 'e kleza mu 'e 'kpen ma.

⁴ 'Naa- 'zi 'bhii- 'mi 'e magbaan 'ke 'ɲ mɔ -janwole zi, 'duɲ- 'mi 'e 'sromabɔ dɔɔ 'yee 'tronkpa 'o 'wojan- 'e ɲla sa.

⁵ 'Wa ɲya dɔɔ mɛɛ 'léɛ- -yoo 'eyɔɔle 'bhii- ga -yɔɔ' do gbɛɛn-. -Amasroyi -yoo Zuufu mu 'e 'kpen 'pɔ zii' 'eke- ma 'drunyan 'e 'yi yreɲken- ɲɔɔ. 'Bheɛ- -waa' Nazareti mu a 'seri 'e, 'yele- 'mu -léɛ mi 'e 'le.

⁶ 'Bheɛ- droon' -e -yaa zan 'waa- -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbene 'e 'trindɔle -za 'yɔɔ- 'le, 'bheɛ- 'wa ɲkwan. 'O 'yaa- 'zi 'bhii- 'wa 'kitikan 'bhii- 'wa kle 'waa- 'tonɲ mu 'e ta gɔne- 'la gbɛɛn-.

⁷ 'Duɲ- Lisiasi, -srwase' mu -kunlii -gbene 'e, 'bhe ɲnwa -a 'kunle- 'o 'kɔɔ fangan- ma.

⁸ 'Bheɛ- 'ke -ya pele- mɛɛ mu 'la ɲyaa -la 'zi 'a ta 'mu ni dɔɔ 'mu nu 'e ta -ge. 'Woo- la 'zi -a ta win 'la ma, 'ke 'ya 'lɔkpa- saanibhe, 'e 'gbu nu 'bhe 'yaangole -a 'gbu 'liijan- mu 'e ma.»

⁹ 'Woo- Zuufu mu 'e 'kpen -dwa 'bhe -jan do 'kpo 'e 'bheɛ- ta, 'kaa Téetuli 'wojan- 'e 'yaa- 'ke wlan 'le kpataakpa.

Polu -o -a 'gbu ta -janwo' zii' Felisi 'le ma

¹⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke -janmatii Felisi -a gbe -lawlenle Polu ni 'kaa 'bhe -janwo', 'bheɛ- 'ke Polu -janwole 'sanle dɔɔ: «'An 'yaango- 'bhii- 'yoo- 'waa- 'kleen 'léɛ- 'yi 'kitikan mi 'le 'bhe 'laa 'sanle- -zon. 'Bhɛla- -zayi', -gblaan 'kedo- 'kpo 'laa -o 'ɲ zru ba, 'ɲ ɲyoo zan 'ɲ 'gbu zi jan 'la 'wole- -ge bhe.

¹¹ 'Mi 'nule 'e Zeruzalemu -Waanbhaa' gbale, 'bhe 'laa 'kanle- -li -yreɲkaa' vu ta ple ta. 'E so 'bhe 'yilɔkpaale mɛɛ mu ma.

¹² -A 'san 'ɲ 'nu yi 'e ma, waa 'ɲ 'yele- -lido' zaabole ma mɛɛ mu 'le -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbene 'e ɲla. 'Bheɛ- waa 'ɲ 'yele- -lido' mɛɛ mu 'pɔ yre nɔɔ- 'eke- ma Zuufu mu 'e daanfe' mu 'e ɲla 'bhe 'pegee -wa 'kpee yre 'ke ɲɔɔ.

¹³ 'Bheɛ- 'woo- mɛɛ mu 'léɛ-, -woo -la 'zi 'ɲ ta win 'la ma, waa so -jan 'kedo- 'kpo 'wole 'ke -wa zɔn dɔɔ 'zoo -o zi -zon -ge.

¹⁴ 'Bheɛ- 'duɲ-, 'mi so dulale -jan 'la ta 'ke 'ɲ 'bhe kpataakpa wo 'e 'yre ma -ge -zon, 'bhe -le dɔɔ: 'ɲ 'yoo- 'o -gbɔɔ mu a

-Waanbhaa' 'e gba 'zi zi dreɛ 'la ta, 'woo- mu -o -a pe 'zi 'bheɛ- ma dɔɔ 'seri 'bheɛke. 'Duɲ- -za mu 'la 'kpen yɔɔndeɛle -o 'waa- 'ton 'sewɛ mu 'e 'pegee 'waa- -Waanbhaa' -lela' janwo mu a 'sewɛ mu 'e 'yi, 'mi 'kpale- -o 'mu -la 'kpen 'yi.

¹⁵ 'N 'yrikpale -o -Waanbhaa' ta gɔne- 'la gbɛɛn-, 'bhe 'yrikpale do 'kpo 'e 'bhe -le 'woo- mu 'gbu 'yi dɔɔ 'kee- 'kpa mɛɛ wlan mu ta oo, 'kee- kpa mɛɛ -yɔɔ' mu ta oo, -o 'kpen nu bwele gale ba, 'bhe -yrikpaleya 'e 'bhe -le 'mi 'yi.

¹⁶ -Ayile yi 'oo yi, 'ɲ dɔ 'egloole 'kooko- 'ɲ 'kpee 'fɛele- kle -Waanbhaa' 'pegee bhaapɲɲ mu -yre 'yi.»

¹⁷ «'N léɛ -bebe ɲkla 'ke 'naa bhɔ Zeruzalemu, 'bhɛla- -yile 'ɲ ɲnwa -a nɔɔ-, 'ke 'ɲ so bhɔle- 'an mɛɛ mu 'e ba -glaan' mu 'le, 'bheɛ- 'ke 'ɲ so 'sraka mu gole- -Waanbhaa' ni.

¹⁸ 'Bheɛ- bhla 'e ba, *Azi 'kleen 'e 'yi Zuufu 'ke mu -le 'mi ɲya -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbene 'e ɲla 'ke 'ɲ 'yoo 'sraka 'la 'bhe 'ɲ kle 'wen' 'bhe go 'zi -a ɲnɔɔ 'waa- 'ton' 'e ta za 'e ma. 'Bheɛ- waa -zamaa' 'ke 'yele- 'ɲ zi 'ke 'ɲ 'yoo- mɛɛ mu 'pɔ zii' 'eke- ma.

¹⁹ 'Kee- 'kpa bi 'bhii- 'mi -za 'yɔɔ- 'ke -la ɲkla, 'bhe Zuufu mu 'e 'mu -le -yaa nu 'sɔle- nule- -zon -ge, 'bheɛ- 'mu la 'mi ta 'e 'yre ma.

²⁰ 'Ke 'bhe 'laa 'kele-, mɛɛ 'la zan mu dulale -o -ge, 'ɲ -za 'yɔɔ- 'la ɲkla 'bheɛ- -o -yaa -la 'zi 'ɲ ta Zuufu mu a 'kitikan mu -ledo' 'e ba, -o 'mu 'pe.

²¹ 'Ke 'yaa 'e go 'ɲ -jan do 'kpo 'la ɲwoa -o 'kpen 'yre ma 'egloole dɔɔ: «'N 'kpale- -o -a -yi 'bhii- gbaa mu bwe gale ba». 'Bhɛla- -zayile, 'ka -o -kpan 'kpa zii' 'ɲ 'lii -ge -zon!»

²² 'Bheɛ- 'duɲ-, Felisi 'gbu Mɛɛzan a zi 'e ta 'taawogbeya 'la dɔ bhe, -ayile 'ke 'bhe 'a 'pele dɔɔ -o 'yee- -za 'e dula- 'gee', 'bheɛ- -wa zisan' yi -bhɛɛke' ta; -e pe -o ni dɔɔ: «'Ke Lisiasi, -srwase' mu a -kunlii -gbene 'e ɲnwa 'waati 'la ba, 'ɲ nu 'kaa- -za 'e 'yrebagole kplanplan 'gbu, 'bheɛ- 'an 'lewlayre ye.»

²³ 'Bhe blaana, 'ke -ya pele- -srwase' -kunlii mi 'la ɲyaa Polu gooba 'bhe ni 'kaa 'bhe 'a 'to -kaso- 'e 'yi, 'bheɛ- 'bhe 'e 'yreɲka 'a ba. 'Duɲ- -e pe 'bhe ni 'ezin- dɔɔ 'bhe 'a 'to 'ke -a bhɛgwɛn 'ke mu so bhɔle- -a ba 'mu 'kɔɔpe- mu 'le, 'bheɛ- 'kee- bo -a 'gbu ma.

Felisi Polu 'sii gbe dreɛwoa- -a ba

²⁴ 'Bhe blaana -yreɲkaa' sa 'kanle-, 'ke Felisi 'pegee -a na Drusili' nule. 'Bhe ɲyaa 'ke Zuufu le 'le. 'Bhe ya 'e 'yi, 'kee- mɛɛ mu winbole Polu 'sii yre nɔɔ-, 'bheɛ- 'ke 'bhe 'nule. -Woo kpa Zesu Krisi 'yi gɔne- 'la gbɛɛn-, Polu 'bhe 'yipiaɲ -a ni.

25 'Dun- -bhaaplen so 'taawole 'elrele -Waanbhaa' -yreyi' gone- 'la gbēen-, 'bhe 'pegee -e so -a 'gbu 'yikunle -za 'yoo- klele ma gone- 'la gbēen-, 'bhe- -Waanbhaa' a 'kiti 'la 'bhe -o 'drunyan 'e ma, Polu 'bhe- -jan mu 'e 'wole- -saan. -Asiikoo yien [k]aan Felisi 'kpee, 'bhe- -e pe Polu ni dōo: «'Bhe [s]wa -gee' -zon, ge 'e geyre 'e [n]oo, 'ke 'η mazadwa 'e ma 'waati 'la ba, 'η nu 'e 'sii gbē drēwole.»

26 -A yri -yaa -a ta 'ezin- dōo Polu nu -goli' 'ke 'wale- -a gbē [l]a; 'bhela- -yile -e -yaa -yaa' mēe mu 'e winbo 'bhe 'sii yre nōo- 'waati 'ke ba, 'kooko- -o -baloklē 'eke- zi.

27 Lēe ple -kaan Polu ta 'bhe- -gbēen- -kaso 'e 'yi. 'Bhe- -Pōosusi Fetusi -yalaa' Felisi blaani -janmatiiya 'e 'yi. 'Yee- Felisi -yaa zi 'bhii- -a -za 'so Zuufu mu 'e ni, 'bhela- -zayile -e Polu -twa -kaso 'yi -so.

25

Polu pe dōo -o ge -yaa' 'kiti 'e 'le -bhleṅṅbe -gbēne Sezaa ba Rōmu

1 Fetusi yaale -yaa' -janmatiiya 'e 'yi Zude 'kleen 'e 'wiin- 'bhe -yrekpaai' yaga ni ma, 'kee- -gole- -Sezare, 'bhe- -'kee- -nule- -Zeruzalemu.

2 -E bhōle Zeruzalemu, 'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee Zuufu mu -lēe mēe gbilaan mu 'e [y]aa -la 'zi win 'la ma Polu ta; -o [n]wa 'bhe 'kpen 'yipele -a ni.

3 -O -sromabwa 'yee- Fetusi ni 'kaa -e -dwa -a -la -o ni 'kee- -nu Polu 'le Zeruzalemu; -amasroyi -o 'dukpaai- -gban -a ma 'bhe- -o -yaa zi 'bhii- -wa de Zeruzalemu zi 'e 'lii -a nu bhla 'e zi.

4 'Dun- Fetusi 'a zikpaai- -o ni dōo: «Polu nu bolē -so -kaso 'e 'yi Sezare, 'bhe- -a -vinbwa 'waati sa, 'bhe- -yee- Fetusi 'gbu niinaa' -a -zanta' ye Sezare.

5 'Ka ta mēe gbilaan mu 'e -o ge 'η zi Sezare, 'ke 'yee- Polu -za 'yoo- 'la [k]la -ka ge -la -a ta 'bhe [n]oo ye.»

6 Fetusi -yrekpaai' yeke- 'la [k]la Zeruzalemu, 'ke -yaa klele -yrekpaai' 'srwaa-, yaa -yaa kan -yrekpaai' vu ta, 'bhe- -e -niinaa' 'a -zanta' Sezare. 'Bhe ta tooklin- yi 'le, 'kee- -gele- -yaale 'kitikan 'fe 'e [l]a, 'bhe- -e pe dōo -o nu Polu 'le 'a ni.

7 Polu 'nule- 'te, Zuufu mu 'la -daa Zeruzalemu 'mu 'mliṅwoa- -a zi, 'bhe- -mu 'yaa- -za 'yoo- 'e 'kpen -glooni 'kpa zii' -a ma. 'Dun- waa -yaa so a zronle- 'bhii- 'bhe -za 'yoo- mu 'e do 'kpo -o 'ke wlan 'le kpataakpa.

8 'Bhe blaani, 'ke -o -jan 'e 'nale Polu ni, 'bhe- -'ke -ya pele- dōo: «'Naa -za 'yoo- do 'kpo klele, 'η 'si mu 'e -waa' 'ton mu 'e 'pegee -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbēne 'e

ma, 'bhe- -'naa -jan 'yoo- wole -koo' ta -bhleṅṅbe -gbēne Sezaa ma.»

9 Fetusi -yaa zi 'bhii- -e Zuufu mu 'e zru maza kle, 'bhela- -yile -e Polu 'lrokpaa- dōo: «'Yoo- -a zi 'bhii- 'o ge 'e 'le Zeruzalemu, 'bhe- -o 'yaa- 'kiti 'e kan 'mi 'gbu 'yre ma 'bhe [n]oo ye ee?»

10 'Bhe- 'dun-, Polu 'a 'lekwan- -a ni dōo: «'Yoo-ye-, 'η dulale -o -bhleṅṅbe -gbēne 'e 'bhe a 'kitikan 'fe 'e 'bhe- [l]a -ge; 'bhe- -o so 'an pe -za 'e 'kitikanle -ge -a ma. 'Naa -za 'yoo- 'kedo- 'kpo klele Zuufu mu 'e ni; 'e 'gbu 'bhe 'yaango-.

11 'Kee- 'kpa bi 'zoo laa -o 'η zi, 'bhe 'pegee 'ke 'η -za 'ke -la [k]la 'ke 'bhe so klele- 'η de win 'le, 'naa -yaa so 'η -bangole 'η dele ma. 'Dun- -o -za mu 'la 'kpen 'kpa zii' 'η ma wlan laa 'mu do 'kpo 'le, 'kee- [k]la 'bhi 'le oo, 'kee- [k]la mēe -bhēeke' do 'le oo, yaa so dole- mēe 'kedo- 'kpo 'kpee 'ke 'bhe plooi 'mi ma -o ni. 'Bhe- -dron' 'η 'yoo- -a zi 'bhii- -koo' ta -bhleṅṅbe -gbēne Sezaa 'e 'bhe -le 'mi a pe -za 'e 'kitikan.»

12 'Bhe klele 'te, Fetusi 'pegee -yaa' yewoyoon mu 'e -woo 'eke- [y]a 'waati sa, 'bhe- -'ke -ya pele- Polu ni dōo: «'Ya 'pelawoa 'kaa 'yoo- -a zi 'bhii- -koo' ta -bhleṅṅbe -gbēne Sezaa 'e 'bhe -le 'yaa -za 'e 'kitikan, 'bhela- -yile 'e nu gele 'bhe ta ye.»

Polu -o -janwo' zii' -bhleṅṅbe Agripa 'le ma

13 'Bhe blaani -yrekpaai' 'dama 'kanle-, 'ke -bhleṅṅbe Agripa 'pegee 'bhe 'na Berenisi 'nule Sezare, Fetusi 'pubo- yre nōo-.

14 -O -yaa -yrekpaai' -bebe kle 'zi Fetusi ba, 'ke 'yee- Fetusi Polu -a -za 'e 'lepwele 'yee- -bhleṅṅbe Agripa ni. -E pe 'bhe ni dōo: «'Felisi mēe do [t]wa -a -zanta' -ge -kaso 'yi.

15 'N' gelawoa Zeruzalemu, Zuufu mu 'e -waa' 'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee -waa' 'gwlaan- gbilaan mu 'e -o -za 'yoo- mu 'tokpaai- -a ma, 'bhe- -waa [p]ia 'η ni dōo 'η -kpan bala- -a ta.

16 'An 'lekwan- -o ni dōo: Rome mu a 'sinii ta za 'e ma, 'waa so -kpan baale mēe do ta, 'ke waa mēe 'la zalan mu -o -la 'zi -a ta 'mu 'liian- male 'elwale 'pe -a -yre ma, 'bhe- -ya 'gbu ta janwo.

17 'Bhela- -yile, mēe 'la zalan mu -o -la 'zi -a ta 'mu [n]wa 'η zi Sezare -ge, 'bhe- -'bhe ta tooklin- yi 'e 'le, 'naa 'tole- 'ke 'yee- -za 'e mō. -Ayile 'η -ja yaale 'kitikan 'fe 'e [l]a 'bhe- -'an [p]ia mēe mu ni dōo -o nu 'yee- mēe 'e 'le 'η ta.

18 Mēe 'la zalan mu -yaa -la 'zi -a ta 'mu 'nule- 'kitikan 'fe 'e [l]a, 'bhe- -'mu 'mu zi -janwoa; 'dun- 'mi 'yri [y]aa -za 'yoo- -glooni mu 'la 'kpen ta, waa 'mu do 'kpo 'kpale- -a ma.

¹⁹ -O -yaa droon' zaa -la bo 'zi -waa' Zuufu 'seri 'e 'pegee -waa' mɛɛ do -la ta, 'bhɛɛ- 'bhe -gaa gban. -O -yaa 'bhe mɛɛ 'e sii Zesu. 'Dun- 'yee- Polu pe doo 'bhe mɛɛ 'e 'yaa- 'bhe 'yre ma -li.

²⁰ 'N 'yaa- klin 'yi bi, 'bhɛɛ- -za 'la 'ke 'η 'bhe kle, 'naa -yaa 'bhe do. 'Bhela- -yile 'η Polu 'Irokpaa- doo 'ke -ya zi 'bhii- 'o ge 'kele- Zeruzalemu 'bhɛɛ- 'o -yaa -za 'e 'kitikan 'bhe [nɔɔ].

²¹ 'Dun- -e pe 'η ni doo -o ge -yaa' -za 'e 'le -bhleŋgbe gbilaan 'e ba Romu -wa 'e ta: 'bhe ya 'e 'yi, -e pe doo -wa 'to -kaso 'e 'yi 'sani- -bhleŋgbe gbilaan 'gbu 'e 'bhe yaa -za 'e 'kitikan. -Ayile 'mi pe doo -wa 'to -kaso 'yi 'sani- 'η so -a 'kpale -bhleŋgbe -gbɛɛ 'e ta Romu -wa 'e ta.»

²² 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Agripa 'a 'pele Fetusi ni doo: «'Mi 'gbu -o -a zi 'bhii- 'η 'yee- mɛɛ 'e 'liijan- ma.» 'Bhɛɛ- Fetusi pe -a ni doo: «Too 'e nu -a -liijan' male.»

²³ 'Bhe ta tooklin- yi 'e 'le, Agripa 'a -baala -yaa' -bhleŋgbe tapɛ mu 'e 'yi, 'bhɛɛ- 'yee- 'pegee Berenisi, 'bhɛɛ- -o zi mɛɛ 'srɛ mu 'e [nwa wlale 'kitikan 'fɛ 'e [ɔla -waa' mɛɛ gbilaanya 'e 'yi. -Srwase- -kunlii mu 'e 'pegee Sezare -wa 'e ta mɛɛ gbilaan mu 'e 'kpen 'yaa- -o zi. 'Bhɛɛ- Fetusi mɛɛ mu winbwa- Polu 'sii yre nɔɔ-, 'bhɛɛ- -e [nwa.

²⁴ Polu 'nule- 'tɛ, 'ke Fetusi 'a 'pele doo: «'Bhleŋgbe Agripa, 'bhe 'pegee 'ka mu 'la 'kpen -o -zɔn -gɛ, mɛɛ 'la zan dulale -o 'ka 'yre [ɔla -gɛ, Zuufu 'zamaa' mu 'e 'kpen [nwa -lale' -a ta 'η ba Zeruzalemu -wa 'e ta -gɛ; 'ke -o pɛɛn doo -yoo 'ke dɛpɛ 'le.

²⁵ 'Dun- 'mi 'laa -za 'yoo- do 'kpɔ 'yele- -a zi 'ke 'bhe so klele- -a dɛ win 'le. 'Dun- -a 'gbu 'a 'pelawoa doo -bhleŋgbe gbilaan 'la Romu -wa 'e ta 'bhe -yaa' -za 'e 'kitikan. 'Bhela- -yile, 'mi 'an 'ledulaa doo 'η nu gele 'kele- 'bhe -wa 'e ta ye.»

²⁶ -Jan 'Irele- 'gbu 'la 'ke 'η so 'bhe yɔɔndele- yaa -za 'e ba zayi' naa 'bhe do; 'bhela- -yile, 'η [nwa 'kele- -gɛ 'bhi 'gbu -bhleŋgbe Agripa 'le ma; 'kooko- 'ke 'wa 'Irokpaa-, 'bhɛɛ- 'kee- -jan 'la 'woa-, 'η so -jan yeke- 'la yɔɔndele, 'η 'bhɛɛ- kle 'tɛ.

²⁷ -Amasroyi klooya maza 'le 'bhe 'le, 'kee -kaso 'yi mi do kun, 'bhɛɛ- 'e ge 'bhe 'le -bhleŋgbe gbilaan 'e ba, 'bhɛɛ- -o -za mu 'gbu 'la [kpaa -a ma 'ke 'yaa so 'bhe yɔɔndele.

26

Polu -o -a 'gbu ta -janwo' zii' -bhleŋgbe Agripa 'le ma

¹ Agripa pe Polu ni doo: «'Kɛla 'bhe -o 'e zi 'bhe 'wo.» 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Polu 'a gbe 'e 'lawlenle, 'bhɛɛ- -ya 'gbu ta janwole -saan doo:

² «'Bhleŋgbe Agripa, 'η zrukpaale -o 'e 'yre [ɔla -gɛ -zɔn, 'ke 'mi 'an pɛ wlan pe Zuufu mu 'e -o -za mu 'la 'kpen [kpaa 'η ma 'mu 'kpen 'yi.

³ 'E 'zoole- 'e 'tronkpa 'η ni 'elrele. -Amasroyi 'bhi 'gbu Zuufu mu 'e -waa' 'siniia ta za mu 'e 'kpen 'pegee -waa' zaabo maza mu 'e do 'elrele.»

⁴ «Zuufu mu 'e 'kpen 'η 'taawo gbe -lwa 'e do, 'kee- san 'η 'yaa- 'η -zwanne 'le 'waati 'la ba, 'kee- nu 'tenle- -zɔn ma. 'N 'taawoa [gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'an 'si mu 'e 'plen] 'bhe 'pegee Zeruzalemu -gɛ, -o 'bhe do.

⁵ -O 'gbu 'η do, 'bhe 'laa sanle- -zɔn ma, 'ke -wa zi -o wlan pe. 'Bhɛɛ- 'o 'kpen 'η do 'bhii- 'η 'yaa- Farizi 'srɛ mu 'e do 'le. -Kɔɔa' 'seri 'e ta, 'bhe mu -laa' -za 'yi -o 'egloole.

⁶ 'Bhɛɛ- -zɔn, -woo -kpan 'kpaa zii' 'mi 'lii, -amasroyi -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- -naa -kɔɔ' -gbɔɔ mu ni pe 'la 'naza- ta, 'mi 'yrikpale -o 'bhɛɛ- 'leso- za 'e ta.

⁷ 'Dun- -kɔɔa' mɛɛ mu 'e 'yaa- -gbaa vu ta ple, 'bhɛɛ- 'woo- -gbaa vu ta ple 'la bhe, -o 'kpen 'yri [yaa -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- -naa -kɔɔ' -gbɔɔ mu 'e ni pe 'la 'naza- ta 'mu ni 'bhe 'leso yi 'e ta. 'Bhela- -yile -o -yaa -Waanbhaa' gba -o zru 'e 'kpen 'le yi 'oo yi. 'Dun- 'mi 'yrikpale -o 'bhe pɛ do 'kpɔ 'e ta. 'E! -Bhleŋgbe Agripa, Zuufu mu 'e -o -la 'zi 'mi 'ta 'bhela- -zayi' -zɔn -gɛ!

⁸ 'Bhɛɛ- 'dun-, 'ka mu Zuufu mu 'la 'ka -o -gɛ, 'ka 'ka kpa -Waanbhaa' a gbaa mu bweza gale ba 'e 'yi ɛɛ?

⁹ 'Mi 'gbu 'yaa- 'bhe ye -za 'Irelele 'ke 'η gwledan Nazareti mi Zesu 'to 'e ba.

¹⁰ 'N 'bhɛɛ- [kɛla Zeruzalemu. *'Sraka 'lena mu -kunlii mu 'e -o 'bhe 'sen [naa 'mi 'gbu ni, 'bhɛɛ- 'η Zesu 'yi mu -bebe [bwa -kaso 'yi. 'Bhɛɛ- 'ezin- 'ke -o -yaa -o dɛ -kpan balaa' -o ta, 'η 'yaa- do 'bhe [ɔla.

¹¹ 'N -o 'krowoa- 'egloɔn- -bebele Zuufu mu daanfɛ -o 'e 'kpen [ɔla; 'bhɛɛ- 'η 'yaa- -a kle 'ke -o 'ploo- -o 'kpale- ma Zesu 'yi kpanma. 'N zruplii- gbe -yoo' 'e 'kɔɔ -o ma, 'η 'yaa- ge -yrenkpalele -o ta, 'ke 'bhe ge 'tenle- 'si 'bhɛɛke mu a -wa mu 'e ta mu 'e ma.»

Polu -o -a kleza 'e Zesu 'yi 'le 'bhe yigɔɔn- 'zi

(Kleza 9.1-19; 22.6-16)

¹² Polu pe 'ezin- doo: «'Bhɛɛ- win do 'kpɔ 'e ma, 'sraka 'lena -kunlii mu 'e -o 'sen [naa 'η ni, 'bhɛɛ- -woo 'η 'winbwa- Damasi -wa 'e ta, 'Ietre 'le 'η 'kɔɔ' woo- Zesu 'yi mu 'e 'kaama-.

¹³ 'Waa -Bhleŋgbe Agripa, 'η 'yaa- Damasi zi 'e 'lii 'waati 'la ba -yrekpaa' bho bhla 'e -din. 'E! 'Ke 'η 'yrenkpale 'tebhile do ma. -A -bhile' 'e 'yaa- da 'zi lafle' ma, 'bhɛɛ- -a -bhi gbeya -yrayra 'e 'yaa- kan -yretebhe

-bhigbeya 'e ta; 'bhεε- -e -zian 'mi 'pegee 'η maɔ mu 'ε zi.

¹⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke 'o 'kpen baale' 'tre ma, 'bhεε- 'ke 'η mεε -weli' do male- 'ke 'bhe -a pe 'zi 'η ni Ebre wli 'ε 'yi doo: <Solu, Solu, mele 'ηkla 'bhεε- 'yoo- -yrenkpa' zii' 'η ta -gee' εε? 'Ke gbakpa' dri 'ε gwledanle -saan -a zan a 'beni 'ε ba, 'bhe 'laa nu -nrاله' 'yee-dri 'ε 'gbu ma 'de!>

¹⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke 'an 'lrokpale doo: <-Dele 'bhi 'le εε Meezan?> 'Bhεε- Meezan pe 'η ni doo: <'Yoo- -yrenkpa' zii' 'mi Zesu -la ta bhe.>

¹⁶ 'E 'wlen- 'saanibhe! -Amasroyi 'η 'pwela- 'e ba, 'kooko- 'mi 'e kle 'mi 'an yewone 'le. 'E 'mi 'ηya yegbeya 'la 'yi -zɔn -ge, 'e nu klele 'mi 'srε 'le 'bhe ma 'kee 'bhe pe mεε -bhεεke 'mu ni; 'bhe 'pegee 'η nu -za 'bhεεke mu 'la zronle 'e ni boolazi, 'e nu 'η 'sreya- klele 'mu ma 'ezin-.

¹⁷ 'Mi nu 'e 'winbole Zuufu mu 'pegee Zuufu kle mu 'la ba, 'mu nu -yren mu 'la 'kpale- 'e ta, 'mi nu 'e gole 'bhe -yren mu 'ε 'yi,

¹⁸ 'kooko- 'e sɔ -o -yre 'liiploole, 'bhεε- -o yre ma ye kpataakpa, 'bhεε- 'e sɔ -o gole- -gblo 'yi, 'bhεε- 'e nu -o -le 'tebhile ba; 'bhεε- 'kee sɔ -o gole- -Setran' 'koo 'bhεε- 'yoo- kle 'ke -Waanbhaa' a mεε mu 'le. 'Bhεε- 'kooko- 'ke -woo 'ηkpaa 'mi 'yi, 'η -waa' -za 'yoo- -mu 'ε -sroma yan, 'bhεε- -o sɔ klele -Waanbhaa' a mεε 'wenj mu 'le.»

Polu -o -a kleza mu 'ε 'yigɔɔn- 'zi

¹⁹ Polu pe 'ezin- doo: <'Waa- -Bhlegbe Agripa, 'mi -jan 'la 'ηmaa 'bhe 'pegee -Waanbhaa' -yre zi yele 'la 'ηklaa 'mi 'yre ba, 'mi 'bhεε- 'klosikwan.>

²⁰ 'Nj -Waanbhaa' a -jan 'wole- 'ε -saan Damasi -wa 'ε ta mu 'ε ni 'elwale 'pe, 'bhεε- 'η -ja -a wole Zeruzalemu mu ni. 'Bhe blaen, 'ke 'η gele- -a wole Zude 'kleen 'yi mu 'ε 'pegee -a kpe ma -wa mu 'ε ta mu 'ε 'kpen ni, 'bhe 'pegee Zuufu kle mu 'ε ni. 'Nj 'yaa- pe 'zi mεε mu 'ε ni doo -o 'ploowaa -za -yoo' mu 'ε ma, 'bhεε- -woo 'gbu zru 'ε 'niina- -Waanbhaa' ba, 'bhe 'pegee 'ke -wa zron -o kleza mu 'ε ma 'bhii- -o -ploola -waa' -za 'yoo- -mu 'ε ma, 'bhεε- -woo 'gbu 'ηnaa -Waanbhaa' ni.

²¹ Zuufu mu 'ε -woo 'η 'ηkwan win 'la ma, 'bhe -le bhe, 'η 'yaa- 'waati 'la ba -Waanbhaa' Gba 'E -Gbene 'ε 'ηla, 'bhεε- -o -yaa zan 'η dele.

²² 'Dun- -Waanbhaa' 'ηbha 'η ba, 'bhεε- 'η 'ηswa bole 'η 'yre ma 'kee- nu 'tenle- -zɔn ma. 'Bhela- -yile, 'η 'ηswa -yaa' -jan 'ε 'wole mεε mu ni: 'kee- 'kpa mεε 'fientronne mu ta oo, 'kee- 'kpa mεε gbalaan mu ta oo, 'an 'ηwoa 'mu 'kpen ni. 'Naa- -o -jan 'bhεεke do wo 'zi, 'ke yaa 'ε go Moizi 'pegee

-Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ε -o -za mu 'la 'leso janwoa- 'bhεε- ba.

²³ -Wa 'ηpia doo: <Mεε -Bhee Mi Krisi 'ε nu -yrenbhile 'bhεε- -e ga. 'Bhεε- gbaa mu 'ε 'kpen ba, 'yele- nu bwelε gale ba 'elwale 'pe; 'bhεε- mεε -bhee zi 'la 'ke 'tebhile -o 'bhe ta, 'yele- nu 'bhe a janwole Zuufu 'si mu 'ε 'pegee Zuufu kle mu 'ε ni.»>

Polu pe Agripa ni 'kaa 'bhe 'e 'kpa Zesu 'yi

²⁴ Polu -yaa 'bhe -jan 'ε 'wo zii' -li bhla 'la ba, 'ke Fetusi 'peenle -a ta doo: <Polu, -kwa -le 'ε 'yi εε? Yaa- 'sewe do gbe -yoo' 'ε 'koo, -kwa 'ηbwa 'ε 'yi εε!>

²⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke Polu 'a 'lekunle -a ni doo: <'Waa- -janmatii 'Irele- Fetusi, -kwa 'laa -o 'η 'yi. 'Nj 'yoo- -jan mu 'la 'wo zii' wlan -le -o 'kpen 'le, 'bhεε- -o bakanle -o.>

²⁶ 'Yee- -Bhlegbe Agripa 'gbu 'bhe -za mu 'ε do, 'bhela- -yile 'η sɔ -o wole -a ni kpataakpa 'η zrubakpaale 'le. 'Mi 'gbu 'kpale- -o -a -yi 'bhii- -e 'bhe -za mu 'ε 'kpen do, -amasroyi waa klele gaanyi; 'dun- -o 'ηkla mokpen' 'yre ma kpataakpa.»

²⁷ Polu pe -bhlegbe Agripa ni doo: <'Waa- -Bhlegbe Agripa, -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ε -o -jan mu 'la 'ηwoa, 'yee kpa mu 'kpen 'yi εε? 'Mi 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'e 'kpale- -o -o -yi!>

²⁸ 'Bhe klele 'te, 'ke Agripa 'a 'pele Polu ni doo: <'Yoo- zan 'mi klele blaale- Zesu 'yi mi 'ε do 'le εε?>

²⁹ 'Bhεε- Polu 'a zikpaa- -a ni doo: <'Kee- -kla -zɔn oo, 'kee- -kla boolazi oo, 'η 'yoo- 'η 'seriwo zii' -Waanbhaa' ni 'kooko- 'kee- kpa 'bhi ta oo, 'kee kpa mεε mu 'la 'kpen -o 'tronkpa zii' 'η ni -ge, 'ka 'kpen kle Zesu 'yi mu 'le 'bhii- 'mi gbεen-; 'ke yaa 'ε go 'η gbe ma piibhe kpele- mu 'leε ba.»

³⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke -bhlegbe Agripa 'pegee -janmatii Fetusi 'bhεε- Berenisi, 'bhe 'pegee -o zi mu 'ε 'kpen -o -wlenle', 'ke -o 'pwεle.

³¹ 'Bhεε- -o 'pwε bhla 'ε zi -o -yaa pe 'zi 'eke- ni doo: <Mεε 'leε- -yaa -za 'yoo- do 'kpo klele 'ke 'bhe kle -a de win 'pegee -a bo win 'le -kaso 'yi.»>

³² 'Bhe 'yi, 'ke Agripa 'a 'pele Fetusi ni doo: <'Ke mεε 'leε- yaa pele doo -ya zi 'bhii- -bhlegbe -gbene 'ε -yaa' -za 'ε 'kitikan, 'o 'yaa- nu 'ploole- -a ma 'saanibhe bi.»>

27

Fetusi pe doo -o ge Polu 'le Romu

¹ -Wa -ledulaa 'waati 'la ba doo 'o nu gele Itali 'kleen 'ε 'yi -batonj 'yi, 'ke -o Polu 'pegee -kaso 'yi 'mu 'ε 'ke mu gbekpale -srwase' mu -kunlii do 'koo: -o -yaa 'bhe sii Zulusi. 'Bhe -srwase' -kunlii 'ε 'kpale -yaa -srwase' 'le -gbene do 'la 'wiinj- -o -yaa 'mu sii doo: <'Bhlegbe -gbene 'ε -yaa' -srwase' mu.»>

² 'Bhe 'yi 'te, 'ke 'o bole- -batonj' do 'yi, 'bhe -batonj' 'e -daa Adramiti -wa 'e ta, 'bhe- 'bhe 'yaa- ge 'zi Azi 'kleen 'e 'yi -batonj' dula- -wa mu 'e ba -yre ta; 'bhe- -o -jilaa 'te. Arisitaki -yaa 'o zi, -e -yaa da Tesaloniki -wa la, Masedwani 'kleen 'e 'yi.

³ 'Bhe ta tooklin- yi 'e 'le, 'ke 'o 'bhole Sidon -wa la. 'Dun- Zulusi -yaa Polu -gblakun' zii' 'elrele, 'bhe- -e -yaa to 'ke Polu ge 'bhe 'bhegwlen- 'ke mu 'pubole, 'kooko- -a maza -yaa pe yeke- mu 'la ma, -e so 'mu -srɔwole 'mu 'koo.

⁴ 'O gole Sidon -wa 'e ta, 'ke 'o Sipru 'kleen 'e makpale, -amasroyi -ploo mu 'e 'yaa- 'kan zii' 'ke -o nu 'o ba -yre ta.

⁵ 'Bhe blaana, 'ke 'o weyi- 'e takanle, 'bhe- 'ke 'o 'kanle- Silisi 'pegee Panfili 'kleen mu 'e -din, 'bhe- 'ke 'o gele- bhole weyi- 'le ma -wa 'ne do ta: -o -yaa 'bhe sii Mira, 'bhe- 'bhe 'yaa- Lisi 'kleen 'e 'yi.

⁶ 'O ta -srwase' -kunlii 'e -e -batonj' do [ɣa 'bhe -wa 'e ta; 'bhe -daa Alezandri -wa la, 'bhe- 'bhe 'yaa- ge 'zi Itali 'kleen 'e 'yi. 'Bhe- 'o -kunlii 'e -yoo' [ɔwa 'bhe -batonj' 'e 'yi.

⁷ 'O -yrekpaal' -bebe -gaa weyi- 'e ta, 'bhe- -batonj' 'e 'yaa- ge 'zi yretete. 'O 'trebhwa- 'fruu, 'bhe- 'o 'naa nu bhole 'te Kinidi -wa 'e ba -yre ta. -Ploo mu 'e 'yaa- 'kan zii' 'ke -o nu 'o ba -yre ta, 'bhela- -yile 'waa -yaa so gele- li 'o 'lee 'egboonle. -Ayile 'o [kaan Kreti 'kleen 'e -din, 'bhe- 'o -ja Salimone -wa 'e ba -yre ta.

⁸ 'O gele weyi- 'e ta 'e 'yaa- -la 'zi 'o ta, 'bhela- -yile 'o -ja weyi- 'e 'le zi yretete, 'bhe- 'o -ja bhole yre do noo: -o -yaa 'bhe yre 'e sii: «-Batonj' dulayre -lrele' mu». -E -yaa -wa 'la 'bhe -din -o -yaa 'bhe sii Lase.

⁹ -Yrekpaal' -bebe -kaan 'o ta 'bhe- gbeen-. 'Bhe- 'waa- 'taa 'e 'le klele -saan 'egloole. -Amasroyi Zuufu mu 'a 'sunwla bhla 'gbu 'e 'kaan- gban bi, 'bhe- -niinii' 'kpa bhla -gbene 'e 'bhe 'yaa- zan bhole 'ezin-. 'Bhela- -yile, Polu mee mu 'e 'kpeelskanle -saan doo:

¹⁰ «'N 'yienii mu, 'ke -koo' -ja 'taa 'lee zi, -e nu klele -koo' 'gbu ma 'eyoole: -amasroyi -batonj' 'pegee -a -yi 'kwe mu 'e nu 'siele-, 'bhe- -koo' mu 'gbu 'win nu bole -a -yi.»

¹¹ 'Dun- 'o ta -srwase' -kunlii 'e yaa Polu 'wojan- 'e 'klosikunle. -Ya [kpaal -batonj' 'bho mi 'e 'pegee 'bhe zan 'e 'mu -la wojan 'e 'yi.

¹² 'Bhe -batonj' dulayre 'e yaa -yaa lele -niinii' 'kpa bhla -gbene 'e zi; 'bhela- -yile mee 'la zan mu -yaa 'yee- -batonj' 'e 'yi, -o -bebe 'a [pia doo 'o ge yre -bheeke' do noo. -O 'yaa- zi 'bhii- -o ge 'ten -batonj' dula- -wa 'la -o -yaa 'bhe sii Fenisi 'bhe- ma, 'kooko- -niinii' 'kpa 'waati 'e kan 'o ta 'bhe [noo ye. 'Bhe -wa 'e 'yaa- 'ke Kreti 'kleen 'e 'yi

-batonj' dula- -wa 'e do -la -le; 'bhe -wa 'e 'leklale -yaa -yretetbhe baa- yre noo.

-Ploo -gbene do 'kanle- -saan weyi- 'e ta

¹³ 'Bhe 'waati 'e ba, 'ke -ploo -doo 'ne do 'kanle- 'sanle 'kee- da weyi- ba -yre ta. -O 'kpee ma -o -yaa so gele- -waa' 'taa 'e ta 'te. 'Bhe klele 'te, piibhe kpu -gbene 'la 'bhe -batonj' 'e dulaa' -yi 'e ba, 'ke -o 'bhe gole-, 'bhe- 'ke -batonj' 'e 'yrole 'o 'le, 'kee- ge Kreti 'kleen 'e 'yi weyi- 'e 'le zi.

¹⁴ 'Dun- 'o 'yrole- 'bhe [noo 'laa -mole', 'ke -ploo -gbene do 'kanle- 'sanle: 'bhe 'yaa- da 'zi Kreti vle goon mu 'e 'yi, mee gbe -yie' ta 'kee- nu 'o ba -yre ta, -o -yaa 'bhe -ploo 'e sii Erakilon.

¹⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- -ploo -gbene 'e gele- -batonj' 'e 'le. 'O gbe laa -yaa 'sole -a dulale ta, -ayile 'wa [twa 'ke -ploo 'e ge 'o 'le -batonj' 'e 'yi -yi 'e ta.

¹⁶ 'Bhe- boolazi, -e -ja 'kanle- 'o 'le weyi- 'mlingole -yaa 'tre gbe -ne do 'la zi 'bhe -zanta', -o -yaa 'bhe 'tre gbe -ne 'e sii Koda, 'bhe- 'bhe dole 'la [yaa -ploo 'e 'lee, 'bhe [swa -a -yikunle. 'Bhela- -yile, mee -bhee -batonj'ne 'la [yaa 'o 'koo, 'o -dwa 'egloole 'ke 'o gbeso 'bhe 'kunle ta, 'bhe- 'o 'bhe -gwa -yi 'e ba.

¹⁷ 'O 'yanle- -a 'pwetele -yi 'e ba, 'ke 'o -batonj' -gbene 'e 'bhe 'yrole 'ke bhle mu 'le, 'kooko- yaa nu 'siele-. 'Bhe blaana, sogbe mu 'la 'yaa- 'yee- -batonj' -gbene 'e 'ledoo-, -a bhoo mu 'e -o 'mu mazinaa -amasroyi -o -yaa -gblaana 'zi doo -ploo 'e 'yaa nu gele 'waa- -batonj' 'e ziki 'e gbaanle -yrentre 'yi Libi 'kleen 'e ba -yre ta.

¹⁸ 'Bhe ta tooklin- yi 'le, -ploo -gbene 'e 'yaa- ge 'zi 'o beenlele 'egloole. 'Bhela- -yile 'ke 'waa- -batonj' 'e 'yi yewo mu 'e -wa -yi 'kwe mu 'e 'ke mu blinle 'sanle -yi 'e ba, 'kooko- -a gbin go.

¹⁹ 'Bhe -yrekpaal' yaga mi 'e ma weyi- 'e ta, 'ke 'woo- -batonj' 'yi yewo mu 'e -o 'gbu 'yee- -batonj' 'e 'yi yewope mu 'e 'ke blinle -yi 'e ba.

²⁰ 'Bhe- 'o -yrekpaal' -bebe -gaa 'ke 'o 'yre 'laa kpa -yretetbhe 'pegee mlekkenne mu ma -titi, 'bhe- 'dun- -ploo -gbene 'e -a 'kanle- 'e baan' 'yaa- [kla zii' -a ba 'egloole 'ezin-. 'Bhela- -yile, 'o 'yri 'laa -yaa -li 'o 'kedo- 'kpo 'bheele- ta.

²¹ -A noo- [mwaa, 'ke -batonj' 'yi mu 'e waa pe 'kedo- 'kpo bhle. 'Bhe 'yi 'te, 'ke Polu dulale' -o 'kpen 'plen-, 'bhe- 'ke -ya pele- doo: «'N 'yienii mu, 'ke 'ka 'ka 'tronkpa bi 'n 'wojan- 'e [la, -koo' 'laa -yaa nu gole Kreti. 'Bhe- -koo' 'tre 'laa -yaa nu bhole, 'bhe 'pegee -kooa' pe mu 'e -bebe 'laa -yaa nu 'siele- 'bhe gbeen- -gee'.

²² 'Dun- 'mi 'ka 'lia zii' -zon doo -ka 'ka zru do 'egloole; -amasroyi 'ka do 'kpo 'win

'laa nu bole -a -yi, 'ke yaa 'e go -kooa' -batonj' 'e 'bhe do -kplɛn ba.

²³ 'Nj 'yoo- -Waanbhaa' 'la -yaa' mɛɛ 'le, 'bheɛ- 'ke 'ŋ 'yoo- yewo 'zi 'a ni bhe, -yaa' -mleke' do -pwɛla 'ŋ ba -zon -bi 'lɛɛ- zi.

²⁴ 'Bheɛ- -ya ꞑɪa 'ŋ ni doo: <Polu, 'yaa -gblaanle!' -Yoo 'ke -za 'le 'kee- ge -janwole -bhlɛngbe -gbɛnɛ 'e 'lɛ ma Rɔmu -wa 'e ta; 'bhɛla- -yile, -Waanbhaa' a wlanya 'e ma, 'bhi 'sroyi, mɛɛ 'la zan mu 'kpen -o -batonj' 'lɛɛ- 'yi, 'mu nu gole -a -yi 'ezin- >

²⁵ 'Bhɛla- -yile, 'ŋ 'yienii mu, -ka 'ka zru do 'egloole; -amasroyi 'mi 'gbu 'kpale- -o -Waanbhaa' 'yi 'bhii- -mleke' 'e -jan yɛkɛ- 'la ꞑwoa, -e nu gole -a -yi 'ezin.

²⁶ 'Dun- -batonj' 'e kli nu gele gbaanle 'trɛ 'yi -koo' 'le 'kleɛn do 'la 'yi, weyi- 'mlingole -o 'bhe 'kleɛn 'e zi.»

²⁷ 'O -yrekpa'a' vu ta yizie mi ma weyi- 'e ta, blaɛdɛyɪ bhla 'e ba, 'ke -ploo -gbɛnɛ 'e -yoo gele ma 'o 'le 'tanjii weyi- 'e ta, -o -yaa' 'bhe weyi- 'e sii <Meditrane weyi- >. 'Bhe 'waati 'e ba, 'kee- klele- 'waa- -batonj' 'e 'bho mu 'e ni 'bhii- 'o ꞑbhwa gban weyi- 'e 'lɛ zi.

²⁸ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -o piibhe kpu do -yrelɛ' bhle ma, 'bheɛ- 'ke -o 'bhe bhle 'e blinle- -yi 'e ba, -yi 'e -gluu 'e dan zayi', 'bheɛ- 'ke 'bhe gele- 'tenle- 'trɛ ma; 'trɛ 'e 'yaa- weyi- 'e ꞑla metre mia do bhe vu ta 'srwapɛ-. -O bhole sa -o -lɛɛ, 'ke 'o 'yee- piibhe kpu 'e blinle- 'ezin-, 'bheɛ- 'ke 'trɛ 'e plɛngole bole- -o ma metre mia do bhe 'srwaa-.

²⁹ -O -yaa -gblaan 'zi doo 'waa- -batonj' 'e yaa nu gele 'pale- vle -kpuj mu 'ke mu ma -yi 'e ꞑla, 'bhɛla- -yile, 'ke -wa dula- piibhe kpu yizie bole- -yi 'e ba -a -zanta', 'bheɛ- 'o 'yɛ ꞑmwa tooklinle -lɛɛ.

³⁰ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke 'waa- -batonj' 'e 'bho mu 'e -wa pele- doo -o blasanle 'bheɛ- -o go -batonj' 'e 'yi; 'bheɛ- 'ke 'woo- 'o 'bhee -batonjɛ 'e 'bhe bole- -yi 'e ba, 'bheɛ- -wa -kla 'bhii- -o gele- 'waa- -batonj' dula- piibhe kpu mu 'e bole -yi 'e ba -a -lɛɛ.

³¹ 'Dun- Polu pe Rome mu a -srwase' -kunlii 'e 'pegee -srwase' -vin mu 'e ni doo: «'Ke -batonj' 'bho mu 'lɛɛ- waa bole -batonj' 'e 'yi -ge, 'ka 'laa nu gole -a -yi -titi.»

³² 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -srwase' mu 'e -o bhle mu 'e takanle 'yee- mɛɛ -bhee -batonjɛ 'e ma, 'bheɛ- 'ke -yi 'e gele- 'kele-.

³³ Tooklinle -lɛɛ sa, 'ke Polu 'a 'pele -o 'kpen ni doo -o pebhle, 'bheɛ- -e pe -o ni doo: «-Koo' 'yrekpa'a' vu ta yizie -le -zon -ge 'ke 'ka do 'kpo 'nii- zinalɛ laa -o 'ka ta, 'bheɛ- 'ka 'laa pɛ 'kedo- 'kpo' bhlele- -li.

³⁴ -Ayile 'mi -sromabo 'ka ni doo -ka 'ka zru do 'egloole, 'bheɛ- 'ka pebhle; 'ke 'ka pɛ sa ꞑbhla, 'bheɛ- 'ka nu 'solɛ- -bheele'. 'Dun-

'ka do 'kpo 'laa nu gale 'bheɛ- -e nu 'tenle- 'ka winbhe -ne do baale ma.»

³⁵ Polu 'yanle- 'bhe -jan 'e 'wolele, 'kee- 'bluu do 'sile, 'bheɛ- 'kee- -Waanbhaa' 'pubole 'bhe ma -o 'kpen 'yɛ ma; 'bhe bla-an, 'ke -ya kpu do 'kanle 'bheɛ- 'kee- 'bhe 'bhlele- 'sanle.

³⁶ 'Bhe klele 'tɛ, -o 'bhe 'yelawoa, 'ke -woo zru dole- 'egloole, 'bheɛ- 'ke -o 'kpen pebhlele 'ezin-.

³⁷ 'O moo 'la 'kpen 'yaa- -batonj' 'e 'yi 'o 'yaa- mɛɛ -keme ple 'ke mɛɛ mia yaga bhe vu ta 'srwado- (276).

³⁸ -O yanle pɛ 'e 'bhlelele, 'ke -o ble bhe mu 'la 'yaa- -batonj' 'e 'yi 'mu blinle- weyi- 'e ba, 'kooko- -batonj' 'e gbinj go. *

-Batonj' 'e 'sɛyɛ- -yi 'e 'koo

³⁹ Tooklinle 'tɛ, -batonj' 'bho mu 'e waa 'trɛ 'e madole. 'Dun- weyi- 'e 'trɛ 'e ꞑbhla yɛ 'la ꞑnoo, -o 'bheɛ- ꞑya, 'bheɛ- -o -yaa zi 'bhii- -o -batonj' 'e dula- 'bhe yɛ 'e ꞑnoo.

⁴⁰ 'Bhɛla- -yile, 'ke -o -batonj' dula- piibhe kpu mu 'e ma bhle mu 'e 'ploole, 'bheɛ 'ke -o 'mu bole- -yi 'e ba. 'Ke -o -batonj' 'e 'bhɔpɛ- 'e ma bhle mu 'e 'ploole 'ezin-. 'Bhe bla-an, 'ke -o sogbe do -yrelɛ- -batonj' 'e 'lɛɛ; 'kooko- -ploo 'e kla 'bhe 'yi 'bheɛ- -e ge -batonj' 'e 'le weyi- 'e goona.

⁴¹ 'Dun- -batonj' 'e -ja dulale -yɛntɛrɛ' kpo do ta tobhle ple plɛj-. -Batonj' 'e yin 'e -zwanna -yɛntɛrɛ' 'e 'yi, 'bheɛ- yaa 'sole- gole. 'Bheɛ- weyi- 'poo mu 'e 'pa gbe -yoo' 'koo -batonj' 'e ma, 'ke -a -zanta' yɛ 'e 'bhe 'siele.

⁴² 'Bhe klele 'tɛ bhe, -srwase' mu 'e 'yaa- zi 'bhii- -o -kaso 'yi mu 'e dɛ, 'kooko- -o do 'kpo 'laa blasan -yi 'kanlele.

⁴³ 'Dun- Rome mu a -srwase' mu -kunlii 'e 'bhe -yaa' zi 'bhii- 'bhe Polu -si 'e go -za 'yi. 'Bhɛla- -yile, -srwase' mu 'e 'yaa- zan -za 'la klele, -e 'bhe 'yigaa- 'mu 'koo, 'bheɛ- 'ke -ya pele- doo 'ke mɛɛ 'la zan mu so -yikanle, 'mu bo -yi 'e ba 'elwale 'pe, 'bheɛ- 'mu ge 'trɛ ma.

⁴⁴ 'Bheɛ- -e pe mɛɛ -vin mu 'e ni doo 'mu ge -o zi -batonj' kplɛ 'e -yripee' mu 'e ta -yi 'e ta. -O 'kpen ꞑswa bhole- -o ma 'pule 'trɛ ma 'bheɛ- gbɛn- bhe, 'bheɛ- -za 'yoo- 'kedo- 'kpo 'laa 'tenle- mɛɛ 'kedo- ma.

28

Polu -o Maliti 'kleɛn 'e 'yi

¹ 'O gole bla-an -a -yi, 'ke 'o go weyi- 'e ta, 'ke 'wa pele- 'o ni doo 'woo 'kleɛn 'la 'yi, -o 'bhe sii Maliti; weyi- 'mlingole -yaa -a zi.

² Maliti 'kleɛn 'e 'yi mu 'e -woo' ꞑkwan 'elrele gbe' 'e 'kpen ma. La banle -saan 'bhe 'pegee -niinii' 'kpale- -saan bhla 'la ba, 'ke

* 27:38 27.38 Ble 'e 'pwɛle- -o 'ke -mlɔ 'le. -O 'bluu kle 'yela- pii 'e 'le.

-o 'te -gbene do -lekunle, 'bheε- 'ke -woo' 'kpen 'cieya- klele- 'bhe 'te 'ε zi.

³ 'O 'yaa- 'bhe □nɔɔ bhe, 'ke Pɔlu gele- yɔɔ 'klenε 'lɛdo- 'wloole-, 'bheε- 'ke -yoo 'klale 'te 'ε 'yi. 'Bheε- 'duŋ-, mle -yɔɔ' do 'pwele 'bhe -yɔɔ mu 'ε 'yi 'te 'yranle- 'ε 'kɔɔ, 'kee- duŋle- 'yee- Pɔlu gbe 'ε ma, 'bheε- 'ke -ya 'sɔŋkpale -vlan.

⁴ Maliti mεε mu 'ε -o mle 'ε duŋle yele 'yee- Pɔlu gbe 'ε ma, 'ke -wa pele- 'eke- ni dɔɔ: «Wlan 'gbu 'ε ni, mεε 'lεε- -yoo 'ke mεε dε mi -la -le. -Amasroyi, -e golawoa -a -yi weyi- 'ε ta, 'bhe □nɔɔ 'laa -mɔle- 'li, 'bheε-, -Waanbhaa' a -lɛdɔɔleya 'ε 'bhe 'laa 'tole- 'kee- bo -a -yre ma.»

⁵ 'Duŋ-, Pɔlu 'bhe gbe -yizwan 'te 'ε trala, 'ke mle 'ε baale' 'te 'ε 'yi 'bheε- Pɔlu yre 'kedo- 'kpɔ 'laa 'lale- -a ma.

⁶ 'Woo- Maliti mu 'ε 'kpee ma, Pɔlu -yaa nu -mlaanle', 'bheε- -e balaa', 'bheε- -e ga -gun 'bhe yre do 'kpɔ 'ε □nɔɔ bhe. 'Duŋ- -o □mwa oo, 'bheε- -wa yelawoa 'bhii- za 'yɔɔ- 'kedo- 'kpɔ 'laa -yaa 'tenle Pɔlu ma, 'ke -woo 'kpejan- mu 'ε mabɔole, 'bheε- 'ke -wa pele- 'eke- ni dɔɔ Pɔlu -o 'ke -waanbhaa' do 'le.

⁷ 'O 'yaa- yre 'la □nɔɔ, 'bhe 'yaa- 'yee- Maliti 'klenε 'ε 'yi -janmatii 'ε 'yaayre- 'ε -din, -o -yaa 'bhe -janmatii 'ε sii Publiusi. -Yoo' 'cieya- □kla -a ba 'elrele, 'bheε- 'o □bwa -a ba -yrekpa' yaga ta.

⁸ 'Duŋ- Publiusi dε 'yilale -yaa, -amasroyi yaa -yaa kplanplan: -a 'fle 'yi 'yaa- -la 'zi -a ma, 'bheε- -a 'kpee 'yaa- 'si zii' 'ezin-. 'Bhe klele 'te, 'ke Pɔlu gele- 'pwele- -a ta, 'kee- -Waanbhaa' 'seriwole a ma, 'ke -ya gbe kpa a ta. 'Bheε- 'kee- -bheele'.

⁹ 'Bhe blaŋ, 'ke Maliti 'klenε 'ε 'yi gade mu -vin mu 'ε 'kpen 'nule Pɔlu ba, 'bheε- 'ke -o -bheele' 'ezin-.

¹⁰ -Ayile, 'yee- Maliti mu 'ε -woo' 'o □kwan 'elrele 'kungbeya -lrele' 'ε 'kpen 'yi. -Asiikɔɔ 'o ge yi -yaa yi 'la 'le, 'o 'yaa- wla 'zi -baton' 'ε 'yi 'waati 'la ba, 'o maza -yaa pe 'la 'kpen ma, -woo' -gbaa 'bhe ba.

Pɔlu -gwa Maliti, 'bheε- -e -ja Rɔmu

¹¹ Mle yaga 'kanle- blaŋ, 'ke 'o jilale 'te -baton' do 'yi. 'Bhe -baton' 'ε 'yaa- da Alexandri -wa 'ε ta, 'bheε- 'bhe 'yaa- ge 'zi Rɔmu; -niinii' 'kpa bhla -gbene 'ε □kaan 'yee- -baton' 'ε ta Maliti. 'Sewe 'la yɔɔndele -yaa 'bhe -baton' 'ε ma 'bhe 'yaa dɔɔ: «-waanbhaa' yone- ple.»

¹² 'O gole Maliti 'ke 'o 'bhɔle Sirakusi -wa 'ε ta, 'bheε- 'o -yrekpa' yaga -gaa 'bhe □nɔɔ.

¹³ 'O gole 'bhe □nɔɔ bhe 'ezin-, 'ke 'o gbaanle- weyi- 'ε 'lε zi, 'bheε- 'ke 'o gele- tenle- Rezo -wa 'ε ma, 'o □yia 'bhe □nɔɔ. 'Bhe ta tooklin- yi 'ε 'le, -ploɔ 'la da weyi- 'ε ba -yre ta, 'bhe 'kanle- saan-. -Asiikɔɔ 'o

-ja 'tenle- Puzoli -wa 'ε ma blaale- -yrekpa' ple 'kanle- blaŋ.

¹⁴ 'O □bhwa 'o neene- Zesu 'yi mu 'ke mu ta 'bhe -wa 'ε ta, 'bheε- 'mu pe 'o ni dɔɔ 'o -gbεeyi' do kle' mu ba. 'Bhe blaŋ, 'ke 'o gele- Rɔmu.

¹⁵ 'O neene- Zesu 'yi mu 'la 'yaa- Rɔmu, 'mu 'o 'nuzā- 'ε □maa. 'Bhela- -yile, 'mu □nwa 'o 'lepa yre nɔɔ- Apiusi 'plεε 'ε 'yi, 'bheε- -o 'ke mu □nwa 'o 'legbenle yre 'la -o -yaa 'bhe yre 'ε sii «'Cie mu yi 'fe yaga» 'bhe □nɔɔ. Pɔlu 'yrekpale -o ma, 'kee- -Waanbhaa' 'pebɔle, 'bheε- 'ke fangan- dɔle- -a ta.

¹⁶ 'O 'bhɔle- Rɔmu -wa 'ε ta 'te, ('ke -srwase' -kunlii 'ε -e -kaso 'yi mu 'ε -lenale -srwase' -kunlii gbilaŋ 'ε ni). 'Duŋ- -e -dwa -a -la 'ke Pɔlu ge yile yre 'bheεke' do nɔɔ- 'edanma, 'bheε- 'ke -srwase' mi do bole- -a gooba.

Pɔlu -o -Waanbhaa' a -jan 'ε 'wo zii' Rɔmu -a zen 'fe 'ε □la

¹⁷ 'O 'bhɔle- blaŋ -yrekpa' yaga mi ma, 'ke Pɔlu Rɔmu Zuufu mu 'ε 'lεε mu 'ε 'siile -a ba. -O 'klale- yaa 'eke- ba 'waati 'la ba, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'N neene- mu, 'ali- naa -za 'yɔɔ- do 'kpɔ klele -kɔɔ' Zuufu 'si mu 'ε ni, 'bhe 'pegee 'naa -kɔɔ' -gbɔɔ mu a 'si ta za mu 'ε 'yisiile, 'bheε- 'duŋ-, -woo' 'η □kwan Zeruzalemu, 'bheε- -woo' 'η □kpa Rome mu a mεε gbilaŋ mu 'ε 'kɔɔ.

¹⁸ 'Bhe Rome mu 'ε 'mu 'yanle- 'η 'lɔkpaalele, 'mu 'yaa- zi 'bhii- 'mu 'ploɔ- 'η ma, -amasroyi 'mu 'laa -za 'yɔɔ- do 'kpɔ 'yele- 'η zi 'ke 'bhe sɔ klele- 'η dε win 'le.

¹⁹ 'Duŋ- Zuufu mu 'ε waa dɔle -a -la 'ke 'mu ploɔ 'η ma, 'bhela- -yile, 'η 'klin gbe -yɔɔ' 'ε 'kɔɔ, 'ke 'mi 'an pe -za 'ε 'tole -bhleŋgbe gbilaŋ 'ε 'kɔɔ. 'Duŋ- 'bhe 'laa klele 'bhii- 'η 'yoo- -za 'yɔɔ- 'ke 'tɔkpa zii' -kɔɔ' Zuufu 'si mu 'ε ma.

²⁰ 'Bhela- -zele, 'η 'ka 'siila- -zɔn -ge 'ke 'η -jan 'yipe- 'ka ni. -Amasroyi -kɔɔ' Izraeli 'si mu 'ε -o -yri -o -kɔɔ' Mεε 'Bhee Mi 'la 'nule- ta, 'mi 'yrele- -o piibhe kpele- mu 'lεε- 'le 'η gbe ma -ge 'bhela- -zayi'.»

²¹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zuufu mu 'ε -wa zikpale Pɔlu ni dɔɔ: «'Waa 'sewe do 'kpɔ 'sɔɔwole 'ε ba zayi' 'ke 'bhe da Zude. 'Bheε- 'o neene- mu 'ε do 'kpɔ 'laa dale -a nɔɔ-, 'ke 'bhe nu 'ε 'tɔ -yɔɔ' pele 'o ni.

²² 'Duŋ- 'woo -a zi 'bhii- -o -jan 'ε baan' 'ma 'bhi 'gbu 'lii, 'kooko- 'wo 'ε 'kpejan- 'ε dɔ. -Amasroyi 'yoo- Zesu 'yi mu a 'seri dree 'la 'yi bhe, 'wa □maa dɔɔ mεε mu -wlenna -a ma yrekpen- □nɔɔ.»

²³ 'Bhe klele 'te, 'ke -woo 'klankeba yi dɔle- Pɔlu 'le. 'Bhe yi 'ε 'bhɔle-, 'ke -o nule- 'ebebele 'tenle- Pɔlu ma 'bhe zen 'fe 'ε □la. 'Kee- san zrwanzi ma, 'bheε- 'kee- nu 'tenle- yromazi ma, Pɔlu -Waanbhaa' a

-bhleṅgbeya yaaza 'e 'yipia□ -o ni. -E -yaa Moizi a 'toṅ mu 'e 'pegee -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e -jan yeke- 'la □woa Zesu ba zayi' 'mu 'wo zii' -o ni, 'koko- -o so 'yee-Zesu 'e dōle- kplankplan 'gbu.

²⁴ -Ayile, -o -leḍo' 'e □kpa a -a wojan mu 'e 'yi, 'duṅ -o -vin mu 'e 'mu 'laa dōle -a -la 'ke 'mu 'e kpa -a wojan mu 'e 'yi.

²⁵ 'Bhe klele 'te, 'woo- Zuufu mu 'e waa 'kpale- do ma, 'bhe- -o -yaa jila 'zi bhla 'la ba, 'ke Polu 'a 'pele -o ni drōṅ dōo: «'Zoo 'yaa- Lii 'Wen 'e zi -e -yaa -janwo' zii' 'ka -gbōo mu 'e ni bhla 'la ba -Waanbhaa' -lela' janwo mi Ezai 'lii!

²⁶ -Ya □pia 'bhe 'lii dōo:
<Ge 'si mu 'la bhe -o ta, 'bhe- -a pe -o ni dōo:

'Ka nu -jan mu male 'ka 'trōn mu 'le, 'duṅ- 'ka 'laa nu -za 'kedo- 'kpō 'yimale.

'Bhe- 'ka nu yre ma -glinle' 'elrele, 'duṅ- 'ka 'laa nu pe 'kedo- 'yele-.

²⁷ -Amasōyi 'si mu 'le- -za 'laa -la -li -o zru mu 'e ma;

-Woo 'trōn mu 'e 'pegee -o -yre mu 'e 'liitaan-;

'koko- waa yre ma ye -o -yrebhe' mu 'e 'le, 'bhe 'pegee 'ke waa -jan ma -o 'trōn mu 'e 'le,

'bhe- -o zru mu 'e waa -jan 'yima-.

'Bhe ghe- bhe, waa niinaa' 'mi ba, 'bhe- 'ḡ -o bhee.>

²⁸ «-Kaa 'yaango- 'te 'bhii- -Waanbhaa' -yaa' -jan 'la meḡ go -za 'yi 'bhe □kpa Zuufu kle mu 'e ni. 'Bhe mu nu 'mu 'trōnkpale -a -la!»

²⁹ [Polu 'yanle- 'bhe -jan 'e 'wolele, 'ke Zuufu mu 'e -o jilale, 'ke -o ge zaabolele 'eke- plēṅ -so 'egloole.]

³⁰ Polu leḡ plē □kla -ya □zian 'fe 'la □la 'bhe- □la, 'bhe- -e -yaa 'bhe 'fe 'e gbawo. Meḡ 'la zan mu 'kpen 'yaa- nu -a taglinle, -o 'pegee 'mu 'yaa- yalaa' 'bhe 'fe 'e □la, 'bhe- -o -balo kle.

³¹ 'Bhe 'yi, -e -yaa -Waanbhaa' a -bh- leṅgbeya yaaza 'e 'bhe wo -o ni, 'kee- meḡ mu daan Meḡzan Zesu Kriṣi a -za 'e 'le. -E -yaa 'duṅ- 'bhe kle 'zi 'ke -gbla- 'laa kla -a -yi, 'bhe- waa -yaa 'bhe 'yiga- -a 'kōo.

**POLU 'LETRE 'LA [KPA
ROMU -WA 'E TA ZESU
'YI MU 'E NI
Romu ma a 'letre 'e
ngblo**

-Dele Polu 'le ee? Polu -yaa Zuufu mi do -la -le. -Wa -yaa Silisi 'kleen 'yi -wa 'ne do 'la -o -yaa 'bhe sii Taasi 'bhe- ta. 'Dun- e ghaandia- Zeruzalemu -wa 'e 'bhe- ta, 'bhe- -e yaa -laklu 'e 'kpen [kla 'bhe- [nɔɔ. -E -yaa Zuufu mu 'sini ta za mu 'e -vavalade -asiikoo -e -yrenkpa 'ebebele Zesu 'yi mu 'e ta. 'Bhe- 'dun-, Zesu 'pwele- a ba yi do 'le 'ke -yoo ge 'zi -yrenkpale Damasi Zesu 'yi mu 'e ta, 'bhe- 'ke -ya 'gbu 'nale 'bhe ni, 'bhe- -e [kla Zesu 'yi mi 'le 'te. -E [kla 'bhe a winbowo mi 'le Zuufu kle mu 'e ba.

'Yee- Polu -le 'letre 'le- [kpa Zesu 'yi mu -ledo' 'la 'yaa- Romu -wa 'e ta 'mu ni: 'Mu -bebe -yaa Zuufu kle mu 'le, 'bhe- 'mu 'ke mu -yaa Zuufu -kpooɔɔ mu 'le. Polu 'yee- 'letre 'le- [dia 'waati 'e 'la ba 'ke -yoo -Waanbhaa' a -Jan 'NrAle- wo 'taa yaga mi 'e ta Korenti -wa 'e ta, 'ke -yoo zan niinale -a -zanta' Zeruzalemu, 'bhe- -e ge boolazi Romu -wa 'e ta 'te.

-Waanbhaa' mɛɛ go -za 'yi gone- 'la gbɛɛn-, Polu -yaa -a zi 'bhii- -e 'bhe wlan 'e pe kpataakpa Romu -wa 'e ta Zesu 'yi mu 'e ni. 'Bhela- -zayile, 'sewe 'le- 'yi -jan ngblo 'e 'bhe -le doo: «-Waanbhaa' a -Jan 'NrAle-» 'Bhe -Jan 'NrAle- 'e 'yi -le doo 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'e [kpa Kri 'yi, -e 'bhe zan kle mɛɛ -ledoɔɔ 'le -Waanbhaa' -yre 'yi 'bhe zan a 'kpaleya 'te ma -a -yi. (Rome 1.17). 'Bhe ya 'e 'yi, Polu -yaa' 'sewe 'e 'yicienna -le yaga:

-A -le [lwa mi 'e 'yi (Rome 1-8), Polu -o -we 'zi 'tonj mu -klosikunza 'pegee 'kpaleya Kri 'yi 'e 'mu -za ple 'e 'plenja- 'e 'bhe- 'le. Wlan 'e ni, bhaaplenj mu 'la waa -o Zesu 'yi -za 'yoo- 'e gbɛɛloole -o 'mu 'kpen ta: Zuufu kle mu 'pegee Zuufu -kpooɔɔ mu. Bhaaplenj mu 'kpen -o 'ke -za 'yoo- kle mu 'le -Waanbhaa' -yre 'yi. 'Bhela- -zayile, -Waanbhaa' a yran -gbɛɛ 'wlenle- -o -o ma. 'Dun- bhaaplenj laa so gole- -za 'yi pe 'kedo- 'kpo ma, 'ke yaa 'e go -a 'kpaleya do -kpln 'kpo -la ba Kri 'yi. Lii 'Wen 'e 'bhe -le -koo' kle -Waanbhaa' -ne mu 'le, 'bhe -le bho -koo' ba 'ezin-, 'bhe- -koo' so -Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la -danj' laa -o 'bhe ma 'bhe 'sroowole.

-A -le ple mi 'e 'yi (Rome 9-11), Polu -o -we 'zi 'ke Izraeli mu 'e 'pegee Zesu 'yi mu 'e 'plenja- 'e 'bhe- 'le -Waanbhaa' 'gbu zru maza 'e ma. Zesu 'yi mu 'e -waa' 'kpaleya 'e kli 'e da Zuufu mu 'e 'mu -la ba 'elwale 'pe.

'Dun- bhaaplenj mu gole -za 'yi a pe zi 'e ta, -Waanbhaa' 'woo- Zuufu mu 'e [twa -a noo- ye -so, 'bhe- -e 'bhe zi 'e 'liigwa- Zuufu kle mu 'e ni 'pe. 'Bhe- 'dun-, 'yee- -Waanbhaa' laa 'e -bangole 'woo- Zuufu mu 'e 'yi; 'bhe- -a 'gbu 'liiwli- 'e ta, -o -za so a ni, 'bhe- -yoo 'sii zii' 'tanji. Yi do ta, -e -yaa' -lileya 'e -zronna bhaaplenj -vin mu 'e ni gone- 'la gbɛɛn- Zesu 'sroyi, 'woo- Zuufu mu 'e nu 'bhe -lileya 'e dole, 'bhe- -e nu -o gole -za 'yi 'te.

-A -le yaga mi 'e 'yi (Rome 12-13), Polu -o -we 'zi 'ke Zesu 'yi mu 'taawogbeya 'e 'eke- 'yi 'bhe- 'le. -E pe -o ni doo -o -za 'so 'eke- ni, 'bhe- -o bo 'bhe klele ma 'tanji.

-A -leyanyre 'e [nɔɔ (Rome 14-16), Polu -o zan -za mu 'la klele, -e 'mu 'yipia [, 'bhe- -e mɛɛ -bebe 'pubwa, 'bhe 'pegee -e Romu Zesu 'yi mu 'e -liala doo -o bo 'kpaledomaya 'e 'yi 'eke- plenj-.

Polu -o Romu Zesu 'yi mu 'e 'pubo- 'zi

¹ 'Mi Polu 'la 'mi -o Zesu Kri a yewone 'le bhe, 'mi 'gbu -le 'letre 'le- 'kpa zii' 'ka ni, 'ka mu 'la 'ka -o Romu. -Waanbhaa' 'nj 'siila- 'kaa 'nj kle Kri a winbowo mi 'le, 'bhe- -ye 'nj [kpa 'edanma -yaa' -Jan 'NrAle- 'e 'wole- 'kaama- mɛɛ mu ni.

² -Waanbhaa' 'yee- Jan 'NrAle- 'le- 'naza- [kpa 'elwaleta -so -a *'lala- janwo mu 'e 'lii -yaa' 'Sewe 'wen 'e 'yi.

³ -A Gbe, -kooa' Meezan Zesu Kri 'e, 'bhe -la ba -Jan 'NrAle- 'le 'kele-. Bhaaplenj a pe yale zi 'e zi, 'bhe -o 'ke -bhleγγbe Davidi 'nranɛ- 'le.

⁴ 'Dun- Lii 'Wen 'e a pe zi 'e zi, 'bhe bwelawoa gale ba, -Waanbhaa' 'a -zronna mokpen' ni 'bhii- 'yele- 'ke -a Gbe 'e 'le, 'bhe- -glooya' -o -a 'koo.

⁵ 'Yee- -kooa' Meezan Zesu Kri 'sroyi- 'bhe- -Waanbhaa' [lia 'o ma, 'bhe- -yoo' [kla -yaa' winbowo mu 'le; 'kooko- 'wa kle 'bhe- 'tre ta 'si mu 'e 'kpen -o kpa 'yee- -Waanbhaa' 'yi, 'bhe- -o 'taawo- -a -liiwli' ta.

⁶ 'Ka mu -o 'ezin- 'bhe mɛɛ mu 'e 'ke mu 'le, 'ka mu 'la 'ka -o Romu -wa 'e ta, -Waanbhaa' 'ka 'siila- doo 'ka kle Zesu Kri a pe mɛɛ mu 'le.

⁷ 'Ka mu 'la 'kpen -o Romu, 'bhe- 'ka mu 'la -za so -Waanbhaa' ni, 'bhe 'pegee -e 'ka mu 'la 'siila- doo 'ka kle -yaa' pe mɛɛ mu 'le 'edanma 'ke 'ka kle 'wenj. Bhaa 'yee- -koo' De -Waanbhaa' 'pegee Meezan Zesu Kri -li 'ka ma 'bhe- -o yilabla na 'ka ni.

Polu -o -a zi 'bhii- -e ge Romu Zesu 'yi mu 'e taglin-

⁸ 'Mi 'an -Waanbhaa' 'e 'pubo- 'elwale 'pe, 'ka 'kpen a -za ma Zesu Kri 'to 'yi; -amasroyi 'ka 'ka 'kpalawoa Kri 'yi

mokpen' -o 'bhe -jan 'e 'wo zii' 'drunyan 'e 'yi yrekpen- □noo.

⁹ 'Mi -Waanbhaa' 'la gba 'η 'nii- 'e 'kpen 'le, 'ke 'an Gbe 'e ma -Jan 'Nrale- 'e wo mæ mu 'e ni, 'bhe -o 'η 'srɛ 'le dɔɔ 'naa ploo 'η 'kpeeledanle ma 'kaa- za ma.

¹⁰ 'Ke 'η 'yoo- 'η 'seriwo zii' 'waati 'oo 'waati 'la ba, 'mi 'η 'seriwo 'kaa- za ma. 'Mi bo -sromabole ma 'yee- -Waanbhaa' ni dɔɔ 'kee- -swa -a ni -ya klɛ 'ke 'η sɔ gele- 'pwɛle- 'ka ta ye.

¹¹ -Amasroyi 'ka 'ye -lɔ 'gbu -o 'η ma 'egloole, 'bhe- 'kooko- 'ke -koo' 'eke- □ya, Lii 'Wej' 'e -za 'wɛn 'la [kla 'η ni bhe, 'ka sɔ 'bhe 'ke 'srɔɔwole, 'bhe- fangando 'ka ta.

¹² 'Bhe 'yi -le dɔɔ 'ke -koo' 'eke- -ya, 'kpaleya do 'kpo 'la -yoo -koo' 'kpen 'yi, -koo' sɔ fangandole 'eke- ta 'bhe 'yi.

¹³ 'N nɛnɛ- mu, 'mi -o -a zi 'bhii- 'kaa 'yaango- 'bhii- 'η 'ka ba geza 'e 'yidɔ- gbe -bɛwɔa gban; 'bhe- 'kee- nu 'tenle- zɔn ma, 'dun- -o 'bhe 'saawoa- 'η 'koo. 'N 'yoo- -a zi 'bhii- 'η ge 'ka ba ye, 'kooko- -trɔn kpa 'η 'woye- 'e ma 'ka ba ye 'bhii- -trɔn □kpa a -a ma gɔnɛ- 'la gbɛn- 'si 'bheke mu 'e ba.

¹⁴ -Amasroyi mokpen' a ca -o 'η ma -Jan 'Nrale- 'e 'wo zayi': -wa -gblaana ta mu oo, -bɔn 'yi mu oo, 'sɛwɛdɔ mu 'pegee 'sɛwɛdɔ kle mu, -o 'kpen a ca -o 'η ma.

¹⁵ 'Bhela- -zayile, 'ka mu 'la 'ka mu -o Rɔmu, -a -lɔ -o 'η ma 'bhii- 'η ge -Jan 'Nrale- 'e 'wo 'ka mu ni 'ezin-.

-Glooya' 'la -yoo -Jan 'Nrale- 'e 'yi

¹⁶ -Amasroyi, -Jan 'Nrale- 'e 'wɔle- 'e, 'bhe 'laa -yralado 'mi ma. -Glooya' -le 'kele- -Waanbhaa' 'koo 'ke mæ 'oo mæ 'la zan 'e □kpa a -a -yi -e 'bhe zan go -za 'yi. 'Bhe goza 'e -za 'yi, 'bhe san Zuufu mu 'e ma 'elwale 'pe, 'bhe- 'bhe ge 'tenle- 'si 'bheke mu 'e ma boolazi.

¹⁷ Wlan 'e ni, -Waanbhaa' bhaaplenj -ledɔɔ' -a 'gbu 'yre 'yi gɔnɛ- 'la gbɛn-, 'yee- -Jan 'Nrale- 'e 'yele- 'bhe zɔn; 'kee- san -a zisanyre 'e ma, 'kee- nu 'tenle- -a -leyanyre 'e ma, -e 'bhe kle 'kpaleya drɔn 'e 'bhe- ma, 'bhii- -a yɔnde le -o -Waanbhaa' a 'Sɛwɛ 'e 'yi gɔnɛ- 'la gbɛn- dɔɔ: «Mæ 'la zan -ledɔɔle -o -Waanbhaa' -yre 'yi, 'bhe zan nu bole -yre ma -si 'e 'srɔɔwole 'bhe 'kpaleya -la ma -Waanbhaa' -yi.»

-ZA 'YOO- GBEBLOOLE -O BHAAPLENJ MU 'KPEN TA

-Waanbhaa' a -kpan baale -o 'drunyan 'yi bhaaplenj mu 'e 'kpen ta waa -za 'yoo- klele ma

¹⁸ -Waanbhaa' nu bhaaplenj mu 'e 'kitikanle yran ma gɔnɛ- 'la gbɛn- waa -za 'yoo- mu 'e 'kpen 'pegee -o kleza -yoo' mu 'e 'kpen ma, -e 'bhe -zɔnna -o ni 'kee- da lafle' ma. Waa -ledɔɔkleya 'e ma, waa to 'ke

bhaaplenj -bheke' mu -Waanbhaa' a wlan 'e dɔ.

¹⁹ 'Bhe- 'dun-, mæ sɔ -za yeke- 'la dɔle- -Waanbhaa' ba zayi', 'bhe gaanle laa -o ma; -Waanbhaa' 'gbu 'bhe -zɔnna -o ni kpataakpa.

²⁰ Wlan 'e ni, -a 'san 'ke -Waanbhaa' 'drunyan kle, -yaa' -Waanbhaaya 'e, mæ 'kedo- 'kpo laa sɔ 'bhe 'yele -a -yrebhe' 'le; 'dun- 'o 'bhe ye -a kleza mu 'e 'mu -la ma. -E 'drunyan ta pe mu 'kpen □kla -yaa' -glooya' 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe- 'le, 'bhe 'pegee -yaa' -Waanbhaaya 'e ma. 'Bhe- -bhaaplenj -yaa' -glooya' 'pegee -yaa' -Waanbhaaya 'e dɔ 'bhe pe mu 'e 'mu -la ma. 'Bhela- -yile 'zoo 'laa -o -o zi.

Bhaaplenj -ledɔɔle kle -Waanbhaa' -yre 'yi 'kpaleya -la ma

²¹ -Amasroyi -o -Waanbhaa' dɔ, 'dun- waa 'tobhole 'bhii- -Waanbhaa', 'bhe 'pegee -yaa' pe -o 'ke 'pubo- 'la 'le, waa 'bhe 'nale- -a ni. 'Bhe- drɔn, -o 'truu- ma jan mu 'te -la dan -o 'kpee, 'bhe- -o 'kpeejan- mu 'e 'ledɔɔle laa -o, 'bhe- -gblo 'kpale- -o zru mu 'e 'yre ta.

²² -Woo 'gbu kun 'bhii- -zadɔ' mu, 'bhe- 'dun- -o ngblo laa -o ta.

²³ -Waanbhaa' 'tobhole 'la 'bhe 'laa ga -titi, 'sani- -o nu 'bhe gbale, -o 'bhe □twa -a nɔɔ-, 'bhe- bhaaplenj 'la 'bhe -o 'ke 'siepe- 'le, -o 'bhe- -yrine' mu -gbaa, 'bhe 'pegee maanne- -yrine' mu, 'bhe- wi mu 'la 'taawo- 'mu dɔpe yizie ta, 'bhe 'pegee wi mu 'la 'taawo- 'mu vi ta, -o 'mu -la ma -yrine' mu -gbaa; 'bhe- 'dun- 'nii- 'laa -o 'mu 'yi.

²⁴ 'Bhela- -zayile, 'bhe- -Waanbhaa' -o □twa -o 'gbu ma, -waa' 'trinɔɔ- maza mu 'la -o 'gbu zrubho 'mu ma 'mu 'yi. -Asiikoo -woo 'gbu 'fle mu 'e 'trinɔɔ- -yralado ma -yanbhooya klelele 'eke- ba.

²⁵ 'Woo- mu -o -Waanbhaa' a pe wlan 'e maniinaa 'ke bhla 'le. 'Bhe- -Waanbhaa' klepe mu 'e, -o 'mu -la gba, 'bhe- -o 'mu -klosikun. 'Bhe- 'dun-, -o -Waanbhaa' 'la 'bhe pe 'kpen □kla, 'bhe □twa -a nɔɔ-, 'bhe- 'ke 'bhe -o 'ke 'tobhope 'le -yikpensee ta bhe! Amiina.

²⁶ 'Bhela- -zayile, -Waanbhaa' -o □twa -o 'gbu a -yralado ma -yanbhooya -za mu 'e 'yi. -Amasroyi, -Waanbhaa' -za 'la -dulaa' bhaaplenj dogbeya 'e ta, -o na mu 'e 'mu 'bhe maboola 'ke 'mu ge yilale 'mu 'tanyɔɔn le mu 'le 'bhii- 'gwlaan- mu 'e gbɛn-.

²⁷ 'Bhe klegbeya do 'kpo 'e 'yi 'ezin- bhe, -waa' 'gwlaan- mu 'e, 'mu 'gwlaan- mu 'pegee le mu yilale 'e 'eke- ba 'e □twa -a nɔɔ-, 'bhe- 'woo- 'gwlaan- mu 'gbansaan -la zrubho 'eke- ma 'bhii- le -lɔ dɔ gɔnɛ- 'la gbɛn- 'gwlaan- ma. 'Woo- 'gwlaan- mu 'e -o -yralado ma -za 'yoo- mu kle 'eke- 'le.

'Bhe 'yi, -o nilawoa bhe, -o 'bheε- ma -sra 'srɔwɔ- -o 'krowolele -Waanbhaa' kɔɔ.

²⁸ Waa dɔlawole -a -la 'ke -o -Waanbhaa' dɔ, 'bhela- -yile, -Waanbhaa' -o [ɥwa -o 'gbu 'kpeejan- -yɔɔ' mu 'ε 'yi; 'kooko- -za 'la 'bhe -gaale' laa -o ba -o 'bheε- kle.

²⁹ -O zru mu 'ε 'pale- -o 'ke -za 'yɔɔ- 'ε 'kpen -gloon 'le: -ledɔɔkleya plaza 'ε 'kpen -gloon oo, -yɔɔya' oo, -yrebhɔ' maza -bebe mu oo, yienya oo, zran oo, mεε deza oo, gwledan zru oo, -dawli' oo, 'kpeejan- -yɔɔ' mu oo, bhla 'kpale- mεε ma oo;

³⁰ -o mεε 'tɔsɛ-, bheε- -Waanbhaa' vensi -o yin 'lii, -yrala' laa dɔ -o ma -za 'yɔɔ- kle yre nɔɔ; 'bheε- -woo baa -o 'gbu 'yi, 'bhe 'pegee -woo 'gbu magbaandε; -o sɔ-za 'yɔɔ- 'ε 'kpen -gloon klele-, 'bheε- -woo -kala' mu 'le -o yape mu 'ε ma.

³¹ -O yikanle 'laa -o, 'bheε- 'ke -woo -liiwli' -naa mεε ni -za 'la kle zayi', waa 'bhe 'lesɔ; -o zru -o 'egloole mεε ma, 'bheε- waa mεε -bhεeke' 'yrenkla-.

³² -O 'gbu 'duj- -Waanbhaa' a 'kiti' ε dɔ: -o 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'ke mεε 'oo mεε 'la zan 'bhe -za 'yɔɔ- -gloon mu 'ε [k]la, 'bhe zan -o 'ke depe -la -le. 'Bheε- 'duj-, -o bole -o 'bhe -za 'yɔɔ- -gloon mu 'ε klele ma. 'Bhe trala 'ezin-, mεε 'la zan mu 'bhe 'yansi za mu 'ε kle, -o dɔ 'bhe zan mu -la zita.

2

-Waanbhaa' bhaaplenj mu 'kitikan -ledɔɔleya -la ma

¹ 'Bhi 'duj-, 'bhi 'la 'bhi -o mεε -bhεeke' mu 'kitikan zii', 'kee- [k]la mεε -gloon 'oo mεε -gloon 'la 'le, waa nu 'bhi mazatole -titi. 'Yoo- -kpan baa- 'zi 'ε 'gbu ta, -amasrɔyi 'bhi -o mεε -bhεeke' 'kitikan zii' -za 'la 'yi, 'bhi 'gbu -o 'bheε- 'yansi za kle 'zi 'ezin-.

² 'Wa 'yaango- 'bhii- mεε 'la zan mu 'bhe 'yansi za mu 'ε kle, -Waanbhaa' nu 'bhe zan mu 'ε 'kitikanle -yaa' pe wlan 'ε 'bheε- ta.

³ 'Bhi 'la 'bhi -o mεε -bhεeke' mu 'kitikan zii' -za 'yansi mu 'la 'bhi 'gbu mu kle 'mu 'yi, 'bhi 'kpee ma 'bhi nu -bhile' -Waanbhaa' a 'kiti' ε 'yi εε?

⁴ Taa- -Waanbhaa' a wlanya -gbene 'ε 'pegee yaa mεε mazatoza 'ε, 'bheε- -a zrubakpaaza 'ε, 'yoo- 'mu mavεε- 'zi εε? 'Yaa 'yaango- 'bhii- -yaa' wlanya 'ε 'bhe -le 'a kle 'bheε- -zadɔwεε dɔ 'ε ma, 'bheε- 'ε ploɔ -za 'yɔɔ- klele ma, 'bheε- 'yee 'gbu zru niinaa' -Waanbhaa' ba εε?

⁵ 'Duj- 'ε 'trɔn 'yi -o 'egloole, 'bhe 'pegee -zadɔwεε 'laa dɔ 'ε ma 'yaa- -za 'yɔɔ- mu 'ε -zayi', 'kee- ploɔ -o ma, 'bheε- 'yee 'gbu na -Waanbhaa' ni. 'Bhela- -zayi', -Waanbhaa' nu 'ε 'krowole yran ma gɔne- 'la gbεen-, 'ε 'gbu -o 'bheε- baan' kle 'zi 'eyoole. 'Bhe 'yi 'ε 'le, 'yee- -Waanbhaa'

nu -yaa' -yranwogbeya bhaaplenj mu a -za 'yɔɔ- 'ε ma 'ε, 'bhe 'pegee -yaa' 'kiti 'ledɔole 'ε 'mu zronle.

⁶ 'Bhe 'yi 'ε 'le, 'yee- -Waanbhaa' nu bhaaplenj mu 'kpen dɔ dɔ kleza wlata -sra 'nale- -o ni.

⁷ Mεε 'la zan mu -o dɔ 'zi klen 'ke -o -za 'wlan kle, 'bheε- 'ke -o 'tɔbhɔleya 'pegee -o -ledɔle a ma -glin 'zi, 'bheε- bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma, 'yee- -Waanbhaa' nu 'bhe bole -yre ma -si 'ε 'nale- 'bhe zan mu 'ε ni.

⁸ 'Duj- mεε 'la zan mu wlan -a ma, 'bheε- -woo -bango- -yaa' wlan 'ε 'yi, 'bheε- -o dɔ -ledɔɔkleya maza mu klele -la; -Waanbhaa' nu 'bhe zan mu 'krowole yran -gbene 'le.

⁹ -Yren 'pegee -yrebatsɔle nu baale mεε 'oo mεε 'la zan -za 'yɔɔ- kle 'bhe ta: 'kee- san Zuufu mu 'ε ma 'elwale 'pe, 'bheε- 'kee- ge 'tenle- 'si 'bhεeke mu 'ε ma 'te.

¹⁰ 'Bheε- 'duj-, mεε 'oo mεε 'la zan -za 'wlan kle, -Waanbhaa' nu 'tɔbhɔleya 'pegee yilabla 'nale- 'bhe zan 'ε ni, 'bheε- -ya -ledɔ' -a ma: 'bhe san Zuufu mu 'ε ma 'elwale 'pe, 'bheε- -e ge 'tenle- 'si 'bhεeke mu 'ε ma.

¹¹ -Amasrɔyi -Waanbhaa' laa bhaaplenj mu bago; -o 'kpen -o dɔ -a -yre 'yi.

¹² Wlan 'ε ni, mεε 'la zan mu 'kpen -za 'yɔɔ- kle, 'bheε- 'ke waa Moizi a 'Tonj 'ε dɔ; 'bhe zan mu nu nile 'ke waa -o 'krowo- 'bhe 'tonj 'ε ta. 'Bheε- 'duj-, Zuufu mu 'la -o Moizi a 'Tonj 'ε dɔ, 'ke -o -za 'yɔɔ- [k]la 'waati 'oo 'waati 'la ba, -Waanbhaa' nu -o 'kitikanle -za 'la 'bhe yɔɔnde le -o 'yee- 'Tonj 'ε 'yi 'bheε- 'le.

¹³ -Amasrɔyi mεε 'la zan mu -o 'trɔnkpa- -yaa' 'tonj mu 'ε [k]la, 'bheε- 'ke waa -o -yizakle; -Waanbhaa' laa 'bhe zan mu kun 'bhii- mεε -ledɔole mu -a -yre 'yi. 'Duj- mεε 'la zan mu 'yee- 'tonj mu 'ε 'yizakle, 'bhe zan mu -la -ledɔole -o -a -yre 'yi.

¹⁴ 'Bheε- 'si 'bhεeke mu 'la waa -Waanbhaa' a 'tonj 'ε dɔ; 'waati 'ke ba, -o 'gbu zru 'ε -ya pe -o ni dɔɔ -o -za 'ke kle, 'bheε- -o 'bhe kle, 'bheε- -bengole kle 'ke 'tonj 'ε 'le. 'Ali- 'ke waa Moizi a 'Tonj 'ε dɔ, -wa zron -o kleza 'ε ma 'bhii- -za 'la 'bhe -o 'ke klepe 'le, -o sɔ 'bhe klele-.

¹⁵ -Wa zron -o kleza 'ε ma 'ezin- 'bhii- 'tonj mu 'ε yɔɔnde le -o -o zru 'ε 'yi. -O 'gbu 'nii- 'ε 'bhe 'bhe 'sreya- kle -o ni, 'bhe 'pegee 'waati 'ke ba, -o 'kpeejan- 'ε 'bhe 'a pe -o ni dɔɔ -o -za 'yɔɔ- [k]la, 'bheε- 'waati 'ke ba, -o 'kpeejan- 'ε 'bhe 'a pe -o ni 'ezin- dɔɔ -o -za 'wlan [k]la.

¹⁶ 'Bhe -za 'ε 'kpen ta nu 'pwεle- kpataakpa yi dɔ 'le. 'Bhe 'yi 'ε 'le, -Waanbhaa' nu a pele Zesu Krisi ni dɔɔ mεε mu gaanyi' jan mu 'la [k]paa -o 'kpee- e 'mu 'kitikan 'bhii- 'mi -Jan 'Nrāle- 'la [w]wa 'bhe 'a [p]ia gɔne- 'la gbεen- bhe.

Zuufu mu 'ε 'pegee Moizi a 'toj mu 'ε ba za

¹⁷ 'Bhεε- 'bhi 'la 'bhi 'a pe 'e 'gbu ma dɔɔ 'yoo- 'ke Zuufu mi 'le, 'bhεε- 'e 'yri -o *Moizi a 'Toj 'ε 'bhεε- ta, 'bhe 'pegee 'yee- baa- -Waanbhaa' 'yi dɔɔ 'bhi -o 'ke -yaa mεε 'le bhe.

¹⁸ 'Bhi 'la 'bhi 'yee- -Waanbhaa' zru maza 'ε dɔ, 'bhεε- 'e -za 'wlan 'pegee -za 'yoo- gole 'ke 'yi 'ε -daanna Moizi a 'Toj 'ε ma.

¹⁹ 'Bhi 'gbu 'kpale- -o -a -yi 'bhii- mεε -vin mu 'ε 'mu -o 'ke mεε -yre 'wile- mu 'le, 'bhεε- 'bhi -le 'mu 'taawo zi 'ε zron 'mu ni; 'bhεε- 'bhi 'kpale- -o -a -yi 'ezin- 'bhii- mεε -vin mu 'ε 'mu -o -gblo 'yi, 'bhεε- 'bhi -le 'mu ta 'tɛbhile 'le.

²⁰ 'Bhi 'kpee ma mεε -vin mu 'ε 'mu -o 'ke -zadɔkle 'pegee -nε 'fientronne mu 'le, 'bhεε- 'bhi -le 'mu daan mi 'le; -amasroyi 'e 'gbu 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'toj 'ε 'yi -zayaangole -lesole 'pegee wlan 'ε 'kpen -o 'e 'kɔɔ.

²¹ 'Bhe 'yi 'tε, 'bhi 'la mεε -bhεεke' mu 'ε daan, -mela ma 'yaa 'e 'gbu daan εε? 'Bhi 'la 'bhi 'a pe dɔɔ waa -faanwole, -mela ma 'bhεε- 'bhi -faanwo?

²² 'Bhi 'la 'bhi 'a pe dɔɔ waa -yanbhooya klele, -mela ma 'bhεε- 'bhi -yanbhooya kle zii' εε? 'Bhi 'la 'bhi 'a pe dɔɔ yo gbale laa lele, -mela ma 'bhεε- 'e yogba 'fε mu 'ε □la pe mu 'ε faan?

²³ 'Ka mu 'la 'ka 'ka 'gbu 'wasowo dɔɔ 'ka mu -le Moizi a 'toj 'ε dɔ; 'bhεε- 'dun- 'ka 'laa -o 'taawo zii' 'mu ta 'elrele. 'Bhe klegbeya 'ε 'yi, 'ka 'laa -o -Waanbhaa' -ledɔ' 'zi -a ma.

²⁴ 'Wlan 'ε ni, a yɔɔnde le -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi dɔɔ: «'Ka mu Zuufu mu -la -zayi' 'bhεε- 'si 'bhεεke mu 'ε -woo -Waanbhaa' 'to 'ε 'sie zii'.»

Mεε laa go -za 'yi 'kleen 'yi 'wlale- ma

²⁵ 'Wlan -le 'bhe 'le, 'kee 'taawo- Moizi a 'toj mu 'ε ta, 'kleen 'yi wlale 'ε -za 'janwo- 'e ma. 'Dun- 'kee 'yee- Moizi a 'toj mu 'ε 'yisiela, 'yaa- 'kleen 'yi 'wlale- 'ε yaa -za 'kedo- 'kpɔ 'yanwo- 'e ma.

²⁶ 'Ke mεε 'la zan laa wlale 'kleen 'yi, 'bhεε- 'ke 'bhe zan 'taawo- Moizi a 'toj mu 'ε ta; -Waanbhaa' laa nu 'bhe zan 'kunle- 'bhii- mεε 'la zan □wlaa 'kleen 'yi εε?

²⁷ 'Waa mεε 'la zan wlale 'kleen 'yi 'bhe 'si ta, 'bhεε- 'dun- 'ke 'bhe -le Moizi a 'toj mu 'ε 'klosikun; 'bhe zan 'ε 'bhe -le nu 'bhi 'kitikanle 'kitikan yi 'ε 'le, 'bhi 'la 'bhi 'laa 'taawo- 'yee- Moizi a 'toj mu 'ε ta. 'Bhεε- 'dun-, -o 'woo- 'toj mu 'la yɔɔndia- 'woo 'ε 'kɔɔ, 'bhεε- -o wla 'kleen 'yi 'ε 'si ta.

²⁸ -Amasroyi, klele Zuufu mi -kpɔɔɔ 'gbu 'ε 'le, 'bhe -dan' 'laa -o 'ke 'kela -o 'bhe ye mεε 'fle ma drɔj 'bhe 'le. 'Bhεε- wlale 'kleen 'yi -zeze 'gbu 'ε -dan' 'laa 'ke bhεkpɔɔ

'kpalele drɔj mεε 'fle ma 'ke -o 'bhe ye 'bhe 'le.

²⁹ 'Bhεε- 'dun-, Zuufu mi -kpɔɔɔ 'gbu 'ε 'bhe -le 'ke mεε 'la zan -o 'kele- 'bhe 'gbu 'kpee ye. -Waanbhaa' Lii 'ε 'bhe -le 'a kle 'bhεε- mεε kle Zuufu mi dree 'le -a 'kpee; 'bhe 'laa da 'Toj 'la -o 'bhe yɔɔndia □ 'bhe 'yi jan mu 'ε ba. 'Bhe mεε 'la zan □kla Zuufu mi dree 'le, -Waanbhaa' -le 'bhe zan 'ε 'tɔbhɔ-, 'bhe 'laa da bhaaplen ba.

3

Klele Zuufu mi 'le 'bhe ma -trɔn

¹ 'Ke -yoo 'bhe klegbeya 'ε 'yi, klele Zuufu mi 'le 'bhe ma -trɔn -o 'ke -mela -le εε? 'Bhεε- 'kleen 'yi wlale 'ε 'trɔn- -o 'ke -mela -le 'ezin- εε?

² 'Wlan 'gbu 'ε ni, -trɔn -gbene 'gbu -o -a ma gbε 'ε 'kpen ma. -Amasroyi, -Waanbhaa' 'bhe 'wojan- mu 'ε gbekpa- Zuufu mu 'ε 'mu -la -kɔɔ' 'elwale 'pe.

³ 'Ali- 'ke -o 'ke mu laa bole 'mu 'liiwli- 'ε ta, 'bhe sɔ -a kelele- 'bhεε- -Waanbhaa' laa bo 'bhe -liiwli' 'ε ta εε?

⁴ 'Yooye-, 'bhe 'laa sɔ kelele- 'dε! 'Ali- 'ke bhaaplen 'ke mu 'kpen -o bhlape mu 'le, -Waanbhaa' laa bhlape-titi. 'Bhii- -a pele -o gone- 'la gbεen- 'yee- -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi bhe dɔɔ:

«'Bhi -Waanbhaa', 'ke 'yoo- 'janwo' zii', mɔkpen' a 'yaango- 'bhii- 'e 'ledɔɔle -o.

'Bhεε- 'ke -woo 'e 'kitikaan, 'zoo nu klele 'e 'zi 'tanjii.»

⁵ Mεε 'ke mu -o -a pe 'zi dɔɔ: «'Waa- pe -ledɔɔkleya 'ε 'bhe -le 'a kle 'zi 'bhεε- -Waanbhaa' -ledɔɔle -o gone- 'la gbεen- bhaaplen mu sɔ 'bhe 'yele.» 'Bhεε- 'o sɔ -me -jan -la wole- 'ezin- εε? 'O sɔ -a pele- dɔɔ -Waanbhaa' -ledɔɔle laa -o, -amasroyi -yoo' 'krowo zii' εε? ('Mi -o -janwo' zii bhaaplen a pe -janwo' gbeya 'ε 'bhεε- 'yi).

⁶ 'Sekeseke! 'Ke -Waanbhaa' -ledɔɔle laa -yaa bi, -e -yaa nu 'sole- 'drunyan 'yi mu 'ε 'kitikanle 'nale- -a ma εε?

⁷ 'Bhεε- 'ke 'an pe bhlape 'ε 'bhe -le 'a kle 'zi 'bhεε- bhaaplen mu -o -Waanbhaa' a wlan 'ε dɔ 'zi, 'bhεε- -a 'tɔbhɔleya 'ε baan' 'kla zii' -a ba; -mela ma 'bhεε- -woo 'mi 'kitikan zii' 'ezin- 'bhii- 'j 'yoo- -za 'yoo- kle mi 'le εε?

⁸ 'Bhεε- 'ke -yoo 'bhe gbεen- 'tε, -kɔɔ' laa sɔ -a pele- dɔɔ: «-Mele -kla 'bhεε- -kɔɔ' laa -za 'yoo- kle, 'kooko- -za 'wlan sɔ 'pwεle -a -yi εε?» Mεε 'ke mu -o 'mi 'tosie zii' dɔɔ 'mi -o mεε mu daan 'zi 'bhεε- -jan -gloɔn 'ε 'le. 'Dun- -Waanbhaa' a 'kiti 'ε yaa nu 'bhe zan mu 'tolε- ye -titi.

Mεε 'kedo- 'kpɔ 'ledɔɔle laa -o -Waanbhaa' -yre 'yi

⁹ 'Bhɛɛ- 'ɲ sɔ a pele- 'nale- 'te ɛɛ? -Kɔɔ' mu Zuufu mu mabhaabhɔ mɛɛ -vin mu 'ɛ ta ɛɛ? 'Naa sɔ 'bhe 'pele -titi! -Amasrɔyi 'wa -zɔnna gban dɔɔ Zuufu 'pegee 'si -vin mu 'ɛ -o 'kpen ɲgblo 'kpaale- -o -za 'yɔɔ-fangan- 'ɛ ɲla.

¹⁰ 'Bhii- -a yɔɔndeɛle -o -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'ɛ 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn- dɔɔ: «Mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'lɛdɔɔle laa -o -Waanbhaa' -yɛ 'yi,

'ali- 'bhe mɛɛ bhe do 'kpɔ 'laa -o.

¹¹ Mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'laa -za 'wlan 'yima-, mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'laa -o -Waanbhaa' ziglin- 'zi.

¹² -O 'kpen -o -zanta' -dwa -Waanbhaa' ni, 'bhɛɛ- -o ɲkla bhaama mɛɛ mu 'le.

Mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'laa -za 'wlan kle, 'ali- 'bhe mɛɛ bhe do 'kpɔ 'laa -o.

¹³ -O mɛɛ dɛ -o -liijan' mu 'ɛ 'le, -o nɛɛ mu 'ɛ 'mu -o 'ke mɛɛ mu -yini' pɛ 'le, 'bhɛɛ- -o -liijan' mu 'ɛ -woo 'eyɔɔle 'bhii- mɛɛ -baa'.

¹⁴ 'Dangan ma jan 'yɔɔ- mu 'te -le da -o -lii.

¹⁵ -O gaan -la 'sile- -o mɛɛ dɛ -zayi'.

¹⁶ 'Ke -o -kaan yɛ 'oo yɛ 'la ɲkɔɔ, -o -klɔɔɔ' maza mu 'pegee 'siɛ maza mu 'te -la to -a -zanta'.

¹⁷ Waa yilabla ma zi 'ɛ dɔɛ.

¹⁸ -O 'taawogbɛya 'ɛ ma, waa gbɛɛn- -Waanbhaa' -lɛɛ -titi.»

¹⁹ 'Bhɛɛ- 'wa 'yaango- dɔɔ Moizi a 'Toɲ 'ɛ -yoo -jan 'oo -jan 'la 'wo zii', -o 'bhe 'wo zii' mɛɛ 'la zan mu ɲgblo 'kpaale- 'yee- 'toɲ 'ɛ ɲla 'mu -la ni. 'Bhɛɛ- 'duɲ', waa 'solɛ- -o -kɔsɔkɔnle. 'Bhɛɛ- -zayile, mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'laa sɔ 'zoo 'nale 'bhe 'gbu ni, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' a -kpan baale -o 'drunyan 'yi mu 'ɛ 'kpen ta.

²⁰ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'lɛdɔɔle laa nu kleɛ -Waanbhaa' -yɛ 'yi 'bhe a 'toɲ mu -kɔsɔkɔnle ma. 'Duɲ- 'toɲ mu 'ɛ 'mu -le 'a kle 'bhɛɛ- bhaapɛɲ mu 'a 'yaango- 'bhii- -o -za 'yɔɔ- ɲkla.

Bhaapɛɲ go -za 'yi 'kpaleya -la ma

²¹ 'Duɲ- 'saanige, bhaapɛɲ -lɛdɔɔle kle -Waanbhaa' -yɛ 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, -a 'gbu 'bhe -zɔnna -kɔɔ' ni. 'Bhe 'laa da 'taawole 'toɲ a pɛ zi 'ɛ zi 'ɛ 'bhe ba. -O 'bhe -lɛdɔɔle 'ɛ 'srɔɔwo- gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, Moizi a 'toɲ mu 'ɛ 'pegee -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ɛ 'mu 'bhe -jan 'ɛ ɲwoa gban kpataakpa.

²² 'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'ɛ ɲkpaa Zesu Krisi 'yi, -Waanbhaa' 'bhe zan kun 'bhii- mɛɛ -lɛdɔɔle; mɛɛ bagole laa -o 'bhe 'yi.

²³ Wlan 'ɛ ni, bhaapɛɲ mu 'kpen -za 'yɔɔ- ɲkla; 'bhɛɛ- -yile, waa sɔ 'tenle -Waanbhaa' dogbɛya 'tɔbhɔle -lesɔle 'ɛ ma.

²⁴ 'Duɲ- 'yee- -Waanbhaa' a -lileya 'ɛ yi, -yoo -lɛdɔɔ' bhaama -a 'gbu 'yɛ 'yi;

-amasrɔyi Zesu Krisi -o tagbawoa, 'bhɛɛ- -yoo -gwa waa -za 'yɔɔ- mu 'ɛ 'yi.

²⁵ -Waanbhaa' 'yee- Krisi ɲnaa 'ke 'sraka 'le, 'kooko- -e ga *yriɲgɛɛle 'ɛ ta -kɔɔ' mu ni, 'bhɛɛ- -e kle -kɔɔa' -za 'yɔɔ- mu 'ɛ ma -sroma 'yan pɛ 'le. 'Ke mɛɛ 'la zan mu -o ɲkpaa *Krisi 'yi, 'bhe zan mu nu 'yee- -Waanbhaa' 'bhe zan mu a -za 'yɔɔ- mu 'ɛ ma -sroma ɲyaan gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'bhe dɔle. 'Bhe kɛgbɛya 'ɛ 'yi, -Waanbhaa' -yaa' -lɛdɔɔle 'ɛ -zɔnna bhaapɛɲ mu ni. 'Elwaleta -sɔ, -Waanbhaa' a zrubakpaa 'waati 'ɛ ba bhaapɛɲ mu zi, bhaapɛɲ mu -za 'yɔɔ- mu 'la ɲkla, 'yee- -Waanbhaa' laa 'mu bole -kɔsi 'yi 'kee- 'mu wɛta -za kle 'mu ni.

²⁶ 'Duɲ- 'saanige, -e mɛɛ mu -lɛdɔɔ' gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, -e 'bhe -zɔnna -gee': 'yee- -Waanbhaa' 'gbu bole -o -yaa' -lɛdɔɔle 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan 'ɛ ɲkpaa Zesu 'yi, -e 'bhe zan 'ɛ 'lɛdɔɔ- -a -yɛ 'yi.

²⁷ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, bhaapɛɲ mu sɔ -o 'gbu 'wasowole -mɛ za -la -yi ɛɛ? -O 'wasowo za 'kɛdo- 'kpɔ 'laa -o! -Mɛɛ ma ɛɛ? Taa- -o sɔ -o 'wasowole -waa' *Moizi a 'Toɲ 'ɛ 'kɔsɔkɔn -zayi' ɛɛ? 'Yooye- 'dɛ! 'Kɛɛ 'bhe -o -a -yi 'egɔɔle, 'bhe -le 'ɛ 'kpalele Krisi 'yi dɔɲ.

²⁸ 'Bhe kɛgbɛya 'yi, 'o mɔɔ 'kpɛɛ ma, bhaapɛɲ -lɛdɔɔle kleɛ -Waanbhaa' -yɛ 'yi 'ɛ, 'bhe 'laa da -e 'toɲ ta za mu 'la 'kɔsɔkɔn 'mu ba; 'duɲ- 'bhe da -a 'kpaleya 'te Krisi 'yi 'ɛ 'bhɛɛ- ba.

²⁹ Taa- -Waanbhaa' -o Zuufu mu do -kɔn -a -Waanbhaa' -la -le ɛɛ? Yaa -o 'ezin- 'si 'bhɛɛke mu 'ɛ 'mu a -Waanbhaa' 'le ɛɛ? Wlan 'gbu 'ɛ ni, -yoo 'ezin- 'si 'bhɛɛke mu 'ɛ 'mu a -Waanbhaa' 'le.

³⁰ -Amasrɔyi -Waanbhaa' -o do 'kpɔ. 'Kee- ɲkla Zuufu mu 'le oo, 'kee- ɲkla 'si 'bhɛɛke mu 'le oo, 'yele- 'mu 'kpen 'lɛdɔɔ- 'mu a 'kpaleya ma Krisi 'yi.

³¹ 'Ke -yoo 'bhe gbɛɛn- bhe, 'bhe 'yi -le dɔɔ 'ke 'yee ɲkpaa Krisi 'yi, Moizi a 'toɲ mu 'ɛ -kɔsɔkɔnle 'ɛ 'bhe 'laa -za 'kɛdo- 'kpɔ 'yanwo- -li ɛɛ? 'ɔn ɔn 'dɛ! 'Drɔɔn', 'o 'bhe 'toɲ mu 'ɛ baan' 'lɛdɔ- -o ma 'ke 'bhe kan -a -lɛdɔ' gbɛya -lwa 'ɛ ta.

4

Abraamu 'kpagbɛya -Waanbhaa' -yi

¹ 'Bhɛɛ- 'o nu 'solɛ- -mɛla pele- 'o -gbɔɔ Abraamu ba zayi' ɛɛ? -Yaa' pɛ bhaapɛɲya zi 'ɛ zi, -e -mɛ pɛ 'gbu -la -srɔɔwoa ɛɛ?

² 'Kee- kle bi mɛɛ -lɛdɔɔle 'le -Waanbhaa' -yɛ 'yi -a kleza -lɛɛle' mu 'ɛ -zayi', -e -yaa nu 'solɛ- -a 'gbu -baale' 'mu 'yi; 'duɲ- yaa sɔ 'bhe kleɛ -Waanbhaa' -yɛ ɲla.

³ 'Bhɛɛ- -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'ɛ 'yi 'nale- ɛɛ? 'Bhe pɛ dɔɔ: «Abraamu

'e □kpaā -Waanbhaa' yi, 'bhēē- 'bhe 'a □ya 'bhii- mēē -lēdōole 'le -yaa' 'kpaleya 'ē ma.»

⁴ 'Ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'ke mēē do yewoa□, -wa -srakpa' 'bhe ma. 'Dun- -a -sra 'ē, yaa klēle 'bhii- -o 'bhe 'na zii' -a ni bhaama; -e ye 'la □woa, 'bhe -la ma -sra -le 'bhe 'le.

⁵ 'Dun- 'ke mēē 'ke 'laa -za 'kedo- 'kpo klēle, 'bhēē- 'ke -ya -kpaā drōn -Waanbhaa' 'yi, -Waanbhaa' 'la -za 'yoo- klē mi 'lēdōo-, -e nu 'bhe zan 'ē -lēdōole 'bhe a 'kpaleya -la ma -a -yi.

⁶ 'Bhe 'klegbeya 'ē 'yi 'ezin-, -Waanbhaa' 'a pe mēē 'la zan ma mēē -lēdōole 'ke 'bhe 'laa da 'bhe zan 'ē klēza mu 'ē ba, -bhlēngbe Davidi 'bhe zan a -za 'wlan ba janwoa- 'gee' dōo:

⁷ «-Waanbhaa' mēē 'la zan mu klēza -yoo' mu 'ē ma -sroma □yaan,

'bhe 'pegee 'kee- -waa -za 'yoo- mu 'ē taliila, 'bhe zan mu a pe -yinra'!

⁸ Mēēzan laa mēē 'la zan a -za 'yoo- 'ē bo -klōsi 'yi, 'bhe zan a pe -yinra'!»

Wlale 'klēn 'yi 'laa mēē 'kedo- 'kpo 'lēdōo- -Waanbhaa' -yre 'yi

⁹ -O mēē 'la zan mu -wlaa 'klēn 'yi, 'bhe zan mu 'te -le so 'bhe -za 'wlan 'ē 'sroowole ēē? Taa- waa mēē 'la zan mu wlale 'klēn 'yi 'mu 'laa so 'yee- -za 'wlan 'ē 'sroowole 'ezin- ēē? -Amasroyi 'o □yaan 'yela- pelele 'saanibhe dōo: «-Waanbhaa' Abraamu □ya 'bhii- mēē -lēdōole -a 'kpaleya -la ma -Waanbhaa' 'yi.»

¹⁰ 'Bhe □kla 'waati 'ē -dela ba ēē? 'Bhe □kla 'ke -wa □wlaa gban 'klēn 'yi taa- 'ke waa wlale -li 'klēn 'yi ēē? 'Bhe □kla 'ke waa wlale -li 'klēn 'yi.

¹¹ 'Bhe blaān, 'bhēē- -o Abraamu □wlaa boolazi 'klēn 'yi, 'bhēē- 'bhe □kla 'bhii- toomasie 'le -a 'fle 'ē ma. 'Bhe 'toomasie 'ē 'bhe -le -yaa zron 'bhii- -Waanbhaa' 'a □ya 'bhii- mēē -lēdōole -yaa' 'kpaleya 'ē ma 'yee- -Waanbhaa' 'yi, 'ke waa wlale -li 'klēn 'yi. 'Bhe klegbeya 'ē 'yi, waa mēē 'la zan mu wlale -li 'klēn 'yi, 'ke -woo -kpaā -Waanbhaa' 'yi, 'bhēē- 'ke 'yee- -Waanbhaa' -o □ya 'bhii- mēē -lēdōole mu 'le -waa' 'kpaleya ma, 'yee- Abraamu 'le □kla 'mu 'kpen -gbōo 'le.

¹² 'Bhe klegbeya do 'ē 'yi 'ezin- bhe, Abraamu -le -o mēē 'la zan mu 'kpen □wlaa 'klēn 'yi 'mu -gbōo 'le. 'Bhe mēē mu 'la -woo 'taawo zii' -o 'kpalele -Waanbhaa' 'yi 'bhii- 'yee- Abraamu 'gbu 'a □kla gōnē- 'la gbēen- -a wlale 'ē 'lēē 'klēn 'yi.

-Waanbhaa' 'a 'liiwli- -naa pe 'la 'naza- ta -o 'bhe 'sroowo- 'kpaleya -la ma

¹³ -Waanbhaa' 'a 'liiwli- -naa *Abraamu ni dōo -e nu 'drunyan 'nale- 'yee- 'pegee -a 'srē mu 'ē ni -o 'cien 'le. 'Dun- yaa 'bhe 'nale- Abraamu ni 'bhe a *'Ton

'ē 'klosikunle ma. 'Bhēē- 'dun-, 'yee- -Waanbhaa' 'a 'liiwli- -naa -a ni 'drunyan 'na zayi' -a ni, amasroyi 'bhe 'a □ya 'bhii- mēē -lēdōole -a 'kpaleya -la ma 'bhe 'yi.

¹⁴ Mēē 'la zan mu -o Moizi a 'tonj mu 'ē 'klosikun zii', 'kee- 'kpa bi 'bhii- -Waanbhaa' 'a 'liiwli- -naa 'drunyan ta 'mu do -kplēn -la ni; 'bhe bhla 'ē ba, mēē 'la zan mu -o -kpaā Zesu 'yi, 'mu 'bhe □kla bhaama, 'bhēē- 'bhe klē 'bhii- -Waanbhaa' a -liiwli' 'nale- 'ē 'saawoa- 'ezin-.

¹⁵ -Amasroyi Moizi a 'tonj mu 'ē 'mu -o 'ke -Waanbhaa' a yran 'ē 'bhēē- 'wlen pe 'le, -amasroyi bhaaplenj mu 'kpen 'tonj mu 'ē 'yisīe-. 'Dun- 'tonj 'laa -o yre 'la □nōo, waa so 'tonj 'yisīe janwole 'bhe yre 'ē □nōo.

¹⁶ 'Bhela- -zayi', -Waanbhaa' 'a 'liiwli- 'ē □naa 'kpaleya -la -zayi', 'koko- 'yee- -Waanbhaa' □lia -kōo' ma, 'bhēē- -ya -liiwli' □naa pe 'la ta, -e 'bhe na -kōo' mu 'pegee Abraamu 'srē mu 'ē 'kpen ni bhaama. Yaa 'bhe pe 'ē 'nale- mēē 'la zan mu -o 'tonj mu 'ē 'klosikun zii' 'mu do -kplēn ni. 'Dun- -ya □naa 'ezin- mēē 'la zan mu -o □kpaā -Waanbhaa' 'yi 'bhii- Abraamu gbēen- 'mu ni. -Amasroyi Abraamu -o -kōo' 'kpen -gbōo 'le 'kpaleya a pe zi 'ē zi.

¹⁷ 'Bhii- -a yōondēle -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ē 'yi gōnē- 'la gbēen- dōo: «'Mi 'ē □kla 'si- 'bebe mu -gbōo 'le. 'Yele- -kōo' 'kpen -gbōo 'le -Waanbhaa' 'la -ya □kpaā 'bhe 'yi 'bhe 'lēē.» 'Yee- -Waanbhaa' -le gbaa mu bwe gale ba, 'bhēē- pe mu 'la 'mu 'laa klēle -li, 'yee- 'mu klē.

¹⁸ 'Ali- Abraamu 'laa -yaa so -a 'yrikpale pe 'ke ta 'waati 'la ba, -Waanbhaa' 'e 'liiwli- □naa -a ni pe 'la 'naza- ta, -a -yrikpale □bwa 'bhe ta. 'Bhe klegbeya 'ē 'yi, -e □kla «'Si -bebe mu -gbōo 'le». 'Bhii- -Waanbhaa' 'gbu 'a □pia -a ni gōnē- 'la gbēen- dōo: «'E 'srē mu 'ē nu klēle 'ebebele 'bhēē- gbēen- 'bhii- mlēklēnne mu.»

¹⁹ -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- □naa 'yee- Abraamu ni 'waati 'la ba, 'ke -a 'gbu 'krōyawoa gban; -e -yaa bēen lēē -keme do -din, 'bhēē- 'ke -a na Sara a -neya 'waati 'ē ba bhla -kaan gban. 'Dun- -a 'kpaleya 'ē -Waanbhaa' 'yi, 'bhe sanē- 'gbu 'laa gole 'bhe 'lii.

²⁰ Yaa -a zru klēle plē -Waanbhaa' -jan 'la □woa -a ni 'bhe ma. Drōon- -a 'kpaleya 'ē baan' □klaa -a ba, 'bhēē- -e -Waanbhaa' 'tōbhwa-.

²¹ Abraamu 'kpale- -yaa -a -yi 'egloole 'bhii- -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- -naa pe 'la 'naza- ta -a ni, 'bhe 'yaa- nu 'bhe 'lesole.

²² 'Bhela- -zayile, -Waanbhaa' 'a □pia Abraamu ma dōo: «Mēē -lēdōole» -a 'kpagbeya 'ē -zayi' -Waanbhaa' 'yi.

²³ 'Dun- 'bhe -jan 'la yōondēle -o dōo: «-Waanbhaa' 'a □kla mēē -lēdōole 'le». Waa 'bhe yōondēle 'yee- Abraamu do -kplēn ma.

²⁴ 'Bhe -jan 'e yoondele -o -koo' mu -la -zayi' 'ezin-. -Koo' mu 'la 'kpale- -o -Waanbhaa' 'la -kooa' Meezan Zesu -bwela gale ba 'bhe 'yi, 'bhe nu -koo' mu klele mee -ledoole mu 'le 'ezin-.

²⁵ -Waanbhaa' 'a [k]la 'sraka 'le, 'bheE- -e -gaa -koo' mu a -za 'yoo- mu 'e ma; 'bheE- -e -bwela gale ba, 'kooko- -koo' mu kle mee -ledoole mu 'le -Waanbhaa' -yre 'yi.

5

-Waanbhaa' yilabla [w]laa 'yee- 'pegee bhaaplenj mu pley-

¹ 'Bhe ya 'e 'yi, -Waanbhaa' -koo' klelawoa mee -ledoole mu 'le -kooa' 'kpaleya 'e -zayi' -a -yi bhe, yilabla -o -zon -koo' mu 'pegee 'yee- -Waanbhaa' 'plej- -kooa' Meezan Zesu Krisi 'sroyi.

² 'Yee- *Krisi -le zi 'e 'liigwa- -koo' ni, 'kooko- -Waanbhaa' -li -koo' ma -koo' 'kpaleya 'e -zayi'. -Koo' kli gbaanle -o 'egloole 'bheE- -lileya 'e ta -zon. 'BheE- pe 'la 'bhe -koo' zrukpaal' zii' 'bhe -le doo -koo' 'yri -a ta 'bhii- -yrekpaal' do, -koo' do nu klele -Waanbhaa' 'a 'tobhohleya 'e ba.

³ 'Bhe trala 'ezin-, 'ali- 'ke -koo' -o -yrenbhle' zii', -koo' zrukpaale -o, -amasroyi -koo' 'a 'yaango- 'bhii- -yrenbhle' -le zrubakpaale na -koo' ni -kooa' 'kpaleya 'e 'yi.

⁴ 'BheE- zrubakpaale -le 'a kle 'bheE- -koo' kle mee -gloo mu 'le. 'BheE- -kooa' -glooya' 'e 'kpaleya 'e 'yi 'bhe 'a kle 'bheE- -koo' -yrikpaleya -sroowo'.

⁵ 'BheE- 'duj-, -yrikpaleya laa mee -yini' -titi, -amasroyi, -koo' -za so -Waanbhaa' ni 'egbenele; 'bheE- -e 'soniya [w]laa -koo' zru 'e 'yi -a Lii 'Wen' 'e 'le.

⁶ Wlan 'e ni, fangan- 'laa -yaa -koo' ta 'waati 'la ba, -Waanbhaa' 'waati yeke- 'la -dwa, 'bhe 'bhole-, 'bheE- *Krisi -gaa -koo' mu mee -yoo' mu ni.

⁷ 'Bhe -o 'egloole 'ke mee do a -la doo -wa de -a 'tanyoon mi do -zayi', 'ali- 'ke mee -ledoole -le 'bhe 'le. 'BheE- -doke' mee 'ke nu 'bhe zru dole 'egloole, 'bheE- -e do a -la 'kaa -wa de mee wlan do -zayi' oo.

⁸ 'Duj- -koo' -za [s]wa -Waanbhaa' ni gone- 'la gbéen-, -e 'bhe -zronna -koo' ni -gee': -Koo' 'yaa- 'waati 'la ba -li -za 'yoo- kle mu 'le, Krisi -gaa -koo' ni.

⁹ Krisi klelawoa -koo' ma 'ke 'sraka 'le, 'bhela -zayi' 'bheE- -Waanbhaa' -koo' [y]a mee -ledoole mu 'le -zon. 'Bhe trala 'ezin-, -koo' 'a 'yaango- 'bhii- Krisi nu -koo' gole -Waanbhaa' 'a yran 'e 'yi.

¹⁰ -Koo' 'yaa- 'elwale -so -Waanbhaa' -soonnii' mu 'le; 'duj- -a *Gbe 'e 'bhe gala- woa, 'bhe -koo' mu 'pegee 'yee- -Waanbhaa' [k]paa do ma. 'BheE- trala 'ezin-, -koo' 'kpale- 'la -yoo do ma, -koo' 'a 'yaango-

'bhii- -koo' nu gole -za 'yi, -amasroyi -a Gbe 'e -yoo -a -yre ma kpataakpa.

¹¹ 'Bhe 'kpen trala 'ezin-, -koo' zrukpaale -o -koo' 'pegee -Waanbhaa' 'a 'kpaledomaya 'e 'yi Meezan Zesu Krisi 'sroyi, -amasroyi 'yele- -koo' mu 'pegee -Waanbhaa' [k]paa do ma -zon.

Krisi 'pegee Adamu a -za

¹² 'Bhela- -zayile, bhaaplenj do 'kpo -la -zayi', 'bheE- -za 'yoo- -wlaa 'drunyan 'yi, 'bhe bhaaplenj 'e 'bhe -le 'ke Adamu 'le. 'BheE- -za 'yoo- [k]la ga wlape 'le 'drunyan 'yi 'ezin-. 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'bheE- ga [t]ian bhaaplenj mu 'kpen ma, -amasroyi -o 'kpen -za 'yoo- [k]la.

¹³ Wlan 'e ni, 'sani- -Waanbhaa' nu 'Tonj 'e 'nale- Moizi ni, 'ke -za 'yoo- -o gban 'drunyan 'e 'yi. 'Duj- 'Tonj 'laa -yaa 'waati 'la ba, -za 'yoo- laa -yaa bope 'le -klosi 'yi.

¹⁴ 'BheE- 'duj-, 'kee- san Adamu a pe 'waati 'e ma, 'kee- nu 'tenle- Moizi a pe 'waati 'e ma, ga gbեblοole -yaa bhaaplenj mu 'e ta. 'Ali- mee 'la zan mu laa -Waanbhaa' 'a -jan 'e 'yisiela 'bhii- Adamu 'a 'yisiela gone- 'la gbéen-, ga gbեblοole -yaa 'mu ta. -A -ledulale 'la 'yaa- doo mee 'la zan -yaa san nule, 'bhe -le 'ke Zesu Krisi 'le, 'yee- Adamu -yaa 'bhe zan 'e bhooma 'e 'bheE- -le.

¹⁵ 'Duj- -Waanbhaa' 'a -lileya 'e 'pegee Adamu -za 'yoo- 'la [k]la waa -o do. Wlan 'e ni, mee -bebe -gaa 'yee- mee do 'kpo 'e yaa -za 'yoo- 'e -zayi'. 'Duj- -Waanbhaa' 'a pe -lileya 'e pegee -lileya 'la da mee do 'kpo ba, Zesu Krisi, 'bheE- 'kee- 'bhe 'bhe [n]aa mee -bebe ni bhaama, -nafan 'la -yoo 'bhe -lileya 'e 'yi, 'bhe gbllaan -yiya' 'ke 'bhe kan pe 'kpen ta.

¹⁶ 'BheE- -Waanbhaa' pe 'la [n]aa bhaama 'bhe kleza 'e 'pegee mee do 'kpo a -za 'yoo- kleza 'e, waa so -o danle- 'eke- ma. Mee do 'kpo 'a -za 'yoo- [n]wa 'ke -Waanbhaa' 'a -kpan baaza 'le bhaaplenj mu ta. 'BheE- 'duj-, -Waanbhaa' pe 'la [n]aa bhaama -za 'yoo- 'sre klele blaana, 'bhe -za -gwa 'koo- 'wiinj-.

¹⁷ Wlan 'e ni, mee do 'kpo a -za 'yoo- klele 'e ma, 'bheE- ga gbեblοola mokpen' ta. 'Duj- -Waanbhaa' yaa -lileya -gbene 'e -zronna mee 'la zan mu ni, 'bheE- 'ke -yoo [k]la mee -ledoole mu 'le bhaama; 'bhe zan mu nu bole -yre ma -si 'la -danj' 'laa -o 'bhe ma 'bheE- -sroowole, 'bheE- 'mu nu bole 'mu 'yre ma -glooya' 'le mee do 'kpo -la 'sroyi: Zesu Krisi.

¹⁸ Mee do 'kpo 'la 'bhe a -za 'yoo- -zayi' 'bheE- -Waanbhaa' 'a -kpan balaa' bhaaplenj mu 'kpen ta, 'bhe mee 'e 'bhe -le *Adamu 'le. 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, bhaaplenj do 'kpo -la kleza wlan 'e -zayi', 'bheE- mokpen'

go -Waanbhaa' a 'kiti 'e □la, 'bhεε- -e bole -yre ma -si dree na -o ni.

¹⁹ 'Bhe klegbeya 'e 'yi bhe, mee do 'kpo' la yaa -Waanbhaa' a -jan 'e 'klosikunle, 'bhεε- mee -bebe □kla -za 'yoo- kle mu 'le; 'bhe klegbeya do 'kpo' 'e 'yi 'ezin- bhe, mee do 'kpo' la -Waanbhaa' -weli' 'e □maa, 'bhe -la -zayi', -Waanbhaa' mee 'sre 'ledoola -a -yre 'yi.

²⁰ -Waanbhaa' 'tonj mu □naa Moizi ni, 'kooko- -ya zron -koo' ni 'bhii- -kooa' -za 'yoo- mu 'e □paa. 'Dun- 'ke -za 'yoo- mu 'e □paa yre 'la □noo, -Waanbhaa' -yaa' -lileya 'e baan pa 'bhe yre 'e □noo 'kee kan -a -danj' ta

²¹ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -za 'yoo- fangan- 'kpaale- -yaa bhaaplenj mu ta ga 'le gone- 'la gbεen-; -zon -Waanbhaa' -yaa' -lileya 'e zron -koo' ni -glooya' 'le 'kee- -koo' kle mee -ledoolle mu 'le -a -yre 'yi, 'bhεε- -e bole -yre ma -si 'la -danj' laa -o 'bhe ma 'bhe na -koo' ni -kooa' Meezan Zesu Krisi 'sroyi.

POLU -O -JAN 'KE MU ZIKPA' ZII'

6

Gole -za 'yoo- a luya 'yi, 'bhεε- klele Krisi a pe 'le

¹ 'Bhεε- 'bhe 'yi -o 'nale- 'te? -Koo' so -a pele- doo -koo' bo -za 'yoo- klele ma, 'kooko- -Waanbhaa' a -lileya 'e baan' pa εε?

² 'Bhe 'laa so klele- -titi wlan 'e ni! 'Ke mee 'la zan -gaa, -ya gbe go 'drunyan ta pe mu 'yi gone- 'la gbεen-, -koo' mu -gaa -za 'yoo- ba -yre ta 'bhεε- gbεen-. 'Bhe 'yi 'te -koo' mu so bole- -za 'yoo- klele ma 'ezin- 'nale- 'te εε?

³ 'Ka 'laa 'yaango- 'bhii- -o -koo' mu 'la 'kpen 'wiinjia□ -yi ba Zesu Krisi 'to 'yi, -o -koo' 'wiinjia□ -yi ba, 'kooko- -koo' 'pegee Krisi kpa do ma εε?

⁴ -O -koo' mu wiinjelawoa -yi ba, -e □kla 'bhii- -koo' mu 'pegee 'yee- -gaa 'eke- 'yi, 'bhεε- -o -koo' mu 'pegee 'yee- □bian 'eke- yi; 'kooko- 'bhii- -koo' De -Waanbhaa' Krisi -bwela gale ba gone- 'la gbεen- -yaa' -glooya' 'tobhole 'e 'le, -koo' mu 'ezin- -koo' 'taawogbeya dree si.

⁵ Wlan 'e ni, 'ke -koo' mu 'pegee 'yee- Krisi -gaa gagbeya do 'yi 'eke- yi, -koo' nu bwele gale ba 'ezin- 'bhii- -yaa' pe bwegbeya 'e gbεen-.

⁶ -Koo' -za 'lεε- 'bhe do 'elrele, 'bhe -le doo: bhaaplenj dogbeya gwe 'la 'yaa- -koo' 'yi 'elwale -so, -e □kla 'bhii- -o 'bhe bhaaplenj dogbeya 'e 'pegee Krisi -gbaanna -yribgeale 'e ta; 'kooko- 'bhe dogbeya gwe 'la 'yaa- -za 'yoo- kle, 'bhe a -glooya' 'e 'yiga-, 'bhεε- -koo' ngblo 'kpaale- laa kle -li -za 'yoo- fangan- 'e □la.

⁷ -Amasroyi 'ke mee 'la zan -gaa, 'bhe zan -gwa -za 'yoo- fangan- 'e □la.

⁸ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke -koo' mu 'pegee Krisi -gaa 'eke- 'yi, -koo' 'kpale- -o -a -yi 'bhii- -koo' mu 'pegee 'yee- nu bole -koo' 'yre ma 'eke- 'yi 'ezin-.

⁹ 'Bhεε- -koo' 'a 'yaango- 'bhii- Krisi bwelawoa gale ba, yaa nu gale -li -titi. Ga 'fuu 'laa so -li -a ta.

¹⁰ -E -gaa, 'dun- -e -gaa -za 'yoo- -zayi' -leyan' do 'kpo. 'Dun- -e bwelawoa gale ba, -ya -yre ma -zon -Waanbhaa' -la ni.

¹¹ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, 'ka mu 'ezin-, -ka 'ka 'gbu 'kun' 'bhii- 'ka -gaa, 'bhεε- 'ka -gwa -za 'yoo- a fangan- 'e □la; 'bhεε- 'ka -o 'ka 'yre ma -zon -Waanbhaa' ni 'ka 'pegee Zesu Krisi 'kpaledomaya 'e 'yi.

¹² 'Ka 'gbu 'fle 'la -yoo 'ke gape 'le, -za 'yoo- gbebloole laa klele 'ezin- -a ta 'ke 'ka bo -a zru maza mu klele ma.

¹³ 'Bhεε- 'ka 'laa 'ka dope mu 'e 'nale- -za 'yoo- klele ni 'bhii- -ledookleya ma yewo pe mu 'le. 'Bhεε- droon', -ka 'ka 'gbu 'na -Waanbhaa' ni 'bhii- mee 'la zan mu gale -yaa, 'bhεε- -o -bwela gale ba, 'bhεε- -o □kla mee dree mu 'le 'ezin-. -Ka 'ka dope mu 'e 'kpen 'na -Waanbhaa' ni, 'bhεε- -yoo kle -ledoo maza a yewo pe mu 'le.

¹⁴ 'Bhe klegbeya 'e 'yi 'te, -za 'yoo- fangan- gbebloole laa nu klele 'li 'ka ta, 'bhεε- -e 'ka kle -yaa' lu mu 'le; -amasroyi 'ka 'laa -o 'taawo zii' -li Moizi a 'tonj mu 'e ta, 'dun- 'ka -o 'taawo zii' -Waanbhaa' -lileya 'la -zronna 'ka ni 'bhεε- zi.

Zesu 'yi mi 'e □kla -Waanbhaa' a lu 'le

¹⁵ 'Bhεε- 'bhe 'yi -o 'nale- 'te? 'Wa 'pela- woa doo -koo' laa -o 'taawo zii' -li 'tonj mu 'e zi, 'bhεε- -koo' -o 'taawo zii' -Waanbhaa' -lileya 'la -zronna -koo' ni 'bhεε- □ta, taa- 'bhe 'yi -le doo -koo' so -za 'yoo- klele- -koo' 'gbu 'yre ma εε? 'Sekeseke, -koo' laa so 'bhe klele- wlan 'e ni 'de!

¹⁶ 'Ka 'gbu 'laa 'yaango- 'bhii- 'ke 'ka yewo mee do ni, 'ka 'ka ngblo kpala' 'bhe zan 'e □la, 'bhεε- 'ka kle 'bhe zan 'e 'bhe a lu 'le εε? 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, 'ke 'ka □bwa -za 'yoo- 'e -yaa' luya 'yi, 'bhe 'leyanyre -le 'ke ga 'le. 'Ke 'ka □kla -Waanbhaa' a lu mu 'le, 'ke 'ka 'ka ngblo kpala' -a □la, 'bhe 'leyan- 'ke -ledoolleya -la -le -Waanbhaa' -yre 'yi.

¹⁷ 'Dun- 'o -Waanbhaa' 'tobho-, -amasroyi 'ka 'mu 'la 'yaa- -za 'yoo- a lu mu 'le 'elwale -so, -o 'ka -daanna daangbeya -gloon 'la 'le, 'ka -dwa 'bhe □la 'ka zru 'e 'kpen 'le.

¹⁸ 'Bhεε- -zon 'ka -gwa -za 'yoo- a luya 'e 'yi, 'bhεε- 'ka □kla -Waanbhaa' a lu mu 'le, 'ke 'ka -ledoolleya maza mu kle.

¹⁹ 'Mi -o -jan 'lεε- 'bhεε- 'wo zii' bhaaplenj a -janwo' gbeya 'e 'yi, 'kaa- -jan 'yimale -lale' 'e 'bhεε- -zayi'. 'Elwale -so 'ka 'ka 'fle 'e dope mu 'e 'kpen □wlaa 'trindo- maza

mu 'pegee -yooya' a luya 'yi -za 'yoo- klele 'kaama- gone- 'la gbeen- bhe; bhe klegbeya do 'e 'yi, -koo' so yewole -Waanbhaa' ni yewogbeya dree 'yi 'ezin- Lii 'Wen' 'e 'bhe a pe -glooya' 'e 'le -koo' ta. 'Bhe- -koo' 'laa yewo -li 'bhii- -koo' 'yaa- kle 'elwale gone- 'la gbeen- -o 'ton' 'la yoodia- 'bhe a fangan- 'e 'la.

²⁰ 'Ka 'yaa- -za 'yoo- a lu mu 'le 'waati 'la ba, pe 'kedo- 'kpo 'laa -yaa -a wla 'ka zi doo 'ka 'taawo -Waanbhaa' a -ledoolaya ma zi 'e ta.

²¹ 'Bhe- 'ka -tron -gloon 'e -dela -sroowoa 'ka kleza mu 'e ma ee? 'Bhe kleza mu 'la 'mu -o -zon 'ka ma -yrala' 'le bhe. -O -leyanyre -le 'ke ga 'le.

²² 'Dun- -zon 'ka -gwa -za 'yoo- a luya 'e 'yi, 'bhe- 'ka 'kla -Waanbhaa' a lu mu 'le. 'Bhe ma -tron -le 'ke 'ka klele 'wen' 'le, 'bhe- 'bhe 'eyan 'ke bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'sroowole 'le 'ka 'koo.

²³ -Amasroyi -za 'yoo- ma -sra -le 'ke gale 'le; 'dun- -Waanbhaa' -koo' gba pe 'la ba bhaama, 'bhe -le 'ke bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma -koo' 'pegee Meezan Zesu Krisi 'kpaledomaya 'e 'yi 'bhe- 'le.

7

Zesu 'yi mi goza 'Tonj a luya 'yi

¹ 'N neene- mu, 'n 'yoo- zan -jan 'la 'wole- 'ka ni, 'ka 'bhe do 'elrele, -amasroyi 'ka 'gbu 'tonj mu 'e do. 'Ka 'gbu 'a 'yaango- doo 'ke mee do -o -a -yre ma 'waati 'la ba, 'bhe- 'tonj 'e gbebloole kle -a ta.

² -Yoo 'bhii- le do a gwlenna yaaza: 'Ke -a -nco -o -li 'bhe 'yre ma 'waati 'la ba, 'tonj ta za 'e ma, -a yaale kle 'bhe 'koo. 'Dun- 'ke -a -nco -gaa, gwlenna yaaza 'tonj 'la 'bhe 'yaa- -a bloo 'bhe ma, 'bhe 'yiga-.

³ 'Dun- 'ke -a -nco -o -li 'bhe 'yre ma, 'bhe- -e 'gwlaan- 'bheeke' 'sia, -e -yanbhooya -la 'kla 'bhe 'le bhe. 'Bhe- 'dun-, 'ke -a -nco -gaa, gwlenna yaa- 'tonj 'la 'yaa- -a bloo -a -nco 'e ma -e go 'bhe 'yi. 'Bhe ya 'yi bhe, 'kee- 'gwlaan- 'bheeke' 'sia, 'bhe 'laa kle -li gwlen -glinza' 'le.

⁴ 'N neene- mu, 'ka mu a pe 'e -yoo 'bhe- gbeen- 'ezin-. -Yoo 'bhii- 'ka -gaa 'tonj 'e ba -yre ta 'ka 'pegee *Krisi galawoa 'eke- 'yi. 'Ka -gwa 'tonj -a luya 'yi; 'bhe- 'ka -kla Krisi a pe 'le. 'Kooko- -Waanbhaa' 'la 'yee- Krisi -bwela gale ba -koo' so 'bhe zru maza klele-.

⁵ 'Wlan 'e ni, -koo' 'yaa- 'taawo zii' -koo' 'gbu zru maza 'e ta 'waati 'la ba, 'tonj 'e 'yaa- mee zrubho maza -yoo' mu wla 'zi -koo' 'fle 'e 'kpen 'yi. 'Bhe zrubho maza -yoo' mu 'e 'yaa- -koo' bo ga a pe zi 'e ta.

⁶ 'Dun- -koo' -gwa -zon 'tonj a pe fangan- 'e 'la, -amasroyi -koo' -gaa pe 'la 'bhe -yaa' -koo' kle 'bhe a lu mu 'le 'bhe ba -yre ta, 'bhe- -koo' -gwa 'bhe a luya 'yi.

'Bhe klegbeya do 'e 'yi, -koo' so yewole -Waanbhaa' ni yewogbeya dree 'yi 'ezin- Lii 'Wen' 'e 'bhe a pe -glooya' 'e 'le -koo' ta. 'Bhe- -koo' 'laa yewo -li 'bhii- -koo' 'yaa- kle 'elwale gone- 'la gbeen- -o 'ton' 'la yoodia- 'bhe a fangan- 'e 'la.

'Tonj 'e -yoo 'ke -za 'yoo- 'e zronpe -la -le -koo' ni

⁷ 'Bhe- 'yi -o 'nale- 'te? -Koo' so -a pele doo 'tonj 'e 'bhe -o 'ke -za 'yoo- 'le ee? 'Sekeseke! 'Tonj 'laa -o 'ke -za 'yoo- 'le, 'dun- 'tonj 'e 'bhe -le 'a 'kla 'bhe- -za 'yoo- -o pe 'la 'le 'n 'bhe -dwa. 'Naa -yaa nu -a dole 'bhii- -yrebhole mee -bheeke' 'koo pe zi 'e, 'bhe -o 'ke -za 'yoo- 'le 'ke 'tonj 'laa 'bhe 'pele- 'mi ni doo: «'E 'yre 'laa 'bhole- mee -bheeke' 'koo pe zi.»

⁸ 'Bhe klegbeya 'e 'yi 'te, -za 'yoo- doyre 'ja, 'kee- -yrebho' maza -gloon 'e 'kpen 'wale 'mi zru 'e 'yi 'tonj 'e 'sroyi. 'Ke 'tonj 'laa klele, -za 'yoo- -o pe 'la 'le -koo' 'laa -yaa nu 'bhe dole.

⁹ -Amasroyi 'naa -yaa 'tonj 'e do 'elwale -so 'waati 'la ba, 'n 'yaa- 'n 'yre ma. 'Dun- 'tonj 'nwa 'waati 'la ba, 'ke -za 'yoo- kle gbe dreevole -a -yre ma 'ezin-, 'bhe- -e 'kla 'bhii- 'mi -gaa.

¹⁰ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'tonj 'la 'bhe kle 'mi bope 'le 'n 'yre ma, 'bhe -le 'kla ga -lenape 'le 'mi ni.

¹¹ -Za 'yoo- doyre -sroowoa 'te 'tonj 'e 'sroyi, 'kee- 'mi 'yinile, 'bhe- 'kee- ga -lenale' 'mi ni 'yee- 'tonj do 'kpo 'e 'sroyi 'ezin-.

¹² 'Bhe ya 'e 'yi, 'tonj 'e 'gbu -o 'wen -amasroyi -e da -Waanbhaa' -la ba; -a -yi jan 'e 'bhe -o 'wen, 'bhe -ledoolo -o, 'bhe- 'bhe -o 'elrele.

¹³ 'Ke -yoo 'bhe gbeen- 'te, 'tonj 'la 'bhe -o 'ke pe -lrele' 'le, 'bhe -le -kla ga -lena' pe 'le 'mi ni ee? 'Sekeseke! 'Yee- -za 'yoo- -le 'tonj 'la 'bhe -o 'ke pe -lrele' 'le 'bhe 'sia, 'bhe- -e ga 'lenaa- 'mi ni. 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'tonj 'e 'yi jan 'e -ya 'kla 'bhe- -za 'yoo- -yooya' 'e tapwela, 'bhe- -ya -zronna 'bhii- -za 'yoo- -o 'ke pe -yoo' 'gbu 'le.

-Za ple -o gwledan 'zi bhaaplen zru 'e 'yi

¹⁴ 'Wlan 'e ni, -koo' 'a 'yaango- 'bhii- *'Tonj 'e da -Waanbhaa' -la ba; 'dun- 'mi 'la 'mi -o 'ke -za 'yoo- kle mi 'le, 'n 'yoo- 'bhii- -o mee 'la zan -gwan, 'bhe- -wa 'kla 'ke *-za 'yoo- a lu 'le.

¹⁵ 'Wlan 'e ni, 'n 'yoo- za 'la 'bhe kle 'zi 'naa 'bhe 'yima-: -amasroyi 'n 'yoo- -a zi 'bhii- 'n -za 'la 'bhe kle, 'naa 'bhe kle; 'dun- -za 'la 'bhe vensi 'mi yin 'lii, 'n 'bhe- kle.

¹⁶ 'Ke -za 'la 'naa -o 'bhe zi 'n 'bhe- 'kla; 'bhe 'a zron 'bhe klegbeya 'e ma, 'bhii- 'Tonj 'e 'kela 'pia, 'bhe -le zi 'e 'le.

17 BħEE- 'bħe 'yi bħe, 'mi -za 'yoo- 'la kle, 'bħe 'laa da 'mi 'gbu ba. 'Dun- 'bħe da -za 'yoo- 'la 'bħe -o 'mi zru 'e 'yi 'bħEE- ba.

18 'Mi 'a 'yaango- 'bhii- -za 'wlan 'kedo- 'kpo 'laa -o 'mi 'gbu 'yi, 'ŋ 'gbu a bħaapleŋ 'fle 'e 'yi. Wlan 'e ni, 'ke 'mi -o -a zi 'bhii- 'ŋ -za 'wlan kle, 'bħe kle fanġan- 'laa -o 'ŋ ta.

19 -Za 'wlan 'la 'ŋ 'yoo- -a zi 'bhii- 'ŋ 'bħe kle, 'naa 'bħe kle; 'dun- -za 'yoo- 'la 'naa -o -a zi 'bhii- 'ŋ 'bħe kle, 'ŋ 'bħEE- kle.

20 -Za 'la 'mi 'naa -a zi 'bhii- 'ŋ 'bħe kle, 'ke 'ŋ 'bħEE- □kla; 'bħe 'laa da 'mi 'gbu ba. 'Dun- 'bħe da -za 'yoo- 'la 'bħe -o 'mi zru 'e 'yi 'bħEE- ba.

21 'Bħe 'yi 'te, -za -gloon 'lEE- 'ŋ 'bħEE- ye 'ŋ 'gbu zru 'e 'yi: 'Ke 'mi -o -a zi 'bhii- 'ŋ -za 'wlan kle -za 'yoo- kle -lro- le do 'mi ma.

22 'Mi 'gbu zru 'e 'yi, -Waanbħaa' 'a 'Tonj 'e 'bħe -la -za so 'mi ni.

23 'Dun- 'mi 'tonj 'bħEEke do fanġan- ye 'mi 'gbu 'fle 'e 'yi, 'bħe -le gwledan 'zi 'kela 'bħe so 'mi ni 'bħe ba 'ŋ 'nii- 'e 'yi. 'Bħe 'tonj 'e fanġan- 'e 'bħe -le 'mi □kla -za 'yoo- a lu 'le.

24 'Ee! 'Mi -yren ma mee! 'Bħe fanġan- 'la -yoo 'mi ta, 'bħEE- 'ke -yoo 'ŋ 'fle 'e -glaan 'zi 'kee- ge 'kele- ga ba -yre ta, -de 'gbu -le nu 'mi gole 'bħe 'yi EE?

25 'Mi -Waanbħaa' 'pubo- -kooa' MEEzan Zesu Krisi 'to 'yi, 'yela do -kplen so 'mi gole- a -yi!

'Ŋ 'gbu 'nii- 'e 'yi, 'ŋ 'yoo- -a zi 'bhii- 'ŋ yewo -Waanbħaa' ni 'bħEE- 'ŋ do -yaa' 'Tonj 'e □la. 'Dun- 'mi 'gbu zru maza 'e ta, -za 'yoo- kle 'tonj 'la 'kpaale- -o 'mi 'wiinj, 'mi -o 'ke 'bħe a lu 'le.

LII 'WEN' 'E MEE BO 'BħE 'GBU MA

8

Zesu 'yi mu a 'taawole Lii 'Wen' 'e zru maza ta

1 -Zon, -Waanbħaa' 'a 'kiti 'kedo- 'kpo 'laa nu baale 'ezin- -li mee 'la zan mu 'pegee Zesu Krisi 'kpale- -o do ma 'mu ta.

2 -Amasroyi Lii 'Wen' a 'tonj 'la 'bħe bole -yre ma -si -kpooso 'gbu 'e na Zesu Krisi 'pegee mee a 'kpaledomaya 'e 'yi, 'bħe 'mi -gwa -za 'yoo- 'pegee ga fanġan- 'e 'yi.

3 Moizi a 'tonj mu 'e waa -yaa so 'bħe klele-, -kooa' bħaapleŋ 'fle 'e fanġankleya 'e ma. 'Dun- 'woo- 'tonj mu 'e waa 'sole- -za 'la klele-, -Waanbħaa' 'bħEE- □kla: -ya 'gbu Gbe -kpooso 'e 'winbwa-, 'bħEE- 'bħe □kla bħaapleŋ do 'le 'bhii- -koo' mu -za 'yoo- kle mu gbEE-. 'BħEE- -koo' 'yaa- -za 'yoo- a fanġan- 'la □la, -a Gbe 'e 'bħe 'bħe 'gbu □naa 'ke 'sraka 'le -kooa' -za 'yoo mu 'e ma, 'bħEE- -e 'bħe -za 'yoo- fanġan- 'e -gwa -koo' ta.

4 -Waanbħaa' 'bħe -za 'e □kla, 'kooko- -koo' so 'taawole 'bhii- 'tonj 'e -ya zi 'bhii- -koo' 'taawo gone- 'la gbEE-. -Koo' mu laa 'taawo- -li -koo zru maza mu 'e zi, 'dun- 'koo' 'taawo- -Waanbħaa' a Lii 'Wen' 'e 'bħEE- zru maza mu 'e zi.

5 -Amasroyi mee 'la zan mu 'taawo- -o 'gbu zru maza mu 'e zi, -o 'nii- 'e bo -o 'gbu zru maza mu -la klele ta. 'BħEE- 'dun-, 'ke mee 'la zan mu 'taawo- Lii 'Wen' 'e zru maza mu zi, 'bħe zan mu nii- 'e bo Lii 'Wen' 'e zru maza mu klele -la ta.

6 'BħEE- 'ke mee 'la zan 'taawo -a 'gbu zru maza mu 'e zi, 'bħe zan -leyanyre -le 'ke gale 'le. 'Dun- 'ke mee 'la zan 'taawo- Lii 'Wen' 'e zru maza mu 'e zi, 'bħe zan a pe -le 'ke bole -yre ma -si 'pegee yilabla 'le.

7 -Amasroyi 'ke mee 'la zan mu 'taawo- bħaapleŋ zru maza mu zi, 'bħe zan mu -o -Waanbħaa' -soonni 'le; waa -o 'gbu ngblo kpalaal -Waanbħaa' 'a 'tonj 'e □la, waa so 'bħe klele- titi.

8 'Dun- mee 'la zan mu 'taawo- 'mu 'fle zru maza zi, 'mu 'laa so 'sole -Waanbħaa' ni -titi.

9 'BħEE- 'dun- 'ka mu, 'ka mu 'laa 'taawo- -li 'ka 'gbu 'fle zru maza 'e zi, 'dun- 'ka -o 'taawo zii' Lii 'Wen' 'e 'bħEE- zi, -amasroyi -Waanbħaa' Lii 'e 'bħe -o 'ka 'yi. 'Ke *Krisi Lii 'e yaa -o mee 'la zan 'yi, 'bħe zan laa -o 'ke Krisi a pe 'le.

10 'Ke Krisi -o 'ka zru 'e 'yi, 'ali- 'ke 'ka 'fle mu 'e -woo 'ke gape 'le -za 'yoo- 'e -zayi-, -Waanbħaa' Lii 'e bo -a -yre ma 'ka 'yi; -amasroyi -Waanbħaa' 'ka □kla mee -ledoolle mu 'le -a 'gbu 'yre 'yi.

11 'BħEE- 'ke -Waanbħaa' Lii 'la Zesu -bwela gale ba 'bħe -o 'ka zru 'e 'yi, 'yee- 'la Krisi -bwela gale ba bħe, -e nu 'ka 'fle mu 'la -woo 'ke gape 'le 'mu bwele gale ba 'ezin-. -E nu 'bħe klele -a Lii 'la 'bħe -o 'ka zru 'e 'yi 'bħEE- 'le.

12 'Bħela- -yile, 'ŋ neene- mu, -koo' 'laa 'taawole 'ezin- 'sekeseke -koo' 'gbu zru maza 'e zi 'bhii- 'ke yaa ca -o -koo' ma.

13 -Amasroyi 'ke 'ka 'taawoa□ 'ka 'gbu zru maza 'e zi, 'ka 'leyanyre -le 'ke gale 'le. 'Dun- 'ke Lii 'Wen' 'e fanġan- 'e 'sroyi, 'ka 'ploola 'ka 'fle kleza -yoo' mu 'e ma, 'ka nu bole 'ka 'yre ma.

14 -Amasroyi mee 'la zan mu 'kpen 'taawo- Lii 'Wen' 'e zru maza 'e zi, 'bħe zan mu -o -Waanbħaa' -a -ne mu 'le.

15 'BħEE- 'ka Lii 'Wen' 'la 'sroowoa□, 'bħe 'laa 'ka kle lu mu 'le, 'bħEE- 'bħe 'laa -gblaan 'kla 'ka 'yi 'ezin-. 'Dun- 'ka Lii 'Wen' 'la 'sroowoa- 'bħe 'ka kle -Waanbħaa' a -ne mu 'le, 'bħEE- 'bħe -glooya' 'e 'sroyi, -koo' so 'yee- -Waanbħaa' 'siile doo: «-Koo' De!»

16 'Yee- Lii 'Wen' 'e -glooya' 'e ma, -koo' 'a 'yaango- -koo' zru 'e 'yi kpataakpa doo -koo' -o 'ke -Waanbħaa' a -ne mu 'le.

¹⁷ 'Bhɛɛ- 'ke -koo' mu -o -a -nɛ mu 'le bhe, -koo' do nu klele -a 'ciɛn 'ɛ ba. -Koo' mu 'pegee Kriɛ nu klele a 'ciɛn 'ɛ 'srɔowo mu 'le 'eke- zi. -Amasroyi 'ke -koo' 'pegee 'yee- Kriɛ -yrenbɛla 'eke- zi, -koo' do nu klele 'ezin- 'yee- Kriɛ a 'tobhɔleya 'ɛ ba.

-O Zesu 'yi mu 'ɛ 'ɛtwa □ 'tobhɔleya 'la ba

¹⁸ 'Mi 'kpale -o -a -yi, 'bhii- -koo' -o -yren mu 'la 'bhle zii' 'saanige 'mu 'laa -o -zake' 'le, 'bhɛɛ- -waa so 'mu 'ngblo -Waanbhaa' nu 'tobhɔleya 'la zɔnle -koo' ni 'bhe ma.

¹⁹ -Waanbhaa' nu -a -nɛ mu 'ɛ zɔnle kpataakpa yi 'la 'le, -a klepe mu 'ɛ 'kpen 'yre -o -mo 'zi 'bhe yi 'ɛ 'yele- -lɛɛ.

²⁰ -Amasroyi -Waanbhaa' klepe mu 'ɛ 'kpen ngblo 'kpaale- -o bhaama pe mu fangan- -la □la; 'duɲ- 'bhe 'laa dale -o 'gbu ba, -Waanbhaa' -le -o ngblo -kपालa' 'bhe bhaama pe mu 'ɛ fangan- 'ɛ □la 'bhe gbɛɛn- bhe. 'Bhɛɛ- 'duɲ-, mɛɛ -yrikpaza -o -li 'drunyan 'lɛɛ- 'yi.

²¹ 'Bhe -yrikpaza 'ɛ 'bhe -le doo -yrekpaal' do, -glooya' 'la 'bhe 'yaa- -Waanbhaa' klepe mu 'ɛ kle bɔnpɛ 'le, 'bhɛɛ- 'ke -o 'kpen ngblo 'kpaale- -yaa 'bhe □la, -Waanbhaa' nu -o gole 'bhe -glooya' 'ɛ 'yi. 'Bhɛɛ- -o do nu klele -Waanbhaa' a -nɛ mu 'ɛ -waa' mapɔnleya 'tobhɔle 'ɛ 'ke 'le.

²² 'Bhɛɛ- wlan 'ɛ ni, 'wa 'yaango- 'bhii- 'kee- nu 'tenle- -zɔn ma, -Waanbhaa' 'woo- 'drunyan ta pe mu 'la □kla, -o 'kpen -o -we 'zi -o 'gbu ta -yren 'ɛ -koo' 'bhii- 'ke le kpele do -bla □zian -a ta, -ɛ we -a 'gbu ta -yren 'ɛ 'koo gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

²³ 'Duɲ- 'woo- 'drunyan ta pe mu 'ɛ do -kplɛn 'laa 'kele-: -Waanbhaa' a Lii 'Wen' 'ɛ □naa -koo' mu 'la ni, 'bhii- -ɛ nu -koo' gbale 'senj mu 'la ba 'mu 'lɛɛpe- □lwa 'le; -koo' mu -o -we 'zi -koo' 'gbu ta 'ezin- -koo' 'kpee -yren 'ɛ 'koo. -Koo' -o -Waanbhaa' a -nɛ mu 'la 'le bhe, -ɛ nu 'bhe tapwele kpataakpa yi 'la 'le, 'bhe 'pegee -ɛ nu -koo' gole -kooa' 'fle a luya 'ɛ 'yi 'fenfen yi 'la 'le, -koo' -o 'bhɛɛ- yi 'ɛ 'magben- 'zi.

²⁴ -Amasroyi -Waanbhaa' -koo' -gwa -za 'yi, 'duɲ- 'bhe gole -zayi' 'ɛ 'bhe -o 'pe -so 'yrikpaleya -la -yi. 'Bhɛɛ- 'kee- 'yrikpale -o pe 'la ta, 'kee 'bhe □ya, 'bhe 'laa kle -li -yrikpale 'le. 'E 'yre -o pe 'la ma, 'ɛ so 'ɛ 'yrikpale -li 'bhe ta ɛɛ?

²⁵ 'Duɲ- 'ke -koo' 'yrikpale -o pe 'la -koo' 'laa 'bhe ye 'bhɛɛ- ta, -koo' 'bhe magben -koo' zrubakpaal ta.

²⁶ 'Bhe klegbeya do 'ɛ 'yi, Lii 'Wen' bhɔ -koo' ba, -kooa' fangankleya 'ɛ 'yi. -Amasroyi -koo' 'laa so pe -yrewole -a -yrewogbeya 'yi -Waanbhaa' ma -kooa' a 'seri mu 'ɛ 'yi. 'Duɲ- Lii 'Wen' 'ɛ -ya 'seriwo -kooa' -za ma -Waanbhaa' ni 'kee- we -a

'gbu ta -yren 'ɛ 'koo bhaaplɛɲ laa so wli 'la 'bhe 'yimale 'bhe 'yi.

²⁷ 'Duɲ- -Waanbhaa' 'la mɛɛ 'kpeejan- mu do, -ɛ Lii 'Wen' 'ɛ -yoo 'kela 'bhe zi 'bhe do 'ezin-. -Amasroyi Lii 'Wen' 'ɛ -ya 'seriwo mɛɛ 'la zan -Waanbhaa' 'mu □kpaa 'ɛdanma -yaa' pe 'le 'mu a -za ma, 'bhii- 'yee- -Waanbhaa' 'gbu -o -a zi 'bhii- -ya kle gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

-Waanbhaa' a 'sɔniya -gbɛɛn

²⁸ 'Wa 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' -za so mɛɛ 'la zan mu ni, 'bhɛɛ- 'ke -yoo -siila -ɛ -za yeke- 'la 'ledulaa 'bhe ma, 'ke -za 'oo -za 'la □tian 'bhe zan mu 'ɛ ma, 'yee- -Waanbhaa' 'gbu 'a to 'bhɛɛ- 'bhe -za 'ɛ 'kpen kle -o ma -za 'lrele- 'le.

²⁹ -Amasroyi -Waanbhaa' mɛɛ 'la zan mu bagwa-, 'bhɛɛ- -yoo □kla -yaa' pe mɛɛ mu 'le 'ɛdanma -za 'kpen 'lɛɛ; -ya 'ledulaa doo 'bhe zan mu kle -a Gbe 'ɛ bhoooma mu 'le, 'kooko- -a Gbe 'ɛ 'bhe kle 'bhe nɛɛnɛ- bebe 'lɛɛ mi 'le.

³⁰ -E mɛɛ 'la zan mu -a -za 'ledulaa 'bhe klegbeya 'ɛ gbɛɛn- bhe, -ɛ 'bhe zan mu 'ɛ -siila; -yoo 'siilawoa, -yoo □kla 'ezin- mɛɛ -ledɔole mu 'le -a -yre 'yi; -yoo klelawoa mɛɛ -ledɔole mu 'le bhe, -ɛ -yaa' 'tobhɔleya 'ɛ 'ke □naa 'mu ni 'ezin-.

³¹ 'Ke -yoo 'bhe gbɛɛn- bhe, -koo' nu -mela pele 'ezin- ɛɛ? 'Ke -Waanbhaa' -o -koo' ba, -dela 'senjo- -koo' 'le?

³² Yaa 'tolɛ- -a Gbe bhe do 'kpo 'ɛ ma. -E 'bhe □naa 'ke 'sraka 'le -koo' 'kpen ma. -Mele nu -a -baliwole 'bhɛɛ- yaa nu 'sɔle- -koo' gbale- pe 'kpen ba -koo' 'pegee 'bhe 'le ɛɛ?

³³ -Waanbhaa' mɛɛ 'la zan mu makwan-, -de 'gbu -le nu -lale' 'mu ta ɛɛ? Mɛɛ 'kedo- 'kpo! -Amasroyi 'yee- -Waanbhaa' 'gbu -le -o -ledoo' -a -yre 'yi.

³⁴ -Dele a -kpan nu -o dɛle ɛɛ? Mɛɛ 'kedo- 'kpo! -Amasroyi Zesu Kriɛ -le -gaa, 'bhɛɛ 'bhe blaɛn, -ɛ -bwela gale ba; 'bhɛɛ- -a yaale -o -Waanbhaa' -din 'tobho ma yaayre 'ɛ □noo, 'ke -ya 'seriwo -kooa' -za ma.

³⁵ 'Bhɛɛ- -de 'gbu -le so -koo' 'plɛngole -koo' -za 'la so Kriɛ ni 'bhe ma ɛɛ? Pe 'kedo- 'kpo' laa so 'bhe klele! 'Ali- 'kee- □kla -yren 'le oo, 'kee- □kla blina- yien 'le oo, 'kee- □kla 'trebho 'le oo, 'kee- □kla gbɔn 'le oo, 'kee- □kla 'kɔofɛnya 'le oo, 'kee- □kla ga -bwenbɔle 'le oo, 'kee- □kla ga 'le oo, pe 'kedo- 'kpo' laa so 'bhe klele!

³⁶ 'Bhii- -a yɔɔndeɛle -o gɔnɛ- 'la gbɛɛn- -Waanbhaa' a 'Sewe 'ɛ 'yi doo:

«-Waanbhaa', 'bhi 'la -zayi', 'bhɛɛ- -woo 'o dɛyre -glin 'zi 'waati 'ɛ 'kpen ba; -woo' ye 'bhii- -bhlaa mu 'la -woo □kpaa 'ɛdanma -o dɛ zayi'.»

³⁷ 'Dunj- 'bhe -za mu 'e 'kpen 'yi, 'o 'senywa-
'fenfenj pe 'kpen 'le 'o -za -swa Krisi 'la ni
'bhe fangan- 'e 'sroyi.

³⁸ 'Mi 'gbu 'kpale- 'o -a -yi 'bhii- 'ke -koo'
'-гаа oo, 'ke -koo' □bwa -koo' 'yre ma oo,
pe 'kedo- 'kpo 'laa nu 'sole- -koo' 'plengole
-Waanbhaa' a 'soniya 'e ma: 'ali- 'mleke'
mu oo, lii -yoo -kunlii mu oo, 'bhe 'pegee
-zon pe mu oo, -koo' 'lee pe mu oo; 'bhe-
-glooya' 'töle- -glooya',

³⁹ lafle 'yi -glooya' mu oo, lafle 'yi 'pegee
'tre □la pe mu oo, -Waanbhaa' klepe mu
'e 'kedo- 'kpo 'laa nu 'sole- -koo' 'plengole
-yaa' 'soniya 'e ma -titi. -E 'bhe 'soniya 'e
-zronna -koo' ni -kooa' Meezan Zesu Krisi
-la 'sroyi.

IZRAELI MU 'PEGEE GOLE -ZAYI' A -JAN

9

-Waanbhaa' Izraeli mu 'e makwan-
-yaa' pe 'le

¹ 'Mi -o zan 'kela 'pele- -ge wlan -le 'ke
'bhe 'le; bhla laa 'kele-, -amasroyi 'η 'yoo-
Krisi a pe 'le. 'N 'gbu 'nii- 'e 'bhe 'soniya 'e
ni kpataakpa Lii 'Wenj 'e -glooya' 'e 'le doo
wlan -le 'kele-.

² Wleyisriwoza -gbene do -o 'η ma, 'bhe-
'η zru 'e 'pale -o 'ke 'dimi do 'le 'waati 'e
'kpen ba 'η neene- Izraeli mu 'e -zayi'.

³ 'N 'yoo- -a zi 'bhii- -Waanbhaa' a
'dangan 'la -yoo -o ma 'bhe 'niina- 'mi ma,
'bhe- -wo 'η 'plengole- Krisi ma 'woo- 'η
neene- mu 'e ni, 'o 'pegee 'woo- 'la -woo
'si do bhe.

⁴ -O 'kpen -o 'ke Izraeli mu 'le.
-Waanbhaa' -o □kla -yaa' pe -ne mu 'le,
-e -yaa' 'töbhöleya 'e -zronna -o ni. 'Bhe-
-e *bhoolaya mu -dwa 'yee- 'pegee 'wola-
plenj-, 'bhe- -e Moizi a 'toj mu 'e □naa
'wola- ni, 'bhe 'pegee -ya gba gbeya 'e
-zronna 'wola- ni. 'Bhe- -ya -liiwli' □naa
'wola- ni 'ezin-.

⁵ 'Bhe- -koo' -gboo mu 'e da 'wola- ba,
'bhe- bhaaplenj a pe zi 'e zi, Krisi da -waa'
'si 'e 'bhe- ba. 'Yee- Krisi 'kpaale- -o pe
'kpen 'wiinj-, 'bhe- -yoo 'ke -Waanbhaa' 'le
kpataakpa, 'bhe 'pegee -yoo 'ke 'töbhöpe 'le
mökpen' 'koo 'waati 'e 'kpen ba 'ke -danj'
'laa kle a ma. Amiina!

⁶ 'Dunj-, yaa klele 'bhii- -Waanbhaa' 'a
'liiwli- naza 'e □kla bhaama za 'le. Wlan 'e
ni, Izraeli 'sre mu 'e 'kpen 'laa -o 'ke Izraeli
mee -kposoo mu 'gbu 'le.

⁷ 'Bhe- *Abraamu 'sre mu 'e, 'mu 'kpen
'laa -o 'ke Abraamu 'ne -kposoo mu 'le;
'dunj- -Waanbhaa' 'a □pia 'yee- Abraamu
'gbu ni doo: «Izaki 'kpee yi mu 'e, 'mu -le
nu klele 'e 'sre -kposoo mu 'le.»

⁸ 'Bhe 'yi -le doo -o -ne mu 'la □yaa
bhaaplenj 'fle a pe zi 'lii, waa 'mu kun

'bhii- -Waanbhaa' -ne mu. 'Fo -o 'ke mu
'la □yaa -Waanbhaa' -liiwli' 'e ta, 'mu -le 'a
'sre -kposoo mu 'gbu 'e 'le.

⁹ -Amasroyi, -Waanbhaa' 'yaa- -a -liiwli'
'e 'na zii' bhla 'la ba, -ya -pia doo: «'Mi
nu nu gbe dreevole leeto waati do 'kpo
'lee- ba, 'bhe- -Sara nu -ne 'gwlaan- do
-sroowole.»

¹⁰ 'Bhe- -a -danj' 'laa gole Sara a pe 'e
ta. Rebeka a pe 'e □kla 'ezin- 'bhe- -gben-
'Bhe yone- ple 'sroowoa□ -koo' -gboo Izaki
do -kplen -la ma.

¹¹⁻¹² Yone- ple 'e 'yale- -lee 'waati 'e ba, 'ke
waa -za 'wlan klele -li, 'bhe 'pegee 'ke waa
-za 'yoo- klele -li, 'yee- -Waanbhaa' 'gbu 'a
□pia Rebeka ni doo: 'E 'ne zilee- mi 'e ηgblo
'kpaale- nu klele -a gaanzido mi 'e □la. 'Bhe
□kla 'kooko- -Waanbhaa' mee mu makun
-yaa' -za 'ledulale zi gone- 'la gbene- 'bhe
'leso-. Yaa 'bhe kle bhaaplenj mu kleza mu
'e ma, 'dunj- -e 'bhe kle 'ke 'bhe -berngole
kle -a 'gbu a zru maza 'e 'bhe- 'le.

¹³ 'Bhii- -a yoondele -o 'yee- -Waanbhaa'
a 'Sewe 'e 'yi gone- 'la gbene- doo:

«Zaköbu -la -za □swa 'mi ni Ezau ta.

'Bhe- Ezau vensia- 'η yin 'lii.»

-Waanbhaa' 'si 'bheke mu 'e makwan-
'ezin-

¹⁴ 'Bhe- 'o so -mela pele- 'ezin- 'te ee? 'O
so -a pele doo -Waanbhaa' -ledöole laa -o
ee? 'Waa so 'bhe 'pele -titi.

¹⁵ -Amasroyi 'yee- -Waanbhaa' 'gbu 'a
□pia Moizi ni doo: «'Ke mee 'la zan
-yrenklale □swa 'η ni, 'bhe- -zan -yrenkla'
'η ma. 'Bhe- -kee- □swa 'η ni 'η kle 'ewlanle
mee 'la zan ma, 'η kle 'ewlanle 'bhe- -zan
ma.»

¹⁶ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, bhaaplenj
-yrenklale 'e -Waanbhaa' ma, 'bhe 'laa da
-a 'gbu zru maza 'pegee -a kleza mu ba,
'dunj- 'bhe da -Waanbhaa' 'la mee -yrenkla'
a ma 'bhe- do -kplen -la ba.

¹⁷ 'Yee- -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi, -ya
□pia Ezipu mu a -bhlengbe 'e ni doo: «'Mi
-Waanbhaa' -le 'e □kla -bhlengbe 'le, 'kooko-
'bhi kle 'mi a pe -glooya' 'e zronpe 'le, 'bhe-
'ye 'η 'töbhöleya 'e zen 'tre 'e -danj' ma
yrenkpen- □noo.»

¹⁸ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'kee- □swa
-Waanbhaa' ni doo -e mee 'la zan -yrenkla',
-e 'bhe- -zan -yrenkla'. 'Bhe- 'ke -ya zi
'bhii- -e mee 'la zan 'trön 'yido- 'egloole, -e
'bhe- kle.

-Waanbhaa' a yran 'pegee -yaa' mee
-yrenklale

¹⁹ 'Bhe- mee 'ke nu 'mi 'lrokpale 'te
doo: «'Ke -yoo 'bhe gbene- bhe, -mele □kla
'bhe- -Waanbhaa' -o -la 'zi mee mu ta ee?
'Ke 'kela klele □swa -a zru ni, -de 'gbu -le
so -wlenle' 'bhe ma ee?»

²⁰ 'Ee! 'Bhi mɛɛ bhaamale! 'Bhi 'la 'bhi -o 'bhe 'pe zii' 'bhe gbɛɛn- bhe, 'bhi -o 'ke -mela -le 'bheɛ- 'yoo- zaabo 'zi -Waanbhaa' 'le ma ɛɛ? Taa- 'tre gbɔ sɔ -a pele- -a do mi 'ɛ ni doo: «-Mele ɔkla 'bheɛ- 'ye 'ɲ ɔkla -gee' ɛɛ?»

²¹ 'Tre gbɔ do mi 'ɛ 'bhe -le 'laa -o 'ke -pɛɛ 'ɛ zan 'le ɛɛ? 'Ke -za 'la klele ɔswa -a ni -pɛɛ 'ɛ 'le, -e 'bheɛ- kle. 'Yee- -pɛɛ do 'kpɔ 'ɛ 'le, 'ke gbɔ -za -gloo do dole ɔswa -a ni, -e 'bheɛ- do; 'duɲ- 'ke gbɔ bhaamale dole ɔswa -a ni, -e 'bheɛ- do.

²² 'Bhe klegbeya 'ɛ 'yi, -Waanbhaa' -yaa -a zi 'bhii- -e -yaa' yran 'ɛ zɛɲ, 'bhe 'pegee -e -yaa -a zi 'bhii- bhaapɛɲ mu -yaa' -glooɲa' 'ɛ do. 'Bheɛ- 'duɲ-, -yaa' yran 'ɛ 'wɛɛnle- yaa bhaapɛɲ mu 'la 'kaama-, 'bheɛ- 'kee- mu ɔkpaa 'ɛdaɲma gban 'ke nipe 'le bhe, -ya zrubakpalaa' mu zi 'egbenele.

²³ 'Bheɛ- mɛɛ 'la zan mu 'yɛɛnklaaɔ -a ma, 'kee- -yaa zi 'bhii- -ya kle 'bheɛ- 'mu -yaa' 'toɓhaleɲa -gbɛɛ 'ɛ do, -e 'mu ɔkpaa 'ɛdaɲma 'bheɛ- 'toɓhaleɲa 'ɛ 'kaama-.

²⁴ 'Bhe klegbeya 'ɛ 'yi 'ezin- bhe, -koo' mu -le 'yee- -Waanbhaa' mɛɛ 'la zan mu 'siila- mu 'le; 'duɲ- yaa -koo' mu 'siile- Zuufu do -kplɛn ba, -e -koo' 'ke mu -siila 'si 'bheɛke mu 'ɛ 'mu -la ba 'ezin-.

²⁵ 'Bhii- 'yee- -Waanbhaa' 'gbu 'a ɔpia -a -lela' janwo mi Oze 'a 'sɛwɛ 'ɛ 'yi gɔɛɛ- 'la gbɛɛn- doo:

«'Si 'la yaa -yaa 'an pɛ 'le, 'ɲ nu 'bhe 'siile- 'an 'si.

'Bheɛ- 'si 'la -za 'laa -yaa sɔ 'mi ni 'elwale -sɔ,

'ɲ nu -a pele 'bhe ma 'ɲ 'yiɛnii 'la -za sɔ 'ɲ nɔ.»

²⁶ 'Bheɛ- «-Wa ɔpia -o ni yɛ 'la ɔnɔɔ doo: «'Ka 'laa -o 'an pɛ 'si 'le.»

-O nu -a pele -o ma 'bheɛ- yɛ 'ɛ ɔnɔɔ doo: «-Waanbhaa' -yɛ male a -nɛ mu.»

²⁷ 'Ezin-, -Waanbhaa' -lela' janwo mi Ezai -janwoa 'ɛglooɛ Izraɛli mu 'ɛ ba zayi' doo: «'Ali- 'ke Izraɛli mu 'ɛ -o ɔkla 'ebebele 'bhii- wɛyi- 'le ma -yɛɛntɛbhe mu gbɛɛn-, 'fɔ mɛɛ -ledo' 'la ɔbwa -o blaɛn, 'bhe -le nu gole -za 'yi.

²⁸ -Amasɔyi Mɛɛzan -Waanbhaa' -jan 'la ɔwoa, -e nu 'bheɛ- 'lesɔle 'ke -ya -leyan' -a ma blaale- 'tre 'ɛ ta -gɛ.»

²⁹ 'Yee- Ezai do 'kpɔ 'ɛ -ya ɔpia 'ezin- 'elwale gban -sɔ doo:

«'Ke 'o 'yɛɛn 'laa 'klale- Mɛɛzan -Waanbhaa' -Gloo 'ɛ ma, 'o klu laa -yaa nu bole -a nɔɔ-.

'O yaa- nu yanle 'fenfen' 'bhii- *Sodomu -wa 'ɛ ta mu 'ɛ gbɛɛn-.

'O yaa- nu klele 'bhii- *Gomɔɔ -wa mu 'ɛ ta mu 'ɛ gbɛɛn-.»

Bhaapɛɲ -ledɔɔle kle -Waanbhaa' -yɛ 'yi 'kpaleɲa -la ma -a -yi

³⁰ 'Bheɛ- 'o nu -mela pele 'ezin- 'te ɛɛ? 'Si 'bheɛke mu 'la waa -yaa -o -ledɔɔleya -glin 'zi -Waanbhaa' -yɛ 'yi, -Waanbhaa' 'mu -la ɔkla mɛɛ -ledɔɔle mu 'le 'yee- -Waanbhaa' -yɛ 'yi 'kpaleɲa -la ma -a -yi.

³¹ 'Bheɛ- Izraɛli -nɛ mu 'ɛ 'yaa- -o 'gbu kleyɛ -glin 'zi mɛɛ -ledɔɔle mu 'le *Moizi a 'Toɲ 'ɛ -klosikunle ma, 'duɲ- waa 'sɔle- 'tenle -o -yaa 'bhe 'toɲ 'ɛ 'klosikunle win 'la ma 'bhe ma.

³² -Mela ma? -Amasɔyi Izraɛli -nɛ mu 'ɛ waa -ledɔɔleya 'ɛ ziglinle 'kpaleɲa ma, -o 'kpee ma -o -yaa nu -a -sɔɔwole -o kleza -lrele' mu -la ma. 'Bheɛ- -e ɔkla 'bhii- -o gaan -saan kpoti do -la ma, 'bheɛ- -o -balaa'.

³³ 'Bhii- 'a yɔɔndeɛ -o 'yee- -Waanbhaa' a 'Sɛwɛ 'ɛ 'yi gɔɛɛ- 'la gbɛɛn- Zesu ba zayi' doo:

«-Ka 'ka 'yɛɛkpa doo, 'mi -o baa- kpoti do bo 'zi Sion -wa 'ɛ 'kpee.

-E nu klele mɛɛ 'ke mu baa- kpoti 'le.

'Bheɛ- -e nu klele 'ezin- mɛɛ 'ke mu baa- vle -saa 'le.

'Duɲ- 'ke mɛɛ 'la zan 'ɛ ɔkpaa -a -yi, -Waanbhaa' 'laa nu -yɛɛɛɛɛ 'bhe zan 'ɛ ma -titi.»

10

¹ 'Nɲ nɛɛɛɛ- mu, 'mi -o pɛ 'la zi 'ɲ zru 'ɛ 'kpen 'le, 'bheɛ- 'ɲ 'yoo- 'ɲ 'seriwo zii' -Waanbhaa' ni 'woo- 'ɲ 'siyɔɔɔ Zuufu mu 'ɛ waa -za 'la ma, 'bhe -le doo 'ke -yoo go -za 'yi.

² Wlan 'ɛ ni, 'mi 'gbu -o 'sɛɛɛɛ- kle 'kela 'le 'bhe -le doo -o -Waanbhaa' a -za 'ɛ -vavade, 'duɲ- waa -Waanbhaa' -vavadele 'ɛ kligbaanle laa -o 'yee -Waanbhaa' dole -kpɔɔɔɔ 'gbu 'ɛ ta.

³ -Amasɔyi, -Waanbhaa' bhaapɛɲ mu -ledɔɔ' -a -yɛ 'yi gɔɛɛ- 'la gbɛɛn-, waa 'bhe 'yimale. 'Bheɛ- -o -yaa' zi 'bhii- -o -ledɔɔle kle 'yee -Waanbhaa' -yɛ 'yi -o 'gbu kleza -lrele' mu 'ɛ ma. 'Bhe klegbeya 'ɛ 'yi, -Waanbhaa' bhaapɛɲ mu -ledɔɔ' gɔɛɛ- 'la gbɛɛn- -a -yɛ 'yi, waa dole 'bhe ɔla.

⁴ -Amasɔyi, Kɛɛɛ -le 'toɲ 'ɛ 'leyanyɛ 'le, 'kooko- 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'ɛ ɔkpaa 'yee- Kɛɛɛ 'yi, -Waanbhaa' 'bhe zan -ledɔɔ'.

Mɛɛ go -za 'yi 'kpaleɲa -la ma Mɛɛzan Zesu 'yi

⁵ Bhaapɛɲ -ledɔɔle sɔ klele- gɔɛɛ- 'la gbɛɛn- -Waanbhaa' -yɛ 'yi 'toɲ a pɛ fanɲan- 'ɛ 'le, Moizi 'bhe yɔɔndiaɔ, 'bheɛ- -ya ɔpia doo: «'Ke mɛɛ 'la zan 'toɲ mu 'ɛ 'yizakla, 'toɲ mu 'ɛ nu -a klele 'bheɛ- 'bhe zan bo 'bhe 'yɛ ma.»

⁶ 'Duɲ- bhaapɛɲ -ledɔɔle sɔ klele- -Waanbhaa' -yɛ 'yi 'kpaleɲa ma gɔɛɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhe zi 'ɛ 'bhe -le -gɛ doo: «'Yaa 'pele- 'ɛ 'gbu 'kpee doo: -De 'gbu 'le nu

'sanle- lafle' 'yi ee?» (Bhe 'yi -le dɔɔ 'kee ge lafle' 'yi, 'kooko- 'ya pe *Krisi ni dɔɔ -e zina- 'tre ma).

⁷ Bhe- 'yaa 'pele- 'ezin- dɔɔ: «-De 'gbu -le nu zinala 'tre 'e ɔla gbaa mu a -wa 'e ta ee?» (Bhe 'yi -le dɔɔ -o Krisi 'wlen- gale ba).

⁸ 'Dun- -Waanbhaa' a -jan 'e -mela pe -a ba zayi' ee? 'Bhe pe dɔɔ: «-Jan 'e -yoo 'e -din, -yoo 'e 'lii, 'bhe- -yoo 'e zru 'e 'yi 'ezin-» 'Bhe -jan 'e 'bhe -le 'o -Jan 'Nrale- 'la 'wo zii' mee mu 'e ni 'kaa- woo 'kpa Zesu 'yi 'bhe 'le.

⁹ 'Kee- -daa 'e 'lii, 'bhe- 'ke 'ya ɔpia mɔkpen' 'yre ma kpataakpa dɔɔ Zesu -o 'ke Meezan 'le, 'bhe- 'ke 'yee ɔkpa -a -yi -e zru 'e 'kpen 'le 'bhii- -Waanbhaa' 'yela- 'bwela gale ba, 'e nu gole -za 'yi 'bhe ma.

¹⁰ -Amasroyi 'ke mee 'la zan 'e ɔkpa Zesu 'yi -a zru 'e 'kpen 'le, 'bhe -le 'a kle 'bhe- -Waanbhaa' 'bhe zan kun 'bhii- mee -ledɔɔle 'le -a -yre 'yi; 'kee- -daa mee 'la zan -lii kpataakpa dɔɔ Zesu -o Meezan 'le, 'bhe zan go -za 'yi.

¹¹ 'Bhii- -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi gɔne- 'la gbɛn- dɔɔ: «'Ke mee 'oo mee 'la zan 'e ɔkpa -a -yi, -Waanbhaa' laa nu -yraladɔle 'bhe zan 'e ma -titi.»

¹² 'Bhela- -yile, Zuufu mu oo, Zuufu kle mu oo, -o 'kedo- 'kpɔ gole laa -o 'eke- ma. Meezan do 'kpɔ 'e 'bhe -le -o 'kpen a pe 'le; 'ke mee 'la zan mu 'kpen 'a 'siila-, -e -za 'wlan mu kle 'mu ni 'ebebele.

¹³ -Amasroyi -a yɔɔndele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi dɔɔ: «'Ke mee 'oo mee 'la zan Meezan -siila, 'bhe zan nu gole -za 'yi.»

¹⁴ 'Bhe- 'dun-, -o sɔ -a 'siile -a 'tɔ 'e ma 'nale- -a ma 'ke waa -o 'kpale- -a -yi ee? 'Bhe- -o sɔ -o 'kpale -a -yi 'nale- -a ma 'ke waa -yaa' -jan 'e 'male- ee? 'Bhe- -o sɔ -yaa' -jan 'e 'male 'nale- -a ma 'ke mee 'kedo- 'kpɔ laa 'bhe -jan 'e 'wole- -o ni?

¹⁵ 'Bhe- -o sɔ -yaa' -jan 'e 'wole 'nale- -a ma 'ke waa mee 'kedo- 'kpɔ 'winbɔle 'bhe 'wole- 'kaama-? 'Bhii- -a pele- -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi gɔne- 'la gbɛn- dɔɔ: «Mee 'la zan mu -o zan -Jan 'Nrale- 'e 'le, -o nyre nɔɔ- lele!»

¹⁶ 'Dun- mɔkpen' laa dɔle -Jan 'Nrale- 'e ɔla. 'Wlan 'e ni, -Waanbhaa' -lela' janwo mi *Ezai a ɔpia elwale gban dɔɔ: «Meezan, 'o -Jan 'Nrale- 'la ɔwoa, -de 'gbu -le 'e ɔkpa 'bhe 'yi ee?»

¹⁷ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'ke mee 'e 'trɔnkpa -Jan 'Nrale- 'e ɔla, 'bhe- mee 'kpaleya -sɔɔwo' 'bhe ma. 'Bhe -Jan 'Nrale- 'e 'bhe -le 'ke Krisi a -jan 'e 'le.

¹⁸ 'Bhe- 'dun-, 'mi -o -za do -yilrɔkpale dɔɔ: Taa- Izraeli mu 'e waa -Jan 'Nrale- 'e 'male- ee? -Wa -maa 'gbu! -Amasroyi -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi dɔɔ: «-O -weli' 'e ɔzian 'tre 'e ta yreken- ɔnɔɔ.

'Bhe- waa -jan mu 'e ɔbhwa 'drunyan 'e -daj' ma yreken- ɔnɔɔ.»

¹⁹ 'Bhe- 'mi -o -za 'bheke do 'yilrɔkpale 'ezin- dɔɔ: Taa- Izraeli mu 'e waa -a -yimale ee? -Wa -yimaa 'gbu! -Waanbhaa' -jan ɔkpa Moizi 'lii 'elwale 'pe dɔɔ:

«'Ka 'laa 'si 'la kun 'bhii- 'si kplankplan, 'mi nu -a klele 'bhe- 'ka zranwo 'bhe ba. 'Bhe- 'ka 'si 'la 'ye 'bhii- mee yikan' kle, 'mi nu 'kaa- yran 'e 'wlenle- 'bhe ma.»

²⁰ 'Bhe- -Waanbhaa' -jan ɔkpa -a -lela' janwo mi Ezai 'lii 'ke 'bhe 'a 'pele 'ezin- kpataakpa dɔɔ -Waanbhaa' pe dɔɔ:

«Mee 'la zan mu laa -yaa 'mi ziglin- 'zi, 'mu 'mi ɔya.

'Bhe- mee 'la zan mu laa -yaa -za 'kedo- -yrewo' zii' 'η ma, 'mi 'η 'gbu -zɔnna 'mu ni.»

²¹ 'Dun- -Waanbhaa' a ɔpia Izraeli mu 'e ba zayi' dɔɔ:

«'Mi 'η gbɛ 'tro zii' 'si do ba 'yi 'oo yi 'kaa -o nu 'mi ba; 'dun- waa nule.

-O 'mi 'kafawo, 'bhe- -o -wlenle' -o 'mi ma.»

11

-Waanbhaa' laa -bangole Izraeli mu 'e 'yi

¹ 'Bhe ya 'e 'yi, 'mi -o -jan 'yilrɔkpale 'te dɔɔ -Waanbhaa' 'e -bangwa -yaa' Izraeli mu 'e 'yi ee? 'Sekeseke! -Amasroyi 'mi 'gbu -o 'ke Izraeli -ne 'le, 'bhe- 'η 'yoo- 'ke Abraamu 'nranɛ- mu 'e do 'le, 'bhe- 'η da Benzame a -gbaa 'e 'lii.

² -Waanbhaa' -yaa' mee mu 'la makwan-, 'bhe- -yoo ɔkla -yaa' pe 'le 'drunyan klele -lee, yaa -a -bangole mu 'yi. -A -lela' janwo mi Eli 'bhe 'la ma janwoa -Waanbhaa' ni Izraeli mu 'e ba zayi' 'yee- -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi yre 'la ɔnɔɔ, 'ka 'laa 'bhe do ee?

³ -Ya ɔpia dɔɔ: «Meezan -Waanbhaa', -woo' 'e 'lela' janwo mu 'e ɔdia, 'bhe- -o 'yaa- 'srakagoyre mu 'e 'siela-. 'Mi do -kplen 'kpɔ -le ɔbwa, 'bhe- -woo 'η deyre -glin 'zi.»

⁴ 'Dun- -Waanbhaa' a zikpa -a ni 'nale- ee? -Waanbhaa' a ɔpia -a ni dɔɔ: «'Bhi do -kplen 'kpɔ 'laa bole. 'Mi mee 'waa 'srwaple- ɔkpa 'edanma 'η 'gbu ni. 'Mu do 'kpɔ 'laa 'mu 'kpɔ zenle waa yoBaali' 'le 'bhe- -wa gba.»

⁵ 'Bhe klegbeya do 'kpɔ 'e 'yi 'ezin-, -kɔɔ' -o 'waati 'la 'yi -zɔn -ge bhe, Izraeli mee -le sanɛ- ɔbwa ye, 'yee- -Waanbhaa' mee 'la zan mu makwan- -yaa' -lileya 'e ma 'mu -le 'bhe 'le.

⁶ -Waanbhaa' -o makwan- -yaa' -lileya -la ma; yaa 'bhe klele -o kleza -lirele' mu 'e ma. ['Kebhlaale -Waanbhaa' a -lileya 'e 'bhe 'laa -yaa nu klele -li -lileya kplankplan 'le.]

⁷ 'Bhe- 'bhe 'yi -o 'nale- ee? 'Bhe 'yi -le dɔɔ Izraeli mu 'e 'yaa- pe 'la ziglin- 'zi, waa 'bhe' sɔɔwole, 'fo -Waanbhaa' mee 'la zan

mu makwan- 'mu do -kplɛn -le 'bhe pe 'ε 'srɔɔwoa-. -E mɛɛ -vin mu 'ε 'trɔn 'yi -dwa 'egloole 'kooko- waa sɔ -jan 'yimale.

⁸ 'Bhii- -a yɔɔnde -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn- dɔɔ; «-Waanbhaa' -gblo -kpa -o nii- 'ε ta, 'kooko- waa sɔ yre ma ye-. 'Bhɛɛ- 'kooko- waa sɔ -jan 'male -o 'trɔn mu 'ε 'le. -E □kla 'bhɛɛ- gbɛɛn- 'ke 'bhe nu 'tenle- zɔn ma.»

⁹ -Bhɛngbe Davidi 'a □pia 'ezin- -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi dɔɔ:

«Bhaa -o pɛ mu 'la bhle 'eke- ba, 'mu kle 'bhii- -o 'gbu 'kun bhɛɛ 'le, 'bhe 'pegee -o 'gbu 'kun yɔɔ 'le,

'bhɛɛ- 'bhe kle -o 'gbu baa- pɛ 'le; 'bhe 'pegee 'bhe kle -o kleza -yɔɔ' 'ε ma -sra 'le.

¹⁰ Bhaa -gblo kpa -o -yre mu 'ε ta, 'bhɛɛ- waa sɔ yre ma ye-. 'Bhɛɛ- bhaa -o -kwa 'klule- bo -o ta -yɛn 'ε 'kɔɔ 'tanji.»

¹¹ 'Mi -o -jan 'yilrɔkpale 'tɛ dɔɔ: Izraeli mu 'ε gaan 'sanlawoa pɛ ma, 'bhɛɛ- -o baalawoa -za 'yɔɔ- 'yi, waa sɔ -o -lawlenle 'ezin- -li ɛɛ? 'Yooye-! 'Dun- -o -balaa' -za 'yɔɔ- 'yi, 'kooko- 'bhe kle 'si 'bhɛɛke mu goza 'le -za yi; 'bhɛɛ- 'kooko- 'ke 'bhe □kla, 'woo- Izraeli mu -o zranwo 'mu ba.

¹² 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke Izraeli mu 'ε baaza 'ε -za 'yɔɔ- 'yi, 'bhe □kla -trɔn -gbɛnɛ 'le 'drunyan 'yi mɛɛ mu 'ε ma, 'bhe 'pegee 'ke -Waanbhaa' -o mazinalawoa 'bhe □kla 'si 'bhɛɛke mu 'ε ma -trɔn -gbɛnɛ 'le 'ezin-, 'bhɛɛ- 'ke -o 'kpen 'niinaa 'bhɛɛ- -o □nwa -Waanbhaa' ba 'le ɛɛ? 'Bhe 'laa nu klele -za 'wlan -gbɛnɛ 'le 'ke 'bhe kan -za -vin mu 'ε 'kpen ta ɛɛ?

Zuufu kle mu goza -za 'yi

¹³ 'Mi -o zan -janwɔle 'ka mu Zuufu kle mu 'ε ni. -Waanbhaa' 'mi □kla Zesu a 'winbowo mi 'le Zuufu kle mu 'ε ba; 'mi 'ŋ 'gbu baa 'bhe ye 'ε 'yi.

¹⁴ 'Kooko- 'bhe klegbeya 'ε 'yi, 'ke 'bhe sɔ klele-, 'mi a pɛ winboza 'ε Zuufu kle mu 'ε ba 'bhe 'a kle 'bhɛɛ- 'an pɛ 'si mu 'ε -o zranwo 'mu ba, 'bhɛɛ- -o 'ke mu go -za 'yi.

¹⁵ -Amasroyi -Waanbhaa' 'woo- Izraeli mu 'ε 'tolawoa -a nɔɔ, 'kee- 'yee- 'gbu 'pegee 'drunyan 'yi mu 'ε 'kpale do ma. 'Bhɛɛ- 'ke -Waanbhaa' 'ε gbɛdɔ gbɛ drɛɛwoa- -woo Izraeli mu 'ε □la 'waati 'la ba, 'bhɛɛ- 'ke -yoo -kpa -o 'kpayɛ- -lwa 'ε □nɔɔ 'lɛɛ ɛɛ? 'Bhe nu klele 'bhii- gbau mu -bwele gale ba kpataakpa 'le, 'bhɛɛ -o bo -o -yre ma.

¹⁶ 'Ke -o 'bluu kpu □lwa 'ε 'bhe □naa -Waanbhaa' ni 'sraka 'le, 'bluu 'ε 'kpen kle -Waanbhaa' a pɛ 'le, 'bhɛɛ- -ya kle 'weŋ. 'Ke -o -yri do 'sɛnɛ mu 'ε □kpa 'ɛdanma -Waanbhaa' ni, -a gbɛ mu 'ε 'mu kle 'ezin- weŋ -Waanbhaa' a pɛ 'le.

¹⁷ Izraeli mu 'ε -woo 'bhii- -wa 'kpee olivi diŋ do gbɛn-, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' 'bhe gbɛ mu 'ε 'ke takaan-. 'Bhi 'la 'bhi 'laa -o 'ke Zuufu mi 'le, 'bhɛɛ- 'yoo- 'bhii- -bɔn 'yi olivi diŋ gbɛ do gbɛn-. -Waanbhaa' 'bhi -dwa -o 'yee- -wa 'kpee olivi -yri gbɛ mu 'ε takaan- yre 'la □nɔɔ 'bhe 'lii. 'Bhe 'yi, -wa 'kpee olivi diŋ 'ε 'sɛnɛ mu 'ε -yi 'la 'mi zii', 'bhe -o 'bhi 'lebo- 'zi 'ezin-.

¹⁸ 'Bhela- -yile, -Waanbhaa' olivi gbɛ □lwa mu 'la takaan-, 'bhɛɛ- -e 'bhi -dwa 'mu 'lii, 'yaa 'mu maveɛɛ. 'E sɔ 'ε 'gbu 'wasowole 'nale- -a ma ɛɛ? 'Bhɛɛ- 'ke 'yee 'wasowoa, -a 'yaango- 'bhii- 'bhi 'laa -o -yri 'sɛnɛ 'ε 'kwe 'si zii', 'dun- 'bhe -le 'bhi 'kwe 'si zii'.

¹⁹ 'E nu a pele 'tɛ dɔɔ: «-Waanbhaa' 'woo- -yri gbɛ mu 'la bhe -o takaan-, 'kooko- -e 'mi dɔ -o -yaa yre 'la □nɔɔ- 'bhe □nɔɔ.»

²⁰ 'Wlan -le 'bhe 'le! -Woo takaan- -waa' 'kpalekleya -la ma -Waanbhaa' 'yi. 'Bhɛɛ- 'bhi -o -o dɔyɛ 'ε □nɔɔ, 'ε 'kpaleya -la ma -Waanbhaa' 'yi. 'Dun- 'yaa 'ε 'gbu 'wasowole, 'bhɛɛ- -gbɛnɛ -Waanbhaa' -lɛɛ!

²¹ -Amasroyi -Waanbhaa' laa 'tolɛ- Zuufu mu 'ε ma gɔnɛ- 'la gbɛn-, 'bhe mu 'la 'mu -o 'ke olivi gbɛ -kposɔɔ mu 'gbu 'ε 'le, 'ε 'yɛkpa 'ε 'gbu ba 'elrele, 'kebhlaale yaa nu -a 'tolɛ- 'bhi ma -titi.

²² -Waanbhaa' a wlanya 'pegee -yaa' mɛɛ mu 'kitikan gbɛya -gloɔ 'ε -glin dɔɔ: Mɛɛ 'la zan mu -balaa' 'bhɛɛ- 'mu -gwa -yaa' zi 'ε ta, -e 'mu 'kitikan 'eyɔɔtɛ. 'Dun- -yoo 'ewlanle 'bhi ma, 'kee 'gbu 'dun- □bwa -yaa' wlanya 'ε 'yi; 'kebhlaale, -e nu 'bhi takanle 'ezin- 'bhii- -o -yri gbɛ takan gɔnɛ- 'la gbɛn-, 'bhɛɛ- -yee' go 'ε dɔyɛ 'ε □nɔɔ.

²³ 'Dun- 'ke Zuufu mu 'ε -gwa -waa' 'kpalekleya zi 'ε ta, -Waanbhaa' nu -o 'sɔ gbɛ drɛɛwole -o bloole- -yaa olivi diŋ 'ε ma yre 'la □nɔɔ 'elwale -sɔ 'bhe □nɔɔ. -Amasroyi 'bhe 'seŋ -o -Waanbhaa' ni 'ke 'bhe -o bloo gbɛ drɛɛwo 'ezin- olivi diŋ 'ε ma.

²⁴ 'Bhi 'la 'bhi 'laa -o 'ke Zuufu mi 'le, 'bhɛɛ- 'ke 'yoo- 'bhii- -o -yri gbɛ 'la takaan- -bɔn 'yi olivi diŋ do ma, 'bhɛɛ- -o □nwa 'ε bloole -wa 'kpee olivi diŋ -kposɔɔ do 'gbu ma; 'bhɛɛ- 'dun- 'ka 'laa -o -yri diŋ -gloɔn do 'le. 'Bhɛɛ- Zuufu mu 'ε, -woo -wa 'kpee olivi diŋ gbɛ -kposɔɔ mu 'gbu 'ε 'bhɛɛ- 'le, 'ke -wa □pia -woo bloo gbɛ drɛɛwole -o -yaa -yri diŋ 'la ma 'elwale 'bhe ma, 'bhe 'laa -o 'ke -za 'di 'le -Waanbhaa' 'kɔɔ ɛɛ?

Izraeli mu 'ε 'kpen goza -za 'yi

²⁵ 'N nɛnɛ- mu, 'ŋ 'yoo- -a zi 'bhii- 'ka gaanyi' wlan do 'lɛɛ- do, 'kooko- 'ka 'laa 'ka 'gbu kun 'bhii- -zadɔ' mɛɛ mu gbɛn-. 'Bhe gaanyi' wlan 'ε 'bhe -le dɔɔ Izraeli mu 'ε 'leɔ- laa nu 'solɛ- -o 'kpale Krisi 'yi, 'sani 'ke -Waanbhaa' Zuufu kle mu -lii yɛke- 'la

makwan- 'mu 'kpen niinaa' -Waanbhaa' ba 'elwale 'pe, 'bheε- -woo kpa a -yi.

²⁶ 'Bhe 'waati 'ε ba 'te, 'bheε- Izraeli mu 'ε 'kpen nu gole -za 'yi, 'bhii- -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε -ya □pia gone- 'la gbεen- dɔɔ:

«Mεε -Bhee Mi 'ε nu dale Sion -wa 'ε 'bheε- ta,

-e nu Zakabu 'srε mu 'ε waa -ledɔɔkleya maza mu 'ε gole -o -yi.

²⁷ *-Bhoolaya 'la 'mi nu 'bhe dɔle 'woo- 'pegee 'mi 'plerj-, 'bhe -le bhe, 'ke 'η -waa' -za 'yɔɔ- 'kwe mu 'ε -gwa -o wiij- 'waati 'la ba.»

²⁸ 'Ke -wa □sia 'woo- Izraeli mu 'ε waa dolawole -jan 'Nrale- 'ε □la 'bhe zi, -woo ye 'bhii- -Waanbhaa' -sɔɔnnii' mu; 'dunj- 'bhe □kla 'tron- le 'ka mu Zuufu kle mu 'gbu 'ε ma. 'Bheε- 'dunj-, 'ke 'wa □sia -Waanbhaa' Zuufu mu 'ε makungbeya 'ε zi, 'wa 'ye 'bhii- 'woo- Zuufu mu 'ε 'wola- -za sɔ 'tanji -Waanbhaa' ni -o -gbɔɔ mu 'ε -zayi'.

²⁹ -Amasroyi 'ke -Waanbhaa' mεε -gbaa pe 'la ba, yaa zru mabɔɔ, 'bheε- -e 'bhe pe 'ε kun 'bhe mεε 'ε 'kɔɔ. 'Bheε- -e mεε 'la zan mu -siila, yaa -a -liiwli' mabɔɔ 'mu ma -titi.

³⁰ 'Elwale -sɔ, 'ka mu -yaa -Waanbhaa' -weli' 'ε 'kafawo. 'Bheε- 'woo- Izraeli mu 'ε -o -Waanbhaa' -weli' 'la 'kafawo, 'bhe -le 'a □kla 'bheε- 'ka 'yrenklaa□ -Waanbhaa' ma -zɔn 'te.

³¹ 'Bhe klegbeya do 'ε 'yi, 'woo- mu -Waanbhaa' -weli' 'ε 'kafawo -zɔn, 'kooko- 'ka mu -yrenkla' 'ezin- -Waanbhaa' ma. 'Dunj- 'ka mu -yrenklaa□ -Waanbhaa' ma gone- 'la gbεen-, 'woo- mu -yren nu 'klale- -a ma 'bheε- gbεen- 'ezin-.

³² -Amasroyi -Waanbhaa' bhaaplenj mu 'kpen □kla -a 'kafawo mu 'le, 'kooko- -o 'kpen 'yrenkla- -a ma 'ezin-.

-Waanbhaa' a gbilaanya -gbene

³³ 'Ee! Wlan 'ε ni, -Waanbhaa' a pezanya 'ε 'pegee -yaa' zadoleya, 'bheε- yaa -za -yaangole 'ε -dan' 'laa -o 'mu ma! -Yaa' -za ledulagbeya 'ε 'bhe -o 'egbenele 'ke 'bhe kan bhaaplenj a -zadoleya 'ε ta. 'Bheε- -yaa' zi mu 'ε 'yimale la bhaaplenj ta.

³⁴ 'Bhii- -a yɔɔndeε -o 'yee- -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi gone- 'la gbεen- dɔɔ:

«De 'gbu -le Meezan -Waanbhaa' 'kpeejan- 'ε dɔ εε?

'Bheε- -de 'gbu -le sɔ klele- -a -lia mi 'le εε?

³⁵ -De 'gbu -le pe □naa 'yee- -Waanbhaa' ni 'elwale 'pe εε,

'bheε- 'ke 'bhe kle 'bhii- 'bhe zan a ca 'le -a ma εε?»

³⁶ Mεε 'kedo- 'kpo! -Amasroyi pe 'kpen da 'yela- ba, 'bheε- pe 'kpen -o 'bhe 'yre ma 'yela- -sroyi', 'bheε- 'yele- a pe -le pe 'kpen 'le. Bhaa 'tɔbhɔleya bo 'yee- -Waanbhaa' ni yikpensee ta! Amini.

ZESU 'YI MU 'ε 'TAAWOGBEYA

12

'Taawogbeya dree -Waanbhaa' zi

¹ 'Ŋ neene- mu, -kɔɔ' 'yrenklalawoa -Waanbhaa' ma 'egbenele bhe, 'mi -sromabɔ 'ka ni dɔɔ -ka 'ka 'gbu 'na -Waanbhaa' ni 'bhii- 'sraka gope -yremale mu, 'ke 'ka bo 'edanma -a ni 'wenj, 'bheε- 'ka sɔ -a ni. 'Ke 'ka 'bhe □kla, 'bhe -le nu klele -a gba gbeya wlan 'ε 'le.

² 'Kaa- 'taawogbeya 'ε yaa klele 'bhii- 'drunyan 'lee- 'yi mu 'ε -waa' pe 'ε gbεen-. 'Dunj- -kaa 'to 'ke -Waanbhaa' 'ka mabɔɔ, 'bheε- -e 'kpeeledangbeya dree na 'ka ni. 'Ke 'bhe □kla, -Waanbhaa' zru maza 'ε, 'bhe 'pegee -za 'wlan 'ε, 'bheε- -za 'la 'bhe sɔ -a ni, 'bhe 'pegee -za 'la 'bhe 'lepale -o, 'ka nu 'mu dɔle.

³ -Waanbhaa' 'senj 'la □naa 'mi ni -yaa' -lileya 'ε 'yi 'η ma 'bhe 'sroyi, 'mi -o 'ka □lia zii' 'ke 'an pe 'ka 'kpen do do ni dɔɔ 'ka 'laa 'ka 'gbu 'yele- mεε gbalaan 'le 'ke 'bhe kan -a -dan' ta. Dɔɔn' maveleya zru -le kle 'ka 'kpen do do 'yi. -Waanbhaa' 'senj yeke- 'la □naa 'ka ni, 'kaa- 'kpaleya 'ε 'sroyi -a -yi, -ka 'bheε- wlata za kle.

⁴ 'Bhii- bhaaplenj 'fle 'ε -yoo do gone- 'la gbεen-, 'bheε- -a dɔpe mu 'ε -woo 'ebebele; 'bheε- 'mu 'kpen do do woye 'ε gole -o 'eke- ma gone- 'la gbεen-.

⁵ 'Bhe klegbeya do 'ε 'yi, -kɔɔ' mu Zesu 'yi mu 'ε, -kɔɔ' -o 'ebebele; 'dunj- -kɔɔ' 'kpale- 'la -yoo do ma *Krisi 'yi, -kɔɔ' -o 'bhii- mεε do. -Kɔɔ' blɔɔle -o 'eke- ma do do 'bhii- mεε dɔpe mu 'ε blɔɔle -o 'eke- ma gone- 'la gbεen-.

⁶ -Waanbhaa' □lia -kɔɔ' ma, 'bheε- -e 'senj mu □naa -kɔɔ' 'kpen do do ni, 'bhe 'senj mu 'ε gole -o 'eke- ma. -Ya -lelajanwole 'senj □naa mεε 'la zan ni, 'bhe zan 'ε 'kpale- -o -Waanbhaa' 'yi gone- 'la gbεen-, 'bhe 'bhe 'senj 'ε wlata za kle.

⁷ 'Ke -Waanbhaa' 'senj □naa mεε 'la zan ni 'ke 'bhe yewo 'bhe -vin mu 'ε ni, 'bhe zan 'bhe ye 'ε 'wo. 'Kee- mεε daan 'senj □naa 'kela ni, 'bhe zan mεε mu daan.

⁸ 'Kee- 'senj □naa mεε 'la zan ni 'kaa 'bhe zruwla mεε mu 'kpee, 'bhe zan bo 'bhe klele ma. 'Kee- 'senj □naa 'kela ni 'kaa 'bhe bhɔ mεε mu ba 'bhe 'kɔɔpe- mu 'le, 'bhe zan 'ε gbε ta kle taataa. 'Kee- 'senj □naa mεε 'la zan ni 'kaa 'bhe kle mεε mu -ledɔɔ' mi 'le, 'bhe zan 'bhe ye 'ε 'wo 'bhe 'nii- 'ε 'kpen 'le. 'Kee- 'senj □naa 'kela ni 'kaa 'bhe 'bhɔ -yren ma mεε mu ba, 'bhe zan 'bhe kle 'bhe zrukpaalele.

Zesu 'yi mu a 'taawoza 'soniya 'le -o zru 'yi

⁹ 'Kaa 'eke- ba 'soniya 'e, 'bhe 'laa klele mɛɛ -yɾɛkooza klele 'le. -Za 'la 'bhe 'laa lele 'bhe klele vɛnsi 'ka yin 'lii, 'bheɛ- 'ka bɔɔle bo -za 'wlan klele ma.

¹⁰ 'Ka -za sɔ 'kpen 'ni 'bhii- nɛɛnɛ- ma do mu. 'Bheɛ- 'ka 'kpen do do -gasikpa 'eke- lɛɛ 'eke- -vavadelele 'tanjii.

¹¹ 'Ka 'laa Irwawolɛ, 'duɲ- -ka yewo 'egɔɔle. -Ka yewo Mɛɛzan ni 'ka 'nii- 'e 'kpen 'le.

¹² 'Ka zrukpaale kle 'ka 'yrikpale 'la -yoo -Waanbhaa' ta 'bhe -zayi'. -Ka -yɾɛn 'yikun 'ka zrukpaale 'le, 'bheɛ- 'ka bɔɔle bo 'ka 'seriwole ma.

¹³ -Ka bhɔ 'ka nɛɛnɛ- Zesu 'yi mu 'e ba. 'Bheɛ- mɛɛ 'la zan mu nu 'ka ba, -ka 'mu 'cie 'si 'elrele.

¹⁴ Mɛɛ 'la zan mu -o -yɾɛnkpa' zii' 'ka ta, -ka 'dumawo 'bhe zan mu 'e ni. -Kaa pe -Waanbhaa' ni dɔɔ 'bhe -o -dɔɔbo', 'duɲ- 'ka 'laa bhaa -yɔɔle' -o ma.

¹⁵ 'Ke mɛɛ 'la zan mu zrukpaale -o, 'ka mu 'pegee 'bhe zan mu zrukpaale kle 'eke- zi. 'Ke 'ke mu la 'mu -o wisi' zii', 'ka 'pegee 'mu wisi' 'eke- zi.

¹⁶ -Ka bo 'eke- 'yi 'edɔɔle. 'Ka 'laa 'ka 'gbu magbaandele 'eke- ma, 'duɲ- 'ka zru bhɔ mɛɛ mazinaza -la zi. 'Ka 'laa 'ka 'gbu 'kunle- -zadɔ' mu 'le.

¹⁷ 'Ke mɛɛ -za 'yɔɔ- ɲkla 'ka ni, 'ka 'laa 'bhe -zigole 'bhe zan ma 'ke -za 'yɔɔ- 'le. -Ka dɔ klen 'ke 'ka -za 'wlan -la kleyre glin mɔkpen' yɾɛ ma.

¹⁸ 'Ke 'bhe sɔ klele-, 'ke -a -dango' 'ka mu -la ma, 'ka 'pegee mɛɛ mu 'e 'kpen bo yilabla 'yi 'eke- 'yi.

¹⁹ 'N 'yienii mu, 'ke mɛɛ do -za 'yɔɔ- ɲkla 'ka ni, 'ka 'laa 'bhe -zigoyɾɛ -glinle' 'bhe zan 'e ma. -Ka 'kaa- -za -zigole 'e 'to -Waanbhaa' 'kɔɔ. -Amasɾoyi -a yɔɔndeɛ -o -yaa' 'Sewe 'e 'yi dɔɔ: «'Mi Mɛɛzan -Waanbhaa' pe dɔɔ 'mi -le nu 'kaa- -za mu 'e -zigole, 'mi 'gbu -le nu -waa' -za 'yɔɔ- mu 'e 'wlata- -sra 'nale- -o ni.»

²⁰ 'Bheɛ- -a yɔɔndeɛ -o 'yee- -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi 'ezin- dɔɔ: «'Ke gbɔn -o 'e 'sɔɔnnii 'e dɛ 'zi, pebhle na -a ni. 'Ke -yi 'mi -lrɔ -o -a ma, mi yi na -a ni. 'Kee- 'bhe ɲkla 'bhe gbɛɛn- bhe, -e nu klele 'bhii- 'yoo- yɾala' gbo -la dɔ 'zi -a wiɲ- 'bhe klegbeya 'e gbɛɛn- bhe.»

²¹ 'Yaa klele 'ke -za 'yɔɔ- 'senɔgo- 'kee 'le. 'Duɲ- dɔ klen 'kee- -za 'wlan kle 'bheɛ- 'e 'senɔgo- 'ke -za 'yɔɔ- 'le.

13

Zesu 'yi mu ɲgblo 'kpaaza- -o ta mɛɛ gbɛɛn mu 'e ɲla

¹ Mɛɛ 'oo mɛɛ, 'bhe 'bhe ɲgblo 'kpala 'bhe ta mɛɛ gbɛɛn mu 'e ɲla. -Amasɾoyi gbɛɛn mu 'kpen da -Waanbhaa' -la ba. Mɛɛ

gbɛɛn mu 'la 'kpaale- -o bhaapɛɲ mu 'e 'wiɲ-, 'mu da -Waanbhaa' -la ba.

² 'Bhela- -zayile, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -wlenna -a ta mɛɛ gbɛɛn 'e ma, 'bhe zan -wlenna- -Waanbhaa' a mɛɛ 'kpagbeya 'e 'bheɛ- ma. 'Bheɛ- 'ke mɛɛ 'la zan mu -o -banɔgo' -Waanbhaa' a mɛɛ 'kpagbeya 'e 'yi, 'bhe zan mu -Waanbhaa' a -kpan 'e baa- yɾɛ -la -glin 'zi -o 'gbu ta 'bhe gbɛɛn- bhe.

³ 'Wlan 'e ni, 'ke 'bhi' 'la -za 'wlan kle, mɛɛ gbɛɛn mu laa -o 'ke -gbɛɛn pe 'le 'bhi' 'kɔɔ; 'duɲ- 'ke 'bhi' 'la -za 'yɔɔ- kle, 'bhi- le gbɛɛn mɛɛ gbɛɛn mu 'e -lɛɛ. 'Yoo- -a zi 'bhii- 'yaa -gbɛɛnle' 'e ta mɛɛ gbɛɛn 'e 'lɛɛ ɛɛ? 'Bhe 'yi, -za 'wlan kle, 'bheɛ- 'woo- mɛɛ gbɛɛn mu 'e -o nu 'e 'to wlan peɛ.

⁴ -Amasɾoyi mɛɛ gbɛɛn mu 'e -woo yewo 'zi -Waanbhaa' ni 'bhi' 'gbu -la -nrayiza 'yi. 'Duɲ- 'ke 'yoo- -za 'yɔɔ- kle 'zi, gbɛɛn -o -lɛɛ. -Amasɾoyi 'senɔ 'la 'bhe -o 'kɔɔ, 'bhe 'laa -o -o 'kɔɔ bhaama; 'bhe -o 'kɔɔ mɛɛ 'krowo zayi' -za 'yɔɔ- kle ma. -Woo yewo 'zi -Waanbhaa' -la ni; -o -yaa' yɾan 'e zɾɔn mɛɛ 'la zan -o -za 'yɔɔ- kle 'zi 'bhe zan 'e ni -a 'krowolele.

⁵ 'Bhela- -zayile, 'bhe -o 'ke -za 'lrele- 'le 'ke 'ka 'ka ɲgblo 'kpala mɛɛ gbɛɛn mu 'e ɲla. 'Ka 'laa 'bhe klele dɾɔɲ, 'kooko- -Waanbhaa' a yɾan laa ten 'ka ma. 'Duɲ- 'ka 'ka ɲgblo 'kpala -o ɲla, -amasɾoyi 'ka 'gbu 'a dɔ 'ka 'nii- 'yi 'bhii- -za 'lrele- 'le 'kele-.

⁶ 'Bhela- -zayile 'ezin-, 'ka 'nisra mu 'e gbawo. -Amasɾoyi mɛɛ gbɛɛn mu 'la -woo 'bhe ye 'e 'wo zii', -Waanbhaa' -le -o ɲbwa 'bhe ye 'e ta, 'kaa -wa wo 'elrele 'ke -wa -leyan' -a ma.

⁷ 'Kela 'bhe -o 'ka 'kpen do do gbawope, -ka 'bheɛ- kle: -Ka 'nisra -gɔɔn 'e 'kpen gbawo 'ka sɔ -o gbawole mɛɛ 'la zan mu ni 'mu -la 'kɔɔ. -Ka -gbɛɛn mɛɛ 'la zan -o 'ke -gbɛɛnpe' 'le 'bhe 'lɛɛ; mɛɛ 'la zan -o 'ke -gasikpa pe 'le, -ka -gasikpa 'bhe zan 'e 'lɛɛ.

Taawole 'soniya a pe zi 'e ta

⁸ 'N nɛɛnɛ- mu, 'ke yaa 'e go 'ka -za 'sole 'eke- ni 'e 'bhe ba, mɛɛ -bheɛke' do 'kpo a ca laa klele 'ka ma -titi. -Amasɾoyi 'ke mɛɛ -za sɔ mɛɛ 'la zan ni, 'bhe zan -Waanbhaa' a 'toɲ mu 'e 'kɔɔsikun 'ke -ya -leyan' -a ma 'bhe gbɛɛn- bhe.

⁹ 'Wlan 'e ni, Moizi a 'Toɲ mu 'la -wa pe dɔɔ: «'Yaa -yanbhɔɔya klele, 'yaa mɛɛ dɛle, 'yaa -faanwole, 'e 'yɾɛ 'laa 'bhɔle- mɛɛ 'kɔɔ pe zi.» 'Bhe 'pegee 'toɲ -vin mu 'e 'kpen 'lɛwla -jangɔ' do 'kpo' 'e 'bhe -le -ge dɔɔ: «'E -vindo' mi -za sɔ 'e ni 'bhii- 'e -za sɔ 'e 'gbu ni gɔɔn- 'la gbɛɛn-.»

¹⁰ 'Kee -vindo' mi -za sɔ 'e ni, yaa -za 'yɔɔ- 'kedo- 'kpo kle -a ni. 'Ke mɛɛ mu -za sɔ mɛɛ

'la zan ni, 'bhe zan -Waanbhaa' a 'toj mu 'e 'klosikun 'ke -ya -leyan' -a ma.

-Koo' 'ploo- 'gblo 'yi -za 'yoo- mu klele ma

11 -Ka 'bhe -jan mu 'la bhe 'mu 'kun 'elrele, -amasroyi 'waati 'la [b]hwa -zon -ge, 'ka 'gbu 'bhe 'waati 'e do. 'Ka bwe 'waati 'e [b]hwa 'kaa- yi 'e pla, -amasroyi -Waanbhaa' nu -koo' gole -za 'yi yi 'la 'le 'bhe yi 'e [b]hwa gban -wa -din, yaa -o -li 'egboonle -koo' ma, 'bhii- -e -yaa -koo' ma gone- 'la gbéen- -koo' 'kpale- 'e zisan' bhla 'e zi Krisi 'yi.

12 -Bi 'e [b]hwa gban 'egboonle, 'bhe- too -o zan 'klinle-. -O kleza mu 'la kle -gblo 'yi, -koo' 'ploo- 'mu ma; 'bhe- -koo' 'tebhile ba gwledanpe mu 'kla -koo' ta.

13 -Koo' 'taawogbeya 'e bakanle kle 'bhii- mee 'la zan mu -o 'taawo zii' -yrekpaa' -o 'taawogbeya 'e -yoo gone- 'la gbéen-. -Koo' -koo' 'gbu 'klosikun 'elrele, -koo' 'laa -koo' 'taakpale pebhle -gbene -gbene bhlele zi, 'bhe 'pegee -ween 'mile- zi. -Koo' -koo' 'gbu 'klosikun -yralado maza mu 'flen oo, -yanbhooza za mu oo, gwledanle 'pegee zranwole, 'mu 'kpen ma.

14 'Ka -si dree 'la 'sroowa [] Meezan Zesu Krisi 'sroyi, -ka 'bhe 'kla 'ka ta 'bhii- 'ka -baape' 'le. 'Ka 'laa 'tole- 'ke 'ka bo 'taawole ma 'ka 'gbu zru maza 'e ta, 'ke 'ka 'ka 'gbu zrubho maza mu kle.

14

-Ka 'ka gbodo 'eke- -la

1 'Nj neene- mu, 'ka ba mee 'la zan 'kpa- leya 'e -Waanbhaa' 'yi 'bhe 'laa -o 'egloole, -ka 'bhe zan 'kun 'elrele. 'Ke -yaa' pe 'kpeejan- 'e gole -o 'kaa- pe mu 'e ma, 'ka 'laa 'a 'tople 'bhe -zayi'.

2 Mee 'ke 'kpee ma, pebhle 'tole- pebhle, 'bhe -o 'ke bhlepe 'le. 'Dun- mee -bhheke' 'la 'kpaleya 'e -Waanbhaa' 'yi, 'bhe 'laa -o 'egloole, 'bhe a pebhle -dan' -le 'ke -zienbhe' mu 'te -la -le.

3 'Ke mee 'la zan pebhle 'tole- pebhle 'bhe bhle, 'bhe zan laa mee 'la zan laa pebhle 'kpen bhle 'bhe mavale; 'dun- mee 'la zan laa pebhle 'tole- pebhle 'bhe bhle, 'bhe zan laa mee 'la zan pebhle 'kpen bhle 'bhe 'kitikanle. -Amasroyi -Waanbhaa' 'e gbodwa- a []la 'ezin-.

4 -Dele 'bhi 'le 'bhe- 'yoo- mee -bhheke' a yewone 'e 'kitikan zii' ee? 'Ke -a dulale [b]wa 'egloole oo, 'kee- -balaa' oo, 'bhi a -me pe za -le 'bhe 'yi ee? -A zan a -za -le 'bhe 'le. 'Dun- -a dulale nu bole 'egloole, -amasroyi 'bhe 'senj -o Meezan ni 'ke 'bhe 'a do 'egloole.

5 Mee 'ke 'kpee ma, yi mu 'e 'ke mu gbalaan -yiya' -a 'ke mu ni, 'bhe- 'dun- mee -bhheke' -yre 'yi, 'woo- yi mu 'e 'kpen -o do.

'Ka 'kpen do do 'kpale- kle -za yeke- 'la -yoo 'a 'kpee 'bhe- 'yi.

6 'Ke mee 'la zan yi mu 'e ye 'bhii- -o gbalaanya 'e gole 'eke- ma, 'bhe zan Meezan -ledo' -a ma 'bhe klegbeya 'e gbéen-. 'Bhe- 'ke mee 'la zan pebhle 'kpen bhle, 'bhe zan Meezan -ledo' -a ma 'bhe- gbéen-; -amasroyi -e -Waanbhaa' 'pubo- -yaa' pebhle 'e ma. 'Bhe- 'ke mee 'la zan laa pebhle 'kpen bhle, 'bhe zan Meezan -ledo' -a ma; -amasroyi -e -Waanbhaa' 'pubo- 'ezin- 'bhe ma.

7 Wlan 'e ni, -koo' 'kedo- 'kpo 'laa -o -koo' 'yre ma 'tre ta -ge -koo' 'gbu ni, 'bhe- -koo' 'kedo- 'kpo 'laa ga 'bhe 'gbu ni.

8 'Ke -koo' -o -koo' 'yre ma, -koo' -o -koo' 'yre ma Meezan -la ni; 'bhe- 'ke -koo' -gaa, -koo' -gaa Meezan -la ni 'ezin-. 'Bhe 'yi bhe, 'ke -koo' -o -koo' 'yre ma oo, 'ke -koo' -gaa oo, -koo -o Meezan -a pe 'le.

9 -Amasroyi Krisi -gaa, 'bhe- -e -bwela gale ba, 'kooko- -e kle gbaa mu 'pegee mee -yre male mu a Meezan 'le.

10 -Mele -kla 'bhe- 'bhi -o 'e neene- 'e 'kitikan zii' ee? 'Bhe- -mele -kla 'bhe- 'bhi 'e neene- 'e mavee-? 'Yaa 'yaango- 'bhii- -koo' 'kpen do do nu gele -Waanbhaa' a -klu ta -koo' 'kpen 'kitikan zayi' ee?

11 -Amasroyi -a yoondele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi doo:

«Mi Meezan pe doo: 'Nj 'yoo- 'n 'yre ma, bhaaplenj mu 'kpen nu nule -o 'kpo zenle 'mi 'lee,

'bhe- -o 'kpen nu 'mi 'tohhole.»

12 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -koo' 'kpen do do nu gele -koo' 'kpen do do kleza 'e 'yipele 'bhe 'gbu 'koo -Waanbhaa' ni.

-Koo' 'laa klele -koo' neene- baa- pe 'le -za 'yoo- yi

13 -Koo' 'ploo- 'eke- 'kitikanle ma. 'Bhe- 'dun- -ka do klen 'ke 'ka 'laa -za 'kedo- 'kpo kle 'ke 'bhe so klele- 'ka neene- 'e gaan 'sanpe- 'le, 'bhe- 'kee- kle -a baa- pe 'le -za 'yoo- 'yi.

14 'Mi 'pegee Meezan Zesu a 'kpaledo- maya 'e 'yi, 'mi 'a 'yaango- 'bhe- 'mi 'gbu 'kpale- -o -a -yi 'bhii- pe 'kpen -o 'wenj 'bhe 'gbu 'yi. 'Ke mee 'la zan 'kpee ma, pe 'ke 'laa -o 'wenj, 'bhe pe 'e yaa -o 'wenj 'bhe zan 'e 'bhe- -yre 'yi.

15 'Ke 'bhi 'e neene- do zrubatedo pebhle do -zayi', 'yaa -o 'taawo zii' 'soniya a pe zi 'e ta. Krisi -gaa 'yee- 'e neene- 'la ni, 'yaa 'tole- 'bhe- 'yaa- pebhle 'e -zayi' -e kle ni pe 'le.

16 'Ke pebhle 'ke lele 'ka mu -yre 'yi; 'dun- 'ke 'kaa 'yaango- 'bhii- 'ke 'kaa [b]hla, -o nu 'ka 'to 'yoo- pele 'bhe -zayi', 'bhe bhla 'e ba, 'ka 'laa 'bhlele-.

17 -Amasroyi *-Waanbhaa' a -bh- lengbeya 'e -danj' 'laa 'ke pebhle 'pegee

mipe do -kplen 'le. 'Dun- -Waanbhaa' a -bhleḅbeya 'e 'bhe -le 'ke -leḅḅoleya 'pegee yilabla, 'bhe- zrukpa' la *Lii 'Wen 'e 'mu na mεε ni, 'mu -la -le.

¹⁸ 'Ke mεε 'la zan yewo Krisi ni 'bhe klegbeya 'e gbεen- bhe, 'bhe zan -za so -Waanbhaa' ni, 'bhe- bhaapleḅ mu 'a 'to wlan pe 'ezin-.

¹⁹ 'Bhe 'yi, 'ḅ nεene- mu, 'kela 'bhe -o yilabla ma zi 'le, 'bhe- 'ke -koo' so fanḅandole 'eke- ta 'bhe 'le -kooa' 'kpaleya 'e 'yi, -koo' 'bhe- ziglin-.

²⁰ -Waanbhaa' yelawoa 'e nεene- 'e zru 'yi, 'bhi 'laa 'bhe ye -lrele- 'e 'siele- pebble dḅoḅ do -la -zayi'. Wlan 'e ni, pebble 'kpen lele; 'dun- 'ke a bhleza 'e 'ḅkla 'e nεene- baa- pe 'le -za 'yoo- 'yi, 'bhe 'laa lele.

²¹ 'Kela 'bhe -o -za 'lrele- 'le, 'bhe -le doo 'yaa wi bhlele 'bhe 'pegee 'yaa bole -dḅoo 'mile- ma, 'bhe- 'kee plo- za 'oo -za 'la 'bhe -o 'ke 'e nεene- baa- pe 'le -za 'yoo- 'yi, 'bhe ma.

²² 'E 'kpale- -o -za yeke- 'la 'yi 'e 'gbu 'kpee, -a 'to 'ke 'bhe bo 'bhi do -kplen 'kpee -Waanbhaa' -yre 'ḅla. 'Bhe- 'ke mεε do laa -o -la 'zi -a 'gbu ta -a kleza do 'yi, 'bhe zan a pe -yinra'!

²³ 'Dun- 'ke mεε do -o pe do bhle 'zi, 'bhe- 'ke -a zru -o ple 'bhe pebble 'e ma, 'bhe zan -Waanbhaa' a -kpan -la baa- 'zi -a 'gbu ta 'bhe klegbeya 'e gbεen- bhe. -Amasroyi -e -za 'la kle 'zi, -a 'kpale- laa -o -a -yi 'bhii- 'bhe so -Waanbhaa' ni. 'Ke 'yoo- -za 'oo -za 'la kle, 'bhe- 'kee 'kpale- laa -o -a -yi 'bhii- 'e kleza 'e so -Waanbhaa' ni, -za 'yoo- -le 'bhe 'le.

15

-Koo' 'bho 'eke- ba -kooa' 'kpaleya zi 'e ta

¹ -Koo' mu 'la -koo' -o 'egloole -kooa' 'kpaleya 'e 'yi *Krisi 'yi, -koo' do -a -la 'ke -koo' bho mεε 'la zan mu laa -o 'egloole 'mu 'kpaleya 'e 'yi Krisi 'yi 'mu ba. -Koo' 'laa bole -koo' 'gbu 'nrayiza klele ma.

² -Koo' 'kpen do do -za 'la 'bhe so -koo' -vindo' mi ni, -koo' 'bhe- kle 'bhe ni, 'bhe 'gbu 'nrayiza 'yi; 'kooko- 'bhe a 'kpaleya 'e baan' kla 'bhe ba.

³ -Amasroyi Krisi 'laa bole -a 'gbu 'nrayiza klele ma. 'Dun- 'bhii- -a yoondele -o gōne- 'la gbεen- -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi doo: «Mεε mu 'e -o 'bhi -Waanbhaa' -la -zwanwoa, -o 'bhe -zwanwo' mu 'e 'ḅwoa 'mi -la ma bhe.»

⁴ 'Bhe- 'dun-, -o -jan mu 'la 'kpen 'ḅwoa -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi 'elwaleta -so, -o 'mu 'kpen 'ḅwoa -koo' mu -la daan zayi'. 'Bhe -jan mu zrubakpa na -koo' ni, 'bhe- -o 'fuudo- -koo' ta; 'kooko- -koo' 'yrikpale bo -Waanbhaa' ta.

⁵ -Waanbhaa' 'la zrubakpa na mεε ni, 'bhe- -e 'fuudo- mεε ta, bhaa 'bhe 'a kle 'bhe- 'ka 'pegee 'ka -vin mu 'e 'kpale- kle do ma, 'bhii- Zesu Krisi 'a 'ḅkla gōne- 'la gbεen-.

⁶ 'Ke 'bhe 'ḅkla, 'ka 'kpen zru nu klele do, 'bhe- 'ka nu -kooa' Mεezan Zesu Krisi De -Waanbhaa' magbaandele 'ka 'weli- do 'kpo 'le.

Zesu Krisi 'ḅnwa 'si mu 'kpen -la -zayi'

⁷ 'Bhela- -zayile, -ka 'eke- 'kun 'elrele 'bhii- *Krisi 'ka mu 'ḅkwan 'elrele gōne- 'la gbεen-, 'kooko- 'bhe kle -Waanbhaa' 'tobhoyre 'le.

⁸ Wlan 'e ni, 'mi pe 'ka ni doo Krisi 'ḅnwa klele -Waanbhaa' a yewone 'le Zuufu mu 'e ba; 'kooko- 'yee- -Waanbhaa' a 'liiwli- 'ḅnaa -za mu 'la kleza ta -koo' -gboo mu 'e ni, -e 'mu 'leso-. 'Bhe- 'kooko- 'bhe klegbeya 'e 'yi, -ya zḅon -koo' ni 'bhii- 'yee- -Waanbhaa' zru -o do.

⁹ Krisi 'ḅnwa 'ezin-, 'kooko- Zuufu kle mu 'e 'mu -Waanbhaa' 'tobho-, -amasroyi -e mεε -yrenkla'; 'bhii- -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi gōne- 'la gbεen- doo:

«*Bhela- -zayile, 'mi nu 'e 'tobhole 'si 'bheeke mu 'e 'pleḅ;*

'bhe- 'mi nu 'e 'tobho ma 'sro mu 'kpale-»

¹⁰ -A pele -o 'ezin- -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi doo:

«*Ka mu 'si 'bheeke mu 'e, -Waanbhaa' 'si 'la makwan-, 'ka mu 'pegee 'bhe 'si 'e 'ka zrukpaale kle 'eke- 'yi!»*

¹¹ 'Bhe- -a yoondele -o 'ezin- 'yaa- 'Sewe 'e 'yi doo:

«*Ka mu 'si 'bheeke mu 'e, -ka Mεezan 'tobho;*

'bhe- 'si mu 'e 'kpen, -kaa 'tobho ma 'sro mu 'kpa!»

¹² -Waanbhaa' -lela' janwo mi Ezai 'a 'ḅpia 'ezin- doo:

«**Yese 'sre mu 'e do nu nule,*

'bhe nu yaale 'si mu 'e 'kpen 'wiin-,

'Bhe- 'si 'bheeke mu 'e 'yri nu bole 'bhela- ta.»

¹³ -Waanbhaa' 'la -yoo -koo' 'yrikpale kli 'le, bhaa -e 'ka zru 'e pa 'ke zrukpa' 'kpen 'pegee yilabla 'kpen 'le 'ka 'kpale- 'la -yoo -a -yi 'bhe 'sroyi; 'kooko- 'ka -o 'ka 'yri 'la 'kpa zii' -a ta bhe, 'ka 'yrikpaleya 'e baan' kla a ba Lii 'Wen 'e -glooya' a 'le.

Polu -o -yaa' yewogbeya 'e 'yipe zii'

¹⁴ 'ḅ nεene- mu, 'mi 'gbu 'kpale- -o -a -yi 'bhii- wlanya -gbene 'la -yoo 'ka 'yi, 'bhe- -zadoleya -gloon 'la -yoo 'ka 'yi bhe, 'ka so 'eke- 'kpeelekanle.

¹⁵ 'Bhe- 'dun-, 'mi 'ḅ 'yri ma -dwa 'egloole 'an -janwo' gbeya 'e ma 'ka ni 'yee- 'sewe 'le- 'yi yri 'ke 'ḅnoo, 'kooko- 'ka -za 'ḅlwa mu 'la -daanna 'mu do 'ka 'kpee 'ezin-.

'Mi 'bhe □kla 'bhe gbēen- bhe, -Waanbhaa' -lilawoa 'mi ma 'bhe -la -zayi';

¹⁶ 'kooko- 'mi kle Zesu Krisi a yewone 'le Zuufu kle mu 'e ba. 'Mi 'η 'gbu □naa ye 'la ni, 'mi -o 'bhēē- 'wo zii' -yaa' -Jan 'Nrāle- 'e 'wolele. 'Kooko- Zuufu kle mu 'e kle 'bhii- 'sraka 'la so -Waanbhaa' zru ni, 'bhēē- 'kee- 'bhe kle 'wej Lii 'Wen a -glooya' 'e 'le.

¹⁷ 'Bhēla- -zayile, 'mi -o ye 'la 'wo zii' -Waanbhaa' ni, 'η so 'η -baale' 'bhe 'yi, 'mi 'pegee Zesu Krisi a 'kpaledomaya' 'e 'yi.

¹⁸ -Amasroyi, 'bhe 'laa so dole- 'mi 'kpee 'ke 'η -jan 'kedo- 'kpo wo, 'ke yaa 'e go Krisi -za 'la □kla 'bhe ba. 'Yele- yewoa □ 'mi gbe zi, 'bhēē- -ya □kla 'ke Zuufu kle mu 'e so dole- -a -la 'ke -o 'taawo -Waanbhaa' -weli' 'e ta. -E 'bhe □kla 'mi 'wojan- mu 'e 'pegee 'mi kleza mu 'e fangan- 'e 'bhēē- 'le,

¹⁹ 'bhe 'pegee -glooya ma -toomasie mu 'pegee 'sole- maza mu 'le, 'bhēē- Lii 'Wen 'e -glooya' a 'le. 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'mi Krisi a -Jan 'Nrāle- 'e □woa 'ke 'an 'leyan- 'a ma, 'ke 'an san Zeruzalemu, 'ke 'η ge -a kpema -wa mu 'e ta, 'bhēē- 'ke 'η nu 'tēnlē- liri 'kleen' 'e ma.

²⁰ 'Dun- 'η zru maza -bhēeke' 'laa -yaa 'bhe blaan, 'ke yaa 'e go 'ke 'η ge -Jan 'Nrāle- 'e 'wole- mēē mu 'e ni yre 'oo yre 'la waa Krisi 'to 'e 'male- -lido' 'bhe □noo 'bhe ba; 'kooko- mēē -bhēeke' mu 'fe 'la gaan □bwa, 'mi 'laa 'an pe 'fegwle- 'e do 'bhe ta.

²¹ 'Dun-, -e □kla 'bhii- -a yoondele -o -Waanbhaa' a 'Sewe' 'e 'yi gone- 'la gbēen- doo:

«Waa -a 'to 'e 'kanle- mēē 'la zan mu ni, 'mu -le nu -a yele;

'bhēē- mēē 'la zan mu laa -yaa' -jan 'e 'male-, 'mu -le nu -a dole.»

Polu -o Romu -wa 'e ta geza 'e 'wo zii'

²² 'Bhe 'yi bhe, ye mu 'la bhe, 'mu -le 'ka ba geza 'e 'saawoa- 'η 'koo gaan -bebe 'yi, 'bhēē- 'naa gele 'ka ba ye.

²³ 'Dun- -zōn 'mi □yaan 'an ye mu 'e 'wolele 'kleen mu 'lēē- 'yi -ge. 'Bhe lēē -bebe -le -ge, 'ke 'mi bole -o 'ka ba geza 'e yidole ma.

²⁴ 'Bhēē- 'η 'kpee ma, 'ke 'η 'yoo- gele- Esipayin 'kleen 'e 'yi 'waati 'la ba, 'η 'yoo- -a zi 'bhii- 'η 'kan 'ka ba ye. 'N 'kan bhla 'e zi, 'η 'yri- -o -a ta 'bhii- 'η nu 'ka 'yele-, 'bhēē- 'η 'ka 'lro 'e sanē- kan. 'Ke -koo' -yrekpa' sa -gaa 'eke- 'yi 'elrele, 'η nu zi -yrewole 'ka ma, 'bhēē- 'ka nu bhōle 'η ba 'yee- 'kleen 'e 'yi gelele.

²⁵ 'Dun- 'mi -o ge 'zi -zōn Zeruzalemu 'taa 'e ta bhōnbape mu 'le 'η 'koo 'bhe □noo -Waanbhaa' a mēē 'wej mu 'e ni.

²⁶ -Amasroyi Masedwani Zesu 'yi mu 'e 'pegee Akayi Zesu 'yi mu 'e, 'yaa- zi 'bhii- -woo gbekla' 'eke- ta, 'bhēē- -o bho

Zeruzalemu Zesu 'yi mu 'kooŋlenzan mu 'e ba.

²⁷ 'Bhe -za 'e klele □swa -o 'gbu -la ni. 'Dun- wlan 'e ni, 'bhe mu a ca -yaa -o ma. -Amasroyi Zeruzalemu Zuufu Zesu 'yi mu 'e -za 'wlan mu 'la 'srōwoa □ -Waanbhaa' 'koo Lii a pe zi 'e zi, 'mu 'bhe mu -yicienna Zuufu kle mu 'e ma; 'bhe klegbeya do 'e 'yi 'ezin-, -yoo 'ke -za 'le 'ke 'woo- Zuufu kle mu 'e -o bho Zuufu Zesu 'yi mu 'e ba -o 'koope- mu 'e 'le 'ezin-.

²⁸ 'Ke 'η □yaan 'bhe -za 'e 'yrebagoŋele 'waati 'la ba, 'bhe 'pegee 'ke 'wo gbeklaa- 'eke- ta pe mu 'la 'nalele, 'ke 'η □yaan 'mu 'lenalele 'waati 'la ba, 'η ge bhla 'e zi Esipayin 'kleen 'e 'yi, 'η nu 'kanle- 'ka ba ye.

²⁹ 'Mi gelawo zii' 'ka ba ye, 'mi 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'η nu nule Krisi -yaa' 'duma -gbēē 'la zinaa' 'η ta 'bhe 'le.

³⁰ -Ayile, 'η nēēē- mu, 'mi -o -sromabo 'zi 'ka ni -koo' Mēēzan Zesu Krisi 'to 'e -zayi', 'bhe 'pegee 'soniya 'la Lii 'Wen 'e 'bhe na -koo' ni 'bhe -zayi' doo -ka bho 'η ba 'an gwle 'e danlele 'ke 'ka 'ka 'seriwo 'mi a -za ma -Waanbhaa' ni.

³¹ -Ka 'ka 'seriwo 'mi a -za ma, 'kooko- 'mi so -bhile Zude 'kleen' 'e 'yi mu 'la waa -o kpa -Waanbhaa' 'yi mu 'koo, 'bhēē- 'kooko- 'mi -o ge 'zi bhōnbape mu 'la 'le Zeruzalemu Zesu 'yi mu 'e ni, 'mu do 'mu 'kunle- -la.

³² 'Ke 'bhe □kla 'bhe gbēen- bhe, 'mi nu bhōle 'ka ba ye, 'η zrukpa' ta, 'ke -Waanbhaa' -dwa -a -la, 'bhēē- 'η nu 'η 'yitrele sa 'ka ba ye.

³³ Bhāa -Waanbhaa' 'la yilabla na mēē ni 'bhe kle 'ka 'kpen ba! Amiina!

16

Polu 'gbu a pe 'pubowli mu

¹ 'Mi -o 'koo' nēēē- le Febe 'kwlanwole 'ka ma doo le wlan -le 'kele-. -Yoo Sankre Zesu 'yi mu -ledo' 'e -waa' 'bhōnba- le mu 'e do -la -le.

² 'Kooko- 'kee- -ja 'ka ba ye, -kaa 'cie si 'elrele Mēēzan 'to 'e -zayi', 'bhii- -wa kle gone- 'la gbēen- -Waanbhaa' a mēē 'wej mu 'e ni. 'Ke a mazadwa pe 'oo pe 'la ma, -ka bho a ba 'bhe 'le. -Amasroyi -E □bhwa -koo' nēēē- -bebe ba, -e □bhwa 'mi 'gbu ba 'ezin-.

³ -Ka Prisili 'pegee 'bhe □noo Akilasi 'pubo-; 'an yewoyōon ple 'e Krisi a ye 'e ta.

⁴ -O 'mi -gwa -za 'yi, 'bhēē- 'woo- win -yaa nu bole -a -yi. 'Mi do -kplēn 'laa -o 'pubo- 'zi; Zesu 'yi mu 'le mu 'la 'mu 'laa -o 'ke Zuufu mu 'le, 'mu 'kpen -o 'pubwa- 'ezin- -o kleza -Irele' mu 'e ma.

⁵ Zesu 'yi mu -ledo' 'la kla 'eke- ba -waa 'fe 'e □la, 'ka 'mu 'pubo- 'ezin-. -Ka 'η 'yienii Epaneti 'pubo- 'ezin-. 'Yele- 'e

- kpaā Zesu 'yi 'elwale 'pe Azi 'kleen 'ε 'yi.
- 6 'Bhεε- -ka Mari 'pubo- 'ezin-, 'bhe -le yewoa□ 'ebebele 'ka ni.
- 7 -Ka Andronikusi 'pegee Zuniasi 'pubo-, 'η de -ne Izraeli mu -le -o -le, 'bhεε- 'mi 'pegee 'woo- mu -yaa -kaso 'yi 'ekezi. -O 'tobhole -o Zesu a 'winbowo mu 'ε ba, 'bhεε- -o □wlaa Zesu 'yi 'mi 'gbu 'lεε.
- 8 -Ka Anplyatusi 'pubo-, 'η 'bhεgwlen-gblaān 'gbu -le 'bhe 'le Meezan Zesu 'yi.
- 9 -Ka Ruben 'pubo- 'ezin-, 'η yewoyoon -le 'bhe 'le Krisi a ye 'ε ta. 'Bhεε- -ka 'η 'yienii Sitakisi 'pubo-.
- 10 -Ka Apelesi 'pubo-; 'ali- -e -yren mu 'la 'kpen □bhla, -a 'kpale- □bwa Zesu 'yi. -Ka Arisitobule a 'fa □la mu 'ε 'pubo-.
- 11 -Ka 'η de -ne Erodion 'pubo-. 'Bhεε- Naasisi a 'fa □la mu 'la -woo □kpaā Meezan Krisi 'yi, -ka 'mu 'pubo-.
- 12 -Ka Trifeni 'pegee Trifozi 'pubo-; 'woole ple 'la bhe -woo Meezan Zesu a ye 'ε 'wo zii'. 'Bhεε- -ka 'o neene- le Peesidi 'la -za so 'η ni 'egbenele 'bhe 'pubo- 'η ni; -e yewoa□ Meezan Zesu ni 'ebebele.
- 13 -Ka Rufusi 'pubo-; Meezan Zesu a mee kplankplan 'gbu -le 'kele-. 'Bhεε- -kaa nee 'pubo- 'mi ni 'ezin-; 'bhe □kla 'mi 'gbu nee 'le 'ezin.
- 14 -Ka Asenkriti 'pubo-, 'bhe 'pegee Flegon, 'bhεε- Erimesi 'pegee Patrobasi, 'bhεε- Erimasi 'pegee -koo' neene- -vin mu 'la -woo -o zi.
- 15 -Ka Filologi 'pegee Zuli 'pubo-; 'bhεε- -ka Nere 'pegee 'bhe neene- le 'ε 'pubo-. -Ka Olenpasi 'pegee -Waanbhaa' a mee 'wenj mu 'la 'kpen -o zi ye 'mu 'pubo-.
- 16 -Ka 'eke- 'pubo- 'eke- -tuubolele 'bhii- -neene- ma do mu Zesu 'yi. Zesu 'yi mu -le mu 'ε 'kpen 'ka 'pubwa-.

Polu a -danma' -liawli'

17 'N neene- mu, mee 'la zan mu Zesu 'yi mu 'ε 'yicien-, 'bhεε- -woo kle nipe 'le, 'bhe 'pegee 'o daangbeya 'la □naa 'ka ni waa do 'bhe □la, 'mi -o zruwla 'zi 'ka 'kpee doo -ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele 'bhe zan mu 'ε ma. 'Bhεε- -ka 'ka 'gbu 'plengo- 'bhe zan mu 'ε ma.

18 -Amasroyi, 'bhe mee -gloon mu 'ε, waa -o -kooa' Meezan Krisi a yewone mu 'le, 'dunj- -o bole -o 'kpeeledanle ma -o so pe 'la 'bhlele, 'bhe 'pegee waa so pe 'la 'bhlele 'bhεε- ma. Mee 'la zan mu laa so -za 'yoo- 'pegee -za 'wlan gole- 'eke- 'yi, -o 'bhe zan -yini' -o -le ma -nra ma jan mu 'ε 'pegee waa -dawli' ma jan mu 'ε 'le.

19 'Dunj- 'ka mu, 'ka -Waanbhaa' a -jan 'ε 'klosikun gone- 'la gbεen-, mokpen' 'bhe do. 'Bhela- -yile, 'mi zrukpaale -o 'egbenele 'ka ba zayi'. 'Dunj- 'mi -o -a zi 'bhii- 'ka kle -zadoo' mu 'le -za 'wlan a pe kle zi 'ε ta, 'bhεε- 'ka zru 'fleele- kle -za 'yoo- ba -yre ta.

20 -A -vinbwa sa, 'bhεε- -Waanbhaa' 'la yilabla na mee ni 'bhe -Setran' a -glooya' 'ε sie, 'bhεε- -e 'yee- -Setran' kpalaā 'ka gaan □la. Bhaa Meezan Zesu -li 'ka ma!

21 'N yewoyoon Timotei 'ka 'pubwa-; 'bhe 'pegee 'η de -ne Izraeli mu Lusisi 'pegee Zason, 'bhεε- Sosipate.

22 'Bhεε- Teetusi 'la 'letre 'lεε- yoonidia- 'mi ni, 'bhe 'ka 'pubwa- Meezan Zesu 'to 'yi.

23 'N zeti- mi Gayusi 'ka 'pubwa-. 'Bhεε- Zesu 'yi mu -ledo' 'ε 'kpen kla 'eke- ba 'yela- 'fe 'ε □la. -Wa 'lεε- ta -goli' magaan mi Erasi 'ka 'pubwa-. 'Bhεε- -koo' neene- Kwaatusi 'ka 'pubwa- 'ezin-.

24 [Bhaa -kooa' Meezan Zesu Krisi -li 'ka 'kpen ma! Amiina.]

-Waanbhaa' 'tobhoza

25 -Koo' Waanbhaa' 'tobho! 'Mi -o -jan 'Nrale- 'la 'wo zii' Zesu Krisi ba zayi' 'bhe 'yi, 'sej -o -Waanbhaa' ni 'kee- 'ka kle 'egloole 'kaa- 'kpaleya 'ε 'yi. -Waanbhaa' a gaanyiza 'la tagaanle -yaa lεε -bebe ta, -e 'bhe tapwela 'yee- Jan 'Nrale- 'ε 'le.

26 'Dunj- 'saanige, -Waanbhaa' 'yee- gaanyiza 'ε tapwela kpataakpa 'tebhile ba. 'Yee- -Waanbhaa' 'la yaa ga -titi, -ya □kla 'bhεε- 'si 'bhεeke mu 'ε 'kpen 'yee- gaanyiza 'ε do -a -lεla' janwo mu 'ε -jan mu 'la yoonidia- 'mu 'sroyi. -Ya -ledulaa 'bhεε- klegbeya 'ε gbεen-, 'kooko- 'si mu 'ε 'kpen -o kpa Krisi 'yi, 'bhεε- -o 'yee- -Waanbhaa' -weli' ma.

27 -Zadoleya -o -Waanbhaa' do -kplen -la 'koo, bhaa 'tobholeya bo a ni Zesu Krisi 'sroyi 'waati 'ε 'kpen ba! -Amiina!

POLU 'LETRE □LWA MI 'LA □KPAK KORENTI -WA 'E TA ZESU 'YI MU 'E NI Polu 'letre □lwa 'la □kpaak Korenti -wa 'e ta Zesu 'yi mu 'e ni 'bhe ngblo

Korenti -wa 'e 'yaa- Akayi 'kleen 'e 'yi -wa -gbene do 'le. Akayi 'kleen 'e 'bhe -le -o 'kleen 'la sii -zon Greki mu a 'kleen 'bhe 'le. Korenti mu 'e 'yaa- 'ke yogba mu 'pegee -yanbhooya de mu -gbene mu -la -le. Lee mia ple bhe 'srwayizi e mi 'e ma Zesu 'yale- 'e blaen, Polu -ja 'yee- Korenti -wa 'e ta, 'bhe- -e lee do yeke- -gaa 'bhe □noo ye. Korenti mu 'la □wlaa Zesu 'yi, -e 'mu □klaa 'eke- ba, 'bhe- -mu □kla Zesu 'yi mu 'ledo- le (Kleza 18). Polu -yaa bhla 'la ba Efezi -wa 'e ta, 'bhe- -e 'yee- 'letre □lwa 'lee- □kpaak Korenti Zesu 'yi mu 'e ni. 'Letre 'lee- 'kpale- -lee Korenti Zesu 'yi mu 'e 'ke mu -za 'ke mu -yilrokpaa 'yee- Polu ma 'letre 'bheke- do 'yi. 'Bhela- -yile, -ya □pia -a neene- Zesu 'yi mi do ni 'kaa 'bhe 'yee- 'letre 'lee- de -a ni (Korenti □lwa mi 1.1). -E 'yee- 'letre 'lee- 'yicienna -le ple.

-A -le □lwa mi 'e 'yi (Korenti □lwa mi 1-6), Polu 'pegee Korenti Zesu 'yi mu 'e -woo 'eke- ta jan □maa. 'Dun-, Polu -za yaga -gloo 'gbu -la -yipia 'yee 'letre 'e 'le -lwa mi 'lee- 'yi:

1. Korenti Zesu 'yi mu 'e waa 'eke- -yima', 'bhe- -o -yicienle -o. (Korenti □lwa mi 1.1-10; 4.21)
2. -O do 'bhe 'gbu de na 'e do □kla 'bhe 'gbu na 'le (Korenti □lwa mi 5).
3. Korenti Zesu 'yi mu 'e ge 'eke- 'le -klu ta -Waanbhaa' do kle mu 'e ba (Korenti □lwa mi 6), Polu -o -liala doo 'woo- Zesu 'yi mu 'e -woo pley -yralado maza mu 'yrebago 'eke- pley-, 'bhe- -o 'kpale- bo do ma.

-A -le ple mi 'e 'yi (Korenti □lwa mi 7-16), Korenti Zesu 'yi mu 'e -za mu 'la 'yilrokpaa Polu ma, -e 'mu 'lekwan- -o ni 'letre 'lee- 'yi. -A -le 'srwape- mi 'e 'yi, -e gwlenna yaaza -janwoa. -A -le 'srwaa- mi 'e 'yi 'ke 'bhe ge 'tenle- -a vu ta do mi 'e ma, -ya □pia -o ni doo -woo 'gbu 'klosikun yo mu a -za ma. -E -we 'zi 'ke Meezan a pebble 'e 'bhe- 'le (Korenti □lwa mi 1.2-34). 'Bhe blaen, -e pe -o ni doo -o Lii 'Wej 'e 'bhe a 'senj mu 'e ziglin-, 'bhe 'pegee -o bo 'soniya 'yi (Korenti □lwa mi 12-14). -E gbaa mu bweza gale ba -janwoa (Korenti □lwa mi 15).

'Yee- 'letre 'lee- 'lewlayre 'e noo- jan 'e 'bhe -le -a -le vu ta 'srwado- mi 'e 'le (Korenti □lwa mi 16). 'Yee- Polu -o -a geza 'e Korenti -wa 'e ta 'bhe 'wo zii', -a noo- Zesu 'yi mu 'e taglin- zayi', 'bhe- -e nu -o

-goli' 'la □kpaak 'eke- ta Zeruzalemu Zesu 'yi mu -ledo' 'e ni 'bhe 'sile-. -E 'yee- 'letre 'lee- -yaa- -o -liale' 'pegee -o 'pubolele mu -la -le.

Polu 'pegee Sositeni a 'pubowli

¹ 'Mi Polu 'la -e -swa -Waanbhaa' ni 'ke -yoo 'η sii, 'bhe- -ye 'η □kle 'ke Zesu Krisi a 'winbowo mi 'le, 'mi 'pegee 'η neene- Sositeni -le 'letre 'lee- 'kpa zii' 'ka ni,

² 'ka mu 'la 'ka -o -Waanbhaa' a mee -ledo' 'le Korenti -wa 'e ta, 'o 'ka 'pubwa-. 'Yee- -Waanbhaa' 'gbu 'ka □kla -yaa' pe 'le, 'ka 'pegee Zesu Krisi a 'kpaledomaya 'e 'yi. Mee -vin mu 'la 'kpen -o 'drunyan 'e 'yi yrekpene- □noo, 'bhe- -ke -woo kpa Meezan Zesu Krisi 'to 'e 'yi, -e 'ka mu 'pegee 'mu 'siila-, 'kooko- 'ka kle 'wenj. Zesu Krisi -o -waa' Meezan 'le, 'bhe- -yoo' 'o moo a pe Meezan 'le 'ezin-.

³ Bhaa -koo' De -Waanbhaa' 'pegee Meezan Zesu Krisi -li 'ka ma, 'bhe- -o yilabla 'na 'ka ni.

Polu -o -Waanbhaa' 'pubo- 'zi

⁴ -Waanbhaa' -lileya 'la 'naa- 'ka ni Zesu 'sroyi, 'bhela- -zayile 'an 'kriso- 'waati 'e 'kpen ba 'kaa- -za ma.

⁵ -Amasroyi 'ka 'pegee Krisi a 'kpaledo- maya 'e 'yi, -Waanbhaa' 'ka -gbaa pe 'kpen ba, 'bhe- -yoo -paa 'ka ta. -E -zaddo' ma -jan -naa 'ka ni, 'bhe- -ka -za -bebe do 'yee- -Waanbhaa' ba zayi'.

⁶ 'O Zesu Krisi a -jan 'la □woa 'ka ni, 'kaa 'yimaas-, 'bhe 'pegee 'kaa □kwan 'ka gbe ple 'le; 'bhe- 'kaa □twa 'ka 'kpee 'elrele.

⁷ 'Bhela- -zayi', Lii 'Wej a 'senj maza 'e 'kedo- 'kpo 'laa 'kaanle- 'ka ma; 'ka mu 'la 'ka -o Meezan Zesu Krisi 'nu yi 'e magben 'zi bhe.

⁸ 'Yee- -Waanbhaa' 'gbu -le nu 'ka dole 'egloole 'kaa- 'kpaleya 'e 'yi 'ke 'bhe ge 'tenle- Meezan Zesu Krisi 'nu yi 'e ma; 'kooko- 'kee- □nwa, waa -za 'yoo- 'kedo- 'kpo ye 'ka zi.

⁹ -Amasroyi -Waanbhaa' -liiwli' -o do. 'Yee- -Waanbhaa' 'gbu -le 'ka 'siila- doo 'ka mu 'pegee -a Gbe Zesu Krisi 'la -yoo -kooa' Meezan 'le 'ka 'kpa do ma.

ZESU 'YI MU -LEDO' 'E 'YICIENZA

Korenti -wa 'e ta Zesu 'yi mu -ledo' 'e yicienle -o

¹⁰ 'N neene- mu, 'mi -o -sromabo 'zi 'ka ni Meezan Zesu Krisi 'to 'e 'yi doo -ka 'kpa do ma. 'Ka 'laa 'tole- 'ke -za 'kedo- 'kpo 'ka 'yicien-; -ka 'kpa do ma -za 'e 'kpen 'yi, 'ke 'ka 'kpeejan- 'pegee 'ka zru maza kle do 'kpo.

¹¹ Wlan 'e ni, 'an □maa Klowe a 'fa 'la mu 'e ta doo 'ka 'yicienle -o.

12 -Za 'la 'bhe -o 'ka 'plerj- 'bhe -le -ge: 'ka 'kpen do do -liiwli' gole -o 'eke- ma. 'Ka 'ke 'a pe doo 'bhe -o Polu -la zi; 'bhe- 'ka 'ke 'a pe 'ezin- doo 'bhe -o Apolosi -la zi; 'bhe- 'ka 'ke 'a pe 'ezin- doo 'bhe -o Pieri -la zi; 'bhe- 'ka 'ledo- 'a pe 'ezin- doo 'bhe -o Krisi -la zi.

13 'Ka 'kpee ma Krisi 'yicienle -o ee? 'Mi Polu -le -gaa -yrigbeele 'e ta 'ka ni ee? 'Bhe- -taa- -o 'ka 'wiinfia -yi ba 'mi Polu -la 'to 'yi ee?

14 'Mi -Waanbhaa' 'pubo-, -amasroyi 'naa 'ka 'kedo- 'kpo 'wiinflele -yi ba Zesu 'to 'yi; 'ke yaa 'e go Kripusi 'pegee Gayusi ba.

15 'Bhe ya 'e 'yi bhe, mee 'kedo- 'kpo 'laa so -a pele- doo -o 'ka 'wiinfia -yi ba 'mi 'to 'yi.

16 'Bhe- 'ezin-, 'mi Sitefanasi 'a 'fa Ɔla mu 'e 'wiinfia -yi ba, wlan -le 'bhe 'le. 'Dunj- 'ke 'bhe go -a -yi, 'naa mee -bheeke' do 'kpo 'wiinflele -yi ba.

17 -Amasroyi Krisi 'laa 'mi 'winbole mee mu wiinfeyre noo- -yi ba; 'dunj- -yoo 'η 'winbwa- 'kaa 'η 'nu -Jan 'NrAle- 'e 'bhe- 'wo mee mu ni. 'Bhe- 'naa -o 'bhe 'wo zii' bhaaplen mu a -zadoleya ma -janwo' gbeya 'e 'yi, 'kooko- 'bhe -Jan 'NrAle- 'e 'wole- -glooya' laa go 'bhe 'yi.

Zesu Krisi -le 'ke -Waanbhaa' a -glooya' 'pegee -yaa' -zadoleya 'e 'le.

18 Wlan 'e ni, -Jan 'NrAle- 'e 'wole- 'e 'ke 'wa pe doo Krisi -gaa -yrigbeele 'e ta, 'bhe -o 'ke -kwa maza 'le mee 'la zan mu nile -o -Waanbhaa' a zi 'e ta 'mu 'yre 'yi. 'Dunj- -koo' mu 'la -koo' -o -bhee zi 'e ta, 'bhe -o -koo' mu -yre 'yi 'bhii- -Waanbhaa' a -glooya' 'le.

19 Wlan 'e ni, 'kela yoondele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi 'bhe -le -ge: «*Mi nu -zado' mu a -zadoleya 'e 'siele-, 'bhe- 'η nu mee yikanle mu a yikanleya 'e klele bhaama za 'le.*»

20 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -zado' mu so -me pe jan -la wole- 'ezin- ee? 'Bhe- -Zuufu mu a 'Toj- daan mu 'e so -me pe jan -la wole- 'ezin- ee? 'Bhe- 'drunyan 'le- -yi zaabo mu 'e so -me pe jan -la wole- 'ezin- ee? -Waanbhaa' 'gbu 'a -zronna 'bhii- 'drunyan 'le- -yi -zado' mu 'e -waa' zadoleya 'e -yoo 'ke -kwa maza -la -le.

21 Wlan 'gbu 'e ni, 'drunyan 'le- -yi mu 'e -waa' pe -zadoleya 'e 'yi, waa 'sole- -Waanbhaa' dole- 'bhe a pe -zadoleya 'e 'yi. 'Bhe- -woo Krisi gaza 'e -yrigbeele 'e ta 'bhe 'wole- 'e 'ye zii' 'ke -kwa maza 'le; mee 'la zan mu 'e Ɔkpa 'bhe -Jan 'NrAle- wole 'e 'yi, -e -swa -Waanbhaa' ni 'kee- 'mu go -za 'yi.

22 Zuufu mu -o -a zi 'bhii- 'o 'sole- maza mu kle 'mu -yre ma, 'bhe- -Grekı mu -o -zadoleya -la -glin 'zi.

23 'Dunj- 'o moo -o Krisi gbaanza -yrigbeele 'e ta 'bhe -jan 'nrAle- 'e 'wo zii', 'bhe -jan -gloon 'e 'bhe 'laa -o 'ke wope 'le Zuufu mu 'e ba, 'bhe- 'bhe -o 'ke -kwa maza 'le Zuufu kle mu 'e 'yre 'yi.

24 'Dunj- -Waanbhaa' mee 'la zan mu -siila -yaa' pe 'le, 'kee- -kla Zuufu mu 'le oo, 'kee- -kla Zuufu kle mu 'le oo; Krisi -o 'bhe zan mu -yre 'yi 'ke -Waanbhaa' a -glooya' 'pegee -yaa' -zadoleya 'le.

25 -Amasroyi bhaaplen mu -Waanbhaa' a -za mu 'la kun 'bhii- -kwa maza, -zadoleya -o 'mu 'yi 'ke 'bhe kan bhaaplen mu a -zadoleya 'kpen ta. 'Bhe- -o -Waanbhaa' a -za mu 'la kun 'bhii- fangan- kle maza mu, 'mu fangan- -gloo 'yiya- bhaaplen mu a pe fangan- 'e ni.

26 'N neene- mu, -ka 'ka 'gbu 'siigbeya 'e -Waanbhaa' 'koo 'bhe -glin doo, 'bhe- 'ka nu -a 'yaangole bhaaplenya 'e ma, 'bhii- -Waanbhaa' 'ka mu 'la 'siila-, 'bhe- -e 'ka -gwa -za -yi; -zado' mu -bebe 'pegee mee gbilaan -bebe 'laa -o 'ka ba, 'bhe- 'ka -bebe 'laa -o 'ke -bhlengbe mu a -gbaa -lii mu 'le.

27 'Bhe- 'dunj-, bhaaplen mu -za 'la kun 'bhii- -kwa maza, -Waanbhaa' 'bhe- makwan- -yaa' pe 'le, 'kooko- -e -yralado 'drunyan 'le- -yi -zado' mu 'e ma. 'Bhe klegbeya 'e 'yi 'ezin- bhe, bhaaplen mu -za 'la ye 'bhii- fangankleya maza, 'yee- -Waanbhaa' 'bhe- makwan- -yaa' pe 'le, 'kooko- -e -yralado 'drunyan 'le- -yi fangan- ma mee mu 'e ma.

28 'Drunyan 'le- -yi mu 'e -o pe mu 'la ye 'bhii- bhaama za mu, 'bhe- 'ke -woo mavee, 'bhe 'pegee 'ke 'mu 'laa -o -yre 'yi pe 'kedo- 'kpo 'le, -Waanbhaa' 'bhe- pe mu 'e makwan-; 'kooko- -o pe mu 'la -za kun 'egloole -e 'mu sie 'ke bhaama za mu 'e 'le.

29 -E 'bhe Ɔkla 'bhe klegbeya 'e 'yi bhe, 'kooko- bhaaplen 'kedo- 'kpo 'laa so 'bhe 'gbu magbaandele 'yee- -Waanbhaa' -yre 'yi.

30 'Yee- -Waanbhaa' 'gbu -le 'ka 'pegee Zesu Krisi Ɔkpa do ma, 'bhe- -Krisi -kla -zadoleya 'la da -Waanbhaa' ba 'bhe 'le. 'Yela- 'sroyi, 'bhe- -Waanbhaa' -koo' 'ledoola -a -yre 'yi, 'bhe- -e -koo' Ɔkpa 'edanma -yaa' pe 'le, 'bhe 'pegee -e -koo' tagbawoa.

31 'Bhela- -zayile, -a yoondele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi doo: «*Ke mee 'la zan -o -a zi 'bhii- -ya 'gbu 'wasowo, 'bhe zan 'bhe 'wasowo Meezan Krisi kleza 'e 'bhe- -yi.*»

2

Polu -o -Waanbhaa' a -Jan 'e 'wo zii' gone- 'la gbeen-

1 'N neene- mu, 'η gelawoa 'ka ba -Waanbhaa' a gaanyiza 'la tagaanle -yaa

'bhe ba janwolɛ 'ka ni, 'naa klele -jan -gbene -gbene mu wolele 'ka ni 'bhii- 'sewedo mu -gbene mu 'e gbeen-, 'bhe- 'naa 'a zronle 'ka ni 'bhii- 'mi a pɛ -zadoleya 'e gbilaan -yiya' 'ke 'bhe kan -waa' pɛ -zadoleya 'e ta.

² -Amasroyi, 'ɲ 'yaa- 'ka 'plen- 'waati 'la ba, 'mi 'a □kpaa dɔɔ 'naa -o 'ɲ 'nii- 'nale pɛ -bhɛɛke' do 'kpɔ dɔle ni, 'ke yaa 'e go Zesu Krisi dɔle ba, 'bhe 'pegee -a gbaanza 'e *-yrigbɛɛle 'e ta 'bhe ba.

³ 'Mi 'gbu 'yaa- 'ka 'plen- 'waati 'la ba, fangan- 'laa -yaa 'ɲ ta, 'bhe- 'ɲ □yaa bɛɛn 'zi -gbilaan 'e 'kɔɔ.

⁴ 'Mi 'an pɛ mɛɛ mu daangbeya 'e 'pegee 'ɲ 'yaa- -jan 'Nrale- 'la 'wo zii', 'naa -yaa 'mu kle 'zi 'ke -janwolɛ -gbene -gbene mu 'le 'bhii- bhaapɛɲ a -zadoleya maza jan gbeen-, 'dun- 'ɲ Lii 'Wen' 'e 'bhe a -gloɔya' 'e -zronna gbɛ 'e 'kpen ma.

⁵ 'N' 'bhe □kla, 'kooko- 'kaa- 'kpaleya 'e -Waanbhaa' 'yi 'e 'bhe kli gbaanle laa kle bhaapɛɲ mu a -zadoleya ta, 'dun- 'ke 'bhe kli gbaanle kle -Waanbhaa' a -gloɔya' 'e 'bhe- ta.

-Waanbhaa' a -zadoleya

⁶ 'Bhe- 'dun-, 'woo- -janwo zii' -zadoleya 'la ba zayi' Zesu 'yi mu 'la 'yrebakaan gban 'mu -la ni. 'Bhe -zadoleya 'e 'pegee 'drunyan 'lɛɛ- 'yi pɛ 'e waa -o do, 'bhe- yaa da -gloɔya' mu 'la 'kpaale- -o 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mu 'e ta 'mu ba. -Amasroyi 'bhe -gloɔya' mu 'e 'mu -o 'ke 'sɛ pɛ 'le.

⁷ 'Dun- 'woo- -Waanbhaa' a pɛ -zadoleya 'e 'bhe -la -janwo' zii', 'bhe -o 'ke gaanyiza 'le; 'bhe- -a gaanle -o 'drunyan 'yi mu 'e ma. 'Sani- 'drunyan klele plen- -Waanbhaa' 'kɔɔ, -e -kɔɔ' 'letwa □ 'bhe- -zadoleya 'e ba; 'kooko- -e kle -kɔɔa' pɛ 'tɔbhɔleya 'le -Waanbhaa' ba.

⁸ 'Drunyan 'lɛɛ- 'yi mɛɛ gbilaan mu 'e 'kedo- 'kpɔ 'laa 'yee- -zadoleya 'lɛɛ- dɔle. 'Kee- 'kpa -wa dɔ bi, waa -yaa nu a 'tolɛ- 'ke -o Mɛɛzan 'tɔbhɔle 'e gbaan -yrigbɛɛle 'e ta 'bhe- -wa de.

⁹ 'Dun- 'bhii- -a yɔɔndeɛ -o -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn- dɔɔ:

«Bhaapɛɲ -yrɛ 'laa -za mu 'la 'yele- -lido', 'bhe 'pegee- bhaapɛɲ laa -za mu 'la 'male- -a 'trɔn 'le;

'bhe- bhaapɛɲ laa a 'kpeɛdanɛ pɛ mu 'la ma,

-Waanbhaa' -za sɔ mɛɛ 'la zan mu ni, -e 'mu -la -letwa 'bhe pɛ mu 'e ba.»

¹⁰ 'Bhe- 'dun-, 'bhe -za mu 'la gaanle -yaa, -Waanbhaa' 'mu -zronna -kɔɔ' mu -la ni -a Lii 'Wen' 'e 'le. Wlan 'e ni, Lii 'Wen' 'e -e -za 'e 'kpen 'yiglin- -a dɔ zayi'; 'ali- 'kee- ge 'kpale- -Waanbhaa' 'gbu a -za tagaanle mu 'e 'kpen ta.

¹¹ Mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa bhaapɛɲ 'kpeɛjan- dɔ, 'ke yaa 'e go 'yee- bhaapɛɲ 'gbu 'nii- 'e ba. 'Bhe klegbeya do 'e 'yi 'ezin- bhe, mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa -Waanbhaa' 'kpeɛjan- mu dɔ, 'ke yaa 'e go Lii 'Wen' 'e 'bhe do -kplɛn ba.

¹² 'Bhe- 'dun-, -kɔɔ' mu Lii 'la 'srɔɔwoa-, 'bhe 'laa da 'drunyan 'lɛɛ- 'bhe 'yi. 'Dun- 'bhe Lii 'e -daa -Waanbhaa' -la ba. -E 'bhe Lii 'e □naa -kɔɔ' mu ni, 'kooko- -e pɛ -lrele' mu 'la □naa -kɔɔ' ni, -kɔɔ' sɔ 'mu dɔle-.

¹³ 'Waa -o 'bhe -jan 'e 'wo zii' bhaapɛɲ a -zadoleya ma; 'dun- Lii 'Wen' 'e -yoo' daan 'zi 'kela 'le 'o 'bhe- 'wo zii'. 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'o -Waanbhaa' a wlan mu 'e 'yipe- zii' 'yee- Lii 'Wen' 'e -yaa' -janwo' gbeya 'e 'bhe- zi.

¹⁴ 'Dun- bhaapɛɲ 'gbu dɔgbeya 'e 'yi, 'ke -Waanbhaa' Lii 'Wen' 'e yaa -o -a -yi, yaa sɔ dɔle- wlan mu 'la da 'yee- Lii 'Wen' ba 'mu □la. 'Bhe mu -o -a -yrɛ 'yi 'ke -kwa maza mu 'le. 'Bhe- yaa sɔ 'mu dɔle- titi, -amasroyi bhaapɛɲ 'gbu 'laa sɔ 'mu dɔle- 'ke Lii 'Wen' 'laa bhɔle -a ba.

¹⁵ 'Ke Lii 'Wen' 'e -yoo mɛɛ 'la zan 'yi, 'bhe zan 'e sɔ -za mu 'e 'kpen bagole, 'bhe- -yoo dɔ. 'Bhe- 'dun-, mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa sɔ 'bhe zan 'e 'kitikanle.

¹⁶ -Amasroyi, -a yɔɔndeɛ -o -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e 'yi dɔɔ:

«-De 'gbu -le Mɛɛzan 'kpeɛjan- 'e dɔ ɛɛ?

-De 'gbu -le sɔ -a -liale' ɛɛ? 'Dun- Krisi 'kpeɛjan- 'e -yoo 'o mɔɔ 'gbu -la 'kpee.»

3

-Waanbhaa' a yewɔnɛ mu kleza

¹ 'N' nɛɛnɛ- mu, 'ɲ -ja -Waanbhaa' a -jan 'e 'wole- 'ka ba ye 'waati 'la ba, 'naa 'ka 'kunle- 'bhii- -Waanbhaa' a Lii 'Wen' 'e -yoo mɛɛ 'la zan mu 'yi. Drɔɔn' 'mi 'janwoa 'ka ni 'ke 'ɲ 'ka kun 'bhii- 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mu 'la 'taawo- -o 'gbu zru maza ta. 'Kpaleya Krisi 'yi a pɛ zi 'e ta, 'ɲ 'ka □kwan 'bhii- -nɛ 'yientenne mu gbɛɛn-.

² 'N' -janwoa 'ka ni wogbeya 'la 'yi, -e -kla 'bhii- 'ɲ -yon -la -naa 'ka ni 'bhii- -o -yon na -nɛ 'yientenne mu ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. -Amasroyi 'ke 'ɲ 'yaa- pɛbhle -gloɔ na 'ka ni, 'bhe 'laa -yaa nu 'solɛ- 'ka 'kpee. 'Ali- zɔn -li, 'ka 'laa sɔ pɛbhle -gloɔ 'bhlele -titi, -amasroyi 'ka -o 'taawo zii' 'ka 'gbu a bhaapɛɲ zru maza ta 'bhii- 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mɛɛ mu 'e gbɛɛn-.

³ Wlan 'e ni, zran 'pegee sra mu -o 'ka 'plen-. 'Bhe klegbeya 'e ma, 'kaa- zron 'zi 'bhii- 'ka -o 'taawo zii' 'ka 'gbu zru maza mu -la ta, 'bhe- 'ka 'kpen 'pegee 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mu 'e 'ka -o do.

⁴ 'Ke 'ka 'plen- mɛɛ do 'a □pia dɔɔ: «'Mi -o Polu 'la zi». 'Bhe- 'ke mɛɛ 'bheke do 'a

Ɔpia 'ezin- dɔɔ: «'Mi -o Apolosi -la zi». 'Ka 'laa- zrɔn 'zi 'bhe 'yi 'bhii- 'ka mu 'pegee 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mu 'ɛ 'ka 'taawogbeya 'ɛ 'bhe -o do ɛɛ?

⁵ Wlan 'gbu 'ɛ ni, Apolosi -o 'ke -mela -le ɛɛ? 'Bhɛɛ- Polu -o 'ke -mela -le ɛɛ? 'O mɔɔ -o 'ke -Waanbhaa' a yewone mu drɔn -la -le, 'bhɛɛ- 'o mɔɔ -la 'srɔyi 'ka Ɔswa 'ka 'kpale Zesu 'yi, 'bhɛɛ- Mɛezan 'senj yɛkɛ- 'la Ɔnaa -o 'kpen do do ni 'o 'bhɛɛ- wlata yewoa Ɔ.

⁶ 'Mi 'an pɛ yewole 'ɛ Ɔkla 'bhii- 'mi -yri diinj 'ɛ Ɔswa, 'bhɛɛ- Apolosi -yi Ɔklaa -a ta; 'bhɛɛ- -Waanbhaa' -le 'a Ɔkla 'bhɛɛ- -e gbaandia-.

⁷ 'Bhe klegbeya 'ɛ 'yi, mɛɛ 'la zan -yri diinj 'ɛ Ɔswa, 'bhe 'pegee mɛɛ 'la zan -yi Ɔklaa -a ta, 'mu mɛɛ plɛ 'ɛ waa -o 'ke -za 'kedo- 'kpɔ 'le; 'fɔpɛ -Waanbhaa' 'la 'bhe 'a Ɔkla 'bhɛɛ- -e gbaandia-, 'bhe -le -za 'kpen 'win 'le.

⁸ 'Bhe ya 'ɛ 'yi bhe, mɛɛ 'la zan -yri diinj 'ɛ Ɔswa, 'bhe 'pegee mɛɛ 'la zan -yi Ɔklaa -a ta, 'mu mɛɛ plɛ 'ɛ 'kpen -o do. 'Bhɛɛ- -o 'kpen do do ye yɛkɛ- 'la Ɔwoa, -Waanbhaa' nu 'bhɛɛ- wlata -trɔn 'nale- -o ni.

⁹ -Amasrɔyi, 'o mɔɔ -o 'ke -Waanbhaa' a yewoyɔn mu -la -le, 'ka mu -le 'bhii- -Waanbhaa' a gba 'ɛ 'le.

'Bhɛɛ- 'ka -o 'ezin- 'bhii- -Waanbhaa' a 'fɛ 'bhɛɛ- 'le.

¹⁰ -Waanbhaa' -lileya 'ɛ ma -e 'mi Ɔgbaa -yaa' 'senj yɛkɛ- 'la ba, 'mi 'fɛgwɛ- 'ɛ zibwa- 'bhii- 'fɛdɔ- mi kplankplan do gbɛɛn-. 'Bhe blaana, 'ke mɛɛ -bhɛɛke' do 'nule 'fɛgwɛ- dɔɔle 'bhe ta. 'Dun- -yoo 'bhii- mɔkpen' 'ɛ 'yɛrɛka 'mu a pɛ 'fɛgwɛ- dɔgbeya 'ɛ ba.

¹¹ Wlan 'ɛ ni, 'fɛgwɛ- 'la 'bhe zibɔle -o, 'bhe -le 'ke Zesu Krisi 'le. 'Bhɛɛ- mɛɛ -bhɛɛke' 'laa sɔ 'fɛgwɛ- -bhɛɛke' zibɔle 'ezin-.

¹² 'Ke mɛɛ 'ke zan 'fɛgwɛ- -dwa 'bhe 'fɛ gaan 'ɛ ta, 'ke -ya -kla 'ke -can 'le oo, 'kee- Ɔkla 'ke -goli' 'pu 'le oo, 'kee- Ɔkla vlɛ -nɛ 'Irele- -za -gloo mu 'le oo, 'kee- Ɔkla 'ke -yri -gloo 'le oo, 'bhɛɛ- 'kee- -kla -gaa 'le.

¹³ -Kɔɔ' 'kpen do do 'woye- 'ɛ 'Iregbeya 'ɛ ta nu 'pwɛɛ- kpataakpa 'pɛɛlii- 'kitikan yi 'ɛ 'le. 'Bhe yi 'ɛ 'le, -kɔɔ' 'kpen 'woye- 'ɛ -yoo ye -gloɔn 'la 'le, 'tɛ 'ɛ nu 'bhe zrɔndɛ.

¹⁴ 'Ke mɛɛ 'la zan 'fɛgwɛ- -dwa 'yee- 'fɛ gaan 'ɛ ta, 'bhɛɛ 'ke 'tɛ 'ɛ yaa 'bhe 'kpaciɛɛ; 'bhe zan nu 'bhe 'woye- 'ɛ ma -trɔn 'srɔɔwole.

¹⁵ 'Dun- 'ke mɛɛ 'la zan 'fɛgwɛ- -dwa 'yee- 'fɛ gaan 'ɛ ta, 'bhɛɛ- 'ke 'tɛ 'ɛ -ya -kpaciɛɛ; 'bhe zan laa nu 'bhe 'woye- 'ɛ ma -trɔn 'srɔɔwole. 'Bhe zan nu gole -za -yi, 'dun- -e nu kleɛ 'bhii- -e Ɔmia 'tɛ 'yi.

¹⁶ 'Ka 'laa 'yaango 'bhii- 'ka mu 'gbu -le -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ 'le, 'bhɛɛ- -a Lii 'Wen' 'ɛ -yoo 'ka 'yi ɛɛ?

¹⁷ 'Ke mɛɛ 'la zan -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ 'trɛndwa- 'ke -ya sɛɛ, -Waanbhaa' nu 'bhe zan 'ɛ 'siele- 'ezin-. -Amasrɔyi -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ -yoo 'wen, 'ka mu 'gbu -o 'bhɛɛ- 'le 'ezin-.

¹⁸ Mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa 'bhe 'gbu 'yinile. 'Ke mɛɛ 'la zan 'gbu 'kpee ma, -yoo 'ke -zadɔ' mi 'le 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mu 'ɛ 'yrɛ 'yi, 'bhe zan 'bhe 'gbu kle 'bhii- mɛɛ 'la zan ngblo laa -o 'bhe ta, 'kooko- -e -Waanbhaa' a pɛ -zadɔleya -zeze 'gbu 'ɛ 'bhe 'srɔɔwo-.

¹⁹ -Amasrɔyi, 'drunyan 'yi mu a -zadɔleya 'ɛ 'bhe -o 'ke 'truu- maza 'le -Waanbhaa' -yrɛ 'yi. 'Bhɛɛ- wlan 'gbu 'ɛ ni, -a yɔɔndele -o -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'yi dɔɔ: «-Waanbhaa' 'drunyan 'lɛɛ- 'yi -zadɔ' mu 'ɛ kun -o 'gbu a -dawli' ma bhee 'ɛ 'yi.»

²⁰ 'Bhɛɛ- -Waanbhaa' a 'Sewɛ -ya Ɔpia 'ezin- dɔɔ: «-Waanbhaa' 'drunyan 'lɛɛ- 'yi -zadɔ' mu 'ɛ 'kpen 'kpeejan- dɔ, 'bhɛɛ- -ya 'yaango- 'bhii- -o 'kpeejan- mu 'ɛ -woo 'ke bhaama za 'le.»

²¹ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'ɲ nɛnɛnɛ- mu, 'bhɛla- -zayile bhe, mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa 'bhe -baale' 'bhe 'tanyɔɔn bhaaplɛn mu 'yi. -Amasrɔyi 'kaa- pɛ -le pɛ 'kpen 'le.

²² 'Mi Polu oo, Apolosi oo, Pieri oo, 'drunyan oo, bole -yrɛ ma oo, gale oo, -zɔn pɛ mu oo, -kɔɔ' 'lɛɛ pɛ mu oo, 'kaa- pɛ -le 'mu 'kpen 'le.

²³ 'Dun- 'ka mu 'gbu -o 'ke Krisi a pɛ 'le, 'bhɛɛ- Krisi -o 'ke -Waanbhaa' a pɛ 'le.

4

Zesu Krisi 'winɔwo mu 'ɛ 'woye- 'pegee -o ta -yɛn

¹ 'Nj nɛnɛnɛ- mu, -ka 'o 'kun 'bhii- Krisi a yewone mu, 'bhɛɛ- -o 'woye -le 'ke -Waanbhaa' a gaanyiza mu 'ɛ 'mu -la woleɛ.

² 'Bhe 'yi 'tɛ, ye 'ɛ gbɛkpale -o mɛɛ 'la zan mu 'kɔɔ, -o -za 'la kleyrɛ glin 'bhe zan mu 'ɛ 'kɔɔ 'bhe -le dɔɔ 'ke -o 'bhe ye 'ɛ wo, 'bhɛɛ- 'ke -o blɔɔle kle 'bhe ma.

³ 'Ke -yoo 'mi 'an pɛ 'le, 'ke 'ka mu 'mi 'kitikaan oo, 'ke bhaaplɛn -bhɛɛke' mu 'mi 'kitikaan oo, 'bhe 'laa -za 'kedo- 'kpɔ kle 'mi ni. 'Mi 'dun- laa sɔ 'ɲ 'gbu 'kitikanle 'an yewogbeya 'ɛ 'yi.

⁴ -Amasrɔyi, 'ɲ 'nii- 'ɛ 'bhe 'laa -o -la 'zi 'ɲ 'gbu ta -za 'yɔɔ 'kedo- 'kpɔ 'yi. 'Dun- -naa sɔ a pele- 'bhe 'yi dɔɔ 'naa -za 'yɔɔ- 'kedo- 'kpɔ kleɛ -titi; -amasrɔyi Mɛezan -Waanbhaa' do -kplɛn -le 'mi 'kitikan.

⁵ 'Bhɛla- -zayile, 'ka 'laa mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'kitikanle -Waanbhaa' 'kitikan yi 'la -dwa 'bhe 'lɛɛ. -Ka Mɛezan Zesu Krisi 'nu yi 'ɛ magbɛn. 'Kee- -nwa, pɛ 'tolɛ- pɛ, 'ke 'bhe gaanle -o -gblo 'ɛ 'yi, -e nu 'bhe 'kpen tapwɛɛ kpataakpa 'pɛɛlii-; 'bhɛɛ- -e nu bhaaplɛn mu 'kpeejan- gaanle mu 'ɛ

tapwɛɛ. 'Ke 'bhe □kla 'tɛ, 'bhe yi 'ɛ 'le, -za 'la 'bhe -o 'ke 'tɔbhɔ maza 'le -koo' 'kpen do do nu 'bhe 'srɔɔwɔle -Waanbhaa' 'koo.

⁶ 'Mi 'an pɛ -jan 'ɛ □sia 'mi 'gbu 'pegee Apolosi -la ma 'ka mu daan zayi'. 'Ŋ 'bhe □kla, 'kooko- 'ka -gɔɔn 'lɛɛ- 'bhe 'yi jan 'ɛ daan dɔɔ: «'Kela 'bhe yɔɔndɛle -o -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'ɛ 'yi, 'ka 'laa 'kanlɛ- 'bhe ta». 'Ka mu 'ezin-, 'ka 'kedo- 'kpɔ 'laa 'bhe 'gbu magbaandɛle 'ke -ya pɛ dɔɔ -yoo mɛɛ do zita, 'bhɛɛ- -a zibɔle -o -a do ma.

⁷ -Amasrɔyi, -dele gbɛlaanya -naa 'e ni 'e -vin mu 'ɛ ta ɛɛ? -Mɛle 'e 'koo 'ke -Waanbhaa' laa 'bhe 'nale- 'e ni ɛɛ? 'Bhɛɛ- 'ke -Waanbhaa' -le 'a □naa 'e ni, -mela ma 'bhɛɛ- 'yoo- 'e 'gbu 'wasowo zii' 'bhii- 'yee- 'laa 'bhe 'nale- 'e ni ɛɛ?

⁸ 'E! 'Ŋ nɛɛnɛ- mu, 'ka mu kpɛdwa- gban 'dɛ! 'Ka □kla gban pezan mu 'le 'dɛ! 'Bhɛɛ- 'ka □kla -bhɛngbɛ mu 'le, 'duŋ- 'o mɔɔ laa klɛɛ 'ke -bhɛngbɛ mu 'le. 'Ke 'ka 'yaa- klɛ bi -bhɛngbɛ mu 'le kpataakpa, 'o mɔɔ 'ezin- 'o 'pegee 'ka mu 'yaa- nu klɛɛ 'ke -bhɛngbɛ mu 'le 'o 'pegee 'ka mu 'le.

⁹ -Amasrɔyi, -yoo 'mi ni 'bhii- -Waanbhaa' 'o mɔɔ Zesu a *winbowo mu 'ɛ □kla mɔkpen' -zanta' mu -la -le: -yoo 'bhii- -woo' □kpaɛ 'ɛdanɲa 'o deza -la 'kaama- mɔkpen' 'yɛ ma. -Amasrɔyi, 'o □kla 'ke -glinpɛ' mu -la -le 'drunyan 'ɛ 'yi -mɛɛle' mu 'pegee bhaapɛɲ mu 'ɛ 'kpen 'koo.

¹⁰ 'O □kla 'bhii- -kwani' mu Zesu Krisi 'tɔ 'ɛ -zayi'; 'duŋ- 'ka mu □kla 'ke -zadɔ' mu 'le 'ka mu 'pegee Krisi a 'kpaledomaya 'ɛ 'yi. 'O mɔɔ □kla 'ke fanɲan- klezan mu 'le; 'bhɛɛ- 'duŋ-, 'ka mu □kla 'ke fanɲan- mɛɛ mu 'le. Mɛɛ mu -o 'ka mu -lɛdɔ' 'zi -a ma, 'duŋ- -woo 'o mɔɔ mavɛɛ- 'zi.

¹¹ 'Ali- 'kee- nu 'tɛnlɛ- -zɔn ma, 'woo- -yɛnɛbhɛle' zii' gbon 'pegee -yi 'mi -lɔɔ 'koo; -baapɛ' -lɛɛle' mu laa -o 'o 'koo; -woo' tafe' zii', 'bhɛɛ- 'woo- 'kaan- zii' yɛkpen- □nɔɔ.

¹² 'Woo 'gbu 'trɛbhɔ zii' yewolele 'o 'gbu 'koo. -Woo' -zwanwo', 'duŋ- 'o mɛɛ mu 'dumawo; -o -yɛnɛkpa' 'o ta, 'duŋ- 'o 'bhe -yɛnɛ mu 'ɛ 'yikun-.

¹³ 'Ali- 'ke -woo' 'tɔ 'siɛla-, 'wa zikpa -o ni 'ke 'o zru -dɔɔ 'le. 'O □kla 'bhii- 'drunyan 'yi 'klele mu 'le, 'bhɛɛ- 'woo- 'bhii- mɔkpen' gaan -la pɛ mu 'le, 'ali- 'ke 'bhe nu 'tɛnlɛ- -zɔn ma.

¹⁴ 'Ŋ nɛɛnɛ- mu, 'naa -o 'sewɛ 'lɛɛ- 'kpa zii' 'ka ni -yɛɛɛɛ zayi' 'ka ma; 'duŋ- 'ŋ 'yoo- 'ka daan 'zi -za 'le 'bhii- 'ŋ 'nɛ mu 'la -za sɔ 'ŋ ni 'ɛgbɛɛɛɛ.

¹⁵ 'Ali- 'ke mɛɛ 'waa vu -o 'ka daan 'zi 'taawolele Krisi a 'zi 'ɛ ta, 'ka dɛ -o do 'kpɔ -a ma. Wɛɛ 'ɛ ni, 'mi 'la 'mi -Jan 'Nrale- 'ɛ □woa 'ka ni, 'bhɛɛ- 'ka 'ka 'gbu □naa Krisi ni, 'mi -le □kla 'ka dɛ 'le Zesu Krisi a 'zi 'ɛ ta.

¹⁶ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'mi -o -sromabo 'zi 'ka ni dɔɔ 'mi -o 'taawo zii' gɔnɛ- 'la gbɛɛn- Krisi -a 'zi 'ɛ ta, -ka 'ka 'kpa 'ŋ ma 'bhɛɛ- gbɛɛn-.

¹⁷ 'Bhɛɛ- -zayile, 'mi -o Timote 'winbɔ- 'zi 'ka ba ye, 'yele- 'ŋ 'nɛ 'la -za sɔ 'ŋ ni 'bhe 'le, 'bhɛɛ- 'ye -la zru -o do 'ŋ ni Mɛɛzan a ye 'ɛ 'yi. 'Mi 'taawogbɛya 'ɛ -yoo gɔnɛ- 'la gbɛɛn- Zesu Krisi a pɛ 'zi 'ɛ ta, 'e nu 'bhe dɔɛ 'ka 'kpɛɛ. 'Mi 'bhɛɛ- 'taawogbɛya -gɛɛn 'ɛ daan yɛkpen- □nɔɔ Zesu 'yi mu -le 'tɔle- -le 'mu ni.

¹⁸ 'Ka 'plɛŋ- mɛɛ mu 'ɛ 'ke mu 'kpɛɛ ma 'naa -yaa nu nule 'pwɛɛ- 'ka ta, 'bhɛɛ- -zayile -woo 'gbu magbaandia.

¹⁹ 'Duŋ- 'ke Mɛɛzan -dwa -a -la, -a -vinbwa sa 'bhɛɛ- 'ŋ ge 'ka ba ye. 'Ke 'bhe □kla, 'woo- mɛɛ mu 'la -woo 'gbu magbaandɛ, 'naa nu -o -liijan' -gbɛnɛ -gbɛnɛ mu do -kplɛn 'male-, 'bhɛɛ- 'duŋ-, -o fanɲan- sɔ -za yɛkɛ- 'la klɛɛ ta 'ŋ nu 'bhe 'yele- 'ezin-.

²⁰ -Amasrɔyi -Waanbhaa' a -bhɛngbɛya 'ɛ -a -dan' laa 'ke -janwɔle dɔɲɛ 'le; 'duŋ- 'bhe -o 'ke -o -Waanbhaa' a -gɛɛɔya' 'la ye bhaapɛɲ mu 'taawogbɛya 'ɛ ma 'bhɛɛ- 'le.

²¹ 'Bhɛɛ- 'ka -o -a -de' 'gbu -la 'zi ɛɛ? 'Kaa- 'zi 'bhii- 'ŋ ge 'ka ba ye 'ka zita zɔn gbanɲhɛ do 'le 'ŋ 'koo taa- 'mi ge 'ka ba ye 'ke 'soniya 'pegee zru -dɔɔya' 'le 'ŋ 'kpɛɛ ɛɛ?

KORENTI ZESU 'YI MU 'ɛ 'TAAWOGBɛYA

5

-Za 'yɔɔ- mu 'la 'yaa- Korenti Zesu 'yi mu -lɛdɔ' 'ɛ 'plɛŋ-

¹ 'Ŋ nɛɛnɛ- mu, mɛɛ mu -o -a pɛ 'zi yɛkpen- □nɔɔ dɔɔ 'ka ba mu 'ɛ 'ke mu -yanɲhɔɔya klɛ. 'Bhɛɛ- -waa' pɛ -yanɲhɔɔya 'ɛ 'bhe -o 'ɛyɔɔle, 'ali- waa sɔ 'bhe -gɛɛn 'yele mɛɛ 'la zan mu laa -Waanbhaa' dɔ 'mi ba. 'Wa □maa dɔɔ 'ka do 'bhe 'gbu dɛ na 'ɛ □kla 'ke -a na 'le.

² 'Bhe trala 'ezin-, 'ka 'pale- -o 'ke 'gbu gbɛlaanya 'le -Waanbhaa' a pɛ 'zi 'ɛ ta. 'Ka ta -yaa sɔ -lɛwale' bi 'bhe -za 'ɛ 'yi. 'Bhɛɛ- mɛɛ 'la zan 'bhe -Setran' maza 'ɛ □kla, 'ka 'yaa- sɔ bi 'bhe zan 'ɛ -gbinle' 'ka 'plɛŋ-.

³ 'Mi 'gbu 'laa -o 'ka 'plɛŋ- ye 'ŋ 'gbu 'flɛ 'yi, 'duŋ- 'ŋ 'yoo- 'ka -din 'ŋ 'kpɛɛɛɛɛɛ 'ɛ 'yi. 'Mɛɛ 'la zan 'bhe -Setran' maza 'ɛ □kla, 'mi -kpan -balaa' gban 'bhe zan 'ɛ ta, 'bhii- 'ŋ 'yaa- 'ka 'plɛŋ-.

⁴ 'Ke 'ka □klaa 'ɛke- ba 'waati 'la ba Mɛɛzan Zesu 'tɔ 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'ke 'mi □kla 'ka ba 'ŋ 'kpɛɛɛɛɛɛ 'ɛ 'yi, 'bhe 'pegee Mɛɛzan Zesu a -gɛɛɔya' 'ɛ 'le;

⁵ -ka 'bhe mɛɛ -gɛɛn 'ɛ 'kpa -Setran' 'koo, 'kooko- 'ali- 'ke -Setran' -a 'flɛ 'ɛ 'siɛla- oo,

-e so gole -za 'yi Meezan Zesu 'nu yi 'e 'le.
*

6 'Zoo 'laa -o 'ka zi 'de 'ke 'ka 'ka 'gbu magbaande 'bhe -za -gloon 'e 'yi! 'Ka 'laa 'yaango -'bhii- 'ke 'ka -za 'yoo- sane- □twa 'ka 'plenj-, -e 'ka 'kpen 'sie 'bhii- 'bluu -pee 'wlen 'seke sane- 'bluu -pee 'e 'kpen wlen gone- 'la gbeen- bhe ee?

7 -Ka -za 'yoo- 'e go 'ka 'plenj-, -yoo 'bhii- 'bluu -pee 'wlen 'seke gwe; -ka 'bhe kle 'kooko- 'ka so klele- 'wej. 'Ke 'ka 'bhe □kla, 'ka nu klele 'bhii- 'bluu -pee dree 'la 'ke 'bluu -pee 'wlen 'seke laa -o 'bhe ba -titi 'bhe gbeen-. -Amasroyi Krisi -le □kla 'bhii- 'koo- pe Paki 'feti 'e 'ta 'sraka go -bhlaa gwlen bhlone- 'e 'le, 'bhe- -e -gaa -koo' mu -laa' -za 'yoo- ma.

8 'Bhela- -zayile, -koo- -kooa' pe 'feti 'e kle, 'duj- -koo' 'laa 'bhe klele 'ke 'bluu 'la -o 'bhe -pee 'e 'wlenna- 'ke 'seke gwe 'e 'le. 'Bhe 'seke gwe 'e 'bhe -le 'ke -yoo'ya' 'pegee -yanbhoo'ya maza mu 'le. 'Bhe- -duj-, -koo' 'yee- 'feti 'e kle 'ke 'bluu 'la 'ke 'seke 'laa -o 'bhe -pee 'e ba 'bhe- 'le: 'bhe 'bluu 'e 'bhe -le -koo' zru wlan 'pegee -koo' 'kpee 'flele- 'le.

9 'N' 'Ietre □lwa 'la □kpa 'ka ni, 'mi 'a □pia 'ka ni 'bhe 'yi doo 'ka 'pegee -yanbhoo'yade mu laa 'taawole 'eke- zi 'tanji.

10 'Duj- 'naa 'pele- doo 'ka 'laa 'ka 'mabeenle 'drunyan 'yi -yanbhoo'yade mu 'e 'kpen -din. 'Bhe- 'naa- -yaa -we 'zi 'ezin- 'ke -goli' 'flen zan mu 'pegee -faannii' mu 'le, 'bhe 'pegee yogba mu. 'Kee- kle bi 'bhii- 'n' 'yaa- -we 'zi 'ke 'bhe mee mu 'e 'kpen 'le, 'ka 'yaa- nu gole 'drunyan 'e 'gbu 'yi.

11 'N' 'yaa- 'kela 'pele 'bhe -le -yaa doo 'ke mee 'la zan 'a pe -a 'gbu ma doo -yoo 'ke Zesu 'yi mi 'le, 'bhe- 'ke -yoo -za 'yoo- mu 'lee- kle 'zi: -yanbhoo'ya oo, -goli' 'flen oo, yogbale oo, mee -zwanwole oo, -ween dele oo 'bhe- -faan. 'Ka 'pegee 'bhe zan laa pebhlele 'eke- ta -titi.

12 'Bhe- mee 'la zan mu laa -o kpa -Waanbhaa' 'yi, 'mi 'an pe woye laa 'ke 'mu 'kitikanle 'le. -Waanbhaa' -le nu 'bhe zan mu 'e 'kitikanle. 'Duj- Zesu 'yi mu 'la 'mu -o 'kaa- 'klankeba 'e 'yi, 'ka so 'mu -laa' -za 'yoo- mu 'kitikanle.

13 Mee 'la zan mu 'kpale- laa -o -Waanbhaa' 'yi, -Waanbhaa' 'gbu -le nu 'bhe zan mu 'e 'kitikanle. -A yoondele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi doo: «-Ka mee 'yoo- 'e go 'ka 'plenj-»

6

Zesu 'yi mu geza 'eke- 'le -klu ta 'bhe 'laa

* 5:5 5:5 Zesu 'yi mu -lwa mu 'e ba 'ke -o -yaa mee do gbin -o plenj- -za 'yoo- klele ma, -o -yaa pe doo -o 'bhe zan 'e gbekpaa- -Setran' koo. 'Bhe zan 'e -gbinza' 'e -o plenj-, 'bhe 'win 'yaa- doo 'ke -zadowee do 'bhe zan 'e ma, 'bhe- -e ploos 'bhe -za 'yoo- 'e ma 'ke -ya zru niina- -Waanbhaa' ba.

-o 'ke -za 'Irele- 'le

1 'Ke -za do -o 'ka do 'pegee 'bhe neene- do 'plenj-, -mee -kla 'bhe- waa ge 'bhe -za 'e 'yrebagole -Waanbhaa' a mee 'wej mu 'e ba; 'bhe- -o ge mee 'la zan mu laa -Waanbhaa' do 'mu -la ba ee?

2 'Ka 'laa 'yaango -'bhii- -Waanbhaa' a mee 'wej mu 'e -o nu 'drunyan 'yi mee mu 'e 'kitikanle ee? 'Bhe- 'ke 'ka mu -le nu 'drunyan 'lee- 'yi mee mu 'e 'kitikanle, -mela ma 'bhe- 'ka 'laa so 'kaa- -za sane- mu 'e 'yrebagole 'ka 'gbu 'plenj- ee?

3 'Bhe- 'ka 'laa 'yaango- 'ezin- 'bhii- -koo' mu nu -mleke' mu 'e 'kitikanle ee? 'Bhe- -mela ma 'ke -za 'ke □wlaa 'ka 'plenj- 'tre ta -ge, 'ka 'laa so 'bhe -za 'e 'yrebagole 'ka 'plenj- ee?

4 'Bhe- 'duj-, 'ke -za do -wlaa 'ka 'plenj-, mee 'la zan mu laa -o Zesu 'yi mu -ledo' 'e ba, -mela ma 'ka mu -la si 'kaa- -za 'e 'kitikan mu 'le ee?

5 'Mi pe doo 'bhe -o 'ke -yralado maza 'le 'ka mu 'gbu ma. 'Bhe bhla 'e ba, -o so -zado' mi do -sroowole 'ka plenj 'ke 'bhe so 'bhe -za 'e 'yrebagole 'ka neene- 'e 'pegee 'bhe neene- 'bheke do 'e 'plenj-.

6 'E! -Za 'Irele- laa 'bhe 'le 'de! 'Ke Zesu 'yi mi do ge -a neene- Zesu 'yi -bheke' do 'le -klu ta mee 'la zan mu laa -Waanbhaa' do 'mu ba.

7 'Ke -za -wlaa 'ka 'plenj-, 'bhe- 'ke 'bhe -ja klele 'ke -klu ta geza 'le; 'kaa zron 'bhe ma 'bhii- 'ka 'laa -o 'taawo zii' 'bhii- Zesu 'yi mu 'taawogbeya 'e gbeen-. -Mela ma 'ka 'laa so 'lebiile maza -yien 'yikunle ee? 'Bhe- -mela ma 'ka 'laa to 'ke -o 'ka 'koope- mu 'e 'kpen si 'fenfenj 'ka 'koo ee?

8 'Bhe- droon', 'ka mu 'gbu -le -lebiile maza kle, 'bhe- 'ka mee mu 'koope- mu 'e si 'fenfenj; 'duj- 'ka 'bhe kle 'ka neene- Zesu 'yi mu -la ni.

9 'Ka 'laa 'yaango- 'bhii- mee 'la zan mu -lebiile maza mu kle, 'mu laa nu gele -Waanbhaa' a -bhlengbeya -wa 'e ta ee? 'Ka 'laa 'ka 'gbu 'yiniil: mee 'joo 'yoo- mu oo, yogba mu oo, -yanbhoo'yade mu oo, 'gwlaan- mu 'la -woo 'tanyoon 'gwlaan- kle -o na 'le oo,

10 -faannii' mu oo, mee 'koo -gloo mu oo, -weende' mu oo, mee -zwanwo' mu 'pegee mee 'la zan mu balaa' mee mu ta 'bhe- -o 'mu 'koope- mu 'e si fangan- ma. 'Bhe zan mu 'e do 'kpo' laa nu gele -Waanbhaa' a -bhlengbeya -wa 'e ta -titi.

11 'Ka 'ke 'yaa- 'bhe mee -gloon mu 'e 'le 'elwale -so. 'Duj- -zon, Zesu 'kaa- -za 'yoo- mu 'e □fia 'ke -a yien 'le, 'bhe- -Waanbhaa' 'ka □kpa 'edanma -yaa' pe mee 'wej mu

'le. -E 'ka □kla mɛɛ -ledoole mu 'le -a -yre 'yi Mɛɛzan Zesu Krisi 'to 'e 'yi, 'bhe 'pegee Lii 'Wenj 'e 'le.

Zesu 'yi mu 'fle 'e -yoo 'ke *Lii 'Wenj 'e yaayre- 'le

¹² 'Ka 'ke mu 'a pe dɔɔ: «-Za 'kpensee kle 'senj 'o ni». 'Dunj- 'mi pe dɔɔ -za 'kpen 'laa -o 'elrele bhaaplenj ma. 'Mi so -a pele- 'ezin- dɔɔ: «-Za 'kpensee kle 'senj -o 'nj 'ni bi». 'Dunj- 'naa nu a 'tole- 'ke 'nj kle pe 'kedo- 'kpo a lu 'le.

¹³ Mɛɛ 'ke mu 'a pe 'ezin- dɔɔ: «-O pebhle mu □kla mɛɛ vi -la 'kaama-, 'bhɛɛ- -o vi □kla pebhle -la 'kaama-». Wlan -le 'bhe 'le, 'dunj- -Waanbhaa' nu 'woo- pe ple 'e 'kpen 'siele-. Waa bhaaplenj 'fle 'e klele -yanbhooya klele 'kaama. Mɛɛ 'fle 'e -yoo 'ke Mɛɛzan -Waanbhaa' a pe -la -le, 'bhɛɛ- 'yee- Mɛɛzan -Waanbhaa' -le 'a zan 'le.

¹⁴ 'Yee- -Waanbhaa' 'la Mɛɛzan Zesu -bwela gale ba, -e nu -koo' mu bwele 'ezin- gale ba -yaa' -gloola 'e 'le.

¹⁵ 'Ka 'laa 'yaango- 'bhii- 'ka 'fle mu 'e 'wole- 'ke Krisi 'fle 'e dɔpe mu 'le ɛɛ? 'Bhe ya 'e 'yi, 'nj so Krisi 'fle 'e dɔpe mu 'e 'sile 'bhɛɛ- 'nj 'mu kle 'ke gwlen -glin -le do dɔpe mu 'le ɛɛ?

¹⁶ 'Bhe 'laa so klele- titi! 'Bhɛɛ- 'ka 'laa 'yaango- 'ezin- 'bhii- 'ke mɛɛ 'la zan 'pegee gwlen -glin le do -kpa'a do ma, -o mɛɛ ple kle 'fle do 'kpo -la -le ɛɛ? -Amasroyi -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi dɔɔ: «'Woo- mɛɛ ple 'e -o nu klele mɛɛ 'fle do 'kpo 'le.»

¹⁷ 'Bhɛɛ- 'dunj-, 'ke mɛɛ 'la zan 'pegee Mɛɛzan -Waanbhaa' 'kpale- -o do ma, 'bhe zan 'e 'pegee Mɛɛzan -Waanbhaa' 'kpeeledan gbeya 'e kle do 'kpo.

¹⁸ -Kaa kle gbe 'e 'kpen ma 'ke 'ka ploo -yanbhooya maza ma! Bhaaplenj -za 'yoo- gloon 'bhɛɛke mu 'la kle, 'bhe mu -o bhaaplenj 'fle 'e -goma'. 'Dunj- 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -a 'gbu □naa -yanbhooya klele ni, 'bhe zan 'e -e -za 'yoo- -la kle 'zi -a 'gbu 'fle 'e ni 'bhɛɛ gbɛɛn- bhe.

¹⁹ 'Ka 'laa 'yaango- 'bhii- 'ka 'fle 'e 'bhe -le 'ke Lii 'Wenj 'e yaayre 'e 'le ɛɛ? 'Yee- Lii 'Wenj 'la -yoo 'ka 'yi; 'bhɛɛ- -Waanbhaa' -le 'a □naa 'ka ni. 'Kaa- pe laa 'ka 'gbu 'le.

²⁰ -Amasroyi -Waanbhaa' 'ka tagbawoa 'egbenele, Zesu gale 'e ma. 'Bhela- -zayile, -ka -Waanbhaa' -ledo' -a ma 'ka 'fle 'e 'le.

POLU -O KORENTI ZESU 'YI MU 'E WAA -JAN MU 'E ZIKPA' ZII'

7

Polu -jan 'la □woa gwlenna yaaza 'e ba zayi'

(Matie 19.3-12)

¹ 'Ka -za 'la 'yilrokpaa 'nj ma 'kaa- 'sewe 'e 'yi, 'nj 'yoo- zan 'bhɛɛ- 'mabole 'ka ni -ge.

'Mi 'kpee ma, 'ke 'gwlaan- do laa le 'sile-, 'bhe -o 'ke -za 'lrele- 'le.

² 'Dunj-, 'kooko- 'ke -yanbhooya maza laa kle 'ka 'plenj-, 'bhe mabhaabhɔ 'ke 'gwlaan- 'kpen do do le si; 'bhɛɛ- 'ke le 'kpen do do yalaa' gwlenna.

³ 'Bhe ya 'e 'yi, le -noo kleza -o 'kela 'le, -e 'bhe kle -a na ni; 'bhɛɛ- le 'e 'bhe kleza -o 'kela 'le, 'bhe 'bhe kle 'bhe □noo 'e ni.

⁴ -Amasroyi le 'e 'gbu a pe laa 'ke -a 'gbu 'fle 'e 'le, -a -noo -la pe -le 'bhe 'le. 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, le -noo 'e 'bhe a pe laa 'ke 'bhe 'gbu 'fle 'e 'le, -a na -laa' pe -le 'ke 'bhe 'le.

⁵ 'Ka 'laa 'ka -bangole 'eke- 'yi, 'foke 'ka mɛɛ ple 'a □kpa'a do ma dɔɔ 'ka -o 'waati sa klele- 'ka 'seriwole 'le -Waanbhaa' ni. 'Dunj- 'bhe blaana, -ka nu bo 'eke- 'yi, 'kooko-, 'ke 'ka gbe laa so 'ka 'gbu 'yikunle ta, -Setran' 'laa nu 'ka 'lekanle, 'bhɛɛ- 'ka balaa' -za 'yoo- 'yi.

⁶ 'Nj 'bhe -jan 'e 'wo zii' 'ka ni 'ka 'liale- drɔnj -la -le, 'naa 'pele- 'ka 'taawo 'bhe zi kpanma.

⁷ 'Ke -yoo 'an pe 'le, 'mi -o -a zi 'bhii- mokpen' bo -o -gbaakoo' 'le 'bhii- 'mi bogbeya 'e gbɛɛn-. 'Dunj- -koo' 'kpen do do 'senj do -la -srɔɔwoa -Waanbhaa' 'koo: -e -za 'e do kle 'senj □naa mɛɛ do ni, 'bhɛɛ- -e -za 'bhɛɛke do kle 'senj □naa mɛɛ -bhɛɛke' do ni.

⁸ 'Nj so -jan yeke- 'la 'wole -gbaakoo' mu 'pegee glaanne mu 'e ni 'bhe -le -ge dɔɔ: 'Ke -o bo -o do -kplen -le 'bhii- 'mi bogbeya 'e gbɛɛn-, 'bhe -o 'ke -za 'lrele- 'le.

⁹ 'Dunj- 'ke -wa □ya 'bhii- waa so -o 'gbu 'yikunle, 'bhe bhla 'e ba, -o le 'pegee gwlen 'si. -Amasroyi le 'sile- 'pegee yaale gwlenna 'bhe mabhaabhɔ -gbakooya ta, 'kee bo -a -lro 'papa 'e 'le 'e ma.

¹⁰ 'Nj 'yoo zan -jan leɛ- 'bhɛɛ- 'wole- le zan mu 'pegee gwlenna le mu ni ('bhe -jan 'e 'bhe 'laa -o da 'zi 'mi 'gbu ba; Mɛɛzan -la wojan -le 'bhe 'le), 'bhe -jan 'e 'bhe -le dɔɔ: 'Ke le 'la 'bhe yaale -o gwlenna, 'bhe 'laa gole 'bhe □noo 'e 'koo.

¹¹ 'Ke gwlenna le 'la 'bhe -gwa 'bhe □noo 'e 'koo, 'bhe le 'e 'bhe 'laa yaale gwlen -bhɛɛke' pla; 'kebhlaale, -o 'pegee -a -noo -benjɔ' do ma, 'bhɛɛ- -e nu gbe dreewo yaale 'bhe 'koo. 'Bhɛɛ- 'dunj-, 'gwlaan- 'e 'bhe 'laa 'ploole- 'bhe 'na ma 'ezin-.

¹² 'Bhɛɛ- 'nj so 'kela 'wole mɛɛ -vin mu 'e ni ('bhe -jan 'e da 'zi 'mi 'gbu -la ba, 'naa 'pele- dɔɔ Mɛɛzan -le 'bhe □kpa'a 'mi 'lii) 'bhe -jan 'e 'bhe -le dɔɔ: 'Ke Zesu 'yi mi 'gwlaan- do na laa -o Zesu 'yi, 'dunj- 'ke -a na 'e -dwa -a -la 'kaa 'bhe -o bole- -a 'koo, yaa 'ploole- 'bhe ma -titi.

¹³ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, 'ke Zesu 'yi le do -noo 'laa -o 'ke Zesu 'yi mi 'le, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe □noo 'e -dwa -a -la dɔɔ 'bhe le 'e bo

-a 'koo, 'bhe Zesu 'yi le 'e yaa gole -a -noo 'koo.

¹⁴ -Amasroyi le □noo 'la 'bhe 'laa -o Zesu 'yi, -o 'pegee -a na 'kpale- 'la -yoo do ma, -a -bhelele' -o -Waanbhaa' -din -a na 'e -zayi'. 'Bhele- le 'la 'bhe 'laa -o Zesu 'yi, 'bhe 'pegee 'bhe □noo 'kpale- 'la -yoo do ma, 'bhe -bhelele' -o -Waanbhaa' -din 'bhe □noo 'e -zayi'. 'Kebhlaale, -o -ne mu 'e 'mu 'laa -yaa nu klele -Waanbhaa' a pe 'le, 'bhele- 'duj-, -o yape mu 'e do -o 'ke -Waanbhaa' a pe 'la 'le bhe, 'woo- mu 'ezin-, -woo 'ke -Waanbhaa' a pe 'le.

¹⁵ 'Duj- 'kee- □kla le 'e 'bhele- 'le oo, 'kee- □kla -a -noo 'e 'bhele- 'le oo, 'ke 'bhe 'laa -o Zesu 'yi, 'bhele- 'ke 'bhe -o -a zi 'bhii- e gwelenna yaale 'e 'kan, -wa 'to -ya 'kan. 'Ke -ya □kla 'bhe gbeen- bhe, 'kee- □kla Zesu 'yi mi -noo 'e 'bhele- 'le oo, 'kee- □kla Zesu 'yi mi le 'e 'bhele- 'le oo, 'bhe bhle laa kle -li -a ma gwelenna yaaza 'e 'koo; -amasroyi -Waanbhaa' -koo' 'siila- 'ke -koo' bo yilabla -la -yi.

¹⁶ Wlan 'e ni, 'bhi Zesu 'yi le, 'yaa 'yaango 'bhii- e □noo so 'sii Zesu dole- 'bhi -la -zayi' ee? 'Bhele- 'bhi Zesu 'yi mi 'gwlaan-, 'yaa 'yaango- 'bhii- 'e 'na so 'sii Zesu dole- 'bhi -la -zayi' ee?

'Taawogbeya 'la so -Waanbhaa' ni

¹⁷ 'Duj-, Meezan -Waanbhaa' 'ka 'kpen do do -gbaa 'senj yake- 'la ba, 'bhe 'pegee -e 'ka 'siila- 'waati 'la ba doo 'ka kle -yaa' pe 'le, 'ka 'kpen do do -yaa gone- 'la gbeen-, -ka bo 'bhe bogbeya do 'kpo 'e 'yi 'te. 'Ke 'η -ja Zesu 'yi mu -ledo' 'oo -ledo' 'la ba, 'η -o daan 'bhele- -jan do 'kpo 'e 'le.

¹⁸ 'Ke -Waanbhaa' mee do -siila 'ke -a wlale -o 'kleen 'yi, 'bhe zan 'e bo 'bhe bogbeya 'e 'yi. 'Duj-, 'ke -Waanbhaa' mee 'la zan -siila 'ke yaa wlale -li 'kleen 'yi, 'bhe zan 'e yaa pele doo -e wlale- 'kleen 'yi.

¹⁹ 'Kee- □wlaa 'kleen 'yi oo, 'ke 'yaa wlale 'kleen 'yi oo, 'bhe 'laa -za 'ke kle. 'Kela 'bhe -o -a -yi 'egloole, 'bhe -le 'kee -Waanbhaa' a 'tonj mu 'e 'klosikon.

²⁰ -Waanbhaa' 'ka 'kpen do do 'siila- 'ka 'yaa- bogbeya 'la 'yi, -ka bo 'bhele- bogbeya 'e 'yi 'te.

²¹ 'Ke -Waanbhaa' 'e 'siila- 'ke 'yoo- 'ke lu 'le, 'yaa 'bhe 'ngamiwole. 'Duj- 'ke 'bhe 'senj -o 'e ni 'kee so klele- □kdo 'le, 'bhe kle.

²² 'Ke Meezan mee 'la zan -siila 'ke 'bhe zan -o 'ke lu 'le 'bhe bhla 'e ba, 'bhe zan □kla □kdo 'le, 'bhele- -yoo Meezan a pe 'le. 'Bhe klegbeya do 'kpo 'e 'yi, 'ke Krisi mee 'la zan -siila 'ke -yoo 'ke □kdo 'le; 'bhe zan 'e □kla 'ke Meezan a pe lu 'le.

²³ -Waanbhaa' 'ka tagbawoa 'ebebele, 'bhela- -zayile, 'ka 'laa klele bhaaplen 'kedo- 'kpo a lu 'le.

²⁴ 'η neene- mu, -Waanbhaa' 'ka 'kpen do do -siila bogbeya 'la 'yi, -ka bo 'bhele- bogbeya 'e do 'kpo 'e 'yi.

-Gbaakoo' mu 'pegee glaanle mu a -za

²⁵ Mee 'la zan mu laa le 'sile- -li 'bhe 'pegee mee 'la zan mu laa yaale -li gwelenna, 'mi so 'kela 'pele 'mu ni, 'naa 'pele- doo Meezan -Waanbhaa' -le -jan -kpa 'η 'lii -o ni; 'duj- 'η 'yoo- 'η 'gbu 'kpeejan- -la wo 'zi 'ka ni. 'Duj- Meezan -Waanbhaa' klawoa 'ewlanle 'mi ma, -yoo 'ke -za 'le 'ke 'ka 'ka kpa 'mi 'wojan- 'e 'yi.

²⁶ -Zon 'waati 'e klawoa 'egloole bhe, 'η zi jan 'e 'bhe -le -ge: 'kela 'bhe -o 'mi 'yre 'yi -za 'lrele- 'le 'bhe -le doo mokpen' bo 'mu 'gbu bogbeya 'e 'yi.

²⁷ 'Ke le -o 'e 'koo, 'yaa 'ploole- 'e 'na 'e ma. 'Bhele- 'duj-, 'ke 'yaa le 'sile- -li, 'yaa 'pele- doo 'e le 'sile.

²⁸ 'Duj- 'kee le □sia, 'yaa -za 'yoo- klele 'bhe 'le. 'Bhele- 'ke -gblane do yalaa' gwelenna, 'bhe 'laa -za 'yoo- klele 'bhe 'le 'ezin-. 'Bhele- 'duj-, mee 'la zan mu le 'pegee gwlen si, 'trebho -o 'mu ma. 'Bhele- 'η 'yoo -a zi 'bhii- 'bhe 'trebho mu 'e 'kan 'ka ma 'egboonle.

²⁹ 'η neene- mu, 'mi so 'kela 'pele 'ka ni, 'bhe -le doo 'drunyan 'yan bhla 'e □bhwa -wa -din. 'Bhele- 'kee- san -zon ma, 'ke le mu -o 'gwlaan- mu 'la 'koo, 'mu bo 'bhii- le laa -o 'mu 'koo.

³⁰ 'Bhele- 'ke mee 'la zan mu -o wisi' zii', 'mu bo 'bhii- 'mu wleyisriwole laa -o. 'Ke mee 'la zan mu -o zrukpa' 'yi, 'mu bo 'bhii- 'mu zrukpaale laa -o. 'Bhele- mee 'la zan mu pe mu lo, 'mu 'a kle 'bhii- pe 'kedo- 'kpo 'laa -o 'mu 'koo.

³¹ Mee 'la zan mu -o 'drunyan 'yi -tron mu 'e -glin 'zi, waa -o 'kpale- 'bhe -tron mu 'e ma. -Amasroyi 'drunyan 'pegee -a -yi pe mu 'e 'kpen -o 'ke 'kanpe- 'le.

³² 'Mi 'gbu -o -a zi bi 'bhii- 'ka 'laa pe 'kedo- 'kpo 'ngamiwole. 'Ke le laa -o mee 'la zan 'koo, 'bhe zan 'bhe -nii- 'e 'wla Meezan -Waanbhaa' a pe -za mu 'e 'bhe mu -la -yi; 'bhele- -ya 'gbu 'so yre glin Meezan -Waanbhaa' ni.

³³ 'Duj- 'ke le -o mee 'la zan 'koo, 'bhe zan 'bhe -nii- 'e wla 'drunyan ta za mu -la -yi. -Ya 'gbu 'so yre glin -a na ni.

³⁴ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -a nii- 'e 'yicienle -o pe ple -la pley-: -a na 'pegee -Waanbhaa'. 'Bhe klegbeya do 'kpo 'e 'yi 'ezin-, 'ke -gblane 'la 'bhe 'laa yaale -li gwelenna, 'bhe 'bhe -nii- 'e wla Meezan -Waanbhaa' a -za mu -la -yi. -Ya zi 'bhii- -e kle -Waanbhaa' a pe 'le -a nii- 'pegee -a 'fle 'e 'kpen 'le. 'Duj-, 'ke le 'la 'bhe 'yaale- -o gwelenna, 'bhe 'bhe -nii- 'e wla 'drunyan ta za mu -la -yi; 'bhele- -ya 'gbu 'so yre glin -a -noo 'e 'bhele- ni.

³⁵ 'N 'yoo- 'jan 'la 'wo zii' bhe, 'bhe -o 'ka 'gbu 'nrayiza -la -le, 'dun- 'naa- -o 'jan bhee bo yre -glin 'zi 'ka 'lɛɛ. 'Mi 'gbu -o -a 'zi 'bhii- 'taawogbeya 'la 'bhe lele, 'ka 'bhɛɛ- 'si, 'bhɛɛ- 'ka 'bɔɔle kle Mɛɛzan -Waanbhaa' ma 'ka 'zru 'ɛ 'kpen 'le.

³⁶ 'Ke □zwan do dɔle -o -gbla do zi, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'le 'ɛ 'lɔ -o dɛ 'zi 'egloole; 'bhɛɛ- 'ke -ya □ya 'ke 'yaa 'bhe 'sile- -a na 'le, -e nu -za 'yoo- -la klele 'bhe gbɛɛn- bhe, 'mi pe doo -woo 'eke- 'si 'bhii- -a -lɔ -o -a ma gone- 'la gbɛɛn-. -Za 'yoo- laa 'bhe 'le 'ke -ya bhele 'ɛ □sia -a na 'le.

³⁷ 'Dun-, 'ke □zwan do 'a □kpa -a 'gbu 'kpee -a nii- 'ɛ 'kpen 'le doo 'yaa -o le 'sile, 'bhɛɛ- 'ke 'waa 'bhe 'wlale- -a zi, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe -daa -a 'gbu ba doo -ya 'gbu 'zru maza 'ɛ 'yikunle. 'Ke 'yaa- -a bhele 'ɛ 'sile- -a na 'le; -e -za 'lrele- -la -kla 'bhe 'le bhe.

³⁸ 'Bhe 'ya 'ɛ 'yi, 'ke mɛɛ 'la 'zan 'bhe 'gbu 'bhele- 'ɛ □sia 'ke -a na 'le, -e -za 'lrele- -la □kla 'bhe 'le bhe. 'Dun- 'ke mɛɛ 'la 'zan laa -a 'bhele- 'ɛ 'sile- -a na 'le, 'bhe kleza 'ɛ mabhaabho 'kɛla 'bhe 'bhe 'bhele- 'ɛ □sia 'bhe 'na 'le 'bhe a pe 'ɛ ta.

³⁹ 'Le 'tole- le, 'ke -a -lɔ 'laa gale -li, 'ke -waa' gwɛnna yaaza laa 'kanle- -li 'yee- 'pegee -a -nɔɔ 'plen-. 'Dun- 'ke -a -nɔɔ 'ɛ -gaa, 'ke 'yaale -swa -a ni 'gwlaan- -bhɛɛke' 'koo, -e 'bhɛɛ- kle; 'dun- -e 'yala- Zesu 'yi mi -la 'koo.

⁴⁰ 'Bhɛɛ- 'dun-, 'ke 'bhe 'le 'ɛ 'yaa 'yaale gwɛn -bhɛɛke' pla, -a zrukpaale nu klele 'egbenele 'ke 'bhe kan -a 'yaale ma gwɛn -bhɛɛke' pla ta. 'Mi 'gbu -la 'zi 'jan -le 'bhe -jan 'ɛ 'le bhe; 'dun- 'mi 'gbu 'kpeejan- 'ɛ -yoo 'bhii- -Waanbhaa' Lii 'Wen 'ɛ 'zru maza 'ɛ gbɛɛn-.

8

Yogba wi bhleza

¹ 'N nɛɛnɛ- mu, -koo' 'zan 'yogba 'wi mu 'bhleza 'ɛ 'bhɛɛ- ba 'janwɔle -gɛ. 'Kaa pe doo: «-zayaangole -o 'o 'koo». 'Dun-, 'bhe -zayaangoleya -gloɔn 'ɛ 'bhe -le 'a kle 'zi 'bhɛɛ- 'ka -o 'ka 'gbu 'magbaandɛ 'zi, 'bhɛɛ- 'dun-, 'soniya 'ɛ 'bhe -le 'fangando mɛɛ a 'kpaleya 'ɛ ta.

² 'Ke mɛɛ 'la 'zan 'a pe -a 'gbu 'kpee doo -e -zayaango, 'ali- -zɔn, 'bhe 'zan a -zayaangoleya 'ɛ 'bhe 'le 'laa 'pale- -li.

³ 'Dun-, 'ke -Waanbhaa' -za so mɛɛ 'la 'zan ni, -Waanbhaa' 'bhe 'zan 'ɛ do.

⁴ 'Ka 'ɲ 'lɔkpa 'yogba 'wi mu 'bhleza 'la 'ba -zayi' doo 'ke -koo' so -o 'bhlele- taa- 'ke -koo' laa so -o 'bhlele-. 'Wa 'yaango- 'bhii- yo laa -o 'ke -za 'kedo- 'kpo' 'le 'drunyan 'lɛɛ- 'yi. 'Wa 'yaango- 'ezin- 'bhii- -Waanbhaa' -o do 'kpo.

⁵ 'Mɛɛ 'ke mu -Waanbhaa' 'tokpa- lafle' 'yi pe mu 'pegee 'trɛ ta pe mu ma. 'Wlan 'gbu

'ɛ ni, 'bhe 'zan mu 'kpee ma, <-waanbhaa' > -bebe -o, 'bhe' 'pegee <mɛɛzan > -bebe -o 'trɛ ta 'pegee lafle' 'yi.

⁶ 'Dun- 'o mɔɔ 'kpee ma, -Waanbhaa' -zeze 'gbu' 'ɛ 'bhe -o do 'kpo; 'bhe -Waanbhaa' 'ɛ 'bhe -le 'ke -koo' Dɛ 'le. 'Ye- 'pe 'kpen □kla, 'bhɛɛ- -koo' -o -koo' 'yre ma 'yela- ni. 'Bhɛɛ- Mɛɛzan -o do 'kpo, 'bhe -le 'ke Zesu Kɛri 'le. 'Pe 'kpen □kla 'bhe -la -gloɔya' 'yi, 'bhɛɛ- -koo' -o -koo' 'yre ma 'bhe -la 'sɔɔyi.

⁷ 'Dun- mɔkpen' laa 'bhe wlan 'ɛ do. 'Mɛɛ 'ke mu □mwa 'yo mu 'gbale 'zi 'ke 'bhe nu 'tenle- -zɔn ma, 'bhɛɛ- -o 'wi mu 'la 'go 'yo mu 'ɛ ni 'sraka 'le, -o 'mu 'bhle. 'Waa -o 'egloole -o 'gbu 'nii- 'ɛ 'yi 'bhe, -woo 'gbu 'kpee 'ɛ 'trɪɲɔ- 'bhe 'yogba 'wi mu 'ɛ 'bhlele- 'le.

⁸ 'Bhɛɛ- 'dun-, 'wa 'yaango- 'ezin- 'bhii- pebhle laa so 'o 'mabɛɛnle -Waanbhaa' -din. 'Ke 'waa 'yogba 'wi mu 'bhlele, 'bhe 'laa -za 'ke kle; 'bhɛɛ- 'ke 'woo- □bhla, 'waa nu -za 'kedo- 'kpo 'sɔɔwɔle 'bhe ma.

⁹ 'Dun-, 'bhe -za mu 'ɛ 'yi, -ka 'ka 'yɛkpa 'ka 'gbu 'ba 'elrele. 'Ka 'laa 'tole- 'bhɛɛ- mɛɛ 'la 'zan mu laa -o 'egloole 'mu a 'kpaleya 'ɛ 'yi, 'kaa- mapoɔnleya 'ɛ kle 'bhe 'zan mu 'ɛ baa- pe 'le -za 'yoo- 'yi.

¹⁰ -Amasɔyi, 'bhi 'la 'bhi 'bhe -za mu 'ɛ do, 'ke mɛɛ 'la 'zan laa -o 'egloole 'bhe a 'kpaleya 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'ɛ □ya 'pebhle 'yre nɔɔ- 'yogba 'fe 'ɛ □la; 'yaa nu 'zoo 'nale- -a 'gbu ni 'kee- 'yogba 'wi mu 'bhle ɛɛ?

¹¹ 'Ke 'bhe □kla 'bhe gbɛɛn- bhe, 'Kɛri -gaa mɛɛ 'la 'zan ni, 'yaa- -zayaangoleya 'ɛ 'yaa nu klele 'bhe 'zan 'ɛ ni pe 'le ɛɛ?

¹² 'Bhe 'klegbeya 'ɛ 'yi, 'e -za 'yoo- -la □kla 'ɛ nɛɛnɛ- mu 'ɛ ni 'bhe, 'yoo- 'yakla- 'ɛ 'yaanmiwoza -la □kla 'bhe gbɛɛn- bhe, -amasɔyi 'waa -o 'egloole 'waa 'kpaleya 'ɛ 'yi. 'Bhɛɛ- 'ezin- 'e -za 'yoo- -la -kla 'Kɛri ni 'bhe gbɛɛn- bhe.

¹³ 'Bhɛla- -zayile, 'ke 'pebhle do -la -zayi' 'bhɛɛ- 'mi 'ɲ nɛɛnɛ- do baa- 'zi -za 'yoo- 'yi, 'naa nu 'wi 'bhlele 'ezin- 'titi; 'kooko- 'naa nu klele 'ɲ nɛɛnɛ- 'ɛ baa- pe 'le -za 'yoo- 'yi.

9

Zesu 'winbɔwo mu 'ɛ -waa' ye 'ɛ ma -trɔn

¹ 'N nɛɛnɛ- mu, 'ka 'kpee ma 'ɲ bole laa -o 'ɲ 'gbu ma ɛɛ? 'Naa- -o 'ke Zesu a 'winbɔwo mi 'le ɛɛ? 'Naa -kooa' Mɛɛzan Zesu 'yele- kpataakpa ɛɛ? 'Ka mu 'gbu -le 'laa -o 'mi ye 'la □woa Mɛɛzan 'Kɛri ni, 'bhe ma -trɔn 'ɛ 'le ɛɛ?

² 'Ali- 'ke mɛɛ 'ke mu laa -o dɔle- -a -la 'ke -o 'mi kun 'bhii- 'Kɛri a 'winbɔwo mu 'ɛ do, 'ka mu 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'mi -o 'ke 'bhe 'le kpataakpa. -Amasɔyi 'ka -o 'ke Zesu 'yi mu 'la 'le 'bhe 'bhe 'a zɔn mɛɛ

mu ni 'bhii- 'mi -o 'ke Krisi a winbōwo mi 'le.

³ Mɛɛ 'la zan mu 'mi 'tɔ 'yoo- pe 'zi, 'mi 'ŋ 'gbu ta gwledan 'bhe zan mu ba gɔnɛ- 'lɛɛ- 'bheɛ- gbɛɛn-.

⁴ 'Mi -o 'bhe zan mu 'ɛ 'lɔkpaale dɔɔ: 'Woo- ye 'la 'wo zii' Krisi ni, 'bhe 'senj 'laa -o 'o ni 'ke 'woo bhlepe 'pegee 'o mi -yi 'srɔɔwo- 'bhe ye 'ɛ ma ɛɛ?

⁵ 'Bheɛ- 'bhe 'senj 'laa -o bi 'o ni 'ke 'woo nɛɛnɛ- Zesu 'yi le 'ke si 'o na 'le, 'bheɛ- 'bhe ge 'o zi 'bhii- Zesu a 'winbōwo mu -vin mu 'ɛ 'pegee Mɛɛzan Zesu nɛɛnɛ- mu 'ɛ, 'bheɛ- Pieri mu 'a kle gɔnɛ- 'la gbɛɛn- bhe ɛɛ?

⁶ Taa- 'mi 'pegee Banabasi, 'o mɔɔ do -kplɛn 'kpɔ -le yewo, 'bheɛ- 'waa 'o 'gbu 'lɛbɔ- pe -srɔɔwo 'bhe ma ɛɛ?

⁷ -Srɔwase 'mi 'ɛ -dele -gɔl' sɛ 'bhe 'gbu ta ɛɛ? 'Bheɛ- -dele pebhe bɔ' bheɛ- yaa 'bhe bhaa bhle ɛɛ? 'Bheɛ- -de 'gbu -le dri -lɛdɔ' balaa', 'bheɛ- yaa 'bhe dri -yɔn 'yi 'ɛ 'ke mi ɛɛ?

⁸ 'Mi -jan mu 'la □woa bhe, waa da bhaaplenj mu a 'sinii ta za mu 'te ba. 'Dun- -o da *Moizi a 'toŋ mu 'ɛ ba 'ezin-.

⁹ Wlan 'ɛ ni, Moizi -Waanbhaa' a 'toŋ 'lɛɛ- yɔɔndia- dɔɔ: «*Ke dri 'ɛ -yoo pebhe mu 'ɛ taan 'zi -a gaan -la bhla 'la ba, yaa 'lii 'ɛ 'yrelɛ-*» 'Bhe klegbeya 'ɛ 'yi, 'o sɔ -a pele dɔɔ -Waanbhaa' -o dri mu yienkan' zii' ɛɛ?

¹⁰ Taa- yaa 'bhe -jan -gloɔn 'ɛ 'wɔlɛ- -kɔɔ' mu -la ba zayi' bhe ɛɛ? Wlan 'gbu 'ɛ ni, -o 'bhe -jan 'la bhe 'bhe yɔɔndia- -kɔɔ' mu -la ni, -amasroyi, 'ke mɛɛ 'la zan -o gba 'kpa zii', 'bhe 'yri bole -o -a ta 'bhii- -e nu pe -srɔɔwɔlɛ 'bhe gba 'ɛ 'yi. 'Bhe klegbeya do 'ɛ 'yi, 'ke mɛɛ 'la zan -o pebhe 'saan zii', 'bhe 'yri bole -o -a ta 'bhii- 'bhe dɔ nu klele pebhe 'ɛ ba 'ezin-.

¹¹ 'O -Waanbhaa' a -jan 'la □woa 'ka ni, -e -kla 'bhii- 'o *Lii 'Wɛŋ 'ɛ kleza -lrele' mu -la □bwa 'ka 'yi 'bhii- -o pebhe mu bɔ gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'trɛ 'yi. 'Bheɛ- 'ke 'o 'ka 'kɔɔpɛ- mu 'ke 'srɔɔwoa□ 'o 'lɛbɔ- pe 'le, 'bhe -o 'ke -za 'lɔgole 'le ɛɛ?

¹² 'Ke mɛɛ 'ke mu sɔ 'ka 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ 'srɔɔwɔlɛ, 'bhe 'senj 'laa -o bi 'o mɔɔ ni 'ke 'o 'ka 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ 'ke 'srɔɔwo- ɛɛ? 'Dun- -o mɔɔ 'gbu -le 'laa -yaa sɔ bi 'bhe pe mu 'ɛ 'srɔɔwɔlɛ 'ka 'kɔɔ 'bhe zan mu -lɛɛ 'elwale 'pe ɛɛ? 'Dun- 'waa 'bhe klele. 'Bheɛ- drɔɔn' 'o -yɛɛn 'kpen 'yikwan□, 'kooko- 'waa -za 'kedo- kle 'ke 'bhe kle Krisi a -Jan 'Nrale- 'ɛ 'lɛbhulape 'le.

¹³ 'Ka 'gbu 'a 'yaandɔ- 'bhii- mɛɛ 'la zan mu yewo -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ □la, -woo 'gbu 'bhle pebhle -srɔɔwo' 'bheɛ- 'fɛ 'ɛ □la yewole 'ɛ ma. 'Bheɛ- mɛɛ 'la zan mu 'sraka mu 'ɛ kpa 'srakagoyɛ 'ɛ □nɔɔ 'bhe zan mu dɔ -o 'woo- 'sraka gope mu 'ɛ ba.

¹⁴ 'Bhe klegbeya do 'ɛ 'yi, Mɛɛzan -Waanbhaa' a 'lɛdulaa dɔɔ 'ke mɛɛ 'la zan

mu -o -Jan 'Nrale- 'ɛ 'wo zii', 'mu 'mu 'gbu 'lɛbɔ- pe mu -srɔɔwo' 'yee- -Jan 'Nrale- wole 'ɛ ma.

¹⁵ 'Dun- 'mi -Jan 'Nrale- 'la □woa 'ka ni, 'naa pe 'kedo- 'kpɔ 'kunyre- -glinle' 'ka 'kɔɔ. 'Bheɛ- 'naa -o 'lɛtrɛ 'lɛɛ- dɛ 'zi 'ka ni, pe 'ke 'srɔɔwo zayi' 'ka 'kɔɔ. -Amasroyi 'mi -Jan 'Nrale- 'ɛ 'wolawoa 'ka ni 'ke 'naa pe 'kedo- 'kpɔ kun 'ka 'kɔɔ 'bhe ma, 'bhe -za 'ɛ 'bhe -o 'mi -baaza' 'le. 'Bheɛ- 'ke 'ŋ -gaa 'bhe sɔ 'ŋ ni 'ke 'bhe kan 'ke -o 'yee- 'ŋ -baaza' 'ɛ -gwa 'ŋ 'yi 'bhe ta. 'Bheɛ- 'dun-, mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa sɔ 'yee- 'ŋ 'gbu -baaza' 'ɛ gole- 'mi 'yi.

¹⁶ -Jan 'Nrale- 'ɛ 'wɔlɛ- 'ɛ, 'naa -o 'bhe kle 'zi 'ŋ 'gbu mazrɔn zayi'. -Amasroyi -Waanbhaa' -le 'ŋ □kla -a wo mi 'le kpanjma. 'Bheɛ- 'ke 'naa 'a 'wɔlɛ-, 'ŋ ta -yɛɛn!

¹⁷ 'Kee- kle bi 'bhii- 'ŋ -dwa 'yee- ye 'ɛ 'wɔlɛ- -la 'ŋ 'gbu 'win ta, 'ŋ 'yaa- nu 'bhe ma -trɔn 'srɔɔwɔlɛ. 'Dun- 'naa -a kle 'zi 'ŋ 'gbu 'win ta, 'ŋ 'yoo- -a kle 'zi -Waanbhaa' -la ni, 'bheɛ- 'yɛle 'a gbɛkpa- 'mi 'kɔɔ.

¹⁸ 'Ke -yoo 'bhe gbɛɛn- bhe, 'mi a pe -trɔn -o -a ma 'ke -mɛla -le ɛɛ? 'Ŋ zrukpaale 'la -yoo 'ke 'ŋ 'yoo- 'yee- -Jan 'Nrale- 'ɛ 'wo zii' mɛɛ mu ni bhaama 'ke 'naa pe 'kedo- 'kpɔ kun -o 'kɔɔ, 'bhe -le 'ke 'mi a pe -trɔn 'ɛ 'le.

¹⁹ 'Naa -o mɛɛ 'kedo- 'kpɔ a lu 'le. 'Mi 'ŋ 'gbu □kla 'ke mɔkpen' a 'yowɔnɛ 'le, 'kooko- 'ŋ gbɛsɔ mɛɛ -bebe klele- ta 'ke Zesu 'yi mu 'le.

²⁰ 'Ke 'ŋ 'yoo- Zuufu mu plɛŋ-, 'mi 'ŋ 'gbu kle 'bhii- Zuufu mi do gbɛɛn-, 'kooko- 'ŋ sɔ -o klele 'ke Zesu 'yi mu 'le. Mɛɛ 'la zan mu 'taawo Moizi a pe 'toŋ mu 'ɛ ta, 'ke 'ŋ 'yoo- 'bhe zan mu 'ɛ plɛŋ-, 'mi 'ŋ 'gbu kle 'bhii- 'bhe zan mu 'ɛ gbɛɛn-; 'kooko- 'ŋ sɔ -o klele- 'ke Zesu 'yi mu 'le. 'Dun- wlan 'gbu 'ɛ ni, 'naa- -o 'taawo zii' Moizi a pe 'toŋ mu 'ɛ 'yi jan mu 'ɛ 'mu ta.

²¹ 'Bhe klegbeya do 'ɛ 'yi, 'ke 'ŋ 'yoo- mɛɛ 'la zan mu laa Moizi a pe 'toŋ mu 'ɛ dɔ 'mu 'plɛŋ-, 'mi 'ŋ 'gbu kle 'bhii- 'bhe zan mu 'ɛ gbɛɛn-; 'kooko- 'ŋ sɔ -o klele- 'ke Zesu 'yi mu 'le. Waa pele dɔɔ 'naa -Waanbhaa' a 'toŋ mu 'ɛ 'kɔɔsikun; -amasroyi, 'mi 'gbu -o 'taawo zii' Krisi a pe 'toŋ mu 'ɛ 'mu -la ta.

²² Mɛɛ 'la zan mu laa -o 'egloole -o 'kpaleya 'ɛ 'yi, 'mi 'ŋ 'gbu kle 'bhii- 'bhe zan mu 'ɛ gbɛɛn-; 'kooko- 'ŋ sɔ -o klele 'ke Zesu 'yi mu 'le. 'Bhe 'yi bhe, 'ke mɛɛ mu -o dɔgbeya 'la gbɛɛn-, 'mi 'ŋ 'gbu kle 'bheɛ- gbɛɛn-, 'kooko- 'kee- -kla gɔnɛ- 'oo gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'ŋ sɔ -o 'ke mu gole- -za 'yi.

²³ 'Mi 'bhe -za mu 'ɛ 'kpen kle 'zi -Jan 'Nrale- 'ɛ 'bheɛ- -zayi', 'kooko- 'ŋ sɔ -a ma 'duma mu 'ɛ 'ke 'srɔɔwɔlɛ.

²⁴ 'Ka 'gbu 'laa 'yaango- 'bhii- blasan- mu 'ɛ blasan- -kpan 'ɛ ta, -o 'kpen blasan zaabolele. 'Dun- -o ba mɛɛ do 'kpɔ -le

-blasanle ma -jara 'e 'sroowo- ee? 'Ka mu 'gbu 'ezin-, -ka do 'egloole 'kaa- 'kpaleya zi 'e ta 'bhii- bla zaabo mu 'e gbɛɛn-; 'kooko- 'ka 'so 'bhe ma -tron 'sroowole.

²⁵ 'Dun- blasan- mu 'e, 'ke -woo daan 'zi blasanle ma 'waati 'la ba, -o 'trebbho 'e 'kpen -gloon kpa -o 'gbu ta. 'Dun- -o 'bhe kle -jara 'la 'sroowo zayi' 'bhii- 'bhe ma -sra 'le, 'bhe 'la 'bhe 'laa -o 'ke -mope' 'le bhe. 'Bhe- 'dun-, -koo' mu -kooa' pe 'e kle -sra 'la 'bhe 'sroowo zayi', 'bhe -o 'ke -mope' 'le yikpensee ta.

²⁶ 'Bhela- -zayile, 'n 'yoo- blasan- 'zi; 'dun- 'n 'yre gbaanle -o 'an blasanle 'e 'leyanyre do 'kpo' e 'bhe- ta. 'Naa -o 'an pe ye 'e 'wo zii' 'bhii- gbekpun- gwledan mi 'la -ya gbekpun- mu 'e blin 'zi -plooo zi bhaama.

²⁷ 'Bhe- droon', 'mi 'n 'gbu 'kun zii' 'egloole, 'bhe- 'naa 'n 'gbu 'fle 'e zru maza kle; 'kooko- -a -leyan' bhla 'e zi, 'mi 'la 'mi -jan 'Nrale- 'e 'wooa mee mu ni, -Waanbhaa' laa nu 'mi gole blasan- mu 'la -jara 'e 'sroowoa- 'mu ba.

10

Israeli mu 'e 'taawogbeya -kpe 'e ta

¹ 'N neene- mu, -za 'la 'tian -koo' -gboo mu 'e ma -kpe 'e ta Moizi a pe 'waati 'e ba, 'n 'yoo- -a zi 'bhii- 'n 'bhe do 'ka 'kpee. -Waanbhaa' lafle' -gblen do -dwa -o 'kpen trala laanima, 'ke -yoo -o 'kan zi 'e zron -o ni 'bhe 'le. -Ya 'kla 'bhe- -o 'kpen weyi- 'ten 'e takaan- 'taawolele -yrentre' -kpa' e ta.

² -E -kla 'bhii- -woo 'kpen 'wiinjia' 'bhe weyi- 'e 'pegee lafle' -gblen 'e 'yi, -o 'kpen 'pegee Moizi a 'kpaledomaya 'e 'yi.

³ -Waanbhaa' -o 'kpen -lebwa 'ke pebble -gloon do 'kpo -la -le 'ke 'bhe da lafle 'yi, 'bhe- -o 'kpen 'bhe 'bhla.

⁴ -Waanbhaa' -yi 'la 'naa -o ni, -o 'kpen 'bhe- 'mia. Wlan 'e ni, 'bhe -yi 'e 'yaa- da to ngblo do 'kpo -la -yi vle -saa 'e 'la, 'bhe vle -saa 'e 'la to ngblo 'e 'yaa- da -Waanbhaa' -la ba. 'Bhe- 'bhe 'yaa- ge 'zi -o zi yreken- 'noo. 'Bhe vle -saa 'e- 'yaa- 'ke Krisi 'toomasie -la -le.

⁵ 'Ali- 'bhe -za 'wlan mu 'e 'kpen klele bla -Waanbhaa' 'koo -o ni, 'o -gboo mu 'e -bebe 'laa -Waanbhaa' zru maza klele. 'Bhela- -zayile, -o -le -gbene do -gaa -bon 'e 'yi -kpe 'e ta.

⁶ 'Bhe -za mu 'la 'kla 'mu 'kla -a zronpe 'le -koo' mu ni doo -koo' 'laa 'taawole 'eyole 'bhii- 'woo- mu gbɛɛn-.

⁷ 'Bhe- 'ka 'laa klele yogba mu 'le 'bhii- -o 'ke mu 'a 'kla gɔne- 'la gbɛɛn- 'bhii- -a

yoondele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi doo: «Mee mu 'e -o -yala', 'bhe- -o pebhla- 'bhe 'pegee -o -ween 'mia. 'Bhe bla, 'ke -woo -wlenle', 'bhe- 'ke -o 'srotanle waa yo 'e ni.»

⁸ -Koo' 'laa -koo' 'gbu 'nale- -yan gbɔɔya dele ni, 'bhii- -o 'ke mu 'a 'kla gɔne- 'la gbɛɛn-, 'bhe- -o 'waa mia do bhe yaga (23.000) -gaa -yrekpa' do 'kpo' e 'la.

⁹ -Koo' mu 'laa Meezan -yidanle 'bhii- -a 'ke mu 'a 'kla gɔne- 'la gbɛɛn-. 'Bhe- mle mu -o 'sonkpa-, 'bhe- -o -gaa.

¹⁰ 'Ka mu, 'ka 'laa bole 'ka 'la ma janwole ma mee mu ma 'ka 'le 'la, 'bhii- -a 'ke mu 'a 'kla gɔne- 'la gbɛɛn- 'bhe- -si 'kun -mleke' 'e 'bhe -o 'kpen 'dia. *

¹¹ 'Bhe -za 'yoo- -gloon mu 'la bhe, 'mu 'tian -koo' -gboo mu 'e ma, 'kooko- 'mu kle -za zronpe 'le -koo' mu ni. 'Bhe- -woo yoonidia- 'sewe ta, 'kooko- -o kle -koo' mu 'kpeekanpe mu 'le, -koo' mu 'la 'ke 'drunyan 'leyan yi 'e 'bhwa gban -koo' mu -din bhe.

¹² 'Bhela- -zayile, 'ke mee 'la zan 'kpee ma 'bhe -o 'egloole 'bhe a 'kpaleya 'e 'yi, 'bhe zan 'bhe 'yrekpa 'bhe 'gbu ba 'elrele; 'kooko- yaa baale -za 'yoo- 'yi.

¹³ -Setran' -o -yidan' maza mu 'la kle 'zi 'ka ni, -e bhaaplen- vin mu 'e 'kpen 'yidan- 'zi 'bhe- gbɛɛn-. 'Dun- -Waanbhaa' 'la yaa -liiwli' maboo -titi, 'bhe 'laa nu -a 'tole- 'ke -Setran' 'ka 'yidan- 'ke 'bhe ge 'kanle- 'ka- fangan- yeke- 'e ta. 'Ke 'ka 'yidan- bhla 'e 'bhwa -Setran' 'koo, -Waanbhaa' nu 'bhe yeke- fangan- 'nale- 'ka ni, 'kooko- 'ka so -Setran' a -yidangbeya 'e 'yikunle, 'bhe- 'ka go 'bhe 'yi.

-Waanbhaa' a mee mu 'plooa- yogbale ma

¹⁴ 'Bhela- -zayile, 'n 'yienii mu, -ka 'ka 'plengo- 'egboon gbɔonle- yogbale ma.

¹⁵ 'Mi -o -jan 'la 'wo zii' 'ka ni, -yoo 'bhii- 'an wo zii' -zad' mu -la ni. 'Bhe- 'ka 'gbu 'bhe -jan 'e 'yiglin- doo.

¹⁶ Meezan Krisi a pebble 'waati 'e ba, -koo' -droo peyan- 'la si 'bhe- -koo' 'pubo- 'seri kle -Waanbhaa' ni 'bhe ma 'bhe -le 'laa zron 'bhii- -koo' mu 'pegee Krisi yien 'e -koo -o 'kpaledomaya 'yi ee? 'Bhe- -koo' 'bluu 'la takan kplokpo, 'bhe- 'ke -koo' 'bhe 'yiclen- 'eke- ma, 'bhe -le 'laa -koo' mu 'pegee Krisi 'fle 'e kpa do ma ee?

¹⁷ 'Bluu 'e -yoo do 'kpo, 'bhe- 'bhe -le 'ke Krisi 'fle 'e 'le. 'Ali- 'ke -koo' -o 'ebebele, -koo' 'kpen kla 'eke- ba, 'bhe- -koo' kle 'fle do 'kpo. -Amasroyi -koo' 'kpen yee- 'bluu do 'kpo' e 'yila- sasa bhle 'eke- zi.

¹⁸ -O -za 'la kle Israeli mu 'e ba, -ka 'bhe -glin doo: mee 'la zan mu 'sraka gope mu

* **10:10 10:10** -'Noole' 'sewe 17.6-14. 'Elwaleta -so, Israeli mu 'e 'yaa- kpe 'e ta 'waati 'la ba, -woo -la ma janwoa- Moizi 'pegee Aaron ma. 'Bhela- -zayile, -Waanbhaa' -o 'krowoa-, 'bhe- -o ba mee 'waa vu ta yizie 'pegee mee -keme 'srwape- -gaa (14.700).

'e bhle, 'bhe zan mu 'pegee -Waanbhaa' kle 'kpaledomaya 'yi. -Amasroyi -o 'sraka gope mu 'la kpa 'srakagoyre 'e □noco, 'mu 'nale -o -Waanbhaa' -la ni.

¹⁹ 'N 'yoo- 'jan 'la 'wo zii' -ge 'bhe 'yi -o 'nale -a ma ee? Taa- 'sraka go wi 'e 'bhe -za -o 'egloole ee? Taa- yo 'e 'bhe -za -o 'egloole ee?

²⁰ 'Yooye- 'de! 'Dun- 'mi -o -jan 'la 'wo zii', 'bhe 'yi -le dco yogba mu 'e, -o yogba pe mu 'la bhle, -o 'mu na 'zina mu -la ni; 'dun- -waa -o 'mu 'na Waanbhaa' ni -titi. 'Dun- 'naa- -o -a zi 'bhii- 'ka mu 'pegee 'zina mu kle 'kpaledomaya 'yi.

²¹ 'Ka 'laa so -droo 'e 'mile Meezan a pe -droo 'mi pe 'e 'yi, 'bhe- 'ka -droo 'mi 'ezin- 'zina mu a pe -droo 'mi pe 'e 'yi. 'Ka 'laa so 'dun- 'ezin- Meezan a pe 'e 'bhlele, 'bhe- 'ka ge 'zina mu a pe 'e 'bhlele.

²² Taa- 'ka -o -a zi 'bhii- 'ka Meezan a zran 'e 'lawlen- ee? 'Ka 'kpee ma, -kooa' pe fangan- 'e 'yiya- 'yaa' pe fangan- 'e ni ee?

-Koo' -Waanbhaa' -ledo' -a ma -koo' kleza mu 'e 'kpen 'yi

²³ 'Ka 'ke mu a pe dco: «-Za 'kpen kle 'senj -o 'o ni». 'Dun- 'mi so -a pele dco -za 'kpen 'laa -o 'elrele bhaaplej ma. 'Ali- 'ke 'ka 'ke mu 'a pe dco: «-Za 'kpen kle 'senj -o 'o ni». 'Dun- pe 'kpen 'laa 'kaa- 'kpaleya 'e baan' kla a ba.

²⁴ 'Bhe ya 'e 'yi, mee 'kedo- 'kpo 'laa 'bhe 'gbu do -kplen 'nrayiza klele, 'dun- -ka 'eke- 'nrayiza -la kle.

²⁵ -O wi 'oo wi 'la gon 'plee 'yi, 'kee- -kla wi -gloon 'oo wi -gloon 'la 'le, -ka 'bhe bhle. 'Ka 'laa 'ka 'gbu zrubatedole 'bhe dayre ziginle ma.

²⁶ -Amasroyi -a yoondele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi dco: «'Tre 'pegee -a ta pe mu 'e 'kpen -o 'ke Meezan -Waanbhaa' a pe mu -la -le.»

²⁷ Mee 'la zan laa -o Zesu 'yi 'ke 'bhe 'ka 'siila- pebhle ma -a ba, 'kee- pebhle 'oo pebhle 'la □naa 'ka ni, -ka 'bhe 'bhle. 'Ka 'laa 'ka 'gbu zrubatedole 'bhe pebhle 'e dayre ma.

²⁸ 'Dun- 'ke mee 'ke 'ka 'kpeelekaan dco: «Yogba wi -le 'kele-». 'Bhe 'yi 'te, 'ka 'laa 'a 'bhlele-, mee 'la zan 'ka 'kpeelekaan 'bhe -zayi', 'bhe 'pegee 'bhe zrubatedo zayi'.

²⁹ 'Naa -o -a pe 'zi 'ka mu 'gbu zrubatedole ma, 'n 'yoo- -we 'zi 'ka 'kpeelekan mi 'e 'bhe -la zrubatedoza 'le.

'Bhe- 'ka 'ke mu nu a pele dco: «-Mela ma 'bhe- mee -bheke' zrubatedoza 'e 'bhe so -dan' 'kpaale 'mi so -za yake- 'la klele- 'mi 'gbu a mapoonleya 'e 'yi 'bhe ma ee?

³⁰ 'Ke 'n -Waanbhaa' 'pubwa- 'n pe 'la 'bhlele 'bhe ma, -mela ma 'bhe- mee nu 'n

'to 'yoo- 'pele- dco -mela ma 'n 'bhe □bhla ee?»

³¹ 'Bhela- -zayile, 'mi pe 'ka ni dco 'ke 'ka -o pebhle 'zi oo, 'ke 'ka -o pe 'ke mi 'zi oo, 'ke 'ka -o -za 'oo -za 'la kle 'zi, -ka -za 'kpen kle 'kooko- 'ka -Waanbhaa' 'to 'e bho 'bhe 'yi.

³² 'Ka 'laa klele mee 'kedo- 'kpo baa- pe 'le -za 'yoo- 'yi: Zuufu mu oo, Zuufu kle mu oo, 'bhe 'pegee -Waanbhaa' a pe mee -ledo' 'e.

³³ -Ka 'taawo 'bhii- 'mi a pe 'taawogbeya 'e gbeen-: 'mi -o do 'zi 'egloole 'ke 'n so mokpen' ni -za 'kpen 'yi. 'Naa 'n 'gbu do -kplen 'nrayiza kleyre glin, 'dun- 'mi mokpen' -la 'nrayiza kle yre glin, 'kooko- -o 'kpen go -za 'yi.

11

1 -Ka 'taawo 'mi kleza zi 'bhii- 'mi 'taawo Krisi zi gone- 'la gbeen-.

ZESU 'YI MU 'TAAWOGBEYA

Korenti Zesu 'yi le mu 'e -waa' -srungbcoo' doza -o ngblo ma

² 'N nee -ne mu, 'mi 'ka 'tobho- gbe 'e 'kpen ma, -amasroyi 'n -za do 'ka 'kpee 'waati 'e 'kpen ba, 'bhe- 'n 'ka -daanna -za mu 'la 'le, 'ka -o 'taawo zii' 'mu ta 'elrele.

³ 'Dun- -za do -o ye 'ezin-, 'mi -o -a zi 'bhii- 'ka 'bhe do, 'bhe -za 'e 'bhe -le dco: 'gwlaan- 'kpen -kunlii -le 'ke Krisi -la -le, 'bhe- le 'e 'bhe -kunlii -le 'ke 'bhe □noco 'e 'bhe- 'le; 'bhe- -Waanbhaa' -le 'ke Krisi -kunlii' 'e 'le.

⁴ 'Bhela- -zayile, 'ke 'gwlaan- 'la -ya 'seriwo zii' -Waanbhaa' ni oo, 'ke -yoo -Waanbhaa' -lajanwo zii' oo; 'bhe- 'ke -srungbcoo' -o -a ngblo ma 'bhe 'waati 'e ba, yaa -o -a -kunlii Krisi 'bhe 'ledo- 'zi -a ma 'bhe gbeen- bhe.

⁵ 'Dun- 'ke le 'la 'bhe -o 'bhe 'seriwo zii' -Waanbhaa' ni oo, 'ke 'bhe -o -Waanbhaa' -lajanwo zii' oo, 'bhe- 'ke 'bhe ngblo ma flen- -o, 'bhe le 'e 'bhe 'laa -o 'bhe □noco 'e 'ledo- 'zi 'a ma 'bhe klegbeya 'e 'yi. 'Bhe le 'e -yoo 'bhii- -a ngblo -gwele' -le.

⁶ 'Ke le 'la 'bhe 'laa -o -a zi 'bhii- 'bhe -srungbcoo' do 'bhe ngblo ma, 'bhe bhla 'e ba, -ya win 'e takan! 'Bhe- 'ke 'ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'ke le do -a 'gbu 'win takaan- oo, 'ke -ya win 'e -gwela oo, 'bhe -o 'ke -yralado maza 'le bhe. 'Bhela- -zayile, 'mi pe dco 'kee- -srungbcoo' □dwa -a ngblo ma 'bhe mabhaabhho.

⁷ 'Dun-, 'gwlaan- 'e 'bhe 'laa -srungbcoo' dole 'bhe ngblo ma 'ke 'bhe -o 'bhe 'seriwo zii' -Waanbhaa' ni. -Amasroyi -Waanbhaa' 'yee- 'gwlaan- □kla klegbeya 'la 'yi 'yele- 'ke -Waanbhaa' bhooma 'le, 'bhe 'pegee 'yele- 'ke -Waanbhaa' a gblaanya 'e zron pe 'le. 'Bhe- 'dun-, le 'e 'bhe -le 'ke 'gwlaan- a gblaanya 'e zronpe 'le.

⁸ Wlan 'gbu 'e ni, 'drunyan kle bhla 'e zi, 'gwlaan- laa dale le 'yi, 'dun- le 'e 'bhe -le -daa 'gwlaan- 'yi.

⁹ 'Bhe- -Waanbhaa' laa 'gwlaan- klele le -zayi, 'dun- -e le 'e 'bhe Ɔkla 'gwlaan- -la -zayi'.

¹⁰ 'Bhela- -zayile bhe, -mleke' mu 'e -zayi', le 'e 'bhe -srungbo' do 'bhe ngblo ma; 'bhe- 'bhe kle -a ngblo 'kpaale- 'la -yoo -a -noo Ɔla bhe 'bhe -toomasie 'le.

¹¹ -Koo' 'pegee Meezan Kriisi a 'kpaaledo- maya 'e 'yi, 'gwlaan- laa so bole- 'bhe 'gbu ma le blaani; 'bhe- le laa so bole- 'bhe 'gbu ma 'gwlaan- blaani.

¹² 'Bhe klegbeya do 'e yi, 'drunyan kle 'waati 'e ba -Waanbhaa' 'koo, -e 'gwlaan- 'fle 'e gbe do -la Ɔsia, 'bhe- -e le Ɔkla 'bhe 'le; 'bhe- 'dun- le -le 'gwlaan- ya. 'Bhe- pe 'kpen da -Waanbhaa' -la ba.

¹³ 'Ka mu 'gbu 'bhe -glin doo, 'ke le -o -a 'seriwo zii' -Waanbhaa' ni bhla 'la ba, 'bhe- 'ke -a ngblo ma flen- -o, 'bhe -o 'ke -za 'Irele- 'le ee?

¹⁴ -Waanbhaa' a bhaaplen mu klegbeya 'e ma, -koo' 'gbu 'a 'yaango- 'bhe ma 'bhii- -yralado maza -le 'bhe 'le 'ke 'gwlaan- laa a 'winle- mu 'e takan 'bhe- -yoo 'trole- to.

¹⁵ 'Bhe- 'dun-, 'ke le 'bhe 'winle- mu 'e 'trole- Ɔtwa, 'bhe -o 'ke -a -Ireleya 'e baan- 'la -le. -Amasroyi -Waanbhaa' winle 'trole- mu -naa le ni, 'kooko- 'ke -o kle -a wiinj- 'bhii- so gbéen-.

¹⁶ 'Dun- 'ke mee 'la zan -a zi 'bhii- 'bhe zaabo -o 'le ma 'yee- -za 'lee- ta 'ezin-, 'bhe zan 'a 'yaango- doo 'o moo ta pe laa -o 'ke zaabolele, 'bhe- -Waanbhaa' a mee -ledo' mu 'e ta pe laa 'bhe 'le 'ezin-.

Korenti Zesu 'yi mu 'e 'yaa- Meezan Kriisi a pe 'e bhle gone- 'la gbéen-

¹⁷ 'Mi -o zan -jan mu 'la 'wole- 'ka ni 'saanibhe, 'naa so 'ka 'tobhole 'bhe 'yi -titi. -Amasroyi, 'ke 'ka Ɔklaa 'eke- ba, 'ka 'laa 'ka 'taawogbeya 'Ireleya 'e baan' 'kla yre glin -a ba, 'dun- 'ka baan' kle 'eyoole -a ma.

¹⁸ 'Mi 'a Ɔmaa doo 'ke 'ka Ɔklaa 'eke- ba 'kaa- Ɔklankeba yre mu 'e Ɔnoo, 'ka 'laa -benjo' do ma, 'bhe- 'ka 'yicienle kle. 'Mi 'dun- 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'bhe -jan 'e gbe do -o 'ke wlan 'le.

¹⁹ Wlan 'e ni, -yoo 'ke -za 'le 'ke 'ka 'yicienle kle, 'kooko- mee 'la zan mu -o 'ke Zesu 'yi mu kplankplan 'gbu 'e 'le 'ka 'plen-, -o so 'mu dole-, 'bhe- 'mu gole kle mee -vin mu 'e ma.

²⁰ 'Ke 'ka Ɔklaa 'eke- ba doo 'ka -o Meezan Kriisi a pele 'e 'bhlele, 'dun- 'ka 'laa -a bhle -a bhle gbeya 'e 'yi.

²¹ -Amasroyi 'ke 'ka Ɔklaa 'eke- ba 'yee- pe 'e 'bhle zayi', 'ka 'laa 'eke- magben. 'Bhe- 'ka 'kpen do do 'bhe 'yre gbaan 'bhe- 'gbu a pe 'e 'bhe- 'bhlele- ba. 'Bhe-

'bhe 'leyanyre kle 'ka 'ke mu bolele gbön -le, 'bhe- 'ka 'ke mu kpedole kle, 'ke 'mu -weende'.

²² 'Bhe bhla 'e ba, 'fe mu laa -o 'ka 'koo, 'ke 'ka pebble 'mu Ɔla, 'bhe- 'ka -ween mi ee? Taa- 'ka -o -Waanbhaa' a mee -ledo' 'e mavee- 'zi -a ma ee? 'Bhe- pe 'kedo- laa -o mee 'la zan mu 'koo, 'kaa- zi 'bhii- 'ka -yralado' mu ma ee? 'N- me pe jan -la wo 'ka ni 'ezin- ee? 'Kaa- zi 'bhii- 'n 'ka 'tobho ee? 'Naa so 'bhe klele- -titi!

Polu -o mee daan 'zi Meezan Kriisi a pe 'e pehbhegbeya 'e 'le

²³ Wlan 'e ni, Meezan 'mi -daanna -za 'la 'le, 'mi -o 'ka mu daan 'zi 'ezin- 'bhe- 'le. -O -yaa nu Meezan Zesu -lenale -a de mu 'e ni -bi 'la zi, -e 'bluu 'e Ɔsia.

²⁴ 'Bhe- -e 'yanle- -Waanbhaa' 'pubolele 'bhe ma, 'kee- 'bhe takanle kplokplo 'bhe- 'ke -ya pele- -yaa' -klanlane mu 'e ni doo: «'bluu 'lee- 'bhe -le 'ke 'n 'fle 'e 'le, 'bhe- -e Ɔkla 'ka ma 'sraka 'le. 'Ka nu 'bhe- klele 'tanji, 'kooko- 'mi -za do 'ka 'kpee.»

²⁵ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, -o yanle pe 'e 'bhlelele, 'kee- -droo peyan- do 'sile, 'bhe- 'ke -ya pele- -o ni doo: «-Waanbhaa' * -bhoolaya dré 'la -dwa 'yee- 'pegee bhaaplen mu 'e plen- 'mi a pe yien 'e -glooya' 'e 'le, 'bhe -le -ge. 'Ke 'kaa- mi 'zi 'waati oo 'waati 'la ba, 'mi -za do 'ka 'kpee.»

²⁶ -Amasroyi 'sani- -e nu gele 'tenle- Meezan Zesu 'nule- 'e ma, 'ke 'ka -o 'bluu 'lee- 'bhle zii', 'bhe 'pegee 'ke 'ka -o -droo peyan- do 'lee- 'mi zii' 'waati 'oo 'waati 'la ba, 'ka -o 'mi gaza 'e 'bhe- 'wo zii' 'ezin- 'bhe gbéen- bhe.

²⁷ 'Bhela- -zayile, 'ke mee 'oo mee 'la zan Meezan Kriisi a 'bluu 'e Ɔbhla, 'bhe 'pegee 'kee- -yaa' -droo peyan- do 'e Ɔmia, 'bhe- 'ke 'bhe zan 'taawogbeya 'e yaa Meezan Kriisi 'ledo- -a ma 'elrele, 'bhe zan -o -kpan -la baa- 'zi 'bhe 'gbu ta 'bhe klegbeya 'e gbéen- bhe, -amasroyi -e Meezan Kriisi 'fle 'e 'pegee 'bhe yien 'e mavela.

²⁸ 'Bhela- -zayile, 'ka 'kpen do do 'bhe 'gbu zrubaglin 'elwale pe, 'bhe- -e so 'bluu 'lee- 'bhlele, 'bhe- -e -droo peyan- do 'e mi 'te.

²⁹ -Amasroyi 'ke mee 'oo mee 'la zan 'bluu 'e Ɔbhla, 'bhe 'pegee 'kee- -droo peyan- do 'e Ɔmia, 'bhe- 'ke -o -yi -o 'kela 'le Meezan a pe 'fle 'e ba zayi' 'ke yaa 'bhe dole; 'bhe zan -o -Waanbhaa' a -kpan -la baa- 'zi -a 'gbu ta 'bhe gbéen- bhe.

³⁰ 'Bhela- -zayile, gade mu -bebe 'pegee -sojan- 'bebe -o 'ka 'plen-, 'bhe- 'ka -bebe -gaa gban.

³¹ 'Ke -koo- -koo' 'gbu zrubaglinna 'elwale 'pe, -Waanbhaa' a 'kiti 'laa nu klele -koo' ma.

³² 'Dun- Meezan Kriŋi -o -koo' mu 'kitikan zii' 'bhe' 'pegee -e -koo' 'krowo, 'kooko -yaa' -kpan 'laa balaa' -koo' mu 'pegee 'drunyan 'yi mu 'e ta 'eke- zi.

³³ 'Bhe ya 'e 'yi, 'η nεεnε- mu, 'ke 'ka Ɔklaa 'eke- ba Meezan Kriŋi a pele 'e 'bhle zayi', -ka 'eke- magben -a ma.

³⁴ 'Ke gbɔn -o mεε 'la zan dε 'zi, 'bhe zan pebhle 'elwale 'pe 'bhe 'gbu ba 'fε 'le ma, 'bhεε- -e nu 'te. 'Ke 'bhe Ɔkla, 'ke 'ka Ɔklaa 'eke- ba, 'ka 'laa nu -Waanbhaa' a 'kiti 'e 'wlenle- 'ka 'gbu ma. 'Ke 'mi Ɔwlaa 'ka ba ye, 'η nu -za -vin mu 'e 'mu -yrebagoŋe 'ka 'plen-.

12

Lii 'Weŋ 'e 'seŋ mu 'la na mεε ni

¹ 'N nεεnε- mu, Lii 'Weŋ 'e 'seŋ mu 'la na mεε ni, -koo' mu ba janwo doo. 'N 'yoo -a zi 'bhii- 'ka wlan dɔ 'mu ba zayi'.

² 'Ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'ka 'laa -yaa -Waanbhaa' dɔ 'waati 'la ba, 'ka gbaanle -yaa yo 'bhobho mu -la zi.

³ 'Bhela- -zayile, 'mi pe 'ka ni dɔɔ 'ke 'Lii 'Weŋ 'e -yoo mεε 'la zan -yi, 'bhe zan laa sɔ -a pele dɔɔ: «Zesu 'danganwole -o!» 'Bhεε- 'ke Lii 'Weŋ 'e yaa -o mεε 'la zan -yi, 'bhe zan laa sɔ -a pele- dɔɔ: «Zesu -o 'ke Meezan 'le!»

⁴ Lii 'Weŋ 'e 'seŋ mu 'la na mεε ni, 'bhεε- -e -Waanbhaa' a ye 'e wo, 'bhe 'seŋ mu 'e -gloɔn -o 'ebebele; 'dun- -o 'kpen da 'yee- Lii 'Weŋ do 'kpo 'e 'yela- -yi.

⁵ -E ye mu 'la na mεε mu ni, 'mu -gloɔn -o 'ebebele, 'dun- mεε mu yewo 'yee- Meezan -Waanbhaa' do 'kpo 'e 'yela- ni.

⁶ 'Bhεε- yewogbeya 'e -gloɔn -o 'ebebele, 'dun- 'yee- -Waanbhaa' do -kplen -le -o 'kpen kle fanŋan- na -koo' 'kpen ni do do.

⁷ Zesu 'yi mu 'e 'kpen do do 'yi, Lii 'Weŋ 'e -ya -gloɔya' 'e zɔn klegbeya 'e 'kpen -gloɔn 'yi, 'kooko- -e sɔ bhole- 'woo- Zesu 'yi mu 'e 'kpen ba.

⁸ Lii 'Weŋ 'e -e -zadoleya ma -jan na mεε 'ke ni, 'bhεε- -e yikanleya ma -jan na mεε -bhεεke' do ni. 'Yee Lii 'Weŋ do 'kpo 'e 'yele- 'mu 'kpen na.

⁹ 'Yee- Lii 'Weŋ do 'kpo 'e -e 'kpaleyā -gbεnε na mεε 'ke ni; 'bhεε- -e gade mu -bhee 'seŋ na mεε -bhεεke' do ni.

¹⁰ -E 'sole- maza kle 'seŋ na mεε 'ke ni; 'bhεε- -e -Waanbhaa' -lɛlajanwole 'seŋ na mεε -bhεεke' do ni; Lii Wlan 'la 'bhe da -Waanbhaa' ba, 'bhεε- bhla ma lii -yoo' mu 'la da -Setran' ba, Lii 'Weŋ 'e 'seŋ na mεε 'ke ni 'bhεε- 'bhe sɔ 'mu lii -gloɔn ple 'e bagogbeya dole-; 'bhεε- wli -bhεεke' -gloɔn 'e 'kpen 'la 'ke waa 'mu daanle, -e 'mu 'pe 'seŋ na mεε -bhεεke' do ni; 'bhεε- -e 'woo- wli -bhεεke' mu 'e 'yipele 'seŋ na mεε 'ke ni.

¹¹ Lii 'Weŋ do 'kpo 'e 'yele- 'bhe -za mu 'e 'kpen kle; -e 'woo- 'seŋ mu 'e 'kpen 'yicien- mɔkpen' ma do do; mɔkpen' do do 'pegee 'bhe a pe, 'bhεε- -za 'la 'bhe -benjgole -o -a 'gbu zru maza 'e 'le, -e 'bhεε- kle.

Zesu 'yi mu a 'kpaledomaya 'e -yoo 'bhii- mεε 'fle do 'kpo

¹² Bhaaplen 'fle 'e -yoo do 'kpo, 'bhεε- 'dun- a dɔpe mu 'e -woo 'ebebele. 'Ali- 'ke 'fle 'e dɔpe mu 'e -woo 'ebebele, -o 'kpen -o 'fle do 'kpo -la -le. Kriŋi -o 'bhii- 'yee- 'fle 'e -yaa' pe klegbeya 'e 'bhεε- gbεen-.

¹³ -Amasɔyi, -o -koo' 'kpen 'wiinfiā Lii 'Weŋ do 'kpo -la -yi. -Koo Ɔklaa 'eke- ba, 'bhεε- -koo' Ɔkla 'bhii- 'fle do 'kpo. 'Ke -koo' -o Zuufu mu 'le oo, 'ke -koo' -o Zuufu kle mu 'le oo, 'ke -koo' -o lu mu 'le oo, 'bhe 'pegee 'ke -koo' -o Ɔklo mu 'le oo, -koo' 'kpen Lii 'Weŋ do 'kpo -la 'srɔɔwoa-.

¹⁴ Bhaaplen 'fle 'e dɔpe laa -o do 'kpo, 'dun- -a dɔpe mu 'e -woo 'ebebele.

¹⁵ 'Ke gaan -yaa pe bi gbε ni dɔɔ: «'Naa -o 'ke gbε 'le, 'bhela- -yile 'mi 'kpale- laa -o 'fle 'e dɔpe mu 'e ba». 'Bhe 'yaa- sɔ -a klele- 'bhεε- yaa -yaa nu klele 'fle 'e dɔpe mu 'e do 'le εε?

¹⁶ 'Bhεε- 'ke 'trɔn 'yaa- pe bi dɔɔ: «'Naa -o 'ke -yrebhe' 'le, -ayile 'mi 'laa -o 'fle 'e -yaa' pe 'le». 'Bhe 'yaa- sɔ -a klele- 'bhεε- 'trɔn 'laa kle 'yee- 'fle 'e dɔpe mu 'e do 'le εε?

¹⁷ 'Ke 'fle 'e 'kpen 'yaa- kle 'ke -yrebhe' 'te 'le, -e -yaa nu 'solε- jan 'male- mela -le εε? 'Bhεε- 'kee- kle bi 'trɔn 'te 'le, -e -yaa nu pe ven mu 'sile- -mela -le εε?

¹⁸ Wlan 'e ni, -Waanbhaa' laa 'fle 'e klele bhaama. -E 'fle 'e dɔpe mu 'e 'kpen do do -kpaā -a ma 'bhii- -e -yaa zi 'bhii- -ya kle -a zru maza 'le gɔnε- 'la gbεen-.

¹⁹ 'Bhεε- 'ke 'fle 'e 'kpen 'yaa- kle 'ke dɔpe do 'kpo 'le, -e 'yaa- sɔ klele- 'fle 'le εε?

²⁰ 'Bhe ya 'e 'yi, dɔpe mu 'e -woo 'ebebele, 'dun- 'fle 'e -yoo do 'kpo.

²¹ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -yrebhe' laa sɔ -a pele- gbelaā- ni dɔɔ: «'N maza laa -o 'e ma!» 'Bhεε- ngblo laa sɔ -a pele- gaan mu ni dɔɔ: «'N maza laa -o 'ka ma!»

²² 'Bhεε- drɔɔn, dɔpe mu 'la fanŋan- 'laa -o 'mu ta -koo' 'yre 'yi, -koo' maza -o 'mu -la 'gbu ma 'ebebele.

²³ -Koo' 'kpee ma -koo' 'fle 'e ma yre mu 'la 'mu 'laa -o 'ke -za 'kedo- 'kpo 'le, -koo' 'mu -la -gblakun' 'egbεnele 'ke 'bhe kan -a -vin mu 'e ta. -Koo' 'fle yre mu 'la -woo 'ke -yralado ma yre mu 'le, -koo' 'mu -la kun 'elrele 'ke 'bhe kan -a yre -vin mu 'e ta.

²⁴ 'Bhεε- 'dun-, -koo' 'fle 'e yre mu 'la waa -o 'ke -yralado ma yre mu 'le, -koo' laa 'mu kun 'elrele. -Waanbhaa' -koo' 'fle 'e Ɔkla klegbeya 'la 'yi, 'bhe -le dɔɔ, -koo' 'laa a yre

mu 'la ye -za 'kedo- 'kpo 'le, -o 'mu -la kun 'elrele.

²⁵ -E 'bhe □kla 'bhe gbæen- bhe, 'kooko- 'fle dōpe mu 'e 'yicienle laa kle 'ke -o mab- haabho 'eke- ta; 'duñ- -yoo □kla 'kooko- 'ke -o bho 'eke- ba.

²⁶ 'Ke 'fle 'e dōpe do -o -yrenbhle' zii', 'yee- 'fle yræ 'e 'kpen -le -yrenbhle' zii' bhe. 'Duñ- 'ke -wa dōpe do -ledwa 'bhe ma, -a dōpe -vin mu 'e 'kpen zrukpaale kle 'eke- 'yi.

²⁷ 'Duñ- 'ka mu, 'ka mu -le 'ke Krisi 'fle 'e 'le. 'Bhæ- 'ka 'kpen do do -o 'ke -a 'fle dōpe mu 'e 'ke -la -le.

²⁸ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -Waanbhaa' mæe 'ke mu □kpa mæe mu wiinj- Zesu 'yi mu -ledo' mu 'e ba: -O wiinj- mæe -le □lwa mi 'e 'bhe -le 'ke Zesu a 'winbōwo mu 'e 'le; 'bhæ- -a -le ple mi 'e 'bhe -le 'ke -Waanbhaa' -læla' janwo mu 'e 'le; -a -le yaga mi 'e 'bhe -le 'ke mæe daan mu 'e 'le. 'Mu ziten' mu 'e 'mu -le -Waanbhaa' 'sole- maza kle 'senj □naa mæe 'la zan mu ni 'mu 'le, 'bhe 'pegee -e gade mu -bhee 'senj □naa mæe 'la zan mu ni 'ezin-; 'mu a pe ziten' mu -le -e 'senj □naa 'ke mu 'la ni 'ke 'mu bho mæe ba 'mu 'le. 'Bhæ- -e mæe 'ke mu □kla mæe -ledōo' mu 'le. 'Bhæ- wli -bhæeke' mu 'la waa' mu daanle -e 'mu 'pe 'senj □naa -a 'ke mu ni.

²⁹ Taa- -a pele -o dōo mōkpen' -o 'ke Zesu a 'winbōwo mu 'le æe? Taa- mōkpen' -o -Waanbhaa' -læla' janwo mu 'le æe? Taa- mōkpen' -o 'ke 'sole- maza kle mu 'le æe?

³⁰ 'Bhæ- taa- -a pele -o dōo gade mu -bhee 'senj -o mōkpen' ni æe? Taa- wli -gloon -bhæeke' 'pe 'senj -o mōkpen' ni æe? Taa- 'bhe wli -bhæeke' mu 'e 'yipe 'senj -o mōkpen' ni æe?

³¹ 'Bhe klegbeya 'e 'yi bhe, 'ka zrubho 'senj -gbene mu 'e 'mu -la -sroōwle ma. 'Bhæ- -duñ-, 'kela 'bhe -o pe 'kpen læe, 'ñ 'yoo- zan 'bhe zronle 'ka ni 'saanibhe.

13

'Soniya

¹ Wlan 'e ni, 'ali- 'ke 'ñ sō 'drunyan ta wli mu 'e 'kpen 'pele, 'ke 'ñ sō -mlæke' mu a wli mu 'e 'kpen 'pele, 'duñ- 'ke 'soniya laa -o 'ñ zru 'e 'yi, 'ñ 'wojan- mu 'e -woo 'bhii- 'koo- 'weli- 'pegee -glee 'weli- gbæen-.

² 'Ali- 'ke -Waanbhaa' -lælajanwole 'senj -o 'ñ ni, 'ke gaanyiza 'kpen -yipe' 'senj -o 'ñ ni, 'bhæ- 'ke -zayaangole 'e 'kpen 'senj -o 'ñ ni; 'ali- 'ke 'ñ 'kpaleya 'e 'bhe a -gbeneya 'e 'yi, 'ke 'ñ sō a pele- vle goon mu ni dōo 'mu 'yro 'mu gbaanyre mu 'e □noo, 'bhæ- 'ke 'bhe 'ke mu 'mu kle 'ñ 'weli- ta; 'duñ- 'ke 'soniya laa -o 'ñ 'yi, 'naa -o 'ke pe 'kedo- 'kpo 'le.

³ 'Ke 'mi 'ñ 'kōope- mu 'e 'kpen 'yicienna 'kōoflenzan mu ma -o -læbo' pe mu 'le, 'ali-

'ke 'mi 'ñ 'gbu □gwan 'bhii- lu do 'le, 'kooko- 'ñ bho 'woo- 'kōoflenzan mu 'e ba, 'bhæ- 'ke 'mi 'ñ baa 'bhe -za 'e 'yi, 'duñ- 'ke 'soniya laa -o 'ñ 'yi, 'bhe 'laa -za 'kedo- 'kpo 'yanwo- 'ñ ma.

⁴ 'Ke 'soniya -o mæe 'la zan -yi, 'bhe zan 'bhe zrubakpalaa -za zi, 'bhæ- wlanya -o -a zru 'e 'yi, -a -yre 'laa bho mæe -bhæeke' 'kōope- zi, yaa 'gbu 'wasowo, 'bhæ- yaa -a 'gbu magbaande mæe ma.

⁵ 'Bhe zan laa -yralado maza kle, yaa -a 'gbu do -kplen 'nrayiza kle, yaa -a yinmatonkpa blaale-, 'bhæ- yaa mæe kuku kpa -a 'kpee.

⁶ 'Bhe zan laa 'bhe zrukpalaa -læbiimaza zayi'; 'duñ- -ya zrukpalaa wlan -la -zayi'.

⁷ 'Ke 'soniya -o mæe 'la zan 'yi, 'bhe zan -za 'kpen 'sroma- yan, -ya kpa -za 'kpen 'yi, -a -yi 'kpale- bo pe 'kpen ta, 'bhæ- -e -za 'kpen 'yikun-.

⁸ 'Soniya laa yan -titi. 'Duñ- -Waanbhaa' -lælajanwole mu nu yanle. Wli -bhæeke' 'pele 'e nu yanle; 'bhæ- -kōoa' -zayaangole 'e nu yanle.

⁹ -Amasroyi -kōoa' -zayaangole 'e 'lesole laa -o, 'bhæ- -kōo' -Waanbhaa' -læla' jan mu 'la wo, 'mu 'lesole laa -o 'ezin-.

¹⁰ 'Duñ-, 'ke -za 'la 'bhe 'lesole -o, 'bhe □nwa bhla 'la ba, 'kela 'bhe 'lesole laa -o, 'bhe nu yanle.

¹¹ 'Ñ 'yaa- 'waati 'la ba -ne 'fientronne 'le, 'an -janwo' gbeya oo, 'ñ 'kpeeledan gbeya 'pegee 'an -za 'kun gbeya, 'ñ 'yaa- 'mu 'kpen kle matrunya -la -yi. 'Duñ- 'ñ gbaanladia, 'mi 'ploola- matrunya pla za 'e ma.

¹² 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, -zōn -kōo' sō -za sanæ- drōñ 'la -yimale -Waanbhaa' ba zayi', 'bhe -o 'bhii- 'kee- pe do -glinna -dwaleñ' 'la 'yreba- -o 'bunbun 'bhe 'yi, 'yaa- sō -a yræ 'e 'kpen 'yele gone- 'la gbæen-. 'Duñ- 'ke 'bhe yi 'e □bhwa, -kōo' nu -Waanbhaa' ye le kpataakpa -kōo' 'yrebhe- ple 'e 'kpen 'le. -Zōn -kōoa' -zayaangole 'e 'lesole laa -o; 'duñ- 'ke 'bhe 'waati 'e □bhwa, -kōo' nu -za 'kpen dōle 'kee- ten -a -dan' ma, 'bhii- -Waanbhaa' 'gbu -kōo' mu dō gone- 'la gbæen-.

¹³ 'Bhe 'yi bhe, pe yaga 'læe- 'mu -le nu bole -a noo-; 'bhæ- waa yan -titi: 'kpaleya, 'bhæ- 'e 'yrikpale -za ta, 'bhe 'pegee 'soniya. 'Duñ- 'kela 'bhe -za -o 'egloole -o 'kpen ba 'bhe -le 'ke 'soniya 'e 'le.

14

Wli -bhæeke' pele 'senj 'pegee -Waanbhaa' -lælajanwole 'senj mu a -za

¹ 'Ñ neene- mu, -ka dō 'egloole 'ke 'ka 'soniya 'e 'bhe -la ziglin-. 'Bhæ- -ka *Lii 'Wen 'e 'bhe a 'senj mu 'e 'mu -la ziglin- 'ezin-; 'duñ- -ka dō 'egloole 'ke

'ka -Waanbhaa' -lajalanwole 'senj 'e 'bh e-ziglin- 'elwale 'pe.

² Wlan 'gbu 'e ni, 'ke m e 'la zan -o wli -bh eke' mu pe 'zi, 'bhe zan laa -o -janwo' zii' bhaaplen mu ni, 'dunj- 'bhe zan -o -janwo' zii' -Waanbhaa' -la ni. -Amasroyi m e 'kedo- 'kpo 'laa -a pewli 'e 'bhe 'yima-, 'bh e- Lii 'Wenj 'e 'sroyi, -e s o wlan mu 'la 'mu gaanle -o 'mu tapwele.

³ 'Dunj- 'ke m e 'la zan -Waanbhaa' -lajalanwo, 'bhe zan -janwo' bhaaplen mu -la ni, 'bh e- -e fangando 'mu ta, -o 'kpa-leya 'e baan' kla -a ba, 'bh e- -yoo lia.

⁴ 'Ke m e 'la zan wli -bh eke' pe, 'bhe zan fangando 'bhe 'gbu -la ta. 'Bhe- 'dunj-, 'ke m e 'la zan -Waanbhaa' -lajalanwo, 'bhe zan 'e fangando Zesu 'yi mu -ledo' 'e 'kpen -la ta.

⁵ 'Mi -a zi 'bhii- 'ka 'kpen wli -bh eke' mu -la pe; 'dunj- 'kela 'bhe s o 'mi ni 'ezin- 'egbenele 'ke 'bhe kan 'kela bhe 'bhe ta, 'bhe -le d o 'ka 'kpen -Waanbhaa' -lajalanwo. -Amasroyi m e 'la zan -Waanbhaa' -lajalanwo, 'bhe mabhaabho 'ke 'bhe kan m e 'la zan wli -bh eke' mu pe 'bhe ta; 'foke 'bhe zan 'bhe 'pe wli -bh eke' 'e 'yipia, 'kooko- fangan- do Zesu 'yi mu -ledo' 'e 'kpen ta -waa' 'kpaleya 'e 'yi.

⁶ 'Bhe ya 'e 'yi, 'n neene- mu, 'n 'yoo -za do -la -yilrokpale 'ka ma d o: 'Ke 'mi nwa 'ka ba, 'bh e- 'ke 'n dwa wli -bh eke' -la pele ma, 'bhe 'tron- nu klele 'ka ma -mela -le  e? 'Bhe 'tron- 'laa nu klele 'ka ma -za 'kedo- 'kpo 'le, 'foke -Waanbhaa' -za 'la 'bhe -zronna 'n ni 'ke 'n 'bh e- 'yipia 'ka ni, 'bh e- 'kee- -jan 'la kpa 'mi 'lii 'ke 'n 'bhe 'yiklaa 'ka 'koo, 'bhe 'pegee 'ke 'n -za 'yaangoleya ma -jan do woa 'ka ni, 'bh e- 'ke 'n 'ka -daanna -za do 'le. 'Ke yaa klele 'bhe gb en-, 'ka nu -tron 'e -dela -sroowole 'mi a pe wli -bh eke' pele 'e ma  e?

⁷ 'Ali- nii- 'laa -o pe mu 'la 'yi, 'bh e- 'dunj- 'ke -o s o -wele', 'bhe pe mu 'e 'ke mu -le 'ke -gofen' 'pegee -gitari gwe -gloon mu 'e 'le. 'Ke waa -o de 'zi 'elrele, -woo 'sro 'la 'kpa zii' -o -yi, -o s o -o ple 'e 'kpen dewli 'e bagole d le-  e?

⁸ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, -o gwledan mu 'e sii -klelonj' 'penwli- 'la 'le, 'ke 'bhe 'penwli- 'e bakanle laa -o kplankplan, gwledan mu 'e -de 'gbu -le nu 'bhe magaanle gwledanle 'e 'kaama-  e?

⁹ 'Bhe -za 'yansi do 'kpo 'e 'bhe -le 'kaa- pe 'e 'le. 'Ke 'ka -o -jan 'la 'wo zii' wli -bh eke' 'e 'yi, 'bh e- 'ke waa 'bhe 'yima-, -o nu 'ka 'wojan- 'e 'yimale 'nale- -a ma  e? -Yoo 'bhii- 'ka -o -janwo' zii' -plo- -la zi bhaama.

¹⁰ Wli 'sre -gloon mu 'la -woo 'drunyan 'le- 'yi, -o 'kpen -o 'ke -yima' pe 'le.

¹¹ 'Dunj- 'ke m e do -o -janwo' zii' 'mi ni wli 'la 'ke 'naa 'bhe do 'bhe 'yi, 'bhe zan 'e

kle 'mi 'yre 'yi 'bhii- 'cie do; 'bh e- 'mi kle 'bhe zan 'e 'yre 'yi 'bhii- 'cie 'ezin-.

¹² 'Bhe ya 'e 'yi, Lii 'Wenj 'e 'senj mu 'la na m e ni, 'mu -la -sroowo' -lro kle 'ka ma, 'bh e- 'kela 'bhe s o -Waanbhaa' a m e mu 'e -waa' 'kpaleya 'e baan' 'klale -a ba, -ka 'bh e- ziglin- 'egloole.

¹³ 'Bhela- -yile, 'ke m e 'la zan -o wli -bh eke' pe zii', 'bhe zan 'a 'yrewo -Waanbhaa' ma d o 'bhe 'senj 'na -a ni 'kee- s o -a 'gbu 'pe wli -bh eke' 'e 'yipele.

¹⁴ -Amasroyi 'ke 'n 'yoo- 'n 'seriwo zii' wli -bh eke' 'yi, 'n nii- 'e 'bhe -le kle 'seri 'yi, 'dunj- 'naa -o -a kle 'zi 'n yikan' 'e 'le.

¹⁵ 'Bhe ya 'e 'yi, 'mi s o -mela klele- 'te  e? 'Mi s o 'n 'seriwole -Waanbhaa' ni 'n 'nii- 'e 'le; 'bh e- 'dunj-, 'n nu 'seriwole -a ni 'ezin- 'n yikan 'e 'le. 'N nu 'srokpale 'n 'nii- 'e 'le; 'bh e- 'dunj-, 'n nu 'srokpale 'n yikan' 'e 'le 'ezin-.

¹⁶ 'Bhe- 'ke 'yoo- -Waanbhaa' 'pubo- 'zi 'e 'nii- 'e 'yi, m e bhaamale 'la 'yaale- -o -zamaa' 'e 'plen-, 'bhe nu 'sole- -a pele- 'nale- -a ma «Amiina» 'yaa- 'seri 'e ma, 'ke yaa 'yaa- 'seri 'e 'yimale  e?

¹⁷ 'Ali- 'ke 'yaa- -Waanbhaa' 'pubo- 'seri 'e kla 'elrele gbe 'e 'kpen ma, 'bhe m e do 'e, 'yaa fangandole 'bhe a 'kpaleya 'e ta; -amasroyi yaa 'yaa- 'seri 'e 'yimale.

¹⁸ 'Mi 'dunj-, -Waanbhaa' 'pubo- -amasroyi, 'n s o wli -bh eke' 'pele 'keek- kan 'ka 'kpen ta.

¹⁹ 'Dunj- 'ke Zesu 'yi mu 'e -woo -waa' 'klankeba noo, 'bh e- 'ke 'n 'yoo- -o 'plen-, -jango' 'soo 'la 'ke m e mu s o 'mu -yimale, 'bh e- 'kooko- -o -za daan 'mu ma, 'bhe mu -la wole s o 'mi ni 'ke 'bhe kan -jango' 'waa vu wole ta 'n 'koo wli -bh eke' 'yi.

²⁰ 'N neene- mu, -ka 'plo- 'kaa- matrunya 'kpeeledan gbeya 'e ma, -ka 'ka 'kpeeledan 'bhii- m e -yrebakanle mu gb en-. -Za 'yoo- a pe zi 'e ta, -ka 'ka 'gbu kle 'bhii- matrunye mu gb en-, -amasroyi waa -za 'yoo- do. 'Dunj- 'ka 'kpeeledan gbeya 'e ma, -ka kle m e -yrebakanle mu 'le.

²¹ 'Tonj 'sewe 'e 'yi, -a yoondele -o d o Meezan -Waanbhaa' pe d o:

«Mi nu 'si 'bh eke mu a wli -la 'sil-, 'bh e- 'n nu -jan 'kpale- 'cie mu -la -lii, 'bh e- -o nu -janwole 'an pe m e mu 'le- ni, 'ali- 'ke 'bhe kla oo, waa nu -o 'tronkpale 'mi 'weli- 'e la.»

²² 'Bhe klegbeya 'e 'yi, wli -bh eke' pele 'e, 'bhe -o 'ke -Waanbhaa' a -glooya' 'e -toomasie 'le m e 'la zan mu laa -o kpa -Waanbhaa' 'yi mu yre 'yi; 'dunj- -Waanbhaa' -lajalanwole 'e, 'bhe -o 'ke -Waanbhaa' a -glooya' 'e -toomasie 'le m e 'la zan mu 'kpale- -o -Waanbhaa' 'yi mu 'yre 'yi.

²³ 'Bhɛɛ- 'ke Zesu 'yi mu 'ɛ -waa' 'klankeba do -yi, -o 'kpen wli -bhɛɛke' mu 'pele- -saan; 'bhɛɛ- 'bhe 'waati do 'kpo 'ɛ ba, 'kee- □kla mɛɛ -bhɛɛke' mu 'le oo, 'kee- □kla mɛɛ 'la zan mu laa -o kpa -Waanbhaa' -yi 'bhe 'ke mu 'le oo, 'ke 'mu □nwa wlale 'ka ta 'ke 'ka 'kpen -o wli -bhɛɛke' 'pe zii' 'waati 'la ba; waa nu -a pele dɔɔ 'ka 'kpen ngblo -wlenle' -o ɛɛ?

²⁴ 'Dun- 'ke -yoo bi 'bhii- -o 'kpen -o -Waanbhaa' -lɛlajanwo 'zi 'waati 'la ba, 'bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan laa 'e 'kpa -Waanbhaa' 'yi, 'ke 'bhe □nwa wlale 'ka ta 'bhe 'waati do 'kpo 'ɛ ba; 'bhe 'pegeɛ 'ke mɛɛ 'la zan laa 'kaa- -za klegbeyɛ 'ɛ do, 'ke 'bhe □nwa wlale 'ka ta 'ezin- 'yee- 'waati do 'kpo 'ɛ ba, 'bhe 'gbu nu -a 'yaangole 'bhii- 'bhe -o 'ke -za 'yɔɔ- kle mi do 'le 'bhe wlan ma -jan mu 'la 'ma zii' -Waanbhaa' a mɛɛ mu 'ɛ 'lii 'bhe ma.

²⁵ 'Bhɛɛ- -za 'yɔɔ- mu 'la -woo -a 'kpee, 'mu 'kpen ta nu 'pwɛɛ- kpataakpa. 'Ke 'bhe □kla, -zadɔwɛɛ 'ɛ 'kɔɔ, -e nu -a ngblo kulalɛ 'trɛ ma; 'bhɛɛ- -e nu -Waanbhaa' gbale 'ke -ya pe -a 'gbu 'lii kpataakpa dɔɔ: «Wlan 'gbu 'ɛ ni, -Waanbhaa' -o 'ka 'plen-!»

-O -za mu 'la kle 'ke Zesu 'yi mu 'ɛ □klaa 'eke- ba

²⁶ 'N̄ nɛɛɛ- mu, 'ke 'ka □klaa 'eke- ba 'waati 'la ba, -ka -za mu 'lɛɛ- 'mu -la kle: 'Ke -Waanbhaa' 'tobho ma 'sro -o 'ka do 'kpee, -ka 'bhe 'kpa; 'ke mɛɛ daan ma -jan do -o 'ka 'ke 'kɔɔ, 'bhe zan 'bhe -jan 'ɛ 'wo; 'ke -Waanbhaa' -za do -zrɔnna 'ka 'kela ni, 'bhe zan 'bhe 'pe; 'ke 'ka 'kela so wli -bhɛɛke' pele-, 'bhe 'bhe 'pe; 'bhɛɛ- 'ke 'ka 'kela so 'bhe wli -bhɛɛke' 'ɛ 'yipele, 'bhe 'bhe 'yipe. 'Ke -za 'oo -za 'la 'bhe so -Waanbhaa' a mɛɛ mu 'ɛ 'kpaleya 'ɛ baan' 'klale -a ba, -ka 'bhɛɛ- kle.

²⁷ 'Ke mɛɛ 'la zan mu -o wli 'pele, waa 'kanle- mɛɛ ple, mɛɛ yaga ta; 'dun- -wa kle do do 'eke- blaɛn, 'bhɛɛ- 'bhe wli -bhɛɛke' 'ɛ 'yipe mi 'ɛ -srɔwo' 'ka 'plen-.

²⁸ 'Ke 'bhe wli -bhɛɛke' 'ɛ 'yipe mi laa -srɔwole 'ka 'plen-, 'bhe 'waati 'ɛ ba, mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa wli -bhɛɛke' pele 'ka 'plen-. 'Ke mɛɛ 'la zan -a zi 'bhii- 'bhe wli -bhɛɛke' pe, 'bhe 'bhe 'wo 'bhe 'gbu 'kpee -Waanbhaa' ni.

²⁹ -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu 'ɛ, 'ke -Waanbhaa' -jan -kpaɛ 'mu 'lii, waa 'kanle- mɛɛ ple, mɛɛ yaga ta 'ke -o -janwo'; mɛɛ -vin mu 'ɛ 'mu 'mu 'trɔnkpa -o wojan mu 'ɛ □la, 'bhɛɛ- 'mu -o wlan yre glin.

³⁰ 'Ke -Waanbhaa' -za -zrɔnna mɛɛ 'ke ni, 'bhɛɛ- 'ke mɛɛ -bhɛɛke' do -o -janwo' zii' 'bhe 'waati 'ɛ ba, mɛɛ 'la zan -yaa -janwo' zii' 'elwale, 'bhe 'laa 'mɔɛɛ- janwole 'ɛ zi, 'bhɛɛ- -ya 'to 'ke -Waanbhaa' -za -zrɔnna 'kela 'bhe ni 'bhe -janwo'.

³¹ Wlan 'gbu 'ɛ ni, 'ka 'kpen so -Waanbhaa' -lɛlajanwole 'eke- blaɛn do do; 'kooko- 'ka so 'eke- daanle-, 'bhɛɛ- 'ka fangando 'eke- ta 'kaa- 'kpaleya 'ɛ 'yi.

³² -Waanbhaa' 'bhe -lɛlajanwole 'senj 'naa- mɛɛ 'la zan mu ni, 'mu do klen 'ke 'bhe -lɛlajanwole 'senj Lii 'ɛ 'kpaale- bo -o -la.

³³ -Amasroyi -Waanbhaa' laa -kɔɔ' 'siile- 'ke -kɔɔ' bo -za kleyre nɔɔ- 'kɔɔ- 'gbu 'win ta, 'dun- -e 'kɔɔ- 'siila-, 'kooko- 'kɔɔ- bo yilabla 'yi.

'Bhii- -wa kle gone- 'la gbɛɛn- -Waanbhaa' a mɛɛ mu 'plen- yrekpɛn- □nɔɔ bhe.

³⁴ 'Ke 'ka □klaa 'eke- ba, 'ka 'laa -jan 'nale- le mu ni 'ka 'plen-, -o tagale bo. -Woo 'gbu mazina 'bhii- -a pele -o -Waanbhaa' a 'Tonj 'Sewe 'ɛ 'yi gone- 'la gbɛɛn-.

³⁵ 'Ke -o 'ke mu -o -a zi 'bhii- -o -za 'ke 'yima, -o 'bhe 'yilɔkpa -o -nɔɔ mu 'ɛ ma -o ba -le ma. -Amasroyi -jan 'nale- le mu ni Zesu 'yi mu 'ɛ 'plen-, 'bhɛɛ- -o -janwo' -Waanbhaa' a 'fɛ 'ɛ □la, -za 'lrele- laa 'bhe 'le.

³⁶ -Waanbhaa' a -jan 'ɛ kli 'ɛ -daa 'ka mu -la ba taa- -a wole 'ɛ □tian 'ka mu do -kplɛn -la ma ɛɛ?

³⁷ 'Ke mɛɛ 'la zan 'kpee ma -yoo 'ke -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi 'le, 'bhɛɛ- 'ke -a 'gbu 'kpee -ya 'yaango -bhii- Lii 'Wenj 'ɛ 'senj do -naa -a ni, 'bhe zan 'a 'yaango- 'bhii- 'mi -o -jan 'la yɔɔnde 'zi 'ka ni -gɛ, -Waanbhaa' wojan -le 'bhe 'le.

³⁸ 'Ke 'bhe zan laa dole 'bhe -jan 'lɛɛ- □la, -Waanbhaa' laa nu 'bhe zan dole -titi.

³⁹ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'n̄ nɛɛɛ- mu, -ka do 'egloole 'ke 'ka pe 'la 'bhe ziglin- 'ka 'nii- 'ɛ 'kpen 'le, 'bhe kle -Waanbhaa' -lɛlajanwole 'ɛ 'bhɛɛ- 'le. 'Ke mɛɛ 'ke mu -o wli -bhɛɛke' 'pe zii', 'ka 'laa 'bhe 'saawole 'bhe zan mu 'ɛ 'kɔɔ.

⁴⁰ -Ka 'ka 'plenza- 'kpen kle -lɛɛya' ma do do.

Mɛɛ BWELE GALE BA A -ZA

15

Zesu bweza gale ba

¹ 'N̄ nɛɛɛ- mu, 'n̄ -jan 'Nrɛle- 'la □woa 'ka ni 'ke 'ka -dwa -a -la, 'bhɛɛ- 'ka bloole -o -a ma 'egloole, 'n̄ 'yoo- -a zi 'bhii- 'n̄ 'bhe do 'ka 'kpee 'ezin-.

² 'Ke 'ka 'taawoa □ 'yee- -Jan 'Nrɛle- 'ɛ ta 'elrele 'bhii- 'mi 'ka -daanna 'kele- gone- 'la gbɛɛn- 'ka so gole- -za 'yi -a ma. 'Kebh- laale, 'ka 'ka 'kpalawoa Zesu 'yi, 'bhe □kla bhaama za 'le.

³ -O 'mi -daanna -za 'la 'le, 'mi 'ka mu -daanna 'bhɛɛ- 'le 'elwale, 'bhe -le dɔɔ: Krisi -gaa -kɔɔ' a -za 'yoo- mu 'ɛ ma 'bhii-

-a pele -yaa -Waanbhaa' a 'Sewε 'ε 'yi gɔnε-
'la gbεεn-.

⁴ -Wa gbaa 'ε □bian, 'bhεε- -ε -bwela gale
ba -a gale blaana -yrekpa'a' yaga mi 'ε ma,
'bhii- -a pele -yaa -Waanbhaa' a 'Sewε 'ε 'yi
gɔnε- 'la gbεεn-.

⁵ 'Yee- Zesu bwele blaana gale ba, -ε
-pwela Kefasi -la ba 'pe, 'bhεε- 'bhe blaana,
-ε -pwela -yaa' -klanlanε -vin vu ta ple 'ε
ba. *

⁶ 'Bhe gale -a -yi, 'ke -ya 'gbu zɔnle- -a
nεεnε- Zesu 'yi mu -kεmε 'soo 'ke -a tralape
'ke mu ni 'eke- zi: -o 'ke mu -kla gban 'ke
siele, 'bhεε- -o 'ke mu -o -li 'mu -yre ma
-zɔn.

⁷ 'Bhe blaana, -ε -pwela Zaki ba, 'bhεε-
boolazi -ε -pwela -yaa' winbɔwo mu 'ε
'kpen ba 'te.

⁸ 'Bhe 'kpen blaana, 'kee- 'pwele 'mi ba 'te,
'mi 'la 'mi -o 'bhii- nε 'la -wa -yaa -a ya
bhla 'ε 'lεε. †

⁹ 'Bhe ya 'ε 'yi, 'mi -le -yaa' winbɔwo mu
'ε 'kpen ba mεε 'fiεntrɔnnε 'le. 'Bhεε- 'duj-
waa -yaa so 'mi 'kunle 'bhii- -yaa' winbɔwo
mu 'ε do 'le; -amasrɔyi 'ɲ -yrenkpa'a Zesu
'yi mu 'ε ta 'ebebele.

¹⁰ 'Duj- 'mi -o 'kela 'le -zɔn 'bhe -daa
-Waanbhaa' a -lileya 'ε 'bhεε- ba. 'Bhεε- -ε
-lilawoa 'mi ma 'bhe 'laa klele bhaama za
'le -titi: 'bhεε- drɔɔn' 'mi yewoa- 'ebebele
'kee- kan Krisi a winbɔwo mu -vin mu
'ε 'kpen ta. 'Duj- 'naa 'bhe ye 'ε 'wole-
'ɲ 'gbu a fanjan- 'le, 'ɲ □swa 'bhe 'wole
-Waanbhaa' a pe -lileya 'ε 'bhεε- 'srɔyi.

¹¹ 'Bhela- -zayi, 'kee- □kla 'mi 'le oo, 'kee-
□kla Krisi a 'winbɔwo mu -vin mu 'ε 'le oo,
-o 'kpen -o 'yee- Jan 'Nrale- do 'kpo 'ε 'yela-
wo 'zi, 'bhεε- 'ka mu 'gbu 'ka □kpa'a 'yela
-yi.

Zesu 'yi mu 'ε bweza gale ba

¹² 'Wa 'pelawo zii' dɔɔ Krisi -bwela gale
ba; -mela ma 'bhεε- mεε 'ke mu -o -a pe 'zi
dɔɔ gbaa mu laa so bwele- gale ba εε?

¹³ 'Bhεε- 'ke wlan -le 'bhe 'le dɔɔ gbaa mu
laa so bwele- gale ba, 'bhe bhla 'ε ba *Krisi
'laa bwele gale ba.

¹⁴ 'Bhεε- 'ke Krisi 'laa bwele bi gale ba,
'bhe bhla 'ε ba 'woo- jan 'la 'wo zii' 'bhe
-o 'ke bhaama jan 'le, 'bhεε- 'woo 'kpa zii'
bhaama za -la -yi.

¹⁵ 'Bhεε- 'woo- Krisi bweza gale ba
'srɛya- 'la kle 'zi, -yoo 'bhii- 'woo- bhla -la
'kpa zii' -Waanbhaa' ma. -Amasrɔyi 'wa 'pe
zii' dɔɔ -ε Krisi -bwela gale ba, 'bhεε- 'duj-
yaa 'bhe klele.

¹⁶ 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke gbaa mu laa bwele
gale ba, 'bhe bhla 'ε ba, Krisi 'laa bwele gale
ba -titi.

¹⁷ 'Bhεε- 'ke Krisi 'laa bwele gale ba; 'ka
-o 'ka 'kpa zii' bhaama za -la -yi. 'Bhεε-
'kaa- -za 'yoo- mu 'kwe 'ε -yoo -li 'ka 'wiiɲ-.

¹⁸ 'Bhεε- mεε 'la zan mu -o □kpa'a Krisi
'yi, 'bhεε- -o -gaa, -ε kle 'bhii- 'bhe zan
mu □nia -Waanbhaa' -yre 'yi 'bhεε- waa so
gole- -a -yi -li -titi.

¹⁹ 'Bhεε- 'o 'yri 'kpale- 'la -yoo Krisi ta
'kee- 'kpa bi 'bhe -dan' -le 'drunyan 'lεε-
'bhεε- ta pe mu drɔɲ 'ε 'le, 'bhe bhla 'ε ba,
-kɔɔ' mu -le -yren ma mεε mu 'le mεε mu
'ε 'kpen ba.

Zesu Krisi -bwela kpataakpa gale ba

²⁰ Wlan 'gbu 'ε ni, Krisi -bwela gale ba.
Mεε 'la zan mu -gaa, -Waanbhaa' 'yela-
-bwela gale ba 'elwale 'pe 'mu ba. 'Bhεε-
-ya -zɔnna 'bhe klegbeya 'ε ma, 'bhii- 'bhe
gbaa mu 'ε nu bwele gale ba 'ezin-.

²¹ -Amasrɔyi ga -wlaa 'drunyan 'lεε- 'yi
mεε do -la kleza ma; 'bhe klegbeya do 'ε
'yi, gbaa mu bwe gale ba mεε do 'kpo -la
kleza ma 'ezin-.

²² 'Bhεε- bhaaplen mu 'kpen ga,
-amasrɔyi -o 'kpen -o Adamu klu 'yi mu
'le, 'bhe klegbeya do 'ε 'yi, mεε 'la zan mu
'kpale- -o Krisi 'yi, bole -yre ma -si 'la 'ke
-dan' 'laa -o 'bhe ma, 'mu 'kpen nu 'bhe
'srɔɔwole Krisi -la 'srɔyi.

²³ 'Duj- -o 'kpen 'pegee -waa pe 'waati
-le: Krisi -le □kla mεε □lwa mi 'ε 'le; 'bhεε-
'yee- blaana, mεε 'la zan mu □kla -yaa' pe
mu 'le, 'kee- □nwa 'waati 'la ba, 'bhe zan
mu nu bwele gale ba.

²⁴ 'Bhe gale -a -yi, 'bhεε- 'drunyan 'yan yi
'ε nu bhɔle 'te. 'Bhe 'waati 'ε ba, Krisi nu
-Setran' 'pegee 'zina mu 'ε -waa -kunliiya
'pegee -waa' 'senj, 'bhεε- -waa' -glɔɔya' mu
'ε 'kpen 'siele-. 'Bhεε- -ε nu -bhleɲgbeya
'kpale- mεε 'la zan -o 'ke -Waanbhaa' 'pegee
-kɔɔ' De 'le 'bhe 'kɔɔ.

²⁵ -Amasrɔyi Krisi nu yaale -bhleɲgbe
'yaakpe- 'ε ta 'sani 'ke -Waanbhaa' 'senjgo-
-a -sɔɔnnii' mu 'ε 'kpen 'le.

²⁶ -E nu -a -danma' -sɔɔnnii 'la 'bhe a
-glɔɔya' 'ε 'siele-, 'bhe -le 'ke ga 'le.

²⁷ Wlan 'ε ni, -a yɔɔnde 'la
-yoo -Waanbhaa' a 'Sewε 'ε 'yi dɔɔ:
«-Waanbhaa' pe 'kpen ɲgblo -kpalaa' Zesu
gaan -la.» 'Ke -wa □pia dɔɔ «pe 'kpen»,
-Waanbhaa' laa -o 'bhe pe 'kpen 'ε ba.
-Amasrɔyi 'yee- -Waanbhaa' 'gbu -le pe
'kpen ɲgblo -kpalaa' Zesu gaan -la.

²⁸ 'Kee- -yaan pe 'kpen ɲgblo 'kpaalele
Zesu gaan -la 'waati 'la ba, 'yee- Zesu 'la

* 15:5 15.5 Zesu -le Piri 'tɔkpa-a- Kefasi Arameen wli 'ε 'yi: 'bhe 'yi -le dɔɔ vlε. † 15:8 15.8 Zesu Polu 'siila -yaa' winbɔwo mu 'ε 'kpen 'siile- blaana. 'Yee- Polu Zesu -dwa Zesu gale blaana, 'duj- Zesu a winbɔwo mu -vin mu 'ε 'pegee 'yee- Zesu 'gbu yewoa- 'eke- zi -ε -yaa -a -yre ma 'waati 'la ba.

-yoo 'ke -Waanbhaa' Gbe 'e 'le, -e nu -a 'gbu ngblo 'kpaale- -Waanbhaa' -la. 'Ke 'bhe □kla, -Waanbhaa' gbeblöole nu klele pe 'kpen ta, 'bheε- -a 'kpaale- nu klele bhaaplen mu 'kpen 'wiinj- 'te.

²⁹ 'Ke gbaa mu laa bwe bi gale ba, mee 'la zan mu 'mu wiinjfe' -yi ba gbaa mu ni, 'bhe zan mu -yaa nu -me -la klele ee? 'Bheε- 'ke gbaa mu 'laa bwe gale ba, -mela ma 'bheε- mee mu 'mu 'gbu 'wiinjfe- 'mu ni ee? †

³⁰ 'Bheε- -koo' mu 'gbu 'lee- ee? 'Ke gbaa mu laa bwe gale ba bi, -mela ma 'bheε- -koo' -o -koo' 'gbu bo 'zi -yren 'yi 'waati 'e 'kpen ba ee?

³¹ 'N neene- mu, yi 'oo yi, 'η -si 'e 'kpaakpale -o ga ni, wlan -le 'bhe' le. 'Bheε- 'ka mu 'gbu -le 'η 'wasowo pe 'le -koo' mu 'pegee -kooa' Meezan Zesu Krisi a 'kpaledomaya' 'e 'yi.

³² Efezi -wa 'e ta mu 'e -woo 'eyöole 'bhii- srope mu 'e gbεen-. 'N -jan 'Nrale- 'e ta gwledaan- 'woo- Efezi mu 'e ba, 'kee- 'kpa bi 'η 'bhe gwle 'e □daan bhaaplen a pe zi 'e 'bheε- zi, 'bhe 'tron 'yaa- nu klele 'ke -mela -le ee? 'Bheε- 'ke gbaa mu laa bwe bi gale ba, 'bhe 'yaa- nu klele 'ke bhaama za 'le. -E -yaa nu klele 'bhii- -wa pe -goon 'lee- 'yi gone- 'la gbεen- döo: «-Koo' pebhle, 'bheε- -koo' -wεen mi 'bhe ta; -amasroyi 'ke -koo' -gaa too 'ke -za 'kpen □yaaan.»

³³ 'Ka 'laa 'ka 'gbu 'yinile -titi! -Amasroyi 'mi pe döo: «'Ke 'ka 'pegee mee -yoo' mu 'taawo- 'eke- zi, -o zi -yoo' bo 'ka gaan -la.»

³⁴ -Ka 'ka yakla- dula-, 'bheε- -ka 'plooz- za 'yoo- klele ma, -amasroyi 'ka 'plen- mu 'e 'ke mu laa -Waanbhaa' dö -titi-. 'N 'bhe 'pe zii' 'bhe gbεen- 'bhe -o 'ke -yralado maza 'le 'ka mu 'gbu ma.

'Fle dree 'la nu klele mee 'la zan mu nu bwele gale ba 'mu ma

³⁵ 'Mi 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- mee 'ke nu 'mi 'Irokpale döo: «Gbaa mu bwe gale ba 'nale- -a ma ee? 'Bheε- 'fle -gloön 'e -dele nu klele -o ma ee?»

³⁶ -Za 'yaango- kle! 'Kee pebhe do □bwa 'tre 'yi, 'ke yaa gale, 'bheε- -e bon 'elwale 'pe, -e so bhöle- ee?

³⁷ 'E pebhe 'la bo 'tre 'yi, 'kee- □kla *ble bhe 'le oo, 'kee- □kla pe 'töle- pebhe 'bhe 'le, 'yaa kle 'bhii- 'ya -a diinj 'e si 'bheε- 'e 'bhe so 'tre 'yi.

³⁸ 'E pebhe 'la bo 'tre 'yi, 'ke -Waanbhaa' a zi 'bhii- 'bhe 'a kle -yri diinj -gloön 'la 'le 'bhe 'a kle 'bheε- 'le. -E pebhe 'kpen do do wlata -yri diinj -la kle.

³⁹ Nii- -o 'tre ta pe mu 'la 'yi 'mu 'fle mu 'e gole 'eke- ma: bhaaplen mu 'fle -o 'eta-, 'bheε- 'tre ma wi mu a pe 'fle -o 'eta-, 'bheε-

maanne- mu a pe 'fle -o 'eta-, 'bheε- kaa mu a pe 'fle -o 'eta- 'ezin-.

⁴⁰ Lafle 'yi pe mu 'fle -o 'eta-; 'bheε- 'tre ta pe mu 'fle -o 'eta-. Lafle 'yi pe mu -lregbeya 'e 'bhe gole -o 'tre ta pe mu -lregbeya 'e ma.

⁴¹ -Yretebhe a pe -lregbeya -o 'eta-, 'bheε- laanima mle a pe -lregbeya -o 'eta-; 'bheε- mleklenne mu a pe -lregbeya -o 'eta-; 'alimleklenne mu -lregbeya 'e gole -o 'eke- ma.

⁴² Gbaa mu bweza 'e gale ba 'e nu klele 'bheε- gbεen- 'ezin-. 'Ke -o gbaa 'e □bian, -yoo 'bhii- pebhe 'e gbεen-, -e bon. 'Dunj- 'kee- -bwela gale ba, yaa nu gale -li -titi.

⁴³ Gbaa 'e -a bin bhla zi -yoo 'eyöole, 'bheε- fangjan- 'laa -o -a ta. 'Dunj- 'kee- -bwela gale ba, -e kle 'elrele, 'bheε- -e kle 'eglöole 'ezin-.

⁴⁴ Gbaa 'e -a bin bhla zi, -yoo 'ke 'fle 'pegee so bhaama -la -le. 'Dunj- 'kee- -bwela gale ba, -e nu klele 'fle 'la 'ke Lii 'Wenj 'e gbeblöole -o 'bhe ta 'bheε- 'le. 'Ke bhaaplen zru maza gbeblöole -o -kooa' 'tre ta 'fle 'e ta, Lii 'Wenj 'e gbeblöole nu klele -kooa' lafle 'yi 'fle 'e ta 'ezin-.

⁴⁵ Wlan 'gbu 'e ni, -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi döo: «-Waanbhaa' bhaaplen -lwa 'la □kla 'ke -o 'bhe siiAdamu, -ya ni- -wlaa 'bhe 'yi, 'bheε- 'bhe -kla 'ke bhaaplen do 'le.» 'Dunj- Adamu boolazi mi 'la 'bhe -o 'ke Krisi 'le bhe, 'bhe -o 'ke Lii 'la bole -yre ma -si 'e na mee ni 'bheε- 'le.

⁴⁶ Lii 'Wenj 'e -e 'fle dree 'la kle, yaa 'bhe klele 'elwale 'pe, 'dunj- -o bhaaplen 'fle bhaamale 'e 'bheε- □kla 'elwale 'pe. 'Bheε- Lii 'Wenj 'e -e 'fle dree 'la kle 'bhe nu 'bhe blaän 'te.

⁴⁷ Adamu 'la □kla 'ke bhaaplen -lwa 'e 'le, -o 'bhe □kla 'ke 'tre bwe -la -le; 'dunj- Adamu ple mi 'e 'bhe -daa lafle' ma.

⁴⁸ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, mee 'la zan mu -o 'ke 'tre pe 'le, 'mu 'pwele- -o 'ke Adamu 'la -o 'bhe □kla 'ke 'tre bwe 'le 'bheε- 'le. 'Bheε- mee 'la zan -daa lafle' ma, -yoo gone- 'la gbεen-, mee 'la zan mu -o 'ke -yaa' pe 'le 'mu nu klele 'bheε- gbεen-.

⁴⁹ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, -o mee 'la zan □kla 'ke 'tre bwe 'le 'bhe -le Adamu 'le. 'Bheε- -koo' -o 'bhe bhöoma 'le. 'Bheε- boolazi Zesu 'la -daa lafle' 'yi, 'koo- nu klele 'bhe bhöoma 'le 'ezin-.

⁵⁰ 'N neene- mu, 'η 'yoo- -jan 'la 'wo zii' 'bhe 'yi -le -ge: -koo' 'laa so gele- -Waanbhaa' a -bhlengebeya -wa 'e ta -kooa' 'tre ta 'fle 'e 'le -koo' ma, 'bhe 'pegee -koo' yien 'le -koo' 'yi. -Koo' 'fle 'lee- 'bhe -o 'ke bon pe 'le; 'bheε- -koo' 'laa so bole- -koo' bogbeya 'lee- 'yi, 'bheε- -koo' bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma, 'bhe 'sroowo-.

† 15:29 15.29 Polu -yaa -we 'zi wiinjfeza' le, -a 'kpale- laa -yaa -a -yi 'bhii- 'bhe mee go za 'yi. 'Dunj- -e -yaa -jan -la dan 'zi 'bhe ma -a zron zayi' 'bhii- gbaa mu bwe gale ba wlan ma.

⁵¹ Ɔ 'yoo- -za tagaanle do -la -yipele 'ka ni doo: -Ɔoo' 'kpen' laa nu gale, 'duɔ- -koo' 'kpensee ma nu boole,

⁵² -leyan' do 'kpo' 'bhii- -yɛkwlan do bole gbɛɛn-, 'ke -o -klelon' boolazi le ɛ Ɔpian 'waati' la ba. 'Ke -wa Ɔpian 'waati' la ba, gbaa mu nu bwele gale ba 'fle dɛɛ 'le 'mu ma, 'bhe' 'fle dɛɛ 'ɛ 'bhe' laa so bonle- titi. 'Bhɛɛ- -koo' mu mɛɛ -yɛ male mu 'ɛ, -koo' mu ma nu boole 'fle dɛɛ 'le -koo' ma.

⁵³ -Amasroyi 'fle' la 'bhe -o -koo' ma, 'bhe -o 'ke bonpe' le. -Yoo 'ke -za' le 'ke 'bhe' -le maboo 'pe, 'bhɛɛ- -bhe' kle 'fle dɛɛ' la 'ke 'bhe' laa so bonle- li -titi 'bhe' le. 'Bhɛɛ- -yee- 'fle' la -yoo 'ke gape' le, 'yele- maboo, 'bhɛɛ- yaa kle gape' le -li 'sekeseke.

⁵⁴ 'Yee- -koo' 'fle' la -yoo 'ke bonpe' le, 'ke -a maboola 'waati' la ba 'kela' 'bhe' laa bon -titi 'bhe' le, 'bhɛɛ- 'ke 'yee- -la -yoo 'ke gape' le, -e maboola 'kela' 'bhe' laa ga -titi 'bhe' le, 'ke 'bhe' Ɔkla 'te, 'bhɛɛ- -jan' la yooɛdele -o -Waanbhaa' a 'Sewe' 'ɛ 'yi' 'bhe' le nu 'sole-, 'bhe -jan' 'ɛ 'bhe -le doo: «-O 'senywa- 'ke ga' le 'egbenele, 'bhɛɛ- ga' 'trunwoa' Ɔ 'fenfen!»
⁵⁵ «'Ee ga! 'Yaa- mɛɛ -baliwo' 'sen' 'ɛ -yoo' 'naa- -a ma ɛɛ?»

'Yaa- mɛɛ de -glooya' 'ɛ -yoo' 'naa- ɛɛ?»

⁵⁶ Ɔ nɛɛɛ- mu, -ka 'bhe' -glin doo! Mɛɛ de -glooya' la -yoo ga 'yi' 'bhe' -le 'ke -za' 'yoo- 'ɛ' le; 'bhɛɛ- -za' 'yoo- a pe -glooya' 'ɛ' 'bhe' da 'ton' 'ɛ' 'bhɛɛ- 'yi.

⁵⁷ 'Duɔ- -koo' -Waanbhaa' 'tobho! -Amasroyi 'yele- gwle ngblo Ɔnaa -koo' ni -za' 'yoo- ta Mɛɛzan Zesu Krisi' 'ɛ' 'sroyi!

⁵⁸ -E klelawoa 'bhe' gbɛɛn- bhe, 'ɛ nɛɛɛ- mu' la -za so 'ɛ ni' 'egbenele, -ka do 'egboole, 'ka' laa 'tole- 'ke pe' 'kedo- 'kpo' 'kaa- 'kpaleya' 'ɛ -Waanbhaa' 'yi' 'bhe' go -titi. 'Ka -o Mɛɛzan a ye' la 'wo zii' 'bhe, -ka ge' 'bhe' 'wole- 'ɛ' zi 'tanjii, 'ke' 'kaa kpa' 'ka ngblo -yi' 'bhii- 'ka -o ye' la 'wo zii' 'yee- Mɛɛzan ni, 'bhe' laa nu bole bhaama.

-ZA -BEBE BA JAN MU

16

Korenti Zesu 'yi mu' 'ɛ -woo' gbɛklaa- 'eke- ta -goli' 'nalele Zeruzalemu Zesu 'yi mu' 'ɛ ni

¹ Ɔ nɛɛɛ- mu, 'ka nu -goli' la 'kpale- 'eke- ta -Waanbhaa' a mɛɛ 'weɔ' mu' la -woo Zeruzalemu -wa' 'ɛ ta' 'mu ni, 'ɛ' 'yoo- -a zi' 'bhii- 'ka do klen' 'ke' 'ka' 'a kle' 'bhii- 'an Ɔpia Galasi 'kleɛn' 'yi' Zesu 'yi mu' 'ɛ ni doo -wa kle gɔɛ- 'la' gbɛɛn- bhe.

² -Gbɛɛyi' 'tole- -gbɛɛyi' 'bhe' 'yɛkpa- -lwa mi' 'ɛ ma, 'ka' 'kpen do do gbe so -goli' yeke- 'la' 'sroowole ta, -ka' 'bhɛɛ- 'kpa' 'eke- ta' 'edanma; 'kooko- 'ka' laa nu 'ɛ' 'nule- 'ɛ' magbenle, 'bhɛɛ- 'ka -goli' 'kpale- san' 'te' 'eke- ta' 'mi' 'yɛ ma.

³ 'Ke' 'mi' Ɔnwa 'ka ba' 'waati' la ba, 'ka mu' 'gbu nu mɛɛ mu makunle' 'ka ba, 'bhɛɛ- 'mi nu' 'letɛɛ' 'kpale- 'mu' 'koo; 'kooko- 'mu ge' 'ka -goli' la Ɔkpa 'eke- ta' 'bhe' le Zeruzalemu Zesu 'yi mu' 'ɛ ni.

⁴ 'Ke' waa so gele- 'mi' blaɛn, 'mi nu' 'kpale- -o ba, 'bhɛɛ- -o ge' 'bhe' 'taa' 'ɛ ta' 'eke- zi.

Pɔlu -o zan gele' 'taa mu' la ta, -e' 'bhe' -janwo' zii'

⁵ 'Mi nu' 'kanle- Masedwani' 'kleɛn' 'ɛ' 'yi' 'pe, 'bhɛɛ- 'ɛ' ge' 'ka ba ye, -amasroyi' 'ɛ' ni 'kanle- 'bhe' 'kleɛn' 'ɛ' 'yi.

⁶ -Doke' 'ɛ' ni bole' 'ka ba' 'waati sa, 'bhɛɛ- 'kee- -swa' 'ɛ' ni, 'ɛ' ni -niini' 'kpa' 'waati' 'ɛ' 'kpen' klele' 'ka ba ye. 'Ke' 'bhe' Ɔkla, 'ɛ' 'yaa- ge' 'zi' yɛ' la Ɔnɔɔ, 'ka nu' 'bhole' 'ɛ' ba gelele' 'bhe' Ɔnɔɔ boolazi.

⁷ -Amasroyi' 'naa- -o -a zi' 'bhii- 'mi' 'ɛ' 'yɛ' dɔɔɔ' bo' 'ka ta' 'ɛ' 'kan' bhla zi. 'Ke' -Waanbhaa' -dwa -a -la, 'ɛ' 'yoo- -a zi' 'bhii- 'ɛ' 'waati sa kle' 'ka ba.

⁸ 'Bhɛɛ- 'duɔ-, 'ɛ' ni bole Efezi -wa' 'ɛ' ta -ge' 'ke' 'bhe' ge' 'tenle- Pantekoti' 'feti' 'waati' 'ɛ' ma.

⁹ Wlan' 'ɛ' ni, -Waanbhaa' a ye' 'ɛ' 'wo' 'waati' -gbɛɛ' ɛ Ɔbhwa -a Ɔnɔɔ; 'bhɛɛ- 'ɛ' 'sɔɔnnii' mu' 'ɛ' 'pale- -o -a nɔɔ- 'ebebele.

¹⁰ 'Ke' Timote Ɔnwa' 'ka ba, -kaa' 'cieya- kle' 'elrele' gbe' 'ɛ' 'kpen' ma, 'kooko- -gbɛɛn' laa kle -a -yi' 'ka' 'plen-; -amasroyi -yoo Mɛɛzan Krisi a ye do' 'kpo' 'ɛ' 'yela- wo' 'zi' 'bhii- 'mi' gbɛɛn-.

¹¹ Mɛɛ' 'kedo- 'kpo' laa -a maveɛle! -Ka' bho -a ba' 'kee- ge -yaa' 'taa' 'ɛ' ta' 'edoole; 'kooko- -e nu' 'tenle- 'mi' ma -ge, 'mi' 'pegee' 'ɛ' nɛɛɛ- Zesu 'yi mu' 'ɛ' 'woo- -a' magben' 'zi.

¹² -Ɔoo' nɛɛɛ- Apolosi, 'mi' 'bhe' 'liala- gbe' 'ɛ' 'kpen' ma doo' 'bhe' 'pegee -koo' nɛɛɛ- 'ke' mu ge' 'pwɛ' 'ka ta ye; 'duɔ- yaa' dole -a -la' 'kee- ge' 'saanibhe. 'Duɔ- 'ke' 'bhe' 'sen' Ɔkla -a ni' 'yi' la' 'le, -e nu gele' 'ka ba ye.

Pɔlu a -jan' 'ɛwlayɛ' 'pegee -a -sra- woyɛ

¹³ -Ka' 'ka' 'yɛkpa' 'ka' 'gbu ba' 'elrele, -ka do' 'egloole' 'ke' 'ka' 'kpale- bo -Waanbhaa' 'yi. 'Bhɛɛ- -ka do' 'egloole' 'ke' 'ka' 'fangando' 'ka' 'gbu ta.

¹⁴ -Ka -za' 'tole- -za' 'bhe' kle' 'ke' 'soniya' le' 'ka' 'yi.

¹⁵ Ɔ nɛɛɛ- mu, 'ka' Sitefanasi' 'pegee -yaa' 'fa -la mu' 'ɛ' do: 'wole- Ɔkla Zesu' 'yi mu' -lwa mu' le Akayi' 'kleɛn' 'ɛ' 'yi. -O' 'gbu yewoa- -o zru' 'ɛ' 'kpen' le' 'ke -o' bho -Waanbhaa' a mɛɛ 'weɔ' mu' 'ɛ' ba.

¹⁶ -Ka' 'ka' ngblo' 'kpala' 'bhɛɛ- mɛɛ -gloɔɔn mu -lɛɛ Ɔla, 'bhɛɛ- -ka' 'ka' ngblo' 'kpala' 'ezin- 'bhe' 'yansi mɛɛ mu' la' 'mu -o' yewo' 'zi' -Waanbhaa' ni' 'bhii- 'woo- gbɛɛn- 'mu' Ɔla.

¹⁷ Sitefanasi 'pegee Fɔɔtunatusi, 'bheɛ-Akayikusi 'nulawoa 'mi -din, 'bhe Ɔswa 'mi ni 'egbenele. -O Ɔkla 'ka blaantazen 'le 'ɲ -din -ge.

¹⁸ -O 'mi zrukpalaa gɔne- 'la gbɛɛn-, -o 'ka mu zrukpalaa 'ezin- 'bheɛ- gbɛɛn-. -Ka 'bheɛ- mɛɛ- glɔɔn mu 'ɛ kleza -lrele' mu 'ɛ do.

¹⁹ Azi 'kleɛn 'yi Zesu 'yi mu -le mu 'ɛ 'kpen 'ka 'pubwa-. 'Bheɛ- Akilasi 'pegee Prisili, 'bhe 'pegee Zesu 'yi mu 'la kla 'eke- ba -waa' 'fɛ 'ɛ Ɔla, 'mu 'kpen 'ka 'pubwa- gbɛ 'ɛ 'kpen ma Mɛɛzan Zesu 'to 'yi.

²⁰ 'Ka nɛɛnɛ- Zesu 'yi mu 'la 'kpen -o -ge, 'mu 'ka 'pubwa-. -Ka 'eke- 'pubɔ- 'ke 'ka 'eke- -tuubɔ' 'bhii- nɛɛnɛ- ma do mu.

²¹ 'Mi 'gbu Pɔlu -le 'sɛwɛbhe mu 'lɛɛ- yɔɔndia- 'ɲ 'gbu gbɛ ma: «'Mi Pɔlu 'ka 'pubwa-»

²² 'N nɛɛnɛ- mu, 'ke Mɛɛzan Zesu -za 'laa so mɛɛ 'la zan ni, 'dangan -o 'bhe zan 'ɛ ma! «*Maranata*». 'Bhe 'yi -le doɔ: Mɛɛzan Kriɛi, nu!

²³ Bhaa Mɛɛzan Zesu -li 'ka ma!

²⁴ 'Ka 'kpen -za so 'mi ni -koɔ' 'pegee Zesu Kriɛi a 'kpaledomaya 'ɛ 'yi.

**POLU 'LETRE PLE MI 'LA
 □KPAA KORENTI -WA 'E
 TA ZESU 'YI MU 'E NI
 Pōlu 'letre ple mi 'la
 □kpaā Korenti -wa 'ε ta
 Zesu 'yi mu 'ε ni 'bhē
 ngblo**

Polu -yaa' letre □lwa mi 'ε 'kpale- Korenti -wa 'ε ta Zesu 'yi mu -ledo' 'ε ni, 'kee-Timote 'winbole 'kaa 'bhε ge -o taglin-, 'kooko- 'ke -woo 'taawo zii' gōne- 'la gbēen- 'yee- Pōlu -o -daanna -za mu 'la 'le 'mu ta -e 'bhε dō.

Timote dale blaān Korenti -wa 'ε ta, -e Zesu 'yi mu 'ε ta jan mu 'la □klaa Pōlu 'kōō, 'mu 'laa -yaa lele. 'Bhela- -zayile, 'ke 'yee- Pōlu 'gbu gele- -o ba ye, 'bhεε- 'ke -ya 'kpankpanyanle -o ma dōō -woo 'taawogbeya 'ε mabōō. -E bhōlawoa -o ba, 'ke -o dō -yraladole -a ma 'bhε 'taawogbeya 'ε ma, 'bhεε- 'bhε 'a wleyisriwoa (Korenti Ple mi 2.5-11; 7.12). 'Bhε klele 'te, 'ke 'yee- Pōlu 'niinale blaale- -a -zanta' Efezi 'wa 'ε ta, 'bhεε- 'kee- wisile 'ebebele Korenti Zesu 'yi mu -ledo' 'ε 'taawogbeya 'ε ma. 'Bhε 'yi bhε 'te, 'kee- 'letre 'bhεεke do 'kpale -o ni -gblaan 'kla zayi' -o -yi (Korenti Ple mi 2.4; 7.8). 'Bhεε- 'taaleeyi, -e Titi -la winbwa- dōō 'bhε ge 'bhε 'letre 'ε 'le -o ni. 'Bhε 'letre 'ε □nia zi 'lii. 'Bhε blaān, 'ke Pōlu gele- Masedwani 'kleen 'ε 'yi, 'kee- Titi 'la 'winbwa- Korenti -wa 'ε ta 'bhε 'yele 'bhε □nōō ye. 'Bhεε- 'ke 'yee Titi 'woo- Korenti Zesu 'yi mu 'ε ta jan -nrāle' wole- Pōlu ni dōō -wa 'wojan- mu 'ε □maa, 'bhε 'pegee -woo 'taawogbeya 'ε mabōōla. Pōlu 'bhε 'male- 'te, 'kee- 'letre 'bhεεke do 'kpale 'woo- Korenti Zesu 'yi mu 'ε ni, -kōō' 'bhεε- sii -zōn dōō: «Korenti mu a 'Letre Ple mi». 'Bhε 'letre 'lεε- 'yi, Pōlu 'a 'yipia□ -o ni dōō 'yele- 'woo- Korenti Zesu mu -ledo' 'ε □klaa 'eke- ba, 'bhεε- -yoo -liala dōō -woo 'eke- -yima', -o -za 'so 'eke- ni, 'bhεε- -o 'kpale- kle do ma. Pōlu 'yee- 'letre ple mi 'lεε- 'yicienna -le yaga.

-A -le □lwa mi 'ε 'yi (Korenti Ple mi 1-7), -e -Waanbhāa' 'pubwa- 'bhε 'fuu 'la -dwa -a ta -yaa' -yrenbhle' bhla 'ε zi 'bhε -zayi', 'bhε 'pegee -za 'la 'yaa- 'yee- Pōlu 'gbu 'pegee Korenti Zesu 'yi mu 'ε 'plen- 'bhε 'yanle- 'ε -zayi'. -E ye yεke- 'la □woa -o ba ye, 'bhε 'pegee -o -za so -a ni gōne- 'la gbēen-, -e 'bhε -dwa -o 'kpee.

-A -le ple mi 'ε 'yi (Korenti Ple mi 8-9), Korenti Zesu 'yi mu 'ε nu -goli' 'la 'kpale- 'eke- ta, 'bhεε- -o 'bhε kpa Zeruzalemu Zesu 'yi mu 'ε ni, -e 'bhε -jan 'ε □woa -o ni.

'Bhela- -zayile, -yoo -liala dōō -woo gbε ta kle taataa -goli' 'nale- ma.

-A -le yaga mi 'ε 'yi (Korenti Ple mi 10-13), bhla ma -Waanbhāa' 'lela janwo mu 'la -woo -la 'zi 'yee- Pōlu ta, -yoo -a 'gbu ta janwo 'zi 'mu ni.

'Yee- 'letre 'lεε- 'leyanyre 'ε □nōō, Pōlu 'a 'srawoa- Korenti Zesu 'yi mu 'ε ma, 'bhεε- -yoo zan gelawole -o ba ye bhε, -e 'bhε -janwoa -o ni 'ezin-.

'Letre 'ε zisanyre

¹ 'Mi Pōlu 'la -e □swa -Waanbhāa' ni 'ke -yoo 'η makun, 'bhεε- -yoo 'η kle Zesu Krisi a winbōwo mi 'le; 'mi 'pegee -kōō' nεεne- Timote -le 'letre 'lεε- 'kpa zii' 'ka ni. Zesu 'yi mu -ledo' 'la -woo Korenti -wa 'ε ta, 'bhε 'pegee -yaa' mεε 'wenj mu 'la 'kpen -o Akayi 'kleen 'ε 'yi, 'woo- 'yee- 'letre 'lεε- 'kpa zii' 'mu -la 'kpen ni.

² Bhāa -kōō' Dε -Waanbhāa' 'pegee Mēezan Zesu Krisi -li 'ka ma, 'bhεε- -o yilabla na 'ka ni.

Pōlu -o -Waanbhāa' 'pubō- 'zi

³ -Kōō' -Waanbhāa' 'tobhō, 'yele- -kōōa' Mēezan Zesu Krisi a -Waanbhāa' 'le 'bhε 'pegee -a Dε 'le. 'Bhεε- 'yele- -kōō' Dε 'la -kōō' 'yrenkla- a ma 'bhε 'le, 'bhε 'pegee- Waanbhāa' 'la fangando -kōō ta 'yele- 'bhε 'le.

⁴ 'Yee- -Waanbhāa' zruwla -kōō' 'kpee -kōōa' -yren mu 'ε 'kpen 'yi. -E 'bhε kle -kōō' mu ni, 'kooko- -kōō' mu sō zruwlale mεε 'la zan mu -o -yren -gloōn 'ε 'kpen 'bhle zii' 'mu 'kpee 'ezin-.

⁵ Wlan 'ε ni, Krisi -yren mu □bhla -kōō' mu ni 'ebebele gōne- 'la gbēen-, -Waanbhāa' 'dun- nu zruwlale -kōō' mu 'kpee 'egbenele 'bhεε- klegbeya do 'ε 'yi Krisi 'sroyi.

⁶ 'Ke 'woo- -yren mu bhle 'zi, 'bhε -yren mu 'ε 'mu -o 'ke zruwlapε 'le 'ka mu 'kpee, 'bhε 'pegee 'ka mu go pε 'le -za 'yi. 'Ke -Waanbhāa' zruwlaa- 'o mōō 'kpee, -e 'bhε kle 'zi, 'kooko- 'o mōō sō zruwlale 'ka mu 'kpee, 'bhεε- 'ka mu sō 'o ta -yren mu 'ε yεke- 'yikunle 'ka zrubakpaale 'le.

⁷ 'Bhε ya 'ε 'yi, 'o 'kpale- 'la -yoo 'ka 'yi, 'bhε -o 'egbōole. -Amasroyi 'wa 'yaango- 'bhii- 'ke 'ka 'waa- -yren mu 'ε 'ke □bhla, -Waanbhāa' nu 'bhε yεke- zruwlale 'ka 'kpee 'bhε klegbeya do 'ε 'yi 'ezin-.

⁸ 'N nεεne- mu, -o -yren -gloōn mu 'la □bhla *Azi 'kleen 'ε 'yi, 'woo- -a zi 'bhii- 'ka 'mu dō: -o -yren -kpaā 'o ta 'eyōole 'kee- kan -a -dan' ta, 'fo 'o 'yri 'laa -yaa -li -a ta 'bhii- 'o nu bole 'o 'yre ma.

⁹ 'O mōō 'gbu 'kpee ma 'o ga bhla 'ε □bhwa. 'Bhε 'kla- 'bhε gbēen- bhε, 'kooko- 'waa 'o kpa 'ezin- -li 'o 'gbu 'yi, 'dun- 'kooko-

'woo 'kpa -Waanbhaa' 'la 'bhe gbua mu bwe gale ba 'bhe do -kplen -la -yi.

¹⁰ 'Yee- -Waanbhaa' -le 'o -gwa 'bhe ga -gloon 'e 'yi; 'bhe- 'yele- nu 'o gole 'ezin- 'bhe 'yansi -za -gloon mu 'e 'yi. Wlan 'gbu 'e ni, 'o 'yri -o -a ta 'bhii- -e nu 'o gole 'ezin- 'bhe 'yansi -za -gloon mu 'e 'yi.

¹¹ 'Ka mu 'gbu -o 'ka 'seriwo zii' 'ezin- 'waa- -za ma. 'Bhe klegbeya 'e 'yi, mee -bebe -o 'seri mu 'la kle 'zi 'o ba zayi', -Waanbhaa' nu 'mu 'lekunle, 'kooko- 'kee- -yaa' -lileya 'e -zronna 'o ni, mee -bebe mu nu 'a 'pubole 'bhe -zayi' 'waa- -za ma.

POLU 'PEGEE KORENTI ZESU 'YI MU 'E 'PLENZ- MU

Polu -o -yaa' 'taa 'bheke ta geza wo 'zi

¹² Wlan 'e ni, 'woo baa -za 'la 'yi 'bhe -le -ge: 'o 'gbu zru 'e 'bhe -o -a pe 'zi 'o ni doo 'o 'taawoa' 'drunyan 'lee- 'yi, 'bhe 'pegee 'o 'taawoa' 'ka mu 'gbu ba -yre ta, 'o 'kpee 'fleele- 'pegee 'o zru do 'le; 'bhe 'kpee 'fleeleya 'e 'pegee 'o zru klele do 'e 'mu 'yaa- da 'zi -Waanbhaa' -la ba. 'Dun- 'o 'bhe 'kla -Waanbhaa' -lilawoa 'o ma 'bhe- 'sroyi, 'bhe 'laa dale bhaaplen a pe -zadoleya ba.

¹³ Wlan 'gbu 'e ni, 'waa- 'letre mu 'e 'yi, 'waa -o -za 'bheke do 'kpo yoonde 'zi 'ka ni, 'ke yaa 'e go 'ka -o 'kela tape 'zi, 'bhe 'pegee 'ka 'kela 'yima zii' 'mu -la ba. 'Bhe- 'mi 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'ka nu -a -yimala kplankplan 'ke -a -leyan' -a ma.

¹⁴ 'Bhii- 'kaa 'ke 'yimaan- gone- 'la gbéen- doo: 'Meezan Zesu 'nu yi 'e 'le, 'o nu 'o -baale' 'ka mu 'yi, 'bhe- 'ka mu nu 'ka -baale' 'o moo 'yi 'ezin-.

¹⁵⁻¹⁶ 'N' 'kpale 'la 'yaa- -a -yi 'bhii- 'ka 'kpeejan- -yaa 'bhe gbéen- bhe, 'n' 'yaa- zi 'bhii- 'n' ge -tre' 'ka ba ye 'elwale 'pe, 'sani- 'n' ge Masedwani, 'bhe- 'n' 'niina- bhla 'e zi Masedwani, 'n' 'yaa- nu 'kanle- 'ezin- 'ka ba ye, 'kooko- 'ka bho 'n' ba 'ke 'n' so gele- 'tenle- Zude 'kleen 'e ma. 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'n' 'yaa- nu -Waanbhaa' a 'duma 'e 'nale- 'ka ni ganyan- ple.

¹⁷ 'Naa 'sole- gelawole 'ka ba ye, -o so -a pele- 'bhe ma doo 'naa 'ka ba geza 'e 'kunle- 'egloole ee? Taa- 'n' -za 'la 'ledulaa, 'n' 'bhe kle 'bhii- 'drunyan 'yi bhaaplen gbéen- 'ke 'n' kle -liijan' ple wo mi 'le, 'bhe- 'ke 'an pe doo: «-Aani», 'bhe- 'an pe 'ezin- «'On on ee?»

¹⁸ -Waanbhaa' -o 'ke 'n' 'sre' 'le, 'bhe- 'naa -o 'ke -liijan' ple mi wo mi 'le 'ke 'an pe doo: «-Aani». 'Bhe- 'an pe 'ezin- «'On on».

¹⁹ -Amasroyi -Waanbhaa' Gbe Zesu Krisi 'la 'mi 'pegee Siliven 'bhe- Timote, 'o moo 'bhe 'la 'bhe a -Jan 'Nrale- 'e 'wowa 'ka ba ye, 'bhe 'laa klele 'ke -liijan' ple mi wo mi 'le 'ke -ya pe «-Aani» -jan do ma, 'bhe- -ya pe «'On on» 'yee- -jan do 'e ma. Droon' 'ke -ya 'pia 'kela ma «-Aani», -e bo 'bhe- ta.

²⁰ -Amasroyi -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- -naa bhaaplen mu ni -za mu 'la kleza ta, 'yee- Zesu Krisi -le 'mu 'kpen 'leswa'. 'Bhela- -zayile, 'yela- 'to 'e 'sroyi 'bhe- 'o so -a pele- «Amiina». 'Bhe- 'o so -Waanbhaa' 'tohole.

²¹ 'Yee- -Waanbhaa' 'gbu -le 'o moo 'pegee 'ka mu do 'egloole. 'Yela- 'gbu -le -koo' mu -kpa' 'edanma -yaa' pe mu 'le.

²² 'Yee- -Waanbhaa' 'gbu -le -a gbe blaen -kpalaa' -koo' ma, 'bhe- 'bhe -le -koo' mu kle -yaa' pe mu 'le. 'Bhe- -ya Lii 'Wen' 'e 'wlaa -koo' zru mu 'e 'yi. -E -koo' 'letwa' pe -lirele' mu 'la ba, -e Lii 'Wen' 'e 'kla' mu 'yre' 'ee pe 'le.

²³ -Waanbhaa' -o 'n' 'sre' 'le, 'naa dole -a -la 'ke 'n' ge 'ezin- Korenti -wa' 'e ta, -amasroyi 'naa -yaa zi 'bhii- 'n' 'ka ta -yren' 'e baankpa' 'ezin-.

²⁴ 'Waa -o -a zi 'bhii- 'o kle 'ka ta -kunlii mu 'le 'kpaleya a pe zi 'e ta. -Amasroyi 'ka kli gbaanle -o 'egloole 'kaa- 'kpaleya 'e 'yi. 'Dun- 'woo- -a zi 'bhii- 'o 'pegee 'ka mu yewo 'eke- zi, 'kooko- 'ka zrukpalaa.

2

¹ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'mi 'gbu 'a 'kpa' 'n' 'kpee doo 'naa -o niinale 'ka ba ye, 'bhe- 'n' 'ka wleyisriwoza kle 'ezin-.

² -Amasroyi 'ke 'mi 'ka wleyisriwoa, -dele nu klele 'mi zrukpa' mi 'le ee? 'Ka mu 'la 'ka -o 'mi zrukpa' pe 'le, 'ke 'mi 'ka mu wleyisriwoa, 'ka mu nu 'sole- 'mi zrukpaale 'nale- -a ma ee?

³ 'Bhela- -zayile, 'mi 'letre 'kpa' 'ka ni 'bhe klegbeya 'e 'yi, 'kooko- 'ke 'n' 'bhwa 'ka ba ye, mee 'la zan mu -o 'ke 'mi zrukpa' pe le, 'mu 'laa 'mi wleyisriwo. 'Mi 'gbu 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'mi a pe zrukpa' 'e 'bhe -o 'ezin- 'ka mu 'kpen a pe zrukpa' -la -le.

⁴ Wlan 'gbu 'e ni, 'n' 'letre 'la 'kpa' 'ka ni, -a kle bhla 'e zi, 'n' 'yaa- -yren -gbene 'yi, 'bhe- 'n' blina- yien -yaa, 'bhe 'pegee wisi' -gboo -gbene -yaa 'n' 'yre ta. 'Naa 'letre 'e 'kpale- 'ka ni 'ka wleyisriwo zayi', 'dun-, 'n' 'yaa- zi 'bhii- 'kaa 'yaango- 'bhii- 'ka -za so 'n' ni 'kee- kan -a -dan' ta.

Polu pe doo -o -za yoo- kle mi 'e mazato

⁵ 'Ke mee do 'kla mee mu wleyisriwo pe 'le, 'bhe zan laa 'mi do -kplen wleyisriwole, 'dun- 'bhe zan 'e 'ka 'kpen -la wleyisriwoa bhe. 'Dun- 'ke 'naa 'kanle- -a -dan' ta, 'n' so -a pele- doo -e 'ka 'ledo- 'e ta wleyisriwoa.

⁶ 'Ka -bebe 'a 'kpa' do ma doo 'ka nu 'bhe zan 'e 'krowole 'krowogbeya 'la 'yi, 'bhe nu 'bhe zan 'e 'yibhole 'bhe 'le.

⁷ 'Bhe- droon', -ka 'bhe zan 'e mazato, 'bhe- -ka fangando -a ta; 'kooko- -a wleyisriwole 'e 'bhe 'laa kan -a -dan' ta, 'bhe- 'bhe ge klele -a fangan- 'kanpe- le.

8 'Bhela- zayile, 'mi -o zruwla 'zi 'ka 'kpee dɔɔ -kaa zɾɔn 'bhe zan 'e ni 'bhii- -a -za sɔ 'ka ni.

9 -Amasɾɔyi 'mi 'letre [k]paa 'ka ni win 'la ma, 'bhe -le -ge dɔɔ 'mi 'ka 'yidaan- 'ke 'ŋ sɔ -a 'yaangole wlan 'gbu 'e ma 'bhii- 'ka -o 'ŋ 'wojan- mu 'e 'klosikun zii' -za mu 'e 'kpen 'yi.

10 'Ke 'ka mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan mazatwa, 'mi nu 'bhe zan 'e mazatole 'ezin-. 'Bhɛɛ- 'ke 'mi mɛɛ do mazatwa -za do 'yi, 'mi 'bhe [k]la 'ka mu -la -zayi', 'bhɛɛ- Krisi -o -kɔɔ' 'srɛ 'le.

11 'Bhe 'kpen win le dɔɔ 'ke -Setran' 'laa -dawi' 'kpaayɾe- sɾɔɔwo' -kɔɔ' gbɛ ta. -Amasɾɔyi -za mu 'la kle -lɾɔ -o -a ma 'o 'mu 'gbu dɔ.

Polu -ja Titi 'lepale Troasi

12 'Mi 'bhɔlawoa Troasi -wa 'e ta Krisi a -Jan 'Nrale- 'e 'wo zayi', 'an [ɣ]ya 'bhii- Mɛɛzan -za mu 'e 'kpen 'leswa [g]ban 'ŋ 'lɛɛ 'ke 'ŋ sɔ yewole -a ni 'bhe [n]ɔɔ.

13 'Dun- 'ŋ blina- yien -yaa 'egbenele, -amasɾɔyi 'ŋ 'yɾe 'laa -yaa 'ŋ nɛnɛnɛ- Titi ma. 'Bhela- zayile, 'ŋ 'zi -yɾewole Troasi [n]ɔɔ mu 'e ma, 'ke 'ŋ gele- Masedwani -wa 'e ta. *

Polu -o -Waanbhaa' 'pubɔ- 'zi -Waanbhaa' bhɔlawoa -a ba 'bhe -zayi'

14 -Waanbhaa' 'ŋcie! -Kɔɔ' mu 'pegee Krisi a 'kpaledomaya 'e 'yi, gwle ŋgblo 'la bole -o -a ni, 'bhe -o 'ezin- -kɔɔ mu a pɛ 'le 'tanjii. -Yoo 'o winbɔ 'kaa 'o ge Krisi dɔza 'e mɛɛ mu 'kɔɔ -Jan 'Nrale- 'e 'wo yɾekpen- [n]ɔɔ, 'bhe -Jan 'Nrale- 'e zen 'bhii- lasiklɔɔ -gblɛn 'nrale- 'e zen yɾekpen- [n]ɔɔ gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

15 -Amasɾɔyi 'o [k]la Krisi a pɛ 'le, 'bhɛɛ- 'woo- 'bhii- Krisi a -lasiklɔɔ -gblɛn 'nraledo gbɛɛn- -Waanbhaa' ni. Mɛɛ 'la zan mu -o -bhee zi 'e ta, 'bhe 'pegee mɛɛ 'la zan mu -o ni zi 'e ta, 'yee- lasiklɔɔ -gblɛn 'e ten 'mu 'kpen ma.

16 Mɛɛ 'la zan mu -o ni zi 'e ta, 'yee- lasiklɔɔ -gblɛn 'e -yoo 'eyɔɔle 'mu yin zi, 'bhɛɛ- -e sɔ -o dele-. 'Dun- mɛɛ 'la zan mu -o -bhee zi 'e ta, -a -gblɛn 'e nra 'mu yin zi, 'bhɛɛ- -e sɔ gele 'mu -le -si 'la 'ke -dan' 'laa -o 'bhe ma, 'bhe a zi 'e ta. 'Bhɛɛ- bhaaplɛŋ 'e -de 'gbu -la fanɣan- sɔ 'bhe ye -glɔɔn 'e 'wole -ta ɛɛ?

17 'Dun- 'o mɔɔ 'gbu -le sɔ 'bhe ye 'e 'wole, -amasɾɔyi 'yee- -Waanbhaa' -le 'o 'winbwa-. 'Bhɛɛ- 'waa -o yaa -Jan 'Nrale- 'e 'wo zii' -goli' -glin zayi', 'bhii- mɛɛ 'ke mu -o -a kle 'zi gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. Dɾɔɔn' 'yee- -Waanbhaa' 'o mɔɔ winbwa- 'yee- -Jan

'Nrale- 'e 'woyɾe- nɔɔ- *Krisi 'tɔ 'yi. 'Bhela- zayile, 'woo- -a wo 'zi 'o 'pegee Krisi a 'kpaledomaya 'e 'yi, 'bhe 'pegee 'o 'kpee 'fleele- 'le 'yee- -Waanbhaa' -yɾe [la].

3

-Bhoolaya dɾɛɛ 'e ta yewone mu

1 'Ŋ -janwoa 'bhe gbɛɛn- bhe, 'bhe 'yi -le dɔɔ 'o mɔɔ 'gbu maza -o 'ke 'o ge 'o 'gbu zɾɔn 'letre 'le 'o 'kɔɔ 'ka ba ye 'ezin- ɛɛ? 'Bhɛɛ- 'kaa- zi 'bhii- 'o ge 'ka ba ye 'o 'gbu zɾɔn 'letre 'le 'ka ni 'bhii- mɛɛ 'ke mu 'a [k]la gɔnɛ- 'la gbɛɛn- bhe ɛɛ, taa- 'kaa- zi 'bhii- 'woo 'gbu dɔ 'letre 'yɾewo 'ka ma 'ke 'o 'bhe zɾɔn mɛɛ -bhɛɛke' mu ni 'bhii- 'woo- 'ke Krisi a winbɔwo mu -zeze 'gbu 'le ɛɛ?

2 'Letre 'la 'bhe 'a zɾɔn 'bhii- 'o mɔɔ -o Krisi a winbɔwo mu -zeze mu 'gbu 'le 'bhe -le 'ka mu 'gbu 'le. -A yɔɔnde le -o 'o zru mu 'e 'yi, mɔkpen' sɔ -a dɔle-, 'bhɛɛ- mɔkpen' sɔ -a tapele.

3 Wlan 'gbu 'e ni, 'ka mu 'gbu -le kpataakpa 'o mɔɔ zɾɔn 'letre 'la Krisi 'bhe yɔɔndia- 'bhe -le 'waa ye 'e 'sɾoyi. Waa yɔɔnde le 'ke 'sewe yɔɔndepe -yi 'le, 'dun- -wa yɔɔndia- 'ke -Waanbhaa' 'la -ya -yɾe ma 'bhe Lii 'Wen' 'e 'bhɛɛ- 'le. Waa yɔɔnde le vlepee' mu ta, 'dun- -wa yɔɔndia- bhaaplɛŋ mu -la zru mu 'e 'yi.

4 'O 'kpale- -o 'bhɛɛ- -jan 'e 'yi Krisi 'sɾoyi -Waanbhaa' -yɾe [la].

5 'Waa sɔ a pele- dɔɔ 'bhe 'senj -o 'o 'gbu ni 'ke 'o 'bhe ye 'lɛɛ- wo, 'dun- 'waa- pɛ 'senj 'e 'bhe da -Waanbhaa' -la ba.

6 'Yele- 'a [k]la 'bhɛɛ- 'o mɔɔ -swa klele- -yaa' yewone mu 'le -bhoolaya dɾɛɛ 'e ta. 'Bhe -bhoolaya dɾɛɛ 'e kli gbaanle laa -o *'Tonj 'la -o 'bhe yɔɔndia- 'bhe ta, 'dun- 'bhe kli 'e gbaanle -o Lii 'Wen' 'e 'bhɛɛ- ta. 'Tonj 'la -o 'bhe yɔɔndia- 'bhe ge mɛɛ 'le ga a pɛ zi 'e ta, 'dun- Lii 'Wen' 'e 'bhe -si 'la 'ke -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhɛɛ- na mɛɛ ni.

7 'Tonj 'la 'bhe 'sewebhe mu 'e 'yɔɔnde le -yaa vlepee' mu ta, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'woye- -le -yaa 'ke mɛɛ gelele ga a pɛ zi 'e ta, 'bhe 'na bhla 'e zi -Waanbhaa' 'kɔɔ Moizi ni 'yee- -Waanbhaa' a 'tobhɔleya -bhile' -yɾayra 'e 'pwela- -a -yi. 'Bhɛɛ- 'bhe Moizi wleyi' 'e mabɔɔla -asiikɔɔ Izraɛli -ne mu 'e waa -yaa 'sole -a wleyi' 'e -glinle'. 'Dun- 'bhe 'tobhɔleya -bhile' -yɾayra 'e 'bhe 'laa -yaa 'ke -mɔpɛ' 'le.

8 'Ke 'Tonj 'la 'bhe 'woye- -le -yaa 'ke mɛɛ gelele ga a pɛ zi 'e ta, 'bhe 'tobhɔleya -bhile' -yɾayra 'e 'yaa- 'bhe gbɛɛn- bhe, 'bhe 'yi 'te, Lii 'Wen' 'e 'bhe 'woye- 'e 'tobhɔleya -bhile'

* 2:13 2.13 Kee- san yɾe 'lɛɛ- ma, Polu 'laa nu -wɛle' -li Titi 'le 'ke 'bhe ge 'tɛnle- 'letre 'lɛɛ- 'le 'sɾwaple- mi 'e ma. 'Yee- 'letre 'le ple mi 'e 'pegee -a 'le 'sɾwaple- mi 'e 'plen-, -e nu -wɛle' Mɛɛzan ye 'la gbekpaa- -a -kɔɔ 'bhɛɛ- 'le.

4

-yrayra 'e gblaan -yi 'laa nu yale- -yaa' pe 'e ni ee?*

9 'Tonj 'la 'bhe 'woye- -le 'ke -Waanbhaa' a -kpan baalele bhaaplenj ta, 'ke 'bhe a 'tobhولة -bhile' -yrayra 'e 'yaa- 'bhe gbéen-, Lii 'Wenj 'la 'bhe bhaaplenj -ledoo' -Waanbhaa' -yre 'yi, 'bhe a pe 'woye- 'tobhولة -bhile' -yrayra 'e gblaan -yi 'laa nu yale- -yaa' pe 'e ni ee?

10 Wlan 'e ni, 'tobhولة 'la [b]hia 'el-waleta -so 'bhe gbéen- bhe, 'bhe 'laa -o 'ke -za 'kedo- 'kpo 'le 'ke -wa -kpaaw -zon 'tobhولة 'la -gbene 'yiya- -a ni 'yi 'bhe ma.

11 -Amasroyi, 'ke 'kela 'yaa- 'ke 'kanpe- 'le 'bhe 'tobhولة 'e 'yaa- bhi, 'kela 'bhe 'laa -o 'ke 'kanpe- 'le 'sekeseke, 'bhe a pe 'tobhولة 'e yaa nu 'kanle- 'kela 'bhe -o 'ke 'kanpe- 'le 'bhe a pe 'e ta ee?

12 'O 'yrikpale -o 'bhe ta 'bhe gbéen- bhe, 'bhela- -yile, 'waa gblaan mee 'kedo- 'kpo 'le -Jan 'Nrале- 'e 'woyre- noo-.

13 'O moo laa -a kle 'bhii- Moizi gbéen-. -E so [k]laa -a wleyi', 'kooko- -Waanbhaa' a 'tobhولة 'la 'yaa- bhi 'zi -a wleyi', Izraeli mu 'e waa 'bhe 'tobhولة 'la 'yaa- 'ke 'kanpe- 'le 'bhe 'liiyre- 'e ye.

14 'Dunj- Izraeli mu 'e -woo 'tron 'yi -dwa 'egloole -Waanbhaa' ma. -Amasroyi 'ali-zon -li, 'ke -woo -bhoolaya gwe 'e ta 'sewe 'e tape 'zi, -yoo 'bhii- so do 'la 'klale- -yaa Moizi ngblo ma 'bhe 'yansi -gloon -la 'kpale- -o yikan' 'e 'yre ta. 'Bhe -waa 'yee- 'sewe 'e 'yima-. 'Bhe so 'e 'bhe 'laa so gole- 'föke mee [w]laa Krisi 'pegee bhaaplenj mu a 'kpaledomaya 'e 'yi; 'yee- Krisi do -kplen -le so 'bhe so 'e gole- mee yikan' 'e 'yre ta.

15 'Ali- -zon -li, 'ke -woo Moizi 'sewe mu 'la [d]ia 'mu tape 'zi, -yoo 'bhii- so 'klale -o yikan' 'e 'yre ta; 'bhe waa so -o -yimale.

16 'Dunj- 'a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi doo: «'Ke mee 'la zan 'bhe zru 'e 'niinaa- Meezan ba, 'bhe- -e -dwa -yaa' -jan 'e [l]a, -e 'yee- so 'e go 'bhe zan 'e yikan' 'e 'yre ta.»

17 'Dunj- 'woo- -we 'zi Meezan 'la le, 'bhe -le 'ke -Waanbhaa' Lii 'Wenj 'e 'le. 'Bhe- 'ke Meezan Lii 'Wenj 'e -yoo mee 'oo mee 'la zan zru 'yi, 'bhe zan bo 'bhe 'gbu ma.

18 -Koo' mu 'la 'kpen wleyi' tapwele -o, 'koo- mu Meezan -Waanbhaa' a 'tobhولة 'e zron mee mu 'e ni -kpooso 'bhii- -dwalenj' pe 'kpen tapwe gone- 'la gbéen- gbaklata. 'Bhe 'yi Meezan Lii 'Wenj 'e -koo' zru mu 'e maboo yi 'oo yi, 'kooko- -koo' 'pwele- kle 'yee- Meezan 'le. 'Bhe 'yi, -koo' go 'tobhولة do 'yi 'ezin-, 'bhe- -koo' ge 'tobhولة -bheeke' gblaan do 'yi. Meezan Lii 'Wenj 'e 'woye- 'e -yoo 'bhe- gbéen- bhe.

Pölu 'pegee -yaa' yewoyoon mu 'e -waa' yewogbeya

1 'O 'yrenklalawoa -Waanbhaa' ma, -e -yaa- -Jan 'Nrале- 'e 'wole- 'e gbekpaa- 'o 'koo, 'bhela- -zayile, 'o -gblozi' laa ga 'o ma.

2 Bhaaplenj mu -yralado maza mu 'la 'kpen kle gaanyi', 'woo -bangwa 'mu 'kpen klele 'yi. 'Bhe- 'waa -dawli' maza mu kle, 'bhe- 'waa -Waanbhaa' a -Jan 'e maboo. Dröon 'woo- wlan 'la 'pe zii' kpataakpa -Waanbhaa' -yre [l]a, 'ke wlan -le 'kele- oo, 'ke bhla -le 'kele- oo, bhaaplenj 'töle- bhaaplenj 'bhe 'bhe ye.

3 'Bhe- 'dunj-, 'woo- -Jan 'Nrале- 'la 'wo zii', 'ke 'bhe bakanle laa -o kplankplan mee 'ke mu -yre 'yi; 'bhe bakanle laa -o mee 'la zan mu -o 'mu 'ni zi 'e ta 'mu -la -yre 'yi.

4 'Bhe zan mu 'e waa -o kpa Zesu 'yi, -amasroyi *-Setran' 'la gbebloole -o 'drun- yan 'le -e ta, 'bhe -gblo [k]paa -o yikan' 'e 'yre ta; 'kooko- waa so Krisi a -Jan 'Nrале- 'e 'bhe a 'tobhولة -Irele' 'e 'bhigbeya 'e 'yele. 'Yee- Krisi -le 'ke -Waanbhaa' bhooma 'e 'le.

5 Wlan 'e ni, 'waa -o -Jan 'Nrале- 'e 'wole- 'e kle 'zi 'o 'gbu ma janwolele. 'Dunj- 'woo- Meezan Zesu Krisi a -Jan 'e 'bhe- 'wo zii', 'ke 'wa pe 'o 'gbu ma doo 'woo- 'kaa- yewone mu 'le Zesu -zayi'.

6 -Amasroyi -Waanbhaa' 'la -ya [p]ia doo: «'Tebhile kle -gblo 'e 'yi!» 'Yee- -Waanbhaa' do 'kpo 'e 'yele- 'tebhile [k]laa -koo' zru 'e 'yi, 'kooko- -Waanbhaa' a 'tobhولة 'la -yoo -bhi 'zi Krisi wleyi', 'o 'bhe do 'o zru mu 'e 'yi.

Pölu 'pegee -yaa' yewoyoon mu 'e ta -yren mu

7 'Bhe 'tobhولة 'e döle 'e 'o 'koo 'bhe -o 'bhii- -naflo -gbene do 'la 'kpale- -o 'tre gbo mu 'yi. 'O moo 'la 'woo- 'bhe -naflo 'kwe 'e 'si zii', fangan- 'laa -o 'o 'gbu ta, 'bhe- 'woo- 'ke 'siepe- 'le 'bhii- 'tre gbo mu gbéen-; 'kooko- mökpen' a ye 'bhii- 'bhe -glooya' -gbene 'le -bhe da -Waanbhaa' -la ba, 'bhe- 'bhe 'laa da 'o moo 'gbu ba.

8 Bhaaplenj mu -o -yren -gloon 'e 'kpen kpa zii' 'o ta; 'dunj- 'o fangan- 'e yaa yan. 'O zru ba 'te -o; 'dunj- 'o 'yrikpale bo -Waanbhaa' -la ta.

9 -Woo' 'yrsbatado 'zi 'ke -o -yrenkpa' 'o ta; 'dunj- -Waanbhaa' laa 'a -bango' 'o 'yi. -Woo' balaa' 'tre ma, 'bhe- -woo' tafe; 'dunj- -Waanbhaa' 'o 'lawlen-.

10 'Waati 'e 'kpen ba, 'ke 'o -ja yre 'oo yre 'la [n]oo, -woo' deyre -la -glin 'zi 'bhii- -o Zesu [d]ia gone 'la gbéen-. 'Dunj- -Waanbhaa' gbe -o ta, 'kooko- mökpen' a ye 'bhii- Zesu -o -a -yre ma 'o 'fle mu 'e 'yi.

* 3:8 3:7-8 Pölu -o -bhoolaya gwe 'e 'pegee -bhoolaya dree 'e dan 'zi 'eke- ma. -Bhoolaya gwe 'e 'bhe kli gbaanle -yaa 'tonj mu ta, 'dunj- -bhoolaya dree 'e 'bhe kli gbaanle -o Lii 'Wenj 'e 'bhe- ta.

¹¹ 'Ali- 'woo- 'yre 'la ma bhe, -woo 'o dɛyre -la -glin 'zi 'tanji Zesu 'to 'ɛ -zayi'; 'kooko- -wa ye 'bhii- 'yee- Zesu -o -a -yre ma 'o 'fle mu 'la 'mu -o 'ke gapɛ 'le bhe 'mu 'yi.

¹² -Woo 'o mɔɔ dɛyre 'la -glin 'zi bhe, 'bhɛɛ- 'duŋ-, 'bhe blaana kle 'ka mu a pɛ bole -yre ma -si drɛɛ 'ɛ 'srɔɔwolele.

¹³ 'Bhɛɛ- -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi 'ɛ do 'a pia -Waanbhaa' a 'Sɛwɛ 'ɛ 'yi dɔɔ: «'Mi 'ŋ 'kpalawoa -Waanbhaa' 'yi, 'bhɛla- -zayile 'mi -janwoa -a 'to 'ɛ 'yi.» 'O mɔɔ 'o 'kpalawoa -Waanbhaa' 'yi 'ezin-, 'bhɛla- -zayile 'woo- -yaa' -jan 'Nrale- 'ɛ 'wo zii'.

¹⁴ Wlan 'ɛ ni, 'o 'kpale- -o -a -yi 'bhii- -Waanbhaa' 'la Mɛɛzan Zesu -bwela gale ba, 'bhe -le nu 'o mɔɔ 'pegee 'yee- Zesu bwele gale ba 'eke- 'yi 'ezin-, 'bhɛɛ- 'bhe -le nu 'o mɔɔ 'pegee 'ka mu 'pwele- 'eke- zi Zesu 'lɛɛ.

¹⁵ 'Woo- -za mu 'la 'kpen 'yikun zii', 'o 'mu kle 'zi 'ka mu -la -zayi', 'kooko- -Waanbhaa' -yaa' -lileya 'ɛ zɔn mɛɛ -bebe ni, 'bhɛɛ- 'bhe gbɛɛn- bhe, mɛɛ -bebe nu 'yee- -Waanbhaa' 'pubɔle, 'bhɛɛ- -a 'to 'ɛ baan' nu bhole.

Taawole 'kpaleya ma

¹⁶ 'Bhɛla- -zayile, 'waa -o 'o 'gbu -gblozi' gale-. 'Ali- 'ke 'o 'fle 'lɛɛ- 'bhe -o 'sɛɛ zii', fangan- drɛɛ -le do 'zi 'o 'nii- 'ɛ ta yi 'oo yi.

¹⁷ -Amasroyi -yɛn 'fientronne 'la 'bhe -o -kɔɔ' ta -zɔn, 'bhe nu 'kanle-. 'Bhe -yɛn 'ɛ blaana' nu klele 'ke 'tobholeya -gbɛnɛ do 'la 'ke -danj' 'laa -o 'bhe ma -titi 'bhɛɛ- 'le; 'bhe gbɛlaan -yiya' 'yee- -kɔɔ' ta -yɛn 'fientronne 'lɛɛ- ni.

¹⁸ 'Bhe 'yi bhe, mɛɛ pɛ mu 'la ye -a -yre 'le, 'o mɔɔ laa -o 'mu -glin 'zi. 'Dun- mɛɛ laa pɛ mu 'la ye -a -yre 'le, 'bhɛɛ- 'ke 'mu -o -Waanbhaa' ba, 'o mɔɔ -yre -o 'mu -la ta. -Amasroyi -o pɛ mu 'la ye -o -yre 'le, 'mu -o 'ke 'kanpe- 'le; 'dun- mɛɛ laa pɛ mu 'la ye -a -yre 'le, 'bhɛɛ- 'ke 'mu -o -Waanbhaa' ba, 'mu 'laa kan -titi.

5

¹ 'Fle 'la 'bhe -o 'o ma 'trɛ ta -gɛ, 'bhe -o 'bhii- sɔ 'kpaa do gbɛɛn-. 'Wa 'yaango- dɔɔ 'ke 'bhe 'siela- 'waati 'la ba, 'fe 'lɛle- do dɔle -o 'o 'lɛɛ lafle' 'yi. Bhaapɛn mu laa 'bhe 'fe 'ɛ dɔle -o gbɛ 'le. 'Dun- -Waanbhaa' 'gbu -le 'bhe -dwa. 'Bhe 'fe 'ɛ yaa sɔ 'siele -titi.

² 'Woo- 'saanige 'drunyan 'la 'yi -gɛ bhe, 'woo wisi' zii', -amasroyi -a -lɔ- -gbɛnɛ 'gbu -o 'o ma 'ke 'o ge -Waanbhaa' ba, 'bhɛɛ- -e 'waa- 'fle drɛɛ 'ɛ kla 'o ta.

³ Wlan 'ɛ ni, 'ke 'o 'bhe 'fle drɛɛ 'klaa 'o ta 'waati 'la ba, 'o taflɛn- 'laa nu bole.

⁴ 'Ke 'woo 'waa- 'trɛ ta 'fle 'lɛɛ- 'yi 'waati 'la ba, yi 'oo yi 'trebho' 'pegee wisile -le 'o

ta 'ke 'kwe 'le. Yaa klele 'bhii- 'fle 'la 'bhe -le 'o ma 'trɛ 'lɛɛ- ta -gɛ, 'woo- -a zi 'bhii- 'o 'bhe go 'o ma. 'Dun- 'woo -a zi 'bhii- 'fle drɛɛ 'la 'bhe -o lafle' 'yi, 'o 'bhɛɛ- kla 'o ta; 'kooko- 'waa- 'trɛ ta 'fle 'la 'bhe -o 'ke gapɛ 'le, -Waanbhaa' 'bhe tabɔɔ 'ke 'fle drɛɛ 'la 'ke -danj' 'laa -o 'bhe 'si 'ɛ ma -titi 'bhe 'le.

⁵ -Waanbhaa' 'gbu -le 'bhe 'fle drɛɛ 'ɛ 'klɛ 'o ni. -E Lii 'Wɛn' 'la 'naa 'o ni, -e 'bhɛɛ- -dwa -za 'wlan mu 'la -e nu 'mu klele 'o ni lafle' 'yi, 'mu 'yre 'lɛɛ pɛ le.

⁶ 'Bhɛla- -zayile, yi oo yi, 'woo zru do 'egloole. 'Wa 'yaango- 'ke 'o 'bwa 'o 'fle 'lɛɛ- 'yi 'trɛ 'lɛɛ- ta -gɛ, 'o 'plɛngole -o Mɛɛzan ma 'egboonle.

⁷ 'Woo- 'taawo zii' pɛ 'la 'o 'kpale- -o 'bhe 'yi 'bhɛɛ- zi, 'dun- 'waa- -o 'taawo zii' pɛ 'la 'o 'bhe ye 'o 'yre 'le 'bhe zi.

⁸ Yi 'oo yi, 'woo- zru do 'egloole. 'Woo -a zi 'bhii- 'fle 'la 'bhe -o 'o ma 'trɛ 'lɛɛ- ta -gɛ, 'o go 'bhe 'yi, 'bhɛɛ- 'o ge bole Mɛɛzan Kriisi -din.

⁹ 'Bhɛla- -zayile, 'ke 'o -gaa oo, 'ke 'o 'bwa 'e 'yre ma oo, 'woo- do 'zi 'egloole, 'kooko- 'o -za sɔ 'yee- Mɛɛzan ni 'elwale' pɛ.

¹⁰ -Amasroyi -kɔɔ' 'kpen nu gele dulale Kriisi a -klu 'ɛ 'le ma, 'bhɛɛ- -e nu -kɔɔ' 'kpen 'kitikanle; 'kooko- -kɔɔ' 'kpen do do -za 'oo -za 'la 'klɛ 'drunyan ta -gɛ, 'kee- -kla -za 'wlan 'le oo, 'kee- -kla -za 'yɔɔ- 'le oo, -kɔɔ' 'bhe ma -sra 'srɔɔwo-.

Kriisi -le -Waanbhaa' 'pegee bhaapɛn mu kpa do ma

¹¹ 'Wa 'yaango 'bhii- -gbɛlaanle' Mɛɛzan -lɛɛ 'bhe -o 'ke -za 'wlan 'le, 'bhɛla -zayile 'wa kle 'zi gbɛ 'ɛ 'kpen ma 'ke -yaa' -jan 'ɛ do mɛɛ mu 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -wa ye 'ke wlan 'le. 'Yee- -Waanbhaa' 'o mɔɔ 'gbu do kpataakpa, 'bhɛɛ- 'mi 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'ka mu 'gbu 'o mɔɔ do 'ezin- 'elɛle 'ka 'gbu 'kpee.

¹² 'Waa -o 'bhe 'pɛ zi, 'kooko- 'woo 'gbu 'tobho- 'ka 'yre ta 'ezin-, 'dun- 'woo- 'bhe 'pɛ zii' win 'la ma 'bhe -le dɔɔ 'ke 'ka sɔ 'ka 'wasowole 'o 'yi 'o 'woye- 'ɛ -zayi'. 'Ke 'bhe 'klɛ, mɛɛ 'la zan mu -o 'gbu 'wasowo zii' 'kela 'yi 'pɛlii-, 'bhɛɛ- 'dun-, 'ke waa -o 'bhe 'le -o 'gbu 'kpee; 'ka sɔ -jan zikpale 'bhe zan mu 'ɛ ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'ka 'bhe do.

¹³ Wlan 'ɛ ni, 'ke mɛɛ 'ke mu -o 'o 'ye zii' 'bhii- -kwani' mu, 'dun- 'waa -o 'bhe 'le, -Waanbhaa' a ye 'ɛ -zayi'. 'Bhɛɛ- 'ke -woo' 'klɛ mɛɛ kplankplan mu 'le, 'bhe -o 'ka mu 'gbu -la ma 'ke -trɔn 'le.

¹⁴ -Amasroyi 'o -za 'swa Kriisi ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'bhe 'a kle 'bhɛɛ- 'o -za 'kpen kle 'soniya 'le 'o 'yi. 'O mɔɔ 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'ke 'yee- do -kplɛn -gaa -kɔɔ' 'kpen -zayi', 'bhe bhla 'ɛ ba, -yoo 'bhii- -kɔɔ' mu 'kpen 'pegee 'yee- -gaa 'eke- 'yi.

15 -E -gaa -koo' mu 'kpen ni, 'kooko- mee 'la zan mu -o 'mu -yre ma, 'bhe zan mu 'laa 'taawo 'mu 'gbu win ta 'ezin-; 'dun- o 'taawo Krisi 'la -gaa, 'bhεε- 'kee- -bwela, 'bhe a pe zru maza 'ε 'bhεε- ta.

16 'Bhe klegbeya 'ε 'yi 'saanige, 'waa mee 'kedo- 'kpo kun -li bhaaplen a pe 'kungbeya dron 'ε 'yi. 'Ali- 'ke 'elwaleta -so 'o Krisi -kwan bhaaplen a pe 'kungbeya dron 'ε 'yi, 'dun- 'saanige 'waa- kun -li 'bhe 'kungbeya 'ε gbεεn-.

17 -Amasroyi 'ke mee do 'pegee Krisi 'kpale- -o do ma, 'bhe zan 'ε zru 'ε maboo, 'bhεε- -e kle mee drεε 'le. -A kleza gwe mu 'ε 'mu 'trunwo-, 'bhεε- -a kleza mu 'ε 'kpen kle 'edreεle 'te.

18 'Bhe 'kpen da -Waanbhaa' -la ba, 'yele- -koo' mu 'pegee 'yee- 'gbu [kpa] do ma Krisi 'sroyi. 'Bhεε- 'yele- 'yee- 'pegee bhaaplen a 'kpaledomaya ye 'ε gbekpaa- 'o moo 'koo.

19 -Amasroyi 'yee- -Waanbhaa' 'gbu 'yaa- Krisi 'yi bhe, -e -yaa 'yee- 'pegee bhaaplen mu 'kpen 'kpa zii' do ma. Yaa -yaa -o kleza -yoo' mu 'ε bo 'zi- -klosi 'yi. 'Bhεε- -ya -pia 'o ni doo 'o 'yee- 'pegee bhaaplen a 'kpaledomaya ye 'ε 'wo.

20 'Bhela- -yile, 'o moo -o -janwo' zii' Krisi 'to 'ε 'yi. -Yoo 'bhii- 'yee- -Waanbhaa' 'gbu -le zruwla 'zi mee mu 'ε 'kpee 'o moo -liijan' mu 'ε 'le. 'O -sromabo 'zi 'ka ni 'yee- Krisi 'to 'ε 'yi doo -kaa 'to 'ke 'ka 'pegee -Waanbhaa' kpa do ma.

21 Krisi 'laa -za 'yoo- do 'kpo klele, 'dun- -za 'yoo- -kpan 'la 'yaa- nu baale -koo' mu ta, -Waanbhaa' 'bhe balaa' 'a ta, 'kooko- -koo' mu 'pegee 'yee- Krisi a 'kpaledomaya 'ε 'yi, -koo' kle mee -ledoole mu 'le -Waanbhaa' -yre 'yi.

6

1 'O klelawoa 'ke yewoyoon mu 'le -Waanbhaa' ba, 'woo- -sromabo 'zi 'ka ni doo 'ka 'laa -yaa- -lileya 'ε 'sroowoza 'ε klele 'ke bhaama za 'le.

2 -Amasroyi -Waanbhaa' 'a [pia] doo: «'Mi 'a pe -lileya zron 'waati 'ε 'bhole-, 'mi 'η 'tronkpa- 'kaa- 'seri 'ε [la, 'bhεε- 'an 'lekun,

'bhεε- 'mi 'ka -gwa -za 'yi 'bhe yi 'ε 'le.» 'Bhe 'yi bhe, -zon -le 'ke -Waanbhaa' a pe -lileya zron yi kplankplan 'gbu 'ε 'le; 'bhεε- -zon yi 'ε 'bhe -le 'ezin- 'ka go yi 'gbu 'ε 'le -za 'yi.

3 'Waa- -o -a zi 'bhii- mee 'kedo- 'kpo 'waa- ye 'ε 'to 'yoo- pe. 'Bhela- -zayile 'waa- -o -a zi 'bhii- 'o kle -Waanbhaa' a zi 'ε 'liitan pe 'le mee 'kedo- 'kpo 'leε.

4 'Bhεε- dron, 'wa kle 'zi gbε 'ε 'kpen ma, 'kooko- -woo' ye 'bhii- -Waanbhaa' 'a

yewone kplankplan mu 'le. 'Bhela- -yile, 'woo- -yren 'ε 'kpen -gloon 'yikun zii' 'o zrubakpaa -gbene 'le, 'kee- [kla] wisi' -gboo doza mu 'le oo, 'kee [kla] 'trebhoza mu 'le 'oo, 'woo- 'mu 'kpen 'yikun zii'.

5 -Woo' zita [zwan, 'bhe 'pegee -woo 'o [bwa- kaso] 'yi, 'bhεε- -o mee mu -lawlenna 'o ma. 'O ye -gloo -gloon 'yoo- 'ε 'kpen 'yikwan. Yidekleya 'pegee gbōn yikunle, 'o 'mu 'kpen 'yikwan.

6 'O 'taawogbeya mu 'ε bakanle -o, 'o -Waanbhaa' do, 'bhe 'pegee 'o zrubakpaale -o, 'o zru lele, Lii 'Wen' ε -yoo 'o zru mu 'ε 'yi, 'bhe 'pegee mee mu -za so 'o ni 'soniya -zeze 'gbu 'le.

7 'O -jan 'nrale- 'ε wo wlan ma, 'bhe 'pegee -Waanbhaa' a -glooya' 'ε 'le. 'O -ledooleya -la kle 'waa- gwledanpe 'le 'o 'soonnii 'ε ba, 'bhe 'pegee 'o 'gbu ta gwledanpe 'le.

8 Mεε 'ke mu 'o 'tobho-, 'bhεε- -a 'ke mu 'o maveε 'ezin-. -A 'ke mu 'o 'to wlan pe, 'bhεε- -a -bhεeke' mu -o 'o 'to 'yoo- pe 'ezin-. -Woo' ye 'bhii- bhla pe mu, 'bhεε- 'dun- 'woo- 'ke wlan pe mu -la -le.

9 -Woo' glin 'bhii- waa' 'o do, 'bhεε- 'dun- mōkpen' 'o do. -Woo' ye 'bhii- ga mu, 'bhεε- 'dun-, 'woo- 'o 'yre ma -li kpataakpa. -O -yrenkpa' 'o ta, 'bhεε- 'dun- waa so 'o dele-.

10 -O wleyisriwoza kle 'o ni, 'bhεε- 'dun- 'o zrukpaale -o 'egbenele 'tanji. -Woo' ye 'bhii- 'kooflenjan mu, 'bhεε- 'dun-, 'woo- mee -bhεeke' -bebe mu kle 'zi pezan mu 'le. -Woo' ye 'bhii- pe 'kedo- 'kpo 'laa -o 'o 'koo, 'dun- 'waa- pe -le 'ke pe 'kpen 'le.

11 'O 'yienii Korenti mu, 'o -janwoa 'ka ni kpataakpa, 'bhεε- 'waa -za 'kedo- 'kpo gaanle 'ka ma -titi.

12 'Ka mu 'gbu -za so 'o ni 'o zru 'ε 'kpen 'le, 'bhεε- 'dun- 'ka mu laa 'o moo -vavade.

13 'Bhe ya 'ε 'yi, 'mi -o -janwo' zii' 'ka ni 'bhii- -ne de do -janwo' -a -ne mu ni gōne- 'la gbεεn-. 'Dun- 'ka mu 'ezin-, 'o -za 'so 'ka ni, -ka 'ka zru 'ε 'liiploo- 'o ni, 'bhεε- 'ka 'laa 'ka 'kpee gaanle 'o ma -titi.

Mεε 'la zan mu laa -Waanbhaa' do 'mu 'pegee Zesu 'yi mu do laa so klele- 'eke- ta -za 'yoo- 'yi

14 Mεε 'la zan mu laa -o kpa -Waanbhaa' 'yi, 'ka 'pegee 'mu laa wlale -za do ma. Taa- -ledooleya 'pegee -yoooya' -o do εε? Taa- 'tebhile 'pegee -glo -o do εε?

15 Krisi 'pegee Beliali 'so 'kpale do ma 'nale- -a ma εε? Taa- mee 'la zan 'ε kpa -Waanbhaa' 'yi, 'bhe 'pegee mee 'la zan laa 'ε kpa -Waanbhaa' -yi -waa- -za 'ε -dele 'eke- ta εε? *

16 -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'ε 'pegee yo mu -o do εε? -Amasroyi -Waanbhaa' 'la

* 6:15 6.15 -Setran' 'to -le 'ezin- Ebre wli 'ε 'yi Beliali

-ya -yre ma 'o moo 'fle 'e 'bhe -le 'ke -a gba 'fe -zeze 'gbu 'e 'le, 'bhii- 'yee- -Waanbhaa' 'gbu 'a [pia gone- 'la gbëen- doo:

«Mi nu yaale -o plen-, 'bhëe- 'η nu klele -o ba 'ke -o -ja yre 'oo yre 'la [nɔɔ.

Mi nu klele waa -Waanbhaa' 'le, 'bhëe- 'woo- nu klele 'mi a pe mɛɛ mu 'le.»

17 'Bhela- -zayile, Mɛɛzan -Waanbhaa' pe 'ezin- doo:

«Ka 'ka go -o plen-, 'bhëe- -ka 'ka 'plengo- -o ma.

'Ka 'laa 'kunle- pe 'la 'bhe 'laa -o 'wenj 'bhe ma.

'Ke 'ka 'bhe [kla, 'bhëe- 'mi nu 'η gbɛdɔle 'ka [la 'tɛ.

18 Mi nu klele 'ka Dɛ 'le,

'bhëe- 'ka mu nu klele 'mi gbe mu 'pegee 'mi 'lu mu 'le.

Mɛɛzan -Waanbhaa' 'Senjkenzan 'a [pia 'bhëe- gbëen- bhe.»

7

1 'N 'yiɛnii mu, -Waanbhaa' 'a 'liiwlinawoa -za mu 'la ta -koo' ni 'bhe gbëen-bhe, 'bhela- -zayile, -koo' -koo' 'fle mu 'e 'pegee -koo' zru mu 'e kle 'wenj 'ke -koo' go 'trinɔɔ- maza 'tole- 'trinɔɔ- maza 'bhe 'yi. -Koo' do klen 'ke -koo' klele 'wenj 'e 'lepale kle, 'bhëe- 'ke -koo' 'taawo- -Waanbhaa' 'a -lɛɛgblaanya 'e 'yi.

Polu zrukpaaza

2 -Ka 'ka zru mu 'e 'liigo- 'o ni, 'bhëe- 'o -za 'so 'ka ni 'ka 'kpee! 'Waa 'siele- mɛɛ 'kedo- 'kpo ba, 'bhe 'pegee 'waa mɛɛ kedo- 'kpo ngblo 'siele-, 'bhëe- 'waa mɛɛ 'kedo- 'kpo tabhlele.

3 'Naa -o 'bhe 'pe zii' 'ka 'to 'yoo- pe zayi' 'dɛ, 'duj- 'mi 'a [pia 'ka ni 'elwale gban doo 'ka -za so 'mi ni 'egbenele 'kee- kan -a -dan' ta. 'Ka 'sogbeya -yoo' 'e 'koo' 'o ni, -asiikoo pe 'kedo- 'kpo 'laa so -koo' 'plengole 'eke- ma; 'ali- yaa do ga 'kpee 'ke 'bhe 'bhe kle.

4 'Mi 'gbu 'kpale- -o 'ka 'yi 'egbenele, 'mi so 'η -baale' 'ka mu 'yi. 'N 'yoo- -yren mu 'la 'kpen 'yi -ge bhe, 'duj- 'fuudole -o 'η ta, 'bhëe- 'η zrukpaale -o 'kee- kan -a -dan' ta.

5 Wlan 'e ni, -a 'san 'η nule 'e ma Mased-wani -wa 'e ta -ge, 'waa 'o 'yitre- yre san- 'gbu 'srɔɔwolɛ -lido'. -Woo' 'yrebatedo 'zi gbɛ 'e 'kpen ma. Mɛɛ 'ke mu -o gwledan 'zi 'o ba, 'bhëe- -gblaana -o 'zru 'yi.

6 'Duj- -Waanbhaa' 'la 'fuud- mɛɛ 'la zan mu -gblɔzi' gale -o 'mu ta, Titi 'nula- woa, -e 'fuudwa- 'o ta.

7 Titi 'nule- do -kplen 'laa klele 'fuudɔpe 'le 'o ta. 'Duj- -ya [pia 'o ni doo 'kaa- [kwan 'elrele gone- 'la gbëen- 'bhe 'fuudwa -a ta. 'Bhëe- -ya [pia 'o ni 'ezin- doo 'η 'ye -lɔɔ -o 'ka ma 'egbenele, 'bhe 'pegee -za mu 'la [tian 'η ma, 'mu 'ka wleyisriwoa, 'bhëe-

'ka 'an -za -vavade. 'Bhela- -zayile 'mi a pe zrukpaal' 'bhe -o 'egbenele.

8 'Ali- 'mi 'letre 'la [kpaal' 'ka ni, 'ke 'bhe 'ka wleyisriwoa, 'bhe 'laa -zadɔwɛɛ dole 'mi ma -titi. 'Bhëe- 'duj-, 'an 'yelawoa 'bhii- -e 'ka wleyisriwoa 'waati sa, 'bhëe- -zadɔwɛɛ -dwa 'mi ma 'tɛ.

9 'Duj-, 'mi zrukpaale -o -zɔn. 'Ka 'ka wleyisrilawoa 'bhe 'laa -o 'ke 'mi zruk- paaza 'le. 'Duj- 'kaa- wleyisriwoa 'e 'bhɔlawoa 'ka ba, 'bhëe- 'ka 'ploola- 'ka 'joo 'yoo- mu 'e ma, 'bhe -za 'e 'bhe -le 'mi zrukpaaza 'le -zɔn. 'Kaa- wleyisriwoa -bɛngwa 'zru -Waanbhaa' zru maza 'e 'le; 'bhe -la ma -le 'o -za 'la [kla 'ka ni, 'bhe 'laa klele -za 'yoo- 'le.

10 Wlan 'gbu 'e ni, wleyisriwoa 'la da -Waanbhaa' 'ba, 'bhe -le 'a kle 'bhëe- bhaaplen plool -za 'yoo- ma, 'bhëe- -ya 'joo 'e maboo; 'bhe klegbeya 'e 'yi bhe, 'bhëe- -e go -za 'yi. 'Bhe wleyisriwoa -gloɔn 'e 'bhe 'laa -zadɔwɛɛ do mɛɛ ma. 'Duj-, 'drunyan 'yi wleyisriwoa 'e, 'bhe -le 'ke mɛɛ nipe 'pegee mɛɛ dɛpe 'le -Waanbhaa' -yre 'yi, -amasroyi bhaaplen laa plool -yaa' -za 'yoo- 'e ma.

11 'Yee- wleyisriwoa 'la da -Waanbhaa' 'ba -e -za mu 'la [kla 'ka zru mu 'e 'yi -ka 'mu -glin doo! -E 'ka [si 'e mabooɔa -zɔn, 'bhëe- 'ka -o -Waanbhaa' 'a -za 'e 'kun zii' 'elrele; -e -zadɔwɛɛ -dwa 'ka ma. -Za la 'ka zru ma; 'bhëe- 'ka gblaana -za 'yoo- klele -lɛɛ. 'N 'ye -lɔɔ -o 'ka ma, 'bhëe- 'ka -o do 'zi 'egloole -Waanbhaa' 'a zi 'e ta. 'Bhëe- 'ka takanle -o -za 'yoo- 'e 'krowo zayi'. 'Kaa -zɔnna zrongbeya 'e 'kpen 'yi 'bhii- 'ka kleza laa -yaa 'yee- -za 'e 'le.

12 'Mi 'letre 'la [kpaal' 'ka ni, 'naa klele mɛɛ 'la zan -za 'yoo- 'e [kla, 'bhe 'pegee 'yee- -za 'yoo- 'e [tian mɛɛ 'la zan ma, 'mu do -kplen 'kaama-. 'Duj-, 'mi 'a [kpaal' 'ka ni, 'kooko- 'o -za -o 'ka 'koo' 'egbenele gone- 'la gbëen- -Waanbhaa' -yre 'yi, 'ka 'kpen 'bhe do.

13 'Bhela- -zayile, 'ka -za 'la [kla 'bhe 'fuudwa- 'o ta. 'Ka 'fuu la 'bhe -dwa 'o ta, 'bhe 'pegee 'ka fangan- 'la -dwa Titi ta, 'bhëe- -a zrukpaale 'la -daa 'ka ba ye, 'bhe 'o moo a pe zrukpaal' 'e baan' [klaa -a ba.

14 'Ke 'mi 'gbu 'η 'wasowoa sa 'ka mu 'yi -a -yre ma, 'ka 'laa -yraladole 'η ma. 'O -jan 'la wo 'ka ni 'tanji wlan ma, 'bhe 'pegee 'woo 'waso sa 'la [woa 'ka mu 'yi Titi 'yre ma, 'bhe 'a -zɔnna 'bhii- 'zoo 'yaa- 'o zi 'bhe klelele.

15 -Ayile -zɔn, 'ka za 'sɔle- -o Titi ni 'egbenele; -amasroyi 'ke -ya 'kpeeledaan 'ka mi 'wojan- 'e 'klosikwan gone- 'la gbëen- 'bhe ma, 'bhe 'pegee 'kaa 'cieya- [kla 'ke 'ka -gasi -gbɛnɛ kpa a -lɛɛ gone- 'la gbëen-, 'ka 'soniya 'e baan' 'kla zii' -a ba -a 'kpee.

¹⁶ 'Mi 'dun-, 'η zrukpaale -o 'ezin- 'egbenele, -amasroyi 'mi so 'η 'kpale- 'ka mu 'yi -za 'ε 'kpen 'yi.

-GOLI' KPAZA- 'EKE- TA ZERUZALEMU ZESU 'YI MU 'E NI

8

Masedwani 'kleen 'yi Zesu 'yi mu 'ε -waa- 'goli' 'kpaza- 'eke- ta

¹ 'Nj nεene- mu, -Waanbhaa' □lia Masedwani 'kleen 'yi Zesu 'yi mu 'ε ma gone- 'la gbεen-, 'woo- zan 'bhe -za 'ε 'wole- 'ka ni.

² 'Trebho -gbene mu -yaa -o ta. 'Dun- zrukpa' 'la 'yaa- -o -yi -dan' 'laa -yaa 'bhe ma. 'Ali- waa- 'kooflenya 'ε 'yi, -o -dwa -a -la 'ke -o -goli' -bebe kpa 'eke- ta, 'bheε- -o bho Zeruzalemu Zesu 'yi mu 'ε ba 'bhe 'le.

³ 'Mi 'gbu -o 'bhe 'srε 'le, 'bheε- 'η so -a pele doo -o gbε -swa -goli' yeke- 'la 'sroowole ta, -o 'bheε- □naa. 'Ali- 'o yri -yaa goli' yeke- 'la ta -o -pinaa' 'bhe ta. Yaa klele 'bhii- mεε -le 'bhe □wlaa -o zi, 'dun- -o 'gbu -le 'bhe □naa -o 'gbu zru ma.

⁴ -'Woo' matεdwa -sromabolele 'o ni doo 'o -dwa -a -la 'ke -o so bhole -Waanbhaa' a mεε 'wenj mu 'la -woo Zeruzalemu 'mu ba.

⁵ -O -za 'la 'bhe □kla, 'bhe 'kaan- 'o moo -yri -yaa -za yeke- 'la klele ta -o 'koo' 'bhe ta: -woo 'gbu □naa 'elwale 'pe Mεezan Zesu ni, 'bheε- -woo 'gbu □twa 'o moo 'koo' 'ezin-, 'bhe -za 'ε 'kpen -daa -Waanbhaa' zru maza 'ε 'bheε- ba.

Polu a mεε -liawli' 'koo -glōya' ba zayi'

⁶ 'Bhela- 'zayile, 'o -sromabwa Titi ni doo -e ge 'ka ba ye, 'kooko- -e ye -lrele' 'la zisaan- 'ke -ya pe 'ka ni 'ka -goli' 'kpa 'eke- ta, -e ge 'bhe ye 'ε zi 'kee- 'bhe 'leyan-.

⁷ 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ka -o mokpen' 'lεε -za 'kpen 'yi: 'ε pe 'kpaleyā 'yi oo, -janwo' gbeya 'yi oo, -zadōleya 'yi oo, -za 'kpen -vavadele 'yi oo; 'bheε- 'o -za so 'ka ni 'egbenele. 'Bheε- 'dun-, -ka do 'ezin- klen 'ke 'ka kle mokpen' 'lεε -za 'breε -gloon 'lεε- klele 'yi.

⁸ 'Naa -a zi 'bhii- 'kaa kle kpanma. 'Dun- Zesu 'yi mu -vin mu 'ε -woo 'koope- mu 'ε □naa gone- 'la gbεen- blaale-, 'mi -o 'bheε- -jan 'ε 'wo zii' 'ka ni droj. 'Nj 'bhe 'wo zii' win 'la ma, 'bhe -le doo 'ke 'ka mu so a zronle- 'ka klegbeya 'ε ma 'bhii- 'kaa- pe 'soniya 'ε 'bhe -o 'ke wlan 'le.

⁹ -Amasroyi -kooa' Mεezan Zesu Krisi 'bhe a -lileya 'ε -zronna -koo' ni gone- 'la gbεen-, 'ka 'gbu 'bhe do. 'Tōbhōleya -yaa -a 'koo, 'bhe 'pegee -e -yaa' pe 'kpen zan 'le lafle' 'yi, 'dun- 'ka mu -zayi' -e -nwa -a 'gbu klele 'ke -yren ma mεε 'le 'tre ta -ge, 'bheε- -e -gaa, 'kooko- 'ka kle pezan 'le -Waanbhaa' -yre 'yi.

¹⁰ 'Bhe ya 'ε 'yi bhe, 'mi -o 'η 'gbu 'kpeejan- -la wo zii' 'ka ni 'yee- -za 'ε ta; 'bheε- 'mi pe doo: 'Ka -za 'la klele zisaan- lεεlii 'ε 'le, -ka ge 'bheε- -gloon klele 'ε zi. 'Ka mu, 'ka laa klele -a □lwa kle mu 'te 'le, 'dun- -a kle -lro -dwa 'ka mu 'la ma 'elwale 'pe, 'bheε- 'kaa □kla.

¹¹ 'Ka 'yee- -za 'la zisaan- 'ka zru 'ε 'kpen 'le, -ka do klen 'ke 'kaa 'leyan- 'ka zru 'ε 'kpen 'le 'ezin-, 'ke 'bhe -benigole kle 'ka 'fuu so -za yeke- 'la klele ta 'bheε- 'le.

¹² -Amasroyi, 'kee- pe na 'ε zru -lrele' 'le, 'bhe -le so -Waanbhaa' ni. 'Bheε- 'dun-, 'kee gbεswa- pe 'la 'nale- ta, 'bhe -le so -a ni 'ke 'bhe kan 'ε gbε laa 'solε- pe 'la 'nale- ta a ni 'bhe ta.

¹³ 'Naa 'pele- doo 'ka 'ka 'gbu kle 'kooflenjan mu 'le 'ka 'bho zayi' mεε -bheεke' mu ba. 'Mi -o -a zi 'bhii- 'kaa kle, 'kooko- 'ka 'kpen 'koope- mu 'ε so 'eke- ni.

¹⁴ -Zon 'ka mu 'koo' pale- o, 'bheε- 'bhe 'senj -o 'ka ni 'ke 'ka bho 'kooflenjan mu ba. 'Bheε- 'yi 'la ta, 'ke pe 'kedo- 'kpo' laa -o 'ka mu 'koo, 'bheε- 'ke 'woo- mu 'koo' pale- o, -o nu 'solε- bhole- 'ka mu ba. 'Ke 'bhe □kla, 'ka 'kpen nu klele do 'te.

¹⁵ 'Bhe kle 'bhii- -a yōondεle -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi gone- 'la gbεen- doo:

«Mεε 'la zan 'bhe pe 'srε 'wloola-, 'bhe a pe 'ε -vin 'laa bole;

'bheε- mεε 'la zan 'bhe pe sa -wloola, 'bhe 'koope- 'ε yaa 'kaanle-»

Titi 'pegee -a mado mu

¹⁶ 'Mi -Waanbhaa' 'pubo-, -amasroyi -e 'ka mu -vavade zruwlaa- Titi 'kpee 'bhii- 'mi 'ka mu -vavade gone- 'la gbεen- bhe.

¹⁷ 'O -jan 'la □woa -a ni, -e -dwa 'bhe □la. 'Bheε- droon, 'ka -za 'la -ya 'koo' egloole bhe, -e -dwa -a 'gbu 'kpee 'kaa -e gele- 'ka ba ye.

¹⁸ 'Woo- 'yee- Titi 'pegee 'o nεene- 'bheεke do winbo 'zi 'ka ba ye. 'Bhe -koo' nεene- 'ε 'bhe -o Krisi a -jan 'Nrāle- 'ε 'wo zii' gone- 'la gbεen-, Zesu 'yi mu 'ε 'kpen -o -a 'to wlan 'pe 'zi 'bhe ma.

¹⁹ 'Bhe trala 'ezin-, Zesu 'yi mu -le mu 'ε 'kpen 'yee- 'o nεene- 'ε makwan- 'kaa -e ge 'o zi 'bhe ye -lrele' 'ε wo 'taa 'ε ta. -E nu bhole 'o ba 'o -goli' yeke- 'la 'sroowoa- 'bhe 'yicienle. 'Woo- 'bhe ye 'lεε- 'wo zii' 'yee- Mεezan -Waanbhaa' 'to 'bho zayi; 'bhe 'pegee 'wa zron 'zi 'bhe klegbeya 'ε ma 'bhii- 'woo- -a zi 'bhii- 'o 'bho 'o nεene- mu 'ε ba.

²⁰ 'Woo- 'bhe 'kpen kle 'zi 'bhe gbεen- bhe, -amasroyi 'waa -o -a zi 'bhii- -o -layre' -sroowo' 'o ta -za 'kedo- 'kpo 'yi 'yee- -goli' 'lεε 'kungbeya 'ε ma, -amasroyi -goli' sa laa 'kele-.

21 -Amasroyi 'woo- -za 'bree -la kleyre -glin 'zi, 'waa -o 'bhe -glin 'zi MEEZAN -Waanbhaa' do -kplɛn 'yre 'yi, 'duŋ- 'woo- 'bhe kleyre -glin 'zi 'ezin- bhaapɛnɛ mu -la -yre 'yi.

22 'Woo- 'o neene- yaga mi 'la 'kpa zii' -o ba; 'o 'bhe 'yreglinna 'ke 'o ye -gloɔn 'e 'kpen kpa -a ta, 'duŋ- -ya 'kpen [k]la -a zru 'e 'kpen 'le. 'Bhe- 'saanige 'ezin-, -a zru 'e 'kpen 'nale- -o -Waanbhaa' a ye 'e 'bhe- ni 'ke 'bhe kan 'elwale pe 'e ta, -amasroyi -a 'kpale- -o 'egbenele 'ka mu 'yi.

23 'Kee- [b]wa Titi a pe 'e ta, 'bhe -o 'ŋ 'mado- mi 'pegee 'ŋ yewoyoon 'le 'ka mu ba. 'O neene- -vin mu 'la 'mu -o ge 'zi 'a zi, Zesu 'yi mu 'e 'kpen -le 'mu 'winbwa-.

24 'Bhela- -zayile, -kaa zron -o ni 'bhii- -o -za so 'ka ni 'egbenele, 'kooko- Zesu 'yi mu 'la 'mu -o winbwa-, 'mu 'a 'yaango- 'bhii- -zoo 'yaa- 'o zi 'ke 'woo baa 'ka 'yi.

9

Bhoza Zeruzalemu Zesu 'yi mu 'e ba

1 'Ka nu -goli' 'la 'kpale- 'eke- ta, 'bhe- 'ka bho Zeruzalemu Zesu 'yi mu 'e ba 'bhe 'le, 'mi 'a [ɣ]a 'bhii- win laa -o 'bhe ma 'ke 'ŋ 'sewede 'ka ni 'bhe ba -zayi'.

2 -Amasroyi 'ka 'yriwlale -o 'bhe -za 'e klele ma gɔne- 'la gbɛn-, 'ŋ 'bhe do. 'Mi 'yaa- 'ŋ -baa 'zi 'ka mu 'yi 'bhe- -zayi' Masedwani mee mu 'e 'yre ma 'ke 'an pe -o ni doo: «'Kee- san laeli, 'ka mu Akayi 'kleen 'yi Zesu 'yi mu 'e, 'ka 'yriwlale -yaa 'ke 'ka bho -Waanbhaa' a mee 'wenɛ mu 'la -woo Zeruzalemu 'mu ba.» 'Ka 'bhe -za 'e klele -vavadia gɔne- 'la gbɛn-, 'bhe zruwlaa- 'ezin- mee -bebe 'kpee.

3 'Bhe- 'duŋ-, 'ŋ 'yoo- -koo' neene- mu 'la 'winbo- 'zi 'ka ta ye, 'kooko- 'ŋ 'ka 'tolabhwa -o -yre ma, 'bhe 'laa kle bhaama za 'le. 'Duŋ- -ka do klen, 'kooko- 'ka 'yriwlale bo 'sani- -o nule plɛn- 'bhii- 'an [p]ia -o ni gɔne- 'la gbɛn-.

4 'Ke 'bhe 'laa klele, 'ke -koo' neene- Masedwani Zesu 'yi mu 'la [n]wa 'ŋ zi 'ka ba ye, 'bhe- 'ke waa 'ka 'yriwlale yele, 'ŋ 'yoo- -gblaan 'zi -za do -la -leɛ doo 'o mɔɔ 'la 'kpale- -o 'ka 'yi, -yrala' nu dole 'o ma, 'bhe- -e nu klele 'ka mu 'gbu ma -yrala' 'le 'ezin-.

5 'Bhela- -zayile, 'mi 'ŋ 'kpeeledaan, 'bhe- 'an [ɣ]a zi 'le 'ke -ŋ -sromabo 'ŋ neene- mu 'leɛ- ni, 'bhe- -o kan -so 'ŋ 'leɛ 'ke -o ge 'ka ba ye; 'kooko- 'ka -goli' 'la 'naza- [p]ia, 'ka 'bhe -za 'e 'yrebago 'sani- 'ŋ 'nule- plɛn- 'ka ba ye. 'Ke 'bhe [k]la, -e nu klele 'bhii- 'kaa [n]aa 'ka zru 'e 'kpen 'le, 'bhe- 'ka 'laa 'nale- 'klin 'yi.

6 'Bhe- -ka -za 'leɛ- 'bhe do 'ka 'kpee doo: 'Ke mee 'la zan gba sa [k]paa, 'bhe zan nu pebhaa sa -la -sroowole. 'Ke mee 'la

zan gba -gbene [k]paa, 'bhe zan nu pebhaa -bebe -la 'sroowole.

7 'Ka 'kpen do do -goli' yeke- 'la 'nale- -dwa 'ka 'kpen do do 'kpee, -ka 'bhe- 'na. 'Ka 'laa 'nale klin 'yi, 'bhe 'pegee kpanma. -Amasroyi mee 'la zan pe na 'bhe zrukpaale 'le, 'bhe zan -la -za so -Waanbhaa' ni.

8 'Ke 'ka pe -naa 'bhe gbɛn- bhe, 'bhe 'sen -o -Waanbhaa' ni 'kee- -za 'wlan -gloɔn 'e 'kpen kle 'ka ni, 'kooko- 'waati 'e 'kpen ba 'ka maza -o pe 'oo pe 'la ma 'ka 'bhe 'sroowo-, 'ke 'ka 'koo pa 'kele- 'ezin-, 'bhe- 'ka so -za 'wlan -gloɔn 'e 'kpen klele-.

9 'Bhii- -a yoondele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi gɔne- 'la gbɛn- doo:

«Mee 'la zan gbe ta -o taataa 'bhe pe na 'kooftenzan mu -la ni, 'bhe- -ya pa -o ta.

'Bhe- -yaa' wlanya 'e -daŋ' 'laa -o 'bhe ma -titi.»

10 -Waanbhaa' 'la gba 'kpa pebbe mu na gba 'kpa mi 'e ni, 'bhe 'pegee 'ke -ya -lebo' pebble na -a ni, 'yee- do 'kpo 'e nu 'ka maza -o pe 'oo pe 'la ma 'bhe 'nale- 'ka ni, 'bhe- -e 'ka 'koo pa 'kele-, 'kooko- 'ke mee 'la zan mu mazadwa 'ka ma, 'mu so pe -bebe 'sroowole 'ka 'koo.

11 -E nu -za 'wlan -gloɔn 'e 'kpen klele 'ka ni, 'kooko- 'ka so mee -vin mu 'e gbale- pe ba 'waati 'e 'kpen ba. 'Ke 'o [n]wa, 'bhe- 'ka -goli' 'la [k]paa 'eke- ta, 'ke 'o 'bhe 'lenaa- 'waati 'la ba, mee -bebe nu -Waanbhaa' 'pubole, 'bhe- -wa 'tobho- 'kaa- 'bhonbape 'e -zayi'.

12 -Amasroyi 'ka nu -goli' 'la 'kpale- 'eke- ta, 'bhe 'laa nu klele -Waanbhaa' a mee 'wenɛ mu 'e maza -yanwope droŋ 'le; 'duŋ- 'bhe nu -a klele 'bhe- mee -bebe nu 'pubo- 'seri klele -Waanbhaa' ni.

13 'Kaa- 'bhonbape' 'la 'o nu 'bhe 'lenale Zeruzalemu Zesu 'yi mu 'e ni, 'bhe nu a zronle mee mu ni 'bhii- 'ka bloole 'la -yoo -Waanbhaa' ma 'bhe -o 'ke wlan 'le. 'Bhe [n]oo Zesu 'yi mu 'e nu -Waanbhaa' 'tobhole 'bhe ma, 'bhe- -o nu a yele 'bhe ma 'bhii- 'kaa- pelawo zii' doo 'ka 'kpale- -o Krisi a -Jan 'Nrale- 'e 'yi, 'ka -o 'taawo zii' 'bhe -jan 'e ta. 'Ke 'bhe [k]la, -o nu -Waanbhaa' 'tobhole, 'ka -o 'ka 'koope- mu 'la 'yicien- zii' 'ke 'ka bho 'woo- mu 'pegee -koo' neene- -vin mu 'e 'kpen ba 'bhe -zayi'.

14 -Waanbhaa' -lileya -gbene 'la -zronna 'ka ni, 'bhe -zayi', -o nu -o 'seriwole -Waanbhaa' ni 'kaa- -za ma 'ke -wa zron 'ka ni 'bhii- 'ka -za so -o ni.

15 'N neene- mu, -koo' 'laa -Waanbhaa' 'pubo- -a Gbe 'e 'nale- ma -koo' ni! -E 'koo- -ghaa -a Gbe 'la ba, waa so 'bhe 'kpale pe 'kedo- 'kpo ma.

POLU -O -A KLELE 'E ZESU A WINBWO MI 'LE 'BHE TA

GWLEDAN 'ZI

10

-Waanbhaa' Pölu 'siilla- ye 'la 'kaama-
-yoo 'bhe ta gwledan 'zi

¹ 'Mi Pölu 'gbu -le -za do -yrewo' zii' 'ka ma -ge, -yidöoya 'pegee wlanya 'la -woo Krisi 'yi 'mu -zayi'. -Wa pe 'ñ ma döo 'ñ 'yre 'laa so mæe -yre ba 'ke 'ñ 'yoo- 'ka -din 'waati 'la ba, 'bhæe- -wa pe 'ñ ma 'ezin- döo mæe -yre ma -gloo, 'ke 'ñ 'plenjgole -o 'ka ma 'waati 'la ba.

² 'Mi -o -sromabo 'zi 'ka ni döo 'ke 'ñ -ja 'ka ba 'waati 'la ba, 'ka 'laa 'wlale- 'ñ zi 'bhæe- 'ñ -jan -gloo wo 'ka ni. -Amasroyi mæe 'la zan mu -o -a pe 'zi döo 'o moo -o 'taawo zii' bhaaplen 'kpeeledan gbeya zi, 'ñ nu -jan -gloo 'wole- 'bhe zan mu 'e ni.

³ Wlan 'e ni, 'woo- 'ke bhaaplen mu 'le; 'bhæe- 'dun-, 'waa -o gwledan 'zi 'bhii- bhaaplen mu a pe gwledan gbeya 'e gbæen-.

⁴ -Amasroyi 'o gwledan gwledanpe mu 'la 'le, 'bhe mu laa -o 'ke bhaaplen mu a pe 'le. 'Bhe gwledanpe mu 'e -gloo'ya 'e da -Waanbhaa' -la ba, 'bhæe- -o so -Setran' a fangan- 'e 'pegee -yaa- -dawli' maza mu 'e 'siele. 'Bhæe- 'ezin- -o so bhaaplen 'kpeeledangbeya -yoo' mu 'e 'siele.

⁵ 'Bhæe- bhaaplen mu a magbaandele 'tole- magbaandele 'ke 'bhe a kle 'bhæe- -o -vin mu laa -Waanbhaa' do, 'o moo 'bhe 'kpen 'yisiæ-. 'Bhæe- bhaaplen mu 'kpeejan- mu 'la -woo 'eyoole -Waanbhaa' ma, 'o 'mu kun 'bhii- -kaso 'yi mu 'kungbeya gbæen-; 'bhæe 'o 'mu maboo, 'kooko- bhaaplen so döle- Krisi a -jan 'e □la.

⁶ 'Bhæe- 'ke 'wa □ya 'bhii- 'ka -o 'taawo zii' 'o 'wojan- mu 'e 'kpen ta 'elrele 'waati 'la ba, 'ke mæe 'oo mæe 'la zan 'o 'wojan- mu 'e 'kafawoa; 'o nu 'bhe zan 'e 'krowole.

⁷ 'Kela 'bhe -o wlan 'le -ka 'bhe -glin doo! 'Ke mæe do 'kpale- -o -a -yi 'bhii- -yoo 'ke Krisi a pe 'le, 'bhe zan 'a 'yaango- -a 'gbu 'kpee döo -yoo Krisi a pe 'le gõe- 'la gbæen-, 'o moo 'gbu -o 'ezin- Krisi a pe 'le 'bhæe- gbæen-.

⁸ -Amasroyi -Waanbhaa' fangan- 'la □naa 'o ni 'ka mu ta, yaa 'bhe 'nale- 'o ni 'ka 'sie zayi', 'dun- -e 'bhe □naa 'o ni 'kooko- 'o 'bho 'ka ba, 'bhæe- 'kaa- 'kpaleya 'e baan' ge 'klalele -a ba. -E 'bhe fangan- 'la □naa 'o ni, 'ali- 'ke 'mi 'ñ magbaandia sa 'bhe 'yi, 'bhe 'laa -yralado 'ñ ma.

⁹ Yaa klele 'ka ni 'bhii- 'mi -a zi 'bhii- 'ñ -gblaen 'kla 'ka 'yi 'ñ 'letre mu 'la kpa 'ka ni 'mu 'le.

¹⁰ -Amasroyi mæe 'ke mu -o -a pe 'zi döo 'mi Pölu -jan mu 'la kpa 'an 'letre mu 'e 'yi 'mu -o 'egbole, 'bhæe- 'mu la mæe ma; 'bhæe- 'dun- 'ke 'ñ -yoo -o 'plen- 'waati 'la

ba, fangan- 'laa -o 'ñ 'gbu ta, 'bhæe- 'an -janwo' gbeya 'e 'bhe 'laa mæe zru kun.

¹¹ 'Ke mæe 'la zan mu -o 'bhe 'yansi jan mu 'e wo zii' 'mi ma bhe, 'mu 'a 'yaango- döo 'o -janwo' gõe- 'la gbæen- 'waa- 'letre mu 'e 'yi, 'waa nu 'bhe -janwo' gbeya 'e maboole 'ke 'o -ja 'waati 'la ba 'ka ba ye.

¹² Wlan 'e ni, mæe 'la zan mu -o 'gbu ye mæe gblaen mu 'le, yaa so döle- 'o moo 'kpee 'ke 'wa pe 'o 'pegee 'bhe zan mu -o do, 'bhæe- 'waa so 'o 'gbu danle- 'mu ma. Waa -o dan pe -bhæeke' ma, 'ke yaa 'e go -o 'gbu ba; 'bhæe -za 'la bhe 'bhe 'laa -o 'ke -zadokleya 'le æe?

¹³ 'Ke -yoo 'o moo a pe 'le, 'waa nu 'o 'gbu magbaandele, 'ke 'bhe kan -a -dan' 'e ta. -Waanbhaa' ye yeke- 'la gbekpaa- 'o 'koo 'ke 'o -ja 'bhe 'wole- 'e 'le 'fo 'ka ba ye, 'bhe -dan' -o yre 'la □nao, 'waa- pe 'e -dan' -o 'bhæe- □nao.

¹⁴ 'O gelawoa 'ka ba, 'waa 'kanle- 'o -dan' 'e ta; -amasroyi 'o moo 'gbu -le -ja 'ka ba ye Krisi a -jan 'Nræle- 'wole- 'e 'le.

¹⁵ 'Bhe 'yi bhe, 'waa 'kanle- 'o -dan' 'e ta, 'bhæe- 'waa 'o 'gbu magbaandele mæe -bhæeke' mu ye 'la □woa 'bhe 'yi. 'Bhæe- droon' 'o 'yri -o -a ta 'bhii- 'kaa- 'kpaleya 'e baan' nu 'klalele -a ba, 'bhæe- 'bhe klegbeya 'e 'yi, 'waa- ye 'e baan' nu -yidele, 'dun- 'ke 'bhe 'laa kan -Waanbhaa' -dan' 'la 'kpalaa 'a ma 'bhe ta.

¹⁶ 'Bhe 'yi bhe 'te, 'o nu gele Krisi a -Jan 'Nræle- 'e 'wole- 'kleen mu 'la -woo 'ka -zanta' 'mu 'yi. 'Bhæe- 'dun-, 'waa- zi 'bhii- 'woo 'gbu magbaandele mæe -bhæeke' mu 'woye- 'e 'yi.

¹⁷ 'Bhe -za 'e ma jan yoondele -o -Waanbhaa' -a 'Sewe 'e 'yi döo: «*Ke mæe 'la zan -o 'bhe 'gbu magbaandele, 'bhe zan 'bhe 'gbu magbaandele Mæezan -Waanbhaa' -za 'la □kla 'bhæe- 'yi.*»

¹⁸ Wlan 'e ni, mæe 'la zan 'a pe -a 'gbu ma döo -yoo 'ke mæe wlan 'le, Mæezan -Waanbhaa' laa do 'bhe zan a -za □la; 'dun- 'yee- -Waanbhaa' mæe 'la zan 'to wlan pe, -e do 'bhæe- zan a -za □la.

11

Pölu 'pegee bhla ma Zesu 'winbowo mu 'e 'plenza-.

¹ 'E! 'Ke 'ka 'yaa so bi 'an -kwa 'e sa 'yikunle! 'Dun-, -kaa sa -yikun!'

² 'Ka -za 'so'gbeya -yoo' 'e 'koo 'ñ ni, -asiikoo 'ñ 'yoo- zwanwo 'zi 'ka ta, 'bhe zranwole 'e da -Waanbhaa' -la ba. 'Ka -o 'bhii- -gblane 'la yaa 'gwlaanza- 'yaango-, 'bhæe- 'ke 'mi 'ñ 'liiwli- □naa -a 'fluwoza ta 'gwlaan- do 'kpo -la 'koo, 'bhe 'gwlaan- 'e 'bhe -le 'ke Krisi 'le. 'Mi -o -a zi 'bhii- 'ka kle 'wenj.

³ 'Dun- 'ka bloole 'la -yoo Krisi ma gone- 'la gheen- bhe, 'mi -o -gblaani 'zi doo 'ke 'ka 'ka 'kpeejan- mu 'e maboo, 'bhe- 'ka go 'yee- Krisi zi; 'bhii- -Setran' lii [wlaa mle 'e 'yi gone- 'la gbeen-, 'bhe- -e Evu 'yinia] -dawl' ma.

⁴ -Amasroyi 'ke mee do [nwa 'ka ba, 'bhe- 'kee- Zesu 'bheke do -a -janwoa 'ka ni 'ke 'bhe gole -o 'o Zesu 'la 'bhe a -janwoa 'ka ni 'bhe ma, - 'kee- lii 'bheke a -janwoa 'ka ni 'ke 'bhe gole -o Lii 'Wen' 'la 'ka 'bhe 'sroowa] 'ka zru 'e 'yi 'bhe ma; 'bhe- 'kee- Jan 'Nrale- -bheke' do [woa 'ka ni 'ke 'bhe gole -o 'o 'kela 'bhe [woa 'ka ni 'bhe ma. -Mela ma 'bhe- 'bhe yre do 'kpo 'e [nnoo bhe 'ka do blaale- 'mu [la eε?

⁵ Wlan 'gbu 'e ni, 'ka 'bhe winbowo mu 'la kun 'bhii- 'winbowo mu 'tobhole, 'mi 'kpee ma waa kan 'mi ta -za 'kedo- 'kpo 'yi.

⁶ 'Ali- 'ke 'naa -o 'ke -janwo' mi -gbene 'le mee mu -yre ta; 'bhe- 'dun- -zayaangoleya a pe zi 'e ta, 'mi 'a 'ke do 'bhe 'yi. 'O 'bhe -zronna 'ka ni 'waati 'e 'kpen ba, 'bhe 'pegee klegbeya 'e 'kpen 'yi.

⁷ 'Mi -Waanbhaa' a -Jan 'Nrale- 'e 'wola-woa 'ka ni 'ke 'naa pe 'kedo- 'kpo kun 'ka 'koo, 'bhe- 'mi 'n' 'gbu mazinalawoa, 'koko- 'n' 'ka mu -lawlen', taa- 'mi -za 'yoo- -la [kla 'bhe 'le bhe eε?

⁸ 'N' 'yaa- yewo 'zi 'ka mu ni 'ka ba 'waati 'la ba, 'mi -dwa -a -la 'ke 'n' Zesu 'yi mu -le -bheke' mu 'koope- mu kun, 'koko- 'n' so bhole- 'ka mu ba. 'N' -goli' [kwan -o 'koo, 'bhe- 'dun- 'naa yewole -o ni, 'fo 'n' yewoa- 'ka mu -la ni.

⁹ 'Bhe- 'n' 'yaa- 'ka ba 'waati 'la ba, 'naa 'n' 'gbu 'kwe 'kpale- mee 'kedo- 'kpo 'wiinj- 'ke 'n' maza -yaa do -goli' ma. -Amasroyi, 'o neene- mu 'la -daa Masedwani 'mu -le 'n' maza -yaa pe 'oo pe 'la ma 'mu [naa 'n' ni. -Za 'kpen 'yi, 'naa 'tole- 'ke 'n' kle 'ka ta 'kwe 'le, 'bhe- 'n' nu 'bhe- kle 'tanji.

¹⁰ 'Bhe -le 'mi -baape' 'le. 'Dun- Krisi a pe wlan 'e ma, mee 'kedo- 'kpo 'laa nu 'bhe -baaza' 'e 'saawole 'n' 'koo Akayi 'kleen 'lee- 'kpen 'yi -ge.

¹¹ 'N' 'bhe pe zii' win 'e -dela ma eε? 'Bhe win le doo 'ka -za 'laa so 'mi ni eε? 'Dun- 'ka -za so 'n' ni gone- 'la gbeen- -Waanbhaa' 'gbu 'bhe 'yaango-.

¹² 'N' 'yoo- yewo 'zi 'ka ba gone- 'la gbeen-, 'n' nu bole 'bhe- yewogbeya do 'kpo 'e ta. 'Ke 'n' 'bhe [kla, mee 'la zan mu -o 'a 'pe zii' -o 'gbu ma 'kaa -woo 'ke Zesu a 'winbowo mu 'le, 'bhe 'pegee 'ke -wa pe 'zi 'ezin- doo 'waa- pe yewogbeya 'e 'pegee -waa' pe mu 'e -woo do, 'bhe zan mu laa so 'mu 'gbu magbaandele.

¹³ 'Bhe mee -gloon mu 'e -woo 'ke bhla ma Zesu a 'winbowo mu -la -le, -o woye 'e 'bhe -o 'ke mee -yini' pe 'le. -Woo 'gbu kle 'bhii- Krisi a winbowo mu.

¹⁴ 'Bhe 'laa -o 'ke 'kpeeleni maza 'le 'o 'yre 'yi, -amasroyi -Setran' 'a 'gbu maboo, 'bhe- -e kle 'bhii- -Waanbhaa' a -mleke' do 'la bhi -yrayra 'bhe gbeen-.

¹⁵ 'Bhe 'laa -o 'ke 'kpeeleni maza 'le 'ezin-, 'ke -yaa' pe yewone mu 'e -woo maboo, 'bhe- -woo 'gbu kle -Waanbhaa' a yewone 'ledole mu 'le. 'Dun- -o -leyanyre nu klele 'ke -Waanbhaa' a -kpan baalele -o ta -o kleza -yoo' mu 'e ma.

Polu -yren mu 'la 'yikwan] -yaa' Zesu a 'winbowoleya 'e 'yi

¹⁶ 'Mi -o bo 'zi 'ezin- 'bhe -jan do 'kpo 'e ta 'ke 'an pe 'ka ni doo mee 'kedo- 'kpo 'laa 'mi 'kunle- 'bhii- -kwani' do. 'Dun- 'ke 'ka 'mi [kwan 'bhii- -kwani' do, -ka do -a -la 'ke 'ka 'ka 'tronkpa 'mi 'wojan- 'e [la, 'koko- 'mi so 'n' 'wasowole sa.

¹⁷ 'Mi -o 'kela 'wo zii' 'ke 'mi 'n' 'wasowo 'bhe 'laa -o da 'zi Meezan -Waanbhaa' ba; 'n' 'yoo- -janwo' zii' 'bhii- -kwa -o 'n' 'yi.

¹⁸ 'Bhe- 'dun-, mee -bebe mu -o 'wasowo zii' -waa' bhaaplenya 'e ma, 'mi so 'n' 'gbu 'wasowole 'ezin-.

¹⁹ 'E! Ka mu 'la 'ka -o -zad' mu 'le, 'ka do -a -la 'ke 'ka -kwani' mu kleza mu -yikun' eε!

²⁰ Mee 'la zan mu 'ka kle -waa' lu mu 'le, 'bhe- -o 'ka tabhle; 'bhe 'pegee -o 'ka 'kooflen balaa' 'ka 'koope- mu 'e 'kpen 'silele; 'bhe- 'ke -woo 'ka maveε; 'bhe 'pegee -o 'ka 'tron zon, 'ka 'bhe zan mu 'e kleza mu 'e 'yikun-.

²¹ -Eε! 'Bhe kle 'waa- fangankleya -la ma, 'bhe- 'waa 'sole- 'bhe 'yansi za mu 'e klele- eε? 'N' bhe 'bhe -yralado 'mi ma 'de.

'Bhe- 'dun-, 'kee- so dole- mee 'ke 'kpee 'bhe- -ya baa -za 'ke 'yi; 'mi 'ezin- 'mi 'gbu so 'bhe klele-; 'ali- 'ke 'n' -janwoa 'bhii- -kwani' do gbeen-.

²² 'Ke -wa [pia doo -woo 'ke Ebre mu 'le, 'mi 'dun- 'mi 'gbu -o Ebre mi 'le 'ezin-. 'Ke -wa [pia doo -woo 'ke Israeli mu 'le, 'dun- 'mi 'gbu -o 'ezin- 'ke Israeli mi 'le. 'Bhe- 'ke -wa [pia doo -woo 'ke Abraamu 'nran- mu 'le, 'mi -o 'ezin- -a -nran- -kposoo 'e do 'le.

²³ 'Ke -wa [pia doo -woo 'ke Krisi a yewone mu 'le, 'mi -o 'ezin- -yaa' yewone 'le, 'bhe- 'mi kan -o 'kpen ta 'egboon gboonle'. 'N' 'yoo- -janwo' zii' 'bhii- mee 'la zan 'gbu ngblo laa -o 'bhe ta. 'Mi yewoa] 'ke 'bhe kan -o 'kpen ta, -o 'mi [bwa -kaso 'yi 'ebebele 'ke 'bhe kan -o ta; -o 'mi tafia] 'ebebele 'ke 'bhe kan -o ta. -A -lebwa sa 'ke 'n' 'winbo- -a -yi 'waati 'ke ba.

²⁴ Zuufu mu 'e -woo 'n' [zwan gaan 'soo. 'Bhe- 'dun-, 'n' zon gbe do do 'e 'yi, -woo 'n' tafia] gbanbhle yan mia do bhe vu ta 'srwayizie.

²⁵ Rome mu 'e 'mu 'η tafia -gloon yaga, 'bhεε- mεε mu kpoti mu [paa 'η ma -gloon do 'η dε zayi'. -Yitakon] 'ε 'siela- 'η 'le -gloon yaga wεyi- 'ε ta, 'bhεε- 'η -bi do 'pegee -yrekpaa' do [kla -yi 'ε ta.

²⁶ 'N -ja 'taa -bebe ta 'η gaan ma; 'dun- 'bhe [kla 'ebebele 'ke 'η 'winbo- -a -yi bi yue 'pale- mu 'ε ba, 'bhe' 'pegee mεε dε mu 'ε 'koo. 'Ali- -a -lebwa sa 'ke 'η 'winbo- -a -yi 'η 'gbu a 'kleen 'yi Zuufu mu 'ε 'pegee Zuufu kle mu 'ε 'koo. 'Kee- kpa -wa mu ta oo, 'kee- kpa -bonyi' yre mu nco- ta oo, 'kee- kpa wεyi- ta oo, 'kee- kpa yre 'ε 'kpen ta, -a -lebwa sa 'ke 'η 'gbu winbo- -a -yi. 'Ali- 'o nεεnε- mu 'la -wa pe -o 'gbu ma dco -woo 'ke Zesu 'yi mu 'le, 'bhεε- 'dun- 'ke waa -o 'bhe 'le wlan 'ε ma, -a -lebwa sa 'ke 'η 'winbo- -a -yi mu 'koo.

²⁷ 'Mi ye -gloo mu [woa, 'bhεε- 'η 'trebhwa]. 'Waati -bebe ba, yi laa 'sole- 'kpale 'η 'yre ta. 'Mi gbɔn 'pegee -yi 'mi -lro 'yikwan]. 'Bhεε- 'waati -bebe ba, 'mi 'sunwlaa- kpanma. 'Mi [bwa 'ebebele -niinii' 'yi 'η tafle- 'le.

²⁸ 'Naa so -a 'kpen 'pele. 'Bhεε- 'ke 'bhe kpa 'kela bhe 'bhe ta, 'yi 'oo yi, Zesu 'yi mu -le mu 'ε 'kpen 'klankeba mu 'ε 'kpen 'ηgami -o 'η ma.

²⁹ 'Ke Zesu 'yi mi do 'kpaleya fangan- gwa -a ta, 'bhe -za 'ε la 'mi ma 'bhii- 'mi 'gbu -le 'ke 'bhe zan 'ε 'le. 'Ke mεε do -balaa' -za 'yoo- 'yi, 'bhe 'la 'η ma 'kee- kan -a -dan' ta.

³⁰ 'Kee- kpa bi 'bhii- 'mi so 'η 'gbu magbaandele, 'mi 'yaa- nu 'η magbaandele 'mi 'gbu a fangankleya 'ε 'yi.

³¹ Meezan Zesu Dε -Waanbhaa' 'a 'yaango- 'bhii- 'naa bhla pe. Bhaa mɔkpen' 'a 'tobho 'waati 'ε 'kpen ba!

³² -Yrekpaa' do, 'η 'yaa- 'waati 'la ba Damasi, 'bhe [nco -bhlenjgbe Aretasi a -janmatii' 'ε -ya [pia mεε 'ke mu ni dco 'mu 'ε 'yrekpa zi mu 'la wla -wa 'ε 'kpee 'mu ba 'mi kun zayi'.

³³ Zesu 'yi mu 'ε 'mu 'mi [bwa ciε do 'yi, 'bhεε- -o bhle -yrela bhe ma; 'ke -woo 'η 'kanle 'fεgwle- 'ε trala, 'bhεε- -woo 'η zinaa' -a zanta'. 'Bhe klegbeya 'ε 'yi, 'η [swa -bhile' 'yee- -janmatii' 'ε 'koo.

12

Pɔlu pe 'la [ɣa -yre zi yeke do 'yi

¹ 'N so 'η 'gbu magbaandele εε? 'Dun- 'bhe 'laa -za 'ke 'yanwo- mεε ma. 'N 'yoo- zan Meezan -Waanbhaa' -za mu 'la -zronna 'η ni -yre zi yeke 'yi 'mu ba janwole.

² 'Mi Kresi 'yi mi do dco, -za do [kla -a ni 'bhe lεε vu ta yizie -le -ge -zɔn. 'Bhe -za 'ε 'bhe -le dco -Waanbhaa' 'a [sia, 'bhεε- 'bhe -ja 'kele- 'bhe 'yaayre- 'ε [nco lafle' -dan' ma. 'Ke -ya [sia kpataakpa -a 'fle 'ε 'yi oo,

'ke -ya [sia -Waanbhaa' a -yre zi yeke -la -yi oo, 'naa 'bhe dco. -Waanbhaa' do -kplen -le 'bhe do.

³ 'Mi 'a 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' -ja 'bhe 'gwlaan- 'ε 'le 'fɔpe lafle' -dan' ma. 'Dun- 'kee- -ja -a 'fle 'ε 'bhεε- 'yi oo, 'ke yaa gele 'bhe 'yi oo, 'naa 'bhe do 'ke yaa 'ε go -Waanbhaa' do -kplen ba.

⁴ -Waanbhaa' 'a 'silawoa, 'bhεε- 'bhe -ja 'kele- 'bhe ba, 'kee- -jan 'ke mu male- 'bhe [nco: yaa dco bhaaplen] 'kpee 'kee- 'bhe -jan mu 'ε wo bhaaplen wli 'yi, 'bhεε- 'bhe 'sen 'laa -o bhaaplen ni 'kee- 'bhe wo.

⁵ 'Mi so 'mi -baale' 'bhεε- mεε -gloon 'ε 'yi; 'dun- 'mi 'naa so 'η -baale' 'η 'gbu 'yi. 'Mi so 'η -baale' pe 'la 'yi 'bhe -le 'mi a pe fangankleya 'ε 'le.

⁶ 'Ke 'mi 'yaa- zi 'bhii- 'mi 'η 'gbu magbaande, 'naa -yaa nu klele -kwani' 'le, 'η 'yaa- nu wlan 'te -la pele. 'Dun- 'naa -a zi 'bhii- 'mi 'η 'gbu magbaande, 'kooko- 'mi -o -za -gloon 'la kle 'zi, 'bhe 'pegee 'mi -o -jan -gloon 'la 'wo zii' mεε mu -yre ma, waa nu 'η 'yele- mεε gblaan do 'le 'ke 'bhe kan 'mu ta.

⁷ 'Bhe mεε 'kpeeleni maza -gbεnε mu 'la -e 'mu -zronna 'η ni -yre zi yeke 'ε 'yi 'mu -zayi', 'bhe 'pegee, 'kooko- 'naa 'η 'gbu magbaande 'mu 'yi, 'yee- -Waanbhaa' -yren 'yoo- do [kpaa 'η 'fle 'ε ta; 'bhe -o 'bhii- -Setran- a winbowo mi do 'la 'woye- -le 'ke -yrenkpalele 'η ta, 'kooko- 'naa so 'η 'gbu magbaandele.

⁸ 'Mi -sromabwa Meezan -Waanbhaa' ni -gloon yaga dco -yoo 'η go 'bhe -yren 'ε 'yi; 'bhεε- -yaa dɔle -a [la.

⁹ Dron' -ya [pia 'η ni dco: «'N lilawo zii' 'ε ma, 'bhe 'ε 'yibho-, -amasroyi 'ke fangan- 'laa -o 'ε ta 'waati 'la ba, 'mi a pe -glooya' 'ε zron bhla -le 'bhεε- 'le.»

'Bhela- -zayile, -e so 'mi ni 'ke 'mi 'η 'gbu baa 'η 'gbu a fangankleya 'ε 'yi, 'kooko- Kresi a -glooya' 'ε 'bhe bo 'η ta.

¹⁰ 'Bhela- -zayile, 'η zrukpaale -o 'ke fangan- 'laa -o 'η ta oo, 'ke -woo 'η -zwan- woa oo, 'ke -za -gloo -o 'η ta oo, 'ke -o -yrenkpaa 'η ta oo, 'bhεε- 'ke -o 'trebho [kpaa 'η ta oo, 'mi 'a 'yaango- 'bhii- 'η 'mu 'kpen 'yikun zii' Kresi -la -zayi'. -Amasroyi 'ke fangan- 'laa -o 'η ta 'waati 'la ba, Kresi 'bhe a pe -glooya' 'ε wla 'η 'yi, 'bhεε- 'waati 'ε ba, 'bhεε- 'η dco 'egloole.

Pɔlu 'laa pe 'kedo- 'kpo 'kunle- Korenti Zesu 'yi mu 'ε 'koo

¹¹ 'Mi -o -janwo' zii' 'bhii- -kwani' do gbεen! 'Dun- 'bhe -daa 'ka mu 'gbu -la ba. 'Ka mu 'gbu -le -yaa so 'mi 'to wlan pele- mεε mu -yre ma. 'Ali- 'ke 'naa -o 'ke pe 'kedo- 'kpo 'le 'ka 'yre 'yi, 'ka -o 'kaa- winbowo mu 'tobhole mu 'la -za 'kun zii'

'egloole, 'mu mabhaa laa bho 'mi ta -za 'kedo- 'kpo 'yi.

¹² 'N 'yaa- 'ka ba ye 'waati 'la ba, 'ka 'n zrubakpaagbeya -gbene 'e [ya. 'Ka -Waanbhaa' a -glooya 'e 'toomasie mu 'e -gloon 'e 'kpen [ya, 'bhe 'pegee 'kpeelani maza -gbene mu 'pegee 'sole- maza mu. 'Bhe kleza mu 'la bhe, 'mu -le 'a zron 'bhii- 'mi -o 'ke Zesu 'a 'winbowo mi 'le.

¹³ 'Bhe ya 'e 'yi, 'mi -me pe -za 'wlan -la [kla -Waanbhaa' a mee -vin mu 'e ni, 'bhée- 'naa 'bhe 'yansi za klele 'ka mu ni ee? 'Ke yaa 'e go 'naa klelawole 'ka ta 'kwe 'le 'bhe ba. 'Ke -yoo 'bhe 'le, 'ka 'zoole-, 'n ngblo -o 'ka gaan -la 'bhe ma.

¹⁴ 'Mi -o zan gele 'an 'taa yaga mi 'la ta 'ka ba ye bhe, 'naa nu 'n 'gbu 'lebo- 'kwe 'kpale- 'ka 'wiin-. 'Naa -o 'ka 'koope- mu 'e zi, 'dun- 'ka mu 'gbu -la -za -o 'n ma. 'Wlan 'e ni, -ne 'fientronne mu 'laa -goli' glin 'bhée- -woo yape mu 'e 'lebo-; 'dun- -o yape mu -le -goli' glin 'bhée- 'mu -o -lebo' 'bhe 'le.

¹⁵ 'Ke -yoo 'mi a pe 'le, 'n zru -o 'n 'koope- 'tole- 'n 'koope- nale ma -o ni, 'ke 'mi 'gbu kpa 'bhe ta. -Ayile, 'ke 'ka mu -za so 'mi ni 'egloole 'bhe gbene- bhe, 'bhe laa so -a klele- 'bhée- 'mi -za so 'ka mu ni 'ezin- ee?

¹⁶ 'Ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'naa 'n 'gbu 'lebo- 'kwe 'e dole mee 'kedo- 'kpo 'wiin-. 'Dun- 'doke' 'ka 'plen- mee 'ke mu nu -a pele doo: «Polu bakanle laa -o! -Yaa' -dawliya 'e ma, -yoo' 'koope- mu 'e [bhla.»

¹⁷ 'Mi mee 'la zan mu winbwa- 'ka ba ye, taa- 'mu -dawli' [kpa 'ka gbe ta, 'bhée- 'mu 'ka tabhla- ee?

¹⁸ 'Mi -sromabwa Titi ni doo 'bhe ge 'pwe- 'ka ta ye, 'bhe 'pegee 'o neene- 'la 'ka 'bhe do bhe. Taa- Titi -dawli' [kpa 'ka gbe ta 'bhée- -e 'ka 'koope mu 'e [bhla ee? 'O mao 'pegee Titi 'kpeejan- mu -o do; 'bhée- 'o 'kpen -o 'taawo zii' zi do 'kpo -la ta.

Polu blina- yien -o Korenti Zesu 'yi mu 'e ba zayi'

¹⁹ 'Ka [mwa gban 'sii -a pele ma 'ka 'gbu 'kpee doo 'o mao 'zoo 'na yre -la -glin 'zi 'o 'gbu ni 'ka 'yre ta; 'waa -o 'bhe kle 'zi. 'Woo -janwo' zii' -Waanbhaa' -yre ma 'o mao 'pegee Kri- 'a 'kpaledomaya 'e 'yi. 'N 'yienii mu, 'woo- 'bhe 'kpen 'pe zii' 'ka ni 'kooko- 'kaa- 'kpaleya 'e -Waanbhaa' 'yi 'bhe baan' kla 'bhe ba.

²⁰ Yien -o 'kan zii' 'mi 'kpee doo 'ke 'n -ja 'ka ba ye, -doke' 'naa nu bhole 'ka ta klegbeya 'la 'mi -o -a zi 'bhii- 'ka kle 'bhe gbene- 'bhe 'yi oo, 'bhée- 'ka mu laa nu 'mi 'yele- yegbeya 'la 'kaa- zi 'bhii- 'ka 'mi 'ye 'bhe 'yi 'sii oo. Yien 'la 'bhe -o 'kan zii' 'n 'kpee 'bhe win -le doo, 'naa -o -a zi 'bhii- 'n 'bho 'ka ta 'ke sra mu -o 'ka 'plen-, 'bhe 'pegee zranwo maza mu, 'bhée- wiya plaza mu, 'bhe 'pegee zaabo za mu, 'bhée-

'eke- 'topele 'pegee 'eke- 'tosiele, 'bhée- 'gbugblaanya 'pegee -za 'yaanmiwole mu.

²¹ Yien -o 'kan zii' 'n 'kpee 'ezin- doo 'ke 'n -ja 'ka ba ye, -Waanbhaa' laa nu -yraladole 'n ma 'ka 'yre ma. Mee -bebe 'la -za 'yoo- [kla -so, 'bhée- -zadowee 'laa dole 'mu ma, 'bhée- -o bole -o -za 'yoo- klele ma 'bhii- -o -yaa kle gone- 'la gbene- 'elwale -so. Waa 'ploole -waa' 'trinjo- maza mu 'pegee -waa' -yanbhooya deza, 'bhée- waa -za 'yoo- kle 'flen mu 'la 'yaa- -o ma 'elwale -so 'mu ma; 'kee 'n [wlaa 'ka ba ye 'n nu wisile 'ebebele 'ka -bebe 'taawogbeya mu 'e -zayi'.

13

Polu a -danma' -liawli'

¹ 'N 'yoo- 'kan 'an 'taa yaga mi -la 'wole- 'ka ba 'taaleeyi. 'Bhii- -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi gone- 'la gbene- doo: «'Ke 'ka -o -za 'oo -za 'la 'kitikanle, -ka mee ple, mee yaga kle 'ka 'sre 'le 'bhe -za 'e ma.»

² 'N ge gbe ple mi 'e ma 'ka ba, mee 'la zan mu -za 'yoo- [kla 'elwale -so 'n -janwoa 'mu ni 'bhe 'pegee mee -vin mu 'e 'kpen ni. 'Ali- 'ke 'naa -o 'ka ba ye -zon, 'n 'bhe zan mu 'e 'kpeelkan zii' doo, 'ke 'n ge gbe dreewoa- 'ka ba 'ezin- 'waati 'la ba, 'woo- mee 'la zan -za 'yoo- [kla, 'naa nu 'mu 'pegee mee 'kedo- 'kpo maplaale.

³ 'Kaa- zi 'bhii- 'kaa do 'bhii- Kri- 'a -jan 'kpa zii' 'mi 'lii; -ka 'ka zrukpaala, 'ka nu 'bhe dole. Kri- 'a -o fangan- kle zan 'le 'ka ba ye; 'bhée- droon' -ya -glooya' 'e zron 'zi 'ka 'plen- ye.

⁴ 'Wlan 'gbu 'e ni, -wa -gbaanna -yrigbeele 'e ta, -ya 'gbu klelawoa 'bhii- fangan- kle zan do 'bhée- 'yi. 'Dun- -e -bwela gale ba, 'bhée- -ya -yre ma -zon -Waanbhaa' a -glooya' -la ma. 'O mu 'ezin-, 'o 'pegee 'yee- a 'kpaledomaya 'e 'yi, fangan- 'laa -o 'o ta. 'Bhée- 'dun-, 'o nu bole 'o 'yre ma -Waanbhaa' a -glooya' 'bhée- 'sroyi. 'Ka nu 'bhée- -glooya' 'e 'yele- 'o taawogbeya 'e ma 'ka ba ye.

⁵ -Ka 'ka 'gbu zrubaglin doo, 'kooko- 'kaa 'yaango- 'ke 'ka -o 'kpaleya zi kplankplan 'gbu 'e ta. -Ka 'ka 'gbu zrubaglin kplankplan doo. 'Ka nu a 'yele- 'bhii- Zesu Kri- -o 'ka 'yi. 'Foke 'ka 'ka 'gbu zrubaglinna, 'bhée- 'kaa [ya 'bhe ma 'bhii- 'ka -baliwoa 'ka 'kpale- ma -a -yi.

⁶ 'Bhée- 'dun-, 'mi 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'ka mu 'gbu nu -a dole 'bhii- 'o mao -bali 'laa 'wole- 'o 'kpale- ma -a -yi.

⁷ 'Dun- 'o -sromabo -Waanbhaa' ni doo -e bho 'ka ba 'bhée- 'ka 'laa -za 'yoo- do 'kpo kle. 'Waa- zi 'bhii- 'wa zron 'ka ni 'bhii- 'o so -za klele-. 'Dun- 'woo- -a zi 'bhii- 'o 'ka 'ye -za 'wlan kle yre noo-; 'ali- 'ke 'o mao -baliwoa 'bhe klele ma.

⁸ Wlan 'ε ni, 'waa so -za 'kedo- 'kpo klele- 'ke 'bhe -Waanbhaa' a pε wlan 'ε 'lega-. 'O so -za 'la klele- 'bhe -le 'ke -Waanbhaa' a wlan 'ε baan' ge zi -lεε.

⁹ 'Ali- 'ke fangan- 'laa -o 'o ta, 'bhεε- 'ke fangan- -o 'ka mu ta, 'bhe 'o zrukpalaa. 'Dun- 'woo 'seriwo -Waanbhaa' ni 'kaa- -za ma 'kela 'yi, 'bhe -le doo 'kee- bho 'ka ba 'ke 'ka 'kpaleya 'ε baan' kla -a ba, 'bhεε- -a -lepa'.

¹⁰ 'Bhela- -zayile, 'η 'plengole -o 'ka ma 'waati 'la ba 'η 'lεtrε 'lεε- 'kpa zii' 'ka ni, 'kooko- 'ke 'η -ja 'ka ba 'waati 'la ba ye, 'naa -jan -gloo wo 'ka ni, Mεεzan Krisi gblaanya 'la □naa 'η ni 'ka mu ta 'bhe ma. Yaa 'bhe gblaanya 'ε 'nale- 'η ni 'ka 'sie zayi', 'dun- -e 'bhe □naa 'η ni 'kooko- 'η 'bho 'ka ba 'bhεε- 'kaa- 'kpaleya 'ε baan' kla -a ba.

Polu 'srawoyre

¹¹ 'N nεεnε- mu, 'kela 'bhe -o 'an -jan 'leyanyre 'le, 'bhe -le doo -koo' -o bhe oo, 'ka zrukpaale kle! -Za 'la 'bhe so 'kaa- 'kpaleya 'ε baan' 'klale -a ba, 'bhεε- -ya -lepa', -ka 'bhεε- kleyre -glin. -Ka zruwla 'eke- 'kpee 'ke 'ka fangando 'eke- ta; 'ka 'kpale- kle do ma; -ka bo 'eke- 'yi 'edoole. 'Ke 'ka 'bhe □kla, 'bhεε- -Waanbhaa' 'la mεε -za so -a ni, 'bhe 'pegee -e yilabla na mεε ni, 'bhe nu klele 'ka ba.

¹² -Ka 'eke- 'pubo- 'ke 'ka 'eke- -tuubo' 'bhii- nεεnε- ma do mu. -Waanbhaa' a mεε 'wej mu 'la 'kpen -o -ge, 'mu 'ka 'pubwa-.

¹³ Bhaa Mεεzan Zesu Krisi -li 'ka ma, 'bhεε- bhaa -Waanbhaa' -yaa' 'soniya 'ε 'wla 'ka zru mu 'ε 'yi. 'Bhεε- bhaa 'ka 'kpen bo Lii 'Wen 'ε -yaa' 'kpaledomaya 'ε 'yi!

**PŌLU 'LETRE 'LA ŪKPAĀ
 GALASI 'KLEEN 'E 'YI
 ZESU 'YI MU 'E NI
 Pōlu 'letre 'la ūkpaā
 Galasi 'kleen 'e 'yi Zesu
 'yi mu 'e ni 'bhe ngblo**

Pōlu -le Galasi 'kleen 'e 'yi Zesu 'yi mu 'e ūkpaā 'eke- ta -le ma -le ma. Galasi 'kleen 'e 'yaa- Azi 'kleen 'e dreyi' yre 'la -o 'bhe sii -zon Tuuki 'kleen 'bhe- 'le. Pōlu -le Zesu Kriisi a -Jan 'Nrāle- 'e ūlwa ūwoa 'woo- Galasi ūnoo mu 'e ni -yaa' 'taa ūlwa mi 'e ta, 'bhe- -woo ūkpaā Kriisi 'yi.

Pōlu 'yee- 'letre 'lee ūkpaā 'waati 'la ba, 'ke mēe 'ke mu -o Galasi Zesu 'yi mu 'e 'yrebatedo 'zi. 'Bhe mēe mu 'e 'yaa- -a zi 'bhii- Zuufu mu 'la ūwlaa Zesu 'yi mu laa 'ploole- Moizi a 'toŋ mu 'e 'pegee Zuufu mu 'si ta -za mu 'e 'klosikunle ma. 'Bhe- 'mu 'yaa- zi 'ezin- 'bhii- Zuufu kle mu 'la ūwlaa Zesu 'yi mu Moizi a 'toŋ mu 'e 'klosikun kpaŋma, 'bhe -o 'mu wla kpaŋma 'kleen 'yi 'bhii- Zuufu mu 'e gbeen-. 'Dun- -waa' mēe daangbeya 'e gole -yaa Pōlu Zesu Kriisi a -Jan 'Nrāle- 'la ūwoa 'woo- Galasi Zesu 'yi mu 'e ni bhe ma. 'Bhe- Galasi Zesu 'yi mu 'e 'ke mu 'taawole -saan gban bi 'woo- mēe mu 'e -waa' daangbeya 'e 'ta. 'Bhela- -zayile, Pōlu 'letre 'lee- ūkpaā -o ni 'kooko- -ya 'kpankpanyan -o ma doo 'kpaleya do -kplen 'kpo -la ma Kriisi 'yi 'bhe- -Waanbhaa' mēe -ledōole ye -a -yre 'yi. 'Yee- Pōlu -yaa' 'letre 'e 'yicienna -le -gbene yaga:

-A -le ūlwa mi 'e 'yi (Galasi 1-2), 'yee- Pōlu, Zuufu 'kpee 'yi -kposoo 'gbu 'e ūkla gone- 'la gbeen- Zesu a winbwo mi 'le Zuufu kle mu 'e ba, -e 'bhe 'yipia. Pōlu 'kpee ma, -Waanbhaa' laa bhaaplen mu ye mēe -ledōole mu 'le -waa' Zuufu mu a 'toŋ mu -klosikunle ma, 'dun- -yoo ye mēe -ledōole mu 'le -waa' 'kpaleya do -kplen 'kpo 'e 'bhe- ma Zesu Kriisi 'yi.

-A -le ple mi 'e 'yi (Galasi 3-4), Pōlu -o Moizi a 'toŋ mu 'e 'pegee -Waanbhaa' -liiwlii -za -glooya' mu 'e dan 'zi 'eke- ma. 'Ali- 'ke Moizi a 'toŋ mu 'e bho bhaaplen ba -Waanbhaa' dolele, 'yee- -Waanbhaa' a -zronna -koo' ni 'bhii Abraamu 'bhe 'kpalawoa 'yee- -Waanbhaa' -liiwlii' 'e 'yi, 'bhe- -e 'bhe ūkwan mēe -ledōole 'le -a -yre 'yi; 'bhe ūkla 'ke -yaa 'toŋ mu 'e 'lenale -li 'yee- Moizi ni.

-A -le yaga mi 'e 'yi (Galasi 5-6), -Waanbhaa' bhaaplen mu ūbwa -o 'gbu ma gone- 'la gbeen- -o 'pegee Kriisi a 'kpaledomaya 'e 'yi, Pōlu -o 'bhe 'yipe zii'. Wlan 'e ni, -koo' -koo' 'kpalawoa Kriisi 'yi, 'bhe

-le -koo' ūbwa -koo' 'gbu ma. 'Dun- -kooa' boleya 'e -koo' 'gbu ma 'e, 'bhe win -le doo 'ke -koo' -vindo' mi -za so -koo' ni, 'bhe- 'ke -koo' 'bhe 'nrayiza kle. Pōlu zruwlaa- Galasi Zesu 'yi mu 'e 'kpee 'ke -ya pe 'mu ni doo 'mu laa 'mu 'tronkpale bhla ma Zuufu mu daan mu 'e ni, 'bhe- -yoo -liala 'ezin- doo -woo -yrekpa' -o 'gbu ba 'woo- bhla ma Zuufu daan mu 'e -zayi', 'bhe 'pegee 'ke -o bo -waa' 'kpaleya 'e Kriisi 'yi 'bhe ta.

Pōlu -o Galasi mu 'e 'pubo- 'zi

¹ 'Mi Pōlu 'la ūkla Zesu Kriisi a winbwo mi 'le, mi -le 'letre 'lee- 'kpa zii' 'ka mu ni. 'Mi -o -yaa' winbwo mi 'la 'le bhe, 'bhe 'laa dale bhaaplen ba, 'bhe 'pegee bhaaplen laa 'mi bole 'bhe ye 'e ta. 'Dun- 'bhe -daa Zesu Kriisi 'gbu 'pegee -koo' De -Waanbhaa' 'la 'a -bwela gale 'mu -la ba.

² 'Mi 'pegee 'ŋ neene- Zesu 'yi mu 'la 'kpen -o -ge, 'o mōo -le 'letre 'lee 'kpa zii' Galasi 'kleen 'e 'yi Zesu 'yi mu 'e ni.

³ Bhaa -koo' De -Waanbhaa' 'pegee Mēezan Zesu Kriisi -li 'ka ma, 'bhe- -o yilabla 'na 'ka ni.

⁴ Zesu Kriisi -le -a 'gbu ūnaa 'ke 'sraka 'le -kooa' -za 'yoo- mu 'e ma, 'kooko- -e -koo' go 'drunyan 'lee- 'yi za -yoo' mu 'e 'yi. -E 'bhe ūkla 'bhe gbeen- bhe, 'kooko- -e -koo' De -Waanbhaa' zru maza 'e kle.

⁵ Bhaa 'obholeya bo 'yee- -Waanbhaa' ni 'waati 'e 'kpen ba! Amiina!

-Jan 'Nrāle- 'e -yoo do 'kpo

⁶ 'Ŋ neene- mu, -Waanbhaa' 'la 'ka 'siila- Kriisi a lileya 'e ma, 'ka 'ka -zanta' 'la -dwa 'bhe ni -gun blaale- gone- 'la gbeen-, 'bhe- 'ka 'niinaa -Jan 'Nrāle- -bhēeke' zi, 'bhe 'mi 'liibhaala 'ŋ ma 'egbenele.

⁷ Wlan 'gbu 'e ni, -Jan 'Nrāle- -bhēeke 'laa -o 'sekeseke Kriisi a pe 'e blaana. 'Ŋ 'yoo- 'bhe 'pe zii' 'bhe gbeen- win 'la ma bhe, -amasroyi mēe 'ke mu -o 'ka zrubatedo 'zi. 'Bhe- -wa zi 'bhii- -Jan 'Nrāle- 'la -yoo Kriisi ba zayi' -o 'bhe maboo.

⁸ 'Dun- 'o -Jan 'Nrāle- 'la ūwoa 'ka ni, 'ali- 'kee- ūkla 'o mōo 'gbu 'le oo, 'kee- ūkla -mleke' do -la -le 'ke 'bhe -daa lafle' 'yi, 'bhe- 'bhe ūnwa -Jan 'Nrāle- -bhēeke' do wole 'ka ni 'ke 'bhe gole -o 'kele- ma, bhaa -Waanbhaa' a 'dangan 'e bala- 'bhe zan ta.

⁹ 'O 'bhe -jan 'e ūwoa 'ka ni, 'bhe- 'mi -o bo 'zi -a ta 'ezin- 'ke 'an pe 'ka ni doo: 'Ka -Jan 'Nrāle- 'la ūmaa 'o 'lii, 'bhe- 'ka -dwa -a -la, 'ke mēe 'oo mēe 'la zan -Jan 'Nrāle- -bhēeke' ūwoa 'ka ni, 'bhe- 'ke 'bhe gole -o 'kele- ma, bhaa -Waanbhaa' a 'dangan bala- 'bhe zan ta.

¹⁰ 'Bhe ya 'e 'yi 'saanibhe, 'mi -o bhaaplen mu -la zrubho yre -glin 'zi 'ŋ 'gbu ma taa- 'ŋ 'yoo- -Waanbhaa' -la zrubho yre -glin 'zi 'ŋ 'gbu ma e? 'Dun- 'kee- 'kpa bi 'bhii- 'ŋ

'yoo- -o bhaaplɛŋ mu -la zrubhɔ yɛ -glin 'zi 'ŋ 'gbu ma, 'naa -yaa nu klɛlɛ Kɛri a yewonɛ 'lɛ.

PŌLU -O -JAN 'NRALE- 'E TA GWLEDAN 'ZI

Waanbhaa' Pōlu makwan- gɔnɛ- 'la gbɛɛn- Kɛri a winbɔwo mi 'lɛ

¹¹ 'N nɛɛɛɛ- mu, 'ŋ 'yoo- -a zi' 'bhii- 'kaa 'yaango- 'bhii- 'ŋ 'yoo- -Jan 'Nrale- 'la 'wo zii' 'ka ni, 'bhɛ 'laa -o 'ke bhaaplɛŋ 'kpeɛjan- 'lɛ.

¹² 'Bhɛɛ- 'mi 'laa 'bhɛ 'srɔɔwɔlɛ mɛɛ 'kɛdɔ- 'kpɔ 'kɔɔ, 'bhɛ 'pegeɛ mɛɛ 'kɛdɔ- 'laa 'ŋ daanlɛ 'kɛlɛ- 'Dun- Zɛsu Kɛri 'gbu -lɛ 'a -zrɔnna 'ŋ ni.

¹³ 'Dun- 'ŋ 'yaa- Zuufu mu a 'seri 'ɛ 'yi 'waati 'la ba 'ɛlwale -sɔ, 'bhɛɛ- 'ŋ 'yaa- 'taawo- gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhɛɛ- 'ŋ 'yaa- -yrɛnkpa' 'eyɔɔlɛ -Waanbhaa' a Zɛsu 'yi mu 'lɛdɔ' 'ɛ ta 'ke 'an kan -a -dan' ta, 'kooko- 'mi -o 'siɛ-, 'ka 'gbu 'mu [maa.

¹⁴ 'Bhɛ 'waati 'ɛ ba, 'o 'pegeɛ mɛɛ 'la zan mu -yaa 'flan ma dɔ, 'ŋ 'yaa- 'kan 'mu -bebe ta -kɔɔa' Zuufu mu a 'seri ta za mu 'ɛ -klosikunza 'ɛ 'yi. 'Bhɛɛ- 'ŋ 'yaa- -kɔɔ' -gbɔɔ mu 'si ta za mu 'ɛ -vavade' 'ke- 'kan -o 'kpen ta.

¹⁵ 'Dun- -ɛ [swa -Waanbhaa' ni 'ke- 'mi makun 'ŋ 'yale- -lɛɛ, 'bhɛɛ- -ɛ [lia 'mi ma 'ke- 'mi klɛ -yaa' pɛ yewonɛ 'lɛ.

¹⁶ 'Bhɛɛ- -ɛ 'solawoa -a ni 'ke -ya gbe 'ɛ zɔn 'mi ni kpataakpa, 'kooko- 'ŋ 'bhɛ 'a -Jan 'Nrale- 'ɛ 'wo Zuufu klɛ mu 'ɛ ni, 'naa gele mɛɛ 'kɛdɔ- 'lɔɔkpale' 'ŋ [lia zayi' 'bhɛ 'waati 'ɛ ba.

¹⁷ 'Bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu [kla Zɛsu a winbɔwo mu 'lɛ 'mi 'lɛɛ, 'naa gele Zeruzalɛmu 'mu ba 'mu 'lɔɔkpa zayi'. Dɔɔn 'ŋ -ja blaale 'pɛ Arabu 'klɛɛn 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- boolazi 'ŋ 'niinaa- Damasi -wa 'ɛ ta.

¹⁸ 'Fɔ lɛɛ yaga 'kanle- blaɛn, 'bhɛɛ- 'ŋ -ja 'tɛ Zeruzalɛmu, 'kooko- 'mi 'pegeɛ Pɛri 'ɛke- dɔ. 'N -gbɛɛyi' plɛ -kla -a -din 'bhɛ [nɔɔ ye.

¹⁹ 'Yɛɛ- blaɛn, 'naa Zɛsu a 'winbɔwo mi 'bhɛɛke dɔ 'kpɔ 'yɛlɛ- 'bhɛ 'waati 'ɛ ba, 'ke yaa 'ɛ go Mɛɛzan -nwagwɛn' Zaki dɔ -kplɛn ba.

²⁰ 'N 'sɔwɛɛ- 'gbu 'ɛ ma, -Waanbhaa' -o 'ŋ 'srɛ 'lɛ, 'bhɛɛ- 'mi -o -jan 'la 'wo zii' 'ka ni 'lɛtrɛ 'lɛɛ- 'yi -gɛ, bhla laa 'ke 'bhɛ 'lɛ.

²¹ 'Bhɛ 'taa 'ɛ blaɛn, 'ŋ -ja Siri 'klɛɛn 'ɛ 'yi, 'ŋ gole 'bhɛ [nɔɔ, 'ke 'ŋ gele- Silisi 'klɛɛn 'ɛ 'yi.

²² 'Dun- 'bhɛ 'waati 'ɛ ba, Zɛsu 'yi mu -lɛ mu 'la 'yaa- Zude 'klɛɛn 'ɛ 'yi, 'mu 'laa -yaa 'mi dɔ 'ŋ wɛyi' ma.

²³ -Wa [maa dɔɔŋ mɛɛ 'ke mu ta dɔɔ: «Mɛɛ 'la zan -yaa -yrɛnkpa' -kɔɔ' ta 'ɛlwale -sɔ Zɛsu a -za 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- -ɛ 'ke- -yaa zi'

'bhii- -ɛ 'kpaleya Zɛsu 'yi 'ɛ siɛ, -yoo 'bhɛɛ- 'kpaleya -Jan 'Nrale- 'ɛ 'wo zii' -zɔn.»

²⁴ 'Bhɛɛ- 'bhɛ Zɛsu 'yi mu -lɛ mu 'ɛ 'yaa- -Waanbhaa' 'tɔbhɔ- zii' 'mi ba zayi'.

2

Zɛsu 'winbɔwo mu 'ɛ -dwa Pōlu a mɛɛ daangbɛya 'ɛ [la

¹ Lɛɛ vu ta yizɛ 'kanle- blaɛn, 'ke 'ŋ ge gbɛ drɛɛwɔlɛ Zeruzalɛmu. Banabasi -ja 'ŋ zi 'bhɛ 'taa 'ɛ ta, 'bhɛɛ- 'ŋ -ja Titi 'lɛ 'ŋ zi 'bhɛ [nɔɔ 'ezin-.

² 'N' ge gbɛ drɛɛwoa- Zeruzalɛmu, -amasɔroyi -Waanbhaa' 'gbu -lɛ 'a -zrɔnna 'ŋ ni dɔɔ 'ŋ ge -a nɔɔ-. 'N 'bhɔlɛ- ye 'tɛ, -Jan 'Nrale- 'la 'ŋ 'yaa- 'bhɛ 'wo zii' Zuufu klɛ mu 'ɛ ni, 'ŋ 'bhɛ 'yipia [Zɛsu 'yi mu 'ɛ 'lɛɛ mu 'ɛ ni 'ɛdanɔma, 'kooko- 'ŋ ye 'la [woa gban 'ɛlwale, 'bhɛɛ- 'ŋ 'yoo- 'kɛla 'wo zii' -zɔn -mu 'laa klɛ bhaama yewɔlɛ 'lɛ.

³ 'Bhɛ -jan 'ɛ 'bhɛ [swa -o ni, 'ali- 'ŋ yewoyɔɔn Titi 'ɛ, 'bhɛ 'la 'bhɛ 'yaa- 'ke Grki mi 'lɛ, waa 'bhɛ 'wɛlɛ- kpanɔma 'klɛɛn 'yi.

⁴ 'Ali- 'o bhla ma nɛɛɛɛ- 'ke mu nulawoa 'klɛlɛ- 'o zi mu 'ɛ ba, 'bhɛɛ- -woo 'gbu [kla 'bhii- -woo Zɛsu 'yi mu kplankplan mu 'lɛ. 'Bhɛɛ- -o -yaa zi 'bhii- -o 'yɛɛ- Titi 'wɛlɛ 'klɛɛn 'yi. -O [nwa wɛlɛ 'o 'plɛŋ- gaanyi', 'o 'klosikun zayi', -amasɔroyi Zɛsu 'o -gwa -za -yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'ke -yoo' go 'toŋ mu a luya 'yi, 'bhɛɛ- -yoo 'o bo 'o 'gbu ma 'o 'pegeɛ 'yɛɛ- Zɛsu a 'kpaledomaya 'ɛ 'yi, -o -yaa -a zi' 'bhii- -o 'bhɛ -za 'ɛ 'yidɔ-. -O -yaa zi 'bhii- 'o dɔ Zuufu mu a 'toŋ mu 'ɛ 'klosikunle ma 'ezin- 'bhɛɛ- 'o klɛ 'mu a lu mu 'lɛ 'ezin-.

⁵ 'Dun- -o -yaa zi 'bhii- -o -za mu 'la klɛ 'waa dɔlɛ 'mu 'waati sanɛ-; 'kooko- 'ka bo 'ka 'kpale- ma wlan 'la 'bhɛ -o -Jan 'Nrale- 'ɛ 'yi 'bhɛ 'yi.

⁶ 'Dun- 'o -yaa mɛɛ 'la zan mu 'kun 'bhii- mɛɛ gbɛlaɛn mu, 'ke -o -yaa -kunlii gbɛlaɛn mu 'lɛ oo, 'bhɛ 'laa -za 'kɛdɔ- 'kpɔ klɛ 'mi ni, -amasɔroyi -Waanbhaa' laa bhaaplɛŋ mu bago. 'N 'yaa- -Jan 'Nrale- 'la 'wo zii', 'woo- mɛɛ gbɛlaɛn mu 'ɛ waa -jan 'bhɛɛke 'kpale- 'ŋ 'wojan- 'ɛ ma.

⁷ Dɔɔn, -o 'gbu 'a [ya 'bhii- -Waanbhaa' 'mi [kla 'ke -yaa- -Jan 'Nrale- 'ɛ 'wo mi 'lɛ Zuufu klɛ mu 'ɛ ni, 'bhii- -ɛ Pɛri [kla gɔnɛ- 'la gbɛɛn- -a wo mi 'lɛ Zuufu mu 'ɛ ni.

⁸ -Amasɔroyi 'yɛɛ- -Waanbhaa' -lɛ 'mi [kla 'ke Zɛsu a winbɔwo mi 'lɛ Zuufu klɛ mu 'ɛ ba, 'bhii- -ɛ Pɛri [kla 'ke Zɛsu a winbɔwo mi 'lɛ Zuufu mu 'ɛ ba gɔnɛ- 'la gbɛɛn- bhɛ.

⁹ Zaki 'pegeɛ Pɛri 'bhɛɛ- Zaɛn, -o -yaa 'mu 'la kun 'bhii- Zɛsu 'yi mu -lɛɛ mɛɛ gbɛlaɛn mu, 'mu 'gbu 'a [ya 'bhii- -Waanbhaa' a -lɛlɛya 'ɛ ma, -ɛ 'bhɛ ye 'ɛ gbɛkpaa 'mi 'kɔɔ. 'Bhɛla- -zayilɛ, -woo'

gbe wlan [kpa'a 'mi 'pegee Banabasi 'koo, 'bhii- 'o 'pegee 'woo- mu a 'kpaledomaya 'e -toomasie 'le. 'O 'kpen 'a [kpa'a do ma doo 'mi 'pegee Banabasi nu gele -Waanbhaa' a -Jan 'Nrale- 'e 'wole Zuufu kle mu 'e ni, 'bhē- 'woo- mu nu gele -a wole- Zuufu mu 'e ni.

¹⁰-O -za do 'kpo -la -yrewoa 'o ma 'bhe -le doo 'ke Zesu 'yi mu 'kooflenzan mu -zaddo 'o 'kpee. 'Bhē- 'mi 'η 'nii- [wlaa 'bhe -za 'e klele 'yi.

Polu -laa Pieri ta Antiosi -wa 'e ta

¹¹ 'Dun- Pieri [nwa 'waati 'la ba Antiosi -wa 'e ta, 'mi [laa -a ta Zesu 'yi mu 'e 'kpen 'yre ma; -amasroyi -e -za 'la [kla 'bhe 'laa -yaa lele.

¹² Wlan 'e ni, 'bhe 'saan- -za 'lē- 'bhē- ta. Zaki Zesu 'yi Zuufu mu 'ke mu 'winbwa- Antiosi. 'Mu 'laa 'wla- -li Antiosi 'waati 'la ba, 'yee- Pieri 'pegee Zuufu kle mu 'la -o -wala Zesu 'yi 'mu 'yaa- pebhle 'eke- ta. 'Dun- Zaki a winbowo mu 'e 'bhole- Antiosi, 'bhē- 'yee- Pieri 'mu 'yele, 'ke -ya -bangole pebhle ma 'yee- 'pegee Zesu 'yi Zuufu kle mu 'e 'le; -amasroyi Zesu 'yi Zuufu mu 'la 'mu 'yaa- -a zi 'bhii- 'si 'bhēeke mu wla 'klēn 'yi -e -yaa -gbla- 'zi 'mu 'yre 'lē.

¹³ 'Bhe klegbeya do kpo 'e gbēen- bhe, 'ke 'o nēen- Zuufu -vin mu 'e 'mu a klele 'sanle 'bhii- 'yee- Pieri gbēen- mēē mu 'e -yre 'lē -gbla- 'e 'koo, -asiikoo Banabasi 'gbu -waa' mēē -yrekoza 'taawole do 'kpo 'e [sia 'ezin-.

¹⁴ 'Mi a 'yele- 'bhii- waa -yaa 'taawo zii' -Jan 'Nrale- 'e 'bhe a wlan 'e ta, 'ke 'an 'pele Pieri ni mokpen' 'yre ma kpataakpa doo: «'Bhi 'la 'bhi -o 'ke Zuufu mi -kpooso 'le, 'kee- -dwa -a -la 'bhē- 'e 'taawo- 'bhii- Zuufu kle do gbēen-, 'e so -a pele- 'nale- -a ma Zesu 'yi Zuufu kle mu 'e ni doo 'mu 'taawo kpanma 'bhii- Zuufu mu gbēen- ēē?»

Mēē go -za 'yi 'kpaleya -la ma

¹⁵ Wlan 'e ni, -koo' mu -o 'ke Zuufu 'kpee yi mu -kpooso 'gbu -la -le, 'bhē- -koo' mu laa -o 'ke 'si 'bhēeke mu 'la 'mu laa -Waanbhaa' a 'tonj mu 'e do 'mu 'le.

¹⁶ 'Bhē- 'dun-, -koo' mu 'a 'yaango- 'bhii- mēē a 'kpaleya do -kplēn 'kpo 'e 'bhē- ma Zesu Krisi 'yi, 'bhē- -e kle mēē -ledōole 'le -Waanbhaa' -yre 'yi, waa pele 'kee- *Moizi a *Tonj 'e -klosikwan, 'bhē- -a -ledōole kle -Waanbhaa' -yre 'yi. 'Bhela- -zayile, -koo' mu 'gbu 'ezin-, -koo' -koo' 'kpalawoa Zesu Krisi 'yi, 'bhē- -koo' [kla mēē 'ledōole mu 'le -Waanbhaa' -yre 'yi, waa pele -koo' 'ledōole [kla -Waanbhaa' -yre 'yi 'tonj mu -klosikunle -la ma. -Amasroyi, mēē 'kedo- 'kpo 'ledōole laa nu klele -Waanbhaa' -yre 'yi 'tonj mu 'klosikunle ma.

¹⁷ 'Bhē- 'dun-, 'ke -koo' -o -koo' 'ledōoleya -glin 'zi bhla 'la ba -Waanbhaa' -yre 'yi Krisi 'sroyi, 'bhē- 'ke -koo' mu 'gbu -ja klele 'ke -za 'yoo- kle mu 'le 'bhii- Zuufu kle mu 'e gbēen-, 'bhe 'a zron 'bhii- Krisi -le -koo' [bwa -za 'yoo- zi 'e ta ēē? Wlan laa 'bhe 'le 'sekeseke.

¹⁸ 'Mi 'la 'mi mēē mu -daanna doo -o go 'tonj a pe zi 'e ta, 'bhē- 'ke 'mi 'niinaa 'ezin-, 'bhē- 'ke 'mi mēē mu 'e daan gbe drēwole -saan doo -o 'taawo 'tonj a pe zi 'e ta, 'bhe bhla 'e ba, 'naa klele 'tonj 'e 'yisie mi 'le ēē?

¹⁹ Wlan 'e ni, 'mi 'gbu -o 'bhii- 'η gale -le 'tonj a pe zi 'e ta. 'Bhē- 'naa -o -li 'tonj 'e [la. 'Tonj 'e 'bhe -le [kla 'η depe 'le 'elwale -so. 'Dun- 'η -gwa 'tonj 'e [la, 'koko- 'η bo 'η 'yre -Waanbhaa' ni. -Yoo 'η ni 'bhii- -o 'mi 'pegee Krisi -gbaanna 'eke- 'yi -yrigbēēle 'e ta, 'bhē- 'o -gaa 'eke- 'yi.

²⁰ 'Bhela- -zayi', 'ke 'η 'yoo- 'η 'yre ma -zōn, 'naa 'η 'gbu kun 'bhii- 'η 'yoo- 'η 'yre ma -li, 'dun- Krisi -le 'bhe 'yre ma 'mi 'yi. -Amasroyi 'ke 'η 'yoo- 'η 'yre ma bhaaplen 'fle 'e 'yi 'drunyan 'lē- 'yi -zōn, 'η 'yoo- 'η 'yre ma 'ke 'η 'kpale- bo -Waanbhaa' Gbe 'la 'η -za [swa 'bhe ni 'bhe 'yi, 'bhe 'la 'bhe 'bhe 'gbu [naa ga ni 'mi -zayi' bhe.

²¹ 'Naa -o 'η -banggo' zii' -Waanbhaa' a -lileya 'e 'yi. -Amasroyi, 'kee- 'kpa bi mēē -ledōole kle -Waanbhaa' -yre 'yi 'Tonj 'klosikunle -la ma, 'bhe bhla 'e ba, Krisi -gaa bhaama 'de.

**'TONJ 'PEGEE 'KPALEYA A
-ZA**

3

*-Waanbhaa' bhaaplen -ledōole ye 'kpa-
leya do -kplēn -la ma*

¹ 'E! Galasi mēē ngblo -yinine mu! -Dele 'ka ngblo -yinia ēē? 'Dun- Zesu Krisi -gaa *yrigbēēle 'e ta win 'la ma, 'mi 'bhe -zronna 'ka ni kpataakpa.

² -Ka 'ka 'trōnbado doo, 'mi -o -a zi 'bhii- 'η -janggo' do 'kpo 'dun- 'yilrōkpa 'ka ma doo: 'Ka Lii 'Wenj 'e 'sroowoa- 'tonj mu -la -klosikunle -la ma, taa- 'kaa 'sroowoa- 'ka -Jan 'Nrale- 'e 'malawoa 'bhē- 'ka 'ka 'kpalawoa -a -yi 'bhē- ma ēē?

³ -E [kla 'nale- 'bhē- 'ka ngblo laa -o 'ka ta ēē? 'Ka 'taawole -saan -Waanbhaa' a pe zi 'e ta Lii 'Wenj 'e 'le; 'bhē- 'saanige 'ka -o -a zi' 'bhii- 'ka 'kaa- 'taa' 'e 'lēyan bhaaplen a pe fangan- 'e 'bhē- 'le ēē?

⁴ 'Ka -yrenbhla Zesu a -za 'e ma bhaama ēē? 'Dun- yaa so klele- bhaama 'de!

⁵ -Waanbhaa' Lii 'Wenj 'la 'na 'ka ni, 'bhē- -e 'sole- maza mu 'la kle 'zi 'ka 'plen-, -e 'bhe mu kle 'zi 'kaa- 'tonj mu -klosikunle -la ma taa- 'ka -Jan 'Nrale- 'e 'malawoa, 'bhē- 'ka 'ka [kpa'a -a -yi 'bhē- ma ēē?

6 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, -Waanbhaa' a 'Sewe 'e -ya [pia Abraamu ba zayi' dɔɔ: «Abraamu 'e [kpa-a -Waanbhaa' 'yi, 'bhe- 'bhe 'a [ya 'bhii- mɛɛ -lɛdɔɔle 'le -yaa' 'kpaleya 'ɛ ma.»

7 'Bhe ya 'e 'yi bhe, 'kaa- 'yaango- dɔɔ 'ke mɛɛ 'la zan mu -o -kpa-a -Waanbhaa' 'yi, 'bhe zan mu -le Abraamu 'srɛ mu 'gbu 'e 'le.

8 -A -lɛdulale -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi dɔɔ -e nu Zuufu kle mu 'e -lɛdɔɔle -a -yrɛ 'yi 'mu a 'kpaleya -la ma -a -yi. 'Bhela- 'yile, -e -jan 'nrɛle- 'lɛɛ- 'bhe [woa Abraamu ni 'elwale -sɔ -yaa' 'Sewe 'e 'yi dɔɔ: «-Waanbhaa' nu 'trɛ ta 'si mu 'e 'kpen 'dumawole 'bhi -la 'sroyi.»

9 'Bhe 'yi bhe, Abraamu 'e [kpa-a -Waanbhaa' -yi, 'bhe- 'bhe 'a 'dumawoa. 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke mɛɛ 'la zan mu 'mu [kpa-a -Waanbhaa' 'yi 'bhii- Abraamu gbɛɛn- -e nu 'mu 'dumawole.

10 Wlan 'ɛ ni, mɛɛ 'la zan mu 'kpen bole -o *Moizi a *Tonj 'e 'klosikunle ma 'tanjii, -Waanbhaa' a 'dangan' 'mu ma. -Amasroyi -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi dɔɔ: «-Za 'oo -za 'la yɔɔndɛle -o 'Tonj 'sɛwɛ 'e 'yi, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan laa 'bhe 'kpen 'klosikunle, -Waanbhaa' a 'dangan -o 'bhe zan 'ɛ ma.»

11 -A pele -o droon' kpataakpa dɔɔ mɛɛ 'kedo- 'kpo 'lɛdɔɔle laa -o -Waanbhaa' -yrɛ 'yi 'Tonj -klosikunle ma. 'Nj 'bhe 'pe zii' win 'la ma, -amasroyi -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi dɔɔ: «Mɛɛ 'la zan -lɛdɔɔle -o -Waanbhaa' -yrɛ 'yi, 'bhe zan nu bole -yrɛ ma -si 'e 'srɔɔwole 'bhe 'kpaleya -la ma -Waanbhaa' -yi.»

12 'Dunj- 'ke mɛɛ 'la zan -o -a zi 'bhii- -e Moizi a 'tonj mu 'e 'klosikun, 'bhe- -a -lɛdɔɔle kle -Waanbhaa' -yrɛ 'yi, 'bhe zan maza laa -o 'bhe 'kpale- ma -Waanbhaa' 'yi. -Amasroyi -a yɔɔndɛle -o 'yee- -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi 'kaa: «'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'tonj mu 'e 'klosikwan, 'bhe zan nu bole -yrɛ ma -si 'e 'srɔɔwole 'mu -la ma.»

13 Zesu Krisi -kɔɔ' -gwa *Tonj 'a 'dangan 'e [la, 'bhe- -a 'gbu 'bhe 'dangan 'kwe 'ɛ[sia. -Amasroyi -a yɔɔndɛle -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi dɔɔ: «'Ke -o mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -gbaanna -yri 'ɛ ta, 'dangan -o 'bhe zan ma.»

14 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -Waanbhaa' 'a 'liiwli- [naa 'duma 'la 'naza- ta Abraamu ni, -o 'bhe 'duma' 'e [naa Zuufu kle mu 'e ni Zesu Krisi -la 'sroyi, 'bhe- -ya -liiwli' [naa *Lii 'Wenj 'la 'naza- ta -kɔɔ' ni, -kɔɔ' 'bhe 'srɔɔwo- -kɔɔ' 'kpaleya -la ma.

'Tonj 'pegee -liiwli' nale a -za

15 'Nj nɛɛnɛ- mu, 'nj -jan 'lɛɛ- 'kpale 'drunyan ta -za do ma: 'ke mɛɛ do 'a 'liiwli- [naa pe do ta, 'kee- 'bhe -liiwli' 'e yɔɔndia-

'bhe- -ya gbe blaana -kpala' 'bhe [la, mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa sɔ -a -liiwli' 'e -saawole, 'bhe- waa sɔ -za 'kedo- 'kpo 'kpale 'bhe ba.

16 'Bhe ya 'e 'yi bhe, -Waanbhaa' 'a 'liiwli- [naa Abraamu 'pegee -a 'srɛ 'ɛ ni. 'Dunj- -a pele laa -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi dɔɔ: «'Yee- 'pegee -a 'srɛ mu». 'Bhii- 'kee- -yaa -we 'zi mɛɛ -bebe -la -le. -Ya [pia dɔɔ: «'E 'srɛ do -kplɛn 'kpo». -Ya -zrɔɔna 'bhe ma 'bhii 'bhe 'srɛ 'e 'bhe -le 'ke Krisi 'le.

17 -Ka 'ka 'trɔɔnbado 'elrele doo, 'nj 'yoo- -o -a zi' 'bhii- 'nj -jan 'lɛɛ- 'bhe 'wo: -Waanbhaa' 'a 'liiwli- 'la [naa 'elwale -za 'la klele ma, -e -dulaa' 'bhe- ta. 'Lɛɛ- kɛmɛ yizie 'ke lɛɛ mia do bhe vu 'kanle- blaana, 'yee- -Waanbhaa' [kaana Moizi ba, 'kee- 'tonj mu 'e 'lenale Izraeli mu 'ɛ ni. 'Dunj- 'bhe 'tonj mu 'e waa sɔ -ya -liiwli' yɔɔndɛle 'la [twa 'bhe 'saawole, 'bhe- waa sɔ -ya -liiwli' 'la [naa 'bhe 'yisiele.

18 'Bhe- 'kee- 'kpa bi 'bhii- -Waanbhaa' 'a 'ciɛn 'e na mɛɛ ni Moizi a 'tonj mu 'e -klosikunle -la ma bhaaplɛnj 'kɔɔ, 'bhe 'ciɛn 'e 'bhe 'laa -yaa sɔ dale- li -liiwli' nale ba. 'Bhe- 'dunj-, -Waanbhaa' 'a 'liiwli- 'la [naa Abraamu ni 'bhe -la ma 'bhe- -e -yaa' -lileya 'e -zrɔɔna -a ni.

19 -Ka 'dula- doo! -Waanbhaa' 'tonj mu 'e [naa win 'e -dela ma ɛɛ? -Yoo [naa, 'kooko- -ya zrɔɔn bhaaplɛnj mu ni 'bhii- -wa zru maza 'e -yisiele. 'Dunj- 'woo- 'tonj mu 'e [bwa -a nɔɔ- ye 'fɔke 'bhe ge 'tenle- -Waanbhaa' 'a 'liiwli- 'e [naa 'yee- Abraamu 'srɛ 'la ba zayi' 'bhe 'nule- ma. 'Bhe- -e 'yee- 'tonj mu 'e gbekpa-a -mlɛke' mu -la 'kɔɔ 'elwale 'pe, 'bhe- 'mu -o -lɛnaa Moizi ni; 'bhe- Moizi [kla -o -lɛna' mi 'le Izraeli mu 'ɛ ni.

20 'Dunj- mɛɛ plɛnj- mi 'e 'bhe 'laa -o mɛɛ do 'kpo 'plɛnj- mi 'le, 'bhe- 'dunj- -Waanbhaa' -o do 'kpo.

'Tonj mu 'e 'naza- 'e Moizi ni 'bhe win -o 'ke -mɛla -le ɛɛ?

21 Taa- 'tonj mu 'e 'nale -Waanbhaa' 'kɔɔ Moizi ni, 'bhe 'lawlenle -o 'yee- -Waanbhaa' -liiwli' nale 'e 'bhe- 'kaama- ɛɛ? Wlan laa 'bhe 'le 'sekeseke 'de! 'Ke 'Tonj 'yaa- sɔ bi bole -yrɛ ma -si 'nale mɛɛ ni, 'bhe bhla 'e ba, bhaaplɛnj -lɛdɔɔle -yaa nu klele -Waanbhaa' -yrɛ 'yi 'tonj -klosikunle -la ma.

22 'Bhe- 'dunj-, -Waanbhaa' a 'Sewe -ya -pia kpataakpa dɔɔ 'drunyan ta pe mu 'e 'kpen 'kpaale -o -za 'yɔɔ- fangan- 'e [la. 'Kooko- -Waanbhaa' 'a 'liiwli- [naa pe 'la 'naza- ta, 'ke mɛɛ 'la zan 'e [kpa-a -Waanbhaa' 'yi, 'bhe zan sɔ 'bhe 'bhe pe 'e 'srɔɔwole 'bhe 'kpaleya -la ma Zesu Krisi 'yi.

23 'Sani- 'kpaleya Krisi 'yi 'e 'bhe 'waati 'e 'bhɔle- plɛnj-, Moizi a *Tonj 'e gbɛblɔɔle -yaa 'o ta 'bhii- -kaso 'yi mu gbɛɛn-. -A

'kpaale- □bwa 'o ta 'fōke 'bhe ge 'tenle- 'kpaleya zi 'ε zronle ma 'o ni.

²⁴ 'Bhe klegbeya 'ε 'yi, Moizi a 'tonj 'ε 'yaa- 'o -ledoo' mi 'le 'ke 'bhe ge 'tenle- Zesu Krisi nule ma. 'Kooko- 'o 'ledoole so klele- -Waanbhaa' -yre 'yi 'kpaleya -la ma Krisi 'yi.

²⁵ 'Kee- 'san 'kpaleya Krisi 'yi 'ε 'bhe nu, -koo' ngblo 'kpaale- 'laa -o -li 'bhe -ledoo' mi 'ε □la.

²⁶ -Amasroyi, 'ka 'kpen -o 'ke -Waanbhaa' -ne mu -la -le 'kaa- 'kpaleya 'ε ma Zesu Krisi 'yi.

²⁷ Wlan 'ε ni, -o 'ka mu 'la 'kpen 'wiinjia□ -yi ba, 'kooko- 'ka 'pegee Krisi 'kpale- kle do ma, 'ka 'yee- Krisi a 'taawogbeya dree 'ε 'bheε- □sia 'bhii- -o dunε- dree kla -o ta gōne- 'la gbēen- bhe.

²⁸ 'Bhela -zayile -zon, 'kee □kla Zuufu mi 'le oo, 'kee □kla Zuufu kle 'le oo, 'kee □kla lu 'le oo, 'kee □kla □klō 'le oo, 'kee □kla 'gwlaan- 'le oo, 'kee □kla le 'le oo, 'bhe 'laa -za 'kedo- kle -li. -Amasroyi, 'ka 'kpen □kla do Zesu Krisi a 'kpaledomaya 'ε 'yi.

²⁹ 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke 'ka □kla Krisi a pe 'le, 'ka □kla 'te Abraamu 'sre -kposoo mu 'le. 'Bheε- -Waanbhaa' a 'liiwli- □naa -a 'cien 'la 'naza- ta Abraamu ni, 'ka mu nu 'bhe 'sroowole 'te.

4

¹ -Ka 'ka 'tronbado doo, 'η 'yoo- zan -jan 'la 'bhe 'wole- 'bhe -le -ge: 'Ke -ne do a pe -le -a de 'cien 'ε 'le; 'ke -yoo -yaa' matrunya 'ε 'yi 'waati 'la ba, -a bogbeya 'ε gole laa -o lu do bogbeya 'ε ma, 'ali- 'ke -yaa' pe -le -a de 'cien 'ε 'kpen 'le.

² 'Ke -yoo matrunj 'le 'waati 'la ba, -a ngblo 'kpaale- bo -a gooba mu 'ε 'pegee -yaa' -za 'yrebago mu 'ε 'mu -la □la, 'ke 'bhe ge 'tenle- -a de 'waati 'la -dwa 'bhe ma.

³ 'Bhe klegbeya do 'ε 'yi, -koo' mu -yaa 'elwale 'bhii- -ne matrunje mu gbēen- 'ezin-. -Koo' 'yaa- matrunj 'le 'waati 'la ba, -koo' ngblo 'kpaale- -yaa 'drunyan 'lee- 'yi -za mu 'kungbeya mu 'ε □la 'bhii- lu mu gbēen-.

⁴ 'Dun- -Waanbhaa' 'waati 'la -dwa 'bhe 'bhole-, 'ke -ya Gbe 'ε winbole. -O 'bhe □yaa bhaaplen a pe yagbeya 'ε 'yi le do ma, 'bheε- 'bhe ngblo 'kpaale- -yaa Zuufu mu a 'tonj mu 'ε □la,

⁵ 'kooko- mee 'la zan mu ngblo 'kpaale- -yaa 'tonj mu 'ε □la, -e 'bhe zan mu go 'mu □la, 'bheε- -yoo kle -Waanbhaa' a -ne mu 'le.

⁶ 'Bheε- -koo' klelawoa -Waanbhaa' -ne mu 'la 'le bhe, 'yee- *-Waanbhaa' a Gbe *Lii 'Wenj 'ε □kpaā -koo' zru mu 'ε 'yi. 'Bhe -le 'a kle 'bheε- -koo' so -Waanbhaa' 'siile doo: «-Koo' De -Waanbhaa!»

⁷ 'Bhe klegbeya 'ε gbēen- bhe, 'yaa -o -li 'ke lu 'le, 'dunj- 'yoo- 'ke -Waanbhaa' -ne -la -le. 'Bheε- 'ke 'yoo- 'ke -Waanbhaa' -ne 'le, 'yee- -Waanbhaa' 'cien 'la □twa -a -ne mu 'ε 'lee, 'ε nu 'bhe 'sroowole.

Polu blina- yien -o Galasi mu 'ε ba zayi'

⁸ 'Elwale -so, 'ka 'laa -yaa -Waanbhaa' dolawo bhe, 'ka 'yaa- pe mu 'la 'mu a luya 'yi, 'mu 'yaa- bhla ma -waanbhaa' mu 'le.

⁹ 'Dunj- -zon, 'ka -Waanbhaa' -zeze 'gbu 'ε do, 'η so a pele- 'ezin- doo -Waanbhaa' 'ka do, -e □kla 'nale- 'bheε- 'ka -o niina- 'zi 'woo- bhla ma -waanbhaa' mu 'ε ba ee, 'woo- 'la -o fangan- 'laa -o, 'bheε- 'ke -woo 'ke 'truu- ma pe mu 'le, 'ka -o -a zi 'bhii- 'ka kle gbe dreewo 'mu -laa' lu mu 'le 'ezin- ee?

¹⁰ 'Ka yi 'ke mu oo, mle 'ke mu oo, 'waati 'ke mu oo, 'bheε- lee 'ke mu -za kun 'egloole 'ke 'bhe kan -a 'ke mu ta. -Mela ma 'ka 'bhe kle ee?

¹¹ 'Nη! 'N blina- yien -o 'kaa- -za ma, -amasroyi 'naa- zi 'bhii- 'η ye 'la □woa 'ka ni 'bhe bo bhaama.

KRISI MEE BO 'BHE 'GBU MA LII 'WENJ 'ε 'SROYI

¹² 'N neene- mu, 'ka 'zoole-, -ka bo 'ka 'gbu ma, 'bhii- 'mi gbēen-. -Amasroyi -jan 'Nrale- 'ε -zayi, 'η bole -o 'η 'gbu ma 'bhii- 'ka mu gbēen-. 'Ka 'laa 'siele- 'η ba -za 'kedo- 'kpo 'yi.

¹³ -Koo' 'eke- □lwa □ya 'waati 'la ba, 'ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'η 'fle 'yi ga do -le 'a □kla 'bheε- 'η -dulaa' 'ka ba, 'bheε- 'η -jan 'Nrale- 'ε □woa 'ka ni.

¹⁴ Ga 'gbu 'la 'yaa- 'η ma 'η 'fle 'ε 'yi, 'bhe □kla 'ka mu ta -yren 'le. 'Bheε- 'dunj, 'ka 'laa -yronle' 'η ma, 'bheε- 'ka 'laa 'ka 'plengole 'η ma. Droon' 'ka 'η -gblakwan 'elrele 'bhii- -Waanbhaa' a -mleke' do, 'bhe 'pegee- 'bhii- Zesu Krisi 'gbu droon' gbēen- 'ezin-.

¹⁵ 'Ka zrukpaale 'yaa 'egbenele 'mi ba zayi' 'bhe 'waati 'ε ba 'de! 'Dunj-, 'bhe zrukpaā- gbene 'ε 'bhe -o 'naa- -zon ee? 'Mi so 'ka 'to wlan pele- -jan 'lee- 'bheε- 'le doo: 'Mi 'so gbe -yoo' 'ε 'koo' 'ka ni, 'ali- 'ke 'bhe 'yaa- so klele-, 'ka 'yaa- nu 'ka 'yrebhe mu 'ε 'yrole-, 'bheε- 'ka -o na 'mi ni.

¹⁶ 'Bheε- 'η wlan 'la □pia 'ka ni, 'bhe -la ma 'bheε- 'mi □kla -zon 'ka 'soonnii 'le ee?

¹⁷ 'Woo- mee mu 'la -woo 'ka -vavade 'zi 'egbenele bhe, -kaa 'yaango- 'bhii- -o 'kpee 'flele- laa -o 'ka ma. -Wa zi 'bhii- -o -za 'la 'bhe kle 'bhe -le doo 'ke -o 'ka 'plengo- 'η ma, 'bheε- 'ka do 'woo- zi 'ke 'ka 'woo- mu -vavade 'egbenele.

¹⁸ Wlan 'ε ni, 'kee- -za 'Irele- -vavade 'waati 'ε 'kpen ba, 'bhe -o 'ke -za 'Irele- 'le. 'Dunj- 'kaa- -za -vavadele 'ε -danj' 'laa gole 'ke 'η 'yoo- 'ka ba 'waati 'la ba 'bhe ma.

¹⁹ 'Nj 'ne mu, 'nj 'yoo- yrenbhle' gbe dreewo 'zi 'ka ma, 'bhii- 'ke le do -bla [zian -a ta -e -yrenbhle' gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. 'Nj nu bole 'bhe -yren -gloɔn 'e 'bheɛ- 'bhlele- ma 'ke 'bhe ge 'tenle- Krisi -si 'e 'wlaale- ma 'ka zru mu 'e 'yi.

²⁰ 'Nj 'yoo yre 'la [nɔɔ -zɔn, 'mi -o -a zi 'bhii- 'nj kle 'ka 'plenj- 'waati 'lɛɛ- ba, 'kooko- 'mi 'an -janwo' gbɛya 'e 'ka ni 'bhe maboo. -Amasroyi 'nj 'yoo- klin 'yi 'ka ba zayi'.

Agaa 'pegee Sara a -za

²¹ -Ka 'ka 'trɔnbado 'nj ni doo: 'Ka mu 'la 'ka -o -a zi' 'bhii- 'ka 'ka ngblo 'kpala Moizi a 'tonj mu 'e [la, 'woo- 'tonj mu 'e -jan 'la [woa 'ka 'laa 'bhe 'yimale ɛɛ?

²² -Amasroyi -a yɔɔndele -o -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e 'yi doo Abraamu gbe -yaa ple. -Ya do -yaa lu le do ta, -o -yaa 'bhe le 'e sii Agaa. 'Bheɛ- ya -bhɛɛke' do 'e 'yaa- [klo le 'e ta, -o -yaa 'bhe le 'e sii Sara.

²³ 'Yee- Abraamu 'kela 'srɔɔwoa- lu le 'e ta, -o 'bhe [yaa bhaaplenj a pɛ -neya' gbɛya drɔnj 'e 'bheɛ- 'yi. 'Dunj- e 'kela 'srɔɔwoa- [klo le 'e ta, -o 'bhe [yaa -Waanbhaa' -liiwli' 'e 'bheɛ- ta.

²⁴ 'Woo le ple 'lɛɛ- waa -za 'e -yoo -za do -la ma dan ma -jan 'le. -Amasroyi 'woo- le ple 'e -woo 'ke -Waanbhaa' a -bhoolaya ple -la -le. *Agaa 'bhe -o 'ke 'yee- -Waanbhaa' -bhoolaya 'la -dwa 'yee- 'pegee Moizi 'plenj- Sinai vle goon 'e 'wiinj- 'bheɛ- 'le. Agaa 'kpee yi mu 'e 'mu -o 'ke lu mu 'le.

²⁵ Sinai vle goon 'e -yoo Arabu 'kleɛn 'e 'yi; -o sɔ Agaa 'kpale -zɔn Zeruzalemu ma. -Amasroyi Zeruzalemu 'pegee -a ta mu 'e 'kpen -o luya 'yi.

²⁶ 'Dunj- Zeruzalemu dree 'la 'bhe -o laanima, 'bhe -le 'ke [klo le 'e 'bheɛ- a -za 'e 'le. 'Bheɛ- -koo' mu neɛ 'le 'bheɛ- 'le.

²⁷ -Amasroyi -a yɔɔndele -o -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e 'yi 'yee- [klo le 'e ba zayi' doo: «E zrukpaala, -nɛ 'ya kle!

'E zrukpa' e ta -gbekan', 'bhi 'la 'bhi 'laa le mu ta -bla zenle -yrenbhlele -lido!

-Amasroyi -o -ploola le 'la ma, 'bhe 'ne mu 'e nu klele 'ebebele 'ke 'mu kan gwlenma le 'e 'bhe 'ne mu 'e ta.»

²⁸ 'Ka mu 'nj neɛnɛ- mu, 'ka mu -o -Waanbhaa' a -liiwli' 'e ta -nɛ mu -la -le, 'bhii- -o Izaki [yaa gɔnɛ- 'la gbɛɛn- Abraamu ma 'yee- -Waanbhaa' -liiwli' 'e ta.

²⁹ 'Elwale ta -sɔ, -o -nɛ 'la 'bhe [yaa bhaaplenj a pɛ yagbɛye 'e 'yi, 'bhe 'yaa- yrenkpa' -o -nɛ 'la 'bhe [yaa -Waanbhaa' Lii 'Wenj 'e fanjan- 'yi bhe ta. 'Ali- zɔn -yoo 'bheɛ- gbɛɛn- 'ezin- 'gee'.

³⁰ 'Dunj- -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'e 'bhe pe 'nale- ɛɛ? 'Bhe pe doo: «Lu le 'e 'pegee -a gbe 'e -gbin. -Amasroyi lu le 'e gbe 'e do laa -o -a dɛ 'ciɛn 'e ba -o 'pegee [klo le 'e gbe 'e 'le.»

³¹ 'Bhela- -zayile, -koo' mu laa -o 'ke lu le 'e 'bhe 'ne mu 'le, 'dunj- -koo' mu -o 'ke [klo le 'e 'bheɛ- 'ne mu 'le.

5

Krisi -koo' -bwa -koo' 'gbu ma

¹ Krisi -koo' -bwa -koo' 'gbu ma, 'bheɛ- -koo' [kla [klo -zeze mu 'gbu 'le. -Ka do 'egloole, 'bheɛ- 'ka 'laa 'tole- 'ke 'ka 'wla gbe dreewo luya 'yi 'ezin-.

² -Ka 'ka 'trɔnbado 'nj ni doo! 'Mi Polu pe 'ka ni doo: «'Ke 'ka [wlaa 'kleɛn 'yi, 'bhe bhla 'e ba, Krisi -za 'la [kla, 'bhe 'laa nu -za 'ke 'yanwolɛ 'ka ma».

³ 'Mi 'bhe 'kpankpanyan 'zi 'ka ma 'ezin-, 'ke 'an pe 'ka ni doo 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -wlaa 'kleɛn 'yi, -yoo 'ke -za 'le 'ke 'bhe zan 'e 'tonj mu 'e 'kpen 'klosikun kpanma.

⁴ 'Ka mu 'la 'ka -o 'ka 'gbu kleyre -glin zi' mɛɛ -ledɔole mu 'le -Waanbhaa' -yre 'yi Moizi a 'tonj 'e -klosikunle ma, 'ka 'plɛngole -o Krisi ma. 'Bheɛ- 'ka gbe 'kaanle- -o -Waanbhaa' a -lileya 'e ba.

⁵ 'Ke -yoo -koo' mu a pɛ 'le, -koo' 'yrikpale -o -a ta -Waanbhaa' Lii 'Wenj 'e 'sroyi 'bhii- 'yee- -Waanbhaa' nu -koo' mu 'yele- mɛɛ -ledɔole mu 'le -a -yre 'yi, -koo' 'kpaleya 'e ma Krisi 'yi.

⁶ -Amasroyi, 'ke -koo' 'pegee Zesu Krisi 'kpale- -o do ma, 'ke -o -koo' [wlaa 'kleɛn 'yi oo, 'ke waa -koo' 'wlale- 'kleɛn 'yi oo, 'bhe 'laa -za 'kedo- 'kpo kle. -Za 'la 'bhe -o -a -yi 'egloole, 'bhe -le 'ke -koo' -koo' kpa Krisi 'yi, 'bheɛ- 'ke -koo' 'soniya 'e 'yizakle.

⁷ 'Ka 'yaa- ge 'zi bi 'elrele zi -lɛɛ 'kaa- 'kpaleya zi 'e ta. -Dele [nwa 'ka dulale, 'bheɛ- ya [kla 'ke 'ka ploowlan ma zi 'e ma ɛɛ?

⁸ -O -jan -gloɔn 'la [woa 'ka ni, 'bheɛ- 'ka 'ka [kpa' bhe 'yi, 'bhe laa da -Waanbhaa' 'la 'ka 'siila-, 'bheɛ- e 'ka [kla -yaa pɛ 'le 'bhe ba.

⁹ 'Ka 'laa 'yaango- 'bhii- 'bluu -pɛɛ 'wlen 'seke sane- -le 'bluu -pɛɛ 'e 'kpen wlen ɛɛ?

¹⁰ 'Bheɛ- 'dunj-, 'nj 'kpale- -o Mɛɛzan 'yi 'kaa- -za ma, 'bhii- 'ka 'kpeeledangbɛya gole laa nu klele 'an pe 'e ma. 'Dunj-, mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -o 'ka zrubatedo 'zi, -Waanbhaa' nu 'bhe zan 'e 'krowole.

¹¹ 'Nj neɛnɛ- mu, 'kaa [ya ɛɛ? 'Kee- 'kpa bi 'bhii- 'mi -o 'kleɛn 'yi 'wlaza 'e 'bheɛ- 'wo zii' bi doo 'bhe -le mɛɛ go -za 'yi, -mele [kla 'bheɛ- -woo 'nj 'yrebatedo 'zi ɛɛ? 'Ke -yoo bi 'bhe gbɛɛn- bhe, 'nj 'yoo- Krisi gbaanza -yrigbɛɛle 'e ta 'la 'wo zii' bhe, 'bhe -za 'e yaa -yaa nu wlale- mɛɛ 'kedo- 'kpo 'yi.

¹² 'Nj 'yoo- -a zi' 'bhii- mɛɛ 'la zan mu -o 'ka zrubatedo 'zi 'kleɛn 'yi 'wlaza- 'e 'le, 'bhe zan mu 'e -woo 'plɛngo- 'fenfenj 'kaa- 'kpankeba 'e ma.

¹³ 'Ka mu 'ŋ nɛɛnɛ- mu, -Waanbhaa' 'ka 'siila- 'ke 'ka bo 'ka 'gbu ma. 'Dun- 'kaa bole 'ka 'gbu ma 'e 'bhe 'laa klele 'ke -za -yoo' 'la klele [swa 'ka ni 'bhe kle wli 'le. Drɔɔn- 'ka yewo 'eke- ni 'soniya 'le.

¹⁴ -Amasroyi -Waanbhaa' a 'tonj mu 'e 'kpen 'klaleketa 'e 'lewlayɛ -le -jango' do 'kpo 'lɛɛ- 'bhɛɛ- 'le dɔɔ: «'E -vindo' mi -za sɔ 'e ni 'bhii- 'e -za sɔ 'e 'gbu ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-»

¹⁵ 'Dun-, 'ka 'laa 'taawole 'bhii- -bɔn 'yi wi -yoo' mu gbɛɛn-, 'ke 'ka bo 'eke- 'sonkpale ma, 'bhɛɛ- 'ke 'ka 'eke- madinjwo. 'Ka 'ka 'gbu 'klosikun 'ke 'ka 'laa 'eke- sie.

-Ka 'taawo Lii 'Wen' 'e zru maza mu 'e ta

¹⁶ 'Ŋ 'yoo- zan -jan 'la 'wole- 'ka ni, 'bhe -le -gɛ dɔɔ: -Ka 'taawo Lii 'Wen' 'e zru maza 'e ta, 'bhɛɛ- 'ka 'laa nu bole 'ka 'gbu zru maza klele ma.

¹⁷ -Amasroyi 'e 'gbu zru maza zibole -o Lii 'Wen' 'e zru maza mu 'e ma. 'Bhɛɛ- Lii 'Wen' 'e zru maza mu 'e gole -o -koo' 'gbu 'fle 'e zru maza mu 'e ma. 'Woo- zru maza -gloɔn plɛ 'la bhe -o zibole -o 'eke- ma -koo' ta, -asiikoo 'ke -za 'la klele [swa 'ka ni 'ka 'fuu 'laa sɔ 'bhe klele- ta.

¹⁸ 'Bhɛɛ- 'dun-, 'ke Lii 'Wen' 'e 'ka 'lɛdɔɔ-, 'ka ngblo 'kpaale- laa kle -li Moizi a 'tonj mu 'e fanjan- 'e [la.

¹⁹ 'Bhɛɛ- -koo' 'gbu 'fle 'e zru maza -yoo' mu 'e -koo' 'mu 'gbu dɔ, 'wole- -gɛ: -yambhooɔya oo, 'trindɔ- maza oo, 'gwlaan- 'pegee le 'flenya- oo,

²⁰ yo gba zru oo, 'srɔn oo, 'eke- mafinyan- wole oo, 'sradole oo, 'zranwole oo, 'yan zru oo, 'wi pla za oo, 'gwle zru oo, 'bhe 'pegee 'eke- -yicienle -le ma -le ma -za oo;

²¹ -yrebhɔle pɛ zi oo, -wɛɛndele 'pegee gbɔniya oo, 'bhɛɛ- 'bhe klegbɛya -gloɔn mu 'e. 'Mi 'ka 'kpeelekan zii' -o ba zayi', 'bhii- 'an [kla gban -sɔ 'elwale gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'ke 'an pɛ dɔɔ: 'Ke mɛɛ 'la zan mu 'bhe -za 'yansi mu 'e kle, 'mu 'cien 'laa nu klele *-Waanbhaa' a -bhlenjgɛbɛya -wa 'e ta.

²² 'Dun-, Lii 'Wen' 'e -za 'la kle mɛɛ do -si 'e 'yi 'bhe -le -gɛ: 'Soniya oo, 'zrukpa' oo, 'yilabla oo, 'zrubakpa' oo, 'wlanya oo, 'zru -lɛleɔya oo, 'zru klele do oo,

²³ yidooɔya oo, 'bhɛɛ- 'e 'gbu 'yikunle -za klele ma. 'Bhe -za mu 'la bhe, 'mu 'kedo- 'kpo 'laa -o 'eyɔɔle 'Tonj a pɛ zi 'e zi.

²⁴ Mɛɛ 'la zan mu [kla Zesu Krisi a pɛ 'le, -woo 'gbu zru maza mu 'e -gbaanna -yrigbɛɛle 'e ta, 'bhɛɛ- -o 'pegee Krisi -gaa 'eke- 'yi.

²⁵ 'Ke Lii 'Wen' 'e -si drɛɛ [naa -koo' ni, -koo' 'dun- 'taawo -a zru maza -la ta.

²⁶ 'Bhɛɛ- -koo' 'laa -koo' 'gbu mag- baandele, -koo' 'laa 'eke- -liiglinle, 'bhɛɛ- -koo' 'yrɛ 'laa 'bhɔle- 'eke- zi.

6

Bhɔle 'eke- ba 'eke- 'kwe 'sile 'le

¹ 'Ŋ nɛɛnɛ- mu, 'ke 'ka [klaa 'ka nɛɛnɛ- do ba 'ke -yoo -za 'yoo- kle 'zi, 'ka mu 'la 'ka -o 'egloole Lii 'Wen' 'e 'yi, -ka 'yee- 'ka nɛɛnɛ- 'e bɔ gbɛ drɛɛwo zi -lɛle' 'e ta 'ka zru -dɔɔ 'le. 'Bhɛɛ- 'ka 'ka 'yɛkpa 'ka 'gbu ba, 'kooko- -za 'yoo- laa 'ka mu 'lɛkan- 'ezin-.

² -Ka bhɔ 'eke- ba 'eke- 'kwe 'sile 'le. 'Ke 'ka 'bhe [kla, 'bhe gbɛɛn- bhe, 'ka nu 'taawole Krisi a 'tonj 'e ta.

³ 'Ke mɛɛ do 'kpee ma -yoo 'ke mɛɛ gbɛlaan do 'le, 'dun- 'ke yaa -o 'ke pɛ 'kedo- 'kpo 'le, -ya 'gbu -la -yini' 'zi bhe.

⁴ 'Ka 'kpen do do 'bhe 'gbu 'taawogbɛya 'e -glin 'ke -yoo 'elɛle doo. 'Ke -ya [ya 'elɛle, -e nu -a -baale' -a 'gbu kleza 'e 'bhɛɛ- 'yi, 'bhɛɛ- yaa nu 'bhe 'kpale- mɛɛ -bhɛɛke' kleza 'e ma.

⁵ -Amasroyi, -koo' 'kpen do do kleza 'kwe 'e nu klele -koo' 'gbu 'wiinj-.

-Koo' -za -gloɔn 'la kle, -koo' 'bhɛɛ- ma -trɔn 'srɔɔwo-

⁶ 'Ke -o mɛɛ 'la zan daan 'zi -Jan 'Nrale- 'e 'le, 'bhe zan 'e bhɔ -a daan mi 'e ba -a 'kooɛ- mu 'e 'le.

⁷ 'Ka 'laa 'ka 'gbu 'yinile -jan 'lɛɛ- ma: Waa 'sonsi- -Waanbhaa' ma. 'Ke mɛɛ pɛbhe -gloɔn 'la [bwa, -e nu 'bhɛɛ- pɛbhaa -gloɔn 'e 'kanle-.

⁸ 'Ke mɛɛ 'la zan -a 'gbu 'fle zru maza mu -yoo' mu kle, 'bhe zan 'e 'leyanyɛ -le 'ke ga 'le. 'Dun- 'ke mɛɛ 'la zan Lii 'Wen' zru maza -lɛle' kle, Lii 'Wen' 'e nu -a klele 'bhɛɛ- 'bhe zan bole -yrɛ ma -si 'la -danj' 'laa -o 'bhe ma 'bhɛɛ- 'srɔɔwo-.

⁹ 'Koo- gbɛ zi laa 'kanle- -za 'wlan klele ma. -Koo' -gblozi' laa gale 'bhɛɛ- -koo' ploɔ -za 'wlan klele ma, 'ke 'bhe 'waati 'e [bhwaa, -koo' nu 'bhe ma [trɔn 'srɔɔwole.

¹⁰ 'Bhe klegbɛya 'e 'yi bhe, 'ke 'bhe kle 'waati -o -koo' 'koo bhla 'la ba, -koo' -za 'wlan kle mɔkɛn' ni, -koo' 'bhe kle 'gbu -koo' nɛɛnɛ- Zesu 'yi mu 'e 'mu -la ni 'ebebele.

-Liawli' -leyanyɛ 'pegee 'pubowli

¹¹ -Ka 'sɛwɛbhe -gbɛnɛ -gbɛnɛ mu 'lɛɛ- -glin doo, 'mi 'gbu -le 'sɛwɛ 'lɛɛ- dɛ 'zi 'ŋ 'gbu 'koo, 'bhɛɛ- 'an kpa 'ka ni.

¹² Mɛɛ 'la zan mu 'kpen -o -a 'zi' 'bhii- -o 'ka 'wla 'kleen 'yi kpanjma; 'dun- -o 'bhe kle 'zi drɔn 'kooko- mɛɛ mu 'woo- mu 'gbu -za kle. 'Bhɛɛ- waa- zi 'bhe gbɛɛn- bhe, 'bhii- -o -yrenkpa' -o ta Krisi gbaanza 'e 'yi -yrigbɛɛle 'e ta.

¹³ 'Woo- mɛɛ mu 'la -woo mɛɛ mu 'wla 'zi 'kleen 'yi, -woo mu 'gbu 'laa Moizi a 'tonj mu 'e 'klosikun. 'Dun- -wa zi 'bhii- -o 'ka 'wla

'kleen 'e 'yi, 'kooko- -o so -o -baale' bhekpoɔ
'kpaza- 'yi 'ka 'fle mu ma.

¹⁴ 'Dun- 'ke -yoo 'mi 'an pe 'e 'le, 'mi 'naa
-a zi' 'bhii- 'mi 'η -baa' pe 'kedo- 'kpo 'yi, 'ke
yaa 'e go -kooa' Mɛɛzan Zesu Krisi gbaanza
'e -yrigɛɛle 'e ta 'bhe -la ba. Wlan 'e ni,
'yee gbaanza 'e -yrigɛɛle 'e ta 'e -zayi',
'drunyan 'lɛɛ- 'yi pe mu 'e waa -o 'mi 'yre 'yi
-li -zake' 'le, 'bheɛ- 'mi 'laa -o -li 'drunyan
'lɛɛ- 'yi mɛɛ mu 'e 'yre 'yi pe 'ke 'le 'ezin-.

¹⁵ -Amasroyi, 'ke -woo 'e ɔwlaa 'kleen 'yi
oo, 'ke waa 'e wlale 'kleen 'yi oo, 'bhe 'laa
-zake' kle. Pe 'la 'bhe -za -o 'egloole, 'bhe -le
-Waanbhaa' bole -yre ma -si dreɛ 'la ɔwlaa
-koo' zru mu 'e 'yi 'bheɛ- 'le.

¹⁶ Mɛɛ 'la zan mu 'kpen -o 'taawo zii' -jan
yeke- 'lɛɛ -ta, 'mi pe 'bhe zan mu 'e ni doo:
Bhaa -Waanbhaa' -yaa' yilabla 'na 'bhe zan
mu 'e ni, 'bheɛ- -o -yrenkla' -a ma. 'Dun-
'woo- mu do -kplɛn 'laa 'kele-, 'η 'yoo- -we
'zi -Waanbhaa' a mɛɛ mu 'e 'kpen -la -le,
'wo -le 'ke Izraɛli mu 'e 'le.

¹⁷ 'Bhe ya 'e 'yi, 'kee- go -zɔn pe 'e blaana,
'ka 'zoole-, mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa 'η 'trebhɔle
'ezin- 'woo- -za mu 'e -o -zayi'. -Amasroyi,
Zesu 'soonnii mu 'e -woo 'η zɔnlawoa -a
-zayi', 'bhe bhekpoɔ mu 'e 'mu -le 'η 'fle ma
-ge. 'Bhe bhekpoɔ mu 'lɛɛ- 'mu -le 'a zɔn
'bhii- 'mi -o 'ke Zesu -a lu 'le.

¹⁸ 'Ŋ nɛɛnɛ- mu, bhaa -kooa' Mɛɛzan
Zesu Krisi a -lileya 'e bo 'ka 'kpen 'nii- 'e
'yi! Amiina.

KRISI A MEE GOZA -ZA 'YI

**POLU 'LETRE 'LA [K]PAA
ZESU 'YI MU 'LA 'YAA-
EFEZI -WA 'E TA 'MU NI
Pölu 'letre 'la [k]paa Efezi
-wa 'e ta Zesu 'yi mu 'e ni
'bhe ngblo**

Pölu 'letre 'lee- [dia 'waati 'la ba 'ke -yoo -kaso 'yi Romu -wa 'e ta. Efezi -wa 'e 'bhe -le -yaa Azi 'kleen 'e gbe do 'la -o 'bhe sii -zon Tuuki 'bhe [n]oo -wa -gbene 'gbu 'e 'le. Pölu -le 'yee- Efezi -wa 'e ta Zesu 'yi mu 'e [k]klaa 'eke- ba, 'bhe- -yoo [k]kla Zesu yi mu -ledo' 'le. -E lee yaga -gaa Efezi -wa 'e ta 'kee- 'bhe [n]oo Zesu 'yi mu -ledo' 'e kpa do ma 'elrele. Efezi Zesu 'yi mu -ledo' 'e [k]kla 'ebebele 'foke -o -yaa a kpe ma -wa mu 'e 'kpen ta. Efezi -wa 'e ta Zesu 'yi mu -ledo' 'e 'mu 'yaa- 'mu 'yrekpa- 'yee- Efezi -wa 'e kpe ma Zesu 'yi mu 'e ba. 'Dun- Pölu 'laa 'yee- 'letre 'lee- 'kpale- 'woo- Efezi Zesu 'yi mu do -kplen ni, -ya -kpaa Efezi -yaa 'kleen 'la 'yi 'bhe [n]oo Zesu 'yi mu 'e 'mu -la 'kpen ni. 'Bhela- -zayile, Pölu 'laa mee 'kedo- 'kpo 'tokanle 'yee- 'letre 'lee- 'yi.

-Koo' so 'yee- 'letre 'lee- 'yiceniele -le ple. -A -le [l]wa mi (Efezi mu 1-3) 'e 'yi, Pölu -Waanbhaa' 'tobhwa, 'bhe- -ya 'pubwa- -e 'duma mu 'la [n]aa -koo' ni -koo' 'pegee Zesu Kriisi a 'kpaledomaya 'e 'yi 'bhe -zayi'. -Amasroyi, mee 'la zan mu -o [k]paa Kriisi 'yi, Zuufu mu 'pegee Zuufu kle mu, Zesu 'mu 'kpen [k]klaa 'eke- ba, 'bhe- -o [k]kla -Waanbhaa' -ne 'wenj mu 'le. -O 'bhe -Waanbhaa' -ne 'wenj mu 'e 'mu -la sii «Zesu 'yi mu». Pölu 'a 'seriwoa waa -za ma, 'kooko- -o Lii 'Wenj 'e 'sroowo-, 'bhe- -o Kriisi a 'soniya 'e 'yima-.

-A -le ple mi 'la 'bhe -o -a -le boolazi mi 'e 'le (Efezi 4-6), 'bhe 'yi, Pölu 'a [p]ia Zesu 'yi mu 'e ni doo -o 'taawogbeya 'e kle 'elrele, 'kooko- 'bhe so -Waanbhaa' ni.

'Yee- 'letre 'lee- 'leyanyre 'e 'yi (Efezi 6.10-18), Pölu Zesu 'yi mu 'e 'liala- doo -o -Waanbhaa' gwledanpe mu 'e 'si, 'kooko- -o so dole- 'egloole -Setran' a mee -lekan' maza mu 'e 'mu 'lee.

Pubowli

¹ 'Mi Pölu 'la 'mi -o 'ke Zesu Kriisi a winbowo mi 'le -Waanbhaa' a zru maza ma, 'mi -le 'letre 'lee- 'kpa zii' 'ka ni, 'ka mu Zesu 'yi mu 'la 'ka -o [Efezi -wa] 'e ta, 'ka mu 'la 'ka bloole -o -Waanbhaa' ma, 'bhe- -ka 'pegee Zesu Kriisi -o 'kpaledomaya 'yi bhe.

² Bhaa -koo' De -Waanbhaa' 'pegee Meezan Zesu Kriisi -li 'ka ma, 'bhe- -o yilabla na 'ka ni.

-Waanbhaa' -za 'wlan mu 'la na mee ni Kriisi 'to 'e 'yi

³ -Koo' -kooa' Meezan Zesu Kriisi De -Waanbhaa' 'tobho! -Koo' mu 'pegee Kriisi 'kpale- 'la -yoo do ma, -e 'duma [n]aa -koo' ni, 'bhe- -e -za 'wlan mu 'e 'kpen -gloon [n]aa -koo' ni lafle' 'yi. 'Bhe -za 'wlan mu 'e da Lii 'Wenj 'e 'bhe- -ba.

⁴ -Waanbhaa' -koo' mu makwan- 'drun-yan 'e klele -lee -a -koo, 'bhe- -e -koo' [k]kla 'ke -yaa' pe mee mu 'le Kriisi 'sroyi; 'kooko- -koo' kle 'wenj, 'bhe 'pegee 'ke -za 'yoo- do 'kpo 'laa kle -koo' zi -a -yre 'yi.

⁵ -Yaa' 'soniya 'e ma, 'yee- -Waanbhaa' 'gbu 'a 'ledulaa 'elwale -so 'kaa -e nu -koo' klele -a -ne mu 'le Zesu Kriisi 'sroyi. 'Bhe klele -swa -a ni -a 'gbu zru maza ma.

⁶ 'Bhe 'yi, -koo' 'a 'tobho -yaa' -lileya -gbene 'e -zayi'. -E 'bhe -lileya 'e [n]aa -koo' ni 'ke -danj' 'laa kle 'bhe ma -a Gbe 'la -za so -a ni 'egbenele 'bhe 'sroyi.

⁷ Kriisi [k]kla 'ke -kooa' -za 'yoo- mu 'e ta gbawope 'le -a yien 'la 'klalaa 'bhe ma, 'bhe- -Waanbhaa' -kooa' -za 'yoo- mu 'e -sroma -yaa -yaa' -lileya 'e 'sroyi.

⁸ -Waanbhaa' 'bhe -lileya -gbene 'e [n]aa -koo' ni 'kee- kan -a -danj' ta; -koo' -zadoleya -gloon 'e 'kpen 'pegee yikan' 'e 'kpen -gloon 'sroowoa- 'bhe -lileya 'e 'bhe- -fanga- 'e 'sroyi.

⁹ -A zru maza 'la tagaanle -yaa -e 'bhe -zronna 'koo- mu ni; -e 'bhe zronle 'e 'ledulaa 'elwale gban -so Kriisi 'sroyi.

¹⁰ -E nu -a zru maza 'e 'lesole 'ke 'bhe 'waati 'e [p]bha. 'Bhe zru maza 'e 'bhe -le 'ke lafle' 'yi pe mu 'kpen 'pegee 'tre ta pe mu 'kpen 'klalele 'eke- ba 'le, 'bhe- -yoo 'kpen ngblo kpala' -kunlii do 'kpo -la [l]; 'bhe -kunlii 'e 'bhe -le 'ke Kriisi 'le.

¹¹ -Koo' 'pegee 'yee- Kriisi 'kpaledomaya 'e 'sroyi, -Waanbhaa' 'gbu -koo' mu makwan- 'ezin-, 'bhe- -e -koo' [k]paa 'edanma -yaa' pe mee mu 'le 'elwale gban -so. 'Yee- -Waanbhaa' -za 'kpen kle -e -za -yeye 'la 'ledulaa 'bhe- -ma.

¹² 'Bhe ya 'e 'yi, -koo' mu 'la -koo' -koo' 'yrikpaa- Kriisi ta 'elwale 'pe, -koo' -Waanbhaa' -a 'tobhwoleya 'e 'srokpa 'te!

¹³ 'Ka mu 'ezin-, 'ka mu 'pegee 'yee- Kriisi a 'kpaledomaya 'e 'yi, 'ka -Waanbhaa' a wlan ma -Jan 'e [p]maa. 'Bhe -le -Jan 'Nrale- 'la 'ka -gwa -za -yi 'bhe 'le, 'bhe- -ka 'ka [k]paa Kriisi 'yi. 'Bhe- -Waanbhaa' -yaa' -toomasie 'e [k]paa 'ka ma, 'bhe -toomasie 'e 'bhe -le -ya -liiwli' -naa 'ka ni Lii 'Wenj 'la 'naza- ta 'bhe- -le.

¹⁴ -Waanbhaa' -a zi 'bhii- -e -za 'wlan 'la kle -koo' ni, Lii 'Wenj' 'e 'bhe -le 'mu 'yre 'lee pe 'le. 'Ye- -a kle 'bhe- -koo' 'a 'yaango- 'bhii- -koo' -o -Waanbhaa' a pe mee mu

'le. 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'yee- -Waanbhaa' nu mɛɛ 'la zan mu -o 'ke -yaa' pɛ 'le 'mu tagbawole 'fenfenj yi 'la 'le, 'woo- 'bhɛɛ- yi 'e magben 'zi, 'kooko- -koo' -yaa' 'tobhɔleya 'e 'srokpa-.

Polu -a 'seriwole

¹⁵ 'Nj nɛnɛ- mu, 'an 'malawoa doo 'ka 'kpale- -o Mɛɛzan Zesu 'yi, 'bhe 'pegee mɛɛ 'la zan mu 'kpale- -o -a -yi 'mu 'kpen -za so 'ka ni,

¹⁶ 'bhɛla- -zayile, yi 'oo yi, 'nj bole -o -Waanbhaa' 'pubole ma 'kaa- -za ma, 'ke 'mi 'nj 'seriwo;

¹⁷ 'kooko- -kooa' Mɛɛzan Zesu Kriisi a -Waanbhaa', -koo' De 'tobhɔle 'e, bhaa 'a Lii 'Wenj 'e -ya kle 'ke 'ka 'pale- kle 'ke -zadoleya 'le, 'bhɛɛ- 'kaa do 'ke -a -lɛso' a ma.

¹⁸ 'Bhɛɛ- 'mi 'nj 'seriwo -a ni 'kaa -za ma 'ezin- doo -e 'ka 'kpeejan- mu 'e bakan' 'wenj, 'kooko- 'ka 'ka 'yrikpa -e 'ka 'siila- pɛ 'la ma 'bhe ta, 'bhɛɛ- 'ka 'bhe 'yima-. 'Bhɛɛ- 'kooko- -e -za 'wlan' srɛ 'Irele- mu 'la [twa 'ka mu 'pegee -yaa' pɛ mɛɛ mu 'e 'kpen 'lɛɛ-, 'ka so 'mu dole-.

¹⁹ 'Bhɛɛ- 'mi 'nj 'seriwo -a ni 'kaa -za ma 'ezin- doo -e -glooya' -gbene 'la [twa -koo' mu ni, -koo' mu 'la 'kpale- -o -a -yi, -koo' 'bhe do. 'Bhe -glooya' 'la kan pɛ 'kpen ta -e 'bhɛɛ- -zɔnna -a fangan- 'e 'le.

²⁰ -Waanbhaa' 'bhe -glooya' 'e 'pegee -a fangan- 'e -zɔnna Kriisi bwe yi 'e 'le gale ba, 'bhɛɛ- -ya -yalaa' lafle' 'yi 'tobho ma yaayre 'e [noo.

²¹ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -e Kriisi -kpa 'senzan- mu oo, -kunlii mu oo, fanganzan mu oo, 'bhɛɛ- -bhlenjbe mu 'kpen 'wiinj-. 'Bhɛɛ- 'kee- kpa -zɔn' drunyan 'lɛɛ- 'yi 'to 'oo 'to 'la ta, 'bhɛɛ- 'kee- ge 'kpale- 'drunyan 'la 'bhe -o zan 'bhe 'yi 'to -gloon 'e 'kpen ta, Zesu 'to 'e gbalaan -yiya' 'mu 'kpen ni.

²² -Waanbhaa' pɛ 'kpen 'kpalaa Kriisi a -glooya' 'e [la, 'bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu 'kpen 'kpale- -o -a -yi, -e 'yee- Kriisi [kla 'mu 'kpen -kunlii -gbene 'le.

²³ 'Bhe mɛɛ mu 'klale- keba 'e 'bhe -le 'ke 'yee- Kriisi 'fle 'e 'le. Kriisi -o 'klale- keba 'e 'kpen 'yi, 'bhɛɛ- -yoo pa 'egbenele. -Yoo lafle' 'pegee 'trɛ ta yɛkpen- [noo, 'bhɛɛ- -a 'kpaale- -o pɛ 'tole- pɛ 'bhe 'wiinj-.

2

-Waanbhaa' -koo' -gwa ga 'yi, 'bhɛɛ- -e -koo' [bwa bole -yɛ ma -si drɛɛ 'yi

¹ 'Elwale -so, 'ka 'yaa- 'bhii- 'ka -gaa 'ka 'yaa- -za 'yoo- -gloon mu 'la 'kpen kle 'mu -zayi'.

² 'Ka 'yaa- 'taawo zii' 'bhe mu -la zi 'bhii- 'drunyan 'yi mɛɛ -vin mu 'e 'kpen 'a kle gɔnɛ- 'la gbɛn-. Lii -yoo' mu 'la -woo lafle' 'pegee 'trɛ 'plenj -Setran' -le -o -kunlii

gbalaan 'e 'le. 'Yee- -Setran' lii 'e 'bhe -le mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan mu laa -Waanbhaa' -klosikun 'mu 'kpen 'yi.

³ -Koo' mu 'kpen 'ezin-, -koo' 'yaa- 'taawo- 'elwale 'bhii- 'woo- mɛɛ mu 'e 'taawogbeya 'e gbɛn-. -Koo' 'yaa- 'taawo- -koo' 'gbu zru maza mu 'pegee -koo' 'gbu 'kpeejan- mu -la ta. -Koo' 'pegee 'drunyan 'yi mɛɛ -vin mu 'e 'kpen kleza mu -yaa do. 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -Waanbhaa' a zrupliile 'e 'yaa- nu 'tenle- -koo' 'kpen ma.

⁴ 'Dunj- -koo' 'yrenkla -Waanbhaa' ma 'egbenele, 'bhɛɛ- -yaa' 'soniya -gbene 'e -zayi',

⁵ -koo' mu 'la gale -yaa -koo' kleza -yoo' mu 'e ma, -e bole -yɛɛ ma -si drɛɛ [naa -koo' ni -koo' 'pegee Kriisi a 'kpaledomaya 'e 'yi. -Waanbhaa' a -lileya 'e 'bhɛɛ- 'srɔyi 'bhɛɛ- 'ka -gwa -za 'yi.

⁶ -Koo' 'pegee Zesu Kriisi a 'kpaledomaya 'e 'yi, -Waanbhaa' -koo' 'pegee 'yee- -bwela 'eke- 'yi gale ba; 'kooko- -koo' mu 'pegee 'yee- 'yalaa' lafle' 'yi -bhlenjbe yaayre [noo.

⁷ -E 'bhe wlanya 'e -zɔnna -koo' ni Zesu Kriisi 'srɔyi, 'kooko- 'waati mu 'la 'kpen -o zan bhɔle bhe, 'drunyan ta pɛ 'kpen -yaa' -lileya -gbene 'la 'ke waa so 'bhe 'kpale pɛ 'kedo- 'kpo ma -koo' 'bhe do.

⁸ -Waanbhaa' a -lileya 'e 'bhɛɛ- ma, 'bhɛɛ- -e 'ka -gwa -za 'yi 'kaa- 'kpaleya -a -yi 'bhe 'srɔyi. 'Ka gole 'e -za 'yi bhe, 'bhe 'laa dale 'ka mu 'gbu a fangan- 'e ba, -Waanbhaa' -le 'ka -gwa -za 'yi bhaama;

⁹ 'bhe 'laa dale 'ka 'gbu kleza -Irele' mu 'e ba, 'kooko- mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa so 'bhe 'gbu 'wasowole.

¹⁰ -Amasroyi 'yee- -Waanbhaa' -le -za 'kpen [kla. -Koo' 'pegee Zesu Kriisi a 'kpaledomaya 'e 'yi, -e 'koo- [kla mɛɛ drɛɛ mu 'le, 'kooko- -e kleza -Irele' mu 'la 'ɛdulaa -koo' 'lɛɛ -so, -koo' so 'mu klele-.

Zuufu mu 'pegee Zuufu kle mu [kla do Zesu Kriisi 'srɔyi

¹¹ 'Bhɛla- -zayile, -ka -za 'lɛɛ- 'bhe do 'ka 'kpee: 'Elwale -so, 'ka mu Zuufu kle mu, waa -yaa 'ka wla 'kleen 'yi. 'Bhɛla- -yile Zuufu mu 'e 'yaa- 'ka sii 'kleen 'yi 'wla kle mu; 'bhɛɛ- -o -yaa pe -o 'gbu ma doo -woo 'kleen 'yi 'wlaale -klosikun mu 'le, -amasroyi -o 'kleen 'yi 'wlaale -toomasie kpa -o 'gbu 'fle ma.

¹² 'Bhe 'waati 'e ba, 'ka 'laa -yaa Kriisi do, -Waanbhaa' Izraeli 'si mu 'la makwan-, 'ka 'laa -yaa 'mu ba; -e -bhoolaya 'la -dwa 'yee- 'pegee -yaa mɛɛ mu 'e 'plenj -a -liiwli' 'e ta, 'ka mu laa -yaa 'bhe ba; 'bhɛɛ- 'ka 'yrikpaza do 'kpo 'laa -yaa 'drunyan 'lɛɛ- 'yi. 'Ka 'pegee -Waanbhaa' 'kpale- laa -yaa do ma.

¹³ 'Dun- -zon, 'ka 'pegee Krisi Zesu a 'kpaledomaya 'e 'yi, 'ka 'mu 'la 'plenjgole -yaa -Waanbhaa' ma 'elwale -so, 'ka 'ka 'mabɛenna -a -din Krisi klɛlawoa 'sraka 'le 'bhe 'srɔyi.

¹⁴ Wlan 'e ni, Krisi 'gbu -le yilabla 'na -koo' ni, 'yele- Zuufu mu 'pegee Zuufu kle mu -kla 'si do 'kpɔ. 'Woo- 'si plɛ 'la bhe, -soonaya -yaa -o plen- 'bhii- 'fɛgwɛ- do gbɛɛn-. 'Dun- Krisi 'a 'gbu klɛlawoa 'sraka 'le bhe, -e 'bhe -soonaya 'e -gwa -o plen-.

¹⁵ 'Bhe kɛgbɛya 'e 'yi, 'tonj ta za mu 'la 'kpen 'yaa- Zuufu mu 'e 'pegee Zuufu kle mu 'e 'yicɛn, -e 'mu 'lɛgaa-. -Ayile, Krisi Zuufu mu 'pegee Zuufu kle mu 'e 'kla 'si drɛɛ do 'kpɔ 'le, 'bhɛɛ- -e yilabla 'wɛlaa -o 'pegee 'mu plen-.

¹⁶ Krisi galawoa *yirigbɛɛle 'e ta, -e -soonaya -gwa 'woo- 'si plɛ 'e 'plen-; 'bhɛɛ- -yoo 'klaa 'eke- ba 'bhii- mɛɛ do 'kpɔ. 'Bhe 'yi, -e 'woo- 'si plɛ 'e 'kpaa do ma, 'bhe -yoo 'pegee -Waanbhaa' -kpa do ma.

¹⁷ 'Bhe kɛgbɛya 'e 'yi, Krisi 'nwa yilabla ma -Jan 'Nrɛle- 'e 'wɛle- Zuufu kle mu 'la 'plenjgole -yaa -Waanbhaa' ma 'ka mu ni, 'bhe 'pegee Zuufu mu 'la 'mabɛɛnle -o -Waanbhaa' -din 'mu ni.

¹⁸ -Ayile, 'o 'kpen -o 'kpaledomaya 'la 'yi Krisi 'yi, 'o mɔɔ Zuufu mu 'pegee Zuufu kle mu 'e, 'o sɔ 'o 'mabɛɛnle 'o Dɛ -Waanbhaa' -din -a Lii 'Wɛn 'e 'srɔyi.

¹⁹ 'Bhe 'yi, 'ka mu Zuufu kle mu 'e, 'ka 'laa -o -li 'ke 'cie mu 'le, 'bhe 'pegee 'ka 'laa -o -li dayɛ gbɔɔn mu 'le. 'Dun- 'ka mu 'kla -Waanbhaa' a -bhɛngbe -wa 'e 'nɛ mu 'le -yaa' 'fa -la mu 'le.

²⁰ 'Ka mu 'kla 'bhii- 'fɛ -gbɛɛ do gbɛɛn-; 'bhɛɛ- Zesu a *winbɔwo mu 'e 'pegee -Waanbhaa' -lɛla janwo mu 'e 'mu -o 'yee- 'fɛgwɛ- 'e gaan 'le. 'Bhe- Zesu Krisi 'gbu -le 'ke 'yee- 'fɛgwɛ- 'e zɛn ta vlɛ -kpuŋ 'e 'le.

²¹ 'Yee- vlɛ -kpuŋ 'e 'yele- 'fɛgwɛ- 'e 'kpen 'yikun 'ɛglɔɔle 'kee- san 'traa, 'bhɛɛ- 'kee ge 'tenlɛ- laanima. 'Bhe- -e klɛ -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛɛ do 'le, -yoo 'wɛn, 'bhɛɛ- -yoo 'ke Mɛɛzan a pɛ 'fɛ 'le.

²² -Waanbhaa' 'ka mu 'klaa 'eke- ba 'ezin- Krisi a 'kpaledomaya 'e 'yi. 'Bhe kɛgbɛya 'e 'yi, -e 'ka 'kla 'bhii- -a Lii 'Wɛn 'e bo 'fɛ -gbɛɛ do gbɛɛn-.

3

Pɔlu 'kla -Jan 'Nrɛle- 'e 'wo mi 'le Zuufu kle mu 'e ni

¹ 'Bhɛla- -zayi', 'mi Pɔlu 'la 'n 'yoo- -kaso 'yi Zesu Krisi 'tɔ 'e -zayi', 'kooko- 'mi klɛ -Jan 'Nrɛle- 'e 'wo mi 'le 'ka mu Zuufu kle mu 'e ni, 'mi -o 'n 'seriwo zii' 'kaa- -za ma.

² -Waanbhaa' 'liia 'mi ma gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -ye 'n 'kla 'ke -Jan 'Nrɛle-

'e 'wo mi 'le 'ka mu ni, 'ka 'bhe -za 'e 'maa gban 'cɔ.

³ -Waanbhaa' 'gbu -le -yaa' gaanyiza 'e tapwɛla 'mi ni, 'n 'bhɛɛ- ba jan sa yɔɔndia- gban 'elwale 'ka ni 'lɛtrɛ- 'lɛɛ- 'yi.

⁴ 'Ke 'ka -o 'bhe -jan 'e tapɛle 'waati 'la ba, -Waanbhaa' 'yikan' 'la 'naa 'mi ni, 'bhɛɛ- gaanyiza 'la -yoo Krisi ba za 'le, 'n 'bhe -dwa gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'ka 'gbu nu 'bhe 'yele-.

⁵ -Waanbhaa' laa 'yee- gaanyiza 'e tapwɛle 'elwɛleta mu 'e ni, 'bhii- -ya tapwɛla gɔnɛ- 'la gbɛɛn- -zon -a Lii 'Wɛn 'e 'le Krisi a pɛ winbɔwo 'wɛn mu 'e 'pegee -yaa' pɛ -lɛla' janwo mu 'e ni.

⁶ 'Bhe gaanyiza 'e 'bhe -le -gɛ: Zuufu kle mu 'e 'pegee Zesu Krisi a 'kpaledomaya 'e 'yi, -o 'pegee Zuufu mu 'e 'ciɛn 'kla do, 'bhɛɛ- -o 'pegee 'bhe mu -o 'bhii- mɛɛ do. -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- 'naa -za 'brɛɛ mu 'la 'naza- ta Zuufu mu 'e ni -o dɔ -o 'mu ba 'ezin-, -woo 'kpalawoa -Jan 'Nrɛle- 'e 'yi 'bhe 'srɔyi.

⁷ -Waanbhaa' a -lileya 'e ma, -ye 'n 'kla 'ke -yaa' yewɔnɛ 'le -Jan 'Nrɛle- 'e 'wo zayi' -yaa- -gɔɔya' 'la 'bhe -o 'n 'yi 'bhe 'srɔyi.

⁸ 'Mi 'la 'mi -o 'ke -Waanbhaa' a mɛɛ mu 'e 'kpen -zanta' mi 'le, -Waanbhaa' 'liia 'mi ma 'kee- 'mi klɛ -yaa' -Jan 'Nrɛle- 'e 'wo 'mi 'le Zuufu kle mu 'e ni, 'kooko- Krisi a -naflɔ 'la -danj' laa -o 'bhe ma -o 'bhe do.

⁹ 'N 'bhe -Jan 'Nrɛle- 'e 'wolawo zii' bhe, 'yee- -Waanbhaa' a klɛ 'bhɛɛ- 'n -yaa' gaanyiza 'e tapwɛ', 'kooko- mɔkpen' a dɔ kpataakpa. 'Yee- -Waanbhaa' -le pɛ 'kpen 'kla, 'bhɛɛ- 'yele- 'yee- gaanyiza -twa Krisi 'yi 'sani- -e 'drunyan klɛ.

¹⁰ 'Bhe- 'kooko- 'bhe kɛgbɛya 'e 'yi, 'senzan- mu 'la 'pegee -kunlii mu 'la -woo lafle' 'yi, -o 'kpen -Waanbhaa' a -zadɔleya -gɔɔn 'e 'kpen do Zesu yi mu -ledo' 'e 'srɔyi.

¹¹ 'Yee- -Waanbhaa' -za mu 'la klele -ledulaa 'sani- 'drunyan klele plen- -a 'kɔɔ, -e 'nwa 'mu 'lɛsɔle -kɔɔa' Mɛɛzan Zesu Krisi 'srɔyi.

¹² -Kɔɔ' 'pegee Krisi a 'kpaledomaya 'yi, 'bhe 'pegee -kɔɔ' 'kpaleyaa 'e ma, -kɔɔ' sɔ -kɔɔ' 'mabɛɛnle -Waanbhaa' -din -kɔɔ' 'gbu ma 'ke -gbɛlaan 'laa kla -kɔɔ' 'yi.

¹³ 'Bhɛla -yile, 'mi -sromabɔ 'ka ni dɔɔ 'ka -gbɔzi' laa galɛ 'ka ma 'n -yren mu 'la 'bhle zii' 'ka ma 'mu -zayi'. 'Woo- -yren mu 'e 'mu -le 'ka mu 'gbu 'tɔbhɔpɛ mu 'le.

Pɔlu a 'seriwɔle 'lɛyanɔrɛ

¹⁴ 'Bhɛla- -zayile, 'mi 'n 'kpɔ zen -kɔɔ' Dɛ -Waanbhaa' -lɛɛ, 'bhɛɛ- 'mi 'n 'seriwo -a ni.

¹⁵ 'Yee- 'la -yoo -Waanbhaa' a 'fa -la mu 'e 'kpen Dɛ 'le bhe, 'kee- kpa lafle' 'yi mu ta oo, 'kee- kpa 'trɛ ta mu 'kpen ta, 'mu 'kpen dɛ -le 'yela- -le

¹⁶ -Yaa 'tobholeya 'la 'bhe -o 'egbenele, 'ke waa so 'bhe danle- pe 'kedo- 'kpo ma 'bhe 'sroyi, 'mi -sromabo -a ni doo -e -glooya' 'kpen do 'ka ta -a Lii 'Wen 'la 'bhe -o yewo 'zi 'ka zru mu 'e 'yi 'bhe 'le.

¹⁷ 'BheE- 'n -sromabo -a ni doo Krisi bo 'ka zru mu 'e 'yi 'ka 'kpale- 'la -yoo -a -yi 'bhe -zayi', 'bhe 'pegee 'ke 'ka kli gbaanle bo 'egloole -yaa' 'soniya 'e 'yi.

¹⁸ 'Kooko- 'ka mu 'pegee -Waanbhaa' a mæe 'wenj mu 'e 'ka 'kpen Krisi a 'soniya 'e 'laata- oo, -a gboonya oo, -a 'troleya oo, 'bhe 'pegee -a -dunj- 'o 'egboonle gone- 'la gbæen- oo, 'ka so 'mu 'kpen 'yimale.

¹⁹ 'BheE- Krisi a 'soniya 'la kan bhaaplenj mu a -zadoleya 'e 'kpen ta, 'ka so 'bhe dale-. 'Ke 'bhe 'kla, -Waanbhaa' nu 'ka zru mu 'e 'pale- 'ke -a 'gbu dogbeya 'e 'kpen 'le.

²⁰ 'Yee- -Waanbhaa' so -za 'kpensee klele- -koo' ni 'ke 'bhe kan 'ali- -koo' pe yekæ- 'la 'yrewo- -a ma, 'bhe 'pegee -koo' -koo' 'kpeeledan pe yekæ- 'la ma 'mu ta, -yaa' -glooya' 'la 'bhe -o yewo 'zi -koo' zru mu 'e 'yi 'bhe 'le.

²¹ -Koo' mu 'la 'kla Zesu 'yi mu -ledo' 'le, 'bheE- 'ke -koo' -o Zesu Krisi a 'kpaledomaya 'e 'yi, bhaa -koo' -Waanbhaa' 'to 'e magbaande yi 'oo yikpensee ta. Amiina!

ZESU 'YI MU 'TAAWOGBEYA DREË

4

Zesu 'yi mu -ledo' 'e 'kpen 'klale- keba 'e -woo 'bhii- mæe do 'kpo

¹ 'Bhe 'yi bhe, 'mi 'la 'mi -o -kaso 'yi Mæezan 'to 'e -zayi', 'mi 'sromabo 'ka ni doo 'ka 'taawogbeya 'e kle 'elrele 'ke 'bhe -benjo' -Waanbhaa' 'ka 'siila- -za 'la 'kaama- 'bhe 'le.

² Yi 'oo yi, -ka 'ka 'gbu mazina, 'bheE- 'ka 'yi kle 'edole, 'bhe 'pegee 'ka zrubakpaale kle -za klele ma. 'Ka 'eke- -yikun' 'ke 'ka -za so 'eke- ni;

³ 'ke 'ka do 'egloole, 'kooko- Lii 'Wen 'e 'kpaledomaya 'la 'wlaa 'ka 'plen- 'bhe bo 'ka 'plen-, 'bheE- 'ka bo yilabla 'yi.

⁴ 'Wlan 'e ni, 'ka 'kpen 'kla 'bhii- mæe do 'kpo, 'bheE- Lii 'Wenj do 'kpo -le 'ka 'kpen 'yi. 'Bhe 'pegee -Waanbhaa' 'ka 'siila- 'kooko- 'ka 'yrikpale bo -za do 'kpo -la ta.

⁵ Mæezan -o do 'kpo -koo' 'kpen 'wiinj-, 'bheE- -koo' 'kpen -koo' kpa 'yela- do -kplæn 'yi, 'bheE- 'wiinjfeza -yi ba Zesu 'to 'e 'yi 'bhe -o do 'kpo.

⁶ 'BheE- -Waanbhaa' -o do 'kpo, 'yele- -koo' 'kpen De 'le; 'bheE- 'yela- 'kpaale- -o mokpen' 'wiinj-, 'yele- yewo -koo' 'kpen 'le, 'bheE- 'yele- -koo' 'kpen zru 'e 'yi.

⁷ 'Dunj- -Waanbhaa' -lilawoa -koo' ma, 'bheE- -ya Lii 'Wenj 'senj 'e -gloon 'kpen 'naa -koo' 'kpen do do ni, 'bheE- 'bhe -benjole

-o 'ke ye yekæ- 'la Krisi -koo' 'kpen do do do 'kla 'bhe 'le 'bheE- 'le.

⁸ 'Bhela- -zayile, -a yoondele -o Zesu ba zayi' -Waanbhaa' a 'Sewæ 'e 'yi doo:

«E -saan laanima 'egboonle, -ya -sönnii' mu 'e 'kla -kaso 'yi mu 'le, 'bheE- -e -za 'wlan mu 'kla bhaaplenj mu ni.»

⁹ 'Ke -wa 'pia doo: «E -saan laanima», -o 'bhe 'yima- 'nale- æE? 'Bhe 'yi -le -e -zinaa' 'tre 'la 'egboonle 'elwale 'pe.

¹⁰ 'Bhe 'yi, 'yee- mæe 'la zan -zinaa' 'tre 'la, 'yee- do 'kpo 'e 'yele- -saan laanima lafle' 'e 'kpen trala 'ezin-, 'kooko- -e 'drunyan 'e 'kpen pa.

¹¹ 'YeLe- 'senj 'naa- mæe mu ni, 'bheE- -ya 'ke mu 'kla -yaa' winbowo mu 'le, 'bheE- -ya 'ke mu 'kla -Waanbhaa' a -lela' janwo mu 'le, 'bheE- -ya 'ke mu 'kla 'ezin- Jan 'Nræle- 'e 'wo mu 'le, 'bheE- -ya 'ke mu 'kla 'ke -Waanbhaa' a mæe mu 'e gooba mu 'le, 'bheE- -ya 'ke mu 'kla 'ke -Waanbhaa' a mæe mu 'e daan mu 'le.

¹² -E 'bhe 'kla 'bhe gbæen- bhe, 'kooko- -Waanbhaa' a mæe 'wenj mu 'e 'kpen -yaa' ye 'e wo, 'bheE- 'kooko- mæe 'la zan mu 'kpen 'kpale- -o Krisi 'yi, 'mu do 'egloole 'mu a 'kपालेया 'e 'yi.

¹³ 'BheE- 'kooko- -koo' 'kpen -koo' kpa 'yee- -Waanbhaa' Gbe Zesu Krisi 'yi, 'bheE- 'ke -koo' 'bhe do 'elrele. 'BheE- -koo' 'taawogbeya 'e baan' nu gele zi -leE 'ke 'bhe ge 'tenle- 'bhe 'lepale ma 'bhii- Krisi 'gbu 'lesole -o gone- 'la gbæen-. -Koo' nu klele mæe -yrebakanle mu 'le.

¹⁴ 'Bhe 'yi, -koo' 'laa nu bole 'ezin- -titi -kooa' matrunya 'e 'yi 'ke -koo' kle 'bhii- -ploos zi pe mu 'le, 'ke -koo' ge -koo' 'leE, 'bheE- 'ke -koo' nu -koo' -zanta'. -Koo' 'laa nu -a 'tole- 'ke mæe 'yini- mu 'e 'mu -koo' 'yini- 'mu a bhla ma daangbeya 'e 'pegee 'mu a -dawli' maza mu 'e 'le.

¹⁵ Droon, 'ke -koo' wlan 'pia 'soniya 'le -koo' zru ba, -koo' nu dole kleE 'ke -koo' 'pwele- kle 'yee- Krisi 'le -za 'kpen 'yi; 'yee- -le 'ke mæe 'la zan mu 'kpale- -o -a -yi 'mu 'kpen -kunlii 'le.

¹⁶ 'BheE- 'yele- -koo' 'kpen kun 'egloole. -Koo' -o 'bhii- -a dope mu 'e gbæen-, 'bheE- 'ke -koo' 'kpen do do -koo' 'woye- 'e 'wowa 'eta- 'eta-, -a 'fle 'e 'kpen do 'egloole 'bheE- -e gbaande 'soniya 'yi.

'Taawogbeya dreë Krisi 'yi

¹⁷ -Ayile, 'n 'yienii mu, 'kela 'bhe -o -a -yi 'egloole, 'n 'yoo- zan 'bheE- 'wole- ka ni -zon Mæezan 'sroyi doo: 'ka 'laa 'taawole 'ka 'gbu 'win ta 'bhii- mæe 'la zan mu laa -Waanbhaa' do 'mu 'a kle gone- 'la gbæen-. -O do -o 'gbu 'kpeejan- mu 'te 'mu -la zi, 'bheE- -o bhaama za mu 'te -la kle.

¹⁸ -Gblo 'kpale- -o -o yikan' 'e ta, 'bheE- -Waanbhaa' -si dreë 'la 'bhe na mæe ni,

-woo 'niigwa- 'bhe 'yi waa -zadokleya 'e 'pegee -o zru -glooya' 'e ma.

¹⁹ -Yrala' laa do -li -o ma -za 'yoo- kle zi ta, -woo 'gbu [naa yanbhoooya maza mu 'e 'kpen -gloon ni, 'bhe- waa so -o 'gbu 'yikunle -za 'yoo- 'tole- -za 'yoo- 'bhe klele ma, 'bhe- 'mu klele laa -o -yibho'.

²⁰ 'Dun- 'ka mu, 'ka -za 'oo -za 'la -daanna Krisi ba za 'yi 'bhe 'laa -o 'bhe gbéen-.

²¹ 'Wlan 'gbu 'e ni, 'ka Zesu a za -maa; 'bhe- -o 'ka -daanna wlan 'la -yoo -a -yi 'bhe 'le.

²² 'Ka 'taawogbeya gwe 'e ta, 'ka 'yaa- mē -yini' maza mu 'la kle, 'bhe- 'ke 'mu 'yaa- 'ka sie, -ka 'ploo 'mu ma 'fenfen.

²³ -Kaa 'to 'ke -Waanbhaa' Lii 'e 'ka kle mē dree mu 'le 'ka 'kpeeledangbeya 'e 'yi.

²⁴ 'Bhe- -ka do 'taawogbeya dree 'la -Waanbhaa' 'bhe[kla 'bhe ta, 'bhe 'taawogbeya 'e 'bhe -le -ledooleya 'pegee 'wenya- 'la da wlan ba 'mu 'le.

²⁵ 'Bhela- -zayile, -ka 'ploo- bhla pele ma; 'bhe- -ka 'kpen do do wlan pe 'bhe -vindo' mi ni, -amasroyi -koo' 'kpen -o mē do.

²⁶ 'Ke -za 'ke [laa 'e ma, 'bhe- 'ke 'yee zrupliila, 'yaa 'tole- 'bhe -za 'lale- 'e 'e bo -za 'yoo- 'yi; 'yaa- 'tole- 'kee yi 'bhe zruplii- 'e 'le 'e 'kpee.

²⁷ 'Ka 'laa 'tole- 'ke -Setran' 'ka 'lekanyre -sroowo', 'bhe- -e 'sengo- 'ka 'le.

²⁸ 'Ke 'ka ba mē 'la zan -yaa -faanwo' 'elwale, 'bhe zan 'ploo -faan 'e ma. 'Bhe- -e do 'egloole 'kee -yewo -a 'gbu ni, 'kee- so -a 'gbu 'nii- maza -sroowole'; 'kooko- 'senj 'laa -o mē 'la zan ni -e so bhole- 'bhe ba.

²⁹ 'Ka 'laa 'tole- 'ke -jan 'yoo- do 'kpo da 'ka 'lii; 'dun- 'ka wlan ya ma jan 'te -la wo. -Ka 'bhe- 'wlata- -janwo', 'kooko- 'ke mē 'la zan 'bhe [maa 'ka 'lii, fangando 'bhe zan ta, 'bhe- 'bhe kle 'duma 'le 'bhe zan ni.

³⁰ 'Ka 'laa -Waanbhaa' Lii 'Wen' 'e tal- rwale. -Waanbhaa' 'bhe gbe blaen yoon 'la 'kpalaa -koo' ma 'yele- 'bhe -toomasie 'le 'ke 'bhe ge 'tenle- -koo' tagbawoza 'e -Waanbhaa' 'koo' 'bhe zron yi kpataakpa 'e ma.

³¹ 'Bhela- -zayile, yin ma 'tonkpale oo, zruplii- oo, yran oo, -gbekanle mē ta oo, 'bhe 'pegee -zwanwole, -ka 'ploo- 'mu 'kpen ma. 'Bhe- -ka 'ploo yiinya 'tole- yiinya 'bhe ma 'ka 'plen-.

³² -Ka -za 'wlan kle 'eke- ni, -ka 'eke- -yrenkla', 'ke 'ka 'eke- mazato 'bhii- -Waanbhaa' -li 'ka mu ma gone- 'la gbéen- Krisi 'sroyi.

¹ 'N neene- mu, 'ka -o -Waanbhaa' -ne mu 'la -za so -a ni 'egbenele bhe, -ka do klen 'ke 'ka 'ka kpa -a ma 'kaa 'taawogbeya 'e 'yi.

² -Ka 'taawo 'soniya 'yi, 'bhii- -koo' -za -swa Krisi ni gone- 'la gbéen-, 'bhe- -ya 'gbu 'naa- -koo' mu ma -Waanbhaa' ni 'bhii- -sraka 'la [swa 'bhe ni 'bhe 'le.

³ 'Ka -o 'ke -Waanbhaa' a mē mu 'la le bhe, -yanbhoooya za oo, 'trindo- maza oo 'bhe 'pegee -yrebho' maza, waa male doo -o 'bhe 'yansi za mu 'e kle 'ka 'plen-, -amasroyi, 'bhe -za mu 'e klele 'e 'bhe 'laa gaa -Waanbhaa' a mē mu ba.

⁴ 'Bhe- 'ezin- 'wloso ma jan oo, -yralado ma jan oo, 'bhe 'pegee 'truu- ma jan mu, 'mu 'la 'mu 'laa -o 'ke wope 'le 'ka 'plen-, -ka 'ploo 'mu 'kpen ma. 'Dun- -Waanbhaa' 'pubo- ma jan mu -le da 'ka 'lii.

⁵ -Kaa 'yaango- 'bhii- 'ke mē 'oo mē 'la zan -yanbhoooya 'pegee 'trindo- maza, 'bhe- -koo- glooya' kle, 'bhe zan 'e 'cien -su 'kedo- 'kpo 'laa -o Krisi 'pegee -Waanbhaa' a -bhlengbeya -wa 'e ta. -Amasroyi 'koo- glooya' 'e 'bhe -o 'bhii- yo gbale gbéen-.

⁶ 'Ka 'laa 'tole- 'ke mē 'kedo- 'kpo 'ka 'yini- 'ke -a -lii bhla ma -jan mu 'e 'le. Mē 'la zan mu mē mu -yini' bhla ma jan mu 'le -o -Waanbhaa' a yran 'e wlen -o 'gbu ma 'bhe- gbéen-. -Amasroyi -woo 'ke -kala' mē mu 'le -Waanbhaa' ma.

⁷ 'Bhe 'yi, 'ka 'pegee 'bhe mē -gloon mu 'kaa- -za 'kedo- 'kpo laa klele 'eke- ta.

⁸ 'Elwaleta, 'ka 'yaa- -gbo -la -yi; 'dun- -zon 'ka -o 'tebhile ba 'te 'ka 'pegee Meezan a 'kpaledomaya 'e 'yi. -Ayile -ka 'taawo 'elrele 'bhii- 'tebhile ba mē mu gbéen-.

⁹ Mē 'la zan mu -o 'tebhile ba, 'bhe zan mu -za 'lrele- 'pegee -ledooleya maza kle, 'bhe- -o 'taawo- wlan ma zi -la ta.

¹⁰ -Ka do 'egloole, 'bhe- -za 'la 'bhe so Meezan -Waanbhaa' ni, 'ka so 'bhe dole-.

¹¹ Mē 'la zan mu -o -gbo 'yi, -o kleza mu 'e waa mē maza -yanwo'; ka 'pegee 'woo mu a -za 'kedo- 'kpo laa klele 'eke- ta. 'Bhe- droon-, -ka -o kleza -yoo- mu 'e tapwe' kpataakpa.

¹² 'Wlan 'e ni, 'woo- mē mu 'e -o -za mu 'la kle gaanyi', waa so 'mu 'gbu 'pele -yrala' 'e 'koo.

¹³ -Amasroyi 'ke -o 'yee- gaanyiza mu 'e 'kpen tapwela 'tebhile ba, -yoo 'bhii- -woo 'joo -zeze 'gbu 'e 'bhe- tapwe' zii' kpataakpa bhe.

¹⁴ 'Bhe- 'ke -o pe 'la tapwela 'tebhile ba kpataakpa, 'bhe kle 'tebhile -la -le. 'Bhela- -zayi' -wa pe doo:

«Bhi 'la 'bhi -o yide 'zi, bwe!

Bwe gbaa mu 'e 'plen-;

'bhe- Krisi nu 'e takanle 'ke -yaa' 'tebhile 'e 'le.»

¹⁵ 'Bhe ya 'e 'yi, -ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele 'kaa- 'taawogbeya 'e ma. 'Ka

5

'Taawole -Waanbhaa' a 'tebhile 'e ba

'laa 'taawole 'bhii- mɛɛ kloo mu, 'duŋ- ka 'taawo 'bhii- zado' mu.

¹⁶ 'Ke -Waanbhaa' 'waati 'oo 'waati 'la [naa 'ka ni, 'ka 'laa 'bhe 'siele-; -amasroyi, -zon 'waati 'e -yoo 'eyoolo.

¹⁷ 'Bhela- -zayile, 'ka 'laa klele 'ke mɛɛ yikan' kle mu 'le, 'duŋ- ka do klen 'ke 'kela 'bhe -o 'ke Mɛɛzan -Waanbhaa' zru maza 'le 'ka 'bheɛ- do.

¹⁸ 'Ka 'laa 'ka 'taakpale -weɛn 'mile- zi, 'bheɛ- -e 'ka de: 'ke bhe [kla, 'ka gbe laa so 'ka 'gbu 'yikunle ta. 'Duŋ- kaa 'to 'bheɛ- Lii 'Wej' 'e -e 'ka zru 'e pa.

¹⁹ -Ka 'fuudo- 'eke- ta 'ke 'sro -gloɔn mu 'la 'kpen Lii 'Wej' 'mu na 'ka ni 'mu 'kpalele. -Ka 'srokpa 'ke 'ka Mɛɛzan 'tobho 'ka zru 'e 'kpen 'le.

²⁰ 'Waati 'oo 'waati, -ka -koo' De -Waanbhaa' 'pubo- -za 'kpen 'yi -kooa' Mɛɛzan Kriŋi 'to 'e 'yi.

²¹ -Ka 'ka ngblo 'kpala 'eke- -la 'kaa- gasikpaleya ma Kriŋi 'lɛɛ.

'Gwlaan- mu 'pegee -o na mu plɛnza mu

²² 'Ka mu le mu, -ka 'ka ngblo 'kpala 'ka [noo mu 'e [la 'bhii- 'ka 'ka ngblo kpala' Mɛɛzan Kriŋi [la gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

²³ Le -noo 'e 'bhe -le -a na ta -kunlii 'le 'bhii- Kriŋi -o 'ke Zesu 'yi mu -ledo' 'e ta -kunlii 'le gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. 'Yee- Zesu 'yi mu -ledo' 'e -woo 'bhii- Kriŋi 'fle 'e gbɛɛn-, 'bheɛ- 'yele- -o -Bhee Mi 'le.

²⁴ Zesu 'yi mu -ledo' 'e -woo ngblo kpala' Kriŋi [la gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'ezin- le mu 'e -o 'kpen do do -o ngblo 'kpala -o -noo mu [la -za 'kpen 'yi 'bheɛ- gbɛɛn-.

²⁵ 'Duŋ- 'ka mu le -noo mu 'e, 'ka 'na mu 'e -za 'so 'ka ni 'bhii- Zesu 'yi mu -ledo' 'e -za [sɔwa Kriŋi ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'bheɛ- -ya 'gbu [naa ga ni 'sraka 'le 'mu -zayi'.

²⁶ -E 'bhe [kla 'bhe gbɛɛn- bhe, 'kooko- -e Zesu 'yi mu -ledo' 'e kpa 'edanɔma -Waanbhaa' a pɛ 'le, 'kee- -yaan -o 'kpee 'e 'fleelele 'waati 'la ba -yi 'pegee -Waanbhaa' a -Jan 'e fangan- 'le. *

²⁷ -E 'bhe [kla 'ezin-, 'kooko- -e 'woo- Zesu 'yi mu -ledo' 'e zɔɔn -a 'gbu 'yre [la waa -Ireleya -gbɛnɛ 'e 'yi, 'bhe 'pegee 'ke -waa pɛ -yoo' do 'kpo 'pegee pɛ 'trinɔole do 'kpo ye -o ma. 'Duŋ- 'ke -o kle 'wej, 'bheɛ- waa 'joo 'yoo- 'kedo- 'kpo ye -o zi.

²⁸ 'Bhe klegbɛya do 'e 'yi, le -noo mu 'e -o na mu 'e -za 'so -o ni, 'bhii- -o 'gbu 'fle 'e -za so -o 'gbu ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. 'Ke mɛɛ 'la zan na -za so -a 'gbu ni, -a 'gbu -za so -a 'gbu ni 'ezin-.

²⁹ Wlan 'e ni, mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa -a 'gbu 'fle mafɔnyanwole -lido'; droon' mɛɛ 'tole- mɛɛ, 'bhe 'bhe 'gbu 'fle 'e kun 'elrele 'bheɛ-

-ya -lebo', 'bhii- Kriŋi -yaa' pɛ mɛɛ mu 'e -gbɔlakun' gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

³⁰ -Amasroyi, -koo' 'kpen do do -o 'bhii Kriŋi 'fle dope mu 'e gbɛɛn-.

³¹ -A yooɔnde le -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi doo: «'Gwlaan- nu gɔle -a de 'pegee -a nɛɛ -din, 'bheɛ- 'yee- 'pegee -a na nu gele; -e nu bloole- -a na 'e ma, 'bheɛ- -o mɛɛ ple nu klele mɛɛ do 'kpo 'le.»

³² 'Bhe -jan 'la bhe, 'bhe 'yi -o 'egbenele; 'ŋ 'yoo- -we 'zi 'ke Kriŋi 'pegee -yaa' mɛɛ mu 'e 'plɛnza- 'e 'bheɛ- 'le.

³³ -Za 'la [bwa 'bhe -le doo 'ka 'kpen do do 'ka 'na -za 'so 'bhe 'gbu ni 'bhii- -a -za so -a 'gbu ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. 'Bheɛ- le 'e, 'bhe 'bhe [noo 'ledo- -a ma 'ezin-.

6

-Ne mu 'pegee -o yape mu plɛnza

¹ -Ne mu, Mɛɛzan Kriŋi -a zi' 'bhii- 'ka 'ka 'yape- mu 'e 'wojan- mu 'e 'klosikun; -amasroyi 'bhe -le lele -a -yre 'yi.

² -A yooɔnde le -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi doo: «'E de 'pegee 'e nɛɛ -ledo' -a ma.» 'bhe -le 'ke -Waanbhaa' a 'toŋ 'e [lwa mi 'gbu 'e 'le -yaa' 'toŋ vu 'e ba. 'Bheɛ- -ya -liiwli' [kpaa 'bhe 'toŋ 'e zi.

³ 'Bheɛ- -e 'bhe -liiwli' 'e -klosikun win [naa doo: «'Kooko- 'e nu klele zrukpa' 'yi, 'bheɛ- 'e mo' 'e 'yre ma 'tre ta -ge.»

⁴ 'Ka mu -ne de mu, 'ka 'laa yran wlale 'ka 'nɛ mu 'e 'yi. 'Duŋ- ka -o 'tro 'elrele 'ke 'ka -za 'yoo- go -o 'koo, 'bheɛ- ka -o daan Mɛɛzan a pɛ zi 'e 'le.

Yewone mu 'pegee -o -kunlii mu plɛnza

⁵ 'Ka mu yewone mu, -ka 'ka -kunlii mu 'e 'wojan- mu 'e 'klosikun bhaaplenya 'e ma, 'ke 'ka -gbɔlaan- -o -lɛɛ 'egbenele, 'ka zru -Irele' 'le 'bhii- 'ka Kriŋi 'gbu 'wojan- 'e 'klosikun gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

⁶ 'Ka 'laa -o -klosikunle -o -yre 'koo, 'ka -za 'so zayi' -o ni; 'duŋ- ka -Waanbhaa' zru maza kle 'ke 'ka 'taawo- -o wojan ta 'ka zru 'e 'kpen 'le, 'ka -o 'ke Kriŋi -a yewone mu 'la 'le bhe 'bhe -zayi'.

⁷ -Ka yewo -o ni 'ka 'kpee 'Irele- 'le 'bhii- 'ke 'ka -o yewo 'zi Mɛɛzan 'gbu -la ni; 'ka 'laa 'bhe klele 'bhii- 'kaa kle 'zi bhaaplen mu do -kplɛn -la ni.

⁸ 'Ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- mɛɛ 'tole- mɛɛ, lu mu 'pegee [klo mu, -o 'kpen do do nu -waa' -za wlan mu 'e ma -sra 'sroowole Mɛɛzan 'koo.

⁹ 'Bheɛ- 'ka mu -kunlii mu 'ezin-, -ka 'kaa- yewone mu 'e 'kun 'elrele; 'ka 'laa 'pɛɛnle- -o ta 'ke 'ka -gbɔlaan kla -o -yi. 'Kaa 'yaango- 'bhii- 'ka mu 'pegee 'woo- mu, 'ka 'kpen ta

* 5:26 5.26 Elwale -so Izraeli 'kleɛn 'e 'yi, -o -yaa le dɛɛɛ 'e fe, 'bheɛ- -wa baa -a do yi 'e 'le, 'bheɛ- -o ge -a nale -a -noo ni, 'bhe -la -toomasie ma jan -le -ge.

-kunlii' 'ε 'bhe -o lafle' 'yi, 'bhεε- 'ka 'kpen -o do -a -yρε 'yi.

-Waanbhaa' a mεε mu 'ε -waa' gwledanpe mu

¹⁰ 'Kela 'bhe -o -a -yi 'egloole, 'bhe -le doo -ka fanggandō 'ka 'gbu ta 'ka 'pegee Mεεzan Zesu a 'kpaledomaya 'ε 'yi, 'bhεε- -yaa' -glooy' 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe sroyi.

¹¹ -Waanbhaa' gwledanpe 'la 'kpen na 'ka ni, -ka 'mu 'kpen 'si; 'kooko- 'ka so dole- 'egloole -Setran' 'pegee -yaa' -dawli' maza mu 'ε 'λεε.

¹² -Amasroyi, -koo' 'laa -o gwledan 'zi bhaapleη mu ba. 'Dun- 'e pe 'sejzan- mu oo, -kunlii mu oo, 'bhe 'pegee fanganzan mu 'la 'mu -o yewo 'zi 'ke -Setran' 'le 'tre ta -ge, 'bhεε- laanima lii -yoo' mu 'la 'yaale- -o -za 'yoo- klele 'kaama-, -koo' -o gwledan 'zi 'mu -la 'kpen ba.

¹³ 'Bhela- -zayile, -Waanbhaa' gwle danpe mu 'la na 'ka ni, -ka 'mu 'kpen 'si; 'kooko- 'ke -Setran' 'wlenna- 'ka ma, 'ka so gwledanle -a ba yi -yoo' ta. 'Bhεε- 'ke 'ka []yaan 'bhe gwle 'ε danlele, 'ka bo 'egloole.

¹⁴ 'Ka 'yri bo 'ka 'gbu -za 'le, 'bhεε- 'kaa- magben: -Ka wlan 'ε 'kun 'egloole 'bhii- 'ka 'sentru do 'ka 'saanla 'ka ta pe mu ta gone- 'la gbεen-, -ka -ledoolaya kle 'bhii- -srwase' mu ta piibhe dune- gbεen-.

¹⁵ -Jan 'Nrале- 'la yilabla na mεε ni, -ka 'bhe 'wole- 'ε -vavade 'bhii- 'ka -sawla 'wlale 'ka gaan ma -vavade gone- 'la gbεen-.

¹⁶ 'Ka 'kpaleya Kriisi 'yi yikpen- ta 'bhe kle 'bhii- -srwase' mu 'koo' piibhe -laa mu 'la -woo 'gbu -bεε mu 'ε tagaan 'mu 'le 'mu gbεen-; 'kooko- 'ka so -Setran' a 'sabhe- -bhile mu 'ε 'kpen 'liile 'bhe 'le.

¹⁷ -Waanbhaa' 'ka golawoa -za 'yi, 'bhe kle 'bhii- 'ka ngblo ma piibhe 'faa gbεen-; -ka 'bhe 'wla 'ka ngblo ma. Lii 'Wen' 'ε -gokun' 'la []kpa'a 'ka 'koo, -ka 'bhe 'si, 'bhe -le 'ke -Waanbhaa' a -Jan 'ε 'le.

¹⁸ -Ka 'ka 'seriwo 'waati 'ε 'kpen ba Lii 'Wen' 'ε 'seη ta, -ka 'seri 'ε -gloon 'ε 'kpen kle -Waanbhaa' ni, 'bhεε- -ka -sromabo -a ni gbe 'ε 'kpen ma. 'Ka 'laa 'ka 'yρε zi -gblaanle' 'bhe klele ma 'waati 'ε 'kpen ba. -Ka 'ka 'seriwo -Waanbhaa' a mεε mu 'ε 'kpen a -za ma.

¹⁹ -Ka 'ka 'seriwo 'mi a -za ma 'ezin-; 'kooko- -Waanbhaa' -Jan 'Nrале- 'ε 'wo gbeya zron 'η ni. 'Bhεε- 'kooko- 'ke -gblaan 'laa kle 'η zru ba 'ke 'η 'yoo- -Jan 'Nrале- tagaanle 'ε tapwe' zii' mεε mu ni.

²⁰ Kriisi 'mi []kla 'ke 'yee- -Jan 'Nrале- 'ε 'wo mi 'le; 'η 'yoo- -zōn -kaso 'yi 'yela- wole 'ε ma. -Ka 'ka 'seriwo 'mi a -za ma 'ke 'naa gblaan 'ke 'η 'yoo- -a wole- mεε mu ni -a wogbeya 'ε 'yi.

Pōlu -o -a -srawo' zii' Efēzi Zesu 'yi mu 'ε ma

²¹ -Koo' neene- Tisiki 'la -za so 'η ni; Mεεzan a yewone 'Irele- -le 'kele-. 'Ye- le- nu -ge za mu 'ε 'kpen 'yipele 'ka ni, 'kooko 'ka 'mi ba za 'pegee 'η 'yoo- -za yεke- 'la kle 'zi 'mu do.

²² 'Mi -a winbo 'zi 'ka ta ye 'mi 'gbu 'yρε ma, 'kooko- 'ka 'o ta jan mu ma, 'bhεε- -ε fanggandō 'ka ta.

²³ Bhaa -koo' De -Waanbhaa' 'pegee Mεεzan Zesu Kriisi yilabla 'pegee 'soniya, 'bhεε- 'kpaleya na -koo' neene- mu 'ε 'kpen ni.

²⁴ -Koo'a Mεεzan Zesu Kriisi -za so mεε 'la zan mu ni, 'bhεε- 'ke -dan' 'laa -o -waa' 'soniya 'ε ma, bhaa -Waanbhaa' -li 'mu 'kpen ma!

**PŌLU 'LETRE 'LA □KPA
ZESU 'YI MU 'LA 'YAA-
FILIPU 'MU NI
Pōlu 'letre 'la □kpa
Filipu -wa 'ε ta Zesu 'yi
mu 'ε ni 'bhe ngblo**

Filipu -wa 'ε 'yaa- Masedwani 'kleen 'ε 'yi -wa -gbene do -la -le. 'Bheε- Masedwani 'kleen 'ε 'bhe 'yaa- Greki mu a 'kleen 'ε 'fangayi. Filipu -wa 'ε ta Zesu 'yi mu -ledo', 'mu -le -yaa Pōlu Zesu 'yi mu □lwa 'la □kla 'bhe 'kleen 'ε 'yi 'bheε- 'le (Kleza 16.11-40). Pōlu gelawoa Meezan a ye 'ε 'wole- -wa 'bheεke mu 'ε ta, Filipu Zesu 'yi mu 'ε 'mu -le bhonba -goli' □kpa -a ni. 'Letre 'leε- 'yi, Pōlu -o 'pubwa- -wa glaan' mu 'la □kpa -o neεne- Epafroditi 'koo 'bhe ma. 'Bhe glaan' mu 'kpa bhla 'ε ba, Pōlu -yaa -kaso 'yi, 'dun- -e 'bhe glaan' mu 'ε 'sroolawoa, 'mu 'a zrukpalaa.

-A -le □lwa mi 'ε 'yi (Filipu 1.1-26), Pōlu Filipu Zesu 'yi mu 'ε waa -za 'wlan 'ε 'yidwa-, 'bheε- -yoo 'pubwa- 'bhe ma. -E -yaa -kaso 'la 'yi, -e 'bhe -janwoa -o ni. 'O 'yee- 'letre 'leε- 'yipele -a -le do do 'ε ma:

Pōlu pe Filipu Zesu 'yi mu 'ε ni doo -o 'kpale- kle do ma, 'bhe 'pegee -woo ngblo 'kpa -o -leε mu 'ε □la, 'bheε- -o -gasikpa 'eke- -leε (Filipu 1.27-2.18).

'Bhe blaen, Pōlu Timote 'pegee Epafroditi 'winboza 'ε Filipu 'bhe ba janwoa- (Filipu 2.19-30).

-Ya □pia Filipu Zesu 'yi mu 'ε ni doo -o yri bo -o 'gbu -za 'le Zuufu mu a bhla ma 'ton mu 'ε daan 'mu ma (Filipu 3). -Amasroyi, 'mu 'yaa- pe 'zi doo Zesu 'yi mu 'la 'mu 'laa 'wlale- 'kleen 'yi 'kaa -o 'mu 'wla 'kleen 'yi kpanma, 'kooko- 'mu go -za 'yi, 'bheε- 'mu 'ledoolle kle -Waanbhaa -yre 'yi.

Pōlu 'a □pia Filipu Zesu 'yi mu 'ε ni doo -wa blaanta goon -a 'taawogbeya 'ε 'yi, 'bhe 'yi -le -yaa doo -woo 'gbu gbekpa' Zesu Krisi 'koo (Filipu mu 4).

'Yee- 'letre 'leε- 'leyanyre 'ε 'yi, -e Filipu Zesu 'yi mu 'ε 'liala-, 'bheε- -yoo 'pubwa 'ezin- -o glaan' mu 'la □kpa -a ni 'mu ma.

Pōlu a 'pubowli

¹ Mi Pōlu 'pegee Timote 'woo- Zesu Krisi a yewone mu 'le. 'O moo -le 'letre 'leε- 'kpa zii' mεε 'la zan mu -o -Waanbhaa' a pe 'le Zesu Krisi 'sroyi Filipu -wa 'ε ta 'mu -la ni. 'Bheε- 'o 'yee- 'letre 'leε 'kpa zii' 'ezin- Filipu -wa 'ε ta Zesu 'yi mu -ledo' 'ε -o -leε mu 'ε 'pegee 'mu 'bhonba- mu 'ε 'mu -la ni.

² Bhaa -koo' De -Waanbhaa' 'pegee Meezan Zesu Krisi -li 'ka ma, 'bheε- -o yilabla na 'ka ni.

Pōlu -a 'seriwo zii' Filipu Zesu 'yi mu -ledo' 'ε waa -za ma

³ 'Waati 'oo 'waati, 'ke 'ka -za -dwa 'η 'kpee, 'η -Waanbhaa' 'pubo- 'kaa- -za ma.

⁴ 'Waati 'oo 'waati, 'ke 'η 'yoo 'η 'seriwo zii' 'ka 'kpen a -za ma, 'η 'bhe kle 'η zrukpaale 'le.

⁵ -Amasroyi 'ka □bhwa 'η ba -Jan 'Nrale- 'ε 'wole 'le mεε mu ni, 'kee- san -a zisanle 'ε ma, 'kee- nu 'tenle- -zon ma.

⁶ 'Mi 'gbu 'kpale- -o -za 'leε- 'bheε- 'yi doo -Waanbhaa' 'la 'yee- ye -lrele' 'ε zisaan- 'ka zru mu 'ε 'yi 'bhe klegbeya 'ε gbεen- bhe, -e nu bhole 'ka ba 'ke 'ka 'bhe ye 'ε wo 'kee- ge 'tenle- -a -leyanle ma Zesu Krisi 'nu yi 'ε 'le.

⁷ 'Ke 'mi 'η 'kpeeledaan 'ka 'kpen -a -za ma 'bhe gbεen- bhe 'bhe lele. -Amasroyi 'ka -za -o 'η 'koo 'egloole 'tanji. 'Bheε- -Waanbhaa' 'duma 'la 'naa- 'mi ni, -koo 'kpen 'bhe sasa -sroowoa. 'Ke 'η □kla -kaso 'yi -zon oo, 'ke 'η -ja -klu ta Zesu a -jan 'ε 'leε zaabo yre noo- oo, -a wlan pe yre noo- mokpen' yre ma oo, 'yee- ye do 'kpo 'ε -koo 'kpen 'a □woa 'eke- zi.

⁸ -Waanbhaa' -o 'η 'sre 'le, -a 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'ka 'kpen -za so 'η ni 'ebebele 'bhii- 'ka -za so Zesu Krisi ni gōne- 'la gbεen-.

⁹ 'N -za 'leε- 'bheε- 'yrewo- -Waanbhaa ma 'an 'seri mu 'ε 'yi 'ka ba zayi', 'an 'yrewo- -a ma doo 'kaa- 'soniya 'ε baan' kla -a ba, 'ke 'ka -zadoleya -sroowo', 'bheε- 'ka yikan' maza do.

¹⁰ 'Kooko- 'ke 'ka so -za 'lrele- bagole -za 'yoo- ma. 'Ke 'ka 'bhe □kla bhe, 'ka nu klele mεε 'wen mu 'le, 'bheε- waa nu -za 'yoo- 'kedo- 'kpo 'yele- 'ka zi Krisi 'nu yi 'ε 'le.

¹¹ 'Bheε- Zesu Krisi 'sroyi, 'ka nu -ledoolleya maza mu -la klele. 'Ke 'bhe □kla, 'ke mεε mu 'ε -o 'ka kleza -lrele' mu 'ε □ya, -o nu -Waanbhaa' 'tobhole, 'bheε- -wa magbaande.

Krisi -le bole -yre ma -si kplankplan 'gbu 'ε 'le

¹² 'N neεne- mu, 'mi -a zi 'bhii- 'kaa 'yaango- 'bhii- 'η -yreε -gloon 'la □bhla bhe, 'bhe 'a □kla 'bheε- mεε -bebe -Jan 'Nrale- 'ε baan' □maa.

¹³ Wlan 'ε ni, -janmatii 'ε -yaa 'fa □la mu 'ε 'kpen 'pegee mεε -bheεke' mu 'ε -wa 'yaango- 'bhii- 'η 'yoo- -kaso 'yi Krisi 'to 'ε 'bheε- ma.

¹⁴ -Woo 'η 'yelowoa -kaso 'yi bhe, 'η neεne- -bebe Zesu 'yi mu 'ε -woo 'kpa baanwoa -Meezan 'yi. 'Bheε- -o ngblo -dwa -o -lii -Waanbhaa' -jan 'woyre- 'ε □noo, 'ke -gblaan 'laa kla -o -yi.

¹⁵⁻¹⁷ Wlan 'ε ni, -a 'ke mu -o Krisi a -jan 'ε wo zii' mεε mu ni -o zru -lrele' 'le, -wa kle 'zi 'soniya -la -le -o zru mu 'ε 'yi.

-Wa 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' 'n' □kpa'a 'n' 'kpayre- 'lɛɛ- □nɔɔ, 'kooko- 'n' klɛ -yaa' -Jan 'Nrale- 'ɛ ta wlan pe mi 'le. 'Dun- -a 'ke mu -o 'yee- KriSi a -za 'ɛ 'wo zii' -o 'kpee 'yoo- 'pegee zranwolele -o zru ba. -Wa zi 'bhii- -o gwle bɔ 'mi ma, 'bhɛɛ- 'ke mɛɛ mu -o 'tɔbhɔ- 'ke 'bhe kan 'mi ta. 'Bhe klegbeya 'ɛ gbɛɛn- bhe, 'n' 'yoo- -kaso 'la 'yi bhe, -woo 'an -yren 'ɛ baan' -la 'kla zii' 'a ba.

18 'Bhe 'laa -za 'ke klɛ. 'Ke -o 'kpeejan- mu □kla 'eyoolɛ oo, 'ke -o 'kpeejan- mu □kla 'elrele oo, -woo KriSi a -za 'ɛ 'wolawo zii' mɛɛ mu 'ɛ ni gbɛ 'ɛ 'kpen ma bhe 'bhe -le 'mi zrukpa'a 'zii'. 'Bhɛɛ- 'n' nu bolɛ 'n' zrukpaale 'le 'ezin-.

19 -Amasroyi 'an 'yaango- 'ka -o 'ka 'seri mu 'la 'wo zii' 'n' ma bhe, 'bhe 'pegee Zesu KriSi Lii 'la 'bhɔ zii' 'n' ba bhe, 'woo- -za mu 'ɛ 'kpen nu klele 'n' 'bheeyre- 'le, 'bhɛɛ- 'n' 'pwɛyɛ- 'le -kaso 'ɛ 'yi.

20 Wlan 'ɛ ni, 'mi -o 'bhɛɛ- magben 'zi 'n' zru 'ɛ 'kpen 'le, 'bhɛɛ- 'n' 'yri -o 'bhɛɛ- ta. -Za 'kedo- 'kpɔ 'laa nu klele 'n' ma 'ke -yrala' 'le. 'Bhɛɛ- droon-, -zon 'pegee 'waati 'ɛ 'kpen ba, 'n' nu KriSi magbaandɛle 'n' zrubakpaale -gbenɛ 'le 'n' 'fle 'ɛ 'yi, 'ali- 'ke 'n' -gaa oo, 'ke 'n' □bwa 'n' 'yɛ ma oo, 'bhe 'kpen -o 'n' ma do.

21 -Amasroyi KriSi -le 'n' bole 'n' 'yɛ ma 'trɛ 'lɛɛ- ta -ge 'bhe 'win 'le, 'bhɛɛ- ga -o 'n' ma 'ke -trɔn 'le.

22 'Dun- 'ke 'n' so bole 'n' 'yɛ ma, 'bhɛɛ- 'n' ye 'ke wo 'ke 'bhe klɛ 'elrele mɛɛ ma, 'bhe 'yi, 'n' 'ke 'gbu 'la si -o ple 'ɛ ba 'naa 'bhe do 'de.

23 'N' 'klina- 'te 'n' zru maza ple 'ɛ plɛn-; -A -lɔɔ 'n' ma 'bhii- 'n' ga 'bhɛɛ- 'n' ge KriSi ba. 'N' 'yoo- 'bhɛɛ- zi 'gbu.

24 'Dun- 'ka mu -za 'yi, 'ke 'n' □bwa -so 'n' 'yɛ ma 'trɛ 'lɛɛ- ta -ge, 'bhe -o -za 'lrele- 'le 'ka mu ma.

25 'N' 'gbu 'kpale -o -a -yi, 'bhɛɛ- 'an 'yaango- 'bhii- 'n' nu bole 'drunyan 'lɛɛ- 'yi -ge 'waati sa 'ka 'kpen -din 'ezin-. 'Kooko- 'ke 'n' bhɔ 'ka ba, 'bhɛɛ- 'kaa- 'kpaleya 'ɛ baan' kla -a ba, 'bhe 'pegee 'ke 'ka zrukpaale klɛ 'kaa- 'kpaleya 'ɛ 'yi.

26 'Bhe 'yi, 'ke 'n' 'niinaa 'ka ba ye, 'bhe klegbeya 'ɛ 'yi, 'ka nu 'ka -baale' 'ka 'pegee Zesu KriSi a 'kpaledomaya 'ɛ 'yi 'mi ba zayi'.

27 'Dun- 'kela 'bhe -o -a -yi 'egloole, 'bhe -le doo 'kaa 'taawogbeya 'ɛ -gaale' klɛ KriSi -a -Jan 'Nrale- 'ɛ ba. 'Bhe klegbeya 'ɛ 'yi, 'ke 'n' □nwa 'pwɛle- 'ka ta oo, 'ke 'naa 'nule- oo, 'n' nu -jan 'nrale- male 'ka ta doo 'ka bole -o 'egloole' 'kaa- 'kpaleya 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'ka 'kpale- -o do ma, 'bhe 'pegee 'ka 'kpeejan- -o do. 'Bhɛɛ- 'n' 'yoo- -a zi 'bhii- 'an ma 'ka ta 'ezin- doo 'ka -o yewo 'zi 'eke- zi 'ka zru do 'le, 'kooko- mɛɛ mu 'ɛ -o -Jan 'Nrale- 'ɛ ma 'bhɛɛ- -woo kpa KriSi 'yi.

28 'Kee- □kla gon 'oo gonɛ- 'la gbɛɛn-, 'ka 'laa 'tolɛ- 'ke -gblaan kla 'ka 'yi 'ka 'soonnii mu 'ɛ 'lɛɛ. -O kleza mu 'ɛ 'mu a zron 'bhii- -woo -o ni zi 'ɛ 'bhɛɛ- ta, 'bhɛɛ- 'ka mu 'taawogbeya 'ɛ 'bhe 'a zron 'bhii- 'ka mu -gwa -za 'yi. 'Bhe -za mu 'ɛ 'kpen da -Waanbhaa' -la ba.

29 -Amasroyi -Waanbhaa' laa -lile' 'ka ma, 'kooko- 'ke 'ka 'ka kpa droŋ KriSi 'yi, 'dun- -e -lia 'ka ma, 'kooko- 'ke 'ka -yrenbhle' -a ni.

30 'Ka 'n' □ya gwle 'la dan yɛ nɔɔ- 'elwale -so KriSi 'soonnii mu 'ɛ ba, 'mi 'pegee 'ka mu -o 'bhɛɛ- gwle do 'kpɔ 'ɛ dan 'zi 'eke- zi -zon; 'ali- 'n' 'yoo- 'bhɛɛ- gwle 'ɛ dan 'zi -zon -li 'bhii- 'kaa- ma 'zi 'n' 'lii gonɛ- 'la gbɛɛn- bhe.

2

Zesu KriSi 'a 'gbu mazinaa, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' 'a magbaandia

1 'Kaa 'kpaledomaya 'ɛ KriSi 'yi 'bhe -o fangando 'zi 'ka ta ɛɛ? -Yaa' 'soniya 'ɛ zruwla 'zi ka 'kpee ɛɛ? 'Ka 'pegee Lii 'Wen' 'ɛ 'kpale- -o do ma ɛɛ? 'Ka -o 'eke- ma 'ewlanle ɛɛ? 'Bhɛɛ- 'ka 'eke- -yrenkla' ɛɛ?

2 'Bhe 'yi 'te, -ka 'an zrukpa'a 'ɛ 'lɛso 'ke 'ka 'kpale klɛ do ma, 'ke 'ka -za so 'eke- ni, 'ke 'ka zru klɛ do, 'bhɛɛ- 'ke 'ka 'kpeejan- klɛ do.

3 'Ka 'laa -za 'kedo- 'kpɔ klele 'ke zaabolele 'ke 'ka 'kanyɛ- glin 'eke- ta, 'bhe 'pegee 'ke 'ka 'ka 'gbu 'tɔbhoyre -glin bhaama -za 'kpen 'yi; 'dun- -ka 'ka 'gbu mazina. 'Bhɛɛ- -ka 'eke- ye 'bhii- 'ka gblaan -yiyi' 'eke- ni.

4 'Ka 'laa 'ka do -kplenne' -nrayiza kleyɛ -glinle', -ka 'eke- 'nrayiza kleyɛ -la -glin 'ezin-.

5 'Ka 'taawogbeya 'ɛ klɛ 'bhii- mɛɛ mu 'la 'pegee Zesu KriSi 'kpale- do ma 'mu 'taawogbeya 'ɛ gbɛɛn-.

6 'Yee- 'la -o 'pegee -Waanbhaa' dogbeya -yaa do 'tanji, 'dun- -o 'pegee -Waanbhaa' dogbeya 'la 'yaa- do bhe, -a bloole laa bole 'bhe dogbeya 'ɛ ma.

7 Droon' -ya nii- -gwa 'bhe 'kpen 'yi, 'bhɛɛ- -ya 'gbu □kla 'bhii- lu do gbɛɛn-. -Ya 'gbu □kla bhaaplen do 'le, 'bhɛɛ- -ya 'gbu □kla 'bhii- bhaaplen dogbeya 'ɛ gbɛɛn-.

8 -Ya 'gbu mazinaa, 'bhɛɛ- -e 'taawoa □ -Waanbhaa' -weli' ta 'ke 'bhe ge 'tenle- -a gale ma. 'Ali- -e -dwa -a -la 'kee ga -yri gbɛɛle 'ɛ ta, ('bhe ga gbeya -gloon 'la 'yaa- 'ke -yralado maza 'le bhe).

9 'Bhɛla- -zayile, -Waanbhaa' 'a 'yalaa- lafle' 'yi 'yaayɛ- -gbɛɛ 'ɛ 'bhɛɛ- □nɔɔ. 'Bhɛɛ- 'bhe 'to do -naa -a ni, 'bhe 'to 'ɛ gblaan -yiyi' 'to 'kpen ni,

- 10 'kooko- Zesu 'tɔ ma, -Waanbhaa' gbɛ klepɛ 'tole- -a gbɛ klepɛ, 'kee- ɲkla lafle' 'yi oo, 'kee- ɲkla 'trɛ ta -gɛ oo, 'bhɛɛ- 'kee- ɲkla 'trɛ ɲla oo, -o 'kpen -o 'kpo zɛn -a ɲla, 'bhɛɛ- -wa gba.
- 11 'Ke mɔkpen' 'a pɛ kpataakpa -o -lii dɔɔ Zesu Krisi -o 'ke Mɛɛzan 'le, 'bhɛɛ- -wa Dɛ -Waanbhaa' 'tɔbhɔ-.

Zesu 'yi mu 'taawogbɛya 'drunyan 'lɛɛ 'yi

12 'Bhɛ 'yi, 'ŋ 'yienii mu, 'ka 'taawoa ɲ 'tanjii 'ŋ 'weli- 'ɛ ta gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'ŋ 'yaa 'ka -din 'waati 'la ba, 'ali- 'naa -o 'ka -din 'waati 'la ba bhɛ, -ka 'taa baanwoa- 'ŋ 'weli- 'ɛ ta. -Waanbhaa' 'ka golawoa -za 'yi, -ka dɔ klen 'ke 'ka 'bhɛ 'wlata- 'taawogbɛya kle 'ke -Waanbhaa' -lɛsgblaan 'le 'ka 'yi, 'ke 'ka -gasikpa -a -lɛɛ.

13 -Amasroyi -Waanbhaa' -le bhɔ 'zi 'ka ba, 'kooko- -a zru maza klele 'sɔ 'ka ni, 'bhɛɛ- 'ka sɔ 'bhɛ klele-, 'ke 'bhɛ 'pegee 'yee- -Waanbhaa' 'gbu -za 'lrele- yɛkɛ- 'la 'ledulaa 'mu kle do.

14 'Ka 'laa -za 'kpen klele 'ka 'la ma janwole, 'pegee zaabolele.

15 'Kooko- mɛɛ 'laa -za 'yoo- do 'kpo ye 'ka zi, 'bhɛɛ- 'ka kle 'wenj. 'Ke 'ka kle -Waanbhaa' 'a -nɛ mu 'la 'ke waa -sɔŋ' do 'kpo ye 'mu zi 'mu 'le. 'Ka -o 'saanige bhaaplɛŋ mu 'la 'plɛŋ- bhɛ, -o -lɛbiile -o, 'bhɛɛ- -woo 'eyɔɔle. -Ka mu -bhile' kle 'woo- 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mu 'ɛ 'plɛŋ- 'bhii- mleklen- mu bhi gɔnɛ- 'la gbɛɛn- lafle' 'yi.

16 -Jan 'Nrale- 'la bole -yre ma -si na mɛɛ ni, -ka 'bhɛ 'wo -o ni. 'Ke 'ka 'bhɛ ɲkla, 'ŋ ŋgblo ma 'wlenwlen nu wole 'ka mu ba zayi' Krisi 'nu yi 'ɛ 'le. 'Bhɛ nu -a zɔnle 'bhii- 'ŋ 'trebho 'la ɲbhla, 'bhɛ 'pegee 'ŋ ye 'la ɲwoa, 'mu 'laa bole bhaama za 'le.

17 'Kaa- 'kpaleya 'ɛ Krisi 'yi, 'bhɛ -o 'bhii- 'ka -o 'sraka -la go 'zi -Waanbhaa' ni. 'Dun- 'ali- 'ke -o 'mi ɲdia, 'mi 'an pɛ yien 'ɛ 'bhɛ -le nu klele -yi -dɔɔ 'le 'bhɛ 'sraka 'ɛ ta. 'Kee- kla 'bhɛ gbɛɛn- bhɛ, 'ŋ zrukpaale -o, 'bhɛɛ- 'ŋ 'yoo- 'ka 'kpen 'kpa zii' 'an pɛ zrukpaal' 'ɛ ba.

18 'Bhɛ klegbɛya do 'ɛ 'yi, 'ka mu, 'ka zrukpaale kle, 'bhɛɛ- -ka 'mi 'kpa 'kaa pɛ zrukpaal' 'ɛ ba 'ezin-.

Timote 'pegee Epafroditi 'woye-

19 'Ke Mɛɛzan Zesu -dwa -la, -a -vinbwa 'waati sa 'bhɛɛ- 'ŋ Timote 'winbɔ- 'ka ta ye. 'Kooko- 'kee- -ja 'ka ba ye, 'bhɛɛ- 'kee- ɲnwa 'ka ta jan mu wole 'ŋ ni, 'bhɛ nu fangandole 'ŋ ta.

20 Mɛɛ 'kɛdo- 'kpo 'laa -o 'ŋ -din -gɛ 'ke 'mi 'pegee 'bhɛ zru kle do 'bhii- 'yee- Timote gbɛɛn-. 'Ye- 'ka mu 'gbu yienkan 'egbenele.

21 Mɛɛ mu 'ɛ 'kpen bole -o 'gbu 'nrayiza -la klele ma, 'dun- waa Zesu Krisi 'nrayiza kle.

22 'Dun- 'ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- Timote 'a -zɔnna 'bhii- -yoo 'ke yewone 'lrele- 'le. -Ya 'gbu ɲtwa -Jan 'Nrale- 'ɛ 'wole ni, 'bhɛɛ- 'mi 'pegee 'yee- 'bhɛ ye 'ɛ ɲwoa 'eke- zi 'bhii- -nɛ do 'pegee -a dɛ.

23 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke 'mi 'an pɛ -za 'ɛ 'lewlagbɛya ɲya 'yi 'la 'le, 'ke -Waanbhaa' -dwa -a -la, 'ŋ nu 'yee Timote winbole 'ka ta ye.

24 'Bhɛɛ- 'dun-, 'mi 'gbu 'kpale- -o Mɛɛzan 'yi 'bhii- -a -vinbwa 'waati sa 'bhɛɛ- 'mi 'gbu ge 'ka ba ye.

25 'Sani- 'bhɛ 'waati 'ɛ 'bhole- plɛŋ-, 'mi 'a ɲya zi 'le 'ke 'mi 'ŋ nɛɛnɛ- Epafroditi winbɔ 'ka ba. 'Ye- 'ŋ yewoyɔɔn 'pegee 'ŋ 'bhɔŋba- mi 'le -Jan 'Nrale- 'ɛ ta gwledan- lele. 'Ŋ maza -yaa pɛ mu 'la ma, 'ka 'yela- winbwa- 'bhɛɛ- -e ɲnwa 'mu 'le 'ŋ ni.

26 'Ka 'kpen 'lɔɔ -o -a dɛ 'zi 'egbenele, -amasroyi 'kaa 'malawoa 'kaa- ga -yaa -a ma, bhɛ 'a zrubatedwa.

27 Wlan 'ɛ ni, ga -yaa -a ma, -a -le ɲbwa sa 'kee- kle siele'. 'Dun- -e -bheelawoa, 'yee- do -kplenne' 'yren 'laa 'klale- -Waanbhaa' ma, 'mi -la -yren ɲklaa 'bhɛ ma 'ezin- 'bhɛ gbɛɛn- bhɛ. 'Kooko- yaa kle 'ŋ wleyisriwole keta plɛ 'le.

28 'Bhela- -yile, 'ŋ 'yoo- 'ŋ -gbaanwo' zii' 'bhɛɛ- 'an 'winbɔ- 'ka ba. 'Kooko- 'ke 'kaa ɲya 'ka zrukpaalaa, 'bhɛɛ- 'mi a pɛ wleyisriwole 'ɛ mazinaa 'tɛ.

29 'Kee- ɲbhwa 'ka ba ye, -kaa 'kun 'tɛ 'ka gbɛ plɛ 'pegee 'ka zrukpaale 'le, 'bhɛ 'pegee Mɛɛzan 'tɔ 'ɛ -zayi'. -Ka 'bhɛɛ- mɛɛ -gloɔn mu 'ɛ 'ledɔ- a ma.

30 -Amasroyi, -a -le ɲbwa sa 'kee- ga Krisi -a ye 'ɛ -za ma. 'Ka 'ŋ glaan' ɲkpaal pɛ mu 'la ba, 'ka mu 'gbu 'laa -yaa sɔ nule- 'mu 'le 'ŋ ni; -a nu bhla 'ɛ zi 'bhɛ pɛ mu 'ɛ 'le 'ŋ ni, -a win -yaa zan bole -a -yi.

3

-Ledɔɔleya -zeze -Waanbhaa' -yre 'yi

1 'An -jan 'ɛ 'leyanyɛ -yoo 'kɛla 'le 'bhɛ -le dɔɔ 'ŋ nɛɛnɛ- mu, 'ka zrukpaale kle 'ka 'pegee Mɛɛzan a 'kpaledomaya 'ɛ 'yi. 'Ke 'ŋ ɲbwa 'ŋ -jan do 'la 'ŋ 'bhɛ ɲwoa 'ka ni 'elwale gban 'bhɛ ta 'ezin-, 'bhɛ 'laa mi 'trebho-. 'Bhɛ kle 'ka mu 'gbu -la ma -tron 'le.

2 -Ka 'ka 'gbu 'kun 'elrele ye -yoo wo mu 'ɛ ma, -woo 'eyɔɔle 'bhii- -gbaan' mu. -Ka 'ka 'gbu 'kun 'ezin- 'elrele -o ma: 'Woo- 'kpee ma wlale 'kleɛn 'yi 'ɛ 'bhɛ -le mɛɛ kle -Waanbhaa' -nɛ kplankplan 'le.

3 Wlan 'ɛ ni, -kɔɔ' mu Zesu 'yi mu 'ɛ, -kɔɔ' mu 'gbu -le -Waanbhaa' -nɛ -zeze mu 'ɛ 'le. -Amasroyi -kɔɔ- -Waanbhaa' gba -a *Lii

'Wen 'e -glooya' 'e 'le. -Koo' -koo' 'gbu baa Zesu Krisi -la -yi. 'BhEE- -koo' 'kpale laa bo bhaaplenj mu a 'sinii ta za mu 'yi.

⁴ 'Mi 'dunj, 'mi 'yaa- so 'nj 'kpale bhaaplenj mu a 'sinii ta -za mu 'e 'yi doo -o so 'mi gole -za 'yi. -Dele so a pele doo 'bhe 'woo 'sinii ta za mu 'e [k]la 'ke 'bhe kan 'mi ta ee?

⁵ -O 'mi [w]laa 'kleen 'yi 'nj 'ya le blaen -yrekpa' 'srwaa- mi ma. 'N 'yoo- Izraeli mi -kposoo 'le 'kee- san 'nj [j]ya yi 'e ma, 'bheE- 'nj da Benzame a -gbaa 'bheE- 'lii, 'bhe 'pegee 'nj 'yoo- Ebre 'kpee yi 'le. Farizi mu 'la Zuufu mu 'si ta 'tonj mu -za 'e kun 'egloole, 'nj 'yaa- 'dunj- 'mu do 'le.

⁶ 'Bhe 'waati 'e ba, 'nj 'yaa- Zuufu mu a 'tonj mu 'e -vavade 'kee- kan a -danj' ta. 'Bhela- -yile, 'nj 'yaa- -yrenkpa' Zesu 'yi mu 'e ta. 'BheE- 'ke mee do Zuufu mu a 'tonj mu 'e 'klosikwan, 'bheE- -a -ledoole kle -Waanbhaa' -yre 'yi, 'ke -yoo 'mu 'le bi 'nj so a pele- doo waa -sonj' 'kedo- 'kpo 'yele- 'nj ma 'mu 'yi.

⁷ 'Dunj- 'bhe -za mu 'la 'yaa- -nafan maza 'bhe 'mi ma, 'nj 'mu ye 'saanige 'bhii- bhaama za mu Krisi -zayi'.

⁸ 'BheE- 'ezin- gbu, 'mi 'drunyan ta za mu 'e 'kpen ye 'bhii- bhaama za mu, 'nj Meezan Zesu Krisi dolawoa 'bhe -zayi'. Meezan Zesu Krisi dole 'e, 'bhe mabhaabho -za 'kpen ta. 'Bhela- -zayile 'mi 'nj 'niigwa- 'woo- -za mu 'e 'kpen 'yi, 'bheE- -woo 'nj yre 'yi 'bhii- blinpe, 'kooko- 'nj 'sroowoep kle 'ke Krisi do- -kplenne' 'le.

⁹ 'BheE- 'kooko- 'o 'pegee 'yee- 'kpale- kle do ma. 'N 'ledoole 'laa kle -Waanbhaa' -yre 'yi 'tonj mu -klosikunle ma. 'Dunj- 'mi 'nj 'kpale- 'la -yoo Krisi 'yi bhe, 'bhe -le 'nj 'ledoole -Waanbhaa' -yre 'yi. 'BheE- 'dunj- -ledooleya 'la da -Waanbhaa' ba -o 'bhe 'sroowo- 'kpaleyala -la ma.

¹⁰ 'N 'yoo- -za do 'kpo 'la zi, 'bhe -le Krisi dole 'le, 'bhe 'pegee 'ke -glooya' 'la 'bhe 'a -bwela ga le ba 'nj 'bhe do 'ezin-. 'N 'yoo- -a zi 'bhii- 'mi yaa -yren 'e 'ke 'bhle, 'bheE- -e kle 'nj ni 'bhii- 'mi 'pegee 'yee- gaa 'eke- 'yi.

¹¹ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'nj 'yrikpale -o -a ta 'bhii- 'nj nu bwele gale ba.

'Taawole -Waanbhaa' a zi 'e ta 'ke 'ya 'leyan- a ma

¹² Yaa klele 'e 'pegee- 'nj [t]ian 'an pe 'taawole 'e 'leyanyre ma, 'bheE- 'nj 'bhe ma -tron 'e 'sroowoa- gban. 'BheE- yaa klele 'ezin- 'e 'pegee 'nj [k]la gban 'nj 'yoo- -a zi 'bhii- 'nj kle 'kela 'le 'bheE- 'le. 'Dunj- mi -o do 'zi klen 'ke 'nj ge 'an 'taawole 'e zi, 'kooko- 'an ma -tron 'e 'sroowo- -amasroyi Krisi 'mi makwan- gban -yaa' pe 'le.

¹³ 'N neene- mu, yaa klele 'e 'pegee 'mi [t]ian 'an pe 'taawole 'e -danj' ma, 'bheE- 'an ma -tron 'e 'sroowoa- gban. 'Dunj- 'nj 'yoo- -za 'lee- 'bheE- kle zi: 'Mi 'nj 'niigo- 'nj -zanta'

pe mu 'e 'yi, 'bheE- 'mi 'nj 'sene gbaan zii' 'nj 'lee pe mu 'e 'sroowole- zi.

¹⁴ 'Bhe 'yi, 'nj 'yoo- 'nj 'yregbaan- 'zi 'an 'taawole 'e -leyanyre 'e 'bheE- ta, 'ke 'nj ge -a -danj' ma, 'kooko- -Waanbhaa' 'nj 'siila- -jara 'la ma Zesu Krisi 'sroyi, 'nj 'bhe 'sroowo- lafle' 'e 'yi.

¹⁵ 'Bhe ya 'e 'yi, -koo' mu Zesu 'yi mu 'la 'kpen 'yrebakanle -o Zesu a pe zi 'e ta bhe, 'bhe 'kpeeledangbeya -gloon 'e 'bhe -le kle -koo' 'kpen 'yi. 'Dunj- 'ke 'ka 'kpeeledangbeya 'e yaa -o 'bhe gbeen bhe, -Waanbhaa' nu a klele 'bheE- 'kaa 'yima- kplankplan.

¹⁶ 'Kee- [k]la gon 'oo gone- 'la gbeen-, -koo' 'taawoa [w] -Waanbhaa' a zi 'e ta gone- 'la gbeen- 'kee- nu 'tenle- -zon ma, -koo' ge -kooa' 'taa 'e zi 'yee- klegbeya do 'e gbeen-.

¹⁷ 'N neene- mu, 'mi -o 'taawo zii' -Waanbhaa' a zi 'e ta gone- 'la gbeen-, -ka 'taawo 'bheE- gbeen- 'ezin-. 'O moo 'bhe 'taawogbeya 'e -zronna 'ka ni. Mee 'la zaa mu -o 'taawo zii' 'bhii- 'bhe 'taawogbeya 'e gbeen-, -ka 'ka 'yrekpa -waa' 'taawogbeya 'e zi, 'bheE- 'kaa kle 'bhii- 'woo mu gbeen-.

¹⁸ -Amasroyi, 'nj 'yoo- zan -jan 'la 'wole- 'ka ni -ge, 'nj 'bhe [w]oa gban 'ka ni 'elwale, 'bheE- 'nj 'yoo- bo 'zi -a ta 'ezin- 'ke wisile 'le doo mee -bebe 'taawogbeya 'e 'bhe -o 'bhii- Krisi -gaa -yrigbeele 'e ta win 'la ma waa 'bhe 'klosikun.

¹⁹ 'Dunj- 'bhe mee mu 'e 'leyanyre -le 'ke -jranama 'te 'e 'bheE- 'le. -Amasroyi -o yri bo -o bhle pele ta 'bhii- mee yri bo -Waanbhaa' ta gone- 'la gbeen-, 'bheE- 'kela 'bhe -o 'ke -yralado maza 'le, -woo baa 'bheE- 'yi. -O 'tre ta za mu 'te -la yienkan.

²⁰ 'Dunj- 'o moo a pe yaayre 'e 'bhe -o -Waanbhaa' ba lafle' 'yi. 'Woo- 'Bhee Mi Meezan Zesu Krisi magben 'zi, 'kee- da 'bhe [n]oo ye, 'bheE- -e nu -ge.

²¹ 'Bhe 'yi 'te, -e nu -kooa' -yrends' ma 'fle mu 'e maboole, 'bheE- yoo kle 'fle dræ mu 'le 'bhii- -yaa' pe 'fle 'tobhole 'la yaa ga -titi 'bhe gbeen-, -yaa- -glooya' 'la 'kee nu pe 'kpen ngblo 'kpaale- -a 'gbu [l]a 'bhe 'le 'bheE- 'le.

4

¹ 'Bhe ya 'e 'yi bhe, 'nj neene- mu, 'bheE- 'nj 'yienii mu, 'ka 'lro -o 'nj ma 'egbenele. 'Ka mu -le 'mi a pe zrukpa' win 'e 'le, 'bheE- 'mi 'nj baa 'ka mu -la -yi. -Ka do klen, 'nj 'yienii mu 'ke 'ka bo 'ka 'pegee Meezan a 'kpaledomaya 'e 'yi.

Polu a -danjma' -liawli'

² Evodi 'pegee Sentisi, 'mi -sromabo 'ka ni doo -ka 'kpa do ma, 'ka 'pegee Meezan a 'kpaledomaya 'e 'yi.

³ 'BheE- 'ezin- 'bhi 'nj yewoyoon 'la zru -o do 'mi ni, 'mi -sromabo 'bhi ni doo

bhɔ 'woo- le ple 'la bhe -o ba. -Amasroyi -woo 'sene 'gbu -gbaanna 'ŋ zi -Jan 'Nrале -'e zenlele, 'woo- mu 'pegee Klema, 'bheε- 'an yewo 'yoon -vin mu 'ε. -O 'tɔ mu 'ε yoondele -o bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'sewe 'yi.

⁴ 'Ka zrukpaale kle 'tanjii 'ka 'pegee Meezan a 'kpaledomaya 'ε 'yi. 'Mi -o bo 'zi 'yee- jan do 'kpo 'ε ta dɔɔ: 'Ka zrukpaale kle!

⁵ -Kaa 'to 'ke mɔkpen' 'kaa- -yidɔɔya 'ε ye. Meezan nu bhla -o zan bhɔle.

⁶ 'Ka 'laa 'ka 'ŋgamiwole -za 'kedo- 'kpo 'yi. 'Duj- 'ke 'ka maza -o pe 'oo pe 'la ma, 'ka 'bhe 'yrewo -Waanbhaa' ma 'seri 'yi, 'bheε- 'kaa 'pubɔ- 'bhe ta 'ezin-.

⁷ 'Bheε- -Waanbhaa' a yilabla 'la kan bhaaplen mu sɔ -za mu 'la yimale 'mu 'kpen ta, 'bhe nu 'ka zrubakpaale, 'bheε- 'bhe 'ka 'nii- zen 'ka ta 'ka 'pegee Zesu Krisi a 'kpaledomaya 'ε 'yi.

⁸ 'N neene- mu, 'ŋ zi jan 'la 'bwa 'bhe -le ge: Wlan maza oo, -gasikpale oo, -ledɔɔle oo, -za bakanle oo, -za 'la sɔ -Waanbhaa ni oo, -za 'Irele- oo, 'bhe 'pegee mεε 'tobhɔ maza, 'ka 'yri bo 'bhe -za -gloɔn mu 'leε- 'mu -la 'kpen ta.

⁹ 'Ka -za 'la -daanna 'ŋ ba, 'bheε- 'ka -za 'la 'srɔɔwoa- 'ŋ 'kɔɔ, 'bhe 'pegee 'ka -za 'la 'maa 'ŋ ta, 'bheε- 'ka -za 'la klele -ya 'ŋ 'kɔɔ, -ka 'bhe 'yi za mu kle. 'Bheε- -Waanbhaa' 'la yilabla na mεε ni, 'bhe nu klele 'ka ba.

Polu -o Filipu mu 'ε 'pubɔ- 'zi waa glaan' mu 'ε ma

¹⁰ 'N zrukpaale -o 'egbenele 'mi 'pegee Meezan a 'kpaledomaya 'ε 'yi; -amasroyi, 'kaa zɔn gbε dɔɔwoa- 'bhii- 'ŋ -za -o 'ka 'kpee 'ezin-. 'Ka 'kpeeledanle -yaa -a ta 'bhii- 'ka -za 'wlan kle 'ŋ ni. 'Duj- 'bhe 'senj -le 'laa -yaa 'ka ni.

¹¹ Yaa klele 'bhii- 'ŋ maza -o pe 'ke ma 'bheε- 'ŋ 'yoo- 'bhe -jan 'ε 'wo zii'. Dɔɔn', 'ke pe 'oo pe 'la 'bhe -o 'ŋ 'kɔɔ, 'kee- 'kɔɔ 'ebebele oo, 'kee- 'kɔɔ sanε- oo, 'mi daanle -o 'bhe 'le 'ke 'mi 'ŋ zrukpalaa pe yeke- 'la -yoo 'ŋ 'kɔɔ 'bhe ma.

¹² 'N sɔ bole- 'bhii- 'kɔɔflenjan, 'bheε- 'ŋ sɔ bole bhii' pezan 'ke pe -paa 'ŋ ta. 'Waati 'ε 'kpen ba, 'bhe 'pegee yre 'kpen nɔɔ-, 'ŋ daanle -o 'ke 'ŋ zrukpaale 'le -za ma: 'Ke 'ŋ kpe dɔle -kla oo, 'ke gbɔn -o 'ŋ dε 'zi oo, 'ke 'ŋ 'kɔɔ 'paa- oo, 'ke 'ŋ 'kɔɔflenj- -kla oo, 'ŋ daanle -o 'ŋ zrukpaalele -za 'kpen 'yi 'waati 'kpen ba.

¹³ 'N sɔ -za 'kpen klele-, Krisi 'la fangando 'mi ta 'bhe 'sroyi.

¹⁴ 'Bheε- 'duj-, 'ŋ 'yrebate 'yaa- 'waati 'la ba, 'ka 'bholawoa 'ŋ ba, 'bhe -o 'ke -za 'Irele- 'le.

¹⁵ 'Ka mu Filipu mu, 'ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- -a 'san 'ŋ -Jan 'Nrале- 'ε 'wole- zisaan,

'bheε- 'ke 'ŋ go Masedwani -wa 'ε ta, Zesu 'yi mu -le 'bheεke do 'kpo 'laa 'bhɔle- 'ŋ ba -o 'koope- mu 'le, 'bhe 'pegee 'ke -o 'mi a ye 'ε ma -trɔn 'ε 'ke 'srɔɔwo-, 'ke yaa 'ε go 'ka mu a Zesu 'yi mu -ledo' 'ε 'bheε- do -kplen ba.

¹⁶ 'Ka mu -le 'bhe 'kɔɔ. 'Ali- 'ŋ 'yaa- bhla 'la ba Tesaloniki 'ka 'ŋ glaan' 'kpa a 'ŋ maza -yaa pe mu 'la ba 'mu 'le, 'bheε- 'ka 'bhe 'kɔɔ -gloɔn pe.

¹⁷ Yaa klele 'bhii- 'mi -o 'ka 'koope- mu -la -glin 'zi. 'Mi -o pe 'la 'bhe zi 'bhe -le dɔɔ 'ke 'ka 'ka kleza -Irele' mu 'ε ma -trɔn 'srɔɔwo-, 'bheε- -o pa 'ka ta.

¹⁸ 'Ka 'ŋ glaan' 'kpa a- pe mu 'la ba, 'ŋ 'mu 'kpen 'srɔɔwoa-, 'bheε- dɔɔn', -o -paa 'ŋ ta. 'Kee- 'san Epafroditi 'nwa 'woo- pe mu 'ε 'le 'ŋ ni, 'ŋ 'kɔɔ 'pale- -o. -Woo 'bhii- 'sraka 'la -gbɔn nra 'bhii- -lasiklɔɔ gbεen-. 'Bhe 'sraka -gloɔn 'ε 'bhe -le sɔ -Waanbhaa ni, 'bheε- -ya -lekun'.

¹⁹ 'Mi 'kpale- -o 'mi a -Waanbhaa' 'yi, 'bhii -e nu 'ka maza -o pe 'oo pe 'la ma 'mu 'nale- 'ka ni, 'bheε- e 'mu pa 'ka ta Zesu Krisi 'sroyi, -yaa' 'tobhɔleya -gbene 'ε ma.

²⁰ -Kɔɔ' -kɔɔ Dε -Waanbhaa' 'ε 'tobhɔ yikpensee ta! Amiina!

Polu -a -srawoyre

²¹ -Ka -Waanbhaa' a mεε 'wenj mu 'ε 'kpen 'pubɔ- 'ŋ ni -kɔɔ' 'pegee Zesu Krisi a 'kpaledomaya 'ε ma. -Kɔɔ' neene- Zesu 'yi mu 'la -woo 'ŋ -din -ge 'mu 'ka 'pubwa- 'ezin-.

²² -Waanbhaa' a mεε 'wenj mu 'la 'kpen -o -ge, 'mu 'kpen 'ka 'pubwa-; 'bhe 'pegee mεε 'la zan mu -o yewo 'zi -Bhɔngbe -gbene Sezaa 'ε 'fε 'ε 'la, 'mu 'ka 'pubwa- 'egbenele 'ezin-.

²³ Bhaa Meezan Zesu Krisi a -lileya 'ε bo 'ka ta.

PŌLU 'LETRE 'LA □KPAZESU 'YI MU 'LA 'YAA-KOLŌSI -WA 'E TA 'MU NI PŌLU 'LETRE 'LA □KPAZESU 'YI MU 'E NI 'BHE ŋGBLO

-O 'kleen 'la sii -zon Tuuki, Kolosi -yaa 'bhe- 'yi -wa 'e do 'le. -O -yaa PŌlu 'bhegwlen- do 'la sii Epafrafi 'bhe -le 'yee- Kolosi -wa 'e ta Zesu 'yi mu 'e □kpaaz 'eke- ma, 'bhe- -yoo □kla Zesu 'yi mu -'ledo' 'le. PŌlu 'gbu 'laa gele -lido' yee- Kolosi -wa 'e ta. 'Dun- Epafrafi -le □nwa -a pele a ni doo bhla ma mee daan mu 'ke mu -yaa Zesu 'yi mu 'e 'yrebatedo 'zi. 'Bhela- -yile, PŌlu 'letre 'le- □kpaaz -o ni, 'kooko- -e fangando -o ta, 'bhe- -ya pe -o ni doo -o bloole bo mee daangbeya -Irele' 'e 'bhe ma, 'bhe- waa gbaanle bhla ma mee daangbeya 'e 'bhe zi. 'Letre 'le- 'bhe de bhla 'e zi 'ke PŌlu -o -kaso 'yi. -E 'letre 'le- 'pegee Efezi mu a 'letre, 'bhe- Filemo a pe 'e 'kpen □dia 'waati do ba.

'Letre 'le- 'le □lwa mi 'e 'yi (Kolosi 1.1-14) PŌlu 'pubo- □naa 'pe -Waanbhaa ni Kolosi Zesu 'yi mu 'e ba zayi'.

'Bhe blaani, -yoo -daanna -za mu 'la 'le Zesu Kriſi ba zayi', 'bhe 'pegee Zesu -za mu 'la □kla -o ni, -e 'mu 'kpen -dwa -o 'kpee (Kolosi 1.15-2.3). Zesu -le 'ke -Waanbhaa' Gbe 'e 'le, 'bhe- 'yele- pe 'kpen □kla. -E galawoa -yirigbeele 'e ta 'bhe -le -koo' mu 'pegee -Waanbhaa' □kpaaz do ma.

PŌlu pe doo -Jan 'NrAle- a pe mee daangbeya 'e gole -o bhla ma mee daan mu 'e 'mu a pe 'e ma. -Amasroyi, Zuufu mu a mee daangbeya 'e 'pegee Greki mu a mee daangbeya 'e lafle' 'yi -mleke' mu 'ba zayi' 'pegee 'kleen 'yi 'wlaza-, 'bhe- Zuufu mu a 'feti -klosikunza, 'bhe 'pegee 'tonj 'bheke mu 'bhe- -o 'soon mu, 'woo- bhla ma mee daan mu 'e -o 'mu 'kpen 'yizaala 'eke- ba (Kolosi 2.4-23).

PŌlu Zesu 'yi mu 'e 'taawogbeya -Irele' 'e -zadwa -o 'kpee, -amasroyi -woo mee do -o 'pegee Zesu Kriſi a 'kpaledomaya 'e 'yi (Kolosi 3.1-4.6).

'Letre 'le- 'leyanyre 'e □noo (Kolosi 4.7-18), PŌlu -o 'pubwa-, 'bhe- -e 'sewego do □dia -o ni -a 'gbu gbe ma.

PŌlu -o Kolosi mu 'e 'pubo- 'zi

¹ 'Mi PŌlu 'la 'ŋ 'yoo- 'ke Zesu Kriſi a winbowo mi 'le -Waanbhaa' zru maza ma, 'mi 'pegee 'ŋ neene- Zesu 'yi mi Timote -le 'letre 'le- 'kpa zii',

² 'ka mu 'o neene- mu 'e ni, 'ka mu 'la 'ke -Waanbhaa' 'ka □kpaaz 'edanma -yaa'

mee mu 'le, 'bhe- 'ke 'ka bloole -o Kriſi a -za 'e ma Kolosi wa 'e ta. Bhaa -koo' De -Waanbhaa' -yaa' 'duma 'pegee -yaa' yilabla 'e 'na 'ka ni.

PŌlu -o -Waanbhaa' 'pubo- 'seri kle 'zi

³ Yi 'oo yi, 'ke 'woo- 'o 'seriwo zii' 'kaa- -za ma, 'o Meezan Zesu Kriſi De -Waanbhaa' 'pubo-.

⁴ -Amasroyi 'wa □maa doo 'ka 'kpale -o Zesu Kriſi 'yi 'egloole, 'bhe- -Waanbhaa' a mee mu 'e 'kpen -za so 'ka ni.

⁵ 'Kaa- 'kpaleya 'e 'pegee 'kaa- 'soniya 'e kli gbaanle -o 'ka 'yrikpale -o -Waanbhaa' pe mu 'la □twa 'ka 'lele lafle' 'yi 'mu -la ta. -A 'san 'ka wlan ma -Jan 'NrAle- 'e □lwa ma, 'ka 'yrikpale bole -o 'bhe- pe mu 'e ta.

⁶ -O 'yee -Jan 'NrAle- do 'kpo 'la 'wo zii' 'ka ba ye, 'bhe -la do -kplen 'wole- 'e zen 'zi 'drunyi 'e 'yi yrekpen- □noo 'ezin-. 'Bhela- 'a 'to zii' 'bhe- mee mu -o -za 'Irele- mu kle 'zi, 'bhii- -ya -kla 'ka mu ba gone- 'la gbeen- -a 'san 'ke 'ka -Waanbhaa' a -lileya 'e □lwa 'e ma, 'bhe- 'kaa □ya 'bhii- -yoo 'ke wlan 'le bhe.

⁷ 'Waa- yheyooon Epafrafi 'la -za so 'o ni 'egbenele, 'bhe -le 'ka -daanna 'bhe -za mu 'e 'le; 'bhe -la bloole -o Kriſi a ye 'e ma 'ka ba ye.

⁸ Lii 'Wen 'e -Waanbhaa' a 'soniya 'la □kpaaz 'ka 'kpee, 'yele- □nwa 'bhe 'pele- 'o ni.

KRIŌSI 'KPAALE- -O PE 'KPEN 'WIIN-

⁹ 'Bhela- -zayile, -a 'san 'o 'ka ta jan 'e ma, 'kee- kpa -yrekpaaz' ma oo, 'kee kpa -bi zi ma oo, 'waa ploo 'o 'seriwole ma 'kaa- -za ma 'ezin-. 'Woo 'seriwo -Waanbhaa' ni, 'kooko- 'ka so -a zru maza 'e dole-; 'bhe- 'kee- so -zadoleya 'e 'kpen 'pegee yikan' 'nale 'ka ni -a Lii 'Wen' 'e 'le.

¹⁰ 'Ke 'bhe □kla, 'ka 'taawogbeya 'e so Meezan Zesu 'ledole -a ma, 'bhe- 'ka so -a zru maza klele- yikpen- ta. 'Bhe- 'ka nu 'sole- -za 'wlan 'kpen -gloon klele-, 'bhe- 'kaa- -Waanbhaa' dole 'e baan' kla -a ba.

¹¹ 'Woo 'seriwo 'ezin- -a ni doo -e -yaa' 'tobholeyaa ma -glooya' 'e 'bhe zen 'ka ta, 'bhe- -e 'fuudo- 'ka ta, 'kooko- 'ka so -yren 'e 'kpen -gloon 'yikunle 'ka zrubakpaale 'le.

¹² -Ka -koo' De -Waanbhaa' 'pubo- 'ka zrukpaale 'le, -amasroyi, -ya □kla 'bhe- 'ka do -o -e 'cien 'la □twa -yaa' mee 'wen mu 'la -woo 'taawo zii' -yaa' 'tebhile 'e ba 'bhe ba.

¹³ Wlan 'gbu 'e ni, -Waanbhaa' -koo' -gwa -Setran' 'la -yoo -gblō ti -gbene 'e 'yi 'bhe -a -glooya' 'e 'yi, 'bhe- -e -nwa -koo' 'le -a Gbe 'la -za so -a ni 'egbenele 'bhe a -bhleŋgbeya -wa 'e ta.

¹⁴ A Gbe Zesu gale 'e 'bhela- 'sroyi 'bhe- -Waanbhaa' -koo' tagbawoa, 'bhe 'pegee -e -kooa' -za 'yoo- mu 'e ma -sroma □yaan.

Zesu Krisi -o -Waanbhaa' bhooma 'le

¹⁵ Zesu Krisi -le -Waanbhaa' 'la waa ye 'bhe bhooma kpataakpa 'e 'le. 'Ye-ye -yaa 'tre ta pe 'kpen klele -lee.

¹⁶ -Amasroyi -Waanbhaa' pe 'kpen [k]la 'yela- gbe zi: lafle' 'yi pe mu oo, 'tre ta pe mu oo, -yre pe mu 'la ye oo, 'bhe- waa so pe mu 'la 'yele oo, -bhle gbe 'klee mu oo, -o -yi -bhle gbe mu oo, mee gbalaan mu oo, -Waanbhaa' pe 'kpen [k]la Zesu Krisi -la gbe zi, 'bhe- -yoo 'kpen [k]la 'yela- ni.

¹⁷ -E -yaa -a -yre ma 'drunyan ta pe 'kpen 'lee, 'bhe- -a fangan- 'e 'bhe -le 'drunyan ta pe mu 'e 'kpen to -o dulayre mu 'e [n]oo.

¹⁸ 'Yee- Krisi -le -a 'gbu 'fle 'e ngblo 'le; 'bhe- -a 'fle 'e 'bhe -le Zesu 'yi mu 'e -waa' 'kpankaba 'e 'le. 'Ye- -za 'kpen zisanyre 'le; 'bhe- 'yela- [l]wa -bwela gale ba, 'kooko- -a 'kpaale kle pe 'kpen 'wiin-.

¹⁹ -Amasroyi -e -swa -Waanbhaa' 'gbu ni 'ke -wa dogbeya 'e 'kpen ye 'yee- Krisi -la -yi.

²⁰ Zesu 'sroyi, -Waanbhaa' -dwa -a -la 'kee- 'yee- 'pegee 'drunyan ta pe mu 'e 'kpen kpa do ma: 'e pe laanima pe mu oo, 'e pe 'tre ta pe mu oo, -o 'kpen. Zesu yien 'la 'klalaa -yrigbeele 'e ta, 'bhe -la -zayi' 'bhe- -yee- -Waanbhaa' yilaba [w]laa 'yee 'gbu 'pegee bhaaplen mu plen-.

²¹ 'Ka mu, 'ka plengole -yaa -Waanbhaa' ma 'elwale -so, 'bhe- 'ka 'yaa- -a -soonnii' mu 'le 'ka kleza -yoo' mu 'e 'pegee 'ka 'kpejan- -yoo' mu 'e ma.

²² 'Dun- -zon, -Waanbhaa' 'ka mu 'pegee 'yee- 'gbu [k]paa do ma Zesu gale ma 'bhe a bhaaplen 'fle 'e 'yi. -E 'bhe [k]la, 'kooko- -e so 'ka dulale' 'yee- 'gbu -Waanbhaa' 'yre [l]a 'ke 'ka kle 'wenj, 'bhe- 'ke waa -la yre ye 'ka ta -za 'kedo- 'kpo 'yi, 'bhe 'pegee 'ke waa -sonj' bhe do ye 'ka ma.

²³ 'Dun- 'ka kli gbaanle bo 'egloole 'kaa- 'kpaleya 'e 'yi; 'ka 'yrikpale -o pe 'la ta, 'bhe- 'ke 'ka 'bhe 'sroowa- -Jan 'Nrale- 'e 'yi, 'ka 'laa 'tole- 'ke pe 'kedo- 'kpo 'a kle 'bhe- 'ka ploo 'bhe -yrikpagbeya 'e ma -titi. 'Ka 'yee- -Jan 'Nrale- 'la [m]aa, -o 'yela- wo 'zi 'drunyan 'e 'yi yrekpen- [n]oo mee mu 'e ni; 'bhe- -Waanbhaa' 'mi Polu [k]la -yaa' yewone 'le 'yee- -Jan 'Nrale- 'e 'yela- wole 'kaama-.

Polu -o -Waanbhaa' a yewo 'zi Zesu 'yi mu 'e ni

²⁴ 'N neene- mu, 'mi -o -yrenlabhle zii' -zon 'ka mu ni, 'bhe 'mi zrukpalaa. -Amasroyi, 'n -yren mu 'la 'bhle zii' -ge 'n 'fle 'yi, 'bhe mu -o Krisi -yren mu 'la [b]hla 'mu -lepa' pe 'le. 'Mi -o 'bhe -yren mu 'e 'bhle zii' Zesu Krisi 'fle 'e 'bhe- ni; 'bhe 'fle 'e 'bhe -le Zesu 'yi mu -ledo' 'e 'le.

²⁵ -Waanbhaa' 'mi [k]la Zesu 'yi mu -ledo' 'e -waa' yewone 'le 'ka mu ni, 'ke 'n 'yee- -jan 'e wo 'ka ni 'ke 'an 'leyan a ma.

²⁶ 'Bhe -jan 'e 'bhe -la tagaanle [b]wa bhaaplen mu 'kpen 'lee, 'kee- 'san -Waanbhaa' 'drunyan kle. 'Dun- -zon, -e 'bhe -zronna -yaa' pe mee 'wenj mu 'e ni.

²⁷ -Tron -gbene 'la -yoo 'bhe gaanyiza 'e 'yi 'drunyan 'yi 'si mu 'e 'kpen ni, 'bhe- 'kee- lele bhe, -Waanbhaa' -yaa -a zi 'bhii- Zesu 'yi mu 'e -o 'bhe do. 'Bhe gaanyiza 'e 'bhe -le -ge: Krisi -o 'ka zru mu 'e 'yi, 'bhe- -ya kle 'ke 'ka 'yrikpale bo -a ta 'bhii- 'ka nu klele -Waanbhaa' a 'tobholeya 'e 'yi.

²⁸ 'Bhe 'yi bhe, 'o moo -janwo' zii' 'yee- Krisi -la ba zayi' mee mu 'e ni, 'ke 'o zruwla mee 'tole- mee 'bhe 'kpee, 'bhe- 'ke 'woodaan -Waanbhaa' a -zadoleya 'e 'kpen 'le. 'Kooko- 'ke 'o mee 'tole- mee 'bhe zron -Waanbhaa' ni -a -lepalele Krisi 'sroyi.

²⁹ 'Bhela- -zayi', 'n 'yoo- do 'zi 'egloole 'ke 'n yewo Krisi a fangan- ma -glooya' 'la -yoo 'n 'yi 'bhe 'le.

2*Krisi -o 'ke -zadoleya 'e kli 'le*

¹ 'N neene- mu, wlan 'e ni, 'n 'yoo- do 'zi 'egloole 'ka mu ni gone- 'la gbeen-, 'n 'yoo- -a zi 'bhii- 'ka 'bhe do. 'N 'yoo- do 'zi 'egloole 'ka mu 'pegee Laodise mu 'e, 'bhe- mee 'la zan mu 'kpen 'laa 'n 'yele- -lido' 'mu -laa' -za ma.

² 'N 'yoo- 'bhe kle 'zi, 'kooko- -woo zru do 'egloole, 'ke -o 'kpale- kle do ma 'soniya 'e 'yi; 'bhe- 'ke -o 'pale- kle 'ke 'yikanle 'le. 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -o nu -Waanbhaa' a gaanyiza 'e dole, 'bhe gaanyiza 'e 'bhe -le 'ke Krisi 'le.

³ -Waanbhaa' a -zadoleya 'e 'yi pe -Irele' mu 'e 'kpen 'pegee -yaa' -zayaangole 'e 'yi pe -Irele' mu 'e 'kpen magaanle -o 'yee- Krisi -la -yi.

⁴ 'N 'yoo- 'bhe 'pe zii' 'ka ni bhe, 'kooko- mee 'kedo- 'kpo 'laa 'ka 'yini- -a -le ma -nra jan mu 'e 'le.

⁵ -Ali- 'ke 'n 'plengole -o 'ka ma 'n 'fle 'e 'yi, 'n 'yoo- 'ka -din 'n 'nii- 'e 'yi. 'An 'malawoa doo 'ka -o 'taawo zii' 'elrele, 'bhe- 'ka 'kpale- -o Krisi 'yi 'egloole, 'bhe 'n 'zrukpalaa.

Polu a -liawli' Krisi zi 'taa 'e ba zayi'

⁶ 'Bhe -ya 'e 'yi bhe, 'ka Zesu Krisi [s]ia 'kaa Meezan 'le gone- 'la gbeen-, -ka 'taawo -a zi 'elrele.

⁷ 'Ka kli gbaanle bo -a ta 'bhii- -yri 'sene mu 'e 'tre kun -a -la gone- 'la gbeen-, 'bhe- -ka 'ka 'si 'e do 'yela- ta. -Ka bo 'egloole 'tanji 'kaa- 'kpaleya 'e 'yi, 'bhii- -o 'ka -daanna doo 'kaa kle gone- 'la gbeen- bhe; 'bhe 'pegee -ka -Waanbhaa' 'pubo- 'ka

nii- 'e 'kpen 'le -e -za mu 'la □kla 'ka ni 'mu ma.

⁸ -Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele, 'kooko- mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa 'ka 'yini bhaapɛɛ mu a bhaama -zadole mu 'e 'le; 'bhe bhaama -zadole mu 'e kli gbaanle -o bhaapɛɛ mu a 'si ta za mu -la ta, 'bhe 'pegee -waa' 'kpeeledangbeya mu 'e 'drunyan 'yi -za mu ma. 'Dun- 'bhe 'kpeeledangbeya mu 'e gole -o Kriisi a pe -zadoleya 'e ma.

⁹ -Amasroyi, -Waanbhaa' dogbeya 'e 'kpen -o Kriisi a bhaapɛɛ 'fle 'e 'yi.

¹⁰ 'Bheɛ- 'ka pe 'kpen 'sɔowoa- 'ka mu 'pegee Kriisi a 'kpaledomaya 'e 'yi. 'Yela- 'kpaale -o -kunlii mu 'e 'kpen 'pegee 'senj 'tole- 'senj 'mu 'kpen 'wiinj-.

¹¹ 'Ka mu 'pegee Kriisi a 'kpaledomaya 'e 'yi, -o 'ka □wlaa 'kleɛn 'yi 'yee- Kriisi 'yi. Yaa pe 'kleɛn 'e 'yi wlale 'e bhaapɛɛ laa 'bhe klele -a gbe -le. 'Dun- -yaa' pe 'kleɛn 'yi 'wlale- 'e 'bhe -le 'ka -gwa 'ka 'joo gwe mu 'e 'pegee 'kaa- -za 'yoo- mu 'e 'yi.

¹² -O 'ka 'wiinjfelawoa -yi ba, -e □kla 'bhii- 'ka -gaa, 'bheɛ- -o 'ka 'pegee Kriisi □bian 'eke- 'yi; 'bheɛ- 'ka 'pegee 'yee- -bwela 'eke- 'yi gale ba. -Amasroyi 'ka 'ka □kpa a -Waanbhaa' a -glooya' 'la 'bhe Kriisi -bwela ba 'bheɛ- 'yi.

¹³ 'Elwaleta, 'ka 'yaa- 'bhii- 'ka -gaa -Waanbhaa' -yre 'yi 'kaa- -za 'yoo- mu 'e -zayi', 'bhe 'pegee 'kaa- 'kleɛn 'yi wlalekleya 'e -zayi'. 'Dun- -zon, -Waanbhaa' bole -yre ma -si 'na gbe dɛɛwoa- 'ka ni 'ka 'pegee Kriisi a 'kpaledomaya 'e 'yi, 'bheɛ- -e -kooa' -za 'yoo- mu 'e 'kpen -sroma -yaan -koo' ni.

¹⁴ -Koo' kleza -yoo' mu 'la 'kpen yooɛnde le -yaa, 'bheɛ- 'bhe 'sewe 'kpaale -yaa -koo' 'kaama- -koo' 'tonj mu 'la 'yisiela 'mu -zayi'; Kriisi 'bhe 'sewe 'yoo- 'e 'kpen 'liila-; -amasroyi -e -koo' ma 'kiti 'kwe □sia a ga -yrigbɛɛle 'e ta.

¹⁵ Kriisi gaza 'e -yrigbɛɛle 'e ta, 'bhe 'sroyi, -Waanbhaa' -glooya' -gwa -Setran' a 'senzan- mu 'e 'pegee -yaa- -kunlii mu 'e 'koo. 'Bhe klegbeya 'e gbɛɛn- bhe, -ya -zronna mɔkpen' ni kpataakpa 'bhii- Zesu Kriisi 'senjgwa□ 'bhe mu 'le.

¹⁶ 'Bhe klegbeya 'e 'yi bhe, 'ka 'laa 'tole- 'ke mɛɛ 'kedo- 'kpo -janwo' 'ka ma: 'ka 'le pele oo, 'ka mi pe oo, 'feti yi -klosikunza mu oo, 'bhe 'pegee mɛɛ dɛɛ 'pwe yi 'feti 'bheɛ- 'ka 'yitre yi -za mu -zayi'.

¹⁷ 'Bhe -za mu 'e 'yaa- -za mu 'la 'yaa- zan nule 'mu -la -toomasie 'le; 'dun- Kriisi -le wlan kpataakpa 'gbu 'e 'le.

¹⁸ 'Ka 'laa 'tole- 'ke mɛɛ 'kedo- 'kpo 'a kle 'bheɛ- -e 'ka go 'ka 'taawo zi -Irele' 'e ta 'bhe ta, 'ke -ya kle 'bhii- -ya 'gbu mazina 'zi, 'bheɛ- -e -mleke' mu kle -yaa' -waanbhaa' 'le 'kee- 'mu gba. 'Bhe mɛɛ -gloɔn mu 'e, -o waa -yre zi yele mu -la -za kun 'egloole;

'bheɛ- -waa' bhaapɛɛnya 'kpeeledangbeya 'e ma, -woo 'gbu magbaandɛ.

¹⁹ 'Bhe mɛɛ -gloɔn mu 'e -o bloole laa bo Kriisi 'la 'bhe -o 'ke Zesu 'yi mu -ledo' 'e ngblo 'le 'bhe ma. 'Bheɛ- 'dun-, -koo' mu -o 'bhii- -a 'fle dɔpe mu -la -le, 'bheɛ- -koo' bloole -o -a ma 'egloole 'bhii- -koo' -fasa mu 'e bloole -o bheɛ' mu 'e ma gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. 'Bheɛ- klegbeya 'e 'yi, -a 'fle gbaandɛ 'bhii- -Waanbhaa' -a zi 'bhii- -e gbaandɛ gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

'TAAWOLE KRISI 'PEGEE Mɛɛ A 'KPALEDOMAYA 'E 'YI

Mɛɛ 'pegee Kriisi gale 'eke- 'yi, 'bheɛ- -o -bwele' 'eke- 'yi gale ba.

²⁰ 'Ka mu 'pegee Kriisi -gaa 'eke- 'yi, 'bheɛ- -e 'ka -gwa 'drunyan ta lii -yoo' mu 'e waa -glooya' 'e □la. 'Bheɛ- -mɛɛ □kla 'bheɛ- 'ka -o 'taawo zii' 'bhii- 'drunyan 'leɛ- 'yi mɛɛ mu 'e gbɛɛn- ɛɛ? -Mele □kla 'kaa- 'to zii' 'bheɛ- -o 'bhe 'tonj -gloɔn mu 'e dɔ 'ka 'wiinj- ɛɛ, 'ke -wa pe 'ka ni dɔɔ 'ka -o -klosikun kpanma?

²¹ -O pe 'ka ni 'ka 'laa 'tonj mu 'la 'yisiɛle 'mu -le -ge: «'Ka 'laa pe 'leɛ- 'bhe 'sile-. 'Ka 'laa pe 'leɛ- 'bhe danle 'ka nrɛ ma». 'Bheɛ- «'ka 'laa 'kunle- pe 'leɛ- 'bhe ma.»

²² 'Bhe pe mu 'e -woo 'ke bhle pe mu -la -le bhaama. 'Ke -woo □bhla, 'ke -o -yaan. Bhaapɛɛ 'si ta 'tonj mu 'pegee bhaapɛɛ daangbeya mu -le 'woo- 'tonj mu 'e -le.

²³ Wlan 'e ni, 'ke 'o 'woo- -za mu 'e -glinna, -o kle mɛɛ -yre 'yi 'bhii- -zadɔ' maza mu. -Amasroyi -woo 'gbu zru 'yi gba gbeya -la kle, -o 'gbu mazinale, 'bhe 'pegee 'ke -o -yrenkpa' -o 'gbu 'fle 'e ta -za -gloɔn 'e 'kpen klelele. 'Bheɛ- 'dun-, 'woo- 'tonj mu 'e waa sɔ -o -yikunle -o 'fle 'e zru maza mu klele ma.

3

¹ 'Ka 'pegee Kriisi -bwela gale ba 'eke- 'yi. 'Bhe 'yi tɛ, pe mu 'la -woo -Waanbhaa' ba laanima, -ka 'bhe mu -la ziglin-; Kriisi 'yaale- -o 'bhe yre 'e 'bheɛ- □nɔɔ, -Waanbhaa' -din 'tobho ma yaayre 'e □nɔɔ.

² -Waanbhaa' -si dɛɛ 'la □twa 'ka ni laanima, 'ka 'yri bo 'bhe -la ta, 'bheɛ- 'ka 'laa bole 'ka 'kpeeledanle ma 'tre ta pe mu ma.

³ -Amasroyi, -ka 'ka 'gbu 'kun 'bhii- ka -gaa. 'Bheɛ- 'ka 'si dɛɛ 'e pegee Kriisi magaanle -o -Waanbhaa' ba laanima.

⁴ 'Bhe ya 'e 'yi, 'kaa- bole -yre ma -si -zeze 'e 'bhe -le Kriisi 'le; 'kee- □nwa yi 'la 'le, 'ka mu 'pegee 'yee- mu 'pwele- -yaa' 'tobholeya 'e 'yi.

-Si gwe 'pegee -si dɛɛ

⁵ -Ka 'plooo- 'kaa 'tre ta 'joo gwe mu 'e 'kpen ma; 'bhe 'joo gwe mu 'e 'ke mu -le -ge: -yanbhooya oo, mɛɛ 'kpee 'trindo- maza oo,

-za 'yoo- kle -lro oo, zru maza -yoo' mu oo, 'bhe' pegee 'drunyan ta pe mu 'flen, -amasroyi 'drunyan ta pe mu 'flen 'e 'bhe -o 'ezin- 'bhii- yogbale.

⁶ 'Dun- mee 'la zan mu laa 'taawo -Waanbhaa' a -jan 'e ta, 'ke -o 'bhe -za 'yoo- gloon mu 'e kle, -yaa' 'kiti 'e nu 'tenle- 'bhe zan mu ma.

⁷ 'Elwale -so, 'ka mu 'ezin-, 'ka 'yaa- 'mu -za 'yoo- gloon mu 'e 'mu -la kle.

⁸ 'Dun- zon, -ka 'plooo- 'bhe -za mu 'lee- 'kpen ma: yran oo, yin ma 'tonya- oo, 'kpee 'yooa- oo, 'bhe- mee 'tosie maza mu. 'Ka 'laa 'tole- 'ke -zwanwo' 'pegee 'wloso ma jan 'kedo- 'kpo da 'ka 'lii.

⁹ 'Ka 'laa bhla pele 'eke- ni, -amasroyi 'ka 'ploola- 'ka 'joo 'yoo- gwe mu 'e 'pegee 'ka -yaa -za gwe mu 'la kle 'mu ma.

¹⁰ 'Bhe- 'ka 'joo dree -la 'sia. 'Bhe- 'joo dree 'e baan' kla -a ba yi 'oo yi, 'kooko- 'ka so -Waanbhaa' dole-, 'bhe- 'ka kleza mu 'e kle 'bhii- 'yee- 'gbu 'la 'ka 'kla -a kleza mu 'e gbeen-.

¹¹ 'Bhela- -zayile, 'kee 'kla Zuufu kle 'le oo, 'kee 'kla Zuufu mi 'le oo, 'ke -woo 'e 'wlaa 'kleen 'yi oo, 'ke waa 'e 'wlae- 'kleen 'yi oo, 'kee 'yoo- zadokle 'le oo, 'kee 'yoo- bon 'yi mi 'le oo, 'kee 'kla lu 'le oo, 'kee 'kla 'klo 'le, 'bhe 'laa -za 'ke kle -li. 'Dun- Kri- la -za -o 'egbole 'ke 'bhe kan pe 'kpen ta. 'Bhe- 'yele- -koo' 'kpen zru 'e 'yi.

Zesu 'yi mu 'e -woo 'ke bhope 'le 'eke- ba

¹² -Waanbhaa' 'ka malakwan bhe, 'bhe- e 'ka 'kla -yaa' pe mee 'wej mu 'le 'edanma, 'bhe 'pegee 'ka -za 'swa -a ni, 'ka 'yrenkla 'eke- ma, 'ke 'ka kle 'ewlanle 'eke- ma, -ka 'ka mazina 'eke- lee, 'ka 'yi kle 'edole 'eke- ma, 'bhe- -ka 'ka zrubakpala 'eke- zi.

¹³ -Ka bho 'eke- ba; 'bhe- -ka 'eke- mazato. 'Ke 'ka do 'a -siela 'bhe -vindo' mi ba, -ka 'eke- mazato, 'bhii- Meezan Zesu 'ka mu mazatwa gone- 'la gbeen-.

¹⁴ 'Bhe- 'kela kpa 'bhe -za mu 'e 'kpen 'wiinj-, 'bhe -le doo 'ka -za 'so 'eke- ni, 'soniya 'e 'bhe -le nu 'ka 'kpale- do ma, 'bhe- -a 'leso-.

¹⁵ 'Bhaa Kri- a yilabla 'e kle 'ka zru ba. -Waanbhaa' 'ka 'siila- 'bhe- yilabla 'e 'kaama-, 'kooko- 'ka kpa do ma, 'bhe- 'ka kle mee do. -Ka -Waanbhaa' 'pubo- 'tanji 'bhe ma.

¹⁶ -Kaa 'to 'ke Kri- a -jan 'e bo 'ka zru 'e 'yi, 'bhe- -e 'ka zru 'e pa 'kee- kan -a -dan' ta. -Ka yakla- bo 'eke- gaan -la, 'ke 'ka 'eke- lia -zadolele. -Ka -Waanbhaa' 'tobho ma 'sro mu 'pegee -a 'pubo- 'sro mu 'kpa -a ni 'ka zru 'e 'kpen 'le.

¹⁷ 'Ke 'ka -o -za 'oo -za 'la klele-, 'kee- 'kla -janwole 'le oo, 'kee- 'kla 'ka kleza 'le oo,

-kaa 'kpen kle Meezan Zesu 'to 'e 'yi, 'ke 'ka -koo' De -Waanbhaa' 'pubo-.

Zesu 'yi mu bogbeya 'eke- yi

¹⁸ 'Ka mu le mu, -ka 'ka ngblo 'kpala 'ka 'nnoo mu 'e 'la. 'Bhe klegbeya -gloon 'e, 'bhe -le so Meezan -Waanbhaa' ni.

¹⁹ 'Ka mu 'gwlaan- mu, 'ka 'na mu -za 'so 'ka ni, 'bhe- 'ka 'laa 'ka yin ma 'tonkpale -o ma.

²⁰ 'Ka mu -ne mu, -ka 'ka 'yape- mu 'e 'weli- ma -za mu 'e 'kpen 'yi. 'Bhe -le so Meezan -Waanbhaa' ni.

²¹ 'Ka mu -ne de mu, 'ka 'laa yran wlale 'ka 'ne mu 'e 'yi, 'kooko- -o -gblozi' laa nu gale -o ma.

²² 'Ka mu lu mu, -ka 'kaa- 'tre ta -ge -kunlii mu 'e 'weli- ma -za mu 'e 'kpen 'yi. 'Ka 'laa 'bhe klele -o -yre 'koo, 'ka 'laa -o zrubho yre -glinle' 'ka ma 'kaa- -za klele mu 'e 'yi. 'Dun- -kaa kle 'ka zru wlan 'le, 'ke 'ka gbla Meezan -Waanbhaa' -lee.

²³ 'Ke 'ka -o ye 'oo ye 'la 'wo zii', -kaa wo 'ka zru 'e 'kpen 'le; 'bhii- 'ka -o -a kle 'zi Meezan Zesu -la ni; 'bhe- 'ka 'laa- kle 'zi bhaaplɛn mu do -kplɛn ni.

²⁴ -Amasroyi 'ka 'gbu 'a 'yaango doo Meezan -Waanbhaa' 'ka 'cien 'la 'twa 'ka 'lee, 'ka nu 'bhe 'sroowole 'bhii- 'ka 'woye- 'e ma -sra 'le. 'Ka -o yewo 'zi Meezan 'la ni 'bhe -le Kri- le.

²⁵ 'Dun- 'ke mee 'oo mee 'la zan 'taawoa 'eyoole, 'bhe zan nu 'bhe ma -sra 'sroowole. -Waanbhaa' laa bhaaplɛn mu go 'eke- ma.

4

¹ 'Ka mu -kunlii mu, -ka 'kaa- yewone mu 'e 'kun 'elrele 'ke 'kaa kle -ledooleya ma, 'bhe 'pegee 'ka 'laa -o bagole. -Kaa 'yaango- 'bhii- 'ka mu 'gbu -kunlii -gbene 'e 'bhe -o laanima.

Polu a -danma' -liawli'

² -Ka bo 'ka 'seriwole ma 'tanji, 'ka 'yri 'laa gole 'ka 'gbu -za 'le -a klele ma, 'ke 'ka -Waanbhaa' 'pubo- 'bhe ta.

³ 'Bhe- 'ezin-, -ka 'ka 'seriwo -Waanbhaa' ni 'waa- -za ma, 'kooko- -e 'bhe bhla -lrele' na 'o ni 'bhe- 'o so -jan 'Nrale- 'e 'wole, 'bhe 'pegee 'ke 'o so Kri- a gaanyiza 'e 'pele mee mu ni. 'N' 'yoo- zon -kaso 'yi 'bhela- ma.

⁴ -Ka 'ka 'seriwo 'mi a -za ma, 'kooko- 'n so 'yee- gaanyiza 'e 'wole- mokpen' ni kpataaka, 'bhe- -wa -yima' 'elrele, 'bhii- -ya 'pia 'n ni 'an kle gone- 'la gbeen-.

⁵ -Ka kle -zado' mu 'le 'kaa- 'taawogbeya 'e 'yi mee 'la zan mu laa -Waanbhaa' do 'mu 'plej-. 'Ka so -za yeke- 'la klele-, 'waati 'tole- 'waati, -ka 'bhe- kle.

⁶ 'Ke 'ka -o -jan 'oo -jan 'la 'wole mee mu ni, -kaa 'to -e kle -jan 'nrable- 'le; 'bhe- -e kle -o -lre jan 'le. 'Kooko- 'ke -o 'ka 'lrokpa- -za

'oo -za -la ma, 'ka so 'bhe zikpale -o 'kpen ni do do.

'Mi -o -kaso 'la 'yi -ge, 'mi -za 'laa gole 'ka 'kpee. Bhaa -Waanbhaa' 'ka -doo'!

Polu -o -a -srawo' zii' Kolosi Zesu 'yi mu 'e ma

⁷ -Koo' neene- Tisiki nu 'mi ta -jan mu 'e 'kpen 'wole 'ka ni; -a -za so 'o ni 'egbenele, 'bhe- -a zru -o do Meezan Zesu ni, 'bhe- 'o 'pegee 'yele- 'bhe a ye 'e 'wo zii' 'eke- zi.

⁸ 'Mi 'gbu 'a 'lawlenna -a ma 'ke 'an 'winbo- 'ka ta ye, 'o ta janwo zayi' 'ka ni, 'bhe- 'koko- 'ke 'kaa [ya, fangan- baan' nu do 'ka ta.

⁹ 'N 'yoo- -koo' neene- Onezimu 'kpa zii' 'yee- Tisiki ba, 'bhe- 'n -wo winbo 'ka ba ye. Onezimu zru -o do 'o ni, 'bhe- -a -za so 'o ni 'egbenele, 'bhe 'pegee 'ka 'gbu a mee -le 'kele-. -Za 'oo -za 'la [kla -ge, -o nu 'bhe 'kpen 'yipele 'ka ni ye.

¹⁰ Arisitaki [la 'o 'pegee 'bhe -o -kaso 'yi -ge, 'bhe 'ka 'pubwa-; 'duj- Banabasi a yewoyoon Maki 'ka 'pubwa- 'ezin-. 'O 'ka 'kpeelekaan 'elwale gban -so 'yee- Maki 'la ba zayi' doo 'kee- -nwa 'ka ba, -kaa 'cieya- kle 'elrele.

¹¹ -O -yaa mee 'la zan sii Zesu Zutusi, 'bhe 'ka 'pubwa- 'ezin-. 'Woo- mee yaga 'la bhe, 'wola- 'pegee 'mi -o yewo 'eke- zi -Waanbhaa' a -bhlembeya -jan 'e 'wolele mee mu 'e ni. 'Wole- 'ke Zuufu mu 'la [wlaa Zesu 'yi -ge 'mu 'le. -O fangan- -dwa 'mi ta 'egbenele.

¹² 'Bhe- 'ezin-, -koo' neene- Epafrasi 'ka 'pubwa-. 'Bhe -o 'ezin- 'ka 'gbu a mee mu 'e do 'le. 'Bhe- -yoo 'ke Zesu Kisi a yewone 'irele- do 'le. -A nii- 'wlale- -o -a 'seriwole 'yi 'kaa- -za ma 'tanji, 'koko- 'kaa- 'kpaleya 'e baan' kla -a ba, 'bhe- 'ka do 'eglole, 'ke 'ka 'yriwlale kle -Waanbhaa' zru maza 'e 'kpen klele ma.

¹³ Wlan 'e ni, 'ka mu Kolosi mu 'pegee Laodise Zesu 'yi mu 'e, 'bhe- Yerapolisi Zesu 'yi mu 'e 'kpen, 'ka -za -o Epafrasi 'koo 'eglole; 'mi 'gbu -o 'bhe 'sre 'le.

¹⁴ -Koo' 'yienii -droodroo' mi Luki 'pegee Demasi 'ka 'pubwa- 'ezin-.

¹⁵ -Koo' neene- Zesu 'yi mu 'la -woo Laodise -wa 'e ta, -ka 'mu 'pubo- 'o ni. 'Bhe- Nifa 'pegee Zesu 'yi mu -ledo' 'la kla 'eke- ba -yaa' 'fe 'e [la, -ka 'mu 'pubo- 'o ni 'ezin-.

¹⁶ 'Ke 'ka [yaan 'yee- 'letre 'lee- tapelele 'waati 'la ba, -kaa na Laodise Zesu 'yi mu -ledo' 'e ni, 'bhe- 'mu 'a tape 'ezin-. 'Duj- 'letre 'kela [kaan Laodise, 'ke 'bhe [wlaa 'ka ba ye, 'ka mu 'bhe tape 'ezin-.

¹⁷ -Kaa pe Arisipi ni doo Meezan Kisi 'a 'siila- ye 'la 'kaama-, -e 'bhe -gblakun' 'kee- 'bhe wo 'elrele.

¹⁸ 'Mi Polu 'gbu -le 'seweyoon 'lee- de 'zi 'n 'gbu 'koo doo: «'Mi Polu 'ka 'pubwa-»

**PŌLU 'LETRE □LWA 'LA
□KPAА ZESU 'YI MU 'LA
'YAA- TESALONIKI -WA
'E TA 'MU NI**
**Polu 'letre □lwa 'la □kpaа
Tesaloniki -wa 'e ta Zesu
'yi mu 'e ni 'bhe ngblo**

Tesaloniki -o 'ke Masedwani 'kleen 'e 'yi -wa -gbene mu 'e do 'le. -O -yaa mee 'la zan sii Siliven, 'bhe- 'ke -wa 'tokpaa-Silasi 'bhe 'pegee Timote -le □bhwa Polu ba Tesaloniki Zesu 'yi mu 'e 'klalele 'eke- ba. Polu 'laa 'mole- -a noo-, -amasroyi Zuufu mu 'e 'bhe 'saawoa- -a 'koo (Kleza 17). -E gole Masedwani 'kleen 'e 'yi, 'kee- gele- Akayi 'kleen 'e 'bhe 'yi. 'Dun-, -e gole Masedwani 'te, 'kee- Timote 'winbole Tesaloniki Zesu 'yi mu 'e taglin- zayi', 'koko- 'ke 'mu 'laa 'ploole- 'mu 'kpale- ma Zesu 'yi, -e so 'bhe 'yaangole 'mu ta -yren 'e 'koo.

Timote dale 'mu taglinle, 'bhe- -e 'mu ta jan -nrале 'mu 'e 'klale- 'yee- Polu 'koo, -a zrukpaagbeya -yoo' 'e 'koo, 'kee- 'letre 'le- dele- -o ni. 'Letre 'le- 'yi, -Waanbhaа' -za 'bre- mu 'la □kla -a ni, -e -Waanbhaа' 'pubwa- 'mu ma 'elwale 'pe. 'Bhe- -e Tesaloniki Zesu 'yi mu 'e -liaala doo -o bo -o 'kpale ma Zesu 'yi, 'bhe- 'ke -waa' 'kpaleyа 'e baan' kla 'bhe ba.

Polu yewoa- 'woo- Tesaloniki Zesu 'yi mu 'e 'plen- gone- 'la gbēen-, -e 'bhe -dwa -o 'kpee. -A zrukpaale -o, -amasroyi, 'ali- mee mu 'e -yren mu 'la □kpaа -o ta, -o bloole □bwa -o 'kpale ma Krisi 'yi, 'bhe- -o ye -lro -yaa Polu (1 Tesaloniki 1-3).

A -le yizie mi 'e 'yi (1 Tesaloniki 4.1-12), Polu □bwa 'ezin- -o 'taawogbeya -lrele' -jan 'e 'bhe ta, 'bhe 'pegee -o 'plenngoza -yanbhooya klele ma, 'bhe- 'ke -o -za so 'eke- ni.

-A -leyanyre 'e □noo (1 Tesaloniki 4.3-5.11), Polu □bwa Zesu 'nu gbe gaan ple mi 'e ta, 'bhe 'pegee gbaа mu bwele gale ba 'e 'bhe -za 'e ta. Polu 'yee- 'letre 'le- □yaan -o -liawli' mu 'pegee 'pubowli, 'bhe- -o 'dumawole mu -la -le.

*Polu 'pegee -yaa' yewoyoon mu 'e -woo
Tesaloniki Zesu 'yi mu 'e 'pubo- 'zi*

¹ 'Mi Polu 'pegee Silasi 'bhe- Timote, 'o moo 'gbu -le 'letre 'le- □dia 'ka mu Zesu 'yi mu -ledo' 'la 'ka -o Tesaloniki -wa 'e ta 'ka mu ni. 'Ka -o -koo' De -Waanbhaа' 'pegee Meezan Zesu Krisi a pe 'le. Bhaа -Waanbhaа' -li 'ka ma, 'bhe- -e -yaa' yilabla 'e na 'ka ni.

*Tesaloniki Zesu 'yi mu 'e 'kpagbeya 'e
□swa Polu ni.*

² 'O -Waanbhaа' 'pubo- 'tanji 'ka 'kpen ba zayi', 'bhe- 'woo- 'seriwo 'tanji 'kaa- -za ma.

³ Wlan 'e ni, 'ka 'ka □kpaа Krisi 'yi gone- 'la gbēen-, 'bhe- 'ka 'bhe 'yizakla; 'ka yewoa- -a ni gone- 'la gbēen- 'soniya 'le 'ka 'yi, 'bhe 'pegee 'ka 'yrikpale 'la -yoo 'egloole Meezan Zesu Krisi ta; 'bhe -za mu 'e do 'o 'kpee 'waati 'e 'kpen ba 'ke 'woo- 'seriwo zii' -koo' De -Waanbhaа' ni.

⁴ 'O neene- mu, 'wa 'yaango- 'bhii- 'ka -za □swa -Waanbhaа' ni, 'bhe- -e 'ka makwan- yaa pe 'le.

⁵ 'O -Jan 'Nrале- 'la □woa 'ka ni; 'waa 'bhe klele 'o 'liijan- bhaаma 'te 'wolele 'ka ni, 'dun- 'wa □kla 'ke -Waanbhaа' a -glooya' 'pegee *Lii 'Wen 'e 'mu -la -le. 'Bhe- 'o 'kpale- yaa -a -yi 'bhii- wlan -le 'kele- 'O 'taawoa' □ka 'plen- gone- 'la gbēen- 'ka 'gbu 'bhe 'yaango- 'bhii- 'bhe 'yaa- 'ka 'gbu 'nrayiza 'le.

⁶ 'Ka mu 'gbu 'taawoa' □bhii- 'o moo 'gbu 'pegee Meezan Krisi 'taawogbeya 'e gbēen- 'Ali- 'ka 'yaa- 'trebho- bebe 'la 'yi, 'ka -dwa -Waanbhaа' a -jan 'e □la 'ka zrukpaale 'la da Lii 'Wen 'a -glooya' 'e ba 'bhe- 'le.

⁷ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, Masedwani 'kleen 'e 'pegee Akayi 'kleen 'e 'yi Zesu 'yi mu 'e, 'mu 'kpen nu 'taawole 'kaa- pe 'taawogbeya 'e 'bhe- zi.

⁸ Wlan 'e ni, Meezan a -Jan 'e dalawoa 'ka mu ba, -e □zian Masedwani 'pegee Akayi 'kleen mu 'e 'yi; 'dun- yaa bole 'mu do -kpen ta; 'ka 'kpagbeya 'e -Waanbhaа' 'yi, 'bhe -jan 'e □zian yrekpen- □noo 'ezin-, -asiikoo 'o maza laa -yaa -li 'bhe -jan 'e 'wole- ma mee mu 'e ni, -amasroyi -wa -maa gban.

⁹ 'Ka 'o 'cieya- □kla 'elrele gone- 'la gbēen-, mokpen' -o 'bhe 'pe zii'. 'Bhe- -wa pe zii' 'ezin- 'kaa 'ka 'ploola- 'kaa yo mu 'e gbale ma, 'bhe- -Waanbhaа' 'la -ya -yre ma, 'ke -yee' 'ewlanle, 'ka 'ka zru -niinaа' 'bhe ba, 'bhe- 'ka 'bhe gba.

¹⁰ 'Bhe- 'ka -o -a Gbe Zesu 'la -e 'bhe -bwale gale ba, 'bhe 'magben- 'zi 'ke 'bhe da laanima. 'Bhe Zesu 'e, 'bhe -le -koo' go -Waanbhaа' a 'kiti 'e 'yi.

**PŌLU 'PEGEE TESALONIKI
ZESU 'YI MU 'E 'PLENZA-**

2

Polu yelawoa Tesaloniki -wa 'e ta

¹ 'N neene- mu, 'ka mu 'gbu 'a 'yaango- 'o gelawoa 'ka ba, yaa klele 'ke bhaаma za 'le.

² 'Kaa 'yaango- 'ezin- 'bhii- mee mu 'o -zwanwoa, 'bhe- -o -yrenkpaа 'o ta 'elwale 'pe Filipu -wa 'e ta. 'Dun- -Waanbhaа' fangandwa 'o ta, 'bhe- 'o □nwa -yaa' -Jan 'Nrале- 'e 'wole- 'ka mu ni Tesaloniki 'te,

'ali- 'ke mɛɛ mu 'ɛ waa -yaa dɔle- -a □la 'ke 'o 'bhe wo bhe.

³ Wlan 'ɛ ni, 'waa -o 'yee- Jan 'Nrale- 'ɛ 'wo zii' bhla ma, 'bhe 'pegee 'o 'kpee 'yɔɔ- 'le. 'Bhɛɛ- 'waa -o mɛɛ 'kedo- 'kpo 'yiniyɛ -glin 'zi.

⁴ Dron- 'Waanbhaa' -a zi 'bhii- 'o -janwo- 'janwo' gbeya 'la 'yi, 'woo- 'bhɛɛ- kle 'zi. -Amasroyi, -a 'gbu 'a □ya 'bhii- -a -gaale' 'o ba 'kee- -yaa' -Jan 'Nrale- 'ɛ gbekpa 'o mɔɔ 'kɔɔ. 'Waa -o -janwo' zii', 'kooko- 'o sɔ mɛɛ mu ni, 'duŋ- 'woo- -a zi 'bhii- 'o sɔ -Waanbhaa' 'la mɛɛ zrubaglin 'bhɛɛ- ni.

⁵ 'Ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'waa 'ka 'yini ma -janwole 'ka ni; 'bhɛɛ- 'waa 'yee- 'jan 'Nrale- 'ɛ wolɛ 'ka ni 'waa -goli' 'flɛŋya- 'ɛ ma, -Waanbhaa' 'gbu -o 'o 'srɛ 'le.

⁶ 'Waa 'o 'gbu 'tɔbhɔyɛ- glinle' -lido' mɛɛ 'kedo- 'kpo 'kɔɔ: 'kee- 'kpa 'ka mu ta oo, 'kee- kpa mɛɛ -bhɛɛke' mu ta oo, 'waa 'bhe klele -lido'.

⁷ 'Bhɛɛ- 'duŋ-, 'woo- Krisi a winbowo mu 'la 'le bhe, 'o 'yaa- sɔ 'waa- mɛɛ gblaanya 'ɛ gbɪŋkpale 'ka ta 'bhii- 'kwe. 'Duŋ- 'waa 'bhe klele, droon' 'o 'yaa- 'ka ba 'waati 'la ba, 'o 'yaa- 'ka 'kun zii' 'o 'yidɔɔ- 'le 'bhii- 'ke -nɛ nɛɛ do -o 'yon 'na zii' 'a 'nɛ 'ɛ ni -e 'bhe -gblakun' gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

⁸ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, 'ka -za 'sɔ gbe -yɔɔ- 'ɛ 'kɔɔ 'o ni, 'waa -yaa zi 'bhii- 'o bo -Waanbhaa' a -Jan 'Nrale- 'te 'ɛ 'bhe 'wole- ma 'ka ni; 'duŋ- 'o 'yaa- zi 'bhii- 'woo' 'gbu 'si 'ɛ 'na 'ka ni 'ka -za 'sɔ gbe -yɔɔ- 'ɛ 'kɔɔ 'o ni.

⁹ 'N nɛɛnɛ- mu, 'o yewoa' 'egloole gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhe 'pegee 'o 'trɛbhwa' 'ebebele gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'bhe -o 'ka 'kpee: -bi zi oo, -yɛkpa' oo, 'o yewoa' 'egloole 'o gbe ma, 'kooko- 'woo 'gbu maza gɔpɛ -srɔɔwo', 'bhɛɛ- 'waa kle 'ka ta 'kwe 'le, 'o 'yaa- -Waanbhaa' a -Jan 'Nrale- 'ɛ 'wo zii' 'ka ni bhla 'la ba.

¹⁰ 'Ka mu 'gbu -o 'o 'srɛ 'le, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' -o 'o 'srɛ 'le 'ezin-. 'Ka mu 'la 'ka 'ka □kpa Krisi 'yi bhe, 'o 'taawoa' 'ka 'plɛŋ- 'o 'kpee 'fleele- 'le, 'bhe 'pegee 'o 'ledɔle -yaa, 'bhɛɛ- waa -za 'yɔɔ- 'kedo- 'kpo 'yele- 'o zi.

¹¹ 'Kaa 'yaango- 'ezin- dɔɔ 'o 'ka 'kɛn do do -gblakwan 'elrele 'bhii- -nɛ dɛ -a 'gbu 'nɛ mu -gblakun' 'elrele gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

¹² 'O zruwlaa' 'ka 'kpee, 'bhɛɛ- 'o □bwa -a pele ma 'ka ni dɔɔ -ka 'taawo 'elrele 'ke 'bhe sɔ -Waanbhaa' ni. 'Yee- -Waanbhaa' -le 'ka 'sila-, 'kooko- 'ka dɔ kle -yaa' -bh- lɛŋgbeya 'pegee -yaa' 'tɔbhɔleya 'ɛ 'mu ba.

¹³ 'O -Waanbhaa' 'pubo- 'tanji -za 'lɛɛ- 'bhɛɛ- ma 'ezin-. 'O 'yee- -Waanbhaa' a -jan 'la □woa 'ka ni, 'ka -dwa -a □la. 'Ka 'laa 'yele- 'bhii bhaaplɛŋ mu wojan gbɛɛn-; 'duŋ- kaa □ya 'bhii- -Waanbhaa' a -jan 'le. 'Bhɛɛ- 'duŋ- -yoo 'ke 'bhɛɛ- 'le kpataakpa.

'Bhɛɛ- -yoo yewo 'zi 'ka mu 'la 'ka 'ka □kpa -a -yi 'ka zru mu 'ɛ 'yi.

¹⁴ Wlan 'ɛ ni, 'n nɛɛnɛ- mu, -Waanbhaa' a mɛɛ mu 'la -woo 'ke Zesu Krisi 'yi a pɛ 'le Zude 'kleen 'ɛ 'yi, 'ka mu 'mu a 'taawogbeya 'ɛ 'bhɛɛ- □sia bhe; -amasroyi Zuufu 'ke mu -yrenkpa' mu ta gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'ka mu a pɛ mɛɛ mu 'ɛ 'mu -o -yrenkpa' zii' 'ka ta 'bhɛɛ- gbɛɛn- 'ezin-.

¹⁵ 'Woo- Zuufu mu 'ɛ, -o 'ke mu -le -Waanbhaa' a -lɛla' janwo mu 'ɛ □dia 'el- wale -sɔ; 'bhɛɛ- -o 'ke mu -le 'a □kla 'bhɛɛ- mɛɛ mu Mɛɛzan Zesu □dia; 'bhe 'laa -mɔle' -li, 'wola- 'ke mu -yrenkpa' 'o mɔɔ ta 'ezin-. Waa sɔ -Waanbhaa' ni, 'bhɛɛ- -o -sɔɔnnii' -o 'ke mɔkɛn' 'le.

¹⁶ 'Ke 'woo- -a zi 'bhii- 'o -Jan 'Nrale- 'ɛ 'wo Zuufu kle mu 'ɛ ni, 'bhɛɛ- 'mu go -za 'yi, -o 'bhe 'saawo- 'o 'kɔɔ. 'Bhe klegbeya 'ɛ 'yi, -o waa -za 'yɔɔ- mu 'ɛ baan' -la 'kla zii' 'a ba. 'Duŋ- 'bhe 'leyanyɛ -le 'ke -Waanbhaa' a 'kiti 'yɔɔ- 'ɛ baayɛ 'le -o ta.

Tesaloniki Zesu 'yi mu 'ɛ 'ye -lɔɔ -o Polu ma

¹⁷ 'O nɛɛnɛ- mu, 'o mɔɔ golawoa 'ka -din 'waati 'dama ta 'o 'flɛ 'ɛ 'yi, waa pele 'o 'nii- 'ɛ 'yi, 'ka taglin- lɔɔ -gbɛnɛ -dwa 'o ma 'egloole.

¹⁸ 'Bhela- -zayi', 'o 'yaa- zi 'bhii- 'o ge gbe drɛɛwo 'ka ba ye 'ezin-, 'ali- 'mi Polu 'gbu 'bhe 'yidangbe 'damawoa; 'duŋ- -Setran' 'bhe 'saawoa- 'o 'kɔɔ.

¹⁹ 'Bhe ya 'ɛ 'yi, -de mu -le □kla 'o 'yrikpa pɛ 'le ɛɛ? -De mu -le 'o zrukpa' pɛ 'le ɛɛ? 'Bhɛɛ- -de mu -le 'o 'wasowo pɛ 'le ɛɛ? Mɛɛzan Zesu 'nu yi 'le, 'ka mu -le nu klele 'o 'yrikpa pɛ 'le, 'bhe 'pegee, 'ka mu -le nu klele 'waa- zrukpa pɛ 'pegee 'o 'wasowo pɛ 'le Mɛɛzan Zesu 'lɛɛ.

²⁰ Wlan 'ɛ ni, 'ka mu -le 'o 'wasowo pɛ pegee 'o zrukpa' pɛ 'le.

3

¹ 'Bhe □nɔɔ 'molawoa 'ke 'waa 'ka ye bhe, 'waa -yaa sɔ -li 'bhe 'yikunle; 'bhela- -yile, 'ke 'wa 'kpale do dɔɔ 'mi 'pegee Silasi bo -sɔ Atɛni -wa 'ɛ ta.

² 'Bhɛɛ- 'ke 'woo nɛɛnɛ- Timote winbole 'ka ta ye. 'Yee- 'pegee 'o mɔɔ -o yewo 'zi 'eke- zi -Waanbhaa' ni 'ke 'o Krisi a -Jan 'Nrale- 'ɛ wo. 'Wa 'winbwa- 'ka ta ye, 'kooko- -e ge zruwla 'ka 'kpee, 'bhɛɛ- -e fangandɔ 'ka ta 'kaa- 'kpaleya 'ɛ 'yi.

³ 'Bhɛɛ- 'kooko-, -o -yren mu 'la kpa zii' -kɔɔ' ta 'saanige, 'ka 'kedo- 'kpo 'laa ploo 'bhe 'kpale- ma Zesu 'yi. 'Ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- -yren mu 'la 'mu -kɔɔ' ta, -Waanbhaa' 'kɔɔ -za -le 'mu -le.

⁴ -Amasroyi 'o 'yaa- 'ka ba 'waati 'la ba, 'o 'ka 'kpeelekaan dɔɔ mɛɛ mu nu -yrenkpale -kɔɔ' ta. -Kaa 'yaango- 'bhii- 'o

'ka 'kpeelekaan -za 'la mu 'le, 'mu -le bho 'zi bhe.

⁵ 'Bhe □nɔɔ 'molawoa 'ke 'waa 'ka ye bhe, 'waa -yaa so -li 'bhe 'yikunle, mi 'gbu Timote 'winbwa- 'ka ta ye, 'kooko- 'ka 'kpale- -o Krisi 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn- -e ge 'bhe 'ye. -Amasroyi yien -yaa 'kan zii' 'ŋ 'kpee dɔɔ -Setran' 'laa nu 'ka 'lekanle, 'bhɛɛ- -e 'ka 'yini-. 'Ke 'bhe □kla, 'o ye 'la □woa 'ka ba ye, 'bhe nu klele bhaama yewole 'le.

Tesaloniki Zesu 'yi mu 'e 'kpaleya 'e Pɔlu zrukpalaa

⁶ 'Dun- Timote dalawoa 'ka taglin- yɛ 'e □nɔɔ, -e 'ka ta jan 'nrɛle- □woa 'o ni. -Ya □pia 'o ni dɔɔ 'ka 'kpale- -o Krisi 'yi 'elrele, 'bhɛɛ- -a -za so 'ka ni. -Ya □pia 'o ni 'ezin- dɔɔ 'o -za -o 'ka 'kpee 'tanji, 'bhe 'pegee 'ka mu ye -lɔ 'o ma gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'o mɔɔ ye -lɔ -o 'egloole 'ka mu ma 'bhɛɛ- gbɛɛn- 'ezin-.

⁷ 'O nɛɛnɛ- mu, -o 'ka ta jan 'e 'wolawoa 'o ni, 'ali- 'ke 'woo- 'trɛbho 'pegee -yɛn mu -la -yi, 'bhe fanjandwa 'o ta, 'kaa- 'kpaleya 'e -zayi'.

⁸ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ka dolela -yoo 'egloole 'ka 'pegee Mɛɛzan 'a 'kpaledomaya 'e 'yi, 'o so 'o 'trele 'te.

⁹ 'Bhɛɛ- 'o so -Waanbhaa' 'pubole 'nale- -a ma 'ka ba zayi', 'ka zrukpa- 'gbɛnɛ 'la -zinaa' 'o ta 'yee- -Waanbhaa' -yɛ □la 'bhe -zayi' ɛɛ?

¹⁰ -Bi zi 'pegee -yɛkpa- 'o -sromabo 'egloole -Waanbhaa' ni dɔɔ -e zi na 'o ni 'bhɛɛ- 'o so gele- 'ka taglinle. 'Ke 'bhe □kla, 'waa 'sɔle- 'ka daanle- 'kela 'le 'kpaleya a zi 'e ta, -o nu 'ka daanle 'bhe 'le, 'bhɛɛ- 'kaa- 'kpaleya Zesu 'yi 'bhe 'lepa-.

¹¹ Bhaa -kɔɔ' Dɛ -Waanbhaa' 'gbu 'pegee Mɛɛzan Zesu Krisi zi na 'o ni, 'bhɛɛ- 'o so gele- 'ka taglinle.

¹² Bhaa Mɛɛzan kaa 'solekeniya 'e baan' kla 'a ba, 'bhɛɛ- mɛɛ mu 'e 'kpen baan' so 'ka ni, 'bhii- 'ka mu -za so 'o mɔɔ ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

¹³ Bhaa -e fangando 'kpaleya 'la -yoo 'ka 'yi bhe 'bhe ta; 'kooko- 'ka kle 'weŋ, 'bhɛɛ- waa -za 'yoo- 'kedo- 'kpɔ ye 'ka zi -kɔɔ' Dɛ -Waanbhaa' -yɛ □la, Mɛɛzan Zesu 'pegee -Waanbhaa' mɛɛ 'la zan mu 'kpen 'siila- -yaa' pɛ 'le 'mu nu yi 'le.

POLU A -LIAWLI' MU

4

'Taawogbeya 'la so -Waanbhaa' ni

¹ 'O nɛɛnɛ- mu, 'kela 'bhe -o -jan 'leyanyɛ 'le 'bhe -le dɔɔ 'ka so 'taawole gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhɛɛ- 'ka so -Waanbhaa' ni, 'ka 'bhe -daanna 'o mɔɔ -la 'kɔɔ. 'Dun- 'ka -o 'taawo zii' 'bhɛɛ- gbɛɛn-. 'Kela 'bhe -o -a -yi 'egloole, 'bhe -le dɔɔ 'o -sromabo

'ka ni Mɛɛzan Zesu 'to 'yi dɔɔ -ka 'ka 'taawogbeya -lɛle' 'e baan' 'kla a ba.

² Wlan 'e ni, 'o 'ka -daanna -za mu 'la 'le, 'bhɛɛ- 'wa □pia 'ka ni 'ka 'mu kle 'ka 'mu dɔ; 'bhe -za mu 'e -daa Mɛɛzan Zesu -la ba.

³ -Waanbhaa' -o -a zi 'bhii- 'ka bo 'edanma -yaa' pɛ mɛɛ 'weŋ mu 'le, 'bhɛɛ- 'ka 'ka 'plɛŋgo- -yanbhooya ma.

⁴ 'Bhɛɛ- 'ke 'ka 'kpen do do bo 'bhe 'na 'le 'weŋ -Waanbhaa' -yɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'ke bhaaplɛŋ mu 'ka -ledɔ' -a ma 'bhe -zayi'.

⁵ 'Ka 'laa 'tolɛ- 'ke zru maza -yoo' kle -lɔ gbiŋkpa 'ka ta, 'ke 'ka bo -za 'yoo- klele ma 'bhii- mɛɛ 'la zan mu laa -Waanbhaa' dɔ 'mu gbɛɛn-.

⁶ 'Kela 'bhe -o le 'pegee 'gwlaan- plɛnza 'e 'le, 'bhe -le dɔɔ mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa -naanaa' maza klele a nɛɛnɛ- Zesu 'yi mi na 'e 'le, 'bhɛɛ- 'bhe -glin 'lɔ 'laa dole -a ma. 'O 'bhe -jan 'e □woa gban 'ka ni 'elwale, 'bhɛɛ- 'o 'bhe 'kpankpanyaan 'ka ma dɔɔ 'ke mɛɛ 'la zan 'bhe -za -gloon 'e kle, Mɛɛzan -Waanbhaa' nu 'bhe zan 'e 'krowole.

⁷ -Amasroyi -Waanbhaa' laa -kɔɔ' 'siile- -yanbhooya klele ma, 'dun- -e -kɔɔ' 'siila- 'ke -kɔɔ' bo 'edanma -yaa' pɛ mɛɛ 'weŋ mu 'le.

⁸ 'Bhe 'yi 'te, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'e -bangwa 'taawole ma 'ŋ -jan mu 'la 'woa- 'ka ni 'mu ta, 'bhe zan 'laa 'bhe -bangole bhaaplɛŋ do -kplɛn 'liijan- 'yi; 'dun- -ya -bangwa -Waanbhaa' 'la 'bhe Lii 'Weŋ 'e □naa 'ka ni 'bhɛɛ- 'liijan- 'e 'yi 'ezin-.

⁹ 'Kela 'bhe -o nɛɛnɛya 'yi 'soniya 'e 'le, 'ka maza laa -o 'bhe ma 'ke -o 'bhe 'sɛwɛɛ 'ka ni 'ezin-; -amasroyi -Waanbhaa' 'gbu 'ka -daanna gban dɔɔ 'ka -za 'so 'eke- ni.

¹⁰ 'Bhɛɛ- 'ka -o 'bhɛɛ- kle 'zi wlan 'e ni 'ka nɛɛnɛ- Zesu 'yi mu 'e 'kpen ni Masedwani 'kleɛn 'e 'yi. 'Dun- 'o mɔɔ -o zruwla 'zi 'ka 'kpee dɔɔ -ka 'bhɛɛ- baan' 'lɛle- kle 'ezin-.

¹¹ Bole 'ke 'yi 'edoole 'e, 'bhe -le kle 'ka zru maza 'le. -Ka dɔ 'egloole 'ezin- 'ke 'ka 'kpen do do 'e 'yɛkpa- 'bhe 'gbu a -za mu 'e ba, 'bhɛɛ- 'ka yewo 'ka gbe ma 'ke 'ka so 'ka 'gbu mazagole, 'bhii- 'wa □pia 'elwale gban 'ka ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn- bhe.

¹² 'Ke 'ka 'bhe □kla, mɛɛ 'la zan mu laa 'o Zesu 'yi 'mu nu -gasikpale 'ka 'lɛɛ, 'bhɛɛ- 'ka 'laa nu klele mɛɛ 'kedo- 'kpɔ ta 'kwe 'le.

Zesu 'yi mu 'la -gaa gban 'mu a -za 'pegee Mɛɛzan Zesu Krisi 'nuzaa-

¹³ 'Ŋ nɛɛnɛ- mu, mɛɛ 'la zan mu -gaa gban, 'woo- -a zi 'bhii- 'ka wlan dɔ 'mu ba -zayi', 'kooko- 'ka wleyisriwole laa bo 'bhii- mɛɛ 'la zan mu yɛkpa laa -o bole -yɛ ma -si 'e ta -o gale bla- 'mu gbɛɛn-.

¹⁴ -Amasroyi, 'o 'kpale- -o -a -yi 'bhii- Zesu -gaa, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' 'a -bwela gale ba. 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, 'o 'kpale- -o

-a -yi 'ezin- 'bhii- Zesu 'yi mu 'la -gaa, -Waanbhaa' nu 'hu bwele gale ba Zesu 'sroyi, 'bhē- -o pegee Zesu nu klele 'eke-zi.

¹⁵ Mēezan -jan 'la □woa 'o ni kpataakpa, 'o mōo 'mu -la wo zii' 'ka ni -gē dōo Zesu 'nu yi 'ē 'le, -kōo' mu 'la nu klele -kōo' 'yre ma -li 'bhe yi 'ē 'le, -kōo mu laa nu 'kanle-mēē 'la zan mu -gaa gban 'mu 'lēe.

¹⁶ -Amasroyi -a pele -o dōo 'bhe yi 'ē 'le, Mēezan 'gbu nu -janwole 'egloole 'pe, 'bhe blaani, -kōo' nu -mleke' -kunlii do -gbekaniwli 'ē 'male-. 'Ke 'bhe -gwa -a -yi, -o nu -Waanbhaa' a -klelon' -ē 'penle-. 'Ke 'bhe □kla, Mēezan Zesu 'gbu nu zinalē 'te, 'kee- da lafle' ma, 'bhē- 'bhe bhla do 'kpō 'ē ba, Zesu 'yi mu 'la -gaa 'elwale gban -so, 'mu nu bwele gale ba.

¹⁷ 'Bhe blaani, -kōo' mu Zesu 'yi mu 'la nu klele -li 'kōo- 'yre ma 'bhe yi 'ē 'le, -Waanbhaa' a fanjan- 'ē nu -kōo' mu 'pegee 'woo- mu 'kpen binale, 'bhē- -e ge -kōo' 'kpen 'le laanima Zesu 'lepayre nōo- lafle' -gblō 'ē 'yi. 'Bhe ya 'ē 'yi, -kōo' nu bole 'tanji Mēezan -Waanbhaa' 'le.

¹⁸ 'N nēene- mu, -ka 'fuudo- 'eke- ta 'bhe -jan mu 'lēe- 'le.

5

¹ 'N nēene- mu, 'ka maza laa -o 'ke 'o 'sewede 'ka ni 'woo- -za mu 'ē kle yi 'ē 'pegee -o kle 'waati 'ē ta.

² -Amasroyi 'ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- Mēezan Zesu 'nule 'ē nu 'klale- mēē ba, 'bhii- -faannii' kla mēē ba -bi zi gōne- 'la gbēen-.

³ 'Ke 'drunyan ta mēē 'a □pia bhla 'la ba dōo: «-Kōo' -o yilabla 'yi -zōn, 'bhē- -kōo' -gwa -za 'yōo- 'kpen 'yi.» 'Bhe bhla do 'kpō 'ē ba 'te, -yren -gbene do nu baale -o ta, 'bhii- le kpele do -bla zenle 'ē kla -a ba gōne- 'la gbēen-; 'bhē- mēē 'kedo- 'kpō 'laa nu -bhile' -a -yi 'bhe yi 'ē 'le.

⁴ 'Dun-, 'n nēene- mu, 'bhe yi 'ē yaa nu 'klale- 'ka mu ba 'bhii- -faannii' do balaa' mēē ta gōne- 'la gbēen- -a -yibēennazi. -Amasroyi 'ka mu 'laa -o 'ke -gblō 'yi mu 'le.

⁵ 'Wlan 'ē ni, 'ka 'kpen -o 'ke 'tebhile ba -nē mu -la -le, 'bhe 'pegee 'ka -o 'ke -yrekpa- -nē mu -la -le. -Kōo' -gwa -bi zi za mu 'pegee -gblō 'yi za mu 'ē zi.

⁶ 'Bhela- -yile, -kōo' 'laa bole yidele ma 'bhii mēē 'la zan mu laa -Waanbhaa' do 'mu gbēen-. 'Dun- -kōo' 'yakla- dulale kle, -kōo' 'laa -kōo' 'taakpale -za 'kpen zi.

⁷ -Amasroyi, 'ka 'gbu 'a 'yaango- mēē yide -bi -la zi, 'bhē- -weēn de mu 'ē -weēn 'mu de -bi -la zi 'ezin-.

⁸ 'Dun- -kōo' mu 'la -kōo' -o -yrekpa- a pe 'le bhe, -kōo' 'laa -kōo' 'taakpale -za zi. -Kōo' -kōo' 'kpaleya 'ē 'pegee -Waanbhaa'

a 'soniya 'ē kle -kōo' tagaan pe mu 'le 'bhii- 'elwaleta -srwase' mu 'ē 'yaa- -o -bēē mu 'ē tagaan piibhe dune- mu 'le gōne- 'la gbēen- bhe. 'Bhē- -kōo' 'yri bo -Waanbhaa' ta, 'bhē- 'bhe kle -kōo' go pe 'le -za 'yi, 'bhii- -srwase' mu bheē -o ngblo ma piibhe 'faa mu 'ē ma gōne- 'la gbēen- gwledan yre nōo-.

⁹ -Amasroyi, -Waanbhaa' laa -kōo' 'kpale- 'edanma -kōo' 'krowo -zayi'. 'Dun- -e -kōo' mu □kpa- 'edanma, 'koko- 'ke -kōo go -za 'yi -kōo' Mēezan Zesu Kri- 'sroyi.

¹⁰ 'Bhela- -yile, Zesu Kri- 'gaa -kōo' -za ma, 'koko- 'ke -kōo' -o -kōo' 'yre ma oo, 'ke -kōo' -gaa oo, -kōo' 'pegee 'yee- bo -kōo' 'yre ma 'eke- 'yi -a nu yi 'ē 'le.

¹¹ 'Bhe ya 'ē 'yi, -ka zruwla 'eke- 'kpee 'ke 'ka fangando 'eke- ta 'kaa- 'kpaleya 'ē 'yi 'bhii- 'kaa- kle zi gōne- 'la gbēen- bhe.

Pōlu a -liawli' 'ē -leyanyre

¹² 'Bhe trala 'ezin-, 'n nēene- mu, 'o mōo -sromabo 'ka ni dōo mēē 'la zan mu -o 'trebho zii' 'ka daanle 'le 'kpaleya zi 'ē ta, 'ke -woo 'ka 'lēē mu 'le, 'bhē- -woo 'ka 'lia zii' Mēezan a zi 'ē ta bhe, -ka -gasikpa 'mu 'lēe.

¹³ -Ka -o 'kun 'elrele, 'bhē- -o -za 'so 'ka ni 'egbenele -waa' ye 'ē -zayi'. -Ka bo 'eke- 'yi 'edōole.

¹⁴ 'N nēene- mu, 'o mōo -o -sromabo 'zi 'ka ni 'ezin- dōo lrwanii- mu 'la bole -o 'kaanle- ma, -ka 'mu 'kpeelekan, 'koko- -o yewo, 'bhē- -ka 'fuudo- -gblaannii' mu 'ē ta, 'bhe 'pegee fanjan- 'laa -o mēē 'la zan mu ta -Waanbhaa' zi 'ē ta, -ka bho 'mu ba. 'Bhē- -ka 'ka zrubakpala mōkpen' zi.

¹⁵ -Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele, 'ke mēē 'kedo- 'kpō 'laa -za 'yōo- -zigo' -za 'yōo- 'le. 'Dun- 'tanji, -ka -za 'wlan -la kleyre -glin 'eke- ni, 'bhē- -ka 'bhe kle mōkpen' ni 'ezin- 'waati 'ē 'kpen ba.

¹⁶ 'Ka zrukpaale kle 'tanji.

¹⁷ 'Bhē- 'ka 'laa 'ploole- 'ka 'seriwole ma -Waanbhaa' ni.

¹⁸ -Ka -Waanbhaa' 'pubo- -za mu 'ē 'kpen 'yi. -Amasroyi -Waanbhaa' -o 'bhē- -za -gloōn 'ē zi 'ka 'kōo, 'ka mu 'pegee Zesu Kri- 'a 'kpaledomaya 'ē 'yi.

¹⁹ 'Ka 'laa Lii 'Wen' 'ē -dewole 'ka zru 'ē 'yi.

²⁰ -Waanbhaa' -jan mu kpa mēē 'la zan mu -lii, 'bhē- 'mu 'a -lelajanwo mēē mu ni, 'ka 'laa 'bhe -lelajanwole mu 'ē mavele.

²¹ -Ka -jan mu 'ē 'kpen baglin- kplank- plan, 'bhē- 'kela 'bhe -o wlan 'le -ka 'taawo 'bhē- ta.

²² -Ka -ka 'ka 'gbu 'kun 'elrele -za 'yōo- 'kpen -gloōn ma.

Pōlu -a 'pubo- 'seri

²³ Bhaa -Waanbhaa' 'la -yoo yilabla zan 'le, 'bhe 'ka 'fle 'kpen kle 'wenj. Bhaa 'ka 'si

oo, 'ka 'nii- oo, 'ka 'gbu 'fle 'e 'kpen bo 'wen
'foke 'bhe ge 'tenle- -kooa' Meezan Zesu nu
yi 'e ma, 'ke waa 'trin- do 'kpo ye 'ka ma.

²⁴ Mee 'la zan 'ka 'gbu 'siila-, 'bhe nu 'bhe
-za 'e klele; -amasroyi -yoo 'ke zru do zan
'le.

²⁵ 'N neene- mu, 'ka mu 'ka 'seriwo 'ezin-
'waa- -za ma.

²⁶ 'Ka 'kpen 'eke- -tuubo' 'bhii- neene- ma
do mu.

²⁷ 'N ngblo -o 'ka gaan □la Meezan 'to 'yi
'e doo: -Ka 'letre 'lee- tape -koo' neene- Zesu
'yi mu 'e 'kpen ni.

²⁸ Bhaa -kooa' Meezan Zesu Krisi -li 'ka
'kpen ma.

**POLU 'LETRE PLE MI 'LA
 [KPAZ ZESU 'YI MU 'LA
 'YAA- TESALONIKI -WA
 'E TA 'MU NI
 Polu 'letre ple mi 'la
 [kpaZ Tesaloniki Zesu 'yi
 mu 'e ni 'bhe ngblo**

Polu 'letre ple mi 'la [kpaZ Tesaloniki Zesu 'yi mu 'e ni, 'bhe 'yi, -e -Waanbhaa' 'pubwa- 'elwale 'pe 'mu a -za ma, -amasroyi, 'ali- mee mu -yren mu 'la [kpaZ 'mu ta, 'mu 'laa 'ploole- 'mu 'kpale- ma Krisi 'yi, 'bhe- Krisi -za so 'mu ni 'egbenele. Polu zruwlaa- 'mu 'kpee, 'ke -ya pe 'mu ni doo -za 'la 'bhe 'yaa- 'mu -yrebatedo 'zi 'mu do klen 'bhe 'yikunlele.

-A -le [lwa mi 'e 'yi (2 Tesaloniki 1), Polu zruwlaa- Tesaloniki Zesu 'yi mu 'e 'kpee -o ta -yren mu 'e ba zayi'. 'Bhe- -e Meezan Zesu 'nuza- 'e 'bhe do gbe dreewoa- -o 'kpee, 'bhe 'pegee -o gole -za 'yi, 'bhe- mee 'la zan mu -o -yrenkpa' zii' -o ta 'mu 'krowoza 'e -Waanbhaa' 'koo.

Polu bo gbe dreewoa- Meezan nuza 'e ta 'ezin- (2 Tesaloniki 2.1-12). -Amasroyi, mee 'ke mu Zesu 'yi mu 'e -gblozi' -gaa 'ke -wa pe 'mu ni doo Meezan [nwa gban. Polu 'a [pia 'mu ni kpataakpa 'kaa, 'sani- Zesu 'nule- 'e plen-, mee -yoo' do nu 'pwele- -a -yi 'elwale 'pe. -Za 'yoo- kle -glooya' -o -a 'koo, 'bhe- -e nu -wlenle' -Waanbhaa' ma. 'Dun- Meezan Zesu nu a klele 'bhe- 'yee- mee -yoo' 'e ga.

Polu pe Zesu 'yi mu 'e ni doo -o do 'egloole -waa' 'kpaleya 'e 'yi, 'bhe 'pegee -o bo -o 'seriwole ma (2 Tesaloniki 2.13-3.5).

'Letre 'lee- 'leyanyre 'e -din (2 Tesaloniki 3.6-15), Polu Zesu 'yi mu -ledo' 'e ba jan -bheeke' [woa. 'Bhe -jan 'e 'bhe -le -yaa doo 'woo- Tesaloniki Zesu 'yi mu 'e 'ke mu laa -o dole- -a -la 'ke -o yewo. 'Bhe- 'yee- Polu 'a [pia -o ni doo -o 'bhe zan mu 'kpeelekan, -amasroyi, -o 'taawogbeya 'e gole -o -yoo -daanna -za mu 'le Krisi ba zayi' 'mu ma.

'Letre 'leyanyre 'e 'yi, Polu 'woo- Tesaloniki Zesu 'yi mu 'e 'pubwa-, 'bhe- -yoo 'dumawoa.

Polu 'pegee -yaa' yewoyoon mu 'e -woo Tesaloniki mu 'e 'pubo- zi

¹ Mi Polu 'pegee Silasi 'bhe- Timote, 'o moo -le 'letre 'lee- [dia. 'Bhe- -koo De -Waanbhaa' 'pegee Meezan Zesu Krisi a mee -ledo' 'la -woo Tesaloniki -wa 'e ta, 'woo- 'letre 'lee- 'kpa zii' 'ka mu -la ni.

² Bhaa -koo' De -Waanbhaa' 'pegee Meezan Zesu Krisi -li 'ka ma, 'bhe- -o waa yilabla 'e 'na 'ka ni.

Bhaaplenj 'kitikanza Krisi 'nu yi 'le

³ 'N neene- mu, 'ke 'o -Waanbhaa' 'pubo- 'tanji 'kaa- -za ma, 'bhe -o 'ke -za 'Irele- 'le. -Amasroyi 'ka 'kpaleya 'e -Waanbhaa' 'yi 'bhe baan' -o 'kla zii' 'bhe ba, 'bhe- 'kaa- 'solekeniya 'e 'bhe baan' -o 'kla zii' 'bhe ba 'ezin-.

⁴ 'Bhe ya 'e 'yi, 'o moo 'o baa 'ka mu 'yi -Waanbhaa' a mee -ledo' 'e 'plen- -Amasroyi -o -yren 'pegee 'trebho mu 'la 'kpen 'kpa zii' 'ka ta, 'ka 'mu 'yikun zii' 'bhe 'pegee 'ka 'kpale- bole -o Krisi 'yi.

⁵ 'Ka ta -yren mu 'e 'mu -o -a zron 'zi 'bhii- -Waanbhaa' a bhaaplenj mu 'kitikanle 'e 'ledole -o wlan 'e ni, 'bhe- 'bhe 'a zron 'bhii- 'kaa- pe -le -Waanbhaa' a -bhleighbeya 'e 'le. -Amasroyi, 'ka -o -yrenbhele' zii' 'bhe- -bhleighbeya 'e ma.

⁶ 'Wlan 'e ni, -Waanbhaa' a -ledoleya 'e ma, mee 'la zan mu -o -yrenkpa' zii' 'ka ta; -e nu 'bhe -yren yeke- 'e -zigole 'bhe zan mu 'e ma 'ezin-.

⁷ -O -yrenkpa' zii' 'ka mu 'la ta, -e nu -yitre' nale 'ka mu 'pegee 'o moo ni, 'ke Meezan Zesu 'pwela- -a -yi 'yi 'la 'le 'keeda lafle' ma 'yee- 'pegee -yaa- -mleke' -gloo mu 'e 'le.

⁸ -E nu nule 'te nre -gbene do -la -yi. Mee 'la zan mu laa -Waanbhaa' do, 'bhe- 'ke waa 'taawo- -kooa' Meezan Zesu Krisi a -Jan 'Nrale- 'e ta, -e nu 'mu 'krowole.

⁹ 'Bhe -yren 'e nu klele -yren -gbene 'le. -O nu 'bhe mee mu 'e 'plengole Meezan -Waanbhaa' ma yikpensee ta 'ke -danj' 'laa kle 'bhe ma, 'bhe- -waa ni 'sole- -Waanbhaa' a gbalaanya 'e 'yele -titi.

¹⁰ 'Bhe yi 'e 'bhe- 'le, Meezan Zesu nu nule 'te. 'Ke 'bhe [kla, -e -yaa' mee 'wenj mu 'la makwan- -yaa' pe 'le 'mu nu 'a 'tobhole; 'bhe 'pegee mee 'la zan mu 'e 'e 'kpa- -a -yi, 'mu 'kpen nu 'a -glinle', 'bhe- 'mu 'yrebho -a zi. 'Ka mu nu klele 'bhe mee mu 'e ba, -amasroyi -o -jan mu 'la [woa 'ka ni, 'ka 'ka [kpaZ 'mu 'yi.

¹¹ 'Bhela- -yile, 'waati 'e 'kpen ba, 'woo 'seriwo 'kaa- -za ma. 'Wa 'yrewo- -Waanbhaa' doo -e 'ka 'siila- 'taawogbeya -gloon 'la 'kaama-, 'ka 'taawo- 'bhe- ta. 'Bhe- 'wa 'yrewo- -a ma 'ezin- doo yaa -glooya' 'e ma, 'kaa- zi 'bhii- 'ka 'ka zru maza 'Irele- mu 'la kle -e bho 'ka ba 'mu klelele; 'bhe- 'kaa- 'kpaleya 'e 'bhe 'leso-.

¹² 'Bhe 'yi 'te, mokpen' nu Meezan Zesu 'tobhole 'ka kleza mu 'e ma; 'bhe- 'ka mu nu 'tobholeya -sroowole 'yee- 'koo 'ezin-. 'Bhe -lileya 'e da -kooa' -Waanbhaa' 'pegee Meezan Zesu Krisi -la ba.

2

-Za mu 'la nu klele Meezan Zesu 'nu yi 'e 'lee

¹ N̄ n̄eɛnɛ- mu, M̄ezan Zesu Krisi nu nule. 'Bh̄eɛ- koo' mu nu -koo' lekpaɛ 'eke- ta -a -din. 'Bh̄ela- -yile, 'woo- zan -za do -yɛwole 'ka ma doo:

² 'Ka 'laa 'tole- 'ke m̄eɛ 'kedo- 'kpo 'ka zrubatɛdo, 'bh̄eɛ- e -gbɛlan kla 'ka 'yi, 'ke -ya pe 'ka ni doo M̄ezan nu yi 'e [ɓhwa. 'Ali- 'ke m̄eɛ 'ke 'a [pia 'ka ni 'kaa -Waanbhaa' 'bh̄e -jan 'e [kpaɛ -a -lii oo, 'bh̄e 'pegee 'ke -ya [pia doo 'bh̄e -jan 'e -daa 'o m̄oo -la ba oo, 'bh̄eɛ- 'ke -ya [pia doo 'o m̄oo -le 'bh̄e 'l̄ɛɛɛ 'e [kpaɛ -a 'koo oo, 'ka 'laa 'ka 'kpale- 'bh̄e 'yi.

³ 'Ka 'laa 'tole- 'ke -o 'ka 'yini- gbɛ do 'kpo ma. -Amasroyi 'sani- M̄ezan nu yi 'e 'bh̄ole- 'plɛɛ, m̄eɛ -bebe nu -wɛnɛɛ' -Waanbhaa' ma, 'bh̄eɛ- -woo -banɔo' -yaa' -jan 'e 'klosikunle 'e 'yi 'elwale 'pe. 'Bh̄e blaɛn, -o pe 'la sii 'M̄eɛ -Yoo' 'bh̄e nu 'pwɛɛ- -a -yi. -Yoo 'ke 's̄ie pe 'le -jranama 'tɛ 'yi -Waanbhaa' koo.

⁴ 'Yee- M̄eɛ -yoo 'e nu -a -bangole -Waanbhaa' 'yi, 'bh̄e 'pegee -e nu -a -bangole bhaapɛɛ mu gba pe 'tole- gba pe 'bh̄e 'yi. 'Bh̄eɛ- -e nu geɛ yaale * -Waanbhaa' Gba 'F̄e -gbɛnɛ 'e [la, 'bh̄eɛ- -ya pe -a 'gbu ma 'kaa -yoo 'ke -Waanbhaa' 'le.

⁵ N̄ 'yaa- 'ka ba 'waati 'la ba, 'ɲ 'yee- jan mu 'l̄eɛ- [woa 'ka ni, waa -o -li 'ka 'kpee ɛɛ?

⁶ 'Dun- zɔn pe 'la 'bh̄e -o 'yee- M̄eɛ -yoo' 'e 'yikun zii', 'kooko- -e nu -a nu 'yi 'e dole -o 'waati 'la ba 'bh̄eɛ- ba, 'ka 'gbu 'bh̄e do.

⁷ 'Yee- -glooya' -yoo' 'la -yoo m̄eɛ mu kle 'zi -kala' m̄eɛ mu 'le -Waanbhaa' ma, -e yewole [saan gban gaanyi'. 'Dun- pe 'la 'bh̄e 'a 'yikwan ['kee- nu 'tenɛɛ- zɔn ma, 'ke 'bh̄e 'laa gole -a -l̄eɛ, yaa so 'pwɛɛ -a -yi.

⁸ 'Ke 'bh̄e -gwa 'yee- M̄eɛ -Yoo' 'e -l̄eɛ 'waati 'la ba, 'bh̄eɛ- -e 'pwɛ -a -yi 'tɛ. 'Bh̄eɛ- M̄ezan Zesu Krisi -lii -ploo 'e nu 'yee- M̄eɛ -yoo 'e d̄eɛ. 'Bh̄eɛ- -a nu bh̄la 'e zi 'tebh̄ile -yɛɛɛ 'e nu 'yee- M̄eɛ -yoo' 'e 'kpaciɛɛ fɛɛfɛɛ.

⁹ 'Yee- M̄eɛ -yoo' 'e nu 'pwɛɛ- -a -yi 'ke -Setran' a -glooya' 'e 'le -a ta. 'Bh̄eɛ- -e nu 'sole- maza -gloɔn 'e 'kpen 'pegee 'kpeɛɛni maza -toomasie mu 'e 'kpen kleɛɛ, 'kooko- 'kee- so m̄eɛ mu -yiniɛ.

¹⁰ -E nu -za 'yoo- -gloɔn 'e 'kpen kleɛɛ, 'kooko- m̄eɛ 'la zan mu -o ni 'zi 'e ta, -e 'mu 'yini-. -Woo 'ni 'zi 'e ta, -amasroyi wlan 'la 'bh̄e 'yaa- so -o gole- -za 'yi, 'bh̄e -za 'laa 'sole- -o ni.

¹¹ 'Bh̄ela- -yile, -Waanbhaa' 'a [twa 'ke -glooya' -do -o -yini', 'bh̄eɛ- -woo kpa bh̄la 'yi.

¹² 'Bh̄e kɛgbeya 'e 'yi, m̄eɛ 'la zan mu laa 'mu 'kpale- wlan 'e 'yi, 'bh̄eɛ- 'ke -za 'yoo-

kleɛ [swa 'mu ni, -Waanbhaa' a -kpan nu baale 'mu ta.

-Waanbhaa' Zesu 'yi mu 'e makwan- 'mu gole 'kaama- -za 'yi

¹³ 'Ke -yoo 'o m̄oo a pe 'le, 'o n̄eɛnɛ- mu, 'waa so 'ploole -Waanbhaa' 'pubole 'kaa- -za ma, 'ka mu 'la 'ka -za so M̄ezan ni 'egbɛnɛɛ bh̄e. -Amasroyi -Waanbhaa' 'ka mu -la makwan- 'elwale 'pe, 'kooko- 'ka so gole- -za 'yi Lii 'Wen' 'la -ya kle 'bh̄eɛ- 'ka 'taawogbeya 'e kle 'wen' 'bh̄e 'sroyi, 'bh̄e 'pegee 'ka 'kpale- la -yoo -Waanbhaa' a Wlan 'e 'yi 'bh̄e 'sroyi.

¹⁴ -Waanbhaa' 'ka 'siila- 'bh̄eɛ- 'kaama- -jan 'Nrale- 'la 'o 'bh̄e [woa 'ka ni 'bh̄e 'sroyi. -E -yaa zi 'bh̄ii- 'ka do kle -kooa' M̄ezan Zesu Krisi a 'tobh̄oleya 'e ba.

¹⁵ 'Bh̄e 'yi 'tɛ, 'o n̄eɛnɛ- mu, -ka bo 'egloole. 'O -jan 'oo -jan 'la [woa 'ka ni, 'kee- [kla 'o 'liijan- mu 'le oo, 'kee- [kla 'o 'ke mu 'la yooɛɛɛ -l̄ɛɛɛ 'yi 'mu 'le bh̄e oo, 'mu bo 'ka 'kpee 'egloole.

¹⁶ Bhaa -kooa' M̄ezan Zesu Krisi 'pegee -koo' De -Waanbhaa' 'la -koo' -za [swa 'bh̄e ni, 'bh̄eɛ- 'bh̄e [lia -koo' ma 'bh̄e 'fuudo- -koo' ta, 'fuudoɛɛ 'la -dan' 'laa 'bh̄e ma, 'bh̄e 'pegee -e -yrikpaleya -lrele' 'la [naa -koo' ni 'mu 'le.

¹⁷ Bhaa -kooa' M̄ezan Zesu Krisi 'pegee -koo' De -Waanbhaa' 'ka zru 'e pa 'fuudoɛɛ 'le, 'bh̄eɛ- 'kee- fangando 'ka ta, 'kooko- 'ka so kleza -lrele' 'tole- kleza 'lrele- 'bh̄e kleɛɛ, 'bh̄e 'pegee 'ke 'ka so -jan 'lrele- -gloɔn 'e 'kpen' wole.

3

Polu -o Tesaloniki Zesu 'yi mu 'e 'lia zii' 'kaa 'mu 'e 'seriwo -wad' -za ma

¹ 'Waa -jan 'leyanyɛ -le doo -ka 'ka 'seriwo 'waa- -za ma, 'kooko- M̄ezan -a -jan 'e zen blaale- 'yɛɛkpen- [noo, 'bh̄eɛ- m̄okpen' a 'ledɔ- -a ma 'bh̄ii- -wa -ledwa -a ma gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'ka ba ye.

² -Ka 'ka 'seriwo 'waa- -za ma 'ezin-, 'kooko- -Waanbhaa' m̄eɛ -yoo' 'pegee m̄eɛ yienle mu kan 'o ma 'egboɔnɛ. -Amasroyi m̄okpen' laa 'e kpa -Waanbhaa' 'yi.

³ 'Dun- M̄ezan zru -o do. -E nu fangandoɛɛ 'ka ta, 'bh̄eɛ- -e 'ka taghin- -Setran' l̄eɛ.

⁴ 'O 'kpale- -o -a -yi 'ka ba -zayi', doo 'o -za mu 'la [pia 'ka ni, 'ka -o 'mu kle 'zi, 'bh̄eɛ- 'ka nu bole 'mu kleɛ ma yikpenseɛ.

⁵ Bhaa M̄ezan bh̄o 'ka ba, 'kooko- 'ka -za so -Waanbhaa' ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'ka 'bh̄e do, 'bh̄e 'pegee, 'kooko- 'ka 'ka zrubakpalaa 'bh̄ii- Krisi 'bh̄e zrubakpalaa gɔnɛ- 'la gbɛɛn- -yɛn 'yi.

Polu -a -liawli' yewole ba zayi'

⁶ 'N̄ n̄eɛɛ- mu, 'o -za 'lɛɛ- 'bhe 'kpankpa-nyanle 'ka ma M̄ɛzan Zesu Krisi 'to 'yi d̄oo -koo' n̄eɛɛ- 'tole- -koo' n̄eɛɛ- 'la lrwawo, 'bheɛ- -a bole -o 'kaanle- 'te ma, 'bhe 'pegee 'ke yaa 'taawo 'o 'ka -daanna -za mu 'la 'le 'mu zi, -ka 'ka 'plenggo- 'bhe zan 'ɛ ma.

⁷ 'Kaa kle ḡɛɛ- 'la gb̄ɛɛn- 'bheɛ- 'ka 'ka kleza kpa 'waa p̄ɛ kleza 'ɛ ma, 'ka 'gbu 'bhe d̄o. -Amasroyi 'o 'yaa- bhla 'la ba 'ka ba ye, 'waa lrwawole.

⁸ Waa m̄ɛɛ 'kedo- 'kp̄o a p̄ɛbhleɛ bhaama. D̄ɔɔn' -bi zi oo, -yrekpaɔ' oo, 'o yewoa□ 'egloole, 'bheɛ- 'o 'tr̄ɛbhwa□; 'kooko- 'o s̄o 'o 'gbu mazagole, 'bheɛ- 'waa kle m̄ɛɛ 'kedo- 'kp̄o ta 'kwe 'le.

⁹ 'Wa klelawoa 'bhe gb̄ɛɛn- bhe, yaa kleɛ 'bhii- 'bhe 'sej 'laa -yaa 'o ni 'ke 'o p̄ɛbhle 'ka ba. 'Dun- 'o yewoa- 'ke 'woo 'gbu mazago, 'kooko- 'ka 'bheɛ- yeke- za kle.

¹⁰ 'O 'yaa- 'ka ba ye 'waati 'la ba, 'o 'bhe 'toj 'ɛ -dwa 'ka ni d̄oo «'Ke m̄ɛɛ 'o m̄ɛɛ 'la zan laa -a zi 'bhii- -e yewo 'bhe zan laa pelele -titi.»

¹¹ 'Wa □maa d̄oo 'ka ba m̄ɛɛ 'ke mu -o lrwawo 'zi, 'bheɛ- -o bole -o 'kaanle- ma, 'ke -woo gaan b̄o m̄ɛɛ -bh̄ɛke' mu a -za mu 'yi.

¹² 'Bh̄ɛla- -yile, 'wa 'pe zii' 'bhe zan mu ni, 'ke -o zruwla 'mu 'kp̄ee M̄ɛzan Zesu Krisi 'to 'yi d̄oo -o yewo 'tanji, 'bheɛ- -woo 'gbu mazago.

¹³ 'Ka mu 'gbu 'o n̄eɛɛ- mu, 'ka mu gb̄ɛ zi 'laa 'kanle- -za 'wlan klele ma.

¹⁴ 'O -jan mu 'la □woa 'ka ni 'l̄ɛtr̄ɛ 'l̄ɛɛ- 'yi, 'ke m̄ɛɛ 'la zan 'e -bangwa 'mu -k̄losikunle ma, -ka 'bhe zan 'kpa 'ka 'yr̄ɛ 'le, 'bheɛ- 'kaa- -za 'ke 'laa klele 'eke- ta 'bhe zan 'ɛ 'le, 'kooko- -yralado -a ma.

¹⁵ 'Dun-, 'ka 'laa 'kunle- 'bhii- 'ka 's̄oɔnnii, -kaa -lia 'bhii- 'ka n̄eɛɛ- do gb̄ɛɛn-.

P̄olu 'srawoyr̄ɛ 'pegee yaa 'dumawoyr̄ɛ

¹⁶ 'N̄ n̄eɛɛ- mu, bh̄aa yilabla -o M̄ɛzan 'la 'koo, 'bhe 'gbu yilabla 'na 'ka ni 'waati 'ɛ 'kpen ba, 'bhe 'pegee yr̄ɛ 'ɛ 'kpen □n̄oo! Bh̄aa M̄ɛzan -Waanbh̄aa' kle 'ka 'kpen ba!

¹⁷ 'Mi 'gbu P̄olu -le 's̄ɛw̄ɛȳoɔn 'l̄ɛɛ- d̄ɛ 'zi -ḡɛ: «'Mi P̄olu 'ka 'pubwa-». 'Mi 'j 'gbu gb̄ɛblaɔn kp̄alaa' 'an 'l̄ɛtr̄ɛ mu 'ɛ 'kpen □la 'bheɛ- gb̄ɛɛn- -gee' bhe. 'Mi 'gbu gb̄ɛblaɔn -le 'bhe 'le bhe.

¹⁸ Bh̄aa -kooa' M̄ɛzan Zesu Krisi -li 'ka 'kpen ma!

**POLU 'LETRE □LWA 'LA
□KPAА TIMOTE NI
Pолu 'letre □lwa 'la □kpaа
Timote ni 'bhe ngblo**

Timote -yaa da Likaoni 'kleen 'e 'yi -wa 'la -o -yaa 'bhe sii Lisitri 'bheε- □nоо (Kleza 14.6). -O 'bheε- 'kleen 'e sii -zon Tuuki. Timote de -yaa 'ke Grēki mi 'le, 'bheε- -a nεε -yaa 'ke Zuufu le 'le. Pоlu Zesu Krisi a -jan 'Nrале- 'e □woа Lisitri -wa 'e ta, 'bheε- Timote 'pegee -a nεε Enisi, 'bheε- -a -jie Loisii 'mu 'mu 'gbu □naа Zesu ni. Pоlu ge gbe drεεwole Lisitri, 'kee- Timote 'kunle dоо 'bhe 'bho 'a ba Mεezan a ye 'e 'wolele, 'bheε- -o -ja yrekpεn- □nоо (Kleza 16.1-3).

Letre 'lεε- 'yi, 'wa ye 'bhii- Pоlu -gwa Azi 'kleen 'e 'yi -wa 'la -o 'bhe sii Efezi 'bhe ta, 'bheε- -e □nwa Masedwani 'kleen 'e 'yi. -A ge bhla 'e zi, -e Timote □twa Efezi, 'kooko- 'bhe bho 'bhe □nоо Zesu 'yi mu 'e ba bhla ma mεε daan mu 'ε -zayi' (1 Timote 1.3). Pоlu letre 'lεε- □dia, 'kooko- -e 'fuudо- Timote ta, 'bheε- 'ke -yа lia -e -yaa ye 'la 'wo zii' -Waanbhaа' a mεε -ledo' 'e 'plen- Efezi -wa 'e ta 'bhe -za 'e 'le. 'Yee- letre 'lεε- 'yi -jan mu 'e 'mu -le -ge:

Pоlu -o -we 'zi mεε 'la zan mu -yaa wlan ma mεε daangbeya 'e to -a nоо-, 'bheε- -o bhla ma mεε daangbeya kle (1 Timote 1.3-7; 4.1-3; 6.3-5). -O -yaa 'bheε bhla ma mεε daangbeya 'e kle -Waanbhaа' a 'tonj' pegee 'kpaleya Zesu 'yi mu -la ta.

-A -le ple mi 'e 'yi, Pоlu Zesu 'yi mu 'e -daanna -o 'seriwolele, 'bheε- -yoo -liala dоо -o bo -o 'seriwole ma (1 Timote 2).

-A -le yaga mi 'e 'yi, Pоlu -o daan 'zi zilεε- mu 'e waa 'taawogbeya -lrele' ε ba zayi' (1 Timote 3).

-E 'fuudwa- Timote ta -Waanbhaа' a ye 'e 'wolele (1 Timote 4-7; 6-21). Timote 'yaa sо a klele- gоnε- 'la gbεεn- 'bheε- -e mεε -le -gloоn -bebe 'e -gblakun 'elrele 'bhii- Zesu Krisi a -klanlane kplankplan do -Waanbhaа' a mεε -ledo' 'e ba, Pоlu 'bhe -jan 'e □woа -a ni.

Letre 'lεε- 'leyanyre 'e 'yi (1 Timote 6.11-21), Pоlu zruwlaа- Timote 'kpee dоо -e 'kpaleya 'e ma gwle -lrele' 'e dan.

Pоlu -o Timote 'pubo- 'zi

1 'Mi Pоlu -o 'ke Zesu Krisi a *winbоwo mi 'le, -amasroyi -kоо' 'Bhee Mi -Waanbhaа' 'pegee -kоо' 'yrikpale -o Zesu Krisi 'la ta, 'mu -le 'a □pia 'η ni dоо 'η kle 'kele-.

2 'Mi -o 'letre 'lεε- 'kpa zii' 'bhi Timote -la ni, 'bhi 'la 'bhi -o 'ke 'η gbe -zeze 'gbu 'e 'le 'kpaleya a pe zi 'e ta bhe. Bhaа -kоо'

De -Waanbhaа' 'pegee -kооa' Mεezan Zesu Krisi -li 'e ma, 'bhe 'pegee -o yilabla 'na 'e ni, 'bheε- 'e 'yrenkla- -o ma.

Bhla ma mεε daan mu

3 'Nj ge bhla 'e zi Masedwani 'kleen 'e 'yi, 'η zruwlaа- 'e 'kpee dоо 'e bo Efezi -wa 'e ta. -Amasroyi mεε 'ke mu -o mεε mu daan 'zi 'ke bhla ma daangbeya 'yоо- mu 'le. -A pe 'mu ni dоо 'mu 'ploо- 'bheε bhla ma daangbeya -gloоn mu 'e ma.

4 -A pe -o ni dоо -o bloole laa bole 'elwaleta -za 'yiflen mu 'e ma, 'bhe 'pegee -o 'ploо- zaabole ma -o -gbоо 'saa mu 'e 'to mu 'e ta. 'Bhe -za mu 'e 'mu -o zaa -wlenpe' mu 'te -la -le 'ka 'plenj, 'bheε- -o -leβengole laa -o 'ke -Waanbhaа' zru maza -ledulale 'e 'bhe 'le, 'bhe 'pegee waa 'ka 'kpaleya 'e Krisi 'yi 'bheε baan' kla 'bheε ba.

5 'Nj 'bheε -jan 'lεε- 'wo zii' 'e ni win 'la ma, 'bheε -le dоо 'ke 'soniya kle bhaaplenj mu 'e plenj-; 'soniya 'la 'bheε da zru 'wenj do 'pegee 'kpee 'fleele- do 'yi, 'bheε 'pegee 'kpaleya 'la -yoo 'ke 'kpaleya -zeze 'gbu 'e 'le 'bheε- 'yi.

6 Mεε 'ke mu -gwa gban 'bheε wlan ma zi -lrele' 'e ta. 'Bheε- -o bole -o zaabole 'gbansaаn 'te -la ma 'ke -woo 'gbu 'yini- sо. 7 -Wa zi 'bhii- -o kle Moizi a 'tonj mu 'e daan mu 'le, 'dunj- waa -o 'gbu 'wojan mu 'e 'yima-; 'bheε- -woo mεε mu daan 'zi -za mu 'la 'le -o zru 'e 'kpen 'le, -o 'gbu 'laа 'mu 'yido-.

8 -Kоо- 'a 'yaango- 'bhii- *'Tonj 'e -yoo 'ke -za 'lrele' 'le 'ke mεε 'a 'yi za -kla 'elrele.

9 'Bheε- -kоо' 'a 'yaango- 'bhii- waa 'Tonj 'e klele mεε -ledоole mu 'kaama-. -Wa □kla mεε -yоо- mu 'pegee -kala' mεε mu, 'bheε- mεε 'kpee 'yоо- mu 'pegee -za 'yоо- kle mu -la 'kaama-. -Wa -kla mεε 'la zan mu laа gbлаan -Waanbhaа' -lεε, 'bheε 'pegee -a 'tosie mu, 'bheε- mεε 'la zan mu 'mu de 'pegee 'mu nεε de, 'bheε 'pegee mεε de mu -la 'kaama-.

10 'Bheε- -yanbhооya de mu оо, 'gwlaan- mu 'la yilaa' mu 'tanyооn 'gwlaan- mu ba оо; lu gon mu оо, bhlanii- mu оо, mεε 'la zan mu -o 'sienwo- -Waanbhaа' ma bhla 'le оо, 'bheε 'pegee mεε 'la zan mu 'kpen -za mu 'оо -za mu 'la kle 'ke 'mu 'pegee daangbeya 'ledоole 'e 'leβengole laa -o, -o *'Tonj 'e □kla 'mu 'kpen -la 'kaama-.

11 -O -Jan 'Nrале- 'la gbekpaa- 'mi 'kоо, 'bheε daangbeya 'e -daа 'yee- daangbeya dоole 'e 'yela- yi. 'Yee- -jan 'Nrале- 'e -e -Waanbhaа 'la 'duma na -kоо' ni 'bheε a 'tobhоleya 'e 'bheε- wo.

Pоlu -o -Waanbhaа' 'pubo- 'zi 'bheε a 'lileya 'ε -zayi'

12 'Mi -kооa' Mεezan Zesu Krisi 'pubo, 'yele- fangandwa 'η ta 'bheε- 'η □swa -yaa' ye 'e 'wole. 'Mi 'an 'pubo- 'ezin-, -amasroyi -ye 'η □ya -yaa' ye 'e 'wo mi 'le.

¹³ 'Mi 'la 'mi 'yaa- 'elwale -so -Waanbhaa' 'tosie mi 'le 'ke 'ŋ -yrenkpa' Zesu 'yi mu 'e ta, 'bhεε- 'ŋ 'yaa- -za kle yran ma. 'Dun- 'ŋ 'yrenklaa- -Waanbhaa' ma, -amasroyi 'ŋ 'yaa- -za mu 'e kle -zadokleya 'pegee 'kpaleleya -la ma Krisi 'yi.

¹⁴ Meezan -Waanbhaa' -lia 'ŋ ma 'egbenele 'ke 'mi 'ŋ kpa Zesu Krisi 'yi, 'bhεε- 'ke -a -za so 'ŋ ni.

¹⁵ 'N 'yoo- zan -jan 'la 'wolε- -gε 'bhe -o 'ke wlan 'le, 'bhεε- -a -gaale' -o mokpen' ba 'ke -o do 'bhe Ɔla; 'bhe -le doo: Zesu Krisi Ɔnwa 'drunyi 'yi -za 'yoo- kle mu -la gole -za 'yi. 'Mi Polu -le -o 'kpen ba -za 'yoo- kle mi -gbene' gbu 'e 'le.

¹⁶ 'Dun- 'ŋ 'yrenklaa- -Waanbhaa' ma 'egbenele. 'Bhεε- -e -yaa zi 'bhii- 'mi Polu 'la 'mi -o 'ke -za 'yoo- kle mu 'e 'kpen ba -za 'yoo- kle mi -gbene' gbu 'e 'le bhe, Zesu Krisi 'bhe a zrubakpaa -gbene 'e zron 'mi ni. -E 'bhe 'kla- bhe, 'kooko- mεε 'la zan mu -o -kpa -a -yi, 'bhe -za 'e kle 'mu daanpe 'le, 'bhεε- 'mu bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'sroowo-.

¹⁷ -Bhɛngbe -Waanbhaa' 'la -ya -yre ma 'waati 'e 'kpen ba, bhaa -koo' 'a 'ɛdo- -a ma, 'bhεε- -koo' 'a 'tobho. Yaa ga -titi, 'bhe 'pegee mεε laa ye 'e -yre 'le, 'bhεε- 'yele- 'ke -Waanbhaa' do -kplɛn 'le -zɔn 'pegee -yikpensee ta. Amiina!

Polu -o Timote Ɔlia zii doo -a bloole bo -a 'kpaleya 'e ma Krisi 'yi

¹⁸ 'N 'ne Timote, 'ŋ 'yoo- zan 'ŋ zi jan 'la 'wolε- 'e ni 'saanibhe, 'bhii- -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e -janwoa 'e ba zayi' gɔne- 'la gbεen- -so; bhaa 'bhe -jan 'e kle 'fuudope 'le 'e ta, 'bhεε- 'yee 'gbu ma gwle -lrele' 'e dan.

¹⁹ 'E 'kpale- bo Krisi 'yi, 'e 'kpee 'fleele- 'le. 'Bhe 'kpee 'fleeleya 'e 'bhe 'laa -o -li mεε 'ke mu 'yi. Waa -o 'tronkpale 'elrele -o 'kpeejan- mu 'e Ɔla, 'bhela- -yile -waa' 'kpaleya Krisi 'yi 'e 'bhe 'siela- 'bhii- -yitakon do 'siegbeya gbεen- -yi ta.

²⁰ 'Bhe mεε -gloon mu 'e 'ke mu -le 'ke Imene 'pegee Alszandri 'le. 'Bhela- -zayile, 'mi -o -lɛnaa -Setran' ni, 'kooko- 'bhe -o 'krowo-, 'bhεε- -wa 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' 'to 'siela- laa lele -titi.

2

-Liaza 'Seriwogbeya ba zayi'

¹ 'N 'yoo- -za 'ɛε- 'bhεε- 'yrewole ma 'el- wale 'pe doo -ka pe mu -yrewo- -Waanbhaa' ma, 'ke 'ka 'ka 'seriwo a ni, 'bhe 'pegee 'ke 'kaa 'sromabo, 'bhεε- 'ke 'kaa 'pubo- bhaapɛn mu 'kpen ba zayi'.

² -Ka 'ka 'seriwo -bhɛngbe mu 'pegee mεε gbɛn mu 'e 'kpen ma, 'kooko- -koo' 'yre ba 'kpaale- kle, 'ke -koo' bo 'edoole, 'bhe 'pegee 'ke -koo' bloole bo -Waanbhaa'

ma, 'bhεε- 'ke -koo' 'taawogbeya 'e kle 'elrele bhaapɛn mu 'e 'plɛn-.

³ 'Bhe -le 'elrele 'bhe 'pegee 'bhe -le so mεε -Bhee Mi -Waanbhaa' ni.

⁴ 'Yee- -Waanbhaa' -o -a zi 'bhii- bhaapɛn mu 'kpen go -za 'yi, 'bhεε -o so wlan 'e dole-.

⁵ -Amasroyi -Waanbhaa' -o do 'kpo, 'bhεε- mεε 'la zan -Waanbhaa' 'pegee bhaapɛn mu kpa do ma 'bhe -o do 'kpo: 'bhe -le 'ke Zesu Krisi 'le, 'bhe -le Ɔkla bhaapɛn do 'le.

⁶ 'Ye- 'a 'gbu 'naa- bhaapɛn mu 'kpen ta gbawope 'le; -e 'bhe 'kla- -Waanbhaa' 'waati 'la -dwa 'bhεε- ba, 'bhe gbεen- bhe, -ya -zronna doo -Waanbhaa' -o -a zi 'bhii- bhaapɛn mu 'kpen go -za 'yi.

⁷ 'Bhela- -zayi', -Waanbhaa' 'mi Ɔkla 'ke -yaa' -jan 'e 'wo mi 'le 'bhe 'pegee -yaa' winbowo mi 'le. 'N 'yoo- wlan -la pe 'zi 'ka ni, bhla laa 'kele-! -Waanbhaa' 'mi 'winbwa- 'kaa 'ŋ Zuufu kle mu 'e daan 'kpaleya 'pegee wlan 'le.

⁸ 'N 'yoo- -a zi 'gbu 'bhii- 'gwlaan- mu -o 'seriwo yre 'e 'kpen Ɔnoo 'ke -woo gbε wlan laanima. -Wa kle -o 'fleele- 'le, 'bhεε- waa klele 'ke yran 'le -o zru ba, 'bhe 'pegee sra 'le.

Zesu 'yi mu 'taawogbeya

⁹ 'Mi -o -a zi 'ezin- 'bhii- le mu -o -baa' 'elrele. Waa -o -taakpale -o -baa gbeya 'e 'zi 'ke -wa kan -a -dan' ta. Waa -o -taakpale -o wintangbeya 'e zi; 'bhεε- waa -o -baale' 'ke -can pe mu 'pegee blina- 'yronne 'plεεle- mu 'le, 'bhεε- waa tape 'plεεle- mu 'klale- -o ta.

¹⁰ 'Dun- -woo -lreleya 'e zron 'ke -za 'lrele- mu -la klele 'le. Le mu 'oo le mu 'la -wa pe doo -o -gasikpa -Waanbhaa' -lεε, -wa kle 'bhεε- kɛgbeya 'e gbεen-.

¹¹ 'Bhεε- ezin-, 'ke 'ka -o -Waanbhaa' a 'fe 'e Ɔla, le mu yaale bo -o tagalele, 'bhεε- 'ke -woo 'tronkpa -o daangbeya 'e Ɔla; 'bhεε- -woo 'gbu ngblo 'kpa' gwlaan- mu Ɔla.

¹² 'Naa -a zi 'bhii- le mu mεε daan -Waanbhaa' a 'fe 'e Ɔla, 'bhεε- 'ke -woo 'gbu kpa 'gwlaan- mu wiinj-. 'Dun- le mu tagale bo, 'bhεε- -woo 'tronkpa daangbeya 'e Ɔla.

¹³ Wlan 'gbu 'e ni, -Waanbhaa' Adamu -la -kla 'elwale 'pe, 'bhεε- -e 'ɛvu -kla boolazi.

¹⁴ -Setran' laa Adamu -yidanle, 'bhεε- -e 'bhe 'yinia; 'dun- -Setran' 'ɛvu -la 'yidaan-, 'bhεε- -e 'bhe 'yinia. 'Bhe kɛgbeya 'e 'yi 'ɛvu 'laa -Waanbhaa' a -jan 'e 'klosikunle.

¹⁵ 'Bhεε- 'dun-, le nu -ne mu yale; -Waanbhaa' nu -a gole -za 'yi 'ke -a 'kpale Ɔbwa Krisi 'yi, 'bhe 'pegee 'ke -o bloole Ɔbwa 'soniya 'e ma. 'Bhεε- 'ke -o 'taawogbeya 'e bakanle Ɔkla 'wenj, 'bhεε- 'ke yaa -taakpa- -za zi.

3

Zesu 'yi mu -lɛɛ mu 'taawogbeya

¹ Wlan ma jan do 'gbu -le -gɛ dɔɔ: 'ke mɛɛ do -o -a zi' 'bhii- -e kle Zesu 'yi mu -lɛ mu a zilɛɛ- 'lɛɛ mu 'ɛ do 'le, 'bhe zan -o ye kplankplan 'gbu -la zi 'bhe 'le bhe.

² Zesu 'yi mu -le mu 'ɛ -waa' zilɛɛ- mu 'ɛ 'taawogbeya 'ɛ kle 'elrele, 'bhɛɛ- 'ke waa -za 'yɔɔ- do 'kpɔ ye -o zi. -A na kle do 'kpɔ, -e 'sɔ -a 'gbu 'yikunle -za ma, 'ke yaa -a -taakpa' -za zi, 'ke -o -gasikpa -a -lɛɛ, -e 'cie mu 'kun 'elrele, 'bhɛɛ- -e 'sɔ mɛɛ mu daanle- 'elrele.

³ Yaa klele -wɛɛn mi 'le, gwle laa 'sɔlɛ- -a ni. 'Dun- -a -yi kle 'ɛdɔɔle, 'bhɛɛ- -e kle mɛɛ 'kpa mi 'le 'ɛke- ma. 'Bhɛɛ- yaa -gɔli' 'flɛn 'laa klele.

⁴ 'Bhɛɛ- 'ezin-, -e 'sɔ -a 'gbu a 'fa -la mu 'ɛ 'lɛdɔɔle 'elrele. 'Bhɛɛ- -e 'sɔ -a klele- 'ke -a -nɛ mu 'ɛ 'mu 'a 'weli- ma, 'bhɛɛ- 'ke -o -gasi -gbɛɛ kpa -a -lɛɛ.

⁵ -Amasroyi 'ke mɛɛ do laa sɔ -a 'gbu a 'fa -la mu 'ɛ 'lɛdɔɔle 'elrele, -e nu 'sɔlɛ- -Waanbhaa' a mɛɛ -lɛdo' 'ɛ -gblakunle 'nale- -a ma 'elrele ɛɛ?

⁶ Yaa klele 'dun- Zesu 'yi mi drɛɛ 'le; 'kebhaale, -e nu -a 'gbu 'yele- mɛɛ gbalaan 'le mɛɛ mu -yrɛ ta, 'bhɛɛ- 'bhe klegbeya 'ɛ 'yi, -kpan 'la -balaa' -Setran' ta, 'bhe -gloɔn nu baale -a ta.

⁷ 'Bhɛɛ- 'ezin- 'dun-, mɛɛ 'la zan mu laa -o Zesu 'yi, 'mu 'sɔ -a 'tɔ wlan pele-; 'kooko- waa mafinyanwo, 'bhɛɛ- -e bɔ -Setran' a bhee mu 'ɛ 'yi.

Zesu 'yi mu -le mu 'ɛ -waa' 'bhɔɔba- mu 'ɛ

⁸ 'Bhe klegbeya do 'ɛ 'yi, Zesu 'yi mu -le mu 'ɛ -waa' 'bhɔɔba- mu 'ɛ 'ezin-, 'mu kle mɛɛ kplankplan mu 'le, 'bhɛɛ- -o -liiwli' laa klele ple mu 'le; waa klele -wɛɛn 'mi mu 'le 'bhe 'pegee waa -gɔli' 'sroowole -dawli' 'kpalele mɛɛ mu gbɛ ta.

⁹ -O blɔɔle bo -o 'kpee 'flele- 'le -waa' 'kpaleya wlan 'la tagaanle -yaa 'elwale -sɔ 'bhe ma.

¹⁰ -O 'woo- 'bhɔɔba- mu 'ɛ 'yrɛglin- 'el- wale 'pe; 'bhɛɛ- 'ke waa -za 'yɔɔ- do 'kpɔ 'yele- -o zi, 'bhɛɛ- -o sɔ -waa' 'bhɔɔba ye 'ɛ 'wole 'te.

¹¹ 'Bhe klegbeya do 'ɛ 'yi, 'bhɔɔba le mu kle le kplankplan mu 'le, waa klele mɛɛ 'tɔ 'yɔɔ- 'pe le mu 'le, -o 'sɔ -o 'gbu 'yikunle -za ma, 'bhɛɛ- 'ke -o zru kle do -za 'kpen 'yi.

¹² 'Bhɔɔba- 'gwlaan- 'ɛ, 'bhe kle le do 'kpɔ -la -nɔɔ 'le, 'bhɛɛ- -e 'sɔ -a 'gbu 'nɛ mu 'ɛ 'pegee -yaa' 'fa □la mu 'ɛ 'lɛdɔɔle 'elrele.

¹³ 'Ke mɛɛ 'la zan mu -waa' 'bhɔɔba- ye 'ɛ □woa 'elrele, -o nu -o -lɛdɔle -a ma; 'bhɛɛ- -o zrubazinalɛ kle 'egbenele -waa' 'kpaleya 'ɛ 'yi Kriisi 'yi.

Gaanyiza 'la -yoo -Jan 'Nrale- 'ɛ 'yi

¹⁴ Timote, 'ɲ 'yoo- 'letrɛ 'kpa zii' 'e ni, -amasroyi 'ɲ 'yri -a ta 'bhii- -a -vinbwa sa 'bhɛɛ- 'ɲ ge 'pwele- 'e ta ye.

¹⁵ 'Dun- 'ke 'ɲ □mwa 'ke 'naa nu 'e ta, 'ɲ 'letrɛ 'la □dia 'e ni -gɛ bhe, 'e nu -za yrɛɛ- 'la klele -Waanbhaa' a mɛɛ -lɛdo' 'ɛ 'plen-, 'e nu 'bhe dɔle 'bhe ma. 'Bhe -Waanbhaa' a mɛɛ -lɛdo' 'ɛ 'bhe -le 'ke -Waanbhaa' 'la -ya -yrɛ ma 'bhe a 'fa □la mu 'ɛ 'le. -Yaa' mɛɛ mu -lɛdo' 'ɛ 'bhe -le 'bhii- wlan 'ɛ □la yri 'pegee -a -yitenpe' le.

¹⁶ Waa sɔ zaabole 'bhe ta, -Jan 'Nrale- 'la tagaanle -yaa 'elwaleta -sɔ, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe a kle 'bhɛɛ- Zesu 'yi mu 'ɛ -gasikpa -Waanbhaa' -lɛɛ 'bhe -o 'egbenele. 'Yee- Jan 'Nrale- 'ɛ 'bhe -le -gɛ:

Kriisi 'gbu 'pwela- -a -yi bhaapɛn do 'le; -Waanbhaa' Lii 'Wɛɲ' 'ɛ 'bhe 'a -zronna mɛɛ mu ni 'bhii- -a -lɛdɔɔle -o. -E -pwela -mleke' mu ba;

'bhɛɛ- -o -yaa -janwoa 'trɛ ta 'si mu 'ɛ plen-; 'bhɛɛ- -woo -kpa -a -yi 'drunyan 'lɛɛ- 'yi; 'bhɛɛ- -Waanbhaa' 'a □sia 'bhɛɛ- 'bhe -ja 'kele- lafle' 'yi 'tobhɔleya 'yi.

4

Bhla ma mɛɛ daan mu

¹ *Lii 'Wɛɲ' 'ɛ -ya □pia kpataakpa dɔɔ 'ke 'drunyan 'yan bhla 'ɛ □bhwa -wa -din 'waati 'la ba, mɛɛ 'ke mu nu 'ploole- -o 'kpaleya 'ɛ ma Kriisi 'yi; 'bhɛɛ- -o nu dɔle mɛɛ -yini' lii mu 'ke mu zi, 'bhe 'pegee 'mu a daangbeya 'la da -Setran' ba 'bhe zi.

² Mɛɛ -yrɛkooza kle mu 'pegee bhla ma mɛɛ daan mu 'ɛ nu -o -yiniɛ. -O 'kpee 'ɛ 'tilale -o 'bhii- -gla tilagbeya gbɛɛn- -za 'yɔɔ- mu 'ɛ 'koo.

³ -O mɛɛ mu daan dɔɔ waa yaale gwɛn na, 'bhɛɛ- -wa pe -o ni dɔɔ -o pele 'ke mu 'to -o 'sɔɔn 'le. -Waanbhaa' 'dun- 'bhe pebhle mu 'ɛ □kla, 'kooko- 'ke Zesu 'yi mu 'la -o wlan 'ɛ dɔ, -o -Waanbhaa' 'pɔbo- 'mu ma 'bhɛɛ- -woo bhle.

⁴ -Amasroyi, -Waanbhaa' pe 'oo pe 'la □kla 'bhe 'kpen lele; -koo' 'laa -koo' -bangole pebhle 'kɛdo- 'kpɔ 'yi; 'ke -koo' -o pe 'oo pe 'la 'bhlele, -koo' -Waanbhaa' 'pɔbo- 'bhe ma 'pe, 'bhɛɛ- -koo' 'a bhle 'te.

⁵ -Amasroyi pebhle 'tɔle- pebhle, -Waanbhaa' 'bhe kle 'wɛɲ -yaa' -jan 'ɛ 'pegee 'seriwole 'le.

Zesu Kriisi -a yewone 'lrele-

⁶ Timote, 'kee -koo' nɛɛɛ- mu 'ɛ -daanna -za mu 'la bhe -o 'kpen 'le, 'e nu klele Zesu Kriisi a yewone 'lrele- 'gbu 'le. 'E nu -a zronle 'bhe gbɛɛn- 'te 'bhii- 'yoo- 'e zru 'ɛ 'lebo 'zi 'ke 'kpaleya ma -jan 'ɛ 'le, 'bhɛɛ- 'yoo- 'taawo zii' daangbeya -lrele' 'ɛ 'bhɛɛ- zi.

⁷ 'Dun- 'elwaleta can mu 'la -woo 'ke bhla ma jan mu 'le, 'bhεε- 'ke -o gole -o 'kpaleya a pe jan mu 'ε ma, 'yaa 'e 'trɔnkpaε 'mu -la -titi.

⁸ 'Dun- do klen 'kee blɔɔle bo -Waanbhaa' ma; -amasroyi 'fεe yikan' maza klele -za sa -la -yanwo' mεε ma. 'Bhεε- 'dun- 'kee blɔɔle □bwa -Waanbhaa' ma 'bhε -o 'elrele mεε ma -za 'kpen 'yi; -amasroyi 'bhε -zɔn bole -yre ma -si 'ε na -kɔɔ' ni, 'bhε 'pegee -e boolazi bole -yre ma -si 'ε 'naza- pe -kɔɔ' ni.

⁹ 'Bhε -jan 'ε 'bhε -o 'ke wlan 'le, 'bhεε- mɔkpen' sɔ 'e 'kpale -a -yi.

¹⁰ 'Bhela- -yile, 'woo- yewo 'zi 'egloole 'ke 'woo 'sene wla, -amasroyi -Waanbhaa' 'la -ya -yre ma 'bhε -le 'o 'yrikpape 'le; 'bhεε- 'yele- 'ke bhaaplen mu 'kpen 'Bhee mi 'le, 'bhεε- 'dun- mεε 'la zan mu 'gbu 'mu 'kpa- Kri- 'yi, -e 'mu go -za 'yi -zɔn 'pegee yikpensee ta.

¹¹ -A pe -o ni -o 'bhεε- -za 'ε kle, 'bhεε- 'yoo- daan 'kele-.

¹² 'Yaa 'tole- 'ke mεε 'kedo- 'e mafinyanwo 'yaa- -zwanneya 'ε ma. 'Dun- -a 'to 'ke mεε 'la zan mu 'kpale- -o Kri- 'yi, -o 'yaa- -janwo' gbeya 'ε 'pegee 'e 'taawogbeya ye, 'bhεε- -o 'yaa- 'soniya -gloɔn 'pegee 'e 'kpaleya 'ε, 'bhεε- 'e 'kpee 'fleeleya 'ε 'mu ye; 'kooko- -o sɔ -o 'kpale 'e ma 'mu 'kpen 'yi.

¹³ 'Sani- 'η gele plɛn- 'e ta ye, do klen 'kee- -Waanbhaa' a 'Sewe' 'ε tape mεε mu ni, 'ke 'yoo- lia 'bhε 'pegee 'ke 'yoo- daan 'kele-.

¹⁴ 'E Lii 'sej 'la 'sɔɔwoa- bhe, 'ke -Waanbhaa' 'bhε 'naza- 'ε □kpa- -a -lela' janwo mu 'ε 'lii, 'yaa 'e 'yre zi -gblaanle' yewole ma 'bhε 'le-. -Ya naza 'ε 'pelawoa -a -lela janwo mu 'ε ni, 'bhεε- Zesu 'yi mu 'ε -waa' zilεε- mu -ledo' 'ε 'mu 'mu gbekpa- 'e ta 'mu 'seriwolele, 'bhεε- -ya 'sɔɔwoa- 'te.

¹⁵ Do klen 'kee 'bhε -za mu 'ε 'kpen kle 'ke 'yoo- 'leyan- -a ma; 'bhεε- 'e 'gbu 'na 'yee- ye 'ε ni 'e ni- 'ε 'kpen 'le. 'Ke 'bhε □kla, mɔkpen' nu -a yele 'bhii- 'yoo- ge 'zi zilεε- -Waanbhaa a ye 'ε 'yi.

¹⁶ 'Yaa- 'taawogbeya 'pegee 'yaa- daangbeya 'ε -o -kloɔsikun 'elrele. Do klen 'bhε klele ma. 'Ke 'ya □kla 'bhε gbεen- bhe, 'e nu 'ε 'gbu gole -za 'yi, 'bhε 'pegee mεε 'la zan mu -o 'trɔnkpa zii' 'e ni, 'mu nu gole -za 'yi 'ezin-.

5

-Liawli' glaanle mu 'pegee zilεε- mu, 'bhεε- 'bhɔɔba- mu ba zayi'

¹ 'Yaa -jan -gloɔ 'wole- 'gwlaan- gbilaan 'kedo- 'kpɔ ni, 'dun- zruwla -a 'kpee 'bhii- 'e de. 'Bhεε- -zwanne mu 'ε 'kun 'bhε

'kungbeya do 'kpɔ 'ε 'yi, 'bhii- 'e 'gbu nεεnε- mu gbεen-.

² 'Bhε ya 'ε 'yi 'ezin-, le gbilaan mu 'ε 'kun 'bhii- 'e nεε mu, 'bhεε- le 'seebaane mu 'ε 'kun 'bhε klegbeya do 'kpɔ 'ε 'yi 'bhii- 'e nεεnε- -le mu 'ε 'kpee 'fleele- 'le.

Glaanle mu 'kungbeya

³ Le mu 'la -woo glaanle -zeze mu 'gbu 'le, -o -ledo' -a ma.

⁴ 'Dun- 'ke glaanle mu 'la 'nε mu 'pegee -o 'nrane- mu -o, 'bhε -nε mu 'ε -woo -gasi 'la 'kpa zii' -Waanbhaa' -leε bhe, -o 'bhε 'kpa 'elwale' -pe 'ke -o bhɔ -o 'gbu a 'fa 'la mu 'ε ba. -O yape mu 'ε -za 'la □kla -o ni 'elwale gban -sɔ, -o 'bhε yeke- za mu kle 'mu ni. 'Bhε klegbeya -gloɔn 'ε 'bhε -le sɔ -Waanbhaa' ni.

⁵ Le 'la 'bhε -o 'ke glaanle -zeze 'gbu 'le, 'bhεε- 'ke 'bhɔɔba- mi do 'kpɔ 'laa -o 'bhε 'kɔɔ, -ya -yrikpa' -Waanbhaa' ta, 'bhεε- e bo pe -yrewole ma 'bhε ma 'seri 'yi -bi zi 'pegee -yrekpa-.

⁶ 'Dun- glaanle 'la 'bhε bole -o 'bhε 'gbu 'nrayiza mu klele ma, 'bhε -o 'bhii- 'bhε -gaa gban 'ali- 'ke -ya -yre ma -li.

⁷ 'Bhε -jan 'leε- 'wo -o ni, 'kooko- waa -za 'yoo- 'kedo- 'kpɔ ye -o zi.

⁸ 'Ke mεε 'la zan laa -yaa' mεε mu -gbalakun' 'elrele, 'ali- 'ke 'bhε kpa -yaa' pe 'fa □la mu 'gbu 'ε ta 'elwale 'pe, 'bhε zan laa -o -li 'kpaleya zi 'ε ta; 'ali- -a -yoo' -yiyi' mεε 'la zan laa -Waanbhaa' do 'bhε zan ni.

⁹ 'Ke glaanle 'la 'bhε 'ya leε -lii 'ε □kaan leε mia yaga ta, 'bhεε- 'ke -a yaale -yaa 'gwlaan- do 'kpɔ -la 'kɔɔ; 'ε sɔ 'bhεε- glaanle -gloɔn 'ε 'to 'ε sewewole glaanle mu 'to 'ε ba.

¹⁰ 'Ke mɔkpen' 'a do -a kleza -Irele' mu 'ε ma: 'ke -wa 'yaango- 'bhii- -ya -nε mu 'ε 'trola- 'elrele, 'kee- -yaa' 'cie mu kun 'elrele, -e -Waanbhaa' a mεε 'wenj mu 'ε gaan mafia-, 'kee- -yaa bhɔ -yren ma mεε mu ba, 'bhεε- -e -yaa -za 'wlan -gloɔn 'ε 'kpen -la kleyre glin mεε mu ni.

¹¹ 'Dun- 'yaa dole glaanle 'seebaane mu 'ε 'mu 'to 'sewewole -la. -Amasroyi 'ke 'drunyan ta pe -lro' 'ε -dwa -o ma, 'bhεε- -wa pe doɔ -o yaale' gwlen na; 'bhε kle gbeya 'ε 'yi, -o ploɔ Kri- a zi 'ε ma.

¹² 'Bhεε- 'bhela- -yile, -kpan balaa' -o 'gbu ta, -amasroyi -woo -liiwli' 'la 'naa- -Waanbhaa' ni doɔ -o nu bole Kri- a pe 'le, waa bo 'bhε ta 'bhεε- -o 'bhε 'yisie-.

¹³ 'Bhεε- 'ezin-, -o woye laa -o, 'bhela- -yile -o kanaa' 'fe mu 'ε 'kpen □la; 'dun- -za 'la 'bhε -o 'eyoole 'ezin- 'bhε -le -o -le ma nra, 'bhε 'pegee -o -le ta laa ga -jan ta -titi. 'Bhεε- -o wo jan laa 'kela 'bhε 'le -o 'bhεε- wo.

¹⁴ 'Bhela- -yile, 'η 'yoo- -a zi 'bhii- glaanle 'seebaane mu 'ε -o yala- gwlen na, 'bhεε-

'ke -o -ne mu -sroowo', 'bhεε- 'ke -o waa 'fa -la mu 'ε 'ledoo- 'elrele; 'kooko- -koo' 'soonnii' laa so -o 'to 'yoo- peyre 'kedo- 'kpo 'sroowole.

¹⁵ 'Naa 'o 'bhe 'pe zii' bhaama, -amasroyi 'woo- glaanle mu 'ε 'ke mu -ploola gban -Waanbhaa 'a zi doole 'ε ma, 'bhεε- 'mu gbaanle -o -Setran' zi.

¹⁶ 'Ke Zesu 'yi le do de -ne mu 'ke mu -o 'ke glaanle mu 'le, -e -yaa' glaanle mu 'ε -gblakun', 'kooko- 'bhe glaanle mu 'ε waa bo Zesu 'yi mu 'ε ta 'kwe 'le, 'bhεε- 'mu so bhole- glaanle mu 'la mεε 'kedo- 'kpo 'laa -o 'mu 'koo' 'bhe mu ba.

Zesu 'yi mu a zileε- mu 'kungbeya

¹⁷ Zesu 'yi mu 'ε -waa' zileε- mu 'la 'mu -o 'mu a ye 'ε 'wo zii' 'elrele, -ka 'mu 'ledo- -a ma 'eke- trala ple, -ka 'bhe kle 'ke mu 'gbu 'la -jan 'Nrale- 'ε wo, 'bhεε- -o mεε mu daan 'kele- 'mu -la ni.

¹⁸ -Amasroyi -a pele -o -Waanbhaa' a 'sewe 'ε 'yi doo: «*Ke dri 'ε -yoo pebhe 'taan zii' -a gaan 'ε 'le 'waati la ba, yaa -a -lii 'yrelε-;*» 'bhεε- -a yoondele -o 'ezin- doo: «*Yewone 'ε -yaa' pe -le 'ke -a -sra 'ε 'le.*»

¹⁹ 'Ke mεε do -o -la 'zi Zesu 'yi mu a zileε- mi do ta -za do 'yi, 'yaa dole 'bhe □la; 'fōke mεε ple, mεε yaga 'sii, 'bhεε- 'mu kle 'ε 'sre 'le 'yee- -za 'ε ma.

²⁰ Zesu 'yi mu 'ε -waa' zileε- mu 'la bole -o -za 'yoo- mu klele ma, 'bhe -jan 'ε 'wo mokpen' 'yre ma kpataakpa; 'kooko- mεε -vin mu 'ε 'mu gblaana -za 'yoo- klele ma.

²¹ 'N' 'yoo- -jan 'lεε- 'bhεε- 'kwlanwole 'ε ma 'egloole -Waanbhaa' 'pegee Zesu Krisi 'bhεε- -Waanbhaa' -mleke' mu 'la makwan- 'mu 'yre ma doo: Do klen 'kee 'tonj mu 'lεε- 'kpen 'klosikun, 'bhεε- 'yaa -a do mabhaabhole -a do ta; 'bhe 'pegee 'yaa bhaaplen mu gole 'eke- ma.

²² 'Yaa 'koole- 'ε gbekpale ma mεε 'kedo- 'kpo ta, 'bhεε- 'ε ye gbekpa -a 'koo Zesu 'yi mu -ledo' 'ε 'plen-'. 'Bhεε- 'ka 'pegee mεε 'kedo- 'kpo 'laa 'kpale- do ma -za 'yoo- kle zayi'. 'E 'gbu 'bo 'ε zru 'wenj 'le.

²³ 'Yaa bole -yi do -kplen' mile- ma; -ween sane- 'mi 'ε 'kpee 'la za 'ε 'pegee 'ε ma yikpen- ta ga 'fientronne mu 'ε -zayi'.

²⁴ Mεε 'ke mu a -za 'yoo- mu 'ε gaanle laa -o 'mu ma 'sani- -woo 'kitikan; 'duj- mεε 'ke mu a pe -za 'yoo- mu 'ε -o 'mu ye boolazi -a ma.

²⁵ 'Bhe klegbeya do 'kpo 'ε 'yi, kleza -Irele' mu 'ε gaanle laa kle 'mu ma, 'mu 'pwele- kle -gbaklaa 'edile; 'ali- 'ke 'ke mu 'la 'mu ta laa 'pwele- ven-, 'mu tagaanle laa bo.

6

Lu mu 'ε -woo zan mu -ledo' a ma

¹ Zesu 'yi mu 'la 'kpen -o 'ke lu mu 'le, -o -gasikpa -o zan mu 'ε 'lεε' 'ke -woo -ledo' a

ma gbe 'ε 'kpen ma; 'kooko- mεε 'kedo- 'kpo 'laa so -Waanbhaa' 'to 'ε 'siele 'bhe 'pegee 'ke waa so -za 'yoo- pele- -kooa' daangbeya 'ε ma.

² Lu mu 'la 'mu zan mu -o 'ke Zesu 'yi mu 'le, -o -gasikpa' mu 'lεε, 'bhεε- waa pele doo -o 'kpen -o 'ke neene- ma do mu 'le. Droon' -o yewo 'mu ni 'elrele gbe 'ε 'kpen ma; -amasroyi -woo yewo 'zi mεε 'la zan mu ni, 'bhe mu -o 'ke -o -yienii' Zesu 'yi mu 'le. Mεε mu 'ε daan 'bhe -jan mu 'la bhe 'mu -le, 'bhεε- 'ya 'kpankpanyan -o ma.

-Goli' 'flen 'pegee bhla ma daangbeya mu

³ 'Ke mεε 'ke mεε mu daan daangbeya 'bhεeke 'le, 'bhεε- 'ke yaa 'taawo- -kooa' Meezan Zesu Krisi 'wojan- 'wenj mu 'ε ta, 'bhεε- 'ke yaa 'taawo- daangbeya 'la 'bhe 'a kle 'bhεε- Zesu 'yi mu -gasikpa -Waanbhaa' -lεε 'bhe ta,

⁴ 'bhe zan -o 'bhe 'gbu magbaande 'zi, 'bhεε- yaa -za 'kedo- do. 'Duj- zaabo -lro 'ε 'bhe -o -a ma 'bhii- ga, 'bhεε- gwle 'kanle so -a ni jan 'le bhaama. 'Bhe -za mu 'la bhe, 'mu nu 'ke zranwole 'pegee sra 'le, 'bhεε- -zwanwole 'pegee 'kpee jan -yoo' mu 'le;

⁵ 'bhεε- zaabole mu 'la waa yan. 'Bhe zaabole mu 'la waa yan 'mu da mεε la zan mu 'nii- 'ε -gaa, 'mu -la ba; 'bhεε- waa wlan do -titi. -O 'kpee ma, -Waanbhaa' -lεεgbaanya 'ε 'bhe -o 'ke -naflo -glinza' -la -le.

⁶ Wlan 'gbu 'ε ni, -Waanbhaa' -lεεgbaanya 'ε 'bhe -o -za 'wlan 'sroowo zi 'le, 'ke mεε 'ε zru -kpalaa' pe yeke- 'la -ya 'koo' 'bhe ma.

⁷ -Amasroyi -koo' 'laa nule pe 'kedo- 'kpo 'le -koo' 'koo' 'tre ta -ge, 'bhεε- 'duj- -koo' 'laa nu gele pe 'kedo- 'kpo 'le -koo' 'koo.

⁸ 'Bhela- -yile, 'ke -koo' -koo' 'le pele 'pegee -koo' ta pe mu -sroowoa 'bhe -koo' 'yibho-.

⁹ 'Duj- 'ke mεε 'la zan mu -o -a zi 'bhii- -o kle pezan mu 'le, -o balaa' -za 'yoo- 'yi, 'bhεε -Setran' a bhee -o kun. 'Bhe bhee 'ε 'bhe -le 'ke 'truu- maza mu -bebe 'pegee zrubho maza 'yoo- mu 'le; 'bhe mu -o sie 'bhεε- -o ni 'fenfenj.

¹⁰ Wlan 'ε ni, -goli' 'flen 'ε 'bhe -le 'ke -za 'yoo- mu 'ε 'kpen -gloon kli 'le. 'Yee- -goli' 'flen 'ε 'koo, mεε 'ke mu □nia 'kpaleya zi 'ε ma 'egboonle; 'bhεε- -o 'ngami -gbene 'sre kpa -o 'gbu ma.

'Kpaleya -Waanbhaa' 'yi 'bhe ta gwle -Irele'

¹¹ 'Duj- 'bhi Timote, 'bhi 'la 'bhi -o 'ke -Waanbhaa' a mεε 'le bhe, blasan- 'bhe -za mu 'la bhe 'mu 'kpen 'lεε. 'Bhεε- -ledooleya zi oo, -Waanbhaa' -lεεgbaanya oo, 'kpaleya oo, 'soniya oo, zrubakpaaleya

oo, 'bhe 'pegee -yidooya 'mu 'kpen -la ziglin-.

¹² Do 'egloole 'bheε- 'e 'kpaleya Krisi 'yi 'ε 'bhe ta gwle -lrele' 'ε dan. 'Bheε- bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'kun. -Waanbhaa' 'e 'siila- 'bheε- bole -yre ma -si 'ε 'kaama-; 'bheε- 'yee 'kpalawoa Krisi 'yi 'ε 'bhe ba jan -lrele' □woa mee 'srε 'yre ma kpataakpa.

¹³ 'Mi jan 'lεε- 'kwlanwo- 'e ma -Waanbhaa' 'la -si na pe mu 'kpen ni, 'bhe 'yre ma; 'bhe 'pegee Zesu Krisi 'la -a 'gbu ta -jan 'lrele- -woa Ponsi Pitalti 'yre ma.

¹⁴ 'Mi -o -jan 'lεε- 'kwlanwo zii' 'e ma 'egloole doo -a -klosikun 'elrele, 'bheε- waa -za 'yoo- do 'kpo 'yele- 'e zi, 'bhe 'pegee bo 'wen' 'ke 'bhe ge 'tenle- -kooa' Meezan Zesu Krisi 'pwe yi 'ε ma.

¹⁵ 'Yee Krisi 'pwe yi 'ε nu klele 'waati 'la -Waanbhaa' 'bhe 'ledulaa 'bheε- ba. 'Yela- do -kplen 'kpaale- -o pe 'kpen 'wiin-, 'bheε- 'yele- 'ke -bhlengbe mu 'kpen a -bhlengbe 'le, 'bhe 'pegee Meezan mu 'kpen a Meezan 'le.

¹⁶ 'Yela- do -kplen 'laa ga -titi; -a boyre 'ε 'bhe -o 'ke 'tebhile 'la 'ke mee 'kedo- 'kpo 'laa so 'e 'mabeεnle 'bhe -din 'bheε- 'le. Bhaaplen' 'kedo- 'kpo 'laa 'bhe 'yele- -lido', 'bheε- bhaaplen' 'kedo- 'kpo 'laa so 'bhe 'yele. -Yaa' pe -le 'ke 'tobholeya 'pegee -glooya' 'la 'ke -dan' 'laa -o 'bhe ma 'mu 'le! Amiina!

Pezan mu -liale'

¹⁷ -Jan 'lεε- 'bhe 'kwlanwo 'egloole -zon 'drunyan 'lεε- 'yi pezan mu 'ε ma doo waa -o 'gbu 'wasowole, 'bheε- -o -yrikpale laa bole -naflo pe mu 'la waa mo 'mu ta; 'dun- -o -yrikpale bo -Waanbhaa' -la ta. 'Yele- -koo' gba pe 'kpen ba 'ebebele, 'kooko- -koo' -koo' zrukpalaa 'bhe ma.

¹⁸ -A 'kwlanwo -o ma 'egloole doo -o -za 'wlan kle, 'bheε- -o kleza -lrele' mu 'ε kle 'esrele; -o 'koo 'laa klele 'egloole, 'bheε- -o do -a -la 'ke -woo 'koope- mu 'ε 'yicien- mee -bheεke' mu ma.

¹⁹ 'Ke -o 'bhe □kla, -o nu -o 'gbu -lεε -naflo zre dole 'bhe gbεεn- bhe boolazi; 'bhe -naflo 'ε 'bhe lele 'bheε- 'bhe 'laa 'sie -titi. 'Bhe klegbeya 'ε 'yi, -o nu bole -yre ma -si -zeze 'gbu 'ε 'bhe 'srōowole.

Polu -o -a -srawo' zii' Timote ma

²⁰ 'N 'ne Timote, -Waanbhaa' -za mu 'la gbεkpa- 'e 'koo, -o 'kun 'e gbε ple 'le. 'Ploo- bhaama -janwole mu 'la waa -o 'ke 'kpaleya zi 'ε ta janwo gbeya mu 'le 'mu ma; 'bhe 'pegee 'yaa 'e 'lebole bhaama zaabole mu 'yi; 'bhe zaa -gloon 'ε bo mu 'ε -woo 'gbu 'kun 'bhii- -zadō' mu, 'dun- waa -o 'ke 'bhe 'le.

²¹ Mee 'ke mu 'kpee ma -o 'bhe -zadoleya 'ε 'srōowoa-, 'bheε- 'dun- -o 'kpaleya zi 'ε 'bhe □twa -a noo-.

Bhaa -Waanbhaa' -lileya 'ε zina- 'ka ta!

PŌLU 'LETRE PLE MI 'LA
□KPAĀ TIMOTE NI
Pōlu 'letre ple mi 'la
□kpaā Timote ni 'bhe
ngblo

Pōlu -yaa 'waati 'la ba -kaso 'yi Romu -wa 'e ta, 'bhēe- -e 'letre 'lēe- □dia (2 Timote 1.8; 1.16-17; 2.9), 'bhēe- -ya □kpaā Timote ni. 'Bhe bhla 'e ba, Timote -yaa Efezi -wa 'e ta. Pōlu 'a □pia 'yee- Timote ni dōo -e nu 'ten -a ma Romu (2 Timote 4.9), -amasroyi, 'yee- Pōlu 'gbu 'kpee ma, -yaa' pē 'tre ta 'e 'yan bhla 'e □bhwa gban -wa -din (2 Timote 4.6). 'Yee- Pōlu 'gbu yewoa- 'egloole Mēezan Zesu Krisi ni, 'bhela- -zayile, -e -yaa zruwla 'zi Timote 'kpee dōo 'bhe 'e 'kpa -a ma -yaa' pē 'taawogbeya 'e 'yi.

Pōlu 'a □pia Timote ni dōo 'bhe 'bhe ta -yren 'e 'yikun-, 'bhēe- -bhe dō 'egloole 'bhe a 'kpaleya 'e 'yi (2 Timote 1.3-2.13).

'Bhēe- -ya □pia Timote ni 'ezin- dōo 'bhe bōole bo 'Sewe 'Wen mu 'e 'yi jan mu 'e ma. -E -jan yeke- do 'kpo 'la □woa -yaa' 'letre □lwa 'e 'yi dōo Timote 'yri bo 'bhe 'gbu -za 'le bhla ma mēe daan mu 'e ma, -e □bwa 'bhēe- ta 'ezin- (2 Timote 2.14-4.5).

'Yee- 'letre 'lēe- 'leyanyre 'e □nōo, Pōlu -janwoa -a 'gbu ba zayi', 'bhēe- -e Zesu 'yi mu 'ke a 'pubowli mu □kpaā Timote ni (2 Timote 4.6-22).

Pōlu -o Timote 'pubo- 'zi

¹ 'Mi Pōlu -o 'ke Zesu Krisi a 'winbōwo mi 'le, -Waanbhaa' zru maza ma; 'yee- -Waanbhaa' 'gbu -le bole -yre ma -si 'naza- □pia bhaaplenj mu ni Zesu Krisi kleza 'e 'sroyi.

² 'N 'yoo- 'letre 'lēe- 'kpa zii' 'e ni Timote, 'bhi -le 'ke 'n 'ne 'la 'bhe -za so 'n 'ni 'bhe 'le. Bhaa -kōo' Dē -Waanbhaa' 'pegee Mēezan Zesu Krisi 'e -dōobo', 'bhēe- -e 'yrenkla- -o ma, 'bhe 'pegee -o yilabla 'na 'e ni!

Pōlu -o Timote 'lia zii' bhla ma mēe daan mu 'e ba zayi'

³ 'Mi -Waanbhaa' 'pubo-; 'n 'yoo- -yaa' ye 'e 'wo zii' 'n 'kpee 'fleele- 'le 'bhii- 'n 'taamu 'a □kla gōne- 'la gbēen-. -Bi zi 'pegee -yrekpaā' 'e -za 'laa ni 'n 'kpee 'an 'seri mu 'e 'yi.

⁴ 'O 'piila- bhla zi 'eke- ma, 'e wisia □gōne- 'la gbēen-, 'ke 'bhe -dwa 'n 'kpee, -e kle 'n 'ni 'bhii- 'mi 'e 'ye 'bhēe- 'n zrukpalaa.

⁵ 'Kpaleya -zeze 'gbu 'la -yoo 'e zru 'e 'yi, 'bhe -za 'laa go 'n 'kpee. 'Bhe 'kpaleya -gloōn 'e 'bhe -le -yaa 'e -jie Loisi 'pegee 'e nēe Enisi 'yi; 'bhēe- 'n 'kpale- -o -a -yi 'bhii- -o 'kpa gbeya 'e -Waanbhaa' 'yi 'bhēe- yeke- -le 'bhi 'yi 'ezin-.

⁶ 'Bhela- -zayi', 'mi 'seri 'la □kla -Waanbhaa' ni 'yaa- -za ma 'ke 'mi 'n 'gbekpa 'e ta, 'bhēe- -yee' gbalawoa -gloōya' 'la ba, -a 'to 'ke 'bhe -gloōya' 'e bo 'e ta.

⁷ -Amasroyi -Waanbhaa' -kōo' -ghaa Lii 'Wen 'la ba, 'bhe 'laa -kōo' kle -gblaannii' 'le, 'dunj- 'bhe -gloōya' 'pegee 'soniya, 'bhēe- -zadoleya -la -naa -kōo' ni.

⁸ 'Bhela- -zayile, -yrala' laa dōle 'e ma Mēezan -a -jan 'e 'wole- ma mēe mu ni. 'Mi 'dunj- 'la 'mi -o -kaso 'yi -a 'to 'e -zayi', -yrala' laa dōle 'e ma 'mi -zayi'. 'Bhi 'pegee 'mi 'o -yrenbhle' 'eke- 'yi -Jan 'Nrale- 'e -zayi', 'bhēe- -Waanbhaa' -gloōya' 'e ta.

⁹ 'Yee- -Waanbhaa' -le -kōo' -gwa -za 'yi, 'bhēe- 'yele- -kōo' 'siila- dōo -kōo' kle -a 'gbu a mēe mu 'le. 'Dunj- 'yaa -kōo' gole -za 'yi -kōo' kle za -lrele' mu 'e ma, -e -kōo' -gwa -za 'yi -a 'gbu -za yeke- 'la 'ledulaa, 'bhe 'pegee -yaa' wlanya 'e 'mu -la ma. -E -kōo' -ghaa 'bhe wlanya 'e ba, -kōo' 'pegee Zesu Krisi a 'kpaledomaya 'e 'yi, 'bhēe- -e 'bhe □kla 'waati 'la ba 'ke yaa 'drunyan klele -li.

¹⁰ -Zōn -kōo' 'Bhee Mi Zesu Krisi □nwa 'yee- -Waanbhaa' a wlanya 'e zronle mēe mu 'e ni. -E ga a pē fanjan- 'e 'bhe -gwa 'bhe 'yi, 'bhēe- bole -yre ma -si 'la -danj' 'laa -o 'bhe ma, 'bhēe- 'ke 'bhe 'laa sie -titi, -e 'bhe 'pwela- mōkpen' 'yre ma kpataakpa -Jan 'Nrale- 'e 'sroyi.

¹¹ 'Yee- -Jan 'nrale- 'e 'yela- wole 'kaama-, 'bhēe- -Waanbhaa' 'mi □kla 'ke -yaa' winbōwo 'pegee -yaa' mēe mu daan mi 'le.

¹² 'Bhela- -zayi' 'ezin-, 'n 'yoo- 'bhe -yren -gloōn mu 'lēe- 'bhe zii'; 'dunj- waa -o 'ke 'n ma -yrala' 'le. -Amasroyi 'n 'yrikpale bole -o mēe 'la zan ta, 'n 'bhe zan 'e dō; 'bhēe- 'n 'kpale -o -a -yi 'bhii- dōo -e pē 'la gbekpaā- 'n 'kōo, 'bhe 'senj -o -a ni 'ke -ya -yrekpa' 'bhe ba, 'fōke 'bhe ge 'tenle- 'drunyan 'leyan 'yi 'e ma.

¹³ 'Mi 'e -daanna wlan ma -jan mu 'la 'le bhe, -o 'kpa 'e 'kpee kplankplan, 'bhēe- -taawo -o ta 'e 'kpaleya 'pegee 'soniya 'la 'bhe -o 'ka 'pegee Zesu Krisi a 'kpaledomaya 'yi 'bhe 'le.

¹⁴ 'E daangbeya 'lrele- mu 'la 'sroōwoa- bhe, -o 'kpa 'e 'kpee kplankplan Lii 'Wen 'la -yoo 'e 'yi, 'bhe -gloōya' 'e 'le.

¹⁵ 'E 'gbu 'a 'yaango- dōo -Waanbhaa' a mēe mu 'la 'kpen -o *Azi 'kleen 'e 'yi, 'mu 'n dō -kplen □twa -a nōo-; Fizele 'pegee Erimozeni mu -o 'bhe mēe mu 'e ba.

¹⁶ 'Dunj- bhaa Mēezan -Waanbhaa' -yaa' wlanya 'e zron Onezifōo 'pegee 'bhe a 'fa -la mu 'e ni. -Amasroyi -e 'fuu -dwa 'mi ta gbe 'e 'kpen ma; 'ali- 'mi 'la 'mi -o -kaso 'yi, -e 'mi 'yelawoa, 'bhe 'laa -yraladole -a ma.

¹⁷ Droōn-, -e bhōlawoa Romu -wa 'e ta, -e 'mi ziglinna gbe 'e 'kpen ma -a zru 'e 'kpen 'le 'sani- -e ge 'tenle- 'n 'ma.

¹⁸ Bhaa -Waanbhaa' 'bhe a wlanya 'e zron -a ni 'drunyan 'leyan 'yi 'le. -E -za 'wlan mu 'la 'kpen □kla 'η ni Efezi -wa 'e ta, 'e 'gbu 'bhe 'yaango- kpataakpa.

2

Mee klele Zesu Krisi a -srwase' mi wlan 'le

¹ 'Bhi 'η 'ne Timote, do 'egblole -lileyā 'la -yoo Zesu Krisi 'yi 'bhe 'yi.

² 'Mi 'e -daanna 'kela 'le mee 'sre 'yre ma, 'bhe gbekpa mee 'la zan mu -o 'ke mee wlan mu 'le, 'bhēē- 'ke -o so mee -bhēēke' mu daanle- 'bhe 'le 'ezin- 'mu 'koo.

³ 'Yaa- pe -yrenbhle', 'bhii- Zesu Krisi a -srwase' mi wlan do.

⁴ -Srwise' mi 'kedo- 'kpo 'laa -a 'gbu bo 'tre ta za mu 'yi, 'ke -ya zi 'bhii- -a -za 'so -a -kunjlii 'e 'ni.

⁵ 'Bhēē- 'ke mee do -o zaabo 'zi mee -bhēēke' mu 'le blasanlele -jara 'sroowo zayi', 'ke yaa blasanle blasan' gbeya 'tonj mu 'e ta, yaa so 'bhe blasanle -jara 'e 'sroowole.

⁶ 'Bhēē- gbakpa' mi 'la ye -gloo 'e □woa -yaa' gba 'e 'yi, 'yele- gba 'e ta pebhaa -lwa mu 'e 'kan mi 'le.

⁷ 'N 'yoo- 'kela 'wo zii' 'e ni -ge bhe, 'e 'kpeeledan 'bhe ma 'elrele; -amasroyi Meezan -Waanbhaa' nu a klele 'bhēē- 'e -za 'kpen 'yima-.

⁸ Davidi 'nranē- Zesu Krisi a -za 'e bo 'e 'kpee, 'yele- -bwela gale ba; 'bhii- 'an pe -Jan 'Nrāle- 'e 'bhe -a 'wo 'zi gōnē- 'la gbēēn-.

⁹ 'N 'yoo- yrenbhle' zii' 'yee- -Jan 'Nrāle- 'e 'yela- woza 'e ma, 'bhēē- -woo' 'η gbē ta □bwa 'ke piibhe kpele- 'le 'bhii- -za 'yoo- kle mi do gbēēn- . 'Dunj- -Waanbhaa' a -Jan 'e 'bhe 'yrele- laa -o.

¹⁰ 'Bhela- zayi', 'η 'yoo- -za 'kpen 'yikun zii' -Waanbhaa' mee mu 'la zan mu makwan- 'mu -zayi'; 'kooko- 'mu so gole -za -yi Zesu Krisi 'sroyi, 'bhēē- 'tobholeya 'la -danj' 'laa -o 'bhe ma, -o so 'bhe 'sroowole.

¹¹ -Jan mu 'lēē- 'mu -o 'ke wlan 'le dōo: «'Ke -koo' 'gbu -gaa -koo' 'pegee Zesu Krisi 'le, -koo' mu 'pegee 'yee- Krisi nu bole -koo' 'yre ma 'eke- 'yi 'ezin-.

¹² 'Bhēē- 'ke -koo' -za 'yikwan□ 'yee- 'le, -koo' mu 'pegee 'yee- nu yaale -yaa' -bhlenjgbeya yaayre 'e □nōo.

'Dunj- 'ke -koo' -koo' -bangwa -a -yi dōo -koo' 'laa dō, 'yee- nu -a -bangole -koo' mu 'yi dōo yaa -koo' mu dō 'ezin-.

¹³ 'Ke -koo' 'laa bole -koo' 'liijan- do ta, 'yee- nu bole -a -liijan' do 'kpo 'e ta. -Amasroyi yaa so -a -liijan' maboolle, 'bhēē- -e zaabo -a 'gbu 'le ma.»

-Waanbhaa' a yewone 'irele- do

¹⁴ Bo -jan 'lēē- 'bhe dole ma mee mu 'e 'kpen 'kpee, 'bhēē- -a pe -o ni 'e 'sowēē- ma -Waanbhaa' -yre ma dōo waa sradole -jangō' mu ta. -Amasroyi sradole 'e 'bhe 'laa -za 'kedo- 'kpo 'yanwo- mee ma, 'ke yaa 'e go mee 'la zan mu -o 'tronkpa 'bhe -jan mu 'e □la 'mu -la 'siele- ba.

¹⁵ Dō 'egloole 'ke 'yee 'gbu zron -Waanbhaa' ni 'bhii- -yaa' yewone 'irele- 'la -za so a ni 'bhe 'le, 'bhēē- yaa kle 'e ma -yrala' 'le 'yee- -Waanbhaa' -yre □la; -yaa' wlan ma -jan 'e daan kplankplan.

¹⁶ 'E 'plengjo -balo 'yiflenj mu ma, 'bhe 'pegee -jan mu 'la gole -o 'kpaleya zi 'e ma. -Amasroyi 'woo- bhaama janwo mu 'e -woo 'plengjo- yi 'oo yi -Waanbhaa' ma.

¹⁷ -O -liijan' mu 'e -za mu sie 'eyoolle 'bhii- bhe -yoo' bhaaplenj 'fle 'e bhle 'eyoolle gōnē- 'la gbēēn- . 'Bhe mee -gloōn mu 'e 'ke mu -le 'ke Imene 'pegee Fileti mu 'le.

¹⁸ -O -gwa gban wlan ma zi 'e ta, 'bhēē- -wa pe dōo gbaa mu bweza 'e gale ba 'bhe yi 'e □bhwa gban; -o 'bhe pelawo zii' bhe, -o mee -bebe 'yini zii' 'ke -o 'mu go 'kpaleya zi 'e ta.

¹⁹ 'Dunj- -Waanbhaa' 'fegwle- gaan -gloola □bwa, 'bhe 'laa so 'siele- titi; -jan -gloōn mu 'lēē- 'mu -la yoondele -o ta dōo: «Meezan -Waanbhaa' 'gbu -yaa' pe mee mu 'e dō.» 'Bhe 'pegee: «'Ke mee 'oo mee 'la zan 'a □pia dōo 'bhe -o 'ke -Waanbhaa' a pe mee 'le, 'bhe zan 'bhe gaan go -za 'yoo- zi 'lii.»

²⁰ 'Fe -gbēē do -la, 'tasa 'e 'kpen -gloōn -le ye: -a 'ke mu laa -o 'ke -can 'pegee piibhe drōj 'le, 'dunj- -a 'ke mu -o 'ke -yri 'pegee 'tre 'le 'ezin- . -A 'ke mu 'la 'mu -o 'ke -can 'pegee piibhe 'le 'mu -o 'ke -zabla' yi gbilaan ta pe mu -la -le, 'bhēē- -a -vin mu 'e 'mu -o 'ke yikpensee ta pe mu 'le.

²¹ 'Ke mee 'la zan 'bhe 'bhe 'gbu 'plengwa- 'woo- -za 'trinje- mu 'la bhe -o ma, 'bhēē- -a 'kpee 'fleele- kle. 'Bhe zan nu klele 'bhii- -can 'tasa mu 'la -o 'mu si -zabla' yi -gbēē mu ta 'bhe mu gbēēn- . -E nu klele 'wenj, 'bhēē- -ya zan do -kplen maza -yanwo; 'bhēē- -a -lemagaanle -o ye -lirele' 'e 'kpen -gloōn 'wo zayi'.

²² 'N 'ne Timote, blasan- zwanne mu zrubho za -yoo' mu 'e 'lēē. 'Bhēē- mee 'la zan mu 'kpen Meezan -Waanbhaa' gba -o 'kpee 'fleele- 'le, 'e 'mabēēn- 'mu -la -din, 'bhēē- 'ke 'ka -lēdōleya oo, 'kpaleya oo, 'soniya 'pegee yilabla ziglin-.

²³ 'Dunj- 'yaa 'e 'lebole klooya ma -jan mu 'pegee 'truu- ma -jan mu 'yi, -amasroyi -woo 'ke gwle 'pope- 'le.

²⁴ 'Dunj- 'bhe 'laa lele 'ke Meezan -Waanbhaa' a yewone gwledan. 'Dunj- kle mee wlan 'le mokpen' ma, 'kee- so mee mu daanle, 'bhēē- 'kee- so mee mu a -yooya' 'e 'yikunle.

²⁵ Mee 'la zan mu zaabo -Waanbhaa' -a yewone 'e 'le ma, -e 'so -jan zikpale 'mu ni -a zru -doo 'le, 'bheε- -yoo bo zi -lrele' ta; -dake' yi do ta, -Waanbhaa' nu -a klele 'bheε- -zadowee do -o ma, 'bheε- -o plooo -o kleza -yoo' mu 'e ma, 'bheε' pegee -woo zru niinaa' 'bhe ba, 'bheε- -o wlan 'e do.

²⁶ 'Bhe 'yi, -o -yre ba nu 'kanle- 'elrele, 'bheε -o nu gole -Setran' 'la 'bhe a bhee mu -o -kwan 'bhe zru maza kle zayi' 'mu 'yi.

3

Bhaaplɛɲ mu kleza mu 'drunyan 'yan bhla zi

¹ -A 'yaango- doo 'ke 'drunyan 'leyan yi 'ε [bhwa -wa -din, 'waati mu 'ε nu klele 'egloole.

² Wlan 'ε ni, bhaaplɛɲ mu nu -o 'gbu do -kplɛn -la -zadole 'egloole; -waa' -goli' flɛn nu klele, -o nu -o 'wasowole 'ke -woo 'gbu magbaande, 'bheε- 'ke -o -Waanbhaa' 'to sie. -O nu -o yape mu 'ε 'kafawole, -o nu klele mee klooo mu 'le; 'bheε- waa nu -gasikpale -Waanbhaa' a pe 'wenj mu 'ε 'lee -titi.

³ Mee -yren 'laa nu 'klale- -o ma -titi; -waa nu mee mazatole -titi; -o nu mee 'to 'yoo- 'pele-. Waa nu 'sole- -o 'gbu 'yikunle -za 'yoo- klele ma, -o nu klele 'eyoolo, 'bheε- -za 'wlan kle mu nu klele -o -soonni' mu 'le.

⁴ -O nu -dawli' 'kpale- 'eke- gbe ta 'bheε- -woo 'eke- -yini'; -o yin ma 'ton nu klele 'waati 'ε 'kpen ba, -o nu -waa' -za 'kpen klele 'ke -o 'gbu magbaandelele. 'Bheε- -o 'gbu 'nrayiza mu nu 'sole- -o ni 'ke 'bhe kan -Waanbhaa' ta.

⁵ -O nu -a klele mee mu -yre ta 'bhii- -o gblaan -Waanbhaa' -lee, 'duj- -o 'gbu 'kpee waa nu dole -Waanbhaa' a -glooya' 'ε [la. 'E 'plɛng- 'bheε mee -glooo mu 'ε ma 'egboonle.

⁶ 'Woo- mee mu 'ε 'ke mu ge wlale yretete 'bhii- mle mu gbeen- 'fe mu 'ε [la, 'bheε- -o le fanjan- kle 'ke mu -yini' -waa' -dawli' ma daangbeya mu 'ε 'le; 'bheε le mu 'ε 'mu -za 'yoo- -glooo 'ε 'kpen -la -kla 'elwale gban -so, 'bheε- -za 'yoo- kle 'flɛn -glooo 'ε 'kpen -le -o -lekan'.

⁷ 'Waati oo 'waati, 'woo- le mu 'ε -o -za dree daan, 'duj- waa 'tenle- -li wlan 'ε dole ma.

⁸ 'Elwaleta -so Zanesi 'pegee Zanbresi -wlenaa -Waanbhaa' -lela' janwo mi Moizi ma gone- 'la gbeen-, 'woo- mee mu 'lee-, -woo -wlen 'zi wlan 'ε ma 'bheε- gbeen-; -o nii- 'ε 'siele- -o, 'bheε- -o 'kpaleya -Waanbhaa' 'yi 'ε 'bheε 'laa -za 'kedo- 'kpo 'yanwo- -o ma.

⁹ 'Duj- waa nu bhole 'egboonle -o kleza mu 'ε 'yi, -amasroyi mokpen' nu -a 'yaan- gole 'bhii- -woo 'ke -zadokle mu 'le, 'bhii- Zanəsi 'pegee Zanbresi a pe -za 'ε 'leyaan- gone- 'la gbeen-.

Polu -o Timote [lia zii'

¹⁰ 'Bhi 'η 'ne Timote, 'bhi 'mi 'an pe daangbeya 'ε ta 'taawoa, 'bheε- 'ε 'mi a pe 'taawogbeya 'ε [sia. 'Nj 'yaa- zan -za mu 'la klele 'yee [kpa a 'η ma 'mu klele 'yi, 'bheε- 'η 'kpagbeya 'ε Kri si 'yi oo, 'η zrubakpaaleya oo, 'an 'soniya 'pegee 'an -yren 'yikungbeya 'ε 'yee [kpa a 'η ma 'mu 'kpen 'yi.

¹¹ 'Bheε- -o -yrenkpa a 'mi ta gone- 'la gbeen-, 'bheε' pegee 'an -yrenbhle' gbeya, 'ε 'mu -ya. Waa -yren 'ε -glooo 'ε -dela 'kpale- 'mi ta Antiosi 'pegee Ikonioomu 'bheε- Lisitri -wa mu 'ε ta ee? 'Bheε- 'naa -yren 'ε -glooo 'ε -dela -yikunle ee? 'Bheε- 'duj- Meezan -Waanbhaa' 'mi -gwa -o 'kpen 'yi.

¹² 'Bheε ya 'ε 'yi, 'ke mee 'oo mee 'la zan -a zi' 'bhii- -e 'taawo -Waanbhaa' a -lee gblaanyi' le -o 'pegee Zesu Kri si 'kpale- domaya 'ε 'yi, -o nu -yrenkpale 'bheε zan ta 'bheε- kle gbeya do 'ε 'yi.

¹³ 'Duj- mee -yoo mu 'ε 'pegee mee 'la zan mu bakanle laa -o, -o nu gele -za 'yoo- baan' -la klelele, -o nu mee mu -yinile, 'bheε- -o 'woo- mu 'gbu 'yinile 'ezin-.

¹⁴ 'Bhi 'duj-, 'ε -za 'la -daanna 'bheε' pegee 'ε 'kpale- -o -za 'la 'yi, 'ε bloole bo 'mu ma 'egloole. 'Ya -daanna mee 'la zan 'koo, 'ε 'gbu 'bheε zan do.

¹⁵ -A 'san 'yaa- matrunya ma, -Waanbhaa' a -jan mu 'la 'mu -o yaa' 'Sewe 'ε 'yi, 'ε 'mu do. 'Woo- -jan mu 'ε so 'ε klele- -zad- mi 'le, 'bheε- 'ke 'yee- [kpa a Zesu Kri si 'yi, -o so 'ε gole- -za 'yi.

¹⁶ 'Jan 'oo -jan mu 'la -woo -Waanbhaa' a 'sewe 'ε 'yi, 'mu -daa Lii 'Wenj 'ε 'senj 'ε 'bheε- ba. 'Bhela- -zayi', -woo mee daanpe -lrele' mu 'le, 'bheε' pegee -o wlan do mee 'yi 'ke -o mee bo zi -lrele' ta, 'bheε- -o mee tro 'ke -woo 'ε bo -ledoolaya zi 'ε ta.

¹⁷ 'Kooko- mee 'la zan -o 'taawo zii' -Waanbhaa' a zi 'ε ta, -a daanle kle -yaa' 'Sewe 'ε 'yi jan 'ε 'kpen 'le gbe 'ε 'kpen ma 'ke -a -leyan' -a ma, 'bheε- -ε so ye wlan 'ε 'kpen -glooo 'wole.

4

-Waanbhaa' a -Jan 'ε 'wole- mee mu ni

¹ 'Mi -o -jan 'lee- 'bheε 'wo zii' 'ε ni fanjan- ma -Waanbhaa' 'pegee Zesu Kri si 'yre [la, doo 'yee- Zesu Kri si -le nu gbaa mu 'pegee mee -yre male mu 'kitikanle. 'Bheε- 'mi -a wo 'zi 'ε ni 'ezin- -a 'nuza- 'ε 'pegee -yaa' -bhle ngbeya yaaza 'ε 'to 'yi, doo:

² -Waanbhaa' a -Jan 'ε 'wo mee mu ni, 'ke 'ya 'kwlanwo- -o ma, 'ali- 'kee- -kla 'waati

'Irele- ba oo, 'kee- -kla 'waati 'yoo- ba. -A wo mɛɛ mu 'ɛ ni, 'kooko- 'ke -a wlan -dwa -o -yi, -o so -o zru maboole, 'ke -o 'ke mu □nia, -o -lɛdoo' zi -Irele' ta, 'bhɛɛ- -o -lia 'e zrubakpaalele 'waati 'ɛ 'kpen ba 'ke 'yoo- daan.

³ -Amasroyi 'bhe 'waati -o zan bhole 'bhɛɛ- bhaapɛŋ mu laa nu dole -li -a -la 'ke -woo 'trɔŋkpa- -Waanbhaa' a daangbeya 'lɛdoole 'ɛ □la. 'Duj- -o 'gbu zru maza mu 'ɛ ma, -o nu mɛɛ daan mu 'srɛ 'ke mu -lekpaɛ 'eke- ta -o -din; 'bhɛɛ- 'ke 'trɔŋkpale -swa -o ni -jan -glooŋ mu 'la □la, -o nu a pele doo 'mu 'bhɛɛ- 'wo -o ni.

⁴ -O nu -o 'trɔŋ mu -liitanle wlan 'ɛ 'lɛɛ; 'bhɛɛ- 'trɔŋkpale nu 'sole- -o ni bhaama can mu -la □la.

⁵ 'Duj- 'bhi, 'so 'ɛ 'gbu 'yikunle -za 'kpen 'yi, -yɛŋ 'yikun, 'yoo- -Jan 'Nrɛle- 'la 'wo mi 'le, 'bhe ta ye 'ɛ 'wo. 'Bhɛɛ- -Waanbhaa' a ye 'ɛ 'wo 'elrele gbe 'ɛ 'kpen ma.

Pɔlu -o -a zi janwo 'zi Timote ni

⁶ 'Ke -za □bwa 'mi ta, 'mi 'gbu klele 'ɛ 'bhii- 'sraka 'ɛ ta -yi -doo 'le 'bhe 'waati 'ɛ □bhwa gban; 'bhɛɛ- 'an pɛ 'trɛ ta yan bhla 'ɛ □bhwa -wa -din.

⁷ 'N 'yaan- gwle -Irele' 'ɛ danlele, 'bhɛɛ- 'mi an blasanle 'ɛ 'leyaan-; 'bhɛɛ- 'ŋ □bwa 'kpaleya zi 'ɛ ta 'kee- ge 'tenle- -a -leyanle ma.

⁸ 'Bhɛla- -zayile, 'ŋ nu -lɛdooleya ma -jara 'ɛ 'srɔowole. Mɛɛzan Zesu Krisi 'la -yoo 'ke 'kitikan mi -Irele' 'ɛ 'le, 'bhe nu 'bhe -jara 'ɛ 'nale- 'ŋ ni 'drunyan 'leyan yi 'ɛ 'le. 'Duj- yaa nu 'bhe 'nale- 'mi do -kplɛŋ 'kpo ni; mɛɛ 'la zan mu 'kpen 'yɛ -o -a 'pwe 'yi 'ɛ 'lɛɛ 'soniya 'le 'mu zru ba, -e nu 'yee- -jara yeke- do 'kpo 'ɛ 'nale- 'bhe zan mu 'ɛ 'kpen ni 'ezin-.

Pɔlu a -jan ŋgblo 'wlayɛ-

⁹ Do klɛŋ 'kee nu 'tenle- 'ŋ ma blaale-.

¹⁰ -Amasroyi, 'trɛ ta pɛ mu 'lɛɛ 'flɛŋ 'ɛ -zayi', Demasi 'ŋ do -kplɛŋ □twa -a noo-, 'bhɛɛ- -e -ja Tesaloniki -wa 'ɛ ta. Kresansi -ja Galasi 'klɛŋ 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- Titi -ja Dalimasi 'klɛŋ 'ɛ 'yi.

¹¹ Luki do -kplɛŋ -le □bwa 'ŋ -din. 'E 'nu bhla zi, 'ka 'pegee Maki 'nu 'eke- zi; -amasroyi -e nu bhole 'ŋ ba 'egbenele 'an ye 'ɛ 'wolele.

¹² 'N Tisiki 'winbwa- Efezi -wa 'ɛ ta.

¹³ 'Bhɛɛ- 'e 'nu bhla 'ɛ zi, 'kan Troasi -wa 'ɛ ta Kaapusi ba; 'bhɛɛ- 'an dunc- tralape -gbɛŋ 'la □bwa -a noo- ye nu 'bhe 'le 'ŋ ni. 'Sewe kpo mu 'ɛ 'pegee wi 'fle 'sewe kpo 'la 'klule- -o 'mu -za 'laa 'nilɛ- 'ɛ 'kpee, nu -o 'kpen 'le 'ɛ 'koo.

¹⁴ -Ton mi Alezandri yienya 'yoo- -gbɛŋ -kla 'mi ni. Mɛɛzan -Waanbhaa' -le nu -e -za 'yoo- yeke- 'la □kla 'mi ni, 'bhe zigole -a ma.

¹⁵ 'Bhi 'gbu 'ezin-, 'e 'gbu 'klosikun -a ma 'elrele, -amasroyi -e -zaabwa 'o 'le ma 'o 'wojan- mu 'ɛ 'kpen 'yi.

¹⁶ 'N ge gbe -lwa 'la □woa -klu ta 'an -za 'ɛ 'yipe yɛ noo-, mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa dole 'mi zi ta; -o 'kpen 'ŋ do -kplɛŋ □twa -a noo-. Bhaa -Waanbhaa' laa -waa' -za 'yoo- mu 'ɛ bole -klosi 'yi.

¹⁷ 'Duj- Mɛɛzan -Waanbhaa' -le □bhwa 'mi ba, 'bhɛɛ- -e fangandwa 'mi ta; 'kooko- 'ŋ so -Jan 'Nrɛle- 'ɛ 'wole gbe 'ɛ 'kpen ma 'ke 'an -leyan' -a ma. 'Bhɛɛ- 'kooko- Zuuflu kle mu 'ɛ 'mu 'yee- -Jan 'Nrɛle- 'ɛ ma 'ezin-. 'Bhɛɛ- mɛɛ mu 'la 'kpen 'yaa- zi 'bhii- -woo 'ŋ dɛ, 'ŋ -gwa -o 'koo; 'bhɛɛ- -e -kla 'bhii- -woo 'ŋ -gwa -jara 'lii.

¹⁸ 'Mi 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- Mɛɛzan -Waanbhaa' nu 'mi gole -za 'yoo- 'ɛ 'kpen 'yi, 'bhɛɛ- -e nu 'mi -doo 'wlale- -yaa' -bhɛŋgbeya yaayɛ 'ɛ □noo lafle' 'yi. 'Yela- -a pɛ -le 'ke 'tɔbhɔleya 'le -zɔŋ 'pegee yikpensee ta! Amiina.

Pɔlu a -dayma' pubo-

¹⁹ Prisili 'pegee Akilasi, 'bhɛɛ- Onezifo a 'fa -la mu 'ɛ 'mu 'pubo- 'ŋ ni.

²⁰ Erasiti □bwa Korɛnti -wa 'ɛ ta, 'bhɛɛ- 'ŋ Trofimu gadele 'ɛ □twa Miletɛ -wa 'ɛ ta.

²¹ Do klɛŋ 'kee nu -niinii' 'kpa 'waati 'ɛ 'lɛɛ. Ebulusi 'pegee Pudɛnsi, 'bhɛɛ- Linusi 'pegee Klodia, 'bhɛɛ- -koo' nɛɛɛ- mu 'ɛ 'kpen 'ka 'pubwa-.

²² Bhaa Mɛɛzan -Waanbhaa' kle 'e 'nii- 'ɛ ba.

Bhaa -Waanbhaa' -li 'ka 'kpen ma! Amiina.

**PŌLU 'LETRE 'LA □KPA
TITI NI
Pōlu 'letre 'la □kpa Titi
ni 'bhe ngblo**

Titi -yaa Grēki mi 'le, 'bheε- -e -yaa Zesu a winbōwo mi Pōlu a yewoyōon 'le Mēezan a ye 'ε 'yi. -E -ja 'taa -bebe ta 'ke Pōlu 'le 'ke -o ge Zesu a -Jan 'Nrāle- 'wolele. 'Letre 'lēε- 'yi, 'wa □ya 'bhii- Pōlu Titi □twa Krēti, 'kooko- -e bhō Zesu 'yi mu -le drēε mu 'ε ba (Titi 1.5). 'Bhii- 'wa □ya gōnε- 'la gbēεn- Pōlu a 'letre □lwa 'ε 'yi Timote ni, Pōlu Titi 'pegee Zesu 'yi mu 'ε □liala.

'Letre 'lēε- 'yi, Pōlu 'a □pia Titi ni dōo -e zilēε mu 'kpa Zesu 'yi mu -le mu 'ε 'kpen do do wiinj-. -Ya □pia Titi ni dōo, mēε -gloōn 'la -e -yaa nu 'bhe 'kpale- Zesu 'yi mu -le 'tole- -le 'bhe 'wiinj-, 'bhe zan 'ε 'taawogbeya 'ε kle 'elrele (Titi 1.5-9). Pōlu pe Titi 'pegee Zesu 'yi mu 'ε ni dōo -o do mēε daangbeya wlan 'gbu 'ε 'bheε- zi, 'bheε- -wa pe Zuuufu mu 'la 'mu 'yaa- zi 'bhii- -o Zesu 'yi mu -ledo' 'ε 'sīε- mu ni dōo 'mu a mēε daangbeya 'ε 'bhe 'laa -o kplankplan.

Pōlu 'gwlaan- 'gblaan mu 'pegee le 'gblaan mu 'la 'yaa- Zesu 'yi mu -ledo' 'ε ba, 'mu pegee -zwanne mu 'pegee -gblane 'bheε- lu mu, 'mu 'kpen 'liala- (Titi 2-3). -Waanbhāa' -o -gwa -za 'yi gōnε- 'la gbēεn- 'kooko- -o bo -o 'gbu ma, -e 'bhe 'yipia□ -o ni; 'bheε- -e zruwlaa- -o 'kpee dōo -za 'la 'bhe 'ledōole -o -o 'bheε- kle 'ke 'bhe ge 'tēnlε- Zesu 'nulema.

'Letre 'lēε- 'leyanyre 'ε 'yi, Pōlu pe Titi ni dōo mēε 'la zan mu mēε mu pō 'eke- ma, 'bheε- 'ke -woo -yicien- -e 'bhe zan mu 'ε -gbin -o plerj-. 'Bheε- -e -liawli' 'ke mu 'pegee 'pubowli 'ke mu -naa -a ni.

Pōlu -o Titi 'pubo- 'zi

¹ 'Mi Pōlu, 'j 'yoo- 'ke -Waanbhāa' a yewonε 'le, 'bheε- 'j 'yoo- 'ke Zesu Krisi a *winbōwo mi 'le; 'mi -le 'letre 'lēε- 'kpa zii' 'ε ni. -Waanbhāa' mēε 'la zan mu makwan-, -yoo 'j 'winbwa- 'kaa 'j 'bhe zan mu 'ε bo 'kpaleya a pε zi 'ε ta, 'bheε- -an kle 'ke -o wlan ma daangbeya 'la sō bhōle- -o ba, 'bheε- -o bo -Waanbhāa' a -lēεgblaanya 'ε 'yi 'bhe dō.

² 'Bheε- 'kooko- -o yrikpale bo bole -yre ma -si 'la -dan 'laa -o 'bhe ma 'bhe ta. -Waanbhāa' laa bhla pe -titi, -ya -liiwli' -naa 'bheε- bole -yre ma -si 'ε 'naza- ta -kōo' ni 'drunyan klele -lēε -a 'kōo.

³ -Kōo' 'Bheε Mi -Waanbhāa' 'gbu 'waati yeke- 'la -dwa 'bhe 'bhōle-, 'kee- yaa -Jan 'ε zronle- -kōo' ni. 'Bheε- -e -yaa' -jan 'ε

'wole gbekpaa- 'mi 'kōo, 'kaa 'j 'bhe 'wo bhaaplen mu 'ε ni.

⁴ 'Mi Pōlu -le 'letre 'lēε- 'kpa zii' 'bhi Titi ni, 'bhi 'la 'bhi -o 'ke 'j 'nε kpataakpa 'le 'kpaleya a pε zi 'ε ta, 'yee- 'kpaleya do 'kpo 'la -yoo -kōo 'kpen 'yi bhe. Bhāa -kōo' Dε -Waanbhāa' 'pegee -kōo' 'Bheε mi Zesu Krisi -li 'ε ma, 'bheε- -o yilabla na 'ε ni!

-O ye -gloōn 'la gbekpaa- Titi 'kōo Krēti 'tre 'ε ta

⁵ 'Mi 'ε □twa Krēti 'tre 'ε ta, 'kooko- -za mu 'la 'naa 'yanle- 'mu yrebagoλεle, 'ε 'mu -yrebago. 'Bheε- zilēε- mu makun' Zesu 'yi mu 'ε ba, 'bheε- 'mu 'kpa -wa mu 'ε 'kpen do do ta Zesu 'yi mu -le do do 'ε 'wiinj-, 'bhii- -an □pia 'ε ni □ya kle gōnε- 'la gbēεn- bhe.

⁶ Waa 'joo 'yoo- bhe do 'kpo 'yele- Zesu 'yi mu 'ε -waa' zilēε- mu 'ε 'kedo- 'kpo 'taawo gaan 'ε zi, 'bheε- -a na kle do 'kpo, 'bhe 'pegee -a -nε mu 'ε -bloole' kle Krisi ma. 'Bheε- 'mu 'joo 'laa klele 'eyoole, 'bhe 'pegee 'mu 'laa 'mu yape mu 'ε 'kafawole.

⁷ Wlan 'ε ni, Zesu 'yi mu 'ε -waa' zilēε- mi 'ε 'woye- -le 'ke -a -yrekpalele -Waanbhāa' a ye 'ε ba. 'Bhela- -yile, waa 'joo 'yoo- bhe do 'kpo 'yele- -a 'taawo gaan 'ε zi -titi. 'Bheε- yaa -a 'gbu magbaande, yaa klele yrannii- 'le, 'bhe 'pegee yaa klele -wēenmi' mi 'pegee gwle -glin mi 'le, 'bheε- yaa -goli' -glinle- 'dawli' ma.

⁸ 'Dun- -ε kle 'cie mu -gblakun' mi -lrele' do 'le, 'bheε- -za 'wlan klele 'sō -a ni. -A -ledōole kle, 'bheε- -e kle 'wenj, 'bhe 'pegee -ε sō -a 'gbu 'yikunle.

⁹ -A bloole bo -Waanbhāa' a -Jan 'la -o sō -o 'kpale 'bhe 'yi 'bhe ma 'egloole, 'bhii- -wa -daanna 'kela 'le bhe. 'Ke 'bhe □kla -e nu 'solε- mēε mu -liale, 'bheε- -e fangando 'mu ta daangbeya -ledōole a pε zi 'ε ta. 'Bheε- -e nu 'solε- -a -lεma' zaabo mu 'ε 'mu 'gbu 'niyre- 'ε zronle- 'mu ni.

¹⁰ Wlan 'ε ni, mēε -bebe -o -wlen 'zi wlan ma daangbeya 'ε ma. -O -naanaa' ma jan mu -la wo, 'bheε- -o mēε mu -yini'. -O 'bhe mēε -gloōn mu 'ε ye mēε 'la zan mu 'a pe mēε ni dōo -o wla kpanjma 'kleen 'yi 'bheε- -o go -za 'yi 'bhe zan mu 'ε 'mu 'la plerj-.

¹¹ 'Yaa- -jan mu 'ε do -o -yi, 'bheε- waa sō -jan 'bheεke 'wole; -amasroyi, 'wole- 'fε mu 'ε 'kpen □la mu 'ε 'mu a 'kpaleya 'ε sie. -O mēε mu daan -za 'la 'bhe 'laa -o 'ke daanpe 'le 'bheε- 'le, 'kooko- -o -goli' kun mēε mu 'kōo -dawli' ma.

¹² Krēti 'tre ta mi do, -o 'gbu a -zado' mi do -le 'a □pia dōo: «Krēti mu -o 'ke bhlanii- mu 'le 'waati 'ε 'kpen ba, -woo 'bhii- -srope mu gbēεn-, lrwanii- mu -le -o -le, 'bheε- -o bo -o 'kpeeledanle ma pε bhlele 'te -la ma.»

¹³ 'Bhe -jan 'ε, 'bhe -o 'ke wlan 'le. 'Bhela- -zayile, 'ke 'a 'kela 'bhe 'yinia-, -la 'bhe ta

'egloole, 'kooko- -a 'kpaleya 'e Krisi 'yi 'bhe bakan' 'elrele.

¹⁴ 'Bhɛɛ- 'ke waa blɔɔ Zuufu mu a bhaama can mu 'e ma, 'bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu 'mu 'zanta' -dwa -Waanbhaa' a wlan 'e ni, waa blɔɔ 'mu a 'tonj mu 'e ma.

¹⁵ Mɛɛ 'la zan mu 'kpee 'fleele- -o, pɛ 'kpen -o 'wenj 'mu -yrɛ 'yi. 'Dun- mɛɛ 'la zan mu 'kpee 'trin- -o, 'bhɛɛ- 'ke waa -o kpa Krisi 'yi, 'pɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa -o 'wenj 'bhe zan mu 'e -yrɛ 'yi. -Amasroyi -o 'kpeeledangbɛya 'e -yoo 'eyɔole, -asiikɔɔ waa sɔ -za 'wlan 'pegee -za 'yɔɔ- bagole dɔle-.

¹⁶ -Wa pe -o -lii dɔɔ -o -Waanbhaa' dɔ, 'dun- -o klɛza mu 'e gole -o -o -liijan' mu 'e ma. -O 'kpee -o 'eyɔole, 'bhɛɛ- -woo -kala' mu 'le -Waanbhaa' ma, 'bhe 'pegee waa sɔ -za 'lrele- 'kedo- 'kpɔ klele-.

2

'Gwlaan- gbilaan 'pegee le gbilaan mu -liawli'

¹ 'Bhi Titi 'dun-, 'kɛla 'bhe -bɛngole -o 'ke daangbɛya 'lɛdɔole 'e 'le, 'bhɛɛ- 'wo mɛɛ mu 'e ni.

² -A pe 'gwlaan- gbilaan mu 'e ni dɔɔ waa -o -taakpale -za mu zi. -Wa kle 'ke -o sɔ -gasikpale -o -lɛɛ, 'bhe 'pegee -o kle -zadɔ' mu 'le. 'Bhɛɛ- -o kle 'egloole -waa' 'kpaleya 'e 'yi Krisi 'yi, 'bhe 'pegee -waa' 'soniya 'e, 'bhɛɛ- waa zrubakpaaleya 'e 'yi.

³ 'Bhe klegbɛya 'e 'yi, -a pe 'ezin- le gbilaan mu 'e ni dɔɔ 'mu 'taawogbɛya 'e kle 'wenj. Waa klele mɛɛ 'tope le mu 'pegee -wɛɛnmi' le mu 'le. 'Bhɛɛ- -o kle mɛɛ mu -lia le mu 'le.

⁴ 'Bhɛɛ- -o 'sɔ 'seebaane mu daanle- 'mu [ɲɔɔ mu 'pegee 'mu 'nɛ mu 'e -za 'sɔlele 'mu ni.

⁵ 'Bhɛɛ- 'woo- 'seebaane mu 'e kle le yikanle mu 'le, 'bhɛɛ- -o 'kpee 'fleele- kle. 'Bhɛɛ- -o 'sɔ -waa' 'fɛ mu 'e 'kunle 'elrele, 'bhe 'pegee -o kle le wlan mu 'le. -O 'kpen do do 'bhe ngblo 'kpala 'bhe [ɲɔɔ [la, 'kooko- mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa sɔ -jan 'yɔɔ- 'kedo- 'kpɔ 'wole -Waanbhaa' a -jan 'e ma.

-Zwanne mu -liawli'

⁶ 'Bhe klegbɛya do 'e 'yi, -zwanne mu 'e [lia dɔɔ -o kle -zadɔ' mu 'le -za 'kpen 'yi.

⁷ 'Bhi 'dun-, 'bhi kle -za 'wlan kle mi 'le 'ke mɛɛ mu 'e ye, 'bhɛɛ- -o sɔ -o kpale 'e ma 'yaa- 'taawogbɛya 'e 'yi. Mɛɛ mu daan 'e zru -lrele' 'le 'pegee 'e 'nii- 'le.

⁸ 'E 'wojan- mu 'e 'lɛdɔole kle, 'bhɛɛ- 'ke waa sɔ zaabole 'mu ta, 'kooko- -kɔɔ' 'sɔɔnnii mu laa sɔ 'joo 'yɔɔ- bhe 'kedo- 'kpɔ 'yele -kɔɔ' 'taawo gaan 'e zi, 'bhɛɛ- -yraladɔ -o ma.

Lu mu -liawli'

⁹ -A pe lu mu 'e ni dɔɔ -woo 'gbu ngblo 'kpala -o zan mu 'e [la -za 'kpen 'yi, 'bhɛɛ- -o 'mu zru maza mu kle gbe 'e 'kpen ma. Waa zaabole 'mu 'le ma.

¹⁰ 'Bhɛɛ- waa 'mu a pe 'kedo- 'kpɔ 'faanle-. 'Dun- -o blɔole bo 'mu ma 'tanji, 'kooko- mɛɛ mu sɔ -kɔɔ' 'Bhee Mi -Waanbhaa' a daangbɛya 'e 'lɛdɔle -a ma.

-Waanbhaa' -yaa' -lileya 'e -zrɔnna gɔnɛ- 'la gbɛɛn- bhaaplenj mu ni

¹¹ Wlan 'e ni, -Waanbhaa' -yaa' -lileya 'e -zrɔnna bhaaplenj mu ni, 'bhɛɛ- 'bhe -le -kla bhaaplenj mu 'kpen gope 'le -za 'yi.

¹² 'Bhɛɛ- -yaa' -lileya 'e -kɔɔ' daan dɔɔ -kɔɔ' 'plo- 'taawogbɛya -yɔɔ' 'pegee 'trɛ ta zru maza -yɔɔ' mu ma, 'kooko- -kɔɔ' sɔ 'taawole yikan' ma 'drunyan 'lɛɛ- 'yi, 'ke -kɔɔ' 'lɛdɔole kle, 'bhɛɛ- 'ke -Waanbhaa' -lɛɛgbilaanya kle -kɔɔ' 'yi.

¹³ -Kɔɔ' 'taawogbɛya 'e kle 'elrele 'bhɛɛ- gbɛɛn- bhe, 'ke 'bhe ge 'tenle- -kɔɔ' 'yi -lrele' 'la 'bhole- magben 'zi 'bhe ma. 'Bhe yi 'e 'le, -kɔɔa' -Waanbhaa' -gbɛɛnɛ 'e, 'bhɛɛ- -kɔɔ' 'Bhee Mi Zesu Krisi a 'tɔbhɔleya 'e nu 'pwɛle- -a -yi 'tɛ.

¹⁴ -Ya 'gbu 'naa- -kɔɔ' ni -kɔɔ' ma 'sraka 'le; 'kooko- -e -kɔɔ' 'wiinj- -za 'yɔɔ- mu 'e 'kpen go, 'bhɛɛ- -e -kɔɔ' kle -a 'gbu ni -yaa' pɛ 'si 'wenj do 'le, 'bhɛɛ- 'ke -kɔɔ' -za 'lrele- klele -vavade.

¹⁵ 'Bhe 'yi bhe, 'bhɛɛ- 'yansi jan mu 'e 'wo mɛɛ mu 'e ni, 'ke 'yoo- lia 'egloole. 'Bhɛɛ- 'ke -a 'ke mu 'la 'yinia-, 'mu bo zi -lrele' ta. 'Yaa 'tole- 'ke mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'e mavɛɛ.

3

Zesu yi mu 'taawogbɛya dɛɛ

¹ -A dɔ Zesu 'yi mu 'e 'kpee dɔɔ -woo 'gbu ngblo 'kpala -o -kunlii mu 'e 'pegee -waa mɛɛ gbilaan mu 'e [la. 'Bhɛɛ- -o 'mu 'wojan- mu 'e 'klosikun, 'bhɛɛ- -woo yriwla -za 'wlan 'kpensee -gloɔn klele 'le.

² -A dɔ -o 'kpee 'ezin- dɔɔ waa mɛɛ 'kedo- 'kpɔ 'to 'yɔɔ- pele, 'bhɛɛ- waa gwledanle, 'bhe 'pegee -o kle mɛɛ mazato mu 'le; 'bhɛɛ- -o -yi kle 'edɔole 'egbenele mɛɛ mu 'e 'kpen ma.

³ -Amasroyi -kɔɔ' mu 'gbu 'yaa- 'el- wale -sɔ -zadɔkle mu 'le -Waanbhaa' ba zayi, 'bhe 'pegee -kɔɔ' 'laa -yaa -a -weli' -klosikun, 'bhɛɛ- -kɔɔ' 'nile- yaa. -Kɔɔ' 'yaa- -kɔɔ' zru maza 'kpen -gloɔn 'pegee pɛ 'flen mu 'e 'kpen a lu mu 'le. -Kɔɔ' 'yaa- 'kpee 'yɔɔya- 'e 'kpen -gloɔn kle, 'bhe 'pegee -kɔɔ' 'yaa- zranwo pɛ 'kpen ta. -Kɔɔ' ven -yaa si mɛɛ mu yin -lii, 'bhɛɛ- -kɔɔ' 'yaa- 'eke- mafinyanwo.

⁴ 'Dun- -kɔɔ' 'Bhee -Waanbhaa' -yaa' wlanya 'pegee -yaa' 'soniya 'e -zrɔnna bhaaplenj mu ni.

⁵ 'Bhɛɛ- -e -koo' -gwa -za 'yi; 'bhe 'laa dale -koo' mu 'gbu kleza -ledoole mu 'e ba, 'duɲ- 'bhe -daa -koo' mu 'gbu 'yren 'la [k]laa -a ma 'bheɛ- ba. -Koo' -gwa -za -yi -amasɔyi, Lii 'Weɲ 'e, 'bhe -koo' 'kpee 'triɲ- 'e [f]ia, 'bheɛ- -e bole -yre ma -si dreɛ -naa -koo' ni.

⁶ -Waanbhaa' Lii 'Weɲ 'e -zinaa' -koo' mu ta niima 'kee- kan -a -dan' ta, -koo' 'pegee mɛɛ 'Bhee mi Zesu Krisi a 'kpaledomaya 'e 'yi.

⁷ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -yaa' -lileya 'e ma, -e -koo' kle mɛɛ -ledoole mu 'le -a -yre 'yi, 'bheɛ- -koo' 'yrikpale -o bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe ta, 'bhe kle -koo' 'cien 'le.

⁸ 'Bhe -jan 'la bhe, 'bhe -o 'ke wlan 'le. 'Ŋ 'yoo- -a zi' 'bhii- 'e 'bhe 'kpankpanyan mɛɛ mu 'e ma, 'kooko- 'ke -a 'ke mu -o [k]paa -Waanbhaa' 'yi, 'mu do klen 'bheɛ- 'mu za 'wlan mu kle. 'Bhe -le lele, 'bheɛ- 'bhe -le mɛɛ maza -yanwo'.

⁹ 'Duɲ- zaabole bhaama za mu 'pegee -koo' -gboo mu 'to mu ta oo, sradole mu oo, 'pɔke- maza mu Moizi a 'toɲ mu 'e ta, 'ploo 'mu 'kpen ma. -Nafan 'laa -o -yi, 'bheɛ- waa -za 'kedo- 'kpo 'yanwo- mɛɛ ma.

¹⁰ Mɛɛ 'la zan Zesu 'yi mu 'e -yiciɛn' 'ke -yoo -yini', 'bhe zan 'e 'kpeelekan -gloon do, -gloon ple. 'Ke yaa dole -a -la, 'e 'gbu 'e 'plenjo- 'bhe zan 'e ma.

¹¹ 'Ya 'yaango- 'bhii- 'bhe mɛɛ -gloon 'e -gwa gban -Waanbhaa' a zi -ledoole 'e ta, 'bheɛ- -yoo -za 'yoo- zi 'e 'bheɛ- ta, 'bhe 'pegee -e -Waanbhaa' a -kpan baa- 'zi -a 'gbu ta 'bhe klegbeya 'e 'yi.

Polu a -danma' -liawli'

¹² 'Kee- [k]la Aatemasi 'le oo, 'kee- [k]la Tisiki 'le oo, 'ke 'mi -o 'kela 'winbwa- 'e ta ye, 'e gaan -la 'si 'bheɛ- 'e nu 'tenle- 'ɲ ma Nikopolisi -wa 'e ta; -amasɔyi 'an [k]paa doo -niinii' 'kpa 'waati 'e nu 'kanle- 'ɲ ta 'bheɛ- [n]oo ye.

¹³ 'Kee so 'kela 'bhe klele-, 'bhe kle 'kee bho 'kitikan mi Zenasi 'pegee Apolosi ba -o nu bhla 'e zi -waa' 'taa 'e ta, 'kooko- -o gbɛ laa 'kaanle- pe 'kedo- 'kpo ba.

¹⁴ -Yoo 'ke -za 'le 'ke -kooa' pe neɛne- Zesu 'yi mu 'e -o -za 'wlan mu klele daan, 'kooko- -o so mɛɛ -bheɛke' mu maza -yanwole 'waati -gloo ba, 'bheɛ- 'kooko- waa bo bhaama mɛɛ mu 'le.

¹⁵ Mɛɛ 'la zan mu 'kpen -o 'mi -din -ge, 'mu 'e 'pubwa-. -Koo' -za so mɛɛ 'la zan mu ni 'kpaleya a pe zi 'e ta, 'mu 'pubo- 'ɲ ni. Bhaa -Waanbhaa' -li 'ka 'kpen ma!

**PŌLU 'LETRE 'LA □KPA
FILEMŌ NI
PŌlu 'letre 'la □kpa
FilemŌ ni 'bhe ngblo**

PŌlu 'letre 'leē□dia FilemŌ ni 'waati 'la ba 'ke -yoo -kaso 'yi Rŏmu -wa 'e ta, 'bhēē-FilemŌ -yaa Kolosi -wa 'e ta. 'Bhe 'yaa- 'bhēē- -wa 'e ta Zesu 'yi mu -l'edo' 'e ba. Zesu 'yi mu 'e 'yaa- kla 'eke- ba, 'bhēē- -woo 'seriwo 'yela 'f'e 'e □la. PŌlu -le 'yee- FilemŌ □wlaa Zesu 'yi. FilemŌ a lu do -yaa -o -yaa 'bhe sii Onezimu, 'bhe 'to 'e 'yi -le doo «bhŏnba mi».

'Yee- Onezimu blasaan- 'bhe zan FilemŌ 'koo, 'bhēē- -e -ja PŌlu zi -kaso 'yi Rŏmu. -E -yaa PŌlu -din bhla 'la ba, -ya □kpa Zesu 'yi, 'bhēē- -e □kla Zesu 'yi mi 'le. - E □bhwa PŌlu ba 'ebebele. 'Yee- Onezimu- 'kpale- -yaa PŌlu 'yi, 'duŋ- 'bhe 'pegee FilemŌ -yaa bhgwlanya ma.

'Bhela- -zayile 'yee- PŌlu 'a □kpa doo -e gele- Onezimu 'le FilemŌ ta ye; -amasroyi, -waa' 'toŋ 'e ta, 'ke lu 'la 'yaa- blasan 'bhe zan 'e 'koo, -o -yaa 'bhe 'krowo 'eyoolo. 'Bhela- -yile, -a ge bhla 'e zi -a zan ba, PŌlu 'letre do □dia FilemŌ ni, 'bhēē- 'bhe 'bhe □kpa -a 'koo.

'Bhe 'letre 'e 'yi, PŌlu -sromabwa FilemŌ ni 'kaa 'bhe 'bhe gb'edo 'yee- Onezimu □la. 'Bhēē- 'yee- PŌlu -sromabwa FilemŌ ni 'kaa yaa Onezimu 'kunle- 'bhii- -yaa' lu, 'duŋ- -e 'bhe 'kun 'bhii- -a nēēē- do gbēēn- Zesu Krisi 'sroyi.

PŌlu -o FilemŌ 'pubo- 'zi

¹ 'Mi PŌlu, -o 'mi 'la □bwa -kaso 'yi Zesu Krisi -a -jan 'e 'wole -zayi' bhe, 'mi 'pegee 'ŋ nēēē- Timote -le 'letre 'leē- 'kpa zii' 'bhi FilemŌ ni, 'bhi 'la 'bhi -o 'waa- yewoyoon 'le, 'bhēē- 'e -za so 'o ni 'egbenele bhe.

² 'O 'yee- 'letre 'leē- 'kpa zii' Zesu 'yi mu -l'edo' 'la kla 'eke- ba 'bhi FilemŌ a 'f'e 'e □la 'mu -la ni, 'bhēē- 'wa 'kpa zii' 'ezin- 'o nēēē- Zesu 'yi le Apia, 'pegee Arisipi 'mu ni; -woo' 'pegee 'lu -la 'trebhwa□ 'eyoolo -Waanbhaa' a ye 'e 'wole- 'e -zayi'.

³ Bhaa -koo' Dē -Waanbhaa' 'pegee Mēēzan Zesu Krisi -li 'ka ma, 'bhēē- -o yilabla na 'ka ni.

PŌlu -o -Waanbhaa' 'pubo- 'zi FilemŌ a -za ma

⁴ 'Bhi 'ŋ nēēē- FilemŌ, 'waati 'oo 'waati, 'ke 'ŋ 'yoo- 'ŋ 'seriwo zii' -Waanbhaa' ni, 'an 'pubo- 'yaa- -za ma.

⁵ -Amasroyi 'e 'kpale- -o Mēēzan Zesu 'yi gōnē- 'la gbēēn-, 'bhēē- -Waanbhaa' a mēē

'weŋ mu 'e -za so 'e ni gōnē- 'la gbēēn-, 'ŋ -zadole -o 'bhe 'yi.

⁶ 'Bhela- -zayile, 'mi -sromabo -Waanbhaa' ni doo -koo' kl'elawoa do -kooa' 'kpaleya 'e Zesu 'yi 'bhe ma, -yee' baando 'egloole 'yaa- 'kpaleya 'e 'yi; 'bhēē- 'bhe 'kpaleya 'e 'sroyi, -koo' pē -l'rele' mu 'la 'kpen 'sroowo- Krisi 'koo, 'e 'mu do kplankplan.

⁷ 'Ŋ nēēē- FilemŌ, -Waanbhaa' so 'e ni gōnē- 'la gbēēn-, 'bhe 'mi zrukpalaa 'egbenele, 'bhēē- 'bhe 'fuu -gbēēē do 'mi ta 'ezin-. -Amasroyi 'e zruwlaa- -Waanbhaa' a mēē 'weŋ mu 'e 'kpen 'kpee 'ezin-.

PŌlu -o -sromabo 'zi FilemŌ ni Onezimu ba zayi'

⁸ 'Bhe kl'egbeya 'e 'yi, 'ŋ nēēē-, 'ali- 'bhe 'seŋ -o 'mi ni Krisi 'to 'e 'yi 'bhii- 'ke 'mi 'a □pia 'e ni 'e -za 'la kl'e 'e 'bhēē- kl'e.

⁹ 'Duŋ- 'soniya 'e ma, -e □swa 'mi ni, 'bhii- 'ŋ -sromabo 'e ni. 'Mi PŌlu 'la 'mi -o 'gwlaan- gb'laan 'le, 'bhēē- -o 'mi 'la □bwa -kaso 'yi Zesu Krisi 'to 'e -zayi' bhe.

¹⁰ 'Mi -sromabo 'zi 'e ni Onezimu -la ba -zayi'; -kaso 'f'e 'leē- □la, 'yele- -kla 'ke 'mi 'nē 'le 'o 'pegee Zesu Krisi a 'kpaledomaya 'e 'yi, 'bhēē- 'mi -kla 'bhii- -a dē. *

¹¹ 'An 'yaango- 'bhii- yaa -za 'kedo- 'kpo 'yanwole 'e ma 'elwaleta -so, 'duŋ- -zon, -yoo -za 'yanwo zii' 'bhi 'pegee 'mi ma.

¹² 'Mi -o ge 'zi 'kele- 'e ta ye 'ezin-; -e □kla 'bhii- 'ŋ 'gbu 'kpee yi -kposoo do 'le.

¹³ 'Ŋ 'yoo- 'waati 'la ba -kaso 'yi, 'ŋ 'yaa- zi bi 'bhii- 'an 'to 'ŋ -din -ge, 'kooko- -e kl'e 'bhi taboo mi 'le yewolele 'mi ni.

¹⁴ 'Duŋ-, 'naa- -o -a zi 'bhii- 'ŋ -za 'kedo- 'kpo kl'e 'ke 'bhe 'laa so 'e zru ni: 'kee -za 'wlan klele- 'mi ni, -a kl'e 'e 'gbu zru ma, 'yaa kl'ele 'mi 'yre' koo kpanma.

¹⁵ -Doke 'bhi 'pegee Onezimu, 'ka 'piilalawoa 'eke- ma 'waati sa; 'kooko- 'kee- nu gbē d'rēēwoa- 'e ba, 'bhēē- 'ka bo -nraleyā 'yi 'tanii 'ke -dan' 'laa kl'e 'bhe ma oo.

¹⁶ 'Duŋ- -zon, yaa -o -li lu 'te 'le, -a mabhaabho lu ta; -e -kla -koo' nēēē- do 'le, 'bhēē- -a -za so 'o ni. -A -za -o 'mi 'gbu 'koo' egloole; -zaanko 'bhi 'gbu 'leē-, -a -za 'laa nu kl'ele 'bhi 'gbu 'koo' egloole 'ezin- 'ke 'bhe kan 'mi ta eē? -Amasroyi yaa nu kl'ele 'yaa- lu 'te 'le -li, 'duŋ- -e nu kl'ele 'e nēēē- -zeze 'gbu 'le Mēēzan Zesu a pē zi 'e zi.

¹⁷ 'Duŋ- 'ke 'yoo- 'mi 'kun zii' 'bhii- 'e 'bhgwlēn- -zeze 'gbu 'le Zesu 'yi, Onezimu 'kun 'el'rele 'bhii- 'e 'mi kun gōnē- 'la gbēēn-.

¹⁸ 'Ke -a 'siezā- -o 'e ba -za 'ke 'yi oo, 'ke 'yaa- ca 'ke -o -a ma oo, 'bhe 'to 'mi ma.

¹⁹ 'Mi 'gbu PŌlu -le 'sewēyoon 'l'ēē dē 'zi 'ŋ 'gbu 'koo' 'kaa 'mi 'gbu PŌlu nu 'bhe ca 'e

* 1:10 1.10 Onezimu 'to 'e 'yi -le doo «mēē la zan -za 'yanwo- mēē ma»

gbawole 'e ni. 'Bhεε- drɔɔn', 'mi 'gbu a ca
 laa -o 'bhi 'gbu ma 'ezin- εε? 'Bhεε- 'naa-
 nu 'duŋ- 'bhε ca 'ε -za dɔle 'e 'kpee: 'bhε
 ca 'ε 'bhε -le dɔɔ 'bhi 'e 'gbu -si 'ε 'kpen 'na
 'mi ni.

²⁰ 'Bhε 'yi, 'bhi 'η nεεnε- Filemɔ, 'mi
 -sromabɔ 'e ni dɔɔ 'e 'bhε -za 'wlan do 'kpɔ
 'la bhe 'bhε klε 'mi ni Mεεzan Zesu -zayi'.
 'Ŋ zrukpa la 'bhε klegbeya 'ε 'yi -kɔɔ' 'pegee
 Kriɔi a 'kpaledomaya 'ε -zayi'.

²¹ 'Mi 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'mi -o
 -sromabɔ 'zi 'e ni -za 'la kleza 'yi, 'e nu 'bhε
 klele. 'Bhεε- 'an 'yaango- 'bhii- 'e nu 'kela
 'bhε klele, 'bhε nu -yiyale 'mi pe 'e -za 'la
 kle 'bhε ni.

²² 'Bhε klegbeya do 'ε 'yi, 'fε 'kpee
 do -lemagaan, 'bhεε- 'ya 'to 'η 'lεε -sɔ,
 -amasroyi 'ka -o 'ka 'seri mu 'la 'wo zii' 'η
 ma, 'η 'kpale- -o -a -yi 'bhii- -o nu 'ploole-
 'η ma 'ka ni yi do ta.

Pɔlu a -danma' pubɔwli

²³ Epafrasi 'la 'pegee 'mi -o -kaso 'yi Zesu
 Kriɔi 'to 'ε -zayi', 'bhε 'e 'pubwa-.

²⁴ 'Bhεε- 'an yewoyɔɔn -vin mu 'ε, Maki
 'pegee Arisitaki, 'bhεε- Demasi 'pegee Luki,
 'mu 'ka 'pubwa- 'ezin-.

²⁵ Bhaa Mεεzan Zesu Kriɔi 'ka bo 'edɔole!

EBRE MU A 'LETRE Ebre mu a 'letre 'e ngblo

MEE 'la zan 'letre 'lEE- □dia yaa 'gbu 'to 'e 'kanle- mee ni. 'Duj- 'yee- 'letre 'lEE- zan -o mee 'la 'le 'bhe zan Greki wli 'gbu 'e do 'elrele, 'bhEE- -e -Waanbhaa' a 'Sewe 'e do kplankplan, 'bhe 'pegee -e Zuufu mu a 'tonj mu 'e do 'ezin- kplankplan 'gbu. MEE 'ke mu pe doo Polu -le 'a zan 'e 'le, 'bhEE- mee -bhEeke' 'ledo- pe doo Apolosi -le 'a zan 'e 'le (Kleza 18.24-28, 1 Korenti 3.5-9; 4.1-2). MEE 'la zan 'yee- 'letre 'lEE- □dia, -ya □dia win 'la ma, 'bhe -le doo 'ke -ya pe -o -yaa -yrenkpa' zii' Zuufu mu 'la □wlaa Zesu Krisi 'yi 'mu ni doo 'mu do 'egloole 'mu a 'kpaleya 'e 'yi. -Ya □pia 'mu ni 'ke 'mu -ploola 'mu 'kpale- ma Zesu 'yi, 'bhEE- 'ke 'mu do gbe drEewoa- Zuufu mu a 'tonj mu 'e 'klosikunle ma, 'mu 'laa nu -tron 'srOowole 'bhe ma. -Amasroyi Zesu Krisi mee goza -za 'yi jan 'la □woa 'bhe -le 'ke wlan 'le.

-O so 'yee- Ebre mu a 'letre 'e 'yicienle -le ple: -A -le □lwa mi 'e (Ebre 1.4-10.18) 'bhe 'a zron 'bhii- Zesu gbilaan -yiya' lafle' 'yi -mleke' mu 'e ni. -A gbilaan -yiya' Moizi 'pegee -bhoolaya gwe 'e ta 'sraka 'lena mu -gbene mu 'e ni. -Waanbhaa' -yre 'yi, Zesu -o 'ke 'Sraka 'lena mi gbilaan 'le. -Yoo 'bhii- Melikizedeki gbEen-, 'bhe 'la 'yaa- 'ke -bhlengbe 'pegee 'sraka 'lena mi 'le Abraamu a pe 'waati 'e ba bhe. Zesu 'a 'gbu □naa 'ke 'sraka 'le -kooa' -za 'yoo- mu 'e ma. 'BhEE- 'duj-, -o -yaa 'sraka mu 'la go 'elwaleta -so, 'mu 'laa -yaa so mee a -za 'yoo- mu 'e taliile.

-A -le ple mi 'e 'yi (Ebre 10.19-13.17), 'letre 'lEE- zan 'e -yoo zruwla 'zi Ebre mu 'e 'kpee doo -woo zrubakpala -waa' 'kpaleya 'e 'yi, 'bhii- 'elwaleta mu 'e 'mu 'a □kla gone- 'la gbEen- bhe.

-E -yaa' 'letre 'e 'leyanyre 'e □kla 'ke mee mu 'pubole 'pegee 'mu 'dumawolele.

-BHOOLAYA DREE 'E GBILAAN -YIYA' BHOOLAYA GWE 'E NI

-Jan 'e zisanyre

¹ 'N neene- mu, 'elwaleta -so, -Waanbhaa' -jan -kpa- a *-lela' janwo mu 'e 'lii, 'bhEE- 'mu -janwoa -koo' -gboo mu 'e ni -gloon -bebe 'le 'bhe 'pegee gbe 'e 'kpen -gloon ma.

² 'Duj- -zon 'waati mu 'lEE- ba, 'woo- 'waati mu 'la -woo 'ke 'waati boolazi mu 'e 'le, 'yee- -Waanbhaa' 'gbu -jan -kpa- a Gbe 'e 'lii, 'bhEE- 'bhe 'bhe □woa -koo' mu ni. -E pe 'kpen □kla -a Gbe 'e 'bhEE- gbe zi; 'bhEE- -ya -kpa- pe 'kpen 'wiinj-.

³ -Waanbhaa' a 'tobholeya 'bhile 'e 'kpen -o 'yela- -yi, 'bhEE- 'yele- -Waanbhaa'

bhooma kpataakpa 'gbu 'e 'le. -Yaa' 'sole- ma jan 'e 'bhe -le 'drunyan ta pe mu 'e 'kpen kun 'elrele. -E yanle bhaaplEj mu a -za 'yoo- mu 'e golele -o ma, 'ke -yoo kle 'wenj, 'kee- gele- yaale lafle' 'yi laanima -Waanbhaa' 'la 'bhe a -glooya' 'e 'kpaale- -o pe 'kpen 'wiinj-, 'bhe -din 'tobho ma yaayre 'e □noo.

-Waanbhaa' 'to gbla- □naa Zesu Krisi 'ke 'bhe kan -mleke' mu a pe 'e ta

⁴ 'Bhe 'yi 'te, -Waanbhaa' 'a □kla 'bhEE- -a Gbe 'e □kla 'egblaanle 'ke 'bhe -yiya' -mleke' mu 'e ni, 'bhela- -yile 'tobho ma 'to 'la 'bhe gbilaan -yiya' -mleke' mu a pe 'to mu 'e ni, -Waanbhaa' 'bhEE- □naa -a ni.

⁵ Wlan 'e ni, -Waanbhaa' laa pele -lido' -mleke' 'kedo- 'kpo ni doo:

«'Bhi -le 'ke 'η Gbe 'e 'le,
'bhEE- 'mi □kla -zon 'e De 'le.»

'BhEE- yaa pele -mleke' 'kedo- 'kpo ba za 'yi doo:

«'Mi nu klele -a De 'le,
'bhEE- 'yee- nu klele 'mi Gbe 'le.»

⁶ 'Duj- -Waanbhaa' -yaa zan -a Gbe 'la 'bhe -o 'ke -a -ne □lwa' 'e 'le 'bhe 'winbole 'waati 'la ba, -ya □pia doo:

«-Mleke' 'tole- -mleke' 'mu 'kpen 'e 'kpo zen -a -la, 'bhEE- -wa gba.»

⁷ 'BhEE- 'yee- -Waanbhaa' -jan 'lEE- 'bhEE- □woa -mleke' mu 'e ba zayi' doo:

«-Woo 'ke -yaa' winbowo mu 'le, 'bhEE- -woo 'ke -yaa' yewone mu 'le,

-o kan blaale- 'bhii- -plo- 'kangbeya gbEen-, 'bhEE- -o yran 'bhii- 'te nre mu gbEen-.»

⁸ 'Duj- 'yee- -Waanbhaa' 'kela □woa -a Gbe 'e ba zayi', 'bhe -le -ge doo:

«'Bhi -le 'ke -Waanbhaa' 'le, 'bhEE- 'yaa- -bhlengbeya 'e -danj' 'laa -o 'bhe ma -titi.

'E 'yaa- -bhlengbeya 'e kle -ledoolaya -la ma.

⁹ -Za 'ledool -le so 'e ni, 'bhEE- -za 'yoo- vensi 'e yin 'lii.

'Bhela- -zayile, 'ee! -Waanbhaa', 'yaa- -Waanbhaa' 'e -yoo 'e makwan-,

'bhEE- 'yee' □kpa- 'edanma -yaa' pe 'le, 'bhEE- -yran 'la 'bhe 'e zrukpalaa 'egbenele -e 'bhe □kla- 'e 'wiinj-.

'E -za □swa -a ni 'ke 'bhe kan 'e -vin mu 'e ta.»

¹⁰ 'BhEE- -Waanbhaa' pe 'ezin- -a Gbe 'e ba za 'yi doo:

«'Bhi MEEzan, 'bhi -le 'tre' □kla 'kee- san -a zisan' bhla zi 'e ma,

'bhEE- 'bhi -le lafle' □kla 'e 'gbu 'koo.

¹¹ 'Bhe pe mu 'e 'kpen nu 'kanle-;

'duj- 'bhi nu bole 'e bogbeya do 'e 'yi.

'Tre 'pegee lafle' nu -kroyawole 'bhii- dune- do -kroyawo gone- 'la gbEen-.

12 'E nu -o gbeƙpale 'bhii- -o dune- tralape
'e gbeƙpa 'eke- 'yi gɔne- 'la gbeɛn-
-O nu -o tabɔle 'bhii- mee 'a ta dune- mu
tabɔɔ gɔne- 'la gbeɛn-:

'Dun- 'bhi nu bole 'e bogbeya do 'e 'yi, 'bheɛ-
'bhi 'laa nu -kroyawole -titi.»

13 'Bheɛ- -Waanbhaa' laa pele- -lido- -mleke'
'e 'kedo- 'kpo ni doo:

«Nu yala- 'n -din 'tobho ma yaayre 'e □noo
-ge,

'sani- 'n yan 'e 'soonni mu 'e klelele 'e gaan
-la pe 'le.»

14 'Bheɛ- -mleke' mu 'e 'kpen 'laa -o 'ke lii
mu 'le bi ee? -Woo -le 'ke -Waanbhaa' a
winbowo mu 'le, 'ke -o yewo -a ni. Mee
la zan mu -o 'ke go pe mu 'le -za 'yi,
-Waanbhaa' -o winbo 'bhe zan mu 'e ta,
'kooko- -o ge bho 'bhe zan mu 'e ba.

2

-Waanbhaa' a mee goza -gbene -za 'yi

1 'Bhela- -zayi', -koo' wlan ma jan mu 'la
'maa- bhe, -koo' -o 'kun -koo' gbe ple 'le;
'kooko- -koo' 'laa nu nile, 'bheɛ- -koo' wlan
ma zi 'e to -a noo.

2 'Elwaleta -so, -Waanbhaa' -jan mu 'la
□kpa -mleke' mu 'e -lii, 'bheɛ- 'ke -woo
□woa -koo' -gboɔ mu 'e ni, -o -kla 'ke wlan
'le. Mee 'la zan mu laa 'bhe -jan mu 'e
'klosikunle, 'bhe 'pegee mee 'la zan mu
-o -bangwa -o -yi, 'mu 'bheɛ- wlat -yren
'sroowoa-.

3 -Koo' nu -bhile' -Waanbhaa' a mee
'krowole 'e 'yi 'nale, 'ke -koo' -koo'
'yrezigblaana -yaa' mee gole -za 'yi -gbene
'e ma ee? Meezan -Waanbhaa' 'gbu -le 'bhe
mee gole -za 'yi 'e jan □lwa 'e □woa; 'bheɛ-
'bhe blaana, mee 'la zan mu Meezan Zesu
'weli- 'e □maa, 'mu 'a -zronna 'bhii- -yoo
'ke wlan 'le kpataakpa.

4 -Waanbhaa' 'gbu 'bhe pe □kpa -waa' pe
'sreya- klele 'e ba 'kee- mee 'kpeeleni maza
mu 'pegee 'sole- maza mu 'kpen -gloɔn kle
gbe 'e 'kpen ma. 'Bheɛ- -ya -zronna 'ezin-
doo -o wojan mu 'e -woo 'ke wlan 'le 'kee-
Lii 'Wej 'e 'bhe a 'sen mu 'e 'nale -o ni -a
'gbu zru maza 'e ta.

*Bhaaplen mu go -za 'yi Zesu Krixi -la
-sroyi'*

5 Wlan 'e ni, 'woo- 'drunyan dreɛ 'la 'bhe
'nuza- pe 'zi bhe, -Waanbhaa' laa 'bhe ta
-kunliiya 'e gbeƙpale -mleke' mu 'koo.

6 Droɔn' -a yoondele -o -Waanbhaa' a
'Sewe 'e yre do noo- doo:

«-Waanbhaa', mee -o 'ke -mela -le ee 'bheɛ-
-a -za do 'e 'kpee ee?

'Bheɛ- bhaaplen gbe 'e -yoo 'ke -mela -le ee?
'Bheɛ- 'ya -gblakun' ee?

7 'Ya mazinna -mleke' mu □la 'waati sa ba,
'bheɛ- 'e 'tobholeya 'pegee gblaanya □kpa
-a wiij- 'bhii- -bhlenjbe do gbeɛn-.

8 'Bheɛ- 'e pe mu 'kpen 'kpalaa -a gaan -la.»
'Bheɛ- 'ke -wa □pia doo -Waanbhaa' pe
'kpen 'kpalaa -a gaan -la, 'bhe 'yi 'le doo pe
'kedo- 'kpo 'laa -o 'ke -a 'kpaale- laa -o 'bhe
'wiij-. 'Dun- 'waa 'yele- -li 'bhii- -a 'kpaale-
-o pe 'kpen 'wiij-.

9 'O 'kela 'bhe do 'bhe -le doo -Waanbhaa'
Zesu mazinna -mleke' mu -la 'waati sa
ba, 'kooko- -e ga bhaaplen mu 'kpen ni
-Waanbhaa' a -lileya 'e ma. -Ayile -zon,
-Waanbhaa' 'tobholeya 'pegee gblaanya
-naa -a ni 'bhii- -bhlenjbe, -e ga -yren 'la
□bhla mɔkpen' ni 'bhe -zayi'.

10 Wlan 'gbu 'e ni, -Waanbhaa' -kaan mee
'la zan ba, 'bheɛ- -e 'drunyan ta pe 'kpen
□kla, 'bheɛ- -e 'woo- pe mu 'e 'kpen □kla
mee 'la zan ni, 'bhe Zesu 'e; -e -swa -a ni
'bhii- -e 'bheɛ- a 'tobholeya 'e 'lepa- 'bhe
-yren 'la □bhla 'bhe 'le, 'kooko- mee -bebe
so klele- -Waanbhaa' -ne mu 'le, 'bheɛ- -o
kle -yaa' 'tobholeya 'e baan' 'le; -amasroyi
Zesu Krixi -le -o go mi 'le -za 'yi.

11 'Bheɛ- 'dun-, Zesu 'la mee mu kle 'wenj
'bheɛ- -yoo go -waa' -za 'yoo- mu 'e 'yi, 'bhe
'pegee mee 'la zan mu -o 'wenj, -o 'kpen De
-o do. 'Bhela- -yile 'bhe 'laa -o 'ke -yrala'
Zesu ma 'ke -yoo sii -a neɛne- mu.

12 Wlan 'e ni, 'yee- Zesu 'a □pia
-Waanbhaa' ni doo:

«'E -Waanbhaa', 'yoo- -Waanbhaa' -la -le, 'n
nu 'bhe 'pele- 'n neɛne- mu 'e ni,
'bheɛ- 'n nu 'e 'tobhole 'ke 'srokpalele
mɔkpen' 'yre ma 'ke 'o 'kpen 'klale-
-o 'eke- ba 'waati 'la ba.»

13 'Bheɛ- -ya □pia 'ezin- doo:

«'N nu 'n 'yrikpale -Waanbhaa' -la ta.»

'Bheɛ- -ya □pia 'ezin- doo:

«-Waanbhaa' -ne mu 'la mu □naa 'n ni 'mi
'pegee 'mu -le 'eke- 'yi -ge.»

14 Zesu -ne mu 'la -gwa -za 'yi, 'ke 'mu
-o 'ke bhaaplen mu 'le bhe, 'bhela- -yile
'yee- Zesu 'gbu □kla 'ke bhaaplen do 'le
'bhii- 'mu gbeɛn-. -E 'bhe □kla 'bhe gbeɛn-
bhe, 'kooko- 'kee- -gaa, -e so -Setran' 'la ga
fangan- -o 'bhe 'koo, 'bhe 'siele.

15 'Bheɛ- 'kooko- mee 'la zan mu -yaa
-Setran' a luya 'yi, 'bheɛ- 'ke -o -yaa gblaana
ga -lee -o -si 'e 'kpen 'yi, -e 'bhe zan mu 'e
go 'bhe luya 'e 'yi.

16 Wlan 'gbu 'e ni, Zesu 'laa nule
bhole -mleke' mu ba, 'dun- -e -nwa bhole
Abraamu 'sre mu -la ba.

17 'Bhela- -yile, 'bhe □kla -za 'lrele- 'le 'ke
-a 'pwele- kle -a neɛne- mu 'e 'le gbe 'e 'kpen
ma, 'kooko- -e kle -waa' 'sraka 'lena mi
gblaana 'la 'ke 'bhe mee -yrenkla', 'bheɛ- 'ke
'bhe 'liiwli- -o do; 'bheɛ- 'kee- -Waanbhaa'
a ye 'e wo, 'kooko- -e -yaa' mee mu 'e waa
-za 'yoo- mu 'e -sroma 'yan.

18 'Bhe klegbeya 'e 'yi, 'yee- 'gbu
-yrenbhlelawoa, 'bhe 'pegee -Setran' 'a
'lekanlawoa -za 'yoo- klele ma, -e ni 'sole-

bhole-Setran' -o mɛɛ 'la zan mu -lɛkan' zii' -za 'yoo- klele ma 'bhe zan mu 'ɛ ba.

3

Zesu Krisi gblaana -yiya' Izraeli mu a Moizi 'ɛ ni

1 'Bhela- -zayile, 'ŋ nɛɛnɛ- mu, -Waanbhaa' 'ka mu 'la 'siila-, 'bhɛɛ- -e 'ka [k]paa 'edanɲa -yaa' pɛ 'le, -ka 'ka 'yrekpa Zesu ta doo; 'yele- 'ke -Waanbhaa' a winbowo mi 'pegee -yaa' *sraka 'lena mi -kunliŋ gblaana 'gbu 'la 'o 'kpale- -o 'bhe 'yi 'bhɛɛ- 'le; 'bhɛɛ- 'o 'yela ba janwo 'zi.

2 Wlan 'ɛ ni, -Waanbhaa' 'yee- Zesu [k]paa -yaa' ye 'ɛ 'bhɛɛ- 'kaama-; 'bhɛɛ- -a bɔɔle [b]wa 'yee- -Waanbhaa' ma 'bhii- Moizi 'a [k]la gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'yee- -Waanbhaa' a 'fɛ 'ɛ [l]a mu 'ɛ 'kpen 'pleŋ-.

3 'Fedɔ- 'mi 'ɛ, -o 'bhɛɛ- 'ledɔ- 'a ma 'ke 'bhe kan 'fɛ 'ɛ 'gbu ta. 'Bhe klegbeya do 'ɛ 'yi, Zesu a pɛ 'tobhɔleya 'ɛ gblaana -yiya' Moizi a pɛ 'tobhɔleya 'ɛ ni.

4 Wlan 'ɛ ni, bhaapleŋ -le 'fɛ 'tole- 'fɛ 'bhe do, 'duŋ- -Waanbhaa' 'duŋ pɛ 'kpen do mi 'le.

5 Moizi 'duŋ- zru [b]wa do -Waanbhaa' ni 'bhe a pɛ mɛɛ mu 'ɛ 'kpen 'pleŋ-. -E -yaa' 'bhe a yewone -la -le, 'kee- 'bhe a -jan mu 'ɛ 'yikla- mɛɛ mu 'ɛ 'koo.

6 'Duŋ-, Krisi zru -o do -Waanbhaa' ni 'bhii- 'a Gbe, 'bhɛɛ- 'yela- 'kpaale- -o pɛ 'kpen 'wiinj- 'bhe a 'fɛ 'ɛ [l]a. -Koo' mu -le -yaa' 'fɛ -zeze 'gbu 'ɛ 'le, 'bhɛɛ- -koo' -koo' kpa -a -yi, 'bhe pegee -koo' 'yrikpale bo a ta 'ke 'bhe ge 'tenle- -a -leyanyre ma.

-O -yitre' 'la [t]wa -Waanbhaa' a mɛɛ mu 'ɛ ni

7 'Bhela- -zayile, 'bhii- *Lii 'Wen 'ɛ -ya pe 'zi gɔnɛ- 'la gbɛɛn- doo:

«Ke 'ka -Waanbhaa' -weli' 'ɛ [m]aa -zon,

8 'ka 'laa 'ka 'trɔn 'yi dɔle 'egɔɔle -a ma, 'bhii- 'ka -gbɔɔ mu 'a [k]la gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'ke -o -wlen -Waanbhaa' ma -kpe 'ɛ ta,

'bhɛɛ- -wa -yre -glinna.

9 'Bhe yre 'ɛ [n]ɔɔ, 'ka -gbɔɔ mu 'ɛ -o 'mi -Waanbhaa' -buŋbwa 'ke -o 'mi -yreglin'.

'Bhɛɛ- 'duŋ-, -woo 'ŋ kleza mu 'ɛ [y]a lɛɛ mia ple ta.

10 'Bhela- -zayile, 'mi 'ŋ zrupliila -o ma, 'bhɛɛ- 'ŋ pe doo: «-O 'kpeeledan gbeya mu 'ɛ ma, -o nile -o 'waati 'ɛ 'kpen ba;

'bhɛɛ- waa 'an pe zi 'ɛ dɔle -lido'»

11 'Bhe 'la gbe -yoo' 'ɛ 'koo 'ŋ ma, 'ke 'mi 'gbu 'ŋ 'sienwole -jan 'lɛɛ- ta doo:

'Mi -yitre' yre 'kleɛn 'la [k]paa 'edanɲa -waa' pɛ 'le, waa nu gele 'bhe [n]ɔɔ -titi!»

12 'ŋ nɛɛnɛ- mu, -ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele, 'kooko- 'ke 'bhe yeke- mɛɛ zru -yoo 'laa kle 'ka ba, 'ke yaa kpa -Waanbhaa'

'yi, 'bhɛɛ- 'ke -ya -zanta' do -Waanbhaa' -yre male 'ɛ ni.

13 Drɔɔn' yi 'oo yi, 'ke 'bhe 'seŋ -o 'ka ni, -ka 'fuudo- 'eke- ta do do, 'kooko- 'ka 'kedo- 'kpo 'laa 'bhe 'trɔn 'yi do 'egɔɔle, 'bhɛɛ- -za 'yoo- 'bhe zan 'ɛ 'yini-.

14 Wlan 'ɛ ni, -koo' mu 'pegee Krisi 'wlale- -o -za do ma, 'ke -koo' [b]wa 'egɔɔle 'kpaleya 'la -koo' 'a zisaan- 'bhe ma 'bhe ta, 'bhɛɛ- 'ke -koo' 'a 'leyan- 'bhe ma.

15 'Bhe ya 'ɛ 'yi, -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'ɛ 'yi doo:

«Ke 'ka -Waanbhaa' -weli' 'ɛ [m]aa -zon, 'ka 'laa 'ka 'trɔn 'yi dɔle 'egɔɔle -a ma, 'bhii- 'ka -gbɔɔ mu a [k]la gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'ke -o wlen -Waanbhaa' ma.»

16 'Bhɛɛ- -de mu 'gbu -le -Waanbhaa' -weli' 'ɛ [m]aa, 'bhɛɛ- -o -wlenna -a ma ɛɛ? 'Ŋ bhe, Moizi 'pwela- mɛɛ 'la zan mu 'kpen 'le Ezipu 'kleɛn 'ɛ 'yi, 'mu -le 'kele-.

17 'Bhɛɛ- -Waanbhaa' 'a zrupliila -de mu 'gbu -la ma lɛɛ mia ple ta ɛɛ? Mɛɛ 'la zan mu -za 'yoo- kla, 'bhɛɛ- -o -gaa -kpe 'ɛ ta, 'bhe zan mu -le 'kele-.

18 'Bhɛɛ- -Waanbhaa' 'a 'sienwoa- mɛɛ mu 'ɛ -de 'gbu -la ni doo: «Waa nu wlale -titi 'kleɛn 'la 'ŋ 'bhe [k]paa 'edanɲa -o -yitre' yre 'le 'bhe 'yi bhe ɛɛ?» -Ya 'sienwoa- mɛɛ 'la zan mu -wlenna -a ma -kpe 'ɛ ta 'mu -la ni.

19 'Bhe klegbeya 'ɛ 'yi, 'ŋ nɛɛnɛ- mu, 'wa 'yaango- doo -o 'kpalekleya -la ma -Waanbhaa' 'yi, 'bhɛɛ- waa 'solɛ- wlale- 'bhe -yitre' yre 'kleɛn 'ɛ 'yi.

4

1 -Waanbhaa' 'a 'liiwli- 'la [t]wa -koo' ni doo -koo' nu gele wlale -e -yitre' yre 'la [t]wa -koo' 'lɛɛ 'bhe 'yi 'bhe 'yi 'laa gale -li. -Koo' 'kela 'bhe 'yienkan 'bhe -le 'ke mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa bo zizan- 'bhe -yitre' yre 'ɛ [n]ɔɔ wlale 'ɛ 'yi.

2 -Amasroyi -o -Jan 'Nrale- 'la [w]oa -koo' mu ni, -o 'bhɛɛ- yeke- do 'kpo 'ɛ [w]oa -koo -gbɔɔ mu 'ɛ ni -kpe 'ɛ ta 'ezin-. -O 'bhe -jan 'ɛ 'malawoa, 'bhe 'laa -za 'kedo- 'kpo 'yanwole -o ma, -a -amasroyi -wa malawoa waa -o 'kpale- -a -yi.

3 -Koo' mu 'la -koo' -koo' 'kpaa- -a -yi, -koo' [w]laa 'yee- -yitre' yre 'ɛ [n]ɔɔ 'bhii- 'yee- -Waanbhaa' 'gbu 'a [p]ia pe gbeya 'la 'yi doo:

«Mi 'ŋ zru 'la 'pliila -o ma, 'an [p]ia -o ni doo 'mi -o -letwa -yitre' yre 'la ba, waa nu wlale 'bhe yre 'ɛ [n]ɔɔ -titi!»

'Duŋ- 'yee- -Waanbhaa' 'bhe -jan 'lɛɛ- [w]oa 'waati 'la ba 'kee- -yaan gban -yaa' ye mu 'ɛ 'wolele 'drunyan kle bhla 'ɛ zi.

4 'Bhɛɛ- -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewɛ 'ɛ 'yi yre do nɔɔ- doo: «-Waanbhaa' -yaan -yaa' ye mu 'ɛ 'wolele 'ke 'bhe 'san 'drunyan

'e kle 'waati 'e ma, 'bhεε- -ya -yitrela 'bhe -yrekpaad' 'srwaple- mi 'e ma.»

⁵ 'Bhεε- -Waanbhaa' a 'Sewe 'yi yre -bhεεke' □□□□, -ya □pia 'ezin- dōo: «Waa nu wlafe -titi 'mi -o -letwa -yitre' yre 'kleen 'la ba 'bhe □□□□.»

⁶ Mεε 'la zan mu -Jan 'Nrale- 'ε □lwa □maa, 'bhe zan mu laa 'sōle- wlafe- 'yee- -yitre' yre 'kleen 'ε 'yi -o 'kpakleya 'ε ma -Waanbhaa' -yi; 'bhεla- -yile, mεε -bhεεke' mu sō wlafe- 'yee- -yitre' yre 'ε □□□□.

⁷ 'Bhεla- -zayile, -Waanbhaa' yi -bhεεke' do -dwa 'ezin-; 'bhe -le 'ke «-Zōn 'le». 'Bhe blaen 'waati gbōon sa 'kanle-, 'kee- 'yee- -jan do 'kpo 'ε 'kpale 'ezin- -bhleγγbe Davidi 'lii dōo:

«'Ke 'ka -Waanbhaa' -weli' 'ε □maa -zōn, 'ka 'laa 'ka 'trōn 'yi dōle 'egloole.»

⁸ Wlan 'ε ni, 'kee- kpa bi 'bhii- Zozue -ja 'ke Izraēli mu 'ε 'le 'bhe -Waanbhaa' a -yitre' yre 'ε □□□□, -Waanbhaa' laa -yaa nu yi -bhεεke' do dōza wole boolazi.

⁹ 'Bhe 'yi 'te, -Waanbhaa' -yaa -yaa' ye 'ε 'wolele, 'bhεε- -ya -yitrela -yrekpaad' 'srwaple- mi ma gōne- 'la gbεen-, -e 'bhεε- yeke- -yitre' yre □twa gban -yaa' pε mεε mu 'ε 'lεε.

¹⁰ -Amasroyi, 'ke mεε 'la zan -wlaa 'bhe -Waanbhaa' -yitre' yre 'ε □□□□, 'bhe zan 'bhe 'yitre 'bhe a yewole 'ε ma 'bhii- -Waanbhaa' 'bhe 'yitre' la gōne- 'la gbεen- 'bhe a pε yewole 'ε ma.

¹¹ 'Bhεla- -zayile, -kōo' dō klen 'ke -kōo' ge wlafe 'yee- -yitre' yre 'ε □□□□; -kōo' 'a kle 'ke mεε 'kedo- 'kpo 'laa gbaan -kōo' -gbōo mu a 'trōn 'yi -gloōya' dōle 'ε zi, 'bhεε- yaa wla 'yee- -yitre' yre 'ε □□□□.

¹² Wlan 'ε ni, -Waanbhaa' a -jan 'ε -ya -yre ma, 'bhεε- fanngan- -o -a -yi. -A -le -yiya' -gokun' 'le pε ni. -E wla mεε -yi 'fo 'kee- ge 'tenle- -a zru 'ε 'pegee -a nii- 'ε -dan' ma; 'bhe 'pegee -e ge 'tenle- mεε bhεle' boyre 'ke ma 'pegee -a bhεle' -bōn mu 'ε ma. -E bhaapleŋ 'kpееjan- mu 'ε 'pegee -a zru -yi jan mu 'ε 'kpen baglin- 'bhεε- -yoo dō.

¹³ Pε 'kedo- 'kpo magaanle laa -o -Waanbhaa' 'lεε. Pε 'kpen tapwele -o -a 'lεε kpataakpa. -Kōo' 'kpen nu -kōo' kleza mu 'ε 'kpen -zanta' pele 'yela- -le ma.

Zesu -le 'ke 'Sraka 'lena mi -kunlii gblaen 'gbu 'ε 'le

¹⁴ 'Bhεla- -zayi', -kōo' -o 'kpaleya zi 'la ta bhe, -kōo' 'sene gbaanle bo 'bhεε- ta. -Amasroyi -kōoa' 'sraka 'lena 'mi -kunlii gblaen 'ε 'bhe -le 'ke 'yee- Zesu 'le. 'Yelee- ja lafle' ma, 'bhεε- -e -ja yaale -Waanbhaa' -yre □la, 'bhεε- 'yele- 'ke -Waanbhaa' Gbe 'ε 'le.

¹⁵ -Kōo' 'yren sō 'klale -kōoa' pε 'sraka 'lena mi -kunlii gblaen 'ε ma, 'bhεε- -e

bhō -kōo' ba -kōoa' fangankleya 'ε 'yi. -Amasroyi -Setran' 'a 'lekaan- -za 'yōo- -gloōn 'ε 'kpen 'le, 'bhii- -kōo' mu gbεen-, 'duŋ- yaa -za 'yōo- do 'kpo klele -titi.

¹⁶ 'Bhe 'ya 'ε 'yi, -kōo' -kōo' 'mabεen- 'te 'yee- -lileya zan -Waanbhaa' 'ε -yaa' -bh- lengbe 'yaakpe- 'ε -din -kōo' zrubakpaale 'le. 'Ke 'bhe □kla, -e nu -kōo' 'yrenklale, 'bhεε- -e -li -kōo' ma -kōo' 'bhōŋba- 'waati wlan 'ε ba.

ZESU -O -KŌŌA' 'SRAKA 'LENA MI -KUNLIIGBLAEN 'LE

5

-Waanbhaa' Zesu □kpaad 'bhii- -kōoa' 'Sraka 'lena -kunlii gblaen 'le

¹ 'Sraka 'lena mi -kunlii gblaen 'tole- -kunlii gblaen 'ke -o 'bhe makun bhaapleŋ mu 'ε ba, 'kee- yewo -Waanbhaa' ni bhō zayi' bhaapleŋ mu ba. -E pε mu 'pegee 'sraka mu go -Waanbhaa' ni -waa' -za 'yōo- mu 'ε ma.

² -Yaa' bhaapleŋya 'ε ma, 'bhe 'pegee -yaa' fangankleya 'ε ma, mεε 'la zan mu laa -Waanbhaa' a -za mu 'ε dō, 'bhe 'pegee mεε 'la zan mu -ploola -yaa' zi 'ε ma, 'bhe zan mu 'ε 'yren sō 'klale 'yee- 'gbu ma.

³ 'Yee- 'gbu a fangankleya 'ε ma, -e sō 'sraka mu gole- -a 'gbu a -za 'yōo- mu 'ε ma, 'bhii- -e 'sraka go -yaa' mεε mu 'ε 'mu a -za 'yōo- mu 'ε ma gōne- 'la gbεen- 'ezin-.

⁴ Mεε 'kedo- 'kpo 'laa sō -a 'gbu 'bhōle, 'bhεε- -ya pe -a 'gbu ma dōo -yoo 'ke 'sraka 'lena mi -kunlii gblaen 'le. -Waanbhaa' -le 'a sii, 'bhεε- -ya kle 'ke 'bhe 'le 'bhii- -e Aaron □kla 'kele- gōne- 'la gbεen-.

⁵ 'Bhe klegbeya do 'ε 'yi 'ezin-, Krisi 'laa -a 'gbu 'bhōle- 'kee- kle 'Sraka 'lena mi -kunlii gblaen 'le. 'Dun- -Waanbhaa' -le 'a □pia -a ma dōo:

«'Yoo- 'η Gbe 'le,

'bhεε- 'mi □kla -zōn 'e De 'le.»

⁶ -Waanbhaa' 'a □pia 'ezin- -yaa' 'Sewe 'ε gbε do 'yi dōo:

«'E nu bole 'waati 'ε 'kpen ba 'ke 'Sraka 'lena mi 'le, 'bhii-Melikizedekia pε klegbeya 'ε gbεen-.»

⁷ Zesu 'yaa- 'drunyan 'lεε- 'yi 'waati 'la ba, -ya 'seriwoa -Waanbhaa' ni, 'bhe 'pegee -e 'bhe 'sromabwa 'kee- 'gbekan' 'egloole, 'kee- wisi, 'kooko- 'ke 'bhe sō -a gole ga -yren 'yi. 'Bhεε- -Waanbhaa' -yaa' 'seri 'ε 'lekwan- -a ngblo 'kpaaleya ma -Waanbhaa' -la.

⁸ 'Ali- -e -yaa' 'ke -Waanbhaa' Gbe 'la 'le bhe, -e 'taawole -Waanbhaa' -weli' ta 'ε -daanna 'yee- -yren mu 'ε 'bhlelele.

⁹ 'Bhe klegbeya 'ε 'yi, -ya -zōnna mεε mu 'ε ni 'bhii- -e □kla mεε -lesolele. 'Bhεε- -e □kla mεε 'la zan mu 'kpen 'a 'weli- 'ε

'klosikun, 'mu 'kpen go mi 'le -za 'yi. -Yaa' pe mɛɛ gole -za 'yi 'e -dan' 'laa -o 'bhe ma -titi.

¹⁰ -Waanbhaa' 'a □pia -a ma dɔɔ -yoo 'ke 'sraka 'lena mi -kunlii gbilaan 'le, 'bhii-Melikizedeki a pe kle gbeya 'e gbɛɛn.

-Kɔɔ' 'laa 'ploole- -kɔɔ' 'kpale- ma -Waanbhaa' 'yi

¹¹ 'N nɛɛnɛ- mu, -jan -bebe -o 'ɲ zi 'ke 'ɲ 'bhe wo 'ka ni 'yee -za 'lɛɛ- ba za 'yi. 'Dun- 'naa sɔ -a baan' -yipele 'ka ni, -amasroyi 'kaa- -za 'yimale la.

¹² 'Wlan 'e ni, -a nɔɔ- □mwa gban 'ka 'yaa- sɔ klele- bi mɛɛ daan mu 'le 'ka -za mu 'la -daanna 'mu ma. 'Dun- 'ali- -zɔn, 'ka maza -o -li 'ke -o 'ka daan gbe drɛɛwo 'ke mɛɛ -za □lwa mu 'la daan -Waanbhaa' -a -jan 'e 'yi 'mu -la -le 'ezin- ɛɛ? 'Ka maza -o -yon 'mile- ma -li 'bhii- -nɛ 'yientenne mu gbɛɛn-, 'ka 'laa- -zi 'bhii- 'ka pɛbhle -gloɔ bhle ɛɛ?

¹³ 'Wlan 'e ni, 'ke mɛɛ 'la zan a pɛle -danj' -le 'ke 'nɔnɔ 'mile- 'le, 'bhe zan -o -li 'ke -nɛ 'yientenne do -la -le. 'Bhɛɛ- -a -yre bakanle laa -o 'kee- -za 'ledɔole 'pegee -za 'yɔɔ- go 'eke- 'yi.

¹⁴ 'Bhɛɛ- 'dunj-, pɛbhle -gloɔ -o 'ke mɛɛ -yre bakanle mu a pe -la -le, 'mu 'la 'mu daanle -o -za mu baglinlele, 'bhɛɛ- -o sɔ -za 'wlan 'pegee -za 'yɔɔ- gole- 'eke- 'yi.

6

¹ 'Bhela- -yile, -kɔɔ' Krisi a -za □lwa mu 'la -daanna, -kɔɔ' 'laa bole 'mu ta, -kɔɔ' -yaa' -za mu 'e baan' daan 'ke -kɔɔa' zɔn 'bhe ma 'bhii- -kɔɔ' 'yre bakanle -o Krisi a pe zi 'e ta. 'Waa- -zi 'bhii- 'o bo gbe drɛɛwo 'yee- Krisi a -za □lwa mu 'e ta, 'bhe mu -le 'bhii-: 'ploole kleza -yɔɔ' mu 'e ma, 'bhɛɛ- 'e zru niinale -Waanbhaa' ba 'ke 'yee kpa -a -yi oo,

² mɛɛ wiinjɛza -gloɔn mu 'e ta daangbeya oo, gbe 'kpale mɛɛ mu wiinj- 'bhɛɛ- 'ke -woo 'seriwo -Waanbhaa' ni 'mu ma oo, gbaa mu bwele gale ba za 'bhe 'pegee 'drunyan ta 'kiti 'la -danj' 'laa -o 'bhe ma 'bhe -za.

³ -Kɔɔ' ge -kɔɔ' 'lɛɛ -Waanbhaa' a pe zi 'e ta! -Kɔɔ' nu 'bhɛɛ- -za mu 'e klele 'ke -Waanbhaa' -dwa -a -la.

⁴ 'Bhɛɛ- 'o sɔ -mɛ pe jan -la wole- mɛɛ 'la mɛɛ 'la zan mu -Waanbhaa' -a -jan 'e 'yima- gbe do -woa, 'bhɛɛ- 'dunj- -o -gwa -yaa' zi 'e ta bhe 'lɛɛ-? 'Woo- 'la -o -Waanbhaa' -a -jan 'e 'yima- bi, 'bhɛɛ- -o -dwa bi -Waanbhaa' a -lileya 'e -la, 'bhɛɛ- -o -yaa' Lii 'Wɛj 'e 'srɔɔwoa- bi.

⁵ 'Bhɛɛ- -wa □ya 'bhii- -Waanbhaa' -a -jan 'e lele, 'bhe 'pegee -o -kɔɔ' 'lɛɛ 'drunyan 'e 'bhe 'yi -gloɔya' mu 'e -dwa.

⁶ 'Ke 'bhe zan mu -balaa' 'bhɛɛ- 'ke -o -ploola 'taawole ma -Waanbhaa' a pe zi 'e ta, 'bhe 'serj 'laa nu klele -li 'mu ni 'ke -o

ploo -waa' -za 'yɔɔ- mu 'e ma 'bhɛɛ- -woo 'kpa gbe drɛɛwo Krisi 'yi, 'bhe 'pegee 'ke -woo 'taawogbeya 'e mabɔɔ. -Amasroyi, -e kle 'bhii- -woo -Waanbhaa' Gbe 'e gbaan gbe drɛɛwo 'zi 'ezin- -yrigbɛɛle 'e ta, 'bhɛɛ- -wa kle mɔkpen' 'sonsi ma pe 'le.

⁷ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke la ban yi 'oo yi 'trɛ 'la ta, -yi 'e wla 'yee- 'trɛ 'e 'yi, 'bhɛɛ- -a -dɔɔ bole kle gbe 'e 'kpen ma. 'Bhɛɛ- 'bhe kle gbakpa' mu 'e -nrayiza 'le; -amasroyi -waa' gba la pe mu 'e bho 'elrele -a ta, -wa ye 'bhe ma 'bhii- -Waanbhaa' 'yee- 'trɛ 'e -dɔɔbwa.

⁸ 'Dun- 'ke -bon 'yɔɔ- 'pegee lɛre mu drɔj -le □bhwa 'yee 'trɛ 'e ta, yaa -za 'kedo- 'kpo 'yanwo- mɛɛ ma. -Ayile -Waanbhaa' nu 'bhe 'trɛ 'e 'dangjanwole 'bhɛɛ- -e kle 'ke 'kpacie pe 'le.

⁹ 'N 'yienii mu, 'ali- 'ke 'woo- -jan -gloɔ 'wo 'zi 'ka ni 'bhe gbɛɛn- bhe, 'o 'kpale- -o -a -yi 'bhii- 'ka mu -o zi -lrele' 'la 'bhe sɔ 'ka gole- -za 'yi 'bhɛɛ- ta.

¹⁰ -Waanbhaa' -o -za 'yido- mi 'le. 'Ka 'yelowo, 'bhe 'pegee -Waanbhaa' a mɛɛ mu 'e -za -swa 'ka ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhɛɛ- 'ka □bhwa 'mu ba, 'bhe 'pegee 'ka -o bho 'zi 'mu ba -zɔn -li; 'bhe -za mu 'e 'mu 'laa nu gole -Waanbhaa' 'kpee -titi.

¹¹ 'Dun- 'o mɔɔ -o -a zi 'bhii- 'ka 'kpen do do -Waanbhaa -a -za mu 'e -vavade 'bhɛɛ- gbɛɛn-, 'ke 'a -leyan' -a ma; 'kooko- 'ke 'ka 'yrikpale 'e 'lesɔ.

¹² 'Waa -a zi 'bhii- 'ka kle lɛwanii- mu 'le. 'Dun- mɛɛ 'la zan mu bole -o 'mu 'kpale- ma Zesu 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -wa kle -o zrubakpaa ta, -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- □naa pe 'la 'naza- ta, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe zan mu 'bhe pe 'e 'srɔɔwoa□, -ka 'ka 'kpa 'bhɛɛ- zan mu 'e ma.

-Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- -naa pe 'la 'naza- ta Abraamu ni

¹³ -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- -naa pe 'la ta Abraamu ni, -ya 'sienwoa□ 'bhe ta. Yaa -yaa sɔ -a 'sienwole 'to 'bhɛɛke ta 'ke 'bhe gbilaan -yiya' -a 'gbu 'to 'e ni, -amasroyi mɛɛ -bhɛɛke' gbilaan -yi 'laa ya 'yee- 'gbu ni. 'Bhela- -yile -ya 'sienwoa□ -a 'gbu ma.

¹⁴ 'Yee- -Waanbhaa' 'a □pia Abraamu ni dɔɔ: «'Mi 'pegee 'ɲ 'sɔwɛɛ- ta, 'ɲ nu 'e -dɔɔbole 'ke 'mi 'e 'srɛ mu 'e kle 'ebebele gbe 'e 'kpen ma.»

¹⁵ 'Bhe klegbeya 'e gbɛɛn- bhe, Abraamu 'a zrubakpala, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- -naa -a ni pe 'la 'naza- ta, -e 'bhe 'srɔɔwoa-.

¹⁶ 'Wlan 'e ni, mɛɛ mu -o 'sienwo- pe 'la 'to 'yi, 'bhe pe 'e gbilaan -yiya' 'woo- 'gbu ni. 'Ke -woo 'sienwoa□ pe 'la ta, -wa 'yaango- 'bhɛɛ- ma 'bhii- -o wojan 'e -yoo 'ke wlan 'le, 'bhɛɛ- waa sɔ zaabole -li 'bhe ta.

¹⁷ Mɛɛ 'la zan mu 'cien 'yaa- nu klele -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- □naa pe -lrele' mu

'la ta 'mu 'le, -Waanbhaa' -yaa zi 'bhii- -ya zron 'mu ni kpataakpa 'bhii- yaa -a -liiwli' 'e maboo -titi, 'bhela- -yile -ya 'sienwole □kpa a 'ezin- -a -liiwli' nale 'e ta.

¹⁸ -Za ple 'lee- waa so 'mu maboole -titi: -liiwli' nale pe do ta, 'bhe' 'pegee' 'sienwole. -Waanbhaa' 'a 'liiwli- □naa pe 'la ta, 'bhe' 'pegee' 'ke -ya 'sienwole' 'bhe' ta, yaa so bhla pele- -titi 'bhe' mu 'yi. 'Bhe' -jan 'e fangando -koo' mu ta 'egbenele, -koo' mu 'la -koo' 'poola- -za 'kpen ma, 'bhe- -ke -koo' 'yrikpale bole -o 'egloole 'yee- -Waanbhaa' 'a 'liiwli- □naa pe 'la 'naza- ta -koo' ni 'bhe' ta.

¹⁹ -Koo' 'yrikpale 'la -yoo 'bhe' pe 'e ta bhe, 'bhe' -yrikpaleya 'e 'bhe' -koo' mu kle 'egloole 'bhii- -baton' dula- piibhe -kpuj- -gbene 'e -e -baton' 'e kun' 'egloole gone- -la gbeen- -yi 'e ba. 'Bhe' yrikpaleya 'e yaa been -titi, -yoo 'egloole, 'bhe- -e bho -koo' ba. 'Bhela- -yile, sogbe 'la dole -o laanima -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e □la, -e kan 'bhe- -yi; 'bhe- -e ge wlale -Waanbhaa' 'gbayre 'fe' 'kpee' 'wej' 'e □la.

²⁰ Zesu -ja wlale -koo' 'lee' 'bhe- -yre 'e □naa -koo' mu ni. 'Bhe- -e □kla' 'ke' 'sraka' 'lena mi -kunlii' gblaana 'le' 'bhe' □naa 'bhii- Melikizedeki -kla -koo' ni gone- -la gbeen- -E nu bole -yaa' -kunliiya 'e' 'yi' yikpensee ta.

7

Melikizedeki -yaa 'ke' -bhlengbe 'pegee' -Waanbhaa' a 'Sraka' 'lena mi' 'le

¹ 'Yee- Melikizedeki' 'yaa- 'ke' -bhlengbe 'le' 'Salemu' -wa 'e' 'yi, 'bhe' 'pegee' -e -yaa 'ezin- 'ke' laanima -Waanbhaa' 'la' 'bhe' 'kpaale- -o pe 'kpen' 'wiinj- 'bhe' 'a' 'sraka' 'lena mi' 'le. 'Bhe' 'waati' 'e' ba, 'Abraamu' -ja gwledanle' 'kleen' 'bhe' ke mu ta -bhlengbe mu 'e' ba, 'bhe- -a' 'sejgwa- 'mu' 'le. -A da bhla 'e' zi 'bhe' gwledanyre 'e' □naa, 'ke' Melikizedeki gele- -a -lepale 'ke' 'bhe' 'dumawole' 'a' ni.

² 'Bhe' klele 'te, 'Abraamu' pe mu 'la' 'kpen' □sia gwledanyre 'e' □naa -e mu 'kpen' do do 'ledulayre' vu mi 'e' □naa 'yee- Melikizedeki ni. Melikizedeki 'yi' -le doo: «-ledoolaya -za so -bhlengbe 'la ni.» 'Bhe- -e -yaa' 'ezin- -bhlengbe 'le' 'Salemu' -wa 'e' ta, 'bhe' 'Salemu' 'yi' -le doo: «Boleya -doo so -bhlengbe 'la ni.»

³ 'Waa' de do, 'bhe- -waa' -a nee do, 'bhe' 'pegee' waa -a -gboo mu do. -Waanbhaa' 'a' 'Sewe' 'e' 'yi' yre 'kedo- 'kpo' 'laa' -a yayre jan 'pegee' -a gayre -jan wo. -Yoo 'bhii- -Waanbhaa' 'Gbe' 'e' gbeen-; 'bhe' ya 'e' 'yi, -yoo 'ke' 'sraka' 'lena mi' 'le' 'waati' 'e' 'kpen' ba.

⁴ 'Ka' 'laa' -a yele 'bhii- 'yee- Melikizedeki -o' 'egblaandle' ee? -Koo' -gboo 'Abraamu' 'pe

'oo' pe 'la' 'sroowoa- gwledan' yre 'e' □naa, -e 'bhe' 'mu' 'kpen' -ledulayre' vu mi 'e' □naa 'yee- Melikizedeki' ni.

⁵ 'Dun- Levi' 'sre' mu 'e' ba, 'ke' mu 'la' 'yaa- 'ke' 'sraka' 'lena- mu' 'le, 'bhe- -Moizi' -a pe 'ton' 'e' ta, 'mu' 'yaa- pe' 'tole- pe' 'bhe' 'ledulayre' vu mi 'e' 'kun' -o 'gbu' neene- -Izraeli' mee mu 'e' koo. 'Bhe- -dun-, -o' 'kpen' -o 'ke' 'Abraamu' 'sre' mu -la -le.

⁶ Melikizedeki 'laa' -yaa 'ke' 'Levi' 'sre' 'le, 'dun- 'Abraamu' 'koope- 'tole- 'koope-, -e' 'bhe' 'ledulayre' vu mi 'e' 'sroowoa', 'bhe- -e' 'Abraamu' 'la' -Waanbhaa' 'bhe' 'liiwli- -naa' 'bhe' ni -e' 'dumawoa' 'bhe' ni.

⁷ 'Zaa' laa -o 'bhe' ta, mee 'la' zan 'dumawo' mee -bhe' ke' ni, 'bhe' zan gblaana -yiyi' 'ke' 'bhe' kan -e' 'dumawoa' mee 'la' zan ni 'bhe' ta.

⁸ 'Sraka' 'lena' mu la mee mu 'e' 'koope- mu' 'e' -ledulayre' vu mi 'e' kun, 'mu' -o ga pe 'le. 'Dun-, Melikizedeki 'la' pe -ledulayre' vu mi 'e' □kwan 'Abraamu' 'koo, 'bhe' -o 'bhe' 'yre' ma 'bhii- -Waanbhaa' 'Sewe' 'e' -ya □pia gbe 'la' gbeen-.

⁹ 'Bhe' 'yi' bhe, 'Abraamu' 'bhe' 'koope- mu' 'e' 'ledulayre' vu mi 'e' 'nalawoa' Melikizedeki ni, -e □kla 'bhii- Levi' 'gbu' -le -kaan' 'yee- 'Abraamu' 'yi' 'bhe- -ya' 'koope- -ledulayre' vu mi 'e' Melikizedeki ni.

¹⁰ 'Yee- Melikizedeki' -ja 'Abraamu' 'lepa' yre noo- 'waati' 'la' ba, 'Levi' -yaa 'Abraamu' koo 'yi.

¹¹ -Waanbhaa' 'ton' mu 'e' □naa 'Izraeli' mu 'e' ni 'waati' 'la' ba, 'bhe' 'ton' mu 'e' kli -le -yaa 'ke' 'Levi' a pe 'sraka' 'lenaleya' 'e' 'bhe- -le. 'Aaron' -yaa 'ke' 'Levi' 'sre' mu 'e' do -la -le. 'Ke' 'bhe' 'sraka' 'lena' mu 'e' 'yaa- so' bi mee mu gole- -waa' -za 'yoo- mu' 'e' 'yi' 'ke' -wa -leyan' -a ma, mee maza laa -yaa nu dole -li 'sraka' 'lena mi' -gloona 'bhe' ke ma 'ke' 'bhe' kle' 'bhii- Melikizedeki' gbeen-, 'bhe' 'laa' -yaa nu dale 'Levi' a pe -gbaa' 'e' 'lii' 'bhii- Aaron' gbeen-.

¹² 'Bhe- -ke' -o 'sraka' 'lena' mu 'e' taboola, -o 'ton' 'e' 'bhe' taboo 'ezin-.

¹³ 'Bhe- -woo' -we' 'zi' -kooa' 'Meezan' 'la' 'le' bhe, 'bhe' 'laa' -yaa 'ke' 'Levi' 'sre' mu 'e' do 'le. 'Bhe' -yaa da -gbaa' 'bhe' ke -la -lii, 'bhe- -bhe' -gbaa' 'e' 'lii' mee 'kedo- 'kpo' 'laa' klele 'sraka' 'lenale' mi -lido'.

¹⁴ 'Wlan' 'gbu' 'e' ni, 'wa' 'yaango' doo -kooa' pe 'Meezan' 'Zesu' 'e' 'yaa- da' 'Zuda' 'si' mu 'e' 'mu' -la ba; 'dun- Moizi' 'sraka' 'lena' mu 'la' ba janwo 'zi, yaa -jan' 'kedo- 'kpo' 'wole- Zuda' a pe 'si' mu 'e' ba za 'yi.

Zesu a pe 'sraka' 'lenale' 'e' -danj' 'laa' -o' 'bhe' ma

¹⁵ 'Zesu' klelawoa 'ke' 'sraka' 'lena' mi 'le' bhe, 'bhe' 'a' zron 'bhii- -yoo' zi 'le' 'ke' 'sraka' 'lenaleya' 'e' taboo, 'bhe- -mee' -bhe' ke' do

kle 'sraka 'lena mi 'le 'bhii- Melikizedeki -a pe klegbeya 'e gbēen- 'ezin- bhe.

¹⁶ Yaa klele 'ke 'sraka 'lena mi 'le bhaaplen mu a pe 'tonj ta za ma; 'duj- -a -si 'la -danj 'laa -o 'bhe ma -titi, 'bhe a pe -glooya 'e 'bhē- bhe, 'bhē- -e -kla 'kele-.

¹⁷ -Amasroyi -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi doo: «*E nu bole 'ke *'sraka 'lena mi 'le yikpen- ta 'bhii- Melikizedeki a pe 'e gbēen-.*»

¹⁸ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, -o 'tonj [lwa 'e 'bhe 'saawoa-, -amasroyi fangan- 'laa -yaa -li 'bhe 'yi, 'bhē- 'bhe 'laa -yaa so -za 'kedo- 'kpo 'yanwole mēe ma.

¹⁹ *Moizi a *'Tonj 'e yaa -za 'kedo- 'kpo 'yanwole 'ke -ya -leso' a ma. 'Duj- -zon 'o -yrikpaleya 'la 'srowoa-, 'bhe mabhaabho -a -lwale' pe 'e ta, 'bhē- 'bhe 'sroyi 'o so 'o mabeenle -Waanbhaa' -din.

²⁰ 'Bhē- 'ezin-, -Waanbhaa' 'gbu 'a 'sienwoa [k]pataakpa 'kaa Zesu nu klele 'ke 'sraka 'lena mi 'le yikpen- ta. 'Bhē- 'duj-, mēe -vin mu 'e 'mu 'laa klele 'sraka 'lena mi 'le -Waanbhaa' 'sienwole ma.

²¹ 'Duj- Zesu kle bhla 'e zi 'sraka 'lena mi 'le, -Waanbhaa' 'gbu 'bhe 'sienwo ma janwoa -doo:

«*Mi Mēezan -Waanbhaa', 'mi 'sienwoa- 'mi 'pegee 'η 'sowē- ta, 'naa nu 'η 'liiwli- 'e maboolē -titi, 'e nu bole 'ke 'sraka 'lena mi 'le waati 'e 'kpen ba.*»

²² -Waanbhaa' -bhoolaya drēe 'la -dwa 'yee- 'pegee 'koo- mu 'plenj-, Zesu Krisi -le 'bhe ta beli dōpe 'e 'le. 'Bhela -yile, 'bhe -bhoolaya 'e mabhaabho -a -lwa pe 'e ta.

²³ 'Bhe trala 'ezin, Moizi a pe 'tonj 'waati 'e ba, 'sraka 'lena mi 'e waa -yaa mo -waa' 'sraka 'lenaleya 'e 'yi ga 'plii ba. -O -yaa zen do do 'eke- blaana, 'bhela- -yile -o 'yaa- 'ebebele.

²⁴ 'Duj-, Zesu 'laa galawo -titi, -e bo -yaa' 'sraka 'lenaleya 'e 'yi 'tanji 'ke -danj' 'laa kle 'bhe ma.

²⁵ 'Bhela- -yile 'ezin-, 'ke mēe 'la zan mu 'mu mabeenna -Waanbhaa' -din, Zesu so 'bhe zan mu 'e gole -za -yi 'ke -ya -leyan' a ma; -amasroyi -ya -yre ma 'tanji, 'bhē- -ya 'seriwo -Waanbhaa' ni -waa' -za ma.

²⁶ Zesu -le 'bhe 'sraka 'lena mi -kunlii gbilaan -gloona 'la -koo' maza -yaa 'bhe ma 'bhe 'le, 'kee- kle -koo' mu 'pegee -Waanbhaa' plen- mi 'le. -Amasroyi -yoo 'wenj-, -yaa -za 'yoo- 'kedo- 'kpo klele, 'bhē- waa -za 'yoo- do 'kpo 'yele- -a zi; -Waanbhaa' 'a 'plenjgwa- -za 'yoo- kle mu 'e ma, 'bhē- -e -ja -a 'kpale- 'egboonle lafle' 'e -danj' ma.

²⁷ -A maza laa -o 'kee- 'sraka go yi 'oo yi -a 'gbu a -za 'yoo- mu 'e ma 'elwale 'pe, 'bhē- 'kee- 'sraka -bhēeke' mu go mēe -vin mu 'e ma, 'bhii- 'sraka 'lena mi -kunlii gbilaan

-vin mu 'e gbēen-. -Ya 'gbu 'nalawoa 'sraka 'le, -e 'bhe [kla -leyan] do 'kpo, 'bhē- -e -yaan.

²⁸ Wlan 'gbu 'e ni, Moizi a 'Tonj 'e ta, -o -yaa mēe 'la zan mu kle 'ke 'sraka 'lena -kunlii gbilaan mu 'e 'le, 'mu 'yaa- so -za 'yoo- klele-. 'Duj- -Waanbhaa' 'a 'sienwoa- Moizi a 'tonj 'e 'nale- blaanta, 'kaa -a Gbe 'e 'bhe -le kle 'ke 'sraka 'lena mi -kunlii gbilaan 'gbu 'e 'le 'waati 'e 'kpen ba; 'bhē- 'bhe 'leswa [g] gbē 'e 'kpen ma.

8

Zesu -le -kooa' 'Sraka 'lena mi -kunlii gbilaan 'e 'le

¹ 'O 'yaa- -jan mu 'la 'wo zii', 'ke 'gbu 'la -za -o 'egloole 'bhe -le -ge: 'Sraka 'lena mi -kunlii gbilaan 'lē- 'bhe 'la 'yansi -gloona -o -koo' 'koo. -A yaale -o lafle' 'yi -Waanbhaa' 'la 'ke -danj' 'laa -o -titi 'bhe a gbilaanya 'e ma, 'bhe a -bhlengbe 'yaaqpe- 'e -din 'tobho ma yaayre 'e [n]oo.

² -Yoo' -yaa' 'sraka 'lenale -kunlii gbilaanya ta ye 'e wo zii' -Waanbhaa' 'gbayre 'wenj 'e 'bhē- [n]oo; bhaaplen laa 'bhe 'gbayre 'e dōle 'bhe 'gbu 'koo, 'duj- Mēezan -Waanbhaa' 'gbu -le 'bhe -dwa.

³ 'Sraka 'lena -kunlii gbilaan 'tole- 'sraka 'lena -kunlii gbilaan -o 'bhe -yalaa' 'bhe yaayre 'e [n]oo, 'kooko- -e pe mu 'pegee 'sraka mu -la -lena -Waanbhaa' ni. 'Bhe klegbeya do 'e 'yi 'ezin- bhe, -kooa' pe 'sraka 'lena mi -kunlii gbilaan 'e, 'bhe so 'ezin- pe mu 'ke 'nale -Waanbhaa' ni.

⁴ 'Kee- 'kpa bi 'bhii- -e -yaa bi 'tre 'lē- ta -ge 'drunyan 'e 'yi, yaa -yaa nu klele -titi 'ke 'sraka 'lena mi 'le. -Amasroyi 'sraka 'lena mu -o gban -ge, 'bhē- 'mu -le 'sraka mu 'e 'lena- -Waanbhaa' ni Zuufu mu 'e -waa' 'tonj mu 'e ta.

⁵ 'Bhe mu -o 'sraka 'lenaleya ye 'la 'wo zii' 'tre ta -ge -Waanbhaa' ni -a 'gbayre 'wenj 'e [n]oo, 'bhe -o 'ke -o -za yeke- 'la kle 'zi laanima lafle' 'yi 'bhē- -toomasie 'le. Moizi -yaa zan -Waanbhaa' 'gbayre 'wenj 'e dōle 'waati 'la ba, 'ke -Waanbhaa' 'a 'pele -a ni doo: «*Mi 'η 'gbayre sokpaa' -gloona 'la -zronna 'e ni vle gōon 'e 'wiinj-, do klen 'ke 'ya do 'te 'bhē- gbēen-.*»

⁶ 'Duj- -zon, Krisi a pe ye 'e 'bhe gbilaan -yiya' 'woo- 'sraka 'lena mu -bhēeke' mu 'e -waa' pe ye 'e ni. -Amasroyi -bhoolaya drēe 'e ta, 'yele- 'ke -Waanbhaa' 'pegee bhaaplen mu plen- mi 'le. 'Bhe -bhoolaya drēe 'e gbilaan -yiya' -bhoolaya -lwa mi 'e ni; 'bhē- -a kli gbaanle -o -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- mu 'la 'naa- 'ke 'mu gbilaan -yiya' -a [lwa mu 'e ni, 'mu -la ta.

⁷ 'Ke -soj' 'laa -yaa bi -bhoolaya [lwa 'e ma, waa -yaa nu -a taboolē 'ke -bhoolaya drēe -bhēeke' 'le 'ezin-.

8 'Duj- -Waanbhaa' -za 'yoo- mu 'la [ya -yaa' mɛɛ mu 'ɛ zi, 'bhela- -zayile -e -lale' -saan 'mu ta 'ke -ya pe doo:

«Mi Meezan pe doo 'bhe yi -o zan bhole, 'bheɛ- 'ɣ nu -bhoolaya dɛɛ dole 'mi 'pegee Izraeli mɛɛ mu 'pegee Zuda a mɛɛ mu 'ɛ plɛɣ-.

9 Yaa nu klele 'bhii- 'ɣ -bhoolaya 'la -dwa 'mi 'pegee -o -gbɔɔ mu 'ɛ plɛɣ- 'bhe gbɛɛn-.

'mi -o 'kunlawoa -o gbe ma, 'bheɛ- 'ɣ -o 'pwela- Ezipu 'kleɛn 'ɛ 'yi bhe.

'Duj- -o -gbɔɔ mu 'bhe -bhoolaya 'ɛ 'yisiela; 'bhela- -zayile 'mi -o [twa -a noo- 'ezin-.

10 'Duj- 'mi Meezan -Waanbhaa' pe 'ezin- doo

'bhe yi mu 'ɛ 'kanle- blaɛn, 'mi nu -bhoolaya 'la dole 'mi 'pegee Izraeli mɛɛ mu 'ɛ 'plɛɣ- 'bhe -le -ge.

'Mi nu 'an 'toɣ mu 'ɛ 'kpale- -o nii- 'ɛ 'yi, 'bheɛ- -woo -yima', 'bheɛ- 'ɣ nu -o yooɛndeɛ -o zru mu 'ɛ 'yi, 'kooko- -woo -klosikun.

'Mi nu klele -waa' -Waanbhaa' 'le, 'bheɛ- -o nu klele 'mi 'an pe mɛɛ mu 'le.

11 'Bhe 'waati 'ɛ ba, mɛɛ 'kedo- 'kpo maza 'laa nu dole -li 'bhe -vindo' mi, 'pegee 'bhe nɛɛɛ- ma 'ke 'bhe 'a daan doo:

Do klen 'kee Meezan -Waanbhaa' do.

-Amasɔyi 'kee- kpa matruɣɛ mu ta oo, 'kee- kpa mɛɛ gblaɛn mu ta oo, -o 'kpen nu 'mi dole.

12 'Mi nu -waa' -za 'yoo- mu 'ɛ 'kpen -sroma 'yanle-.

'bheɛ- waa -za 'yoo- mu 'ɛ -za 'laa nu dole -li 'ɣ 'kpee.»

13 -A pele 'ɛ -bhoolaya dɛɛ, 'bhe 'yi -le doo -a -lwa mi 'ɛ 'bhe [kla 'egwele. 'Bheɛ- 'ke pe [lwa mi 'ɛ [kla 'egwele, 'bhe kle -a 'truɣwo bhla 'ɛ [bhwa -wa -din.

9

-Bhoolaya gwe 'pegee -Bhoolaya dɛɛ

1 'Toɣ mu -yaa *bhoolaya -lwa 'ɛ 'bhe ta 'ezin-, 'mu 'yaa- -Waanbhaa' gba gbeya 'pegee -yaa' 'tre ta -ge gbayre 'ɛ ma 'toɣ mu -la -le.

2 Bhaaplɛɣ mu -Waanbhaa' gbayre do -dwa, 'bhe 'yaa- 'ke sɔkpaɛ do 'le. 'Bhe sɔkpaɛ 'ɛ [la 'ɛ 'yicɛɛnle -yaa 'kpee plɛ: -o -yaa -a 'kpee -lwa mi 'ɛ sii yre 'wenj. -Fitran gbo 'ɛ 'pegee -tabali 'ɛ 'yaa- 'bheɛ - [noo. -O 'bluu mu 'la -gwa 'ke 'sraka 'le -Waanbhaa' ni, 'mu 'kpaale- -yaa' 'bheɛ- -tabali 'ɛ ta.

3 Sogbe do dole -yaa 'yee- sɔkpaɛ' 'ɛ 'kpee plɛ 'ɛ 'plɛɣ-. -A 'kpee plɛ mi 'la 'yaa- sogbe 'ɛ -zanta', -o -yaa 'bhe sii yre 'wenj 'penpenj.

4 Ansansi 'kpacieyre do -yaa 'yee- yre 'wenj 'penpenj 'ɛ [noo. -Can 'yi 'kpale- -yaa 'yee ansansi 'kpacieyre 'ɛ ma. 'Bheɛ-

-Waanbhaa' 'pegee bhaaplɛɣ mu plɛɣ- -bhoolaya do 'kesu 'ɛ 'yaa- 'yee- yre 'wenj 'penpenj 'ɛ [noo 'ezin-. -Can 'yi 'kpale- -yaa 'bhe 'kesu 'ɛ ma 'ezin- yrɛkpen- [noo. -Can gbo do -yaa 'yee- 'kesu 'ɛ 'yi; 'bheɛ- pebble 'la [daa lafle' 'yi, 'ke -o -yaa 'bhe sii mani,

'bhe 'ke 'yaa- 'yee- 'kesu 'ɛ 'yi. Aarɔn a 'beni 'la 'plɔn [bhwa, 'bheɛ- 'ke 'bhe 'bhe -bi [kla, 'bhe 'pegee -Waanbhaa' a -bhoolaya do ma -jan mu 'ɛ 'sewewole -yaa vle 'peene mu 'la 'ta, 'mu 'kpen 'yaa- 'yee- 'kesu 'ɛ 'yi.

5 -Mleke' 'tɔbhɔle plɛ 'la -o 'mu sii Seruben, 'mu -yrɛnɛ' plɛ 'kpale- -yaa 'yee- 'kesu 'ɛ trala, 'mu -le -yaa -a zɔn 'bhii- -Waanbhaa' -yaa 'yee- yre 'ɛ [noo. -O -yaa -za 'yoo- mu ma 'sraka mu 'ɛ go 'yre 'la [noo, 'woo- -mleke' 'ɛ -o gbɛɣɔɣ- mu 'ɛ lii -yaa kla 'bhe yre ba -yre ta. 'Duj- 'waa nu dole 'bhe -jan mu 'ɛ 'kpen 'peɛnpeɛndeɛ ma do do 'saanibhe.

6 Pe mu 'ɛ 'kpen 'kpale- -yaa 'bhe gbɛɛn- bhe; yi 'oo yi, 'sraka 'lena mu 'ɛ 'yaa- wla 'yee- sɔkpaɛ' 'kpee [lwa mi 'ɛ [la, 'bheɛ- -o -yaa waa 'sraka 'lenale ye 'ɛ wo.

7 'Duj- 'sraka 'lena mi -kunlii gblaɛn 'ɛ 'bhe do -kplɛn 'kpo -le -yaa wla -gloɔn do lɛɛ do -a 'kpee plɛ mi 'ɛ [noo. 'Kee- -yaa ge 'zi wlale 'bhe [noo, -e -yaa 'sraka go wi yien 'ɛ si, 'bheɛ- -e ge 'sraka gole 'bhe 'le -Waanbhaa' ni -a 'gbu a pe -za 'yoo- mu 'ɛ ma 'pe, 'bhe 'pegee -yaa' mɛɛ mu 'mu a -za -yoo' mu 'ɛ ma 'ezin-.

8 'Bhe klegbeya do 'ɛ 'yi, -Waanbhaa' Lii 'Wen' 'ɛ 'yaa- zɔn 'zi bhaaplɛɣ mu ni doo -Waanbhaa' gba sɔkpaɛ' 'ɛ 'kpee plɛ mi 'la 'yaa- 'ewenle 'penpenj waa -yaa so 'bhe 'liigole moɔkpen' ni, 'ke -Waanbhaa' gba sɔkpaɛ' [lwa mi 'ɛ 'bhe -o -li -a noo- ye.

9 'Bhe -za mu 'la bhe, 'mu -yaa 'ke -zɔn za mu 'ɛ ma -toomasie 'le. 'Bhe 'yi -le doo wi 'sraka mu 'ɛ 'pegee 'sraka gope -bheɛke' mu 'ɛ, 'mu laa so 'bhe 'sraka 'ɛ go mi 'ɛ zru 'ɛ klele- 'elrele 'ke -ya -leso'.

10 'Bhe 'sraka gope mu 'ɛ 'ke mu 'yaa- 'ke pebble mu 'le, 'bheɛ- -a 'ke mu -yaa 'ke -ween mu 'le; 'bheɛ- -a 'ke mu -yaa bhaaplɛɣ mu 'fleeza- mu 'la gole -yaa 'eke- ma 'seri ta za 'yi 'mu 'le. -O [bwa 'bheɛ- 'toɣ mu 'ɛ 'yi za klele ma 'ke 'bhe nu 'tenle- -za mu 'ɛ 'kpen 'niinale ma -Waanbhaa' 'koo.

11 'Duj- Kɛri [nwa, 'bheɛ- -e [kla 'ke 'sraka 'lena mi -kunlii gblaɛn 'le -Waanbhaa' pe -lrele' mu 'la [twa -koo' ni 'mu ta. -E [wlaɛ sɔkpaɛ' 'la 'bhe [la, 'bhe -o 'egblaɛnle, 'bhe 'lreleya 'ɛ -lesole -yiya' -Waanbhaa' gba sɔkpaɛ' [lwa mi 'ɛ ni. Bhaaplɛɣ mu laa 'bhe sɔkpaɛ' 'ɛ dole, 'bheɛ- 'bhe 'laa -o 'ke 'tre ta -ge 'drunyan 'lɛɛ- 'bhe a pe 'le.

12 Kɛri [wlaɛ yre 'wenj 'penpenj 'ɛ [noo -gloɔn do 'kpo, 'bheɛ- -a -dangwa 'bhe ta.

'Dun- yaa wlale 'bhe □nɔɔ 'ke bhoo gwlen mu yien 'pegee drine- mu yien 'le. -Ya 'gbu yien 'e □naa, 'bhεε- -e -kɔɔ' -gwa -kɔɔa' -za 'yɔɔ- mu 'e 'yi 'fenfen yikpensee ta.

¹³ Mεε 'la la zan mu 'kpee 'trinɔde -yaa -waa' 'sini ta za 'e ma, -o -yaa 'bhe zan mu 'kpee 'flee 'ke bhoo gwlen 'pegee dri gwlen yien mu -la le, 'bhe 'pegee dri da 'la 'ke -o 'bhe wi 'e 'kpaciela -o 'bhe -yie 'e si, 'bhεε- -o 'bhe zan mu 'kpee flee 'bhεε- 'le 'ezin-.

¹⁴ 'Ke -yoo 'bhe gbεen- bhe, Kri si a pe yien 'e 'lεε-? 'Bhe 'la 'bhe -gloɔya' 'yiya- pe 'kpen ni bhe. -Waanbhaa' Lii 'Wen' 'la -yoo 'waati 'e 'kpen ba, 'bhe fangan- 'e 'sroyi, 'yee- Kri si 'a 'gbu □naa -Waanbhaa' ni 'ke 'sraka 'le, 'trin bhe do 'kpo' 'laa -o -yaa pe 'sraka 'e ma. 'Bhe ya 'e 'yi, 'yee- Kri si yien 'e nu -kɔɔ' zru mu 'e 'flele- 'kee- -za 'yiflen mu go -o 'yi; 'kooko- -kɔɔ' sɔ -Waanbhaa' 'la -ya -yre ma 'bhe gbale-.

Zesu yien 'e 'bhe -le 'ke -bhoolaya drεε 'e ma 'toomasie 'le

¹⁵ 'Bhela -yile, -Waanbhaa' -bhoolaya drεε 'la -dwa -a 'gbu 'pegee -kɔɔ' mu plen- bhe, 'bhεε- 'ke -o bhe ta 'sewedia bhe, 'bhe -bhoolaya 'e ta, Kri si -le -kla 'ke -kɔɔ' mu 'pegee -Waanbhaa' plen- mi 'le. Bhaaplen mu -za 'yɔɔ- mu 'la □kla -o -yaa 'waati 'la ba -bhoolaya □lwa 'e 'yi, Kri si -gaa 'kooko- -e 'mu go 'bhe -za 'yɔɔ- mu 'e 'yi. 'Bhela- -yile, -Waanbhaa' mεε 'la zan mu -siila, 'bhεε- -ya -liiwli □naa -'a 'cien 'la 'na zayi' mu ni, 'mu sɔ 'bhe 'sɔowole; 'bhe pe -lrele' mu 'e 'mu 'laa sɔ yanle- -titi.

¹⁶ 'Ke mεε do 'sani- -a gale plen-, -e 'sewe do □dia -a 'cien 'yiciengbeya 'e ma, waa sɔ -za 'kedo- 'kpo klele- 'ke 'yee- 'sewe 'e 'le 'pe, 'ke 'yee- 'sewede mi 'e yaa gale -li.

¹⁷ 'Ke 'cien zan 'e -ya -yre ma -li 'waati 'la ba, -waa sɔ -e 'cien 'yiciengbeya 'sewe -la □dia 'bhe bɔle- -klosi 'yi. 'Dun-, 'kee- -gaa 'waati 'la ba, 'bhεε- -o sɔ 'bhe -jan 'e bɔle- -klosi 'yi 'te.

¹⁸ 'Bhela- -yile, -Waanbhaa' -bhoolaya □lwa 'la -dwa 'yee- 'pegee -yaa' mεε mu 'e 'plen-, waa 'sɔle- 'bhe -bhoolaya 'e 'klosikunle, 'fo -o wi do -la □dia 'bhεε- -o 'bhe 'yien 'e -klalaa' 'elwale 'pe.

¹⁹ Moizi -yaa' mεε mu 'e 'kpen 'lekpa- -eke- ta, 'bhεε- -e -Waanbhaa' a 'tonj mu 'e 'kpen □woa 'mu ni 'pe 'bhii- -a yɔɔnde -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi gone- 'la gbεen-. 'Bhe bla- 'kee- drine- 'pegee bhoo gwlen mu 'ke mu dele-; 'bhεε- 'kee- 'mu yien 'e 'pegee -yi 'yizaale 'eke- ba. 'Bhεε- 'kee- Izɔpu -yri 'laa 'pegee -bhlaa 'cie- 'ten 'yrele 'eke- ma 'bhii- -maanne do gbεen-; 'bhεε- 'kee- yien 'e 'wianle -yaa' mεε mu 'e 'kpen 'pegee 'sewe 'e ta.

²⁰ -E -yaa 'bhe 'wian zii' -o ta 'waati 'la ba, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «Waanbhaa'

-bhoolaya 'la -dwa 'yee- 'pegee 'ka mu plen- bhe, yien 'lεε- 'bhe -le 'bhe zɔɔn pe 'le. -Ka 'taawo 'bhεε- -bhoolaya -jan 'e ta.»

²¹ 'Bhεε-, 'ke Moizi yien -wianle' 'ezin- -Waanbhaa' gba sɔkpa- 'e 'pegee -a gba pe mu 'e 'kpen ta.

²² 'Tonj 'e ta za 'e ma, -o pe 'tɔle- pe 'bhe kle 'wen yien -la -le. 'Bhεε- -Waanbhaa' laa sɔ -za 'yɔɔ- mu ma -sroma 'yanle -titi 'ke yien 'laa 'klaale- 'pe.

Zesu -le 'ke -za 'yɔɔ mu 'e go 'sraka 'le

²³ -Waanbhaa' gba sɔkpa- 'e 'pegee -a □la pe mu 'e -woo 'ke lafle' 'yi pe mu 'e 'mu 'la ma -toomasie 'le, 'bhεε- -o -yaa sɔ -o klele- 'wen 'bhεε- gbεen-. 'Dun- -o -yaa sɔ 'woolafle' 'yi pe mu 'e klele- 'wen 'sraka go mu 'la 'le -yoo 'bhii- 'mu mabhaabho 'tre ta -ge 'sraka mu 'e ta.

²⁴ Kri si 'laa gele wlale bhaaplen -Waanbhaa' gba sɔkpa- 'la -dwa 'bhe □la. 'Dun- bhaaplen 'kla 'bhe dɔ, 'bhe -o 'ke -Waanbhaa' sɔkpa- -zeze 'gbu 'e 'bhεε- -toomasie -la -le. Kri si -ja wlale lafle' 'yi, 'bhεε- -e -dulaa' -Waanbhaa' -yre □la, -kɔɔa' -za mu 'e ta janwo zayi'.

²⁵ Zuufu mu 'e ba, -waa' 'sraka 'lena mi -kunlii gbalaan 'e wla -gloɔn do -lεε do ta -Waanbhaa' gba 'fe 'kpee 'wen 'penpen 'e □la 'ke wi yien -la -le. 'Dun- Kri si 'laa wlale -a nɔɔ- 'ke -ya 'gbu kle 'ke 'sraka 'le -gloɔn -bebe 'le.

²⁶ 'Ke 'bhe kle bi, -a 'san 'drunyan klele ma, Kri si -yaa nu -yrenbhlele. 'Saani bhe 'drunyan 'yan bhla 'la □bhwa -wa -din bhe, Kri si □nwa klele 'sraka 'le -gloɔn do 'kpo. -E -nwa -a 'gbu 'nale- 'ke 'sraka 'le, 'kooko- -e -za 'yɔɔ- klele -yiga'.

²⁷ Bhaaplen 'oo bhaaplen, 'bhe -o 'ke ga pe 'le -gloɔn do 'kpo. -A gale bla- 'bhεε- -Waanbhaa' a 'kitikan.

²⁸ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, Kri si 'a 'gbu □naa 'ke 'sraka 'le -gloɔn do 'kpo, 'kooko- -e mεε -bebe go 'mu -a -za 'yɔɔ- mu 'e 'yi. -E nu nu gbe drεεwole 'ezin-, 'dun- yaa nu nule -za 'yɔɔ- mu go zayi; mεε 'la zan mu -o -a magben 'zi, -e nu nule 'mu -la gole zayi' -za 'yi.

10

Zesu a pe 'sraka 'e 'bhe -le sɔ bhaaplen klele- 'wen 'bhεε- -ya -lesɔ'

¹ Moizi a 'tonj mu 'e yaa pe mu 'e -woo gone- 'la gbεen- kpataakpa 'mu zɔɔn; 'dun- 'bhe mu -o 'ke -Waanbhaa' -za 'wlan mu 'la □twa -kɔɔ' lεε, 'mu -la lii 'le. 'Bhela -zayi' bhe, -o 'woo- 'sraka mu 'la go yi 'oo yi 'bhεε- lεε 'oo lεε 'yee- 'tonj mu 'e ta, mεε 'la zan mu -yaa -Waanbhaa' gba 'bhe gbεen- bhe, waa 'sɔle- 'bhe zan mu 'e klele- 'wen -titi 'ke -wa -lesɔ' -a ma.

2 'Ke 'bhe 'sraka mu 'e 'yaa so bhaaplenj mu klele- 'wenj ganyan- do 'kpo, 'bheE- -e-leso', bhaaplenj mu laa -yaa nu -li -o 'gbu 'yele- 'ke -za 'yoo- kle mu 'le. 'BheE- waa -yaa nu 'sraka 'bheEke gole -li -titi.

3 Wlan 'gbu 'e ni, bhaaplenj mu 'sraka mu 'la go, 'mu -waa' -za 'yoo- mu 'e -zado' -o 'kpee leE 'oo leE.

4 -Amasroyi dri gwlen mu yien 'pegee bhoo gwlen mu yien laa so bhaaplenj mu a -za 'yoo- gole- titi.

5 'Bhela- -zayile, Krisi 'nu bhla 'e zi 'drunyan 'leE- 'yi, -ya [pia -Waanbhaa' ni doo:

«E zru laa bhole wi 'sraka 'pegee pe -bheEke' 'sraka do 'kpo ma; 'duj- 'e 'mi 'fle 'e [kla, 'kooko- 'η 'bhe na 'e ni 'ke 'sraka 'le.

6 -O wi 'sraka mu 'la kpacie 'srakagoyre 'e [nco,

'bhe 'pegee -o 'sraka mu 'la go -za 'yoo- mu -sroma 'yan pe 'le, 'mu do 'kpo 'laa so 'e ni.

7 'BheE- 'yi 'an [pia doo: 'Mi 'gbu -le -ge, 'η 'yoo- zan;

a yoondele -o 'η ba -zayi' 'yaa- 'sewe 'e 'yi doo: <'N' 'yoo- zan, 'an -Waanbhaa', 'e zru maza kle zayi!>»

8 Krisi 'gbu 'a [pia -Waanbhaa' ni 'elwale 'pe doo: «'Yaa -o wi 'sraka 'pegee pe -bheEke' 'sraka do 'kpo zi; 'bheE- 'e zru laa bhō 'sraka 'kpaciele 'pegee -za 'yoo- mu ma -sroma 'yan 'sraka mu do 'kpo ma 'ezin-» 'BheE- 'duj-, -o 'bhe 'sraka mu 'e go 'toj' 'e ta.

9 'Bhe blaen, 'ke Krisi 'a 'pele 'ezin- doo: «'N' 'yoo- zan 'e zru maza kleyre nco-» 'Bhe klegbeya 'e 'yi bhe, -Waanbhaa' 'a gbagbeya [lwa 'e 'bhe 'saawoa-, 'bheE- -ya taboola 'ke -a gbagbeya dreE -bheEke' do 'le.

10 Zesu Krisi -Waanbhaa' zru maza [kla. -Ya 'gbu [naa 'ke 'sraka 'le -Waanbhaa' ni, -glōon do 'kpo 'bheE- -e -yaan. 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -e -koo' [kla 'wenj 'kee- -koo' go -kooa' -za 'yoo- mu 'e 'yi.

11 'Sraka 'lena mi 'tōle- 'sraka 'lena mi, 'bhe bo 'bhe gaan ta yi 'oo yi 'kee- -yaa' 'sraka lenale ye 'e wo, 'kee- 'sraka -glōon do 'kpo 'e go 'waati -bebe ba. 'Duj- 'bhe 'sraka mu 'e 'mu 'laa -yaa so bhaaplenj mu a -za 'yoo- mu 'e gole- -o ma.

12 'Duj- Krisi 'sraka do 'kpo -la -gwa bhaaplenj mu a -za 'yoo- mu 'e ma. 'Bhe 'sraka do 'kpo 'e 'bhe -le -kla yikpen- ta pe 'le 'ke 'bhe 'yi 'laa ga -titi. 'Bhe blaen, -e -ja yaale 'tanji -Waanbhaa' -din 'tōbho ma yaayre 'e [nco lafle' 'yi.

13 -A yaale -o 'bhe [nco ye, 'sani -Waanbhaa' 'a 'soonnii mu 'e kle -a gaan -la pe 'le.

14 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -yaa' pe 'sraka do 'kpo 'e 'sroyi, mEe 'la zan mu -kla 'wenj 'ke -o go -waa' -za 'yoo- mu 'e 'yi, -e 'mu [kla 'elrele 'ke -yoo -leso'. -O nu bole -waa' -lireleya -lesole 'e 'yi yikpensee ta.

15 *Lii 'Wenj 'e 'bheE- do 'kpo 'e -zronna wlan ma kpataakpa. Wlan 'e ni -ya [pia 'elwale -so doo:

16 «MEEzan 'a [pia doo 'mi nu -bhoolaya 'la dōle 'mi 'pegee 'woo- mu plenj,

'bhe yi mu 'e 'kanle- blaen, 'bhe -le -ge: 'Mi nu 'an 'toj' mu 'e 'kpale -o zru mu 'e 'yi;

'bheE- 'η nu -o yoondele -o nii- 'e 'yi.» 17 «-Waa' -za 'yoo- mu 'e 'pegee -o -yinia yre mu 'la [nco, 'mu -za 'laa nu dōle -li 'η 'kpee -titi.»

18 'BheE- 'ke -o -za 'yoo- -sroma -yaan yre 'la [nco, -o maza laa -o -li 'sraka gole ma -za 'yoo- mu ma 'bhe 'yre 'e [nco.

'KPALEYA 'PEGEE -ZA 'YIKUNLE

-Koo' -koo' 'mabeen- -Waanbhaa' -din -kooa' 'kpaleya 'e 'yi

19 'Bhe ya 'e 'yi bhe 'η neene- mu, Zesu yien 'e 'sroyi, -koo' so wlale -yre 'wenj 'penpen' 'e [nco -koo' mapoonle 'le.

20 -E zibhe dreE -kpalaa' -koo' ni 'ke 'bhe kan sogbe 'la -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e 'kpee 'e 'yicien- 'bhe 'yi. 'Bhe zibhe 'e 'bhe -le ge -koo' 'le -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe [nco. 'Bhe sogbe 'e 'bhe -le 'ke -ya 'gbu 'nalawoa 'ke 'sraka 'le 'bhe 'le.

21 'Yela- 'kpale- -o -Waanbhaa' 'a 'fe 'e 'wiinj' 'ke *'sraka 'lena mi -kunlii gblaen 'gbu 'e 'le.

22 'Bhe ya 'e 'yi, 'η neene- mu, -koo' -koo' 'mabeen- 'te -Waanbhaa' -din -koo' zru do 'kpo 'le, 'bheE- -koo' 'kpaleya 'e -a -yi 'bhe 'lesole kle; 'ke -koo' 'kpee 'fleele- 'le, 'bheE- -za 'yoo- gbinj laa kpa -li -koo' 'nii- 'e ta, 'ke -koo' 'fle 'fele- kle -yaa' -yi 'fleele- 'penpenj 'e 'le.

23 -Koo' 'yri 'la 'kpale- -o -a ta, 'ke -koo' -o 'bhe -jan 'e 'wo zii' bhe, -koo' do klen 'ke -koo' blōole bo 'bhe ma 'egloole. -Amasroyi -Waanbhaa' 'la -ya -liiwli' -naa -koo' ni, yaa a -liiwli' 'e maboole -titi.

24 -Koo' 'yakla- bo 'eke- -za 'le, 'kooko- 'ke 'koo- 'suodo- 'eke- ta 'solekeniya 'le, 'bheE- 'ke -koo' so -za 'wlan klele-.

25 -Koo' 'laa 'ploole- -kooa' 'klankeba 'e ma, 'bhii- mEe 'ke mu a kle gōne- 'la gbEen- 'Duj- -koo' 'eke- [lia; -amasroyi -koo' -o MEEzan Zesu 'nu yi 'e beenle ye 'zi -koo' -din kpataakpa.

26 'Ke 'koo- [yaan Krisi 'a wlan 'e dōlele, 'bheE- 'ke -koo' -za 'yoo- [kla -koo' 'gbu 'yre ma, 'bhe 'sraka 'bheEke 'laa -o -li 'ke 'bhe -koo' 'a -za 'yoo- mu 'e go -koo' ma.

²⁷ 'Kela □bwa -koo' ma 'ezin-, 'bhe -le 'ke -koo' bo -Waanbhaa' a 'kitikan yi 'e 'pegee 'te 'yranle- 'e 'magbenle ma -gblaan 'le -koo' 'yi. 'Bhe 'te 'e 'bhe -le nu -Waanbhaa' -soonnii' mu 'e 'kpen 'kpaciele.

²⁸ 'Ke mēē 'oo mēē 'la zan Moizi a 'Tonj 'e 'yisiela, 'kee- □kla mēē ple le oo, 'kee- □kla mēē yaga 'le oo, 'ke 'mu -o 'yee- 'tonj 'yisieza 'e 'sre 'le, -o 'yee- mēē 'e 'de, 'bheē- -a -yren 'laa kla mēē 'kedo- 'kpo ma.

²⁹ 'Bheē- 'ke -yoo 'bhe gbēēn- bhe, 'ke mēē 'la zan -Waanbhaa' Gbe 'e maveela 'lēē- ēē? 'Bheē- -bhoolaya 'la -yoo -koo' 'pegee -Waanbhaa' plen- 'bhe ma yien 'e, 'ke 'bhe □yaan mēē 'la zan klelele 'wenj, 'bheē- 'ke 'bhe zan 'e 'bhe -za 'e □kwan 'bhii- bhaama za 'le bhe 'lēē- ēē? 'Bheē- Lii 'Wenj 'la -Waanbhaa' 'bhe □naa -koo' ni -lileya ma, 'kee- 'bhe -zwanwoa, waa nu -yren -gloōn 'e -dela 'kpale- 'bhe zan ta ēē? -Ka 'ka 'kpeeledan doo, 'bhe -yren 'yoo- nu -yiyale mēē 'la zan 'bhe Moizi a 'tonj 'e 'yisiela 'bhe a pe -yren 'e ni.

³⁰ Wlan 'e ni, 'wa 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' 'gbu -le 'a □pia dōo: «'Mi -le nu -za 'kpen -zigole.» -Ya □pia 'ezin- dōo: «'Meezan nu -yaa' mēē mu 'e 'kitikanle.»

³¹ -Waanbhaa' 'la -ya -yre ma, 'ke -yaa' -kpan 'e -balaa' -koo' ta 'bhe -o 'ke -gblaan maza -gbene 'gbu 'le 'de!

³² 'Elwale -so, 'ka golawoa -gblo 'yi, 'bheē- 'ka -Waanbhaa' a 'tebhile 'e 'srolawoa, 'ka -yrenbhla 'ebebele gōē- 'la gbēēn-, 'bheē- 'ka 'woo- -yren mu 'e -yikwan gōē- 'la gbēēn-, 'bhe -za mu 'e dō 'ka kpee.

³³ 'Waati 'ke ba, -o -yaa 'ka -zwanwo', 'bheē- -o -yaa -yrenkpa' 'ka ta mōkpen' 'yre ma. 'Bheē- 'waati 'ke ba 'ezin-, -o -yaa -yrenkpa' zii' mēē 'la zan mu ta, 'ka 'yaa- bho 'bhe zan mu 'e ba 'bhe mu a -yren mu 'e 'yi.

³⁴ Wlan 'gbu 'e ni, -o mēē 'la zan mu □bwa -kaso 'yi, 'ka □bhwa 'mu ba. 'Ka -dwa -a □la 'ka zrukpaale 'le 'ke -o 'ka 'kōōpe- mu 'e kun 'ka 'koo. 'Ka 'bhe □kla, -amasroyi 'ka 'yaa- 'yaango- 'bhii- -naflo mu 'la -woo 'ka 'koo, 'mu mabhaabho 'ka 'kōōpe- □lwa mu 'e ta. -Danj 'laa -o 'bhe -naflo mu 'e ma lafle' 'yi.

³⁵ 'Bhela- -yile, 'kpaleya 'la -yoo 'ka 'yi, 'ka 'laa 'ploole- 'bhe ma -titi. -Amasroyi -tron -gbene -o -a ma 'ka 'lēē -Waanbhaa' ba.

³⁶ Wlan 'gbu 'e ni, 'ka maza -o -yren 'yikunle ma, 'kooko- 'ke 'ka □swa -Waanbhaa' zru maza klele-, -ya -liiwli' □naa pe 'la 'naza- ta, 'ka so 'bhe 'sroōwole.

³⁷ -A pele -o -Waanbhaa' 'Sewe 'e 'yi dōo: «-A -vinbwa 'waati sa, 'waati sans- 'gbu, 'bheē- mēē 'la zan -o zan nule 'bheē- 'bhe nu.

Yaa nu -mōle' -li.

³⁸ 'Ke mēē 'la zan -ledōole -o 'mi 'yre 'yi, 'bhe zan 'e nu bole 'bhe 'yre ma 'kpaleya -la ma 'mi 'yi.

'Dun- 'ke -ya plengwa- 'mi ma, 'bhe 'laa nu 'sole- 'mi ni.»

³⁹ Mēē 'la zan mu go zi -Irele' 'e ta, 'bheē- -o ge klele ni pe 'le, 'o mōo laa -o 'bhe mēē -gloōn mu 'e 'le. 'O 'kpale- -o -Waanbhaa' 'yi, 'bheē- 'o mōo -o -bheē zi 'e 'bheē- ta.

11

'Kpaleya -o 'ke -mela -le

¹ 'Kpaleya -Waanbhaa' 'yi 'e 'bhe -o 'ke -mela -le ēē? 'E 'yrikpale -o pe 'la ta, 'yee kpa -a -yi 'bhii- 'e nu -a 'sroōwole, 'bheē- 'e 'yre 'laa -o pe 'la ma, -e kle 'e ni 'bhii- 'e 'yre -o -a ma; 'bhe -le 'ke 'kpaleya 'e 'le.

² 'Yee- 'kpaleya 'lēē- 'yela- ma, 'bheē- 'elwaleta mu 'e ba za □swa -Waanbhaa' ni.

³ 'Kpaleya -la ma, 'bheē- -koo' 'a 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' 'drunyan 'yi pe 'kpen □kla -a -liijan' 'e 'bhe a -gloōya' 'bheē- 'le. 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -koo' 'yre -o pe mu 'la 'kpen ma 'drunyan 'e 'yi -ge, -Waanbhaa' -o □kla pe 'la 'le mēē -yre 'laa kpa 'bhe ma.

⁴ Abeli a 'kpaleya -la ma, 'bheē- -e 'sraka 'la -gwa -Waanbhaa' ni, 'bhe mabhaabwa Kaen a pe 'e ta. -Yaa' 'kpaleya -la ma, 'bheē- -Waanbhaa' 'a □pia -a ma dōo mēē -ledōole, 'bheē- -Waanbhaa' -yaa' 'sraka 'e 'lekwan□. 'Ali- Abeli galawoa bhe oo, -a 'kpaleya 'e 'bhe -o -janwo' zii' -li -zōn 'koo- ni.

⁵ Enoki a 'kpaleya -la ma, 'bheē- -Waanbhaa' 'a □sia, 'ke 'bhe ge 'kele- lafle' 'yi laanima, 'bheē- -e -gwa gale 'yi. 'Bheē- mēē 'kedo- 'kpo 'laa -a 'yele- 'ezin- -titi. 'Dun- -a 'sile- -lēē -Waanbhaa' 'koo lafle' 'yi, -Waanbhaa' 'a -zronna mōkpen' ni 'bhii- -a -za □swa' 'bhe ni.

⁶ 'Ke 'kpaleya laa -le, mēē 'kedo- 'kpo -za 'laa -yaa so 'sole -Waanbhaa' ni -titi. 'Ke mēē 'la zan 'e 'mabeenna -Waanbhaa' -din, 'bhe zan 'e 'kpa -a -yi 'pe 'bhii- -Waanbhaa' -o, 'bheē- 'bhe zan 'e 'kpa -za 'yi 'bhii- 'ke mēē 'la zan mu -a ziglinna -e 'bhe ma -tron na 'mu ni.

⁷ Noe a 'kpaleya -la ma, 'bheē- -e -batonj' -gbene do -dwa, 'bheē- 'yee- 'pegee -yaa' 'fa □la mu 'e -gwa -za 'yi 'bhe ma. -Waanbhaa' 'a 'kpeelekaan -za mu 'la 'yaa- zan klele 'ke waa 'mu 'yele- 'mu ma; 'bheē- -ya □kpaa -Waanbhaa' -yi. 'Bhela- -yile -e -gblaanna -Waanbhaa' -lēē. -Yaa' 'kpaleya -la ma, 'bheē- -e 'drunyan ta mēē mu 'e -waa' -za 'yoo- mu 'e tapwela, 'bheē- -e -Waanbhaa' a -kpan -balaa' 'mu ta. -Yaa' 'kpaleya -la ma, 'bheē- -Waanbhaa' 'a □pia -a ma 'ezin- dōo mēē -ledōole.

⁸ Abraamu a 'kpaleya ma, -Waanbhaa' 'a 'silawoa 'bheē- -e 'bhe 'weli- 'e 'klosikwan. Abraamu -gwa -a 'gbu 'ya 'kleen 'e 'yi,

'bhē- -Waanbhaa' -yaa zan 'kela 'nale- -a ni -e 'bhe zi 'e [sia. -E -gwa -a 'gbu 'ya 'kleen 'e 'yi, 'bhē- -e -ja yre 'la [nɔɔ, yaa -yaa 'bhe [nɔɔ 'e dɔ.

⁹ -Yaa' 'kpaleya -la ma, 'bhē- -Waanbhaa' 'kleen 'la 'naza- -woa -a ni, -e [nwa yaale 'bhe 'yi 'cie 'le. -E -yaa yi sɔkpa' mu -la [la. -Waanbhaa' 'a 'liiwli- [naa 'yee- 'kleen do 'kpɔ 'e 'naza- ta Izaki 'pegee Zakɔbu ni 'ezin-.

¹⁰ -Amasroyi Abraamu 'yri 'yaa- -wa -gbene 'e 'bhē- ta, -wa 'la 'ke 'bhe gaan bole -o 'trɛ 'yi 'egboonle. 'Bhē- -Waanbhaa' -le 'bhe -wa 'e dɔgbeya 'e [pia 'bhē- -ya -dwa zi.

¹¹ 'Kpaleya -la ma 'ezin-, 'bhē- Sara -ne 'sroowa- 'bhe a -neyakleya 'e 'yi. 'Ali- -yaa' looneya 'e 'yi, -Waanbhaa' 'a [kla 'bhē- -e -ne 'sroowa-. -Amasroyi -ya [kpa' -a -yi 'bhii- -Waanbhaa' 'la 'e 'liiwli- [naa -a ni 'bhe nu bole 'bhe 'liiwli- 'e ta.

¹² 'Bhe ya 'e 'yi, Abraamu, -a nɔɔ- bhe do 'kpɔ 'e, 'ke -neyale a pe zi 'e zi, 'bhe -gblozi' -gaa gban bi, 'bhe 'srɛ mu [kla 'ebebele 'bhii- mleklenne 'pegee weyi- 'le ma yrentre' mu gbeen-.

¹³ 'Bhe mɛɛ mu la bhe, 'mu 'kpen -gaa -o 'kpalele -Waanbhaa' 'yi, 'bhē- 'bhe 'bhe 'liiwli- -naa -o ni pe mu 'la 'naza- ta, waa 'mu -sroowole. 'Duj- -e [kla 'bhii- -o -yrekpa' 'mu ma 'egboonle, 'bhē- -o 'mu -vavadia. 'Bhē- -woo 'gbu [kwan 'bhii- 'cie mu 'pegee 'kan mu 'le 'trɛ 'lɛɛ- ta -ge.

¹⁴ Mɛɛ 'la zan mu 'bhe -jan -gloɔn 'la bhe 'bhe wo, 'bhe zan mu 'gbu 'a zron 'bhe ma kpataakpa 'bhii- 'mu 'yaa- 'kleen do -la -glin 'zi.

¹⁵ -O -gwa 'kleen 'la 'yi, 'kee- 'kpa bi 'bhē- -lɔɔ -yaa -o ma, -o -yaa sɔ niinale -o -zanta' 'bhe 'yi 'ezin-.

¹⁶ 'Duj- 'kleen 'bhēke 'la 'bhe mabhaabhɔ -waa' 'kleen [lwa 'e ta, 'bhe -la -lɔɔ -o ma; 'bhe 'kleen 'e 'bhe -o lafle 'yi laan-ima. 'Bhela- -yile, -o -Waanbhaa' 'siilawo -waa' -Waanbhaa', 'bhe 'laa -yralado 'yee- -Waanbhaa' 'gbu ma; wlan 'e ni, 'bhe 'gbu -wa -gbene do -dwa gban -o ni -o -lɛɛ.

¹⁷ Abraamu a 'kpaleya -la ma, 'bhē- -Waanbhaa' 'a zru 'la -glinna, 'bhē- -e -dwa -a -la 'kee- Izaki na 'ke 'sraka 'le -Waanbhaa' ni. 'Duj- -Waanbhaa' 'a [pia 'yee- Abraamu -la ni 'elwale -sɔ dɔɔ 'bhe nu -a 'srɛ mu klele 'ebebele. 'Bhē- -e -dwa -a -la 'kee- 'yee- -ne bhe do 'kpɔ 'e na 'ke 'sraka 'le -Waanbhaa' ni.

¹⁸ -Waanbhaa' 'a [pia 'yee- Abraamu 'gbu -la ni dɔɔ: «'E 'srɛ mu 'e nu dale Izaki -la -yi, 'bhē- 'e 'tɔ nu blole 'mu -la ta.»

¹⁹ -A 'kpale- -yaa -a -yi 'bhii- 'ali- 'ke Izaki -gaa, 'bhe 'sen 'yaa- -Waanbhaa' ni 'ke 'bhe 'bhe bwe gale ba. 'Bhela- -yile, -Waanbhaa'

'a gbe 'e 'niinalawoa -a ma, -yoo 'te 'bhii- 'bhe -gaa, 'bhē- -bhe -bwela gale ba.

²⁰ Izaki a 'kpaleya -la ma, 'bhē- -e 'dumawoa -a gbe Zakɔbu 'pegee Ezau ni.

²¹ Zakɔbu a 'kpaleya -la ma, 'bhē- -a ga bhla 'e zi, 'kee- Zozefu 'ne ple 'e 'kpen 'dumawole. -E -kulaa' -a 'taawo 'beni 'e ta 'bhē- -e -Waanbhaa' -gbaa.

²² Zozefu a 'kpaleya -la ma, 'bhē- -a ga bhla 'la [bhwa -wa -din, Izraeli mu 'e 'yaa- nu 'pwɛle- 'waati 'la ba Ezipu 'kleen 'e 'yi, -e 'bhe 'lɛɛjanwoa. 'Bhē- -o -yaa nu -za 'la klele -a 'bhele' mu 'e 'le -e 'bhe klegbeya 'e -zronna -o ni.

²³ Moizi de mu a 'kpaleya -la ma, 'bhē- -wa yale, 'ke -wa magaanle mɛɛ yaga ta. -Wa [ya 'bhii- -e -yaa lele bhe, 'bhela- -yile waa -gblaanle' -bhleŋgbe 'e 'bhe 'wojan- 'e 'kafawole ma (-amasroyi 'bhe 'a [pia bi -o Zuufu 'ne 'yientenne mu 'e 'kpen de).

²⁴ *Moizi a 'kpaleya -la ma, 'bhē- -e gbaanladi, yaa dɔle -a -la 'ke -wa sii Ezipu mu a -bhleŋgbe 'lune 'e gbe.

²⁵ -E -dwa -a -la 'ke -o -yrenkpa' 'yee- 'pegee -Waanbhaa' a mɛɛ mu 'e ta 'eke- 'yi, 'sani- -e nu bole -a -yinraza mu klele ma -za 'yoo- 'yi 'waati sa ba.

²⁶ -Ya [ya 'bhii- -yrenbhlele 'bhii- Mɛɛ -Bhee Mi Krisi gbeen-, 'bhe mabhaabhɔ Ezipu 'kleen 'yi -naflo mu 'e 'kpen ta. -Amasroyi -a -yre -yaa 'egboonle pe -la ta, -a -yre gbaanle -yaa -Waanbhaa' -yaa nu -a -sra 'la 'nale- 'bhē- ta.

²⁷ Moizi a 'kpaleya -la ma, 'bhē- -e -gwa Ezipu 'kleen 'e 'yi. Yran 'la 'yaa- 'bhe Ezipu -bhleŋgbe 'e zru ba, yaa gblaanel 'bhe 'lɛɛ. -Ya zru [twa gbe do zi, 'bhii- -a -yre -yaa -Waanbhaa' 'la waa 'bhe 'ye -titi 'bhe ma.

²⁸ -A 'kpaleya -la ma 'ezin-, 'bhē- -e Paki 'feti -dulaa'. -Ya [pia Izraeli mu 'e ni dɔɔ -o -bhlaa gwlen bhlonɛ- mu de, 'bhē- -woo yien mu 'e kan -waa' 'fɛ mu 'e 'liikon mu 'e ma; 'kooko- mɛɛ de -mleke' 'e 'kan bhla 'e zi, yaa Izraeli mu 'e -o -ne [lwa mu 'e de.

²⁹ Izraeli mu 'e -waa' 'kpaleya -la ma, 'bhē- -o weyi- 'ten 'e takaan-, 'bhē- -o -kaan -a -yi 'bhii- 'ke -o 'taawo zii' 'trɛ [kpa' ta. 'Duj- Ezipu mɛɛ mu 'e -wa pele dɔɔ -o 'bhe 'yansi za 'e klele- 'ke weyi- 'e 'kpale -o 'kpen ta.

³⁰ Izraeli mu 'e -waa' 'kpaleya -la ma 'ezin-, 'bhē- -o 'mliɛlawoa Zeriko -wa 'e zi -yrekpa' 'srwaple- ta, 'ke 'bhe -wa 'e zi 'fegwle- 'e 'klaale.

³¹ Gwlen -glin le Raabu a 'kpaleya -la ma, 'bhē- -o 'pegee mɛɛ 'la zan mu -Waanbhaa' a -jan 'e 'kafawoa 'mu 'laa gale 'eke- 'yi. -Amasroyi Izraeli mɛɛ 'la zan mu -nwa Kanaa 'kleen 'e 'klosikunle gaanyi', -e 'mu [kwan 'elrele.

³² 'Bhē- 'an pe -li 'nale- 'ezin- eɛ? 'Waati 'laa -o 'ɲ 'kɔɔ 'ke 'ɲ Zedeɔn oo, Baraki oo,

Samuṣon oo, Zefite oo, Davidi oo, 'bhēe-Samieli 'pegee -Waanbhaa' -lela' janwo mu -vin mu 'e waa -janwo'.

³³ -O 'kpaleya -la ma, 'bhēe- -o 'sengwawe -ke -bhleŋgbe 'ke mu 'le, 'bhe 'pegee -o -ledṵṵoleya ma 'taawoa'. -O 'kpaleya -la ma 'ezin-, 'bhēe- -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- -naa -o ni pē mu 'la 'naza- ta, -o 'mu -srṵṵwoa. -O 'kpaleya -la ma 'ezin-, 'bhēe- -woo 'ke mu nalawoa -jara mu ni, 'bhēe- 'mu laa 'sole- -za 'yṵṵ- 'kedo- 'kpṵ klele- 'mu ni.

³⁴ 'Bhēe- 'yee- 'kpaleya do 'kpṵ 'e 'yela- ma, -wa 'ke mu -blinna -te 'lesonle -yansaana mu 'yi, 'dun- 'bhe 'laa -za 'yṵṵ- 'kedo- 'kpṵ klele 'mu ni. 'Bhēe- -o -yaa zan -o 'ke mu dele 'ke -gṵkun' mu 'le, 'dun- 'mu -swa -bhile' mu de mu 'e 'kṵṵ. 'Bhēe- -waa' faŋgankleya 'e 'niinaa 'ke -glooya' 'le. -O 'ke mu 'kṵla 'gwlaan- -gloṵ mu 'le gwledanyre mu nṵṵ-, 'fo 'kleen 'bhēeke mu -yi gwledan mu 'e 'kpen blasaan- -o -leē.

³⁵ 'Le 'ke mu a 'kpaleya -la ma, 'bhēe- -waa' gbaa 'ke mu -bwela gale ba, 'bhēe- -o 'mu 'kpaā -o 'kṵṵ.

'Bhēe- 'dun- -o -yren 'yṵṵ- -kpaā mēē 'ke mu ta 'bhēe- 'mu -gaa; 'bhēe- waa dole -a -la 'ke -woo go 'bhe -yren 'e 'yi, 'kooko- 'ke -o -gaa -Waanbhaa' -o bwe gale ba; 'bhēe- 'bhe -si 'e 'Irele- -yiyi' 'tre ta pē -si 'leē- ni.

³⁶ -Wa 'ke mu malrṵgwa, 'bhēe- -woo zita 'zwan 'ke gbanbhle mu 'le. -Wa 'ke mu gbe tabwa- 'ke kpele- mu 'le, 'bhēe- -woo 'bwa -kaso' yi.

³⁷ -Woo 'ke 'ṵdia kpoti 'palele 'mu ma. -Woo 'ke mu takaa- -kpu ple 'ke -yri takan- -si 'le, 'bhēe- -wa 'ke mu 'ṵdia 'ke -gṵkun' 'le. -O -yaa ge 'kaanlele yreṵpen- 'nṵṵ, -bhlaa 'fle mu 'pegee bhoo 'fle mu 'le -o ta 'bhii- -waa' dune- mu gbēen-. -Za 'kedo- 'kpṵ laa -yaa -o 'kṵṵ, -o -yren 'yṵṵ- -kpaā -o ta, 'bhēe- -woo 'kwan 'eyṵṵle gbe 'e 'kpen ma.

³⁸ 'Drunyan 'leē- -gaale' laa -yaa -o ba -waa pē 'kpaleya -Irele' 'e ma! -O -kanaa' -kpe mu 'e 'pegee vle ḡṵṵ mu 'e ta; -o -yaa yi vle -gluu mu 'pegee 'tre 'la -gluu mu -la zi.

³⁹ 'Bhe mēē mu 'la bhe, -o 'kpen ba za 'ṵswa -Waanbhaa' ni -o 'kpaleya 'e ma; 'dun- -Waanbhaa' 'bhe 'liiwli- -naa -o ni pē mu 'la 'naza- ta, waa mu -srṵṵwole.

⁴⁰ -Waanbhaa' pē 'la 'ṵtwa -kṵṵ' mu ni, 'bhe mabhaabho pē 'kpen ta. -Waanbhaa' laa -yaa zi 'bhii- 'woo- mu 'ten -za 'Ireleya -lesole 'e ma -kṵṵ' mu blaana.

12

-Kṵṵ' -yren 'yikun 'bhii- Krisi 'a 'yikwan' ḡṵṵ- 'la gbēen-

¹ 'N nēēnē- mu, 'woo- mēē 'la zan mu -o -kpaā -Waanbhaa' 'yi, -woo -kṵṵ' 'srē -zamaa' -gbēnē do 'le, 'bhēe- -o 'mlinḡole -o

-kṵṵ' zi. 'Bhela- -yile, -za 'oo -za 'la 'bhe -o -kṵṵ' zru 'e kpinḡo 'zi 'bhii- 'kwe do gbēen-, 'bhēe- 'ke -yoo -kṵṵ' 'yiklin- zii', 'bhēe- -kṵṵ' 'laa -o 'sole gele- zi -leē -kṵṵ' 'kpaleya a zi 'e ta; -kṵṵ' 'ploṵ- 'bhe 'kpen ma, -za 'yṵṵ' 'la 'bhe blṵṵ blaale- -kṵṵ' ma, -kṵṵ' 'ploṵ- 'dun- 'ezin- 'bhe ma. 'Bhēe- -Waanbhaa' -kṵṵ' 'siila- blasaanle 'la ma -kṵṵ' a 'kpaleya 'e yi, -kṵṵ' -kṵṵ' 'niiwla 'bhēe- 'yi.

² Zesu -le -kṵṵ' 'kpaleya 'e kli 'le, 'yela- 'sroyi 'bhēe- -kṵṵ' bo -kṵṵ' 'kpaleya 'e 'yi 'ke -a -leṵṵ'. 'Bhela- -yile, -kṵṵ' 'yre gbaanle bo 'yela- ta. -E gale -yriḡbēēle 'e ta 'bhe 'yikwan', 'bhe 'la 'bhe -o 'ke -yralado ma gale 'le bhe. -Amasroyi zrukpaā' 'la -o 'bhe 'ṵtwa -a ni -a -leē, -a nii- 'ṵbwa 'bhēe- ta. 'Bhēe- -zon, -a yaale -o -Waanbhaa' a -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e -din 'tobho ma yaayre 'e 'nṵṵ.

³ -Ka 'ka 'kpeeledan Zesu ma doo: -za 'yṵṵ kle mu -wlenna -a ma, 'bhēe- -o -yrenkpaā -a ta 'eyṵṵle. -E 'bhe -za mu 'e 'kpen 'yikwan' ḡṵṵ- 'la gbēen-, -ka 'ka 'kpeeledan 'bhe ma doo; 'kooko- 'ka 'tre 'laa bho, 'bhēe- 'ka -gblozi' ga.

⁴ -Amasroyi 'ka -o gwle 'la dan 'zi -za 'yṵṵ- 'e ba bhe, 'ka 'laa 'bhe danle -li 'ke 'bhe ge 'tenle- 'ka gale ma.

⁵ -Waanbhaa' 'ka 'liala- -jan mu 'la 'le 'bhii- -ya -ne mu lia ḡṵṵ- 'la gbēen-, 'mu 'nia gban -gun 'ka 'kpee ēē? -E pe doo:

«N gbe, 'ke Mēēzan -yrenkpaā 'e ta, 'e 'krowo zayi', yaa 'bhe 'yele- bhaama za 'le.

'Bhēe- 'e 'fuu 'laa gole 'e ta 'kee- -la 'zi 'e ta -za 'ke 'yi.

⁶ -Amasroyi mēē 'la zan -za ṵṵ Mēēzan ni, -e 'bhēe- zan 'krowo-.

'Bhēe- -ya -ne 'tole- -ne 'bhēe- zita zṵṵ.»

⁷ Wlan 'e ni, Mēēzan -o -yren mu 'la 'kpa zii' 'ka ta bhe, -ka -o -yikun', 'bhēe- -bhe -yren mu 'e 'mu 'a zṵṵ 'bhii- -Waanbhaa' -o 'ka 'kun zii' 'bhii- -a -ne mu -Amasroyi -ne 'e -de 'gbu -le, 'bhēe- -a de laa -za 'yṵṵ- go -a -kṵṵ -a 'krowolele ēē?

⁸ 'Ke yaa 'ka 'krowole 'bhii- -ya kle -a -ne mu 'e 'kpen ni ḡṵṵ- 'la gbēen-, 'bhe 'yi -le doo 'ka 'laa -o 'ke -a -ne -zeze mu 'gbu 'le; 'dun- 'ka -o 'ke -naaziyen mu -la -le.

⁹ -Kṵṵ' 'ya de mu 'e 'mu -kṵṵ' 'krowo-, 'bhēe- -kṵṵ' 'mu -ledo' a ma. 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke -kṵṵ' De -Waanbhaa' -za 'yṵṵ- -gwa -kṵṵ' 'kṵṵ, -kṵṵ' 'laa ṵṵ 'ke -kṵṵ' 'yee- -ledo' -a ma 'ke 'bhe kan -kṵṵ' 'ya de mu 'e ta ēē? 'Kooko- bole -yre ma 'la -dan' 'laa -a ma -kṵṵ' 'bhe 'srṵṵwo- ēē?

¹⁰ -Kṵṵ' 'ya de mu 'la 'mu -o 'tre ta -ge 'mu 'yaa -za 'yṵṵ- go -kṵṵ' 'kṵṵ' waati sa ba, -za 'la 'bhe 'ledṵṵle -o 'mu 'yre 'yi 'bhe kleza 'yi. 'Dun- -Waanbhaa' -za 'yṵṵ- go -kṵṵ' 'kṵṵ -kṵṵ' 'gbu 'nrayiza 'yi, 'kooko- -e -kṵṵ'

kle 'wej 'bhii- 'yee- 'gbu -o 'wej gōne- 'la gbeēn-.

¹¹ Wlan 'ε ni, 'ke -woo mēē do 'krowo zii', 'bhe la -a ma, 'bhēē- -a zrukpaale laa kle, 'duj- -ya wleyisriwo. 'Duj- 'ke -o mēē 'la zan mu trola 'bhe gbeēn- bhe, 'bhe zan mu yilabla 'srōowo' boolazi 'bhēē- -o -lēdōō'.

-Kōō -kōō' nīi- wla 'kpaleya 'ε 'yi

¹² 'Bhela- -zayile, -ka fanggandō 'ka 'gbu ta, 'bhēē- 'ka -gblōzi' 'la gale -o bhe, -ka dō 'egloole.

¹³ -Ka 'taawo zibhe -lēdōole mu zi, 'kooko- fangan- kplankplan laa -o mēē 'la zan mu ta, 'mu sō fangan- 'srōowole; 'bhēē- -o 'taawogbeya 'ε 'lēdōō-.

¹⁴ -Ka dō klen 'ke 'ka 'pegee mōkpen' bo 'eke- 'yi 'edōole; 'bhēē- -ka dō klen 'ke 'ka 'taawogbeya 'ε kle 'wej. -Amasroyi mēē 'kedo- 'kpo 'laa sō Mēēzan ye- 'ke -yaa klele 'wej.

¹⁵ -Ka 'ka 'gbu 'kun 'elrele, 'kooko- mēē 'kedo- 'kpo 'laa bloo -Waanbhaa' -a -lileya 'ε 'yi. -Ka 'ka 'gbu 'kun 'elrele 'ezin-, 'kooko- mēē 'kedo- 'kpo 'laa to 'ke -za 'lale- 'dimi 'ε 'sēne gbaan -a zru 'yi, 'bhēē- -ya -yide'; 'bhēē- 'bhe blaan kle 'ke 'yee- -za 'lale- 'dimi kle mēē mu 'pō pe 'le 'eke- ma, 'bhēē- -e mēē -bebe zru 'ε 'siē-.

¹⁶ -Ka 'ka 'gbu 'kun 'elrele 'ezin-, 'kooko- 'ke mēē 'kedo- 'kpo 'laa kle -yanbhōoyade mi 'le 'ka ba, 'bhēē- 'ke yaa -Waanbhaa' a pe mu 'ε maveē 'bhii- Ezau gbeēn-. 'Yee- Ezau 'a 'niigwa- -yaa' -naagwlenya 'ε 'yi pe -koo do 'kpo -la bhle -yayi'.

¹⁷ 'Bhēē- 'ka 'gbu 'a 'yango- dōō boolazi, -e -yaa -a zi' 'bhii- -a dē 'a 'dumawo, 'bhēē- 'bhe 'laa dōle 'bhe 'lla. -Zadōwēē 'llbwa -a ma, 'bhēē- -e wisia 'a -dē -lē ma 'egloole, 'duj- klegbeya -bhēēke' 'laa -yaa -li -a ma.

¹⁸ Yaa klele 'bhii- 'ka 'ka 'mabēenna vlē goon do -la -din 'ke -o sō -o gbeyanle 'bhe ma 'bhii- Izraeli mu 'ε gbeēn-. 'Bhe vlē goon 'ε 'bhe -le -yaa Sinai vlē goon 'ε 'le: 'Tē 'yranle- do -yaa -a wiij-, 'bhēē- -gblō -gbene do -yaa -a ta, 'bhe 'pegee la -lēē -ploō -gbene do -yaa 'kan zii' -a ta.

¹⁹ 'Bhēē- yaa klele 'bhii- 'ka -kdelon' 'penwli- do 'pegee mēē -weli' -glōō do -la 'llmaa 'bhii- Izraeli mēē mu 'ε gbeēn-. -Amasroyi -o 'bhe mu malawo, 'ke -wa pele- dōō waa -jan -bhēēke' do 'kpo 'wolē- -o ni 'ezin- -titi.

²⁰ -Amasroyi -o -jan 'la 'llwoa -o ni, 'bhēē- waa -yaa zi 'bhii- -o -jan 'lēē- 'bhe 'ma 'ezin- 'bhe -le -yaa dōō: «'Trepē- 'oo 'trepē-, 'ke 'bhe 'llyaan vlē goon 'ε ma, 'ali- 'kee- -kla 'ke -wa 'kpee wi 'le oo, 'kee- 'llkla bhaapleŋ 'le oo, -o kpoti 'pa 'bhe ma, 'bhēē- -wa dē.»

²¹ -O -yrekpa 'bhe -za mu 'la 'kpen ma, -o -gblaān gbe -yōō' 'ε 'kōō, 'ke Moizi 'a 'pele

dōō: «-Gblaān 'ε 'kōō, -di 'llkaan 'ŋ 'yi, 'bhēē- 'ŋ 'yoo- beēn 'zi -kpakpa!»

²² 'Ka 'laa 'ka 'mabēenle Sinai vlē goon 'ε -din, 'duj- 'ka mu 'ka 'mabēenna Sion vlē goon 'ε 'bhe 'pegee -Waanbhaa' 'la -ya -yēē ma -yaa' -wa -gbene 'ε 'bhēē- -din. 'Ka 'ka 'mabēenna -yaa' -wa 'la -o 'bhe sii laanima Zeruzalemu 'bhēē- -din; -mlēke' 'saa mu 'ε 'klale -o 'eke- ba 'bhēē- 'llnōō zrukpa' ba.

²³ 'Ka 'ka 'mabēenna -Waanbhaa' a -ne 'llwa mu 'la 'klale- -o 'eke- ba, 'bhēē- 'ke -woo 'tō mu 'ε 'lldia lafle' 'yi, 'mu -la -din. 'Ka 'ka 'mabēenna -Waanbhaa' -la -din. 'Ye- 'ke bhaapleŋ mu 'kpen 'pegee mēē 'la zan mu -lēdōole -lesole -yaa 'yee- 'gbu 'yēē 'yi, 'ke 'mu -gaa gban, 'bhēē- 'ke 'mu lii mu 'ε -woo lafle' 'yi; ye- 'ke 'mu 'kpen 'kitikan mi 'le.

²⁴ 'Ka 'ka 'mabēenna 'ezin- Zesu -la -din; 'ye- -bhoolaya dree 'ε ta -Waanbhaa' 'pegee bhaapleŋ mu pleŋ- mi 'le. 'Bhēē- 'ka 'ka 'mabēenna -a yien 'la 'klalaa- 'bhēē- -din. 'Bhe yien 'ε 'llklaa win 'ε mabhaabho Abeli a pe 'ε ta.

²⁵ -Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele, -Waanbhaa' 'la -yoo janwo zii' 'ka ni 'kee- 'ka lia, 'ka 'laa 'ka -bangole 'ka 'trōnkpaale -la -a ni. 'Elwale ta -sō, -Waanbhaa' -yaa Izraeli mu 'ε 'lia zii' 'tre ta -ge 'bhēē- waa dōle -a -la 'ke -woo 'trōnkpa a ni, 'bhēē- waa 'solē- gole- -Waanbhaa' a 'krowole 'ε 'yi. 'Bhe ya 'ε 'yi, -Waanbhaa' -la -weli' 'ε 'lldaa laanima 'bhēē- -e -janwoa -kōō' ni, 'ke -kōō' -kōō' -bangwa -a -yi, -kōō' nu gole -yaa' 'krowole 'ε 'yi 'nale- -a ma ēē?

²⁶ 'Waanbhaa' 'la 'weli- 'tre 'ε -bēenna -sō, 'bhe -o 'bhe 'liiwli- na 'zi -kōō' ni -zōn dōō: «'Nj nu 'tre 'ε bēēn gbe dree wolē; 'naa nu 'yee- do -kplen bēēnle 'taaleŋyi, 'duj- 'ŋ nu lafle' 'ε 'bhe bēēnle 'ezin-»

²⁷ 'Bhe -jango' do 'la bhe dōō: «'Ezin- gaan do», -ya zōn 'bhe ma 'bhii- -e 'tre ta pe mu 'la 'llkla 'mu 'kpen nu bēēnle, 'bhēē- mu go 'mu dōyē 'ε 'llnōō, 'bhēē- 'mu 'kpen 'trijngo; 'kooko- 'ke pe mu 'la waa bēēn, 'mu do -kplen -le bo ye.

²⁸ 'Bhēē- 'duj-, -kōō' 'pegee 'yee- nu bolē -bhleŋgbeya -wa 'la ta, 'bhe 'laa nu gole 'bhe dōyē 'ε 'llnōō -titi. 'Bhela- -yile, -kōō' -Waanbhaa' kleza -Irele' 'ε 'yidō-, 'bhēē- -kōō' 'a gba gba gbeya 'la 'bhe sō -a ni 'bhēē- 'yi; 'ke -kōō' 'a 'lēdō- -a ma, -a -lēēgblaān 'le -kōō' 'yi ye.

²⁹ -Amasroyi -kōōa' -Waanbhaa' 'ε -yoo 'bhii- 'tē 'la 'kee- mēē kpacie 'pilipili, 'bhēē- 'ke a blaān laa bo -titi.

13

-Liawli' mu

¹ 'N̄ n̄eene- mu, 'ka -za 'la so 'eke- ni bhe, -ka 'ka 'yregbaan- 'bhe ba 'kaa- Zesu 'yi n̄eneya 'e 'yi.

² 'Ka 'kpeele 'laa 'nile- m̄e mu 'cie 'sile ma, 'bhe- 'ka -o 'kun 'elrele. -Amasroyi m̄e 'ke mu 'yaa- 'bhe- 'yansi za 'e kle, 'bhe- -o -mleke' mu 'ke 'cie 'sia -o ba; 'duj- waa yaangole 'bhii- 'mu 'yaa- 'ke -mleke' mu 'le.

³ -Kaso 'yi mu -za 'laa gole 'ka 'kpee, 'bhe- -kaa kle 'bhii- 'ke 'ka 'pegee mu 'gbu -o 'eke- 'yi -kaso 'e 'yi. -O -yrenkpa' zii' m̄e 'la zan mu ta, 'mu -za 'laa gole 'ka 'kpee, 'bhe- -kaa kle 'bhii- 'ka 'pegee 'wole- yrenbhele' zii' 'fle do 'yi.

⁴ M̄okpen' gwlenaa yaaza 'e 'ledo- -a ma, 'bhe- 'gwlaan- 'pegee -a na, waa -waa' gwlenayaa 'e 'trindole 'ke -yanbhooya dele 'le. -Amasroyi -Waanbhaa' nu m̄e 'joo 'yoo- mu 'e 'pegee -yanbhooya de mu 'kitikanle.

⁵ 'Kaa- 'goli' 'flen 'laa klele; 'duj- 'ka zru bo pe yeke- 'la -yoo 'ka 'koo' 'bhe- ni. -Amasroyi -Waanbhaa' 'gbu 'a 'pia d̄oo: «'Naa nu 'η 'plengole -titi 'e ma, 'bhe- 'naa nu 'e do -kpen 'tole- -a noo- -titi.»

⁶ 'Bhela- -zayile, 'o so a pele- 'o 'sowee- 'kpen ma d̄oo:

«M̄eezan -le 'η 'bhōba- mi 'le, 'naa nu -gblaanle' pe 'kedo- 'kpo 'le.

Bhaaplen so -me pe -za -la klele- 'mi ni ee?»

⁷ 'Ka 'ledo- mu 'la -o -Waanbhaa' a -jan 'e 'lwa 'woa 'ka ni, 'mu -za 'laa gole 'ka 'kpee. -O 'taawoa' gōne- 'la gbēen- 'ke 'bhe ge 'tenle- -o gale ma, -ka 'bhe 'klosikun; 'bhe- -woo -kpa- -Waanbhaa' -yi gōne- 'la gbēen-, -ka 'ka 'kpa -o ma 'bhe klegbeya 'e gbēen-.

⁸ Zesu Krisi -o -a d̄ogbeya 'e 'yi 'tanji: -e -yaa gōne- 'la gbēen- 'elwale, -yoo 'bhe- gbēen- -zon; 'bhe- -e nu bole 'bhe- gbēen- 'tanji.

⁹ 'N̄ n̄eene- mu, 'ka 'laa 'tole- 'ke -o 'ka 'yini- 'ke daangbeya -gloōn 'bheke mu 'le. 'Ke -Waanbhaa' -yaa- 'lileya 'e 'yi fangan- wlaa -koo' zru 'e 'yi, 'bhe- -o 'ke -za 'irele- 'le. 'Pebhle mu ta 'toj mu 'e 'mu laa so fangan- 'wlale bhaaplen zru 'yi, 'bhe- -mu 'laa -za 'kedo- 'kpo 'yanwole -titi 'mu 'klosikun mu 'e ma.

¹⁰ Zuufu mu a 'sraka 'lena mu 'la -o 'sraka mu 'e go *srakagoyre 'e 'noo sokpaa' 'e 'la, -a 'sen' 'laa -o 'mu ni 'ke -o 'koo- mu 'gbu a pe 'sraka gope mu 'e 'ke bhle.

¹¹ *Sraka 'lena mi -kunlii gbalaan 'e, 'bhe wa 'ke wi yien 'e 'le 'fekpee 'wen 'penpen' 'e 'la; 'bhe- -e 'bhe go 'ke 'sraka 'le -za 'yoo- mu 'e go zayi'. 'Duj- -o wi mu 'la yien 'e 'kla 'ke 'sraka 'le -o 'mu kpacie 'p̄eli- -wa 'e -goma'.

¹² 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, Zesu -yrenbha 'bhe- -wa 'dia -wa 'e -goma'; 'koko- -e bhaaplen mu kle 'wen- -a yien 'e 'le.

¹³ 'Bhela- -yile 'ezin-, -koo' go -wa 'e 'kpee, 'bhe- -koo' ge -a -lepayre noo- -wa 'e -goma'; 'koko- -o -yrala- -gloōn 'la -dwa -a ma, -koo' 'bhe -yrala- -gloōn do 'kpo 'e 'yikun- 'ezin-.

¹⁴ -Amasroyi -koo' bo -wa 'laa -o -ge 'drunyan 'le- 'yi, 'ke 'bhe so -mole' 'waati 'e 'kpen ba. -Wa 'la nu dale -Waanbhaa' ba 'o 'yre -o 'bhe- ta.

¹⁵ 'Yee- Zesu 'sroyi, -koo' -Waanbhaa' 'tobho 'waati 'e 'kpen ba 'ke -koo' 'bhe kle 'bhii- -kooa' 'sraka 'le 'yee- 'gbu -Waanbhaa' ni: 'bhe 'yi -le d̄oo -koo' 'yee- -Waanbhaa' 'to 'e magbaande -koo' 'lii.

¹⁶ -Koo' 'yi 'laa 'nile- -za 'wlan klele 'pegee bhole 'eke- ba ma; 'bhe -za -gloōn mu 'e 'mu -o 'bhii- 'sraka mu 'la -za so -Waanbhaa' ni.

¹⁷ -Ka 'ka 'le mu 'e 'weli- -ledo' a ma, 'bhe- -ka 'ka ngblo 'kpala -o -la. -Amasroyi -o -yren- -o 'ka 'si 'e gooba; 'bhe- -o nu -o kleza mu 'e 'yipele -Waanbhaa' ni. -Kaa kle 'koko- -o so -waa' ye 'e 'wole zrukpa' ta, 'bhe- -wa wole 'ke -o -la ma janwolele. 'Ke -wa wo 'zi -o -la ma janwolele, 'ka mu 'gbu 'laa nu -trōn 'kedo- 'kpo 'sroowole 'bhe ma.

¹⁸ -Ka bo -Waanbhaa' -sromabole ma 'o ni 'kaa- 'seri mu 'e 'yi. 'O 'kpale- -o 'o 'gbu 'yi, 'bhe- -waa la 'o 'gbu ta -za 'yoo- 'kedo- 'kpo 'yi. -Amasroyi 'woo- -a zi 'bhii- 'o 'taawo 'elrele gbe 'e 'kpen ma 'waati 'e 'kpen ba.

¹⁹ 'Mi -o 'ka makwle' zii' d̄oo -ka -sromabo -Waanbhaa' ni 'mi ba zayi', 'koko- 'η so niinale blaale- 'ka ta ye.

PUBO-

²⁰ -Waanbhaa' 'la -yoo 'ke yilabla 'na mi 'le, 'yele- -kooa' M̄eezan Zesu 'la 'bhe -o 'ke -Bhlaa gooba mi -gbene 'e 'le 'bhe -bwela gale ba; 'bhe- -e -bhoolaya 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe -dwa yien 'le 'yee- 'pegee -koo' mu pler-.

²¹ Bhaa 'yee- -Waanbhaa' 'e 'bho 'ka ba, 'bhe- 'ka so -za 'wlan 'e 'kpen -gloōn klele-, 'bhe- -kaa zru maza 'e 'kpen kle. 'Bhe- -bhaa -za 'la 'bhe so -a ni, -e bho -koo' ba 'ke -koo' so 'bhe klele- Zesu Krisi 'sroyi. Bhaa 'tobhōleya bo 'yee- Zesu ni 'waati 'e 'kpen ba! -Amiina!

²² 'N̄ n̄eene- mu, 'mi 'ka 'liala- -jan mu 'la 'le 'letre 'le- 'yi -ge bhe, -ka -o 'kun 'ka zru -d̄oo 'le. 'Droōn' 'naa klele -janwole -bebe 'le 'ka ni.

²³ 'N̄ 'yoo- -a zi 'bhii- 'kaa 'yaango- 'bhii- -o -ploola -koo' n̄eene- Timote ma -kaso 'e 'yi. 'Kee- 'bhwa 'η ba -ge 'sani- 'η gele plenk- 'ka ba ye, 'mi 'pegee 'yee- nu gele 'pwel- 'ka ta ye.

²⁴ -Ka 'ka 'ledoo- mu 'e 'kpen 'pubo-, 'bhe
 'pegee -Waanbhaa' a mεε 'wen mu 'e 'kpen.
 -Koo' neene- mu 'la 'kpen -o Itali 'kleen 'e
 'yi -ge, 'mu 'kpen 'ka 'pubwa-

²⁵ Bhaa -Waanbhaa' a -lileya 'e bo 'ka
 'kpen ta! Amiina.

ZAKI 'LETRE 'LA YƆNDIA- Zaki 'letre 'la yƆndia 'bhe ngblo

-Dele 'ke Zaki 'le ee? Mee -bebe pe doo Zaki -o 'ke Meezan Zesu Krisi neene- 'le (Matie 6.35, Maki 6.3, Galasi 1.19, 1 Korenti 15.7). -E -yaa Zesu 'yi mu -ledo' 'la 'yaa-Zeruzalemu 'mu a zilee- mu 'e do 'le (Kleza 15.13-21, Galasi 2.9). Zaki 'letre 'lee- [dia, 'bhee- -ya [kpa Izraeli -gbaa vu ta ple 'e ni. 'Dun- yaa -yaa -we 'zi 'ke Izraeli -gbaa gwe -zeze 'gbu mu 'e 'le, -e -yaa -we 'zi 'ke Zuufu mu 'la -woo 'gbu [naa Zesu ni 'mu -la -le. Mee mu [yaa -yren 'la 'kpa zii' 'mu ta, 'bhela- -yile 'mu -gwa Izraeli 'kleen 'e 'yi, 'bhee- 'mu -ja 'kleen 'bheeke mu 'yi. Zaki pe doo 'bhe Zuufu -gloon mu 'e 'mu -le -Waanbhaa' a mee kplankplan mu 'e 'le. 'Letre 'lee- 'yi, -e zruwlaa- -o 'kpee doo -woo ta -yren mu 'e 'yikun. 'Bhee- -ya [pia -o ni 'ezin- doo -woo 'gbu kle -zaddo' mu 'le, 'bhee- -woo ngblo 'kpala -o -lee mu 'e [la, 'bhe 'pegee 'ke -o 'taawo 'elrele -waa' 'kpaleya 'z 'e ta. -E pezan mu -liala doo 'mu 'laa 'mu 'gbu magbaandele 'mu 'koo -goli' 'e -zayi', 'bhee- -e 'kooftenzan mu -liala 'ezin-.

Zaki -yaa' 'letre 'e 'yi -jan ngblo mu 'e [pia (Zaki 1). -Ya neene- Zesu 'yi mu 'e 'kpeelekaan doo -woo -yrekpa' -o 'gbu ba. -Yoo -liala 'ezin- doo waa pezan mu do -kplen 'ledole -a ma, 'bhee- 'ke -o 'kooftenzan mu mafinyanwo. 'Bhee- droon' -e pe -o ni doo -o bho 'kooftenzan mu 'e ba (Zaki 2).

Mee 'la zan mu -o 'gbu kun 'bhii- -zaddo' mu, 'bhee- 'ke -wa zi 'bhii- -o mee -bheeke' mu daan -Waanbhaa' a -jan 'e 'le, Zaki 'bhe zan mu 'e -liala doo waa -o 'gbu magbaandele, 'bhe 'pegee sraddole laa 'sole- -o ni, 'bhee- -woo 'gbu 'wojan- mu 'e 'klosikun 'elrele (Zaki 3.1-4.12).

-E pezan mu -liala 'ezin- doo - woo -yrekpa' -o 'gbu ba, 'kooko- waa -o 'gbu magbaande (Zaki 4.13-5.6).

Zaki a 'letre 'e 'leyanyre 'e [nnoo, -e -za do gbe dreewoa- Zesu 'yi mu 'e 'kpee doo -o bo 'egloole -o ta -yren mu 'e 'yi, 'bhe 'pegee -e pe -o ni doo -woo 'seriwo mee 'la zan mu -o -yren 'yi 'bhe 'pegee gade mu 'mu a -za ma.

Zaki a 'pubowli

¹ 'Mi Zaki 'la 'n 'yoo- 'ke -Waanbhaa' 'pegee Meezan Zesu Krisi a yewone 'le bhe, 'mi -le 'letre 'lee- de 'zi. 'Ka mu Zesu 'yi mu

'la -daa Izraeli -gbaa vu ta ple 'e 'lii, 'bhee- 'ka zenle -o 'drunyan 'yi 'kleen 'bheeke mu -yi yrekpen- [nnoo, 'n 'yoo- 'letre 'lee- 'kpa zii' 'ka ni 'ke 'n 'ka 'pubo-.

Mee zrubaglinza mu 'pegee -za -gloo mu -yikunle

² 'N neene- mu, 'ke -za -gloo 'oo -za -gloo 'la [tian 'ka ma, -kaa ye 'bhii- 'ka zrukpa' pe -gbene -le.

³ 'Kaa 'yaango- 'bhii- 'ke -o 'ka 'kpaleya 'e 'yidaan- 'ke -za -gloo 'le, 'bhee- 'bhe 'ka daan -za -gloo 'yikunlele.

⁴ 'Dun- -kaa 'to 'ke -o 'kaa- -za 'yikun zru 'e ye gbe 'e 'kpen ma, 'kooko- 'ka kle mee -lesole mu 'le, 'bhee- waa 'joo 'yoo- 'kedo- 'kpo ye 'ka zi.

Mee 'seriwoza -zadoleya -srɔwo zayi'

⁵ 'Ke -zadoleya laa -o mee 'la zan 'koo 'ka ba, 'bhe zan 'bhe 'yrewo -Waanbhaa' ma, 'bhee- -Waanbhaa' nu 'bhe 'nale- 'bhe zan ni. -Amasroyi, -Waanbhaa' gbe ta -o taataa pe nale ma mokpen' ni, 'bhee- yaa la mee ta pe nayre noo- mee ni.

⁶ 'Dun-, 'ke 'bhe zan -o 'bhe -zadoleya 'e 'yrewole, -a 'kpale- kle -Waanbhaa' 'yi 'bhii- -e nu a -srɔwole, 'bhee- yaa -a zru klele ple 'bhe 'yrewole 'e ma. -Amasroyi 'ke mee 'la zan -a zru kle ple, 'bhe zan -o 'bhii- weyi- 'poo do 'la 'ke -ploo 'bhe 'lawlen-, -ya been, 'bhee- -ya wian yrekpen- [nnoo.

⁷ 'Bhe zru ple zan 'e, 'bhe 'laa 'bhe -yrik- pale pe 'kedo- 'kpo 'srɔwole ta Meezan -Waanbhaa' 'koo.

⁸ 'Bhe zru ple zan 'e, yaa bo -a -liijan' do 'kpo ta -a 'taawogbeya 'e 'yi.

'Kooftenya 'pegee -nafloya

⁹ 'Ke -koo' neene- 'la -yoo 'kooftenzan 'le, -ya 'gbu 'wasowo -a 'lawlenle 'pegee -a klele mee gbilaan 'le -Waanbhaa' -yre 'yi 'bhe -zayi'.

¹⁰ 'Bhee- 'dun-, pezan 'e 'bhe 'bhe 'gbu 'wasowo 'bhe 'gbu mazina zayi'. -Amasroyi -e nu 'kanle- blaale 'bhii- -bon -bi 'laa mo gone- 'la gbene-.

¹¹ -Yretebhe wlen, 'bhee- -e bhi 'egloole, -e -bon 'e de, 'bhee- 'bhe ga. 'Ke 'bhe [kla, -a -bi 'e balaa', 'bhee- 'bhe -lreleya 'e 'kpen go 'bhe 'yi. 'Bhe klegbeya 'e 'yi 'ezin-, yi do ta, pezan 'e nu 'kanle- blaale- 'ke -a -yregbaanle -o 'waati 'la ba -yaa' ye mu 'e ba.

-Za mu 'la mee -lekan' 'bhee- -wa bo -za yoo- 'yi

¹² 'Ke Zesu 'yi mi 'oo Zesu 'yi mi 'la -za -gloo 'yikwan[], 'bhe zan a pe -yinra! -Amasroyi 'kee- [yaan -za -gloo 'e 'yikun- lele, -e nu 'bhe ma -tron 'srɔwole 'ke bole

* 1:12 1.12 -Zablayre [nnoo, 'ke mee 'la zan 'sen' 'yaa- wo 'bhe gwledanyoon 'e 'le, -o -yaa -yri 'laa zungbhe do bo 'bhe zan 'e ngblo ma 'bhe 'senzoza 'e -toomasie 'le.

-yre ma -si 'la -Waanbhaa' bhe 'liiwli- □naa 'bhe 'hale- ta -a -za so mɛɛ 'la zan mu ni 'bhe 'le. *

¹³ 'Ke -za 'yoo- klele -o mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -lekan zii', 'bhɛɛ- -e -balaa' -za 'yoo- 'yi, 'bhe zan laa peɛ dɔɔ: «-Waanbhaa' -le 'ŋ 'lekan zii' -za 'yoo- klele 'le.» -Amasroyi pe 'kedo- 'kpo 'laa so a klele- 'bhɛɛ- -Waanbhaa' -za 'yoo- kle, 'bhɛɛ- 'yee- -Waanbhaa' 'gbu laa mɛɛ 'kedo- 'kpo 'lekan- -za 'yoo- klele 'le.

¹⁴ 'Dun- mɛɛ 'tole- mɛɛ, -a 'gbu zru maza mu 'ɛ 'mu -le -a 'gbu 'lekan- 'bhɛɛ- -wa glaan yretete, 'bhɛɛ- 'mu 'a kun.

¹⁵ 'Ke -a zru maza -yoo' mu 'ɛ -wa -yinia, -wa -balaa' -za 'yoo- 'yi. 'Ke -za 'yoo- 'ɛ gbaandia-, 'bhɛɛ- -a -yiyaa -a zru 'ɛ ni, 'bhe 'leyan- 'ke 'yee- mɛɛ 'ɛ gale -la -le.

¹⁶ 'Ŋ nɛɛnɛ- mu 'la -za so 'ŋ ni 'egbenele, 'ka 'laa 'ka 'gbu 'yiniɛ.

¹⁷ Mɛɛ -sroowo' pe 'kpen 'Irele- 'pegee -o mɛɛ gba pe -lesole -Irele' 'la ba 'mu 'kpen da -koo' De -Waanbhaa' 'la laanima 'bhɛɛ- ba. 'Yeɛ- -yretɛbhe 'pegee mɛɛ, 'bhɛɛ- mɛɛkleɛn- mu 'ɛ □kla. Yaa -a 'gbu maboo -titi, 'bhɛɛ- gblo 'kpayre- laa -o -a ma.

¹⁸ -A 'gbu zru maza ta, 'bhɛɛ- -e -si dɛɛ -naa -koo' ni -yaa' wlan ma jan 'ɛ ma. -E 'bhe □kla, 'kooko- -koo' so klele- 'bhii- -a klepe dɛɛ mu 'ɛ -lwa mu 'le.

'Tronkpale -jan □la 'bhɛɛ- -a -yizaklele

¹⁹ 'Ŋ nɛɛnɛ- mu 'la -za so 'ŋ ni 'egbenele, -kaa 'yaango- dɔɔ mɛɛ 'tole- mɛɛ 'bhe 'yriwale kle 'bhe 'tronkpale ma -jan □la 'elwale 'pe, 'dun- yaa 'kooɛ- -janwole ma 'bhe 'pegee yaa a zrupliile blaale-.

²⁰ -Amasroyi 'ke mɛɛ 'la zan 'bhe zrupliila, 'bhe zan laa -za 'ledooɛ kle -Waanbhaa' -yre 'yi 'bhe 'le.

²¹ 'Bhela- -zayile, pe 'oo pe 'la 'bhe mɛɛ 'kpee 'trindo-, 'bhe 'pegee -yooya' -gloon 'ɛ 'kpen, -ka 'ploo 'mu 'kpen klele ma. 'Bhɛɛ- -Waanbhaa' a -jan 'la □bwa 'ka 'kpee, -ka 'bhe 'kun 'ka zru -doo 'le, 'bhe -le so 'ka gole- -za 'yi.

²² 'Ka -Waanbhaa' a -jan 'la □maa, 'ka 'laa bole 'ka 'tronkpale dɔɔ ma -a □la, -kaa -yizakɛ; 'kebhlaale 'ka -o 'ka 'gbu -la 'yini zii' 'bhe gbɛɛn- bhe.

²³ 'Ke mɛɛ 'la zan 'e 'tronkpaa -Waanbhaa' a -jan 'ɛ □la, 'bhɛɛ- 'ke yaa 'taawole -a ta, 'bhe zan -o 'bhii- mɛɛ 'la zan -a 'gbu wleyi' -glinna -dwalen' do 'yi, -ya 'gbu ye 'bhii- -yoo gone- 'la gbɛɛn-.

²⁴ 'Bhɛɛ- 'kee- 'yaan- -a 'gbu wleyi' -glinlele 'waati 'la ba, -e jila, 'bhɛɛ- -ya 'gbu wleyi' 'ɛ □ya gone- 'la gbɛɛn- 'bhe ni -a 'kpee 'bhe yre do 'ɛ □nao bhe.

²⁵ 'Tonj 'la 'bhe 'lesole -o, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe -koo' bo -koo' 'gbu ma, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'e 'yrekpaa- -a -yi 'elrele, 'bhɛɛ- 'ke -a bloole- □bwa 'bhe 'tonj 'ɛ ma, 'bhɛɛ- 'ke

yaa bole -a 'tronkpale ma dɔɔn -a -la, 'bhe 'pegee 'kee- ni -a 'kpee; 'dun- 'kee- 'taawoa □ -a ta, -Waanbhaa' nu 'bhe zan 'ɛ -dooɛle -a kleza mu 'ɛ 'kpen 'yi.

²⁶ 'Ke mɛɛ 'la zan 'a 'gbu ye 'bhii- -yoo -Waanbhaa' gba mi 'le, 'dun- 'ke 'bhe zan gbɛ laa so 'bhe 'gbu 'le ta, 'bhe zan -o 'bhe 'gbu 'yini zii' 'bhe 'yi 'bhe gbɛɛn- bhe. 'Bhe zan a 'seri 'ɛ 'bhe -o bhaama.

²⁷ 'Dun- -wa pe 'kela ma dɔɔ 'seri 'wenj 'bhe 'pegee 'seri -kpoɔɔ -koo' De -Waanbhaa' -yre 'yi 'bhe -le -ge: twene- mu 'pegee glaanle mu -gblakun' 'ke -woo 'trebho 'yi, 'bhɛɛ- 'yaa 'tole- 'ke 'drunyan 'yi pe mu 'ɛ 'kpee 'trindo-.

2

-Koo' 'laa pezan mu mabhaabhole 'kooɛɛnzan mu ta

¹ 'Ŋ nɛɛnɛ- mu, 'ka 'kpale- 'la -yoo -kooa' Mɛɛzan Zesu Krisi 'tobhole 'ɛ 'yi, 'ka 'laa 'eke- bagole.

² 'Ŋ 'bhe 'pe zii' win 'la ma, 'bhe -le -ge: 'kee- □kla 'bhii- mɛɛ ple -nwa wlale 'ka 'klale- o 'eke- ba yre 'la □nao 'bhe □nao. -A do -o 'ke pezan 'le, 'bhɛɛ- 'bhe -can 'kplɔ □bwa 'bhe gbɛ ma, 'bhɛɛ- 'bhe -baale' -o 'ke dune- 'Irele- do 'le. 'Bhɛɛ- mɛɛ -bhɛɛke' do 'ɛ 'bhe -o 'ke 'kooɛɛnzan 'le, 'bhɛɛ- dune- kple do -le 'bhe ta.

³ 'Ke 'ka 'yrekpaa- mɛɛ 'la zan -baale' -o 'elrele 'bhe ma, 'ka -gasikpa 'bhe 'leɛ, 'bhɛɛ- 'kaa pe 'bhe ni dɔɔ: «Nu yala- mɛɛ gbilaan yaayre 'leɛ- □nao -ge.» 'Bhɛɛ- 'kaa pe 'kooɛɛnzan 'ɛ ni dɔɔ: «'Bhi, bo 'e gaan ta». 'Ke 'ka 'laa 'bhe 'peɛ-, 'ka so -a peɛ- -a ni 'ezin- dɔɔ: «'Bhi 'nu 'yala- 'tre ma 'ŋ gaan ma -ge.»

⁴ 'Ke 'ka 'bhe □kla 'bhe gbɛɛn- bhe, 'ka 'laa -o mɛɛ 'ke gbilaan -yiya' zii' mɛɛ 'ke ni 'ka ba ɛɛ? 'Bhɛɛ- 'ka 'laa -o mɛɛ mu 'kitikan zii' 'ka 'kpeejan- -yoo' mu 'ɛ 'le ɛɛ?

⁵ 'Ŋ nɛɛnɛ- mu 'la -za so 'ŋ ni 'egloole, -ka 'ka 'tronbado doo: -Waanbhaa' drunyan 'leɛ- 'yi 'kooɛɛnzan mu 'ɛ makwan-, 'kooko- -o kle mɛɛ gbilaan mu 'le -waa' 'kpaleya -gbɛɛ 'ɛ ma; 'bhɛɛ- -o 'cien kle 'yee- -Waanbhaa' 'a 'liiwli- □naa -bhɛɛngbeya -wa 'la 'naza- ta -a -za so mɛɛ 'la zan mu ni 'bhe 'le.

⁶ 'Bhɛɛ- 'ka mu, 'ka -yraladwa mɛɛ 'kooɛɛnzan 'ɛ ma -mela ma ɛɛ? -De mu -le -yrenkpa' zii' 'ka ta ɛɛ, 'bhɛɛ- -de mu -le 'ka 'kun 'bhɛɛ- -o ge 'ka 'le -klu ta, pezan mu 'ɛ 'wole- 'laa 'bhe kle ɛɛ?

⁷ 'Woo- pezan mu 'ɛ 'wole- 'laa -o Zesu Krisi 'to 'Irele- 'la -yoo 'ka ma 'bhe 'sie zii' ɛɛ?

⁸ Wlan 'ɛ ni, 'tonj 'la 'bhe -za 'gbu -o 'egloole -Waanbhaa' a -bhɛɛngbeya 'ɛ ta, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe yooɛnde -o -yaa' 'Sewe 'ɛ

'yi 'bhe -le -ge dɔɔ: «'E -vindo' mi -za 'sɔ 'e 'bhii- 'e 'gbu -za sɔ 'e 'gbu ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-»

⁹ 'Dun- 'ke 'ka -o mɛɛ mu bago 'zi, 'ka -o -za 'yɔɔ- -la klɛ 'zi 'bhe 'le bhe. 'Bhɛɛ- 'tonj 'e -kpan baa- 'zi 'ka ta, -amasroyi 'ka -o -a 'yisiz zii'.

¹⁰ 'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan Moizi a 'tonj mu 'e 'kpen 'klosikun, 'bhɛɛ- 'ke -ya gɔ do 'kpo 'yisiela -o ba, -e klɛ 'bhii- -ya 'kpen -la -yisiela bhe -Waanbhaa- -yɛɛ 'yi. 'Bhe ya 'e 'yi, -kpan baale -o -a ta.

¹¹ Wlan 'e ni, -Waanbhaa' 'la -ya ꞑpia dɔɔ: «'Yaa -yanbhɔɔya klele,» 'yee- do 'kpo 'e 'yela- ꞑpia 'ezin- dɔɔ: «'Yaa mɛɛ dɛɛ.» 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke 'yaa -yanbhɔɔya klele, 'dun- 'kee mɛɛ ꞑdia, -e Moizi a 'tonj 'e 'kpen -la -yisiela bhe.

¹² 'Bhe 'yi, -ka -janwo' 'bhe 'pegee 'ke 'ka 'a 'yizakle 'bhii- -o nu bhaaplenj mu 'la 'kitikanle 'ke 'tonj 'la 'bhe mɛɛ bo 'bhe 'gbu ma 'bhe 'le.

¹³ Wlan 'e ni, 'ke mɛɛ mu -yɛɛn 'laa 'klale- mɛɛ 'la zan ma, 'bhe zan -yɛɛn 'laa nu 'klale- -Waanbhaa' ma, 'ke -yoo -a 'kitikanle yi 'la 'le. 'Dun-, 'ke mɛɛ -yɛɛnklala' mɛɛ 'la zan ma, 'bhe zan -yɛɛnklale 'e -Waanbhaa ma 'bhe 'yi nu yale -Waanbhaa' a 'kiti 'la -yoo 'bhe zan 'e ma 'bhe ni.

'Kpaleya 'pegee kleza 'lrele- mu

¹⁴ 'N nɛɛnɛ- mu, 'ke mɛɛ do 'a ꞑpia dɔɔ -a 'kpale- -o -Waanbhaa' 'yi, 'bhɛɛ- 'ke yaa 'bhe 'kpaleya 'e zɔɔn -a kleza mu 'e ma, 'bhe 'trɔn- -o -a ma -mela -le ɛɛ? 'Bhe 'kpaleya -gloɔn 'e sɔ -a gole- -za 'yi ɛɛ?

¹⁵ 'Kee- ꞑkla 'e nɛɛnɛ- 'gwlaan- 'le oo, 'kee- ꞑkla 'e nɛɛnɛ- 'le oo, 'bhɛɛ- -o ta flɛj- -o, 'bhe 'pegee pele kplankplan laa -o 'kɔɔ 'tanji,

¹⁶ 'bhɛɛ- 'ke 'ka do 'a ꞑpia -o ni dɔɔ: «Bhaa -Waanbhaa' 'ka -dɔɔbo! -Ka ge pɛ ꞑkla 'ka ta 'bhɛɛ- -niinii' go 'ka ma, 'bhe 'pegee -ka pɛbhle 'bhɛɛ- 'ka kpɛdɔ.» 'Bhɛɛ- 'ke -o mazadwa pɛ 'la ma, 'ke 'ka 'laa 'bhe 'nale- -o ni, 'bhe 'duma 'e -mela 'yanwo- 'ka ma ɛɛ?

¹⁷ 'Kpaleya a pɛ -za 'e -yoo 'bhɛɛ- gbɛɛn- bhe. 'Ke 'yee 'kpa -Waanbhaa' 'yi, 'bhɛɛ- 'ke 'yaa 'bhe 'wlata- za mu kle, 'yaa- 'kpaleya 'e -yoo 'ke bhaama za -la -le.

¹⁸ 'Dun- mɛɛ do nu -a pele 'e ni dɔɔ: «'Bhi 'kpale- -o -Waanbhaa' 'yi, 'bhɛɛ- 'mi -za 'lrele- mu kle!» 'Ke 'bhe ꞑkla, 'mi nu -a -lekunle 'bhe zan ni dɔɔ: «'E 'kpaleya 'e zɔɔn 'ɲ ni 'kee kleza mu laa -o 'bhe ba; 'bhɛɛ' 'mi nu 'mi a pɛ 'kpaleya 'e zɔɔnle 'e ni 'ɲ kleza mu 'e 'le.»

¹⁹ 'Bhi pe dɔɔ 'e 'kpale- -o -a -yi 'bhii- -Waanbhaa' -o do 'kpo, 'bhe -o 'ke -za 'lrele- 'le. 'Dun- 'zina mu 'e -woo kpa

-Waanbhaa' yi 'bhɛɛ- gbɛɛn- 'ezin-, 'bhɛɛ- -o bɛɛn -gblaan 'e 'kɔɔ -a -lɛɛ.

²⁰ -Zadokle! 'Yoo- -a zi 'bhii- 'ya 'yima 'bhii- 'kpaleya 'la 'ke kleza mu laa -o 'bhe ba, 'bhe -o 'ke bhaama 'kpaleya 'le ɛɛ?

²¹ -Waanbhaa' -kɔɔ- 'gbɔɔ Abraamu ꞑkla 'ke mɛɛ -lɛdɔɔle -a -yɛɛ 'yi 'nale- a ma ɛɛ? 'Yaa klele -a kleza mu -la ma ɛɛ? -E -Waanbhaa' -weli' 'e ꞑmaa, 'bhɛɛ- -ya gbe -nɛ Izaki -kwan, 'bhɛɛ- -e 'bhe ꞑkpaa 'srakagoyɛɛ 'e ꞑnɔɔ, 'bhɛɛ- -e -yaa zan bi 'bhe dɛɛ, 'bhɛɛ- -e 'bhe kle 'ke 'sraka 'le -Waanbhaa' ni.

²² 'E 'bhe ꞑya 'tɛ ɛɛ! -A 'kpaleya 'e 'pegee -a kleza mu 'e 'yaa -'eke- 'yi. 'Bhɛɛ- -a kleza mu 'e -yaa' 'kpaleya 'e 'leswaꞑ.

²³ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -Waanbhaa' a 'Sewe -e 'kela ꞑpia 'bhɛɛ- 'leswaꞑ, -ya ꞑpia dɔɔ: «*Abraamu 'e ꞑkpaa -Waanbhaa' 'yi, 'bhɛɛ- 'bhe 'a ꞑya 'bhii- mɛɛ -lɛdɔɔle 'le -yaa' 'kpaleya 'e ma.» 'Bhɛɛ- -Waanbhaa' 'a 'siila- 'bhe 'bhegwɛn-.

²⁴ 'Ka 'bhe ꞑya ɛɛ! -Waanbhaa' laa mɛɛ ye mɛɛ -lɛdɔɔle 'le -a 'kpaleya do -kplɛn ma, 'dun- -ya ye mɛɛ -lɛdɔɔle 'le -a kleza mu 'la da -a 'kpaleya 'e ba 'mu -la ma.

²⁵ 'Bhe klegbeya do 'kpo 'e 'yi, -Waanbhaa' gwɛn -glin le Raabu ꞑya le -lɛdɔɔle 'le -a kleza mu 'la da -a 'kpaleya 'e ba 'bhɛɛ- ma. 'Yee- Raabu -le Izraeli mu a yɛɛ ma -klosikun mu 'e ꞑkwan 'elrele, 'bhɛɛ- -yoo -gwa -za 'yi 'ke -yoo bo zi -bhɛɛke' do ta -o jila bhla 'e zi.

²⁶ Wlan 'e ni, 'bhii- 'ke nii- 'laa -o mɛɛ 'fle 'la 'yi, 'bhe -o gbɛɛn- 'le gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhe klegbeya do 'e yi, 'ke kleza mu laa -o 'kpaleya 'la 'yi, 'bhe 'kpaleya 'e gale -o.

3

-Kɔɔ' gbɛsɔ -kɔɔ' 'le ma 'kpaale- ta gɔnɛ- 'la gbɛɛn-

¹ 'N nɛɛnɛ- mu, 'ka 'laa klele 'ebebele 'ke 'kaa pe dɔɔ 'ka -o klele- -Waanbhaa' a -jan 'e daan mu 'le. 'Ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- -kɔɔ' mu mɛɛ daan mu 'e, -o nu -kɔɔ' mu 'kitikanle 'egloole 'ke 'bhe kan mɛɛ -vin mu 'e ta.

² -Kɔɔ' 'kpen 'yini- 'e -gloɔn -bebe 'le. 'Ke mɛɛ do -yi 'laa ni -titi -a 'wojan- mu 'e 'yi, 'bhe zan 'e 'bhe -o 'ke mɛɛ -lɛsɔle do 'le. 'Bhɛɛ- -a gbɛsɔ 'a 'gbu 'fle 'e 'yikunle ta -a kleza mu 'e 'kpen 'yi 'ezin-.

³ 'Ke -kɔɔ' wi -soo' blasan- bhle bo-a -lii, 'kooko- -e 'kɔɔ- zru maza kle. 'Bhe klegbeya 'e 'yi bhe, -kɔɔ' mu so 'woo- wi -soo' 'e 'lɛdɔɔle -za 'e 'kpen 'yi.

⁴ -Ka 'ka 'yɛɛkpa 'ezin- -yi ta -batonj' -gbɛnɛ mu 'e ta dɔɔ: 'ali- -woo 'egbɛnele bhe oo, 'bhe 'pegee -plooo -gbɛnɛ mu -le sɔ -o -yɛɛnle, 'dun- -o bhoɛɛ 'fiɛntrɔnɛnɛ do -le

-o -ledoo' ke -o bho mi 'e -ya zi 'bhii- -o ge yre 'la □nɔɔ -o ge 'bheE- □nɔɔ.

⁵ 'Bhe ya 'e 'yi bhe, bhaaplen nre 'e -yoo 'ke -koo' 'fle 'e dɔpe 'fientronne do -la -le. 'Dunj- -ya 'gbu magbaande 'kee- -jan -gbene -gbene mu wo. -Ka 'ka 'yrekpa 'ezin- doo, 'te 'kleenne do -le so -boo -gbene do 'kpen 'kpaciele.

⁶ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, mɛɛ nre 'e -yoo 'bhii- 'te gbɛɛn-. 'YeLe- 'ke -za 'yoo- kli 'gbu 'e 'le. -Yoo -koo' dɔpe mu 'e ba, 'dunj- 'yele- -koo' 'fle 'e 'kpen 'trindɔ-. -Yoo 'bhii- 'te 'la da 'zi -jranama 'te 'yi, 'bheE- -e bhaaplen a 'tre ta -si 'e 'kpen 'sie-.

⁷ -Bon 'yi srope mu 'e 'kpen -gloon -o, maanne- mu 'kpen -gloon -o, wi mu 'la 'kpen 'taawo- 'mu vi ta 'mu 'kpen -gloon -o, 'bhe 'pegee wɛyi- ba wi mu 'e 'kpen -gloon, bhaaplen 'kpaale- -o 'mu 'kpen 'wiinj-.

⁸ 'Dunj- bhaaplen do 'kpo gbɛ laa 'sole- -lido' mɛɛ nre 'e 'yikunle ta. Pe -yoo' -le 'kele-, bhaaplen do 'kpo gbɛ laa so -a -yikunle ta. -Yoo 'bhii- mɛ -baa'.

⁹ -Koo' 'koo De Mɛɛzan -Waanbhaa' -dooɔo- -koo' nre do 'kpo 'la 'le, -koo' mɛɛ mu 'la -Waanbhaa' -o □kla -a bhooma mu 'le 'mu 'danganwo 'yee- nre do 'kpo 'e 'yela- -le 'ezin-.

¹⁰ 'Duma da -lii do 'kpo 'la □nɔɔ, 'danggan da 'yee- -lii do kpo 'e 'yela- nɔɔ- 'ezin-. 'N nɛɛnɛ- mu, 'ka 'laa 'tole- 'kee- kle 'bhe gbɛɛn-.

¹¹ -Yi 'nrале- 'pegee -yi yienle, -o ple -kpen 'laa so 'pwele -yi -gluu do 'yi.

¹² 'N nɛɛnɛ- mu, figi diinj do laa so -a bhaa klele- 'ke olivi 'le, 'bheE- -dɔɔ diinj do laa so 'bhe bhaa klele- 'ke figi bhaa 'le. 'Bhe klegbeya 'e 'yi bhe, -yi 'nrале- 'pegee -yi yienle, -o ple -kpen so dale- to ngblo do 'yi ɛɛ?

-Zadoleya 'la da -Waanbhaa' ba

¹³ -De 'gbu -le -zadɔ- mi 'le 'ka ba ɛɛ? 'BheE- -de 'gbu -la yikanle -o 'ka ba ɛɛ? 'Bhe zan 'e 'bhe 'a zron 'a 'taawogbeya -lrele- 'e 'pegee -a kleza mu 'la -e 'mu kle -a zru -doo 'pegee -zadoleya 'le 'mu ma.

¹⁴ 'Dunj- 'ke 'ka zru 'pale- -o 'ke zranwole 'pegee 'ke zaabole zru 'le 'ka 'kpee, 'ka 'laa 'ka 'wasowole 'ke 'kaa pe dɔɔ 'ka -o 'ke -zadɔ- mu -le. -E kle 'bhii- 'ka -o wlan 'e malaboo 'zi 'bhe gbɛɛn- bhe.

¹⁵ 'Bhe -zadoleya -gloon 'e 'bhe 'laa da laanima -Waanbhaa' ba. 'Dunj- 'bhe da 'drunyan 'leɛ- 'bheE- 'yi, 'bhe da bhaaplen zru -la -yi, 'bheE- 'bhe -o -Setran' kooɔɛ- -la -le.

¹⁶ -Amasroyi 'ke zranwole zru 'pegee zaabo zru -o yre 'oo yre 'la □nɔɔ, -za 'yizaale -o 'bheE- □nɔɔ, 'bhe 'pegee kleza -yoo' 'e 'kpen -gloon

¹⁷ 'Dunj- -zadoleya 'la da -Waanbhaa' ba, 'ke 'bhe -o mɛɛ 'la zan 'yi, 'bhe zan -si 'e -yoo 'wenj, yaa gwle glin, 'bheE- -a -yi -o 'edoole, -e mɛɛ -klosikun, 'bheE- -e mɛɛ -yrenkla' 'ebebele, 'bhe 'pegee -e -za 'lrele- -bebe kle. Yaa mɛɛ mu bago, 'bhe 'pegee yaa -za kle mɛɛ -yre 'koo.

¹⁸ 'Ke mɛɛ 'la zan mu yilabla ziglin, -o -waa -za mu 'kpen kle yilabla 'yi. 'BheE- 'bhe 'leyanyre kle 'ke -ledooleya 'le.

4

Bhegwlenya 'kpale 'drunyan ta pe mu ma

¹ Gwle mu 'pegee sra mu 'la -woo 'ka 'plenj-, 'mu -o da 'zi -mɛ -la ba ɛɛ? Zru maza -yoo' mu 'la gwledan 'eke- ba 'ka zru 'e 'yi, 'kooko- -o gbɛɛlɔɔ 'ka ta, waa -o da 'zi 'mu -la ba ɛɛ?

² 'Ka 'yrebho- pe mu zi, 'dunj- 'ka 'laa so -o -sroowole; 'bheE- 'ka mɛɛ de, 'bhe 'pegee 'ka zranwo; 'dunj- 'ka zru laa kpala'. 'Ka 'yrebho- pe 'la zi, 'ka 'laa so 'bhe 'sroowole. 'Bhela- -yile, gwle mu 'pegee sra mu -o 'ka 'plenj-. 'Ka mu 'dunj-, 'ka -o pe 'la zi, 'ka 'laa 'bhe 'sroowo-, -amasroyi 'ka 'laa pe -yrewogbeya 'e do -Waanbhaa' ma.

³ 'Ali- 'ke 'ka pe -yrewoa -Waanbhaa' ma, 'ka 'laa 'bhe 'sroowo-, -amasroyi 'kaa 'yrewo win 'la ma, 'bhe -o 'eyoole. 'Kaa 'yrewo 'ka 'gbu 'nrayiza -la kle zayi'.

⁴ Zru ple zan mu! -Ka mu pe dɔɔ 'ka -o -Waanbhaa' zi, 'bheE- 'ka pe 'ezin- dɔɔ 'ka -o 'drunyan 'yi pe mu zi. 'Ka 'laa 'yaango- dɔɔ 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la pe mu 'bhe bhegwlenya -kpa'a 'drunyan ta pe mu ma, 'bhe zan kle -Waanbhaa' -soonni' 'le ɛɛ?

⁵ Yaa klele 'ka ni 'bhii- -jan 'la -yoo -Waanbhaa a 'Sewe 'e 'yi 'bhe -o bhaama jan 'le, 'bhe -jan 'e 'bhe -le dɔɔ: «-Waanbhaa' 'a Lii 'la □kpa'a -koo' 'yi bhe, -e zranwo -a zru 'e 'kpen 'le 'bhe ta, 'bheE- -ya zi 'bhii- 'bhe bo 'yee- do -kplen -la ni.»

⁶ 'BheE- droon, 'yee- -Waanbhaa' a -lileya 'e gbalaan -yiyaa -yaa' zranwole 'e ni, 'bhela- -yile -yaa' 'Sewe -ya 'pia- dɔɔ: «Mɛɛ 'la zan mu 'mu 'gbu magbaande mɛɛ ma, -Waanbhaa' wlen 'bhe zan mu ma. 'Dunj- mɛɛ 'la zan mu 'mu 'gbu mazinaa, -e li 'bheE- -zan mu 'e ma.»

⁷ 'Bhe ya 'e 'yi bhe, -ka 'ka 'gbu mazina -Waanbhaa' -leɛ, -ka do -Setran' 'leɛ 'egloole. 'Ke 'ka 'bhe □kla, 'bheE- -Setran' nu 'ka 'tole- 'sɔɔ, -e nu blasanle, 'bheE- -ya plengo 'ka ma 'egboonle.

⁸ 'Ka mu, -ka 'ka 'gbu 'mabeen- -Waanbhaa' -din, 'bheE- -Waanbhaa' 'gbu nu -a mabeenle -ka mu -din 'ezin-. 'Ka mu -za 'yoo- kle mu, -ka 'plo- -za 'yoo- mu klele ma 'fenfenj, 'bheE- 'ka mu zru ple zan mu, -ka 'ka 'gbu 'kpee 'e kle 'wenj.

9-Ka 'ka wleyisriwo, 'bheε- -ka bhee la pe mu □kla 'ka ta, -ka wisi' 'bhii- 'ka -o bhee la. -Ka 'kaa- 'sonsile 'ε 'niina- 'ke wisile 'le, 'bheε- -ka 'kaa zrukpa' 'ε niina- 'ke wleyisriwole 'le.

10 -Ka 'ka 'gbu mazina MEEzan -Waanbhaa' -lεε, 'bheε- -ε nu 'ka 'lawlenle.

'Ka laa 'eke- 'to 'yoo- pele

11 'N neene- mu, 'ka 'laa 'eke- 'to 'yoo- pele. 'Ke mεε 'la zan 'bhe neene- do 'to 'yoo- □pia, 'bhe 'pegee 'kee- 'bhe 'kitikaan, 'bhe zan 'ε-ε -Waanbhaa' a 'Toj 'bheε- 'yisie zii' bhe, 'bhe 'pegee -ya 'kiti -la 'kan zii' 'bhe gbεen- bhe. 'Duj- 'ke mεε 'la zan 'toj 'ε 'kitikaan, 'bhe zan laa kle -li -a -klosikun mi 'le, 'bhe zan kle -a 'kitikan mi -la -le.

12 -Waanbhaa' do -kplen -le 'ke 'Toj 'ε 'kpa mi 'le, 'bheε- 'yela- do -kplen -le mεε mu a 'kitikan mi 'le. 'Yela- do -kplen -le sō mεε gole -za 'yi, 'bheε- 'bhe 'sej- o 'yela- do -kplen ni 'kee- mεε kle ni pe 'le. 'Duj- 'bhi 'la 'bhi -o 'ε -vindo' mi 'ε 'kitikan zii', -dele 'bhi 'le εε?

-Naflo pe mu -o 'ke mεε -lεkanpe mu -la -le

13 -Ka 'ka 'trōnbado doo, 'ka mu 'la 'kaa pe doo: «'Kee- □kla -zon oo, 'kee- □kla too, 'o nu gele 'taa ta -wa do ta. -O nu lεε do klele -a noo-. 'O nu yawo wole -a noo- ye, 'bheε- 'o nu -goli' 'sroowole -a noo-»

14 'Duj-, -za 'la nu klele too, 'ka 'laa 'bhe do -zon 'ke yaa 'ε go -Waanbhaa' do -kplen ba. 'Ka 'si 'ε -yoo 'bhii- 'te -gblen do gbεen. 'Ke 'te -gblen 'ε-ε 'wlenaa-, -ε mō 'waati sa, 'bheε- -ε piilaa' 'eke- ma, 'bheε- -ε ni mεε -yre ba.

15 'Ka mu, -kaa pe droon' doo: «'Ke -Waanbhaa' -dwa -a -la, 'o nu bole 'o 'yre ma, 'bheε- 'o nu -za 'lεε- 'bhe klele, 'bheε- 'o nu -za 'la bhe 'bhe klele.»

16 'Bheε- 'duj-, 'ka mu, 'ka 'ka baa 'ka 'gbu 'wasowo ma 'liijan- -gbene -gbene mu 'ε 'le. 'Bhe 'wasowogbeya 'ε, 'bhe 'laa lele.

17 'Bheε- 'ke mεε 'la zan sō -za 'wlan klele-, 'ke yaa 'bhe klele, -ε -za 'yoo- -la kle 'zi 'bhe gbεen- bhe.

5

Pezan mu 'kpeelkan za mu

1 'Ka mu pezan mu, -ka 'ka 'trōnbado doo! -Klōlōo' maza mu 'la nu 'tenle- 'ka ma, -ka wisi' 'bheε- -ka -gbekan' mu -zayi'.

2 'Kaa- -naflo mu 'ε 'pa gbe -yoo 'ε 'koo, -woo bon 'zi. 'Bheε- 'ka ta pe mu 'ε 'pa gbe -yoo 'ε 'koo, 'bheε- -glolo' mu -o bhle 'zi.

3 -Can □bwa 'kaa- -can mu 'ε 'pegee 'kaa- -goli' mu 'ε ma. -Can 'ε nu klele 'kaa- -za 'yoo- mu 'ε ma 'srε 'le. -E nu klele 'bhii- 'te do gbεen-, 'bheε- -ε nu 'ka 'fle 'ε 'kpen 'bhlele-. 'Ka 'kaa- -naflo mu 'ε zrε -dwa

'eke- ta, 'bheε- 'duj- 'drunyan 'yan yi 'ε □bhwa -wa -din gban.

4 -Ka 'ka 'yrekpa doo! Pebhaa 'kan yewone mu 'la -o 'kaa- gba mu 'ε ta pebhaa mu 'ε 'kaan- 'ka ni, 'ka 'laa 'mu a ye 'ε ma -sra 'lesole 'ε 'nale- 'mu ni. 'Bheε- -o wisia □ 'egloole 'bhe -za 'ε 'yi, 'bheε- MEEzan -Waanbhaa' -Gloo -waa' wisiwli mu 'ε □maa.

5 'Ka 'kaa- boleya 'trε ta 'ε □kla 'kaa- -trōn ma pe -la -yi, 'bheε- zru maza 'tole- zru maza 'la klele □swa 'ka ni, 'ka 'bheε- 'kpen □kla. 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ka -blaala 'bhii- wi blaale mu 'la de yi 'ε -yoo zan bhōle 'mu gbεen-.

6 Mεε 'la zan laa -za 'yoo- 'kedo- 'kpo klele 'ka ni, 'ka -kpan -balaa' 'bheε- ta, 'bheε- 'kaa □dia, 'ke waa -za 'kedo- 'kpo kle.

Zrubakpaaleya 'pegee 'seriwole

7 'N neene- mu, -ka 'ka zrubakpala 'ke 'bhe ge 'tenle- MEEzan Zesu Krisi 'nule- 'ε ma. -Ka gba 'kpa mi 'ε -glin doo: -E yaa gba 'ε ta pebhaa mu 'la -za -o -a 'koo 'egloole 'mu -la 'kan bhla 'ε magben. 'Kee- san la -lwa mi 'ε banle ma, 'kee- nu 'tenle- la boolazi mi 'ε banle ma, -ya zrubakpalaa -yaa' gba la pe mu 'ε zi.

8 'Ka mu 'duj- 'ezin-, -ka 'ka zrubakpala 'bheε- gbεen-, -ka 'ka zru do 'egloole, -amasroyi MEEzan 'nu yi 'ε □bhwa gban -wa -din.

9 'N neene- mu, 'ka 'laa 'ka 'la ma janwole 'eke- ni, 'kooko- -Waanbhaa' laa nu 'ka 'kitikanle. MEEzan Zesu Krisi 'nu yi 'ε □bhwa gban -wa -din, 'yele- 'ke 'Kitikan mi 'gbu 'ε 'le.

10 'N neene- mu, -Waanbhaa' -lεla' janwo mu 'la -janwoa MEEzan 'to 'ε 'yi, -woo zrubakpalaa -waa' -yren mu 'ε 'yi gōne- 'la gbεen-, -ka 'mu a zrubakpaagbeya 'ε -glin doo, 'bheε- 'ka 'ka 'kpa -o ma 'bhe 'yansi klelele.

11 -Ka 'ka 'trōnbado doo! Mεε 'la zan mu -yren 'yikun-, 'wa pe doo waa pe -yinra'. 'Ka Zobu a -yrenyikungbeya 'ε □maa. MEEzan -Waanbhaa' pe 'la □naa -a ni -yaa' -yren 'yikunle 'ε blaana, 'ka 'gbu 'bhe do. -Amasroyi MEEzan -Waanbhaa' mεε -yrenkla', 'bheε- -yoo 'ewlanle mεε ma.

12 'N neene- mu, 'mi sō -za 'gbu 'la 'bhe -glooya' 'kpankpanyanle 'ka ma, 'bhe -le doo 'ka 'laa lafle' 'pegee 'trε 'bhlele-, 'bheε- 'ka 'laa 'ka 'sienwole pe 'kedo- 'kpo ma. 'Kaa- «-Aani' kle 'kaa- «-Aani' le. 'Bheε- 'kaa- «'Yooye-» kle 'kaa- «'Yooye-» le! 'Ka 'laa -jan 'bheεke 'kpale- 'bhe ma, 'kooko- -Waanbhaa' a -kpan 'laa balaa' 'ka ta.

'Seriwole gade mu ma

13 'Ke 'ka ba mεε do -o -yrenbhle' zii', -ya 'seriwo -Waanbhaa' ni. 'Bheε- 'ke mεε

'la zan zrukpaale -o, 'bhe zan -Waanbhaa' 'tobho ma 'sro mu 'kpa.

¹⁴ 'Ke ga -o 'ka do ma, 'bhe zan Zesu 'yi mu 'e -waa' zilee- mu 'e 'sii-. 'Bhe mu nu 'mu 'seriwole -Waanbhaa' ni -a ma, 'ke -wa wiin- sro 'ke -yrɔn 'le Mɛɛzan 'tɔ 'e 'yi.

¹⁵ 'Ke -woo 'seriwoa -o 'kpalele -Waanbhaa' 'yi, gade mi 'e nu -bheele'. Mɛɛzan nu 'klenya 'nale- -a ni, 'bhe- 'bhe zan -za 'yɔɔ- mu 'la [k]la, -e nu 'bhe zan a -za 'yɔɔ- mu 'e ma -sroma 'yanle-.

¹⁶ 'Bhe 'yi, 'ɲ nɛɛnɛ- mu, -ka 'kaa- -za 'yɔɔ- mu 'e do, 'bhe- 'ka -o pe 'eke- ni. 'Bhe- -ka 'ka 'seriwo -Waanbhaa' ni 'eke- a -za ma, 'koko- 'ka bhe. 'Ke mɛɛ 'la zan -ledɔɔle -o -Waanbhaa' -yre 'yi, 'ke -ya 'seriwoa -Waanbhaa' ni -a zru 'e 'kpen 'le, -glooya' -gbɛnɛ do kle -yaa' 'seri 'e 'yi.

¹⁷ -Waanbhaa' -lela' janwo mi Eli -yaa bhaaplɛɲ 'le 'bhii- -kɔɔ' mu gbɛnɛ-: -E -sromabwa -Waanbhaa' ni -yaa' 'seri 'e 'yi, 'koko- la laa ban, 'bhe- la laa banle -titi 'trɛ ta lɛɛ yaga 'pegee mɛɛ 'srwado- ta.

¹⁸ 'Bhe blaana, -ya 'seriwo gbɛ drɛwoa- 'ezin- -Waanbhaa' ni 'kaa la ban, 'bhe- la -baan 'ezin-. 'Bhe- 'ke -yri diin mu 'e -woo -bhaale'.

¹⁹ 'N nɛɛnɛ- mu, 'ke 'ka do [ɲ]nia wlan a pe zi 'e ma, 'bhe- 'ka ba mɛɛ -bheke' do 'bhe zan 'e bo gbɛ drɛwo wlan a pe zi 'e ta.

²⁰ -Kaa 'yaango- doo 'ke mɛɛ 'la zan -za 'yɔɔ- kle mi do -gwa 'bhe 'ni zi 'e ta, -e kle 'bhii- -e 'bhe -za 'yɔɔ- kle mi 'e 'si 'e -gwa -za 'yi. 'Bhe kɛgbeya 'e 'yi bhe, 'bhe zan 'e nu -a klele 'bhe- -Waanbhaa' -za 'yɔɔ -bebe 'sroma- yan.

PIERI 'LETRE □LWA 'LA YƆNDIA- Pieri a 'letre □lwa mi 'ε ngblo

-Dele Pieri 'ke 'le εε? -Yoo Zesu 'a winbowa mu vu ta ple 'la makwan- 'mu do 'le. Pieri 'to 'ε -yoo Greki wli 'yi 'to 'le, 'bhεε- -a -yi -le dɔɔ «Vle». Zesu -le 'bhe 'to 'ε □kpa -a ma. -A -zwana 'to -le Simo, 'bhεε- -e -yaa da Galile 'tre ta -wa 'la -o -yaa 'bhe sii Betesaida (Zaan 1.43) 'bhεε- ta. Pieri 'pegee -a nεεε- Andre -yaa kaade Galile -draa 'ε 'bhεε- ba. 'Dun- Zesu -o 'siile, 'ke -o 'ploole -waa' kaade yro mu 'ε ma, 'ke -o nule- dɔle Zesu zi. Zesu gele blaana lafle 'yi. Pieri Zesu a -Jan 'Nrale- 'ε □woa Zeruzalemu 'pegee Zude, 'bhεε- Samari 'kleen mu 'ε 'yi. 'Ali- -e -ja 'yee- -Jan 'Nrale- 'ε 'wole 'fo Romu -wa 'ε ta. -Wa □dia 'bhεε- □noɔ 'ke -wa gbaan -yribgeele do ta.

'Letre 'leε- 'yi, Pieri pe -koo' ni dɔɔ -o -yaa Siliven 'la sii 'ezin Silasi 'bhe -le 'yee- 'letre 'leε- □dia (Pieri □Lwa mi 5.12).

-E 'yee- 'letre 'leε- □kpa Zesu 'yi mu 'la zenle -yaa 'kleen 'ledo- 'la -o 'bhe sii -zon Tuuki 'mu -la ni (Pieri □Lwa mi 1.1). 'Bhe 'waati 'ε ba, -o -yaa -yrenkpa' zii' 'bhe □noɔ Zesu 'yi mu 'ε ta. 'Bhela- -zayile Pieri 'letre 'leε- □dia -o ni fangando zayi' -o ta. Pieri 'a -dwa -o 'kpee dɔɔ -Waanbhaa' nu -o gole -za 'yi, 'bhe 'pegee -yoo -letwa -a 'cien 'la ba lafle' 'yi 'bhe 'nale- -o ni. -O nu 'bhe 'cien 'ε 'sroowole 'ke Zesu 'nu gbe drεεwoa -drunyan 'leyan yi 'ε 'le. (Pieri □Lwa mi 1.2-12). -Ayile, -ya □pia -o ni dɔɔ -o bo 'egloole -o 'kpaleya 'ε 'yi, 'ali- 'ke -yren mu -o ta 'yee- 'letre 'leε- de 'waati 'ε ba.

Pieri -o -liala dɔɔ -o 'taawogbeya 'ε kle 'elrele mεε 'la zan mu laa -Waanbhaa' dɔ 'mu 'plen, 'bhe 'pegee -o 'gbansaan 'plen- 'ezin- (Pieri □Lwa mi 1.13-4.19). -Ya □pia -o ni dɔɔ -o Krisi blaanta goon 'bhe 'taawogbeya 'ε ma. Krisi 'bhe -yrenbhla, 'bhεε- 'dun- yaa -za 'yoo- klele.

-Yaa' 'letre 'leε- 'leyanyre 'ε □noɔ (Pieri □Lwa mi 5), Pieri Zesu 'yi mu 'ε 'pegee -o -leε mu 'ε 'liala- 'ezin.

Pieri a 'pubowli

¹ 'Mi Pieri 'la 'η 'yoo- 'ke Zesu Krisi a *winbowa mi 'le, 'mi -le 'letre 'leε- 'kpa zii' 'ka mu 'la -Waanbhaa' 'ka makwan- 'ka mu -la ni. 'Ka mu 'la 'ka □kaan 'eke- ma, 'bhεε- -ka -ja klele 'ke 'cie mu 'le Pɔn 'pegee Galasi, 'bhεε- -Kapadosi 'pegee *Azi, 'bhεε- Bitini 'kleen mu 'ε 'yi.

² 'Koo- De -Waanbhaa' -le 'ka makwan- 'a 'gbu zru maza 'la -e 'bhe 'ledulaa 'elwale gban -so 'bhe ta. *Lii 'Wen 'ε -e 'ka □kla

-yaa' pe mεε 'wen mu 'le, 'kooko- 'ka Zesu Krisi 'klosikun, 'bhεε- -a yien 'la 'klalaa 'kaa- -za ma 'sraka 'le 'bhe 'ka zru mu 'ε kle 'wen. Bhaa 'yee- -Waanbhaa' -li 'ka ma, 'bhεε- -e yilabla na 'ka ni 'kee- pa 'ka ta.

'E 'YRIKPALE BO MEE GOLE -ZA 'YI 'E 'BHεε- TA

Zesu yi mu 'yrikpaza kplankplan

³ -Koo' -Waanbhaa' 'tobho -kooa' Meezan Zesu Krisi De 'ε! -Yaa' mεε -yrenklagbeya -gbene 'ε ma, -e Zesu Krisi -bwela gale ba, 'bhεε- -e bole -yre ma -si drεε- naa -koo' ni 'bhe ma. 'Bhe klegbeya 'ε gbeen- bhe, -koo' 'yrikpale -o -a ta 'bhii- bole -yre ma -si -o -koo' 'koo.

⁴ 'BHεε- -Waanbhaa' -yaa' mεε mu 'ε 'kpen 'letwa □ 'bhεε- 'cien 'ε ba, -koo' 'yrikpale -o 'bhεε- ta. 'Bhe 'cien 'ε bhe laa so 'siele, 'bhεε- 'bhe 'trin 'laa so dɔle-, 'bhe 'pegee 'bhe -Ireleya 'ε 'bhe 'laa so gole- 'bhe 'yi. -Waanbhaa' 'ka 'letwa □ 'bhεε- 'cien 'ε ba lafle' 'yi.

⁵ 'BHεε- 'ka mu a 'kpaleya 'ε ma, 'yee- -Waanbhaa' -o 'ka tagbin- 'zi -so -yaa' -glooya' 'ε 'le, 'kooko- 'sani- 'ka gole -za 'yi 'bhe 'lebengole 'la -yoo -a 'koo 'bhe zrɔn yi 'ε 'bhɔle plen- 'ka ni kpataakpa 'drunyan 'leyan yi 'ε 'le.

⁶ 'Bhe -za mu 'ε 'kpen -le 'ka 'yilablawo pe 'le, 'ali- 'ke -o 'ka 'yrebatedo 'zi -yren mu 'ε 'kpen -gloon 'le -zon 'waati sa ba.

⁷ 'Bhe -yren mu 'ε 'mu -le nu a zrɔnle 'bhii- 'ka 'kpale- -o -Waanbhaa' 'yi. 'Dun- 'kaa- 'kpaleya 'ε -Waanbhaa' 'yi, 'bhe mab- haabho 'ke 'bhe kan -can ta, 'bhe 'la 'bhe -o 'ke 'sie pe 'le bhe. 'BHεε- 'dun-, -o -can 'ε yie, 'bhεε- 'ke -yoo 'ke -can -kpoɔɔ 'le -o 'bhe dɔ. 'Bhe klegbeya do 'ε 'yi, -o 'kaa- 'kpaleya 'ε 'yidan-, 'kooko- -wa -glooya' 'ε dɔ. 'Ke 'bhe □kla, 'ke Zesu Krisi 'pwela- -a -yi yi 'la 'le, 'kaa- 'kpaleya 'ε nu klele 'ka 'tobhope 'le, 'bhe 'pegee -e nu klele 'ka magbaandεpe 'le, 'bhεε- -o 'ka 'ledo- -a ma.

⁸ 'BHεε- 'ka 'laa Zesu 'yele- -lido', 'dun- -a -za so 'ka ni, 'bhεε- 'ka 'kpale- -o -a -yi -zon, 'ali- 'ke 'ka 'laa 'a 'yele- -lido'. 'Yela- -zayi', 'ka zrukpaale -o 'egbenele, 'bhεε- waa so 'bhe zrukpaale 'ε 'bhe a gblaanya 'ε 'pele -o -lii, 'bhεε- -a 'tobhope -o.

⁹ -Amasroyi 'ka nu kaa- Zesu 'yi 'kpaleya 'ε ma -trɔn 'sroowole, 'bhe -trɔn 'ε 'bhe -le 'ka lii mu 'ε goza 'le -zayi'.

¹⁰ -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ε -o ka goza 'ε -zayi' 'bhe ziglinna 'elwale gban -so gbe 'ε 'kpen ma 'ke -o 'trebho-. 'BHεε- -Waanbhaa' -yaa nu -yaa' -lileya 'ε zrɔnle 'ka ni gone- 'la gbeen- -o 'bhe 'leε- janwo.

¹¹ Krisi Lii 'la 'yaa- -o -yi, 'bhe 'a -zrɔnna -o ni dɔɔ Krisi -yaa nu -yrenbhlele 'elwale 'pe, 'bhεε- 'bhe blaana, -e -yaa nu 'tobhɔleya -sroowole. 'Bhela- -zayile, -o -yaa dɔ 'zi

klen 'ke -o 'bhe -za mu 'ε kle 'waati 'pegee 'mu klegbeya 'ε dɔ.

¹² 'Bhεε- -Waanbhaa' 'a -zronna -a -lela' janwo mu 'ε ni dɔɔ -e -yaa -jan 'la 'kla zii' -o 'kɔɔ, -waa' pε laa -yaa 'bhe 'le, 'duŋ-ka mu a pε -le -yaa 'bhe 'le. 'Bhe -jan 'ε 'bhe -le 'ke -Jan 'Nrale- 'ε 'le. Kriŋi -a -janwo' mu 'ε -woo 'bheε- 'wo zii' 'ka ni -zon bhe -Waanbhaa' Lii 'Wen' 'la □kpa'a 'kee- da lafle' ma 'bhe -glooya' 'ε 'le. 'Ali-mleke' mu 'ε -yaa -zi 'bhii- 'mu 'yee- -za do 'kpɔ 'ε dɔ.

-LIAWLI' MU ZESU 'YI MU 'ε 'TAAWOLE BA ZAYI'

'Taawogbeya 'wen

¹³ 'Bhela- -yile, -ka 'ka 'niwla -za klele 'yi, 'bheε- 'ka 'yri 'laa gole 'ka 'gbu -za 'le. -Waanbhaa' nu 'ka gbale -yaa -lileya 'la ba 'ke Zesu Kriŋi 'pwela- -a -yi yi 'la 'le, 'ka 'yrikpale 'ε 'kpen bo 'bheε- ta.

¹⁴ -Ka 'taawo -Waanbhaa' -weli' ta. 'Bheε- 'ka 'laa Kriŋi dɔle -li 'waati 'la ba 'elwale -so, 'ka 'yaa- 'ka zru maza -yoo' mu 'la kle, 'ka 'laa 'tole- 'ke 'mu bo 'ka 'ledɔole ma.

¹⁵ 'Duŋ- -Waanbhaa' 'la 'ka 'siila-, 'bhe -o 'wen gɔne- 'la gbεen-, 'ka mu 'ezin-, -ka kle 'wen' 'ka 'taawogbeya 'ε 'kpen 'yi 'bheε- gbεen-.

¹⁶ Wlan 'ε ni, -a yɔɔnde -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi dɔɔ: «-Ka kle 'wen, -amasroyi 'mi -o 'wen.»

¹⁷ 'Kaa- 'seri mu 'ε 'yi, 'kaa pε -Waanbhaa' ma dɔɔ 'ka Dε. 'Bheε- 'yele-bhaaplen' mu 'kpen 'kitikan -o 'kpen do do kleza mu 'ε ma. 'Bheε- yaa bhaaplen' mu bago. 'Bhela- -yile, 'ka -o 'ka 'yri ma -li 'waati 'la ba 'bhii- 'cie mu 'le 'trε ta ge, -ka 'taawo 'elrele 'bheε- -ka -gblaan' -Waanbhaa' -leε.

¹⁸ 'Ka 'taawogbeya gwe -yoo' 'la □sia 'ka dε mu 'ε zi, 'bhe 'laa -yaa -za 'kedo- 'kpɔ -yanwo' 'ka ma. 'Duŋ- 'kaa 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' 'ka tagbawoa 'egbenele, 'bheε- -e 'bhe 'taawogbeya -yoo' 'ε -gwa 'ka 'kɔɔ. Yaa 'ka tagbawole 'ke 'sie pε mu 'le 'bhii- goli' 'pegee -can gbεen-,

¹⁹ -e 'ka tagbawoa 'ke Kriŋi yien -za -gloɔ 'ε 'bheε- 'le. -Ya 'gbu □kla 'bhii- 'sraka go -bhlaa gwlen bhlone- do 'la 'ke -soŋ' do 'kpɔ 'laa -o 'bhe ma, 'bheε- 'ke 'bhe 'cie- mu 'ε do 'kpɔ tilale laa -o.

²⁰ -Waanbhaa' laa 'drunyan klele -li 'waati 'la ba, -e Kriŋi -la makwan-. 'Bheε- 'drunyan 'yan bhla 'la □bhwa -wa -din bhe, Kriŋi 'a 'gbu tapwela kpataakpa 'ka mu -la -zayi'.

²¹ 'Yela- 'sroyi, 'bheε- 'ka -o 'ka 'kpa zii' -Waanbhaa' 'la 'bhe 'yee- Kriŋi -bwela gale ba 'bheε- 'ke 'bhe 'toholeya □naa -a ni

'bhe 'yi. 'Bhe klegbeya 'ε 'yi, 'ka 'kpaleya 'ε 'pegee 'ka 'yri bole -o -Waanbhaa' -la ta.

²² 'Ka wlan 'ε 'klosikunlawoa, 'bheε- 'ka □kla 'wen, 'kooko- 'ka nεnε- mu 'ε -za so 'ka ni 'ka zru 'ε 'kpen 'le wlan ma. 'Ka -za 'so 'eke- ni 'egloole 'ka zru 'ε 'kpen 'le.

²³ -Waanbhaa' a -jan 'ε 'ka □kla mεε dree mu 'le. Yaa -jan 'ε -yoo -o 'bhii- pεbhe 'la yaa ga. Yaa kan -titi, 'bheε- -e bo -a -yri ma 'waati 'ε 'kpen ba 'ke -dan' 'laa kle -a ma.

²⁴ -A pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi dɔɔ:

«Bhaaplen' mu 'kpen 'laa -o 'ke mɔpε 'le 'bhii- -bon gbεen-.

'Bheε- bhaaplen' -releya 'ε 'bhe 'laa mɔ 'bhii- -bon -bi 'laa mɔ gɔne- 'la gbεen-.

-Bon 'ε ga 'bheε- -a -bi 'ε balaa'.

²⁵ 'Bheε- 'duŋ-, Meezan a -Jan 'ε -yoo 'waati 'ε 'kpen ba, 'bheε- -dan' 'laa -o -a ma.» 'Bhe -jan 'ε 'bhe -le 'ke -o -Jan 'Nrale- 'la □woa 'ka ni 'bhe 'le.

2

-Waanbhaa' a -Jan 'ε -yoo 'bhii- mεε -lebo' pεbhe do gbεen-

¹ 'Bhe 'yi, -ka 'plooyienya oo, -dawli' maza oo, mεε -yriεkɔɔza klele oo, mεε -yriεbho' maza oo, 'bhe 'pegee mεε 'to 'pele ma.

² -Kaa kle 'bhii- -ne 'yientenne mu gbεen-: -yon 'mi -lro do -o ma 'waati 'ε 'kpen ba gɔne- 'la gbεen-, -Waanbhaa' a -jan 'ε 'lro do 'ka ma 'bheε- gbεen-. -Yaa' -jan 'ε -yoo 'bhii- 'nono 'la 'yizaale laa -o pε 'kedo- 'kpɔ 'le, -yoo 'wen. 'Yee- -jan 'ε 'yele- 'ka 'kpaleya 'ε baan' kla -a ba yi 'oo yi, 'bheε- 'ka so gole -za 'yi.

³ -Amasroyi, 'bhii- -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi gɔne- 'la gbεen- dɔɔ: «'Ka 'gbu 'a □ya 'bhii- Meezan -Waanbhaa' -o 'ewlanle.»

Kriŋi -o 'bhii- vle -yriεmale do gbεen-

⁴ -Ka 'ka 'mabeen- 'yee- Meezan -din. 'Yele- 'ke vle 'la -ya -yriε ma 'bhe 'le. Bhaaplen' mu -o -banjwa -a -yi, 'bheε- 'duŋ- -Waanbhaa' 'a makwan□, 'bheε- -a -za -o 'egloole 'bhe 'kɔɔ.

⁵ 'Ka mu 'gbu, 'ka -o 'bhii- vle -yriε male mu -la -le, -Waanbhaa' 'ka □sia, 'kooko- 'ka fangando do 'eke- ta, 'bheε- 'ka kle -a Lii 'Wen' 'ε bo 'fe 'le. 'Bheε- -ka kle -yaa' 'sraka 'lena mu 'wen' 'le, 'kooko- 'sraka mu 'la so -a zru 'ε ni 'ka 'mu na -a ni -a Lii 'Wen' 'ε 'le Zesu Kriŋi sroyi'.

⁶ -Amasroyi -Waanbhaa' 'a □pia -yaa' 'Sewe 'ε 'yi dɔɔ:

«-Ka 'ka 'yriεkpa doo, 'η vle do makwan- 'Yela- -za -o 'egloole fεgwle- 'ε dɔ vle mu 'ε 'kpen ba,

* 2:6 2.6 Matie 21.42. -O -yaa Zeruzalemu sii 'ezin- Sion.

'bheε- 'yele- 'fe 'ε 'kpen 'yikun- 'Nj 'yoo- -a
gbaan 'zi Sion -wa 'ε ta.*

'Ke mεε 'la zan 'ε □kpaā -a -yi, -Waanbhaa'
laa nu -yraladolε 'bheε zan ma -titi.»

7 'Ka mu 'la 'ka 'kpale- -o -a -yi, 'yee- vλε 'ε
-za -o 'egboole 'ka mu 'koo. 'Dunj- mεε mu
'la zan mu 'kpale- laa -o -a -yi, -a yoondele
-o -Waanbhaa' a 'Sewε 'ε yi doo: «'Fε do
mu 'ε -woo -bangwa vλε 'la 'yi 'fe do bhla 'ε
'zi,

'bheε -le □kla 'ke 'fεgwλε- 'ε gaan -la vλε -kpuj
-gbene 'gbu 'ε 'le, 'bheε- 'bheε -le 'fe 'ε
'kpen 'yikun.»

8 «'Yelee- □kla mεε mu gaan 'sanpe- 'le,

'bheε- 'yele- □kla mεε mu baape 'le.»

-Amasroyi waa do -a -la 'ke -woo kpa
-Waanbhaa' a -jan 'ε 'yi. 'Bhela- -zayile,
-Waanbhaa' a -ledulaa doo -e kle -o gaan
'sanpe- pegee -o baape 'le.

9 'Bheε- 'dunj- 'ka mu -le -Waanbhaa' 'si
'la makwan- 'bheε 'le. 'Ka mu -o 'sraka 'lena
-bhleḅḅge mu 'le, 'bheε- 'ka mu -o -yaa' 'si
'wenj 'la 'kpale- -o 'edanma 'bheε 'le, 'kooko-
'kaa kleza 'lrele- -gbene mu 'ε wo mεε mu
ni. -E 'ka 'siila- doo 'ka go -gblo mu 'ε 'yi
'bheε- 'ka 'nu -yaa' 'tebhile -lrele' 'ε ba.

10 'Elwale, 'ka 'laa -yaa 'ke -Waanbhaa' a
pe mεε mu 'le, 'dunj- 'ka □kla -zon -yaa' pe
mεε mu 'le. 'Elwale, 'ka 'yren 'laa -yaa □kla
-Waanbhaa' ma, 'dunj- -zon 'ka 'yrenkla- -a
ma.

ZESU 'YI MU 'TAAWOGBEYA 'DRUNYAN 'Lεε- 'YI

-Waanbhaa' a yewone mu 'ε 'taa-
wogbeya

11 'Nj 'yienii mu, 'ka -o 'cie mu 'pegee 'taa
ta ge mu 'le 'drunyan 'lεε- 'yi -ge. 'Bhela-
-zayile, 'mi -o 'sromabo 'zi 'ka ni doo -ka
'ploo 'kaa- bhaaplenj zru maza mu klele ma.
'Woo- bhaaplenya zru maza mu 'ε 'wole-
gwledan 'ka 'gbu ba.

12 -Ka 'taawo mεε 'la zan mu laa
-Waanbhaa' do 'mu plerj- 'elrele. 'Ke 'ka
'bheε □kla, 'ali- 'ke -o bhla 'kpa zii' 'ka ma
doo 'ka -o -za 'yoo- kle 'zi, 'ke -Waanbhaa'
□nwa -o -si 'ε 'yi yi 'la 'le, -o nu 'ka kleza
-lrele' mu 'ε 'yele- 'bheε- -o nu -Waanbhaa'
'tohbole.

13 Mεεzan -zayi, -ka 'ka ngblo 'kpala
bhaaplenj mu a -kunliiya 'tole -kunliiya
'bheε □la: -ka 'ka 'gbu ngblo 'kpala -bh-
leḅḅge □la, Mεεzan -zayi, 'yela- 'kpaale- -o
mōkpen' 'wiinj-.

14 'Bheε- -ka 'ka ngblo 'kpala 'ka ta
-janmatii mu 'ε □la. 'Yee- -bhleḅḅge 'ε
'yele- -o winbo 'kaa -o -za 'yoo- kle mu 'ε
'krowo, 'bheε- -o -za 'wlan kle mu 'ε 'tohbō-.

15 -Amasroyi, -Waanbhaa' -a zi 'bhii- 'ka
-za 'wlan kle, 'kooko- mεε 'la zan laa wlan
'ε do 'mu 'pegee -zadokle mu 'ε 'ka 'mu
'liitan-.

16 -Waanbhaa' 'ka klelawoa □klo mu 'le
bhe, 'ka 'laa 'tole- 'ke 'ka bo -za 'yoo-
klele ma 'kaa- bole 'ka 'gbu ma 'ε 'bheε 'to
'yi. 'Bheε- 'dunj-, -ka 'taawo 'elrele 'bhii-
-Waanbhaa' a yewone mu.

17 -Ka mōkpen' 'ledo- -a ma, 'ka nεεne-
mu 'ε -za 'so 'ka ni, 'bheε- -ka -gblaan'
-Waanbhaa' 'lεε, 'bheε 'pegee -ka -bhleḅḅge
'ε 'ledo- -a ma.

-Ka Zesu Krisi blaanta -gōon'
-yrenbhlele 'yi

18 Yewone mu, -ka 'ka ngblo 'kpala 'ka
ta -kunlii mu 'ε □la, 'ke 'ka -gasikpa -o -lεε
'egbenele. 'Ka 'laa 'ka ngblo 'kpaale- 'ke
mu 'la 'mu -o 'ewlanle, 'bheε- 'ke 'mu 'yi -o
'edoolε 'mu do -kplen -la □la. 'Ali- 'ke mu
'la 'mu a -za -o 'egboole -ka 'ka ngblo 'kpala
'mu □la 'ezin-.

19 Wlan 'gbu 'ε ni, 'ke -o -yrenkpa' zii' 'ka
ta bhaama, 'bheε- 'ke 'ka -o 'mu -yren mu 'ε
'yikun zii' 'kaa- -gasikpale ma -Waanbhaa'
-lεε 'bheε -zayi', 'bheε -o 'ke -za 'lrele- le
-Waanbhaa -yre 'yi.

20 Wlan 'ε ni, 'ke 'ka -za 'yoo- □kla, 'bheε-
-o 'ka 'krowo- 'bheε -zayi', 'bheε- 'ke 'ka -o
'bheε -yren 'ε 'yikun zii', -tron 'laa -o 'bheε
ma. 'Bheε- 'dunj-, 'ke 'ka -za 'wlan □kla,
'bheε- 'ke -woo -yrenkpa' zii' 'ka ta, 'bheε -o
'ke -za 'lrele- do 'le -Waanbhaa' -yre 'yi.

21 -Waanbhaa' -koo' 'siila- -yren 'yikunle
-la ma. -Amasroyi, Krisi 'gbu -yrenbhla 'ka
mu ni, 'bheε- -ε 'bheε □kla 'bheε gbeen- bhe,
'kooko- 'ka 'ka kpa 'yee- ma -yren 'yikunle
'le.

22 Yaa -za 'yoo- do 'kpō klele -lido', 'bheε-
bhla laa dale -a -lii -titi.

23 -Wa -zwanwoa, 'bheε- yaa 'bheε
-zwanwo' 'ε zigole 'ke -zwanwo' 'bheεke
'le. -O -yrenkpaā -a ta, yaa 'dunj- -gblaan
'klale- mεε 'la zan mu -yrenkpaā -a ta
'mu 'yi. Drōon' -Waanbhaa' 'la mεε mu
'kitikan -ledoolεya ma, -ε -yaa' -za 'ε 'kpen
gbekpaā- 'bheε 'koo.

24 Zesu Krisi 'gbu -le -kōōa' -za 'yoo- mu
'kwe □sia -a 'gbu 'fle 'yi -yrigbeεle 'ε ta. -E
'bheε □kla, 'kooko- -koo' ga -za 'yoo- ba -yre
ta, 'bheε- -koo' bo -koo' 'yre ma -ledoolεya
ma -Waanbhaa' -yre 'yi. 'Ka mu -bheela
'yela- a -yrenbhlele ma.

25 Wlan 'gbu 'ε ni, 'ka 'yaa- 'bhii- -bhlaa
mu 'la 'mu 'la □nia 'mu gbēen-; 'bheε- -zon,
'ka □kla 'bhii' 'ka 'niinaa- 'ka gooba mi 'ε ba.
'Bheε -le 'bheε 'yrekpa- zii' 'ka ba yikpensee
ta.

3

'Gwlaan- mu 'pegee -o na mu -o kleza -o
'kela 'le 'eke- ni

1 'Bheε kleḅḅeya 'ε 'yi, 'ka mu le mu 'ezin-,
'ka 'ka 'gbu ngblo 'kpala 'ka □nōō mu 'ε 'la,
'kooko- 'ke 'ka 'ke mu □nōō mu laa 'mu kpa

-Waanbhaa' a -jan 'e 'yi, 'bhεε- 'ke -o 'ka 'taawogbeya -Irele' drɔŋ 'te 'ε □ya, 'bhe 'a kle 'bhεε- -woo kpa Zesu 'yi 'ke 'bhe kan 'ka 'wojan- mu 'ε ta -o ni,

² 'ke -o 'gbu 'ka 'taawogbeya 'wenj 'te 'ε 'pegee 'kaa- -gasikpa gbeya -Waanbhaa' -lεε 'mu □ya.

³ 'Ka mu le mu 'ezin-, 'ka 'laa 'kaa- -Ireleya 'ε -glinle' 'ka 'fle ma, 'ke 'ka 'ka 'win tan, 'ke 'ka 'ka baa -can pe mu 'yi, 'bhe 'pegee dune- 'plεεle- mu 'le 'ka ta.

⁴ 'Dun- -ka 'ka zru -yi -Ireleya 'ε -ka 'bhεε- ziglin-; 'bhe 'la 'bhe 'laa 'kan -titi bhe. 'Bhe -le 'ka 'yi kle 'edɔole, 'bhεε- 'ka kle 'ewlanle. 'Bhe -la -za 'gbu -o 'egloole -Waanbhaa' -yre 'yi.

⁵ 'Elwaleta le 'wenj mu 'la -woo 'gbu □naa -Waanbhaa' ni, 'bhεε- -o yrikpale -yaa' -Waanbhaa' ta, 'mu 'yaa- 'bhεε- gbεen-. 'Mu 'yaa- 'mu 'gbu ngblo kpala' 'mu □noo mu 'ε □la,

⁶ 'Bhii- Sara gbεen-. -E -yaa 'taawo- -a -noo Abraamu 'weli- ta, 'bhεε- -e -yaa 'bhe sii: «'N Zan». 'Ka mu □kla -zon -a 'srε mu 'le, 'ke 'ka -za 'wlan □kla, 'bhεε- 'ke 'ka 'laa 'taawole 'ke -gblaan 'kedo- 'kpo 'le 'ka zru ba.

⁷ 'Bhe klegbeya do 'ε 'yi, 'ka mu 'gwlaan- mu, -ka 'ka 'na mu 'ε 'kun 'elrele. -Kaa 'yaango 'bhii- le mu laa -o 'egloole 'bhii- 'gwlaan- mu gbεen-. -Ka -o -ledo' -a ma, 'bhεε- -kaa 'yaango- 'bhii- 'ka 'pegee 'woom 'cien -le nu klele 'ke -Waanbhaa' nu -lile' 'ka ma bole -yre ma -si 'la 'nale- 'le 'bhεε- 'le. -Ka 'bhεε- kle, 'kooko- -za 'kedo- 'kpo 'laa do 'kaa- 'seriwole 'ε 'lεε -Waanbhaa' ni.

-Yrenbhlele -za 'ledɔole kleza 'yi

⁸ 'Bhe 'yi 'te, 'ka 'kpen 'kpa do ma 'ke 'ka 'kpeejan- kle do, 'bhεε- 'ka 'yrenkla- 'eke- ma. 'Ka -za 'so 'eke- ni 'bhii- nyεenε- ma do mu, 'bhεε- -ka 'ka 'gbu mazina 'eke- -lεε.

⁹ 'Ka 'laa -za 'yoo- -zigole 'eke- ma 'ke -za 'yoo- 'le, 'bhe 'pegee 'ka 'laa -zwanwole -zigole 'ke -zwanwole 'le. Drɔŋ- 'ka 'eke- 'dumawole, -amasroyi -Waanbhaa' 'ka 'si- ila- 'bhεε- ma, 'kooko- -e 'ka 'letwa□ 'duma 'la ba, 'ka mu 'gbu 'bhe 'duma 'ε 'srɔowo-.

¹⁰ Wlan 'ε ni, -a yɔɔndele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi dɔɔ:

«'Ke mεε 'la zan -o -a zi 'bhii- -yaa' 'trε ta yaale 'ε kle 'elrele,

'bhεε- -e zrukpa' 'srɔowo- 'drunyan 'lεε- 'yi,

'bhe zan 'ploo -jan 'yoo- wole ma,

'bhe 'pegee mεε -yini' ma jan mu ma 'ezin-.

¹¹ 'Bhe zan 'e 'plengo- -za 'yoo- zi ma, 'bhεε- -e -za 'wlan kle.

-E yilabla ziglin- 'bhεε- -e bo 'bhεε- ziglinle ma.

¹² -Amasroyi Mεεzan -Waanbhaa' -yre -o mεε -ledɔole mu 'ε ta, 'bhεε- -ya 'trɔnkpa 'mu a 'seriwole mu 'ε □la.

'Dun- yaa wleyi' pɔɔn mεε 'la zan mu -za 'yoo- kle 'mu ma.»

¹³ -De 'gbu -le nu -yrenkpale 'ka ta, 'ke 'ka 'niwlale -o -za 'wlan kleza 'yi εε?

¹⁴ 'Bheε- 'dun-, 'ke 'ka -o -yrenbhle' zii' -za 'ledɔole kle -zayi', 'kaa- pe -yinra'! 'Ka 'laa -gblaanle' bhaaplen mu -gblaanpe' -lεε, 'bhεε- 'ka 'laa 'ka zrubatɔole.

¹⁵ 'Dun-, 'ka mu, -ka Krisi 'ledɔ- -a ma 'ka zru 'ε 'yi, 'ke 'kaa do 'bhii- -kaa Mεεzan. 'Ka 'yrikpale 'la -yoo -Waanbhaa' ta, 'ke mεε 'oo mεε 'la zan 'bhe 'yilɔkpaa 'ka ma, 'ka 'lɛbɛngole kle 'waati 'ε 'kpen ba 'ke 'ka 'bhe 'yipe 'bhe zan ni.

¹⁶ 'Dun-, -ka 'bhe kle 'ka zru -dɔɔ 'le, 'bhe 'pegee -gasikpalele 'bhe zan 'ε -lεε. 'Bheε- 'ka 'kpee 'fleele- kle, 'kooko- 'ke mεε 'ka 'to 'sie zii' -za 'yoo- 'tɔkpalele 'ka ma, 'bhe 'pegee 'ke -woo 'ka 'to 'sie zii' 'ka 'taawogbeya -Irele' 'ε ma Krisi 'yi, -yralado 'bhe zan mu 'ε ma.

¹⁷ Wlan 'gbu 'ε ni, -yrenbhlele -za 'wlan klele -zayi' 'ε, 'ke 'bhe -o 'ke -Waanbhaa' 'koo- za 'le, 'bhe mabhaabhɔ -yrenbhlele -za 'yoo- klele -zayi' 'ε 'bhe ta.

¹⁸ Krisi 'gbu -yrenbhla ga 'koo -gloɔn do 'kpo bhaaplen mu a -za 'yoo- mu 'ε ma. 'Yee- 'la 'ledɔole -yaa, 'bhεε- -e -gaa mεε -lɛbiile mu -zayi', 'kooko- -e ge 'ka 'le -Waanbhaa' ba. 'Yee- 'la -e -kla 'ke sie -le -yaa' bhaaplen 'fle 'ε 'yi, 'bhεε- -e -bwela gale ba Lii 'Wen 'ε 'yi.

¹⁹ 'Yee- Lii 'Wen 'ε 'yi, Krisi -ja -yaa' pe 'kpen -baliwoza 'ε 'wole- mεε 'la zan mu -gaa gban, 'bhεε- 'ke 'mu lii mu 'ε -woo -Waanbhaa' a 'kitikan yi 'ε magben 'zi, 'mu ni. *

²⁰ Noe -yaa -batonj' -gbenε 'ε do 'zi 'waati 'la ba Waanbhaa' a zrubakpala' bhaaplen mu 'ε zi. 'Bhe 'waati 'ε ba, 'ke yaa 'e go mεε -le 'fientronne do 'kpo ba, 'mu -le □wlaa 'yee- batonj' -gbenε 'ε 'yi, 'bhεε- 'mu gwa -za 'yi: 'mu 'yaa- mεε 'srwaa-.

²¹ 'Bhe -za 'ε 'bhe -o 'ke mεε wiinjfeza -yi ba 'la 'ka go -za 'yi -zon 'bhεε- -toomasie 'le. 'Bheε- wiinjfeza 'ε 'bhe 'laa -o 'ke -koo- -koo' 'fle ma 'trin go -a 'felele. 'Bhe wiinjfeza 'ε 'yi -le dɔɔ -koo' 'gbu 'nale- -Waanbhaa' ni -koo' 'kpee 'fleele- 'le. 'Bhe -za 'ε 'kpen □swa klele- Zesu Krisi bweza 'ε gale ba 'bhεε- 'sroyi.

²² -E -ja lafle' 'yi, 'bhεε- -e -yalaa' -Waanbhaa' -din 'tobho ma yaayre gbilaan 'ε □noo, 'bhεε- 'kee- kpa -mleke' mu ta oo,

* 3:19 3.19 2 Pieri 2.4, 1 Pieri 3.22s, Zudi 6. Mεε 'ke mu pe 'ezin- dɔɔ -woo -we 'zi lii mu 'la 'le -ge 'mu -le -mleke' 'mu 'la 'pegee -Setran' -balaa' -za 'yoo- 'yi 'mu 'le.

'kee- kpa laanima -kunjlii mu ta oo, 'kee- kpa -glooya' mu 'ε 'kpen ta, -a 'kpaale- -o 'mu 'kpen 'wiinj-.

4

'Taawogbeya dree

¹ Krisi -yrenbhlelawoa -a 'fle 'ε 'yi, 'ka mu 'ezin-, -ka 'ka 'yriwla yrenbhlele ma. -Kaa 'yaango- 'bhii- 'ke mεε 'la zan -yrenbhla -a 'fle 'yi Krisi 'to 'ε -zayi', 'bhe zan plooo -za 'yoo- klele ma,

² 'kooko- 'ka 'kaa- 'tre ta yaale -vin 'ε kle -Waanbhaa' zru maza klele 'le, 'bhεε- 'ka 'laa bole 'ezin- 'ka 'gbu zru maza -yoo' mu 'ε klele ma 'bhii- 'elwaleta -so.

³ 'Bhe □swa 'bhe 'yi -gee! -Ka 'plooo- 'bhe -za mu 'ε ma. Elwaleta -so, 'ka □mwa 'taawole ma 'ka 'gbu zru maza mu 'ε ta 'bhii- mεε 'la zan mu laa -Waanbhaa' do 'mu gbεen-. 'Ka 'yaa- 'taawo- 'eyoole gbe 'ε 'kpen ma 'ke 'ka -za mu 'lεε- kle: -yanbhoooya oo, -yrebho' maza mu oo, -wεende' maza mu oo, -taakpale pe bhlele 'pegee -wεen 'mile- 'yi 'ke 'kaa kan -a -dan' ta oo, 'bhe 'pegee- yo mu gbale, 'bhe 'la 'bhe -o 'ke -za 'yoo- -gbεne 'le bhe.

⁴ -Zon, 'woo- mεε 'la zan mu laa -Waanbhaa' do -o 'kpeelenile -o ma doo -mela ma 'ka 'laa 'ka 'gbu na -li 'bhii- 'woo- mu gbεen- -yanbhoooya 'yoo- 'la kan -a -dan' ta 'bhe ni; 'bhela- -yile -o 'ka 'to 'yoo- pe.

⁵ 'Dun-, -o nu -o kleza -yoo' mu 'ε 'kpen 'yipεle -Waanbhaa' 'la -yoo zan bhaaplen' mu 'kpen 'kitikanle yi do ta 'bhe ni. -E nu bhaaplen -yre male 'pegee bhaaplen' mu 'la -gaa gban 'mu 'kpen 'kitikanle.

⁶ 'Bhela- -zayile, mεε 'la zan mu -gaa gban, -o -Jan 'NrAle- 'ε □woa bi 'mu 'ke mu ni 'ezin-, 'kooko- -waa' bhaaplen' fle 'yi, -woo 'kitikan 'bhii- bhaaplen' kpen gbεen-, 'bhεε- 'kooko- Lii 'Wenj 'ε 'sroyi -o so bole- -o -yre ma 'bhii- -Waanbhaa' 'gbu -o 'bhe 'yre ma gone- 'la gbεen-.

BOLE 'EKE- 'YI 'ε 'BHE A -ZA

-Waanbhaa' 'ka -gbaa 'sej mu 'la ba, -ka-o 'kun 'elrele

⁷ 'N' nεene- mu, 'tre ta pe 'kpen 'yan bhla □bhwa -wa -din. 'Bhela- -zayile, -ka 'ka 'gbu 'yikun -za klele ma, 'bhεε- -ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele, 'kooko- 'ka so 'ka 'seriwole -Waanbhaa' ni.

⁸ 'Elwale 'pe, 'ka -za 'so 'eke- ni 'egloole. -Amasroyi 'soniya -za 'yoo- -bebe tagaan.

⁹ -Ka 'eke- 'kun 'elrele 'kaa- 'fe mu 'ε □la, 'bhεε- 'ka 'laa 'bhe klele 'ka 'la ma janwolele.

¹⁰ 'Ka 'kpen do do 'sej yeke- 'la 'sroowoa- -Waanbhaa' 'koo, -ka 'bhεε- wlaa -za 'wlan kle 'eke- ni. -Waanbhaa' a -lileya 'ε ma, -e 'sej -gloon mu 'la □naa 'ka 'kpen ni 'ka 'bho

zayi' 'eke- ba, -ka 'bhe 'sej mu 'ε -gblakun' 'elrele.

¹¹ 'Ke -janwo' 'sej -o mεε 'la ni, 'bhe zan -Waanbhaa' a -jan 'ε 'wo. 'Ke mεε 'la zan □kla 'ke yewone 'le, -Waanbhaa' 'sej yeke- 'la □naa 'bhe zan ni, -e 'bhe ye 'ε 'wo fangan- yeke- 'la -Waanbhaa' 'bhe na -a ni 'bhεε- ta. -Kaa kle, 'kooko- -za 'tole- -za 'bhe 'yi, 'tobholeya 'kpen bo -Waanbhaa' -la ni Zesu Krisi 'to 'yi. 'Bhe -laa pe -le 'ke 'tobholeya 'pegee -glooya' 'le -zon pegee yikpensee ta! -Amiina.

-Yrenbhlele 'bhii- Zesu yi mi do gbεen-

¹² 'N' 'yienii mu, 'ka -o -yren -gbεne mu 'la 'bhle zii' bhe 'mu -o -la 'zi 'ka ma 'papa 'bhii- 'te 'lagbeya gbεen-. 'Bhe 'laa klele 'ka ma 'ka 'kpeeleni maza 'le. 'Bhe -yren mu 'ε 'mu -o 'kaa 'kpaleya 'ε 'yidanpe 'le. Yaa klele 'ka ni 'bhii- 'bhe 'yansi za laa so 'tenle 'ka ma.

¹³ Droon' 'ka zrukpaale kle, -amasroyi -yoo 'bhii- 'ka -o Krisi a -yren 'ε 'ke -la bhle 'zi bhe. 'Bhe kdegbeya 'ε gbεen- bhe, 'ke Krisi a 'tobholeya 'ε 'pwela- -a -yi yi 'la 'le, 'kaa- zrukpa' 'ε 'le nu 'pale- 'ezin-.

¹⁴ 'Ke -o 'ka -zwanwoa Krisi 'to 'ε -zayi', 'kaa- pe -yinra', -amasroyi -Waanbhaa' a Lii 'Wenj 'tobhole 'ε zinale -o 'ka ta!

¹⁵ 'Dun-, 'ka 'kedo- 'kpo 'laa -yrenbhlele -za 'yoo- -bhεeke' -zayi' 'bhii- mεε dele oo, -faanwole oo, kleza -yoo' 'ke, 'bhe 'pegee -a gaan bole mεε -bhεeke' -a -za ba, 'mu -zayi'.

¹⁶ 'Dun-, 'ke mεε 'la zan -yrenbhla 'ke -yoo Zesu 'yi mi 'le, 'bhe 'laa -yraladole 'bhe zan ma. Droon' 'bhe zan -Waanbhaa' 'tobho Zesu 'to 'la -ya ma 'bhe -zayi'.

¹⁷ -Zon, -Waanbhaa' a 'kitikanle zisan' bhla 'ε □bhwa -a 'gbu a 'fa -la mu 'ε ma. 'Bhεε- 'dun- 'ke 'yee- 'kiti 'ε zisaan- -koo' mu -la ma 'elwale 'pe, mεε 'la zan mu laa -o 'kpale- -Waanbhaa' a -Jan 'NrAle- 'ε 'yi, -a -leyanyre nu klele 'mu ma 'nale- -a ma 'ke -yoo 'mu 'kitikanle εε?

¹⁸ 'Bhii- -a pele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi gone- 'la gbεen- doo:

«Ke mεε -ledoole gole -za 'yi 'ε 'bhe □laa, 'bhe bhla 'ε ba -za 'yoo- kle mu 'la waa gbilaan -Waanbhaa' -lεε -waa' a pe 'ε nu klele 'nale- -a ma 'te εε?»

¹⁹ 'Bhe 'yi bhe, mεε 'la zan mu -o -yrenbhle' zii' -Waanbhaa' zru maza kle zayi', -woo 'gbu nii- 'ε 'kpen gbekpa -Waanbhaa' 'la pe 'kpen □kla 'bhe 'koo, 'bhεε- -o bo -za 'wlan klele ma. 'Yee- -Waanbhaa' laa a -liiwli' maboo -titi, 'dun- -ya -liiwli' -yizakle 'tanjii.

5

Zesu yi mu 'ε -waa' zilεε- mu 'ε 'woye-

¹ Mεε 'la zan mu -o zilεε- mu 'le Zesu 'yi mu 'ε 'plen-, 'η 'yoo- zan zruwlale 'mu 'kpee. 'Mi 'gbu -o 'ezin- Zesu 'yi mu 'ε waa

zileε- mi -la -le. Kri si -yrenbhla gōne- 'la gbeε- 'mi 'gbu -o 'bhe 'srε 'le. 'Bheε- 'mi 'gbu dō nu klele -yaa' 'tōbhōleya 'la 'bhe -o zan 'pwεle- -a -yi 'bhe ba. 'Mi pe 'ka mu zileε- mu 'ε ni dōo:

² -Waanbhaa' mεε 'la zan mu gbekpaa- 'ka 'kōo, -ka -o 'kun 'elrele 'bhii- -bhlaa gooba mu -o -yrekpa' -waa' -bhlaa 'ledo- 'ε ba gōne- 'la gbεεn-. 'Ka 'laa klele kpanma; 'duj- -kaa kle 'ka zru -dōo 'le -Waanbhaa zru maza ta. 'Ka 'laa klele -goli' 'srōowo zayi'; 'duj- -kaa kle 'ka zru 'ε 'kpen 'le.

³ -Waanbhaa' 'woo- mεε mu 'la gbekpaa- 'ka 'kōo, 'ka 'laa 'ka gbinkpa' gbe -yōo' wole -o ta, 'duj- 'ka mu 'gbu kle -waa' -za daan ma mεε mu 'le.

⁴ 'Ke 'bhe Ɔkla, Zesu 'la 'bhe -o 'bhii- -bhlaa gooba -kunlii gblaan 'ε 'le, 'ke 'bhe 'pwεla- -a -yi yi 'la 'le, 'ka nu -bhleγγbe ngblo ma 'faa 'tōbhōle 'la 'bhe 'lreleya 'ε yaa sie -titi, 'bhe 'srōowole.

Zesu 'yi mu -liawli'

⁵ 'Bhe klegbeya 'ε 'yi bhe, 'ka mu -zwanne mu, -ka 'ka ngblo 'kpala 'kaa- zileε- mu 'ε Ɔla. 'Bheε- 'ka mu 'kpen, 'ka 'gbu mazina 'eke- -leε. -Amasrōyi -a pele -o -Waanbhaa' a 'sεwε 'ε 'yi dōo: «*Mεε 'la zan mu -o 'gbu magbaande, -Waanbhaa' wlan 'bhe zan mu ma. 'Duj- mεε 'la zan mu 'mu 'gbu mazinaa, -e -li 'bhe zan mu 'ε ma.*»

⁶ 'Bhe 'yi bhe, -ka 'ka 'gbu mazina -Waanbhaa' 'la -glooya' 'ε 'kpen -o -a 'kōo 'bhe 'leε; 'kooko- -e yi 'la 'bhe -dwa 'ke 'bhe yi 'ε Ɔbwa, -e nu 'ka 'lawlenle.

⁷ -Ka 'kaa 'ngami mu 'ε 'kpen 'kwe 'ε dō -a wiij-, -amasrōyi Zesu 'kaa- -za yienkan.

⁸ 'Ka 'yri 'laa gole 'ka 'gbu -za 'le, 'bheε- -ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba! 'Ka 'sōonnii -Setran' 'ε, -yoo 'kaan zii' 'bhii- -jara 'la -yoo ge 'zi gbinalele -yaa' wi -glinyre' nōo-, 'bheε- -ya bhle.

⁹ -Ka dō -a -leε 'egloole, 'bheε- -ka 'ka 'sεne gbaan 'egloole 'kaa- 'kpaleya 'ε 'yi; 'ke 'kaa 'yaango- 'bhii- 'ka nεεne- Zesu 'yi mu 'la -woo 'drunyan 'ε 'yi yrekpen- Ɔnōo 'mu -o 'bheε- 'yansi -yren mu dō 'kpo' 'ε 'bhle zii' 'ezin-.

¹⁰ 'Duj- -Waanbhaa' -o -za 'wlan zan 'le. 'Ye- 'ka 'siila- 'ka 'pegee Zesu Kri si a 'kpaledomaya 'ε 'yi dōo 'ka dō kle -yaa' 'tōbhōleya 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe ba. -E nu -lile' 'ka ma, 'bheε- 'ka sō -yren mu 'ε 'yikunle. 'Ke 'ka Ɔyaan -yrenbhlele 'waati sa ba, 'yee- -Waanbhaa' 'gbu nu 'kaa- 'kpaleya 'ε 'lesole 'kee- 'fuu 'pegee fangando 'ka ta 'egloole; 'bheε- mεε 'kedo- 'kpo' 'laa nu 'solε- 'ka baale' -titi.

¹¹ 'Yela- a pe -le 'ke -glooya' 'le -zōn 'pegee yikpensee ta! -Amiina.

-Danma' 'pubo- mu

¹² 'N' 'sεwe 'la 'ka mu zii' 'ka ni -ge bhe, Silasi -le Ɔbhwa 'η ba -a delele 'le. 'N' 'yee- Silasi kun 'bhii- -η nεεne- 'la zru -o dō. 'N' 'letre 'fientronne -la de 'zi 'ka ni, 'kooko- 'η zruwla 'ka 'kpee, 'bheε- 'an pe 'ka ni kpataakpa dōo 'ka bloole bo -Waanbhaa' a -lileya 'la 'bhe -o 'ke -lileya wlan 'gbu 'ε 'le 'bhe ma.

¹³ Zesu 'yi mu -ledo' 'la -woo Babiloni -wa 'ε ta, 'bheε- 'ke -Waanbhaa' -o makwan- mu 'ka 'pubwa-. Maki 'la -yoo 'ke 'η gbe 'le 'kpaleya a pe 'zi' 'ε ta Kri si 'yi, 'bhe 'ka 'pubwa- 'ezin-.*

¹⁴ 'Ka -za 'sō 'eke- ni, 'bheε- -ka 'eke- 'pubo- 'ke 'ka 'eke- -tuubo' 'bhii- nεεne- ma dō mu. Bhaa yilabla bo 'ka 'kpen ta 'ka 'pegee Kri si a 'kpaledomaya 'ε 'yi!

* 5:13 5.13 -Woo -we 'zi Babiloni 'la 'le -ge 'bhe -le 'ke Rōmu 'le, Rōmε mu a -wa-gbεne 'ε.

PIERI 'LETRE PLE MI 'LA YƆNDIA- Pieri a 'Letre ple mi 'e ngblo

Pieri 'letre ple mi 'leε- Ɔdia Zesu 'yi mu 'e 'kpen -la ni. -Ya Ɔpia -o ni dɔɔ -yaa' pe 'tre yan bhla 'e Ɔbhwa -wa -din. 'Bhela -zayile, -yoo -daanna -za mu 'la 'le, -e 'mu dɔ gbe drεwo 'zi -o 'kpee 'ezin-. 'Letre Ɔlwa mi 'e 'yi, Pieri 'a Ɔpia Zesu 'yi mu 'e ni dɔɔ -o bo 'egloole -waa' 'kpaleya 'e 'yi, 'ali- 'ke mεε mu 'e -yrenkpa -o ta. 'Letre ple mi 'leε- 'yi, -yoo -liala dɔɔ -o mεε daangbeya -lrele' 'la -o 'bhe Ɔmaa 'e -o bo 'bheε- ta 'tanjii; 'bheε- waa dɔle bhla ma mεε daangbeya mu 'e zi. (Pieri Ple mi 1.1-15), 'letre 'leε- win -le 'kela 'le 'bhe -le 'yee- Pieri Zesu 'yi mu 'e -daanna -za mu 'la 'le, -e 'mu dɔ 'zi 'mu 'kpee 'ezin.

'Elwale 'pe (Pieri Ple mi 1.16-21), -e Zesu Krisi ba Jan -Nrale' 'e 'bhe -dwa -o 'kpee. 'Yee- Pieri 'gbu 'pegee Zesu a Winbowo mu -vin mu 'e -woo 'bhe -Jan Nrale- 'e 'srε 'le. -Waanbhaa' -jan Ɔkpa -a -lala' janwo mu 'e 'lii Lii 'Wen' 'e 'le, 'bheε- 'mu -yaa' 'Sewe 'Wen' 'e yɔndia-. 'Bhe mu -o 'ezin- -a 'srε 'le.

Pieri bhla ma mεε daan mu 'e -o 'taawogbeya 'e tapwela mɔkpen' ni kpataakpa (Pieri Ple mi 2). Zudi -jan 'kpankpanyaan bhla ma mεε daan mu 'e ma gɔnε- 'la gbεen-, Pieri 'bheε- 'yansi za Ɔkla 'ezin- 'woo- bhla ma mεε daan mu 'e ma -yaa' 'letre ple mi 'e 'yi.

-A -le yaga mi 'e 'yi, mεε 'la zan mu -yaa pe 'zi dɔɔ Meezan Zesu 'laa nu nule, 'bheε- -e 'drunyan 'yi mu 'e 'kitikan, Pieri -jan zikpa -'mu ni. -Ya Ɔpia Zesu 'yi mu 'e ni dɔɔ 'ke Zesu -o -a nule 'e tado 'zi, -wa 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' -o -a zrubakpa zii' bhaaplen mu zi. -Amasroyi, yaa -o -a zi 'bhii- mεε 'kedo- 'kpo kle nipe 'le. Dunj- ya zi 'bhii mɔkpen' 'plo - za 'yoo ma, 'bheε- -woo zru niinaa' (Pieri Ple mi 3.9).

'Letre 'leε- 'leyanyre 'e 'yi, Pieri -o -a zi 'bhii- Zesu 'yi mu 'e -o 'taawogbeya 'e kle 'wen, 'bheε- 'ke waa -la yre -srɔwo' -o ta -za 'kedo- 'yi Krisi 'nu yi 'e 'le (Pieri Ple mi 3.11-18).

Pieri a 'pubowlɪ

¹ 'Mi Simo Pieri 'la 'η 'yoo- 'ke Zesu Krisi a yewonε 'pegee -yaa' winbowo mi 'le bhe, 'mi -le 'letre 'leε- de 'zi. 'Mεε 'la zan mu 'yee- 'kpaleya -za -glɔɔ do 'kpo 'la -yoo 'o mɔɔ 'kɔɔ 'bhe 'srɔwoa- -kɔɔa' -Waanbhaa' 'pegee -kɔɔ' 'Bhee Mi Zesu Krisi 'ledɔleya 'e ma, 'mi -o 'yee- 'letre 'leε- 'kpa zii' 'bhe zan mu 'kpen -la ni.

² Bhaa -Waanbhaa' -lileya 'pegee yilabla na 'ka ni 'bheε- -yoo pa 'ka ta 'ebebele, 'ke -ya kle 'bheε- 'ka 'yee- -Waanbhaa' 'pegee -kɔɔa' Meezan Zesu do!

-Waanbhaa' -kɔɔ' 'siila- 'bheε- -e -kɔɔ' makwan- ye 'la 'kaama-

³ -Waanbhaa' a -glɔɔya' 'e ma, -e -kɔɔ' -gbaa pe 'oo pe 'la 'bhe sɔ -a klele- 'bheε- -kɔɔ' bo -kɔɔ' 'yre ma, 'bhe 'pegee -kɔɔ' bloole bo 'yee- ma, 'bhe 'kpen ba. -Ya Ɔkla, 'bheε- mεε 'la zan -kɔɔ' 'siila- dɔɔ -kɔɔ' dɔ kle 'bhe 'gbu a 'tobhɔleya 'pegee 'bhe a wlanya -gbεnε 'e ba -kɔɔ' 'bheε- zan do.

⁴ 'Bhe 'tobhɔleya 'pegee 'bhe wlanya 'e ma, -Waanbhaa' 'a 'liiwli- mu 'la -za -o 'egloole, 'bheε- 'ke -woo 'egblaante 'mu Ɔnaa -kɔɔ' ni. -E -yaa zi 'bhii- 'bhe- 'liiwli' mu 'e 'srɔyi 'ka sɔ gole- 'drunyan 'la 'siele- -o 'ke bhaaplen zrubho ma -za -yɔɔ' mu 'e 'le 'mu 'leε, 'bheε- 'ka zru mu 'e kle 'bhii- 'yee- -Waanbhaa' 'gbu zru 'e gbεen-.

⁵⁻⁷ 'Bhela- -zayile, -ka dɔ klen 'ke 'ka 'kpaleya 'e 'taawogbeya -lrele' na 'ka ni, 'bheε- 'ka 'taawogbeya -lrele' 'e 'bhe 'a kle 'bheε- 'ka -Waanbhaa' dɔ; 'bheε- 'kaa- -Waanbhaa' dɔle 'e 'bhe 'a kle 'bheε- 'ka sɔ 'ka 'gbu 'yikunle -za klele ma. 'Ka 'gbu 'yikunle 'e 'bhe zrubakpa na 'ka ni, 'bheε- 'ka zrubakpa 'e 'bhe -Waanbhaa' -leεgblaana wla 'ka zru 'e 'yi. 'Bheε- -Waanbhaa' -leεgblaana 'e 'bhe 'a kle 'bheε- 'ka -za sɔ 'eke- ni 'bhii- neεne- ma do mu; 'bhe 'solekeniya 'e 'bhe -le 'soniya 'la 'bhe 'laa mεε bago 'bhe na 'ka ni.

⁸ 'Ke 'bhe -za mu 'la bhe 'mu -o 'ka zru 'yi 'ebebele, 'mu nu -a klele 'bheε- 'ka 'laa bo bhaama; 'ka nu -kɔɔa' Meezan Zesu Krisi baandɔle 'tanjii, 'bheε- 'ka nu klele mεε -yrebakanle mu 'le.

⁹ 'Dunj- 'bhe -za mu 'la bhe, 'ke 'mu 'laa -o mεε 'la zan zru -yi, 'bheε- zan -o 'bhii- -yre 'wi mi do gbεen-, 'bheε- yaa sɔ yre ma yele-. -Waanbhaa' 'a dɔgbeya gwe 'la 'yaa- -za 'yɔɔ- 'yi 'bheε- gɔlawoa -a 'kɔɔ, 'bhe -za 'e Ɔnia -a 'kpee.

¹⁰ 'Bhela- -zayile, 'η neεne- mu, -ka dɔ klen 'ke 'kaa zrɔn 'bhii- -Waanbhaa' 'ka 'siila-, 'bheε- -e 'ka makwan- wlan ma yaa pe 'le. 'Ke 'ka 'bhe Ɔkla, 'bheε- gbεen- bhe, 'ka 'laa nu baale -za 'yɔɔ- yi -titi.

¹¹ 'Bheε- kleεgbeya 'e gbεen- bhe, -Waanbhaa' nu -kɔɔa' Meezan 'pegee -kɔɔ' 'Bhee mi Zesu Krisi -a -bhleεgbeya -wa 'la -danj' 'laa -o 'bhe ma -titi, 'bheε- liigole 'egbenele 'ka ni, 'bheε- 'ka wla 'bheε- nɔɔ-.

¹² 'Bhela- -zayile, yi 'oo yi, 'η bo 'bhe -za mu 'la bhe 'mu -la -za dɔle ma 'ka 'kpee, 'ali- 'ke 'ka -o dɔ, 'bheε- 'ke 'ka bloole -o 'ka wlan 'la 'srɔwoa- 'bheε- ma 'egloole.

¹³ 'Nj 'yoo- -li 'η 'yre ma 'η 'fle 'leε- 'yi 'tre 'leε- ta -ge 'waati 'la ba, 'an Ɔya 'bhii- -za

wlan 'le 'ke 'η bo 'bhe -za mu 'ε dōle ma 'ka 'kpee, 'kooko- 'ka 'yri 'laa go 'ka 'gbu -za 'le,

¹⁴ -amasrōyi, 'bhii- -kōōa' Mēezan Zesu Kriṣi 'gbu 'a -zrōnna 'η ni gōnē- 'la gbēen- bhe, 'an pe 'trē ta bole 'ε 'yan bhla □bhwa -wa -din.

¹⁵ 'Dun-, 'η nu dōle 'egloole 'ke 'η 'ka daan 'bhe -za mu 'ε 'le, 'kooko- 'an pe 'trē ta 'ε 'yanle- blaun, 'woo- -za mu 'ε dō 'ka 'kpee.

Mēē 'la zan mu Kriṣi a 'tōbhōleya 'ε □ya

¹⁶ Wlan 'ε ni, 'o 'ka -daanna -kōōa' Mēezan Zesu Kriṣi a -gloōya' ma nu gbē plē mi 'ε 'la 'le, 'waa 'ε bhe 'silē- bhaapleṅ a yikanleya ma can mu zi. 'Dun- 'o 'yee Zesu 'ε □ya kpataakpa 'o 'yrebhe- mu 'le -yaa' 'tōbhōleya 'ε 'kpen 'yi.

¹⁷ -Amasrōyi, -a Dē -Waanbhaa' 'tōbhōle 'ε 'bhe 'a 'lēdwa- -a ma, 'bhēē- 'bhe 'a 'tōbhwa- 'waati 'la ba, 'bhē □kla 'o mōō 'gbu 'yre ma, 'bhēē- 'bhe 'weli- 'ε -daa lafle' ma 'ke 'bhe 'a 'pele dōō: «'N Gbe 'la -za sō 'η ni 'egbenele, 'yele- -ge; 'η 'yela- makwan- bhēē- 'yele- 'η zrukpalaa 'egbenele.»

¹⁸ 'O mōō 'pegee 'yee- 'gbu 'yaa- 'waati 'la ba vlē gōōn 'wen 'ε 'wiij-, 'o mōō 'gbu 'bhe mēē -weli' 'ε □maa 'ke 'bhe da lafle' ma.

¹⁹ 'Bhe ya 'ε 'yi, 'wa 'yaango- 'bhii- -Waanbhaa' -lēlajanwo mu 'ε 'wojan- 'ε 'bhe -o 'ke wlan 'le. -Ka 'ka 'trōnkpa 'bhe □la 'elrele. -Amasrōyi, 'ke Zesu □nwa 'te -yaa' 'tōbhōleya 'ε nu -bhilē- -kōō' zru mu 'ε 'yi 'wen 'bhii- -lanbha do 'la 'bhi zii' yre do nōō- -gblo 'yi, 'bhēē- -e nu 'ka zru mu 'ε bakanle 'bhii- -zrwanzī -buṅbhaa yre ma kan gōnē- 'la gbēen- 'wen.

²⁰ -Kaa 'yaango- 'elwale 'pe dōō: -Waanbhaa' -lēlajanwo mu 'ε -jan mu 'la 'kpen □woa, 'mu 'laa 'mu do 'kpo 'wole- mu 'gbu 'winta-.

²¹ Wlan 'ε ni, 'woo- -Waanbhaa' -lēlajanwole mu 'ε 'kedo- 'kpo 'laa dale -lido' bhaapleṅ 'gbu zru maza ba, Lii 'Wen 'ε 'bhe -le 'seṅ □naa bhaapleṅ mu ni, 'bhēē- -o -Waanbhaa -lēlajanwoa.

2

Bhla ma -Waanbhaa -lēla' -janwo' mu

¹ 'Elwaleta, bhla ma -Waanbhaa' -lēla' janwo mu -yaa Izraēli mēē mu 'ε 'plēn- gōnē- 'la gbēen-, 'bhe klēgbeya do 'kpo 'ε 'yi, bhla ma mēē daan mu nu -wlenle' 'ka 'plēn- 'bhēē- gbēen- 'ezin-. -O nu -dawli' 'kpale- 'ka gbē ta, 'bhēē- -o nu wlale 'ka 'plēn- 'ke bhla ma mēē daangbeya mu 'le, 'bhēē- -o 'ka 'sie-. Zesu 'la 'bhe -o Mēezan 'le 'bhēē- 'ke 'bhe -o tagbawoa, -o nu -o -bangolē 'bhe 'yi. 'Bhe 'yi bhe, -o 'gbu 'sie -yren nu baale -o 'gbu ta blaale-, 'bhēē- 'bhe -o sie.

² Mēē -bebe nu dōle -o zi, 'bhēē- 'mu nu -waa' -yanbhōoya maza mu 'ε 'yansi klēle. -O klēza -yōō' mu 'ε ma, mēē mu nu -Waanbhaa' a wlan ma zi 'ε 'tō 'siele-.*

³ -Goli' 'flenya- 'ε ma, 'woo- bhla ma mēē daan mu 'ε -o nu 'ka 'yinile 'ke bhla ma jan mu 'le, 'bhēē- -o 'ka tabhle. 'Dun-, 'kiti 'la 'bhe -o -lēē, -zōn 'laa 'bhe 'kan yi 'ε dōle, 'bhēē- -o 'sie -yren 'ε 'bhe nu 'klale- -o ba blaale-.

⁴ Wlan 'ε ni, -mlēke' mu 'la -za 'yōō- □kla 'elwaleta -sō, -Waanbhaa' laa 'tolē- 'mu ma, -yōō -yrela 'ke kpele- mu 'le, 'bhēē- -yōō -blinna -gluu 'trole- -gbenē 'ε 'yi -gblo 'ε yi. -O 'kpale- -o 'bhēē- yre 'ε □nōō ye 'ke -o 'kitikan yi 'ε magben.

⁵ 'Bhēē- 'elwaleta -sō, mēē 'la zan mu -za 'yōō- -kla Noe a pe 'waati 'ε ba, -Waanbhaa' laa 'tolē- 'mu ma 'ezin-. -E la gblo -gbenē 'ε -baan, 'bhēē- -yi 'ε -kpaā 'drunyan 'ε 'pegee -a -yi mēē -yōō' mu 'ε 'kpen ta. Noe 'la 'bhe 'yaa- zi -lēdōole 'ε ba janwo 'zi mēē mu 'ε ni, -Waanbhaa' 'bhe do -kplēn 'pegee 'bhēē- a 'fa -la mu 'srwaple- -la -gwa -za 'yi.

⁶ 'Bhe trala 'ezin-, -Waanbhaa' a 'kiti 'ε -balaa' Sodōmu 'pegee Gomōō -wa mu 'ε ta, 'bhēē- -yoo 'kpaēla 'fenfen' 'ke 'te 'le. 'Bhe -za 'ε □kla -za 'la 'yaa- nu 'tenle- mēē 'la zan mu laa gbilaan -Waanbhaa' -lēē 'mu ma 'bhe ma -tōōmasie 'le.

⁷ 'Dun- -Waanbhaa' mēē -lēdōole Loti -gwa -za 'yi 'yee- -wa mu 'ε 'sie 'waati 'ε ba. -A yaayōōn' mu a -yanbhōoya ma 'taawogbeya -yōō 'ε, 'bhe 'pegee 'mu a -Waanbhaa' -lēēgbilaankleya 'ε, 'mu 'a 'trēbhwa □'eyōole.

⁸ Wlan 'ε ni, 'yee- mēē -lēdōole Loti yaale 'la -yaa -o ba, -e -yaa -o klēza -yōō mu 'la ye, 'bhe 'pegee -e -yaa -o wojan mu 'la ma yi 'oo yi, 'bhe 'yaa- -yrenkpa' zii' -a nii- 'ε ta.

⁹ 'Wa 'yaango- 'bhe -za mu 'la bhe 'mu ma dōō 'ke mēē 'la zan mu gbilaan -Waanbhaa -lēē, Mēezan sō -o gole- -o zrubaglin -za -gloō 'ε 'yi, 'bhe 'pegee 'yee -Waanbhaa mēē 'yōō- mu 'ε kpa 'edanṃa -o 'krowo- zayi' -yaa' 'kitikan yi 'ε 'bhēē- 'le.

¹⁰ Mēē 'la zan mu dōle -o -o 'gbu 'fle zrubhō maza -yōō' mu 'ε zi, 'bhēē- 'ke -o -Waanbhaa' a gbilaanya 'ε maveē, -e nu 'bhe zan mu -la 'krowole 'eyōole.

'N bhla ma mēē daan mu 'la -waa' -janwoa 'ka ni 'elwale bhe, -woo 'gbu magbaande, 'bhēē- -o 'gbu 'kpee ma -o sō -za 'kpensee klēle-. 'Bhēē- lafle' 'yi mēē 'tōbhōle mu 'la 'kpaale- -o bhaapleṅ mu wiij-, waa gbilaan 'mu -zwanwole ma.

¹¹ 'Ali- -mlēke' mu 'la 'mu fangan- 'pegee 'mu -gloō 'yiya- 'woo- bhla ma mēē daan mu 'ε ni, 'mu laa 'bhe laanima mēē 'tōbhōle

* 2:2 2.2 Elwaleta, -o -yaa mēē dōle Zesu □la 'ε 'bhe sii <Wlan ma zi>

mu 'e 'kitikan, 'bhɛɛ- waa 'mu -zwanwo' Mɛɛzan -Waanbhaa' -yɛɛ □la.

¹² 'Dun-, 'woo- bhla ma mɛɛ daan mu 'la bhe, -woo -zadɔkle mu 'le 'bhii- wi mu 'la -o 'mu □kla 'mu 'kunza- 'pegee 'mu dɛza zayi'. Waa pɛ 'la dɔ, -o 'bhɛɛ- -zwanwo; 'bhɛɛ- -o kleza -yoo' 'kwe 'e nu baale -o 'gbu ta, 'bhɛɛ- -o ga.

¹³ -O 'gbu nu -o kleza -yoo' mu 'e ma -sra 'sɔɔwɔle. -O 'gbu zrubhɔ maza -yoo' mu 'e 'mu -la klele sɔ -o ni mɔkpen' 'yɛ ma -yɛkpaɔ kpaataakpa. 'Ke 'ka 'pegee 'woo- mu -o pɛbhle 'zi 'eke- ta, -o -yɛraladɔ mɛɛ ma -waa' 'triɔdɔ- maza mu 'e 'le. 'Bhe 'yi, -o zrukpaale kle -waa' mɛɛ -yini' maza mu 'e 'yi.

¹⁴ -Yanbhooya klele 'te -la dɔle -o -yɛɛ ta, 'bhɛɛ- -o 'trɛ 'laa bhɔ -za 'yoo- klele ma. Fanɔan- 'laa -o mɛɛ 'la zan mu ta -Waanbhaa' a pɛ zi 'e ta, -o -dawli' kpa 'mu gbe ta, 'bhɛɛ- -o 'mu 'yini-. -Goli' 'flen -o zru ba, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' a 'dangan -o ma.

¹⁵ -O zi -ledɔɔle 'e bhe □twa -a nɔɔ-, 'bhɛɛ- -woo 'gbu 'yinia□. -O Bosɔɔ gbe Balaamu a pɛ 'taawogbeya -yoo' 'e 'bhɛɛ- □sia. Wlan 'e ni, 'yee- Balaamu 'laa dɔle -a -la 'kee- 'taawo- -Waanbhaa' -weli' ta, 'bhɛɛ- -e -dwa -a □la 'ke -ya 'gbu bɔ -za 'yoo- klele 'yi -goli' 'flen ma. †

¹⁶ 'Dun-, -Waanbhaa' -jan sa -kpan 'kpalaa -a -lii 'bhe 'weli- 'kafawoza 'e 'yi. Wlan 'e ni, -soofali 'la 'bhe 'laa sɔ -jan- wole, 'bhe -janwoa -a ni 'bhii- bhaapɛɛɛ do gbɛɛn-. 'Bhe 'yi, 'bhe 'a □kla 'bhɛɛ- 'yee- -Waanbhaa' -lelajanwo mi 'e -ploola -yaa' klooya maza 'e ma.

¹⁷ 'Woo- bhla ma mɛɛ daan mu 'e, -woo 'bhii- 'to ngblo mu 'la 'yi -yi 'e 'bheela-. 'Bheɛ- -woo 'ezin- 'bhii- la -gblo mu 'la 'ke -ploɔ 'e -yoo blin la banle -lɛɛ 'mu gbɛɛn-. -Waanbhaa' 'woo- mɛɛ mu 'e 'letwa□ yɛɛ 'la 'bhe -o -gblo 'tilale -gbene 'e 'yi 'bhɛɛ- ba.

¹⁸ -Jan -gbene -gbene 'pegee 'waso ma jan mu -le da -o -lii. Mɛɛ 'la zan mu -gwa -za 'yoo- kle mu 'e 'plɛɛɛ 'edɛɛɛ dɛɛɛɛ, 'bhɛɛ- 'ke 'mu dɔle- -o Zesu zi, -o 'mu 'lekan- -o 'gbu 'fle zrubhɔ maza -yoo' mu 'e 'le, 'bhe 'pegee -waa' -yanbhooya maza mu 'e 'le.

¹⁹ -Woo -liiwli' na 'mu ni dɔɔ 'mu nu bole 'mu 'gbu ma, 'bhɛɛ- 'dun-, 'woo- mu 'gbu -o -o 'gbu zrubhɔ maza -yoo' mu 'e 'mu -laa' lu mu 'le. -Amasroyi 'ke mɛɛ 'la zan 'senɔgwa- 'e 'le, 'e kle 'bhe zan a lu -la -le.

²⁰ Wlan 'gbu 'e ni, mɛɛ 'la zan mu -o -niigwa- 'drunyan 'lɛɛ- 'yi mɛɛ 'triɔdɔ- maza pɛ mu 'e 'yi, -o -kɔɔa' Mɛɛzan 'pegee -kɔɔ' 'Bheɛ Mi Zesu Krisi dɔlawoa bhe -zayi'; 'bhɛɛ- 'ke -wa 'twa- 'ke 'bhe pɛ mu

'e blɔɔ gbe dɛɛwɔ -o nii- ta, 'bhe zan mu 'e -si 'e kle 'eyɔɔle 'kee- kan -a -lwa 'e ta.

²¹ 'Ke 'bhe zan mu laa -ledɔɔleya ma zi 'e dɔle bi, 'bhe mabhaa -yaa nu bhɔle -o 'gbu ma 'ke -o 'yee- zi 'e dɔ 'bhɛɛ- -woo -bangɔ' -woo -daanna -Waanbhaa' 'toɔɔ 'wenj mu 'la 'le 'mu 'yi.

²² 'Woo- mɛɛ mu 'la bhe -o -gɔɔn pɛ 'lɛɛ- 'mu 'yi jan 'e 'lɛsɔ-: «-Gbaan' 'e -ya -piila pɛ 'la 'le, -e -niinaa' 'bhɛɛ- 'bhlele- ta.» 'Bheɛ-: «-O -yaan □swa 'la 'fɛlele, -e -ja -a -gɔɔ gbe dɛɛwɔle -pɛɛ 'e ba 'ezin-.» 'Woo- gɔɔn pɛ 'la bhe -o -yi -le 'ke 'woo- mɛɛ mu 'la bhe -o kleza 'e 'bhɛɛ- 'le.

3

Mɛɛzan Zesu 'nu yi 'e ma -toɔmasie

¹ 'N' 'yiɛnii mu, 'an 'sewe dɛ gbe pɛ mi -le 'ka ni 'kelɛɛ- 'le. 'Woo- 'sewe pɛ 'e 'kpen 'yi, 'ɲ 'ka -daanna -za mu 'la 'le 'ɲ □bwa 'mu dɔle ma 'ka 'kpee, 'ka 'liaza- 'zayi', 'kooko- 'ka 'kpeejan- mu 'e 'ledɔɔle kle.

² 'N' 'yoo- -a zi 'bhii- -Waanbhaa' *-lela' janwo mu 'wenj mu 'e -o -jan mu 'la □wɔa 'ka ni 'elwaleta -sɔ, 'bhe -jan mu 'e dɔ 'ka 'kpee. 'Bheɛ- *'Toɔɔ 'la -kɔɔa' Mɛɛzan 'pegee -kɔɔ' -Bheɛ mi Krisi 'bhe □naa -yaa winbɔwo mu 'e ni 'ka daanpɛ 'le, 'ɲ 'yoo- -a zi 'bhii- 'ɲ 'bhe 'Toɔɔ 'e -zadɔ' 'ka 'kpee 'ezin-.

³ -Kaa 'yaango- 'elwale 'pɛ 'bhii- 'ke 'drunyan 'yan bhla 'e □bhwa -wa -din, mɛɛ 'ke mu nu 'pwɛɛɛ -a -yi, 'bhɛɛ- -o nu mɛɛ 'la zan mu 'kpale- -o Zesu 'yi 'mu malɔɔgɔle. -O nu 'taawole -o 'gbu zrubhɔ maza mu 'te mu -la zi.

⁴ 'Bheɛ- -o nu -a pɛɛ 'ka ni dɔɔ: «Zesu pɛ -e nu nu gbe dɛɛwɔle, 'bhɛɛ- -a 'gbu -o 'naa- ɛɛ? 'Bheɛ- 'o -gbɔɔ mu 'a 'nule- 'e magbian- 'fruu, 'bhɛɛ- 'mu -gaa; -a 'san 'drunyan klele ma, pɛ 'kpen -o 'bhe bogbeya 'e 'bhɛɛ- 'yi, 'bhɛɛ- -za 'kedo- 'kpo ma laa bɔɔle -li!»

⁵ -Wa pɛ 'zi 'bhe 'pegbeya 'e gbɛɛn- bhe, -amasroyi waa -o -a zi 'bhii- -o -za 'lɛɛ- 'bhɛɛ- dɔ: 'Elwaleta -sɔ, -Waanbhaa' 'lafle' 'pegee 'trɛ □kla -a -liijan' 'le. -E 'trɛ 'plɛngwa- -yi mu 'e ma; 'bhɛɛ- -e 'trɛ 'e 'lɛkpaɔ- 'eke- ta -yi mu 'e plɛɛɛ-.

⁶ 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, -Waanbhaa' 'elwaleta 'drunyan 'e 'siɛla- 'ke la gblo -gbene do -la -le.

⁷ 'Dun-, -Waanbhaa' 'lafle' 'pegee 'trɛ 'e □kpaɔ 'edanɔma -yaa' -jan do 'kpo 'e 'le -o 'kpacie zayi' 'te 'le. -O 'kpacie yi 'e nu klele mɛɛ -yoo' mu 'e 'kitikanle yi 'e 'pegee -o 'siɛ yi 'e 'bhɛɛ- 'le.

† 2:15 2:15 -Nɔɔle' 'sewe 22:4'Elwaleta -sɔ, -o -yaa -bhɛɛɛɛ do sii Balaki. 'Bhe 'yaa- zi 'bhii- 'bhe -goli' 'wla 'yee- Balaamu gbe □la, 'kooko- -e sɔ Izraeli -nɛ mu 'e 'danganwole. 'Yee- Balaamu 'laa dɔle 'mu 'danganwole -la. 'Bheɛ- 'dun-, -ya □wlaa Izraeli -nɛ mu 'e zi 'bhɛɛ- 'mu -yanbhooya klele 'pegee yo mu gbale -saan 'si 'bhɛɛke mu 'le.

⁸ 'Bhe 'kpen 'yi bhe, 'η 'yienii mu, -za 'lεε- 'bhe -za 'laa gole 'ka 'kpee -titi: MEEZAN -Waanbhaa' -yre 'yi, -yrekpaa' do -o 'bhii- -yrekpaa' 'waa do; 'bheε- -yrekpaa' 'waa do -o 'bhii- -yrekpaa' do.

⁹ MEE 'ke mu -o -a pe 'zi dɔɔ MEEZAN -o -a gbetado 'zi -a -liiwli' 'ε 'lesole ma. Wlan laa 'bhe 'le! Yee- MEEZAN -Waanbhaa' -o -a zrubakpaa zii' 'ka zi, 'bheε- -ya zi 'bhii- 'ka 'kpen go -za 'yi, 'bheε- 'ka 'kedo- 'kpo 'laa kle 'ke 'sie pe 'le. Wlan 'ε ni, -ya zi 'bhii- mɔkpen' 'plo- 'mu kleza -yɔɔ' mu 'ε ma, 'bheε- -woo zru niinaa' 'yee- 'gbu ba.

¹⁰ 'Bheε- 'duɔɔ, MEEZAN Zesu 'nu yi 'ε nu 'klale- -kɔɔ' ba 'bhii- -faannii' kla mεε ba gone- 'la gbεen-. 'Bhe yi 'ε 'le, lafle' nu 'kanle- 'ke mεε -gblaan pe -weli' -gbεenε do 'le; 'te nu bɔle laanima pe mu 'ε 'kpen 'yi 'bheε- -o yie, 'tre 'pegee -a ta pe mu 'ε 'kpen nu 'kpaciele. *

¹¹ 'Ke pe 'kpen nu 'siele- 'bhe klegbeya 'ε gbεen- bhe, -ka dɔ klen 'ke 'ka 'taawogbeya kle 'weɔ -Waanbhaa' -yre 'yi, 'bheε- 'ke 'ka blɔɔle bo 'egloole -a ma.

¹² -Kaa nu yi 'ε magben, 'bheε- 'ke 'ka sɔ -za 'la klele- -ka 'bhe kle, 'bheε- 'kaa 'nu yi 'ε 'lasi-. 'Bhe yi 'ε 'le, 'te nu bɔle lafle' 'pegee -a -yi pe mu 'ε 'kpen 'yi, 'bheε- -o nu -yiele'.

¹³ 'Duɔɔ -Waanbhaa' 'a 'liiwli- -naa -kɔɔ' ni dɔɔ -ε nu lafle' dreε 'pegee 'tre dreε nale -kɔɔ' ni. -Ledɔɔleya maza 'te -le nu klele 'bhe yre dreε 'ε [nɔɔ]. 'O mɔɔ -o 'bheε- magben 'zi 'te.

¹⁴ 'Bhela- -zayile, 'η 'yienii mu, 'ka -o 'bhe yi 'ε malagben 'zi bhe, -ka dɔ klen 'ke -Waanbhaa 'ka ye 'ka 'kpee 'flele- 'le, 'ke waa 'joo 'yɔɔ- 'kedo- 'kpo ye 'ka zi; 'bheε- 'ke yilabla kle 'ka 'pegee -Waanbhaa' plen-.

¹⁵ -Kaa 'yaango- 'bhii- -kɔɔa' MEEZAN -o -a zrubakpaa zii' -kɔɔ' zi, 'koko- -kɔɔ' go -za 'yi; 'bhii- -kɔɔ' nεenε- Polu 'la -za sɔ -kɔɔ' ni 'bhe 'sewe [kpa] 'ka ni gone- 'la gbεen- bhe 'ezin-, -Waanbhaa' -zadɔleya 'la -naa -a ni, 'bhe 'le.

¹⁶ -E -janwoa 'bheε- gbεen- -yaa' 'letre mu 'ε 'kpen 'yi 'yee- -za 'ε ba zayi'. -Yaa' 'letre mu 'ε 'yi yre 'ke mu -yimale la. 'Bhela- -yile, -zadɔkle mεε mu 'la 'ke waa dɔle -li 'egloole -o 'kpaleya 'ε 'yi, -o 'bhe yre mu 'ε [nɔɔ] jan mu 'ε mabɔɔla. -Wa klelawo zii' 'bhe gbεen-, -woo 'gbu 'sisyre- -la -glin 'zi bhe.

¹⁷ 'Duɔɔ- 'ka mu 'η 'yienii mu, 'mi 'ka 'kpeelekaan -zɔn. 'Ka 'yri bo 'ka 'gbu -za 'le, 'bheε- 'ka 'laa 'tolε- 'ke mεε -yɔɔ' mu 'ε -waa' 'yinileya 'ε 'ten 'ka ma, 'bheε- 'bhe 'ka go 'ka dulayre -lrele' 'ε [nɔɔ].

¹⁸ 'Duɔɔ-, -ka dɔ klen 'ke 'ka -kɔɔa' MEEZAN 'pegee -kɔɔ' 'Bheε Mi Zesu Krisi a -lileya 'ε baando yi 'oo yi, 'bheε- -a dɔleya 'ε 'ka 'kɔɔ

'bhe baan' kla 'bhe ba. Bhaa 'tɔbhɔleya bo -a ni -zɔn 'pegee yikpensee ta! Amiina.

* 3:10 3.10 'Ke -wa [pia MEEZAN a yi 'ε, -woo -we 'zi 'ezin- -Waanbhaa' a 'kitikan yi gbalaan 'ε 'bheε- 'le. 'Bhe yi 'ε 'le, -ε nu bhaaplen mu 'kpen 'kitikanle.

ZAAN 'LETRE □LWA 'LA YƆNDIA- Zaan a 'letre □lwa mi 'e ngblo

MEE mu 'e -wa □pia dɔɔ Zaan 'la 'yaa- 'ke Zesu a winbɔwo mi 'le 'bhe -ja yaale Efezi -wa 'e ta. 'BhEE- 'duŋ-, Polu -le 'a □nɔɔ Zesu -za 'e zibwa-. -Ayile, Zaan 'bhole- Efezi, 'kee- klele- -a nɔɔ- Zesu 'yi mu -le mu 'e waa zilee- mi 'le. 'Bhela- -zayile, -e 'bhe □nɔɔ Zesu 'yi mu 'e sii dɔɔ «'N 'ne mu». Zaan 'letre yaga -la □dia. -A □lwa mi 'e, yaa 'bhe 'kpale- mee 'kedo- 'kpo ni, 'bhe 'pegee yaa 'bhe 'kpale- Zesu 'yi mu -le 'kedo- 'kpo ni; 'duŋ- -e 'bhe □dia Zesu 'yi mu -le mu 'kpen -la ni.

-E -jan gaan -gbene ple 'la □woa 'bhe 'letre 'e 'yi 'mu -le -ge: (1 Zaan 1) Zaan 'a □pia Zesu 'yi mu 'e ni dɔɔ -o dɔ zi -ledɔole 'e 'bhEE- zi. 'Bhe 'yi -le dɔɔ -woo kpa MEEzan Zesu 'yi, 'bhEE- -o -za sɔ 'eke- ni.

-E -jan gaan ple mi 'la □woa 'bhe -le dɔɔ -woo -yɛkpa' -o 'gbu ba bhla ma mee daan mu 'e ma (1 Zaan 2.18-29; 4.1-6).

Zesu a -Jan 'e bole -yɛ ma -si na mee ni

1 'Kee- san 'drunyan zisan' bhla 'e ma, -Jan 'NrAle- 'la bole -yɛ ma -si na mee ni 'bhe 'yaa- ye. 'BhEE- 'duŋ- 'o 'bhe -Jan 'e □maa, 'bhe 'pegee- 'wa □ya 'o 'yɛbhE- mu 'le, 'woo 'yɛkpa -a ta kplankplan, 'bhEE- 'o □kwan -a ma 'o gbe mu 'le.

2 MEE 'la zan -yaa bole -yɛ ma -si na mee ni 'bhe 'pwela- -a -yi. 'YeLe- -yaa bole -yɛ ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe -le, 'bhEE- 'yele- -yaa 'o De -din 'waati 'e 'kpen ba, 'bhEE- -e -pwela -a -yi 'o ni. 'Bhela- -zayile 'woo- -a 'sɛya- kle 'zi 'ka ni.

3 'O mɔɔ pɛ 'la □ya, 'bhEE- 'ke 'wa □maa, 'o mɔɔ 'bhe -la 'wo 'zi 'ka ni 'ezin-; 'kooko- 'o 'pegee 'ka mu kle 'kpaledomaya 'yi. 'BhEE- -kɔɔ 'pegee -kɔɔ' De, 'bhEE- -a Gbe Zesu Krisi kle 'kpaledomaya 'yi.

4 'Bhe 'yi, 'o 'bhe -za mu 'e 'sɛwede 'zi 'ka ni, 'kooko- -kɔɔa' zrukpaaleya 'e -lepa'.

'Taawole 'tebhile ba', 'bhEE- 'ploole- -za 'yɔɔ- klele ma

5 'O -jan 'la □maa Zesu Krisi 'lii, 'bhEE- 'ke 'woo- 'bhe 'wo zii' 'ka ni, 'bhe -le -ge: -Waanbhaa' -o 'ke 'tebhile 'le, 'bhEE- -gblo do 'kpo 'laa -o -a -yi.

6 'Ke -kɔɔ' 'a □pia dɔɔ -kɔɔ' 'pegee 'yee- -Waanbhaa' -o 'kpaledomaya 'yi, 'bhEE- 'ke -kɔɔ' -gblo 'yi za mu kle 'zi, 'bhe bhla 'e ba -kɔɔ' -o 'ke bhlanii- mu 'le, 'bhEE- -kɔɔ' 'laa -o 'taawo zii' wlan ta.

7 'Duŋ-, 'ke -kɔɔ' 'taawo zii' 'tebhile ba 'bhii- 'yee- -Waanbhaa' 'gbu -o 'ke 'tebhile 'le gɔne- 'la gbEEn-, -kɔɔ' 'kpen -o 'kpaledo- maya 'yi -kɔɔ' 'pegee -kɔɔ' 'yɔɔn mu 'e 'le; 'bhEE- 'bhe klegbeya 'e 'yi, -a Gbe Zesu yien 'e 'bhEE- -kɔɔa' -za 'yɔɔ- mu 'e 'kpen go, 'bhEE- 'bhe -kɔɔ' kle 'weŋ.

8 'Ke -kɔɔ' 'a □pia dɔɔ -za 'yɔɔ- laa -o -kɔɔ' 'yi, -kɔɔ' -o -kɔɔ' 'gbu 'yini zii' 'bhEE- gbEEn- bhe, 'bhEE- wlan 'laa -o -kɔɔ' 'yi.

9 'Ke -kɔɔ' -kɔɔa' -za 'yɔɔ- mu 'e -dwa -Waanbhaa' -yɛ □la, 'bhEE- 'ke -kɔɔ' -o □pia -a ni kpataakpa, -e nu -kɔɔa' -za 'yɔɔ- mu 'e ma -sroma 'yanle-, 'bhe 'pegee -e nu -kɔɔ' kleza 'yɔɔ- mu 'e 'kpen gole -kɔɔ' 'yi, 'bhEE- -e -kɔɔ' kle 'weŋ. -Amasroyi, -Waanbhaa' -liijan' -o do, 'bhEE- -a -ledɔole -o.

10 'Duŋ-, 'ke -kɔɔ' 'a □pia dɔɔ -kɔɔ' 'laa -za 'yɔɔ- klele, 'bhe 'yi, -kɔɔ' -Waanbhaa' kle 'ke bhlanii- 'le; 'bhEE- yaa -jan 'e 'kela □woa -kɔɔ' 'laa dɔle 'bhe □la.

2

-Waanbhaa' a -jan -klosikunza

1 'N 'ne mu, 'ŋ 'yɔɔ- -jan mu 'leE- 'sɛwede 'zi 'ka ni, 'kooko- 'ka 'laa -za 'yɔɔ- kle. 'Duŋ-, 'ke mee 'la zan -za 'yɔɔ- □kla, -kɔɔa' mee do -o -kɔɔ' De -Waanbhaa' -din 'bhe -le -kɔɔ' tagwledan mi 'le, 'bhe -le 'ke Zesu Krisi 'le, mee -ledɔole -le 'kele-.

2 'YeLe- 'a 'gbu □kla -kɔɔ' ma 'sraka 'le -kɔɔa' -za 'yɔɔ- mu 'e -zayi', 'kooko- -Waanbhaa' -kɔɔa' -za 'yɔɔ- mu 'e ma -sroma yan. 'Duŋ- yaa klele 'sraka 'le -kɔɔ' mu do -kplen 'kpo a -za 'yɔɔ- mu -sroma 'yan zayi', -e □kla 'sraka 'le 'drunyan 'yi mu 'e 'kpen a -za 'yɔɔ- mu ma -sroma 'yanza- -la -le.

3 'Ke -kɔɔ' -Waanbhaa' a -jan mu 'e 'klosikun, -kɔɔ' 'a 'yaango- bhEE- ma 'bhii- -kɔɔ' a dɔ.

4 'Ke mee 'la zan 'a □pia dɔɔ: «'Mi 'a dɔ», 'BhEE- 'ke 'bhe zan laa -yaa' -jan mu 'e 'klosikun, 'bhe zan -o 'ke bhlanii- 'le, 'bhEE- wlan laa -o 'bhe zan 'e 'yi.

5 'Duŋ-, 'ke mee 'la zan -yaa' -jan 'e 'klosikun, 'bhe zan 'a zɔn 'bhe ma kpataakpa 'bhii- -Waanbhaa' 'sɔniya 'e 'lepale -o 'bhe zru 'e 'yi. -Kɔɔ' 'a 'yaango- 'kela ma 'bhii- -kɔɔ' mu 'pegee -Waanbhaa' -o 'kpaledomaya 'yi, 'bhe -le -ge:

6 'Ke mee 'la zan 'a □pia dɔɔ -o 'pegee -Waanbhaa' -o 'kpaledomaya 'yi, 'bhe zan 'taawogbeya 'e kle 'bhii- Zesu 'taawoa□ gɔne- 'la gbEEn-.

'Eke -ba 'sɔniya ta 'toŋ dɛɛ

7 'N 'yienii mu, 'naa -o 'toŋ dɛɛ 'kpa zii' 'ka ni. 'N 'toŋ gwe 'la □pia 'ka ni 'elwale gban -sɔ 'bhEE- 'ke 'ka -dwa 'bhe -la bhe 'yee- -jan 'NrAle- 'leE- 'wole- zisan' bhla 'e

zi, 'bhe -le 'kele-. 'Yee- 'tonj gwe 'e 'yele- 'ke 'ka -jan 'la □maa 'bhe 'le.

⁸ 'BhEE- 'duj-, 'η sɔ -a pele- dɔɔ 'η 'yoo- 'tonj dɔɔ -la 'sewede 'zi 'ka ni 'ezin-; -wa dɔɔyea 'e ye Zesu 'yi, 'bhEE- -wa ye 'ka mu 'yi 'ezin-. -Amasroyi, -gblo mu 'e -woo 'kan zii', 'bhEE- 'tebhile -zeze 'gbu 'e 'bhe 'bhile- -saan gban.

⁹ 'Ke mEE 'la zan 'a □pia dɔɔ 'bhe -o 'taawo zii' 'tebhile 'e ba, 'bhEE- 'ke -a nEENE- -za 'laa sɔ -a ni, 'bhe zan 'e 'bhe -o -li -gblo -gbene -la -yi.

¹⁰ 'Ke mEE 'la zan nEENE- -za sɔ -a ni, 'bhe zan 'e 'bhe -o 'tebhile 'e ba. 'Bhe 'yi, -za 'yoo- do 'kpo 'laa -o -a -yi 'ke 'bhe sɔ klele- 'ke mEE -bhEEke' baa- pe 'le -za 'yoo- 'yi.

¹¹ 'Duj-, 'ke mEE 'la zan nEENE- vensi -a yin 'lii, 'bhe zan 'e 'bhe -o -gblo 'yi. -Yoo 'taawo zii' -gblo 'yi; 'bhEE- yaa -a geyre dɔ, -amasroyi -gblo -kpa -a -yre ta.

'Drunyan ta pe mu -za 'laa 'sɔle- 'ka ni

¹² 'Ŋ 'ne mu, 'η 'yoo- -jan 'lEE- 'bhEE- 'sewede 'zi 'ka ni, -amasroyi -Waanbhaa' 'kaa- -za 'yoo- mu 'e ma -sroma -yaan Kɔri 'to 'e -zayi'.

¹³ -NE dE mu, 'η 'yoo- -jan 'lEE- 'bhEE- 'sewede 'zi 'ka ni, -amasroyi Kɔri 'la -ya -yre ma 'kee- san 'drunyan zisan' bhla 'e ma, 'ka 'bhe dɔ.

-Zwan mu 'pegee -gbla mu, 'η 'yoo- -jan 'lEE- 'bhEE- 'sewede 'zi 'ka ni, -amasroyi 'ka 'sengwa- 'ke -Setran' 'le.

'Ŋ 'ne mu, 'η -jan 'lEE- 'bhEE- 'sewede 'zi 'ka ni, -amasroyi 'ka -kɔɔ' DE -Waanbhaa' -dwa.

¹⁴ -NE dE mu, 'η -jan 'lEE- 'bhEE- 'sewede 'zi 'ka ni, -amasroyi mEE 'la zan -o -a -yre ma 'kee- san 'drunyan zisan' bhla 'e ma, 'ka 'bhe zan 'e dɔ.

-Zwan mu 'pegee -gbla mu, 'η -jan 'lEE- 'bhEE- 'sewede 'zi 'ka ni, -amasroyi 'ka -o 'egloole 'bhEE- -Waanbhaa' -jan 'e -yoo 'ka 'kpee, 'bhEE- 'ka 'sengwa- 'ke -Setran' 'le.

¹⁵ 'Drunyan -za 'laa 'sɔle- 'ka ni, 'bhEE- -a -yi pe 'kedo- 'kpo -za 'laa 'sɔle- 'ka ni 'ezin-. 'Ke 'drunyan -za sɔ mEE 'la zan ni, -kɔɔ' DE -Waanbhaa' a 'soniya 'e yaa -o 'bhe zan zru 'e yi.

¹⁶ 'Ke 'drunyan -za sɔ mEE 'la zan ni, 'bhEE- -a -yi pe 'kedo- 'kpo -za 'laa 'sɔle- 'ka ni 'ezin-. 'Ke 'drunyan -za sɔ mEE 'la zan ni, -kɔɔ' DE -Waanbhaa' a 'soniya 'e yaa -o 'bhe zan zru 'e yi.

¹⁷ 'Drunyan -o 'ke 'kanpe- 'le, 'bhe 'pegee -a -yi mEE -yre 'bhope- mu 'e 'kpen. 'Duj- 'ke mEE 'la zan -Waanbhaa' zru maza kle,

'bhe zan bo 'bhe 'yre ma, 'bhEE- -danj' 'laa kle -yaa' bole -yre ma -si 'e ma.

Kɔri 'Sɔɔnnii

¹⁸ 'Ŋ 'ne mu, 'drunyan 'yan bhla 'e □bhwa -wa -din! 'Kaa □maa dɔɔ Kɔri 'Sɔɔnnii 'e -yoo zan nule; 'bhEE- 'duj-, Kɔri 'sɔɔnnii -bebe mu -nwa gban -zɔn, 'wa 'yaango- 'bhEE- ma 'bhii- 'drunyan 'yan yi 'e □bhwa -wa -din.

¹⁹ 'Woo- Kɔri 'sɔɔnnii mu 'la bhe, -o -daa -kɔɔ' 'plej, 'duj- waa -yaa -kɔɔ' a pe mEE -zeze mu 'gbu 'le. -Amasroyi, 'ke -o 'kpa bi -kɔɔ' a pe mEE mu 'le, -o -yaa nu bole -kɔɔ' ba. -O golawoa -kɔɔ' ba, -wa ye 'bhEE- ma kpataakpa 'bhii- -o do 'kpo 'laa -yaa -kɔɔ' 'a pe mEE mu 'le.

²⁰ 'BhEE- 'duj-, 'ka mu laa -o 'bhii- 'woom- mu gbEEN-. 'Ka mu Lii 'Wej 'e 'sɔɔwoa- Kɔri 'la -yoo 'wej' 'bhe 'kɔɔ. 'BhEE- -za -yaangoleya -o 'ka 'kpen 'kɔɔ.

²¹ 'Ŋ 'lEtre 'lEE- □kpa 'ka ni, yaa klele 'ka ni 'bhii- 'ka 'laa wlan 'e dɔ; 'duj- 'ka wlan 'e dɔ, 'bhEE- 'kaa 'yaango- 'bhii- bhla do 'kpo 'laa da wlan 'e ba.

²² 'Bhe 'yi, 'ke mEE 'la zan 'a □pia dɔɔ Zesu 'laa -o 'ke MEE -Bhee mi -kposɔɔ Kɔri 'le, bhlanii- -kaan 'bhe zan 'e ta EE? 'Bhe zan -le 'ke bhlanii- 'e 'le, 'bhEE- 'bhe -le 'ke Kɔri -Sɔɔnnii' 'e 'le. -Amasroyi, -ya -bangwa -NE DE 'e 'pegee -a Gbe 'e 'yi.

²³ 'Wlan 'e ni, 'ke mEE 'la zan 'e -bangwa -NE 'e 'yi, 'bhe zan 'e 'bhe 'e -bangwa -a DE 'yi 'ezin- 'bhEE- gbEEN- bhe. 'BhEE- 'ke mEE 'la zan -NE 'e dɔ, -a DE -o 'ezin- 'bhe zan 'e ba.

²⁴ 'Bhela- -yile, 'ka -jan 'la □maa 'kee- san -Jan 'Nrale- 'e 'wole zisan bhla 'e ma, 'bhe -jan 'e bo 'ka 'kpee. 'Ka -jan 'la □maa 'kee- san -Jan 'Nrale- 'e 'wole- zisan' bhla 'e ma, 'ke 'bhe □bwa 'ka 'kpee, 'ka mu 'pegee -NE 'bhEE- -a DE 'ka 'kpale- bo do ma.

²⁵ 'BhEE- Kɔri 'a 'liiwli- -naa -za 'la 'naza- ta -kɔɔ' ni 'bhe -le 'ke -Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la -danj' 'laa -o 'bhe ma 'bhEE- 'le.

²⁶ 'MEE 'la zan mu -o 'ka 'niyre- -glin 'zi, 'η 'yoo- 'sewede 'zi 'ka ni 'wola- ba zayi'; 'kooko- 'ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele -o ma.

²⁷ 'Ka mu 'gbu, Kɔri Lii 'Wej 'e □naa 'ka ni. -A Lii 'Wej 'e bole -o 'ka 'yi bhe, 'bhela- -yile 'ka maza laa -o mEE -bhEEke' do ma 'ke 'bhe 'ka daan. Wlan 'gbu 'e ni, Lii 'Wej 'e -yoo 'ka daanlawo zii' -za 'kpen 'la 'le bhe 'mu 'kpen -o 'ke wlan 'le, 'bhEE- bhla laa -o 'mu ba. 'Bhela- -yile, -e 'ka daan 'zi -za mu 'la 'le bhe, -kaa -o -klosikun, 'bhEE- 'ka 'pegee Kɔri 'kpale- bo do ma.

²⁸ 'Bhe 'yi -zɔn, 'η 'ne mu, 'ka mu 'pegee Kɔri 'kpale- bo do ma; 'kooko- 'kee- -pwela -a -yi yi 'la 'le, -e bhɔ -kɔɔ' ta 'ke -kɔɔ'

'kpale- -o -a -yi. 'BhEE- -yrala' laa dō -koo' ma -a nu 'yi 'e 'le, 'ke -koo' 'plengole kle -a ma.

²⁹ 'Ke 'kaa 'yaango- 'bhii- KriSi 'ledōole -o, -kaa 'yaango- 'ezin- 'bhii- 'ke mEE 'oo mEE 'la zan 'taawogbeya -ledōole -o 'bhe zan -o 'ke -Waanbhaa' -ne 'le.

3

-Waanbhaa' a -ne mu 'taawogbeya

¹ 'N 'neene- mu, -koo' -za □swa -koo' De -Waanbhaa' ni gōne- 'la gbEen-, -ka 'bhe -glin doo! -Koo' -za 'la □swa -a ni bhe, 'bhela- -yile -e -koo' 'siila- -a -ne mu. Wlan -le 'bhe 'le 'bhEE- -koo' -o 'bhEE- 'gbu 'le. -Ayile 'drunyan 'yi mu 'e waa -koo' do; -amasroyi waa -koo' De -Waanbhaa' dōle.

² 'N 'yienii mu, -koo' -o -zon -Waanbhaa' a -ne mu 'le. -Koo' ma nu bōole 'bhEE- -koo' nu kleE 'kela 'bhe 'le, waa 'bhe zronle -li -koo' ni. 'O mōo 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'ke KriSi -nwa yi 'la 'le, -koo' nu kleE 'bhii- 'yee- 'gbu -o gōne- 'la gbEen- 'bhEE- gbEen-. -Koo' nu 'pwele- 'kele-, -amasroyi -koo' nu -a yele -a bogbeya 'e 'yi.

³ 'Ke mEE 'oo mEE 'la zan yrikpale -o KriSi ta 'bhe gbEen- bhe, 'bhe zan 'e 'bhe 'bhe 'gbu 'kpee 'e 'flee- 'bhii- 'yee- KriSi 'gbu 'kpee 'fleele- -o gōne- 'la gbEen-.

⁴ 'Ke mEE 'oo mEE 'la zan -za 'yoo- kle, 'bhe zan -Waanbhaa' a *'Toŋ 'e 'yisie. 'BhEE- -za 'yoo- klele 'e 'bhe -le 'ke -Waanbhaa' a 'Toŋ 'yisiele 'e 'le.

⁵ 'BhEE- 'kaa 'yaango- 'bhii- Zesu KriSi -nwa 'tre ta, 'kooko- -e mEE mu ma -za 'yoo- mu 'e go. -Za 'yoo- doo 'kpo 'laa -o 'yee- -yi.

⁶ 'Bhe 'yi, 'ke mEE 'oo mEE 'la zan 'pegee 'yee- -o 'kpaledomaya 'yi, 'bhe zan laa -za 'yoo- kle. 'BhEE- 'ke mEE 'oo mEE 'la zan -za 'yoo- kle, 'bhe zan laa Zesu yele -lido', 'bhEE- yaa -a dōle -lido- 'ezin-.

⁷ 'N 'ne mu, 'ka 'laa 'tole- 'ke mEE 'kedo- 'kpo 'ka 'yini-. 'Ke mEE 'la zan -ledōole maza kle, 'bhe zan 'gbu 'ledōole -o 'ezin-, 'bhii- 'yee- Zesu KriSi 'gbu 'ledōole -o gōne 'la gbEen-.

⁸ 'Ke mEE 'oo mEE 'la zan -za 'yoo- kle, 'bhe zan -o 'ke -Setran' a pe 'le. -Amasroyi -a 'san 'drunyan zisan 'bhla 'e ma, -Setran' -le -za 'yoo- kle. 'BhEE- -Waanbhaa' Gbe 'e □nwa 'tre ta, 'kooko- -e -Setran' kleza mu 'e 'sie-.

⁹ 'Ke mEE 'oo mEE 'la zan -o 'ke -Waanbhaa' -ne 'le, 'bhe zan laa bo -za 'yoo- klele ma, -amasroyi -Waanbhaa' zru -o 'bhe zan 'e 'yi. 'BhEE- yaa so -za 'yoo- klele-, -amasroyi -Waanbhaa' 'a □kla 'bhe 'ne 'le.

¹⁰ -Za 'la 'bhe 'a kle 'bhEE- -Waanbhaa' -ne mu 'e gole -o -Setran' a pe -ne mu 'e ma 'bhe -le -ge: 'ke mEE 'oo mEE 'la zan laa -ledōoleya maza kle, 'bhe zan laa -o 'ke

-Waanbhaa' a pe 'le. 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, 'ke mEE 'la zan neene- -za 'laa so -a ni, 'bhe zan laa -o 'ke -Waanbhaa' a pe 'le 'ezin-.

-Koo' -za 'so 'eke- ni

¹¹ 'Ka -jan 'la □maa 'kee san 'ka 'kpaleya 'e zisan' 'bhla 'e ma 'bhe -le -ge dōo: -koo' -za 'so 'eke- ni.

¹² -Koo' 'laa klele 'bhii- Kaen gbEen-. -E -yaa 'ke -Setran' 'ne 'le 'bhela- -yile -ya 'nwagwlen- Abeli □dia. 'BhEE- -e 'bhe □dia -mela ma ee? -E 'bhe □dia, -amasroyi -yaa' pe kleza mu 'e 'yaa- 'eyōole, 'bhEE- -a 'nwagwlen- a pe kleza mu 'e 'ledōole -yaa.

¹³ 'N 'neene- mu, 'ke 'ka vensi 'drunyan 'yi mEE mu 'e yin 'lii, 'bhe 'laa 'ka 'kpeleleni 'ka ma.

¹⁴ -Koo' 'a 'yaango- 'bhii- -koo' -gwa ga 'yi, 'bhEE- -koo' □nwa wlale bole -yre ma -si dree 'yi, -amasroyi -koo' neene- mu -za so -koo' ni. 'BhEE- 'ke mEE 'la zan neene- -za 'laa so -a ni, 'bhe zan 'e bole -o ga 'yi.

¹⁵ 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke mEE 'tole- mEE 'bhe neene- vensi -a yin -lii, 'bhe zan -o 'ke mEE de mi 'le. 'BhEE- 'kaa 'yaango- 'bhii- bole -yre ma -si 'la 'ke -dan' 'laa -o 'bhe ma, 'bhe 'laa -o mEE de mi 'kedo- 'kpo 'yi.

¹⁶ Pe 'la 'bhe 'a kle 'bhEE- -koo' 'soniya 'e do, 'bhe -le 'ke Zesu KriSi 'a 'gbu -si 'e □kla 'ke 'sraka 'le, 'bhEE- -e -gaa -koo' ni. 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, -koo' mu 'ezin-, -koo' -koo' 'gbu -si 'e 'na -koo' neene- mu 'e -zayi'.

¹⁷ 'BhEE- -ka 'ka 'trōnbado doo! 'Ke 'drunyan ta pe mu -o mEE 'la zan 'koo, 'ke -ya neene- 'e □ya 'ke 'bhe mazadwa pe 'ke ma -a 'koo, 'bhEE- 'ke 'bhe 'yren 'laa 'klale- a ma; -e so a pele- 'bhe 'bhla 'e ba 'kaa -Waanbhaa' a 'soniya -o -a zru 'e 'yi ee?

¹⁸ 'N 'ne mu, -kooa' 'sole- 'ke ni 'e 'bhe 'laa bole -koo' 'liijan- 'te ta. 'Ke -koo' -za so 'eke- ni, -koo' 'bhe 'yizakle kpataakpa.

¹⁹ 'Bhe klegbeya 'e 'yi, -koo' 'a 'yaango- dōo -koo' -o 'taawo zii' wlan ma zi ta. 'Bhe klegbeya do 'kpo 'e 'yi 'ezin- -koo' zru ba nu klele 'edōole -Waanbhaa' -yre □la.

²⁰ 'BhEE- 'ke -koo' -o -la zru 'zi -koo' 'gbu ta -koo' zru -yi -za 'yoo- 'ke 'yi, Waanbhaa' gbilaan -yiya- -koo' 'gbu zru 'e ni, 'bhEE- -e -za 'kpensee do.

²¹ 'N 'yienii mu, 'ke -koo' zru laa -o -la 'zi -koo' 'gbu ta -za 'yoo- 'ke 'yi, -koo' zrubazinale -o -Waanbhaa' -yre □la.

²² 'BhEE- 'ke -koo' pe 'oo pe 'la 'yrewoa- -a ma, -koo' 'bhe 'sroowo- -a 'koo. -Amasroyi, -koo' -yaa' 'toŋ mu 'e 'klosikun, 'bhEE- -za 'la so -a zru 'e ni -koo' 'bhEE- kle.

²³ 'BhEE- -Waanbhaa' 'toŋ 'leE- 'bhEE- □naa -koo ni, 'bhe -le -ge: -ya zi 'bhii- -koo' -koo' 'kpa -a Gbe Zesu KriSi 'to 'e 'yi. 'BhEE- -ya zi 'ezin- 'bhii- KriSi 'a □pia -koo' ni dōo -koo' -za 'so 'eke- ni gōne- 'la gbEen-, -koo' 'bhEE- kle.

²⁴ 'Ke mɛɛ 'la zan -Waanbhaa' 'toŋ mu 'ɛ 'klosikun, 'bhe zan bo -Waanbhaa' 'yi, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' bo 'bhe zan 'ɛ -yi. -Waanbhaa' Lii 'Weŋ 'la □naa -koo' ni, -koo' 'a 'yaango- 'bhɛɛ- ma 'bhii- 'yee- -Waanbhaa' bole -o -koo' 'yi.

4

-Waanbhaa' Lii 'Weŋ 'ɛ gole -o -Setran' lii 'ɛ ma

¹ 'N 'yiɛnii mu, mɛɛ 'la zan mu -a pe 'zi 'kaa *Lii 'Weŋ -o -yi, 'ka 'laa 'ka 'kpale- -o 'kpen 'yi. -Ka -o -yreglin 'pe, 'kooko- 'kaa 'yaango- 'ke lii 'la -yoo -o -yi 'bhe da -Waanbhaa' ba. -Amasroyi, bhla ma -Waanbhaa' *-lela' janwo mu -bebe □zian gban 'saanige 'drunyan 'ɛ 'yi.

² 'Ka so -a 'yaangole pe 'la ma 'bhii- -Waanbhaa' Lii 'Weŋ 'ɛ 'bhe -le -o -yi, 'bhe -le -ge: 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'a □pia doo Zesu Krisi -nwa 'drunyan 'ɛ 'yi 'bhɛɛ- -e □kla 'ke bhaaplen do 'le kpataakpa, lii 'la -yoo 'bhe zan 'ɛ 'yi 'bhe da -Waanbhaa' -la ba.

³ 'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan laa Zesu Krisi dole 'bhe doɓbeya 'ɛ gbɛɛn- bhe, lii 'la -yoo 'bhe zan 'ɛ -yi, 'bhe 'laa da -Waanbhaa' ba. 'Dun- 'bhe zan 'ɛ 'yi lii 'ɛ da Krisi 'Soonni 'ɛ 'bhɛɛ- ba. 'Ka 'yela- nuza □maa, 'bhɛɛ- -e -nwa gban 'drunyan 'ɛ 'yi 'saanige.

⁴ 'Ka mu 'ŋ 'ne mu, 'ka -o 'ke -Waanbhaa' a mɛɛ mu 'le, 'bhɛɛ- 'ka 'sengwa- 'ke bhla ma -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ɛ 'le. -Amasroyi, Lii 'Weŋ 'la -yoo 'ka 'yi 'bhe 'bhe -gloo 'yiya- lii 'la -yoo 'drunyan 'yi 'bhe ni.

⁵ 'Woo- bhla ma -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ɛ, -woo 'ke 'drunyan 'lɛɛ- 'bhe -laa pe mɛɛ mu 'le, 'bhɛɛ- -yile -o -janwo' 'drunyan 'yi mu a -janwo' gbeya gbɛɛn-, 'bhɛɛ- 'drunyan 'yi mu 'ɛ 'mu 'e 'tronkpa -o ni.

⁶ 'Bhɛɛ- 'dun-, 'o mu -o 'ke -Waanbhaa' a mɛɛ mu -la -le. 'Ke mɛɛ 'la zan -Waanbhaa' do, 'bhe zan 'e 'tronkpa- 'o 'wojan- 'ɛ □la. 'Bhɛɛ- mɛɛ 'la zan laa -o 'ke -Waanbhaa' a pe mɛɛ 'le, 'bhe zan laa 'e 'tronkpa- 'o 'wojan- 'ɛ □la. -Koo' 'a 'yaango- 'bhɛɛ- ma 'bhii- wlan ma Lii 'Weŋ 'ɛ gole -o mɛɛ -yini' lii 'ɛ ma.

-Waanbhaa' -o 'ke 'soniya 'le

⁷ 'N 'yiɛnii mu, -koo' -za 'so 'eke- ni; -amasroyi, 'soniya da -Waanbhaa' -la ba. 'Bhe 'yi, 'ke mɛɛ 'la zan nɛɛɛ- mu -za so a ni, -Waanbhaa' 'bhe zan -kla 'ke -a -nɛ 'le 'bhɛɛ- 'bhe zan -Waanbhaa' do.

⁸ 'Ke mɛɛ 'la zan nɛɛɛ- mu -za 'laa so -a ni, 'bhe zan laa -Waanbhaa' do; -amasroyi, -Waanbhaa' -o 'ke 'soniya 'le.

⁹ -Waanbhaa' -yaa' 'soniya 'ɛ -zronna -koo' ni gɔnɛ- 'lɛɛ- 'bhɛɛ- gbɛɛn-: -Ya Gbe

-nɛ bhe do 'kpo 'ɛ 'winbwa- 'drunyan 'yi, 'kooko- -koo' bo 'koo- -yre ma 'bhe 'srɔyi.

¹⁰ 'Bhɛɛ- -Waanbhaa' a 'soniya 'ɛ yaa klele 'bhii- 'yee- -Waanbhaa' -za -swa -koo' mu -la ni 'pe. 'Dun- -koo' mu -la -za -swa 'yee- ni, 'bhɛɛ- -ya Gbe 'ɛ 'winbwa-, 'bhɛɛ- 'bhe □kla -koo' mu ma 'sraka 'le. 'Bhɛɛ- -zayile -Waanbhaa' -kooa' -za 'yoo- mu 'ɛ ma -sroma -yaa.

¹¹ 'N 'yiɛnii mu, 'ke -koo' mu -za -swa -Waanbhaa' ni 'egbenele 'bhe gbɛɛn- bhe, -koo' mu -za 'so 'eke- ni 'bhe kleɓbeya 'ɛ do 'kpo 'ɛ 'yi 'ezin-.

¹² Mɛɛ 'kedo- 'kpo 'laa -Waanbhaa' yele -lido; 'dun- 'ke -koo' -za so 'eke- ni, -Waanbhaa' bo -koo' 'yi, 'bhɛɛ- -yaa' 'soniya 'la -yoo -koo' 'yi, 'bhe 'lɛpa-.

¹³ -Koo' 'a 'yaango- 'kela ma 'bhii- -koo' -o -Waanbhaa' 'yi, 'bhɛɛ- 'yee- -o -koo' mu 'yi, 'bhe -le -ge: -Ya Lii 'Weŋ 'ɛ □naa -koo' ni.

¹⁴ -Koo' De -Waanbhaa' 'ɛ -ya Gbe 'ɛ 'winbwa- 'drunyan 'yi, 'kooko- -e kle bhaaplen mu -Bhee Mi 'le. 'O mɔɔ 'gbu 'bhe □ya 'bhɛɛ- 'wa 'sreya- kle 'zi.

¹⁵ 'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'a □pia doo Zesu -o 'ke -Waanbhaa' Gbe 'le, -Waanbhaa' bo 'bhe zan 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'bhe zan bo -Waanbhaa' -yi.

¹⁶ 'Bhɛɛ- -koo' 'solawo -Waanbhaa' ni 'o mɔɔ 'gbu 'bhe 'yaango-, 'bhɛɛ- 'o 'kpale- -o 'bhe 'yi. -Waanbhaa' a pe -le 'soniya 'le; 'ke 'soniya -o mɛɛ 'la zan zru ba, 'bhe zan bo -Waanbhaa' 'yi, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' bo 'bhe zan 'ɛ 'yi.

¹⁷ -Koo' 'a 'yaango- 'kela ma 'bhii- -Waanbhaa' a 'soniya 'ɛ 'lepale -o -koo' zru ba 'bhe -le -ge: 'kitikan yi 'ɛ 'le, -koo' zru ba nu klele 'edɔole, -amasroyi -koo' 'taawogbeya 'ɛ 'drunyan 'yi -ge 'bhe 'pwele- -o 'ke Zesu Krisi a pe 'taawogbeya 'ɛ 'le.

¹⁸ 'Kee- nɛɛɛ- mu -za so 'ɛ ni 'yaa -gblaan. 'Ke 'soniya -zeze 'gbu -o yre 'la □nɔɔ -gblaan 'laa kle 'bhe yre 'ɛ □nɔɔ. Mɛɛ gbalaan -za 'yoo- 'krowoza 'ɛ 'bhɛɛ- -lɛɛ. -Ayile 'ke -gbalaan -o mɛɛ 'la zan zru ba, 'soniya -zeze 'gbu 'laa -o 'bhe zan 'ɛ zru ba.

¹⁹ 'Ke -yoo 'o mɔɔ a pe 'le, 'o mɔɔ 'gbu -za -swa -Waanbhaa' ni 'elwale 'pe, 'bhɛɛ- -yile 'o nɛɛɛ- mu 'pegee 'yee- -Waanbhaa' -za so 'o ni.

²⁰ 'Ke mɛɛ 'la zan 'a □pia doo: «-Waanbhaa' -za so 'ŋ ni». 'Bhɛɛ- 'ke -a nɛɛɛ- 'ɛ 'bhe vɛnsi -a yin 'lii, 'bhe zan -o 'ke bhlanii- 'le. -Amasroyi wlan 'gbu 'ɛ ni, 'yee nɛɛɛ- 'la ye, 'ke 'bhe -za 'laa so 'ɛ ni; -Waanbhaa' 'la 'yaa 'bhe ye, 'ya zron -mela ma 'bhii- 'bhe -za so 'ɛ ni eɛ?

²¹ 'Bhɛɛ- Zesu Krisi 'toŋ 'lɛɛ- 'bhɛɛ- □twa -koo' ni doo: 'ke mɛɛ 'la zan 'a □pia doo -Waanbhaa' -za so -a ni, 'bhe zan nɛɛɛ- -za 'so 'bhe 'gbu ni 'ezin-.

5

-Koo' 'sengwa- 'drunyan 'le -kooa' 'kpa-
leya -la ma

¹ 'Ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'e □kpa -a -yi
'bhii- *Zesu -o 'ke *Krisi 'le, -Waanbhaa'
'bhe zan kle 'ke -a -nɛ 'le. 'Bhɛɛ- 'ke -nɛ
mu 'e dɛ 'ɛ -za sɔ mɛɛ 'la zan ni, 'woo- -nɛ
mu 'ɛ -za sɔ 'bhe zan 'ɛ ni 'ezin-.

² -Koo' 'a 'yaango- pɛ 'la ma 'bhii-
-Waanbhaa' -nɛ mu 'ɛ -za sɔ -koo' ni, 'bhe
-le -gɛ: -Waanbhaa' -za sɔ -koo' ni, 'bhɛɛ-
-koo' -yaa' 'tonj mu 'ɛ 'yizakle.

³ Wlan 'ɛ ni, 'ke -Waanbhaa' -za sɔ mɛɛ 'la
zan ni, 'bhe zan -yaa' 'tonj mu 'ɛ 'klosikun;
'bhɛɛ- -yaa' 'tonj mu 'ɛ waa -o -koo' ta 'bhii-
'kwe kpɪnle do gbɛɛn-.

⁴ -Amasroyi, -Waanbhaa' -nɛ 'tole-
-Waanbhaa' -nɛ sɔ 'sengole 'drunyan 'le.
-Kooa' 'kpaleya 'ɛ Zesu 'yi 'bhɛla- 'sengwa-
'ke 'drunyan 'le.

⁵ 'Bhe 'yi, -dela 'senj sɔ wole- 'drunyan 'le,
'ke yaa 'ɛ go mɛɛ 'la zan 'e □kpa -a -yi 'bhii-
Zesu -o 'ke *-Waanbhaa' Gbe 'le 'bhe ba.

-Waanbhaa' Zesu Krisi 'sreya- □kla

⁶ 'Yee- Zesu Krisi -le -nwa 'drunyan 'ɛ 'yi,
'ke -yi 'pegee yien 'le. Yaa nule -yi do -kplɛn
'le, 'duj- -ɛ □nwa 'ezin- 'ke yien 'le. 'Bhe
ya 'ɛ 'yi, Lii 'Wɛnj 'ɛ 'bhe -le 'bhe -za mu 'ɛ
'sreya- kle, -amasroyi 'yee- Lii 'Wɛnj 'ɛ -yoo
wlan 'le. *

⁷ Wlan 'ɛ ni, Zesu -o 'ke -Waanbhaa' Gbe
'la 'le bhe 'bhe -za 'ɛ 'sre -o yaga.

⁸ 'Mu 'sre yaga 'ɛ 'mu -le Lii 'Wɛnj 'ɛ, 'bhe
'pegee -yi, 'bhɛɛ- -a yien. 'Woo- 'sre yaga
'la bhe -o 'kpale- -o do.

⁹ 'O do bhaaplen mu a 'sreya- klele -la;
'duj- -Waanbhaa' a pɛ 'sreya- klele 'ɛ 'bhe
mabhaabhɔ bhaaplen mu a 'sreya- klele
'ɛ ta. 'Yee- -Waanbhaa' 'gbu -le -a Gbe 'ɛ
'sreya- -kla.

¹⁰ Wlan 'ɛ ni, 'ke mɛɛ 'la zan 'e □kpa
-Waanbhaa' Gbe 'ɛ 'yi, -Waanbhaa' -jan 'la
'woa- -a Gbe 'ɛ ba zayi' bhe, 'bhe -jan 'ɛ
'yoo 'bhe zan 'ɛ 'gbu 'yi. 'Duj- 'ke mɛɛ 'la
zan laa 'ɛ 'kpale- -Waanbhaa' 'yi, 'bhe zan
-Waanbhaa' kle 'ke bhlanii- 'le. -Amasroyi,
-Waanbhaa' -jan 'la □woa -a Gbe 'ɛ ba zayi',
yaa 'kpale- 'bhe 'yi.

¹¹ 'Bhe 'sreya- klele 'ɛ 'bhe -le -gɛ: 'yee
-Waanbhaa' bole -yɛɛ ma -si 'la -danj' laa
-o 'bhe ma 'bhe □naa -koo' ni, 'bhɛɛ- 'bhe -o
-a Gbe 'ɛ 'yi.

¹² 'Ke mɛɛ 'la zan 'pegee -a Gbe 'ɛ -woo
'kpaledomaya 'yi, bole -yɛɛ ma -si 'la -danj'
laa -o 'bhe ma -o 'bhe zan 'koo. 'Duj-
'ke mɛɛ 'la zan 'pegee -a Gbe 'ɛ waa -o

'kpaledomaya 'yi, 'yee- -si 'ɛ yaa -o 'bhe zan
'ɛ 'koo.

-Waanbhaa' ba bole -yɛɛ ma -si 'la -danj'
'laa -o 'bhe ma

¹³ 'N 'lɛɛɛ 'lɛɛ- □kpa 'ka ni, 'kooko- 'ka
mu 'la 'ka 'kpale- -o -Waanbhaa' Gbe 'ɛ 'to
'yi, 'kaa 'yaango- 'bhii- bole -yɛɛ ma -si 'la
-danj' laa -o 'bhe ma 'bhe -o 'ka 'koo.

¹⁴ 'Bhɛɛ- 'o 'kpale- -o -a -yi 'o zru 'ɛ
'kpen 'le doo 'ke 'o pɛ 'oo pɛ 'la 'yɛɛwoa-
-Waanbhaa' ma 'ke 'bhe 'lɛɛngole -o -a
zru maza 'le, -ya 'trɔnkpa 'o ni, 'bhɛɛ- -e
'waa 'seri 'ɛ 'lɛkun-.

¹⁵ 'Bhe 'yi 'te, 'ke 'wa 'yaango- 'bhii- 'ke
'o pɛ 'la 'yɛɛwoa- -a ma, -ya 'trɔnkpa 'o ni;
'wa 'yaango- 'ezin- 'bhii- 'o pɛ 'la 'yɛɛwoa-
-a ma, -e 'bhe □naa gban 'o ni.

¹⁶ -Za 'yoo- 'la 'bhe 'laa -o 'ke mɛɛ
nipe 'le, 'bhe 'pegee 'ke 'bhe mɛɛ plɛngo
-Waanbhaa' ma yikpɛnɛɛ ta, 'ke 'yee-
nɛɛɛ- do -ya 'ke -yoo 'bhe -za 'yoo- 'ɛ kle
'zi, 'ɛ 'seriwo -Waanbhaa' ni -yaa' -za ma.
'Bhɛɛ- -Waanbhaa' nu -si 'nale- mɛɛ 'la zan
mu laa -za 'yoo- 'la kle mɛɛ nipe 'le 'mu
ni. 'Duj- -za 'yoo- -gloɔn do -o ye, 'bhe
-le 'ke mɛɛ nipe 'le, 'bhɛɛ- 'bhe mɛɛ plɛngo
-Waanbhaa' ma. 'Naa -o -a pɛ 'zi 'ka ni doo
'ka 'ka 'seriwo 'ka nɛɛɛ- -yaa' -za ma 'bhe
-zayi'.

¹⁷ -Lɛdookleya maza 'kpen -o 'ke -za 'yoo-
'le. 'Duj- -za 'yoo- 'ke mu laa -o mɛɛ nipe
'le, 'ke 'mu mɛɛ plɛngo -Waanbhaa' ma
yikpɛnɛɛ ta.

¹⁸ 'O moo 'a 'yaango- 'bhii- 'ke
-Waanbhaa' mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -kla
'ke -a -nɛ 'le, 'bhe zan laa -za 'yoo- kle.
-Waanbhaa' Gbe 'ɛ -ya -yɛɛkpa' 'bhe zan 'ɛ
ba; 'bhɛɛ- -Setran' 'gbu 'laa sɔ -za 'kedo-
'kpo klele- 'bhe zan 'ɛ ni.

¹⁹ 'O moo 'a 'yaango- 'bhii- 'woo 'ke
-Waanbhaa' a pɛ mɛɛ mu 'le, 'bhɛɛ- -Setran'
a fanjan- 'kpaale- -o 'drunyan 'ɛ 'kpen
'wiinj-.

²⁰ 'Bhɛɛ- 'wa 'yaango- 'ezin- 'bhii-
*-Waanbhaa' Gbe 'ɛ □nwa, 'bhɛɛ- -e yikan'
□naa -koo' ni, 'kooko- -koo' 'yee- wlan ma
-Waanbhaa' -zeze 'gbu 'ɛ do. 'Bhe 'yi, -koo'
'pegee 'yee- wlan ma -Waanbhaa' -koo' -o
'kpaledomaya 'yi -a Gbe Zesu Krisi 'sroyi.
'Bhɛɛ- -a Gbe 'ɛ 'bhe -le 'ke 'yee- wlan ma
-Waanbhaa' 'gbu 'ɛ 'le, 'bhe 'pegee 'bhe -le
bole -yɛɛ ma -si 'la -danj' laa -o 'bhe ma
'bhe 'le.

²¹ 'N 'nɛ mu, -ka 'ka 'yɛɛkpa 'ka 'gbu ba
'elɛɛɛ, 'bhɛɛ- 'ka 'ka 'plɛngo bhaaplen mu
a bhla ma -waanbhaa' mu 'ɛ ma.

* 5:6 5.6 'Yee- jangaan' 'lɛɛ- 'yi -o 'ebebele. Mɛɛ 'ke mu pɛ doo -yi 'pegee yien 'mu -o -we 'zi 'ke Zesu gaza 'ɛ 'bhɛɛ-
'le. -A ye Zaan 19.34. 'Bhɛɛ- mɛɛ -le -bhɛɛke' do pɛ 'ezin- doo 'yee- jangaan' 'lɛɛ- -yoo -we 'zi 'ke Zesu 'wiinjɛza 'pegee
-Waanbhaa' a pɛbhle 'ɛ 'mu -la -le.

ZAAN 'LETRE PLE MI 'LA YƆNDIA- Zaan a 'letre 'e ple mi 'e ngblo

Zesu a winbowo mi Zaan, -e -yaa Efezi -wa 'e ta Zesu 'yi mu -ledo' 'e 'lee mi 'le. -E 'letre 'lee- Ɔdia Zesu 'yi mu -le 'bheeke do' ni 'ezin-. Zaan -o 'bhe Ɔnɔɔ Zesu 'yi mu -ledo' 'e 'kpa zii' le do ma, 'bhela- -zayile, -e Efezi -Zesu 'yi mu -ledo' 'e 'siila- «'N Nee». 'Yee- 'pegee Zesu 'yi mu -ledo' 'la kla 'ekeba, -e 'mu 'siila- dɔɔ «-A do 'e neene- le». Zaan pe 'bhe Zesu 'yi mu -ledo' 'e ni dɔɔ -o -za 'so 'eke- ni, 'bhe- -woo -yrekpa' -o 'gbu ba bhla ma mee daan mu 'e 'lee. -Ya Ɔpia 'woo- Zesu 'yi mu 'e ni dɔɔ 'ke 'bhe bhla ma mee daan mu 'e Ɔnwa -o ba, waa 'mu 'cieya- klele -titi.

Zaan a 'pubowli

¹ 'Mi -o 'ke Zesu 'yi mu -ledo' 'e -o -lee mi -la -le, 'bhe- 'mi -le 'letre 'lee- 'kpa zii' 'bhi 'η neene- le 'la -Waanbhaa' 'e makwan-, 'bhi 'pegee 'e 'ne mu 'e ni. 'Ka -za so 'η ni wlan 'gbu 'e ni. 'Ka -za 'laa so 'mi do -kplen 'kpɔ ni, 'duŋ- 'ka -za so 'ezin- mee 'la zan mu 'kpen Kriisi a wlan 'e do 'mu -la ni.

² 'Ka -za so 'o ni, -amasɔyi Kriisi a wlan 'e bole -o -kɔɔ' 'yi, 'bhe- -e nu bole -kɔɔ' 'yi yikpensee ta 'ke -dan' 'laa kle -a ma.

³ Bhaa -kɔɔ De -Waanbhaa' 'pegee -a *Gbe Zesu Kriisi -waa' -lileya 'pegee waa mee -yrenklale, 'bhe- -waa' yilabla mu 'e na -kɔɔ' ni, 'koko- -kɔɔ' bo wlan 'pegee 'soniya 'yi.

'Taawole wlan ma 'pegee 'soniya 'yi

⁴ 'Mi 'e 'ne mu 'e 'ke mu yelewao 'ke -woo 'taawo zii' wlan ma zi 'e ta, 'bhii- kɔɔ De -Waanbhaa' 'a Ɔpia -kɔɔ' ni -kɔɔ' 'a kle gɔne- 'la gbeen- bhe, 'bhe 'η zrukpalaa 'egbenele.

⁵ 'Bhe- 'η neene- le, 'η 'yoo zan 'kela 'wole- 'e ni -zon bhe, 'Toŋ dre- 'laa 'ke 'bhe le. 'O 'yee- 'Toŋ Ɔlwa 'la 'srɔɔwoa- 'kee- 'san 'drunyan zisan' bhla 'e ma, 'η 'yoo 'bhe- 'sewe 'kpa zii' 'e ni 'ezin- dɔɔ: -kɔɔ -za 'so 'eke- ni.

⁶ 'Bhe- 'soniya 'e 'bhe 'yi -le dɔɔ 'ke -kɔɔ' 'taawo- -Waanbhaa' a 'toŋ mu 'e ta. -Ka 'taawo 'bhe 'Toŋ 'e 'bhe- ta 'bhii- 'kaa Ɔmaa -jan 'Nrale- 'e 'wole 'e zisan' bhla zi gɔne- 'la gbeen-.

-Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba bhla ma mee daan mu 'e ma

⁷ Mee -yini' mu -bebe zenle -o 'drunyan 'e 'yi; 'bhe- waa do Zesu Kriisi klele 'e bhaaplenj -kposɔɔ do 'le 'bhe Ɔla. -O mee

-yini' mi 'e 'pegee Kriisi 'Soonnii 'e do 'bhe ma.

⁸ 'Bhela- -zayile, -ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele; 'koko- -kɔɔ' ye 'e ma -tron 'e yaa ni 'ka 'kɔɔ, 'bhe- 'duŋ-, 'koko- 'ke 'ka 'yee- ye 'e ma -tron 'lesole 'e -srɔɔwo'.

⁹ 'Ke mee 'oo mee 'la zan laa bole Kriisi mee -daanna -jan mu 'la 'le 'mu ta, 'bhe- 'kee- yaa pe -jan Ɔkpa 'mu ba; 'bhe zan 'pegee -Waanbhaa' laa -o 'kpaledomaya 'yi ma. 'Duŋ- 'ke mee 'oo mee 'la zan Ɔbwa Kriisi mee -daanna -jan mu 'la 'le 'mu ta, 'bhe zan 'pegee -kɔɔ' De -Waanbhaa', 'bhe- -a Gbe -o 'kpaledomaya 'yi.

¹⁰ 'Ke mee 'oo mee 'la zan -nwa 'ka ba, 'bhe- 'kee- 'ka -daanna -jan 'bheeke mu 'le 'ke 'mu gole -o Kriisi a pe -jan mu 'e ma, 'ka 'laa dɔle -a -la 'ke 'bhe zan 'e -ya zen 'ka ba; 'bhe- 'ka 'laa 'bhe zan 'e 'pubole.

¹¹ -Amasɔyi, 'ke mee 'la zan -dwa -a -la 'kee- 'bhe zan 'e 'pubo, -e kle 'bhii- 'bhe zan -o do 'zi 'yee- mee 'e zita -a kleza -yɔɔ' mu 'e 'yi.

-Danma' 'pubo-

¹² -Jan -bebe -o -li 'η zi, 'duŋ- 'naa -o -a 'kpen klele- 'ke 'sewedele droŋ 'le. 'N 'yri -o ta 'bhii- 'η nu gele 'pwele- 'ka ta, 'bhe- -kɔɔ' -kɔɔ' zi janwo 'eke- ni kpataakpa. 'Ke 'bhe Ɔkla, 'bhe- -kɔɔ' yilabla 'e 'lepa-

¹³ 'Bhe 'yi 'te, 'e neene- le 'la 'ke -Waanbhaa' a makwan-, -a -ne mu 'e -woo 'e 'pubwa-.

**ZAAN 'LETRE YAGA MI
'LA YƆNDIA-
Zaan a 'letre yaga mi 'e
ngblo**

Zesu a winbowo mi Zaan -le 'letre 'leε-
□dia, 'bhεε- -ya □kpaa Gayusi ni. Gayusi
-o Zesu 'yi mi do -la -le. 'Waa -za 'bhεεke
do 'kpo do -a ba za 'yi, 'ke yaa 'e go -e ge
Zesu 'yi mu -ledo' 'la ba 'mu ba.

'Dun- 'letre 'leε- 'yi, 'wa □ya 'bhii- Zaan
mεε 'la zan mu winbwa- -a ba, -e 'mu
□kwan 'elrele. Wlan 'ε ni, Zaan 'yaa- mεε
mu winbo 'yee- Gayusi 'pegee yaa Zesu 'yi
mu -ledo' 'ε ba -Waanbhaa' -a Jan 'Nrale- 'ε
'wo zayi'. 'Dun- -o -yaa mεε do sii Diotrefi.
-E -yaa 'bhε -wa 'ε ta Zesu 'yi mu -ledo'
'ε 'leε mu 'ε do 'le. Zaan mεε 'la zan
mu winbwa- a nɔɔ-, 'yee- Diotrefi 'laa 'mu
'cieya- 'silε-, 'bhεε- 'yee- Zaan 'la 'yaa- -o
-leε 'mi 'le, -e 'bhε 'to 'yoo- □pia. Zaan 'letre
'leε- □kpaa Gayusi ni 'bhe 'pubo- zayi' 'bhe
kleza -lrele' mu 'ε ma, 'bhεε- -ya □pia 'bhe
ni doo 'bhe 'laa Diotrefi kleza yεke- mu 'ε
klele.

'Ezin-, -ya □pia Gayusi ni doo mεε 'la zan
-yaa ge 'zi 'yee- 'letre 'leε- 'le -a ta ye, -e 'bhe
zan 'ε 'cieya- 'si 'elrele. -O -yaa 'bhe mεε 'ε
sii Demetriusi. 'Bhe 'yaa- yewo 'zi 'ezin-
Mεezan ni.

'Letre 'leε- -yoo' daan -za 'la 'le, 'bhe
-le doo mεε 'la zan mu 'kpen yewo -
Waanbhaa' ni, -koo' 'mu 'kun 'soniya 'le.

Zaan a 'pubowli

¹ 'Mi -o 'ke Zesu 'yi mu -ledo' 'ε -o -leε
mi -la -le. 'Mi -le 'letre 'leε- 'kpa zii' 'bhi
'η 'yienii Gayusi ni, 'bhi -la -za so 'η ni
'egbenele.

² 'N 'yienii gbilaan, 'mi 'η 'seriwo zii'
-Waanbhaa' ni 'yaa- -za ma doo -ya kle
'bhεε- 'yaa- -za mu 'ε 'kpen do zima; 'bhεε-
'ε 'klenyawole kle 'ε 'fle 'yi, 'bhii- 'e lii 'ε
'klenyawole -o gone- 'la gbεεn-.

Gayusi blɔɔza -Waanbhaa' ma

³ 'O nεεnε- mu 'la -daa 'ε ba ye, 'bhεε-
'ke -o -nwa -ge-, -woo 'ε ta jan 'la □woa 'η
ni, 'bhε 'η zrukpalaa 'egbenele. -Wa -pia
'η 'ni doo 'ε blɔɔle -o wlan 'ε ma, 'bhεε- 'ε
'taawo zii' wlan a pe zi 'ε ta 'elrele.

⁴ 'Ke 'an □maa doo 'η 'nε mu 'ε -woo
'taawo zii' wlan a pe zi 'ε ta, 'η zrukpaaza
-bhεεke' gbilaan 'laa -o 'bhe -za 'ε blaan.

Nεεneya Zesu 'yi

⁵ 'N 'yienii, 'yoo- -za 'la kle 'zi -koo' nεεnε-
mu 'ε ni, 'ali- -woo 'ke 'cie mu 'la 'le bhe, 'ke
'yee zru bo do 'bhe -za 'ε klele ni, -za 'lrele-
'le 'bhe 'le.

⁶ -O 'yaa- mεε -za klegbeyā 'ε □woa Zesu
'yi mu -ledo' 'ε yrε ma. 'E 'zoolε-, -o ge 'zi
-waa' 'taa 'la ta bhe, 'kee gbε -swa pe yεke-
'la ma, bhɔ -o ba bhɔgbeyā 'la 'ke 'bhε so
-Waanbhaa' ni 'bhεε- 'le.

⁷ Wlan 'ε ni, -woo 'taa ta Krisi a ye 'ε
'bhεε- 'kaama-, 'bhεε- waa dole -a -la 'ke
mεε 'la zan mu laa -Waanbhaa' do 'mu 'bhɔ
-o ba.

⁸ -Koo' mu Zesu 'yi mu 'ε, -koo' do -a -la
'ke -koo' bhɔ 'bhe mεε -gloon mu 'ε ba.
'Ke -koo' 'bhε □kla, -e kle 'bhii- -koo' 'pegee
'woo- mu -o 'ε gbekla' zii' 'eke- ta, 'ke -koo'
wlan ma zi 'ε zrɔn mεε mu ni.

Diotrefi 'pegee Demetriusi mu ma jan

⁹ 'N 'letre 'fientronne do □kpaa Zesu 'yi
mu -ledo' 'ε ni. 'Dun- -e so Diotrefi 'la ni
'ke -ya 'gbu kle -o ta -kunlii 'le, yaa dole
'waa- pe -jan 'ε □la.

¹⁰ 'Bhela -zayile, 'ke 'η -ja 'ka ba yi 'la 'le,
-e -za 'yoo- mu 'la 'kpen kle, 'η nu 'bhe 'kpen
'pele- 'ka 'yrε ma: -e bhla mu 'la 'kpa 'o ma;
'bhεε- yaa do -a -la 'ke -koo' nεεnε- mu 'ε
-woo zen -a ba. 'Bhεε- 'ke -koo' nεεnε- mu
'la 'mu -a zi 'bhii- 'mu -koo' nεεnε- mu 'ε
'cieya- kle 'mu ba, yaa do 'bhe □la 'ezin-;
'bhεε- drɔon' -e 'mu gbɪn -waa' 'klankeba
yrε 'ε □nɔɔ.

¹¹ 'Bhi 'η 'yienii Gayusi, 'yaa -za 'yoo-
kle mi 'ε blaan goonle -za 'yoo- klelele,
'dun- -za 'lrele- kle mi -la blaan -goon. 'Ke
mεε 'la zan -za 'lrele- kle, 'bhe zan -o 'ke
-Waanbhaa' a pe 'le. 'Dun- 'ke mεε 'la zan
-za 'yoo- kle, 'bhe zan 'a zrɔn 'a kleza mu
'ε ma 'bhii- yaa -Waanbhaa' do.

¹² Mɔkpen' -o Demetriusi 'to wlan 'pe zi.
'Yoo 'taawo zii' wlan ma zi 'la ta, 'bhe 'gbu
-le kle 'zi -a 'to wlan pe pe 'ε 'le. 'O mɔɔ 'gbu
'ezin-, 'woo- -a 'sreya- kle 'zi; 'bhεε- 'ε 'gbu
'a 'yaango- 'bhii- 'woo- 'kela 'wo zii' wlan
-le 'bhe 'le.

-Danma' 'pubo-

¹³ -Jan -bebe -o 'η 'zi -li 'ke 'η 'bhe wo 'ε
ni, 'dun- 'naa 'bhe 'kpen klele- 'ke 'letre dele
'le.

¹⁴ 'N 'yri -o -a ta 'bhii- -a -vinbwa sa,
'bhεε- 'mi 'pegee 'bhi nu 'eke- yele, 'bhεε-
'woo 'eke- zi janwo 'eke- ni kpataakpa.

¹⁵ Bhaa 'ε bo 'edɔɔle! 'E 'bhεgwlen- mu
'la -woo -ge, 'mu 'ε 'pubwa-.

'Bhi 'dun-, 'o 'bhεgwlen- mu 'ε 'kpen
'pubo- 'o ni do do.

ZUDI 'LETRE 'LA □KPAA ZESU 'YI MU 'E NI Zudi a 'letre 'e ngblo

Zudi 'pegee Zaki -yaa -kooa' Meezan Zesu Krisi 'nwagwlen- mu 'le (Matie 13.55; Maki 6.3). -E 'letre 'lee- □kpa Zesu 'yi mu -ledo' 'la ni 'waa 'bhe do. 'Duj- 'wa 'yaango- 'bhii- ya □kpa -kooa' Meezan Zesu a winbowo mu 'e -o Zesu -za 'e zibwa- mee mu 'la 'plenj- mu -la ni. -E -jan yeke- 'la □woa 'letre 'lee- 'yi 'bhe 'pwεle- -o 'ke Pieri -jan yeke- 'la □woa 'bhe a 'letre ple mi 'e 'yi 'bhεε- 'le (2 Pieri 2). -A -yi jan 'e 'bhe -le doo bhla ma mee daan mu 'ke mu -yaa ge Zesu 'yi mu 'e 'plenj- -o 'sie zayi' -waa' bhla ma mee daangbeya mu 'e 'le. 'Bhe mee mu 'e 'taawogbeya 'e ma, 'bhεε- Zudi 'letre 'lee- □dia 'woo- Zesu 'yi mu -le mu 'e ni 'kaa -o do 'egloole -waa' kpaleya 'e 'yi, 'bhεε- -o 'bhe 'kpaleya 'e ta gwledan.

1 'Mi 'la 'mi -o Zesu Krisi a yewone 'le, 'bhe 'pegee 'ke 'η 'yoo- Zaki neene- 'le bhe, 'mi -le 'letre 'lee- de 'zi. -Koo' De -Waanbhaa' 'ka mu 'la 'siila-, 'bhe 'pegee 'ka mu 'la -za so a ni, 'bhεε- -ya -yrekpa' 'ka mu 'la ba Zesu Krisi 'sroyi, 'mi -le 'letre 'lee- 'kpa zii' 'ka mu ni.

2 Bhaa 'ka 'yrenkla- -Waanbhaa' ma 'egbenele, 'bhεε- bhaa -yaa' yilabla 'pegee -yaa' 'soniya 'e 'pa 'ka ta 'ebebele.

Bhla ma mee daan mu

3 'Nj 'yienii mu, -a -lro -gbene 'gbu 'yaa- 'η ma doo 'η 'letre 'kpa 'ka ni 'mi 'pegee 'ka mu a pe gole -za 'yi 'e ba zayi'. 'Mi 'a □ya 'bhii- 'yee- 'letre 'lee- dele 'e □wlaa 'η zi 'ke 'an kpa ni, 'kooko- 'η zruwla 'ka 'kpee, 'bhεε- -Waanbhaa' 'kpaleya 'la □naa mee 'la zan mu 'kpen -o 'ke -yaa' pe 'le 'mu ni, 'mu 'bhe tagwledan. -E 'bhe 'kpaleya 'e □naa 'mu ni -leyan' do 'kpo.

4 Wlan 'e ni, mee 'la zan mu laa gbalaan -Waanbhaa' -lee, 'mu 'ke mu -wlaa 'ka 'plenj- gaanyi'. Waa mee daangbeya 'e ma, -Waanbhaa' -ligbeya 'e mee ma -o 'bhe maniina 'zi. 'Bhεε- -kooa' -Kunlii do 'kpo 'e 'pegee -kooa' Meezan do 'kpo 'la 'bhe -o 'ke Zesu Krisi 'le bhe, -woo -banjo' zii' 'bhe 'yi. 'Bhe klegbeya 'e gbεen- bhe, 'kiti 'la nu -o 'kunle-, 'bhe -za 'e yoondele -o -Waanbhaa' a 'Sewe 'e 'yi 'elwale gban -so.

5 'Nj 'yoo- -a zi 'bhii- 'η -za 'lee- do 'ka 'kpee, 'ali- 'ke 'ka 'bhe -za 'e 'kpen do, 'yele- ge doo: Meezan -Waanbhaa' Izraeli mu 'e -gwa luya 'yi Ezipu 'kleen 'e 'yi -gloon do 'kpo, 'duj- boolazi, mee 'la zan mu laa -o 'kpale- -a -yi, 'mu 'kpen □kla 'ke gape 'le.

6 'Bhεε- -za 'lee- 'bhe 'laa gole 'ka 'kpee 'ezin-, 'bhεε- -le doo: -glooya' 'la 'yaa- mleke' 'ke mu 'koo, 'bhe 'laa -o -yibhole, 'duj- -o -gwa -o 'gbu yaayre 'e □noo. -Ayile -Waanbhaa' -o -yrela 'ke piibhe kpele- mu 'le yikpensee ta. 'Bhεε- -yoo □bwa -kaso 'yi -gblo -gbene 'e 'yi, 'bhεε- -o nu bole 'bhe 'yi 'ke 'bhe ge 'tenle- 'kitikan yi -gbene 'e ma.

7 'Bhεε- -za 'la □kla Sodomu 'pegee Gomoo, 'bhεε- -o kpe ma -wa mu 'e ni, 'bhεε -za 'e do 'ka 'kpee. 'Bhe -wa mu 'e ta mu 'e □kla -kala' 'le -Waanbhaa' ma 'bhii- 'woo- mleke' mu 'e gbεen-: -o bole -yaa -yanbhooya dele ma, 'bhεε- -waa 'gwlaan- mu 'yaa- yilaa' 'eke- 'le. -O □bwa 'bhεε- klele ma 'ke -Waanbhaa' a 'te 'la yaa lii -titi 'bhe baale' -o ta 'bhii- -o 'krowope 'le. -O 'krowole 'e □kla -koo' mu 'kpeelean -toomasie 'le.

8 'Bhεε- mee -yoo' mu 'la □wlaa 'ka 'plenj- bhe, Sodomu 'pegee Gomoo ta mu 'e -o -za 'yoo- mu 'la □kla, 'woo- mee -yoo' mu 'e -o 'bhεε- 'yansi ma -za -yoo' mu kle 'zi 'ezin-. -Waa' bhla ma 'kpeejan- mu 'e 'mu 'a kle 'bhεε- -woo 'gbu 'fle 'e 'trindoo. 'Bhεε- -o Meezan -Waanbhaa' a 'tobholeya 'e mavee, 'bhe 'pegee -o -Waanbhaa' a -mleke' 'tobhole mu 'e -zwanwo'.

9 'Duj- 'ali- Miseli 'la 'bhe -o 'ke -mleke' mu a -kunlii gbalaan -gbene 'e 'le, 'bhe 'laa 'bhe 'yansi za klele. -O 'pegee -Setran' 'yaa- zaabo 'zi 'waati 'la ba Moizi gbaa 'e ta, yaa dole -a -la 'kee- -Setran' -zwanwo'. -Ya □pia 'bhe ni droon' doo: «Bhaa Meezan 'e 'krowo!»

10 'Duj- 'woo- mee -yoo' mu 'e waa pe 'la do, -o 'bhεε- -zwanwo'. -Woo 'bhii- wi gbεen-, -o 'yikanle laa -o, 'bhεε- -za 'la do -o ngblo 'yi, -o 'bhe -la kle 'te. 'Bhe klegbeya 'e gbεen- bhe, 'bhe kle -o 'gbu 'nipe- 'le.

11 'Ka ta -yren! -O Kaen a pe 'taawogbeya -yoo' 'e 'bhεε- □sia. -Goli' 'flen 'e ma, -woo 'gbu 'yinia □bhii- Balaamu gbεen-. 'Bhεε- -o nu gale 'bhii- Kore gbεen-, -amasroyi -woo -wlen 'zi -Waanbhaa' ma 'bhii- Kore 'wlenna- *Moizi ma gone- 'la gbεen-.

12 'Ke 'ka -o 'kaa- Zesu 'yi neeneya pe 'e 'bhle zii' 'waati 'la ba, 'woo- mee mu 'lee-, -o klegbeya -yoo' mu 'e kle 'kaa- pebhle 'e 'siepe- 'le. -Woo -taakpa' pebhle 'pegee -wεen 'mile- zi 'kee- kan -a -dan' ta. -O bo 'o 'gbu do -kplen -la -nrayiza klele ma -waa' pebhle bhla 'e zi, 'bhεε- -yrala' laa do -o ma. -Woo 'bhii- la 'la 'kee- tilaa', 'bhεε- yaa ban, 'duj- -a 'kpen kan 'ke -ploo 'le. 'Bhεε- -woo 'ezin- 'bhii- -yri diinj mu 'la waa -o bhaa kle -yri mu bhaa kle bhla zi, 'bhεε- -woo 'bhii- -o -yri diinj mu 'la 'yrola-, -o -gaa, 'bhεε- -o □kla -o -kpa 'le 'fenfen.

* 1:11 11 -Noole 'sewe 16.1-5; 22.7-35. -Ka 'bhe 'yi -glin 'ezin Ebre mu 11.4

¹³ -O -waa' -yralado maza mu 'e zen yreƙpen- ƙɔɔ 'bhii- weyi- 'pɔɔ mu 'la 'ke -woo -yiwlaa, 'bhɛɛ- -o wian gɔnɛ- 'la gbɛɛn- weyi- bhonj 'e ta. -Woo 'bhii- mɛkɛn- mu 'la -woo 'kaan zii' 'bhɛɛ- waa -o geyrɛ dɔ. -Waanbhaa' yrɛ do -twa -o -lɛɛ -gblo -gbɛnɛ do 'yi, 'bhɛɛ- -o nu bole 'bhɛɛ- ƙɔɔ 'tanjii.

¹⁴ 'Bhɛɛ- Enoki, -koo' -gbɔɔ 'srwapɛ- mi 'e 'kee- san Adamu ma, 'bhe -Waanbhaa' -lɛla janwoa- 'elwale gban -so 'wola- ba zayi' dɔɔ: «-Ka 'ka 'trɔnbado doo, Mɛɛzan 'pegee -yaa' -mɛkɛ' 'wenj 'saa 'e, -woo zan nule,

¹⁵ 'trɛ ta mɛɛ mu 'e 'kpen 'kitikanɛ. -E nu -kpan baale -za 'yɔɔ- kɛ mu 'kpen ta -amasrɔyi -o 'wlenna 'yee- Mɛɛzan -Waanbhaa' ma -o kɛza -yɔɔ' mu 'e 'pegee waa -gasi 'la kpa -a -lɛɛ, 'bhɛɛ- -wa -zwanlawo 'mu 'kpen -zayi'»

¹⁶ 'Woo- mɛɛ -yɔɔ' mu 'lɛɛ- -o zru laa kpɛlaa', 'bhɛɛ- -woo -la ma janwo 'tanjii. -O 'taawo- -o 'gbu 'yrebho pɛ -yɔɔ' mu -la zi. -O 'waso ma jan -gbɛnɛ -gbɛnɛ mu wo, 'bhɛɛ- -o -dawli' kpa mɛɛ mu gbɛ ta 'mu 'kɔɔpɛ- mu 'srɔɔwo zayi'.

Zesu 'yi mu 'kpeelekan za mu

¹⁷ 'Dunj- 'ka mu 'ɲ 'yienii mu, -kooa' Mɛɛzan Zesu Krisi a *winɔwo mu 'e -o -jan mu 'la 'woa- 'elwale gban 'mu -za do 'ka 'kpee.

¹⁸ -Wa ƙɔɔpia 'ka ni dɔɔ: «'Drunyan 'yan bhla 'e zi, mɛɛ 'ke mu nu -Waanbhaa -a 'tonj mu 'e malrɔgɛ, 'bhɛɛ- -o nu 'taawole -o 'gbu 'yrebho pɛ -yɔɔ' mu -la zi.»

¹⁹ Lii 'Wenj 'laa -o 'woo- mɛɛ -yɔɔ' mu 'e 'yi, 'bhɛɛ- -o 'taawo- -o 'gbu a bhaapɛnj zru maza -la ta, 'bhɛɛ- -woo Zesu 'yi mu 'e -yicien' mu 'le.

²⁰ 'Dunj- 'ka mu 'ɲ 'yienii mu, -ka fangando 'ka 'gbu ta, 'ke 'ka 'ka 'kpaleya 'wenj 'e Krisi 'yi 'bhe baan' kla 'bhe ba. -Ka 'ka 'seriwo Lii 'Wenj a -gɔɔya' 'e 'le.

²¹ 'Bhɛɛ- -ka bo -Waanbhaa' a 'sɔniya 'e 'yi. 'Bhɛɛ- -ka -kooa' Mɛɛzan Zesu Krisi a mɛɛ -yrenklale zɔn 'waati 'e magben. 'Ke 'bhe 'waati 'e ƙɔɔbhwa, -e nu a zɔnɛ 'ka ni 'bhii- bole -yre ma -si 'la -darj' 'laa -o 'bhe ma 'bhe -o 'ka 'koo.

²² Mɛɛ 'la zan mu -o 'kpee kɛ pɛ -za ma, 'mu 'yrenkla 'ka ma.

²³ 'Ezin-, -ka mɛɛ 'ke mu go -za 'yi -o 'gbu a bhaapɛnj zru 'e 'bhɛɛ- ta 'ke 'ka 'mu go 'kiti 'te 'e 'yi. -A 'ke mu -yrenkla' 'ka ma -Waanbhaa' -lɛɛgbɛlaan 'le 'ka mu 'gbu zru ba. 'Dunj- -ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba, 'bhɛɛ- 'ka 'laa 'ka 'mabɛɛnɛ 'woo- mɛɛ -yɔɔ' mu 'e -din, 'kooko- 'ka 'laa nu -o 'kɛza -yɔɔ' mu 'e 'sile- 'bhii- ga -yɔɔ' 'e 'yivlin- mɛɛ mu ma gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

-Waanbhaa' 'tɔ magbaandɛle

²⁴ 'Sej -o -Waanbhaa' ni 'ke -ya -yrekpa' 'ka ba, 'kooko- 'ka 'laa bo -za 'yɔɔ- 'yi. 'Bhɛɛ- -e so 'ka dulale -yaa' 'tɔbhɔleya 'e 'lɛɛ 'ke -za 'yɔɔ- 'triple- sanɛ- 'laa kɛ 'ka zru mu 'e 'yi, 'ka 'zrukpaale -gbɛnɛ 'le.

²⁵ Bhaa 'tɔbhɔleya oo, gbɛlaanya oo, -gɔɔya' oo, 'bhe 'pegee fangan- bo -koo' 'Bhee Mi -Waanbhaa' do -kplɛn 'kpɔ ni, -kooa' Mɛɛzan Zesu Krisi 'sroyi -zɔn' 'pegee yikpensee ta! Amiina!

**ZESU -ZA MU 'LA
-ZRONNA ZAAAN NI,
'BHÆE- -YOO YÏNDIA-
'MU -LE -GË**

**-Yre zi yele 'sewe 'e
ngblo**

Zesu Krisi a *winbowo mi Zaan -le 'letre 'leε- ñdia, 'bhæe- -ya -kpaā Zesu 'yi mu -le 'srwapple 'la 'yaa- Azi 'kleen 'e dreyi' yre 'la -o 'bhe sii -zon Tuuki 'bhe ñnoo 'mu ni. 'Bhe 'waati 'e ba, Rome mu -a -bhleŋgbe -gbene 'e 'yaa- -yran'kpa' zii' Zesu 'yi mu 'e ta. -O 'yee- Zaan 'gbu ñkwan, 'bhæe- -wa ñkla 'ke -kaso 'yi mi 'le, 'bhæe- -o -ja 'keleweyi- 'mlingole -yaa 'kleen gbe do 'la zi 'bhe ñnoo; -o -yaa 'bhe 'kleen gbe do 'e sii Patimosi. Zaan -yaa 'bhe yre 'e ñnoo 'waati 'la ba, 'ke Mæzan Zesu Krisi 'pwele -a ba -yre zi yele do 'yi. 'Bhæe- 'bhe 'a ñpia -a ni doo -e -za 'la ñya -e 'bhe -yoonde. 'Letre 'e 'yi, Zaan 'a ñpia Zesu 'yi mu 'e ni doo Zesu 'laa nu -a tadole nule ma -li. 'Bhæe- -yoo zan nule -a -ne mu 'e gole 'kiti 'la 'bhe -o zan baale mee wlan mu 'pegee mee -yoo' mu ta 'bhe 'yi, 'bhe 'kiti 'e 'bhe -le 'kiti -dan' ma pe 'la -yoo -Setran' 'pegee -yaa' pe mu 'e 'kpen ma 'bhe 'le. Zesu nu nule pe 'tole- pe 'ke 'bhe -gaale' laa -o laanima -Bhleŋgbeya -wa 'e ba 'bhe 'siele-.

'Yee- 'letre 'le ñlwa mi 'e 'yi, Mæzan Zesu 'pwela- yee- Zaan ba gone- 'la gbeen-, -e 'bhe 'yigoonna.

Zaan -yaa' 'letre 'e 'yicienna -le 'srwapple- 'Bhæe- -e 'bhe 'le 'srwapple- 'e 'kpen do do -yicienna -le 'srwapple- 'ezin-. 'Woo- -le 'srwapple- 'e 'wole- -gε:

1. 'Letre 'srwapple- 'la Zaan 'mu ñkpaā Azi 'kleen 'e 'yi Zesu 'yi mu -le 'srwapple- 'e ni (-A -le 2-3)
2. 'Sewe kpo 'e blooyre 'srwapple- (-A -le 4.1-8.6)
3. -Klelon' 'srwapple- (-A -le 8.7-11.19)
4. -Toomasie -gbene 'srwapple- (-A -le 12.1-15.8)
5. -Waanbhaa' a yran peyan- 'srwapple- (-A -le 16.1-20)
6. Babiloni ma -jan 'srwapple- (-A -le 17.1-19.10)
7. -Yre zi yele -dan' ma pe 'srwapple- 'drunyan 'leyan bhla 'e ba zayi' (-A -le 19.11-22.5).

'Sewe 'e 'leyanyre 'e ñnoo, Zesu 'a 'liiwli- ñnaa -a nuza 'e ta doo: «-A -vimbwa sa 'bhæe- 'ŋ 'nu gbe dreewo!» Zesu 'yi mu 'e 'kpen 'a pe 'eke- zi doo: «Mæzan nu!»

-Jan 'e zisanyre

¹ Gaanyiza mu 'la 'yaa- zan bhole, 'ke Waanbhaa' 'mu tapwela Zesu Krisi ni 'kaa -yoo zron -yaa' yewone 'e ni 'mu -le -gε. Zesu -yaa' -mlske' 'e winbwa- -yaa' yewone Zaan ba doo 'bhe 'nu 'woo- -za mu 'e zron 'yee- Zaan ni.

² 'Mi Zaan -za 'oo -za mu 'la 'kpen ñya, 'ŋ 'mu 'kpen ñwoa. 'Bhe -za mu 'e 'mu -le -Waanbhaa' -jan 'la ñklaa 'mi 'koo, 'bhe 'pegee Zesu Krisi wlan 'la -zronna 'mi ni, 'mu 'le.

³ 'Ke mee 'la zan -jan mu 'la -daa -Waanbhaa 'a 'Sewe 'e 'yi 'mu tape mee mu ni, 'bhe zan a pe -yinra! 'Bhæe- 'ke mee 'la zan mu -o 'tronkpaā- 'woo- -jan mu 'e ñla, 'bhæe- 'ke -woo -klosikwan, 'bhe zan mu a pe -yinra' 'ezin-! -Amasroyi 'woo- -za mu 'e kle yi 'la dole -o, 'bhe ñbhwa gban -wa -din.

Zaan -o Zesu 'yi mu -le 'srwapple- 'e 'pubo- 'zi

⁴ 'Mi Zaan -le 'letre 'leε- 'kpa zii' *Azi 'kleen 'e 'yi Zesu 'yi mu -le 'srwapple- 'e ni. 'Mi 'ka 'pubwa -Waanbhaa' 'to 'yi; 'yee- 'la -ya -yre ma yikpensee ta, -e -yaa 'elwaleta -so, 'bhæe- -yoo zan nule, bhaa -e -li 'ka ma, 'bhæe- -e yilabla 'na 'ka ni! 'Bhæe- lii 'srwapple- 'la dulale -o -yaa' -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e 'le ma, bhaa 'mu 'li 'ka ma, 'bhæe- 'mu yilabla 'na 'ka ni 'ezin-.*

⁵ Bhaa Zesu Krisi -li 'ka ma, 'bhe 'pegee -e yilabla 'na 'ka ni. 'Yele- 'ke -Waanbhaa' 'sre 'e 'le, 'bhæe- -a zru -o do 'bhe ni; 'bhæe- 'yela- -lwa -bwela gale ba. 'Yele- 'ke 'tre ta -bhleŋgbe mu 'e 'kpen a -Bhleŋgbe 'le. -Koo' -za so 'yela- ni, 'bhæe- 'yele- -koo' -gwa -kooa' -za 'yoo- mu 'e 'yi a yien 'la 'klalaa- a gayre 'e ñnoo 'bhe 'le.

⁶ 'Bhæe- 'yele- -koo' ñkla 'ke *sraka 'lena mu 'pegee -Waanbhaa' -a -bhleŋgbeya -wa 'e ta mu 'le; 'kooko- -kooa' De -Waanbhaa' gba. Bhaa 'tobholeya 'pegee -glooya' bo Zesu Krisi ni -zon 'pegee yikpensee ta! Amiina!

⁷ -Ka 'ka 'yrekpa doo, -e nu nule lafle' -gblen mu 'e 'yi! Mæe 'tole- mee 'bhe nu -a yele, 'ali- 'kee- kpa mee 'la zan mu 'kpen 'a ñpwan -a 'sien 'yi 'ke -dibhe' 'le bhe 'mu 'kpen ta.

'Tre ta -gbaa mu 'e 'kpen nu wisile -zadowεε 'koo -a ba -zayi'. -E nu klele 'bhæe- gbeen- -gee' 'te!

Amiina!

⁸ Mæzan -Waanbhaa' 'Senkpenzan pe doo: «'Mi -le Alifa 'pegee Omega 'le», 'bhe 'yi -le doo -za zisanyre, 'pegee -za 'leyanyre». † -Ya -yre ma -zon, 'bhe 'pegee

* 1:4 1.4 Lii 'srwapple- 'e 'mu -o -we 'zi 'ke Lii 'Wen' 'e 'bhæe- 'le. † 1:8 1.8 Alifa 'pegee Omega -o 'ke Greki mu a 'sewebhe -lwa 'pegee waa 'sewebhe -dan' ma pe 'e 'mu -la -le.

-e -yaa -a -yre ma 'elwaleta -so, 'bhεε- -yoo zan nule!

Zaan Krisi [ɣa -yre zi yele do 'yi

9 'Mi Zaan -o 'ke 'ka nεεnε- 'le. 'Mi 'pegee 'ka mu nii- 'ε 'kpale- -o do ma Zesu a -yrenbhlele ma, 'bhe 'pegee -yaa' -bh- lengbeya 'ε 'yi, 'bhεε- -yaa' -yren 'yikunle 'ε 'yi. -Woo 'η [kwān 'bhii- -kaso 'yi mi do, 'bhεε- -o -ja 'η 'le Patimōsi 'kleen 'ε 'yi: wēyi- 'mliŋgole -yaa 'bhe 'kleen 'ε zi. 'N 'kun win 'ε 'bhe -le -yaa 'kaa 'η -Waanbhaa' a -jan 'ε [woa mεε mu ni, 'bhe 'pegee 'η Zesu 'sreya- [kla.

10 Mεεzan gba yi 'ε 'le, Lii 'Wen' ε -zinaa' 'η ta, 'bhεε- 'η -weli' do -maa 'η -zanta' 'egloole, 'bhεε- 'bhe 'yaa- -we zii' 'bhii- -klelon' 'penwli- gbεen-.

11 'Bhe -weli' 'ε 'yaa- pe 'zi 'η ni doo: «'E pe 'la 'yele- 'bhe yoonde 'sewe do 'yi, 'bhεε- -ya kpa Zesu 'yi mu -le 'srwaple- 'la -woo *Azi 'kleen 'ε 'yi 'mu ni: 'ke mu 'la -woo Efezi -wa 'ε ta oo, Simiini oo, Pεεgamu oo, Tiatiri oo, Saadesi oo, Filadelifi oo, 'bhεε- Laodise.»

12 'Mi 'η 'yre 'mliŋgole 'η zi, 'kooko- mεε 'la zan -yaa -janwo' zii' 'η ni 'η 'bhe 'ye. 'N 'bhe klele 'te, 'ke 'η -can -lanbha dulape 'srwaple- yele-.

13 Mεε do dulale -yaa 'woo- -lanbha dulape 'srwaple- 'ε plen-; 'bhe mεε 'ε 'pwele- -yaa 'ke bhaaplŋ gbe do 'le. Dunε- gbōon do 'la 'yaa- -a ta 'bhe 'yaa- -zinaa' 'fo -a gaan ma, 'bhεε- -can 'sentrū do dōle -yaa -a -bu ta.

14 -A win 'fleele- -yaa 'epu 'penpenle 'bhii- 'kwlen- -buu' 'flee gbeya gbεen-. 'Bhεε- -a -yrebhe' mu 'ε 'yaa- -bhi 'zi 'eten -kleen' -kleenle' 'bhii- 'te nre -bhigbeya gbεen-.

15 -A gaan mu 'ε 'yaa- 'bhii- piibhe 'ten gbεen-: -o 'tranle- -yaa 'eten -banbanle 'bhii- 'ke -o piibhe [bwa 'te 'yi -e tran gōnε- 'la gbεen-. -A -weli' 'ε 'yaa- 'egloole 'bhii- vlε -saa ta -yi 'yrole- -wegbeya gbεen-.

16 Mleklen- 'srwaple- -yaa -a gbe -yie' 'ε -lii, 'bhεε- -gokunbhe do -le ple 'yaa- da 'zi -a -lii. -A wleyi' 'ε 'yaa- -bhi 'zi 'penpen' 'bhii- -yrekpa' -yretebhe -bhigbeya gbεen-.

17 'An 'yele-, 'ke 'η baale' -a gaan ma 'bhii- 'η -gaa. -Ya gbe -yie' 'ε [kpa' η ta, 'bhεε- 'ke -ya pele- 'η ni doo: «'Yaa -gblaane', 'mi -le 'ke mεε -lwa mi 'ε 'le, 'bhe 'pegee mεε -dan' ma mi 'ε 'le.

18 'N 'yoo- 'η 'yre ma. 'N -gaa bi, 'dun- 'η 'yoo- -zōn 'η 'yre ma, 'bhεε- 'η nu bole 'η 'yre ma yikpensee ta. 'N 'sengwa- 'ke ga 'le, 'bhεε- gbaa mu a -wa 'ε 'gborobhe 'ε -yoo 'η 'koo.

19 'E 'yre -o pe 'la ma bhe, 'bhe yoonde: 'kela 'bhe -o 'saanibhe, 'bhe 'pegee 'kela 'bhe nu klele boolazi, -o 'kpen yoonde.

20 'E mleklenne 'srwaple- 'la [ɣa 'η gbe -yie' 'ε 'lii, 'bhe 'pegee 'ε -can -lanbha dulape 'srwaple- 'la [ɣa, 'bhe gaanyiza mu 'ε 'yi -le -ge: mleklenne 'srwaple- 'ε 'mu -le 'ke Zesu 'yi mu -le 'srwaple- 'ε -waa' -mleke' mu 'ε 'le. 'Bhεε- -can -lanbha dulape 'srwaple- 'ε 'mu -le 'ke 'woo- Zesu 'yi mu -le 'srwaple- 'ε 'le.»

ZESU 'YI MU -LE 'SRWAPLE- 'E -WAA' 'LETRE MU

2

1. -O 'letre 'la [kpa' Efezi Zesu 'yi mu -ledo' 'ε ni

1 Zesu 'a [pia Zaan ni doo: «-Jan 'lεε- -yoonde, 'bhεε- 'ya kpa Zesu yi mu -ledo' 'la -woo Efezi -wa 'ε ta, -waa' -mleke' 'ε ni, 'bhe 'ya pe a ni doo:

Mleklen- 'srwaple- 'ε -woo mεε 'la zan gbe -yie' 'ε 'lii, 'bhεε- 'kee- 'taawo- -can -lanbha dulape 'srwaple- 'ε plen- 'bhe pe doo:

2 'Mi 'e kleza mu 'ε 'kpen do, 'mi 'e 'woye- 'ε 'pegee 'yaa- -yren 'yikungbeya 'ε 'η 'mu do. 'An 'yaango- 'bhii- 'yaa so mεε -yoo' mu 'ε mazatole. Mεε 'la zan mu 'a pe -o 'gbu ma doo -woo 'ke Krisi a winbwo mu 'le, 'bhεε- 'dun-, 'ke waa -o 'mu 'le, 'yoo- zrubaglinna, 'bhεε- 'ya [ɣa 'bhii- -woo 'ke bhlanii- mu 'le.

3 'E -yrenyikun, 'bhεε- 'ε -yrenbhla 'mi 'to 'ε -zayi'. 'Bhεε- 'ε -gblozi' 'laa galε.

4 'Dun- 'η 'yoo- -la 'zi 'ε ta -za do 'la 'yi 'bhe -le doo: -o 'ploola- 'yaa- 'soniya [lwa 'ε ma. *

5 'E -balaa' yre 'la [noo, 'ε 'kpeeledan doo, 'bhεε- 'bhe do 'ε 'kpee. -Zadowεε do 'ε ma, 'bhεε- 'ε ploo -za 'yoo- klele ma; 'bhεε- 'yee kleza -lwa mu 'ε klε. 'Ke 'yaa 'bhe klele, 'η nu nule 'ε ta, 'bhεε- 'η nu 'yaa- -lanbha 'ε gōle -a dulayre 'ε [noo; 'foke -zadowεε -dwa 'ε ma, 'bhεε- 'kee 'ploola- -za 'yoo- klele ma 'ke 'yee- zru 'niinaa 'mi ba.

6 'Bhεε- 'dun-, -za 'la 'bhe so 'η ni 'ε zi 'bhe -le -ge: -o mεε -ledo' 'la sii Nikolaiti mu 'mu kleza -yoo mu 'ε vensi 'ε yin 'lii, 'bhii- -o vensi 'ezin- 'mi yin 'lii gōnε- 'la gbεen-.

7 'Ke mεε 'la zan 'trōn -o 'bhe ngblo ma, *Lii 'Wen' 'ε -yoo -jan 'la 'wo zii' Zesu 'yi mu -le mu 'ε ni, 'bhe zan 'bhe 'trōnbado 'bhe -jan 'ε ni! 'Ke mεε 'la zan 'sengwa- 'ke -Setran' 'le, bole -yre ma -si -yri diiŋ 'la -yoo -Waanbhaa' ba, 'mi 'gbu nu 'bhe bhaa 'ε 'ke 'nale- 'bhe zan 'ε ni 'kaa -ya bhle.

* 2:4 2.4 -Woo 'soniya 'la ma 'bhe -le Zesu -za -yaa so Efezi -wa 'ε ta Zesu 'yi mu 'ε ni 'elwaleta gōnε- 'la gbεen-, 'bhe 'pegee -waa' 'eke- 'soniya 'ε, -o 'ploola 'mu 'ma.

2. -O 'letre 'la [kpa] Simiini Zesu 'yi mu -ledo' 'e ni

8 «-Jan 'lee- yoonde, 'bhee- 'ya kpa Zesu yi mu -ledo' 'la -woo Simiini -wa 'e ta, -waa' -mleke' 'e ni, 'bhee- 'ya pe a ni doo:

Mee 'la zan -o 'ke mee -lwa mi 'e 'le, 'bhe 'pegee 'ke -yoo 'ke mee -dan ma mi 'e 'le, 'yee- mee 'la zan -gaa, 'bhee- -e -bwela gale ba, -e pe doo:

9 'Mi 'yaa- 'trebho mu 'e 'pegee 'e 'kooŋlenya 'e 'mu do; 'bhee- 'duŋ-, 'yoo- 'ke pezan 'le. Mee 'la zan mu -o -a pe 'zi -o 'gbu ma doo -woo 'ke Zuufu mu 'le, 'bhee- 'duŋ-, 'ke waa -o 'mu 'le; 'bhe zan mu 'e 'to 'yoo- pe gone- 'la gbeen-, 'mi 'bhe -za 'e do. 'Bhe zan mu -o 'ke -Setran' a 'fe do -la mu 'klankeba 'le.

10 'E nu -yren -gloon 'la 'bhlele-, 'yaa -gblaanle' 'bhe 'lee. 'E 'tronbado doo! -Setran' nu -a klele 'bhee- -o 'ka 'ke mu bo -kaso 'yi, 'ka zrubaglin zayi'. 'Ka nu -yrekpa' vu ta -yrenbhele. 'Dun- 'e zru bo do 'mi ni, 'ke 'bhe ge 'tenle- 'e gale ma; 'bhee- 'mi nu 'bhe ma -tron 'nale- 'e ni 'ke -Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'le.

11 'Ke mee 'la zan 'tron -o 'bhe ngblo ma, Lii 'Wen' 'e -yoo -jan 'la 'wo zii' Zesu 'yi mu -le mu 'e ni, 'bhe zan 'bhe 'tronbado 'bhe -jan 'e ni! 'Ke mee 'la zan 'sengwa- 'ke -Setran' 'le, 'bhe zan laa nu gagbeya ple mi 'e dole.

3. -O 'letre 'la [kpa] Peggamu -Zesu 'yi mu -ledo' 'e ni

12 «-Jan 'lee- 'bhe yoonde, 'bhee- 'ya kpa Zesu 'yi mu -ledo' 'la -woo Peggamu -wa 'e ta -waa' -mleke' 'e ni, 'bhee- 'ya pe a ni doo:

-Gokunbhe 'la 'le -o ple 'bhe -o mee 'la zan 'koo, 'bhe zan 'e pe doo:

13 'E 'yaale- -o yre 'la [noo] 'ŋ 'bhe do. 'Mi 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'e 'yaayre- 'e 'bhe -o 'ke -Setran' 'yaakpe- 'e 'bhee- 'le. 'Bhee- 'duŋ-, 'e bloole -o 'ŋ ma 'egloole, 'bhee- 'yaa 'ploole- 'e 'kpale- ma 'mi 'yi. 'Ali- 'ŋ 'sre Antipasi 'la 'bhe 'bhe zru [bwa] do 'mi ni, -o 'bhe delawoa 'ka ba -Setran' 'yaayre 'e [noo]; 'bhe 'duŋ- [bwa] 'bhe 'kpale- ma 'mi 'yi 'bhe 'waati 'e ba. †

14 'Dun- 'ŋ 'yoo- zan -lale' 'e ta -za do -la -yi, 'bhe -le doo: 'e ba mee mu 'e 'ke mu bloole -o Balaamu -a mee daangbeya 'e ma.

'Yee- Balaamu -yaa Balaki daan doo 'bhe 'a kle gbe' 'e 'kpen ma, 'kooko- Izraeli mee mu 'e balaa' -za 'yoo- 'yi 'ke -o yo gba wi mu bhle, 'bhe 'pegee 'ke -o yilaa' le mu ba. ‡

15 'Bhe klegbeya do 'e 'yi 'ezin-, 'bhi a mee 'mu bloole -o Nikolaiti mu a mee daangbeya 'e ma.

16 'Bhela- -zayile, -zadowee do 'e ma, 'bhee- 'plool- 'e kleza -yoo' mu 'e ma 'ke 'yee zru niinaa' 'mi ba. 'Kebhlaale, 'ŋ 'yoo- zan nule 'e ta blaale, 'bhee- 'ŋ nu gwledanle 'woo- mee mu 'e ba 'ŋ 'lii -gokunbhe 'e 'le.

17 'Ke mee 'la zan 'tron -o 'bhe ngblo ma, Lii 'Wen' 'e -yoo -jan 'la 'wo zii' Zesu 'yi mu -le mu 'e ni, 'bhe zan 'bhe 'tronbado 'bhe -jan 'e ni! 'Ke mee 'la zan 'sengwa- 'ke -Setran' 'le, 'ŋ nu mani 'la magaanle -o, § 'bhe 'pegee kpoti 'pu do nale 'bhe zan 'e ni; 'bhee- 'to dree do yoondele nu klele 'bhe kpoti 'pu 'e ta. Mee 'kedo- 'kpo' laa 'bhe 'to 'e do, 'ke yaa 'e go -o kpoti 'e [naa] mee 'la zan ni 'bhe do -kplen ba.

4. -O 'letre 'la [kpa] Tiatiri Zesu 'yi mu -ledo' 'e ni

18 «-Jan 'lee- yoonde, 'bhee- 'ya kpa Zesu 'yi mu -ledo' 'la -woo Tiatiri -wa 'e ta -waa' -mleke' 'e ni, 'bhee- 'ya pe a ni doo:

-Waanbhaa' Gbe 'la 'ke -a -yrebhe' mu 'e bhi 'eten -kleen- -kleenle' 'bhii- 'te nre -bhighbeya gbeen-, 'bhee- 'ke -a gaan -laa mi 'e -woo 'egloole 'bhii- piibhe 'ten gbeen-, 'bhe pe doo:

19 'Mi 'e kleza mu 'e do; 'an 'yaango- 'bhii- 'ŋ -za so 'e ni, 'bhee- 'e 'kpale- -o 'mi 'yi, 'e yewo 'mi ni 'elrele 'bhe 'pegee 'e -yrenyikun. 'An 'yaango- 'ezin- 'bhii- 'e -za 'Irele- mu 'la kle 'zi -zon' mu kan 'e 'ke mu 'la [kla] 'elwaleta' mu ta.

20 'Dun- 'ŋ 'yoo- zan -lale' 'e ta 'yoo- Zezabeli mazato zii' -za 'la 'yi 'bhee- 'yi. * 'Bhe 'le 'la bhe 'bhe -o 'bhe 'gbu 'kun zii' 'ke -Waanbhaa' a -lala- 'janwo' le do -la -le. 'Dun- 'yoo 'an yewone mu 'e 'yini- 'yaa' mee daangbeya 'e 'le, 'bhee- -e -yanbhooya klele wla 'zi 'mu zi; 'bhee- -ya pe 'mu ni doo 'mu yo gba wi mu bhle.

21 'Mi 'waati [naa] -a ni, 'kooko- -zadowee do -a ma, 'bhee- -e 'plool- 'yaa' -za 'yoo- mu 'e ma, 'bhe 'yee -ya zru niinaa'

† 2:13 2.13 Peggamu -wa 'e 'tobhole -yaa -yaa' bhla ma -waanbhaa' mu 'e gbale ma. -A dole -yaa Zeruzalemu 'fangayi. Goon do -yaa 'yee- Peggamu -wa 'e ta. Mee mu -yaa yo -bebe gba 'bhee- goon 'e 'wiin-. 'Dun- wlan 'e ni, -o -yaa -Setran' -la gba 'zi 'bhe [noo] bhe 'bhe gbeen- bhe. ‡ 2:14 2.14 Mee -noo 'sewe 22-24. Balaki -yaa -bhengbe gblaan do -la -le. 'Waati do ba, -o -yaa mee 'la zan sii Balaamu -e 'bhe 'siila- doo 'bhe 'nu Izraeli -ne mu 'e 'danganwo -a ni goli' ma. 'Dun- 'bhe 'laa dole 'bhe -za 'e klele -la -a ni. 'Bhee- -duŋ-, 'waati 'ke ba boolazi', yee- Balaamu -yanbhooya 'pegee yogbale [wlaa] Izraeli mu 'e zi; 'bhee- 'bhe 'laa 'sole- -Waanbhaa' ni. § 2:17 2.17 Mani 'e 'bhe -le 'ke -Waanbhaa' -yaa Izraeli -ne mu 'e 'lebo- pebble 'la 'le -kpe 'e ta 'bhee- 'le. * 2:20 2.20 -Bhengbe le do -le -yaa 'ke Zezabeli 'e 'le. 'Ye- yogbale 'pegee -yanbhooya klele [wlaa] Izraeli -ne mu 'e zi. 'Bhe yo gbalaan 'e do 'to -le -yaa Baali.

'mi ba; 'duŋ- yaa dōle -a -la 'kee- ploo -yaa' gwlen -glinle' 'e ma.

²² -Ka 'ka 'yrekpa doo, 'ŋ nu 'yee- 'pegee mēe 'la zan mu -yanbhōoya [k]la -o blinle yilape do ta, 'bhēe- 'ŋ -yren -gbene kpa -o ta, 'fōke -zadowēe -dwa 'mu ma, 'bhēe- 'ke 'mu -plooda 'mu a -za 'yoo- mu 'e ma.

²³ 'Bhe blaen, 'ŋ nu -a -ne mu 'e dele. 'Bhēe- Zesu 'yi mu -le mu 'e 'kpen nu a dōle 'bhii- 'mi -le bhaaplen mu 'kpeejan- mu 'pegee -o zru maza mu 'e do. 'N nu 'ka 'kpen do do kleza wlata -sra 'nale- 'ka ni.

²⁴ 'Duŋ-, 'ka mu 'an mēe -vin mu 'la 'ka -o Tiatiri, 'ka mu laa blōole 'bhe daangbeya 'yoo- 'e ma. 'Bhēe- -o -za mu 'la sii <-Setran' a gaanyiza -gbene mu.> 'Ka 'laa 'mu dōle. 'Mi 'duŋ- pe 'ka ni dōo, 'mi 'naa nu 'kwe 'bhēeke dōle 'ka 'wiŋŋ-.

²⁵ 'Duŋ-, pe yekē- 'la -yoo 'ka 'koo bhe, -ka 'ka gbēlōo 'bhe ta 'egloole, 'ke 'bhe ge 'tenle- 'ŋ 'nule- ma.

²⁶ 'Duŋ-, 'ke mēe 'la zan 'senjgwa- -Setran' 'le, 'bhēe- 'ke mēe 'la zan [b]wa yewole ma 'mi ni 'ke 'bhe ge 'tenle- -a -leyanle ma, 'ŋ nu 'sen 'nale- 'bhe zan 'e ni, 'bhēe- -e yalaa' 'si mu 'e 'kpen 'wiŋŋ-.

²⁷ <-E nu -o -ledōole -glōoya' ma piibhe 'beni do 'le; 'bhēe- -e nu -o -wile' 'bhii- -o 'tre gbo mu wi' edile gone- 'la gbēen-.> 'Mi 'gbu 'sen 'la 'srōowa- 'ŋ De 'koo, 'ŋ nu 'bhēe- yekē- 'sen 'nale- 'bhe zan 'e ni.

²⁸ 'Bhēe- 'ŋ nu zrwanzi -buŋbhaa 'e 'nale- 'bhe zan ni. †

²⁹ 'Ke mēe 'la zan 'trōn -o 'bhe ŋgblo ma, *Lii 'Wen 'e -yoo -jan 'la 'wo zii' Zesu 'yi mu -le mu 'e ni, 'bhe zan 'bhe 'trōnbado 'bhe -jan 'e ni!

3

5. -O 'letre 'la [k]paa Saadesi Zesu 'yi mu -ledo' 'e ni

¹ «-Jan 'lēe- yōnde 'bhēe- 'ya kpa Zesu 'yi mu -ledo' 'la -woo Saadesi -wa 'e ta -waa' -mleke' 'e ni, 'bhēe- 'ya pe a ni dōo:

-Waanbhaa' lii 'srwaple- 'e 'pegee mleklenne 'srwaple- 'e -woo mēe 'la zan 'koo, 'bhe pe dōo: 'Mi 'e kleza mu 'e do; 'e 'tōbhole -o dōo 'yoo- 'e 'yre ma, 'bhēe- 'duŋ- 'e gale -o.

² 'E 'yri bo 'e 'gbu -za 'le, 'bhēe- fangando mēe -vin mu 'la [b]wa 'e 'koo, 'bhēe- 'ke 'mu -o zan gale 'mu ta. -Amasroyi 'mi 'a [j]ya 'bhii- 'e kleza mu 'e 'Ireleya 'e 'lepale laa -o 'an -Waanbhaa' 'e -yre 'yi.

³ 'E -Waanbhaa' a -jan 'e 'srōowa- gōne- 'la gbēen-, 'bhēe- 'ya [m]aa gōne- 'la gbēen-, 'mu bo 'e 'kpee. -A -klosikun 'elrele, 'bhēe- -zadowēe do 'e ma, 'bhe 'pegee 'ploo- 'yaa- -za 'yoo- mu 'e ma, 'bhēe- 'e zru niina-

-Waanbhaa' ba. 'Kee 'yri -gwa 'e 'gbu -za 'le, 'ŋ nu nule 'klale 'e ba 'bhii- -faannii' do kla mēe ba gōne- 'la gbēen-; 'bhēe- 'yaa nu 'ŋ 'nu 'waati 'e dōle.

⁴ 'Bhēe- 'duŋ-, Zesu 'yi mu 'ke mu -o 'e ba Saadesi -wa 'e ta, 'mu laa 'mu ta dune- mu 'e 'trinjdōle. 'Bhe zan mu nu dune- 'pu mu 'klale- 'mu ta, 'bhēe- 'o 'pegee 'mu nu 'taawole 'eke- zi; -amasroyi, 'bhe -gaale' -o -o ba 'ke -waa' pe kle 'bhe -za 'Irele- 'e 'bhēe- 'le.»

⁵ «'Bhe klegbeya do 'e 'yi, mēe 'la zan nu 'sengole -Setran' 'le, -o nu 'bhe zan 'e -baale' 'ke dune- 'pu mu 'le. Mēe 'la zan mu nu -Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la 'ke -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'srōowole, 'mu 'tō mu -o 'sewe 'la 'yi, 'naa nu 'bhe zan mu 'e 'tō 'e 'liile- 'bhe 'sewe 'e 'yi. 'N nu 'bhe zan mu 'e 'tōkanle 'ŋ De -Waanbhaa' 'pegee -yaa' -mleke' mu 'e 'yre ma dōo 'bhe zan -o 'ke 'an pe mēe mu 'le.

⁶ 'Ke mēe 'la zan 'trōn -o 'bhe ŋgblo ma, *Lii 'Wen 'e -yoo -jan 'la 'wo zii' Zesu 'yi mu -le mu 'e ni, 'bhe zan 'bhe 'trōnbado 'bhe -jan 'e ni!

6. -O 'sewe 'la [k]paa Filadelifi Zesu 'yi mu -ledo' 'e ni

⁷ «-Jan 'lēe- yōnde, 'bhēe- 'ya kpa Zesu 'yi mu -ledo' 'la -woo Filadelifi -wa 'e ta -waa' -mleke' 'e ni, 'bhēe- 'ya pe a ni dōo:

Mēe 'la zan -o 'wen, 'bhēe- 'ke -yoo 'ke wlan zan 'le bhe. 'Yee- 'la 'ke -bhleŋgbe Davidi a 'fe 'lii 'gborobhe 'e -ya 'koo bhe. 'Yee- 'la 'kee- 'fe 'e 'liigwa-, 'bhēe- mēe 'kedo- 'kpo 'laa so -a -liitanle; 'bhēe- -e -ya -liitaan mēe 'kedo- 'kpo 'laa so -a -liigole -titi, -e pe dōo:

⁸ 'Mi 'e kleza mu 'e do. 'E 'yrekpa -ge doo: 'Mi 'fe 'liigole do -dwa 'e 'lēe, mēe 'kedo- 'kpo 'laa so -a -liitanle. Wlan 'e ni, fangan- kplankplan 'laa -o 'e ta, 'bhēe- 'duŋ-, 'ye 'an -jan 'e 'klosikwan; 'bhēe- 'yaa 'e -bangole 'ŋ 'tō 'e 'yi.

⁹ 'E 'yrekpa -ge doo: 'ŋ 'yoo- zan -za 'lēe- 'bhēe- klele -Setran' -a mēe -ledo' 'e ni; 'woo bhlanii- mu 'la -wa pe -o 'gbu ma dōo -woo 'ke Zuufu mu 'le, 'bhēe- 'duŋ-, waa -o 'ke Zuufu mu 'le -o zru 'e 'yi. 'N nu -a wlale -o zi 'bhēe- -o nu nule -o 'kpo zenle 'e 'lēe -ge, 'kooko- -woo 'e 'ledō- -a ma. 'Bhēe- -o nu -a dōle kpataakpa 'bhii- 'e -za [s]wa 'ŋ ni.

¹⁰ -Amasroyi 'e 'mi a pe -yren 'yikun ma jan 'e 'klosikwan, 'bhela- -yile -yren 'la -yoo zan baale 'drunyan 'yi mu 'e ta -o zrubaglin zayi', 'mi nu 'ŋ gbekpale 'e ta 'bhe 'waati 'e ba.

¹¹ -A -vinbwa sa 'bhēe- 'ŋ nu! 'E 'kpale 'la -yoo 'ŋ 'yi, bo 'bhe ta 'egloole; 'kooko-

† 2:28 2.28 -A ye 22.16.

mɛɛ 'kɛdo- 'kpo 'laa nu 'yaa- -bhleŋgbe ngblo ma 'faa 'ɛ 'kunle- 'ɛ 'koo.

¹² 'Ke mɛɛ 'la zan 'sɛnggwa- -Setran' 'le, 'ŋ nu 'bhe zan klele 'bhii- 'mi a -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbɛnɛ 'ɛ -gwa 'ɛ dreyi- 'yri 'ɛ gbɛn-, 'bhɛɛ- yaa nu 'pwɛle- -li 'bhe [la. 'N nu 'an -Waanbhaa' 'to 'ɛ yɔɔndɛle 'bhe zan ta, 'bhe 'pegee 'ŋ nu -Waanbhaa' a -wa 'ɛ 'to 'ɛ yɔɔndɛle 'bhe zan ta. 'Bhe -wa 'ɛ 'bhe -le 'ke Zeruzalemu -wa drɛɛ 'la nu dale 'an -Waanbhaa' ba laanima, 'bhɛɛ- -e zinaa' 'trɛ ma 'bhɛɛ- 'le. 'Mi 'gbu nu 'ŋ 'to drɛɛ 'ɛ yɔɔndɛle 'bhe zan 'ɛ ta 'ezin-.

¹³ 'Ke mɛɛ 'la zan 'trɔn -o 'bhe ngblo ma, *Lii 'Wɛŋ 'ɛ -yoo -jan 'la 'wo zii' Zesu 'yi mu -le mu 'ɛ ni, 'bhe zan 'bhe 'trɔnbado 'bhe -jan 'ɛ ni!

7. -O 'lɛtrɛ 'la [kpa Laodise -wa 'ɛ ta Zesu 'yi mu -ledo' 'ɛ ni

¹⁴ «-Jan 'lɛɛ- 'bhe yɔɔndɛ, 'bhɛɛ- 'ya kpa Zesu 'yi mu -ledo' 'la -woo Laodise -wa 'ɛ ta -waa' -mlɛkɛ' 'ɛ ni, 'bhɛɛ- 'ya pe a ni dɔɔ:

Mɛɛ 'la zan 'to -le -Amiina -Waanbhaa' a -janwo' mi 'la zru -o do -a ni, 'ke -yoo 'ke wlan zan 'le bhe; 'bhɛɛ- 'ke -yoo -Waanbhaa' klɛpɛ mu 'ɛ 'kpen dayrɛ 'le bhe; -e pe dɔɔ:

¹⁵ 'Mi 'ɛ kleza mu 'ɛ dɔ; 'an 'yaango- 'bhii- 'ɛ -drwale' laa -o, 'bhɛɛ- 'yaa -o wlowlo 'ezin-. 'Kee 'yaa- kle 'woo- klegbɛya plɛ 'la bhe -o do 'le, 'bhe mabhaa -yaa' nu bhɔle.

¹⁶ 'Dun-, 'yoo- wlowlo bhe, 'bhɛɛ- 'ɛ -drwale' laa -o, 'bhe 'pegee- 'ɛ 'tɛdɔle laa -o 'papa, 'ŋ 'yoo zan 'ŋ' piilɛ- 'kee 'le.

¹⁷ -Amasroyi 'ya pe dɔɔ 'ɛ 'gbu -o 'ke pɛzan 'le, 'bhɛɛ- 'ɛ -naflo 'srɔɔwoa-, 'bhe 'pegee 'ɛ maza laa -o pe 'kɛdo- 'kpo ma. 'Yaa 'yaango- 'bhii- 'trɛbho 'pegee -yrɛn -o 'ɛ ta. 'Bhɛɛ- 'yaa 'yaango- 'bhii- 'yoo- 'ke 'kɔɔflɛnzɛn 'le, 'bhe 'pegee 'ɛ 'yrɛ 'wile- -o, 'bhɛɛ- 'ɛ taflɛn- -o ɛɛ?

¹⁸ -Ayile, 'mi -o zan 'ɛ 'liale dɔɔ -o -can 'la -wa 'yiela- 'tɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -wa bagwa- 'wɛŋ, 'bhe 'lo 'mi 'kɔɔ, 'kooko- 'ɛ kle pɛzan 'le. 'Ezin-, 'ɛ ta duncɛ- 'pu mu 'ɛ 'lo 'mi 'kɔɔ, 'kooko- 'ɛ so 'yaa- -yralado ma taflɛnya 'ɛ tagaanle. 'Bhe trala 'ezin-, 'ɛ 'yrɛ 'laanɛkpape -lo 'mi 'kɔɔ, 'kooko- 'ɛ so yrɛ ma yele-.

¹⁹ 'Ke mɛɛ 'la zan mu -za so 'mi ni, 'bhɛɛ- 'ke 'mu 'yinia-, 'mi 'bhe zan mu 'ɛ bɔ zi ta, 'bhɛɛ- 'mi -o 'kpen 'krowo-. 'Mi -vavade, 'bhɛɛ- -zadowɛɛ dɔ 'ɛ ma, 'bhɛɛ- 'ɛ ploɔ -za 'yoo- klele ma, 'bhɛɛ- 'yee zru niina- 'mi ba.

²⁰ 'E 'yrɛkpa -gɛ dɔɔ: 'N dulale -o 'fɛ 'ɛ 'lii, 'bhɛɛ- 'ŋ 'yoo- kɔkɔdɛ 'zi; 'ke mɛɛ 'la zan 'ŋ 'weli- 'ɛ [maa, 'bhɛɛ- 'kee- 'fɛ 'ɛ 'liigwa- 'ŋ ni. 'N nu wlale 'bhe zan ba 'fɛ 'ɛ [la, 'bhɛɛ-

'ŋ nu pɛbhlele 'bhe zan ba, 'bhɛɛ- 'bhe zan nu pɛbhlele 'mi ba.

²¹ 'Mi 'sɛnggwa- 'ke -Setran' 'le, 'bhɛɛ- 'ŋ -ja yaale 'ŋ De -din -yaa- -bhleŋgbe 'yaakpe- 'ɛ ta. 'Bhe klegbɛya do 'ɛ 'yi, 'ke mɛɛ 'la zan 'sɛnggwa- -Setran' 'le, 'ŋ nu 'bhe zan 'ɛ yaale 'ŋ -din 'an -bhleŋgbe 'yaakpe- 'ɛ ta.

²² 'Ke mɛɛ 'la zan 'trɔn -o 'bhe ngblo ma, *Lii 'Wɛŋ 'ɛ -yoo -jan 'la 'wo zii' Zesu 'yi mu -le mu 'ɛ ni, 'bhe zan 'bhe 'trɔnbado 'bhe -jan 'ɛ ni!»

'SEWE KPO 'E BLɔɔYRE 'SRWAPLE- 'E 'LIIGOLE

4

-Waanbhaa' yaale -o -yaa' -bhleŋgbe 'yaakpe- 'ɛ ta lafle' 'yi

¹ 'Bhe blaɛn 'ezin-, 'mi 'ŋ 'yrɛkpale 'ke 'ŋ 'fɛ do -liigole yele- lafle' 'yi.

'N -weli' 'la [lwa [maa 'bhii- -klelon' 'pɛnwli-, 'bhɛɛ- 'kee- yaa -janwo' zii' 'ŋ ni, 'bhe pe 'ŋ ni dɔɔ: «'San, 'bhɛɛ- 'ɛ nu -gɛ, 'bhɛɛ- -za 'la 'bhe nu klele 'kɛlɛɛ- blaɛn, 'ŋ nu 'bhe zronle 'ɛ ni.»

² 'Bhe yrɛ do 'ɛ [nɔɔ bhe, 'ke *Lii 'Wɛŋ 'ɛ zinale 'ŋ ta, 'kee- gele- 'ŋ 'le lafle' 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'ke 'ŋ -bhleŋgbe 'yaakpe- do yele-. 'Bhɛɛ- mɛɛ do yaale -yaa 'bhe kpe' 'ɛ ta.

³ 'Bhe mɛɛ 'la 'yaale- yaa, 'bhe -yaa -bhi 'zi 'bhii- vlɛnɛ- -za -gloɔ mu 'la -o 'mu sii zasipe 'pegee saadwani 'bhigbɛya gbɛn-. 'Bhɛɛ- -glɛngbaan do 'mlingole -yaa 'bhe -bhleŋgbe 'yaakpe- 'ɛ zi. 'Bhe -glɛngbaan 'ɛ 'yaa- bhi 'bhii- vlɛnɛ- -za -gloɔ 'la -o 'bhe sii emɛrɔdi.

⁴ 'Bhɛɛ- 'mi -bhleŋgbe 'yaakpe- -bhɛɛke' mia do bhe yizie (24) dulale [ya 'yee- -bhleŋgbe 'yaakpe- -lwa mi 'ɛ zi. 'Bhɛɛ- -gwlaan- gbalaɛn mia do bhe yizie (24) yaale -yaa 'bhe -bhleŋgbe 'yaakpe- mia do bhe yizie 'ɛ ta; duncɛ- 'pu mu -yaa 'mu ta, 'bhe 'pegee -bhleŋgbe ngblo ma -can 'faa mu -yaa 'mu ngblo ma.

⁵ La -yrɛbɔle mu 'pegee pe -weli' mu, 'bhɛɛ- -gblɛŋ' pɛɛ wli mu -yaa da 'zi 'yee- -bhleŋgbe 'yaakpe- 'ɛ 'yi. -Fitran 'bhile- -yranle' 'srwaple- -yaa -bhi 'zi 'yee- -bhleŋgbe 'yaakpe- 'ɛ 'le ma: 'wole- 'ke -Waanbhaa' lli 'srwaple- 'ɛ 'le.

⁶ 'Bhɛɛ- yrɛ do -yaa 'yee- -bhleŋgbe 'yaakpe- 'ɛ 'le ma; 'bhe 'yaa- 'bhii- -yi 'laata- dele do gbɛn-; 'bhe 'yrɛ ta -yaa bhi -yrayra 'bhii- -dwaleŋ', 'bhe 'pegee 'bhii- -vlɛnɛ- 'la -za -o 'egloole 'ke -wa sii krisitali 'bhe gbɛn-. 'Bhɛɛ- pɛ -yrɛ male yizie (24) 'ɛ -yaa 'yee- -bhleŋgbe 'yaakpe- 'ɛ -din, 'bhɛɛ- 'mu 'mlingole -yaa -a zi. -O -lɛɛ 'pegee -o -zanta' 'ɛ 'kpen 'pale- -yaa 'ke -yrɛbhe' mu 'le.

7 'Woo- pe -yre male mu 'e, -o -lwa mi 'e 'pwele- -yaa 'ke -jara do 'le; -a ple mi 'e 'pwele- -yaa 'ke dri gwlenne- do 'le; -a yaga mi 'e wleyi' 'e 'pwele -yaa 'ke bhaaplenj do wleyi' 'e 'le; 'bhεε- -a yizie mi 'e 'pwele- -yaa 'ke 'bibi 'la 'ke -yoo 'si zii' 'bhe 'le.

8 'Woo- pe -yre male yizie 'e, -o 'kpen do do gbenronj- -yaa 'srwado-; 'bhεε- -o -yrebhe' mu 'e 'mlingole -yaa -o zi yrekpen- [nɔɔ, 'bhe 'pegee -o gbenronj- mu 'e [la. -Yrekpa' 'pegee -bi zi oo, -o -yaa bo -a pele ma dɔɔ:

«Mεezan -Waanbhaa' 'Senkpenzan, -yoo 'wenj, -yoo 'wenj, -yoo 'wenj. 'E 'yaa- 'elwale gban -so, 'bhεε- -yoo -zon, 'bhεε- -yoo zan nule!»

9 'Yee- mεε 'la zan yaale -o -bhlengbe 'yaakpe- 'e ta, 'bhεε- 'ke -ya -yre ma yikpensee ta, 'ke pe yre male yizie 'e -wa 'to magbaandele, 'bhe 'pegee 'ke -wa 'to'hole, 'bhεε- 'ke -wa pele -a ni «'Ncie!» 'Bhεε- 'bhe 'waati do 'kpo 'e ba,

10 'gwlaan- gbilaan mia do bhe yizie 'e -woo 'kpo zen -a -lεε, 'bhεε- -wa gba; 'yee- 'la -danj' 'laa -o -yaa pe bole -yre ma 'e ma -titi. -O -yaa -waa' -bhlengbe ngblo ma -can 'faa mu 'e go, 'bhεε- -o 'mu kpalaa' -yaa' -bhlengbe 'yaakpe- 'e 'lεε, 'ke -wa pe dɔɔ:

11 «'Waa- Mεezan -Waanbhaa', -a -gaale' -o 'e ba 'ke 'to'holeya 'pegee -glooya' bo 'e ni, 'bhεε- 'ke 'woo 'e 'lεdɔ- -a ma. 'E 'tre ta pe 'kpen [kla. 'E pe 'kpen [kla, 'bhεε- pe 'kpen -o ye 'bhi -la zru maza 'e 'sroyi.»

5

-A -gaale' -o -Bhlaa Gwlen Bhlonε- do -kplεn 'e ba 'kee- 'sewe kpo 'e 'liiploo-

1 'Bhe blaan, 'ke 'η 'sewe kpo do 'klule- yele-. 'Bhe 'yaa- mεε 'la zan yaale -yaa -bhlengbe 'yaakpe- 'e ta 'bhεε- gbe -yie' -lii. 'Sewe yɔɔndeale -yaa 'yee- 'sewe kpo 'e 'yre ple 'e ta. -A -liitanle bloole -yaa 'ke -toomasie 'srwaple- 'le. *

2 'Bhεε- 'η -mleke' -gloɔ do [ya, 'bhεε- 'bhe 'yaa- pe 'zi 'bhe 'weli- -gloɔ 'e 'le dɔɔ: «'Bhe -gaale' -o -de 'gbu -la ba 'kee- 'sewe kpo 'e 'liiploo-, 'bhεε- -e -toomasie bloyre mu 'e go -a ta εε?»

3 'Duj-, 'kee- kpa lafle' 'yi mu ta oo, 'kee- kpa 'tre ta mu 'pegee 'tre [la mu ta oo, 'bhe mεε laa yele -o ba 'ke 'bhe so 'yee- 'sewe 'e 'liiploole 'bhεε- -ya -yiglin'.

4 'Nj 'bhe 'yele-, 'ke 'η wisile 'ebebele, -amasroyi, 'bhe mεε laa yele 'ke 'bhe so 'yee- 'sewe kpo 'e 'liiploole, 'bhεε- -ya -yiglin'.

5 'Bhe klele 'te, 'ke 'gwlaan- gbilaan mu 'e do 'a 'pele 'η ni dɔɔ: «'Yaa wisile, 'e 'yrekpa -ge doo, mεε 'la zan 'senjwa- -Setran' 'le 'bhe -le -ge: Zuda 'ne 'la -yoo 'bhii- -jara do gbεen-, *Davidi 'nranε- 'e, 'yela- 'senjwa- -Setran' 'le, 'koko- -e 'yee- 'sewe kpo 'e 'liiploo-, 'bhεε- -ya ta -toomasie bloyre mu 'e go -a ta.»

6 'Bhe klele 'te, 'ke 'η -Bhlaa Gwlen Bhlonε- do dulale yele- -bhlengbe 'yaakpe- 'e dreyi'. 'Yee- -Bhlaa Gwlen Bhlonε- 'e dulale -yaa pe -yre male yizie 'e 'pegee 'gwlaan- gbilaan mu 'e 'plen-. -E -yaa 'bhii- 'sraka go -Bhlaa Gwlen Bhlonε- 'la -wa [dia gban 'bhe gbεen-. -A -mle -yaa 'srwaple-, 'bhεε- -a -yrebhe' -yaa 'srwaple-. 'Bhe 'yrebhe- 'srwaple- 'e 'mu -le 'ke -Waanbhaa' a lii 'srwaple- 'la [kpa' 'drunyan 'e 'yi yrekpen- [nɔɔ 'mu 'le.

7 -Bhlaa Gwlen Bhlonε- 'e -ya mabεenle, 'kee- 'yee- 'sewe kpo 'e 'sile mεε 'la zan yaale -yaa -bhlengbe 'yaakpe- 'e ta 'bhe gbe -yie' 'e 'lii.

8 -E 'sewe kpo 'e 'sile-, 'ke pe -yre male yizie 'e 'pegee 'gwlaan- gbilaan mia do bhe yizie 'e -woo 'kpo zenle- 'yee -Bhlaa Gwlen Bhlonε- 'e 'lεε, 'ke -wa gbale-. 'Srokpa -gitari -gloɔn gwe -yaa -o 'kpen do do 'kɔɔ, 'bhεε- -can gbo mu -yaa 'o 'kɔɔ. 'Bhe -can gbo mu 'e 'pale- -yaa 'ke ansansi 'le. 'Bhe ansansi mu 'e 'mu -le 'ke -Waanbhaa' a mεε 'wenj mu 'e -waa' 'seri mu 'e 'le.

9 -O -yaa -Waanbhaa' 'to'ho ma 'sro dree do 'kpa zii' dɔɔ:

«'Bhe -gaale' -o 'bhi -la ba 'kee 'sewe 'e 'si, 'bhεε- 'ya 'lii bloyre nɔɔ- -toomasie mu 'e go. 'E -gaa 'bhεε -e [kla 'ke 'sraka 'le.

'E 'yien [kla 'ke bhaaplenj mu ta gbawope 'le -Waanbhaa' ni: bhaaplenj 'tole- bhaaplenj, 'ke -o da 'si mu 'e kpen ba, 'ke -o wli mu 'e 'kpen pe,

'bhεε- 'ke -o da 'kleen mu 'e 'kpen 'yi.

10 'Yoo- -kla 'ke -bhlengbe 'kleen do 'yi mu 'le, 'bhe 'pegee 'sraka 'lena mu 'le -kɔɔa' -Waanbhaa' 'e ni. 'Bhεε- -o nu klele -bhlengbe mu 'le 'tre ta -ge.»

11 'Mi 'η 'yrekpale 'ezin-, 'ke 'η -mleke' -bebe 'weli male-: -o -yaa -mleke' 'mliyon -bebe bho. -O dulale mlingole zenle -yaa -bhlengbe 'yaakpe- 'e 'pegee pe -yre male mu 'e, 'bhεε- 'gwlaan- gbilaan mu 'e zi.

12 -O -yaa 'srokpa zii' -o -weli' -gloɔ mu 'e 'yi dɔɔ:

«-Bhlaa Gwlen Bhlonε- 'la -gaa, 'bhεε- -e -kla 'ke 'sraka 'le,

'bhe -gaale' -o -a ba 'kee- -glooya' oo, -nafloya oo, -zadoleya oo, fangan

* 5:1 5.1 'Woo- 'sewe mu 'e 'laata- dele -yaa, 'bhεε- -o -yaa -o klu 'bhii- -saa gbεen-; 'bhεε- -o -yaa bhle bo -o ta. 'Bhe 'sewe kpo mu 'e 'mu 'laa -yaa 'bhii- -zon 'sewe mu 'e gbεen-.

oo, ledole a ma oo, magbaandeleya 'bhɛɛ- tɔbhɔleya 'srɔɔwo-!»

13 'Bhɛɛ- lafle' 'yi pɛ mu 'kpen oo, 'trɛ ta pɛ mu oo, 'trɛ [la pɛ mu oo, 'bhɛ 'pegee wɛyi- ba pɛ mu 'ɛ 'kpen, 'ŋ -wo 'kpen 'weli- maa. 'Bhɛɛ- 'drunyan ta pɛ mu 'ɛ 'kpen 'yaa- 'srokpa zii' dɔɔ:

«Mɛɛ 'la zan yaale -o -bhɛngbe 'yaakpe- 'ɛ ta, 'bhɛ 'pegee -Bhlaa Gwɛn Bhlonɛ- 'ɛ -waa pɛ -le 'ke magbaandeleya oo, -ledole a ma oo, 'tɔbhɔleya 'pegee -gɔɔya' 'le -zɔn 'pegee yikpensee tal'»

14 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke 'woo- pɛ -yɛrɛ male yizie 'ɛ -wa pele- 'ɛke- zi dɔɔ: «-Amiina!» 'Bhɛɛ- 'gwɛlaan- gbɛlaan mu 'ɛ -woo 'kpo [zian, 'ke -o -Waanbhaa' gbale-.

6

1. -Bhlaa Gwɛn Bhlonɛ- 'ɛ 'sɛwe kpo 'ɛ ta -tɔomasie blɔɔyɛ [lwa mi 'ɛ -gwa: 'Senzan-

1 'Bhɛ blaɛn 'ezin-, 'ke 'ŋ -Bhlaa Gwɛn Bhlonɛ- 'ɛ 'yele. -E 'sɛwe kpo 'ɛ ta -tɔomasie blɔɔyɛ [lwa mi 'ɛ -gwa. 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke 'ŋ 'trɔnkpaɛ pɛ -yɛrɛ male yizie 'ɛ do -weli' ma 'bhii- gbɛlan' pɛɛ wli gbɛɛn- dɔɔ: «Nu!»

2 'Mi 'ŋ 'yɛrkpaɛ, 'ke 'ŋ wi -soo' 'pu do yeɛ-. Mɛɛ 'la zan 'sanle- yaa 'yee- wi -soo' 'ɛ ta, 'sa do -yaa 'bhɛ 'kɔɔ; 'bhɛɛ- -o -bhɛngbe ngbɔ ma 'faa do -wɛla 'bhɛ ngbɔ ma. -E -jilaa 'bhii- gwɛ ngbɔ [bwa mɛɛ 'la zan ni, 'bhɛɛ- -a 'senj nu wɔle -a -sɔɔnnii' mu 'ɛ 'le, 'bhɛɛ- -e nu 'senj baan' 'srɔɔwɔle 'ezin-.

2. -Tɔomasie blɔɔyɛ plɛ mi: Gwɛ

3 'Bhɛ blaɛn, 'ke -Bhlaa Gwɛn Bhlonɛ 'ɛ -tɔomasie blɔɔyɛ plɛ mi 'ɛ gole-. 'Bhɛɛ- 'ke 'ŋ pɛ -yɛrɛ male plɛ mi 'ɛ 'bhɛ 'weli- 'ɛ male- dɔɔ: «Nu!»

4 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke wi -soo' 'bhɛɛke do 'pwɛle 'a -yi: 'Bhɛ 'yaa- 'eten -banbanle 'bhii- 'tɛ gbɛɛn-. Mɛɛ 'la zan 'sanle- yaa 'bhɛ -soo' 'ɛ ta, -o 'senj [naa 'bhɛ ni, 'kooko- 'bhɛ yilabla go 'fɛŋfɛŋ 'trɛ ta, 'bhɛɛ: 'kooko- bhaaplɛ mu gwɛdan 'ɛke- ba 'ke -woo 'ɛke- dɛ. -O -gɔkunjbhɛ -gbɛnɛ do -kpaɛ 'bhɛ 'kɔɔ.

3. -Tɔomasie blɔɔyɛ yaga mi: -Gu

5 'Bhɛ gole -a -yi, 'ke *-Bhlaa Gwɛn Bhlonɛ- 'ɛ -tɔomasie blɔɔyɛ yaga mi 'ɛ gole-. 'Bhɛɛ- 'ke pɛ -yɛrɛ male yaga mi 'ɛ 'bhɛ 'a 'pele dɔɔ: «Nu!» 'Mi 'ŋ 'yɛrkpaɛ, 'ke 'ŋ wi -soo' ti do yeɛ-. Mɛɛ 'la zan 'sanle- yaa -a ta, pɛ dan 'kilo do -yaa 'bhɛ 'kɔɔ.

6 'Bhɛɛ- 'ke 'ŋ pɛ -weli' do male- 'bhii- mɛɛ -weli' do gbɛɛn- 'woo- pɛ -yɛrɛ male yizie 'ɛ 'plɛŋ-. 'Bhɛ 'yaa- pɛ 'zi dɔɔ: «-Mɔ 'kilo do 'plɛɛ -o denie -gɔli' 'taŋbha do 'le

('bhɛ -o -yɛrkpaɛ' do ta ye -sra -la -le). 'Bhɛɛ- kpla 'kilo yaga 'plɛɛ -o 'ke -yɛrkpaɛ' do ta ye -sra -la -le 'ezin-. * 'Dunj- yɛrɔn 'pegee -dɔɔɔ 'ɛ 'mu 'to ye, 'yaa -za 'kedo- 'kpo klele 'mu ni.»

4. -Tɔomasie blɔɔyɛ yizie mi: Ga

7 'Bhɛ blaɛn, 'ke *-Bhlaa Gwɛn Bhlonɛ- -e -tɔomasie blɔɔyɛ yizie mi 'ɛ gole-, 'bhɛɛ- 'ke 'ŋ 'trɔnkpaɛ pɛ -yɛrɛ male yizie mi 'ɛ 'weli- 'ɛ ma 'ke -ya pɛ 'zi dɔɔ: «Nu!»

8 'Mi 'ŋ 'yɛrkpaɛ, 'ke 'ŋ wi -soo' do yeɛ-: 'bhɛ tilagbɛya 'ɛ 'yaa- 'bhii- 'tɛbwe- gbɛɛn-. Mɛɛ 'la zan 'sanle- yaa -a ta -o -yaa 'bhɛ sii ga. 'Bhɛɛ- gbaa mu a -wa 'ɛ gbɛɛnle -yaa -a zi. 'Bhɛɛ- -o 'senj [naa 'woo- ga 'pegee gbɛɛn mu a -wa 'ɛ ni dɔɔ -o 'drunyan 'yi mu 'ɛ 'ledulayɛ yizie mi 'ɛ dɛ 'ke -gɔkunj' 'pegee -gu, 'bhɛɛ- ga mu 'la 'yivlin- mɔkpen' ma, 'bhɛ 'pegee -bɔn 'yi srɔpɛ mu 'ɛ 'le.

5. -Tɔomasie blɔɔyɛ 'Soo mi: -O mɛɛ 'la zan mu [dia -Waanbhaa' a -Jan 'ɛ -zayi'

9 'Bhɛ blaɛn, 'ke *-Bhlaa Gwɛn Bhlonɛ- 'ɛ -tɔomasie blɔɔyɛ 'soo mi 'ɛ gole-. 'Bhɛ klele 'tɛ, -o mɛɛ 'la zan mu [dia -Waanbhaa' a -Jan 'ɛ -zayi', 'bhɛ 'pegee -o 'ke 'mu 'la [dia -Waanbhaa' a 'sɛyaa- klele ma, 'ŋ 'bhɛ zan mu 'ɛ lii mu 'ɛ [ya *srakagoyɛrɛ 'ɛ [la.

10 'Bhɛ mu -pɛɛnna 'egɔɔle 'ke -wa pɛ dɔɔ: «'O Zan -gɔɔɔ 'pegee 'o Zan 'wɛŋ, 'bhɛɛ- 'o Zan wlan, 'trɛ ta mu 'la -woo' 'o [dia, 'e nu -kpan baale 'mu ta 'o dɛza 'ɛ -zigo' zayi' 'waati 'ɛ -dɛla ba ɛɛ?»

11 -O dune- 'pu mu -naa -o 'kpen do do ni, 'bhɛɛ- -wa [pia -o ni 'kaa- woo zrubakpala -sɔ 'waati sa, 'sani- -o -lii 'ɛ 'lɛsɔ- 'ke mɛɛ mu -yaa nu -o nɛɛnɛ- mu 'la dɛle 'bhɛ 'pegee -o -yaa nu -waa' yewoyɔɔn mu 'la dɛle 'bhii- 'woo- mu gbɛɛn- 'mu 'le.

6. -Tɔomasie blɔɔyɛ 'srwado- mi: -Waanbhaa' a yran -wɛn yi

12 'Bhɛ blaɛn, 'ke 'ŋ *-Bhlaa Gwɛn Bhlonɛ- 'ɛ 'yele 'ke -yoo -tɔomasie blɔɔyɛ 'srwado- mi 'ɛ go 'zi. -E 'bhɛ gole, 'ke 'trɛ 'ɛ bɛɛnle- 'egbɛnɛle. 'Bhɛɛ- 'ke -yɛrɛtɛbhɛ 'ɛ 'tilale 'bhii- gla -yi ba sɔ tilagbɛya gbɛɛn-; 'bhɛɛ- 'ke mlɛ 'ɛ 'kpen 'tranle 'eten -banbanle 'bhii- yien gbɛɛn-.

13 'Bhɛɛ- 'ke mlɛklɛnnɛ mu 'ɛ baale' 'trɛ ma, 'ke -o da laanima 'bhii- 'ke -ploɔ -gbɛnɛ do -o 'kan zii' -ɛ figi diinj mu 'ɛ bɛɛn gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -yoo bhɛɛ mu 'ɛ 'klalaa 'trɛ ma.

14 Lafle' 'trunjwoa [mɛɛ -yɛrɛ ba, 'bhii- -o -saa do klu gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -o ge 'kele-. 'Bhɛɛ- vlɛ gɔɔn mu 'ɛ 'kpen 'pegee wɛyi- 'mlingole -o 'trɛ mu 'la zi, 'mu 'kpen -gwa 'mu dɔyɛrɛ mu 'ɛ [nɔɔɔ.

* 6:6 6.6 -Gu 'ɛ 'kɔɔ, pɛ mu 'ɛ 'plɛɛ 'yaa- kan -o 'plɛɛ [lwa mu 'ɛ ta -gɔɔn vu. Pɛbhɛ -yaa, 'dunj- mɛɛ laa -yaa sɔ -a -lɔle- 'a 'plɛɛ 'ɛ 'kɔɔ.

15 'BhEE- 'tre ta -bhleŋgbe mu oo, mee gblaan mu oo, -srwase' -kunlii mu oo, pezan mu oo, fanjan- zan mu oo, lu mu 'e 'kpen 'pegee [k]lo mu 'e 'kpen -woo magaanna vle -gluu mu 'e zi, 'bhe 'pegee vle goon mu 'e 'plenj-.

16 -O -yaa pe 'zi vle goon mu 'e 'pegee vle -saa mu 'e ni doo: «-Ka bala- 'o ta, 'bhEE- 'ka 'o magaan mee 'la zan yaale -o -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e ta 'bhe 'lee, 'bhe 'pegee -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'e -yaa' yran 'e 'lee.

17 -Amasroyi -waa' yran yi -gbene 'e [b]hwa -zon. -De 'gbu -le so -bhile- 'a -yi ee?»

7

-Waanbhaa' -toomasie mu 'la [k]pa Izraeli mu 'e ma

1 'Bhe blaam, 'ke 'ŋ -mleke' yizie dulale yele- 'tre zej yizie 'e ta. -O 'tre ta -ploo dayre yizie 'e [k]wan, 'kooko- -ploo 'laa so 'kanle -li 'tre 'pegee weyi- ta, 'bhEE- 'ke yaa so 'kanle -yri diinj 'kedo- 'kpo 'yi.

2 'BhEE- 'ŋ -mleke' 'bheke do [p]ya 'ke 'bhe da -yretbhe -wlenyire' noo-. -Waanbhaa' 'la -ya -yre ma 'bhe a -toomasie 'kpape- -yaa 'bhe 'koo. 'Yee- -Waanbhaa' 'a [p]ia -mleke' yizie 'la ni 'kaa 'mu -za 'yoo- kle 'tre 'pegee weyi- 'e ni, 'yee- -mleke' 'e -peenna 'mu ta 'egloole 'ke -ya pe doo:

3 «'Ka 'laa -za 'yoo- 'kedo- 'kpo klele 'tre oo, weyi- oo, 'bhEE- -yri diinj mu 'e ni 'sani- 'ŋ yan -toomasie do 'kpalele -kooa' -Waanbhaa' a yewone mu 'e 'mlelii.»

4 -O -Waanbhaa' a -toomasie 'e [k]paa mee 'la zan mu -mlelii, 'ŋ 'mu 'lii 'e [p]maa: 'Mu 'yaa- mee 'waa -keme do 'ke mee 'waa mia ple bhe yizie (144.000), 'bhEE- 'mu 'yaa- da Izraeli -gbaa mu 'e 'kpen -la -lii.

5 MEE 'waa vu ta ple -daa Zuda a pe -gbaa 'e 'lii (12.000), 'bhEE- -o -toomasie 'e [k]paa 'mu 'mlelii;

'bhEE- mee 'waa vu ta ple -daa Ruben a pe -gbaa 'e 'lii (12.000);

'bhEE- mee 'waa vu ta ple -daa Gadi a pe -gbaa 'e 'lii (12.000);

6 mee 'waa vu ta ple -daa Azee a pe -gbaa 'e 'lii (12.000);

mee 'waa vu ta ple -daa Nefitali a pe -gbaa 'e 'lii (12.000);

'bhEE- mee 'waa vu ta ple -daa Manase a pe -gbaa 'e 'lii (12.000);

7 mee 'waa vu ta ple -daa Simeon a pe -gbaa 'lii 'e (12.000);

mee 'waa vu ta ple -daa Levi a pe -gbaa 'e 'lii (12.000);

'bhEE- mee 'waa vu ta ple -daa Isakaa a pe -gbaa 'e 'lii (12.000);

8 mee 'waa vu ta ple -daa Zabulon a pe -gbaa 'e 'lii (12.000);

mee 'waa vu ta ple -daa Zozefu a pe -gbaa 'e 'lii (12.000);

'bhEE- mee 'waa vu ta ple -daa Benzame a pe -gbaa 'e 'lii (12.000).

-Zamaa' -gbene do 'la -gwa -za 'yi

9 'Bhe blaam, 'mi 'ŋ 'yrekpale 'ezin-, 'ke 'ŋ -zamaa' -gbene do yeles- mee 'kedo- 'kpo 'laa -yaa so 'bhe -zamaa' 'e 'yi mee mu 'e 'noole. 'Kleen mu 'e 'kpen 'yi mu -yaa ye; -gbaa mu 'e 'kpen 'lii mu -yaa ye; 'si mu 'e 'kpen 'yi mee mu -yaa ye, 'bhEE- wli mu 'e 'kpen a mee mu -yaa ye. -O 'kpen dulale -yaa -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e 'pegee *-Bhlaa Gwlen Bhlone- 'e 'le ma dune- 'pu mu 'le -o ta, 'bhEE- -za 'laa mu -yaa -o 'koo.

10 -O -yaa 'peen zii' 'egloole 'ke -wa pe doo:

«'Waa- -Waanbhaa' 'la 'yaale- -o -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e ta, 'bhe 'pegee -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'e 'wole- 'o moo -gwa -za 'yi!»

11 -Mleke' mu 'e 'kpen dulale -yaa -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e 'pegee 'gwlaan- gblaan mu 'e, 'bhEE- pe -yre male yizie 'e zi. -Woo 'kpo [z]ian 'bhEE- -woo ngblo -kulaa' 'tre ma, -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e 'le ma, 'bhEE- -o -Waanbhaa' -gbaa.

12 'Ke -wa pe doo:

«-Amiina!

'Waa- -Waanbhaa' -a pe -le 'ke 'tobhodaya oo, magbaandeleya oo,

-zadoleya oo, 'pubo- oo, ledole a ma oo, -glooya' 'pegee fanjan- 'le -zon 'pegee -yikpensee ta!

-Amiina.»

13 'Bhe klele 'te, 'ke 'gwlaan- gblaan mu 'e do 'ŋ 'Irokpale doo: «Dune- 'pu mu -o mee 'la zan mu ta, -dele 'mu 'le ee? 'BhEE- -o -daa yre 'e -dela noo- ee?»

14 'BhEE- 'an zikpaa- -a ni doo: «Meezan, 'bhi -le 'bhe do.» 'Bhe klele 'te, 'ke -ya pele- 'ŋ ni doo: «Mee 'la zan mu -gwa -yren -gbene 'e 'yi, 'wole- 'kele-. -O -waa dune- mu 'e [p]ia, 'bhEE- -woo -fleela -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'e yien 'e ba.

15 'Bhela- -zayile,

-o dulale -o -Waanbhaa' a -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e 'le ma,

'ke -wa gba -bi zi 'pegee -yrekpaa' -a Gba 'Fe -Gbene 'e [p]la.

MEE 'la zan yaale -o -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e ta, 'bhe nu bole -o plenj-, 'ke -yoo tagbin.

16 Gbon laa nu -o dele -li, 'bhEE- -yi mi -lro 'laa nu -o dele -li 'ezin-;

-yretbhe 'laa nu -lale' -o ma -li, 'bhe 'pegee 'tefuu 'laa nu dole -o ma -titi.

17 -Amasroyi, -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'la -yoo -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e ta, 'bhe nu -o -gblakunle 'bhii- -bhlaa gooba mi do 'bhe a -bhlaa mu -gblakun' gone- 'la

gbæen-, 'kee- ge -o -le to ngblo mu 'e zi. 'Bhe to ngblo mu 'e 'yi -yi 'e nu bole -yre ma -si 'la -danj' laa -o 'bhe ma 'bhe 'nale- -o ni.

'Bhæe- -Waanbhaa' nu -o -yrysi' mu 'e 'kpen gole -o -yre □la.»

8

7. -*Bhlaa Gwlen Bhlonε- bļooyre 'ε -toomasie 'srwaple- mi 'ε -gwa*

1 * -Bhlaa Gwlen Bhlonε- 'ε -toomasie bļooyre 'srwaple- mi 'ε gole, 'ke pε 'kpen 'e tadole 'tete lafle' 'yi 'ke 'bhe ge 'tenle- 'lere do 'ke -a 'traa ma.

2 'Bhæe- -mleke' 'srwaple- 'la dulale -o -Waanbhaa' -le ma, 'η 'mu □ya; -o -kļelonj' 'srwaple- □kpaā 'mu 'koo.

3 'Bhæe- -mleke' -bhæke' do -nwa dulale * -srakagoyre 'ε -din; ansansi -can 'kpaciepe do -yaa 'bhe 'koo. -O ansansi -bebe □naa- -a ni, 'kooko- -e 'mu 'pegee -Waanbhaa' a mæe 'wenj mu 'ε 'kpen a 'seri mu 'ε go 'ke 'sraka 'le -can 'srakagoyre 'la -yoo -bhleņgbe 'yaakpe- 'ε 'le ma 'bhe ta.

4 Ansansi 'ε 'tegbļen- 'ε 'wlenna 'keeda ansansi 'kpaciepe 'la 'yaa- -mleke' 'ε 'koo 'bhe 'yi, 'bhæe- 'kee- ge laanima 'ke -Waanbhaa' a mæe 'wenj mu 'ε -waa' 'seri mu 'ε 'le.

5 'Bhe blaān, 'ke -mleke' 'ε ansansi 'kpaciepe 'ε 'sile, 'ke -ya 'pale 'ke 'srakagoyre 'ε ta 'te 'ε 'le, 'bhæe- 'ke -ya blinle- 'tre ta. 'Bhe kļele 'te, 'ke -gbļaan mu 'ε 'pæele, 'bhe 'pegee pε -weli' 'ke mu 'le, 'bhæe- la -yrebole mu 'le. 'Bhæe- 'tre -bæenna.

-KLELONJ' 'SRWAPLE-

1. -*Kļelonj' □lwa mi 'ε 'penyre-*

6 -Kļelonj' 'srwaple- -yaa -mleke' 'srwaple- 'la 'koo, 'mu 'yaa- zan -o 'penle-.

7 -Mleke' □lwa mi 'ε 'bhe 'bhe a pε -Kļelonj' 'ε □pian. 'Bhe kļele 'te, 'ke -goobhe' la banle-, 'bhæe- 'ke -o 'te 'pegee yien -yizaale ke ba 'klaale 'tre ta. 'Bhæe- 'ke -o 'tre 'ε 'ledulayre yaga mi 'ε 'kpaciele. 'Tre ta -yri diiņ mu 'ε 'ledulayre yaga mi 'ε 'bhe 'kpacielā, 'bhe 'pegee 'tre ta -bon -doo mu 'ε 'kpen.

2. -*Kļelonj' pļe mi 'ε 'penyre-*

8 'Bhe blaān, 'ke -mleke' pļe mi 'ε 'bhe 'bhe a -Kļelonj' 'ε 'penle. 'Bhe kļele 'te, 'ke- kļele- 'bhii- vļe goon -gbene do gbæen- 'ke 'te bole- 'bhe 'yi, 'bhæe- 'ke -o 'bhe blinle- wēyi- 'ε ba. 'Bhe kļele 'te, 'ke wēyi- 'ε 'ledulayre yaga mi 'ε 'niinale 'ke yien 'le.

9 'Bhe kļegbeyā do 'ε 'yi, wēyi- ba pε -yre male mu 'ε 'ledulayre yaga mi 'ε 'kpen -gaa; 'bhe 'pegee -batonj' mu 'ε -o -ledulayre yaga mi 'ε 'kpen 'siela-.

3. -*Kļelonj' yaga mi 'ε 'penyre-*

10 'Bhe blaān, 'ke -mleke' yaga mi 'ε 'bhe 'bhe a pε -kļelonj' 'ε 'penle. 'Bhe kļele 'te, 'ke mļekļenne -gbene do gole- lafle' 'yi, 'bhæe- 'ke 'bhe 'nule baale. 'Bhe 'yaa- -bhii- 'zi 'bhii- -yani do -bhigbeyā gbæen-. 'Bhæe- 'yee- mļekļenne -gbene 'ε □nwa baale 'tre ta yue mu 'ε 'ledulayre yaga mi 'ε 'pegee to ngblo mu 'ε ba.

11 -O -yaa 'bhe mļekļenne 'ε sii: «Abisenti». 'Bhe 'yi -le doo «-Yri diiņ yienle». 'Tre ta -yi mu 'ε 'ledulayre yaga mi 'ε yindwa- 'bhii- kwe -yron gbæen-. Mæe -bebe -gaa 'woo- -yi yienle mu 'ε 'koo.

4. -*Kļelonj' yizis mi 'ε 'penyre-*

12 'Bhe blaān, 'ke -mleke' yizis mi 'ε 'bhe 'bhe a pε -kļelonj' 'ε 'penle. 'Bhe kļele 'te, 'ke -gblo 'kpale -yretēbhe 'pegee mļe 'bhæe- mļekļenne mu 'ε 'ledulayre yaga mi 'ε 'yre ta. 'Bhæe- -yrete' laa 'pwele- -yrekpaā' do -ledulayre yaga mi 'ε 'bhe ta; 'bhe kļegbeyā do 'ε 'yi, mļe laa -bhile' -bi do -ledulayre yaga mi 'ε ba 'ezin-.

13 'Mi 'η 'yrekpale 'ezin-, 'ke 'η 'bibi do yele- 'ke 'bhe -o 'si zii' 'egboon gbōonle' lafle' 'yi, 'ke 'bhe a pε 'bhe 'weli- -gļoo 'ε 'yi doo: «'Drunyan 'yi mu 'ka ta -yren! 'Drunyan 'yi mu 'ka ta -yren! 'Drunyan 'yi mu 'ka ta -yren! -Amasroyi -mleke' -vin yaga 'ε 'mu 'yaa- zan -mu a pε -kļelonj' mu 'ε 'penle!»

9

5. -*Mleke' 'soo mi 'ε 'bhe a pε -kļelonj' 'penyre-*

1 'Bhe blaān, 'ke -mleke' 'soo mi 'ε 'bhe 'bhe a pε -kļelonj' 'ε 'penle. 'Bhæe- 'ke 'η mļekļenne do yele-, 'bhe -daa laanima, 'bhæe- 'bhe □nwa baale 'tre ta. 'Bhæe- -o -gluu 'trole- -gbene do 'ε 'bhe a gborobhe 'ε □kpaā -a 'koo. *

2 Mļekļen- 'ε -gluu 'trole- -gbene 'ε 'li- igwa-, 'bhæe- 'ke 'tegbļen- do 'pwele -a -yi; 'bhe 'yaa- 'bhii- 'te -gbene do -gbļen gbæen-. 'Bhe 'tegbļen- 'ε -yretēbhe 'pegee -ploō 'ε 'tilaa.

3 'Bhe kļele 'te, 'ke 'siesie- -gama mu 'pwele 'yee- 'tegbļen- 'ε 'yi, 'bhæe- 'ke -o zenle- 'tre ta yrekpen- □nnoo. 'Bhæe- 'ke -o -zaanweele mu a 'senj -yεke 'ε 'nale -o ni 'tre ta.

4 'Bhæe- -wa □pia -o ni doo waa -za 'yoo- 'kedo- 'kpo kļele 'tre ta -bon mu 'pegee -yri diiņ 'tole- -yri diiņ 'mu ni. -Waanbhaa' a -toomasie laa -yaa mæe 'la zan mu -mļeliī-, -o 'senj □naa -o ni 'kaa -o -za 'yoo- mu kļe 'bhe zan mu 'te -la ni.

* 9:1 9.1 Elwaleta -so, Zuufu mu 'ε 'kpee ma mļekļen- mu baaza 'ε 'bhe 'yaa- 'ke laanima pε -yremale mu -la baaza -toomasie 'le.

5 -Wa □pia -o ni 'ezin- dɔɔ waa 'mu dele, 'duŋ- -o -yrenkpa' mu ta mle 'soo □la. -O -yaa -yren 'la 'kpa zii' mu ta, 'bhe -yaa la 'bhii- -zaanweele -baa' gbɛɛn-.

6 'Bhe mle 'soo 'e □la, bhaaplen mu 'e nu ga -glinle', 'duŋ- waa nu -a 'srɔɔwɔle. -O nu -a pele dɔɔ -o gale-, 'duŋ- ga nu 'kanle- -o ma 'egboɔnle.

7 'Woo- 'siesie- -gama mu 'e 'pwele- -o 'ke wi -soo' mu 'la 'lekpale -o gwledanle 'kaama- 'mu 'le. Pe 'ke mu -yaa -o wiinj- 'bhii- -bhleŋgbe mu ngblo ma -can 'faa mu gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -o wleyi' mu 'e 'pwele- -yaa 'ke bhaaplen wleyi' le.

8 -O winle mu 'e 'yaa- tro 'bhii- le mu winle gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -o 'sonbhe- mu 'e 'yaa- srasra 'bhii- -jara 'sonbhe- mu gbɛɛn-.

9 -Bɛɛ tagaan piibhe -laa mu -yaa -o -bɛɛ mu 'e ta. 'Bhɛɛ- -o gbɛŋroŋ- mu bɛɛn wli 'e 'yaa- 'bhii- gwledan -mazini 'la 'ke wi -soo' -bebe -o -a -glaan 'zi gwledan bhla 'e zi 'bhe 'wegbeya 'e gbɛɛn-.

10 -O wee mu 'e 'pwele- -yaa 'ke -zaan- weele mu a mɛɛ 'paape- mu 'e 'le. -O 'senj 'la □naa -o ni 'kaa -o -yrenkpa' bhaaplen mu ta mle 'soo □la, 'bhe 'senj 'e 'yaa- -o wee mu 'e 'mu -la -yi.

11 -Gluu 'trole- -gbɛɛ 'e ta -mleke' 'e □yaa waa -bhleŋgbe 'le. 'Bhe 'to 'yaa- Ebre wli 'e 'yi dɔɔ: «Abadɔn». 'Bhɛɛ- -o -yaa 'bhe pe Greki wli 'e 'yi dɔɔ: «Apoliyon». 'Bhe 'yi -le dɔɔ: Pe 'sie mi.

12 -Klɔlɔɔ' □lwa mi 'e □yaan. -Klɔlɔɔ' 'bhɛɛke plɛ -o ye, 'mu nu nule 'keleɛ- blaan.

6. -Mleke' 'srwado- mi 'e 'bhe a pɛ -klelon' 'penyre-

13 'Bhe blaان, 'ke -mleke' 'srwado- mi 'e 'bhe 'bhe a pɛ -klelon' 'e 'penle. 'Bhɛɛ- 'ke 'ŋ pɛ -weli' do 'male. -Can *srakagoyre 'la dulale -o -Waanbhaa' -le ma, 'yee- pɛ -weli' 'e 'yaa- da 'zi 'bhe 'mle yizie' 'e 'yi.

14 'Bhɛɛ- 'bhe -yaa pe 'zi -klelon' 'yaa- -mleke' 'srwado- mi 'la 'kɔɔ 'bhe ni dɔɔ: «-Mleke' yizie 'la 'yrele- -o Efrati yue 'e -din -o 'ploɔ-»

15 'Bhe klele 'te, 'ke -o 'ploole 'bhe -mleke' yizie 'e ma; -o 'lekpale -yaa 'lere 'la 'kaama-, 'bhe 'pegee mle oo, -yrekpa' oo, 'bhɛɛ- 'waati 'la 'kaama-, 'bhe bhla 'e □bhwa. -Woo 'ploola-, 'kooko- -o bhaaplen mu 'e 'ledulayre yaga mi 'e dɛ.

16 -Srwase' mu 'la 'yaa- wi -soo' mu 'e ta -o mu 'lii' 'e □pia 'ŋ ni: 'mu -yaa 'mliyon -kɛmɛ plɛ (200.000.000).

17 'Ŋ -yre zi yele 'la □kla, 'ŋ 'woo- wi -soo' mu 'e 'pegee -o ta mu 'e □ya gɔnɛ- 'lɛɛ- 'bhɛɛ- gbɛɛn-: 'Bhe -soo' mu 'e ta mu 'e, -o -bɛɛ tagaan piibhe -laa mu 'e 'ke mu -yaa 'eten -banbanle 'bhii- 'te nre gbɛɛn-, -a 'ke mu -yaa 'etile -gilɔŋ 'bhii- lafle' 'yre ta gɔle gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -a 'ke mu -yaa 'eten

'wlenjwlenje 'bhii- -blaan 'tranle- gbɛɛn-. Wi -soo' mu 'e ngblo mu 'e 'yaa- 'bhii- -jara ngblo mu gbɛɛn-. 'Te 'pegee 'tegbɛn- 'bhɛɛ- 'seke 'yaa- 'pwɛ zii' -o -lii.

18 'Te 'pegee 'tegbɛn-, 'bhɛɛ- 'te 'seke mu 'la 'yaa- da 'zi 'woo- wi -soo' mu 'e 'lii 'mu -le bhaaplen mu 'e 'ledulayre yaga mi 'e □dia.

19 -Amasroyi 'woo- wi -soo' mu 'e fangan- 'e 'yaa- -o -lii 'pegee -o wee mu 'e 'mu -la -yi. -O wee mu 'e 'mu -yaa- 'bhii- mle mu gbɛɛn-, 'bhɛɛ- 'mu ngblo mu -yaa 'mu yin 'lii. -O -yaa -za 'yɔɔ- mu kle 'zi bhaaplen mu ni 'mu -la -le.

20 'Duŋ- 'woo- -klɔlɔɔ' yaga 'e waa mɛɛ 'la zan mu dele, -zadowɛɛ 'laa dɔle 'mu ma, 'ke 'mu ploɔ 'mu kleza 'yɔɔ- mu 'e ma. 'Mu 'laa 'ploole- 'zina mu gbale ma, 'bhe 'pegee yo mu 'la klele- -o 'ke -can 'le oo, -gɔli' 'le oo, piibhe 'ten 'le oo, vle 'le oo, 'bhɛɛ- -yri 'le 'mu gbale ma. 'Duŋ- 'bhe yo mu 'e 'mu 'laa sɔ yre ma yele-, 'bhɛɛ- 'mu 'laa sɔ -jan 'male, 'bhe 'pegee 'mu 'laa sɔ 'taawole.

21 'Woo- mɛɛ mu 'e waa 'ploole- 'ezin- 'e pe mɛɛ dele oo, 'srɔn klele oo, -yanbhɔɔya dele oo, 'bhɛɛ- -faanwɔle ma.

10

-Mleke' 'sewe kpone- do □kpa Zaan 'kɔɔ

1 'Bhe blaان, 'ke 'ŋ -mleke' -gɔɔ 'bhɛɛke do yele- 'ke -yoo da 'zi lafle' ma. La -gblo do 'klale- -yaa -a ta 'bhii- -woo baa dune- 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -gɛŋgbaan do 'mɛŋgole -yaa -a ngblo ma. -A wleyi' 'e 'yaa- -bhi 'zi 'bhii- -yretɛbhe -bhigbeya gbɛɛn-; 'bhɛɛ- -a 'kpaan mu 'e 'yaa- tran 'bhii- 'te nre -wɛnle' gbɛɛn-.

2 'Sewe kpone- do -liiploole -yaa -a 'kɔɔ. -Ya gbe -yie' ta gaan 'e 'bhe -dulaa' weyi- 'e ta, 'bhɛɛ- -ya gbe -koo ta gaan 'e 'bhe -dulaa' tre ma.

3 'Bhɛɛ- 'kee- 'pɛɛnle 'egɔle 'bhii- -jara do -wegbeya gbɛɛn-. -E yanle 'pɛɛnlele, 'ke -gblan' 'srwaple- 'e 'pɛɛle 'eke- zi.

4 -O 'pɛɛle-, 'ŋ 'yaa- zan 'woo- -gblan' 'srwaple- 'pɛɛwli- 'e -jan 'la □woa 'bhe yɔɔndeɛ, 'ke 'ŋ -weli' do male- laanima 'ŋ -zanta', 'ke 'bhe -a pe 'zi 'ŋ ni dɔɔ: «-Gblan' 'srwaple- 'e -o -jan 'la □woa, 'bhe 'kpa 'e 'kpee, 'duŋ- 'yaa 'bhe yɔɔndeɛ.»

5 'Bhe klele 'te, 'ke 'ŋ -mleke' 'la dulale □ya weyi- 'pegee 'tre 'e ta, 'bhe 'bhe gbeyie 'lawlenle lafle' ma.

6 'Bhe blaان 'kee- bhaa wli 'kunle 'ke -ya pe dɔɔ: -Waanbhaa' 'la 'yoo- 'e 'yre ma -zon 'pegee yikpensee ta, 'bhi -le lafle' 'pegee pɛ mu 'la 'kpen -a -yi 'mu □kla. 'Bhi -le 'tre 'pegee 'bhe ta pɛ mu 'e 'kpen □kla. 'Bhɛɛ- 'bhi -le weyi- 'pegee -a ba pɛ mu 'e 'kpen □kla. 'Mi 'pegee 'an -Waanbhaa' 'e ta 'mi

pe dɔɔ: «'Waati 'e ɓhwa, 'bhɛ- gbɛtadɔle laa -o -a -yi -li.

⁷ 'Dun-, 'ke -mleke' 'srwaple- mi 'e 'bhe 'bhe a pe -klelonj' 'e ɓpian 'waati 'la ba, -Waanbhaa' nu -yaa' gaanyiza 'e 'lesole. 'Bhe gaanyiza 'e 'bhe -le -e -za 'la ɓkpa -a -lela' janwo mu 'la 'mu -o -yaa' yewone mu 'le 'mu 'lii 'bhɛ- 'le.»

⁸ 'Bhɛ- 'ɲ -weli' 'la ɓmaa 'ke 'bhe da lafle' ma, 'bhe pe 'ɲ ni 'ezin- dɔɔ: «'Sewe kpone- 'la 'liiploole -o -mleke' 'la dulale -o weyi- 'pegee 'tre' 'e ta -a 'kɔɔ, ge 'bhe 'kun -a 'kɔɔ.»

⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke 'ɲ gele- 'yee- -mleke' 'e ba -yre ta, 'bhɛ- 'an ɓpia -a ni dɔɔ -e 'sewe kpone- 'e 'kpa 'ɲ 'kɔɔ. 'Bhɛ- -e pe 'ɲ ni dɔɔ: «-A 'si 'bhɛ- 'ya miin. -A yien nu dɔle 'e 'kpee, 'dun- -e nu -nrals' 'e 'lii 'bhii- -zro 'yrɔn 'nragbeya gbɛen-»

¹⁰ 'Bhe klele 'te, 'ke 'ɲ 'yee- 'sewe kpone- 'e 'sile -mleke' 'e 'kɔɔ, 'bhɛ- 'ke 'an 'miinle. -E -yaa nra 'ɲ 'lii 'bhii- -zro 'yrɔn gbɛen-; 'dun- 'an 'miinle, 'ke -a yien dɔle- 'ɲ 'kpee.

¹¹ 'Bhe blaana, 'ke -wa pele- 'ɲ ni dɔɔ: «'Bhi -le nu -Waanbhaa' -lela' janwolɛ 'si -bebe mu ni, 'bhe 'pegee 'klɛɛn -bebe mu -yi mu ni, 'bhɛ- wli -bebe a mɛɛ mu ni, 'bhe 'pegee -bhɛɲgbe -bebe mu ni.»

11

-Waanbhaa' 'sreya- kle mi ple

¹ 'Bhe blaana, 'ke -o togo do 'kpale 'ɲ 'kɔɔ; 'bhe 'yaa- 'bhii- 'beni do gbɛen-. 'Bhɛ- -o pe 'ɲ ni dɔɔ: «'E 'wlen-, 'bhɛ- ge -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbɛne 'e 'pegee *'srak- agoyre 'e dan. Mɛɛ 'la zan mu -Waanbhaa' gba a nɔɔ- 'mu nɔɔ 'ezin-.

² 'Dun- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbɛne 'e -gbenj 'yi 'pɛɛliiyre 'e, 'bhe 'to ye, 'yaa 'bhe danle. -Amasroyi -o 'bhe ɓnaa Zuuufu kle mu 'e 'mu -la ni. -O nu -Waanbhaa' a -wa 'e 'siele- mle mia ple bhe ple -la (42).

³ 'Nj nu a klele 'bhɛ- 'ɲ 'sre ple 'e -woo 'ɲ 'lelanjanwo mɛɛ mu ni -yrekpa' 'waa do 'ke -yrekpa' -kɛmɛ ple 'ke -yrekpa' mia yaga -la (1.260). 'Bhɛ- -o nu dune- kple mu 'klale- -o ta 'bhii- bheela mɛɛ mu gbɛen-»

⁴ -Waanbhaa' 'sre ple 'e 'wole- 'ke olivi diinj ple 'pegee -fitran ple 'la dulale -o 'tre Zan -Waanbhaa' -leɛ mu 'le.

⁵ 'Ke mɛɛ 'la zan -o -a zi' 'bhii- 'bhe -za 'yɔɔ- kle -o ni, 'te 'pwe -o -lii, 'bhɛ- 'bhe -o -sɔɔnnii' mu 'e kpacie. 'Ke mɛɛ 'la zan -o -za 'yɔɔ- kleyre -glin 'zi -o ni, 'bhe zan nu gale 'bhɛ- gagbeya 'e 'yi.

⁶ 'Bhe 'sej -o ni 'ke -o lafle' 'liitan-, 'kooko- la laa ban 'tre ta 'waati 'la -o nu -Waanbhaa' -lelanjanwole mɛɛ mu ni 'bhe ba. 'Bhɛ- 'bhe 'sej -o ni 'ezin- 'ke -o -yi mabɔɔ 'ke yien 'le. 'Bhɛ- 'waati oo 'waati 'la 'ke -za 'yɔɔ- -gɓɔɔn 'la klele -swa -o ni bhaapɛɲ mu ni, -o bhɛ- kle.

⁷ 'Ke -o -yaa -Waanbhaa' a -jan 'e 'wolele 'waati 'la ba, 'bhɛ- srope 'la da -gluu 'trole- -gbɛne 'e 'yi, 'bhe nu gwledanle -o ba. 'Bhe 'sej nu wole 'ke -o -le, 'bhɛ- 'bhe -o dɛ.

⁸ -O gbaa mu 'e 'kpaale- nu bole -zabla' -kpan -la ta -wa -gbene 'e 'kpee, -o Mɛɛzan -gbaanna -yrigbɛele 'e ta yre 'la ɓnɔɔ bhe. -O sɔ 'yee- -wa 'e 'kpale Sodomu -wa 'e ma 'bhe 'pegee Ezipu 'klɛɛn 'e ma -Waanbhaa' a pe zi 'e zi, 'woo- mɛɛ mu 'e kleza -yɔɔ' mu 'e ma.

⁹ 'Drunyan ta 'klɛɛn 'yi mu oo, -a nɔɔ- -gbaa mu oo, -a -yi wli mu oo, 'bhɛ- -a nɔɔ- 'si mu 'e 'kpen. -O 'kpen nu -o gbaa mu 'e -glinle' -yrekpa' yaga 'pegee -a 'traa ɓla; 'bhɛ- waa nu dɔle -a -la 'ke -woo bin.

¹⁰ 'Tre ta bhaapɛɲ mu 'e zrukpaale nu klele 'woo- mɛɛ ple 'e gaza 'yi. -O zruk- paagbeya -yɔɔ' 'e 'kɔɔ, -o nu 'eke- glaana mu 'kpale- pe mu ba. -Amasroyi 'woo- -Waanbhaa' -lela' janwo mi ple 'la bhe -o 'trebho -bebe -kpa' 'tre ta mu ta.

¹¹ 'Dun- 'bhe -yrekpa' yaga 'pegee -a 'traa 'e 'kanle- blaana, nii- do -daa -Waanbhaa' ba, 'bhe ɓwlaa -o -yi, 'bhɛ- 'ke -o bole -yre ma -si 'sroɔwo gbe dɛɛwole 'ezin-. 'Bhe klele 'te, 'ke -woo -wlenle' -o gaan ta. -Ayile, 'ke -gblaana -gbɛne do 'klale mɛɛ 'la zan mu 'kpen -o ɓya 'mu 'yi.

¹² 'Bhe ɓnɔɔ bhe, 'ke -o -weli' -gɓɔ do male- 'ke 'bhe da laanima, 'bhɛ- 'ke 'bhe 'a 'pele 'woo- -Waanbhaa' -lela' janwo mi ple 'e ni dɔɔ: «-Ka 'san, 'bhɛ- -ka nu -ge!» -Woo -wlenna, 'bhɛ- -o -ja lafle' 'yi la -gblo do 'yi, -o -sɔɔnnii' mu 'e 'yre ma.

¹³ 'Bhe 'waati do 'kpo 'e ba, 'ke 'tre bɛɛnle- 'egbɛnele; 'bhɛ- 'ke -wa -gbene 'e gbe vu mi 'e 'klaale. 'Bhe klele 'te, 'ke mɛɛ 'waa 'srwaple- (7.000) gale- 'yee- 'tre bɛɛnle 'e 'yi. Mɛɛ -vin mu 'la ɓbwa, -di ɓkaan 'mu 'yi, 'bhɛ- 'mu laanima -Waanbhaa' 'e 'tohhwa-.

¹⁴ -Klɔɔɔ' ple mi 'e 'bhe ɓyaana; 'dun- -a -vinbwa sa 'bhɛ- -a yaga mi 'e 'bhe bho 'saanibhe.

7. -Mleke' 'srwaple- mi 'e 'bhe 'bhe a pe -klelonj' 'e ɓpian

¹⁵ 'Bhe blaana, 'ke -mleke' 'srwaple- mi 'e 'bhe 'bhe a -klelonj' 'e 'penle. 'Bhe klele 'te, 'ke -weli' -gɓɔ mu dale- lafle' 'yi 'ke -wa pe dɔɔ:

«Mɛɛzan -Waanbhaa' 'pegee -e mɛɛ 'la zan makwan-, *Krisi 'e, -waa pe -le 'ke 'drunyan ta -bhɛɲgbe 'e 'le.

-E nu yaale 'drunyan 'e ta 'bhii- -bhɛɲgbe -zɔn 'pegee yikpensee ta!»

¹⁶ 'Gwlaan- gbalaana mia do bhe yizie (24) 'la 'yaale- yaa -waa' -bhɛɲgbe 'yaakpe- mu 'e ta -Waanbhaa' -le ma, 'mu -balaa' 'mu 'kpo ta 'tre ma, 'ke -woo ngblo kulale; 'bhɛ- 'ke -o -Waanbhaa' gbale-.

17 'Ke -wa pe dɔɔ:

«Mɛɛzan -Waanbhaa', 'Senkpenzan, 'bhi 'la 'bhi -o 'e 'yre ma -zon, 'bhe 'pegee 'e 'yaa- 'e 'yre ma 'elwale gban -so.

'Woo 'e 'pubo- 'yaa- 'glooya' -gbene 'e ma, 'bhe 'pegee 'yaa- -bhleṅgbeya 'e -zayi'.

18 'Tre ta 'si mu 'e -woo zrupliila, 'duṅ- 'bhi a pe yran yi 'e ɔbhwa.

Gbaa mu 'kitikan yi 'e ɔbhwa. 'Yaa-yewone mu 'la 'ke -woo 'e 'lɛla- 'janwo' mu 'le, 'bhɛɛ- 'yaa- mɛɛ 'weṅ mu 'e, 'bhe 'pegee mɛɛ 'la zan mu gblaana 'e 'lɛɛ;

'ke -o -kla mɛɛ gblaana mu 'le oo, 'ke -o -kla -ne 'fientronne mu 'le oo, -o 'kpen kleza mu 'e ma -sra 'na yi 'e ɔbhwa.

Mɛɛ 'la zan mu 'tre ta mu 'e sie, 'bhe zan mu 'sie yi 'e ɔbhwa 'ezin-»

19 -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'la 'bhe -o lafle' 'yi -o 'bhe 'liigwa-. 'Bhɛɛ- -Waanbhaa' 'pegee bhaapɛɲ mu plɛɲ- bhoolaya do 'kesu 'e 'ɲ 'bhe ɔya -Waanbhaa' gbayre 'weṅ 'e ɔnoo. 'Bhe klele 'te, 'ke 'la 'e 'yrebale, 'bhe 'pegee -weli' mu -yaa ye, 'bhɛɛ- -gblan' mu 'pɛɛla-; 'tre -bɛenna, 'bhe 'pegee -goobhe' la 'ten gblo -gbene do -baan.

-YRE ZI YELE 'SRWAPLE-

12

1. *Le do 'pegee mɛ gblo -gbene 'e ma -jan*

1 'Bhe blaana, 'ke 'kpeeleni maza -gbene do 'pwele -a -yi laanima lafle' 'yi: le do -le -yaa 'kele-. -Yretɛbhe 'klale- -yaa -a ta 'bhii- -o dune- do kla mɛɛ ta gone- -la gbeɛn-, laanima mɛ 'kpaale- -yaa -a gaana mu 'e ɔla, 'bhɛɛ- mleklenne vu ta plɛ le -yaa -a ngblo ma -bhleṅgbeya ngblo ma 'faa 'e 'le.

2 -A kpele -le -yaa. 'Bhɛɛ- -a -bla zenlawoa -a ta, 'bhe -yren- 'e 'lagbeya -yoo' 'e 'koo -a -lii, -e -yaa -gbekan' zii'.

3 'Bhe blaana, 'ke 'kpeeleni maza 'bheɛke do 'pwele -a -yi lafle' 'yi 'ezin-: mɛ gblo -gbene do -le -yaa 'bhe 'le, 'bhe 'yaa- 'etenle 'bhii- 'te gbeɛn-. 'Bhe ngblo -yaa 'srwaple-, 'bhe 'pegee 'bhe 'mɛ -yaa vu; 'bhɛɛ- -bhleṅgbeya ngblo ma 'faa 'srwaple- -yaa 'bhe ngblo 'srwaple- 'e ma.

4 -E mleklenne mu 'e 'ledulayre yaga mi 'e -glaanna 'ke -a wee 'e 'le, 'bhɛɛ- 'kee- 'mu blinle- 'tre ma. 'Bhɛɛ- -e -ja dulale 'le 'la 'bhe 'yaa- 'bhe 'ya zii' 'bhe 'lɛɛ, 'kooko- 'ke 'bhe 'bhe 'ne 'e ɔyaa 'te, -e 'bhe 'ne 'e 'peede- 'eke- ma 'pilipili.

5 'Bhɛɛ- le 'e -ya -yaa 'ke 'gwlaan- -ne do 'le. 'Bhe -ne 'e 'bhe -le nu 'si mu 'e 'kpen -ledoole 'ke piibhe 'beni do 'le 'bhe

'koo. 'Duṅ- -o -ja 'yee- -ne 'e 'le laanima -Waanbhaa' a -bhleṅgbeya 'yaakpe- 'e -din.

6 'Bhe klele 'te, 'ke le 'e blasanle, 'bhɛɛ- 'kee- gele- -kpe 'e ta. -Waanbhaa' yre do 'la 'lemagaanna -a ni, -e -ja bole 'bhɛɛ- yre 'e ɔnoo ye, 'kooko- -a -lebo' 'bhe ɔnoo ye -yrekpa' 'waa do 'ke -yrekpa' -keme ple 'ke -yrekpa' mia yaga ta (1.260).

7 Gwle -wlenna 'te lafle' 'yi. -Mleke' mu -kunlii Miseli 'pegee -yaa' -mleke' mu 'e gwledaan- mɛ gblo -gbene 'e ba. 'Yee- mɛ gblo -gbene 'e 'pegee -yaa' -mleke' mu 'e gwledaan- -mleke' Miseli 'pegee 'bhe a -mleke' mu 'e ba.

8 'Duṅ- -waa 'sengole 'ke -mleke' Miseli 'e 'le, 'bhɛɛ- waa 'solɛ- bole- lafle' 'yi 'ezin- li.

9 'Bhɛɛ- -o 'yee- mɛ gblo -gbene 'e -blinna 'pɛɛlii-. 'Ye- 'ke mɛ gwe 'e 'le. -Wa sii 'Zina 'pegee -Setran'. 'Ye- 'drunyan ta mu 'e 'kpen 'yini-. -Wa -blinna 'tre ta, -o 'yee- 'pegee -yaa' -mleke' mu 'e -blinna 'tre ta. *

10 'Bhe gole -a -yi, 'ke 'ɲ -weli' -gloo do male- 'ke 'bhe da lafle' 'yi, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'a pe dɔɔ:

«-Waanbhaa' a mɛɛ -bhee bhla 'e ɔbhwa -zon! -Kooa' -Waanbhaa' 'e -yaa' -glooya' 'pegee -yaa' -bhleṅgbeya yi 'e ɔbhwa -zon; 'bhe 'pegee -e Krisi 'la makwan-, 'bhɛɛ- 'kee- 'bhe ɔkla Mɛɛ -Bhee Mi 'le bhe, 'bhe a pe 'senj kle bhla 'e ɔbhwa 'ezin-.

-Amasroyi mɛɛ 'la zan -yaa la 'o neɛne- mu 'e ta, -yrekpa' 'pegee -bi zi -Waanbhaa' -le ma, -o 'bhe zan 'e -gbian lafle' 'yi.

11 'O neɛne- mu 'e 'sengwa- 'kele-, *-Bhlaa Gwlen Bhlonɛ- 'e 'yien- 'e -glooya' 'e 'sroyi, 'bhe 'pegee -o -Waanbhaa' a -jan 'e 'sreya- 'la ɔkla mɛɛ mu ni 'bhe -zayi'.

'Bhɛɛ- -o -dwa -a -la 'ke -woo 'gbu na Zesu ni, 'ali- 'ke 'bhe ge 'tenle- -o gale ma.

12 'Bhela- -zayile, lafle' 'pegee -a -yi mu 'e, 'ka zrukpaale kle!

'Duṅ- 'ka mu 'tre 'pegee wɛyi-, -yren -o 'ka ta!

-Amasroyi 'Zina -zinaa' 'ka ba -yre ta, 'bhɛɛ- yran 'te -la wlale -o -a -yi, -amasroyi -a 'gbu 'a 'yaango 'bhii- -yaa' pe 'waati 'e -vin 'laa bole 'ebe- bele 'ezin- li.»

13 'Bhe klele 'te, 'yee- mɛ gblo -gbene 'e -ya 'yelawoa 'bhii- -wa -blinna 'tre ta, 'kee- 'kpale- 'sanle 'le 'la 'bhe -ne' 'gwlaan- 'e ɔyaa 'bhe zi.

14 'Bhe klele 'te 'ezin-, 'ke -o 'bibi -gbene do gbenron- ple 'e 'nale- le 'e ni, 'kooko- 'bhe 'si, 'bhɛɛ- 'bhe ge -kpe 'e ta 'bhe yaayre 'la -o 'bhe 'lemagaanna gban 'bhe ni 'bhe ɔnoo mɛ gblo -gbene 'e ma 'egboonle. -O

* 12:9 12.9 -Woo -we 'zi 'ke Adamu 'pegee Evu 'yinizaa 'e 'bhɛɛ' 'le mɛ 'e 'koo.

nu a -lebole 'bhεε- ɲɔɔ ye 'lεε yaga 'ke -a 'traa ɲla.

¹⁵ 'Bhε 'yi 'tε bhe, 'ke mε gblɔ -gbenε 'ε -yi 'pwεle -a -lii 'bhii- yue do gbεen- 'ke 'bhe ge le 'ε zi, 'kooko- 'bhe -yi 'ε 'pɔɔ 'ε sɔ le 'ε -glaanle'.

¹⁶ 'Dɔɲ- 'bhe klele 'tε, 'ke 'trε 'nule bhɔle 'yee- le 'ε ba: 'trε 'bhe 'lii 'ε 'plooda-, 'bhεε- -yi 'la 'pwela- mε gblɔ -gbenε 'ε 'lii, -e 'bhe 'kpen ɲmia 'fenfenj.

¹⁷ 'Bhε klele 'bhe gbεen- bhe 'ezin-, 'ke mε gblɔ -gbenε 'ε -yaa zrupliile' le 'ε ma, 'bhεε- 'kee- gele- gwledanle 'yee- le 'ε 'kpee yi -vin mu 'ε ba. 'Bhε le 'ε 'kpee yi -vin mu 'ε 'mu -le mεε 'la zan mu 'kpen -Waanbhaa' a 'toɲ mu 'ε 'klosikun, 'bhεε- 'ke -o bɔole -o Zesu a wlan 'ε ma 'mu 'le.

¹⁸ 'Bhε 'yi, 'ke 'yee- mε gblɔ -gbenε 'ε gele- dulale weyi- 'ε bhɔɲla -yrentre' 'ε ta.

13

2. Srɔpe 'la 'pwela- weyi- 'ε ba

¹ 'Bhε gole -a -yi, 'ke 'ɲ srɔpe do 'pwεle- ye-ye- weyi- 'ε ba. -A -mε -yaa vu, 'bhεε- -a 'ngblɔ -yaa 'srwape-. -Bhlengbe 'ngblɔ ma 'faa 'yaa- -a -mε mu 'ε 'kpen do do ma. 'Bhεε- -Waanbhaa' 'to 'sɛ ma 'to mu yɔɔnde- yaa -a 'ngblɔ mu 'ε 'kpen do do ma.

² 'Nj srɔpe 'la ɲya, 'bhe 'pwεle- -yaa 'ke 'trwane do 'le. 'Bhε gaan mu 'ε 'yaa- 'bhii- -kwe' gaan mu gbεen-; 'bhεε- 'bhe 'lii 'ε 'yaa- 'bhii- -jara do -lii. Mε gblɔ -gbenε 'ε 'bhe 'bhe a -gɔɔya' 'pegee 'bhe 'yaakpe- 'ε, 'bhεε- 'bhe a gbɔanya' 'ε 'kpen ɲnaa -a ni.

³ 'Bhεε- 'ɲ 'yee- srɔpe 'ε 'ngblɔ 'ε do ɲya, -e -kla 'bhii- 'bhe madiɲwole -yaa, 'bhεε- -e -yaa 'bhii- 'bhe 'yaa- zan gale 'bhe 'bhe 'ε 'kɔɔ. 'Dɔɲ- 'bhe 'bhe -yɔɔ' 'ε ɲyaan. 'Bhε klele 'tε, 'drunyan ta mu 'ε 'kpen 'yrebhogbe -yɔɔ' 'kɔɔ 'yee- srɔpe 'ε zi, 'ke -o 'kpen dole- -a zi.

⁴ -Woo 'kpo ɲzian mε gblɔ -gbenε 'ε 'lεε, 'bhεε- -o 'bhe ɲgbaa, -amasroyi 'bhe -le fangan- naa srɔpe 'ε ni. -Woo 'kpo -zian 'yee- srɔpe 'ε 'lεε, 'bhεε- -o 'bhe -gbaa, 'ke -wa pe dɔɔ: «Srɔpe 'ε 'kpa ma mεε 'laa -o! -De 'gbu -le sɔ gwledanle -a ba εε?»

⁵ -O 'seɲ ɲnaa srɔpe 'ε ni, 'kooko- -e sɔ -a 'gbu magbaandε ma jan mu, 'bhe 'pegee -Waanbhaa' 'tosɛ ma jan mu wole-. -O 'bhe 'seɲ 'ε ɲnaa -a ni 'kee- bo 'bhe klele ma mε mε ple bhe ple ɲla (42).

⁶ 'Bhε klele 'tε, 'ke 'yee- srɔpe 'ε -jan 'yɔɔ- wole 'sanle -Waanbhaa' ma, 'kee- 'bhe 'to 'ε 'sɛ-, 'bhεε- 'kee- 'bhe gbayre 'wenj 'ε -zwanwo', 'bhe 'pegee 'kee- lafle' 'yi mu 'ε -zwanwo'.

⁷ -O 'seɲ ɲnaa -a ni dɔɔ -e gwledan -Waanbhaa' a mεε 'wenj mu 'ε ba, 'ke -a 'seɲgo- 'mu 'le. -O 'seɲ ɲnaa -a ni -gbaa

mu 'ε 'kpen oo, 'si mu 'ε 'kpen oo, wli mu 'kpen oo, 'bhεε- 'klεen mu 'ε 'kpen 'yi mu ta.

⁸ 'Trε ta mu 'la 'kpen 'to 'laa -o *-Bhlaa Gwlen Bhlone- 'la -gaa 'ke 'sraka 'le 'drunyan zibo bhla 'ε zi 'bhe a bole -yε ma -si 'sewe' 'ε 'yi, 'bhe zan mu -le nu 'ε 'kpo zenle 'yee- srɔpe 'ε 'lεε, 'bhεε- -wa gba.

⁹ «'Ke mεε 'la zan 'trɔn -o -a 'ngblɔ ma, 'bhe zan 'ε 'trɔnbado -jan 'lεε- ni.

¹⁰ 'Ke -a -ledulale -o dɔɔ mεε 'la zan -o bɔpe 'le -kaso 'yi, -o nu 'bhe zan 'ε bole -kaso 'yi. 'Bhεε- 'ke -a -ledulale -o dɔɔ -o mεε 'la zan dε 'ke -gokun' 'le, -o nu 'bhεε- zan dεle 'ke -gokun' 'le. 'Bhela -zayile, -yoo 'ke -za 'le 'ke -Waanbhaa' a mεε 'wenj mu 'ε -o -za 'yikun-, 'bhεε- -woo kpa Zesu 'yi.»

3. Srɔpe 'la 'pwela- 'trε ɲla

¹¹ 'Bhε blaana, 'ke 'ɲ srɔpe -bhεεke' do ye-ye- 'ezin- 'ke 'bhe -o 'pwε zii' 'trε ɲla. -A -mε -yaa ple 'bhii- -bhlaa gwlen bhlone- do -mε mu gbεen-, 'bhεε- -e -yaa -janwo' zii' 'bhii- mε gblɔ -gbenε do gbεen-.

¹² -E -yaa -za 'kpen kle 'zi srɔpe -lwa mi 'ε 'bhe a fangan- 'ε 'le 'bhe 'gbu 'yε ma. -E -yaa a wla 'zi 'drunyan ta mu 'ε 'kpen zi dɔɔ 'mu 'mu 'kpo zen 'yee- Srɔpe ɲlwa 'ε 'lεε 'bhεε- -o 'bhe gba. 'Bhε ma 'da 'la 'yaa- zan 'bhe dεle 'bhe ɲyaan.

¹³ 'Yee- Srɔpe ple mi 'ε 'yaa- 'sole- maza -gbenε mu kle 'zi mεε mu 'ε 'yε ma, 'ali- 'ke 'bhe ge 'tenle- 'tε zinale ma -a 'kɔɔ 'trε ta 'ke 'bhe da lafle' 'yi.

¹⁴ 'Bhε klegbeya 'ε 'yi, -o fangan- yeke- 'la ɲnaa -a ni, -e -yaa 'sole- maza mu 'la kle 'zi srɔpe ɲlwa 'ε 'yε ma, -e 'drunyan ta mu 'ε 'yinia- 'mu 'le, 'ke -ya pe 'mu ni dɔɔ -o srɔpe ɲlwa 'la madiɲgwa 'ke -gokun' 'le, 'bhεε- 'ke 'bhe ɲbwa 'bhe -yε ma bhe, 'kaa -o 'bhe bhɔɔma -yrine' ɲyaan.

¹⁵ 'Bhε blaana, -o 'seɲ ɲnaa srɔpe 'ε ni, 'bhεε- -e nii- wlaa -a bhɔɔma -yrine' 'ε 'yi, 'kooko- 'bhe sɔ -janwole 'ke 'bhe 'a pe mεε mu ni dɔɔ 'ke mεε 'la zan mu 'kpen 'laa -o 'kpo zenle srɔpe 'ε bhɔɔma -yrine' 'ε 'lεε 'bhεε- -wa gba, -o 'bhe zan mu 'ε dε.

¹⁶ -Ya ɲkla 'bhεε- -o pe yɔɔn do kpala' kpanma mεε mu 'ε 'kpen gbe -yie' -lii, 'bhe 'pegee -o -mlɛlii': mεε 'fientronne mu oo, mεε gbɔan mu oo, pezan mu oo, 'kɔɔfɛɲzan mu oo, lu mu oo, 'bhεε- ɲklo mu 'kpen.

¹⁷ Mεε 'kedo- 'kpo 'laa -yaa sɔ pe -lɔle', 'bhe 'pegee pe gonle-, 'ke 'yee- pe yɔɔn 'ε yaa -o 'bhe zan ma: 'yee- pe yɔɔn 'ε 'ke yaa klele srɔpe ɲlwa 'ε 'to 'ε 'le, -e kle -a 'to 'ε 'lii 'ε 'bhεε- 'le.

¹⁸ -Zadɔleya maza -le -ge. 'Ke mεε 'la zan yikanle -o, 'bhe zan sɔ srɔpe 'ε 'to 'ε 'lii 'ε 'yi -o 'kela 'le 'bhe dole. -Amasroyi, bhaaplɛɲ

do 'to 'lii -le. -A -lii -o -keme 'srwado- 'ke mia yaga bhe 'srwado- (666). *

14

4. -Yre zi yele yizie mi

¹ 'Bhe blaani, 'ŋ 'yaa- 'ŋ 'yrekpa zii' bhla 'la ba, 'ke 'ŋ -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'e dulale yele- Sion vle goon 'e 'wiinj-. Mee 'waa -keme do 'ke mee 'waa mia ple 'bhe yizie -yaa -a zi (144.000). -A 'gbu 'to 'e 'pegee -a De 'to 'e yoondele -yaa 'bhe mee mu 'e 'mlelii.

² 'Bhe klele 'te, 'ke 'ŋ pe -weli' do male- 'ke 'bhe da laanima lafle' 'yi: 'Bhe -weli' 'e -gblo -yaa 'bhii- -yi 'poo wli mu 'pegee -gblanj' 'pee wli gbéen-. 'Yee- -weli' 'e 'yaa- 'ezin- 'bhii- 'srokpa -gitari -gloon gwe mu 'wegbeya gbéen-.

³ 'Woo- mee 'saa mu 'e dulale -yaa -bh- lengbe 'e 'yaakpe- 'e 'pegee pe -yre male yizie, 'bhe- 'gwlaan- gblaani mu 'e 'le ma. -O -yaa 'sro drée do 'kpa zii'. Mee 'kedo- 'kpo 'laa -yaa so 'bhe 'sro 'e daanle- 'ke yaa 'e go mee 'waa -keme do 'ke mee 'waa mia ple bhe yizie (144.000) 'la 'ke -Waanbhaa' 'mu tagbawoa 'drunyan ta mee mu 'e ba 'mu do -kpleni ba.

⁴ 'Bhe mee mu 'la bhe, -woo 'gbu 'fle 'e 'ŋtwa 'wenj 'ke waa 'gwlaan 'pegee le -za 'kedo- 'kpo do. -O 'kpen gbaanle -yaa -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'e zi 'ke 'bhe 'yaa- gele- yre 'oo yre 'la 'ŋnoo. -Waanbhaa' -o tagbawoa bhaaplŋj mu 'e ba, 'kooko- -o kle -Waanbhaa' 'pegee 'yee- -Bhlaa Gwlen Bhlone- -waa' pe mee -lwa mu 'le.

⁵ Bhla do 'kpo 'laa dale -lido- -o -lii, 'bhe- waa -za 'yoo do 'kpo 'yele- -lido- -o zi.

5. -Yre zi yele 'soo mi

⁶ 'Bhe blaani, 'ke 'ŋ -mleke' -bheeke' do 'yele- 'ke 'bhe 'si zii' 'egboonle laanima lafle' 'yi; -Jan 'Nrals- do 'la 'ke -danj' 'laa -o 'bhe ma -e -yaa zan 'bhe 'wole- 'drunyan ta mu 'e ni doo: 'Kleen mu 'e 'kpen 'yi mu oo, 'bhe- -gbaa mu 'e 'kpen oo, 'bhe 'pegee wli mu 'e 'kpen 'pe mu 'kpen.

⁷ -E -yaa pe 'zi 'egloole doo: «-Ka -gblaani' -Waanbhaa' -le, 'bhe- -ka 'tobholeya na -a ni! -Amasroyi -yaa 'kitikan yi 'e 'ŋbhwa. -Ka 'ka 'kpo zen -Waanbhaa' -le, 'bhe- -kaa gba, 'yele- lafle' 'pegee 'tre, 'bhe- weyi- 'pegee to ngblo mu 'e 'kpen 'ŋkla.»

⁸ 'Bhe blaani, 'ke -mleke' ple mi do dole- -a -lwa mi 'e zi, 'bhe- 'bhe 'yaa- pe 'zi doo: «-E -balaa!, -e -balaa! Babiloni -wa -gbene 'e -balaa! 'Ye- -yaa' 'gwlen -glinza' 'flen 'e do 'kleen 'kpen 'yi mu 'e ma. 'Bhe 'gwlen -glinza' 'flen 'e 'yaa- 'bhii- -e -ween -gloo 'ŋnaa -o 'kpen ni, 'bhe- -bhe -o 'ŋdia.»

⁹ 'Bhe blaani, 'ke -mleke' yaga mi 'e dole- -a -lwa ple 'e zi; 'bhe -yaa pe 'zi 'egloole doo: «'Ke mee 'oo mee 'la zan 'e kpo 'ŋzian srope 'pegee -a bhooma -yrine' 'e 'le, 'bhe- 'ke -yoo -gbaa, 'bhe 'pegee 'ke -ya -toomasie 'ŋkpa -a -mlelii' 'pegee -a 'koolaali,

¹⁰ 'Bhe zani nu -Waanbhaa' a yran peyan- do 'e 'mile- 'bhii- -ween -gloo 'la waa 'yizaale 'bhe gbéen-. 'Bhe zani nu -yrenbhlele 'eyoole 'te 'pegee 'seke 'te 'e 'yi, -Waanbhaa' a -mleke' 'wenj mu 'e 'pegee *-Bhlaane' Gwlen Bhlone- 'yre 'ŋla.

¹¹ 'Te 'la 'bhe -yrenkpa' -o ta, 'bhe -gblen 'e wlen 'waati 'e 'kpen ba 'ke -danj' 'laa kle 'bhe ma. Mee 'la zani mu 'kpen srope 'e 'pegee -a bhooma -yrine' 'e 'ŋgbaa, 'bhe 'pegee -wa -toomasie 'e 'ŋkpa mee 'la zani mu 'kpen ma, 'mu 'laa nu 'sole- 'mu 'yitrele -yrekpa' 'pegee -bi zi.»

¹² 'Bhela- -zayile, mee 'la zani mu -o 'ke -Waanbhaa' a pe 'le bhe, 'ke -o yaa 'tonj mu 'e 'klosikun, 'bhe- 'ke -o 'kpale- -o Zesu 'yi, -waa' -yren 'yikun bhla 'e 'ŋbhwa.

¹³ 'Bhe blaani, 'ke 'ŋ -weli' do male- 'ke 'bhe da lafle' 'yi, 'bhe- 'bhe 'yaa- pe doo: «-A yoonde doo: 'Ke mee 'la zani mu -gaa 'ke -o bole -o Meezan a 'kpaledomaya 'e 'yi, 'kee- san -zon ma, -waa pe -yinra!» Lii 'Wenj 'e pe doo: «'Bhe -o 'ke wlan 'le. -Woo -yitre' -waa' ye -gloo mu 'e 'wole- blaani, 'bhe- -o kleza -Irele' mu 'e -za 'laa nu gole -Waanbhaa' 'kpee.»

6. -Yre zi yele 'srwado- mi

¹⁴ 'Bhe blaani, 'mi 'ŋ 'yrekpale 'ezin-, 'ke 'ŋ la -gblo 'pu do yele-, 'bhe- mee do yaale -yaa 'bhe ta 'bhii- bhaaplŋj gbe do gbéen-. -Bhlangbe ngblo ma -can 'faa do -yaa -a ngblo ma, 'bhe- -gonjo -lele' do -yaa -a 'koo.

¹⁵ 'Bhe- 'ke -mleke' 'bheeke do 'pwele -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e 'ŋla 'ke -ya pe mee 'la zani yaale -yaa la -gblo 'e ta 'bhe ni 'egloole doo: «'Yaa- -gonjo 'e 'si, pebhaa 'e 'kanle san, -amasroyi pebhaa 'kan bhla 'e 'ŋbhwa; 'drunyan ta pebhaa 'e 'tranna-, 'bhe- -a 'kan bhla 'e 'ŋbhwa!»

¹⁶ 'Bhe klele 'te, mee 'la zani yaale -yaa la -gblo 'e ta, 'ke 'bhe -gonjo 'e 'sile, 'bhe- kee- yewole 'kele- 'tre 'e ta 'bhii- -o -mlo kan gone- 'la gbéen-.

¹⁷ 'Bhe- 'ezin-, 'ke -mleke' 'bheeke do 'pwele *-Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'la -yoo lafle' 'yi 'bhe 'ŋla; -gonjo -lele' do -bheeke' 'yaa- 'bhe 'koo 'ezin-.

¹⁸ 'Bhe blaani, 'ke -mleke' 'bheeke do 'pwele '*sragagoyre 'e 'ŋnoo, -glooya' 'yaa- 'bhe 'koo 'te ta. 'Bhe pe 'kela -gonjo -lele- 'e 'yaa- 'bhe 'koo 'bhe ni 'egloole doo:

* 13:18 13:18 'Sewebhe 'kpen do do wlati pe -lii -yaa Zuufu mu 'e ba. 'Bhe 'sewebhe mu 'e 'kpen 'klale- ke ba 'mu 'yaa- -keme 'srwado- 'ke mia yaga bhe 'srwado-. Mee 'ke mu pe doo Rome mu 'e -waa' -bhlangbe do 'to -le -yaa 'kele-.

«Yaa- gonlo 'e 'si, 'bhεε- 'tre ta -droo bhaa -vlo mu 'e 'kan, -amasroyi -o bhaa mu 'e 'tranna- gban.»

¹⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke 'bhe -mleke' 'e -gonlo 'e 'sile; 'bhεε- 'ke 'bhe 'tre ta -droo bhaa mu 'e 'kanle. 'Bhεε- 'kee- droo bhaa mu 'e 'klale -droo bhaa -yigo' -gluu 'e 'yi. 'Bhe -le -Waanbhaa' a yran -gbene 'e 'le.

²⁰ -Droo bhaa -yigo' -gluu 'e 'yaa- -wa 'e kpe ma. -O -droo bhaa mu 'e 'taanna- -o gaan 'le 'bhεε- [noo; mee yien -yaa 'pwe zii' 'bhe -droo bhaa -yigo' -gluu 'e 'yi. 'Bhe mee yien 'e 'wianna- 'fo 'bhe ge 'tenle- 'kilo -keme yaga ta 'tre ma; 'bhεε- -e -yaa so bhole- mee -blina.

15

7. -Yre zi yele 'srwaple- mi

¹ 'Bhe blaam, 'ke 'η -toomasie do -bheeke' 'yele lafle' 'e 'yi, 'bhe 'yaa- 'egbenele, 'bhεε- 'bhe 'yaa- mee 'kpeeleni ma pe 'le: 'kloloo' 'srwaple- -yaa -mleke' 'srwaple- 'koo. 'Bhe -kloloo' mu 'e 'yaa- 'ke -kloloo' mu 'e 'leyanpe -la -le. 'Wole- -yaa -Waanbhaa' a yran 'e -dan' 'le.

² 'Bhe blaam, 'ke 'η yre do yele- 'bhii- weyi- 'la 'yre -o 'bhii- -dwalen' gbεen-; 'te 'yizaale -yaa -a ba. Mee 'la zan mu 'sejgwa- 'ke srope 'e 'le, 'bhεε- 'ke -waa dole -a -la 'ke -wa -bhooma -yrine' 'e gba, 'bhe 'pegee 'ke -wa 'to 'sewe 'e yoon -lii 'e kpa -o ma, 'η 'bhe zan mu 'e [ya 'ezin-. 'Mu dulale -yaa weyi- 'la 'yre ta -o 'bhii- -dwalen' 'bhe ta; -Waanbhaa' -gitari -gloon gwe 'la [naa -o ni, 'mu -yaa -o 'koo.

³ -O -yaa -Waanbhaa' a yewone *Moizi a 'sro 'pegee -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'e -yaa' 'sro mu 'kpa zii' doo:

«Meezan -Waanbhaa' 'Senkpenzan, 'e kleza mu 'e -woo 'egbenele,

'bhe 'pegee -woo 'ke 'kpeeleni maza mu 'le! 'Bhi -le 'ke 'tre ta 'si mu 'e 'kpen a -bh- lengbe 'le,

'yaa- zi mu 'e 'ledoole -o, 'bhe 'pegee -woo wlan ma zi mu 'le!

⁴ Meezan, -dele so a pele- doo 'bhe 'laa gblaam 'e 'lee,

'bhεε- yaa 'e 'tobho- ee?

-Amasroyi, 'bhi -la do -kplen 'kpo -o 'wen, 'kleen 'e 'kpen yi mu nu nule -o 'kpo zenle 'e 'lee, 'bhεε- -woo 'e gba.

-Amasroyi mokpen' 'a [ya 'bhii- 'yaa- 'ki- tikangbeya mu 'e 'ledoole -o.»

⁵ 'Bhe blaam, 'mi 'η 'yrekpale, -Waanbhaa' gbayre 'wen' 'la -a gbayre sokpaa' 'e 'yaa- 'bhe [la, 'ke 'η 'bhe 'liigole yele- lafle' 'yi.

⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke -kloloo' 'srwaple- 'e 'yaa- -mleke' 'srwaple- 'la 'koo, 'mu 'pwele *-Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e [la; dune- 'pu 'penpen mu -yaa 'mu ta, 'bhεε- 'mu

'yaa- bhi 'zi -yrayra. -Can 'sentru mu dole -yaa -o -bu ta.

⁷ Pe -yre male yizie 'e, -a do -can 'paa 'srwaple- -naa -mleke' 'srwaple- 'e ni. 'Bhe 'paa mu 'e 'pale- -yaa 'ke -Waanbhaa' 'la -ya -yre ma -zon 'pegee yikpensee ta 'bhe a yran 'e 'bhεε- 'le.

⁸ 'Bhe 'waati 'e ba, 'ke -Waanbhaa' gbayre 'wen' 'e 'pale 'ke -Waanbhaa' a 'tobholeya 'tegblen- 'pegee -yaa' -glooya' 'e 'le. Mee 'kedo- 'kpo 'laa -yaa so wlale- -Waanbhaa' gbayre 'wen' 'e [la, 'sani- -kloloo' 'srwaple- 'la 'yaa- -mleke' 'srwaple- 'e 'koo 'mu yan.

-WAANBHA A YRAN PEYAN- 'SRWAPLE-

16

1. -Waanbhaa' a yran peyan- [lwa mi

¹ 'Bhe blaam, 'ke 'η -weli' -gloo do male- 'ke 'bhe da -Waanbhaa' gbayre 'wen' 'e [la; 'bhεε- 'bhe 'yaa- pe 'zi -mleke' 'srwaple- 'e ni doo: «-Ka ge -Waanbhaa' a yran peyan- 'srwaple- 'e 'klaala 'tre ta!»

² 'Bhe klele 'te, 'ke -mleke' [lwa mi 'e 'pwele, 'kee gele- -yaa' pe yran peyan- do 'e 'klaale 'tre ta. 'Bhεε- 'ke -gbloko' 'tonle- 'pwele -yasaa -yasaa srope 'e 'toomasie 'e 'yaa- mee 'la zan mu ma, 'bhεε- 'ke -o -yaa -a bhooma -yrine' 'e gba 'mu ma.

2. -Waanbhaa' a yran peyan- ple mi

³ 'Bhe blaam, 'ke -mleke' ple mi 'e 'bhe 'bhe a pe yran peyan- do 'e 'klaale weyi- 'e ba. 'Bhe klele 'te 'ke weyi- 'e 'kpen klele- 'ke yien 'le, 'bhii- mee gbaa do yien gbεen-, 'bhεε- pe -yre male mu 'la 'yaa- weyi- 'e ba, 'mu 'kpen -gaa.

3. -Waanbhaa' a yran peyan- yaga mi

⁴ 'Bhe blaam, 'ke -mleke' yaga mi 'e 'bhe 'bhe a pe yran peyan- do 'e 'klaale yue mu 'pegee to ngblo mu 'e ba. 'Bhεε- 'bhe -yi mu 'e 'kpen [kla 'ke yien 'le.

⁵ -Glooya' -o -mleke' 'la 'koo -yi ta, 'η 'bhe 'weli- 'e [maa 'ke 'bhe -a pe 'zi doo:

«'Bhi 'la -yoo, 'bhεε- 'e 'yaa- 'elwale gban, 'e 'ledoole -o, 'bhεε- 'yoo- 'wen,

-amasroyi 'e 'kiti 'lee- [kaan 'ledooleya ma.

⁶ -Amasroyi, -o 'yaa- mee 'wen mu 'e 'pegee 'e 'lela- -janwo' mu 'e [dia 'ke -woo 'yien 'e 'klalaa 'tre ma.

'Bhεε- 'bhi 'dun- mee yien -naa -o de mu 'e ni -o mi yi 'le. 'Bhe 'yi, -woo kleza -yoo' mu 'e 'wlata- za -la -sroowoa'!»

⁷ 'N -weli' do [maa 'ke 'bhe da *'srakagoyre 'e [noo, 'bhεε- 'bhe 'yaa- -a pe 'zi doo: «'E! Meezan -Waanbhaa', 'Senkpenzan, 'yaa- 'kiti mu 'e -woo wlan ma, 'bhεε- -o -ledoole -o!»

4. -Waanbhaa' a yran peyan- yizie mi

⁸ 'Bhe blaam, 'ke -mleke' yizie mi 'e 'bhe 'bhe a pe yran peyan- do 'e 'klaale

-yretēbhe 'e ta, 'bheε- 'ke -o 'senj 'nale -yretēbhe 'e ni dōo -e bhaaplenj mu 'e 'kpacie 'ke -a -yi 'te 'e 'le.

9 'Bhe klēle 'te, 'ke 'tēfuu -gbene do bhaaplenj mu 'e 'kpaciele, 'bheε- -o -yaa -Waanbhaa' 'la 'senj -o 'bhe 'kōo 'woo-klōlōo' mu 'e ta 'bhe 'tōsie ma jan -yōo' mu 'wo 'zi. 'Dunj -zadowēε 'laa dōle -o ma 'ke -o ploō -za 'yōo- klēle ma, 'ke -woo zru niinaa' -Waanbhaa' ba, 'bheε- 'ke -o 'bhe 'tōbho-.

5. -Waanbhaa' a yran peyan- 'soo mi

10 -Mleke' 'soo mi 'e 'bhe 'bhe a pe yran peyan- do 'e 'klalaa srōpe 'e 'yaakpe- 'e ta. 'Bhe klēle 'te, 'ke -gblo 'kpale -yaa' -bh-lengbe 'klēen 'e 'kpen ta. 'Bheε- bhaaplenj mu 'e 'yaa- -o gbenebhe mu 'e 'sōnkpa zii' -o ta -yren 'e 'lagbeya -yōo' 'e 'kōo.

11 'Bhela- -yile, -o -yaa laanima -Waanbhaa' 'to 'sie ma jan mu wo 'zi, 'bhe -yren 'e 'pegee 'bhe -gbloko' mu 'e 'lagbeya -yōo' 'e 'kōo. 'Dunj -zadowēε 'laa dōle -o ma 'ke -o ploō -za 'yōo- klēle ma, 'bheε- 'ke -woo zru niinaa' -Waanbhaa' ba.

6. -Waanbhaa' a yran peyan- 'srwado-mi

12 -Mleke' 'srwado- mi 'e 'bhe 'bhe a pe yran peyan- do 'e 'klalaa yue -gbene 'la -wa sii Efrati 'bhe 'yi 'e ba. 'Bhe klēle 'te, 'ke yue 'e 'bheele; 'koko- -bh-lengbe mu 'la 'yaa-da -yretēbhe 'pweyre- nōo-, 'mu 'kanyre-ye.

13 'Bhe blaān, 'ke 'η lii -yōo' yaga yelee- -A do -pwela mle gblo -gbene 'e lii 'e 'le, -a -bhēeke' do -pwela srōpe 'e lii 'e 'le, 'bheε- -a yaga mi 'e 'pwela -bhla ma -Waanbhaa' -lela' janwo mi 'e lii 'e 'le. -O -yaa 'bhii-sran mu gbēen-.

14 'Wole- 'ke 'zina lii mu 'la 'sōle- maza mu klē 'mu 'le. -O ge 'drunyan 'yi -bh-lengbe mu 'e 'kpen ba, -o -lekpa' zayi' 'eke-ta gwledanle 'kaama-. -O nu 'bhe gwle 'e danle 'Senjkenzan -Waanbhaa' a yi -gbene 'e 'bheε- ta.

15 Mēezan pe dōo: «'E 'trōnbado doo, 'mi nu nule 'bhii- -faannii' kla mēε ba gōne- 'la gbēen-! 'Ke mēε 'la zan 'bwa -a 'yre ma, 'bheε- 'kee- -yaa' dune- mu 'e 'twa -a ta; 'koko- 'ke yaa 'taawo- -a taflenj- 'le, 'bheε- 'ke -yrala' laa dō -a ma 'ke mēε mu 'a 'ya, 'bhe zan a pe -yinra.»

16 'Woo lii yaga 'e -o 'trē ta -bh-lengbe mu 'e 'kpen 'lekpa- 'eke- ta yre 'la -o 'bhe sii Ebre wli 'e 'yi dōo: «Aamagedōn» 'bheε- 'nōo.

7. -Waanbhaa' a yran peyan- 'srwaple-mi

17 'Bhe blaān, 'ke -mleke' 'srwaple- mi 'e 'bhe 'bhe a pe yran peyan- do 'e 'klaale laanima -ploō 'e zi. 'Bhe klēle 'te, 'ke -weli'

-glōo do dale- -Waanbhaa' gbayre 'wenj 'e 'la -bh-lengbe 'yaakpe- 'e 'yi, 'ke 'bhe 'a 'pele dōo: «-E 'yaan 'te!»

18 'Bhe klēle 'te, 'ke 'la 'e 'yrebōle lafle' 'yi, 'bhe 'pegee pe wli 'ke mu 'kele, 'bheε- -gblan' mu -pēεla, 'bheε- 'ke 'trē bēenle- 'egbenele. -A 'san bhaaplenj mu -o 'trē ta -ge 'ke 'bhe nu 'tenle- 'bhe yi 'lēε- ma, 'bhe 'yansi 'trē bēenle laa klēle -lido' 'egbenele 'bhe gbēen- -titi.

19 'Bhe klēle 'te, 'ke -wa -gbene 'e 'wile, 'bheε- 'ke -a -yicienle -le yaga; 'bheε- 'klēen mu 'e 'yi -wa mu 'e 'klalaa-. Babiloni -wa -gbene 'e -zadwa -Waanbhaa' 'kpee 'te. -E -yaa' yran -gbene 'e 'klaa 'yee- -wa 'e ta mu 'e ta.

20 -Yi 'mlingole -yaa 'trē yre mu 'la zi, 'mu 'kpen 'trunjwoa, 'bheε- mēε -yre 'laa 'kpale- vle gōon 'kedo- 'kpo ma 'ezin- li.

21 'Bheε- -goobhe' 'la gblo -gbene do -baan: 'bhe -goobhe' 'la 'e bhe do gbij 'e 'yaa- 'kilo mia ple (40) bhō. 'Bhe -goobhe' 'la gblo -gbene 'e 'bhe -le -daa lafle' 'yi, 'bheε- -e -baan bhaaplenj mu ta. 'Bhe klēle 'te, 'ke bhaaplenj mu 'e -o -Waanbhaa' 'tōsie ma jan -gloōn 'e 'kpen 'wole 'yee- -goobhe' 'la 'e -zayi-. -Amasroyi 'yee- -goobhe' 'la 'e 'yaa- 'eyōole 'kee- kan a -danj' ta.

BABILONI -WA 'E MA JAN 'SRWAPLE-

17

1. Gwlen -wεε le 'e ma 'kiti

1 'Bhe za mu 'e 'kanle blaān, 'paa 'srwaple- 'e 'yaa- 'woo- -mleke' 'srwaple- 'la 'kōo, -o do 'e 'mabēenna 'η -din, 'bheε- 'ke -ya pele- 'η ni dōo: «Nu -ge doo, 'bheε- 'η nu gwlen -wεε le 'e ma 'kiti 'e zrōnle 'e ni. 'Yee- gwlen -wεε le 'e 'yaale -o -yi gbilaan mu bhōnla.

2 'Trē ta -bh-lengbe mu 'e -yanbhōoya 'kla -a ba; 'bheε- -yaa' gwlen -wεεza' 'flen 'e 'trē ta bhaaplenj mu 'e 'kpen 'dia 'bhii- -drōo a mēε dēgbeya gbēen-»

3 'Bhe klēle 'te, 'ke *Lii 'Wenj 'e zinale 'η ta, 'bheε- 'kee- gele- 'η 'le -kpe do ta. 'Nj le do yaale -ya 'bhe 'nōo srōpe 'ten do ta. 'Bhe srōpe 'e 'ηgblo -yaa 'srwaple-, 'bheε- -a -mle -yaa vu: -Waanbhaa' 'tōsie ma 'to mu 'te -la yōōnde le -yaa -a ma yrekpēn- 'nōo.

4 'Yee- le 'e -baale- -yaa 'ke -bh-lengbe -baa 'so 'ten 'wlenwlen do 'le, 'bhe 'pegee -baa -can pe mu, 'bheε- vle -za -glōo mu, 'bhe 'pegee -gbēεfij mu 'e 'kpen -gloōn -le -yaa -a ma. -Can 'paa do -yaa -a 'kōo, 'bhe 'pale- -yaa 'ke mēε mu kleza 'yōo- mu 'e 'kpen -gloōn 'le, 'bhe 'pegee -yaa 'trindō-maza -yanbhōoya maza mu 'e 'kpen 'le.

5 'Tō do yōōnde le -yaa -a -mlēli: -doodoo 'yi 'tō -le -yaa 'bhe 'le, 'bheε- 'bhe 'tō 'e yōōnde le -yaa dōo:

«Babiloni -wa -gbene,
 'tre ta -yanbhooya de mu nee,
 'bhe 'pegee -za 'yoo- 'kanle- -a -dan' ta
 'bhe kle mu nee.»

⁶ 'Mi 'yee- le 'e [ya; -Waanbhaa' a mee 'wenj
 mu 'la 'pegee -o mee 'la -zan mu [dia -waa'
 Zesu 'sreya- klele ma, -e 'mu yien 'e [mia,
 'bhii- 'ke mee -droo -mia 'ebebele -e mee de
 goone- 'la gbene-, 'bhe- 'bhe 'yaa- -a de 'zi
 'bhe- gbene-. 'An 'yele-, 'ke 'n' liibhaale 'n
 'gbu ma 'egbenele.

⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke -mleke' 'e -ya pele- 'n
 ni doo: «-Mele -kla 'bhe- 'e 'kpeeleni zii'
 'e ma ee? Srope 'la le 'la bhe -a bina-
 'zi, 'bhe- 'ke -a ngblo -o 'srwaple-, 'bhe
 'pegee -a -mle -o vu, 'n 'yoo- zan gaanyiza
 do 'yipele 'e ni -o ple -kpen ba zayi'.

⁸ 'E srope 'la [ya bhe, -e -yaa 'elwale -a -yre
 ma; 'dun- yaa -o -li -a -yre ma. 'E nu 'pwele-
 -gluu gboon 'trole 'e 'yi, 'bhe- -e nu gele -a
 'sieyre- 'e [noo. Waa 'drunyan ta mu 'la 'to
 yoondele bole -yre ma -si 'la 'ke -dan' 'laa
 -o 'bhe ma 'bhe 'sewe 'e 'yi -a 'san 'drunyan
 zibo yi 'e ma -Waanbhaa' 'koo, 'bhe zan mu
 'kpeele nu nile 'mu ma 'ke 'mu 'yee- srope 'e
 [ya. -Amasroyi, -e -yaa -a -yre ma 'elwale
 -so, 'dun- yaa -o -li -a -yre ma, 'bhe- 'dun-
 -e nu 'pwe gbe dreewole 'ezin- -a -yi.»

⁹ «'Bhe -za 'lee- 'bhe -o 'ke yikan' maza
 'pegee -zad'o' maza 'le. Srope 'e ngblo 'srwaple-
 'e 'bhe mu -o 'ke vle goon 'srwaple-
 -la -le. Le 'e 'yaale -o 'bhe- vle goon mu 'e
 'wiinj-.

¹⁰ 'Woo- srope ngblo 'srwaple- 'e, -woo'
 'ezin- -bhle ngbe 'srwaple- -la -le: 'woo-
 -bhle ngbe mu 'e -o 'soo 'laa -o -li, 'mu
 -balaa' gban, -a do yaale -o -zon 'bhe a
 -bhle ngbeya 'e 'yi, 'bhe- -a 'srwaple- mi
 'e 'bhe 'laa nule -li. 'Dun- 'kee- -nwa yaale
 -yaa' -bhle ngbeya 'e 'yi bhla 'la ba, yaa nu
 -mole' 'bhe 'yi.

¹¹ Srope 'la 'yaa- 'bhe 'yre ma 'elwale -so,
 'bhe- 'ke yaa -o -li -a -yre ma, 'bhe 'gbu
 -o 'ezin- -bhle ngbe 'srwaa- mi 'e 'bhe- 'le.
 'Bhe- 'bhe -le -bhle ngbe 'srwaple- -lwa mu
 'e do 'le-, 'bhe- 'bhe 'gbu -o ge 'zi 'bhe
 'niyre- 'e 'bhe- [noo.»

¹² «'E -mle vu 'la [ya, 'mu -le 'ke -bh-
 le ngbe vu 'la 'mu laa yaale -li 'mu a -bh-
 le ngbeya yaayre 'e [noo; 'dun- -o nu 'senj
 'nale- -o ni, 'bhe- -o yalaa' -bhle ngbeya 'yi
 'waati sa ba -o 'pegee srope 'e 'le.

¹³ 'Woo- -bhle ngbe vu 'e -o 'kpen -o -za do
 'kpo -la zi: woo -a zi 'bhii- -o -waa' -glooya'
 'pegee waa fanjan- 'e 'na srope 'e ni.

¹⁴ -O nu gwledanle * -Bhlaa Gwlen
 Bhlone- 'e ba, 'dun- 'bhe 'senj nu wole 'ke
 -o -le. -Amasroyi 'bhe -le 'ke Meezan mu
 'kpen a Meezan 'le, 'bhe 'pegee -bhle ngbe
 mu 'kpen a -Bhle ngbe 'le. -Waanbhaa' mee

'la zan mu -siila, 'bhe- -e mee 'la zan mu
 makwan-, 'bhe 'pegee mee 'la zan mu zru
 [bwa do 'yee -Waanbhaa' ni, 'bhe mee mu
 'e 'kpen 'pegee -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'e
 -o 'senj nu wole 'ke 'woo- -bhle ngbe vu 'e
 'pegee srope 'e 'le.»

¹⁵ -Mleke' 'e pe 'n ni 'ezin- doo: «'E -yi
 mu 'la [ya, 'ke gwlen -wae le 'e 'yaale- -o
 bhonla bhe, 'wole- 'ke 'kleen 'ke 'yi mu 'le,
 'bhe 'pegee -zamaa' 'ke mu, 'bhe- 'si 'ke mu
 'pegee wli 'ke mu 'le.

¹⁶ 'E wi -mle vu 'la [ya gwlen -wae le 'e
 ven nu 'sile- 'mu 'pegee srope 'e yin 'lii. -O
 nu -a 'koope- mu 'e 'kpen 'kunle-, 'bhe- -wa
 tafle ng- balaa'. 'Mu nu -a dele, 'bhe- -wa 'fle
 'e bhle, 'bhe- -o nu -a 'fle -vin 'e 'kpaciele
 'te 'yi.

¹⁷ 'Wlan 'e ni, -Waanbhaa' -le 'a [kpa
 -o ngblo -yi doo 'yee- 'gbu -za 'la 'ledulaa
 gban -o 'bhe- kle, 'bhe- -o zru maza kle
 do; 'bhe- -o waa -bhle ngbeya fanjan- 'e
 'na srope 'e ni, 'sani- 'yee- -Waanbhaa' 'gbu
 a -jan 'e 'lesole plenj-.»

¹⁸ «'E le 'la [ya bhe, 'bhe -le 'ke -wa
 -gbene 'la -yaa' fanjan- 'e 'kpaale- -o 'tre
 ta -bhle ngbe mu 'e 'kpen 'wiinj- 'bhe 'le.»

18

2. -Jan ple mi: Babiloni baayre

¹ 'Bhe blaani, 'ke 'n 'yrekpale -mleke'
 'bheke do ma 'kee- da lafle' 'yi. Fanjan-
 -gbene do -yaa -a 'koo; 'bhe- -a -lregbeya
 -yrayra 'e 'bhe 'tre 'e 'kpen takaa- 'wenj.

² -E -gbekaa- -a -weli' -gloo do 'yi doo:
 «-E -klalaa, -e -klalaa, Babiloni * -wa
 -gbene 'e 'klalaa.

-E [kla 'zina mu a -wa 'le, 'bhe- -e -kla 'ke
 'zina 'trinle- 'e 'kpen -gloon gaanyre
 'le;

'bhe 'pegee maanne- 'yoo- mu 'e 'kpen
 -gloon gaanyre 'le, 'bhe- maanne-
 mu 'la 'kpen -za 'laa so mee ni, -e -kla
 'mu 'kpen gaanyre 'le 'ezin-.

³ -Amasroyi, 'drunyan ta mu 'e 'kpen
 -yanbhooya [kla -a ba, 'ali- -yaa'
 -yanbhooya 'flen 'e -yoo 'kpen [dia
 'bhii -droo a mee degbeya gbene-.

'Tre ta -bhle ngbe mu 'e -yanbhooya [kla
 -a ba, 'bhe- 'pleegon- mu 'e [kla
 'ke pezan mu 'le -yaa' pe -lrele' mu
 -bebeya 'e -zayi'.»

3. -Jan yaga mi: Babiloni ta -yren

⁴ 'Bhe- 'n -weli' -bheke' do [maa 'ke
 'bhe da lafle' 'yi, 'bhe- 'bhe 'yaa- pe 'zi doo:

«'Mi a pe mee mu, -ka go -wa 'lee- 'kpee,
 'kooko- 'ka 'laa nu -waa' -za 'yoo-
 mu 'e 'ke klele, 'bhe- 'kooko- -o ta
 -klooo mu 'e 'ke mu laa nu 'tenle-
 'ka ma.

* 18:2 18:2 Mee 'ke mu pe Babiloni [kla wi -gloon 'e 'kpen gaanyre 'le.

5 -Amasroyi, -yaa' -za 'yoo- mu 'e 'pa gbe -yoo' 'e 'koo, 'mu -dwa 'eke- ta 'bhii- zre dogbeya gbéen- 'ke 'bhe ge 'tenle- lafle' ma. 'Bhée- -a kleza -yoo' mu 'e -zadwa -Waanbhaa' kpee.

6 -E mée -bhéeke' mu 'kwan 'eyoole gone- 'la gbéen-, -kaa 'kun 'bhée- 'kungbeya yeke- do 'kpo 'e 'yi 'ezin-; 'bhée- -kaa kleza -yoo' mu 'e 'mu -la yeke- 'niina- -a ma -gloon ple. -E -dwoo pëyan- do 'la 'naa 'ka ni, -dwoo -gloo 'la -gloo 'yiya- 'bhe ni -gloon ple -ka 'bhée- yeke- pëyan- do na -a ni.

7 -Ya 'gbu 'tobhwa- gone- 'la gbéen-, 'kee- bo -yaa' pë -lrele' 'sre mu 'e 'trónbhele ma gone- 'la gbéen-, -ka 'bhée- yeke- -yren 'pegee 'trébhó 'kpa -a ta.

-Amasroyi -ya pe 'zi -a 'gbu 'kpee ddo: <'Y 'yaale- -o 'bhii- -bhéngbe le do gbéen-, 'naa -o 'ke glaanle do 'le, 'bhée- -bheela za laa nu 'tenle- -titi' 'y ma.>

8 'Bhela- -zayile, -klóloo' mu 'léé- 'mu nu baale -a ta -leyan' do 'kpo: Ga 'pegee bhee la za, 'bhée- -gu.

'Bhée- 'te nu -a 'kpaciele, -amasroyi Meezan -Waanbhaa' 'la 'bhe a -kpan 'a -balaa' 'a ta 'bhe -o 'egloole.»

9 'Ke 'bhe 'kla, 'tre ta -bhéngbe mu 'la 'kpen -yanbhooya 'kla a ba, 'bhe 'pegee 'ke -o 'bwa -yaa' pë -lrele' -trón 'sre 'e 'bhéle- ma, 'ke -o -yrekpaa bhla 'la ba -wa 'e 'kpacieyë 'tegben- 'e ma; -o nu wisile 'ke -woo -la ma janwo -a ta zayi'.

10 -O -gblaanlawo zii' -a ba -yren -gbene 'e 'léé, -o nu dulale 'egboonle -a ma, 'ke -wa pe ddo:

«'Ee -klóloo' maza! 'Ee -klóloo' maza! 'Ee, 'waa- -wa -gbene Babiloni 'e, fanjan- ma -wa 'e!

-Waanbhaa' a -kpan 'e -balaa' 'e ta -leyan' do 'kpo 'bhée- gbéen- -gee' é!»

11 'Tre ta 'pléegon- mu 'e 'kpen nu wisile 'ke -o -gbekan' 'yee- Babiloni -wa 'e -zayi', -amasroyi mée 'kedo- 'kpo 'laa nu -waa' 'plée gonepe mu 'e 'lólé- 'ezin- -titi:

12 -waa' -can oo, waa 'goli' 'pu oo, waa vléne- -za -gloo mu oo, waa -gbéefin mu oo, waa so 'pléele- fééfée oo, waa so 'ten -kléen- -kléen' 'pegee -o so 'la 'taan 'ke -wlenne' -buu' mu 'le oo, 'bhée- -waa so 'ten 'wlenwlen mu. -Yri mu 'la 'mu yele -yaa 'la 'mu -gloon 'e 'kpen oo; 'bhe 'pegee -o pé mu 'la 'kpen 'kla 'ke bie 'sónbhe- 'le oo, -o -pe mu 'la 'kpen 'kla 'ke -yri -za -gloo mu 'le oo, 'bhe 'pegee piibhe 'ten 'le oo, 'bhée- piibhe -zeze 'gbu 'le oo, 'bhe 'pegee vléne- 'pu mu 'le.

13 'Bhée- -zien ba bhoyo- -gblen 'nrále- 'e -gloon 'ke mu oo, mée 'flé 'lre -yrón mu oo,

ansansi mu oo, 'bhe 'pegee ansansi -gblen 'nrále- -gloon ple 'la -o 'mu do sii miri, 'bhée- -wa -bhéeke' do 'e sii ansansi oo; -dwoo oo, -yrón oo, ble † pii 'pegee ble bhe oo; 'bhée- dri mu 'pegee -bhlaa mu oo, wi -soo' mu 'pegee gwledan -mazin' mu oo; 'ali- lu 'pegee gwledanyre noo- -kaso 'yi mu.

14 'Woo- 'pléegon- mu 'e 'kpen pe Babiloni -wa 'e ni ddo: «'Ee! Pé mu 'la 'lro -yaa 'e ma, 'mu -jilaa, 'bhée- -mu 'e pléngwa- 'e ma. 'Yaa- pe -lrele' mu 'e 'kpen 'pegee 'yaa- -naflo pé mu 'e 'kpen 'nia 'e 'koo. 'Yaa nu -o yele -li -titi.»

15 'Pléegon- mu 'la 'kla pézan mu 'le 'yee- Babiloni -wa 'e ta -waa' yawo 'e ma, 'mu nu 'mu 'pléngolé -a ma 'egboonle, -yren -gbene 'la nu baale -a ta 'bhe 'léé -gblaan 'e 'koo. -O nu 'wisile 'ke -o -gbekan' 'bhii- -woo bhee la.

16 -O nu -a péle ddo:

«'Kasi' -klóloo' maza! -'Kasi' -klóloo' maza! -'Wa -gbene 'la -baale' -yaa 'ke so 'pléele- fééfée, 'pegee so 'ten -kléen' -kléen', 'bhe 'pegee -bhéngbe ta so 'ten 'wlenwlen mu 'yi; 'bhée- -a -baale' -yaa' 'ezin- 'ke -can -baa pe mu 'le, 'bhe 'pegee vléne- -za -gloo mu, 'bhée- -gbéefin mu 'yi.

17 'Bhe -naflo -bebe mu 'la bhe 'mu 'kpen 'siela- -leyan' do 'kpo!»

-Baton' 'bho mu 'e 'kpen, 'bhe 'pegee weyi- 'taa ta ge mu 'e 'kpen, 'bhée- -baton' 'yi yewo mu 'e, 'bhe 'pegee mée 'la zan mu 'kpen yewo weyi- ta; -o 'kpen -o pléngwa- Babiloni -wa 'e ma 'egboonle.

18 -O -wa 'e 'kpacie 'tegben- 'e 'yele-, 'ke -wa pele- 'egloole ddo: «'Ee! -O so -wa 'e -dela gblaanya 'kpale Babiloni -wa 'e ma éé?»

19 'Bhée- -o 'trébwé- 'sia, 'ke -o 'bhe 'klale -o wiiñ-, 'bhée- 'ke -o wisile 'ke -o -gbekan' 'bhii- woo bhee -la, 'ke -wa pe ddo:

«'Ee -klóloo' maza! 'Ee -klóloo' maza! 'Yee- -wa -gbene 'léé- 'yela- ta 'bhée- -baton' mu -o mée 'la zan mu 'kpen 'koo weyi- ta, 'mu 'kla 'ke pézan mu 'le.

'Dun- 'yee- -wa 'e 'siela- -leyan' do 'kpo.»

20 'Dun- 'ka mu lafle' 'yi mu, 'ka zrukpaale kle! -'Waanbhaa' a mée 'weñ mu oo, Krisi a winbowo mu oo, 'bhe 'pegee -Waanbhaa' -léla' janwo mu, 'ka 'kpen zrukpaale kle 'ezin-!

-Amasroyi -Waanbhaa' a -kpan 'e -balaa' Babiloni -wa -gbene 'e ta, -e -za 'yoo- mu 'la 'kla 'ka ni 'mu -zayi'!

4. -Jan yizie mi: Babiloni 'sieyre-

21 'Bhe kléle 'te, 'ke -mleke' -gloo do vle -kpuñ -gbene do 'sile, 'bhe 'yaa- 'bhii- pébhe zón -wee -gbene do gbéen-. -E 'bhe

† 18:13 18.13 Ble 'e 'pwale- -o 'ke -mló 'le. -O 'bluu kle 'yela- pii 'e 'le.

vle -kpuŋ -gbene 'e 'silawoa, 'kee- 'bhe blinde- weyi- 'e ba 'ke -ya pele- dɔɔ:

«O nu Babiloni -wa -gbene 'e 'klaale-leyan' do 'kpo fanŋan- ma gɔne- 'leɛ- 'bhɛɛ- gbɛɛn- -gee' -a ma, 'bhɛɛ- waa nu -a yeɛ -li 'sekeseke.

22 Waa nu -gitari -glooŋ gwe de wli mu male -li -titi 'bhi ba, waa nu 'srokpawli mu male -li -titi; 'bhɛɛ- waa nu -klelonj' 'penwli- mu, 'pegee -gofen' 'penwli- mu male -li 'ezin- titi.

'Bhɛɛ- waa nu gbe ma yewo mu 'kedo- 'kpo 'yeɛ- 'ezin- -li -titi, 'bhe 'pegee waa nu pebhe zonwli mu male -li -wee 'yi 'e ba -ge -li -titi.

23 Waa nu -lanbha 'bhile- yeɛ 'e ba -ge -li. 'Bhɛɛ- waa nu le dɛɛɛ 'pegee -a -nɔɔ 'weli- male 'e ba -ge -li.

-Amasroyi 'yaa- 'pleegon- mu 'e 'mu -le -yaa mɛɛ gbalaan mu 'le 'tre ta. 'E 'si mu 'e 'kpen 'yinia- -yaa' 'srɔn maza mu 'e 'le.»

24 'Bhe trala 'ezin-, -amasroyi -o -Waanbhaa' -lela' janwo mu, 'pegee -o -yaa' mɛɛ 'weŋ mu 'la □dia, -o mɛɛ 'la zan mu 'kpen □dia 'tre ta, 'mu 'kpen yien 'e -klalaa' 'tre ma 'bhi -la ba.

19

5. -Jan 'soo mi: -Waanbhaa' 'tɔbhɔ ma 'sro □lwa mi

1 'Bhe blaana, 'ke 'ŋ -weli' do male- 'ke 'bhe lafle' 'yi, 'bhe 'yaa- 'bhii- -zamaa' 'srɛ -gbene do -weli' gbɛɛn-, 'ke -ya pe dɔɔ: «Aleluya!

'Bhe 'yi -le dɔɔ: -Ka -Waanbhaa' 'tɔbhɔ! 'Yeɛ- mɛɛ go -za 'yi, 'bhɛɛ- 'tɔbhɔleya 'pegee -glooŋya' -o 'yela- pe 'le!

2 -Amasroyi, -e 'kitikan wlan ma, 'bhe 'pegee -leɔɔleya -la ma!

-E -kpan -balaa' 'gwlen -weɛ le 'la 'yaa- 'tre ta mɛɛ mu 'e 'sie zii' 'ke 'bhe a -yanbhooŋya 'flen 'e 'le 'bhe ta, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' 'a 'krowoa- 'bhe a yewone mu 'e deza 'yi.»

6. -Jan 'srwado- mi: 'Senŋoza 'sro □lwa mi

3 'Bhe blaana, 'ke -wa pe gbe ple mi wole- 'ezin- dɔɔ: «Aleluya!

-Ka -Waanbhaa' 'tɔbhɔ ma 'srokpa! Ba- biloni -wa 'e 'kpacieyre nɔɔ- 'te -gblen 'e nu -wlenle' -zon 'pegee yikpensee ta!»

4 'Bhe klele 'te, 'ke 'gwlaan- gbalaan mia do bhe yizie 'e 'pegee pe -yre male yizie 'e -woo 'kpo zenle- 'tre ma, 'bhɛɛ- 'ke -o

-Waanbhaa' gbale-, 'ke -a yaale -o -yaa' -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e ta; 'ke -wa pe dɔɔ:

«Amiina! Aleluya!»

7. -Jan 'srwape- mi: 'Senŋoza 'sro Ple mi

5 'Bhe 'yi 'te, 'ke -weli' 'bhɛɛke do dale- -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e 'yi, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'a 'pele dɔɔ:

«-Waanbhaa' a yewone mu 'e, 'bhe 'pegee 'ka mu 'la gbalaan -a -leɛ, 'ka mu mɛɛ gbalaan 'pegee mɛɛ 'fientronne mu, 'ka 'kpen -Waanbhaa' 'tɔbhɔ!»

-Bhlaa Gwlen Bhlone- 'e -yaa' le dɛɛɛ dɔyre nɔɔ- 'feti 'e ba jan

6 'Bhe blaana, 'ke 'ŋ -zamaa' 'srɛ do -weli' -gloo do male-. 'Bhe -weli' -gloo 'e 'yaa- -we 'zi 'bhii- weyi- 'pɔɔ baawli gbeya gbɛɛn-, 'bhe 'pegee -gblanj' 'pɛɛwli- gbeya gbɛɛn- 'ke -ya pe dɔɔ: «Aleluya!

-Amasroyi -kɔɔa' Mɛɛzan Waanbhaa' 'Senkpenzan 'e -yalaa' -yaa' -bh- leŋgbeya 'e 'yi.

7 -Kɔɔ' zrukpaale kle, 'bhe 'pegee -kɔɔ' kle zrukpa' -gbene 'yi, 'bhɛɛ- -kɔɔ' -Waanbhaa' 'tɔbhɔ!

-Amasroyi, *-Bhlaa Gwlen Bhlone- 'e -yaa' le dɛɛɛ do yi 'e □bhwa, 'bhɛɛ- -a na dɛɛɛ 'e 'leɛmagaanle -o -a ni.

8 -O so 'pu -yrayra feɛfeɛ do -naa -a ni 'kaa -e -ya -baa' 'bhe 'yi.»

'Bhe so 'pu -yrayra 'e 'bhe -le 'ke -Waanbhaa' a mɛɛ 'weŋ mu 'e -o kleza -leɔɔle mu 'e 'le.

9 -Mleke' 'e pe 'ŋ ni 'kaa 'an yɔɔnde dɔɔ: «O mɛɛ 'la zan mu -siila -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'e -yaa' le dɛɛɛ dɔyre 'e □nɔɔ pebble 'e ma, 'bhe zan mu a pe -yinra.» 'Bhɛɛ- -ya □pia 'ŋ ni 'ezin- dɔɔ: «Jan 'leɛ- 'bhe -o 'ke -Waanbhaa wojan -kposɔɔ 'e 'bhɛɛ- 'le.»

10 'Bhe klele 'te, 'ke 'ŋ baale' 'ŋ 'kpo ta 'yee -mleke' 'e gaan ma, -a gba zayi' 'ŋ 'kɔɔ, 'duŋ- -e pe 'ŋ ni dɔɔ: «Yaa 'bhe klele, 'mi -o yewone 'le 'bhii- 'bhi gbɛɛn- 'ezin-, 'bhii- -kɔɔ' nɛɛnɛ- mu 'la 'kpen -o Zesu 'sreya- kle 'zi 'mu gbɛɛn-. -Waanbhaa' do -kplen -le 'ke gba pe 'le!»

Wlan 'e ni, Zesu wlan 'la -zronna, 'bhe -le -Waanbhaa' -lelajanwole 'e kli 'e 'le.

-DANJ' MA -YRE ZI YELE 'SRWAPLE-

1. -Yre zi yeɛle- □lwa mi: Wi -soo' 'pu do ta mi

11 'Bhe blaana, 'ke 'ŋ lafle' 'e 'liigole yeɛ-, 'bhɛɛ- wi -soo' 'pu do -pwela -a -yi. Mɛɛ 'la zan 'sanle- -yaa -a ta -o -yaa 'bhe sii <Zru do Zan 'pegee Wlan Zan>. -E 'kitikan, 'bhɛɛ- -e gwledan mɛɛ -yoo mu ba -leɔɔleya -la ma.

12 -A -yrebhe' mu 'e 'yaa- bhi 'bhii- 'te nre -bhigbeya gbæen-; 'bhæ- -bhleŋgbe ngblo ma 'faa -bebe 'yaa- -a ngblo. 'Tɔ 'la 'bhe yɔɔndeŋe -yaa -a ma, mæɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa -yaa 'bhe dɔ 'ke yaa 'e go 'yee- do -kplɛn ba.

13 'Bhæ- dune- 'la 'yaa- -a ta, 'bhe 'kpen 'tranle- -yaa 'ke yiɛn 'le. -A 'tɔ -le -yaa: «-Waanbhaa' a -Jan.»

14 Lafle' 'yi gwledan mu 'e gbaanle -yaa -a zi wi -soo' 'pu mu ta. -O 'kpen tapɛ mu 'e klele -yaa 'ke sɔ 'pu 'penpen 'lrele- mu 'le.

15 -Gɔkun' 'lele- do -yaa da -a -lii; -e nu gwledanle 'trɛ ta 'si mu 'e ba 'bhæ- 'le, 'bhæ- -a 'senjo- 'ke -o -le. -E nu -o -ledɔɔle fanjan- ma piibhe 'beni do 'le 'a 'kɔɔ. -E nu 'Senkpenzan -Waanbhaa' a yran -yɔɔ' 'e zɔnle -o ni -o 'taanlele 'bhii- 'ke -woo -drɔɔ bhaa 'e 'yigo- 'zi bhla 'la ba -wa taan -o gaan 'le gɔnɛ- 'la gbæen- -drɔɔ 'yigo- -gluu 'e 'yi.

16 'Tɔ do yɔɔndeŋe -yaa -a ta dune- 'e ta, 'bhe 'pegee -a -gblo 'e ma, 'bhe 'yaa- dɔɔ: «-Bhleŋgbe mu a Bhleŋgbe, Mæzan mu a Mæzan.»

2. -Yre zi yele ple mi: -Mleke' do -o -yretɛbhe 'e yi

17 'Bhe blaɛn, 'ke 'ŋ -mleke' do dulale yele- -yretɛbhe 'e 'yi. 'Bhe -gbakaan 'egɔɔle maanne- mu 'la 'kpen 'yaa- 'si laanima lafle' 'yi' mu ni 'ke -ya pe dɔɔ: «-Ka nu 'ka 'lekpa 'eke- ta -Waanbhaa' a pebhle -gbæne 'e ma!

18 'Kooko- -bhleŋgbe mu oo, 'srwase -kunlii mu 'pegee 'srwase mu oo, wi -soo' mu 'e 'pegee 'mu ta mu oo, bhaapɛɛn mu 'e 'kpen, lu mu 'pegee [klo mu oo, 'bhæ- mæɛ gblaan mu 'pegee mæɛ 'fiɛntrɔnne mu, -ka -o 'kpen 'bhle.»

3. -Yre zi yele yaga mi: Srope 'e 'pegee -yaa' bhla ma -lɛla' janwo mu 'e

19 'Bhe klele 'te, 'ke 'ŋ srope 'e 'pegee 'trɛ ta -bhleŋgbe mu 'e, 'bhæ- -waa' gwledan mu 'e 'yele. -O -lekpaŋe -yaa' 'eke- ta gwledanle 'kaama- mæɛ 'la zan 'sanle- -yaa wi -soo' 'pu 'e ta 'bhe 'pegee 'bhe a gwledan mu 'e ba.

20 'Bhe 'yi 'te, 'ke -o srope 'e 'pegee bhla ma -lɛla' janwo mi 'e 'kunle. 'Bhe bhla ma -lɛla' janwo mi 'e 'yaa- 'sɔle- maza mu kle 'zi 'yee- srope 'e 'yre [la. -A gbæswa- mæɛ 'la zan mu srope 'e -yaa' 'tɔɔmasie 'e [kpaɛ mu ma, 'bhe 'pegee 'ke 'mu 'yaa- 'yee- srope 'e bhɔɔma -yrine' 'e gba 'mu -yinile ta. -Woo ple 'kpen -blinna -o -yre male mu 'e 'le 'te -bhlalii 'e 'pegee 'seke 'te -yansaan 'e 'yi.

21 -O mæɛ -vin mu 'e [dia 'ke -gɔkun' bhe 'la 'yaa- da 'zi wi -soo' 'pu ta mi 'e 'lii 'bhæ-

'le. 'Bhæ- maanne- mu 'e 'kpen kpɛdwa- -o wi 'e 'bhlelele.

20

4. -Yre zi yele yizie mi: -O mle gblo -gbæne 'e 'yrela- lɛɛ 'waa do ta

1 'Bhe gole -a -yi, 'ke 'ŋ -mleke' do zinale yele- 'kee- da lafle' ma. -Gluu 'trole- -gbæne 'e 'bhe 'gborobhe 'e 'pegee piibhe kpele- -gbæne do -yaa -a 'kɔɔ.

2 -E mle gblo -gbæne 'e [kwan -a 'kɔɔ. 'Bhe mle 'e 'bhe -le 'ke mle gwe 'la 'bhe -o 'zina mu a -kunlii 'le, 'bhe 'pegee -Setran' 'le. 'Bhæ- -mleke' 'yee- mle gblo -gbæne 'e 'yrela- 'ke piibhe kpele- 'le lɛɛ 'waa do ta (1.000).

3 'Bhæ- 'ke -ya blinle- -gluu 'trole -gbæne 'e 'yi, 'bhæ- 'kee- 'bhe bhe bole- -a ta; 'bhe blaɛn 'ke -ya gbɛblaɛn -tɔɔmasie 'e blɔɔle- 'bhe -gluu 'trole -gbæne 'e lii 'e ta, 'kooko- waa sɔ -a -liigole, 'bhæ- 'kooko- 'yee- mle gblo -gbæne 'e yaa sɔ 'trɛ ta 'si mu 'e 'yinile 'ezin-, 'sani- lɛɛ 'waa do 'e (1.000) 'kanle- plɛɛ-. 'Ke 'bhe lɛɛ 'waa do (1.000) 'e [kaan, -a ledulale -o -Waanbhaa' 'kɔɔ dɔɔ -o 'ploɔ -a ma 'waati sa.

5. -Yre zi yele 'soo mi: -Setran' -baliwoyre

4 'Bhe blaɛn 'ezin-, 'ke 'ŋ -bhleŋgbe 'yaakpe- 'ke mu yele-. Mæɛ 'la zan mu yaale -yaa 'mu ta, -o 'kitikan 'sen [naa 'mu ni. 'Bhæ- -o mæɛ 'la zan mu [dia 'mu a Zesu 'srɛya- klele ma, 'bhe 'pegee -Waanbhaa' a -Jan 'e 'wole- ma mæɛ mu ni, 'bhæ- mæɛ 'la zan mu laa srope 'e 'pegee -a bhɔɔma -yrine' 'e gbale, 'ke waa 'yee- srope 'tɔɔmasie 'e 'kpale- -o -mlɛlii' 'pegee -o 'kɔɔlaali, 'ŋ 'bhe zan mu 'e 'kpen lii mu 'e [ya. -O -bwela gale ba, 'bhæ- -o 'pegee Krisi -yalaa' -bhleŋgbeya 'yi lɛɛ 'waa do (1.000) ta.

5 'Dun- mæɛ gbaa -vin mu 'e 'mu 'laa bwele gale ba 'ke 'bhe ge 'tenle lɛɛ 'waa do (1.000) 'e 'yanle- ma. 'Bhe -le [kla 'ke mæɛ gbaa mu -bwele' gale ba [lwa mi 'e 'le.

6 Mæɛ 'la zan mu [kla 'bhe gbaa mu bwele gale ba -lwa mi 'e ba, -waa pe -yinra' de! -Waanbhaa' -o [kpaɛ 'edanma -yaa pe 'le. Ga gbeya ple mi 'e * 'bhe 'laa nu -za 'kedo- 'kpɔ klele -li -o ni. -O nu klele -Waanbhaa' 'pegee Krisi a 'sraka 'lena- mu 'le, 'bhæ- -o 'pegee Krisi nu yaale -bhleŋgbeya 'e 'yi 'woo lɛɛ 'waa do (1.000) 'e ta.

-Setran' 'pegee -yaa' gwledan mu 'e -baliwoyre

* 20:6 20.6 'Bhe -le mæɛ blinle 'e 'te -gluu gbɔɔn 'trole- 'e 'yi, 'bhe 'pegee 'te -bhlalii 'e 'yi 'le.

21

7 'Bhe lee 'waa do (1.000) 'e 'kanle- blaán, -o nu 'ploole- -Setran' ma, 'bhée- -e pwe -yaa' -kaso 'e 'yi.

8 -E nu gele 'si mu 'la 'kpen -o 'tre zen yizie 'e ta 'mu 'yiniyre nɔɔ-. 'Bhe 'si mu 'e 'to -le Gogi 'pegee Magogi 'le. † -E nu -o 'kpen 'lekpale 'eke- ta gwledanle 'kaama-. -Woo 'ebebele 'bhii- weyi- 'le ma -yrentrebhe gbéen-.

9 -O 'saa 'e -woo zan 'tre ta yrekpen- [nɔɔ, 'bhée- -woo zan 'mliŋgole -Waanbhaa' a mée 'wenj mu 'e 'pegee -yaa' -wa 'la -za so -a ni 'egbenele 'mu zi. 'Dunj- -woo 'bhée- [nɔɔ bhe oo, 'ke 'te do dale- lafle' 'yi, 'ke 'bhe -o 'kpen 'kpaciele -wiao!

10 'Bhe klele 'te, 'yee- 'zina mu ta gwlen 'la 'yaa- mée mu 'yini zii', -wa [kwan, 'bhée- -wa -blinna 'te -bhlalii 'pegee 'seke 'te 'e 'yi. Sɔpɛ 'pegee bhla ma -lela' janwo mi 'e 'mu -o 'bhée- yre 'e [nɔɔ -so. -O nu -yrenbhlele 'bhée- [nɔɔ ye -yrekpaa' 'pegee -bi zi, 'bhe 'pegee -zon 'pegee yikpensee ta.

6. -Yre zi yele 'srwado- mi: -danj' ma Kiti

11 'Bhe gole -a -yi, 'ke 'ŋ -bhleŋgbe 'yaakpe- -gbene 'pu do 'pegee 'bhe ta mi 'e 'yele. 'Tre 'pegee lafle' blasaan- -a -lee, 'bhée- 'mu 'trunjwoa [fenfen, 'bhée- waa nu 'mu yele 'ezin- -titi.

12 'Bhe blaán 'ezin-, 'ke 'ŋ mée gbaa mu 'e 'yele: mée gblaan mu 'pegee mée 'fientronne mu; -o 'kpen dulale -yaa -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e 'le ma. 'Bhée- -o 'sewe kpo mu -liiploola. 'Bhée- -o 'sewe kpo -bhéeke' do -liiploola 'ezin-: 'bhe -le -yaa 'ke -Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la 'ke -danj' 'laa -o 'bhe ma, 'bhe a 'sewe kpo 'e 'le. 'Bhée- mée mu 'e -o -za mu 'la 'kpen [kla -o gale -lee, -woo -o 'kitikaan 'ke 'bhe 'lebenjgole kle -o kleza mu 'e 'le, -o kleza mu 'la yoondele -yaa 'bhe 'sewe kpo mu 'e 'yi.

13 'Bhe klele 'te, mée 'la zan mu -gaa weyi- 'e ba, weyi- 'mu 'kpen 'pwela-, 'bhée- -yoo -naa. 'Bhe klegbeya do 'e 'yi, ga 'pegee gbaa mu a -wa 'e -o mée 'la zan mu [kwan, -o 'mu 'kpen 'pwela-. 'Bhée- -o 'bhe zan mu 'e 'kpen do do 'kitikaan -o kleza mu 'e ma.

14 'Bhe blaán, 'ke -o ga 'pegee gbaa mu a -wa 'e blinle- 'te -bhlalii' 'e 'yi. 'Bhe 'te -bhlalii 'la bhe 'bhe -le 'ke gale ple mi 'e 'le.

15 Waa mée 'oo mée 'la zan 'to -yoondele 'yele- -Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la 'ke -danj' 'laa -o 'bhe ma 'bhe a 'sewe 'e 'yi, -o 'bhe zan 'e -blinna 'te -bhlalii' 'e 'yi.

7. -Yre zi yele 'srwaple- mi: Lafle' dree 'pegee Tre dree

1 'Bhe blaán, 'ke 'ŋ lafle' dree 'pegee 'tre dree yele-. -Amasroyi lafle' gwe 'pegee 'tre gwe 'e 'mu 'trunjwoa [, 'bhée- weyi- 'laa -yaa -li -titi.

2 'Bhée- 'ŋ -Waanbhaa' a -wa 'e [ya, Zeruzalemu -wa dree 'e. -E -daa -Waanbhaa' ba lafle' ma, 'bhée- -e -zinaa' 'tre ma. -A -semagaanle le -yaa 'bhii- le dree 'la 'bhe -baala 'ke -woo ge 'zi -a dɔle -a -nɔɔ 'e ba.

3 'Bhe 'yi 'te, 'ke 'ŋ -weli' -gloo do male- 'ke 'bhe da -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e 'yi, 'bhée- 'bhe pe dɔɔ: «-Ka 'ka 'yrekpa -ge doo, -Waanbhaa' gbayre 'wenj 'e -yoo bhaaplenj mu plen- 'saanige! -E nu bole -o plen-, 'bhée- -o nu klele -yaa' pe 'le. 'Bhée- 'yee- -Waanbhaa' 'gbu nu klele -o ba.

4 -E nu -o -yreyi' mu 'e 'kpen gole -o -yre [la. 'Bhée- ga 'pegee bhee 'kpale- laa nu klele -li, 'bhe 'pegee waa nu -gbekanwli male 'ezin- -li, 'bhée- -yren mu 'la nu klele -li. -Amasroyi 'drunyan gwe 'e 'bhe 'trunjwoa [, 'bhée- 'bhe 'laa -o -li ye.»

5 Mée 'la zan yaale -yaa -bhleŋgbe 'yaakpe- 'e ta 'bhe pe dɔɔ: «-Ka 'ka 'yrekpa -ge doo, 'ŋ pe mu 'kpen kle gbe dree wo 'zi 'edrele.» 'Bhée- -ya [pia 'ŋ ni dɔɔ: «-A yoonde dɔɔ: <'Ŋ 'yoo -jan mu 'la 'wo zii' 'e ni -ge bhe -woo 'ke wlan kpataakpa 'le, 'bhée- mée so 'e 'kpale -o -yi.»

6 'Bhe blaán, 'ke -ya pele- 'ezin- dɔɔ: «-E -yaan 'te! 'Mi -le 'ke Alifa 'pegee Omega 'le, 'bhe 'yi -le dɔɔ: «-Za zisanyre 'pegee -za 'leyanyre.» 'Ke -yi 'mi -lɔɔ -o mée 'la zan de 'zi, 'mi nu mi yi nale 'bhe zan 'e ni bhaama, 'bhe -yi 'e da to ngblo 'la 'yi 'bhe 'yi -yi 'e -si na mée ni.

7 'Ke mée 'la zan 'seŋgwa- 'ke -Setran' 'le, 'bhe zan nu pe mu 'la bhe 'mu -la sɔɔwole 'mi 'kɔɔ. 'Mi nu klele 'bhe zan a -Waanbhaa' 'le, 'bhée- 'bhe zan nu klele 'ŋ 'ne 'le.

8 'Dunj- -gblaannii' mu oo, mée 'la zan mu laa -o kpa 'mi 'yi oo, mée -yoo' mu oo, mée de mu oo, -yanbhooya de mu oo, 'srɔnnii mu oo, yogba mu oo 'bhe 'pegee bhlanii- mu 'kpen, -o 'kpen geyre nu klele 'ke 'te -bhlalii' 'papa' 'pegee 'seke 'te -yansaan 'mu -la -le. 'Bhe -le 'ke gale ple mi 'e 'le.»

Zeruzalemu -wa dree

9 'Bhe blaán, -klɔɔɔ' 'srwaple- 'e 'yaa- -mleke' 'srwaple- 'la 'kɔɔ 'paa 'srwaple- 'yi bhe, 'bhe -mleke' 'e do [nwa -a pele 'ŋ ni dɔɔ: «Nu -ge doo, 'bhée- 'ŋ nu le dree 'e

† 20:8 20.8 Ezekieli a 'Sewe 38-39. Gogi 'pegee Magogi -o -we 'zi 'ke 'tre ta 'kleen mu 'e 'kpen 'yi mu -la -le; waa so -o -nɔɔle' 'bhii- yrentrebhe mu gbéen-.

zronle 'e ni, *-Bhlaa Gwlen Bhlone- 'e 'na drɛɛ 'ɛ.»

¹⁰ -Waanbhaa' Lii 'e -zinaa' 'ɲ ta, 'bhɛɛ-mlɛkɛ' 'ɛ -ja 'ɲ 'le vle goon -gbɛnɛ 'trole-do wiin-. 'Bhɛɛ- 'kee- -Waanbhaa' a -wa 'ɛ zronle- 'ɲ ni, Zeruzalemu -wa 'la da 'yee- -Waanbhaa' 'gbu ba laanima, 'bhɛɛ- 'kee-zinaa' 'trɛ ma bhe.

¹¹ -Waanbhaa' a -Ireleya 'ɛ 'bhe 'yaa- 'bhi 'zi -a ta 'bhii- 'tebhile gbɛɛn-. -A -bhigbeya -yrayra 'ɛ 'yaa- 'bhii- vlɛnɛ- -za -gloo 'pu 'penpen do; 'bhii- zasipe 'bhigbeya 'ɛ gbɛɛn-. 'Bhɛɛ- -a -yre ta -yaa bhi 'bhii- vlɛnɛ- -za -gloo -la -o 'bhe sii krisitali.

¹² 'Fɛgwɛ- 'trole- -gbɛnɛ do dole -yaa 'yee- Zeruzalemu -wa drɛɛ 'ɛ zi, 'bhe 'lii 'yaa- vu ta plɛ, 'bhɛɛ- -mlɛkɛ' vu ta plɛ -yaa 'bhe 'fɛgwɛ- -lii vu ta plɛ 'ɛ gooba. Izraeli -gbaa vu ta plɛ 'ɛ 'to mu 'ɛ yoondele -yaa 'woo- 'fɛgwɛ- -lii vu ta plɛ 'ɛ ta.

¹³ -A -lii yaga -yaa -yretɛbhe -wɛɛnyrɛ' noo-, 'bhɛɛ- -a -lii 'bhɛɛke yaga -yaa -tre 'fangayi. 'Bhɛɛ- -a -lii 'bhɛɛke yaga -yaa wɛyi- ba -yre ta; 'bhɛɛ- -a -bhɛɛke' yaga -yaa -yretɛbhe baayrɛ noo-.

¹⁴ 'Fɛgwɛ- 'la 'yaa- 'yee- Zeruzalemu -wa 'ɛ zi, 'bhe gaan 'ɛ bole -yaa vle vu ta plɛ -la ta; 'bhɛɛ- -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'ɛ -yaa' winbɔwo mu vu ta plɛ 'ɛ 'to mu 'ɛ yoondele -yaa 'mu vle vu ta plɛ 'ɛ 'to mu -la ta.

¹⁵ -Mlɛkɛ' 'la 'yaa- 'janwo' zii' 'ɲ ni, pedampe do -yaa 'bhe 'koo, 'bhe 'yaa- 'ke -can togo do 'le. -E -yaa zan -wa 'ɛ 'pegee -a -lii mu 'ɛ, 'bhɛɛ- -a zi 'fɛgwɛ- 'ɛ 'mu danle.

¹⁶ -Wa 'ɛ zɛɲ -yaa yizie, -a gbɔɔnya oo, -a -laata' oo, -a 'troleya laanima oo, 'mu 'kpen 'yaa- do. -Mlɛkɛ' 'ɛ -wa 'ɛ -daan -a 'koo togo 'ɛ 'le: -a gbɔɔnya 'ɛ 'yaa- 'kilo 'waa plɛ 'ke 'kilo -kɛmɛ yizie (2.400). -A gbɔɔnya 'pegee -a -laata', 'bhɛɛ- -a 'troleya 'ɛ 'kpen 'yaa- do.

¹⁷ 'Bhɛɛ- -mlɛkɛ' 'fɛgwɛ- 'ɛ -daan 'ezin-: -a 'troleya 'ɛ 'yaa- mɛtrɛ mia yaga 'bhe vu ta plɛ (72), 'bhii- bhaapɛɲ mu a pɛ pedangbɛya 'ɛ gbɛɛn-.

¹⁸ 'Yee- 'fɛgwɛ- 'la dole -yaa Zeruzalemu -wa 'ɛ zi 'bhe 'yaa- 'ke vlɛnɛ- -za -gloo 'la -o 'bhe sii zasipe 'bhɛɛ- 'le. 'Yee- -wa 'ɛ 'gbu dole -yaa 'ke -can -kposɔɔ kpataakpa 'gbu -la -le, 'bhɛɛ- mɛɛ -yaa sɔ 'ɛ 'gbu lii yeɛ 'bhe 'yi.

¹⁹ -Wa 'ɛ zi 'fɛgwɛ- 'ɛ gaan mu 'ɛ mabaale -yaa vlɛnɛ- -za -gloo -gloɔn mu 'ɛ 'kpen -la -le: -A gaan [ɓwa mi 'ɛ mabaale -yaa 'ke vlɛnɛ- -za -gloo 'la -o 'bhe zasipe 'bhɛɛ- 'le; -a plɛ mi 'ɛ 'yaa- 'ke safii 'le, -a yaga mi 'ɛ 'bhe 'yaa- 'ke kalisedwani 'le, -a yizie mi 'ɛ 'bhe 'yaa- 'ke emerodi 'le;

²⁰ -a 'soo mi 'ɛ 'yaa- 'ke saadoniki 'le, -a 'srwado- mi 'ɛ 'yaa- 'ke saadwani 'le, -a 'srwapɛ- mi 'ɛ 'yaa- 'ke krisoliti 'le, -a 'srwaa- mi 'ɛ 'yaa- 'ke berili 'le, -a 'srwayizie mi 'ɛ 'yaa- 'ke topazi 'le, -a vu

mi 'ɛ 'yaa- 'ke krizoprazi 'le, -a vu ta do mi 'ɛ 'yaa- 'ke yasenti 'le, 'bhɛɛ- -a vu ta plɛ mi 'ɛ 'yaa- 'ke ametisiti 'le.

²¹ -Wa 'ɛ 'lii vu ta plɛ 'ɛ kleɛle -yaa 'ke -gbɛɛfɲ vu ta plɛ 'le; -a -lii 'ɛ 'kpen do do kleɛle -yaa 'ke -gbɛɛfɲ -gloɔn do 'kpo -la -le. -Wa 'ɛ 'kpee -zabla' -kpan 'ɛ 'yaa- 'ke -can -kposɔɔ 'gbu -la -le, mɛɛ -yaa sɔ 'ɛ 'gbu lii yeɛle -a -yi 'bhii- mɛɛ sɔ 'ɛ 'gbu 'yeɛle 'verɛ 'fleele- do 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.

²² 'Dun- 'naa -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ 'bhe 'yeɛle- 'yee- -wa 'ɛ 'kpee, -amasroyi -a noo- -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ 'bhe -le 'ke Mɛɛzan -Waanbhaa' 'Senkpenzan 'gbu 'ɛ 'pegee -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'bhɛɛ- 'le.

²³ -Wa 'ɛ maza laa -yaa -yretɛbhe 'pegee laanima mlɛ ma, 'bhɛɛ- mɛɛ yre ma ye, -amasroyi -Waanbhaa' -Ireleya 'bhile- -yrayra 'ɛ 'bhe 'yaa- -a takan 'wen; 'bhɛɛ- -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'bhe -le 'a ta 'tebhile 'le 'ezin-.

²⁴ 'Tre ta 'si mu 'ɛ nu 'taawole -yaa' 'tebhile 'ɛ ba, 'bhɛɛ- 'tre ta -bhɛɛngbe mu 'ɛ nu nule 'mu a -naflo pɛ mu 'ɛ 'le 'yee- -wa 'ɛ 'kpee.

²⁵ Waa nu 'yee- -wa 'ɛ 'liikonɲ mu 'ɛ 'liitanle -yrekpa' 'pegee -bi zi, -amasroyi -bi 'laa nu 'pole- -a noo- -titi.

²⁶ -O nu gele 'tre ta 'si mu 'ɛ -waa' -naflo mu 'ɛ 'pegee -o 'kooɛ- mu 'ɛ 'le 'yee- -wa 'ɛ ta.

²⁷ 'Dun- pɛ 'trinɛ- 'kedo- 'kpo 'laa nu wlale -a noo- ye; 'bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan -za 'yoo- kle, 'bhɛɛ- 'ke -yoo 'ke bhlanii- 'le 'bhe zan laa nu wlale -a noo- ye. -O mɛɛ 'la zan mu 'to yoonɛɛ- bole -yre ma -si 'la 'ke -dan' 'laa -o 'bhe ma, 'bhe 'a 'sewe 'ɛ 'yi, -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'ɛ -yaa' 'sewe 'ɛ, 'bhe zan mu 'gbansaan 'te -le nu wlale -a noo- 'yee- -wa 'ɛ ta.

22

¹ 'Bhe blaani, yue 'la -yi 'ɛ -si na mɛɛ ni -mlɛkɛ' 'bhe -zronna 'ɲ ni. -E -yaa 'flee 'penpen 'bhii- 'verɛ 'bhigbɛya gbɛɛn-, 'bhɛɛ- -e -yaa -yro 'zi 'kee- da -Waanbhaa' 'pegee *-Bhlaa Gwlen Bhlone- 'ɛ waa -bhɛɛngbe 'yaakpe- 'ɛ 'yi.

² -E -yaa -yro 'zi -wa 'ɛ 'kpee -zabla' -kpan 'ɛ dreyi', 'bhɛɛ- -yri diin 'la 'bhe -si na mɛɛ ni 'bhe 'sole- -o 'yee- yue 'ɛ 'yregbɛ- ple 'ɛ ta. 'Bhe -yri diin 'ɛ 'bhe 'bhe bhaa kle ganyan- vu ta plɛ lɛɛ do 'ɛ 'kpee, 'bhe 'yi -le doo -ya bhaa kle mlɛ 'tole- mlɛ 'bhe ta. -A -laane' mu 'ɛ sɔ mɛɛ 'klenyawole.

³ 'Dangan 'laa nu kleɛle -a [noo ye. -Waanbhaa' 'pegee -Bhlaa Gwlen Bhlone- 'ɛ -waa -bhɛɛngbe 'yaakpe- 'ɛ nu kleɛle -wa 'ɛ 'kpee, 'bhɛɛ- -yaa' yewone mu 'ɛ nu -a gbale.

⁴ -O nu -a -wɛyɛi' 'ɛ 'yeɛle- kpataakpa, 'bhɛɛ- -a 'to 'ɛ yoondele nu kleɛle -o -mlɛlii'.

⁵ -Bi 'laa nu 'pɔle- li 'yee- -wa 'e ta, 'bhɛɛ- -o maza laa nu dɔle -li -lanbha 'pegee -yretɛbhɛ ma -o takan' zayi'; -amasroyi, Mɛɛzan -Waanbhaa' 'gbu nu klɛɛ -o ta 'tebhile 'le. -O nu yaale -waa' -bhleŋgbeya yaayre 'ɛ ɲɔɔ -zɔn 'pegee yikpenseɛ ta.

-Jan 'leyanyre

⁶ 'Bhɛ blaana, 'ke -mleke' -ya pele- 'ɲ ni dɔɔ: «'N 'yoo- jan mu 'la 'wo zii' 'e ni -ge bhe, -woo 'ke wlan -kposɔɔ 'le, 'bhɛɛ- mɛɛ sɔ 'e 'kpale -o -yi. Mɛɛzan -Waanbhaa' 'la -ya *Lii 'Wen' 'ɛ na -a *-lela' janwo mu 'ɛ ni, 'yele- -yaa' -mleke' 'ɛ 'winbwa-, 'kooko- -a -vinlabwa sa, 'bhɛɛ- -e -za 'la klɛ, -e 'bhɛ zɔn -yaa' yewonɛ mu 'ɛ ni.»

⁷ Zesu pe dɔɔ: «'E 'trɔnbado doo! -A -vinbwa sa, 'bhɛɛ- 'ɲ nu! -Waanbhaa' -jan mu 'la -zɔnna -a -lela' janwo mu 'ɛ ni 'sewe 'lɛɛ- 'yi, 'ke mɛɛ 'la zan -o -klosikwan, 'bhɛ zan a pe -yinra'!»

⁸ 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi bhe, 'mi Zaan 'gbu -le 'woo- -za mu 'ɛ ɲmaa, 'bhɛɛ- 'ɲ -o ɲya. 'N 'yanle- -o male 'pegee -o yelee, -mleke' 'la 'bhɛ -o -zɔnna 'ɲ ni, 'ke 'ɲ baale' 'ɲ 'kpo ta 'bhɛ gaan ma 'bhɛ gba zayi'.

⁹ 'Dun- 'bhɛ -mleke' 'ɛ pe 'ɲ ni dɔɔ: «'Yaa 'bhɛ klele! 'Mi -o -Waanbhaa' a yewonɛ 'le 'bhii- 'bhi 'pegee 'e nɛnɛ- -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ɛ 'pegee mɛɛ 'la zan mu 'kpen 'sewe 'lɛɛ- 'yi jan mu 'ɛ 'klosikun 'mu gbɛɛn-. 'Yaa mɛɛ 'kedo- gbale, 'ke yaa 'e go -Waanbhaa' do -kplɛn ba!»

¹⁰ 'Bhɛ gole -a -yi, 'ke -ya pele- 'ɲ ni 'ezin- dɔɔ: «-Waanbhaa' -jan mu 'la -zɔnna 'e ni, 'bhɛɛ- 'ke 'yoo- yɔndia- 'sewe kpo 'lɛɛ- 'yi, 'yaa -o tagaanle 'ke 'yoo- to 'e do -kplɛn -a pe 'le; -amasroyi -e 'waati 'la -dwa 'woo- -za mu 'lɛɛ- kle bhla 'ɛ 'le, 'bhɛ ɲbhwa gban -wa -din.

¹¹ 'Ke mɛɛ 'la zan -za 'yoo kle, 'bhɛ zan bo -za 'yoo- klele ma, 'bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan zru 'triŋ -o, 'bhɛ zan bo 'bhɛ a zru 'triŋya- 'ɛ 'yi; 'ke mɛɛ 'la zan -ledɔɔle -o, 'bhɛ zan bo 'bhɛ a -ledɔɔleya 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan -o 'wen' 'bhɛ zan bo 'ewenle -Waanbhaa' ni.»

¹² Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'E 'trɔnbado doo, -a -vinbwa sa 'bhɛɛ- 'ɲ nu! 'Ka 'kpen 'sra- -o 'mi 'kɔɔ, 'ka 'kpen do do -za yeke- 'la ɲkla

'ɲ nu 'bhɛɛ- wlata -sra 'nalɛ- 'ka 'kpen ni do do.

¹³ 'Mi -le 'ke Alifa 'pegee Omega 'le, mɛɛ -lwa mi 'pegee -dan' ma mi 'ɛ 'le, 'bhɛ 'pegee -za zisanyre 'pegee -za 'leyanyre 'le.»

¹⁴ Mɛɛ 'la zan mu -waa' dunɛ- mu 'ɛ ɲfia 'ke -woo -fleela, 'bhɛ zan mu a pe -yinra! -Ayile, 'bhɛ 'sen' nu klɛɛ -o ni 'ke -o bole -yre ma -si -yri diiŋ 'ɛ bhaa 'ɛ 'ke bhle, 'bhɛɛ- -o sɔ wlale- -wa 'ɛ 'kpee 'ke -o kan -a -lii mu 'ɛ ɲɔɔ.

¹⁵ 'Dun- -gbaan' 'plalu mɛɛ mu oo, 'srɔnnii mu oo, -yanbhɔoyade mu oo, mɛɛ de mu oo, yo gba mu oo, bhla pele sɔ mɛɛ 'la zan mu ni, 'bhɛ zan mu 'kpen nu bole 'peeli-.

¹⁶ «'Mi Zesu 'mi 'an -mleke' 'ɛ 'winbwa- -za mu 'lɛɛ- 'woyre- nɔɔ- kpataakpa Zesu 'yi mu -le mu 'ɛ ni dɔɔ: -Za mu 'lɛɛ- 'kpen -o 'ke wlan 'le. 'Mi 'le 'ke -bhleŋgbɛ Davidi a 'fa -la mi kli 'ɛ 'pegee -a 'srɛ 'le, 'bhɛɛ- 'mi -le 'ke zrwanzɔ -bunbhaa 'ɛ 'le.»

¹⁷ 'Bhɛ klele 'te, 'ke -Waanbhaa' Lii 'Wen' 'ɛ 'pegee Le drɛɛ 'ɛ -wa pele- dɔɔ: «Nu!» 'Ke mɛɛ 'la zan -jan 'lɛɛ- ɲmaa, 'bhɛ zan 'a 'pe dɔɔ: «Nu!» 'Ke -yi 'mi -lɔɔ -o mɛɛ 'la zan ma, 'bhɛ zan nu. 'Ke mɛɛ 'la zan maza -o -yi 'la bole -yre ma -si na mɛɛ ni, 'bhɛ zan 'bhɛ 'si bhaama.

¹⁸ -Waanbhaa' -jan mu 'lɛɛ- ɲklaa -a -lela' janwo mi 'ɛ 'kɔɔ, 'bhɛɛ- 'bhɛ 'mu yɔndia 'sewe kpo 'lɛɛ- 'yi, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'woo- -jan mu 'lɛɛ- ɲmaa, 'mi pe 'bhɛ zan ni 'ɲ 'sowɛɛ- ma dɔɔ: 'Ke mɛɛ 'la zan -a 'ke ɲkpaa -a ma, -o -klɔɔɔ' mu 'la ɲwoa 'yee- 'sewe 'lɛɛ- 'yi, -Waanbhaa' nu 'bhɛ zan a -klɔɔɔ' 'ɛ baan' 'klale a ba 'bhɛɛ- -klɔɔɔ' mu 'ɛ 'le.

¹⁹ 'Bhɛɛ- -o -jan mu 'la -zɔnna, 'bhɛɛ- 'ke -woo yɔndia- -Waanbhaa' 'Sewe 'lɛɛ- 'yi, 'ke mɛɛ 'la zan 'a 'ke -gwa -a ba, -o bole -yre ma -si -yri diiŋ 'la 'pegee -wa 'wen' 'la -o 'mu ba janwoa- 'sewe 'lɛɛ- 'yi, -Waanbhaa' nu 'bhɛ zan do gole 'mu ba.

²⁰ Mɛɛ 'la zan 'a ɲpia dɔɔ -jan mu 'lɛɛ- -woo 'ke wlan 'le bhe, 'bhɛ zan pe dɔɔ: «Wlan -le 'kele-, -a -vinbwa sa 'bhɛɛ- 'ɲ nu!»

-Amiina! Mɛɛzan Zesu, nu 'te!

²¹ Bhaa Mɛɛzan Zesu -li 'ka 'kpen ma!